SANCTISSIMI
DOMINI NOSTRI
BENEDICTI
PAPÆ XIV.
BULLARIUM
TOMUS QUARTUS.

IN QUO CONTINENTUR

CONSTITUTIONES, EPISTOLÆ &c.

EDITÆ

AB INITIO ANNI XIII. PONTIFICATUS

USQUE AD TOTUM

EJUSDEM PONTIFICATUS ANNUM XVII.

CUM APPENDICE.

Addita nunc primum & altera Appendice eorum omnium, quæ in diem usque Obitus prodierunt, summo studio collecta, atque disposita.



ROMÆ,

Excudebat HIERONYMUS MAINARDI.

Expensis BARTHOLOMÆI OCCHI Veneti.

MDCCLVIII.

INDEX
INITIORUM
SINGULARUM CONSTITUTIONUM
QUÆ IN HOC TOMO CONTINENTUR.

IN APPENDICE.

IN ALTERA APPENDICE.

INDEX
ARGUMENTORUM
EARUNDEM
CONSTITUTIONUM.

ANNO MDCCLII.

PONTIFICATUS ANNO XII.

PONTIFICATUS ANNO XIII.

ANNO MDCCLIII.

XX.

AN-

ANNO MDCCLV.

PONTIFICATUS ANNO XVI.

ANNO MDCCLVI.

ANNO MDCCLVII.

PONTIFICATUS ANNO XVIII.

IN APPENDICE.

IN ALTERA APPENDICE.



SAN-



SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI BENEDICTI PAPÆ XIV.

CONSTITUTIONES, EPISTOLÆ &c.

Pont. A. XII. — Anno 1752.



ERECTIO

I. Archiepiscopalia Metropolitanæ Ecclesiæ Goritiensis, constitutis omnibus, quæ Ecclesiam ipsam, Capitulum, utriusque Mensam, provisionem vel collationem beneficiorum Officiorumque respiciunt.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.



Acrosanctæ Militantis Ecclesiæ gubernacula, quæ copiosus in misericordia Deus, & in cunctis suis gloriosus operibus, ad hoc Nobis, meritis quamvis imparibus, committere, & debilitati nostræ magnum Apostolicæ servitutis jugum imponere voluit, ut tanquam de summo vertice montis ad hujus mundi infima reflectentes intuitum, quid pro hujusmodi Ecclesia illustranda, ad Fidei Orthodoxæ propagationsm, Divinique cultus augmentum conferat, quidque animarum Christifidelium saluti quomodolibet conveniat, attentius prospicere non omittamus, demandata tenentca, & propterea causis dissidiorum, quæ inimicus homo suggerit, per suppressionis, & extinctionis Ecclesiarum, etiam Patriarchalium, fontium & originum dissidiorum hujusmodi ministerium, penitus eliminatis, Apostolica auctoritate, qua fungimur in hac parte, earum loco novas Ecclesias Metropolitanas, pro Dominiorum diversitate, ne Fideles ipsi inibi degentes in recidivæ contentionis scopulum relabantur, erigimus, aliaque desuper disponimus, prout rationabiles causæ, & pia sublimium Principum vota exposcunt, temporumque, locorum, & personarum qualitatibus & circumstantiis matura deliberatione pensatis, ad Omnipotentis Dei, ejusque Gloriosissimæ Genitricis Virginis Mariæ laudem & gloriam, ac ejusdem Militantis Ecclesiæ honorem, conspicimus in Domino salubriter expedire.

Justa causa veteres supprimendi, novasque erigendi Cathedrales statuitur, urgens necessitas avertendi dissidia.

§. 1. Sane &c. *Sequitur narratio suppressionis Patriarchatus Aquilejensis, ejusque Diœcesis, & Provinciæ divisio in duos Archiepiscopatus; de quibus vide Constit. L. Tom. III. pag. 394.*, ac alias prout in Litteris nostris Apostolicis Pontificatus Nostri anno undecimo desuper expeditis plenius & uberius continetur. Nos propterea Erectioni Archiepiscopatus Goritiensis hujusmodi modum, & formam imponere, eamdemque erectionem per Nos, ut præfertur, factam, Apostolica auctoritate præfata confirmare cupientes, quique dudum inter alia voluimus, quod petentes Beneficia Ecclesiastica aliis uniri, tenerentur exprimere verum annuum valorem, secundum communem æstimationem, tam Beneficii uniendi, quam illius, cui uniri petitur, alioquin unio non valeret, & in unionibus semper commissio fieret ad Partes, vocatis quorum interest; motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, in dicta Civitate Goritiensi valde conspicua, & in sui amplitudine circuitus duorum milliarum, & ultra, in qua Civitate Goritiensi, ejusque suburbiis, plures, ut pariter accepimus, reperiuntur Ecclesiæ, videlicet Presbyterorum Regularium Societ. Jesu cum publico Gymnasio, ac Fratrum Ordinis Minorum Conventualium Sancti Francisci, & Cappuccinorum, & Carmelitarum discalceatorum nuncupatorum, præter duo Monialium Monasteria, unum sub Sanctæ Claræ, alterum vero sub Sanctæ Ursulæ respective Regulis, & tres utriusque sexus Christifidelium Confraternitatum Ecclesiæ, scilicet Sanctissimi Sacramenti, & Sanctorum Angelorum Custodum, & Sancti Joannis Nepomuceni nuncupati, nec non Ecclesia Fratrum Misericordiæ nuncupatorum, ut jure merito Archiepiscopalis Civitatis nomine nuncupari valeat, Parochialem Ecclesiam Exaltationis Sanctæ Crucis, & Sancti Viti, cum ei annexis altera Parochiali Ecclesia de Salcano nuncupata Goritien., ac perpetuo simplici Beneficio Ecclesiastico sub invocatione Sanctæ Annæ in Parochiali, seu alia Ecclesia dictæ Civitatis Goritiensis, quæ, sicut etiam

Spectabiles Urbis Goritiensis qualitates, ob quas Archiepiscopalis Sedis digna.

Parochialis Ecclesia Exaltationis S. Crucis, & S. Viti una cum aliis supprimitur, & extinguitur.

iam accepimus, de Jurepatronatus Laicorum Nobilium, & Illustrium, videlicet præfatæ Mariæ Theresiæ Reginæ, ex fundatione, vel dotatione existit, & quam quondam cognominatus Comes Coronini primodictæ Parochialis Ecclesiæ Rector, dum viveret, obtinebat, quæque per obitum dicti cognominati Comitis, qui extra Romanam Curiam diem clausit extremum, ad præsens vacat, sive, ut præfertur, sive alias quovis modo &c. Illiusque Titulum collativum, ac denominationem, naturam, & essentiam Parochialis Ecclesiæ collativæ, ita quod ex nunc illa collativa esse desinat, & de cætero uti talis in Titulum Collativum conferri, aut impetrari non possit, & si illam deinceps conferri, aut impetrari, vel alias de illa disponi contigerit, collationes, impetrationes, aliæque dispositiones hujusmodi nullæ & invalidæ, nullliusque roboris, vel momenti existant, nullique suffragentur, nec coloratum titulum possidendi cuiquam tribuant, eadem Apostolica auctoritate, de consensu præfatæ Mariæ Theresiæ Reginæ, perpetuo supprimimus, & extinguimus: Illisque sic suppressis, & extinctis eamdem Parochialem Ecclesiam Exaltationis Sanctæ Crucis, & Sancti Viti, in sua structura valde elegantem, & ob ejus pulchritudinem, ac præcipue septemdecim marmoreorum Altarium in ea existentium magnificentiam, dignam propterea ut titulo, & honore Archiepiscopalis Ecclesiæ decoretur, ad laudem, & gloriam Omnipotentis Dei, ac Beatæ Virginis Mariæ, & Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, necnon Fidei Catholicæ exaltationem, & totius Ecclesiæ militantis gloriam, in Archiepiscopalem, & Metropolitanam Ecclesiam Goritiensem nuncupandam, & in ea Archiepiscopalis, & Metropolitani Præsulis Goritiensis Sedem, & Provinciæ caput, pro uno deinceps Archiepiscopo Goritiensi, qui Pallii, & Crucis usum aliorum Archiepiscoporum more habeat, cum suis Capitulo, Sigillo, Arca, Mensa Archiepiscopali, omnibusque aliis insigniis Archiepiscopalibus, nec non privilegiis, honoribus, & prærogativis Archiepiscopia debitis, & concessis, ac juribus, jurisdictionibus, facultatibus, præeminentiis, gratiis, favoribus, & indultis realibus, & personalibus, & mixtis, quibus aliæ Metropolitanæ Ecclesiæ, earumque Præsules quomodolibet, non tamen titulo oneroso, seu ex indulto, aut privilegio particulari, utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, frui, potiri, & gaudere possunt, similiter perpetuo erigimus, & instituimus, ac nomine, titulo, & honore Archiepiscopali, & Metropolitano decoramus, necnon pro tempore existentem Ecclesiæ præfatæ Goritiensis Præsulem in Archiepiscopum declaramus, eique, ut ipse cætera singula, prout Metropolitanis in eorum Civitatibus, Diœcesibus, & Provinciis a Jure indultum extitit, facere, exercere, & administrare, & exequi possit, eadem auctoritate concedimus, & indulgemus.

Eaque erigitur in Ecclesiam Archiepiscopalem, & Metropolitanam, cum omnibus juribus &c.

Assignantur Ecclesiæ

§. 2. Præterea eidem Ecclesiæ Goritiensi Ecclesias Episcopales Tridentinam, ac Tergestinam, & Petinensem, necnon Comensem, Patriarchatus olim Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressi, & exstincti suffraganeas, ac Ven. Fratres Nostros modernos, ac pro tempore existentes earum respective Episcopos, pro Archiepiscopi Goritiensis pro tempore existentis suffraganeis, qui tanquam membra Capiti eidem Archiepiscopo Goritiensi Jure Metropolitico subsint: Ita quod Archiepiscopus Goritien. pro tempore existens præfatus, in Tridentina, ac Tergestina, ac Petinensi, necnon Comensi Civitatibus, & Diœcesibus, Jus Metropoliticum sibi vindicet, necnon Tridentina, ac Tergestina, & Petinensis, ac Comensi Ecclesiæ præfatæ eidem Archiepiscopo, & Metropolitano Goritien. ad omnia, & singula teneantur, & sint adstrictæ, ad quæ Suffraganei suis Metropoliticis Ecclesiis, & Metropolitanis tenentur, & obligati sunt, ut judicentur juxta Canonicas Sanctiones; Ac eidem Archiepiscopo Goritiensi præfatos suos Suffraganeos consecrandi, ad Provinciales Synodos evocandi, ac cum eis etiam Ecclesiastica negotia terminandi, & causas quarumcumque appellationum, sive querelas, alias ad eum tamquam Metropolitanum, juxta Decreta Concilii Tridentini devolutas, ac alias juxta Sacrorum Canonum statuta spectantes, cognoscendi, omniaque alia, & singula quæcumque, quæ de jure, vel consuetudine, aut alias quovis modo ad Archiepiscopos, & Archiepiscopale munus spectare, & pertinere solent, & debent, gerendi, faciendi, & exercendi, plenam, & omnimodam auctoritatem concedimus, & facultatem.

suffraganeæ, in quas jus Metropoliticum obtineat.

§. 3. Provinciæ quoque Goritiensis Clerum, & Populum universum, ac omnia Loca, Ecclesias, & Monasteria, ac Oratoria, & pia Loca, necnon Confraternitates a parte Imperii existentes olim præfato Aquilejensi Patriarchatui per Nos, ut præfertur, suppresso, & extincto subjecta, & subjectas, pro eorumdem Ecclesiæ, & Archiepiscopi Goritien. Provincialibus, pariter perpetuo concedimus, & assignamus, ac deinceps perpetuis futuris temporibus præfatas Tridentinam, & Tergestinam, ac Petinensem, necnon Comensem Ecclesias, dictæ Ecclesiæ Goritien. Suffraganeas censendas, ac tam eas, quam illarum Civitates, & Diœceses respective universas, sub ipsa Provincia Goritiensi comprehensas, & nullatenus ab ea exemptas, nec dictæ Sedi Apostolicæ immediate, neque ulli alteri, nisi tantum Goritien. Ecclesiæ, & illius Archiepiscopo præfatis, quoad Archiepiscopalia, Metropolitica, ac Provincialia Jura, & Jurisdictiones, subjectas esse, & fore, dicta auctoritate declaramus. Pro residentia vero, & habitatione Archiepiscopi Goritien. pro tempore existentis præfati, in eadem Civitate Goritien. Domum conspicuam, & mobilibus decenter instructam, cum suis Cappella, necnon viridario, & vinea propinquis, seu annexis, & ad hunc effectum a pia liberalitate quondam tunc in humanis agentis Augustini Codelli, dum viveret, donatam, & destinatam, concedimus, & assignamus.

Alia designantur Goritiensis Provinciæ membra.

Et Archiepiscopales Ædes.

§. 4.

Capitulum in nova Metropolitana Dignitatibus, & Canonicis constitutum, nec non Mansionariæ, aliique tituli eriguntur.

§. 4. Utque eadem Parochialis Ecclesia Exaltationis Sanctæ Crucis, & Sancti Viti in Archiepiscopalem Ecclesiam Goritiensem, ut præfertur, erecta, ex omni parte perfectior reddatur, condignoque Capitulo, & Canonicorum, & Dignitates in ea obtinentium, ac Mansionariorum numero condecoretur, in ea unam Præposituram, quæ inibi post Pontificalem major, ac de infrascripto Jure nominandi Regio semper existat, pro uno presbytero dictæ Parochialis Ecclesiæ Exaltationis Sanctæ Crucis, & Sancti Viti in Archiepiscopalem Ecclesiam Goritien., ut præfertur, erectæ Præposito, qui illius Capituli, ut infra erigendi, caput existat, & in Choro, Capitulo, Processionibus, cæterisque functionibus, & Actibus Capitularibus publicis, & privatis dictæ Ecclesiæ, præeminentiam, & primum locum habeat; & unum Decanatum, qui secunda, quemque pro tempore obtinens Præpositus ad Sanctum Stephanum denominari debeat, attento quod in Gradiscæ Territorio quædam Ecclesia olim Filialis Ecclesiæ Patriarchalis Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressæ, & exstinctæ, titulo Præposituræ decorata reperitur, prn uno Clerico, seu Presbytero futuro dictæ Ecclesiæ Decano; & unum Primiceriatum, qui Tertia, Dignitatea inibi respective existant, quemque pro tempore etiam obtinens Abbas Belinge, seu de Belluna, vel Bulegna denominari similiter debeat, attento quod in eodem Gradiscæ Territorio quædam Ecclesia pariter olim Filialis præfatæ Ecclesiæ Aquilejensis Titulo Abbatiæ decorata reperitur, pro uno Clerico, seu Presbytero futuro dictæ Ecclesiæ Primicerio; ac quinque Canonicatus, totidemque Præbendas, pro totidem Clericis, seu Presbyteris futuris in ea Canonicis; ac sex Mansionariatus, pro sex Presbyteris futuris in ea Mansionariis; ac unam & alteram perpetuaa sine cura Cappellanias, pro duobus Presbyteris ut infra nominandis, qui tamen in Patriarchali Ecclesia Aquilejensi, per Nos, ut præfertur, suppressa & extincta prælata, pro celebratione infrascriptarum Missarum remanere debeant; cum Capitulo, Stallo, Mensa Capitulari, Arca, Bursa, & Sigillo communibus, ac omnibus & singulis aliis Capitularibus signis & Insigniis, aliis Metropolitanis Ecclesiis, earumque Capitulis de jure, usu, consuetudine, privilegio, aut alias quomodolibet, non tamen ex Indulto, seu privilegio particulari, competentibus, quique Præpositus, ac Decanus, & Primicerius, necnon Canonici præfati, Capitulum inter se constituant, & tam ipsi, quam Mansionarii præfati apud dictam Ecclesiam personaliter residere, ac in ea singulis diebus, & debitis temporibus Horas Canonicas, ac Missam Conventualem seu Majorem semper pro Benefactoribus applicandam, cæteraque Divina Officia solita & consueta, cum debita mentis attentione, servataque Ecclesiastica disciplina, ac infrascriptis ordine & præcedentia omnino servatis, videlicet quod Præpositus semper primum, ac Decanus secundum, ac Primicerius tertium locos habeant, deinde juxta antianitatem quinque Canonici, & successive etiam juxta antianitatem sex Mansionarii præfati succedant, qui Mansionarii nunquam de gremio Capituli censeri debeant, minusque vocem, aut votum in Capitulo, ac sessionibus Capitularibus habere valeant, sed ultra Ecclesiæ servitium Ferialibus diebus, Canonicis, ac dignitates in ea obtinentibus, omnes vero Archiepiscopo Goritiensi pro tempore existenti, prout in Cathedralibus, & Metropolitanis Ecclesiis practicari solet, inservire teneantur, psallere, decantare, recitare, & respective celebrare, & alias dictæ Ecclesiæ in Divinis laudabiliter deservire debeant & teneantur, dicta Apostolica auctoritate etiam perpetuo erigimus, & instituimus.

Ordo præcedendi, incumbentia onera.

Et præbendales redditus unicuique assignantur, ac definiuntur.

Illisque sic erectis & institutis pro Mensarum Archiepiscopalia, & respective Capitularis præfatæ Parochialis Exaltationis Sanctæ Crucis, & Sancti Viti Ecclesiæ in Archiepiscopalem Ecclesiam Goritiensem ut præfertur erectæ, nec non Archiepiscopatus, & Præposituræ, ac Decanatus, & Primiceriatus, ac quinque Canonicatuum, totidemque Præbendarum, nec non sex Mansionariatuum, ac unius & alterius Cappellaniarum, ut præfertur, erectorum, & erectarum hujusmodi, respective dote, illumque, ac illos, & illas pro tempore respective obtinentium congrua sustentatione, ac onerum eis pro tempore respective incumbentium supportatione, omnia & singula fructus, redditus, proventus, Jura, obventiones, & emolumenta universa ex infrascriptis Monasterio, ac Parochialibus Ecclesiis, & Beneficiis, ut infra, supprimendis & extinguendis, & fundationibus, seu legatis piis, etiam ut infra, applicandis; ita tamen, ut Archiepiscopo Goritiensi sexmille sexcenti, ac Præposito, præter infrascriptæ Domus habitationis usum, mille, & Decano octingenti, ac Primicerio sexcenti, singulis vero ex quinque Canonicis quadringenti & quinquaginta, ac singulis ex sex Mansionariis pro tempore existentibus præfatis, biscentum, nec non singulis ex duobus Cappellanis præfatis centum & quinquaginta floreni monetæ currentis in ditionibus Austriacis, annuatim assignentur, eadem Apostolica auctoritate similiter perpetuo applicamus, & appropriamus: Ita quod liceat futuris Archiepiscopo Goritiensi, ac Præposito, & Decano, ac Primicerio; & quinque Canonicis, nec non Mansionariis præfatæ Ecclesiæ in Archiepiscopalem, ut præfertur, erectæ pro tempore existentibus, illarum & illorum omnium fructuum, redituum, proventuum, Jurium, obventionum, & emolumentorum hujusmodi, veram, realem, & actualem possessionem, per se, vel alium, seu alios, eorum, ac dictarum Mensarum Archiepiscopalis, & respective Capitularis nominibus, propria auctoritate libere apprehendere, & apprehensam perpetuo retinere, fructus quoque, redditus, & proventus, jura, obventiones, & emolumenta quæcumque percipere, exigere, levare, ac in eorum, & Mensarum Archiepiscopalis, & respective Capitularis hujusmodi usus & utilitatem convertere, cujusvis licentia desuper minime requisita.

Divisio Commendæ Mo-

§. 5. Præterea Monasterium Abbatiam nuncupatum Sancti Petri de Rosacio Ordi-

nasterii Sancti Petri de Rosacio nuncupat, in duas Commendas, quæ duobus Archiepiscopis Goritien. & Utineo. cum suis respectivæ fructibus perpetuo conceduntur.

nis S. Benedicti olim Aquilejen. Diœcesis per Nos, ut præfertur, suppressæ, & extinctæ, cujus fructus, redditus, & proventus, ad trecentos trigintatres florenos auri, cum uno tertio alterius floreni similis in libris Cameræ Apostolicæ, ut etiam accepimus, taxati reperiuntur, quodque Dilectus similiter Filius Noster Angelus Maria præfatæ S. R. E. Cardinalis Quirinus nuncupatus modernus Episcopus Brixiensis in Commendam ad sui vitam ex concessione, & dispensatione Apostolicis ad præsens obtinet, ac in similem Commendam ex pari concessione Apostolica ad vitam obtineri consuevit, ex nunc prout ex tunc, & eum primum illud per cessum, etiam ex causa permutationis, vel decessum, seu privationem, aut quamvis aliam dimissionem, vel amissionem dicti Angeli Mariæ Cardinalis & Episcopi, aut alias quovis modo ex ejus persona, Commenda præfata cessante, vacare contigerit, etiamsi &c., firmo remanente titulo Commendæ hujusmodi, in duas partes, seu duas deinceps Commendas per Nos ut infra erigendas, quarum una, quæ redditus ex bonis in Austriaca ditione consistentibus in summa florenorum mille & centum monetæ præfatæ, ut pariter accepimus, ad præsens habet, Goritiensis, altera vero, quæ redditus ex bonis in Veneto dominio existentibus etiam ad præsens habet, Utinensis respective Diœcesis denominari, ac primodicta Goritiensi, secundodicta vero Commendæ ut infra erigendæ, Utinensi Archiepiscopis pro tempore existentibus, & non aliis personis in Commendam Apostolica auctoritate præfata concedi, & assignari debeant, dividimus, & separamus, & respective in unam, & alteram Commendas Ordinis, & Denominationis, seu Tituli ejusdem Monasterii S. Petri de Rosaccio, ut præfertur, divisas, & separatas, quæ tamen noviter in libris Cameræ Apostolicæ præfatæ, habito respectu ad earum respective fructus, taxentur, eadem Apostolica auctoritate similiter perpetuo erigimus, & instituimus.

Utrique Diœcesi assignantur Monasteria & Commendæ

§. 6. Declarantes nihilominus unam Abbatiam Belinge, seu de Belluna, vel Bulegna, & alteram Præposituram Sancti Stephani, respective nuncupatas Ecclesias supradictas, in præfato territorio Gradiscæ, ut præfertur, existentes sub Diœcesi Goritiensi præfata, versaque vice Monasterium Abbatiam nuncupatum Sancti Galli de Mozio, seu Mosacen. præfati Ordinis Sancti Benedicti, cujus fructus, redditus, & proventus ad trecentos florenos auri similes in libris ejusdem Cameræ Apostolicæ, ut pariter etiam accepimus, taxati reperiuntur, quodque dictus Daniel præfatæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Patriarcha Delfinus nuncupatus, ac Monasterium, Abbatiam etiam nuncupatum, S. Mariæ de Sexto, præfati Ordinis S. Benedicti, ejusdem Aquilejensis respective Diœcesis, per Nos, ut præfertur, suppressæ, & extinctæ, ac cujus fructus, redditus, & proventus ad biscentum sexaginta florenos auri pares in eisdem libris præfatæ Cameræ Apostolicæ, ut similiter accepimus, taxati reperiuntur, & quod Dilectus pariter Filius Noster Hieronymus præfatæ S. R. E. Cardinalis Columna nuncupatus, in Commendam, ad eorum respective vitam, ex concessione, & dispensatione Apostolicis ad præsens respective obtinent, quæque in similem Commendam ex pari concessione Apostolica ad vitam obtineri consueverunt, sub Diœcesi Utinensi deinceps respective comprehendi debere; quodque futuri Capitulum, & Canonici Ecclesiæ Utinensis per alias Nostras Litteras in Archiepiscopalem, & Metropolitanam Ecclesiam erigendi, inposterum teneantur, & obligati existant, vice summæ vigintisex Ducatorum auri de Camera cum tribus quartis alterius ducati similis, conficientium scuta quadragintasex & obulos octuaginta monetæ Romanæ, singulis quindenniis, Officialibus Cancellariæ Apostolicæ, ratione unionis perpetuæ Parochialis Ecclesiæ S. Pauli de Lovaino olim Aquilejensis Diœcesis, necnon ratione alterius unionis perpetuæ Thesaurariæ, præfatæ Patriarchalis olim Ecclesiæ Aquilejensis Dignitatis, inibi non tamen post Pontificalem majoris existentis, eidem Patriarchali Ecclesiæ, seu illius mensæ Patriarchali, aut Capitulari pariter, per Nos, ut præfertur, suppressis, & exstinctis alias Apostolica auctoritate respective factarum, ad alteram, solutiones summæ sexaginta unius ducatorum auri similium, cum tribus quartis alterius ducati paris, conficientium summam centum & octo scutorum monetæ præfatæ, & obulorum quinque ejusdem monetæ, eisdem Cancellariæ præfatæ Officialibus etiam singulis quindenniis respective debitorum, respective faciendas.

De solutione quindenniorum opportune statuitur.

Onera Missarum & Anniversaria in suppressa Patriarchali relicta, ubi & quomodo adimplenda

§. 7. Considerantes itaque dignum esse, quod in præfata Ecclesia Goritiensi, ut præfertur, erecta, usque ab ejus exordio pro Christifidelium ad eam concurrentium commoditate aliquis major Missarum celebrandarum numerus reperiatur; quodque in olim Patriarchali Ecclesia Aquilejensi per Nos, ut præfertur, suppressa & extincta, ob exiguum Presbyterorum inibi remanentium numerum, solita anniversaria celebrari nequibunt, decernimus, quod inposterum celebrentur, ut prius, ab infrascriptis Presbyteris, ut infra nominandis, quotannis Missæ privatæ quingentæ & sexaginta, videlicet &c. &c. Sequentia vero Anniversaria per eosdem pro tempore existentes Capitulum, & Canonicos præfatæ Ecclesiæ in Archiepiscopalem Goritiensem, ut præfertur, erectæ, quotannis, seu & per præfatos Mansionarios celebranda, ad eam Apostolica auctoritate præfata transferimus, videlicet &c. &c.

Parochialis patronata Ecclesia S. Mariæ de Romans supprimitur.

§. 8. Præterea Parochialem Ecclesiam, Sanctæ Mariæ de Romans nuncupatam, Goritien., quæ, sicut similiter accepimus, de eodem Jurepatronatus Laicorum Nobilium & Illustrium, videlicet præfatæ Mariæ Theresiæ Reginæ, ex fundatione, vel dotatione existit; quæque per obitum quondam Joannis Baptistæ Caterini, dum viveret, illius Rectoris, qui extra dictam Curiam diem clausit extremum, ad præsens vacat, sive ut præfertur, sive alias quovis modo &c., illiusque titulum collativum, ac denominationem, naturam, & essentiam

Paro-

Parochialis Ecclesiæ collativæ, ita quod ex nunc collativa esse desinat, & de cætero uti talis in titulum collativum conferri, aut impetrari non possit, & si illam deinceps conferri, aut impetrari, vel alias de illa disponi contigerit, collationes, impetrationes, aliæque dispositiones hujusmodi, nullæ & invalidæ, nulliusque roboris vel momenti existant, nullique suffragentur, nec coloratum titulum possidendi cuiquam tribuant, eadem Apostolica auctoritate, de consensu præfatæ Mariæ Theresiæ Reginæ, etiam perpetuo supprimimus, & extinguimus, illamque sic suppressam & extinctam, una cum omnibus, & singulis secundodictæ Parochialis Ecclesiæ bonis, rebus, & proprietatibus, illorumque fructibus, redditibus, proventibus, juribus, obventionibus, & emolumentis universis, cujuscumque nominis, naturæ, speciei, qualitatis, & quantitatis existant, eisdem Mensis Archiepiscopali, & respective Capitulari præfatæ Parochialis Ecclesiæ Exaltationis Sanctæ Crucis, & Sancti Viti in Archiepiscopalem Ecclesiam Goritiensem, ut præfertur, erectæ: ita quod liceat futuris Archiepiscopo, ac illius Capitulo, & Canonicis, eorum, ac utriusque Mensæ hujusmodi respective nominibus, omnium, & singulorum secundodictæ Parochialis Ecclesiæ, ut præfertur, suppressæ & extinctæ bonorum, rerum, proprietatum, fructuum &c. possessionem &c. apprehendere, & apprehensam perpetuo retinere, dictaque bona, res, proprietates locare, dislocare, arrendare, illorumque fructus &c. percipere, exigere, levare, ac in eorum, & utriusque mensæ hujusmodi usus, & utilitatem convertere, cujusvis licentia desuper minime requisita; supportatis tamen per futuros Archiepiscopum, ac Capitulum, & Canonicos præfatos, omnibus & singulis secundodictæ Parochialis Ecclesiæ, ut præfertur, suppressæ, & extinctæ oneribus, dicta Apostolica auctoritate, de simili consensu præfatæ Mariæ Theresiæ Reginæ modernæ & unicæ secundodictæ Parochialis Ecclesiæ Patronæ præfatæ, pariter perpetuo unimus, annectimus, & incorporamus.

Et una cum omnibus fructibus, & proventibus Archiepiscopali, & Capitulari Mensæ unitur,

Curæ animarum utriusque Parochiæ, tam suppressæ, quam in Metropolitanam erectæ cumulate consulitur,

§. 9. Et insuper, ne cura animarum dilectorum quoque filiorum Parochianorum tam primodictæ Exaltationis Sanctæ Crucis, & Sancti Viti in Archiepiscopalem Ecclesiam Goritiensem, ut præfertur, erectæ, quam secundodictæ, ut præfertur, suppressæ, & extinctæ Parochialium Ecclesiarum hujusmodi, aliquod in ejus exercitio, cæterisque ejusdem muneribus, oneribus, & obligationibus, patiatur detrimentum, unam in primodicta, ac alteram in secundodicta Parochialibus Ecclesiis hujusmodi Vicarias perpetuas, pro uno, & altero Presbyteris sæcularibus, futuris primo & secundodictarum Parochialium Ecclesiarum hujusmodi Vicariis perpetuis, per dictam Mariam Theresiam Reginam, ejusque Filios, & Descendentes nominandis, & ab Ordinario loci ad curam animarum exercendam approbandis, atque in dictis Vicariis ad nominationem hujusmodi per ipsum Ordinarium instituendis, qui Vicarii sic in illis instituti, apud primo & secundodictas Parochiales Ecclesias hujusmodi personaliter respective residere, ac curam animarum Parochianorum præfatorum laudabiliter exercere, eisque Ecclesiastica Sacramenta administrare, aliaque onera primo & secundodictis Parochialibus Ecclesiis hujusmodi quomodolibet incumbentia, subire & adimplere, prout Rectores primo & secundodictarum Parochialium Ecclesiarum hujusmodi pro tempore existentes facere debebant, & tenebantur, similiter, & pariformiter, & absque ulla prorsus differentia, etiam debeant, & teneantur, eadem Apostolica auctoritate similiter perpetuo erigimus & instituimus; illisque sic erectis & institutis, pro illarum respective congrua & competenti dote, illasque pro tempore obtinentium congrua sustentatione, & onerum illis incumbentium supportatione, ex fructibus dictarum mensarum Archiepiscopalis & Capitularis respective, summam futuris Vicariis præfatis ab eodem Ordinario loci juxta Sacrorum Canonum, & Concilii Tridentini præfati Decretorum, nec non Constitutiones Pii Papæ V. etiam prædecessoris Nostri, super declaratione assignationum Vicariis perpetuis faciendarum editæ dispositionem, quotannis assignandam, & per futuros Archiepiscopum, ac Capitulum, & Canonicos Goritienses præfatos persolvendam, Apostolica auctoritate præfata, etiam perpetuo applicamus, & appropriamus.

Constitutis inibi duobus Vicariis perpetuis cum congrua ad formam Constitutionum Apostolicarum definienda.

§. 10. Et quia, sicut etiam accepimus, alias, videlicet de anno ejusdem Domini millesimo sexcentesimo octogesimo sexto, quondam tunc in humanis agens Vitus Gullini Presbyter, in ejus postremo, sub quo ab humanis decessit, elogio, nonnulla ejus bona, quorum redditus ad præsens ad valorem annuum duorum millium florenorum monetæ illarum partium, ut pariter accepimus, ascendunt, intuitu erectionis Cathedralis Ecclesiæ Goritiensis reliquit, & deinde de anno præfati Domini millesimo sexcentesimo nonagesimo quinto, bonæ memoriæ Sebastianus Antonius, dum viveret, præfatæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Tanarius nuncupatus, tunc dictæ Sedis Apostolicæ Nuncius Viennæ commorans, ex bonis a præfato Vito, ut præfertur, relictis, unum simplex, & personalem residentiam non requirens Beneficium Ecclesiasticum in Parochiali, seu alia Ecclesia Civitatis Goritiensis præfatæ, juxta decretum Congregationis tunc existentium præfatæ S. R. E. Cardinalium Decretorum dicti Concilii Tridentini Interpretum, erexit & fundavit: Nos provide considerantes, attenta erectione Archiepiscopalis Ecclesiæ Goritiensis hujusmodi per Nos, ut præfertur, facta, piam præfati Viti intentionem, & fundationem suum plenarium effectum jam consequutam esse, Beneficium, ut præfertur, ad tempus destinatum, erectum, & fundatum hujusmodi, non obstante quovis dissensu, seu obstaculo moderni illius Titularis, prævia illius tituli collativi, quatenus opus sit, perpetua suppressione & extinctione, una cum omnibus & singulis illius bonis, fructibus, redditibus, proventibus, juribus, obventionibus, & emolumentis universis, motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus,

Alia Archiepiscopalis, & Capitularis Mensæ accessio ex suppressione Beneficii simplicis.

Anno 1752.

Pont. A. XII.

libus, Mensis Archiepiscopali, & respective Capitulari præfatis, supportatis tamen per futuros Archiepiscopum, & Capitulum, & Canonicos Goritienses omnibus & singulis dicti Beneficii, ac præsertim unius Missæ privatæ, quam per dictos futuros Capitulum, & Canonicos in suffragium animæ præfati Viti quotannis celebrari mandamus, oneribus, pariter perpetuo unimus, annectimus, & incorporamus.

Dos Archiepiscopalis Ecclesiæ quanta, & unde conficienda.

§. 11. Insuper ex præfatis dismembrationibus, & suppressionibus, ac respective unionibus, & applicationibus, per Nos, ut præfertur, factis, certam, & fixam dotem, tam Archiepiscopalis, quam Capitularis Goritien. Mensarum hujusmodi destinare intendentes, pro tempore existenti Archiepiscopo Goritiensi, in computum præfatorum sex millium sexcentorum florenorum annuorum pro ejus manutentione, ut præfertur, assignatorum, redditus Patriarchalis Ecclesiæ præfatæ Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, ad quatuor mille & quadringentos florenos hujusmodi annuatim, ut similiter accepimus, ascendentes; ac ex nunc prout ex tunc, & e contra, postquam dictum Monasterium Sancti Petri de Rosacio ex persona præfati Angeli Mariæ Cardinalis, & Episcopi quovis modo, illius Commenda præfata, ut præfertur, cessante, vacare contigerit, ejusdem Monasterii S. Petri de Rosacio fructus, redditus, & proventus ex bonis in Austriaca Ditione existentibus provenientes, & ad summam mille & centum florenorum monetæ illarum partium etiam annuatim, ut pariter accepimus, ascendentes; ac etiam quibus Patriarchatus Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressus, & extinctus, illiusque Patriarcha pro tempore existens a parte Imperii fruebatur, in summa quadringentorum sexaginta quatuor florenorum similium annuorum; necnon redditus secundodictæ Parochialis Ecclesiæ S. Mariæ de Romans, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, ac etiam, ut præfertur, unitæ, annexæ, & incorporatæ, ad sexcentos florenos similiter annuatim, ut etiam accepimus, ascenden., similiter perpetuo concedimus, & assignamus. Et quamvis ad complendam integram summam dictorum sex millium & sexcentorum florenorum monetæ præfatæ pro Congrua Archiepiscopi Goritiensis pro tempore existentis præfati assignatorum, trigintasex floreni similes annuatim deficiant; nihilominus eadem summa, ut præfertur, assignata, tamquam integra computari debebit, tum quia bona, ut par est, diligenter administrata, majores producere poterunt redditus, tum etiam quia pro tempore existens Archiepiscopus Goritiensis præfatus exemptus semper erit a solutione quindenniorum Sedi Apostolicæ præfatæ a Capitulo, & Canonicis Patriarchalis Ecclesiæ Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ antea solvi solitorum, pro bonis nonnullorum Monasteriorum illius Mensæ Capitulari alias unitorum, ad quorum solutionem Capitulum & Canonici Ecclesiæ Goritiensis, ut præfertur, erectæ pro tempore existentes præfati, ex nunc imposterum tenebuntur, & obligati existeot. Quibus itidem pro eorum particulari dote, onerumque eis pro tempore incumbentium supportatione, infrascriptos redditus, ad summam octo millium ducentorum & quatuor florenorum dictæ monetæ annuatim, ut pariter accepimus, ascendentes, scilicet florenos mille & quingentos ex præfata Parochiali Ecclesia Exaltationis Sanctæ Crucis, & Sancti Viti, ut præfertur, suppressa & extincta, & in Archiepiscopalem Ecclesiam Goritiensem, ut præfertur, erecta; ac florenos bismille ex præfato Beneficio pariter, ut præfertur, suppresso, & extincto; ac florenos quatuormille ex bonis hæreditariis dicti quondam Augustini Codelli, licet bona hæreditaria hujusmodi, ex dispositione præfati Augustini, pro erectione Episcopatus, seu Cathedralis Ecclesiæ Goritiensis relicta fuerint, necnon florenos similes septingentos quatuor ex communibus redditibus Capituli, & Canonicorum olim Ecclesiæ Patriarchalis Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, annuatim respective proven.; & quemcumque alium fundum, quatenus existat, pro dote, & annuo adimplemento Missarum, & Anniversariorum destinatum, etiam pariter concedimus & assignamus. Cum hoc tamen, quod administratione omnium bonorum hujusmodi apud Capitulum, & Canonicos præfatæ Ecclesiæ Goritiensis pro tempore existentes præfatos remanente, teneantur ipsi Capitulum & Canonici, ex illorum redditibus subministrare annuatim florenos mille Præposito, qui etiam fruatur habitatione domus ab eodem quondam Vito Gulini, ut similiter accepimus, relictæ, ac octingentos Decano, & sexcentos Primicerio, ac quadringentos quinquaginta cuilibet ex quinque Canonicis præfatis, ac ducentos cuilibet ex sex Mansionariis hujusmodi, necnon centum quinquaginta florenos similes cuilibet ex duobus Presbyteris Cappellanis nuncupandis, qui præter Sacristam, annuos redditus trecentorum florenorum similium separatim habentem, inservient, & insimul Missas celebrabunt in antiqua Patriarchali Ecclesia Aquilejensi per Nos, ut præfertur, suppressa & extincta, semper tamen Sedi Apostolicæ præfatæ immediate subjecti, & Delegato Apostolico, prout ordinatur in præfatis Nostris Litteris Apostolicis incipientibus = *Injuncta Nobis* = Pridie nonas Julii, Pontificatus Nostri anno undecimo, ut præfertur, expeditis.

Quanta itidem dos Capitularis Mensæ & quomodo inter Dignitates, Canonicos, reliquosque Mansionarios, ac Cappellanos partienda.

Quæ reliqua est summa, in quos usus eroganda.

§. 12. Et quia juxta supradictum computum, annuatim superabundare videntur mille sexcentiquatuor Floreni similes, isti erogari debebunt in adimplementum onerum Missarum, & Anniversariorum translatorum, & ut superius ordinatorum, inter quas Missas una annuatim private celebranda erit in suffragium Animæ præfati quondam Viti Gulini, necnon in manutentionem præfatæ Ecclesiæ Aquilejensis, per Nos, ut præfertur, suppressæ, & extinctæ, ac novæ Ecclesiæ Archiepiscopalis Goritiensis, pro medietate cum Archiepiscopo Goritiense pro tempore existente, & pro salariis Ministrorum, aut alterius occurrentis solutionis, one-

PONT. A. XII. onerum, & similiter pro prompta, & integra satisfactione quindenniorum præfatæ Sedi Apostolicæ debitorum pro præfato Monasterio de Belinga, seu Belluna, vel Bulegna, ac dicta Præpositura ad Sanctum Stephanum, præfati Territorii Gradiscæ in Austriaco dominio, mensæ Capitulari præfatæ Ecclesiæ Patriarchalis Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressæ, & extinctæ, alias unitis, videlicet Florenos auri de Camera septuagintaduos, & solidos novem pro eodem supradicto Monasterio de Belinga, seu Belluna, vel Bulegna, eorumdem Fratrum Nostrorum præfatæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Collegio, qui ad monetam Romanam reducti conficiunt summam centum vigintinovem scutorum dictæ monetæ, & obulorum octoginta duorum, singulis quindenniis; & Cancellariæ Apostolicæ Officialibus septuagintaquinque Ducatorum auri de Camera hujusmodi, qui sunt in moneta Romana præfata scuta centumviginti septem, & obuli septuaginta quinque; necnon Cameræ Apostolicæ Florenos vigintinovem, qui conficiunt summam scutorum quinquagintaduorum dictæ monetæ; itaut in totum debeantur in decursu annorum quindecim scuta trecenta novem, & obuli septuagintaduo cum dimidio alterius obuli paris; & ulterius præfatæ Cancellariæ Apostolicæ Officialibus, pro præfata Præpositura ad Sanctum Stephanum Gradiscæ, ut supra, unita, singulis pariter quindenniis, ducatos auri de Camera similes centum & tres, qui conficiunt summam centum octoginta scutorum dictæ monetæ, & obulorum vigintiquinque; itaut ambabus dictis partitis computatis, pro tempore existentes Capitulum, & Canonici præfatæ Archiepiscopalis Ecclesiæ Goritiensis per Nos, ut præfertur, erectæ tenebuntur, & obligati erunt solvere singulis quindenniis scuta quadraginta octoginta novem, & obulos nonaginta septem præfatæ monetæ, quæ singulis annis repartita, quolibet anno constituunt summam scutorum trigintaduorum, & obulorum sexaginta sex cum dimidio alterius obuli similis.

Conceditur facultas Capitulo condendi, reformandi, ac corrigendi statuta pro œconomica bonorum administratione, & Ecclesiæ servitio. §. 13. Præterea eisdem futuris, & pro tempore existentibus Ecclesiæ Goritiensis Archiepiscopo, Capitulo, & Canonicis, & Dignitates præfatas obtinentibus, ut ipsi capitulariter congregati pro dictæ Ecclesiæ Goritiensis, ac illius Mensæ Capitularis, Sacristiæ, & Fabricæ, earumque rerum, & bonorum tam spiritualium, quam temporalium prospero, felicique statu, regimine, gubernio, & directione, ac oneium eis pro tempore respective incumbentium supportatione, Missarum, Horarum Canonicarum diurnarum, & nocturnarum, aliorumque Divinorum Officiorum, Processionum, Funeralium, & Anniversariorum celebratione, ac de Dignitatibus, Canonicatibus, & Præbendis, ac Mansionariis præfatis, aliisque Ministeriis Ecclesiasticis, inibi pro tempore providendorum receptione, & admissione, personali residentia, distributionum etiam quotidianarum, & emolumentorum quorumcumque repartitione, & amissione, pœnarum per absentes a Divinis Officiis, & Functionibus, suis loco, tempore non interessentes, seu onera, & ministeria eis respective incumbentia subire negligentes incurrendarum impositione, atque incursu, singulorum præsentiis, & absentiis notandis, Cæremoniis, & Functionibus in præfata Ecclesia, illiusque Choro, Capitulo, Processionibus, & aliis actibus servandis, necnon præfatæ Ecclesiæ Ministris deputandis, & amovendis, salariis, & stipendiis, eorum cuilibet assignandis, ac quibusvis aliis rebus, in præmissis, & circa ea quomodolibet necessariis, & opportunis, quæcumque Statuta, Ordinationes, Capitula, & Decreta, licita tamen & honesta, & sacris Canonibus, ac præfati Concilii Tridentini Decretis, & Constitutionibus Apostolicis non contraria, condere, & edere, conditaque, & edita, pro temporum, & rerum varietate & qualitate, mutare, limitare, corrigere, declarare, & interpretari, ac in meliorem formam redigere, seu alia de novo etiam ex integro condere, & per eos, ad quos pro tempore spectabit, sub pœnis in contrafacientes statuendis, observari facere, libere & licite valeant, plenam, liberam, & omnimodam facultatem, potestatem, & auctoritatem, eadem Apostolica auctoritate similiter perpetuo concedimus, & impertimur. ANNO 1752.

Ac Dignitatibus & Canonicis Cappæ Magnæ, & Mansionariis autem Almutiæ usus. §. 14. Ulterius futuris præfatæ Ecclesiæ in Archiepiscopalem, ut præfertur, erectæ Præposito, & Decano, ac Primicerio, & quinque Canonicis, necnon sex Mansionariis præfatis, eorumque in Præpositura, & Decanatu, & Primiceriatu, ac singulis Canonicatibus, & Præbendis, necnon sex Mansionariatibus hujusmodi successoribus respective pro tempore existentibus, ut ipsi Præpositus videlicet, ac Decanus, & Primicerius, ac quinque Canonici præfati, Cappam magnam violacei coloris cum pellibus Armellinis subsutam, & Rochettum; Mansionarii vero præfati Almutiam, tam in præfata Ecclesia in Archiepiscopalem, ut præfertur, erecta, quam extra eam, & tam in Processionibus, quam aliis actibus, & functionibus quibuscumque publicis, & privatis, etiam extra Civitatem Goritiensem præfatam, ac ubique locorum, etiam in Synodalibus, Provincialibus, Universalibus, Generalibusque Conciliis, ac etiam in præsentia dictorum Venerabilium Fratrum Nostrorum præfatæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium de Latere Legatorum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & Ordinarii etiam proprii, ac aliorum quorumcumque, ac etiam in ipsius Ecclesiæ Choro, & Capitulo, quibusvis anni temporibus, & diebus, deferre & gestare, illisque respective uti libere, & licite valeant, & possint.

Universa denique jura cæteris Capitulis quomodolibet competentia. §. 15. Eisdem quoque Præposito, & Decano, ac Primicerio, & quinque Canonicis, necnon sex Mansionariis pro tempore existentibus præfatis, ut ipsi eorumque Officiales, ac Ministri, ac res, bona, proprietates, & jura quæcumque, omnibus & singulis tam spiritualibus, quam temporalibus privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, præeminentiis, antelationibus, concessionibus, indultis, favoribus, & gratiis qui-

quibus aliarum similium Archiepiscopalium, & Metropolitanarum Ecclesiarum illarum Partium Capitula, Dignitates, Canonicatus & Præbendas, ac Mansionariatus in eis obtinentes, eorumque Officiales, & Ministri, ac bona, jura, res, & proprietates, de jure, usu, consuetudine, privilegio, aut alias quomodolibet, non tamen titulo oneroso, aut ex Indulto, seu privilegio particulari, utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, aut uti, frui, potiri, & gaudere possunt, & poterunt quomodolibet in futurum, similiter, & pariformiter, ac æque principaliter, & ubique, absque ulla prorsus differentia, dummodo tamen illa sint in usu, & non revocata, nec sub aliqua revocatione comprehensa, sacrisque Canonibus, & præfati Concilii Tridentini Decretis, ac Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis non repugnent, uti, frui, potiri, & gaudere libere, & licite etiam possint, & valeant, perinde ac si eis nominatim, & expresse concessa fuissent, eadem Apostolica auctoritate etiam perpetuo concedimus, & indulgemus.

Jus nominandi ad Metropolitanam Ecclesiam, Dignitates, Canonicatus Mansionariatus, & Cappellanias, reservatur favore Reginæ Hungariæ, ejusque Filiorum, & Descendentium.

§. 16. Et insuper, attentis præfatæ Mariæ Theresiæ Reginæ peculiaribus meritis, dum ipsa pro erectione novæ Archiepiscopalis Ecclesiæ Goritien. hujusmodi, consensum præstitit unioni Beneficiorum aliquot Ecclesiasticorum de suo jure-patronatus existentium, ac considerabilibus muneribus, & donativis eidem Archiepiscopali Ecclesiæ Goritiensi per eam factis, sperantes etiam quod in posterum, pro ejus singulari liberalitate, alia similia, aut majora facere possit, eidem Mariæ Theresiæ Reginæ, ejusque Filiis, & Descendentibus, Jus nominandi ad præfatam Archiepiscopalem Ecclesiam tam hac prima vice, a primæva illius erectione & institutione per Nos, ut præfertur, factis, Pastoris solatio destitutam, quam deinceps, quoties eam pro tempore quomodolibet, non tamen per obitum apud Sedem Apostolicam præfatam, etiam Pastoris solatio destitui contigerit, Personam idoneam, per Nos, & Romanum Pontificem pro tempore existentem, ad nominationem hujusmodi, eidem Ecclesiæ Goritiensi in Archiepiscopum præficiendam, necnon ad Præposituram, & Decanatum, & Primiceriatum, & quinque Canonicatus & Præbendas, ac sex Mansionatiatus præfatos, necnon ad unam, & alteram perpetuas Cappellanias in præfata Ecclesia Patriarchali Aquilejensi per Nos, ut præfertur, suppressa, & extincta, pro celebratione Missarum, & Anniversariorum præfatorum, inibi per unum & alterum Presbyteros, Cappellanos nuncupandos, obtinendas, destinatos, &, ut præfertur, erectos & erectas hujusmodi, quandocumque, & quoiescumque illos, & illas de cætero, quibusvis modis, & ex quorumcumque personis, etiam Nostris, & Romani Pontificis pro tempore existentis, seu quorumvis præfatæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, etiam tunc viventium, Familiaribus, & continuis Commensalibus, seu præfatæ Romanæ Ecclesiæ & Curiæ Officialibus, aut alias reservationem, & affectionem inducentibus, seu per liberas, etiam ex causa permutationis, resignationes de illis in Romana Curia præfata, etiam in Nostris, & Romani Pontificis pro tempore existentis manibus, vel extra eam quomodolibet, respective factas & admissas, aut assequutionem aliorum Beneficiorum Ecclesiasticorum quavis auctoritate collatorum, seu illos & illas pro tempore respective obtinentium in aliquo ex mensibus Nobis, & Romano Pontifici pro tempore existenti præfato, ac eidem Sedi Apostolicæ reservatis, non tamen per obitum apud Sedem eamdem, decessum, vel quamvis aliam dimissionem, amissionem, privationem, Religionis ingressum, & professionis in ea emissionem, Matrimonii contractum, aut alias quomodocumque, & qualitercumque vacare contigerit, personas itidem idoneas, in Præpositura per Nos, ut præfertur, erecta præfata, quovis modo, & in quibusvis mensibus pro tempore vacante, per Ordinarium Loci; in Primiceriatu vero, ac singulis quinque Canonicatibus, totidemque Præbendis, ac sex Mansionariatibus, necnon una & altera Cappellaniis per Nos, ut præfertur, erectis hujusmodi, non tamen in infrascriptis sex mensibus pro tempore vacan., neque in dicto Decanatu quovis modo, & in quibusvis mensibus etiam pro tempore vacante, etiam per eumdem Ordinarium Loci respective instituendas, simili Apostolica auctoritate pariter perpetuo reservamus, concedimus, & assignamus; necnon Jus nominandi hujusmodi tam ad dictam Ecclesiam Goritiensem, quam ad Præposituram, & Decanatum, & Primiceriatum, & quinque Canonicatus, totidemque Præbendas, & sex Mansionariatus, ac unam & alteram Cappellanias per Nos, ut præfertur, erectas & erectos hujusmodi, Regium existere, eidemque Mariæ Theresiæ Reginæ, ejusque Filiis, & Descendentibus præfatis, semper & perpetuo competere, illudque vim, effectum, naturam, substantiam, essentiam, qualitatem, validitatem, & roboris firmitatem Juris nominandi Regii hujusmodi obtinere, ac uti tale sub quacumque derogatione, etiam cum quibusvis prægnantissimis, & efficacissimis clausulis, & decretis, in quacumque dispositione etiam per viam Constitutionis, Legis, Regulæ Cancellariæ Apostolicæ, aut alias quomodocumque facta, nullatenus comprehendi, neque illi ullo unquam tempore, & ex quavis causa derogari posse, neque debere, ac collationes, provisiones, & quasvis alias dispositiones de Præpositura, & Decanatu, ac Primiceriatu, & quinque Canonicatibus, totidemque Præbendis, ac sex Mansionariatibus, necnon una & altera Cappellaniis, ut præfertur, erectis hujusmodi, absque ipsius Mariæ Theresiæ Reginæ, ejusque Filiorum, & Descendentium præfatorum consensu, seu nominatione, pro tempore factas; processusque desuper habendos, & inde sequenda quæcumque, nulla & invalida, nulliusque roboris, vel momenti fore & esse, ac pro nullis & infectis haberi, nec jus, aut coloratum titulum possidendi cui-

Pont. A. XII.

Anno 1752.

cuiqnam per illa tribui posse decernimus.

Quando expediendæ sint Litteræ Apostolicæ, & cum quibus expressionibus.

§. 17. Cum hoc tamen, quod quoties præfatam Ecclesiam Goritiensem Pastoris solatio destitui, ac Decanatum præfatum quovis modo, & in quibusvis mensibus, præfatum vero Primiceriatum, ac quinque Canonicatus, totidemque Præbendas, & sex Mansionariatus, ac unam & alteram Cappellanias, ut præfertur, erectos & erectas hujusmodi, in sex mensibus, scilicet Januarii, Martii, Maii, Julii, Septembris, & Novembris, Sedi Apostolicæ præfatæ juxta Concordata Germaniæ reservatis, vacare contigerit, ad illam, & illos, ac illas nominatio hujusmodi, Nobis, & Successoribus Nostris Romanis Pontificibus pro tempore existentibus tantum fieri debeat, & ad illos, & illas respective, ut præfertur, pro tempore nominati, Litteras Apostolicas, cum expressione tamen fructuum tam Decanatus, quam Primiceriatus, ac quinque Canonicatuum, totidemque Præbendarum, necnon sex Mansionariatuum, & unius, & alterius Cappellaniarum hujusmodi, in vigintiquatuor ducatis auri de Camera hujusmodi, juxta stylum Germaniæ, expedire teneantur; ad Ecclesiam præfatam vero Goritiensem pro tempore etiam nominati pariter Litteras Apostolicas expedire, ac jura præfatæ Cameræ Apostolicæ, & aliis propterea debita, juxta taxam, quæ ab eorumdem Cardinalium Collegio præfato, habito respectu ad præsentes redditus Mensæ Archiepiscopalis Goritiensis præfatæ, necnon ad aliam taxam correspondentem redditibus a præfato Monasterio Sancti Petri de Rosacio, ut præfertur, dismembratis, & pro tempore existenti Archiepiscopo Goritiensi assignatis, in summa septingentorum florenorum auri hujusmodi, statuta fuit, & quam in eadem summa in Libris Cameræ Apostolicæ præfatæ describi volumus; & in qua taxa florenorum septingentorum, comprehendi debeat taxa Communis dicti Monasterii Sancti Petri de Rosacio Goritiensis Diœcesis, quæ ab Archiepiscopis Goritiensibus pro tempore, utpote in provisione Ecclesiæ Archiepiscopalis solvenda, in Litteris Apostolicis Commendæ ejusdem Monasterii desuper expeditis persolvi non debebit, persolvere similiter teneantur.

Clausulæ pro præmissorum firmitate.

§. 18. Præsentes quoque Litteras semper & perpetuo validas, & efficaces esse & fore, nec ullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis, seu invaliditatis vitio, seu intentionis Nostræ, aut alio quovis defectu notari, impugnari, invalidari, seu in jus vel controversiam vocari, aut adversus illas quodcumque juris vel facti, aut gratiæ vel justitiæ remedium impetrari posse, nec illas sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, aut aliis contrariis dispositionibus, etiam per Nos, & Sedem Apostolicam præfatam, sub quibuscumque tenoribus, & formis, & sub quibusvis clausulis, & decretis, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, etiam consistorialiter, pro tempore factis, & faciendis, comprehendi, vel confundi, sed tanquam ad Fidei Catholicæ exaltationem, Divinique Cultus incrementum, & animarum ædificationem, & solatium, factas, & emanatas, semper ab illis excipi, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum, & validissimum statum restitutas, repositas, ac plenarie reintegratas, ac de novo etiam sub quacumque posteriori data, per futuros, & pro tempore existentes Archiepiscopum, & Capitulum, ac Canonicos Goritienses præfatos, ac alios, quorum favorem eædem præsentes Litteræ quomodolibet concernunt, quandocumque eligenda, concessas, validasque fore & esse, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere: & sic ab omnibus censeri, & ita per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos quavis auctoritate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, dictæque Sedis Nuncios, & quoslibet alios quavis prærogativa, & privilegio fungentes, ac honore, & præeminentia fulgentes, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere, & si secus super his a quodam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum & inane Motu pari similiter decernimus &c. &c. &c.

Aliter judicari prohibetur.

Derogatio contrarius.

§ 19. Non obstantibus priori voluntate Nostra præfata, ac piæ memoriæ Bonifacii Papæ Octavi etiam prædecessoris Nostri de una, & Concilii Generalis de duabus Dietis, dummodo ultra tres Dietas aliquis vigore præsentium ad judicium non trahatur, ac quibusvis aliis, etiam in Synodalibus, Provincialibus, Generalibusque Conciliis editis vel edendis, specialibus vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, necnon Nostris & Cancellariæ Apostolicæ præfatæ Regulis, de jure quæsito non tollendo, ac de gratiis adinstar non concedendis, necnon Lateranensis Concilii novissime celebrati, uniones, & applicationes perpetuas, nisi in casibus a jure permissis fieri prohibentis, ac quatenus opus sit, primodicti Monasterii, & Ordinis præfati, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, privilegiis quoque, indultis, & Litteris Apostolicis, quibusvis Superioribus, & Personis, sub quibuscumque tenoribus, & formis ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis, irritantibusque, & aliis decretis, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, ac etiam consistorialiter, aut alias quomodolibet, etiam pluries, & iteratis vicibus concessis, confirmatis, approbatis, & innovatis, necnon præfata ultima dicti quondam Augustini Codelli voluntate, & dispositione. Quibus omnibus & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, alias de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, & expressa, ac individua, & de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia etiam exquisita, & peculiaris forma servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de ver-

ANNO 1752.

bo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro plene & sufficienter expressis, ac insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum omnium & singulorum validitatis effectum, hac vice dumtaxat specialiter & expresse, ac latissime & plenissime harum quoque serie, motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus derogamus, contrariis quibuscumque &c.

Sanctio pœnalis.

§. 20. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostræ absolutionis, perpetuæ suppressionis, extinctionis, erectionis, concessionis, dismembrationis, separationis, assignationis, unionis, declarationis, applicationis, annexionis, incorporationis, facultatum impartitionis, indulti, juris nominandi, reservationis, & extensionis, decreti, mandati, & commissionis, collationis, provisionis, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. 18. Aprilis 1752.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo secundo, Quartodecimo Kalendas Maji, Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

Expedita in Cancellaria Apostolica.

II. PRIVILEGIA

Et Indulta concessa Confraternitati Sanctæ Mariæ *de Succursu contra Infideles* in Civitate Januæ erectæ ampliantur, & declarantur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Pontificis munificentia in Societates divinum cultum & proximorum utilitatem promoventes.

PIas Christifidelium Societates Omnipotentis Dei cultum per assidua Religionis obsequia, simulque Proximorum utilitatem, per impensa Charitatis officia promoventes, Apostolicæ liberalitatis favoribus, & gratiis libenter cumulamus, ac etiam Indulta, & Privilegia semel ipsis concessa amplìamus, & declaramus, prout in Domino salubriter expedire conspicimus.

Indultum Confratribus jam concessum vescendi ovis, & lacticiniis certis Quadragesimæ diebus.

§. 1. Cum itaque alias a Nobis emanaverint Litteræ in forma Brevis sub Annulo Piscatoris, quarum initium est = *Attendentes* = favore Confratrum piæ Sodalitatis Beatæ Mariæ Virginis *de Succursu contra Infideles* nuncupatæ in Civitate Januensi canonice erectæ, in quibus, inter alia illius Confratribus tunc & pro tempore existentibus concessa Privilegia, & Indulta, hoc etiam continetur, quod Confratres prædicti in Januensi Ditione, & Dominio commorantes, & eleemosynas juxta Confraternitatis hujusmodi Statuta prompte contribuentes, seu alia pia opera in Statutis ipsis contenta & expressa adimplentes, Privilegio vescendi ovis, & lacticiniis, diebus Dominicis, & quibuslibet secundis, tertiis, & quintis Feriis cujuslibet Hebdomadæ Quadragesimæ, exceptis tamen Dominica in Palmis, & Hebdomadæ Majoris respective nuncupatis diebus, ac servata lege jejunii, & unica comestione in die, uti possent, & valerent, prout in enunciatis Litteris distinctius continetur:

PONT. A. XII.

Protenditur ad omnes Quadragesimæ dies, servata tamen lege jejunii.

§. 2. Cumque, sicut nuper pro parte Dilectorum Filiorum modernorum dictæ Congregationis Confratrum Nobis expositum fuit, non tam ipsorum majori solatio, quam ipsius Confraternitatis progressibus magnopere proficuum fore censeatur, si Nos privilegium, seu Indultum hujusmodi, ad alios omnes Quadragesimæ dies ampliare, & extendere dignaremur: Nos, qui ejusdem Confraternitatis utilitatem, ac etiam augmentum sinceris desideramus affectibus, illius Confratres prædictos, eorumque singulares personas, a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes; supplicationibus pro eorum parte Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, & Apostolicæ potestatis plenitudine, supradictum Privilegium, seu Indultum, Ovis, & Lacticiniis certis Quadragesimæ diebus vescendi, eidem Confraternitati, ejusque Confratribus, ut præfertur, concessum, non solum confirmamus, & approbamus; Verum etiam ipsis modernis, & pro tempore existentibus ejusdem Confraternitatis Confratribus prædictis, in Reipublicæ Januensis Ditione, & universo Dominio tantum commorantibus, non tamen illis, qui Archiepiscopi, Episcopi, & inferiores Prælati, nec non cujusvis Regularis Ordinis Professores, & quoad Ecclesiasticos sæculares, qui ad Sacrum Presbyteratus Ordinem promoti respective sint & fuerint, nisi hujusmodi Archiepiscopi, Episcopi, Prælati, aliique Ecclesiastici Regulares, & Presbyteri Sæculares, sexagesimum ætatis annum compleverint, ut ipsi & eorum singuli, omnibus tam Dominicis, quam ferialibus diebus Quadragesimæ, etiam Dominica in Palmis, & per Hebdomadam Majorem nuncupatam, iisdem Ovis, & Lacticiniis vesci, servatis tamen in singulis Feriis jejunii legibus, & unica tantum comestione in die, libere & licite possint & valeant, præsentium tenore etiam perpetuo concedimus, & indulgemus.

Privilegium seligendi Confessarium, qui a Reservatis S. Sedi absolvat.

§. 3. Quia vero ad aures Nostras, non sine animi nostri molestia, fide dignorum relatione delatum fuit, aliud Indultum, seu Privilegium in dictis prioribus Litteris Nostris contentum, per quod videlicet concessum fuit, ut singuli dictæ Confraternitatis Confratres Presbyterum quemlibet Confessarium ab Ordinario Loci respective approbatum eligere possint, qui unumquemque eorum a peccatis reservatis etiam Sedi Apostolicæ, bis in ipsorum vita, & in eorumdem mortis articulo absolvere valeat,

ita

ita ab aliquibus intelligi & interpretari, uti singuli Confratres prædicti, novam singulis annis adscriptionem eidem Confraternitati, juxta illius Statuta, obtinentes, duabus vicibus inter unam, & alteram adscriptiones hujusmodi, hoc est duabus vicibus in singulos annos, absolutionem a casibus reservatis, & quidem non solum Sedi Apostolicæ prædictæ, sed etiam Ordinariis Locorum respective reservatis, sine eorundem Ordinariorum licentia, solo dictarum Litterarum Nostrarum vigore, recipere possint: Nos interpretationes hujusmodi, tam rectæ disciplinæ perniciosas, quam etiam Nostræ menti, ac voluntati contrarias, de medio tollere volentes; Motu proprio, ac certa scientia, earundem præsentium tenore edicimus & declaramus, Nustræ mentis, ac voluntatis nunquam fuisse, nec esse, ut prædictæ Confraternitatis Confratres, vigore dictarum Litterarum Nostrarum, extra mortis articulum, plusquam duabus vicibus in toto ipsorum vitæ decursu, quantumvis pluries eidem Coofraternitati se adscripserint, Privilegio prædicto sibi concesso, eligendi videlicet Confessarium, qui eos a casibus reservatis absolvat, uti, aut gaudere; nec etiam, ut Confessarii ab iisdem Confratribus sic electi, earundem Litterarum Nostrarum vigore, ipsos a casibus Ordinariis Locorum respective reservatis, sine eorundem Ordinariorum licentia, absolvere possint, & valeant; nec unquam hujusmodi eligendi, & respective absolvendi facultatem, ultra duas vices in toto cujuslibet Confratris vitæ cursu, extra ipsorum mortis articulum, & præterquam in casibus Nobis, & Sedi Apostolicæ dumtaxat, non vero etiam Ordinariis Locorum reservatis, nisi eorundem Ordinariorum licentia respective accedat, per Nos in præcitatis Nostris Litteris concessam fuisse; & consequenter absolutiones, in vim earundem Litterarum, contra præsentis declarationis Nostræ tenorem, forsan de præterito impertitas, aut in posterum impertiendas, nemini suffragari potuisse, sive posse, decernimus & declaramus; & ita censeri volumus, atque præcipimus; rejectis interpretationibus superius enunciatis, quas Nos earundem præsentium tenore, & Apostolica auctoritate, reprobamus, & a quolibet cujusvis status, gradus, conditionis, & Ordinis, etiam necessario forsan exprimendi, teneri, tradi, defendi, aut in praxim deduci prohibemus, & interdicimus; in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Bis tantum in vita eo uti possunt Confratres, non obstantibus iteratis adscriptionibus Confraternitati.

Nec eo contineri facultas absolvendi a reservatis Ordinario.

§. 4. Ut autem præsentis declarationis Nostræ, nec non reprobationis, & prohibitionis hujusmodi tenor, ad eorumdem Confratrum, & quorumcumque Confessariorum ab ipsis forsan eligendorum, aliorumque in præmissis interesse habentium, notitiam certius perducatur; Nos earundem præsentium serie, & auctoritate prædicta, Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, ac Dilectis etiam Filiis Prælatis inferioribus, Locorum Ordinariis, in prædicta Ditione, & universo Dominio Reipublicæ Januensis constitutis, committimus & demandamus, ut de vero sensu dictarum priorum Litterarum Nostrarum, & de præsenti voluntate Nostra, prædictos omnes, in suis quibusque Civitatibus, Diœcesibus, & Territoriis, instructos reddant, aliisque opportunis rationibus animarum securitati, & Apostolicorum Decretorum observantiæ prospiciant.

Ordinariis locorum committitur hujusce declarationis publicatio, & executio.

Quocirca volumus, ut præsentium Litterarum transumptis, etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem ubique fides habeatur, quæ ipsis originalibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Fides asseritur transumptis.

§. 5. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc Nostrarum confirmationis, ampliationis, concessionis, Indulti, declarationis, prohibitionis, mandati, commissionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Sanctio

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo secundo, duodecimo Kalendas Septembris, Pontificatus Nostri Anno XIII.

Dat. 21. Augusti 1752.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

V i s a

De Curia J. C. Boschi.

Loco † Plumbi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

CONFIRMATIO

Concordiæ inter Episcopum Herbipolen; & Abbatem Monasterii Abbatiæ nuncupati Fulden. Ordinis S. Benedicti, Nullius Diœcesis Provinciæ Moguntin. super Jurisdictione quasi Episcopali in Clerum, & Populum Ditionis præfati Monasterii. III.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

INEFFABILI Dei bonitate in supremo Apostolatus Solio præsidentes, inter Pastoralis Officii Nostri curas, nil magis cordi Nobis est, nilque ferventius exoptamus, quam pacem inter Catholicarum Ecclesiarum, præsertim inter se vicinos, Antistites fovere, augere, illamque perpetuo conservare, ad hoc ut ipsi Antistites, semotis a se quibuscumque animi molestiis, possint quieta mente, & tranquillo corde, non solum doctrina verbi, sed etiam exemplo boni operis, suæ curæ Pastorali commissas oves ad Cœlestia Regna perducere: Quamobrem ea libenter concedimus, quæ ad pacem ipsam inter eos conservandam magis apta esse dignoscuntur, prout conspicimus in Domino salubriter expedire.

Uberes fructus in animarum salutem ex concordia inter Præsules promanantes.

§. 1. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte Venerabilis Fratris Nostri Caroli Phi-

Ad evellendas lites sæpe

enascentes plures inter Episcopos, & Abbates inde fuerunt transactiones.

lippi moderni Episcopi Herbipolen. & Dilecti Filii Amandi moderni Abbatis Monasterii Abbatiæ nuncupati Fulden. Ordinis Sancti Benedicti Nullius Diœcesis Provinciæ Moguntin. ac respective Sacri Romani Imperii Principum, petitio continebat, quod cum alias non exigui momenti lites & controversiæ, inter tunc existentes Episcopum Herbipolen. & Abbatem præfati Monasterii, ex una, & altera Partibus, præsertim super Jurisdictione quasi Episcopali in Clerum, & Populum Ditionis præfati Monasterii, exortæ viguissent: Demum de Anno Domini millesimo septingentesimo vigesimo secundo, ad conciliandam inter eos, uti vicinos Principes, eorumque vicinos Principatus, firmam pacem & sinceram amicitiam, de consensu tam Ecclesiæ Herbipolen. Capituli & Canonicorum, quam præfati Monasterii Conventus & Monachorum tunc existentium, quasdam litium præfatarum per tot longum tempus agitatarum via amicabili extinctivas conventiones ediderunt. Cupientes modo tam Carolus Philippus Episcopus, quam Amandus modernus Abbas præfatus, inter eos, uti vicinos Principes, perfectam constantemque pacem, & amicabilem tranquillitatem, novis veteri transactioni superadditis stipulationibus, ac respective modificationibus, novam cum totius & integri præteritarum supradictarum Conventionum tenoris insertione, ac modernorum Capituli, & Canonicorum dictæ Ecclesiæ Herbipolen. ac Conventus & Monachorum præfati Monasterii respective consensu, ac instituto, & celebrato tam per præfati Caroli Philippi Episcopi, quam per Amandi Abbatis præfati, respective Deputatos, Legatos, & Consiliarios, Conventu, habitaque matura deliberatione, Concordiæ Instrumentum in quinque Capitibus seu Paragraphis consistens confecerunt, cujus Instrumenti tenor est, qui sequitur.

Tenor instrumenti recentioris transactionis quinque capitibus distinctæ.

§. 2. Nos Dei & Apostolicæ Sedis gratia Carolus Philippus Episcopus Herbipolensis Sacri Romani Imperii Princeps Franciæ Orientalis Dux &c. = Et Nos gratia eadem Amandus Sacri Romani Imperii Princeps & Abbas Fuldensis Augustissimæ Romanorum Imperatricis Archicancellarius per Germaniam & Galliam Primas &c. = Notum facimus per præsentes, earumque tenore declaramus, pro Nobis, nostrisque Ecclesiis, & Successoribus, quod cum usque ab anno millesimo septingentesimo vigesimo secundo, inter bonæ memoriæ Joannem Philippum Franciscum Episcopum Herbipolensem, & bonæ memoriæ Constantinum Abbatem ac Principem Fuldensem, Prædecessores nostros, de consilio, & consensu utriusque Capituli, inita, atque erecta fuerit quædam concordia extinctiva litium a pluribus retro annis inter utramque Ecclesiam super jurisdictione diœcesana vigentium, reservato quidem, & variis interjectis impedimentis non secuto usque in præsens, Apostolicæ Sedis beneplacito; Nos Antecessorum nostrorum vestigia sectantes, ac probe perpendentes, quantum rei Catholicæ, hac præsertim difficili & periculosa temporum conditione, intersit, ut pax & sincera amicitia foveatur & jugiter conservetur inter Principes Ecclesiasticos Imperii Germaniei, Territoria conterminia habentes; maxime vero etiam excitati paternis, iisdemque geminatis adhortationibus Sanctissimi Domini Benedicti Papæ XIV. felicissime & gloriosissime regnantis, qui sane, pro ea, qua eminet, summa & admirabili sapientia, quid singulis per orbem Diœcesibus, Fideique, ac Religionis bono magis sit opportunum, & quid promovendæ animarum saluti potissimum conducat, unus omnium optime perspicit; in id curam, animosque nostros convertimus, ut dudum agitata inter prædecessores nostros, subinde vero intermissa pacis, & concordiæ studia, resumeremus, novisque veteri transactioni superadditis stipulationibus, & respective modificationibus, ad perfectam Ecclesiarum nostrarum pacem & tranquillitatem, necnon ad conciliandum inter vicinos Principatus nostros arctioris conjunctionis, necessitudinis, officiorumque vinculum, in eum, qui sequitur, modum conveniremus. Placuit itaque ante omnia supradictam Concordiam anno millesimo septingentesimo vigesimo secundo Carolostadii inter præfatos prædecessores nostros initam, ejusdemque singula capita, nisi in quantum illis per infrascriptas novas conventiones derogatum fuerit, in toto suo robore permanere; ac proinde totum, atque integrum ejus tenorem hoc loco repetere & inserere, qui talis est =

Vetus transactio stipulata anno 1722.

§. 3. ,, Nos Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Joannes Philippus Franciscus Episcopus Herbipolensis, Franciæ Orientalis Dux, ,, Sac. Rom. Imperii Princeps, Ecclesiæ Metropolitanæ Moguntinæ Præpositus &c. = ,, Et nos gratia eadem Constantinus Sacri ,, Romani Imperii Princeps, & Abbas Ecclesiæ Fuldensis, Divæ Augustæ Archi- ,, Cancellarius, per Germaniam, & Galliam Primas &c. = Notum facimus, & ,, tenore præsentium declaramus, pro nobis, ,, nostrisque Ecclesiis, & Successoribus, qualiter cum jam de anno millesimo sexcentesimo sexagesimo secundo a Venerabilibus piissimæ memoriæ Dominis Prædecessoribus nostris, super prætensa ab Ecclesia Herbipolensi in certa Loca, ac Ditionis Fuldensis Parochias, spirituali jurisdictione, Concordia quædam inita, in Curia autem Romana variis ex caussis rescissa, onerosæ deinde, ac diuturnæ litis reassumendæ occasio fuerit; insuper non sine ,, fundamento timendum sit, ne idem Processus omni adhibita industria adhuc annis quamplurimis perseverare, & inter utramque Ecclesiam perpetuos discordiarum fomites alere valeat; unde nos, difficillimorum temporum pericula, & eventus præ oculis habentes, iisque matura ,, utrinque deliberatione perpensis, judicavimus nobis, nostris Successoribus, Ecclesiis, & subditis, tam in spiritualibus, ,, quam temporalibus, consultum magis ac ,, prospectum fore, si per novam a Sancta ,, Sede Apostolica confirmandam Concordiam, liti huic modus, ac finis imponeretur. Eapropter, tractatibus præviis per ,, Plenipotentiarios nostros Carolostadii de ,, præterito mense Majo Anni currentis de-

,, super

PONT. A. XII.

„ super habitis, specialiter vero de scitu, & consensu plurimum Reverendorum, Perillustrium, ac nobis Episcopo, & Principi Herbipolensi Dilectorum & Devotorum, Præpositi, Decani, & Capituli Ecclesiæ nostræ Cathedralis Herbipolensis, tum etiam plurimum Reverendorum, Perillustrium, ac nobis Abbati, & Principi Fuldensi Dilectorum, & Devotorum, Decani, Præpositorum, & Capituli Ecclesiæ Fuldensis, ad stabiliendam veram amicitiam, & sinceram vicinitatem, illa, quæ hic subnectuntur, transegimus, ac ea, qua sequitur, forma concordavimus =

Territorium separatum cum amplissimo jure in Clerum, & Populum asseritur Abbati.

§. 4. „ Nos Episcopus Herbipolensis Dilectioni suæ Fuldensi, ejusque Successoribus, ratione spiritualis hactenus controversæ jurisdictionis, nullam amplius in futurum litem movebimus, sed illam ex nunc, & in perpetuum, eidem, ejusque Successoribus, ac Ecclesiæ Fuldensi libere taliter cedimus, seu relinquimus, ut Ecclesia, & Diœcesis Fuldensis, sit maneatque *Nullius*, habeatque ejusdem Antistes in Clerum, & Populum jurisdictionem ordinariam privative, qualis de facto Reverendissimo Fuldensi, sive de jure, sive ex privilegio, sive ex præscriptione, aut consuetudine competit; hancque jurisdictionem exerceat, ut hactenus exercita est, tam in Civilibus, & Matrimonialibus Laicorum, quam in Beneficialibus, & Criminalibus Clericorum, aliisque Ecclesiasticis causis, & ordinationibus quibuscumque, sive per se, sive per Vicarium, aut Commissarium suum, quos constituere, aut destituere; sicut & Clerum in omnibus tam Curatis, quam non Curatis Beneficiis instituere, aut destituere, visitare, Synodum congregare; & alia omnia facere, quæ a jurisdictione quasi Episcopali dependent, ipsi semper integrum & liberum sit, sine ullo ad nos Episcopum Herbipolensem appellandi jure; & salva libertate, pro iis, quæ sunt Ordinis, quæque, ex defectu Gradus, Reverendissimo Fuldensi haud competunt, non tantum Regulares, sed & Clericos sæculares sui Territorii, pro Ordinibus sacris suscipiendis, mittendi ad quemcumque Antistitem, gratiam & communionem Sanctæ Sedis Apostolicæ habentem; salva item libertate quemcumque accersendi Catholicum Antistitem pro Sacramento Confirmationis, consecrandis Ecclesiis, Altaribus &c. = E contra nos Abbas, & Princeps Fuldensis hanc a Dilectione sua Herbipolensi voluntarie nobis declaratam desistentiam, & cessionem, sive relictionem, perpetua gratitudine recognoscentes, concessimus, & rati habuimus, ut eadem non vigeat, vel duret diutius, quam quousque Ecclesia, & Principatus Fuldensis, juxta Fundatorum mentem, sub Catholicorum manibus perstiterit, si vero per vim majorem, seu aliam quamcumque viam (quod Deus avertat) contigerit Ecclesiam Fuldensem in Laicales Catholicorum, aut Acatholicorum manus incidere, tunc Ecclesia Herbipolensis prætensum jus suum Episcopale hoc in casu libere exerceat, & tandiu manuteneat, donec Ecclesia Fuldensis in statum pristinum fuerit redintegrata, ac restituta = Ut tamen tristes hujusmodi eventus melius arceantur, nos Episcopus Herbipolensis Ecclesiæ Fuldensi adversus omnes, & singulas hostium infestationes, atque violentas incursiones, omnem, quam fida ac sincera vicinitas exigit, operam, & assistentiam toties præstare appromittimus, quoties requisiti desuper fuerimus, & temporum circumstantiæ idem postulaverint = Ut vero amica hæc concordia, & mutua partium conventio, eo firmius in suo vigore conservetur, quivis Abbas & Princeps Fuldensis, ad ingressum regiminis sui, epistolam, & quivis Episcopus Herbipolensis responsionem transmittere teneantur.

ANNO 1752.

Formula epistolæ, qua Abbas suam electionem nunciat Episcopo.

§. 5. *Amica officiorum nostrorum oblatione prævia, & quidquid alias boni ac grati præstare possumus, Reverendissime Princeps, Domine, Amice, & Vicine in primis Dilecte = Dilectionem vestram pro constanti propensæ vicinitatis confidentia latere nolumus, quod nos, post obitum Domini nostri Antecessoris N. Piissimæ memoriæ, unanimi perillustris Capituli nostri suffragio, in Abbatem & Principem Fuldensem non ita pridem, & quidem die N., canonice electi fuerimus de facto quoque in actuali, & quieta Abbatiæ, & Principatus nostri possessione constituti simus. Cum autem probe recordemur Concordiæ inter Dilectionem vestram, (aut vestræ Dilectionis Dominum Prædecessorem Joannem Philippum Franciscum), ac inter Dominum nostrum Antecessorem Constantinum, anno millesimo septingentesimo vigesimo secundo, super prætensa, ac in modo dicto anno nobis in perpetuum cessa, sive relicta Jurisdictione Ecclesiastica in aliquibus locis nostri territorii, initæ, ac conventionis ibidem adjectæ, quatenus pro jugi renovatione perennis amicitiæ per hujusmodi concordiam stabilitæ, mox ab electione confirmatio supradictæ concordiæ, sub assecuratione nobis, & nostræ Ecclesiæ contra quoscumque pro viribus præstandæ ac requisitionem assistentiæ, singulis vicibus per litteras petatur, & vicissim a Dilectione vestra nobis per litteras responsorias sine ulla recusatione concedatur: Hinc Dilectionem vestram hisce amice requirimus, ut ad has nostras Concordiæ sæpedictæ conformes notificationis, & requisitionis Litteras, eo se vicissim modo erga nos declaret, prout in eadem Concordia continetur, & de eadem amice confidimus; hoc annexo, quod præmemoratæ Concordiæ nullatenus contraventuri, nec ad perpetuo conservandam veram amicitiam eo tempore stabilitam ullam unquam occasionem simus prætermissuri; qui proinde ad exhibenda grata officia semper prompti permanemus. Datum &c. = Nos Dei & Apostolicæ Sedis gratia &c. &c. = Dilectionis vestræ = Officiosissimus & Fidelis Amicus, ac Vicinus NN.*

Responsionis norma.

§. 6. Responsio = *Officiorum nostrorum amicæ oblatione prævia, & quidquid alias boni ac grati præstare possumus, Reverendissime Princeps, Domine, Amice & Vicine in primis Dilecte = Litteræ Dilectionis vestræ, sub N. ad nos directæ de ejusdem electione in Abbatem & Principem Fuldensem susius nobis retulerunt, ex quibus insimul cognovimus id, quod*

Dile-

Anno 1752.

Dilectio vestra in vim Concordiæ de anno millesimo septingentesimo vigesimo secundo a nobis amice requisivit; quemadmodum igitur Dilectioni vestræ ad hujusmodi adeptam Dignitatem principalem a Deo omnem gratiam, & benedictionem ex corde apprecamur, ita pariter, secundum tenorem dictarum litterarum, cessionem, seu relictionem Ecclesiasticæ jurisdictionis, dictæ Concordiæ conformem, non solum harum vigore confirmamus, sed insuper promittimus, quod ubi Dilectionem vestram, ejusdem Successores, & Ecclesiam, contra spem, a quocumque, præsertim Acatholicis, vel Heterodoxis, vicinis, vel exteris, in mentionata Jurisdictione Ecclesiastica, vel aliis suis Juribus præjudicium, aut turbationem pati contigerit, fida tunc assistentia, pro modo nostrarum virium, non simus defecturi, prout etiam in omnibus aliis occurrentiis Dilectioni vestræ &c. &c. = Nos Dei, & Apostolicæ Sedis Gratia &c. = Dilectionis vestræ = Officiosissimus & Fidelis Amicus ac Vicinus, NN. =

Permutatio quarundam Ecclesiarum.

§. 7. „ Porro cum ratione Parochiæ in Schondra, ubi temporale dominium Fuldensi Principatui competit, inter Ecclesias Herbipolensem, & Fuldensem super spirituali jurisdictione nonnullæ differentiæ exortæ fuerint = Nos Episcopus Herbipolensis, & Nos Abbas Fuldensis, ad tollendum omnem offensionis lapidem, ac pro majori utriusque Ecclesiæ utilitate, & Fidelium salute, necessarium & opportunum esse censuimus, ut ab Episcopo Herbipolensi præfata Parochia in Schondra, aliæque Filiales Ecclesiæ, cum alia Parochia, aliisque juribus spiritualibus ad Ecclesiam Fuldensem pertinentibus, utrinque commutentur; unde prævio pariter maturo causæ examine, taliter rem concordavimus, ut Parochia prædicta, cum Jurepatronatus in Schondra, omnesque ejusdem filiales (excepta illa parte loci Riedenberg, cujus jurisdictio temporalis ad Ecclesiam Herbipolensem spectat) nec non sex filiales Parochiarum, in Hilters, & Wiissensaehsen, scilicet Batten, Deuten, Seutsers, Findlas, Blanda, & Molbers, cum omnibus juribus, & appertinentiis, uti & cum oneribus consuetis, ad liberam Ecclesiæ Fuldensis provisionem ac dispositionem imposterum in perpetuum pertineant = E contra Ecclesia Herbipolensis, in æquam dictorum jurium compensationem, Parochiam in Eckvveisbach, & Kleinsassen, prout huc usque constituta fuit, cum omnibus filialibus, appertinentiis, & juribus (excepto jurepatronatus ad Familiam Nobilium de Rosenbach pertinente) prout etiam locum Morlesau filialem Parochiæ in Dippach prope Hammelburg, necnon jus, quod hactenus Abbatiæ Fuldensi sine contradictione competebat, nominandi ad Canonicatum quemdam, & Præbendam in Ecclesia Collegiata Sanctorum Petri, & Marcellini in Aschaffenburg Diœcesis Moguntinæ, toties quoties dictum Canonicatum vacare contigerit, vicissim in perpetuum recipiat =

Religiosa promittitur transactionis observantia.

§. 8. „ His ergo fideliter concordatis, Nos supradicti Joannes Philippus Franciscus Episcopus, & Dux Herbipolensis &c. &c. = Et Nos Constantinus Abbas, & Princeps Fuldensis &c. &c. = pro Nobis, & nostris utrinque Successoribus, sincere promittimus, & data nostra fide, verboque Principis interposito, pollicemur, quod omnes, & singulos Articulos in præsenti Concordia contentos, simul, & quemlibet separatim, firmiter & irrefragabiliter observare, nec contra eos quidquam in perpetuum attentare, aut permittere velimus, ut contra eosdem, ulla via, aut medio quocumque excogitabili, aliquid per nostros unquam attentetur; quemadmodum etiam per hæc supra explicata Concordiæ capita, omnes & singulos præteritos tractatus, vigore harum, cassamus, annullamus, & pro irritis declaramus, iisdem, non minus ac liti in Curia Romana hactenus desuper agitatæ, per expressum in perpetuum renuntiantes. Hanc præterea conventionem a summo Pontifice confirmari procurabimus; interim omnia superius conventa, & stipulata, suum robur utrinque inconcusse, & irrevocabiliter obtineant. Si vero, citra spem, ante obtentam a Sanctissimo confirmationem, nova desuper orirentur dissidia, concordia hæc in nullius partis præjudicium queat allegari. In quorum fidem nos principaliter contrahentes, nomine nostro, & Successorum nostrorum, manu propria has Concordiæ paginas signavimus, & nostris communiri sigillis mandavimus. Herbipoli die vigesima secunda Mensis Decembris Anno eodem = Joannes Philippus Franciscus Episcopus Herbipolensis, Franciæ Orientalis Dux = Constantinus = Similiter Nos, Præpositus, Decanus, & reliqui Ecclesiæ Cathedralis Herbipolensis Capitulares; nec non Nos Decanus, ac totum Capitulum Fuldense, pro Nobis, ac nostris utrinque Successoribus, palam profitemur, quod hæc Concordia cum consilio, scitu, ac consensu nostro fuerit erecta, prout etiam in eamdem hisce omni meliori modo consentimus. In quorum fidem nostra sigilla Capitularia scienter appendi jussimus. Actum ut supra =

Primum recentioris transactionis caput, quo definitur jus Episcopi in Præposituram Holtzkircken.

§. 9. Quæ vero ad stabiliendam hanc novam Concordiam conducere posse videbantur, previe instituto Hammelburgi, & celebrato per Deputatos Legatos, & Consiliarios utrinque nostros Conventu, habitaque inter se matura deliberatione, præ primis vero ex consilio, & consensu utriusque Capituli Ecclesiarum nostrarum, ita porro transegimus, & concordavimus = *Primo* = Ecclesiæ Herbipolensi competat Jus Diœcesanum cum omnibus suis effectibus in Præposituram Holtzkireken, salva tamen & reservata Præposito, aliisque Ecclesiæ Fuldensis Conventualibus ibidem pro tempore commorantibus, exemptione personali, quoad interna, & Regularia, quousque nimirum in eo loco, ad normam Apostolicarum Constitutionum, erectus non fuerit verus, & formalis Conventus Regularis; cui quidem, dum aliquando fuerit erectus, plenaria conceditur exemptio passiva, quin tamen vel ipsa Fuldensis Ecclesia, vel præfata Præpo-

situra

PONT. A. XII.

situra in Holtzkircken ullum territorium separatum, ullumve jus diœcesanum cum qualitate Nullius, aut aliam quamcumque jurisdictionem in Clerum, & Populum, sibi arrogare, aut vendicare valeant, sed hoc jus diœcesanum, & jurisdictio, sit, maneatque per omnia penes Ecclesiam Herbipolensem. Quapropter donec institutus fuerit verus Conventus Regularis, Parochus loci de Holtzkircken pro tempore existens, jus parochiale, & quæ huic juri annexa sunt, tam in Personas Ecclesiasticas & Regulares ejus Præposiruræ, quam in Officiales, Famulos, aliosque Domesticos Præposituram inhabitantes, nec non, & quidem pro quocumque tempore, in Conductorem, seu Possessorem Molendini spectantis ad Præposituram, non secus atque in alios suos Parochianos, exerceat.

Secundo capite confirmatur vetus concordia super Præpositura in Zell.

§. 10. *Secundo* = Firmas etiam consistere volumus transactiones alias inter Ecclesiam Herbipolensem, & Fuldensem circa Præposituram in Zell prope Fischberg a nostris pariter Prædecessoribus Anno millesimo sexcentesimo octogesimo tertio initas, quibus per haoc novam Concordiam nec quidquam sit derogatum; unde eas hoc etiam loco verbo tenus inserendas duximus, sequentis videlicet tenoris = Cum circa Præposituram „ in Zella sitam prope Fischberg, ratione „ confirmationis, ac visitationis Præpositi „ Fuldensis ibidem existentis, certas quasdam differentias, ac contentiones emersisse compertum fuerit, placuit eas sequentem in modum componere, & abolere: videlicet, quod ipsa quidem hactenus consueta confirmatio Præpositi ab Ecclesia Fuldensi pro tempore præsentandi, „ ac nominandi, intra terminum juris, & „ per litteras præsentationis rite conceptas, „ ab Ecolesia Herbipolensi, ejusdemque Episcopo pro tempore existente, petenda „ sit per Abbatem, & Principem Fuldensem pariter pro tempore exilteutem: Fidei tamen Professio nonnisi per Consiliarium Ecclesiasticum Fulden. sufficienti mandato instructum, coram Episcopo emittenda, & juramentum ad tramitem Processus Canonici in Neo-præsentati animam „ præstandum, ac proinde eidem Præposito „ nuda, & sola Episcopalis confirmatio impertienda sit, juxta formam invariabilem „ sequentis tenoris,

Litteræ Confirmationis Præpositi in Zell ab Episcopo Herbipolen. obtinendæ.

§. 11. *Nos N. N. Episcopus Herbipolensis, Sacri Romani Imperii Princeps, Franciæ Orientalis Dux &c. = Universis has litteras inspecturis, lecturis, seu legi audituris, salutem in Domino. Vacante jam Præpositura Monasterii in Zella prope Fischberg, & nominato, & præsentato Nobis per Reverendissimum Priacipem, ac Dominum Charissimum Amicum Nostrum N. N. Abbatem Fuldensem Sacri Romani Imperii Principem Divæ Augustæ Archi-Cancellarium per Germaniam, & Galliam Primatem &c. in Præpositum Devoto Nobis Dilecto N. N. necessarium videbatur pro legitime impertienda Confirmatione, citationem proclamatoriam contra omnes & singulos ia hoc negotio interesse habere putantes, & valentes, decernere: decreta istiusmodi citatione, eademque affixa in portis majoris nostræ Ecclesiæ Herbipolensis, & debite exequuta, & in termino præfixo reproducta, & nemine comparente, qui nominationem seu præsentationem hanc contradiceret, seu quidquam contra nominati personam, vel nominationem, & præsentationem exciperet; Nos nominationem, seu præsentationem de persona N. N. factam, ratam, & gratam habuimus, ipsumque auctoritate nostra, per Procuratorem ejus N. N. Consiliarium Ecclesiasticum Fuldensem, in Præpositum Monasterii in Zella prope Fischberg præfecimus, eidemque de eadem per præsentes providimus, prout confirmamus, præficimus, & instituimus; curam, ac regimen ejusdem Præposituræ in animam suam committentes, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen. Præmissa tamen prius per dictum Procuratorem, nomine sui Principalis, professione Fidei, & corporali Jurameato, subsequenti verborum forma.*

ANNO 1752.

Juramentum procuratorio nomine Præpositi, præstandum a Consiliario Ecclesiastico Fuldensi.

§. 12. *Ego N. N. Consiliarius Ecclesiasticus Fuldensis constitutus Procurator admodum Reverendi, & Præ-Nobilis Domiai N. N. nominati, & præsentati ia Præpositum Monasterii in Zella prope Fischberg, bona fide promitto, & juro in animam, & nomine mei Principalis, ex nunc in antea, quandiu Præposituram admiaistravero, submissionem, & reverentiam S. Sedi Apostolicæ, Celsissimo & Reverendissimo Principi, ac Domino Domino N. N. Episcopo Herbipolensi Franciæ Orientalis Duci &c. Domino meo Clementissimo, & suis Successoribus legitime, & canonice intrantibus, me exhibiturum; nec ero in consilio, nec in facto, ut vitam sive membrum perdant, vel capiantur mala captione, & consilium, quod mibi crediderint, per se, Nuntios, vel litteras, ad eorum damnum me sciente nemini pandam; adjutor quoque ero, pro posse, & nosse, ad defendendam, & retinendam Ecclesiam Herbipolensem in bonis, & juribus suis, Præpositura mibi commissa salva; possessiones vero, & bona, maxime immobilia, & allodia, ad dictam Præposituram spectantes, & spectantia, non vendam, non donabo, non impignorabo, neque de novo infeudabo, nec alio modo alienabo, absque decreto Celsissimi Herbipolensis. Bona autem dictæ Præposituræ inutiliter dispersa, pro viribus recuperabo; & recuperata conservabo; & alias ia omnibus, & per omnia præfatæ Præposituræ admiaistrationem fideliter geram, & exercebo, uti salubrius, & serventius potero; salvo tamen Regulari, & consueto Juramento Capitulari, Celsissimo & Reverendissimo Principi ac Domino Domino Abbati meo Fuldensi N. N. Domino meo Clementissimo præstito; sic me Deus adjuvet, & hæc Sancta Dei Evangelia, quæ his manibus propriis tango. In quorum omnium Fidem, & Testimonium præsentes litteras fieri, Sigillique Officii nostri Vicariatus, quo ad præsens utimur, jussimus appensione communiri. Datum & Actum in Arce dicta Marienberg prope Herbipolim Die & Anno &c.*

§. 13. „ Et quod Præpositus, ubi forte „ ex redditibus, ac proventibus Præposituræ „ Zellensis, cum ejus notabili detrimeoto „ & damno, quidquam auferri contigerit, „ teneatur id ipsum, ad vindicationem, & „ manutentionem communi ope præstandam, „ & exhibendam, utrique Ecclesiæ, Her-

bipo-

„ bipolensi nimirum, ac Fuldensi, ad te-
„ norem Juramenti religiose denuntiare. E
„ contra vero Ecclesia, Herbipolensi in hoc
„ solo, & simplici jure confirmandi con-
„ quiescat, & a visitatione ejus Præposi-
„ turæ, necnon Parochi, ac loci de Zell,
„ anno superiori instituta, penitus desistat;
„ neque Ecclesiæ Fuldensi in Visitatione ejus-
„ modi, aut aliis Juribus in sequelam Vi-
„ sitationis competentibus, Institutione Pa-
„ rochi, & in Ecclesiastica, ac temporali
„ ejus Loci jurisdictione, ullum injiciat im-
„ pedimentum, aut præjudicium aliquod in-
„ ferat; sed liberum sit præfato Principi
„ Fuldensi, prout visum fuerit, Præpositum
„ visitare, & in prædictum Locum, ac Pa-
„ rochiam, Ecclesiastica ac temporalia quæ-
„ cumque Jura, absque ulla Ecclesiæ Her-
„ bipolensis turbatione, exercere.

Limites præfiniuntur jurisdictioni Abbatiali.

§. 14 Quo vero magis præcaveantur quæcumque dissidia, quæ nasci possunt in futurum circa limites Jurisdictionis utriusque Ecclesiæ, & ut appareat, quousque Jus Diœcesanum Ecclesiæ Fuldensis, vigore novæ hujus Concordiæ extendatur, atque exerceri possit, & debeat, ex ea parte, qua maxime conterminum habet Episcopatum Herbipolensem, placuit = *Tertio* = Sequentes Parochiales Ecclesias, una cum Filialibus ad eas pro nunc spectantibus, necnon Præfecturas in extremis Abbatiæ finibus partis cis-amnensis recensere, & pro terminis, ac finibus Diœcesis Fuldensis constituere: sunt autem eæ, quæ sequuntur, Parochiæ, Warmannsrod, Dippach, Hundsfeld, Hammelburg, Thulba, Gerod, Pfruchkenau, cum parvo Pago Eckards, Motten, Hettenhausen, Schmulnau, Dittershausen, Poppenhausen, Batten, Schvvarzbach, Geusinar, Schleida, Cranlucken, Præfecturæ Fischberg, & Saltzungen, cum suis Paræciis sitis intra earumdem Territorium; porro Parochiæ Welier, Lengsfeld, Satrapia Vacha, cum suis itidem Paræciis, inque ejus Territorio sitis; præterea Parochiæ Mansbach, Oberufhausen, Eiterfeld, Buchenau, Neukirchen, Werda, Rothenkirchan, Langenschwartz.

Itidem & Episcopali.

§. 15. *Quarto* = Præfecturæ vero Lichtenberg, & Sondheim, quæ sunt de proprietate Ecclesiæ Fuldensis, hodiedum vero, pignoris loco, a Saxoniæ Principibus detinentur, necnon quæcumque alia Feuda Fuldensia in Territorio Herbipolensi de facto existentia, & Augustanæ Confessioni pro nunc addicta, quotiescumque ea, seu illas, eveniente casu vel reluitionis, vel consolidationis cum Dominio directo Fuldensi, ad Fidem Catholicam reverti contigerit, Jurisdictioni Diœcesanæ Herbipolensis Ecclesiæ perpetuo adscripta sint; salvo tamen in præfatis locis, ac Præfecturis sublimi Territoriali, ac Patronatus Jure. Eadem Jurisdictio, seu Jus Diœcesanum, pro casu reversionis ad Fidem Catholicam, sit penes Ecclesiam Herbipolensem in Parochia, & Filialibus, totoque districtu Nobilium de Thann quomodolibet ad eos spectantibus, aut ab ipsis huc usque possessis; similiter in districtu Nobilium de Weyhers, qui passim sub nomine Parochiæ Gersfeldensis venire solet; cum expressa tamen reservatione Jurium temporalium in duobus hisce locis Fuldensi Ecclesiæ competentium. Porro in Præfectura Schvvarzenfels Domini Hasso-Cassellani, quoad Parochias intra eandem sitas, item in Schluchtern, necnon in his locis, Windheim, Ochsental, Heckmuhl, Volckersleyer, Platz, Wolffsmunster, & in Zeitlorff, denique in omnibus & singulis locis, ac Paræciis Augustanæ Confessioni pro nunc addictis, & Territorio Fuldensi partis cis-amnensis circumquaque non inclusis, sed in confiniis utriusque Principatus existentibus, quæque ante dissidia Religionis, ad Diœcesim Herbipolensem spectasse asseruntur, etiamsi sint Feuda Fuldensia, reversionis ad Fidem Catholicam existente casu, idem Jus Diœcesanum Herbipolensi competat Ecclesiæ; iis solum locis exceptis, quæ supra, in tertia stipulatione, intra limites Diœcesis Fuldensis nomine tenus posita, & recensita fuerunt.

Quintum hoc Caput interius reprobatur.

§. 16. *Quinto* = Ab undecim Parochiis, ad Capitulum Rurale Carolostadianum olim, prout assertum est, majori ex parte spectantibus, earumque Filialibus in Territorio Fuldensi existentibus, tam quoad Personas Ecclesiasticas, quam Laicales, videlicet a Parochiis Hundsfeld, Eschenbah, Hammelburg, Dippach, Unter-Erthal, Scondra, Leuchtersbach, Bruckenau, Weyhers, Dittershausen, & Poppenhausen, Episcopus Herbipolensis Jure perpetuo ab Apostolica Sede sibi delegato, & non aliter, facultatem habeat recipiendi appellationes in casibus de Jure permissis, & a sententiis in quibuscumque causis ad Forum Ecclesiasticum pertinentibus, in Consistorio, vel alio quocumque Judicio Ecclesiastico Fuldensi, superiori videlicet, non subalterno, prolatis: Sic tamen, ut omnino liberum sit prædictarum Parochialium incolis omnibus & singulis, appellare, vel ad Curiam Ecclesiasticam Herbipolensem, ut præfertur, vel ad Nuntiaturam Coloniensem, vel, si libuerit, nullo interposito medio, ad ipsam Sedem Apostolicam: Neque fas sit earumdem Parochiarum Incolas ullatenus impedire, directe, vel indirecte, quominus ad Herbipolensem Curiam appellationes interponant. Cæterum per ea, quæ sive de Juribus Patronatibus, sive Territorialibus, & aliis quibuscumque temporalibus, in præmissis, ex una alterave parte adducta fuerunt, cum ad præsentem concordiam per se minime pertineat, nemini quidquam novi concessum sit, neque ademptum.

Reservatur Beneplacitum Apostolicum.

§. 17. Nos itaque Carolus Philippus Episcopus Herbipolensis &c. &c. = Et Nos Amandus Abbas, & Princeps Fuldensis &c. &c. = Quæ in præmissis utraque ex parte maturo consilio, & plena deliberatione, pro publica Ecclesiarum Nostrarum utilitate, tranquillitate, & animarum salute, inter Nos conventa, & stipulata fuerunt, pro Nobis, & Successoribus Nostris, integerrima fide, verboque Principis interposito, quoad omnes & singulos articulos, firmiter & religiosissime servare promittimus, & pollicemur, neque ut iis quacumque via, aut medio per Nostros quoquomodo contrave-

niatur, aut contra ea aliquid nnquam attentetur, ulla ratione permittemus. Ipſam vero præſentem Concordiam, ut ei debitum robur accedat, etiam a Summo Pontifice confirmari omni, & indilato ſtudio procurabimus. Si vero, citra ſpem, ante obtentam a Sanctiſſimo confirmationem, nova ſuper his diſſidia orirentur, Concordia hæc in nullius Partis præjudicium in judicio queat allegari = In quorum fidem Nos principaliter contrahentes, nomine Noſtro, & Succeſſorum Noſtrorum, manu propria has Concordiæ paginas ſignavimus, & noſtris communiri ſigillis mandavimus. = Herbipoli die vigeſimo quarto menſis Julii milleſimo ſeptingenteſimo quinquageſimo primo = Fuldæ die vigeſimo ſeptimo menſis Julii anno eodem = Carolus Philippus Epiſcopus Herbipolenſis Franciæ Orientalis Dux = Amandus Abbas, & Princeps Fuldenſis = Loco † ſigilli Epiſcopi Herbipolenſis = Loco † ſigilli Abbatis Fuldenſis = Similiter Nos Præpoſitus, Decanus, & reliqui Eccleſiæ Cathedralis Herbipolenſis, necnon Nos Decanus, ac totum Capitulum Fuldenſe, pro Nobis, ac Noſtris utrinque Succeſſoribus, palam confitemur, quod hæc Concordia cum conſilio, ſcitu, ac conſenſu noſtro fuerit erecta, prout etiam in eadem, hiſce omni meliori modo conſentimus. In quorum fidem noſtra ſigilla Capitularia ſcienter apprimi juſſimus. Actum ut ſupra = Loco † ſigilli Capituli Herbipolenſis = Loco † ſigilli Capituli Fuldenſis.

Pacta omnia Auctoritate Apoſtolica firmantur, exceptis quæ quinto Capite continentur.

§. 18. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubjungebat, ea, quæ a Sede Apoſtolica approbantur, & confirmantur, firmius ſubſiſtere ſoleant; quapropter Carolus Philippus Epiſcopus, ac Amandus modernus Abbas præfati plurimum cupiant Concordiam hujuſmodi, & in eis contenta quæcumque, ad hoc ut illa ſerventur exactius, per Nos & Sedem Apoſtolicam, ut infra, approbari, & confirmari; quare pro parte dicti Caroli Philippi Epiſcopi, & Amandi Abbatis præfati, Nobis fuit humiliter ſupplicatum, quatenus eorum, ac Epiſcopi Herbipolen. necnon Abbatis præfati Monaſterii pro tempore reſpective exiſtentium, quieti & tranquillitati in præmiſſis opportune providere, ipſoſque ſpecialis gratiæ favore proſequi de benignitate Apoſtolica dignaremur; Nos igitur, qui, quantum cum Domino poſſumus, litibus obviare, ac diuturnam pacem, mutuamque amicitiam inter Eccleſiaſticas Perſonas, præſertim Pontificali Dignitate Inſignitas, non tantum promovere, ſed & ſtabilire, ſinceris deſideramus affectibus, Carolo Philippo Epiſcopo, ac Amando Abbati præfatis ſpecialem gratiam facere volentes, eoſque, & eorum ſingulares Perſonas a quibuſvis ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati exiſtunt, ad effectum præſentium tantum conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutos fore cenſentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, Concordiam præfatam, & in ea contenta quæcumque, ac, prout illam concernit, deſuper confectum Inſtrumentum publicum, non tamen illius Quintum Caput, ſeu Quintum Paragraphum in præfato Inſtrumento exaratum, quod Nos nullo modo approbare intendimus, immo ipſum Caput Quintum, ſeu Paragraphum Quintum, præſentium tenore omnino caſſamus, & abolemus, perinde ac ſi nunquam tractatum, nec ſtabilitum, neque in Inſtrumento præfato conſcriptum fuiſſet; Apoſtolica auctoritate, earumdem tenore præſentium perpetuo approbamus, & confirmamus, illique perpetuæ, & inviolabilis Apoſtolicæ firmitatis robur, vim, & efficaciam adjicimus, omneſque & ſingulos tam juris, quam facti, & ſolemnitatum, alioſve quantumvis ſubſtantiales defectus, ſi qui deſuper quomodolibet intervenerint in eiſdem, ſupplemus; ac Concordiam hujuſmodi ab ipſis modernis, & pro tempore exiſtentibus Epiſcopo Herbipolen. ac Abbate præfati Monaſterii, perpetuo obſervari, nec illam ullo unquam tempore a quoquam quavis auctoritate fulgente, ac honore, & præeminentia fulgente, immutari, innovari, aut reformari poſſe vel debere.

Decreta.

§. 19. Præſentes quoque ſemper, & perpetuo validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, & ſic ab omnibus cenſeri: Et ita per quoſcumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, quavis auctoritate fungentes, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, dictæque Sedis Nuntios, & alios quoslibet, quavis prærogativa, & privilegio fungentes, judicari, & definiri debere; & quidquid ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit, attentari, irritum & inane decernimus.

Derogatio contrariis.

§. 20. Non obſtantibus quibuſvis etiam in Synodalibus, provincialibus, univerſalibuſque Conciliis editis, vel edendis, ſpecialibus, vel Generalibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, ac dictæ Eccleſiæ Herbipolenſis, ac Monaſterii, & Ordinis præfatorum, etiam Juramento, Confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus; Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apoſtolicis, in contrarium præmiſſorum forſan quomodolibet conceſſis, approbatis, & innovatis; quibus omnibus & ſingulis, etiamſi de illis, eorumque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua mentio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, eorum tenores, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita obſervata, inſerti forent, eiſdem præſentibus pro expreſſis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, latiſſime, & pleniſſime, ac ſpecialiter, & expreſſe hac vice dumtaxat harum ſerie derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem quod præfatum Quintum Caput, ſeu præfatus Quintus Paragraphus, ejuſdem Concordiæ, non ſolum minime approbatum, ſeu minime approbatus, ſed omnino caſſatum, ſive caſſatus remaneat, & pro non ſcripto habeatur.

Sanctio.

§. 21. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ abſolutionis, in-

Anno 1752. tentionis, cassationis, abolitionis, approbationis, confirmationis, roboris adjectionis, defectuum suppletionis, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. 1. Octobris 1752. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo secundo, Kalendis Octobris, Pontificatus Nostri Anno Tertiodecimo.

Expedita in Cancellaria Apostolica.



ABBATIA FULDENSIS

In Episcopatum erigitur, cum omnibus juribus, & prærogativis, præservato tamen statu Regulari; ita ut idem Episcopus, & Abbas Fuldensis sit, & nuncupetur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Summi Pontificis est Sedes Episcopales erigere, cum Ecclesiæ dignitas, & divini cultus ratio id postulant.

IN Apostolicæ Dignitatis apice, Divina sic disponente voluntate, cui obediunt omnia, meritis licet imparibus, constituti, omnes Dominici Agri partes, quasi de montis vertice, inspicimus, ac speculamur, ut quid Ecclesiarum omnium conditioni, decori, & firmamento conveniat, dijudicemus. Eaque propter, Decessorum Nostrorum vestigiis inhærentes, novas quandoque plantare, atque erigere Episcopales Sedes, quandoque vero Monasteria insignia, servata tamen in eis Regulari observantia, Episcopali dignitate & honore condecorare opportunum ducimus, ut uberior inde Dominici Agri cultus & messis existat, ac Monasticus Ordo clarius florescat, pax ac concordia cum finitimis servetur, & quod potissimum est, Catholicæ Fidei nomen in Civitatibus, in quibus illustres Personæ resident, splendidius appareat, illarumque Præsules dignioribus titulis illustrentur, & condignis favoribus attollantur.

Recensentur insignes prærogativæ Abbatiæ Fuldensis.

§. 1. Cum itaque, sicut accepimus, Insigne Monasterium, Abbatia nuncupatum Fulden. Ordinis Sancti Benedicti, a Sancto Bonifacio in Buconia fundatum, Sedi Apostolicæ immediate subjectum, quod suam Civitatem, cum Seminario Alumnorum, ac Accademia Studii Generalis inibi existentibus, ac Territorium separatum, quamplurima Loca, Præposituras, & Oppida, cum nonnullis Sæcularibus, & Collegiatis Ecclesiis, ac non exiguo Parochialium Ecclesiarum circumquaque positarum numero, sub se continens, habet, & in quo abundantissimus Monachorum, sub una eademque Disciplina, & Regulari Observantia alitur numerus, ex quibus terdeni ad minimum quotidiana Divina officia, tam in Choro, quam intra Ecclesiam sacra peragendo, laudesque Deo persolvendo, peculiari frequentia, peragunt, ac decore, & cujus Monasterii fructus, redditus, & proventus ad tercentum viginti florenos in Libris Cameræ Apostolicæ taxati reperiuntur; ejusdemque Monasterii Abbatis (qui etiam, sicut pariter accepimus, Sacri Romani Imperii Princeps, ac Charissimæ in Christo Filiæ Nostræ Mariæ Theresiæ, Hungariæ, & Bohemiæ Reginæ Illustris, Charissimi in Christo Filii Nostri Francisci Romanorum Regis in Imperatorem electi uxoris, ac etiam pro tempore existentis Romanorum Imperatricis Archicancellarius, ac per Germaniam, & Galliam Primas existit, quique jurisdictionem quasi Episcopalem, tam in Civitate præfata, quam toto Territorio, aliisque sibi subjectis Locis, Præposituris, & Oppidis præfatis, non tamen in eis, quæ sunt Ordinis, exercet) electio ad pro tempore existentes quatuordecim ejusdem Ordinis expresse professos Monachos Capitulares tantum, videlicet Decanum, qui etiam Præpositus S. Andreæ in Monte novo nuncupatus prope Fuldam, ac prima post Abbatialem Dignitas existit, & continuo in Præpositura ejusdem Sancti Andreæ dicti Ordinis eidem Monasterio contigua resider, ac octo Præpositos in aliis octo Monasteriis, seu Præposituris ejusdem Ordinis, a primodicto tamen Monasterio dependentibus, in locis distatis extra primodictum principale Monasterium degentes, eisque præsidentes, atque in contubernio sociorum Regularium, præter spiritualia Officia, annexam jurisdictionem, nomine atque auctoritate Abbatis Fuldensis, administrantes, necnon alios quinque præfati Ordinis respective Monachos Capitulares, non tamen Præpositos, quorum ex eis unum Regularis Disciplinæ, ac Chori in Monasterio primodicto Præsidem Capitularem, ac semper apud præfatum Decanum, reliquos vero quatuor Monachos Capitulares, & non Præpositos, continuo una cum ipsis Præpositis, tanquam eorum socios & commensales, cum debita tamen erga eos reverentia & subjectione, respective commorantes & permanentes, Concordatis Germaniæ inibi vigentibus, spectat & pertinet quamplurimis propterea eximiis gaudebat prærogativis. Pont. A. XIII.

Propter quas in Episcopatum erigitur, integro tamen manente Regulari statu.

§. 2. Nos igitur attentis tot tantisque, quibus Monasterium primodictum eminet meritis, illius Abbatialem Ecclesiam in Cathedralem, & Episcopalem, ut infra, erigere cupientes, Motu proprio, non ad alicujus super hoc oblatæ petionis instantiam, sed ex certa scientia, meraque deliberatione Nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, Ecclesiam Abbatialem præfatam, firmis tamen semper in ea remanentibus, inibique semper vigentibus omni statu, qualitate, denominatione, & omnimoda essentia Regularibus; ita ut imposterum, ut prius, Regularis nunquam esse desinat, in Cathedralem, & Episcopalem, quæ ut antea Sedi Apostolicæ immediate subjecta, ac Regularis existat, Ecclesiam, Apostolica auctoritate, tenore præsentium, perpetuo erigimus & instituimus, ac nomine, titulo, & honore Episcopali decoramus, ac pro tempore existentes primodicti Monasterii Abbates, in veros Præsules, & Episcopos Fulden. declaramus;

nec

PONT. A. XII. nec non quod pro tempore existens ejusdem Ecclesiæ per Nos, ut præfertur, in Episcopalem erectæ Episcopus, semper imposterum non tantum Episcopus, & Abbas Fuldensis denominari, sed etiam verus ejusdem Ecclesiæ Episcopus cum omnibus insigniis Episcopalibus, privilegiis, honoribus, & prærogativis Episcopis debitis, & concessis, ac juribus, & jurisdictionibus in Clerum Sæcularem, & Regularem, ac Populum tam Civitatis præfatæ, quam totius Territorii, ac Ditionis, & Diœcesis Fulden. & facultatibus, præeminentiis, gratiis, favoribus, & Indultis realibus, & personalibus, ac mixtis, quibus aliæ Ecclesiæ Episcopales, eorumque Præsules quomodolibet, non tamen titulo oneroso, seu ex indulto, aut privilegio particulari, utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, frui, potiri, & gaudere possunt, & poterunt, verusque insimul Abbas Regularis Fuldensis, cum omnibus suis Abbatialibus juribus, honoribus, præeminentiis, prælationibus, & prærogativis universis, quibus de præsenti gaudet, vere, realiter, & cum effectu existere, ipseque in Litteris Apostolicis tam gratiam, quam justitiam separatim, seu utramque mixtim concernendis, imposterum expediendis, Episcopi insimul & Abbatis Fuldensis titulo, ac nomine decorari, ac vocari, sicque idem inscribi; quodque occurrente ejusdem Ecclesiæ in Episcopalem, per Nos, ut præfertur, erectæ, ac Monasterii primodicti vacatione, futurus illius Episcopus, & Abbas, nullo in ejus electione innovato ordine, eodem modo & forma, ut prius, per dictos Decanum, & alios tredecim Monachos Capitulares præfatos, qui tantummodo vocem activam, & passivam in electione præfata, ut prius, habere possint, eligi:

Nec non eligentium jure, ac electionis forma.

§. 3. Ita tamen, ut sequuta, ut præfertur, ejus in primodicti Monasterii Abbatem Canonica Electione, etiam Episcopus Fuldensis electus remaneat, ac propterea Confirmationem electionis præfatæ, ut prius, una cum provisione Ecclesiæ Episcopalis per Nos, ut præfertur, erectæ, ac Monasterii Fuldensis, a Sede Apostolica petere, & obtinere respective debeat, & teneatur: Cum hoc etiam, quod uti Episcopus & Abbas Fuldensis, jurisdictionem suam Episcopalem insimul & Abbatialem Diœcesanam in eisdem Locis, Ecclesiis, & Personis, ac præfato Clero tam Seculari, quam Regulari, ad præsens Territorio Fuldensi subjectis, & juxta Concordiam inter Venerabilem Fratrem Nostrum Carolum Philippum modernum Episcopum Herbipolensem, ac Dilectos Filios Capitulum, & Canonicos Ecclesiæ Herbipolensis ex una, & Venerabilem etiam Fratrem Nostrum Amandum Episcopum Themiscirensem in partibus Infidelium, & modernum primodicti Monasterii Abbatem, quem propediem ad præfatam Ecclesiam Fuldensem per Nos in Episcopalem, ut præfertur, erectam transferre intendimus, ac Dilectos quoque Filios Capitulum Regulare primodicti Monasterii ex altera partibus initam, & nuper per Nos Apostolica auctoritate præfata approbatam, & confirmatam, salva tamen & illæsa semper remanente præcedentia, favore præfati moderni, & pro tempore existentis Episcopi Herbipolensis, illiusque Sedis Episcopalis, eis, uti antiquioribus, debita, exercere valeat, ac firma etiam permanente præfata taxa florenorum trecentum viginti in Libris Cameræ Apostolicæ, ut præfertur, descripta, quam unicam tantum in Litterarum Apostolicarum Episcopalis, & Abbatialis Ecclesiæ hujusmodi provisionis, & confirmationis electionis, desuper conficienda expeditione, imposterum persolvi, illamque nunquam ratione præfatæ erectionis ejusdem Ecclesiæ in Episcopalem per Nos, ut præfertur, factæ augeri posse volumus, Motu pari, dicta Apostolica auctoritate, earundem tenore præsentium decernimus.

Adeo ut uno electionis actu Fuldensis Episcopus & Fuldensis Abbas eligatur.

ANNO 1752.

§. 4. Quodque Episcopium, pro Episcopi, & Abbatis Fuldensis pro tempore existentis residentia, & habitatione, idem existat Monasterium, aut Palatium, quod usque num ab Abbate Fuldensi habitum fuit, & ad præsens inhabitatur, & inhabitari solet, Motu simili etiam declaramus. Pro Cathedrali vero Ecclesia, ut eadem Principalis primodicti Monasterii, sub antiqua SS. Salvatoris Invocatione, Ecclesia habeatur, & in ea Capitulum, nec in minimo immutata ejus Regularitate, & denominatione Capituli Regularis, solum ex præfatis quatuordecim, vel quindecim, quatenus alium Monachum ejusdem Ordinis eidem numero, ut infra, augeri, contigerit, Capitularibus, non autem aliis non Capitularibus, & extra præfatum numerum ejusdem Ordinis respective Monachis, videlicet Decano, cujus Decanatus prima & unica in præfata Ecclesia Dignitas Regularis existat, ac cujus, dum illa pro tempore vacat, electio ad prædictum Abbatem, & reliquos Capitulares tantum Monachos præfatos, ut prius, spectare debeat, ac eisdem octo Præpositis, necnon quinque, aut sex, si alium Monachum non Capitularem dicti Ordinis expresse professum per pro tempore existentem Episcopum, & Abbatem Fuldensem (ad quem semper, ut antea, spectet electio tam præfatorum octo Præpositorum, quam aliorum quinque, vel sex Capitularium Monachorum præfatorum) eidem numero Capitulari augeri contigerit; cum hoc tamen, quod tam præfati Decani, quam præfatorum Monachorum Capitularium vestes Regulares, & Monasticæ existant, illasque Decanus, & alii Monachi Capitulares præfati, juxta earum Regularem professionem, gestare teneantur, componi tantummodo debeat; Quodque Capitulum præfatum, tempore Sedis Episcopalis, & Abbatialis vacantis, usque dum ad electionem novi Episcopi & Abbatis deventum fuerit, non tantum de Monasterio, sed de tota Civitate, & Diœcesi Fuldensi Gubernium sumat, Motu pari etiam decernimus.

Episcopium Cathedralis, & Capitulum Regulare designatur.

§. 5. Ad hoc autem ut ipsi Ecclesiæ per Nos in Episcopalem, ut præfertur, erectæ splendidiori decore inserviatur, ipsarum tenore præsentium mandamus, quod ultra Monachos continuo in primodicto Monasterio, juxta ejusdem primodicti Monasterii regulas, & præcepta, ut prius, recipiendos, inibique habitantes, & residentes, qui, ut prius, quotidie

Residentia per Capitulares quomodo præstanda.

Anno 1752.

tidie ejusdem Ecclesiæ Chori servitio, aliisque arbitrio Episcopi & Abbatis Fuldensis pro tempore existentis præfati functionibus sacris peragendis obligati existant; Decanus pro tempore existens præfatus, una cum uno ex dictis quinque, aut sex Capitularibus, non tamen Præpositis Monachis, ut antea, continuo apud eandem Præposituram S. Andreæ residere, octo vero Præpositi pro tempore existentes præfati, ultra residentiam in præfata Ecclesia in quatuor, & forsan ultra, anni diebus, per eos, ut prius, fieri solitam; quinque ex eisdem octo Præpositis præfatis alternatim per integrum mensem quolibet anno; reliqui autem quatuor, vel quinque Monachi Capitulares pro tempore existentes hujusmodi, etiam alternatim per integros sex menses (nisi aliter tam quoad octo Præpositos, quam alios Capitulares non Præpositos Monachos præfatos, super residentia hujusmodi, ab Apostolica Sede dispositum fuerit) eorum respective residentiam apud eandem Ecclesiam adimplere respective teneantur.

Pœnitentiarii & Theologi munus quibusdam demandandum.

§. 6. Pro Pœnitentiarii vero & Theologi respective munere, ad formam Concilii Tridentini, in præfata Ecclesia explendo, ex eo quod nullus ex præfatis octo Præpositis, ac reliquis Capitularibus Monachis præfatis, attenta eorum in Præposituris præfatis permanentia, munus præfatum adimplere potest, ipsarum tenore præsentium volumus, quod pro tempore existens Episcopus & Abbas Fuldensis, duos, non tamen Capitulares, præfati tamen Ordinis expresse professos, in primodicto Monasterio, ac apud eandem Ecclesiam continuo degentes, & residentes Presbyteros Monachos idoneos, quorum unus Pœnitentiarii, alter vero Theologi respective munus præfatum, ad formam præfati Concilii, exerceant, designare debeant.

Decano, & Præpositis conceditur usus Mitræ, & Annuli dum Episcopo Abbati Pontificalia exercenti assistunt.

§. 7. Ulterius modernis, ac pro tempore existentibus Decano, & octo Præpositis tantum (qui una cum aliis præfatis Capitularibus Monachis peculiari Insigni Aureæ Crucis e collo gestandæ, ex concessione felicis recordationis Clementis Papæ XII. Prædecessoris Nostri, gaudent) ut ipsi Decanus, ac octo Præpositi tantum, Mitra, & Annulo, toties quoties pro tempore existenti Episcopo, & Abbati Fuldensis præfato Pontificalia exercenti assistentiam præstabunt, uti, frui, potiri, & gaudere libere, & licite possint, & valeant, eadem Apostolica auctoritate, earumdem tenore præsentium, etiam perpetuo concedimus & indulgemus.

Clausulæ, & Decreta.

§. 8. Præsentis quoque Litteras semper & perpetuo validas & efficaces esse & fore, nec ullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis, seu invaliditatis vitio, vel intentionis Nostræ, aut alio quovis defectu, notari, impugnari, invalidari, seu in Jus vel controversiam vocari, aut adversus illas quodcumque Juris, vel facti, aut gratiæ, vel justitiæ remedium impetrari posse, nec illas sub quibusvis similium, vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, aut aliis contrariis dispositionibus, etiam per Nos, & Sedem Apostolicam præfatam, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis, etiam Motu simili, etiam consistorialiter, pro tempore factis, vel faciendis, comprehendi, vel confundi, sed semper ab illis excipi, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum, & validissimum statum restitutas, repositas, & plenarie reintegratas, ac de novo etiam sub quacumque posteriori data, quandocumque eligenda, concessas, validasque fore & esse, suosque plenarios & integros effectus sortiri, & obtinere; & sic ab omnibus censeri, & ita per quoscumque Judices, Ordinarios, vel Delegatos, etiam Causarum Palatii Nostri Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, dictæque Sedis Nuncios, & quoslibet alios quavis prærogativa, & privilegio fungentes, ac honore, & præeminentia fulgentes, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere, & quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum & inane Motu pari similiter decernimus.

Pont. A.XIII.

Derogatur contrariis.

§. 9. Non obstantibus quibusvis etiam in Synodalibus, Provincialibus, Generalibusque Conciliis editis, vel edendis specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac primodicti Monasterii, & Ordinis præfati, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis, quibusvis Superioribus, & personis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam Derogatoriarum Derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, & insolitis Clausulis, irritantibusque, & aliis Decretis, etiam Motu simili, ac etiam consistorialiter, ac alias etiam quomodolibet, etiam pluries concessis, confirmatis, approbatis, & innovatis: Quibus omnibus & singulis, etiam si de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua mentio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent eisdem præsentibus, pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum omnium, & singulorum validitatis effectum, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse, ac latissime, & plenissime, Motu pari derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio pœnalis.

§. 10. Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam Nostrarum erectionis, institutionis, declarationis, decreti, concessionis, mandati, voluntatis, ac indulti, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac BB. Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. 5. Octobris 1752.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo secundo, tertio Nonas Octobris, Pontificatus Nostri Anno Tertiodecimo.

Expedita in Cancellaria Apostolica.

H E R.

V. HERBIPOLENSIS

Episcopus honorificis prægestandæ sibi Crucis, ususque Pallii prærogativis honestatur, sub certis modis, ac conditionibus,

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad futuram rei memoriam.

Proœmium. Provida S. Sedis in Jurisdictione, & honoribus distribuendis administratio.

ROMANA Ecclesia, omnium Ecclesiarum Mater & Magistra, concessum sibi a cœlesti Sponso Jesu Christo supremum auctoritatis & dignitatis principatum, ita semper in omnes Catholici Orbis Ecclesias obtinuit, ut tamen pro locorum, ac temporum, personarumque conditionibus, egregiis earum Pastoribus, nunc amplioris jurisdictionis suæ partem aliquam sustinendam, exercendamque communicaverit, nunc autem eximias honoris prærogativas indulserit, prout ad Dei gloriam, & fidelium populorum utilitatem promovendam, & ad Catholicæ Religionis integritatem, majestatemque tuendam, Romanis Pontificibus ejusdem Jesu Christi Vicariis, & Beati Petri Apostolorum Principis Successoribus, visum est in Domino salubriter expedire.

Jus præferendæ Crucis, & Pallii usus, præcipua honoris Pontificalis insignia.

§. 1. Porro inter præcipua Sacerdotalis honoris insignia, quibus diversæ per Orbem Ecclesiæ, earumque Antistites, ab Apostolica Sede decorari meruerunt, & Sacri Pallii usus, & jus præferendi Sanctissimæ Crucis signi merito numerantur. Illud siquidem a Romano Pontifice, vel ex ejus auctoritate dumtaxat, solemni ritu benedictum, & prope Corpus Beatissimi Apostolorum Principis religiosa cura adservatum, indeque ad enixas postulantium Antistitum preces desumptum, si cui utendum, induendumque conceditur, peculiare quoddam sacri fœderis vinculum inter ipsum, & Romanum Pontificem, ejusdem Beati Petri Successorem, specialis sacramenti interpositione firmatum significat: Cumque ipsum Pallium ex ovium velleribus contextum, sacri Pastoris humeris gestetur, ovis illius speciem repræsentat, quam Dominus aberrantem requisivit, inventamque humeris suis sustulit; ut Episcopus, qui Christi typum gerit, ejusque munere fungitur, ipso etiam habitu illius boni Pastoris imitatorem se exhibeat, qui ovium suarum infirmitates, admirando pietatis & misericordiæ excessu, portavit. Crucis autem erectæ delatio, non solum Pastoralis Officii vim auctoritatemque ostendit, ex illius potestate derivatam, qui *crucifixus ex infirmitate, sed vivens ex virtute Dei*, Ministros suos contra omnes adversarios potestates invictæ Crucis signo armavit; verum etiam ipso sui conspectu Episcopalis prædicationis summam fidelibus populis ob oculos ponit, sublatoque ad eorum solamen Fidei nostræ vexillo, æternæ salutis spem credentibus ingerit.

Ritus servari solitus in concedendo Pallio, hujusque mistica significatio.



ANNO 1752.

Herbipolensis Ecclesiæ amplitudo, ejusque Antistitum, Capituli, & Cleri decora.

§. 2. Cum itaque Herbipolensis Ecclesia Provinciæ Moguntinæ in Superioris Germaniæ partibus constituta, jam usque ab octavo Ecclesiæ sæculo per Sanctum Burchardum Episcopum ex auctoritate Apostolicæ Sedis fundata & erecta, singularibus prærogativis ditata, amplissimæque Diœcesi jura dans plurium egregiorum Antistitum, aliorumque, ex conspicuo, ac numeroso Capitulo, & Clero, insignium Virorum virtute, admodum illustrata fuisse dignoscatur; nunc autem existens Venerabilis Frater Carolus Philippus Herbipolensis Episcopus suorum illam ornare pergat præstantia meritorum, pluribusque editis erga Nos, & Apostolicam Sedem, fidei, & observantiæ argumentis, amplioribus Pontificiæ liberalitatis favoribus se dignum exhibeat: Nos, attentis præmissis, & præsertim quod ipse Carolus Philippus Episcopus, Ecclesiasticæ pacis studio, plurimum contulit ad extinctionem veterum litium, & controversiarum, quæ jampridem inter ipsam Herbipolensem Ecclesiam, & Curiam, ac pro tempore existentes Episcopos Herbipolenses, ex una, & Fuldense Monasterium, Abbatiam alias nuncupatum, in quo Nos hodie Episcopalem Dignitatem & Cathedram ereximus & instituimus, ejusque Abbates etiam pro tempore existentes, ex altera, partibus, agitatæ fuerunt, honesta inter ipsum, & dicti Monasterii Abbatem Concordia inita, quam Nos per alias Nostras Literas, cum quibusdam restrictionibus, & moderationibus, approbavimus & confirmavimus: Cumque hujusmodi restrictiones & moderationes, eidem Concordiæ per Nos, justis de causis, appositæ, circa quædam potissimum capita versentur, quæ idem Episcopus in favorem Ecclesiæ & Curiæ suæ admitti, ac respective concedi & firmari exoptaverat, ideoque æquum sit illas alicujus indulti, & beneficii concessione pensari:

Speciale Episcopi nunc existentis meritum in concordia cum Abbate Fuldensi inita.

Hujus capita quædam Herbip. juribus favorabilia, minime confirmantur.

Motu proprio, & certa scientia, eumdem Carolum Philippum Episcopum a quibusvis suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus exiistit, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes; eidem Carolo Philippo Episcopo, ut Ipse, & ejus Successores Ecclesiæ Herbipolensis Præsules pro tempore existentes, de cetero perpetuis futuris temporibus sacrum Pallium in solemnitatibus & functionibus in Pontificali Romano descriptis inducere, & gestare, ac etiam Crucem, ad instar Archiepiscoporum, ante se elevari & gestari facere, in dicta Herbipolensi Civitate & Diœcesi dumtaxat, & in alibi omnino, sive in alienis Diœcesibus, sive in Sacri Romani Imperii Comitiis, sive in quibusvis aliis locis Episcopo præfato non subjectis, etiamsi Ordinariorum Locorum licentia ad id accederet, nec etiam in dicta Civitate & Diœcesi Herbipolensi, in præsentia alicujus ex S. R. E. Cardinalibus, vel Nostri & ejusdem Sedis Apostolicæ ordinarii aut extraordinarii Legati, seu Nuncii, vel Archiepiscopi Moguntini, nisi de eorum respective consensu, sub

Episcopus ipse, ejusque Successores, usu Pallii, & jure præferendæ Crucis donantur, sub certis conditionibus, & reservationibus.

Anno 1752.

sub gratiæ & concessionis hujusmodi nullitate; & dummodo, quoad Pallium prædictum, tam ipse Carolus Philippus, quam illius Successores Herbipolenses Episcopi pro tempore eligendi, illud ab eadem Apostolica Sede, servatis de jure, vel consuetudine servandis, postulare, & consueto fidelitatis debitæ sacramento edito, accipere, aliaque in similibus observari solita adimplere teneantur; ac denique, salvo in omnibus jure Metropolitico Ecclesiæ Moguntinæ, illiusque Archiepiscopi pro tempore existentis; & nihil immutato præcedentiæ ordine inter ipsos Episcopos Herbipolenses, aliosque Episcopos, sive ejusdem, sive alterius Provinciæ, hactenus de jure, usu, aut consuetudine, in quibusvis functionibus, consessibus, aut Comitiis servari solito; hujusmodi Pontificalis honoris Insigniis uti, libere, & licite possint & valeant, de Apostolicæ auctoritatis plenitudine, tenore præsentium, concedimus & indulgemus.

Præmissorum firmitas.

§. 3. Decernentes easdem præsentes Litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, nec unquam sub quibusvis generalibus similium, vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, aut aliis contrariis dispositionibus comprehensas, sed tanquam in præmissarum moderationum compensationem, ut supra, concessas, semper ab illis exceptas esse, & fore, ac censeri, ac dicto Carolo Philippo Episcopo, ejusque Successoribus dictæ Herbipolensis Ecclesiæ Præsulibus pro tempore existentibus, perpetuo suffragari, nec non ab ipsis respective in omnibus & per omnia observari, sicque, & non alias, per quoscumque Judices, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, dictæque Sedis Nuncios, judicari & definiri debere; ac irritum, & inane; si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter judicari, aut respective attentari contigerit. Non obstantibus Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & ordinationibus, seu dictæ Herbipolensis, aut alterius cujuscumque Ecclesiæ, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Derogatio contrariis.

Sanctio.

§. 4. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam Nostræ absolutionis, concessionis, indulti, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac BB. Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pont. anno 13. die 3 Octobris 1752.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo secundo, tertio Nonas Octobris, Pontificatus Nostri Anno XIII.

Pont. A. XIII.

D. Card. Passioneus.
J. Datarius.
Visa
De Curia J. C. Boschi.
Loco † Plumbi.
J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

DAMNANTUR,

Et prohibentur quinque propositiones Duellorum abusui faventes, veteresque leges adversus Duellantes editæ innovantur, ac novis superadditis pœnalibus Sanctionibus confirmantur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Assiduum Romanorum Pontificum studium in eliminando duellorum abusu.

DETESTABILEM, ac Divina naturalique Lege damnatum Duellorum abusum, a barbaris gentibus, atque superstitiosis, non sine ingenti corporum, animarumque clade, in Christianam Rempublicam auctore Diabolo invectum, cum semper execrata sit, atque improbarit Ecclesia, tum præcipuo in eam curam studio, vigilantia, ac zelo incubuerunt Romani Pontifices, ut a Fidelium cœtu longissime arceretur. Nam, ut antiquiora mittamus Prædecessorum Nostrorum Nicolai I. (*a*), Cœlestini III. Innocentii II. Eugenii III. Alexandri III. (*b*), Innocentii IV. (*c*) adversus singulares pugnas decreta, extant recentiores Apostolicæ Sedis Constitutiones, quibus Romani Pontifices Julius II. (*d*), Leo X. (*e*), Clemens VII. (*f*), ac demum Pius IV. (*g*), gravissimas pœnas antea statutas confirmarunt, aliasque de novo addiderunt, contra duellantes ex quacumque causa, etiam per Sæculares Regionum aut Locorum Leges forsan permissa, adjecta infamia, bonorumque proscriptione, etiam adversus complices ac participes, & qualemcumque operam iisdem præbentes.

Pœnæ per Tridentinum indictæ in exhibentes locum ad Monomachiam, Patrinos, & pugnantes.

§. 1. Tridentina vero Synodus (*h*) latam in eos excommunicationem extendit ad Imperatores, & Reges, Duces, ac Principes, cæterosque Dominos temporales, si locum ad Monomachiam in terris suis concesserint, ac jurisdictione & dominio loci, in quo duellum fieri permiserint, quem ab Ecclesia obtineant, eo ipso privatos declaravit. Committentes vero pugnam, eorumque Patrinos, excommunicationis, ac omnium bonorum proscriptionis, nec non perpetuæ infamiæ pœnam incurrere statuit; &, si in ipso

(a) *Epist. L. ad Carolum Calvum.*
(b) *In Concil. Lateranensi Cap. 1. & 2. de* Torneamentis, *ubi trium Prædecessorum Decreta citantur.*
(c) *In Epist. ad Archiepiscopos, Episcopos, aliosque Ecclesiasticos Regni Franciæ, apud Raynald. ad ann. 1251. num. 31.*
(d) *Constit. incip.* Regis pacifici.
(e) *Constit.* Quam Deo & Hominibus.
(f) *Constit.* Consuevit Romanus Pontifex.
(g) *Constit.* Ea, quæ a Prædecessoribus,
(h) *Sess. 25. cap. 19. de Reform.*

ipso conflictu decesserint, Ecclesiastica sepultura perpetuo carituros decrevit.

Gregor. XIII. pœnales omnes Sanctiones a solemnibus ad privata duella protendit.

§. 2. Cum vero præfatis saluberrimis Legibus judicialia dumtaxat, ac solemnia duella comprehensa; ac proscripta viderentur, piæ memoriæ Prædecessor noster Gregorius Papa XIII. (a) hujusmodi pœnas adversus eos omnes extendit, qui nedum publice, sed etiam privatim ex condicto, statuto tempore, & loco, Monomachiam commiserint, etiamsi nulli Patrini, sociive ad id vocati fuerint, nec loci securitas habita, nullæve provocatoriæ Litteræ, aut denuntiationis Chartulæ præcesserint.

Et Clemens VIII. iisdem obnoxios efficit omnes consilium, operam, & indemnitatem præstantes, etiam pugna non secuta.

§. 3. Denique felicis recordationis Clemens Papa VIII. etiam Prædecessor Noster, Apostolicas Romanorum ante se Pontificum Leges omnes, & pœnas in eis statutas, sua Constitutione, quæ incipit *Illius vires*, Data xvi. Kal. Septembris Anno MDXCII. diserte complexus, easdem extendit ad omnes non solum duello certantes, sed etiam provocantes, suadentes, equos, arma, commeatus præbentes, comitantes; Chartulas, Libellos, Manifesta mittentes, scribentes, vel divulgantes, aut quomodolibet circa ista cooperantes; Socios, Patrinos, de industria spectatores, fautores, criminis demum participes, illudque permittentes, vel, quantum in ipsis est, non prohibentes, ac delinquentibus veniam & impunitatem concedentes, quique se prædictis quoquomodo immiscuerint; etiamsi neque pugnæ effectus, neque accessus ad locum sit subsequutus.

Assertiones ab Alexandro VII. & Innocentio XI. damnatæ.

§. 4. His tam sapienter, tam aperte, atque perspicue ab Ecclesia, & ab Apostolica Sede constitutis, dubitari jam nullo modo posse videbatur, quin duella omnia tam publica, quam privata, & naturali, & Divino, & Ecclesiastico jure, prorsus illicita, vetita, atque damnata censeri deberent. Sed nonnulli earum Legum interpretes, per benignitatis speciem humanis pravisque cupiditatibus plus æquo faventes, Apostolicas Sanctiones ad corrupta hominum judicia inflectentes, ac temperantes, *licere*, docuerunt, (b) *Viro Equestri duellum acceptare, ne timiditatis notam apud alios incurrat:* (c) *Fas esses defensione occisiva, vel ipsis Clericis, ac Religiosis, tueri honorem, dum alia declinandæ calumniæ via non suppetat*, (d) *propulsare damna, quæ ex iniqua Judicis sententia certo imminent*; (e) *defendere non solum quæ possidemus, sed etiam ea, ad quæ jus inchoatum habemus, dum alia via id assequi non valeamus*; Quas quidem assertiones duellis faventes, Apostolica Sedes censura notavit, rejecit, proscripsit.

Instauratæ laxiores opiniones foventes duellorum abusum.

§. 5. Et nihilominus extiterunt quam proxime recentiores alii, qui etsi duella, vel odii, vel vindictæ, vel honoris tuendi causa, vel levioris momenti res fortunasque servandi, fateantur illicita; aliis tamen in circumstantiis, & casibus; vel amittendi Officii, & sustentationis, vel denegatæ sibi a Magistratu justitiæ, defensionis innoxiæ titulo, ea licere pronunciant, Laxas, & periculi plenas opiniones hujusmodi, ex vulgatis eorum Libris ad Nos delatas, ubi primum accepimus, earum examen nonnullis ex Venerabilibus Fratribus Nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, & quibusdam Dilectis Filiis Sacræ Teologiæ Magistris specialiter ad id per Nos deputatis, commisimus; qui re mature discussa, latis coram Nobis tum voce, tum scripto suffragiis, infrascriptas Propositiones censura, & proscriptione dignas existimarunt.

PRIMA PROPOSITIO.

Vir Militaris, qui nisi offerat, vel acceptet duellum, tamquam formidolosus, timidus, abjectus, & ad Officia Militaria ineptus haberetur, indeque officio, quo se suosque sustentat, privaretur, vel promotionis, alias sibi debitæ ac promeritæ, spe perpetuo carere deberet, culpa & pœna vacaret, sive offerat, sive acceptet Duellum.

II.

Excusari possunt etiam, honoris tuendi, vel humanæ vilipensionis vitandæ gratia, Duellum acceptantes, vel ad illud provocantes, quando certo sciunt pugnam non esse secuturam, utpote ab aliis impediendam.

III.

Non incurrit Ecclesiasticas pœnas ab Ecclesia contra duellantes latas, Dux, vel Officialis Militiæ, acceptans duellum, ex gravi metu amissionis famæ, & officii.

IV.

Licitum est, in statu hominis naturali, acceptare, & offerre duellum, ad servandas cum honore fortunas, quando alio remedio eorum jactura propulsari nequit.

V.

Asserta liceatia pro statu naturali, applicari etiam potest statui Civitatis male ordinatæ, in qua nimirum, vel negligentia vel malitia Magistratus, justitia aperte denegatur.

Damnantur, & sub censuris defendi prohibentur.

§. 6. Auditis itaque, super unaquaque earum Propositionum, dictorum Cardinalium & Consultorum judiciis, atque omnibus rite & mature consideratis, Nos ipsas, præsentium Litterarum tenore, & Apostolica Auctoritate, tamquam falsas, scandalosas, ac perniciosas rejicimus, damnamus, ac prohibemus, itaut quicumque illas aut conjunctim, aut divisim docuerit, defenderit, ediderit, aut de iis, etiam disputandi gratia, publice, aut privatim tractaverit, nisi forsan impugnando, ipso facto incidat in excommunicationem, a qua non possit (præterquam in mortis articulo) ab alio, quacumque etiam dignitate fulgente, nisi ab existente pro tempore Romano Pontifice absolvi.

Necnon in praxim induci.

§. 7. Insuper stricte, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub interminatione Divini Judicii, prohibemus omnibus Christifidelibus cu-

(a) *Constit.* Ad tollendum.
(b) 2. *Prop. damnata ab Alexandro VII.*
(c) 17. *Prop. ex damnatis ab eodem.*
(d) 18. *Prop. ab eodem damnata.*
(e) 32. *Prop. ex damnatis ab Innocentio XI.*

cujuscumque conditionis, dignitatis, & status, etiam speciali & specialissima nota dignis, ne prædictas opiniones, aut aliquam ipsarum, ad praxim deducant.

Constitutiones Prædecessorum Pontificum de duellis confirmantur.

§. 8. Jam vero ut exitiosam Duellorum licentiam, in Christiana, ac præsertim Militari Republica, non obstantibus providis Legibus a plerisque etiam Sæcularibus Principibus & Potestatibus ad eamdem extirpandam laudabiliter editis, adhuc gliscentem, validiore manu coerceamus, gravissimumque scelus Apostolicæ districtionis gladio magis magisque insequamur, omnes & singulas dictorum Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum Constitutiones superius enunciatas, quarum tenores, ac si præsentibus de verbo ad verbum insertæ forent, pro sufficienter expressis haberi volumus, Apostolica auctoritate confirmantes & innovantes, ad hoc ut pœnarum gravitas & severitas majorem perditis hominibus ingerat peccandi metum, Nostro Motu proprio, ac de Apostolicæ auctoritatis plenitudine, earundem præsentium Litterarum serie, statuimus atque decernimus, ut si quis in duello, sive publice, sive privatim indicto, hominem occiderit, sive hic mortuus fuerit in loco conflictus, sive extra illum ex vulnere in duello accepto, hujusmodi homicida, tamquam interficiens proximum suum animo præmeditato ac deliberato, ad formam Constitutionis felicis recordationis Prædecessoris Nostri Benedicti Papæ XIII., quæ incipit *Ex quo Divina*, data vi. Idus Junii Anno Domini MDCCXXV.; ab Ecclesiasticæ Immunitatis beneficio exclusus & repulsus omnino censeatur; ita ut a cujuscumque Sacri aut Religiosi loci asylo, ad quod confugerit, servatis tamen de jure servandis, extrahi, & Judicis competentis Curiæ pro merito puniendus, tradi possit & debeat; super quo Nos Episcopis, aliisque Superioribus Antistibus, ad quos respective pertinet, & pertinebit ipso iterum, necessarias & opportunas facultates præsentium quoque tenore impertimur.

Insuper publico vel privato duello interficiens alterum Asyli jure privatur.

Vivente adhuc saucio, quando, & qua forma percussor e loco immuni extrahi debeat.

Quin etiam, vivente adhuc altero in singulari certamine graviter vulnerato, si percussor in loco immunem se receperit, ex quo, eveniente illius morte, fugam arripere, & legum severitatem evadere posse prospiciatur; Volumus, & respective permittimus, ut, quatenus Periti ad inspiciendum vulnus acciti, *grave vitæ periculum* adesse retulerint, percussor ipse, prævio semper Decreto Episcopi, & cum assistentia personæ Ecclesiasticæ ab eodem Episcopo deputatæ, ab hujusmodi loco immuni extractus, sine mora carceribus mancipetur; ea tamen lege Judicibus indictæ, ut illum Ecclesiæ restituere debeant, si vulneratus superstes vivat ultra tempus a legibus, quæ de homicidio sunt, constitutum; alioquin in easdem pœnas incidant, quæ in memoratis Benedicti XIII. Litteris constitutæ sunt adversus illos, qui delinquentem in aliquo ex casibus ibidem expressis, ex indiciis ad id sufficientibus sibi traditum, restituere recusent, postquam is in suis defensionibus hujusmodi indicia diluerit.

Interfecto autem sepultura sacra denegatur, licet extra locum pugnæ, & præobtenta absolutione obierit.

§. 9. Præterea, simili motu & auctoritate decernimus ac declaramus, Sepulturæ sacræ privationem a sacrosancta Tridentina Synodo inflictam morientibus in loco duelli & conflictus, incurrendam perpetuo fore, etiam ante Sententiam Judicis, a decedente quoque extra locum conflictus ex vulnere ibidem accepto, sive duellum publice, sive privatim indictum fuerit, ac etiamsi vulneratus ante mortem non incerta Pœnitentiæ signa dederit, atque a peccatis & censuris absolutionem obtinuerit; sublata Episcopis, & Ordinariis Locorum super hac pœna interpretandi ac dispensandi facultate, quo cæteris documentum præbeatur fugiendi sceleris, ac debitam Ecclesiæ Legibus obedientiam præstandi.

Hortatio ad Principes, ut in Monomachiam eradicandam efficaciter incumbant.

§. 10. In hujus demum sollicitudinis nostræ societatem vocantes Carissimos in Christo Filios Nostros, Imperatorem electum, cunctosque Catholicos Reges, nec non Principes, Magistratus, Militiæ Duces, atque Præfectos, eos omnes & singulos, pro sua in Deum Religione, ac pietate, enixe obtestamur in Domino, ut conjunctis studiis, & animis, exitiosæ duellorum licentiæ, qua Regnorum tranquillitas, populorum securitas atque incolumitas, neque corporum solum, sed, quæ nullo pretio æstimari, potest, æterna animarum vita certo periclitatur, omni nisu & constantia vehementer obsistant. Neque sibi, suæque in Deum fidei, munerisque rationi fecisse satis intelligant, quod optime constitutis Legibus, indictisque gravissimis pœnis, horrendum scelus proscriptum sit; nisi accuratam ipsarum Legum, pœnarumque executionem naviter urgeant, ac promoveant, seque inexorabiles Dei vindices in eos, qui talia agunt, diligenter exhibeant. Nam si delinquentes aut oscitanter ferant, aut molliter puniant, alieno sese crimine polluent, omnisque illius sanguinis reos se constituent, quem ira crudeliter inultum effundi permiserint. Vani enim falsique honoris Idolo humanas litari victimas non impune feret supremus omnium Judex Deus; rationem ab iis aliquando exacturus, quorum est Divina, & humana jura tueri, sibique creditorum hominum vitam servare, pro quibus sanguinem ipse suum Jesus Christus effudit.

Exemplorum auctoritas.

§. 11. Volumus autem ut præsentium Litterarum Transumptis etiam impressis, Notarii publici manu subscriptis, & Sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem ubique, etiam in judicio, fides habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si originaliter forent exhibitæ vel ostensæ: Utque eædem præsentes in consuetis locis publicis hujus Almæ Urbis per Cursores nostros, ut moris est, publicatæ & affixæ, omnes & singulos, quos concernunt, seu concernent in futurum, perinde afficiant, ac si unicuique illorum personaliter intimatæ & notificatæ fuissent.

Sanctio.

§. 12. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostrarum prohibitionis, damnationis, præcepti, statuti, declarationis, facultatum impertitionis, obtestationis, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Da-

PONT. A. XIII. Dat. 10. Novembris 1752. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLII., quarto Idus Novembris, Pontificatus Nostri Anno Tertiodecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

V i s a

De Curia J. C. Boschi.

Loco ✝ Plumbi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicat. die 24. mensis Novemb. 1752

VII. DAMNATIO

Et Prohibitio Libri duobus tomis constantis, Gallico idiomate, absque Auctoris nomina, & impressionis loco, in lucem editi, cui Titulus: *Apologie de tous les jugemens rendus par les Tribunaux seculiers en France contre le schisme: dans la quelle on etablit. 1. L'injustice, & l'irregularité des refus de Sacremens, de Sepulture, & des autres peines, qu'on prononce contre ceux, qui ne sont pas soumis à la Constitution* Unigenitus. *2. La competence des Juges laics pour s'opposer à tous ces actes de schisme. Tom. I. & II. En France MDCCLII.*

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

MILITANTIS Ecclesiæ regimini superna dispositione præsidentes, Dominici Gregis custodiæ jugiter invigilare, ac Oves Æterni Pastoris sanguine redemtas a perniciosarum doctrinarum venenis, quantum Nobis ex alto conceditur, præservare tenemur. Quapropter cum, sicut Nobis innotuit, in lucem prodierit quidam perniciosus Liber duobus tomis constans Gallico idiomate absque auctoris nomine, & impressionis loco, cui Titulus: *Apologie de tous les jugemens rendus par les Tribunaux seculiers en France, contre le schisme, dans la quelle on etablit: 1. L'injustice, & l'irregularitè des refus de Sacremens, de Sepulture, & des autres peines, qu'on prononce contre ceux, qui ne sont pas soumis a la Constitution* Unigenitus. *2. La competence des Juges laics puor s'opposer à tous ces actes de schisme. Tom. I. & II. En France MDCCLII.* Nos, auditis desuper plurium S. R. E. Cardinalium, aliorumque sacræ Theologiæ Magistrorum, quos ad prædicti Libri examen delegimus, suffragiis, iisque plene ac mature discussis, de memoratorum Cardinalium consilio, utrumque supra relati Libri tomum, tanquam continentem (Censura & damnatio libri.) assertiones falsas, temerarias, scandalosas, piarum aurium offensivas, in Romanos Pontifices, Apostolicam hanc Sanctam Sedem, & Episcopos injuriosas, Ecclesiasticæ jurisdictioni derogantes, obedientiæ Constitutioni *Unigenitus* ab omnibus sincere debitæ eversivas, schismati faventes, schismaticas, in errorem inducentes, ac erroneas respective, auctoritate Apostolica, tenore præsentium damnamus, reprobamus, prohibemus, ipsiusque Libri impressionem, descriptionem, lectionem, retentionem, & usum, omnibus & singulis Christifidelibus, etiam specifica & individua mentione, & expressione dignis, sub pœna excommunicationis per contrafacientes ipso facto absque alia declaratione incurrenda, a qua nemo a quoquam, præter quam a Nobis, seu Romano Pontifice pro tempore existente nisi in mortis articulo constitutus, absolutionis beneficium valeat obtinere, omnino interdicimus. (Imprimentes, tenentes, legentes hujusmodi librum excommunicantur.) Volentes, & auctoritate Apostolica mandantes, ut quicumque Librum præfatum, seu aliquam illius partem, sive Typis impressam, sive manu scriptam penes se habuerint, vel in futurum quandocumque habebunt, illum, & illam, statim atque præsentes Literæ eis innotuerint, Locorum Ordinariis, vel hæreticæ pravitatis Inquisitoribus tradere, atque consignare teneantur; hi vero exemplaria sibi sic rradita illico flammis aboleri curent. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Ut autem eædem præsentes Litteræ omnibus facilius innotescant, nec quisquam illarum ignorantiam allegare possit, volumus, & auctoritate prædicta decernimus, (Publicationis præceptum, ejusque effectus.) illas ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, ac Cancellariæ Apostolicæ, nec non Curiæ Generalis in Monte Citatorio, ac in acie Campi Floræ de Urbe, per aliquem ex Cursoribus nostris, ut moris est, publicari, illarumque exempla ibidem affixa relinqui; itaut sic publicatæ omnes, & singulos, quos concernunt, perinde afficiant, ac si unicuique illorum personaliter notificatæ, & intimatæ fuissent: Ipsarum autem Literarum transumtis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eamdem prorsus fidem tam in judicio, quam extra illud ubique locorum haberi, quæ haberetur ipsis præsentibus, si exhibitæ forent, vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die xx. Novembris MDCCLII. Pontificatus Nostri Anno decimotertio. (Dat. 20. Novembris 1752.)

D. Cardinalis Passioneus

Publicat. eodem die, mense, & anno.

VIII.

CONFIRMANTUR,

Et declarantur Constitutiones Prædecessorum Romanorum Pontificum super vetita armorum delatione, retentione, & venditione.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Certi generis arma in publicæ securitatis exitium comparata

SECURITATEM, atqne tranquillitatem Populorum & Personarum Apostolicæ Sedi in temporalibus subjectarum tueri & asserere volentes Prædecessores Nostri Romani Pontifices, non modo severissimas leges adversus homicidia, & cujuscumque generis vim ediderunt, verum etiam ad ea submovenda, quæ hujusmodi delictis facile perpetrandis occasione & commoditatem præbere possent, omnium armorum ad necem clam & dolose inferendam aptorum delationem, retentionem, & venditionem, gravissimarum pœnarum interminatione vetuerunt; quemadmodum ex providis felicis recordationis Pii Papæ IV. Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimo primo, nonis Martii, & Sancti Pii V. pridie Idus Februarii illius Pontificatus Anno septimo, editis Constitutionibus, patet.

Proscripta sunt a Prædecessoribus Pontificibus, & præsertim Pio IV & S. Pio V.

Horum Sanctiones innovavit Alexander VIII. & vetitorum armorum genera exacte distinxit.

§. 1. Quorum vestigiis inhærens recolendæ memoriæ Prædecessor quoque Noster Alexander Papa VIII. per suam Anno Incarnationis Dominicæ millesimo sexcentesimo nonagesimo, Idibus Augusti, editam Constitutionem, quæ incipit *Etsi cuncta*, prædictorum ante se Pontificum Leges atque Sanctiones confirmans & innovans, decrevit & sanxit, nemini cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ, etiam speciali mentione seu nota digno, licere in Alma Urbe, ejusque Districtu, & in toto Statu Ecclesiastico tunc sibi & dictæ Sedi tam immediate, quam mediate subjecto, comprehensis etiam quatuor Legationibus, ac Civitatibus Bononiensi, Ferrariensi, Beneventana, aliisque Civitatibus, Terris & Locis, etiam specialem & individuam expressionem, & nominationem requirentibus, ejusmodi arma in præmissis Constitutionibus expresse vetita, & alia quæcumque brevioris mensuræ trium Palmorum, illius mensuræ, quæ vulgariter denominatur *Canna Romana* ad usum Mercatoris, sub pœnis læsæ Majestatis, & rebellionis irremisibiliter exequendis, (exceptis dumtaxat cultellis aptis ad incidendum panem, qui tamen majoris longitudinis unius palmi esse non possent, ac sine cuspide, & ut vulgo dicitur, *spuntati* esse deberent; nec non aliis instrumentis ad usum propriæ artis, quam quisque exercet, necessariis, & in actu exercitii ejusdem artis, & non alias) deferre, seu domi, aut in Apothecis, vel alibi retinere, sive in ipsum Statum Ecclesiasticum introducere, fabricare, vendere, permutare, aut aliud contractus genus super ipsis inire.

Ecclesiasticos omnes, aliosque exemptos, iisdem legibus teneri declaravit.

§. 2. Cumque sub suæ hujusmodi, ac præcedentium Constitutionum censura, tam Clericos, quam alias omnes & singulas personas Ecclesiasticas etiam quomodolibet exemptas, Sæculares, & cujusvis Ordinis, Congregationis, Societatis, & Instituti, etiam de necessitate specialiter exprimendi, nec non Militiarum quarumcumque, etiam Hospitalis Sancti Joannis Jerosolymitani, Regulares, vel alias immunitate personali quomodolibet gaudentes, comprehendi voluisset, & contra transgressores, si qui etiam ex his reperti fuissent, per Ordinarios Locorum, aliosque competentes Judices, ad majorem pœnam, quam Tribunal Ecclesiasticum pro quocumque graviori, & atroci delicto imponere soleat & valeat, irremisibiliter procedi mandasset:

Statutas pœnas incurri decrevit, licet dolus, & mala qualitas abesse dicerentur. Nec suffragari patentes litteras aut privilegia quæcumque.

§. 3. Hoc insuper decrevit, & declaravit, ut ad eximendos transgressores a pœnis præfatis minime suffragaretur allegare, quod non constaret de dolo, vel mala eorumdem contravenientium qualitate; nec etiam ad hujusmodi effectum ullæ Familiaritates, Litteræ patentes, & Licentiæ concessæ, aut concedendæ, seu Privilegia cujuslibet Congregationis, Tribunalis, aut Militiæ, seu Judicum, Officialium Militarium, & Ministrorum; etiam Justitiæ, aut Ministerii Cameralis, Almæ Domus Lauretanæ, & cujusvis Ordinis etiam Militaris, Congregationis, Societatis, & Instituti, aut quarumvis Personarum quacumque Ecclesiastica, seu mundana dignitate fulgentium, quidquam prodessent, aut relevarent; prout latius atque distinctius in præcitatis ejusdem Alexandri Prædecessoris Litteris continetur.

Præfatorum Pontificum leges instauravit Clemens XII.

§. 4. Pari justitiæ zelo, & publicæ quietis studio incensus sanctæ memoriæ immediatus Prædecessor Noster Clemens Papa XII. per suam anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo trigesimo quarto, Kalendis Februarii, Pontificatus sui Anno quinto, editam Constitutionem, cujus initium est: *In Supremo justitiæ Solio*, inter alia, quæ pro recta Justitiæ administratione, ac delictorum coercitione provide constituit, prædictas Pii IV. Pii V., & Alexandri VIII. aliorumque Antecessorum Litteras & Ordinationes, nec non Edictum Kalendis Januarii Anni Domini millesimi septingentesimi octavi, de mandato piæ memoriæ Clementis Papæ XI. promulgatum, cæteraque Bannimenta eousque publicata, quibus eorumdem, seu aliorum armorum in Urbe, & Ditione Ecclesiastica præfatis delatio, retentio, introductio, aut venditio, sub diversis etiam capitalibus pœnis prohibentur, omniaque, & singula in eis contenta, similiter approbavit & innovavit; Et ne pœnarum in ipsis adversus transgressores statutarum executionem ullo modo impediri contigeret, quibuscumque Tribunalibus, Magistratibus, & Judicibus, tam Urbis præfatæ, quam aliarum Civitatum, Terrarum, & Locorum eidem Apostolicæ Sedi immediate, ac etiam mediate subjectorum, nec non quibusvis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus etiam de Latere Legatis, districte prohibuit & interdixit, ne in causis delationis ac retentionis hujusmodi armorum, ulli delinquenti, pœ-

Sublata Judicibus facultate moderandi pœnas,

nas, quas quomodolibet incurrissent, gratiose remitterent, aut componerent, vel in minima etiam parte moderarentur, sed ea dumtaxat, quæ stricti juris essent, juxta præcisam formam & dispositionem Litterarum, Edicti, & Bannimentorum hujusmodi decernerent & exequerentur.

seu componendi.

Et reservata Pontifici cujuslibet gratiæ concessione.

§. 5. Quod si ex peculiaribus quandoque facti circumstantiis, vel ex qualitate personarum, gratiæ, compositioni, aut pœnæ moderationi locum esse, æquitate ita suadente, prudenter existimarent; voluit nihilominus, neque tunc per eosdem Magistratus & Judices ad concessionem gratiæ, compositionem, aut moderationem pœnæ deveniri posse, nisi prævia sua, ac Romani Pontificis pro tempore existentis expressa approbatione; sub nullitatis gestorum, ac omnium inde sequutorum, &, quoad Judices præfatos, sub pecuniariis, aliisque etiam corporalibus, suo, & ejusdem Pontificis arbitrio infligendis pœnis; & consequenter quibuslibet Cardinalium Congregationibus, ac Cardinalibus etiam de Latere Legatis, quamcumque facultatem, quæ ipsis de jure, usu, vel consuetudine, seu alias quomodolibet competere posset, arbitrandi, gratiam impertiendi, & componendi, ac moderandi pœnas hujusmodi, in dictis causis delationis, aut retentionis armorum, abrogavit, & revocavit.

Innovantur providæ hujusmodi Sanctiones.

§. 6. Et Nos igitur dictorum Prædecessorum consilium ac prudentiam magnopere commendantes, ejusque necessitatem pro felici Populorum regimine in dies magis magisque agnoscentes, præcitatas eorum Constitutiones, quarum totos & integros tenores præsentibus pro insertis de verbo ad verbum haberi volumus, atque omnes & singulas dispositiones, prohibitiones, declarationes, & extensionas in eis contentas, Nostris Motu proprio, ac certa scientia, per hanc Nostram perpetuo valituram Constitutionem, Apostolica auctoritate approbamus, confirmamus, & innovamus, & secundum eas per quoscumque Judices, ac in omnibus, & singulis earumdem Urbis, ac Ditionis Tribunalibus, & Curiis, omnino procedi volumus & mandamus.

Controversia excitatur super onere probandi bonam, aut malam qualitatem reorum.

§. 7. Verum quia in hujusmodi causarum tractationibus sæpe contingit, ut pro parte reorum, ab ipsis, aut ab eorum Advocatis & Defensoribus, allegetur, eorum pravam intentionem, seu dolum, in delatione aut retentione armorum hujusmodi, & personarum malam qualitatem, a Fisco minime probari; ac deficientibus horum probationibus, contendatur, justam & fundatam præsumptionem bonæ qualitatis eisdem Reis semper assistere; ideoque locum esse æquitati, quam præcitata Clementis XII. Constitutio insinuare videtur, ut scilicet Supremo Principi consilium detur pro gratia, aut compositione, seu moderatione pœnæ in præmissis Constitutionibus, Edictis, & Bannimentis respective statutæ; Nos hujusmodi ratiocinationes, non modo ad reos a promeritis pœnis eximendos, cum præmissarum Legum eversione, & publicæ quietis detrimento, tendentes, verum etiam earumdem Alexandri, & Clementis Constitutionum litteræ, & spiritui adversantes, de medio tollere, ac debitam earumdem Constitutionum observantiam, & executionem asserere volentes; Simili motu scientia, & auctoritate, ac earumdem præsentium tenore, decernimus, & declaramus, nil aliud oneris Fisco incumbere ad fundandam actionem suam, pro urgenda, obtinendaque condemnatione reorum ad formam dictarum Constitutionum, quam ut ipsum contraventionis delictum, videlicet delationem, vel retentionem, seu respective introductionem, fabricationem, aut venditionem armorum, in supradictis Pii IV. Pii V. Alexandri VIII. & Clementis XII. Constitutionibus, aliisque edictis, & Bannimentis per eosdem Prædecessores confirmatis & innovatis, vetitorum & proscriptorum, plena & valida probatione constare faciat. Quod si excipiendo contendatur, eam esse delinquentis qualitatem, vel tales in peculiari facto circumstantias concurrere, quæ consulendum Nobis, & Romano Pontifici pro tempore existenti pro gratia, aut compositione, vel moderatione pœnæ, merito suadeant; onus erit ipsius Rei, seu illius defensorum, hujusmodi exceptionis subsistentiam, concludentibus, & juridicis probationibus demonstrare, quemadmodum ipsa Clementis XII. Constitutio, cum præcedenti Alexandri VIII. Lege collata, satis aperte indicat; & ne super hoc in posterum hæsitari contingat, Nos earumdem tenore præsentium, ejusmodi probationum adstruendarum onus in ipsos reos, eorumque defensores, expresse refundimus; eoque non adimpleto, memoratas exceptiones delinquentibus nullatenus suffragari volumus, quominus omnibus, & singulis pœnis, etiam læsæ Majestatis, & rebellionis, in præfatis Prædecessorum Sanctionibus constitutis, subjiciantur, & cum effectu plectantur & puniantur.

Fisco nil aliud incumbit, quam probare transgressionem dd. Constitutionum.

Reus allegans bonam qualitatem, hanc concludenter probare tenetur.

Aliter judicari prohibetur.

§. 8. Sicque, & non aliter in hujusmodi causis censeri, atque ita per quoscumque Judices, Ordinarios & Delegatos, tam in Urbe, quam in universo Statu Ecclesiastico, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, aliosque quoslibet, quacumque præeminentia, & potestate fungentes & functuros, sublata eis & eorum cuilibet aliter judicandi & interpretandi facultate, adversus quoscumque in præmissis delinquentes, etiam speciali nota & expressione dignos, prout in præcitatis Prædecessorum Nostrorum Constitutionibus exprimuntur & nominantur, judicari & definiri debere decernimus & mandamus.

Derogatio contrariis.

§. 9. Non obstantibus contrariis quorumcumque Tribunalium & Judicum resolutionibus & definitionibus, aut Curiarum usibus, stylis & consuetudinibus, seu inveteratis Doctorum opinionibus & Sententiis, nec non Urbis præfatæ, aliarumve Civitatum, Terrarum, atque Locorum Statutis, seu eorumdem, & quarumcumque Personarum, & Universitatum Privilegiis, Exemptionibus, & Indultis, cæterisque omnibus, quæ uterque Pius, Alexander, & Clemens Prædecessores prædicti suarum Constitutionum observantiæ, & executioni decreverunt non obstare.

ANNO 1753.

Fides habenda transumptis.

§. 10. Volumus autem, ut præsentium Litterarum exemplis, etiam impressis, Notarii publici manu subscriptis, & Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ Sigillo munitis, eadem fides in judicio, & extra, ubicumque opus fuerit, habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si originaliter exhiberentur, seu ostenderentur.

Sanctio.

§. 11. Nulli ergo omnino Hominum liceat paginam hanc Nostrarum approbationis, confirmationis, innovationis, Decreti, declarationis, mandati, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. 15. Januarii 1753.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo secundo, decimo octavo Kalendas Februarii, Pontificatus Nostri Anno Tertiodecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA

De Curia J. C. Boschi.

Loco † Plumbi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 3. Februarii 1753.

IX. IN UTINENSI CIVITATE

Collegiata Ecclesia Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ in Archiepiscopalem Ecclesiam cum omnibus juribus, præeminentiis, ac privilegiis erigitur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium. Præcipue enumerantur conditiones, ut locus alicui Pontificalis Sedis honore donetur.

SUPREMA dispositione, cujus inscrutabili Providentia ordinationem suscipiunt universa, in supereminenti Apostolicæ Dignitatis specula, meritis licet imparibus, constituti, illiusque vices in Terris gerentes, qui gloriosus regnat in Cælis, inter cæteras curas humeris nostri incumbentes, illam libenter amplectimur, per quam Nostræ Provisionis ope insignes Collegiatæ Ecclesiæ, præsertim in Civitatibus Nobilibus, Populique frequentia conspicuis, dignioribus titulis, scilicet Metropolitanarum Ecclesiarum, illustrentur, & condignis favoribus attollantur, cumque id statui, & decori Ecclesiarum ipsarum maxime congruat, & Nos pro Divini cultus augmento, & speciali Christifidelium consolatione, convenire conspicimus, in his sollicitudinis Nostræ partes favorabiliter interponimus, ac opem, & operam Nostras impendimus efficaces, ut illæ per Nostræ vigilantiæ ministerium, votivis gratulentur eventibus, & felicia in spiritualibus suscipiant incrementa. *Sequitur narratio suppressionis Patriarchatus Aquilejen., & statuta erectionis duorum Archiepiscopatuum, de quibus vid. Tom. III. Constit. L. pag. 394.*, ac alias, prout in supradictis litteris Nostris Apostolicis sub Datum pridie Nonas Julii Pontificatus Nostri Anno undecimo desuper expeditis, plenius & uberius continetur. PONT. A.XIII.

Insigniores Civitatis Utinen. prærogativæ.

§. 1. Nos propterea erectioni Archiepiscopatus Utinen. hujusmodi modum & formam imponere, eamdemque erectionem per Nos factam Apostolica auctoritate confirmare cupientes, motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, in Civitate Utinensi valde conspicua, ambitus quinque Milliarium circiter, duplici muro circumdata, ac pluribus ædificiis tam publicis, quam privatis eximie ornata, Populique frequentia celebri, utpote viginti millium circiter habitatorum numero referta, inter quos plurimæ Nobiles Familiæ, ex quibus plures quovis tempore tam antiquæ Militiæ, quam insignioribus Equestribus Ordinibus adscripti fuerunt, & in qua, uti Gubernator etiam per totam Provinciam, præsidet unus Venetus Patritius, qui una cum duobus Judicibus Prætoriam Curiam efformat; novem itidem inibi, præter infrascriptam Collegiatam, reperiuntur Parochiales, & aliæ intra muros Sæculares Ecclesiæ, seu Cappellæ, ac decem virorum, inter quæ Domus Presbyterorum Missionis a prædicto Daniele Cardinale, & Patriarcha propriis expensis erecta, & fundata, ac duodecim Mulierum Cœnobia, quorum unum, illud videlicet Sanctæ Catharinæ Senensis nuncupatæ, per eumdem Danielem Cardinalem & Patriarcham a fundamentis extructum; & Conservatoria, aliaque Loca Pia, Hospitalia, & Confraternitatum Oratoria, cum Monte Pietatis, & Seminario: Et in eadem Civitate Utinensi, in qua Tribunal Inquisitionis contra Hæreticam pravitatem, & Magistratus particulares reperiuntur, convocari solent generalia Provinciæ Comitia, ideoque digna, ut jure merito Archiepiscopalis Civitatis nomine nuncupari valeat; Sæcularem & Collegiatam Ecclesiam Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ, una cum illius Canonicatibus & Præbendis, Apostolica auctoritate perpetuo supprimimus, & extinguimus, illisque sic suppressis, & extinctis, prædictam Collegiatam Ecclesiam, in sui structura valde magnificam, ac undecim nobilissimis Altaribus efformatam, ac sacris paramentis, & utensilibus ad divinum cultum necessariis, & ad Pontificalia exercenda sufficienter instructam, dignam propterea, ut titulo & honore Archiepiscopalis Ecclesiæ decoretur, ad laudem & honorem Omnipotentis Dei, ac Beatæ Virginis Mariæ, & Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, necnon Fidei Catholicæ exaltationem, & totius Militantis Ecclesiæ gloriam, in Archiepiscopalem & Metropolitanam Ecclesiam Utinensem nuncupandam, sub titulo Annunciationis ejusdem B. M. V. & in ea Archiepiscopalis, & Metropolitani Præsulis Utinensis Sedem, & Provinciæ caput, pro uno deinceps Archiepiscopo Utinensi nuncupando, qui Pallii, & Crucis usum, aliorum Archiepiscoporum more, necnon ex voluntate, seu permissione Ducis, & Reipublicæ prædictorum benigne decreta, locum, & vocem

Nec non Sæcularis Collegiata S. Mariæ Majoris.

Quapropter Pont. Archiepiscopalem Sedem & Ecclesiam ibi erigit cum omnibus juribus, & prærogativis.

 cem in Parlamento Generali Fori julii, in prima sede, seu sessione inter Prælatos, habeat, cum suis Capitulo, Sigillo, Arca, Mensa Archiepiscopali, omnibusque aliis insigniis Archiepiscopalibus, necnon privilegiis, honoribus, & prærogativis, aliis Archiepiscopis debitis, & concessis, ac juribus, jurisdictionibus, facultatibus, præeminentiis, gratiis, favoribus, & Indultis realibus, & personalibus, ac mixtis, quibus aliæ Metropolitanæ Ecclesiæ, earumque Præsules quomodolibet, non tamen titulo oneroso, seu ex indulto, aut privilegio particulari, utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, frui, potiri, & gaudere possunt, similiter perpetuo erigimus, & instituimus, ac nomine, titulo, & honore Archiepiscopali & Metropolitano decoramus, necnon pro tempore existentem Ecclesiæ prædictæ Utinensis Præsulem, in Archiepiscopum declaramus; eique, ut ipse cæteris singula, prout Metropolitanis in eorum Civitatibus, Diœcesibus, & Provinciis a jure indultum existit, facere, exercere, administrare, & exequi possit, eadem auctoritate concedimus, & indulgemus.

Erectæ Metropoli Suffraganeæ Ecclesiæ assignantur.

§. 2. Præterea eidem Ecclesiæ Utinensi, Episcopales Paduanam, & Vicentinam, ac Veronensem, & Tarvisinensem, ac Cenetensem, & Bellunensem, ac Feltrensem, & Concordiensem, ac Justinopolitanam, & Æmoniensem, seu Civitatis novæ, ac Parentinam, necnon Polensem Ecclesias, Patriarchatus olim Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressi & extincti Suffraganeas, ac Venerabiles Fratres Nostros modernos, ac pro tempore existentes earum respective Episcopos, pro Archiepiscopo Utinensi pro tempore existente Suffraganeis, qui tamquam membra capiti eidem Archiepiscopo Utinensi jure Metropolitico subsint, ita quod Archiepiscopus Utinensis pro tempore existens prædictus in Paduana, Vicentina, & Veronensi, ac Tarvisina, & Cenetensi, ac Bellunensi, & Feltrensi, ac Concordiensi, & Justinopolitana, & Æmoniensi, seu Civitatis novæ, & Parentina, necnon Polensi Civitatibus, & Diœcesibus, jus Metropoliticum sibi vindicet, necnon Paduana, ac Vicentina, & Veronensis, ac Tarvisina, & Cenetensis, ac Bellunensis, & Feltrensis, ac Concordiensis, & Justinopolitana, ac Æmoniensis, seu Civitatis novæ, & Parentina, necnon Polensis Ecclesiæ prædictæ, eidem Archiepiscopo & Metropolitano Utinensi ad omnia & singula teneantur, & sint adstrictæ, ad quæ Suffraganei suis Metropoliticis Ecclesiis, & Metropolitanis tenentur, & obligati sunt, & judicentur secundum Canonicas Sanctiones, dicta Apostolica auctoritate etiam concedimus, & assignamus; ac eidem Archiepiscopo Utinensi prædictos suos Suffraganeos consecrandi, ad Provinciales Synodos evocandi, ac cum eis etiam publica negotia terminandi; & causas quarumcumque appellationum, sive querelas, alias ad eum tamquam Metropolitanum, juxta Decreta Concilii Tridentini devolutas, ac alias juxta Sacrorum Canonum statuta spectantes, cognoscendi, omniaque alia & singula, quæ de jure vel consuetudine,

Omniaque Metropolitica jura.

 aut alias quoquomodo ad Archiepiscopos, & Archiepiscopale munus spectare & pertinere solent, & debent, gerendi, faciendi, & exercendi, plenam, liberam, ac omnimodam auctoritatem concedimus & facultatem: Provinciæ quoque Utinensi Clerum, & Populum universum, ac omnia Loca, Ecclesias, & Monasteria, ac Oratoria, & Pia Loca, necnon Confraternitates, in dominio Veneto existen. olim prædicto Aquilejensi Patriarchatui per Nos, ut præfertur, suppresso & extincto, subjecta & subjectas, pro eorumdem Ecclesiæ, & Archiepiscopi Utinensis provincialibus, pariter perpetuo concedimus & assignamus; ac deinceps perpetuis futuris temporibus prædictas Paduanam, ac Vicentinam, & Veronensem, ac Tarvisinam, & Cenetensem, ac Bellunensem, & Feltrensem, ac Concordiensem, & Justinopolitanam, & Æmoniensem, seu Civitatis novæ, ac Parentinam, necnon Polensem Ecclesias dictæ Ecclesiæ Utinensis Suffraganeas, ac tam eas, quam illarum Civitates, & Diœceses respective universas, sub ipsa Provincia Utinensi comprehensas, & nullatenus ab ea exemptas, nec dictæ Sedi Apostolicæ immediate, neque ulli alteri, nisi tantum Utinensi Ecclesiæ, & illius Archiepiscopo prædictis, quoad Archiepiscopalia, Metropolitica, ac Provincialia jura, ac jurisdictiones, subjectas esse, & fore, dicta auctoritate declaramus. Pro Residentia vero, & habitatione Archiepiscopi Utinensis pro tempore existentis prædicti, in eadem Civitate Utinensi, Palatium cum ei annexis, in quo prædictus Daniel Cardinalis Patriarcha ad præsens commoratur, & ab ipso multis ædificiis auctum, concedimus, & assignamus.

Archiepiscopales Ædes

§. 3. Utque eadem Collegiata Ecclesia Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ in Archiepiscopalem Ecclesiam Utinensem, ut præfertur, erecta, ex omni parte perfectior reddatur, condignoque Capitulo, ac Canonicorum, & Dignitates in ea obtinentium, ac Mansionariorum, & Cappellanorum numero condecoretur; in ea unam Præposituram, quæ inibi post Pontificalem major existat, pro uno Presbytero in Theologia Magistro, vel Decretorum Doctore, aut in eis Licentiato, futuro dictæ Collegiatæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ in Archiepiscopalem Ecclesiam Utinensem, ut præfertur, erectæ Præposito, qui illius Capituli Caput existat, & in Choro, Capitulo, Processionibus, cæterisque functionibus, & actibus Capitularibus publicis & privatis, dictæ Collegiatæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ in Archiepiscopalem Ecclesiam Utinensem, ut præfertur, erectæ præeminentiam, & primum locum habeat; ac unum Decanatum, qui secunda, pro uno Clerico, seu Presbytero futuro dictæ Ecclesiæ Decano, & unum Primiceriatum, qui tertia, Dignitates inibi respective existant, pro uno Clerico, seu Presbytero futuro dictæ Ecclesiæ Primicerio, ac viginti quatuor Canonicatus, totidemque Præbendas pro totidem Clericis, seu Presbyteris futuris in ea Canonicis, ac duodecim Mansionariatus, pro totidem Presbyteris futuris in ea Mansionariis, necnon octo sine cura, personalem tamen residentiam requirentes, Cappellanias,

Capitulum in nova Metropolitana statuitur, certusque Mansionariorum, & Cappellanorum numerus.

pro

ANNO 1753. pro totidem Presbyteris futuris in ea Cappellanis, ut infra, nominandis; cum Capitulo, Stallo, Mensa Capitulari, Arca, Bursa, & Sigillo communibus, ac omnibus & singulis aliis Capitularibus signis, & insigniis, aliis Metropolitanis Ecclesiis, earumque Capitulis de jure, usu, consuetudine, privilegio, aut alias quomodolibet, non tamen ex indulto, seu privilegio particulari, competentibus; quique Præpositus, ac Decanus, & Primicerius, necnon Canonici prædicti Capitulum inter se constituant; ac tam ipsi, quam Mansionarii, & Cappellani hujusmodi apud dictam Ecclesiam personaliter residere, & in ea singulis diebus, ac debitis temporibus, horas Canonicas, ac Majorem, seu Conventualem, & alias Missas, cæteraque Divina Officia solita & consueta, cum debita mentis attentione, servataque Ecclesiastica disciplina; ac infrascriptis ordine & præcedentia omnino servatis, videlicet quod Præpositus semper primum, Decanus secundum, & Primicerius tertium, locos habeant; deinde juxta antianitatem majorem, seu priorem electionem, aut nominationem in Canonicos, Mansionarios, & Cappellanos hujusmodi, viginti quatuor Canonici, & successive duodecim Mansionarii, & octo Cappellani prædicti succedant; qui Mansionarii, & Cappellani nunquam de Gremio Capituli censeri debeant, minusque vocem, aut votum in Capitulo, ac Sessionibus Capitularibus habere valeant; omnes vero Archiepiscopo Utinensi pro tempore existenti, prout in aliis Cathedralibus & Metropolitanis Ecclesiis practicari solet, inservire teneantur, psallere, decantare, recitare, & respective celebrare, & alias dictæ Ecclesiæ in Divinis laudabiliter deservire debeant, & teneantur, dicta Apostolica auctoritate, etiam perpetuo erigimus, & instituimus.

Ordo præcedendi inter eos.

§. 4. Illis autem sic erectis, & institutis, pro mensatum Archiepiscopalis & respective Capitularis prædictæ Ecclesiæ, necnon Archiepiscopatus Utinensis hujusmodi, videlicet infrascriptam summam octo millium trecentorum, & sexdecim Ducatorum monetæ Venetæ, ei ut infra assignandam, & Præposituras, ac Decanatus, & Primiceriatus, ac viginti quatuor Canonicatuum, totidemque Præbendarum, & duodecim Mansionariatuum, necnon octo Cappellaniarum, ut præfertur, erectorum, & erectarum, hujusmodi respective dote, illumque, ac illos, & illas pro tempore respective obtinentium congrua sustentatione, ac onerum eis pro tempore respective incumbentium supportatione, omnia & singula fructus, redditus, proventus, obventiones, & emolumenta universa, tam ad prædictam olim Patriarchalem Aquilejensem Ecclesiam per Nos, ut præfertur suppressam, & extinctam, in Dominio Veneto existentia, quam ad prædictam Collegiatam Ecclesiam Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ in Archiepiscopalem Ecclesiam Utinensem, ut præfertur, erectam quomodolibet spectantia, & pertinentia; ita tamen ut Mensæ Archiepiscopalis Utinensis redditus annui sint in octo mille trecentum & sexdecim Ducatis monetæ Venetæ prædictæ, ad rationem Librarum sex, & solidorum quatuor pro quolibet Ducato hujusmodi, licet redditus Mensæ Patriarchalis Ecclesiæ Aquilejensis prædictæ in solis septem millibus quingentis nonaginta septem Ducatis similibus consisterent, attento quod prædicti Dux & Respublica Venetiarum, ad faciendam Nobis rem gratam, auxerunt redditus prædictæ Mensæ Archiepiscopalis Utinensis in ducatis septingentis novendecim similibus, quo intuitu etiam Dux, & Respublica prædicti continuabunt favore Sacristiæ prædictæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ annuam præstationem trecentorum & sexdecim Ducatorum similium, quæ prius præstabatur Sacristiæ prædictæ Patriarchalis Ecclesiæ Aquilejensis.

Archiepiscopali Mensæ redditus assignantur.

PONT. A.XIII.

§. 5. Præposito vero septingenti sexaginta, & Decano sexcenti quinquaginta, ac Primicerio quingenti septuaginta, singulis vero ex vigniti quatuor Canonicatibus trecenti quinquaginta quinque, ac singulis ex duodecim Mansionariis centum octoginta septem ducati monetæ Venetæ prædictæ, cum dimidio alterius ducati paris, necnon singulis ex octo Cappellanis pro tempore existentibus prædictis, octoginta octo ducati similes cum tribus quartis alterius ducati paris annuatim assignentur, eadem Apostolica auctoritate similiter perpetuo applicamus, & appropriamus; ita quod liceat futuris Archiepiscopo Utinensi, ac Præposito, & Decano, ac Primicerio, & viginti quatuor Canonicis, ac duodecim Mansionariis, & octo Cappellanis prædictæ Ecclesiæ pro tempore existentibus, illorum omnium fructuum, redditiuum, jurium, obventionum, & emolumentorum veram, realem, & actualem possessionem per se, vel alium, seu alios, eorum, ac dictarum Mensarum Archiepiscopalis, & respective Capitularis nominibus, propria auctoritate, libere apprehendere, & apprehensam perpetuo retinere, fructus quoque, redditus, & proventus hujusmodi, jura, obventiones, & emolumenta quæcumque percipere, exigere, levare, ac in eorum, & Mensarum Archiepiscopalis, & respective Capitularis hujusmodi usus, & utilitatem convertere, cujusvis licentia desuper minime requisita.

Item cuilibet Præbendæ, Officio, ac Beneficio in Archiepiscopali Ecclesia erectis.

§. 6. Præterea, attenta dismembratione, ac separatione fructuum ex Bonis in Veneto Dominio existentibus ad Monasterium Abbatiam nuncupatum Sancti Petri de Rosacio Ordinis Sancti Benedicti olim Aquilejensis Diœcesis per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, quod Dilectus similiter Filius noster Angelus Maria prædictæ S. R. E. Cardinalis Quirini nuncupatus, modernus Episcopus Brixiensis, in Commendam ad sui vitam ex concessione & dispensatione Apostolicis ad præsens obtinet, quodque in similem Commendam ex pari concessione Apostolica ad vitam obtineri consuevit, spectantium, & pertinentium, in actu erectionis Ecclesiæ Archiepiscopalis Goritiensis per Nos, ut præfertur, factis, ex tunc, & cum primum illud per cessum, etiam ex causa permutationis, vel decessum, seu privationem, aut quamvis aliam dimissionem, vel amissionem dicti Angeli Mariæ Cardinalis & Episcopi, aut alio quovis modo ex va-

Portio redditus Mensæ Archiepiscopalis percipien, da ex perpetua Commenda Monasterii S. Petri de Rosacio.

ejus persona, Commenda prædicta cessante, vacare contigisset, firmo remanente Titulo Commendæ; cujus Monasterii taxa in libris Cameræ Apostolicæ descripta ad centum octoginta tres Florenos auri, cum uno tertio alterius Floreni similis, pro parte ad Mensam Archiepiscopalem Utinen. prædictam spectante, quæ ab Archiepiscopo Utinensi pro tempore existente, utpote in provisione Ecclesiæ Archiepiscopalis solvenda, in litteris Apostolicis Commendæ ejusdem Monasterii desuper expediendis persolvi non debebit, attento quod taxa Ecclesiæ Utinensis ad mille Florenos auri, comprehensis dictis centum octoginta tribus Florenis hujusmodi cum uno tertio alterius Floreni paris, in prædictis libris, ut accepimus, descripta reperitur; quodque Monasterium, quia redditus ex Bonis in Veneto Dominio existentibus habet, Utinensis Diœcesis denominari, ac Archiepiscopis Utinensibus pro tempore existentibus, & non aliis personis, in Commendam, Apostolica auctoritate concedi, & assignari debeat, cum denominatione, seu titulo ejusdem S. Petri de Rosacio, ut præfertur, etiam factis, quas dicta Apostolica auctoritate confirmamus; eosdem fructus sic dismembratos, & separatos, & ad summam duorum millium ducatorum similium annuatim ascendentes, eidem Mensæ Archiepisc. Utinensi, cujus favore annuatim solventur, ut adimpleatur summa octo millium trecentorum, & sexdecim ducatorum hujusmodi quotannis Archiepiscopo Utinensi pro tempore existenti a publica Capsa Utinensi, seu alia Reipublicæ prædictæ, donec & quousque tradantur fundi & stabilia, quæ sint dicti annui redditus, nitidi, & liberi ab omnibus expensis; & quatenus prædictus Daniel Cardinalis & Patriarcha eidem Angelo Mariæ Cardinali & Episcopo præmoriatur, tunc Dux, & Respublica prædicti subministrabunt bis mille Ducatos annuos similes Archiepiscopo Utinensi pro tempore existenti, donec tamen & quousque prædictum Monasterium per dicti Angeli Mariæ Cardinalis & Episcopi cessum, vel decessum, aut alio quovis modo, ex ejus persona, Commenda prædicta cessante, vacare contigerit.

Proventus Capitularis Mensæ designantur, & unde sint colligendi.

§. 7. Pro Capitulo vero, & omnibus Capitularibus prædictæ Ecclesiæ in Archiepiscopalem, ut præfertur, erectæ, omnes & singulos redditus cujuscumque generis, & speciei, cum omnibus juribus, & actionibus, ac unionibus Beneficiorum Ecclesiasticorum, tam Capituli olim Patriarchalis Ecclesiæ Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, quam prædictæ Collegiatæ Ecclesiæ S. Mariæ Majoris in Archiepiscopalem, ut præfertur, erectæ, ad tredecim mille & quadringentos ducatos similes in totum annuatim ascendentes, non deductis oneribus, itaut, facta distributione inter singulos, ut supra, superesse debeant annuatim sexaginta ducati pares in salarium Acolytorum, qui prædictæ Ecclesiæ inservient, erogandi, Apostolica auctoritate prædicta similiter perpetuo applicamus & appropriamus; ad prædictam itidem Ecclesiam in Archiepiscopalem, ut præfertur erectam, omnia & singula Anniversaria, & onera Missarum, ac Officia, habentia fundos, & redditus in ditione Veneta, similiter perpetuo transferimus, in eaque celebrari mandamus.

Provisionalia quædam de Ecclesia Utinensi, Archiepiscopo, ejusque Coadjutore.

§. 8. Insuper quod semper, & quandocumque Archiepiscopalis Ecclesia Utinensis per nos, ut præfertur, erecta, Pastoris solatio destituta fuerit, ad illam Archiepiscopus Utinensis pro tempore, ut infra, nominandus teneatur ad solutionem taxæ a Collegio Venerabilium Fratrum Nostrorum prædictæ S. R. E. Cardinalium statutam, tam ratione prædictæ Ecclesiæ Utinensis, quam ratione prædicti Monasterii Sancti Petri de Rosacio, in parte, ut supra, Mensæ Archiepiscopali Utinensi prædictæ assignata, quin teneatur ad utriusque taxæ solutionem prædictus Daniel Cardinalis & Patriarcha, quem Nos, absque alia de ejus persona Ecclesiæ Utinensi prædictæ de novo facienda provisione, & præfectione, in Archiepiscopum Utinensem declaramus, ipsumque eidem Ecclesiæ Utinensi præfectum fuisse & esse volumus; & cum in Archiepiscopum Utinensem prædictum successerit Venerabilis Frater Noster Bartholomæus Gradenigo modernus Episcopus Thiatirensis in partibus Infidelium, ex nunc pro tunc a Duce & Republica prædictis ad illam nominatus, quatenus tamen in actu, quo ipse alias prædicto Danieli Cardinali & Patriarchæ Coadjutor perpetuus, & irrevocabilis in regimine & administratione dictæ olim Patriarchalis Ecclesiæ Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, cum futura in illa successione, Apostolica auctoritate prædicta constitutus & deputatus fuit, jura & emolumenta eidem Collegio, & Cameræ Apostolicæ debita persolverit, & non alias, quod in actu expeditionis suarum novarum Litterarum Apostolicarum Coadjutoriæ, teneatur tantum ad solutionem taxæ prædicti Monasterii Sancti Petri de Rosacio, pro qua taxa præstare debeat prædicto Collegio, & Cancellariæ Apostolicæ idoneam cautionem, eadem Apostolica auctoritate declaramus.

Capituli Utinensis facultas condendi statuta, eaque reformandi, ac revocandi.

§. 9. Praeterea eisdem futuris, & pro tempore existentibus Ecclesiæ Utinensis Archiepiscopo, Capitulo, & Canonicis, & Dignitates prædictas obtinentibus; ut ipsi capitulariter congregati, pro dictæ Ecclesiæ Utinensis, ac illius Mensæ Capitularis, Sacristiæ, & Fabricæ, earumque rerum, & bonorum, tam spiritualium, quam temporalium prospero, felicique statu, regimine, gubernio, & directione, ac onerum eis pro tempore respective incumbentium supportatione, Missarum, Horarum Canonicarum diurnarum, & nocturnarum, aliorumque Divinorum Officiorum, Processionum, Funeralium, & Anniversariorum celebratione, ac de Dignitatibus, Canonicatibus, & Præbendis, ac Mansionariis, & Cappellaniis prædictis, aliisque Ministeriis Ecclesiasticis inibi pro tempore providendorum receptione, & admissione, personali residentia, distributionum etiam quotidianarum, & emolumentorum quorumcumque repartitione, & administratione, pœnarum per absentes, ac Divinis Officiis, & Functionibus suis loco & tempore non interessentes, seu onera, & ministeria eis respective incumbentia subire

ne-

negligentes, incurrendarum impositionem, atque incursum, singulorum præsentiis & absentiis notandis, cæremoniis, & ritibus in prædicta Ecclesia, illiusque Choro, Capitulo, Processionibus, & aliis actibus servandis, necnon illius Ministris deputandis & amovendis, salariis, & stipendiis eorum cuilibet assignandis, & quibusvis aliis rebus, in præmissis, & circa ea quomodolibet necessariis & opportunis, quæcumque Statuta, Ordinationes, Capitula, & Decreta, licita tamen, & honesta, ac sacris Canonibus, & Concilii Tridentini Decretis, & Constitutionibus Apostolicis non contraria, condere & edere, conditaque & edita, pro temporum & rerum variatione, & qualitate, mutare, limitare, corrigere, declarare, & interpretari, ac in meliorem formam redigere, seu alia de novo etiam ex integro, de consensu tamen semper Archiepiscopi Utinensis pro tempore existentis, condere, & per eos, ad quos pro tempore spectabit, sub pœnis in contrafacientes statuendis, observari facere libere & licite valeant, plenam, liberam, & omnimodam facultatem, potestatem, & auctoritatem, eadem Apostolica auctoritate similiter perpetuo concedimus, & impertimur.

Dignitates, Canonici, & Mansionarii peculiaribus insignibus, & consuetis juribus, ac privilegiis decorantur.

§. 10. Ulterius futuris prædictæ Ecclesiæ Præposito, & Decano, ac Primicerio, & vigintiquatuor Canonicis, necnon duodecim Mansionariis prædictis, eorumque in Præpositura, ac Decanatu, & Primiceriatu, & singulis Canonicatibus, & Præbendis, necnon Mansionariatibus hujusmodi successoribus respective pro tempore existentibus, ut ipsi, Præpositus videlicet, ac Decanus, & Primicerius, ac viginti quatuor Canonici prædicti, Cappam magnam violacei coloris, pellibus armellinis subsutam, & Rocchettum; Mansionarii vero prædicti Almutiam, tam in prædicta Ecclesia, quam extra eam, & tam in Processionibus, quam aliis actibus, & functionibus quibuscumque publicis, & privatis, etiam extra Civitatem Utinensem prædictam, ac ubique locorum, etiam in Synodalibus, Provincialibus, Universalibus, Generalibusque Conciliis, ac etiam in præsentia dictorum Venerabilium Fratrum Nostrorum prædictæ S. R. E. Cardinalium, etiam de Latere Legatorum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & Ordinarii etiam proprii, ac aliorum quorumcumque, ac etiam in ipsius Ecclesiæ Choro, & Capitulo, quibusvis anni temporibus, & diebus, deferre & gestare, illisque respective uti, libere, & licite possint, & valeant; eisdem quoque Præposito, & Decano, & Primicerio, & vigintiquatuor Canonicis, necnon duodecim Mansionariis pro tempore existentibus prædictis, ut ipsi, eorumque Officiales, & Ministri, ac respective bona, proprietates, & jura quæcumque, omnibus & singulis, tam spiritualibus, quam temporalibus privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, præeminentiis, antelationibus, concessionibus, indultis, favoribus, & gratiis, quibus aliarum similium Archiepiscopalium, & Metropolitanarum Ecclesiarum illarum partium, Capitula, Dignitates, Canonicatus & Præbendas, ac Mansionariatus in eis obtinentes, eorumque Officiales, & Ministri, ac bona, jura, res, & proprietates, de jure, usu, consuetudine, privilegio, aut alias quomodolibet, non tamen titulo oneroso, aut ex indulto, seu privilegio particulari, utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, frui, potiri, & gaudere possunt, & poterunt quomodolibet in futurum, similiter & pariformiter, ac æque principaliter, & absque ulla prorsus differentia, dummodo tamen illa sint in usu, & non revocata, nec sub aliqua revocatione comprehensa, sacrisque Canonibus, prædicti Concilii Tridentini Decretis, ac Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis prædictis non repugnent, uti, frui, potiri, & gaudere libere & licite etiam possint, & valeant, perinde ac si eis nominatim & expresse concessa fuissent, eadem Apostolica auctoritate etiam perpetuo concedimus, & indulgemus.

Jus nominandi Archiepiscopum, Decanum, Primicerium, & duodecim Canonicos, reservatur Venetæ Reipublicæ.

§. 11. Et insuper, attentis Ducis & Reipublicæ prædictorum erga Sanctam Sedem particularibus meritis, eisdem Duci & Reipublicæ jus nominandi ad prædictam Archiepiscopalem Ecclesiam Utinensem, quoties eam pro tempore quomodolibet, non tamen per obitum apud Sedem Apostolicam prædictam, Pastoris solatio destitui contigerit, Personam idoneam, per Nos & Romanum Pontificem pro tempore existentem, ad nominationem hujusmodi, eidem Ecclesiæ Utinensi in Archiepiscopum præficiendam; necnon ad Decanatum, & Primiceriatum, & duodecim ex dictis vigintiquatuor Canonicatibus & Præbendis, per Nos, ut præfertur, erectis hujusmodi, certis Sanctorum nominibus, ut infra, designandos, quandocumque & quotiescumque illos & illas de cætero, quibusvis modis, & ex quorumcumque personis, etiam Nostris, & Romani Pontificis pro tempore existentis, seu quorumvis prædictæ S. R. E. Cardinalium etiam tunc viventium familiaribus, & continuis Commensalibus, seu Romanæ Curiæ Officialibus, aut alias reservationem & affectionem inducentibus, seu per liberas, etiam ex causa permutationis, respective resignationes de illis in Romana Curia prædicta etiam in Nostris, & Romani Pontificis pro tempore existentis manibus, vel extra eam quomodolibet respective factas & admissas, aut assequutionem aliorum Beneficiorum Ecclesiasticorum quavis auctoritate collatorum, seu illos & illas pro tempore respective obtinentium in aliquo ex Mensibus Nobis & Romano Pontifici pro tempore existenti, ac eidem Sedi Apostolicæ, reservatis, decessum, aut quamvis aliam dimissionem, amissionem, privationem, Religionis ingressum, & Professionis in ea emissionem, Matrimonii contractum, aut alias quomodocumque, & qualitercumque, non tamen per obitum apud Sedem Apostolicam prædictam, vacare contigerit, Personas itidem idoneas, in Decanatu, ac Primiceriatu, ac duodecim ex dictis viginti quatuor Canonicatibus & Præbendis per Nos, ut præfertur, erectis hujusmodi, per Ordinarium Loci respective instituendas, simili Apostolica auctoritate perpetuo reservamus, concedimus, & assignamus. Necnon Jus nominandi hujusmodi tam ad dictam Ecclesiam Utinensem, quam

ad

ad Decanatum, & Primiceriatum, ac duodecim ex dictis viginti quatuor Canonicatibus & Præbendis, ut præfertur, erectis hujusmodi, Regium existere, eisdemque Duci & Reipublicæ semper & perpetuo competere, illudque vim, effectum, naturam, substantiam essentiam, qualitatem, validitatem, & roboris firmitatem Juris nominandi Regii hujusmodi, obtinere, ac, uti tale, sub quacumque derogatione, etiam cum quibusvis prægnantissimis & efficacissimis clausulis, & decretis, in quacumque dispositione, etiam per viam Constitutionis, Legis, Regulæ Cancellariæ Apostolicæ, aut alias quomodocumque facta, nullatenus comprehendi, neque illi ullo unquam tempore, & ex quavis causa, derogari posse, neque debere, ac Collationes, provisiones, & quasvis alias dispositiones de Decanatu & Primiceriatu, ac duodecim ex viginti quatuor Canonicatibus & Præbendis, ut præfertur, erectis hujusmodi, absque Ducis & Reipublicæ prædictorum consensu, seu nominatione, pro tempore factas, processusque desuper habendos, & inde sequenda quæcumque, nulla, & invalida; nulliusque roboris vel momenti fore & esse, ac pro nullis & infectis haberi, nec jus, aut coloratum titulum possidendi cuiquam per illa tribui posse, decernimus.

Aliud jus nominandi ad certum Canonicatum, & Præbendam Capitulo reservatum.

§. 12. Capitulo vero & Canonicis prædictæ Collegiatæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ in Archiepiscopalem Ecclesiam Utinensem, ut præfertur, erectæ, Jus nominandi ad Canonicatum, & *Masolini* nuncupatam Præbendam, ex dictis viginti-quatuor Canonicatibus & Præbendis per Nos, ut præfertur, erectis, utpote semper considerandos ex fundatione, vel dotatione, de Jurepatronatus Laicorum, quoties illos quovis modo, & ex cujusvis persona, non tamen per obitum apud Sedem prædictam, vacare cootigerit, personam idoneam ab eisdem Capitulo & Canonicis io illis instituendam, similiter perpetuo reservamus, concedimus, & assignamus.

Provisio seu respective Institutio in præfatis Dignitatibus, & Canonicatibus Jurispatronatus Reipublicæ, quomodo moderanda.

§. 13. Sed ne ex prædicta reservatione Juris nominandi Duci & Reipublicæ, prædictis, ut præfetur, concessa, tantum oriatur præjudicium prædictæ Cancellariæ Apostolicæ; decernimus & declaramus, quod tam Decanatus, quam Primiceriatus, & duodecim ax viginti quatuor Canonicatibus & Præbendis, ut præfertur, erectis hujusmodi, vacationibus extra prædictam Curiam in Januarii, Martii, Maji, Julii, Septembris, & Novembris mensibus quovis modo pro tempore occurrentibus; ad illos & illas a Duce & Republica præfatis nominati, exhibere debeant eorum nominationem in Dataria Apostolica, & subinde Apostolicas Litteras, cum expressione fructuum in viginti quatuor Ducatis auri de Camera, in Cancellaria Apostolica expedire teneantur. Vacationibus autem præfatis in aliis sex, Februarii videlicet, ac Aprilis, & Junii, ac Augusti, & Octobris, nec non Decembris mensibus occurrentibus, ad illos & illas nominati, Patentales litteras eorum iostitutionis ab Archiepiscopo Utinensi pro tempore existente reportare debeant. Litteræ autem Apostolicæ collationis prædictæ Præposituræ, quæ, utpote Dignitatis, post Pontificalem majoris existentis, semper ad Sedem Apostolicam prædictam pertinebit, cum expressione pariter illius fructuum in viginti quatuor ducatis auri de Camera expediantur.

Quid de Canonicatibus liberæ collationis.

§. 14. Idemque servabitur in litteris Apostolicis collationis aliorum undecim Canonicatuum, totidemque Præbendarum, ut præfertur, erectorum & erectarum hujusmodi, quorum, tamquam liberæ collationis existentium, collatio facienda erit a Nobis, seu Romano Pontifice pro tempore existente, vel ab Archiepiscopo Utimensi pro tempore existente, ad formam Regularum ejusdem Cancellariæ Apostolicæ.

Deque Mansionariis, & Cappellanis.

Et quoad duodecim Mansionariatus, ac octo Cappellanias, ut præfertur, erectos & erectas hujusmodi, utpote de sui natura ad nutum amovibiles, prædictis Capitulo & Canonicis dictæ Ecclesiæ Jus eligendi libere Maosionarios & Cappellanos, quo prius potiebantur Capitulum & Canonici præfatæ Patriarchalis Ecclesiæ Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, necnon ejusdem Collegiatæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ in Archiepiscopalem Ecclesiam Utinensem, ut præfertur, erectæ juxta antiquam consuetudinem;

Cura animarum actualis, & habitualis penes quos?

quodque cura animarum dilectorum Filiorum Parochianorum ejusdem Ecclesiæ Utinensis penes Capitulum & Canonicos præfatæ Ecclesiæ Utinensis remaneat, exercenda tamen per unum & alterum Vicarios ab eisdem Capitulo & Canonicis nominandos, & ad eorum nutum amovibiles, similiter reservamus, concedimus, ac respective declaramus.

Archiepiscopo, cum consensu Capituli, reservatur distinctio Præbendarum in Presbyterales, Diaconales, & Subdiaconales ac designatio Theologalis, & Pœnitentiariæ.

§. 15. Denique, quod prædictus Daniel Cardinalis & Patriarcha, necnon pro tempore existens Archiepiscopus Utinensis, de Consilio Capituli, & Canonicorum prædictæ Ecclesiæ Utinensis, distinguere, seu declarare debeat Præbendas Canonicales hujusmodi Presbyterales, Diaconales, & Subdiaconales, necnon, ad præscriptum Concilii Tridentini prædicti, etiam Theologalem, & Pœnitentiariam Præbendas ejusdem Ecclesiæ Utinensis, ut præfertur, erectæ, prævio concursu conferendas:

Indemnitati consulitur nonnullorum Canonicorum, & Presbyterorum extinctæ Patriarchalis, & Collegiatæ in Metropolitanam erectæ.

Quodque cum justum non sit, quod remaneant totaliter expoliati nonnulli ex antiquis Canonicis, Mansionariis, & Cappellanis tam præfatæ Patriarchalis Ecclesiæ Aquilejeosis per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, quam ejusdem Collegiatæ Ecclesiæ Santæ Mariæ Major. nuncupatæ in Archiepiscopalem Ecclesiam Utinensem, ut præfertur, erectæ, quibus locus esse non potest, attento determinato numero Præbendarum in prædicta Archiepiscopali Ecclesia; onus esse debeat ejusdem Ecclesiæ Utinensis Capituli & Canonicorum, dictis Presbyteris Congruam præbere, vita eorum naturali durante, vel donec ipsi aliter provideantur, qua sese sustentare valeant, & quatenus aliqua emergeret difficultas super assignatione præfatæ Coogruæ per Capitulum & Canonicos prædictos, ut præfertur, præstandæ, quod idem Daniel Cardinalis & Patriarcha illam pro suo arbitrio prudenter componere, & concordare; prout etiam decernere quantitatem distributionum a solis interessentibus Choro personaliter lucrandarum,

Peculiaris dispositio de parte Aquilejensis Diœcesis, sita in Veronensi Civitate & Diœcesi.

rum, valeat; quodque; quoad eam Diœcesis Aquilejensis partem in Civitate, & Diœcesi Veronensi existentem, hæc, ut prius, remanere debeat subjecta præfato Danieli Cardinali Patriarchæ, vita ejus naturali durante, neque hoc intermedio tempore omittemus omnem opportunam capere providentiam in eo quod respiciet futurum tempus; & si dictus Daniel Cardinalis & Patriarcha è vivis decederet, quod Deus avertat, antequam capta fuisset dicta providentia, exequenda, ut supra, post obitum præfati Danielis Cardinalis & Patriarchæ, ne Capitulum Veronense, ac Monasterium Sanctæ Mariæ in Organo nuncupatæ Sancti Benedicti, seu alterius Ordinis, & aliæ Ecclesiæ in Civitate, & Suburbiis Veronensibus positæ, olim Patriarchatui Aquilejensi per Nos, ut præfertur, suppresso & extincto subjectæ, ullo unquam tempore sint sine capite, & ne via aperiatur inconvenientibus ex causa prætensionum bene notarum Capituli & Canonicorum Ecclesiæ Veronensis super aliquibus Ecclesiis, & Monasteriis; ex nunc pro tunc decernimus, Venerabilem Fratrem Nostrum Episcopum Veronensem, uti Apostolicum Delegatum, exercere debere super Capitulo, & Canonicis Ecclesiæ Veronensis prædictæ, & Monastario præfato, aliisque Ecclesiis prædictis omnem eam jurisdictionem, siquam hactenus exercuerunt Patriarchæ Aquilejenses, usque dum fuerit examinatum a Sancta Sede totum id, quod opus est examinari, ut rectum judicium dari possit super prætensionibus, ne dum Episcopi, verum etiam Capituli, & Canonicorum Ecclesiæ Veronensis prædictorum, similiter declaramos.

Clausulæ, & Decreta pro præmissorum firmitate.

§. 16. Præsentes quoque litteras semper & perpetuo validas & efficaces esse, & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, nec ullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis, seu invaliditatis vitio, vel intentionis Nostræ, aut alio quovis defectu notari, impugnari, invalidari, in jus, vel controversism vocari, aut adversus illas quodcumque juris, vel facti, aut gratiæ, vel justitiæ remedium impetrari posse; nec illas sub quibusvis similium, vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, aut aliis contrariis dispositionibus etiam per Nos, & Sedem Apostolicam prædictam, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis, etiam motu, scientia & potestatis plenitudine similibus, etiam consistorialiter pro tempore factis, & faciendis, comprehendi, vel confundi; sed tamquam ad Fidei Catholicæ exaltationem, Divinique cultus incrementum, & animarum ædificationem & solatium, factas & emanatas, semper ab illis excipi, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum & validissimum statum restitutas, repositas, & plenarie reintegratas, ac de novo, etiam sub quacumque posteriori data, per futuros, & pro tempore existentes Archiepiscopum, & Capitulum, & Canonicos Utinensis prædictos, ac alios, quorum favorem eædem præsentes litteræ quomodolibet concernunt, quandocumque eligenda, concessas, validasque fore & esse, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere; & sic ab omnibus censeri; & ita per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, quavis auctoritate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, dictæque Sedis Nuncios, & quoslibet alios quavis prærogativa & privilegio fungentes, ac honore & præeminentia fulgentes, sublata eis, ac eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate, & auctoritate, in quavis, causa & instantia judicari & definiri debere, & si secus super his a quoquam &c. irritum & inane motu pari similiter decernimus.

Aliter judicari prohibetur.

Amplissima derogatio contrariis quibuscumque.

§. 17. Non obstantibus &c. quibusvis etiam in Synodalibus, Provincialibus, Universalibus, & Generalibus Conciliis editis vel edendis, specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, necnon Nostris, & Cancellariæ prædictæ Regulis, de jure quæsito non tollendo, ac de gratiis adinstar non concedendis, & de exprimendo vero annuo valore, nec non Lateranensis Concilii novissime celebrati, uniones, & applicationes perpetuas, nisi in casibus a jure permissis fieri prohibentis, & quatenus opus sit, præfatæ Collegiatæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ in Archiepiscopalem Ecclesiam Utinensem, ut præfertur erectæ, etiam juramento &c. roboratis statutis, & consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis, quibusvis Superioribus & Personis, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis, irritantibusque & aliis Decretis, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, ac etiam consistorialiter, aut alias quomodolibet etiam pluries ac iteratis vicibus concessis, confirmatis, approbatis, & innovatis: Quibus omnibus & singulis etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, aliss de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa & individua, non verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia etiam exquisita & peculiaris forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro plene & sufficienter expressis, ac insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum omnium & singulorum validitatis effectum, hac vice dumtaxat specialiter & expresse, ac latissime & plenissime, harum quoque serie, motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus, derogamus, contrariis quibuscumque. *Et post alia.*

Sanctio pœnalis.

§. 18. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostrarum absolutionis, suppressionis, extinctionis, erectionis, institutionis, concessionis, dismembrationis, separationis, assignationis, unionum, confirmationis, declarationis, applicationis, annexionis, incorporationis, facultatum impertionis, In-

dul-

PONT. A.XIII. dulti Juris nominandi, reservationis, extensionis, Decreti, mandati &c. & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire; Si quis autem hoc attentare præsumpserit, &c. incursurum.

Dat. 19. Januarii Pont. 13. Datum Romæ, apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo secundo, quartodecimo Kalendis Februarii Pontificatus Nostri Anno Tertiodecimo,

Expedita in Cancellaria Apostolica.



X. INDIARUM ORIENTALIUM.

Vicariis Apostolicis Episcopis, non habentibus Episcopum Coadjutorem cum futura Successione, nec Vicarium Generalem, injungitur, ut sibi constituant Vicarium Generalem, cui amplissimæ facultates in casu obitus Vicarii Apostolici, a Pontifice conceduntur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Pontificis sollicitudo in omnes etiam longe dissitas Ecclesias. EX sublimi hac Sacrosancti Apostolatus specula, in qua per ineffabilem divinæ bonitatis abundantiam plane immerentes præsidemus, impositam imbecillitati nostræ omnium Ecclesiarum sollicitudinem, & omnium animarum Jesu Christi Sanguine redemptarum procurationem assidue cogitantes, advigilare, ac providere adnitimur, ut opportunas Apostolicæ charitatis potestatisque nostræ partes, in Regionibus præsertim, & Provinciis ab Europa tam longe dissitis, quoad Nobis integrum est, desiderari minime patiamur.

§. 1. Quoniam autem non sine gravissima Pontificii animi nostri molestia accepimus, sæpe accidisse, aliquem scilicet ex Vobis, Venerabiles Fratres, istarum Indiarum Orientalium Apostolicis Vicariis, Episcopali titulo, & charactere insignitum, sed sine Coadjutore cum futura successione, viam universæ carnis ingressum, ad repositam in Cœlis coronam apostolicis laboribus paratam evolasse, ac neminem, qui Ordinariam pro defuncto Vicario Apostolico jurisdictionem exerceret, repertum, aut deputatum fuisse: Vicarii Apostolici Episcopum Coadjutorem non habentes jubentur assumere Vicarium Generalem. Hinc est, quod omnibus, & singulis Vicariis Apostolicis hujusmodi injungimus, & mandamus, ut qui neque Episcopum Coadjutorem cum futura successione, neque Vicarium, ex Clero sive sæculari, sive regulari, Generalem habent, statim atque ad unumquemque eorum præsentium nostrarum litterarum certa notitia pervenerit, deputent Vicarium ex Clero sive sæculari, sive regulari Generalem, habilem tamen, atque idoneum, qui eveniente cujusvis Apostolici Vicarii sine Coadjutore cum futura successione obitu, tanquam Apostolicæ hujus Sanctæ Sedis Delegatus, teneatur assumere, & obire regimen, & gubernium Apostolici Vicariatus, usque ad captam ejusdem Vicariatus Apostolici hujusmodi possessionem a novo Vicario Apostolico, quem eadem hæc Sancta Sedes constituerit, aut usque ad quamcumque aliam ab ipsa Sancta Sede ineundam ordinationem. (Qui ipsis obeuntibus Vicariatus regimen assumat.) ANNO 1753.

§. 2. Porro Vicario Generali hujusmodi per Apostolicum quemque Vicarium sibi, ut præmittitur, deputando, Nos earumdem præsentium tenore, nunc pro tunc, Apostolica auctoritate nostra concedimus, & tribuimus omnes, & singulas facultates perpetuis futuris temporibus valituras, quæ Vicariis Capitularibus cujusvis Cathedralis Ecclesiæ, Sede vacante, inesse, & de jure competere dignoscuntur. Præterea eidem Vicario Generali, post tamen Apostolici Vicarii obitum, concedimus, pariterque impertimur usum, & exercitium earum facultatum, quibus utebatur, & gaudebat, dum viveret, defunctus Apostolicus Vicarius Episcopus; iis dumtaxat exceptis, quæ requirunt Ordinem, & Characterem Episcopalem, vel non sine Sacrorum Oleorum usu exercentur. Quandocumque vero necessitas urgeat, sæpedicto Vicario Generali potestatem etiam indulgemus & damus, consecrandi Calices, Patenas, & Altaria portatilia, cum Sacris Oleis omnino ab Episcopo benedictis. (Amplissimæ designato Vicario facultates tribuuntur.)

§. 3. Itaque, Venerabiles Fratres, ex Apostolicæ providentiæ auctoritatisque nostræ ratione, maxime ad procurandam salutem animarum consentanea, a Nobis suscepta, atque unicuique Vestrum præcepta, animadvertite, quanta sit Apostolici muneris unicuique Vestrum injuncta cura: Atque eapropter satagite, ut per assiduos labores, vigilantiam pastoralem, sollicitudinemque contendatis, ne quispiam Christifidelium Vobis commissorum, & de quibus ratio Supremo Pastorum Principi Æterno Judici reddenda est, pereat; Sed potius, ut omnes æternam salutem consequantur, ut Vobis merces vestris meritis debita a justo Remuneratore Deo tribuatur. Nos interim cœlestis præsidii auspicem Apostolicam Benedictionem, in Populos etiam vestrarum Diœcesum & Provinciarum redundaturam, Fraternitatibus Vestris peramanter impertimur. (Cohortatio ad Apostolicos Vicarios.)

§. 4. Volumus autem, ut earumdem præsentium litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, & a Congregationis Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis Propagandæ Fidei Præpositorum Præfecto, & Secretario pro tempore existentibus subscriptis, & Sigillo ejusdem Congregationis munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. (Exemplorum fides.)

Dat. 26 Januarii 1753. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXVI. Januarii MDCCLIII. Pontificatus Nostri Anno Decimo tertio,

Cajetanus Amatus.

CARDINALES.

XI. Episcopos Suburbicarios, in propria Cappella sui Palatii Romæ existentis, non posse suis Subditis, præter primam Tonsuram, conferre Majores, vel Minores Ordines, nisi requisito & præobtento Cardinalis Urbis Vicarii consensu.

Venerabili Fratri Nostro, Fr. Joanni Antonio Episcopo Tusculano S. R. E. Cardinali Guadagni nuncupato, Nostro in Urbe ejusque districtu Vicario Generali.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater Noster, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Quænam fuerit Epistolæ conscribendæ occasio.

AD audientiam Nostram nuper admissa Fraternitas Tua nobis detulit, in hac ipsa Urbe, superiore anno 1752. impressum Typis fuisse exiguum Tractatum *de Episcopis Cardinalibus Suburbicariis*, auctore Religioso Viro æque pio, ac in Theologia Morali, & Canonica facultate versato; eoque in Opusculo fuisse affirmatum, licere Episcopis Suburbicariis in Sacellis suarum Ædium, quas Romæ incolunt, subditos suos Clericali Tonsura, & Minoribus Ordinibus initiare, non requisito, aut obtento Fraternitatis Tuæ opportuno assensu, seu necessaria licentia: Id autem tibi visum esse Officii tui juribus detrahere. Quod quum Nobis etiam tunc visum fuerit, multo magis in sententia persistendum duximus, postquam perlecto memorati Opusculi *cap. 3. quæst. 12.* ubi auctor quæstionem hanc discutit, rem ipsam nobiscum consideravimus, atque perpendimus.

Consuetudo hac in re hactenus servata, ejusque efficacia.

§. 1. Porro ad sententiam nostram inconcussa stabilitate firmandam sufficeret id, quod ex Tabularii tui monumentis eruitur, nimirum Cardinales Suburbicarios, quoties in Sacellis suarum Ædium cuiquam ex propriis subditis primam Clericalem Tonsuram Minoresque Ordines conferre voluerunt, toties opportunam ad id licentiam a Cardinalibus Urbis Vicariis pro tempore existentibus quæsisse, & obtinuisse. Est enim in rebus omnibus magna consuetudinis auctoritas; nec jure & recte plerumque agit, qui novitates inducit, aut inducendas suadet.

Tridentini Sanctio quoad Pontificalia in aliena Diœcesi exercenda.

§. 2. Verum rem ipsam penitus investigantibus, occurrit perspicuum Concilii Tridentini decretum *sess. 6. cap. 5. de Reform.* ubi hæc leguntur: *Nulli Episcopo liceat cujusvis privilegii prætextu Pontificalia in alterius Diœcesi exercere, nisi de Ordinarii loci expressa licentia, & in personas eidem Ordinario subjectas tantum:* indicta in Episcopum huic legi contrafacientem pœna Suspensionis ab exercitio Pontificalium; in Ordinatum vero Suspensionis ab Ordinum susceptorum exercitio, ipso jure incurrenda.

Traditur genuinus ejusdem sensus.

§. 3. In quo animadvertenda est (quod per transennam dictum intelligatur) Sacri Con-

CHE AI CARDINALI

XI. Vescovi Suburbicarj non sia lecito il conferire oltre la Tonsura anche gli Ordini Minori, o Sacri a' loro Sudditi nella Cappella del proprio Palazzo di Roma, senza aver chiesta, ed ottenuta licenza dal Cardinal Vicario di Roma.

Venerabili Fratri Nostro, Fr. Joanni Antonio Episcopo Tusculano S. R. E. Cardinali Guadagni nuncupato, Nostro in Urbe ejusque districtu Vicario Generali.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater Noster, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Qual fosse il motivo di scrivere la presente lettera.



NEll'ultima udienza, che le demmo, Ella ci rappresentò, essere stato stampato in Roma nell' anno passato 1752. un piccolo Trattato *de Episcopis Cardinalibus Suburbicariis* da un Religioso pio, e versato nelle materie Morali, e Canoniche; ed essersi in esso asserito, potere i Vescovi Suburbicarj nelle Cappelle de' suoi Palazzi, ne' quali abitano in Roma, conferire alli loro Sudditi la Tonsura, e gli Ordini Minori, senza aver chiesto, ed ottenuto da Lei il necessario assenso, o sia la necessaria licenza; e creder Ella ciò pregiudiziale al suo diritto. Ciò parve ancora a Noi, ed in questo nostro sentimento ci siamo confermati, dopo aver letto l'indicato Autore *cap. 3. quæst. 12.* ove tratta la controversia, e dopo avere anche considerata, ed esaminata la materia.

Di quanta forza sia l'osservanza nella presente materia.

§. 1. Per istabilire quest' assunto, basterebbe il dire, che, per quanto si ricava dalla di Lei Segretaria, ogni volta, che i Cardinali Suburbicarj hanno voluto dare la Tonsura ed i Minori a qualche loro Suddito nelle Cappelle de' loro Palazzi, hanno chiesta dai Cardinali Vicarj di Roma *pro tempore*, ed ottenuta da essi l'opportuna licenza, valendo molto in tutte le materie l'osservanza, ed avendo torto per lo più chi innova, o consiglia ad innovare.

Decreto del Concilio di Trento intorno all'esercizio de' Pontificali.

§. 2. Ma, entrando, come suol dirsi, nelle viscere dell'affare, chiara è la disposizione del Concilio di Trento alla *sess. 6. cap. 5. de Reform.*, ove così si legge. *Nulli Episcopo liceat cujusvis privilegii pretextu Pontificalia in alterius Diœcesi exercere, nisi de Ordinarii loci expressa licentia, & in personas eidem Ordinario subjectas tantum*; imponendo *ipso jure* al Vescovo contravveniente la Sospensione dall' esercizio de' Pontificali, ed all' Ordinato quella dall' esecuzioni degli Ordini.

Senso letterale del Decreto.

§. 3. Notabile (e ciò s'intenda detto *per transennam*) è il rigore del Sacro Concilio; men-

mentre ad effetto, che il Vescovo, che è nella Diocesi di un'altro, possa esercitare i Pontificali, non solo richiede l'espressa licenza dell'Ordinario del luogo, ma di più non vuole, che possa esercitare i Pontificali, se non sopra le persone suddite dello stesso Ordinario del luogo; *& in personas eidem Ordinario subjectas tantum.*

Si spiega con un esempio.

§. 4. In tal maniera che, stando strettamente alla lettera, e ritrovandosi per esempio in Bologna il Vescovo di Piacenza, potrebbe bensì questi esercitare i Pontificali sopra i Bolognesi, essendovi l'espressa licenza dell'Arcivescovo di Bologna; ma non potrebbe, anche colla licenza dello stesso Arcivescovo, esercitare i Pontificali sopra un Modenese venuto a Bologna colle Dimissorie del proprio Vescovo.

Viene più benignamente interpretato dalla Congregazione del Concilio.

§. 5. Si è detto, che così dovrebbe essere, stando alla lettera del Concilio: *& in personas eidem Ordinario subjectas tantum*: Sapendo però ancor Noi, aver creduto, e stabilito la Congregrazione del Concilio, interprete dello stesso, potere il Vescovo, che è nella Diocesi di un altro, colla di lui espressa licenza, non solo esercitare i Pontificali sopra i Sudditi del detto Vescovo, ma anche, colla stessa licenza, sopra i Sudditi degli Altri Vescovi, venuti colle Lettere Dimissorie de' loro Ordinarj,

Risoluzione della stessa.

§. 6. Ecco la risoluzione *del* 1753. *nel lib.* 1. *de' Decreti pag.* 85. *a tergo*: *Prosper Vitalinus Episcopus Bisianensis, requisitus ab Archiepiscopo Neapolitano, ut ejus nomine in illa Civitate Ordinationes habeat, & non solum eidem Subditos, sed aliarum quoque Diœcesum, si qui forte advenerint, de licentia sui Ordinarii expostulantes, Clericali charactere insignire velit; ipse quidem cupit illius morem gerere voluntati, sed aliquantulum veretur, an id sibi tuta facere liceat, ex Capite ultima Sessionis sextæ de Reformatione. Sacra &c. censuit, licere, si illi, qui aliarum Diœcesum erunt, habuerint Litteras Dimissorias a suis Ordinariis*: il che anche ritroviamo confermato in una risoluzione *de.* 25: *di Giugno* 1599. *lib.* 9. *Decretor. pag.* 73. *a tergo*.

Resta però fermo, che nell'altrui Diocesi non possono esercitarsi i Pontificali senza l'espressa licenza dell'Ordinario del luogo.

§. 7. Il rigore poc'anzi riferito del Concilio di Trento, ancorchè ammollito, e modificato dalle risoluzioni della Congregazione, e dalla pratica susseguente, dimostra il savio contegno prescritto al Vescovo, che è nella Diocesi di un altro, di non poter mai in essa esercitare i Pontificali senza l'espressa licenza dell'Ordinario del luogo, e per conseguenza ad evidenza comprova, non potere il Cardinal Vescovo Suburbicario, quando è in Roma, conferire la Tonsura e gli Ordini Minori nella propria Cappella, senza licenza del Cardinale Vicario di Roma.

Tre motivi fondamentali dell'assunto.

§. 8. Tre cose sono necessarie per bene stabilire l'assunto. La prima, che il Cardinale Vescovo Suburbicario, stando in Roma, non sta nella sua Diocesi; e ciò sembra chiaro, essendo Roma nella Diocesi del Vescovo di Roma, e non avendo che fare una Diocesi coll'altra, come chiaramente si deduce dalla nostra Costituzione 115. §. 21. *uti nostro*

Concilii severitas; dum, ut Episcopo in aliena Diœcesi commoranti liceat Pontificalia exercere, non solum expressam Ordinarii Loci licentiam obtinendam decernit, sed insuper vetat, ne is Episcopus Pontificalia exerceat, præter quam in subditos ejusdem Loci Ordinarii: *& in personas eidem Ordinario subjectas tantum.*

Exemplisque illustratur.

§. 4. Quare si Decreti Litteræ strictius inhæreas, ac proponatur exempli causa Episcopus Placentinus Bononiæ existens, posset hic quidem, accedente expressa licentia Archiepiscopi Bononiensis, Pontificalia exercere in Diœcesanos Bononienses; sed minime ipsi liceret, quantumvis eodem assentiente Archiepiscopo, Pontificalia exercere in Mutinensem quempiam, qui Episcopi sui Dimissorialibus Litteris munitus, Bononiam accessisset.

Mitior interpretatio Congregationis Concilii.

§. 5. Hoc autem procedere dictum est, si stricte sumantur relata superius Concilii verba: *& in personas eidem Ordinario subjectas tantum.* Non tamen ignoramus, Congregationem Cardinalium ejusdem Concilii interpretum censuisse, ac statuisse, Episcopum in aliena Diœcesi commorantem posse, non solum, cum Ordinarii localis licentia, in ipsius Ordinarij subditos Pontificalia exercere, sed etiam, eadem accedente licentia, in subditos aliorum Episcoporum, Dimissoriales Litteras sui Ordinarii afferentes.

Ejusdem Decretum

§. 6. Extat Resolutio Congregationis anno 1573. edita, *lib.* 1. *Decretor. p.* 85. *a tergo*, tenoris sequentis: *Prosper Vitalinus Episcopus Bisianensis, requisitus ab Archiepiscopo Neapolitano, ut ejus nomine in illa Civitate Ordinationes habeat, & non solum eidem subditos, sed aliarum quoque Diœcesum, si qui forte advenerint, de licentia sui Ordinarii expostulantes, Clericali charactere insignire velit; ipse quidem cupit illius morem gerere voluntati, sed aliquantulum veretur, an id sibi tuto facere liceat, ex Capite ultima Sessionis sextæ de Reformatione. Sacra &c. censuit, licere, si illi, qui aliarum Diœcesum erunt, habuerint Litteras Dimissorias a suis Ordinariis.* Idque confirmatum invenitur altera resolutione edita *die* 25. *Junii* 1599. *lib.* 9. *Decret. pag.* 73. *a tergo*.

Perstat tamen, sine licentia Ordinarii loci non posse ab alieno Pontificalis exerceri.

§. 7. Verum hujusmodi Tridentinæ legis rigor, licet adductis Congregationis resolutionibus, & successivi temporis usu nonnihil mollitus & temperatus, satis indicat, quænam Episcopo in aliena Diœcesi existenti præscripta sit recta agendi ratio; ne scilicet inibi unquam Pontificalia exercere valeat, absque Ordinarii Loci expressa licentia: & consequenter aperte demonstrat, non posse Cardinalem Episcopum Suburbicarium, quum in Urbe est, in proprio Sacello Tonsuram, & Minores Ordines alicui impertiri, non obtenta ad id Cardinalis ejusdem Urbis Vicarii licentia.

Tria assumptionis firmissima fundamenta.

§. 8. Quod ut firmiter statuatur, tria demonstrari oportet. Primum nempe, Cardinalem Episcopum Suburbicarium, dum in Urbe moratur, in sua Diœcesi non esse; quod satis perspicuum videtur, quum Romana Urbs ad Episcopi Romani Diœcesim pertineat, nec unam Diœcesim cum alia confundi oporteat, veluti aperte evincitur ex nostra

stra Constitutione 115. §. 21. *Bullarii nostri Tom.* 1. Alterum vero, Cardinalem Vicarium Romæ Ordinarium esse; idque extra controversiam omnino est, quum ipse personam repræsentet Pontificis, non qua Pontifex est, sed qua Episcopus Urbis Romæ: juxta id, quod a Nobis demonstratum fuit, in nostro Tractatu *de Synodo Diœcesana lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 1. & 2. & larius fortasse explanabitur in nova ejusdem Operis editione, quam, Deo vitam & valetudinem Nobis largiente, pluribus atque proficuis additamentis auctam adornare constituimus. Tertium denique, in collatione Tonsuræ & Ordinum Minorum, Pontificalia exerceri; id quod inficiari nemo potest, quemadmodum diligenter advertit Thesaurus in suo Tractatu *de Pœnis Ecclesiasticis part.* 2. *verbo Episcopus, cap.* 4. *num.* 3. ubi recte observat, Pontificalium nomine, ad effectum, de quo nunc agimus, venire non modo quorumvis Ordinum, etiam Minorum collationem, sed etiam consecrationem Vasorum Ecclesiæ, ac Virginum, & Crismatis, necnon Sacramenti Confirmationis ministrationem, ac indumentorum, & Corporalium benedictionem: hoc uno interjecto discrimine inter collationem Ordinum, & reliquos præmemoratos actus, quod Episcopus Ordines conferens extra propriam Diœcesim absque Ordinarii Loci licentia, suspensionis pœnam, ut supra dictum est, ipso jure incurrit; at reliquos recensitos actus exercendo, eidem pœnæ nequaquam subjicitur, quum lex non adsit, quæ eam ferat; quamvis cæteroquin præmissa agens, peccati reus fiat.

Paulus IV. Vicariatum Urbis Cardinalium Collegio adnectit.

§. 9. Ex Actis Consistorialibus anni 1558. comperimus, Prædecessorum nostrum Paulum IV. in Consistorio habito die 18. Novembris, Officium Vicarii Urbis S. R. E. Cardinalium Collegio adnexum perpetuo decrevisse; qua ex re quum magna honoris accessio hujusmodi Officio facta fuerit, minime mirum videri debet, si idem munus subinde singularibus quibusdam, & insignioribus prærogativis decoratum fuit. Eas omnes hic recensere minime nobis propositum est; sed satis erit de iis sermonem habere, quæ pertinent ad Ordinum collationem, specialiter vero quoad subditos Episcoporum Cardinalium, qui Suburbicarii appellantur.

Decretum Clementis VIII. de Exteris ad Ordines quoscumque promovendis a Vicario Urbis.

§. 10. Quod spectat ad Ordinum collationem in genere, Clemens VIII. Pont. Max. Decretum edidit, quo statuit, omnes exteros in Urbe degentes, qui ad Sacros Ordines, sive Minores, sive Majores, promoveri cupiunt, etiamsi dimissorias Litteras a suis Ordinariis obtinuerint, quarum vigore a quocumque Episcopo ordinari possent, nihilominus neque his uti, neque Sacros Ordines extra Urbem suscipere posse, nisi antea examinati & approbati fuerint ab Examinatoribus Cardinalis Urbis Vicarii, hujusque licentiam obtinuerint; idque sub pœna Suspensionis, quam porro sequitur Irregularitas, si Ordinatus contra formam Decreti, in susceptis Ordinibus ministrare præsumpserit. Clementis Decretum editum fuit die 24. Novembris anni 1603. deindeque instauratum ab Alexandro VII. sub die 15. Maii 1664. Quum vero postmodum nonnullæ obortæ

Confirmatum

stro Bollario al Tom. primo. La seconda, che il Cardinale Vicario sia l'Ordinario di Roma: nè di ciò può muoversi controversia, rappresentando la persona del Papa, non come Papa, ma come Vescovo di Roma, giusta ciò, che da Noi si è dimostrato nel nostro Trattato *de Synodo Diœcesana lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 1. & 2., e sarà forse ancora più ampiamente posto in chiaro nella ristampa, che, se Iddio ci darà vita e sanità, intendiamo di fare della predetta nostra Opera, con molte rilevanti aggiunte. La terza, che, conferendosi la Tonsura, e gli Ordini Minori, si esercitano i Pontificali; il che è innegabile, come molto bene avverte il Thesauro nel suo Trattato *de Pœnis Ecclesiasticis part.* 2. *alla parola Episcopus cap.* 4. *num.* 3., ove anche saviamente riflette, venire, per l'effetto di cui si tratta, sotto il nome di Pontificali, oltre la collazione degli Ordini benchè Minori, anche la consecrazione de' Vasi delle Chiese, delle Vergini, del Crisma; l'amministrazione del Sagramento della Cresima, la benedizione delle Vesti, e de' Corporali; colla sola differenza fra la collazione degli Ordini, e gli altri atti sopraddetti, che conferendosi dal Vescovo fuori della sua Diocesi gli Ordini senza la licenza dell'Ordinario del luogo, incorre, come si è detto, *ipso jure* la pena della sospensione, che non incorre esercitando gli altri atti sopraddetti, non essendovi legge, che l'imponga; ancorchè, così facendo, commetta peccato.

§. 9. Fra gli Atti Concistoriali del 1558. Noi ritroviamo, che nel Concistoro tenuto *il giorno* 18. *di Novembre* il Pontefice Paolo IV. unì al Sacro Collegio de' Cardinali l'Uffizio di Vicario di Roma; ed essendo reso più illustre il detto Uffizio per l'annessione predetta, non è maraviglia, se l'Uffizio sia di poi stato decorato con alcune particolari, ed illustri prerogative. Noi qui non intendiamo di riferirle tutte, dovendo bastare il fare parola di ciò, che risguarda la collazione degli Ordini, e specialmente in ordine ai Sudditi de' Vescovi Suburbicarj.

Paolo IV. unì al Collegio de' Cardinali l'Uffizio di Vicario di Roma.

§. 10. Parlando della collazione degli Ordini in generale, il Pontefice Clemente VIII. publicò un Decreto, in cui stabilì, che i Forestieri, che abitavano in Roma, volendo ricevere gli Ordini, o Minori, o Sacri, ancorchè avessero avute le Dimissorie da' suoi Ordinarj per potere essere ordinati da qualsivoglia Vescovo, non se ne possano prevalere, nè ricevere gli Ordini fuori di Roma, se non sono prima stati esaminati, ed approvati dagli Esaminatori del Cardinale Vicario, ed abbiano ottenuta la licenza del detto Cardinale; e ciò sotto pena di Sospensione, a cui è annessa l'Irregolarità, se gli Ordinati contro la forma del Decreto, avessero l'ardire di esercitare gli Ordini ricevuti. Il Decreto del detto Pontefice fu fatto *alli* 24. *di Novembre* 1603. e fu rinnovato dal Pontefice Alessandro VII. *ai* 15. *di Maggio* 1664. Ed essendosi poi eccitate alcune controversie sopra

Decreto di Clemente VIII. intorno all'Ordinazione de' Forestieri

Vien confermato

da Ales. VII. ed interpretato da una Congregazione particolare l'anno 1668

sopra l'iotelligenza del predetto Decreto, e specialmente, quali fossero i Chierici forestieri, che potevano dirsi commoranti in Roma, per esser compresi sotto l'Editto; e se sotto lo stesso Editto si dovassero intendere compresi quelli, che essendo stati qualche tempo in Roma, ne partono senza essere stati esaminati dagli Esamioatori del Cardinale Vicario, e vanno a ricevere gli Ordini dal proprio Ordinario, o proprio per origine, o per domicilio, o per beneficio, o per servizio triennale: fu il tutto risoluto in una particolare Congregazione tennta *l'anno* 1668., e le risoluzioni si possono vedere registrate *nel Tom.* 2. del diligentissimo Rigante *sopra la Regola 24. di Cancellaria* §. 3. *a num.* 177. *ad* 185.

I Cardinali Vescovi Suburbicarii devono dare le Dimissorie a loro Sudditi diretre al Cardinal Vicario, quando non hanno Suffraganeo.

§. 11. Alla prerogativa poc'anzi accennata del Cardinale Vicario rispetto ai Forestieri abitanti in Roma, e che ne partono per farsi ordinare fuori di Roma in sequela delle Lettere Dimissorie ricevute dai proprj Ordinarj, succede l'altra, che risgnarda i Sudditi de' Vescovi Suburbicarj. Alcuni di questi Vascovi Suburbicarj hanoo il Suffraganeo ed altri non l'hanno. Secondo le regole generali, quelli, che non hanno il Suffraganeo, potrebbero dare ai loro Sudditi le Dimissorie per ricevere gli Ordini da qualsivoglia Vescovo. Ma il citato Pontefice Alessandro VII. nella sua Costituzione, che incomincia: *Apostolica sollicitudo*, e che è *la* 126. *nel Bollario al Tom. VI.* determinò, che dai Cardinali Vescovi Suburbicarj non si dassero le Dimissorie ai loro Sudditi per ricevere gli Ordini o Minori, o Maggiori, se non dirette al Cardinale Vicario di Roma; volendo, che siano ordinati in Roma dopo aver fatti gli Esercizj spirituali nella casa a ciò destioata lo spazio di dieci giorni per ciaschedun' Ordine Maggiore. E rispetto ai Vescovi Suburbicarj, che hanno i Suffraganei, lo stesso Pontefice nella stessa Costituzione, sotto alcune pene canoniche, imposte ai contravenienti, stabilì, che dai predetti Suffragaoei non si potesse ordinare verun loro suddito a verno' Ordine Maggiore, se prima non avesse fatti in Roma nella Casa sopraccennata dieci giorni d'Esercizj spirituali per ciaschedun Ordine Maggiore.

Stando in Diocesi però possono per se stessi o per mezzo d' un Vescovo, ordinare i loro Sudditi.

§. 12. La Costituzione Alessandrina è letterale: mentre rispetto ai Vescovi Suburbicarj, che non hanno Suffraganei, dice, che i loro Sudditi *ad Minores, vel Sacros Ordines promovendi, cum Litteris Dimissoriis sui Ordinarii, ad memoratam Vicarium, & non ad aliam Antistitem, directis, ad Urbem accedant, ibique, & non alibi, ordinentur:* e rispetto ai Vescovi Suburbicarj, che hanno Suffraganei prescrive, che nessun loro Suddito si ordini agli Ordini Maggiori, *nisi prius &c. ad minus per decem dies a dictis Sacerdotibus in Urbe deputatis, in eorum ædibus inclusus, at supra, fuerit eraditus, ac litteras testimoniales eorumdem Superiorum ad ipsum Suffraganeam detulerit*; Ed essendosi dopo la Costitnzione Alessandrina eccitato il dubbio, se il Cardinale Vescovo Suburbicario, che non ha Suffraganeo, andando

ab Alex. VII Exortasque de eo controversias definivit particularis Congregatio anno 1668

ortæ fuerint quæstiones super Decreti interpretatione, ac præcipue, quinam censeri deberent Clerici exteri in Urbe commorantes sub ipsius Decreti censura comprehensi; & utrum eidem Decreto obnoxii dicendi essent ii, qui postquam in Urbe per aliquod temporis spatium morati fuerint, non examinati a Cardinalis Vicarii Examioatoribus, abscedunt, ut Sacros Ordines suscipiant a proprio Ordinario, quem scilicet proprium agnoscunt, sive ratione originis, sive domicilii, aut Beneficii, aut denique triennalis servitii: Hæc omnia opportunis Decretis definita fueront in Congregatiooe particulari habita anno 1668. cujus Resolutiones videri possunt relatæ per accuratissimum Rigantium *Tom. II. ad Regulas Cancellariæ Reg.* 24. §. 3. *a num.* 177. *ad* 185.

Episcopi Suburbicarii Suffraganeum non habentes, ad solum Urbis Vicarium Subditos suos Ordinandos dirigere possunt, ex Const. Alex. VII. 126.

§. 11. Speciale hoc jns Cardinalis Urbis Vicarii circa exteros in Urbe degentes, indeque abscedentes, ut alibi ad Ordines promoveantur vigore Litterarum Dimissorialium a propriis Ordinariis obtentarum, alterum subsequitur jus circa subditos Episcoporum, qui Suburbicarii vocantur. Nonoulli ex his Suburbicariis Episcopis Suffraganeum habent, alii non item. Porro, juxta regulas generales, qui Suffraganeum non habent, possent suis subditis Dimissorias Litteras dare, ut a quocumque Antistite ad Ordines promoverentur. Verum laudatus Prædecessor Alexander VII. io sua Constitutione, quæ incipit: *Apostolica sollicitudo*, & impressa est *Bullarii Tom. VI. num.* 126. decrevit, ne a Cardinalibus Episcopis Suburbicariis concederentur suis subditis Litteræ Dimissoriæ ad Ordines sive Minores, sive Majores suscipiendos, alteri cuiquam directæ, præter quam Cardinali Urbis Vicario; volens nimirum, ut in Urbe omnino ordinentur, præmissis in religiosa domo ad id designata, ante cujuslibet Sacri Ordinis susceptionem, spiritualibus decem dierum Exercitiis. Quo vero ad illos ex Episcopis Suburbicariis, qui Suffraganeum habent, idem Alexander in citata Constitutione decrevit, canonicis quibusdam iodictis pœnis in eos, qui contra fecissent, neminem ex iis Diœcesibus posse per hujusmodi Suffraganeos ad Majorem quemcumque Ordinem promoveri, nisi peractis antea in Urbe, & in præfata domo, Exercitiis spiritualibus per decem dies ad unumquemque ex iisdem Majoribus Ordinibus.

In propriis tamen Diœcesibus manentes non prohibentur per se, vel per alium Ordinationes habere.

§. 12. Alexandrinæ Constitutionis Littera satis perspicua est. Nam quoad Suburbicarios Episcopos, qui Suffraganeum non habent, statuit, ut ipsorum subditi *ad Minores, vel Sacros Ordines promovendi, cum Litteris Dimissoriis sui Ordinarii, ad memoratum Vicarium, & non ad alium Antistitem, directis, ad Urbem accedant, ibique, & non alibi, ordinentur*. Quo vero ad eos, qoi Suffraganeos habent, edicit, ne quis ex eorum subditis ad Majores Ordines promoveator, *nisi prius &c. ad minus per decem dies a dictis Sacerdotibus in Urbe deputatis, in eorum ædibus inclusus, ut supra, fuerit eraditus, ac litteras testimoniales eorumdem Superiorum ad ipsum Suffraganeum detulerit*. Quum autem post Constitutionem Alexandrinam proposita fuerit quæstio, an liceat Cardinali Episcopo

copo Suburbicario, ex his, qui Suffraganeum non habent, quum ad suam Diœcesim se confert, Clericorum Ordinationem inibi habere, vel etiam, dum ipse in suo Episcopatu se continet, alium Episcopum advocare, qui Ordinationem hujusmodi de ipsius Cardinalis licentia perficiat; affirmativum prodiit responsum, ut videre est apud Rigantium *loc. cit. num.* 175. & apud bon. mem. Card. Petra *Tom. V. pag.* 276. *num.* 79. & *pag.* 371. *num.* 98. ac denique penes Honorantem, qui unus est ex actualibus Administris Secretariæ Cardinalis Vicarii, *in sua Praxi cap.* 6. *pag.* 184. & *seqq.*

Suffraganeo autem existente quidem sed Ordinationem non habentes nihilominus ad Urbis Vicarium Litteræ Dimissoriæ diriguntur.

§. 13. Sane Religiosus vir, qui edito Tractato *de Episcopis Cardinalibus Suburbicariis*, occasionem Nobis præbuit hujus epistolæ ad Fraternitatem Tuam conscribendæ, omnibus, quæ supra dicta sunt, assentitur; eaque etiam, ut solet, optime firmat; quemadmodum videre est *in cap.* 3. *quæst.* 10. Quin immo, quum in præcedenti *quæstione* 8. dubium illud scite proposuerit, an scilicet Cardinales Episc. Suburbic. qui Suffraganeum habeot si ab hujusmodi Suffragan. non habeatur Ordinatio, teneantur Litteras Dimissorias ad Cardin. Urbis Vic. dirigere, an potius valeant easdem cuilibet Catholico Antistiti directas concedere; quandoquidem Alexandrina Constitutio, quoad promovendos sobjectos Episc. Suburbicariis, qui Suffraganeum habent, nil aliud expresse jubet, quam ut ante cujuslibet Sacri Ordinis susceptionem spiritualibus exercitiis per decendium in Urbe vacent: pro assueta sibi ingenuitate, admittit, atque fatetur, Cardinales Episcopos Suburbicarios, quoties ipsorum Suffraganei Ordinationes non celebrant, teneri Litteras Dimissoriales ad Cardinalem Vicarium Urbis tantummodo dirigere; tum quia Alexander Pontifex ideo de hac facti specie in sua Constitutione mentionem non fecit, quia Ordinationes a Suffraganeis habendas fore pro certo habuit; tum quia compertum habens, hoc semper Episcopis Suburbicariis Suffraganeum habentibus, post Alexandrinam Constitutionem, in more positum fuisse, ut eorum Suffraganeis a Clericorum Ordinatione cessantibus, Dimissorias Litteras ad Cardinalem Vicarium Urbis dirigerent, constantem hanc observantiam & consuetudinem magni æstimandam, & tamquam fidissimam Alexandrinæ Constitutionis interpretem habendam censuit.

Recentioris Auctoris hac de re opinio, ejusque fundamenta.

§. 14. Quod si nihil præterea affirmatum fuisset in prælaudato Tractatu *de Episcopis Cardinalibus Suburbicariis*, nulla causa esset, cur in aliquo recederetur ab iis, quæ Auctor ibidem docte admodum scripsit. Verum quum idem *in quæst.* 12. *cap.* 3. dubium hoc proposuerit = *An idem Episcopi*, nempe Suburbicarii *possint*, *immediate per se ipsos Ordines Minores conferre suis subditis in proprio Palatio Romæ existente*; & affirmative respondendum censuerit = *Censeo*, *hos sex Cardinales Episcopos posse in propria Cappella intra fines sui Palatii Romæ existentis*, & *non extra*, *conferre suis Subditis primam Tonsuram*, & *Ordines Minores* = hac scilicet allata assertionis ratione, quod Ædes, quas Romæ inhabitant Cardinales Episcopi Subur-

dando al suo Vescovado, possa esso ivi fare l'Ordinazione, ed anche, stando nel Vescovado, prevalersi di un Vescovo, che colla sua licenza la faccia; la risoluzione è stata affermativa, come può vedersi nel Rigante *al luogo citato num.* 175., *nel Tom. V.* della fel. mem. del Card. Petra *pag.* 276. *num.* 79., *e pag.* 371. *num.* 98., e nell'Honorante, Ministro attuale della Segretaria del Cardinale Vicario, *nella sua Pratica al cap.* 6. *pag.* 184., *e seguenti*.

Sa poi il Suffraganeo v'è bensì, ma non tiene Ordinazione, devono, come sopra, le dimissorie dirigersi al Cardinal Vicario.

§. 13. Il Religioso, che col suo Trattato *de Episcopis Cardinalibus Suburbicariis* ci ha data occasione di scrivere a Lei la presente lettera, concorda con tutto ciò, che poco anzi si è detto, e secondo il suo solito, molto bene lo stabilisce, come può vedersi *nel cap.* 3. *alla quest.* 10. Anzi avendo con molta accuratezza *nella questione ottava precedente* dubitato, se i Cardinali Vescovi Suburbicarj, che hanno i Suffraganei, sieno obbligati a dirigere le Dimissorie, non facendosi dal Suffraganeo l'Ordinazione, al Cardinale Vicario di Roma, o pure le possano indirizzare a qualunque Vescovo Cattolico, giacchè la Cõstituzione Alessandrina non prescrive, rispetto agli Ordinandi Sudditi de' Vescovi Suburbicarj, quali hanno i Suffraganei, che il fare in Roma gli Esercizj Spirituali per dieci giorni prima di ricevere qualsivoglia Ordine Sacro; colla sua solita ingenuità ammette, e confessa, dovere i Cardinali Vescovi Suburbicarj indirizzare al solo Cardinale Vicario di Roma le Lettere Dimissoriali, quando i loro Suffraganei non tengono Ordinazione; sì perchè il Pontefice Alessandro di ciò non parlò nella sua Costituzione, supponendo, che l'Ordinazione si tenesse da i Suffraganei, sì perchè, avendo sempre i Vescovi Suburbicarj, che hanno i Suffraganei, indirizzate le Lettere Dimissorie dopo la Costituzione Alessandrina al Cardinale Vicario di Roma, ogni volta che i loro Suffraganei non hanno tenuta Ordinazione, viene questa uniforme osservanza da esso rispettata, e qualificata per interprete della Costituzione Alessandrina.

Opinione dell'Autore, e suoi fondamenti.

§. 14. Se di più non si fosse asserito nel citato Trattato *de Episcopis Cardinalibus Suburbicariis*, non vi sarebbe veruna occasione di recedere da quanto saviamente l'Autore ha in esso scritto: ma avendo *nella quest.* 12. *del cap.* 3. proposto il seguente quesito = *An iidem Episcopi*, cioè Suburbicarj, *possint immediate per se ipsos Ordines Minores conferre suis Subditis in proprio Palatio Romæ existente*, ed avendo risposto di al = *Censeo*, *hos sex Cardinales Episcopos posse in propria Cappella intra fines sui Palatii Romæ existentis*, & *non extra*, *conferre suis subditis primam Tonsuram*, & *Ordines Minores* = Assegnando la ragione, che è la seguente, che *per fictionem juris* i Palazzi, ne' quali i Cardinali Suburbicarj abitano in Ro-

Roma, benchè non siena del Vescovado, debbano aversi per aderenti al Vescovado; e la Cappella in essi esistente, dee considerarsi come Chiesa soggetta al loro Titolo = *Palatium Romæ existens talium seu Episcoporum, qui Romæ residentiam habent; per fictionem juris censetur adhærere suo Titulo, nempe suo Episcopatui, qui est eorum Titulus, & Cappella ibidem existens intra fines talis Palatii, est veluti Ecclesia subjecta tali Titulo* = e portando gli esempj de' Cardinali, che in Roma ne' loro Titoli conferiscono la prima Tonsura, e gli Ordini Minori, e degli Abbati Regolari, che fanno lo stesso co' i loro Sudditi Regolari; Ciò è quello, che non crediamo bastare per recedere a pro de' Cardinali Suburbicarj dalla disposizione del Concilio di Trento, e dalla Bolla Alessandrina, incontrando Noi difficoltà in ogni parte dell' esposto assunto.

Rigettasi il primo dedotto *Ex fictione juris*.

§. 15. Incontriamo difficoltà *in fictione juris*; Si perchè l'indurre *fictionem juris*, e ricavare da essa una conseguenza, sorpassa l'autorità di qualsivoglia Autore, e Dottore privato: essendo ciò riservato all' autorità di chi può far legge; perlochè comune è l'assioma, che *fictio legis non habet locum, nisi in casibus a jure expressis*, come ben osserva il Fagnano *nel Cap. In præsentia, num. 23. de probationibus*; Si perchè, non potendo avere luogo l'ideata finzione di ragione nel caso nostro, se non col supposto, che il Cardinale Suburbicario, che abita in Roma nel suo Palazzo, e sta nella sua Cappella, si figuri di essere nella sua Diocesi, giacchè il Palazzo è appendice del suo Vescovado, e la Cappella è una Chiesa dello stesso; sembra improbabile una simile figurazione nel Cardinale Suburbicario, quale sa, che stando in Roma, sta fuori di residenza; ed è persuaso di non peccare, non risedendo, o perchè il Papa sapendo, e tollerando, e vedendo che, non ostante l'impiego appresso la Santa Sede, può ben governare la Diocesi Suburbicaria, tacitamente lo dispensa; o perchè, attese l'esposte circostanze, dichiara, non comprendere il precetto Divino di risedere il caso di chi, impiegato in Roma, se non adempie la residenza materiale nella sua Diocesi, adempie però la residenza formale nella stessa; non meno per mezzo de suoi Ministri, che della propria persona, che a tratto a tratto và commodamente a visitarla; giusta ciò, che ampiamente discorre il Cardinale Brancacci nella sua Dissertazione *de Optione seu Episcopatuum*, ed anche molto bene ammette l'Autore *de Episcopis Cardinalibus Suburbicariis, nel capitolo 4. del suo Trattato*.

Indi il secondo preso dall' esempio de' Cardi-

§. 16. Incontriamo difficoltà negli Esempj allegati; non essendovene uno, in cui non vi sia un'espresso Apostolico privilegio, che autorizza la collazione della Tonsura,

suburbicarii, quamvis ad eorum Episcopatum non spectent, nihilominus *per fictionem juris* perinde haberi debeant, ac si Episcopatui adhærerent, & Cappella in hujusmodi ædibus erecta censenda sit tanquam Ecclesia ipsorum Titulo subjecta = *Palatium Romæ existens talium seu Episcoporum, qui Romæ residentiam habent, per fictionem juris censetur adhærere suo Titulo, nempe suo Episcopatui, qui est eorum Titulus, & Cappella ibidem existens intra fines talis Palatii, est veluti Ecclesia subjecta tali Titulo* = adjectisque exemplis tum Cardinalium, qui Romæ in suis Titulis Tonsuram, & Minores Ordines conferunt; tum Abbatum Regularium, qui erga suos subditos Regulares idipsum præstant: Hæc sunt, quæ Nos nequaquam sufficere judicamus, ut pro hujusmodi jure Episcopis Cardinalibus adstruendo, a Tridentini Concilii sanctionibus, & ab Alexandrina Constitutione sit recedendum; quum magnæ Nobis difficultates se offerant adversus unamquamque ejusmodi assumpti partem.

Diluitur primum, nimirum excogitata fictio juris, Romanas Ædes Cardinalis Diœcesi Suburbicariæ attribuens.

§. 15. Nam primo difficultatem offendimus in *fictione juris*: Tum quia, fictionem juris inducere, indeque aliquod veluti consequens elicere, privati cujusque auctoris atque doctoris potestatem excedit, & in eo dumtaxat admittitur, qui condendarum legum auctoritate pollet; unde vulgatum illud axioma: *Fictio legis non habet locum, nisi in casibus a jure expressis*; ut recte advertit Fagnanus *in Cap. In præsentia, num. 23. de Probationibus*: Tum quia excogitata juris fictio in proposita facti specie locum aliter habere nequit, quam si Cardinalis Episcopus Suburbicarius, dum in Urbe & in suis ædibus commoratur, in propria Cappella residens, animo sibi repræsentet, se in sua Diœcesi existere, quia Palatium Episcopatui adhærens, & Cappella veluti Episcopatus hujusmodi Ecclesia, censeri debeant. Hæc autem opinio in Cardinale Episcopo Suburbicario nimis improbabilis videtur; quum non ignoret, se Romæ commorantem, in sua Diœcesi minime residere; & quidem persuasum habeat, se ideo desertæ residentiæ reatum non incurrere, vel quia Pontifex id sciens & patiens, ipsumque præterea videns, non obstantibus muneribus, quibus pro Apostolicæ Sedis utilitate occupatur, Suburbicariæ Diœcesis regimen recte gerere posse, tacite cum eo dispensat; vel quia, ob easdem rerum circumstantias, declarat, præceptum Divinum de residentia non comprehendere casum illius, qui certis muneribus in Urbe addictus, si non materialem residentiam in Diœcesi præsens adimplet, formali certe satisfacit, non solum adhibita in id Ministrorum opera, sed propria etiam adjecta præsentia, dum ad ipsam Diœcesim identidem visitandam percommode se confert; juxta ea, quæ fuse discutit Cardinalis Brancaccius in sua Dissertatione *De optione seu Episcopatuum*, quæque recte comprobat auctor ipse Tractatus *De Episcopis Cardinalibus Suburbicariis Cap. 4.*

Diluitur alterum desumptum ab exem-

§. 16. Præterea difficultas nobis occurrit in allatis exemplis, ex quibus nullum omnino est, in quo non statim se offerat Apostolicum Privilegium, quod & facultatem

Anno 1753. pro Cardinalium, & Abbat. in suis Titulis, vel Ecclesiis, Minores Ordines conferentium.

tribuat pro collatione Tonsuræ, Minorumque Ordinum, & locum simul, atque personas definiat, quo in loco, & quas in personas Privilegiatus hujusmodi concessum sibi Privilegium valeat exercere. Nam si de Cardinalibus sermo sit, qui Tonsuram & Minores Ordines conferunt in suis Titulis, eorum jus deducitur ex Decretali *in Cap. His quæ, de Majorit. & obed.* de qua disserit Episcopus Fonseca in suo Opere *de Basilica Sancti Laurentii in Damaso lib. 2. cap.* 9. cujus Decretalis auctoritate, si Sacerdotali charactere sint insigniti, putant se posse in sua Titulari Ecclesia Tonsuram & Ordines Minores personis ejusdem Ecclesiæ servitio addictis conferre; quemadmodum videre est in Disceptatione Cardinalis Albitii *De jurisdictione Cardinalium in suis Titulis num. 71. & seqq.* Si autem de Abbatibus Regularibus agatur, eorum privilegium conferendi Tonsuram, & Minores Ordines suis subditis Regularibus in propriis Ecclesiis, desumitur *ex Can. quoniam, dist. 69. ex Cap. cum contingat, de ætate & qualit. & Cap. statuimus, de supplen. neglig. & ex Cap. Abbates, de privilegiis in 6.* dummodo sint Sacerdotes, & Benedictionis munus ab Episcopo acceperint; vel saltem Apostolico Privilegio muniti sint, ad hoc, ut quamvis non benedicti, omnia præstare valeant, quæ fieri possunt ab Abbatibus rite benedictis; ut olim Nos ipsi ostendimus in quibusdam adnotationibus per nos exaratis, dum in minoribus existentes munus Secretarii Congregationis Concilii gerebamus, quæ impressæ habentur *in Tomo III. Thesauri Resolutionum pag. 23. & seq.* Præclarum quoque suppetit exemplum Cardinalis Archipresbyteri Basilicæ S. Petri in Vaticano, qui, si Episcopali charactere præditus sit, per se ipse, in dicta Basilica, Minores, Majoresque Ordines confert Canonicis, Beneficiatis, aliisque ejusdem Basilicæ servitio addictis, prædicto autem charactere si careat, alium aliquem Episcopum advocat, qui præfatos Ordines in ipsa Basilica conferat; idque in vim Apostolicorum Privilegiorum, quæ legi possunt *Tom. III. Bullarii ejusdem Basilicæ nuper impressi pagina.* 340. Non sunt hæ fictiones juris, sed Privilegia, certis, atque stabilibus fundamentis innixa. Quare si a collatione Ordinum Minorum, quam Cardinales in suis Titulis, Abbates, aliique peragunt, argumentum duci velit ad assertum jus adstruendum Cardinalibus Episcopis Suburbicariis, necesse est aut Privilegium ostendere, quo idipsum Episcopis Suburbicariis indulgeatur, aut titulum saltem Privilegio æquipollentem proferre. Quum autem alia non extet Apostolica Constitutio circa Cardinales Episcopos Suburbicarios, præter sæpedictam Alexandri VII. quæ Cardinali Urbis Vicario reservat jus conferendi Minores Majoresque Ordines eorum subditis: cumque hactenus iidem Cardinales Episcopi neminem ad Ordines etiam Minores in Urbe promovere consueverint, absque expressa Cardinalis Vicarii licentia; nihil præterea desiderandum videtur, ad hoc ut auctoris assumptum omni fundamento destitutum dicatur.

§. 17.

Pont. A. XIII.

nali, ed Abbati, i quali per privilegio ne' loro Titoli, e Chiese conferiscono la Tonsura, e gli Ordini.

ed Ordini Minori, e prefigge il luogo, e le persone, in cui, ed a cui il privilegiato, esercita il privilegio di conferire la prima Tonsura, e gli Ordini Minori. Parlando de' Cardinali ne' loro Titoli, deriva la loro giurisdizione dalla Decretale *nel Cap. His quæ, de majoritat. & obed.* di cui discorre Monsignor Fonseca nel suo Trattato *de Basilica Sancti Laurentii in Damaso lib. 2. cap.* 9. in vigore della quale, essendo Sacerdoti, pretendono di potere conferire nella loro Chiesa Titolare la Tonsura, ed i Minori agli addetti al servigio di essa, come può vedersi nella Discettazione del Cardinale Albizi *sopra la giurisdizione de' Cardinali ne' loro Titoli n. 71. e segu.* Parlando degli Abbati Regolari, il loro privilegio di conferire la Tonsura, e gli Ordini Minori a i loro sudditi Regolari nelle proprie Chiese, deriva *dal Can. Quoniam dist. 69. dal Cap. Cum contingat, de ætate & qualitate, dal Cap. Statuimus, de supplenda negligentia, dal Cap. Abbates, de privilegiis in 6.* purchè sieno Sacerdoti, e sieno stati benedetti dal Vescovo, o abbiano almeno il privilegio Apostolico di potere, benchè non benedetti, fare tutto ciò, che possono fare gli Abbati benedetti; come da noi fu dimostrato in alcune nostre Annotazioni fatte, quando *in minoribus* eravamo Segretario della Congregazione del Concilio, e che sono stampate *nel tom. 3. del Tesoro delle risoluzioni pag. 23. e seg.* Illustre pure è l'esempio del Cardinale Arciprete della Basilica Vaticana, che avendo il Carattere Episcopale, a dirittura conferisce gli Ordini Minori, e Maggiori, nella Basilica, a i Canonici, Beneficiati, ed altri addetti al servizio d'essa, e non avendo il Carattere Vescovile, chiama chi l'ha, a fare la collazione degli Ordini predetti nella Basilica, e ciò in sequela degli Apostolici Privilegj, che possono vedersi *nel tom. 3. nel nuovo Bollario della detta Basilica alla pag.* 340. Non sono questi monumenti *fictiones juris*; ma sono fondamenti reali, e sussistenti: e se, per istabilire l'asserto diritto de' Cardinali Vescovi Suburbicarj, si vuole ricavare conseguenza dalla collazione degli Ordini Minori, che si fa dai Cardinali ne' loro Titoli, dagli Abbati, o da altri, è d'uopo, che o si esibisca il privilegio, che conceda a i Vescovi Suburbicarj lo stesso, o almeno si produca qualche titolo equipollente; e non essendovi altra Apostolica Costituzione risguardante i Cardinali Vescovi Suburbicarj, che la più volte nominata di Alessandro VII. che riserva al Cardinale Vicario di Roma la collazione degli Ordini Minori, e Maggiori, da farsi ai Sudditi dei predetti, e non avendo insino ad ora essi fatta la collazione anche de' Minori senza l'espressa licenza del Cardinale Vicario, nulla di più vi vuole per qualificare l'assunto per insussistente.

§. 17.

PONT. A. XIII.

Assurdi, che proverebbero dalla pratica della nuova opinione.

§. 17. Per non abbracciare, e molto più per non eseguire il parere del nostro Autore, dovrebbe bastare l'aver detto, che non ha sussistenza; ma non è dispregievole anche il motivo, che quando per impossibile l'opinione fosse speculativamente sussistente, in prattica sarebbe sempre pericolosa. L'Autore la restringe alla sola Tonsura, ed Ordini Minori, ma dagli Ordini Minori sarebbe assai facile, ed aperto l'adito agli Ordini Maggiori. L'accurato Autore non ha mancato di prevedere l'inconveniente, ed ha preteso di scansarlo, col dire; potersi bensì nella Cappella privata conferire dal Vescovo Suburbicario la prima Tonsura, e gli Ordini Minori, ma non mai i Maggiori, avendo il Sac. Concilio di Trento alla *seff.* 23. *cap.* 8. *de reformat.* stabilito, che la Ordinazioni agli Ordini Maggiori, facendosi nella Città, si facciano nella Cattedrale, assistendovi i Canonici, e facendosi nella Diocesi, si facciano nella Chiesa più insigne, alla presenza del Clero.

Si provano inefficaci le cautele proposte dall'Autore.

§. 18. Tutto va bene: Ma, se il Sacro Concilio parla delle Ordinazioni generali; come molto bene riflettono il *Fagnano nel cap. In Ordinando num.* 45. *de Simonia*, *il Monacella in Formulario tom.* 1. *tit.* 3. *formula* 1. *num.* 3, se poi per un'apicheja universalmente ricevuta non è proibito al Vescovo, concorrendovi una causa legitima, di poter fare qualche Ordinazione particolare agli Ordini Maggiori nella sua Cappella privata dell'Episcopio; e chi sarà, che possa negare al Cardinale Vescovo Suburbicario, ammesso a conferire la Tonsura, ed i Minori al suo Suddito, senza la previa licenza del Cardinal Vicario di Roma, nella Cappella del suo Palazzo, il fare nella stessa Cappella qualche Ordinazione particolare agli Ordini Maggiori, godendo la Cappelle de' Cardinali quelle stesse per lo meno prerogative, che godono quelle de' Vescovi, come molto bene ha dimostrato il *Cardinal Brancacci* nell'altra sua Dissertazione *de Cappellis Cardinalitiis*.

Anzi confessa anche egli potersi da' Cardinali Vescovi darsi gli Ordini maggiori nella detta Cappella privata.

Dalla quale opinione ne nascerebbero gravi inconvenianti.

§. 19. Ammette l'Autore nella citata *questione* 12. *alla pag.* 50. la forza dell'argomento confessando liberamente, che in quei casi, ne' quali può il Vescovo dar gli Ordini Maggiori nella Cappella dell'Episcopio, li potrà dare ancora il Cardinal Vescovo Suburbicario nella sua Cappella: *etiam hi Cardinales idem possent*.

§. 20. Ma questo, per vero dire, è un poco troppo; perchè non essendo granda il numero de' Promovendi agli Ordini Maggiori ne' Vescovadi Suburbicarj, gli Ordinandi agli Ordini Maggiori potrebbero, a poco a poco ed uno per volta, venire a Roma; ed in questo caso l'Ordinazione, benchè particolare, e ristretta, darebbe un tracollo all'autorità Ordinaria del Cardinale Vicario di Roma. Nulla giovando il replicare, che per fare l'Ordinazione anche particolare agli Ordini Maggiori nella Cappella, e non nella Chiesa; è d'uopo, che vi concorra una legittima causa; imperocchè, ridotto l'affare a questo

ANNO 1753.

Recensentur absurda ex nova opinione facile profluentia.

§. 17. Et quidem ne illius sententiæ quisquam adhæreat, multoque magis ne quis eamdem in praxim deducat, satis esse deberet illius insubsistentiam ostendisse: verum nec illa quoque spernenda est ratio, quod scilicet, admissa etiam speculative contra rei veritatem illius subsistentia, nihilominus in illius praxi plurimum inesset periculi. Quamvis enim auctor Tonsuram tantummodo, Minoresque Ordines, sententia sua complectatur, perfacilis tamen apertusque ab his ad Majores Ordines transitus esset. Nec prætersugit accurati Auctoris prudentiam futurum hujusmodi absurdum; sed satis eidem occurrere se reputavit, dum ait, posse quidem ab Episcopo Suburbicario in privato Sacello conferri primam Tonsuram, & Minores Ordines; nequaquam vero Majores; propterea quod Tridentinum Concilium *seff.* 23. *cap.* 8. *de reformat.* decreverit, ut Ordinationes ad Majores Ordines, si quidem in Civitate fiant, in Cathedrali Ecclesia, assistentibus Canonicis, celebrentur; si autem illas in Diœcesi haberi contingat, insignior Ecclesia seligatur, in qua, præsente Clero loci, peragantur.

Iisdem satis non occurritur per Auctorem.

§. 18. Et hæc quidem recte. At si Sancta Synodus de Ordinationibus Generalibus loquitur, uti expendunt Fagnanus *in Cap. In Ordinando*, *num.* 45. *de Simonia*, Monacellus *in Formulario Tom.* 1. *tit.* 3. *formul.* 1. *num.* 3. Si præterea, ex mitiori interpretatione apud omnes recepta, non prohibetur Episcopus, quin justa aliqua suadente causa, possit aliquos privatim in Episcopii Sacello Majoribus Ordinibus initiare; quis poterit Cardinali Episcopo Suburbicario, post assertam ipsi facultatem conferendi suis subditis Tonsuram, atque Minores Ordines in Ædium suarum Cappella, inconsulto Cardinali Urbis Vicario, alterum illud jus denegare, celebrandi nimirum in eadem Cappella particularem aliquam Ordinationem ad Ordines Sacros; quum præsertim Cardinalium Cappellæ iisdem, ut minimum, prærogativis gaudeant, quibus fruuntur domestica Episcoporum Sacella; uti late demonstravit Cardinalis Brancaccius in altera ex suis Dissartationibus *De Cappellis Cardinalitiis*.

Immo fatetur vel Majores Ordines in Urbanæ Ædis Sacello posse a Cardinali Suburbicario conferri.

Quid exinde consequeretur incommodi demonstratur.

§. 19. Argumenti vim agnoscit Auctor *cit. quæst.* 12. *pag.* 50. aperteque fatetur, quibus in casibus Episcopo licet in sui Episcopii Cappella Majores Ordines alicui conferre, licitum similiter fore Cardinali Episcopo Suburbicario idipsum in sua Cappella peragere: *etiam hi Cardinales idem possent*.

§. 20. Id autem, ut vere loquamur, nimis ultra recti fines progreditur. Quum enim in Episcopatibus Suburbicariis haud ita magnus sit numerus promovendorum ad Ordines Majores, possent singuli, qui his initiandi sunt, identidem se ad Urbem conferre; atque ita, per hujusmodi particulares paucorum Ordinationes, auctoritas ordinaria Cardinalis Urbis Vicarii penitus concuteretur. Neque proderit replicando subjungere, quod ut liceat Ordinationem etiam particularem ad Ordines Majores extra publicam Ecclesiam in privato Sacello peragere, necesse est, justam & legitimam causam

Anno 1753.

adesse: huc enim redacta negocii difficultate, conclamatum de eo dici potest. Neque enim deerit, qui continuo suadeat, satis justam sdesse causam, ne is, qui plurium milliarium iter, & quidem pedibus fortasse confecit; ut Ordinationis munus a proprio Episcopo susciperet, sua spe frustratus, nulla sua culpa aut demerito, ad propria reverti cogatur. *Nos, qui in Foro litibusque trivimus ætatem, multum malitiæ, quamvis noluerimus, didicimus:* Hæc Nos verba apud Plinium multis ab hinc annis legisse meminimus.

Conclusio Epistolæ.

§. 21. Atque hæc sunt, Venerabilis Frater Noster, quæ inter plurimas, quibus obruimur, curas, colligere potuimus; non quidem ex ingenii libidine, ut auctorem oppugnaremus magnæ existimationis, atque doctrinæ, & adeo utiliter in tradenda rerum Ecclesiasticarum praxi a pluribus annis adlaborantem; sed ne ejusdem auctoritate suffulta invalesceret opinio, quæ ad severiorem trutinam revocata, contraria invenitur Concilio Tridentino, Constitutioni Alexandrinæ, & consuetudini ad hunc diem retentæ; quæque Ordinariam labefactaret auctoritatem tuam, quam Nos propugnare, ac tueri debemus. Hanc itaque Epistolam nostram a Fraternitate Tua in Tribunalis istius Tabularium illatam servari volumus, ut tibi, tuisque successoribus in promptu sit agendi normam ex ea desumere.

Epistola in futurorum eventuum normam penes acta custodiri jubetur.

§. 22. Eidem vero Epistolæ jam forte nimis in longum protractæ finem imponentes, monendum te censemus, quæ hactenus dicta sunt, locum sibi vindicare, quum agitur de Ordinibus Minoribus atque Majoribus; secus vero, ubi res esset de sola Clericali Tonsura: quo casu iidem ipsi auctores nostri superius citati, Rigantius, Cardinalis Petra, & Honorantes, allegatis etiam nonnullis Resolutionibus Congregationis Concilii, in eo consentiunt, ut liceat Cardinalibus Episcopis Suburbicariis per se ipsos eam solam suis subditis in proprii Palatii Cappella conferre; ex ea nimirum ratione, quod Alexandrina Constitutio de Ordinibus Minoribus, atque Majoribus diserte caveat; quæstio autem est non adhuc definita, utrum prima Clericalis Tonsura sit Ordo, nec ne. Denique Fraternitati Tuæ, quam pleno cordis affectu complectimur, Apostolicam Benedictionem impertimur.

Suburbicariorum Episcoporum facultas quoad collationem Primæ Tonsuræ tantum agnoscitur.

Dat. 15. Februarii 1753.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die xv. Februarii 1753. Pontificatus Nostri anno decimotertio.

XII.

BEATIFICATIO

Ven. Servi Dei Josephi a Cupertino Sacerdotis Professi Ordinis Fratrum Minorum Conventualium S. Francisci.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.

Æternus Dei Filius, etsi ante Mundi originem, Patri coæqualis, æque semper regnaverit, in plenitudine tamen

Pont. A. XIII.

punto, l'affare si può dire perduto, non essendo per mancare, chi sempre suggerirà, esser causa legittima il non rimandar indietro chi ha fatto un viaggio di molte miglia, e forse anche a piedi, per esser ordinato dal proprio Vescovo, senz'aver potuto adempire il suo disegno, e ciò senza sua colpa, e demerito. *Nos qui in Foro, litibusque trivimus ætatem, multum malitiæ, quamvis noluerimus, didicimus*: ci sovviene d'aver, tant'anni sono, lette queste parole in *Plinio*.

Conclusione della Lettera.

§. 21. Ed ecco, o Venerabile Nostro Fratello, quanto fra le molte occupazioni, che ci opprimono, abbiamo potuto raccorre, non già pel cacoete d'impugnare un Autore di molto merito, e di molto sapere, e che tanto utilmente ha faticato, e fatica nelle materie pratiche, ed Ecclesiastiche; ma acciò, col suo credito, non prendesse piede un'opinione, rigorosamente contraria al Concilio di Trento, alla Costituzione Alessandrina, all'osservanza finora usata, e che recherebbe pregiudizio alla vostra autorità Ordinaria, che da Noi deve esser propugnata, e difesa. Conservi Ella dunque, come le ordiniamo, questa Nostra Lettera negli Atti della sua Segretaria, acciò serva di regola a Lei, ed a' suoi Successori.

Si ordina, che sia custodita, come sicura norma per regolarsi in appresso.

§. 22. Terminiamo questa Nostra Lettera ormai troppo lunga, con avvertirla, che il detto in essa ha luogo rispetto agli Ordini Minori, a Maggiori, ma non quando si trattasse della sola, e semplice Tonsura: nel qual caso i Nostri stessi Autori di sopra citati, il *Rigante*, il *Cardinal Petra*, l'*Honorante*, concordano, in sequela anche di alcune Risoluzioni della Congregazione del Concilio, potersi essa sola conferire a dirittura dai Cardinali Vescovi Suburbicarj ai loro sudditi nella Cappella del loro Palazzo; per la ragione, che la Costituzione Alessandrina parla degli Ordini Minori, e Maggiori; ed è anche vigente la controversia, se la prima Tonsura sia, o non sia Ordine. E con pienezza di cuore abbracciandola, le diamo l'Apostolica Benedizione.

Si ammette ne' Cardinali suddetti la facoltà di dare la prima Tonsura solamente.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 15. Februarii 1753. Pontificatus Nostri Anno Tertiodecimo.

Data della Lettera alli 15. di Febraro 1753.

temporum ideo apparuit patefactus in carne, ut juxta Prophetarum vaticinia, collapsa reædificando, & diruta instaurando, Regnum suum in ultimos usque Terræ fines, contra antiqui hostis tyrannidem erigeret, & stabiliret. Quicumque igitur in hoc Regno, quod ex omnibus Linguis, & Populis colligendum erat, tamquam Cives adscribi satagunt, illud violenter expugnare, & assequi debent; cum hoc perpetuum edictum, & in omnem vitam Ipsis promulgatum voluerit Christus Dominus, quod ignem venerit mittere in Terram, & quod nihil aliud peteret, nisi ut accenderetur, & arderet. Hoc solo Cælesti igne mentes hominum un-

PONT. A. XIII. deque instaurantur, cum ardore Spiritus Sancti afflatæ & succensæ, terrenis cupiditatibus compressis atque devictis, in Dei amorem rapiuntur, atque in similitudinem, imaginemque ejus conformantur.

Commemorantur virtutes Beati Viri.

§. 1. Divinæ hujus potentiæ locupletissimum Testem habemus in Venerabili Servo Dei JOSEPHO A CUPERTINO Ordinis Fratrum Minorum Sancti Francisci Conventualium nuncupatorum Sacerdote professo, qui, cum in hoc Christi Regno ejus servituti se devoverit, veterem exuit hominem, & novum induit, & Ducem, & Antesignanum Franciscum, per altissimam paupertatem, per omnimodam sui abnegationem, per orationis instantiam, per Crucis meditationem, per arcta silentia, & per longas inedias imitari contendit. Verum cum penitus intellexisset, quod etiamsi tradidisset corpus suum, itaut arderet, nihil illi prodesset, nisi charitatem habuisset; hic factum est, ut in hoc primo, maximo Deum diligendi mandato, cogitationes omnes, omnesque vires enixe conferret. Ex hac intima cum Deo unione adeo cor ejus Divinæ charitatis igne corripiebatur, & incredibili internæ dulcedinis amore totum deflagrabat, ut in extases, & raptus aliquando erumperet; & cum Incola teneretur in Terra, præ vehementissimo Dei sui desiderio, tamquam domesticus haberetur in Cælis. Quapropter ejus nomen omnium sermone celebrari cœpit, quod nec inaccessa loca, nec secretiora cubicula, in quibus quandoque moram obediendo traduxit, continere potuerunt; donec relictis Auximi in Piceno die decimanona Septembris anno millesimo sexcentesimo sexagesimo tertio inter sodales suos mortalitatis exuviis, ad æterna præmia vocatus, ad cælestem Patriam commigravit.

Et præsertim ardens in Deum charitas.

Approbatio Virtutum in gradu heroico.

§. 2. Percrebrescente itaque in dies ejus sanctimoniæ clarissima fama, ad Congregationem Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Sacris Ritibus præpositorum Causa deducta est; ubi cum de Virtutibus æstimandis, juxta Canonicas sanctiones, quæstio de more haberetur, fel. rec. Clemens PP. XII. Prædecessor Noster decimo octavo Kalendas Septembris anni MDCCXXXV. in gradu heroico constitutas eas esse pronunciavit. Porro coram Nobis ad universalis Ecclesiæ regimen Divina miseratione vocatis, cum de Miraculis disceptaretur, non absque supremo consilio factum esse censemus, ut ea ipsa die, videlicet die decima nona elapsi Septembris, Generalis Congregatio super hac re coram Nobis cogeretur, qua Venerabilis Dei Servus sexagenario major, meritis cumulatus, mortalitatem explevit in Terris, & immortalitatem inchoavit in Cælis. Duo ex Miraculis, quæ discutienda proponebantur, Consultorum suffragiis, & Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. præfatæ Cardinalium sententiis consentientibus, probanda esse censuimus; & Decretum super eisdem Nostrum proferre, & promulgare voluimus die Sancto Francisco de Assisio sacra, postquam ad ejus Aram provoluti in Basilica SS. XII. Apostolorum de Urbe, Omnipotenti Deo Hostiam placationis obtulimus;

Item Miraculorum.

quam diem eum in finem delegimus, ut Sanctitatem in hac Franciscana Familia a Seraphico Parente suo invectam, uberrimo Ecclesiæ proventu, in ejus Alumnis in dies adolescere, novis atque mirificis argumentis constaret. ANNO 1753.

Beati omnes, cultus, & honores eidem decernuntur.

§. 3. Quapropter precibus tandem Regum, Episcoporum, aliorumque Principum, necnon dilectorum Filiorum Fratrum Minorum Conventualium Paterna clementia annuentes, de ejusdem Cardinalium Congregationis consilio, & assensu, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus, ut idem Dei Servus JOSEPH A CUPERTINO in posterum BEATI nomine nuncupetur: ejusdem Corpus, & Reliquiæ Venerationi Fidelium (non tamen in Processionibus circumferendæ) exponantur; Imagines quoque radiis, seu splendoribus exornentur; ac de eo quotannis die decima octava Septembris, quam diem pro ejus Festivitate celebranda præscribimus, sub ritu duplici minori, recitetur Officium, & Missa de Communi Confessoris non Pontificis, cum Oratione a Nobis approbata, juxta Rubricas Breviarii, & Missalis Romani: Recitationem autem Officii, & Missæ celebrationem hujusmodi fieri concedimus tum in proprio Minorum S. Francisci Conventualium Ordine, in quo solemni emissa Professione usque ad obitum permansit; tum in Ordine Fratrum Minorum ejusdem Sancti Francisci Cappucinorum (inter quos per aliquot annos commoratus est); ac de Observantia, Reformatorum, Recollectorum, & Excalceatorum, ac Tertii Ordinis nuncupatorum; tum in Oppido Cupertini, in quo Vir Dei in lucem prodivit, ac in tota Diœcesi Neritonensi: in Nostris etiam Civitatibus Assisii, illiusque Diœcesis Feretranæ; Forosempronii, & illius Diœcesis, quæ loca suo incolatu, ac virtutibus illustravit; tum denique in tota Diœcesi, & Civitate Auximana, in qua ipse obdormivit in Domino; tum apud Archiconfraternitatem sub invocatione S. Antonii Patavini in eadem Basilica SS. XII. Apostolorum de Urbe, & Confraternitatem S. Stephani in Civitate Assisiensi canonice erectas, in quas cooptatus fuit; ab universis Christifidelibus tam Regularibus, quam Sæcularibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, & quoad Missas attinet, etiam ab omnibus Sacerdotibus in Ecclesias, in quibus Festum peragetur, confluentibus. Præterea primo dumtaxat anno a datis hisce Litteris, in Ecclesiis Fratrum Minorum Conventualium, cæterarumque Franciscanarum Familiarum, Civitatum, Terrarum, Oppidorum, & Diœcesum Archiconfraternitatis, & Confraternitatis hujusmodi, solemnia Beatificationis ipsius Servi Dei cum Officio sub ritu duplici majori, & Missa, die ab Ordinariis respective constituta, postquam in Basilica Nostra S. Petri in Vaticano peracta fuerint Solemnia, nempe die vigesima quarta currentis Mensis, celebrandi facimus potestatem.

Clausulæ.

§. 4. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac Decretis de non cultu &c. editis, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut earum-

Anno 1753. eorumdem præsentium Litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu Secretarii dictæ Congregationis Cardinalium subscriptis, & sigillo Præfecti ejusdem Congregationis munitis, eadem prorsus fides ab omnibus, & ubique locorum, tam in judicio, quam extra illud habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Dat. 20. Februarii 1753. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XX. Februarii MDCCLIII. Pontificatus Nostri Anno Decimotertio.

D. Card. Passioneus.



XIII. CONFIRMATIO

Et innovatio Privilegiorum, Gratiarum, & Jurium, Militaris & Hospitalis Ordini Sancti Joannis Jerosolymitani: Cum aliquibus declarationibus, & ampliationibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium. INter illustria Religiosæ Professionis Instituta, quorum concordi varietate circumdata nitet Ecclesia Christi, decet Nos Hospitalem Militiam Sancti Joannis Jerosolymitani specialis benevolentiæ affectu complecti, quæ in charitate fundata, virtute roborata, sub Omnipotentis Dei protectione, adjuvantibus Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus, ac Religiosissimis Principibus, cunctisque Populis Christianis omni ope adnitentibus, ad summum splendoris & gloriæ fastigium pervenit; dum generosi illius Fratres, ac Milites, animo ad pietatis officia demisso, ad belli munera invicto, Christifidelibus humile hospitalitatis ministerium, ac strenuum defensionis præsidium pari studio præstantes, novo & inaudito exemplo, miram declarant vim Religionis Christianæ; quæ pietatem armis sociat, bellum cum charitate conjungit, ac viros exhibet castra sequentes, Evangelicæ perfectionis disciplinam, pro militari Sacramento, solemni ritu profitentes. Horum operam universæ Christianorum Reipublicæ, & Apostolicæ Sedi apprime utilem cum sæpe iidem Prædecessores Nostri agnoverunt, tum etiam Nos ipsi non una in re experti sumus; adjectis insuper ex parte Dilectorum Filiorum ejusdem Militiæ Magni Magistri, & Conventus, perspicuis in Nos obsequii & observantiæ argumentis, ac recurrentibus mutuis erga illos amoris Nostri officiis & significationibus. Cum autem ipsi de perpetua firmitate Privilegiorum & Indultorum jam pridem ab hac eadem Apostolica Sede, ac etiam recenter a Nobis ipsis, eidem Militiæ concessorum, tam pro eorum Ordinis dignitate & utilitate, quam pro felici & libero injunctorum sibi munerum exercitio, in

Ordinis S. Joannis Jerosolymitani laudes recensentur.

Preces dicti Ordinis pro generali confirmatione privilegiorum & munerum ei competentium.

Pont. A. XIII. commune Christianæ Rei bonum, merito solliciti, plurimum optaverint, eadem per Nos recognita & recensita, novo confirmationis Nostræ munimine roborari, ac sicubi opus fuerit, declarari & ampliari; Nos eorumdem supplicationibus inclinati, plerasque Prædecessorum Nostrorum Litteras & Concessiones, favore Hospitalis ejusdem Sancti Joannis Jerosolymitani, atque illius Militiæ & Personarum, diversis temporibus emanatas, Nobis repræsentari jussimus; ac diligenti præmisso examine, easdem partim in genere, partim distincte & expresse, sub ea forma, quam præsenti temporum conditioni, & ejusdem Ordinis ac Militiæ statui, magis aptam judicavimus, confirmare, innovare, seu respective declarare, & ampliare, ac etiam ex integro, ut infra, statuere & indulgere decrevimus.

Pontifex præmisso omnium examine votis dicti Ordinis annuit.

§. 1. Itaque de Apostolicæ auctoritatis plenitudine, & ex Nostra certa scientia, eosdem Dilectos Filios prædictæ Hospitalis Militiæ Magnum Magistrum, nec non Bajulivos, Priores, Castellanum Empostæ, Præceptores, Milites, Fratres, Cappellanos, Donatos, & Servitores, omnesque & singulas dicti Hospitalis & Militiæ personas, a quibusvis Excommunicationis, Suspensionis, & Interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes; nec non omnium Litterarum, Concessionum, atque Declarationum per quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores Nostros, & Sedem Apostolicam, seu alia quacumque auctoritate, favore ejusdem Hospitalis, ac Militiæ, eorumque Magni Magistri, & Conventus, ac personarum hujusmodi, nec non Locorum, bonorum, ac rerum, sub quacumque forma editarum, tenores & datas præsentibus pro sufficienter expressis, ac etiam insertis habentes; Omnia & singula Privilegia, Immunitates, Exemptiones, Prærogativas, & alias quascumque gratias, concessiones, facultates, favores, & indulta, terram, mareque concernentia, eidem Hospitali, & illius Militiæ, Prioratibus, Castellaniæ Empostæ, Bajuliviis, Præceptoriis, Domibus, Hospitalibus, Administrationibus, Officiis, Ecclesiis, Cappellis, Oratoriis, Locis, & Membris quibuslibet, ac pro tempore existentibus Magno Magistro, & Conventui, dictæque Militiæ Fratribus Militibus, Professis, atque Novitiis, nec non Priori Ecclesiæ, Cappellanis, Donatis Servitoribus, Vassallis, atque Colonis, ac dictos Prioratus, Castellaniam, Bajulivias, Præceptorias, Domos, Administrationes, Officia, Ecclesias, Cappellas, & Membra præfata obtinentibus, per eosdem Prædecessores Nostros Romanos Pontifices, ac dictam Sedem, seu per Nos ipsos, usque in præsentem diem, in genere, vel in specie concessa & elargita, seu per eosdem a pro tempore existentibus Imperatore, Regibus, & Principibus, aliisque Christifidelibus obtenta, quatenus sint in usu, nec sint expresse revocata, aut Con-

Confirmatio generalis omnium Privilegiorum &c.

cilii

cilii Tridentini Decretis, & dictæ Sedis Apostolicæ Constitutionibus, nec non aliis Ordinationibus, in quibus de eadem Militia Hospitali expressa mentio fiat, seu præsentium Litterarum Nostrarum tenori, adversantia: Indulgentias quoque, & peccatorum remissiones, aliasque spirituales gratias, hactenus eis per dictos Prædecessores Nostros, seu per Nos ipsos, concessas; præsertim Plenariam semel in vita, & in mortis articulo, pro eis eorumque Servitoribus, & Ministris, contra infideles & Christianæ Reipublicæ hostes pugnantibus, a fel. rec. Prædecessore Nostro Sixto Papa IV. aliasque Indulgentias pro visitantibus Domos, Ecclesias, seu Cappellas ipsius Hospitalis, ab eadem Sede Apostolica diversis temporibus elargitas, servatis tamen earumdem concessionum temporibus, conditionibus, & formis, ac dummodo non sint revocatæ, seu sub aliqua generali revocatione comprehensæ:

Item Indulgentiarum.

Ac bonorum & rerum ad dictum Ordinem pertinentium; ac etiam jurisdictionum

Præterea fundos, agros, possessiones, dominia, prædia, jura, decimas, fructus, redditus, proventus, aliaque mobilia, & immobilia bona, sive in terra, sive in mari existentia, & ad Hospitale, Prioratus, Castellaniam, Bajulivias, Præceptorias, aliaque membra hujusmodi, in genere, vel in specie spectantia; Jurisdictiones quoque, etiam spiritualem Ordinariam & quasi Episcopalem in Clerum & Populum, si quibus in Terris, Locis, atque Districtibus eadem ipsis competere dignoscitur? Insuper omnia & singula laudabilia stabilimenta, ordinationes, & decreta, in Capitulis Generalibus ejusdem Militiæ, tam ante annum Domini MDLVIII. quam post dictum annum usque in præsens celebratis, condita & edita, quæ scilicet in usu esse dignoscuntur, ac in iis tantum partibus, in quibus prædicti Concilii Tridentini, ejusdemque Sedis Constitutionibus, & Ordinationibus, & præsentium Litterarum tenori, contraria non sint, illorum omnium tenores præsentibus pariter pro expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes; nec non sententias, censuras, & pœnas in ipsis adversus contrafacientes indictas; Earumdem præsentium serie approbamus, laudamus, ratificamus, confirmamus, ac etiam de novo concedimus, ac respective statuimus; omnesque & singulos defectus, si qui forte in eis intervenerint, dictæ auctoritatis Nostræ plenitudine supplentes, prædicta omnia & singula valida & efficacia existere & fore, perpetuamque roboris firmitatem obtinere, suosque debitos effectus sortiri, ac pro tempore existentibus Magno Magistro, Bajulivis, Prioribus, Castellano, Præceptoribus, Commendatariis, Militibus, Priori, Cappellanis, Donatis, Servitoribus, Vassallis, atque Colonis prædictis plenissime suffragari; eosdemque illis libere perpetuo uti posse: Ac omnia & singula Privilegia, & indulta hujusmodi ab universis Christifidelibus, tam Clericalis Ordinis, quam temporalis potestatis Sæcularibus, ac etiam aliis cujuscumque Ordinis, & Instituti, personis Regularibus; prædicta vero stabilimenta, ordinationes, & decreta, ab omnibus & singulis dictæ Militiæ Fratribus, quacumque dignitate, ac præeminentia fulgentibus, Militibus, Cappellanis, Donatis, Servitoribus, aliisque personis ipsius Hospitalis subditis, sub sententiis, censuris, & pœnis in iis contentis, perpetuo inviolabiliter observari, & secundum eadem stabilimenta & decreta, in caussis ipsius Militiæ, & Personarum ei adscripturarum, & subjectarum, omnino judicari & censeri debere, volumus, mandamus, & respective decernimus.

Stabilimentorum quoque Ordinis tam ante annum 1558 quam post dictum annum usque ad præsens editorum.

Nova susceptio Ordinis & illius Personarum ac rerum, sub immediata Apostolicæ Sedis protectione.

§. 2. Ipsumque Hospitale, ac illius Prioratus, Castellaniam Empostæ, Bajulivias, Præceptorias, Domos, Hospitalia, Ecclesias, Cappellas, Oratoria, ac Loca & Membra quæcumque, nec non Magistrum, Bajulivos, Priores, Castellanum Empostæ, Præceptores, Milites, Cappellanos, Donatos, & Servitores, nunc & pro tempore existentes, etiam Sæculares Clericos, & Presbyteros, juxta præscriptum dicti Concilii Tridentini, eorum Ecclesiis, Cappellis, & Oratoriis quoquomodo deservientes, quamdiu in eorum obsequiis erunt, & in ipsorum Domibus residentes, sub eorumdem obedientia vivent; ac illorum res, animalia, prædia, domos, & bona quæcumque, quæ obtinent & possident, ac in futurum canonice obtinebunt, ac possidebunt, sub Beati Petri, & dictæ Sedis, ac Nostra immediata protectione confirmamus, ac de novo suscipimus; nec non ab omni jurisdictione, correctione, onere, statutis, bannis, dominio, superioritate, & potestate quorumcumque Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & Prælatorum, præterquam in casibus in Apostolicis Constitutionibus, & dicti Concilii Tridentini Decretis litteraliter expressis, aut in specie declaratis, nec non quorumcumque temporalium Dominorum quavis potestate, etiam Imperiali, Regali, & Ducali fulgentium, ac Universitatum, & illarum Regentium, aliorumque, præterquam dicti Hospitalis, Superiorum Ordinariorum, tam spiritualium, quam temporalium, ubicumque, tam citra, quam ultra Montes, & Mare constitutorum, cujuscumque Dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis existant, illorumque Vicariorum, & Officialium, Locotenentium, & Judicum nunc & pro tempore existentium quorumlibet, eximimus & liberamus.

Exemptio Ordinis a cujusvis jurisdictione.

Inhibitio specialis contra quoscumque exemptionem hujusmodi perturbantes.

§. 3. Itaut Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, Prælati, Ordinarii, Vicarii, Officiales, Locatenentes, & Judices præfati nullam in eos, vel ea, jurisdictionem, correctionem, visitationem, superioritatem, dominium, seu potestatem, præterquam in his, quæ ad animarum curam, & Sacramentorum administrationem pertinent, aliisque in casibus per dictum Concilium, seu per Apostolicas Constitutiones, aliasque Ordinationes præfatas expressis & declaratis, exercere, aut excommunicationis, aliasve sententias, censuras, & pœnas promulgare, (etiamsi forsan hactenus per abusum, seu alterius Privilegium, aut negligentiam, etiam per longum tempus, taliter observatum non fuisset, seu dicti Hospitalis, ejusque membrorum Ecclesiæ non Parochiales, in quibus Sacramenta Fidelibus non administrantur, pluries fuissent a Prædecessoribus Episcopis

visi-

Anno 1753.

visitatam), nullatenus possint, aut valeant, Ipsique Magister & Conventus, nec non Prior Ecclesiæ, aliique Priores, Bajulivi, & Præceptores, intra limites suarum jurisdictionum & administrationum, etiamsi nulla forsan in Clerum, & Populum jurisdictione ibidem potiantur, quoad personas tamen eisdem vere subditas, & sub eorumdem obedientia in ipsorum Domibus viventes, Ordinarii Superiores, seu Prælati, juxta formam Privilegiorum, & stabilimentorum prædictorum, existant & esse censeantur; neque alii quicumque, cujusvis Ecclesiasticæ, vel mundanæ Dignitatis, aut præeminentiæ, status, vel conditionis existant, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna per contrafacientes eo ipso incurrenda, eos in judicio, vel extra, super præmissæ exemptionis usu, seu possessione, vel quasi, quacumque etiam longi temporis contraria præscriptione nihil obstante; neque demum aliqui Magistratus, Rectores, Gubernatores, Præsidentes, Vice-Legati, ac etiam S. R. E. Cardinales de Latere Legati, per Loca, Civitates, atque Provincias Ditionis Nostræ Ecclesiasticæ constituti, eosdem Fratres Milites super delatione armorum quorumcumque, pro sui defensione, & Hostium Sedis Apostolicæ offensione, in quibuscumque locis Nobis & eidem Apostolicæ Sedi mediate vel immediate subjectis, ad formam tamen provisæ Constitutionis per fel. rec. Prædecessorem Nostrum Alexandrum VIII. Anno Incarn. Dom. MDCXC. Idibus Augusti editæ, quæ incipit = *Et si cuncta* = nulla unquam tempore, directe vel indirecte molestare, impedire, vexare, aut alias quomodolibet impetere præsumant, debeant, seu possint, aut valeant.

Privilegium deferendi Arma.

Facultas erigendi novas Domos & Præceptorias Ordinis, aliaque loca cum iisdem prærogativis.

§. 4. Utque etiam in posterum quibusvis Christifidelibus in quibuscumque Civitatibus, Locis, & Diœcesibus, liceat Præceptorias, Domos, & Hospitalia, sub dependentia & subjectione dicti Hospitalis, per illius Fratres obtinenda, quæ eisdem exemptionibus, privilegiis, libertatibus, prærogativis, immunitatibus, indulgentiis, concessionibus, & indultis, quibus aliæ dicti Hospitalis Præceptoriæ, Domus, & Hospitalia utuntur, potiuntur, & gaudent, uti, potiri, & gaudere debeant, assignata illis congrua dote, Ordinariorum Locorum, & quorumvis aliorum licentia minime requisita, & nulla præterea iisdem Ordinariis jurisdictione in illis, aut oneris imponendi facultate reservata, fundare, erigere, & construi facere; dictique Magister, & Conventus, hujusmodi fundationes & erectiones, alterius cujusvis licentia aut consensu minime requisitis, approbare & acceptare, possint & valeant, plenam & liberam iisdem facultatem & auctoritatem concedimus, & impertimur.

Demandatur institutio Presbyterorum, qui per Commendatarios Ordinis ad Beneficia curæ nominati, fi-

§. 5. Presbyteri vero tam sæculares, quam ejusdem Hospitalis Militiæ Cappellani, & in ea expresse Professi, qui per Priores, Castellanum, Bajulivos, Præceptores, aliosque Milites Commendatarios, juxta eorum facultates inferius declarandas, ad deserviendum Parochialibus, & aliis Ecclesiis, Cappellis, & Oratoriis Hospitalis hujusmodi, ac membrorum ejus, tam nunc existentium, quam in posterum erigendorum, pro tempore deputabuntur, per Locorum Ordinarios, ad nominationem seu præsentationem dictorum Priorum, Castellani, Bajulivorum, Præceptorum, aliorumque Commendatariorum; præmisso dumtaxat examine quoad idoneitatem ad ea, quæ pertinent ad animarum curam, & Sacramentorum administrationem, ad formam Decretorum Concilii Tridentini, & Constitutionum Apostolicarum per Prædecessores Nostros Romanos Pontifices, ac per Nos ipsos desuper editarum, absque aliqua exactione, & oneris impositione, institui, ac recipi, & admitti volumus, & mandamus.

Pont. A. XIII. ne ulla exactione &c.

§. 6. Ac insuper eisdem Fratribus Cappellanis in eadem Militia expresse Professis, ut omnes etiam Sacros, & Presbyteratus Ordines a quocumque maluerint Catholico Antistite gratiam & communionem Sedis Apostolicæ habente, & in propria Diœcesi residente, vel in aliena de Diœcesani Loci consensu Pontificalia exercente, etiam extra tempora a jure statuta, annique curriculo minime expectato, & tribus diebus Festivis, aliquo temporis spatio, arbitrio dicti Antistitis definiendo, interpolatis, servato tamen fel. rec. Clementis VIII. Prædecessoris Nostri Decreto die XV. Martii Anni MDXCVI. edito, Nostraque super his edita Constitutione, quæ incipit = *Impositi Nobis* = data Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVI. tertio Kalendas Martii, Pontificatus Nostri Anno VII. aliisque de jure servandis, recipere possint & valeant, earumdem præsentium serie concedimus & indulgemus.

Facultas Fratribus Cappellanis professis suscipiendi Ordines extra tempora ordinationum.

§. 7. Præterea nullus omnino ex prædictis Hospitalis Fratribus, Militibus, seu Cappellanis, aliisve personis ipsius Hospitalis subditis, in Prioratibus, Castellania Empostæ, Bajulivis, Præceptoriis, Domibus, Membris, Beneficiis, Prædiis, sive Granciis quomodocumque a dicto Hospitali dependentibus, ubicumque, & infra limites jurisdictionis quorumcumque Patriarcharum, Episcoporum, aliorumque Ordinariorum Præsulum, sive Universitatum, Hospitalium, aut Rectorum Ecclesiarum constitutis, quascumque Decimas, taxas, & jura, etiam Synodalia, seu Canonicas portiones, aut quartas nuncupatas, Procurationes, subsidia etiam charitativa, seu alias quascumque collectas & contributiones, etiam ratione jucundi adventus nuncupati, aliudve onus personale, seu mixtum, ab Ordinariis ubicumque, & ex quacumque causa impositum, vel imponendum, tam ex antiquis eorum culturis, quam recenter cultis novalibus, aliisque terris, fundis, possessionibus, & animalibus, etiamsi terræ & possessiones hujusmodi ad quantumcumque longum tempus, non tamen in perpetuum feudum, aut Emphyteusim, concessæ fuerint; sive ex propriis patrimonialibus bonis eorumdem Magni Magistri, Priorum, Castellani Empostæ, Bajulivorum, Præceptorum, aliorumque Fratrum Militum & Cappellanorum, tam acquisitis, quam in posterum acquirendis, aut ad eos quovis modo, etiam ex concessione Apostolica, vel Magistrali, pertinentibus,

Exemptio generalis Bonorum Ordinis a quibusvis Decimis & impositionibus Ecclesiasticis.

 tibus, alicui quovis modo solvere teneantur: A quibus omnibus exactionibus, collectis, contributionibus, oneribus, & impositionibus quomodocumque nuncupatis, omnia & singula dicti Hospitalis loca ac bona, ut præfertur, nec non Ecclesiarum ab ipso Hospitali quomodolibet dependentium fabricas, semper & perpetuo; prædictorum autem patrimonialia bona, a die emissæ per supradictorum singulos Professionis; libera, immunia, & exempta, sicut per Prædecessores Nostros Rom. Pontifices fuisse, ita modo esse, & in posterum fore declaramus & volumus.

Item ab oneribus Laicalibus,

§. 8. Eademque ipsius Militiæ Hospitalis loca, prædia, possessiones, & bona, ubicumque, etiam sub nostra, & Apostolicæ Sedis, sive aliorum quorumcumque Supremorum Principum, Rerumpublicarum, & Universitatum Ditione, & jurisdictione consistentia, ab omnibus & singulis oneribus, impositionibus, & gravaminibus ordinariis & extraordinariis, tam Fiscalibus, seu Cameralibus, quam etiam Communitativis, seu pro Communitatum & Universitatum Laicalium ordinariis aut extraordinariis usibus, & indigentiis hactenus impositis, & imponendis, nisi forsan auctoritate Apostolica cum eorumdem bonorum Hospitalis prædicti expressa comprehensione, imposita fuerint, aut imponantur in posterum, seu eadem bona illorum solutioni & supportationi subjecta esse aut fore, etiam expresse per dictam Sedem declaratum fuerit; Prædictorum autem Magni Magistri, aliorumque Militum Professorum patrimonialia bona, donec in eorumdem peculiari censu existent, nec in commune dominium & proprietatem Hospitalis prædicti re ipsa translata fuerint, a Communitativis dumtaxat oneribus & collectis, quæ scilicet pro earumdem Communitatum & Universitatum Laicalium usibus & indigentiis primitus imposita, nequaquam deinde Fisci & Cameræ juribus applicata fuerint, plenarie similiter exempta, libera, & immunia esse & fore, statuimus, atque decernimus.

Et Bonorum patrimonialium Militum professorum ab oneribus Communitativis Cameræ non applicatis

Revocatio amplissima quorumvis Indultorum exemptionis a subjectione Magni Magistri & Superiorum Ordinis.

§. 9. Et quoniam præmissæ exemptiones non alia de causa a Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus Hospitali prædicto, ejusque Personis, ac rebus concessæ, ac pluries confirmatæ, & a Nobis ipsis, ut præfertur, innovatæ fuerunt, quam ut ejusdem Militiæ status & ordo sub ipsius Magni Magistri, ac Prælatorum regimine, in publicum Christianæ Reipublicæ bonum feliciter procedat, simulque illius bona, ad communes impensas pro Fidei defensione, & Religionis præsidio sustinendas sufficiant; Ideo Nos eorumdem Prædecessorum vestigiis inhærentes, omnes & singulas exemptiones Priorum, Bajulivorum, aliorumque Fratrum Militum, seu Cappellanorum, aliarumque Personarum dicti Hospitalis subditarum, ubicumque, tam citra, quam ultra Montes & Mare, nunc pro tempore constitutorum, & commorantium, a superioritate, jurisdictione, obedientia, & correctione Magni Magistri & Conventus, prædictorum, ac aliorum Prælatorum ipsius Hospitalis, etiam cum eorum receptione in protectionem dictæ Sedis, itaut illi solummodo sint subjecti, quodque Magno Magistro, & Conventui, & Prælatis præfatis parere, & ad Hospitale prædictum accedere non teneantur; quacumque ratione vel causa, etiam obsequiorum per eos Fidei, ac Sedi, & Hospitali prædictis impensorum, aut alia consideratione, etiam cum quibusvis clausulis, & derogatoriarum derogatoriis, hactenus forsan concessas; quarum quidem exemptionum Indulta, utpote in Regularis disciplinæ & status prædictæ Militiæ eversionem, ac etiam forte in damnum & detrimentum totius Christianæ Reipublicæ tendentia, nunquam in posterum a Successoribus Nostris concedenda fore pro certo confidimus; prædicta auctoritatis plenitudine, & earumdem præsentium serie, revocamus, cassamus, abolemus, & annullamus, ac pro infectis & nullis haberi volumus; atque illius, quibus concessa fuerint, minime suffragari, quominus, iisdem non obstantibus, prædicto Magno Magistro, ac Conventui, & Prælatis præfatis quandocumque liceat plenariam & omnimodam in eos jurisdictionem & superioritatem, in stabilimentis Ordinis eisdem attributam, exercere; seu quominus omnes, & singuli prædicti iisdem Magno Magistro, Conventui, & Prælatis, tam personaliter, quam realiter, omni exceptione cessante, perinde ac si Indulta exemptionum hujusmodi nunquam concessa fuissent, firmiter parere & obedire teneantur; iisdemque Magno Magistro, Conventui, ac Prælatis prædictis, contra Rebelles, ac etiam sub hujusmodi Indultorum obtentu, mandatis suis non obedientes, servatis consuetis terminis ad docendum se paruisse & satisfecisse in loco Conventus Hospitalis hujusmodi, aliisque de jure, & juxta stabilimenta prædicta servandis, ad mulctas & pœnas in eisdem stabilimentis præscriptas procedendi, easque re ipsa exequendi, plenam & liberam facultatem & auctoritatem tribuimus & impertimur.

Facultas extrahendi subditos delinquentes e Locis immunibus.

§. 10. Pro quorum omnium, aliorumque sub temporali eorumdem Magni Magistri & Conventus jurisdictione in Insulis Melitæ & Gauli existentium debita coercitione, & expedito justitiæ cursu, Nos earumdem præsentium Litterarum tenore, & auctoritate prædicta, Apostolicas Constitutiones tam Prædecessorum Nostrorum Benedicti Papæ XIII. quæ incipit = *Ex quo Divina* =, datam Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXXV. sexto Idus Junii, & Clementis Papæ XII. cujus initium est = *In supremo justitiæ solio* =, datam ejusdem Dominicæ Incarnationis Anno MDCCXXXIV. Kalendiis Januarii, pro eo quod pertinet ad immunitatem localem & personalem; quam etiam Nostram Anno similiter Incarnationis Dominicæ MDCCXLIX. Idibus Martii, Pontificatus Nostri Anno X. editam, quæ incipit = *Officii Nostri ratio* =, cum omnibus Decretis, Clausulis, & Derogationibus in eis contentis, quatenus opus sit, ad ipsam Hospitalem Militiam, ejusque Personas ubique constitutas, necnon ad dictas Insulas Melitæ & Gauli, expresse extendimus & ampliamus.

Extensio Constitu-

§. 11. Ac insuper ejusdem Militiæ lauda- bilia

tionis super Duellorum abusu ad Milites ejusdem Ordinis.

bilia statuta adversus Duellorum abusum edita magnopere comprobantes, novissimam quoque Constitutiouem Nostram, quæ incipit = *Detestabilem* =, datam qoartuo Idus Novembris proxime elapsi, ipsius quoque Fratres Milites, & Subditos quoscumque arctare & afficere, statuimus & declaramus.

Jura & proventus communis Ærarii asseruntur.

§. 12. Ad assereoda vero communis Ærarii, Thesauri nuncupati, Hospitalis prædicti jura, quum alias ejusdem Militiæ stabilimentis & usibus, seu Privilegiis, Indultis, & Litteris Apostolicis, eisdem Hospitali, ejusque Magno Magistro, & Conventui concessis, expresse cautum fuerit, quod provisi, ac provisiones, commeodas, seu alias dispositiones de Præceptoriis, aliisque Beneficiis dicti Hospitalis sibi pro tempore factas prosequentes, certa jura vacantia, seu mortuaria, aut alias nuncupata, forsan duplieata, communi Ærario hujusmodi persolvere, ac quædam alia ibidem expressa onera subire tenerentur, quodque de redditibus, fructibus, & proveutibus hujusmodi Præceptoriarum, primo & secundo, & forsau aliis annis provenientibus disponere, seu illos percipere minime possent, sed illi dicto Ærario, ac alias in usum & utilitatem Hospitalis, ac illius Militum, seu Mensæ applicari, pro illius uecessitatibus sublevandis, ac tuitione Fidei adversus Christianæ Reipublicæ Hostes, aliisque oneribus Hospitali prædicto incumbeutibus, impendi deberent; ac insuper Prioratus, Castellaniam Empostæ, Bajulivias, Præceptorias, & alia illius Beneficia quæcumque, pro tempore qualitercumque obtioeotes, certas responsiones, ac ordiuarias, & extraordioarias impositiones eidem communi Ærario annis singulis solvere tenerentur: ipsisque Prioratibus, Castellania, Bajuliviis, Præceptoriis, aliisque Beneficiis hujusmodi, per obitum seu alias quomodocumque vacantibus, illorum fructus, redditus, & proventus, prout in uoo, vel altero anni tempore vacaverint, usque ad certam respective diem eidem Ærario cederent: Volumus in posterum uullas omuino exemptiones ab hujusmodi solutionibus cuilibet indulgeri, & quatenus concedantur, ex nunc decernimus & declaramus, easdem nullius roboris & momenti fore & censeri debere; sed, non obstantibus futuris forsan Indultis & gratus hujusmodi, etiam quibusvis clausulis, & derogationibus muniendis, omnes & siogulos Prioratus, Bajulivias, Castellaniam, Præceptorias, & alia Beneficia hujusmodi, seu illorum membra, & ab illis dependentia obtineotes, & in illis regressus, accessus, coadjutorias, & alias gratias, quavis etiam Apostolica auctoritate concessas habeutes, seu illorum fructus, & proveutus, aut alia jura loco pensionis aunuæ, vel peosiones ipsas super eorumdem fructibus, redditibus, & proventibus forsan impositas, & imponendas percipientes, cujuscumque status, gradus, ordinis, & conditionis existant, ac etiamsi Cardinalatus honore præfulgeant, pro rata fructuum, & peosiouum earumdem, de omnibus & singulis auuatis, vacaotibus, mortuariis, & aliis quibuscumque juribus per eos dicto communi Ærario quomodolibet debiti satisfacere debere: nec etiam vigore Iodultorum, gratiarum, & derogationum hujusmodi, a solutione & præstatione fructuum, censuum, passagiorum, aonatarum, vacantium, & mortuariorum, aut aliorum quorumcumque jurium, seu respoosiouum, aut ordiuariarum vel extraordiuariarum impositiouum, dictorum stabilimentorum & privilegiorum vigore debitorum, in toto vel in parte se eximere, vel liberare, aut alias communi Ærario Hospitalis hujusmodi, seu illius juribus iu aliquo præjudicare posse, seu præjudicatum ceuseri; sed omnes & singulos prædictos de cætero, etiam hujusmodi gratias & derogationes pro tempore habentes, ad exhibitionem & relaxationem fructuum, ac pensionum hujusmodi eidem communi Ærario faciendam, teneri & adstrictos fore; & ad id etiam per censuras & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuua juris & facti remedia, cogi & compelli posse.

Revocatio alienationum Bonorum Ordinis absque consensu M. Magistri & Conventus faciendarum.

§. 13. Bonorum autem & jurium ejusdem Hospitalis perpetuæ conservationi tutius consulere volentes, quascumque donationes, concessiones, locationes ultra tempus in præfatis ejusdem Militiæ stabilimentis permissum, investituras, & alias alieuationes bonorum immobilium, seu ceusuum, reddituum, jurium, & jurisdictionum ad Prioratus, Castellauiam Empostæ, Bajulivias, Domos, Hospitalia, Beoeficia, & loca Hospitalis hujusmodi pertineotium, in illorum læsionem, jacturam, vel detrimentum, & alias sine consensu & expressa liceutia Magni Magistri & Conventus prædictorum, etiam per personas dictæ Religionis faciendas, etiam cum renunciationibus, pactis, juramentis, & pœois desuper impositis, & adjectis, ac iostrumentis & Litteris desuper confectis, quaeumque etiam longi temporis præscriptione, seu pacifica possessione, & detentione non obstantibus, ipso jure nullas, nulliusque roboris vel momenti existere & fore, decernimus & statuimus; ac census, redditus, jura, jurisdictiones, & booa alienata hujusmodi, seu per quoscumque etiam Sæculares occupata, usurpata, & deteota, ad jus & proprietatem dicti Hospitalis, seu illius Prioratuum, Bajuliviarum, Præceptoriarum, aliorumque Beneficiorum, ac membrorum reducimus, illodque & illa adversus alienationes, investituras, occupationes, & detentiones hujusmodi, in integrum, ac in pristinom, & eum statum, in quo antea eraot, restituimus, reponimus, & pleuarie reintegramos, illarumque deteotores, cujusvis Dignitatis, status, gradus, ordinis & conditionis existentes, ad illorum restitutionem, dimissionem, & relaxationem, per ceusuras Ecclesiasticas, & alia juris remedia, cogi, & compelli posse volumus. Similes vero alieoationes de cætero, sine licentia, & beneplacito dictæ Sedis, nunquam absque evideutis ipsius Hospitalis utilitatis cognitioue, & expresso Magni Magistri & Conventus prædictorum consensu concedendis, sub excommunicationis latæ seutentiæ, & privationis Beneficiorum per eos obteutorum pœnis, per contrafacientes eo ipso absque aliqua declaratione incurrendis, ac uullitatis omuium aliter gestorum, sfieri districte prohibemus.

Prohibitio novarum alienationum absque dicto consensu.

Exemptio Commendarum & Officio

§. 14. Jam vero liberam quorumcumque Officiorum, & Beneficiorum Regularium ipsius

rum Ordinis tamquam non collativorum, a quibusvis reservationibus & affectionibus Apostolicis,

sius Militiæ, nec non reddituum & emolumentorum eisdem adnexorum dispositionem, atque dispensationem pro meritis & justitiá faciendam, eisdem Magno Magistro, & Conventui, seu aliis ad quos, juxta statuta, consuetudines, & privilegia Militiæ hujusmodi, pertinere dignoscitur, asserera etiam, & confirmare volentes; perpensis illis, quæ olim fel. rec. Innocentius Papa VIII. Prædecessor quoque Noster eidem indulsit; simili auctoritate, ac præsentium tenore, Prioratus, Castellaniam Empostæ, Bajulivias, Præceptorias, Cameras, cæteraqua quomodolibet nuncupata ejusdem Militiæ Hospitalis Officia, Beneficia, & Membra Regularia quæcumque, nunquam de cætero perpetuis futuris temporibus, sub quibusvis generalibus vel specialibus reservationibus Apostolicis, etiam per Regulas Cancellariæ Apostolicæ factis, & quas pro tempore fieri contingat, de Beneficiis Ecclesiasticis etiam apud Sedem prædictam pro tempore vacantibus, nec subquibusvis Litteris dictæ Sedis, aut Lagatorum ejus, utpote vere Regularia, & non collativa, ac etiam ad Hospitalitatem, & Fidei tuitionem ordinata, ullatenus includi, seu inclusa & comprehensa censeri, nec reservata vel affecta existare, aut hujusmodi reservationum, seu Regularum, aut Litterarum vigore, per quempiam acceptari, seu alicui de illis provideri posse, decernimus, & declaramus; sed quoties per ea obtinentium cessum vel decessum, seu etiam per resignationem in manibus Nostris, & Successorum Nostrorum Romanorum Pontificum factam, Commendæ vel deputationes ipsæ pro tempore qualitercumque cessavarint, seu vacare dicantur, tam in Romana Curia, quam extra eam; toties per pro tempore existentem Magnum Magistrum & Conventum prædictos, seu per alios ejusdem Ordinis ad id facultatem habentes, & non alium, seu alios, juxta stabilimenta prædicta, ejusdemque Hospitalis consuetudines, usus, & naturas, & illi concessa Privilegia & Indulta, Fratribus dicti Ordinis, in administrationem & Commendam, ut moris est, itaut nuoquam Beneficiorum collativorum naturam assumere, nec ab ea obtinentibus in titulum perpetui Beneficii Ecclesiastici retineri, aut, ipsis cedentibus vel decedentibus, ex eorumdem personis vacare censeantur, de ipsis disponi, & provideri, volumus, concedimus, & respective statuimus: Necnon reservationes, ac provisiones, collationes, commendas, deputationes, uniones, & quascumque alias similes vel dissimiles dispositiones, quacumque ratione vel causa, etiam motu & scientia similibus, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, etiam per Nos, aut Successores Nostros Romaoos Pontifices pro tempore existentes, seu per dictæ Sedis Legatos, auctoritate Apostolica, aut alia quacumque, & quandocumque faciendas, nullius penitus roboris & momenti existere, & haberi prorsus pro infectis; quasque per alios, quam per dictos Magnum Magistrum & Conventum, aliosque ipsius Ordinis, ut præfertur ad id facultatem habentes, fieri contingat, illis, quibus sic fierent, nullum jus, nullumque coloratum titulum possidendi tribuere, & eos, quoad omnes effectus, etiam Nostræ & Cancellariæ prædictæ Constitutionis & Regulæ, de triennali possessore non molestando, pro meris Detentoribus sine titulo haberi & reputari. Nec non omnes & singulas expectativas, antianitates, mandata de providendo, seu Coadjutorum deputationes, etiam de consensu personarum eadem pro tempore obtinentium, regressus, accessus, aliasque præventivas gratias, facultates, & Litteras Apostolicas, super iisdem Prioratibus, Castellania Empostæ, Bajuliviis, Præceptoriis, Cameris, Commendis, & quibusvis aliis Beneficiis Regularibus dicti Hospitalis vacaturis, in favorem etiam Fratrum Militum dictæ Militiæ, cujuscumque gradus, & ordinis, ac Ecclesiasticæ, etiam Cardinalatus, seu mundanæ dignitatis, & conditionis fuerint, quomodocumque & qualitercumque, absque Magistri & Conventus prædictorum consensu, etiam ex quibusvis justissimis & urgentissimis causis, quantumvis onerosis, & quorumcumque meritorum, etiam erga Fidem, ac Sedem, & Militiam præfatas, seu damnorum passorum intuitu, & quorumcumque, etiam Imperatoris, Regum, Reginarum, Ducum, vel aliorum Principum, seu Universitatum Studiorum consideratione, aut pro sedandis litibus, etiam per Nos, & Successores Nostros Romanos Pontifices pro tempore futuros, Nostrosque, seu eorumdem Successorum Legatos, concessas, & concessa, seu concedendas, & concedenda, etiam quascumque clausulas illarum ab hujusmodi revocationibus præservativas, in se continentes & continentia; motu, scientia, & potestate similibus etiam perpetuo revocamus, cassamus, & annullamus; & nemini suffragari, nec illarum prætextu, etiamsi ex tunc, prout ex diebus vacationum eorumdem, factæ, seu factæ comperiantur, aliquem ex Prioratibus, Castellania, Bajuliviis, Præceptoriis, Cameris, Commendis, aliisque Beneficiis Hospitalis hujusmodi, acceptari, vel assequi, aut jus in re, vel ad rem, cuiquam acquiri potuisse seu posse; sed, illis non obstantibus, prædictos Magnum Magistrum, & Conventum, aliosque dicti Ordinis ad id facultatem habentes, ut præfertur, conjunctim seu divisim, juxta consuetudines & stabilimenta ejusdem Hospitalis, de ipsis Prioratibus, Castellania, Bajuliviis, aliisque præmissis, libere disponere potuisse & posse, ac sic judicari debere, & quidquid secus super his attentari contingat, irritum & inane decernimus.

Revocatio gratiarum præventivarum, & Coadjuto. factarum, & faciens absque consensu M. Magistri & Conv.

Facultas M. Magistri & Conv. admittendi resignationes Commendarum & Officior. regular. Ordinis, & Pensiones reservandi,

§. 15. Prædictis autem Magno Magistro, & Conventui dumtaxat, eorumdem Prioratuum, Castellaniæ, Bajuliviarum, aliorumque Regularium dicti Hospitalis Beneficiorum hujusmodi rasignationes admittendi, ac recipiendi, illaque resignantibus, denominationem, seu titulum, ac omnes eorum fructus, seu partem, aut super illis quascumque pensiones annuas, quæ etiam transeant ad successores in eis, etiam sub censuris & pœnis Ecclesiasticis, etiam privationis, in talibus apponi solitis, ad vitam, vel ad tempus, reservandi, concedendi, constituendi, & assignandi, & quod altero decedente, su-

perstes in Beneficii possessione succedat, indulgendi, seu regressum ad illud concedendi, liberam facultatem & auctoritatem, earumdem præsentium tenore concedimus & impertimur.

Prohibitione super Commendis Ordinis Pensiones præterquam in favorem Militum reserventur.

§. 16. Decernentes nihilominus, super eorumdem Prioratuum, Castellaniæ, Bajuliviarum, aliorumque præmissorum fructibus, redditibus, & proventibus, nullas pensiones annuas, seu eorumdem fructuum, reddituum, & proventuum portiones, in quarumvis personarum sæcularium, seu alterius Ordinis, præterquam dicti Hospitalis & Militiæ Regularium, cujuscumque status, gradus, ordinis, nobilitatis, præeminentiæ, vel Ecclesiasticæ, aut mundanæ dignitatis, aut conditionis fuerint, etiamsi Cardinalatus honore præfulgeant, favorem, commodum, & utilitatem, quavis etiam Supremorum Principum, ut supra, vel aliorum consideratione, & intuitu, seu ex quacumque etiam onerosa & meritorum causa, per ipsos Magnum Magistrum, & Conventum præfatos, seu per dictam Sedem, reservari, constitui, & assignari ullatenus posse; & si reservari, concedi, constitui, & assignari contigerit, reservationes, concessiones, constitutiones, & assignationes hujusmodi factas, & faciendas, pro nullis & irritis haberi, nulliusque roboris & momenti esse & fore, nec ulli suffragari, aut jus easdem pensiones, seu fructus exigendi tribuere, nec quemquam earum vigore ad earumdem pensionum, seu fructuum solutionem & præstationem compelli posse.

Facultas deputandi Fratres Cappellanos in Ecclesiis dependentibus & annexis, & illos amovendi.

§. 17. Cæterum Magnus Magister, & singuli Priores, Castellanus Empostæ, Bajulivi, Præceptores, Milites, & Fratres Hospitalis hujusmodi, tam Parochiales, quam etiam sine cura Ecclesias, vel earum Vicarias, aut Cappellas, vel Altaria, seu alia Beneficia simplicia, ad eorum collationem, provisionem, præsentationem, electionem, seu quamvis aliam dispositionem ratione Prioratuum, Castellaniæ, Bajuliviarum, Præceptoriarum, etiam Camerarum Magistralium nuncupatarum, Hospitalium, Domorum, & aliorum Beneficiorum dicti Hospitalis per eos pro tempore obtentorum, de jure, statuto, consuetudine, fundatione, aut privilegio, vel alias quomodolibet spectantia, & pertinentia, & ab ipsis Prioratibus, Cappellania, Bajuliviis, Præceptoriis, Domibus, Hospitalibus, & aliis Beneficiis Regularibus vere dependentia, & subjective annexa, quæ juxta ejusdem Ordinis Statuta, Fratribus saltem Cappellanis ipsius Hospitalis concedi semper debuissent, quamtumvis a longo & forsan longissimo tempore, per abusum, aut ex defectu Fratrum Cappellanorum hujusmodi ad id idoneorum, Clericis, seu Presbyteris Sæcularibus conferri, & per dictos Presbyteros, seu Clericos sæculares obtineri consueverint, in posterum etiam Fratribus dicti Ordinis Cappellanis, si alias ad id idonei & habiles reperiantur, concedere & assignare, eosque ad illorum curam, regimen, & administrationem deputare, ac etiam, justis concurrentibus causis, tam Sæculares Clericos, seu Presbyteros, quam Fratres Cappellanos hujusmodi, ab eorumdem cura, regimine, & administratione amovere, & alios in illorum loca subrogare; ipsique Fratres Cappellani, non secus ac Sæculares Clerici, seu Presbyteri, eadem recipere & administrare, non tamen in titulum perpetui Beneficii Ecclesiastici retinere, illisque respective deservire, & animarum curam hujusmodi Beneficiis forsan annexam exercere libere & licite respective possint & valeant.

In Causis inter Militiam & Milites, ac super receptione ad habitum, duæ Sententiæ conformes vim trium obtinere debent.

§. 18. Denique causas, lites, & controversias quascumque, tam inter ipsam Religionem, seu Hospitalem Militiam, ejusque Conventum, aut commune Ærarium ex una, & singulas personas Fratrum Militum ejusdem Militiæ, cujuscumque gradus, dignitatis, & præeminentiæ existant, aut Cappellanos, aliasque dicti Hospitalis personas ex altera partibus, quam inter ipsos nunc existentes, & futuros Fratres Milites Cappellanos, & personas hujusmodi, hinc inde, super quibusvis rebus & juribus; ac etiam inter eamdem Militiam, seu illius Fratres ex una, & quascumque alias Sæculares, aut Regulares personas ex altera, super receptione ad habitum ipsius Militiæ, motas & movendas, & coram ejusdem Militiæ Judicibus, & Tribunalibus Ordinariis, seu commissariis, jam nunc introductas, atque pendentes, seu quandocumque introducendas, & agitandas, celerem & expeditum cursum & finem, prout ad ipsius Militiæ, ejusque Fratrum tranquillitatem, & utilitatem maxime convenit, sortiri & obtinere volentes; statuimus atque decernimus, a sententia in hujusmodi causis lata per Judicem secundæ Instantiæ, nullam appellationem in suspensivo admitti, seu concedi, nisi quatenus ea sententia sit infirmatoria primæ sententiæ difinitivæ, seu vim definitivæ habentis, & in ea parte dumtaxat, quæ hujusmodi infirmationem importet; Sed, ubi duæ Sententiæ conformes inter se esse dignoscantur, easdem habere vim trium, & rem facere judicatam; quæ, nisi succumbens intra tres menses tunc proximos, speciali citatione coram Nostro, & pro tempore existentis Romani Pontificis Auditore expedita, & parti victrici legitime præsentata, illius executionem suspendi obtinuerit, debitæ executioni mandari possit, ac etiam debeat: Declarantes nihilominus, ab electione Fratrum Militum, & Præceptorum, seu Commendatariorum, in Bajulivos Magnæ Crucis nuncupatos, nullam appellationem seu recursum in suspensivo recipi, aut admitti, juxta statutum XX. Consilii generalis dictæ Militiæ, quod per easdem præsentes hac in parte expresse approbamus & confirmamus. Nullas vero sententias, resolutiones, decreta, aut res judicatas quorumcumque Tribunalium, etiam Auditorii Causarum Palatii Nostri Apostolici, aliorumque Judicum Romanæ Curiæ, prædictis Magno Magistro, & Conventui, ac Militiæ, ejusque communi Ærario, super Jurisdictione, ac præmissorum privilegiorum & jurium civili possessione, vel quasi, nisi eadem Militia, citato in actibus substantialibus illius Procuratore in ea Curia constituto, & commorante, specialiter ad causam vocata fuerit, ullatenus præjudica-

Nisi infra tres menses executio rei judicatæ per Auditorem Pontificis suspensa fuerit.

Nulla appellatio in suspensivo admittatur ab electione in Bajulivos Magnæ Crucis.

In causis in quibus agitur de interesse Ordinis, illius Procurator citandus erit.

care posse, aut ipsis per ea præjudicatum censeri; sed eosdem semper & quandocumque, sententiis & rebus judicatis hujusmodi nihil obstantibus, super possessorio agere, ac etiam de spolio dare posse: Quod ne ab aliquibus in hoc interesse habentibus, aut habere prætendentibus, ignorari valeat; volumus, hujusce dispositionis nostræ tenorem, per Edictum typis impressum, & in consuetis locis publicis hujus Almæ Urbis, aliarumque Curiarum, ubicumque opus fuerit, nec non ad valvas Ecclesiarum Prioratuum, Bajulivarium, & Præceptoriarum dictæ Militiæ per Orbem constitutarum, infra novem Menses proximos affigendum, ad publicam omnium notitiam deduci debere: Quo facto, dispositio Nostra hujusmodi omnes perinde arctet, ac si personaliter singulis interesse habentibus, aut habere prætendentibus, intimata fuisset.

Dispositio hujusmodi per Edictum publicum ad omnium notitiam deduci debet.

Facultas deputandi Judices Conservatores.

§. 19. Ad quorum omnium perpetuam firmitatem, nec non bonorum & jurium ipsius Militiæ indemnitatem magis asserendam, ejusdem nunc & pro tempore existentibus Bajulivis, Prioribus, Castellano Emposta, Præceptoribus, & Fratribus Militibus, ut omnes & singulos Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Abbates, & eorumdem Patriarcharum, Archiepiscoporum, & Episcoporum Vicarios, seu Officiales, aliasque personas in Dignitate Ecclesiastica ubilibet constitutas, nec non Canonicos Metropolitanarum & Cathedralium Ecclesiarum, qui in Conciliis Provincialibus, aut Diœcesanis, juxta sæpedicti Concilii Tridentini Decretum, vel etiam extra hujusmodi Concilia in casibus per Apostolicas Constitutiones permissis, Judices electi, seu designati fuerint, dummodo in eadem Civitate aut Diœcesi sint constituti, semper & quandocumque opus fuerit, servata forma Constitutionis a fel. rec. Prædecessore Nostro Gregorio Papa XV. hac super re editæ, in suos, & Privilegiorum, bonorum, & jurium hujusmodi Conservatores, & Judices eligere possint, qui ipsos adversus inferentes eis injurias, seu gravamina & damna in personis, rebus, & bonis, ac juribus hujusmodi, manutenere, & conservare, ac ipsi sic ab eis electi, omnibus privilegiis, facultatibus, & gratiis, quibus aliorum Ordinum non Militarium Conservatores uti, potiri, & gaudere solent, uti similiter, potiri, & gaudere debeant, earumdem præsentium serie, & auctoritate prædicta, plenam & liberam facultatem concedimus & indulgemus.

In Causis passivis Personæ Ordinis coram propriis Judicibus conveniri debeant.

§. 20. Utque præterea in iis locis, in quibus Judices particulares eorumdem Fratrum Militum, & Cappellanorum, ac Inservientium Hospitalis prædicti, per Priores, aut Bajulivos, aliosve ad id facultatem habentes, deputati, Tribunal apertum retinere actu consueverunt; iidem Fratres Milites & Cappellani, ac Inservientes; in omnibus Civilibus Causis, in quibus ipsi Rei fuerint, coram hujusmodi Judicibus in prima Instantia privative etiam de cætero conveniri debeant, salva observantia Decreti in eadem Tridentina Synodo Sess. VII. Cap. XIV. editi, quoad causas mercedum & miserabilium personarum; & salvo jure legitimæ Appellationis in secunda, & ulterioribus Instantiis, ad Nos, & Sedem Apostolicam, statuimus etiam, atque decernimus.

†Clausulæ amplissimæ pro præmissorum firmitate.

§. 21. Ipsas quoque præsentes Litteras,† atque omnia & singula in eis contenta & expressa, seu per eas confirmata & innovata Privilegia & Indulta semper & perpetuo firma, valida, & efficacia existere & fore, nec unquam sub generalibus Privilegiorum & Indultorum hujusmodi revocationibus, aut derogationibus, seu contrariis Constitutionibus, Ordinationibus, Legibus, & dispositionibus, in quibuscumque Apostolicæ Sedis Litteris, aut Conciliorum etiam Generalium Decretis, præterquam Concilii Tridentini, cujus Decreta in omnibus & per omnia salva, & præservata esse volumus, comprehendi, nec ipsam Hospitalem Militiam ex his arctari & affici, nisi de iisdem Privilegiis & Indultis, ac de ipsa Hospitali Militia expressa mentio fiat, ac etiam quoad aliqua ex superius expositis, illius Magni Magistri, & Conventus prædictorum expressus ut præfertur, consensus accedat: Et ita, ac non alias, in præmissis omnibus & singulis, per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores prædictos, ac ejusdem S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, dictæque Sedis Nuntios, & alios quoscumque, quavis auctoritate, potestate, officio, & Ecclesiastica, seu mundana dignitate fungentes, ac prærogativa, privilegio, præeminentia, & honore fulgentes, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, in quocumque judicio, & in quacumque Curia, & in qualibet instantia, judicari & definiri debere decernimus, ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Derogatio contrariis.

§. 22. Non obstantibus Nostris, & Cancellariæ prædictæ in contrarium præmissorum quomodolibet editis vel edendis regulis, & quibusvis aliis in contrarium eorumdem præmissorum, etiam Apostolicis, seu in Synodalibus, Provincialibus, & Universalibus Conciliis editis & edendis specialibus vel generalibus Constitutionibus & Ordinationibus, ac quarumvis Archiepiscopalium, & Episcopalium Ecclesiarum juribus ac consuetudinibus, etiam longo temporis spatio præscriptis, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis, illis, eorumque Præsulibus, aliisque Personis, etiam speciali nota dignis, ac Regnis, Provinciis, Civitatibus, ac Locis, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis, irritantibusque, & aliis Decretis in genere vel in specie, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, ac etiam Consistorialiter, aut alias quomodolibet, etiam iteratis vicibus, in contrarium præmissorum concessis, approbatis, confirmatis, & innovatis; etiamsi in eis caveatur expresse, quod illis per quascumque Litteras Apostolicas, etiam motu simili, deque pari Apostolicæ potestatis plenitudine pro tempore concessas, quascumque

Anno 1753. que etiam derogatoriarum derogatorias clausulas in se continentes, derogari non possit, neque censeatur eis derogatum. Quibus omnibus & singulis, quamvis de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua mentio facienda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum tenores eisdem præsentibus, perinde ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso hic inserti forent, pro plene & sufficienter expressis & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum omnium & singulorum validissimum effectum, hac vice dumtaxat, latissime, & plenissime, ac specialiter, & expresse, motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, earumdem tenore præsentium derogamus, & derogatum esse volumus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Fides habenda transumptis. §. 23. Volumus autem, ut earumdem præsentium Transumpta, sive exempla, etiam impressa, manu Vicecancellarii ejusdem Conventus, seu alicujus Notarii publici subscripta, & pro tempore existentium ejusdem Militiæ Magni Magistri, vel cujusvis ex Bajulivis, Prioribus, aut Castellano prædictis, seu alterius Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ, sigillo munita, eamdem ubique fidem, & auctoritatem obtineant in judicio & extra, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Sanctio pœnalis. §. 24. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostrarum absolutionis, confirmationis, approbationis, exemptionis, liberationis, concessionis, indulti, mandati, facultatum impertitionis, extensionis, ampliationis, declarationis, statuti, prohibitionis, revocationis, cassationis, annullationis, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Pont. Anno XIII die 12. Martii 1753. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLIII. Quarto Idus Martii, Pontificatus Nostri anno decimotertio.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

Visa

De Curia J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco † Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Pont. A. XIII.



WILNENSIS COLLEGII.

Seu Seminarii Apostolici, a Gregorio XIII. pro Adolescentium Ruthenorum, & Moscovitarum educatione & institutione erecti, optimo regimini providetur.

De hujus Seminarii Alumnis vide infra Constit. XIX.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Eximium Gregorii XIII. studium in erigendis & dotandis Collegiis ad Adolescentes instituendos, & erudiendos. Commendatissimum studium, & incredibilem Apostolicæ sollicitudinis zelum fel. record. Gregorii Papæ XIII. Prædecessoris nostri, qui ad perenne orthodoxæ religionis præsidium atque incrementum, tot Collegia, Seminaria nuncupata, tam in hac Alma Urbe, pro remotissimarum Nationum adolescentibus, quam alibi in Germania, Bohemia, Polonia, Transylvania, atque in Civitate quoque Wilna Provinciæ Lithuaniæ, a fundamentis erigenda, consentaneis, legibus munienda, & annuis redditibus pro adolescentibus inibi educandis, instituendisque dotanda curavit, semper, etiam dum in minoribus essemus, admirati, adhuc in suprema Sacrosancti Apostolatus Cathedra per ineffabilem divinæ bonitatis abundantiam, meritis licet imparibus, constituti, suscipimus, & Apostolicis laudibus prosequentes, vehementer dolemus, quod propter asperas temporum rerumque calamitates, æmulari non valeamus.

Eorum fundationis leges conservare necessarium agnoscit Pontifex. §. 1. Etsi autem maximi momenti opus esse non ambigitur, hujusmodi Collegia, sive Seminaria bene constituere; non minimi tamen ponderis est adlabore, ut eadem Collegia, sive Seminaria, juxta intentam primævæ fundationis institutionem, conditasque provida maturitate regulas, sarta tectaque serventur, & administrentur. Ab inita sane summa Catholicæ Ecclesiæ procuratione, inter gravissimas tot negotiorum undique sese oggerentium curas, non omisimus sedulam vigilemque operam impendere, ut de omnium ejusmodi Collegiorum, sive Seminariorum rationibus, tum ad rectam piorum morum, sacrarumque doctrinarum disciplinam, tum ad fidelem bonorum temporalium administrationem pertinentibus, plenissime edoceremur, & Apostolicæ providentiæ, auctoritatisque partes, ubi opus erat, opportune collocaremus.

In Seminarium Vvilnense pro Ruthenis, & Moschovitis erectum, loco Moschovitarum, recipiuntur Alumni Latini Ritus. §. 2. Quoniam autem, sicut accepimus, in Pontificium Collegium, sive Seminarium, quod a laudato Gregorio Prædecessore nostro Wilnæ erectum, & institutum fuit, ut Juvenes scholares Rutheni, & Moschovitæ fidem ipsam catholicam, & doctrinam, ac bonas litteras condiscerent, optimisque moribus, & disciplinis erudirentur, amplius Juvenes Moschovitæ, fortasse ob vitæ pœnam quibuscumque Moschovitis catholicam religionem amplectentibus & profitentibus, juxta

juxta suas leges, infligendam, non recipiuntur, & admittuntur; inde factum esse existimatur, ut pluribus abhinc annis, præter quatuor Monachos Ordiuis S. Basilii Magni ex Natione Ruthena in eodem Collegio, sive Seminario educari solitos, Superiores ipsius Collegii, sive Seminarii, loco & vice Adolescentium Moschovitarum, alios Latini ritus Juvenes iu eodem Collegio, sive Seminario alendos, instituendosque suscipiant.

Plures tamen causæ præferendos suadent Ruthenos Græci Ritus.

§. 3. Hujusmodi vero providentiæ ratio etsi non contemnenda, haud tamen talis est, ut expressæ tanti Pontificis Fundatoris voluntati, præscriptæque legi superiores memorati Collegii, sive Seminarii, pro suo arbitrio derogantes, injuncto salutari operi satisfacere valeant; cum Apostolicam hanc Sanctam Sedem consulere debuissent, & loco, ac vice Adolescentium Moschovitarum non amplius concurrentium, subrogari potius debuissent totidem Adolescentes Nationis Ruthenæ Græci ritus, ea potissimum de causa, quod & Episcopale Seminarium pro Adolescentibus ritus Latini Wiloæ, atqne alia alibi, erecta instructaque reperiantur; nec tanta, quoad ritum Latinum, urgeat necessitas, quanta omni procul dubio est illa Nationis Rutheoæ. Hæc enim non solum plures complectitur Diœceses, sed ipsæ etiam Diœceses tot refertæ sunt Parochialibus Ecelesiis, ut in sola Metropolitana Kyoviensi earumdem Parochialium Ecclesiarum nnmerus sit millium nongentarum vigiotiquinque. Accedit quoque maxima Ruthenorum Antistitum inopia, propter quam Collegia, sive Seminaria Diœcesana sibi erigere, & instruere haud valent. Insuper ut major ioter ipsos Ruthenæ Nationis Ecclesiasticos Viros, maxime rerum ecclesiasticarnm, sacrarumque doctrioarum, peritia floreat; enm amplissimæ Diœceses orthodoxis, schismaticisque hominibus permixtæ reperiantnr.

Præsertim Nationis Ruthenæ necessitates.

Pontifex, de Consilio Congregationis de Propaganda Fide, statuit, ut infra.

§. 4. Porro de hisce omnibus certiores facti, Venerabilibus Fratribus Nostri S. R. E. Cardinalibus Congregationi Propagandæ Fidei præpositis per duas geuerales Congregationes accuratissime examinauda commisimus Hinc factum est, ut attentis tot rationum tam a Nobis, quam ab ipsis Cardinalibus discussarum gravissimis momentis, de eorumdem Cardinalium pariter consilio, non obstantibus quibuscnmque in contrarium facieutibus, auctoritate nostra apostolica, tenore præsentium, pront infra, statuamus, & decernamns.

Gregorii XIII. Literas confirmat.

§. 5. Ae primum quidem memoratas Gregorii Prædecessoris literas, quoad omnia, & singula in ipsis contenta, & statuta, dummodo iis, quæ per easdem præsentes nostras literas, ut infra, statuuntur, & decernuntur, non adversentur, quatenus opus sit, confirmamus, & apostolicæ firmitatis præsidio munimus.

Ruthenos & Moscovitas solummodo in Collegium recipi deinceps jubet

§. 6. Deinde vero omnibus, & singulis modernis, & pro tempore existeutibus sæpedicti Collegii, sive Seminarii Pontificii Wilnensis Superioribus, & Officialibus, districtæ inhibemus, ut deinceps nullum omnino adolescentem in ipsum Collegium, sive Seminarium, nisi Nationis Ruthenæ, & Moscovitæ (si quando aliquem ejusdem Nationis Moscovitæ adolescentem recipiendum, admitteodumqne contingeret (recipiant, & admittant.

Rutheni quibus ex Diœcesibus sint cooptandi

§. 7. Porro Diœceses Nationis Ruthenæ, ex quibus adolescentes in Collegium, sive Seminarium antedictum deinceps admittendos, recipiendosque dumtaxat (dummodo ex Natione Moscovitica non sit, qui admitti, & recipi petat) esse, statuimus & districte mandamus, sunt Kyoviensis & Haliciensis Metropolitana totius Russiæ, Polocensis & Vitebseensis Archiepiscopatus, Smolesceensis Archiepiscopatus, Vladimiriensis & Brestensis Episcopatus, Pinscensis & Turoviensis Episcopatus, atque Episcopatus Chelmensis. Tres vero Episcopatus Luceoriensem, Premisliensem & Samboriensem, ac Leopoliensem, inter Diœceses ejusdem Nationis Ruthenæ adscriptos, ideo exclusos esse statuimus & mandamus, quod pro nonnullis uniuscujusque eorumdem adolescentibus Alumnis statutus sit locus in Collegio sive Seminario Leopoli pro Ruthenis & Armenis fundato, cui annuum nec mediocre ab eadem Congregatione Propagandæ Fidei pro dictis Alumnis subsidium solvitur, unde par æquumque videtur, ut de hisce tribus Diœcesibus, quæ hujusmodi commodum habent, nullus admittatur, recipiaturque; sed de primodictis solummodo Diœcesibus, in quibus major necessitas urget..

Alumnorum numerus ad minus vicenarius statuitur.

§. 8. Verum ut deinceps quoad admissionem, receptionemque Alumnorum, nulla suboriantur dissidia, & partium studia; cum numerus viginti Alumnorum in laudato Collegio sive Seminario de præseoti existentium sit, quamvis de præterito idem numerus, juxta majorem, vel minorem rerum abundaotiam, vel inopiam, interdum major, interdum minor fuerit; ipsum viginti Alumnorum numerum, quomodolibet imposterum sese habeat annona, nunquam minorem, sed si redditus, & proventus augeantur, majorem etiam esse voluinus, & statuimus: eum œconomiæ ratio postulet, ut inopia unius anni suppleatnr alterius anni abundantia.

Fit Locorum distributio, juxta decretum Congreg. de Prop. Fide

§. 9. Ab hoe itaque constituto, ut præmittitur, viginti Alumnorum numero, exceptis quatuor Ordinis Sancti Basilii Magni Monachis in eodem Collegio, sive Seminario, ut pariter præmittitur, retineri, & educari solitis, quos semper in foturum ex eodem Ordine, & Congregatione Ruthena admittendos, recipiendosque pari modo & forma volumus, & mandamus, ut Magistros, & Præceptores habeant aptos, & idoneos; reliquos sane sexdecim Alumnos, qui admittendi, recipiendique suut, distributos esse volumus & mandamus, juxta Deeretum ejusdem Congregationis Propagandæ Fidei, quod est teooris sequentis = *In Congregatione Generali de Propaganda Fide habita die 12. Februarii 1753. decretum fuit, ut sequitur: Ad Collegium VVilnense, ultra quatuor Monachos Basilianos, & donec aliter provideatur, esse imposterum admittendos Ruthenos tantum ex infracriptis Diœcesibus; nempe ex Archiepiscopali Kyoviensi sex, quorum unus ex Palatinatu VVilnensi, alter vero ex*

Pala-

ANNO 1753. *Palatinatu Nowogrodensi, & alter ex Palatinatu Minscensi: alii vero tres ex reliqua ejusdem Diœcesis Kyoviensis parte, & præsertim ex Ukraina. Ex Diœcesi Archiepiscopali Polocensi duo, quorum unus ex Palatinatu Polocensi, alter ex Palatinatu Vitebscensi. Ex Diœcesi Archiepiscopali Smolescensi duo. Ex Diœcesi Episcopali Vladimiriensi duo, quorum unus pro Vladimiriensi, seu Podlachiæ parte, alter ex Palatinatu Brestensi. Ex Diœcesi Chelmensi duo, quorum unus ex Terra Chelmensi, alter de Palatinatu Belzensi. Ex Diœcesi Episcopali Pinscensi duo* = Distributionem autem eorumdem sexdecim Alumnorum ex qualibet Diœcesi respective eligendorum, per præinsertum dictæ Congregationis Decretum, factam, tanquam utilem, & salutarem non solum approbamus, & apostolica auctoritate, tenore præsentium, confirmamus; verum etiam districte servandam esse præcipimus, & mandamus.

Alumni quo ordine sint prima vice recipiendi. §. 10. Præterea ad omnem penitus e medio tollendam dissensionem, confusionemque, statuimus, & ordinamus, ut distributio ita omnino, & non aliter fiat, nimirum, ut, cum quilibet Alumnus ritus latini in sæpedicto Collegio, sive Seminario commorans, sive elapso tempore, quo inibi educari debet, sive aliter quomodolibet ex eodem Collegio, sive Seminario egressus fuerit, statim in illud admittatur recipiaturque Alumnus ex Metropolitana Kyoviensi Nationis Ruthenæ, & sic deinceps usque ad numerum pro eadem Metropolitana Kyoviensi juxta præinsertum Decretum supra statutum; deinde ex Diœcesi Archiepiscopali Polocensi, atque eodem pacto, & ordine ex aliis Diœcesibus antedictis. Postquam vero integrum sexdecim Alumnorum numerum completum esse constiterit, cum vacatio cujusvis Alumnatus evenerit, non admittatur recipiaturque nisi adolescens Nationis Ruthenæ ex illa Diœcesi, ex qua Alumnus antecedens locum dedit vacationi.

Executores designantur. §. 11. Cæterum ut præscripta, & præmissa omnia debitæ exequutioni demandentur, Venerabili Fratri Ordinario nostro & Apostolicæ hujus Sanctæ Sedis in Polonia Nuntio, & Dilecto Filio Regenti ejusdem Collegii, sive Seminarii, modernis, & pro tempore existentibus, injungimus, ut, salva semper dictæ Congregationis Cardinalium Propagandæ Fidei præpositorum auctoritate, omnia, & singula in hisce nostris in forma Brevis litaris, quas etiam typis impressas in conspicua dicti Collegii, sive Seminarii parte, ut ab omnibus legi possint, apponi volumus & mandamus, contenta & expressa, exacte servari faciant & curent.

Clausulæ ipso præmissorum firmitate. §. 12. Decernentes easdem præsentes literas, & in eis contenta quæcumque, semper firma, valida, & efficacia existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, & ab illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, inviolabiliter observari debere: sicque, & non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, S. R. E. Cardinales, & eorumdem Cardinalium Congregationes, necnon Apostolicæ Sedis Nuntios, & quosvis alios quacumque præeminentia, & potestate fungentes, & functuros, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultata, & auctoritate, judicari, & definiri debere: ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. — PONT. A. XIII.

Derogatio contrariis. Non obstantibus Gregorii Prædecessoris nostri litteris, aliisque Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Exemplorum fides. §. 13. Volumus autem, ut earumdem præsentium litterarum transumtis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Dat. 5 Apr. 1753 Pont. XIII. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Anoulo Piscatoris die V. Aprilis MDCCLIII. Pontificatus Nostri Anno Decimotertio.

Cajetanus Amatus.

MONACHI S. BASILII. XV

Nationis Ruthenæ solvuntur a lege emittendi quartum votum de non acceptandis Episcopatibus, vel Archimandriis, absque assensu suorum Superiorum: Abrogatisque Statutis pœnalibus super hoc editis, Canonicæ Sanctiones innovantur, ac inculcantur.

Dilectis Filiis, Proto-Archimandritæ, Archimandritis, & Monachis Ordinis S. Basilii Magni Nationis Ruthenæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Pontificis studium pro Basiliani Ordinis utilitatibus, & incrementis. INclytum quidem Sancti Basilii Magni Ordinem non minus antiquitate, quam religiosa pietate, sacra doctrina, disciplinaque regulari in Catholica Ecclesia commendatissimum, singulari semper, atiam dum in minoribus essemus, studio prosequuti, ex quo ad sublimem Sacrosancti Apostolatus Cathedram, meritis licet imparibus, evecti fuimus, non omisimus quamplurimis Apostolicæ auctoritatis benignitatisque documentis ornare. Congregationem vero vestram Nationis Rutheoæ, quæ ejusdem Sancti Doctoris institutum tanta cum laude, præsertim in florentissimo Poloniæ Regno, & Lithuaniæ Ducatu, profitetur, paribus Pontificiæ caritatis, ubi opportuna sese dedit occasio, testimoniis complecti studuimus: fore in Domino confisi, ut vestra Congregatio majori alacritate & constantia, non solum schismaticis ejusdem Ordinis Basiliani Monachis sese opponeret, verum etiam eosdem ad Orthodoxæ Fidei sinum allicere, ac perducere adniteretur. Quoniam autem veremur, ne ea, in ipsa Congregatione vestra, acci-

Pont. A. XIII.

accidere possent, quæ non tam exoptata a Nobis religiosorum virtutum incrementa impedire, quam gravia quoque detrimenta afferre valeant; easpropter haud patimur consentanea Apostolicæ providentiæ, potestatisque officia a vobis desiderari.

Episcopatibus & Archimandriis nationis Ruthenæ soli Monachi S. Basilii præficiuntur.

§. 1. Ac primum quidem Vobis notum esse cupimus, Nos, quemadmodum non ignorare consuetudinem illam in Natione Ruthena vigentem, nimirum vacantibus Cathedralibus Ecclesiis, & Archimandriis ejusdem Nationis Ruthenæ, non præficiendi Antistites, & Archimandritas, nisi solos Monachos ex Ordine vestro professos; ita perspectum habere, tum ipsas Cathedrales Ecclesias ad Regiam Nominationem conferri, tum Archimandrias, vel Regiæ Nominationis, vel Jurispatronatus nobilium personarum esse, & haberi.

Quartum votum Monachis præscriptum.

§. 2. Deinde Nobis facile persuademus, non aliam fortasse ob causam a Superioribus Congregationis vestræ quartum tribus aliis Votum fuisse additum in solenni cujusque Monachi professione emittendum, ne scilicet quisque Monachorum Episcopatus, vel Archimandrias sibi quomodolibet procuraret, neque si ad illos, vel illas quomodolibet etiam nominari, vel promoveri contingeret, nisi prius approbationem, assensumque suorum Superiorum impetrasset, omnino acciperet, quam ut omnis ambitioni occluderetur aditus. Quo firmius præterea ajusmodi a Superioribus vestris statuta quartum Votum addendi lex subsisteret, a fel. rec. Benedicto Papa XIII. Prædecessore Nostro Procurator tunc temporis existens Generalis laudati Ordinis S. Basilii Magni Apostolicas in simili forma Brevis litteras die XV. mensis Decembris Anno MDCCXXVIII hac super re dandas curavit, quarum vigore ad Officia, & Dignitates, Monachos omnes memorati Ordinis, qui sine expressa Superioris Generalis, seu Proto-Archimandritæ pro tempore existentis, & memorati Ordinis consensu, sibi Archiepiscopatus, Episcopatus, Archimandrias, aut quascumque alias Dignitates procurarent, eo ipso ad illas inhabiles esse, ac fore declarabatur.

Sanctio pœnalis Benedicti XIII. contra Voti transgressores.

§. 3. Insuper eam profecto, quæ ex Statutis, decretisque antedictis redundatura reputabatur, utilitatem, & regularis disciplinæ observantiam, non solum minime provenisse, ex certis documentis rescivimus, verum etiam maximopere dolemus, duas inde non leves, sed gravissimas ortum habuisse inordinationes.

Ambitus per eam non tollitur, sed augetur.

Ac prima quidem, quod Monachi ad Archiepiscopatus, Episcopatus, & Archimandrias promoveri cupientes, præter illas, quas prius apud eos, qui Jus nominandi habebant, ut nominarentur, adhibebant partes, preces, & officia, novis quoque partibus, precibus, & officiis apud Superiores Ordinis contendunt, ut ab hisce licentiam nova lege præscriptam consequantur.

Querelæ habentium jus nominandi, seu præsentandi.

Altera vero inordinatio ex prima omnino exsurgit, quod ii, quibus nominandi, sive præsentandi Jus inesse non ambigitur, merito queruntur, debitum sibi ejusmodi Jus, propter novam antedictam legem, plurimum imminutum esse, cum ablatam sibi experiantur pristinam libertatem nominandi sive præsentandi ad Archiepiscopatus; Episcopatus, & Archimandrias eos Monachos Ordinis, vestri professos, quos sibi in Domino existimant benemeritos, atque idoneos, sed illos dumtaxat, qui a Superioribus suis expeditam licentiam obtinuissent.

Anno 1753.

Sublato proinde Voto, & pœnis Canonicæ Sanctiones restituuntur.

§. 4. Easpropter præcipuum Apostolici ministerii nostri munus esse intelligimus, non minorem pro recta disciplina a Nobis adhibendam esse curam, quam ut dissensiones maxime omnes auferantur, ut omnia pro æquitate, ac justitia procedant, neque ullæ prorsus audiantur querimoniæ. Cum autem per Sacros Catholicæ Ecclesiæ Canones satis superque consultum sit, ut omnis, quoad consequendos Archiepiscopatus, Episcopatus, cæterasque dignitates Ecclesiasticas, excludatur ambitus, statutis inflictisque etiam contra ambitiosos pœnis; cupientes Nos omnia, & singula, prout harum præsentium nostrarum in forma Brevis literarum tenore Apostolica auctoritate nostra reducimus, ad commune Jus, sanctionesque Canonicas reducere; proindeque tenore, & auctoritate paribus, nec non motu proprio, ac certa scientia, & matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, omnibus, & singulis statutis, & consuetudinibus antedictis, atque ipsis memoratis Benedicti Prædecessoris literis derogantes, & derogatum esse declarantes, volumus, & districte mandamus, ut deinceps id omne unice servetur, & exacte custodiatur, quod per Sacros Canones præscriptum, ubique debitæ exequutioni mandatur, nec aliæ pœnæ hac in re locum habeant, quam quæ in ipsis Sacris Canonibus statutæ sunt.

Firmis tamen manentibus legibus de ambitu pœnisque in iis decretis.

§. 5. Porro Monachis Ordinis vestri professis notum esse volumus, & aperte declaramus (ne sua illos easpropter falsa decipiat opinio) non eam sibi per Nos libertatem restitui, per quam ipsis liceat ad Archiepiscopatus, Episcopatus, & quascumque Dignitates Ecclesiæ, & Ordinis sui niti, & officiis omnibus contendere; sed potius in memoriam illis revocamus, quod si ambitus ad seculares etiam dignitates, & honores, a civilibus legibus prohibetur Laicis, quanto magis ambitus ad Archiepiscopatus, Episcopatus, & Dignitates Ecclesiasticas prohibitus esse debeat Clericis, & Religiosis Viris. *Nullus itaque* (verba sunt *Can. Nullus 1. q. 1.*) *per ambitum ad Episcopalem honorem permittatur accedere nam cum hic excessus in laica conversatione culpetur, quis putat, quin Religiosis, & Deo servientibus incutiat opprobrium.* Nec ob eorum oculos objicere omittimus præclara exempla Sanctorum Cypriani, Augustini, Fulgentii, Cæsarii, Epiphanii, Basilii, Gregorii Nazianzeni, Theodoreti, & Johannis Chrysostomi, ut cæteros prætereamus, qui, quamvis meritis eximiis insigniti, tamen tantum abest, ut ad Episcopatum assequendum contenderint, quin omnem imo operam, studiumque adhibuerint, ne vel inviti ad Episcopatum pertraherentur.

Episcopatu indignus est, qui illum petit, vel appetit.

§. 6. Neque unusquisque ignorare debet, a peccati culpa immune non esse desiderium ipsum Episcopatus, tum quia, quamvis desiderium aliis juvandi, in his præsertim, quæ ad Deum sunt, & salutem Animarum, laudabile est, & maximopere commendatur; tamen

ANNO 1753. eum hoc adjumentum præstari non valeat fine ipsa Episcopatus sublimitate, ut plurimum ex vitio insitæ de suis viribus præsumptionis ortum habet; tum quia nemo se iis virtutibus, quæ ad Episcopatus ministerium necessario requiruntur, ornatum esse, sine peccato existimare potest; atque hujusmodi desiderium semper est vitiosum, juxta Angelici Doctoris doctrinnam 2. 2. *quaest.* 183. *art.* 1. *in corpore*, *in Quodlibet.* 2. *art.* 11. *in corpore*, *in Quodlibet.* 3. *art.* 9. *in corpore*. Atque hæc communis est doctrina omnium eorum, quos retulimus in Tractatu nostro de Canonizatione Sanctorum *lib.* 3. *cap.* 31. *num.* 6. *& seqq.* Demum eorumdem oculis exponimus auream S. Basilii Cæsareæ Episcopi inclyti Ordinis vestri Fundatoris doctrinam, traditam in Constitutionibus Monasticis *cap.* 9. *tom.* 2. editionis Monachi Johannis Garnier = *Caeterum*, inquit Sanctus Doctor, *nequaquam convenit, at Asceta cupiat unquam in gredi in Cleram* (ecce Episcopatus desiderium) *aut Fratribus præfici* (ecce desiderium Archimandriæ)*: nam diabolica hæc pestis est, lubesque libidinis dominandi, quæ res summe Diaboli nequitiæ infigae est* = Et postquam gravissima ex hujusmodi desiderio provenientia damna explicavit, addit = *Cognito itaque detrimento, hanc absurdam cupidinem fugiamus* = Denique hoc Capitulum hisce absolvit verbis = *Quod si Deus aliquando eligat quempiam ad ejusmodi munera, novit, cum sit industrius ac sagax, quemadmodum etiam ipsum præstituras sit dignum. Nos autem conscii esse debemus Nobismetipsis, nunquam Nos aliquid tale appetivisse, neque ullo modo ejusmodi desideriam ia animo habaisse; Nam & hic animæ morbas gravissimus est, & facit, at a bonis excidamus* =.

§. 7. Tandem cum Apostolica hujusmodi nostra dispositio, ac Sanctio, eorum quoque Jus respiciat, qui ad Archiepiscopatus, Episcopatus, & Archimandrias nominandi, vel præsentandi jus quomodolibet habere dignoscuntur, iisdem salutare S. Bernardi monitum indicimus, reputandi nimirum Ecclesiasticis dignitatibus indignum eum, qui vel per se ipsum, vel per alios, ad earumdem dignitatum consequutionem sese commendat = *Alius pro alio, alius forte & pro se rogat. Pro quo rogaris, sit suspectus: qui ipse rogat pro se, jam judicatus est* = Verba sunt ejusdem Sancti Bernardi *lib.* 4. *de considerat. cap.* 4. quibus apprime consonant verba Sancti Thomæ Aquinatis 2. 2. *quaest.* 100. *art.* 5. *ad tertium* = *Si vero aliquis pro se rogat, at obtineat curam animarum, ex ipsa præsumptione redditur indignus* = Postremo addere præstat verba Concilii Tridentini *sess.* 24. *de reform. cap.* 1. = *Omnes vero, & singulos, qui ad promotionem præficiendorum, quodcumque jus quacumque ratione a Sede Apostolica habent, aut alioquin operam suam præstant, nihil ia iis pro præsenti temporum ratione, innovando, hortatur, & monet, ut in primis meminerint, nihil se ad Dei gloriam, & populorum salutem utilius posse facere, quam si bonos Pastores, & Ecclesiæ gubernandæ idoneos promoveri studeant: eosque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi, quos digniores, & Ecclesiæ magis utiles ipsi judicaverint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium suggestionibus, sed eorum exigentibus meritis, præfici diligenter curaverint.* =

A l Ecclesiasticas Dignitates, digniores sunt cooptandi.

PONT. A. XIII.

§. 8. Hæc sane sive statuenda, sive mandanda, sive monenda habuimus, decernentes omnia, & singula in iisdem præsentibus nostris litteris contenta, semper firma, valida, & efficacia existere, & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, & ab aliis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, inviolabiliter observari debere; sicque, & non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, & eorumdem Cardinalium Congregationes, nec non Sedis Apostolicæ Nuntios, & quosvis alios quacumque præeminentia, & potestate fungentes, & functuros, sublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere: ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Clausula pro præmissorum firmitate.

§. 9. Non obstantibus præfatis Benedicti Prædecessoris Nostri litteris, & quibuscumque statutis, & decretis in contrarium præmissorum in Conciliis, & Synodis Nationis Ruthenæ forsan editis; & Ordinis Vestri, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis, in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, illorum tenores præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Derogatur contrariis

§. 10. Volumus autem, ut earumdem præsentium literarum transumtis, seu Exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ iisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Exemplorum auctoritas.

Interim Vobis, Dilecti Filii, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XII. Aprilis MDCCLIII. Pontificatus Nostri Anno Decimotertio.

Dat. Pont. an. XII. die 12 Apr. 1753

Cajetanus Amatus.

RE-

Pont. A. XIII.



ANNO 1753

XVI. REGULÆ OBSERVANDÆ

In Anglicanis Missionibus, ab Apostolicis Vicariis, nec non a Sacerdotibus Missionariis Sæcularibus, ac Regularibus,

Venerabilibus Fratribus, Episcopis Vicariis Apostolicis, & Dilectis Filiis, Sacerdotibus tam Sæcularibus, quam cujusvis Ordinis & Instituti, etiam Societatis Jesu, Regularibus, Missionariis Apostolicis Anglicanarum Missionum,

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, Salutem, & Apostolicam Benedictionem,

Mutuæ charitatis studium in primis exposcit Apostolicum Ministerium

Apostolicum ministerium, quod vos, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, tanta cum alacritate suscepistis, satis superque admonere vos, & assidue in memoriam revocare non dubitamus, præceptum mandatumque Supremi Pastorum Principis Jesu-Christi Apostolos suos edocentis, cujus divina legatione, in procuranda æterna Christifidalium salute fungimini cooperatores; nimirum, ut mutua vosmetipsi invicem charitate diligentes, opus vobis injunctum consummare satagatis, quo debitam laboribus vestris mercedem in Cœlis a justo remuneratore Deo recipere valeatis. Nobis sane, qui gravissimas Sacrosancti Apostolatus euras, & omnium Ecclesiarum sollicitudinem gerentes, pene deficimus, nihil accidere potest molestius, quam cum accipimus scissuras esse inter vos, propter quas propagatio Catholicæ Fidei, & Christifidalium salus retardatur. Eapropter, ut opportunum, consentaneumque præcidendis & e medio auferendis dissidiis, quæ jamdudum inter vos exorta, sæpe sæpius emargere, ac magis invalescere plenissime docti vehementer dolemus, & pristinæ animorum concordiæ conciliandæ, & in perpetuum confirmandæ remedium afferremus; primum quidem non solum exhibita Nobis utriusque partis rationum momenta per Nos ipsos accurate expendimus; sed nonnullis etiam Venerabilibus Fratribus nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus negotiis Congregationis Propagandæ Fidei præpositis examinanda mandavimus; deinde vero iisdem Cardinalibus ad Nos accitis, eorumdem sententiam consiliumqua requisivimus. Quos postquam Nobiscum convenire, & consentire comperimus, hæc, quæ sequuntur, statuimus, decrevimus, & a vobis districte servanda proponimus, & mandamus.

Dissidiorum causas examinat Pont. cum consilin Congreg. de Propag. Fide; ac denique statuit, ut infra.

Quatuor Vicariis Apostolicis commendata remaneat Anglicanæ Missionis administratio.

§. 1. Cum ab anno 1688. constitutum fuerit, ut Missio Anglicana per quatuor Apostolicos Vicarios administretur, qui Episcopi in *Partibus* Infidelium existant; cumque sui limites, & confinia præscripta sint, in quibus ipsorum singuli suo munere persungantur, nihil omnino immutetur in iis omnibus, quæ pertinent ad eosdem Vieatios Apostolieos, eorumque deputationem, & limites, quos modo indieavimus.

Collegia erecta ad erudiendos pro Anglicanis Missionibus Alumnos, optimis legibus firmantur

§. 2. Cum nonnulla Seminaria, & Collegia instituta sint, ex quibus Missionarii Cleri Seeularis in Angliam mittuntur, nulla diligentia, & cura prætermittatur, nt Alumni ad Sacras Missiones obeundas destinati, optimis moribus, pietate, ingenio, doctrina exornentur, & ut periti sint in exercendis Functionibus Ecclesiasticis, & Cantu Gregoriano, quantum fieri poterit, imbuti. Præses Collegii Duacensis in Belgio, Litteris datis die 15. Januarii, Congregationem de Propaganda Fide sincere certiorem fecit de ratione, qua Alumni in prædicto Collegio instituuntur. Hisce proinde Litteris perhonorificum responsum redditum fuit. Romæ existit Collegium Anglicanum a Sancto Thoma nuncupatum, curæ ac disciplinæ Patrum Societatis Jesu commissum, cujus visitationem susceperunt jussu Prædecessoris nostri Clementis XII. duo Cardinales vita jam functi, Davia scilicet, & Riviera, sustinuitque Secretarii munus Cardinalis Monti vitam adhuc agens, qui id temporis munus a Secretis Congregationis de Propaganda Fide gerebat. Itaque plurima statuta fuere, peculiari Decreto Summi Pontificis confirmata, qund die 28. Septembris anuo 1739. in lucem emanavit. Sancitum iu primis est, ut eodem in Collegio duo Præceptores in posterum commorentur, quorum unus Controversiis, & Sacris Scripturis explanandis, alter Theologiæ Morali tradendæ incumberet, eorumque Lectiones Anglicanæ Missionis utilitati forent maxime aecommodatæ. Quamobrem operam suam impendat Cardinalis, cujus in fide, & patrocinio Collegium *pro tempore* recipitur, ut executioni mandentur quæ eadem in Visitatione salubriter decreta fuere; atque illud in primis, quod paulo ante innuimus, quippe quod ad finem propositum uniee conducere videatur. Pariter compertum est, Collegium Ulislippone Anglis recipiendis erectum esse; alterum Parisiis, Hispali unum, Vallisoletti alterum. Verumtamen cum eornmdem institutio, atque existentia, nihil præterea, innotescat, curæ erit a Secretis Congregationis de Propaganda Fide, consiliis cum Cardinale primo Pontificiæ ditionis Administro collatis, ut dentur Litteræ Nunciis Apostolieis in Lusitania, Gallia, & Hispania commorantibus, ut impensius de prædictis Collegiis inquiratur, eorumque gubernatio omnino explorata fiat. Neque id eo tendere opinandum est, ut quidquam detrahatur auctoritati, vel regimini eujuscumque, qui legitima ipsorum fruatur possessione; sed eo dumtaxat fine, ut inter Nos, eosdemque plenissime conveniat iis in rebus, quæ ad Alumnos spectant ex Seminariis in Angliam ad Missiones obeundas profecturis.

Regulares idonei in Angliam mittantur ad certa dumtaxat officia exercenda; & ex

§. 3. Quoniam vero versantur in Anglia Missionarii ex Familiis Regularibus, scilicet Societatis Jesu, Sancti Benedicti, S. Dominiei, S. Francisci, Carmelitarum Excalceatorum; cavere omnino debent earum Provinciales, ne in Missionarios deligant nisi viros numeris omnibus absolutos, singulari nimirum pietate, ingenii dotibus præditos, quæ ad tantam Provinciam, tamque laboriosam re-

ns tantum Ordinibus, qui propriæ nationis Cœnobia in Catholicis Regionibus habent.

requiruntur. Quamobrem ne ob immodicum eorum numerum perturbationes, & incommoda oboriantur, ipsis Regularium Provincialibus immutabiliter præscribitur, ut eos dumtaxat in Angliam mittant, qui vel Sacellis Regiis præfici debeant, aut apud aliquem nobili sanguine natum versari, aut in Locis, quæ pro Regularibus fundata, & constituta sunt. Porro a Missionibus Anglicanis se repelli intelligant Regulares, qui ex propria Natione non obtinent Cœnobium, vel Provinciam in Catholicis Regionibus: iis tamen, qui ibidem in præsentiarum commorantur, revertendi necessitas non infertur.

Hiberni Missionibus Angliæ non adhibeantur, nisi a Vicariis Apost. in subsidium vocentur.

Enim vero cum Hiberni Sacerdotes ad sustinendam Insulæ ejusdem Missionem deputentur, quæ plurimos, sapientesque expetit Operarios; cumque in Anglia permulti sint Sacerdotes indigenæ tam Seculares, quam Regulares, consentaneum esse arbitramur, si iidem ipsa in Patria labores suos potissimum impendant, & prædicti Hiberni Sacerdotes Missionariis Anglis tunc solum cooptentur, cum horum paucitas id exigere videatur; ideoque a Vicariis Apostolicis Angliæ ad Missionem exoptentur, & evocentur.

Vicariorum Apostolicor. Ordinaria & delegata auctoritas pro regionis necessitate sufficiens.

§. 4. Sed, ut ad Vicarios Apostolicos revertamur, præter eam omnem auctoritatem, quæ ipsis communis est in propriis confiniis cum quolibet Ordinario in sua Civitate, & Diœcesi, Apostolica Sancta Sedes facultates *formulæ secundæ* ipsis elargitur, cum potestate illas simplicibus Sacerdotibus, qui idonei videbuntur, communicandi, iis tamen exceptis, quæ vel in Ordinem Episcopalem unice spectant, vel exerceri sine Sacrorum Oleorum usu minime possunt. Nihil proinde recensitis Vicariis deest, quod ad sanum regimen, & directionem tam Regularium; quam Cleri Sæcularis conducat, qui nullas in hanc diem controversias excitavit, quæ debitam Vicariis Apostolicis obedientiam, & subordinationem labefactarent.

Regulares ex privil. ab Ordinaria Episcopi jurisdict. exempti.

§. 5. Attamen quoniam inter privilegia, quibus gaudent Regulares, cuilibet peculiari Ordini a Summis Pontificibus attributa, illud adnumeratur, per quod Regulares Familiæ ab Episcopali, vel Ordinaria auctoritate eximuntur, vel Sanctæ Sedis Jurisdictioni immediate subjiciuntur, ne altercationes ea de re in posterum enascantur, quas plurimas elapsis temporibus constat extitisse, & in dies suboriri, necessitas postulat; ut finis aliquando iis imponatur: quod ita præstari oportet, quemadmodum inferius exponemus.

Attamen Missionarii Regulares se Vicariis Apostolicis sistere & testimoniales Superiorum exhibere tenentur.

§. 6. Itaque Regulares Missionarii cum Provinciam adventaverint, ubi Sacras Missiones obire debent, Apostolicum Vicarium convenient, uti facere semper consueverunt, in cujus ditione Ministerium Apostolicum suscepturi sunt. Siquidem institutum Canonicum est, Sacri Concilii Chalcedonensis auctoritate firmatum, nemini Advenæ in Sacris constituto licere, Ordinem, quo se insignitum asserit, exercere, adeoque Sacrum peragere, si Sacerdotem se esse profiteatur, nisi Litteras authenticas Ordinarii palam faciat, testimoniumque exhibeat, se nullo suspensionis, vel irregularitatis vinculo irretiri. Ita *Canon. 7. dist. 71.*, cui apprime consonat Sacrum Concilium Tridentinum *sess. 22. de Sacrificio Missæ*; Decreto *de observandis, & evitandis in celebratione Missæ, & cap. 13. Sess. 23. de Reform.*: Porrò hujusmodi præscriptum Regulares etiam respicit, quoties extra Diœcesim versantur, in qua ad Sacros Ordines promoti fuere; proindeque susceptum Ordinem exercere minime possunt, præsertim in Ecclesiis, quæ ad propriam Sodalitatem non spectant, nisi prius Episcopis, aut Vicariis Generalibus, vel Foraneis, Superiorum suorum documenta prosarant, quibus & obtenti Ordinis testimonium, & libertas ab omni Canonico impedimento irregularitatis, vel suspensionis perspecta fiat. Quamobrem id etiam est in mandatis Regularibus Missionariis, ut nimirum Vicariis Apostolicis, ea ratione, qua dictum est, sese exhibeant, ubi ad Missionis locum pervenerint.

Regulares æque ac Sæculares Sacerdotes, ad excipiendas Sæcularium confessiones, approbatione indigent Ordinarii loci.

§. 7. Nullus Sæcularis Sacerdos pœnitentiæ Sacramentum administrare potest, qui actualis Parochus non existat, vel idoneus ad id in præmisso examine repertus non fuerit, quod Ordinarius Loci, ubi Confessiones excepturus ast, de eo habere potest. Idem & Regularibus Sacerdotibus edicitur, quoties velint Sæcularium Confessiones audire, quemadmodum ad literam decernitur a Concilio Tridentino *sess, 23, cap. 15. de Reform.* quo in loco derogat Sacrum Concilium privilegio cuicumque, & consuetudini immemorabili, quæ contrarium præseferret, inquiens: *privilegiis, & consuetudine quacumque, etiam immemorabili, non obstantibus.* Idque eo vel magis, quod a Summo Pontifice S. Pio V. ea in Constitutione, cui initium est *Romani Pontificis 133. Bullarii Romani tom. 2.* declaratum est, prædictam Concilii Tridentini sanctionem ad omnes quoscumque Regulares extendi, vel Mendicantes, vel non Mendicantes, quamvis Lector, atque Magister in Sacra Theologia præfulgeat, & potestas Secularium Confessiones excipiendi illi facta fuerit a suis Superioribus Regularibus. Sancto Pio V. omnino consonat Urbanus VIII. in Costitutione, quæ incipit; *Cum sicut accepimus 92. Bullarii tom. 4.*, per quam amplissime rescindit privilegium quodcumque alias Regularibus attributum, cujus prætextu Sæcularium Confessiones exciperent, priusquam examen sustinuerint, & consensum ab Ordinario Diœcesano impetraverint. Ac ne Regularium Familiæ, quæ nisi expresse nominentur, se minime comprehendi putant, ab eadem Constitutione immunes se jactarent, eas nominarim, & singulas recensendas optimum duxit. Ultimo tandem S. Pontifex Clemens X. edita Constitutione *Superna 7. in Bullario Romano tom. 6. §. 4.* ita firmavit: *Religiosos ab Episcopo ad Confessiones Sæcularium in sua Diœcesi audiendas approbatos, non posse in alia Diœcesi eas absque Episcopi Diœcesani approbatione audire, quamvis pœnitentes subditi sint ejus Episcopi, a quo ipsi Religiosi jam fuerant approbati.*

Qui potest utrosque ad examen vocare.

§. 8. Quare si insistamus Canonicis institutis, quæ superius numeravimus, nullum afferri potest impedimentum Ordinario, quominus examen indicat Sacerdotibus tam Sæcularibus, quam Regularibus, per quos Pœniten-

nitentiæ Sacramentum in Locis ipsius Jurisdictioni subjectis administrandum est; Regulares inqnam, in examen vocare potest Ordinarius, si velint Sæcularium Confessiones excipere. At vero qnoniam Missionarii, & inprimis Regulares, longa & difficilia suscipiunt itinera, relictis Cœnobiis, in quibus versantur, ut in Angliam ad obeundas Missiones se conferant, ne dubietas admissionis ad Confessiones audiendas in subeundo examine, illos ab Apostolico munere deterreat, cavebunt inposterum, antequam relinquant Monasteria, in quibus degunt, & in Angliam tendant, cavebunt, inquam, examen ad Confessiones Sæcularium audiendas subire coram Ordinario, & Examinatoribus Loci, in quo situm est Monasterium, & consequi testimonium, quo idonei declarentur; quod insuper poterit indicari Vicariis Apostolicis, in Anglia commorantibus per Litteras Ordinarii, qui ad examen eos excepit, & peritos, idoneosque judicavit. Quod si euiquam ex Regularibus commodius, atque itineri opportunius videretur Bruxellis ante Apostolicum Nuncium propriæ scientiæ periculum facere, id erit eorum in libitu; eum utraque ratione duplex auferatur incommodum; unum scilicet, ne Regulares animum mentemque dimoveant a Missionibus Anglicanis, eo timore, ne a Viecariis Apostolicis admittantur ad Sæcularium Confessiones excipiendas; alterum vero, ne iidem Vicarii destitnantur auctoritate adprobandi illos, qui intra limites suæ Jurisdictionis Pœnitentiæ Sacramentum velint administrare. Etenim duos omnino actus complectitur adprobatio, quorum primus ad intellectum, alter spectat ad voluntatem. Proprium enim est intellectus, debita, ac necessaria scientia in Examinato deprehensa, illum Confessionis muneri obeundo aptnm existimare. At nonnisi voluntatis est, facultatem Confessionum audiendarum liberam, plenamque facere, sententiamque de eo proferre, qui Adprobatori subjicitur. Primum itaque ab Examinatore præstatur; cujus fidei, & integritati innititur, atque acquiescit, qui Confessiones audiendi facultatem, in limitibus, & confiniis sibi assignatis, impertitur. Alterum immediate peragitur ab ipsomet Snperiore, cujus est prædictam facultatem concedere.

Anglicanis tamen Missionariis datur ut coram Nuntio Ap. Bruxell. constituto, vel coram Episcopo loci, ubi situm est eorum Monasterium, examinentur

§. 9. His itaque constitutis, cum Regularis examinatus jam, & idoneus judicatus, uti diximus, sese offerat Vicariis Apostolicis, cumque id perpendi minime debeat tanquam urbanitas aliqua, seu cœremonia; cum insuper Vicarius Apostolicus opportunam facultatem elargiri intelligat ad suscipiendas Fidelium Confessiones, qui ditione sua continentur: absoluta penitus hae ratione controversia omnis judicari deberet. Cæterum Confessarii munus Regularibus deferri potest sine temporis determinatione, vel cum limitatione: quod luculenter constat tum ex Brevi a Summo Pontifice Urbano VIII. dato Cardinali de Sandoval anno 1639. inserto a Cabasutio in Theoria, & Praxi Juris Canonici *lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 13. tum ex recensita Constitutione Clementis X. *Superna*, *ad* §. 4. Porro hujusmodi facultates ad præstitutum tempus collatas, post elapsum temporis intervallum, jus competit Ordinario vel abrogandi, vel eas renovando, Sacerdotem ad novum examen compellendi. Facultates vero nulla cum temporis limitatione delatæ, nonnisi cum ipso officio desinunt, nec suspendi propterea possunt sine nova causa, quæ Confessiones directe respiciat, quemadmodum patet ex Constitutione: *Cum sicut accepimus*, ab Innocentio X. in lucem edita 32. §. 2. *Bullarii tom.* 4. *An Episcopus Regularem pro Confessionibus semel approbatum, sine nova causa, suspendere possit ab ipsis Confessionibus audiendis? Respondetur, Regulares alias libere ab Episcopo, prævio examine, approbatos ad audiendas Confessiones Personarum Sæcularium, ab eodem Episcopo suspendi non posse sine nova causa, eaque ad Confessiones ipsas pertinente.* Quæ cum ita sint, ut omni dissidio aditus occludatur, decernimus, atque statuimus, ut facultas superius exposita, a Vicariis Apostolicis Regulari examinato, & approbato concedenda, ad sexennium extendatur, atque ad aliud sexennium sine prævio examine confirmetur, cum Regulares Missionarii, iis peractis, quæ *num.* 20. exponentur, Anglicanæ Missionis exercitium denuo suscipient.

Verum facultas audiendi Confessiones a Vicariis Apostolicis obtinenda.

Sed cum eadem, & indefinite, & cum præfinitione temporis dari possit:

Statuitur, ut Missionariis ad sexennium concedatur, & ad aliud sexennium prorogetur absque novo examine.

§. 10. In medium igitur proferri minime potest tam Breve Summi Pontificis Urbani VIII. quod incipit: *Britannia*: vulgatum anno 1631. quam Bulla ejusdem Pontificis: *Plantata*, edita anno 1633. aut aliud quodcumque documentum ad firmandam Regularium independentiam a Vicariis Apostolicis in administratione Pœnitentiæ Sacramenti, aliorumqne Saramentorum. Brevia enim, & hujusmodi documenta emissa fuere, antequam quatuor Vicarii Apostolici in Anglia constituti forent, cum omni auctoritate, quæ competit cuilibet Ordinario in sua Civitate, & Diœcesi. Quamobrem sancito libero, & tranquillo ordinariæ Episcoporum auctoritatis exercitio, eo ipso desinit Regularium immunitas pro Sacramentis administrandis, quæ tunc temporis iisdem concessa fuit, cum prædictum liberum exercitium nullatenus permittebatur; quemadmodum Regnlares ipsi luculenter agnoverunt, & confessi sunt in celebri disputatione Parisiis habita, quæ in Collectione Judiciorum *tom.* 3. *pag.* 45. continetur. Accedit præterea, quod idem prorsus decretum fuit pro statuendo Indiarum Orientalium regimine, nequicquam refragantibus amplis S. Pii V. & Gregorii XIV. privilegiis, ut legere cupienti innotescet ex nostra Constitutione: *Quamvis ad confirmandum, tom.* 2. *nostri Bullarii*. Eadem plane ratione cum in præsentiarum constitutum sit regimen Vicariorum Apostolicorum, finem habere debet recensita Regularium Missionariorum immunitas, iis delata, antequam prædictis Vicariis Apostolicis regimen, & ordinaria auctoritas tribueretur, & sua cuilibet confinia assignarentur. Notæ, & pervulgatæ sunt controversiæ agitatæ, & discussæ in Congregatione de Propaganda Fide anno 1701. & 1702. inter Macai Episcopum, Vicarios Apostolicos Sinarum, atque Regulares Missionarios,

Privilegia super hoc ab Urbano VIII. Regularibus concessa, præsenti temporum conditioni aptari non possunt.

Similia privilegia abrogata fuerunt, quoad Regiones Indiarum, ubi Ordinarii, aut Vicarii Ap. jurisdictionem libere exercent.

qui

Anno 1753.

qui tueri conabantur, ob sua privilegia licitum sibi esse Sacramenta administrare, & quolibet Parochiali officio persungi, quin ab Episcopo, & Vicariis Apostolicis dependerent. Porro cum sapienter Congregatio animadvertisset, ab Innocentio XII. fel. rec. suos præfinitos fuisse limites cuilibet Vicario Apostolico, decrevit, atque mandavit, ne cuiquam Missionario vel Sæculari, vel Regulari inposterum liceret Pœnitentiæ Sacramentum Sæcularibus impertiri, vel aliis Parochialibus officiis fungi, quidquid in contrarium præseferrent privilegia iis concessa, quin prius facultatem obtinuisset ab Ecclesiastico Superiore; ab Episcopo nimirum, quoties Sacramenta administranda essent in ejus Diœcesi, vel a Vicario Apostolico, si in ipsius ditione id foret peragendum. Hæc enim habet decretum vulgatum die 14. Februarii anni 1702. *Missionariis autem, sive Secular. sive Regular. etiam Societatis Jesu, non liceat etiam vigore suorum privilegiorum Sacramenta administrare, aut alia munia Parochialia obire, nisi de licentia præfatorum Ordinariorum, sive Vicariorum Apostolicorum, in quorum respective Provinciis, aut Diœcesibus eosdem Missionarios commorari contigerit.* Hæc profecto luculenter ostendunt nullatenus esse provocandum ad immunitatis privilegia, Anglicanis Missionariis concessa, antequam in Anglia Vicarii Apostolici constituerentur. Idque discussum etiam fuit in peculiari Congregatione de his negotiis habita *die 6. Octobris anno* 1695. cujus Decreta Innocentius XII. Brevi dato *die 5. Octobris anno 1696.* confirmavit. Accedit Decretum emissum ab universa Congregatione de Propaganda Fide *die 16. Augusti anno* 1645. quod nostro Brevi sub *die 5. Septembris anno* 1745. firmatum fuit.

Facultates pro Angliæ Missionibus opportunæ solis Vicariis Ap. immediate ab Ap. Sede conceduntur, adjecta facultate subdelegandi.

§. 11. Cum ab hac Sancta Sede animadversum sit, plurima sæpe contingere in Regionibus longe dissitis, quibus ut consulatur, peculiares dispensationes, & privilegia quandoque opportuna; quandoque etiam ad animarum regimen necessaria requiruntur; ad quæ obtinenda difficile est Romam confugere, eadem Sancta Sedes in more habuit, habetque in præsenti, Episcopis in remotioribus Provinciis commorantibus quasdam facultates impertiri, quibus uti possint vel immediate, vel per inferiores Sacerdotes a se designatos: atque idem plane cum Missionum Præfectis, atque Apostolicis Vicariis facere consuevit. Verumtamen, cum nec Episcopi, nec Missionum Præfecti in Anglia hoc tempore versentur, supervacaneum est facultates recensere, quæ his, vel illis deferuntur. Sedem habent in Anglia Vicarii Apostolici, qui sibi commissis Provinciis præsunt, atque iis dumtaxat *Formulæ secundæ* facultates tribuuntur; proindeque Regulares Angliæ Missionarii iis solum Facultatibus perfruuntur, quas obtinent ab Apostolicis Vicariis, qui sane eas communicare aliis possunt, uti ex *Formula secunda* manifestum est: *Prædictas Facultates communicandi, non tamen illas, quæ requirunt Ordinem Episcopalem, vel non sine Sacrorum Oleorum usu exercentur, Sacerdotibus idoneis, qui in ejus Diœcesi laborabunt*. In recensitis notatu dignum imprimis est vocabulum illud *idoneis*, quo cognitio indicatur, quam Largitor facultatum habere debet de illo, qui ipsas consequitur, an videlicet idoneus existimetur. Hinc & arbitrium examinis de illo instituendi subsequitur, quoties ejus scientia ad facultatem exercendam aliunde non innotescat. Observationem illud etiam exigit, quod necessitas non infertur Vicario Apostolico, ut omnino prædictas facultates communicet; sed, veluti commodum quoddam, hujusmodi potestas illi delata est pro animarum utilitate: quod quidem nunquam non opportunum, sæpius etiam necessarium est, cum Superior omnia per se præstare minime valeat. In arbitrio Vicarii Apostolici positum quoque est, vel omnium suarum facultatum Sacerdotem participem facere, vel aliquas tantummodo communicare. Nam Vicarius Apostolicus, in hoc facultatum genere, specialis Sanctæ Sedis Delegati Personam gerit, cui liberum est subdelegare, nedum ex communi jure, verum etiam ex singulari auctoritate illi demandata: cumque in delegantis potestate constitutum sit suspendere, vel omnino etiam auferre factam Delegato procurationem, ex his omnibus illud consequitur, in Anglia scilicet, quod jam dictum est, eas tantum facultates per Vicarium Apostolicum collatas a Missionariis exerceri posse; Ille siquidem cum Apostolicus Depositarius earumdem existat, communes eas facturus cum Sacerdotibus Sæcularibus, aut Regularibus, jus retinet (quod repetere supervacaneum non erit) dignoscendi, an revera idonei sint; aliquas tantummodo, non omnes communicandi, ac denique eas suspendendi, penitusve auferendi. Attamen summopere commendatur humanitas in examine peragendo; insuper debita, & prudens cautio in suspendendis, vel adimendis facultatibus, quæ semel concessæ fuerunt. Nec opus est, ut facultates exprimantur, quas Vicarius sibi reservare, aut quas Sacerdotibus Sæcularibus, vel Regularibus elargiri debet, quæve uni potius, quam alteri sint impertiendæ; id enim arbitrio relinquitur Vicarii Apostolici, qui, cum in loco consistat, & Personas dignoscat, quibus facultates conceduntur, animarum necessitates animadvertat, & casuum frequentiam, decernere facilius potest, quæ magis opportuna, & salutaria videantur. Inter cæteras illa adnumeratur facultas, per quam copia fit Sacerdoti bis Sacrum peragendi uno eodemque die, licet id expresse prohibeatur *cap. Consuluisti, de celebratione Missarum*; cui tamen derogatur ob necessariam causam, videlicet ob Sacerdotum paucitatem; vel cum eorum numerus, qui diebus festis tenentur sacris assistere, talem exhibeat necessitatem, ut, nisi alicui Sacerdoti duas Missas eodem die celebrandi potestas concedatur, Ecclesiæ mandato plures non satisfacerent: quod copiose declaratum est *Constitutione* 3. in præsenti nostro Pontificatu emissa, & Oscensi Episcopo inscripta *Tom. 2. Bullarii*. Hinc facile apparet abusio intolerabilis, quæ patraretur, si cuiquam Sacerdoti rem divinam faciendi bis in diem facultas tribueretur, cum in finem, ut du-

Pont. A. XIII.

Hinc ante subdelegationem Missionarios examinare possunt atque his facultates magis vel minus amplas conferre, suspendere, & adimere.

Facultas bis celebrandi eodem die, sola necessitatis Populi causa concedi debet.

plici-

plici eleemosyna decentius se sustentaret, quantoque magis Sacerdos peccaret, si Missæ Sacrificium bis uno die conficeret sine opportuna Vicarii Apostolici concessione; vel sub Populi necessitatis prætextu eam peteret, atque obtineret, licet reipsa plurium eleemosynarum cupiditate ad id moveretur.

§. 12. Adprobationis necessitatem, quam diximus competere cuilibet Vicario Apostolico in sua Provincia, non solum quoad Sæculares, sed etiam quoad Regulares Sacerdotes, qui Sæcularium Confessiones sint excepturi; necessitatem pariter ab ipsis accipiendi facultates *Formulæ secundæ*, quæ prædictis Vicariis Apostolicis a Sancta Sede tribuuntur, una cum potestate eas communicandi Sacerdotibus Sæcularibus, & Regularibus, ut illis solummodo Missionarii utantur, quemadmodum superius exposuimus, has, inquam, necessitates subsequitur actualis administratio curæ Animarum, & Sacramentorum; ac proinde in iis, quæ ad utrumlibet horum capitum spectant, nedum Missionarii Sæculares, sed etiam Regulares subjiciuntur jurisdictioni, & correctioni Vicariorum Apostolicorum. *Personæ tam Regulares, quam Sæculares hujusmodi curam exercentes, subsint immediate, in iis, quæ ad eandem curam, & administrationem Sacramentorum pertinent, jurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi, in cujus Diœcesi sitæ sunt:* Hæc ferme habet *Concilium Tridentinum sess.* 25. *de Regularibus cap.* 11.

Vicariorum jurisdictioni & correctioni subsunt Missionarii etiam Regulares in concernentibus curam Animarum, & Sacramentorum administrationem.

§. 13. Quamvis autem in hoc *cap.* 11. non derogetur privilegiis, quæ hanc in rem producere possent Regulares, nihilo tamen minus, quia hujusmodi derogatio apertis verbis exprimitur *cap.* 22. *novissimo ipsius sessionis* 25. *de Regularibus;* ideo hæc ipsa complectitur singula capita anteriora *ipsius sessionis* 25. *de Regularibus*, ac propterea recensitum etiam caput undecimum, quemadmodum enunciatum est Constitutione Innocentii XIII., quæ incipit *Apostolici Ministerii*, confirmata a Benedicto XIII. in altera, quæ incipit; *In supremo* data anno 1724. *num.* 23. *Sciant omnes derogationem hujusmodi non ad ea tantum referri, quæ in prædicto capite* (idest 22.) *continentur; sed etiam ad alia, quæ in singulis superioribus* (adeoque etiam in cap. 11.) *ejusdem sessionis constituta sunt.*

Contrariis Regularium privilegiis derogavit Tridentinum.

§. 14. Superioribus annis suscitata nonnullis fuit infirma nimis controversia, nempe in dubium revocata fuit prædicta Concilii Tridentini dispositio, & contendebatur eos tantum Regulares affici, qui Parochi existant, alios vero Regulares Sacerdotes, qui licet Parochi non sint, tamen Sacramentum aliquod Sæcularibus administrent, vel nullimode comprehendi, vel si comprehendantur, id referendum esse ad eos solummodo, qui rem *de facto* agerent, & sine prævia Ordinarii facultate; verum Gregorius XV. edita Constitutione *Inscrutabili*, quæ est 17. *Bullarii Romani tom.* 3. declaravit Regulares Sacerdotes, qui vel Parochi sunt, vel tum, *sive alias Ecclesiastica Sacramenta, aut* aliquod administrant Sacramen*tum ex iis, ministreat*, sive id præstent *prævia Episcopi licentia, & approbatione*, aut agant *de facto absque ulla auctoritate*, subesse debere in iis omnibus, quæ curam, vel administrationem Sacramentorum spectant jurisdictioni, & correctioni Ordinarii tanquam Sedis Apostolicæ Delegati; *In his, quæ hujusmodi curam, seu administrationem concernunt, omnimodæ jurisdictioni, visitationi, & correctioni Diœcesani Episcopi, tanquam Sedis Apostolicæ Delegati, plene in omnibus subjiciantur.* Idem prorsus renovatum est in Bulla *Cum sicut* 34. Innocentii X. §. 4. *in Bullario Romano tom.* 5., tum in Constitutione *Firmandis*, 109. §. 3. *Bullarii tom.* 1. in præsenti Pontificatu evulgata.

Idque obtinet sive Regularis curam Animarum exerceat, sive plura, vel etiam unum Sacramentum administret.

§. 15. Jus hujusmodi in Regulares Sacerdotes delegatum in iis, quæ animarum curam, Sacramentorumque administrationem concernunt, cessare certum est, cum eorum quiquam sui Regularis instituti observantiam aliquo modo violaret; id enim Ordinarii muneris non est, sed respectivi Superioris Regularis: *Cujus quidem agendi rationem in iis, quæ spectant ad observationem proprii ipsius Regularis Instituti*, non est Episcopi inquirere, cum ad ipsum Superiorem *Regularem privative id pertineat*; Verba ipsa sunt recensitæ Constitutionis *Firmandis* §. 8. Non ignoramus Sacrum Concilium Tridentinum, *Sess.* 6. *cap.* 3. *de Reformatione*, nulla admissa distinctione, decrevisse, quod Regularis *extra Monasterium degens, etiam sui Ordinis privilegii prætextu, si deliquerit, ab Ordinario Loci, tanquam super hoc a Sede Apostolica delegato, secundum Canonicas Sanctiones visitari, puniri, & corrigi valeat:* atque hinc factum esse, ut dubium a nonnullis proponeretur, utrum commorantes Missionarii Regulares apud privatos, atque ut plurimum seorsim, ut in Anglia contingit, utrum, inquam, prædicti Regulares, veluti Religiosi extra Monasteria viventes censendi sint, ac propterea Ordinarii jurisdictioni tanquam Apostolici Delegati in omnibus subjecti, quod definitum est in allata Innocentii X. Constitutione 34. *cum sicut* §. 15. Quandoquidem tamen illud perpendi debet, Regulares scilicet Anglicanæ Missioni destinatos, illuc proficisci in bonum Sanctæ nostræ Religionis, eorumque mansionem in privatis domiciliis, non item in Monasteriis, ex publici regiminis Legibus dimanare, quibus Cœnobia quæcumque prohibentur; æquum profecto est, ut recenseri non debeant adinstar illorum, qui extra proprium Monasterium vitam agunt, atque hinc subsunt omnimodæ Ordinarii jurisdictioni, quemadmodum sancitum fuit a Summo Pontifice Clemente VIII. in suis Litteris Apostolicis in forma Brevis editis anno 1601. quæ incipiunt: *Quorumcumque Religiosorum* recensitis in Constitutione: *Quamvis*; Quæ ordine est *prima* præsentis nostri Pontificatus *tom.* 2. *Bullarii.* Quamobrem cum iis potius procedendum est veluti cum Regularibus in propriis Monasteriis degentibus, qui, si aliquod crimen foris patrarent, scandalum Populo afferens, insistente Ordinario, ut puniantur, plecti debent a suo Superiore Regulari, qui insuper tenetur inflictam castigationem ipsi Ordinario indicare: *Regularis intra Claustra Monasterii degens, si extra ea ita notorie deliquerit, ut Populo scandalo sit,*

Regularium exemptio manet in iis, quæ respiciunt Regularem observantiam.

Nisi habitent extra Claustra.

In Anglia tamen Missionarii Regulares perinde habendi ac si in Claustris degerent:

Eorumque correctio, si forte deliquerint a Superioribus Regularibus expetenda.

Epi-

Episcopo instante, a suo Superiore intra tempus ab Episcopo præfigendum severe puniatur, ac de punitione Episcopum certiorem faciat, sin minus, a suo Superiore officio privetur, & delinquens ab Episcopo puniri possit: Hæc habet Sacrum Concilium Tridentinum *sess.* 25. *de Regularibus cap.* 14. Quibus apprime insistens ipsemet Summus Pontifex Clemens VIII., alteram vulgavit Constitutionem, cui initium fecit *Suscepti muneris* 39. *Bullarii Romani tom.* 3. ubi accurate animadvertit, atque enunciavit quidquid ad eorum executionem conducere videretur.

Privativa & cumulativa jurisdictio Vicarii Apostolici, & Superioris Regularis, definitur.

§. 16. Harum ope regularum, quæ non ad libitum efficta, nec recentes, sed juris Canonici, & Sacri Tridentini Concilii auctoritate suffultæ, nec non anteriorum Pontificum Constitutionibus firmatæ sunt, dubitandum non est, quin perfecta interesse debeat consensio inter Episcopos, & Regulares Missionarios, eorumque Superiores, dummodo reipsa in eorum animis vigeat, quod juvat sperare, verum pacis, & concordiæ desiderium. Atque ea animorum conjunctio eo vel magis speranda, quod ipsorum juri, atque auctoritati certi limites, & confinia præfinita sint. Siquidem non deest Superioribus Regularibus privativum jus in proprios Religiosos, qui sui Instituti observationem perfregerint. Quod si ab iisdem quodquam gravioris notæ crimen perpetretur, atque in primis, si contra bonos mores deliquerint, non destituuntur Superiores eos castigandi facultate; nec conquerendi locus Vicario Apostolico relinquitur, si ab eodem Superiore post acceptam facti notionem debita punitio non omittatur: adeout Vicarius Apostolicus, quod supra indicatum est, se in eam rem ingerere nullatenus possit; nisi forte contingeret, ut Regularis Superior vel nihil præstaret, vel æquas pœnas a reo minime desumeret. Habent itidem Vicarii Apostolici, utpote Sanctæ Sedis Delegati, potestatem supra Regulares in iis omnibus, quæ animarum curam, & Sacramentorum administrationem respiciunt. At vero hujusmodi jus non solum iis competit; verum etiam Regularibus Superioribus, quibus concessum est suos Religiosos animarum regimen, sive Sacramentorum administrstionem male exercentes punire. Porro Jus Privativum Ordinarii complectitur tantum actus, quos ipse ratione Ministerii sui tenetur peragere in bonum populi disciplinæ Regularis Parochi demandati.

Norma exercendæ jurisdictionis cumulativæ.

§. 17. Ne autem de jure cumulativo, quod habent tam Vicarii Apostolici, quam Regulares Superiores in Regulares, qui vel Parochi existunt, vel qui Sacramenta administrant, ulla oboriatur disceptatio, decretum jam est, ut dissidente Ordinario Superiore, vel Episcopus ille sit, sive Vicarius Apostolicus, a Regulari Superiore, prioris sententia alterius præstet opinioni; itidemque, ut cum velit Superior Regularis, ab animarum regimine, & Sacramentorum administratione Regularem sibi subditum removere, efficere id possit, quin prius Ordinarium de causa certiorem faciat: quod vicissim ab Ordinario fieri posse tenendum est, secluso debito causam patefaciendi Regulari Superiori. Adeatur superius recensita Constitutio *Firmandis* 109. §. 10. & 11. *Bullarii tom.* 1. præsentis nostri Pontificatus, ubi auctoritate veterum decretorum id fusius declaratum, & confirmatum est. Nec Regularis ab officio suspensus, vel amotus, ullimode valet appellationis beneficio Mandati executionem impedire, vel protrahere; sed post præstitam obedientiam, ad proprium tuendum nomen, innocentiamve vindicandam, si eam læsam existimaret, reclamationibus unice locus erit, & excusationibus, suo Judici competenti ferendis, uti præscribitur in superius allata Constitutione: *Inscrutabili*: Gregorii XV. atque in alia posteriori, cui initium *Ad militantis*, in præsenti nostro Pontificatu vulgata scilicet 18. §. 19. *Bullarii tom.* 1.

Regulari ab Officio suspenso non datur suspensiva appellatio.

Sæculares Missionarii quibus rebus incumbere, & a quibus abstinere debeant; alioquin a Vicariis severe puniendi.

§. 18. Na felici Britanniæ Missionum regimini quicquam deesse videatur, subsequentes adnectuntur regulæ, quibus prætermissis, haud omnino obtineretur, quod vehementer exoptatur. Sedulo igitur incumbant Vicarii Apostolici, ut Missionarii Sæculares probe, honesteque in omnibus se gerant, quo aliis bono exemplo sint; & imprimis Sacris Officiis celebrandis, opportunisque Institutionibus Populo tradendis, atque infirmis opera sua sublevandis præsto sint, ut a publicis otiosorum cœtibus, & cauponia omnimode caveant; addita etiam suspensionis pœna cuilibet, si quis ad easdem divertere non vereretur. At potissimum ipsimet Vicarii, omni, qua possunt ratione, severe tamen, illos puniant, qui de publico Regimine cum honore sermonem non haberent. Quandoquidem illi in Anglia versantur, non ad rumores, & perturbationes excitandas, sed Sanctæ Catholicæ Religionis servandæ causa, eosque excipiendi, qui Divino Spiritu afflati, & Sanctis Fidei Mysteriis apprime instructi, se promtos, paratosque ad eam amplectendam exhibent; cum interim a quibuslibet conversionibus debeant abstinere, quæ utpote sine præviis, debitisque conditionibus peractæ, non modo nullam utilitatem, sed damna potius, & incommoda plurima solent afferre. In iis autem, quæ Missionarios Regulares spectant, munus suum Vicarii Apostolici præ oculis semper ferant, quo tenentur in eorum actiones intendere semper in illis, quæ animarum curam, Sacramentorumque administrationem respiciunt; necnon auctoritatem pariter sibi delegatam comminiscantur. Cæteras vero prædictorum Regularium corruptelas, si quæ contigerint, si nimirum eorum quisquam cauponas, & cœtus frequentaret, seu publico Regimini obloqueretur, sive denique alienis negotiis sese immisceret; has, inquam, corruptelas reparare studeant remediis superius expositis, atque a Concilio Tridentino desumptis, quibus Regulares afficiuntur in Monasteriis degentes, & qui extra Septa ipsius Monasterii scandalum aliquod committunt.

Regulares circa eadem deficientes, quomodo corripiendi.

Horum delectus habendus per Superiores Regulares; unique

§. 19. In primis curæ sit Superioribus Regularibus Missionarios indistincte nequaquam mittere, sed quod dictum jam est, eos deligere, qui & vitæ probitate, atque sufficienti opportunæ doctrinæ copia tales exi-

Visitator cæteris præficiendus.

existant, ut sibi traditum Ministerium probe complere valeant: Præterea studeant præficere in Anglia unum ex Religiosis, cui visitatio sibi subditorum singulos in annos obeunda committatur, qui diligenter eorum vivendi rationem ad examen revocet, & congestarum eleemosynarum usum perscrutetur, Sic enim fiet, ut quælibet negotiationis suspicio de medio tollatur, incommodis quibuslibet, & malis provide consulatur; Porro Visitator ipse de his, quæ gerenda sunt, conferat cum Vicariis Apostolicis, ut & ipsi auxiliarem manum præbeant, atque ita scandalis quibuslibet aditus occludatur.

Post sexennium ad Regiones Catholicas & ad propria Monasteria se recipiant, vacaturi spiritualibus exercitiis.

§. 20. Quandoquidem, degentibus Missionariis Regularibus in Anglia extra Monasteria in privatis domiciliis, & seculares vestes adhibentibus, & ea libertate utentibus, qua sane carerent, si in Monasteriis degerent, inauditum minime esset, si etiam religiosa corda mundano pulvere sordescerent, ideo edicitur cuilibet Missionario, ut post singula sexennia ad Catholicas Regiones sese restituat, propriæ Familiæ Regularis Claustra subeat, Religiosum induat habitum, ibique per tres integros menses commoretur, atque interim Spiritualibus Exercitiis per quindecim dies sedulo incumbat. Hinc

Ideo statutum, ut Facultates ad sexennium tantummodo ipsis delegentur.

est, quod Vicarii Apostolici, quorum arbitrio, atque prudentiæ, uti expositum est, committitur potestas communicandi Missionariis facultates *formulæ secundæ*, ipsam *ultra sexennium* non debebunt prorogare, sed impertiri ad summum *ad sexennium*, & *interim ad libitum*, eamque, si consentaneum judicaverint, simili modo restituere, cum Regulares absoluto jam præscripti recessus tempore ad Missionem revertentur.

Remotiones Missionariorum Regularium, quantum fas erit, communi consensu fiant, & sine Missionis detrimento.

§. 21. Etsi Regularis Superior, qui statuit aliquem ex suis Religiosis a Sacramentis administrandis, sive a Missionibus exercendis removere, ex superius allatis, non teneatur remotionis causam Vicario Apostolico significare, & eadem ratione liberum sit Vicario Apostolico, insciis, atque inconsultis iisdem Superioribus contra Missionarios Regulares, quos delinquentes in Sacramentis administrandis, vel ineptos, atque rudes, negligentesve in suo munere adimplendo deprehenderit, animadvertere, prout ipsi expedire videbitur, tamen consentaneum erit, si unanimi voluntate, & consensu rem gerant, ne Missiones Operariis destituantur, & uni Missionario amoto alter continuo subrogetur, qui ejus subeat vices; idemque exhibeatur officium a Superioribus Regularibus cum Apostolicis Vicariis, ubi velint suos in alium Locum transferre, vel eos revocare in Catholicas Regiones, atque uno eodemque tempore successores expediant, videlicet ne Missio necessariis Operariis careat.

Fundationes unicuique requisitæ, possessoribus maneant.

§. 22. De Fundationibus nihil omnino innovetur; sed tam Sæculares, quam Regulares in earum possessione perseverent, quas in præsentiarum obtinent; atque adeo Sacramenta, etiam Confessionis omnibus indiscriminatim per eos administrentur in Urbibus, & Oppidis muro circumdatis, ubi limites præfiniti non sunt; ea plane ratione,

Sacramenta a Sacerdotibus approbatis in Urbibus & Oppidis sine limitatione administrentur. In Pagis & agris nemo deputationis suæ limites transcendat.

qua in nostris Civitatibus ad Confessionem adprobati ab Episcopo sine ulla Loci, vel peculiaris Ecclesiæ limitatione, in qua Confessiones possint excipere, in qualibet Urbis Ecclesia Confessiones audiunt, debitis tamen officiis cum ipsius Rectore antea persolutis. Verum Missionariis, in Pagis, & apud Ruricolas commorantibus non liceat Sacramenta, nec etiam Pœnitentiæ extra præscriptos limites administrare; cum ad Confessiones extra confinia excipiendas necessaria omnino sit Vicarii Apostolici licentia, cui illa subjicitur Provincia. Etenim apud Nos etiam Confessarius ab Episcopo pro Sæcularibus adprobatus in sua Diœcesi, extra Diœcesim eam facultatem exercere nequit sine alterius Episcopi adprobatione, in cujus ditione Pœnitentiæ Sacramentum administratur, etiamsi Pœnitens subsit Episcopo, qui illum ad Confessiones excipiendas adprobavit. Idque constat ex Bulla *Superna*, Clementis X. quæ est 6. *tom. 6. Bullarii Romani* §. 4. solus enim Parochus a Moralis Theologiæ Scriptoribus eximitur, qui si forte extra Diœcesim versetur, sui Parochiani ibi degentis Confessiones potest audire, quamvis ab Episcopo Loci, ubi sui Parochiani se præbet Confessarium, adprobationem ad Confessiones non obtinuerit. Necessaria igitur omnino est Vicariorum Apostolicorum licentia, ut Missionarii in Pagis, vel Agris commorantes, Pœnitentiæ Sacramentum ministrent intra limites cuilibet illorum respective subjectos. Attamen ipsosmet Vicarios Apostolicos hortari non prætermittimus, ut meminerint valde consentaneum esse (nisi aliqua legitima causa contrarium persuaserit) facultates illis elargiri, saltem ad Confessiones excipiendas.

Vicariis Ap. suadetur facilitas in delegatione facultatum.

Quandoquidem vero licentiæ administrandi Sacramenta, quæ conceduntur Missionariis Campestribus, ut plurimum certis limitibus arctari solent, extra quos nulla ipsis ministrandi facultas permittitur, quamvis Locus, ubi Sacramenta vellent conferre, intra limites Vicario Apostolico subjectos contineretur, qui permissionem ministrandi impertitus est, tamen Vicarium Apostolicum adhortamur, ut facilem se præbeat Missionario Campestri Sacramenta aliquando conferendi extra limites ipsi præfinitos, nisi forte legitimum aliquod impedimentum id fieri prohibeat.

De Indulgentiis.

§. 23. Hæc omnia proficuam animarum curam, & pacem, concordiamque inter Missionarios; faustum denique Vicariorum Apostolicorum regimen respiciunt. At quoniam a Viris optimis, & fidei dignis indicatum fuit consentaneum fore, si definiatur, utrum Regularibus, qui vel in Regiis Sacellis, vel in Locis pro illis fundatis, sive apud Nobiles, commorantur, liceat Indulgentias suis Ordinibus concessas evulgare, ideo, ut omnes molestæ tricæ evitentur, sequens regula proponitur, quæ executioni demandari omnino debet. In bonum Anglicanæ Missionis adprobantur quilibet pietatis actus, preces, jejunia, atque opera meritoria, quæ a Sancta Romana Ecclesia comprobantur. Ad Indulgentias quod spectat ipsis operibus adnexas ratione privilegiorum, quæ uni,

ANNO 1753.

Suspenduntur in Anglia Indulgentiæ, Regularibus ad communicandum sive publicand. concessæ.

vel alteri Regularium Ordini a Summis Pontificibus concessa fuerunt, suspenduntur, atque, ut Fideles spirituali Sanctarum Indulgentiarum emolumento tranquille, & copiose simul perfruantur, cuilibet Vicario Apostolico auctoritas in ditione sui Vicariatus conceditur, ut quater in annum in iis Solemnitatibus, quæ ipsis magis opportunæ videbuntur, Indulgentiam Plenariam impertiantur, quam lucrari possint quicumque Pœnitentiæ Sacramento expiati, & Sacra Eucharistia refecti Sacellum aliquod visitabunt, ubi Missæ Sacrificium celebratur, pacem Ecclesiæ suæ a Deo rogabunt, paratique erunt pauperes aliqua eleemosyna pro suis viribus sublevare, vel Catechismo, & Sacris Concionibus frequenter interesse, quoties absque gravi incommodo id fieri liceat, sive infirmis, aut morti proximis operam suam christiana charitate præbere; & quoniam non deerunt, qui vel carcere, aut gravi morbo, sive alia legitima causa impediti, præscripta pietatis officia minime poterunt adimplere, singuli Vicarii Apostolici potestatem habeant ea commutandi, & alia, quæ perfici valeant, decernendi. Porro ne morientes e vita decedant sine Benedictione *in articulo mortis*, & sine Indulgentia ipsi conjuncta, iisdem Vicariis Apostolicis facultas conceditur, ut illam impertiant, atque etiam Sacerdotes alios subdelegare possint, qui eam morientibus elargiantur, servata tamen forma, quæ indicitur in Constitutione hujus nostri Pontificatus tempore in lucem evulgata, quam hisce regulis ad majorem commoditatem adjungimus.

Vicariis Apostolicis delegatur largitio Indulgentiæ Plenar. quater in anno.

Et in articulo mortis.

§. 24. Ultimo tandem, cum Anglicanæ Missionis perduratio Principum Catholicorum Ministris, Nobilibus Catholicis, Fundationibusque jam constitutis accepta referri debeat; eos magnopere adhortamur, ut illos tantum Sacerdotes Sæculares, vel Regulares suis Sacellis inservire permittant, qui se prius obtulerint Vicariis Apostolicis, & obtentas ab illis approbationes exhibuerint: secus enim contingere posset, ut præter eorum voluntatem admittatur celebrando Missæ Sacrificio in Sacellis, & ministrandis Sacramentis, qui vel Sacerdos minime existat vel si fuerit Sacerdos, suspensionis fortasse, vel irregularitatis vinculo obstringatur.

Nullus Legatis Principum, & Nobilibus Catholicis ne ullos in suis Sacellis celebrare, & ministrar. permitt. tant, nisi a Vicariis Apost. approbatos.

§. 25. Porro omnia & singula hujusmodi a Nobis, prout præmittitur statuta & decreta, quo firmius subsistant, & serventur exactius, tenore præsentium Apostolica auctoritate, quatenus opus sit, confirmamus, & Apostolicæ firmitatis robore communimus & districte servanda præcipimus & mandamus, salva tamen in præmissis nostra, Successorumque nostrorum Romanorum Pontificum, & ejusdem Congregationis Cardinalium Propagandæ Fidei auctoritate. Decernentes easdem præsentes Litteras, & in eis contenta quæcumque semper firma, valida, & efficacia existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, & a vobis & illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, inviolabiliter observari debere; sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & ejusdem S. R. E. Cardinales, eorumdemque Cardinalium Congregationes, & quosvis alios quacumque præeminentia & potestate fungentes & functuros, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Apostolicis sive sub Plumbo, sive in simili forma Brevis expeditis quorumcumque Prædecessorum nostrorum Litteris, & præsertim felicis recordat. Urbani Papæ VIII. quarum initium est: *Britannia non minus &c.* necnon: *Plantata in Agro Dominico &c.*, aliisque Constitutionibus & Ordinationibus, necnon quorumcumque Ordinum, Congregationum, & Institutorum, etiam Societatis Jesu, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis, & Litteris Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis illorum tenores præsentibus pro plene & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, & derogatum esse volumus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Clausulæ, & Derogationes.

PONT. A. XIII.

§. 26. Cæterum Vos, Venerabiles Fratres Dilecti Filii, per Domini Nostri Jesu Christi charitatem, qui animas nostras pretioso Sanguine redemit, rogamus, & in Domino hortamur, ut non in contentione & æmulatione, sed induentes eumdem Dominum Nostrum Jesum Christum, perficiatis opus vestrum. Ad cujus prosperi successus auspicium Apostolicam Benedictionem studiosæ nostræ voluntatis pignus Vobis, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, peramanter impertimur.

Animorum concordia commendatur Vicariis Ap. & Missionariis in Anglia.

§. 27. Volumus autem, ut earumdem præsentium Litterarum transumtis seu exemplis etiam impressis, & ab ejusdem Congregationis Venerabilium Fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis Propagandæ Fidei præpositorum Præfecto, & Secretario pro tempore existentibus subscriptis, ac Sigillo ejusdem Congregationis munitis eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Fides habenda transumptis.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXX. Maii MDCCLIII. Pontificatus Nostri Anno Decimotertio.

Dat. Pont. Ann. XIII die 12 Maii 1753

Cajetanus Amatus.

DE

DE BENEFICIIS

Et Officiis Curatis per Indiarum Occidentalium Regiones, Sæcularibus etiam Clericis, sublato asserto Regularium privativo jure, conferendis: Apostolicæ Litteræ jam editæ (*quas vide Tom. III. num. 51.*) confirmantur, & declarantur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI,

Ad perpetuam rei memoriam.

Catholici Regis alias proposita petitio.

CUm alias nempe de Anno millesimo septingentesimo quinquagesimo primo ex parte Chariſſimi in Christo Filii Nostri Ferdinandi VI. Hispaniarum Regis Catholici Nobis repræsentatum fuisset, non eas adhuc in Indiarum Occidentalium Regnis, atque Provinciis ipsius Dominio subjectis rerum circumstantias subsistere, ob quas olim Sanctæ memoriæ Pius V. ad instantiam tunc existentis Catholici Hispaniarum Regis, aliique deinceps Romani Pontifices Prædecessores Nostri statuerunt, earum Regionum Parochias, Doctrinas, aliaque munia & officia ad Animarum Curam pertinentia, per Regulares Personas obtineri, & administrari debere, quin immo Sæcularem Clerum illarum Partium a multo jam tempore adeo & numero excrevisse, & moribus, atque doctrina conspicuum, proindeque ad obtinenda & gerenda ejusmodi munia idoneum se præbere, ut nihil jam obstare videretur, quo minus earumdem Parochiarum, Doctrinarum, aliorumque Officiorum provisio, & dispositio, ad eam, quæ generaliter per Orbem vigere dignoscitur, Ecclesiasticæ disciplinæ formam, prout non solum ipse Ferdinandus Rex, sed etiam Archiepiscopi, & Episcopi, per easdem Indiarum Regiones constituti magnopere optabant, revocari posset; Nos omnibus mature perpensis, quum Regiam hanc petitionem non modo generalibus Ecclesiæ Institutis, verum etiam prædicti Sancti Pii, aliorumque Pontificum Prædecessorum Nostrorum menti, ac sæpe declarato Sedis Apostolicæ sensui, conformem agnoverimus; per Nostras sub Plumbo editas Litteras, quarum initium est = *Cum nuper* = datas apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLI. sexto Idus Novembris; Pontificatus Nostri Anno XII. decrevimus, atque permisimus, ut, non obstantibus dicti Sancti Pii V. prædecessoribus Litteris, aliisque in earum confirmationem ab Apostolica Sede emanatis (quibus etiam, quatenus opus esset, expresse derogavimus) Sæculares etiam Clerici, seu Presbyteri quicumque, quos scilicet prædicti Archiepiscopi, & Episcopi, aliique locorum Ordinarii in Indiis Occidentalibus constituti, prævio examine, juxta ea, quæ in Concilio Tridentino statuta sunt, idoneos & habiles reperissent, ad Parochias, Doctrinas, & alia quæcumque munia, & Officia ad animarum Curam pertinentia, in posterum admitti & assumi, eisque etiam Parochiales Ecclesiæ hujusmodi, aliaque Ecclesiastica perpetua Beneficia, quibus Animarum cura imminet, in titulum conferri possent & valerent; prout in dictis Litteris Nostris latius continentur.

Pontificis Decreta per Litteras Apost. edita anno 1751.

Catholici Regis propositum sæcularib. Clericis favorabile.

§. 1. Cum autem nuper idem Ferdinandus Rex Nobis exponi fecerit, quod ipse, cui ex juribus suæ Regiæ Coronæ, Jus Patronatus, ac nominandi, & præsentandi ad omnia dictarum Regionum Beneficia Ecclesiastica, & Officia Curata hujusmodi ex fundatione, seu dotatione, aut Privilegiis Apostolicis actu vigentibus, aliisque legitimis titulis, competit, in dies magis magisque agnoscens ad rectum disciplinæ Ordinem, & ad promovenda in Clero Sæculari dictarum Partium Sacrarum Doctrinarum studia, aliosque communis utilitatis effectus, magnopere proficuum fore, si Sæculares hujusmodi Clerici, seu Presbyteri ad omnia vel pleraque Beneficia & officia prædicta, per ipsum, ejusque successores Catholicos Reges, nominentur, & præsententur, decreverit & constituerit, prædictis S. Pii V. aliorumque Romanorum Pontificum Indultis & facultatibus, in favorem Regularium, vel nullo modo, vel saltem parcissime, & in locis & casibus dumtaxat, in quibus forsan Sæcularium Clericorum defectus reipsa subsistere dignoscatur, in posterum uti; ideoque easdem priores litteras Nostras, novo ac perpetuo confirmationis Nostræ munimine roboratas, uberius per Nos declarari, &, ut infra, super his provideri desideret; Nos ejusdem Ferdinandi Regis supplicationibus inclinati, præsentium tenore, & auctoritate simili, primodictas Nostras Apostolicas Litteras, cum omnibus & singulis decretis & declarationibus in ipsis contentis, & expressis, perpetuo confirmamus, ac iterato Apostolicæ auctoritatis Nostræ robore communimus; decernentes, nullum in posterum jus, nullamque actionem, aut exceptionem, in vim prædictarum Litterarum Sancti Pii Papæ V. aliarumque, ut supra, ab aliis Romanis Pontificibus editarum, prædictis Regularibus competere, ut sive in petitorio judicio, sive in possessorio, privativam facultatem obtinendi, & administrandi Parochias, & Doctrinas ejusmodi, aliaque Officia Animarum curam concernentia, sibi, suisque Ordinibus asserere, aut se in illarum illorumque possessione confovere possint; sed tam eos, qui nunc Parochias, Doctrinas, & Officia præfata obtinent, quam quibus forsan in posterum ejusmodi Curata Beneficia, & officia, servatis de jure servandis, committi, & demandari contigerit; tamquam ad nutum amovibiles, posse tum ab Episcopis, aliisque locorum Ordinariis, tum etiam a propriis Regularibus Superioribus, justis concurrentibus causis, (super quarum subsistentia illorum conscientiam oneramus, sed nunquam illos ad earum declarationem, aut verificationem compelli posse volumus & decernimus) ab earundem Parochialium, Doctrinarum, & Officiorum regimine & exercitio removeri; eveniente autem remotione, liberum fore Catholicis Regibus, alios

Pont. annuendo declarat, nullum jus neque in petitorio, neque in possessorio, Regularibus competere ad Beneficia & Officia Curata Indiarum Occid. obtinenda, aut retinenda.

Anno 1753.

liosquoscumque idoneos Sæculares, aut Regulares Clericos, seu Presbyteros, juxta legitima eorum Regii Patronatus jura, ad hujusmodi Curata Beneficia, & Officia nominare & præsentare, ac respective Episcopis, aliisque Locorum Ordinariis, hujusmodi Clericos, seu Presbyteros, prævio examine, aliisque servatis de jure servandis ad illa admittere & assumere, seu, quatenus Sæculares fuerint, ipsis etiam in Titulum eadem conferre, & de iis providere.

Regulares hujusmodi Parochiis, vel Offic. præpositi, quibus in rebus Superiori Regulari privative subjiciantur.

§. 2. Volumus autem, ut omnes & singuli, cujuscumque Ordinis, Congregationis, Societatis, & Instituti, etiam expresse nominandi, Regulares, qui hujusmodi Parochiarum, Doctrinarum, & Officiorum regimine & exercitio retinebuntur, seu quos ad eadem in posterum assumi, & admitti contigerit, (juxta ea, quæ tam in citatis Nostris Litteris incipientibus = *Cum nuper* =, quam in aliis Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quadragesimo quarto, decimo Kal. Decembris editis, quarum initium est = *Firmandis, atque asserendis* =, a Nobis decreta & declarata fuerunt) noverint, se in iis quidem, quæ concernunt eorum Regularis Instituti observantiam, Episcopis, aliisque Locorum Ordinariis nullatenus subjectos esse, sed a suis Superioribus Regularibus quoad hæc privative dependere.

In quibus autem Ordinarii jurisdictioni & correctioni cumulative subsint.

In his autem, quæ vel ad ipsum spectant exercitium curæ Animarum, vel etiam ad eorum vitam, & mores pertinent, Episcopis quoque, aliisque Ordinariis Locorum Præsulibus subjectos esse; ideoque ab iisdem Episcopis, & Ordinariis, nec non Vicariis, & Visitatoribus ab iis deputatis, æque ac a suis Regularibus Superioribus in his omnibus judicari, & corrigi posse; & quidem ea lege, ut quatenus unius & alterius Superiorum hujusmodi judicia inter se non conveniant, Episcopalia seu Ordinariæ Curæ Processus, atque Sententia, Regularis Prælati judicio & actis omnino prævalere debeant; ac reipsa præferantur, & executioni demandentur.

Ordinarii prærogativæ, in casu discrepantiæ judicii.

Superius statuta confirm.

§. 3. Præsentes quoque Litteras, & in eis contenta quæcumque, nulla unquam ex causa, colore & capite, etiam in corpore juris clauso, etiam ex eo quod quicumque in præmissis jus vel interesse habentes, aut habere prætendentes, cujusvis status, aut Ordinis, Congregationis & Instituti, etiam hic de necessitate specialiter exprimendi, existant, iisdem non consenserint, nec ad ea vocati, & auditi, neque Causæ, propter quas præsentes emanaverint, satis adductæ, probatæ, aut verificatæ fuerint, de subreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, aut consensus interesse habentium, aliove quolibet defectu notari, impugnari, aut in controversiam, & judicium etiam ad effectum obtinendæ aperitionis oris, aut restitutionis in integrum, adduci posse: Sed semper & perpetuo firmas, validas, & efficaces existere & fore, suosque plenarios effectus sortiri, & obtinere, ac illis, quorum favorem concernunt, plenissime suffragari, atque etiam ab omnibus, ad quos respective pertinet, & pertinebit in posterum, inviolabiliter observari, volumus & decernimus. Sicque & non aliter in præmissis judicari, & censeri per quoscumque Ordinarios, & Delegatos Judices, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, eorumque Congregationes, nec non Apostolicæ Sedis Legatos, seu Nuncios, aliosque quoslibet quacumque præeminentia, & potestate fungentes, & functuros, sublata eis, & eorum cuilibet aliter judicandi, & interpretandi facultate, ac etiam irritum & inane decernentes, quidquid ab eorum quolibet in contrarium judicari, & decerni, seu scienter, vel ignoranter attentari contigerit.

Pont. A. XIII.

Aliter judicari prohibetur.

Contrariis amplissime derogatur.

§. 4. Non obstantibus prædictis Sancti Pii V., aliisque Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum in eorundem confirmationem etiam in forma specifica, editis Litteris, Nostraque, & Cancellariæ Apostolicæ regula de non tollendo jure quæsito, aliisque Apostolicis, seu in universalibus, Provincialibus, aut Synodalibus Conciliis editis, generalibus aut specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, nec non quarumcumque Ecclesiarum, seu Ordinum, Congregationum, & Institutorum, etiam specialiter exprimendorum, quantumvis juramento, Confirmatione Apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis statutis, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus; Privilegiis quoque, exemptionibus, & Indultis, etiam in corpore juris clausis, aut sub quibusvis formis, & verborum tenoribus, seu clausulis, & decretis, etiam derogatoriarum derogatoriis, & irritantibus in genere, vel in specie, etiam motu proprio, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, seu consistorialiter, aut ad Regum, aliorumque Supremorum Principum instantiam, vel peculiarium quorumcumque meritorum intuitu, aliove titulo, etiam oneroso, quibuscumque personis, Collegiis, Locis, Ordinibus etiam Militaribus, Congregationibus, Societatibus, & Institutis, etiam Societatis Jesu, vel Sancti Joannis Hierosolymitani, aliisque quibuslibet in contrarium præmissorum concessis, ac pluries confirmatis, approbatis, & innovatis. Quibus omnibus & singulis, eorum tenores, formas, causas, & occasiones præsentibus pro expressis, insertis, & specificatis habentes, pari motu, & Apostolicæ auctoritatis plenitudine ad præmissorum effectum plenissime derogamus, eaque respective, quatenus præsentibus adversantur, de medio tollimus & abolemus per præsentes. Quarum Transumptis, seu exemplis etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, & Sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eamdem fidem ubique Locorum & gentium, in judicio, & extra, haberi volumus, quæ eisdem præsentibus haberetur, si originaliter exhiberentur.

Transumptor. fides.

Sanctio.

§. 5. Nulli ergo omnino Hominum liceat paginam hanc Nostrarum Confirmationis, Declarationum, Decretorum, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit; indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Da-

PONT. A.XIII. Dat. die 9. Junii 1753 Pont. XIII. Datum in Arce Gandulfi Albanen. Diœcesis Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo tertio, quinto Idus Junii, Pontificatus Nostri Anno Tertiodecimo,

Pro D. Card. Passioneo
J. Florius Substitutus,

J. Datarius.
V I S A
De Curia J. C. Boschi.
L. Eugenius.



XVIII. V E N E T I A R U M

Reipublicæ conceditur Jus nominandi ad Ecclesias Torcellanam, Caprularum, & Clodiensem.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium SINCERITAS Fidei, & devotionis affectus, quibus dilecti Filii Nobiles Viri Dux & Respublica Venetiarum erga Catholicam Religionem, & Ecclesiam Romanam omni tempore se se conspicuos præstiterunt, quibusque recentia Zeli ac pietatis suæ argumenta, non sine filialis in Nos observantiæ significationibus, addiderunt: Nos quodammodo impellunt, ut ea ipsis favorabiliter concedamus, quæ ab Ecclesiarum utilitate, quemadmodum pro certo confidimus, minime sejuncta, ad meritum eorundem honoris augmentum pertinere, & publicis eorum votis salubriter respondere conspicimus.

Jus nominandi ad Ecclesiam Patriarc. Venetiar. Duci & Reipub. concessum a Pio IV. §. 1. Cum itaque ipsi, quibus ex Apostolico fel. rec. Prædecessoris Nostri Pii Papæ IV. Indulto, cui non est hactenus in aliquo derogatum, & ex antiqua consuetudine, jus competit, ad Patriarchalem Ecclesiam Venetiarum, quoties illam vacare contingat, nominandi & præsentandi Nobis & Romano Pontifici pro tempore existenti Personam idoneam, per Nos, seu per Romanum Pontificem hujusmodi, ad eandem Patriarchalem Ecclesiam pro tempore etiam promovendam, eique præficiendam, Nobis humiliter, & enixe supplicari fecerint, ut Indultum etiam nominandi ad tres infrascriptas Cathedrales Ecclesias, Torcellanam nempe, Caprularum, & Clodiensem, in earum vacationum casibus futuros illarum respective Episcopos, ipsis concedere dignaremur.

Indultum hujusmodi petitur pro tribus Ecclesiis Patriarchæ Suffraganeis. Venetorum Ducum & Reipub. antiqua merita in easdem Ecclesias. §. 2. Nos attendentes, pro eo quod pertinet ad primodictam Torcellanam Ecclesiam, quod olim destructa Altinensi Civitate, ejusque Episcopali Cathedra, & Sede Torcellum translata, nova Cthedralis Ecclesia ibi per bo: mem: Petrum tunc Venetiarum Ducem ædificata, ac etiam Episcopo ibidem de congrua habitatione provisum fuit; alterius vero, Caprularum videlicet, Ecclesiæ initia ex eo derivari, quod olim existens Concordiensis Episcopus Joannes nomine a sua Civitate profugus, propterea quod schismati adhærere nollet, in eo Oppido exceptus, Episcopalis Sedis ibidem statuendæ commodum obtinuerit; ac demum, quod spectat ad Clodiensem Ecclesiam, hujus constitutionem præcipue acceptam referri bo: mem: Ordelafo Faletrio Venetiarum pariter Duci, cujus favore & auxilio factum est, ut, quum Insula Metamauci, vulgo *Malamocco*, marinis fluctibus submersa fuerit, illius quondam Episcopus in Fossa Clodia consistere, ibique Episcopalem Sedem stabilire potuerit.

Iidem nuper, instante Pont. Catholicæ Religionis indemnitati in Dalmatia consuluerunt. §. 3. Cumque etiam debita consideratione pensare non omiserimus, quod paucis abhinc mensibus, quum quidam schismaticus Papas Simon Conzacovich nuncupatus, a schismatico Græcorum Pseudo-Patriarcha in Dalmatiam missus fuisset, ut ibi Sedem figeret; id quod, si forte evenisset, in magnam Sanctæ Catholicæ Religionis nostræ perniciem, & grave Apostolicæ Sedis præjudicium, cum intolerabili Latinorum Episcoporum perturbatione cessisset, quemadmodum Nos prædicto Duci & Senatoribus, tum a dilecto Filio Nobili Viro Petro Andrea Cappello Equite ejusdem Reipublicæ apud Nos & Apostolicam Sedem Oratore; tum etiam a Venerabili Fratre Archiepiscopo Chalcedonensi, Nostro & ejusdem Sedis Nuntio apud ipsam Venetam Rempublicam constituto, repræsentari curavimus; publico ac solemni Senatus Decreto, eidem schismatico Pseudo-Pastori denunciatum fuit, ut a prædictis Dalmatiæ Regionibus sine mora abscederet.

Confirmatur Indultum Pii IV. pro Ecclesia Patriarc. Venet. §. 4. His omnibus mature perpensis, ac etiam Paterna Nos impellente affectione, qua eamdem inclytam Venetorum Rempublicam ex animo prosequimur: prædictorum singulares personas a quibusvis excommunicationis &c. ad effectum &c. censentes; præsentium Litterarum tenore, ac de Apostolicæ auctoritatis plenitudine, non modo præfatum jus nominandi, & præsentandi ad Patriarchalem Venetiarum Ecclesiam pro tempore vacantem, prout alias per dictum Pium IV. Prædecessorem eisdem Duci & Reipublicæ concessum fuit, confirmamus & innovamus; verum etiam eisdem, in sinceritate Fidei, & dictæ Romanæ Ecclesiæ devotione persistentibus, ut, quando & quoties prædictas tres Ecclesias Torcellanam videlicet, Caprularum, & Clodiensem, seu earum quamlibet quocumque vacationis modo, præterquam per obitum cujuslibet earum Episcopi in Romana Curia, vacare, seu Pastore ac Præsule orbari contigerit; toties perpetuis futuris temporibus jus habeant nominandi Nobis, & Romano Pontifici pro tempore existenti idoneam Personam Ecclesiasticam ad unamquamque Ecclesiam hujusmodi respective promovendam, eique præficiendam, concedimus & indulgemus, ac nominationes hujusmodi idonearum Personarum Ecclesiasticarum, per Nos, & Romanum Pontificem pro tempore existentem, acceptandas fore, & ad effectum perduci decernimus, servatis omnibus servari solitis, ac mediante propositione in Consistorio Secreto, & Litterarum Apostolicarum

Et novum conceditur quoad tres prædictas Cathedr. Ecclesias.

ANNO 1753.

Anno 1753.

rum expeditione io forma consueta; volentes hujus novi juris exercitium a nominatione ad Ecclesiam Cathedralem Clodiensem, quæ ab aliquo jam tempore Pastoris solatio destituta est, per eosdem Ducem, & Rempublicam facienda de idonea Persona Ecclesiastica, ut præfertur, ad ipsam Ecclesiam Clodiensem per Nos promovenda, eique præficienda, initium capere debere.

Venetorum pietas excitatur ad Catholicam Religionemde more defendendam.

§. 5. Porro minus justam opinionem habere videremur de egregia ipsius Reipublicæ pietate & orthodoxia, deque perpetuo ejusdem studin erga Sanctam Apostolicam Sedem, si iteratis hortationibus etiam, atque etiam ipsi commendaremus assiduam, quam semper præstitit, vigilantiam adversus insidias, & attentata Græcorum schismaticorum Dalmatiæ Regionibus imminentium. Attamen, ut aliquam hujus rei mentionem faceremus, duæ Nos gravissimæ causæ coegerunt; una nimirum ex Officii Nostri debito petita, quo scilicet pro tuenda Sanctæ Religionis nostræ integritate vitam & sanguinem profundere tenemur; Altera vero ex iosigni ipsius Reipublicæ laude desumpta, cui jam usque a septimo Ecclesiæ sæculo Prædecessor Noster Honorius Papa, propter illius constantem cum Romana Ecclesia conjunctionem, invictamque a schismaticis aversionem, præclarum Christianissimæ Reipublicæ oomen attribuit.

Item ad consulendum statui valde misero earumdem Ecclesiarum

§. 6. Supervacaneum præterea videri potest eidem Reipublicæ ob oculos ponere satis notum miseriæ statum, ad quem vel omnes, vel saltem duæ ex tribus prædictis Cathedralibus Ecclesiis redactæ conspiciuntur; Siquidem non sine fundamento sperare licet, idonea ipsis auxilia a publica liberalitate, opportunis temporibus præstanda fore, quibus necessariæ earundem Præsulum sustentationi ac dignitati, ut par est, consulatur; Quum perspicna scriptorum monumenta testentur, quantum ab antiquis ipsius Reipublicæ Patribus, instante San. mem. Gregorio Papa VII. Prædecessore Nostro, præstitum fuerit in Beneficium Patriarchalis Venetiarum Ecclesiæ, ad deplorandam paupertatis conditionem antea redactæ.

Denique ııs, qui ın electionibus nominandorum suffragaturi erunt Canonicæ sanctiones in memoriam revocantur.

§. 7. Hoc demum; pro Apostolici ministerii Nostri Officio, omnibus & singulis, qui in electionibus personarum ad easdem Ecclesias quandocumque vacantes pro tempore nominandarum, suffragium ferre debebunt, studiosissime commendatum volumus, ut Sacrosancti Tridentini Concilii monitum, & respective præceptum præ oculis habeant, quod in *seff. 24. de Reformat. cap.* 1. sequentibus verbis expressum legitnr: *Omnes vero & singulos, qui ad promotionem præficiendorum quodcumque jus quacumque ratione a Sede Apostolica habent, aut alioquin operam suam præstant, hortatur & monet, ut in primis meminerint, nihil se ad Dei gloriam, & populorum salutem utilius posse facere, quam si bonos Pastores, & Ecclesiæ gubernandæ idoneos promoveri studeant; eosque alienis peccatis communicantes, mortaliter peccare, nisi quos digniores, & Ecclesiæ magis utiles ipsi judicaverint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium suggestionibus, sed eorum exigentibus meritis, præfici diligenter curaverint.*

Pont. A. XIII

Clausulæ de perpetuo Indulti vigore.

§. 8. Præsentes autem litteras, & io eis cootenta hujusmodi nullo unquam tempore de subreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, aliove quolibet, etiam quantumvis magno, seu substantiali, aut solemnitatum defectu impugnari, retractari, aut ad terminos juris reduci, seu illis ex quavis causa derogari posse, sed semper firmas, validas, & efficaces existere & fore, suosque pleoarios, & integros effectus sortiri, & obtinera, eisdemque Duci & Reipubliçæ perpetuo suffragari; sicque & non aliter per quoscumque Judices, & Commissarios, qnavis auctoritatn fungentes, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardioales, ac ipsummet Consistorium, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari & definiri debere volumus, & decernimus: irritum quoque & inane quidquam secus super bis a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoraoter contigerit attentari.

Derogationes generales & speciales.

§. 9. Nnn obstantibus Apostolicis, ac quibusvis reservatoriis, & revocatoriis, aliisque Cancellariæ Apostolicæ regulis, & clausulis editis, & edendis, nec non universalium, Provincialium, ac Synodalium Conciliorum, generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, nec oon dictarum Torcellanæ, Caprulararum, & Clodiensis Ecclesiarum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudioibus, etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis eisdem Ecclesiis, eorumque Capitulis, & Cleris sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, ac irritantibus, & aliis decretis quomodolibet cnncessis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innovatis; quibus omnibus, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, & individua meotio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda esset, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum inserti essent, præseotibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robure permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio.

§. 10. Nulli ergo omnino homioum liceat hanc paginam Nostræ absolutionis, confirmationis, ionovationis, concessionis, indului, bortationis, decreti, & derogationis iofringere, vel ei ausu temerario contraire; Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. die 13. Junii 1753. Pont. XIII.

Datum in Arce Gandulfi Albanen. Diœcesis Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo tertio, Idibus Junii, Pontificatus Nostri Anno Tertiodecimo.

Pro D. Cardinali Passioneo
J. Florius Substit.

J. Datarius.

V I S A

De Curia J. C. Boschi.

Registrata in Secretaria Brevium.

ME-

Pont. A. XIII.

Anno 1753.

XIX.

METHODUS

Præscribitur in examine, ac proscriptione librorum a Congregationibus Romanæ Universalis Inquisitionis, & Indicis servanda, certæque Relatoribus ac Consultoribus proponuntur Regulæ, quas in examine, judicioque ferendo sequantur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Cura Prædecessor. Pontific. in proscribendis noxiis libris.

SOllicita ac provida Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum vigilantia in eam semper curam incubuit, ut Christifideles ab eorum Librorum lectione averteret, ex quibus incauti ac simplices detrimenti quidpiam capere possent, imbuique opinionibus ac doctrinis, quæ vel morum integritati, vel Catholicæ Religionis Dogmatibus adversantur. Nam, ut vetustissimum mittamus Sancti Gelasii I. Decretum, quæque jam pridem a Gregorio IX. aliisque Pontificibus hac de re statuta fuerunt; ignorare neminem arbitramur, quæ fuerint a Prædecessoribus Nostris Pio IV. Sancto Pio V. & Clemente VIII. diligentissime præstita, ut saluberrimum opus à Sacrosanctæ Tridentinæ Synodi Patribus susceptum, mature discussum, ac pene ad exitum perductum, de vetitæ lectionis Librorum Indice conficiendo, atque vulgando, non absolverent solum atque perficerent, sed sapientissimis etiam decretis ac regulis communirent. Quod quidem negotium Apostolica Sedes continenter urget, ac promovet; ad id deputatis duabus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Congregationibus, quibus onus inquirendi in pravos noxiosque libros impositum est, cognoscendique, quibus emendatio, & quibus proscriptio debeatur. Id muneris Congregationi quidem Romanæ Universalis Inquisitionis a Paulo IV. commissum perhibent; idque adhuc ab ea exerceri pergit, ubi de Libris ad certa rerum genera pertinentibus judicandum occurrit. Certum est autem, Sanctum Pium V. primum fuisse Congregationis Indicis Institutorem, quam subsequentes deinde Pontifices Gregorius XIII. Sixtus V. & Clemens VIII. confirmarant, variisque privilegiis & facultatibus auxerunt: Ejusque proprium, ac fere unicum Officium est, in examen Libros vocare, de quorum proscriptione, emendatione, vel permissione capienda est deliberatio.

Hæc cura delegata est tum Congreg. Univ. Inquisition. tum alteri Indicis a S. Pio V. instituta.

Utriusque Congreg. circumsp. in proscr. libris.

§. 1. Qua maturitate, consilio, ac prudentia in Congregatione Universalis Inquisitionis de proscribendis vel dimittendis Libris deliberetur, cum neminem latere putamus, tum Nos ipsi plane perspectum, ac diuturna experientia compertum habemus. Nam in minoribus constituti, de Libris nonnullis in ea censuram tulimus, & Consultoris ejusdem Congregationis munere diu perfuncti sumus, postremo inter Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales cooptati, Inquisitoris Generalis locum in ea obtinuimus; ac demum ad Apostolicam Sedem, meritis licet imparibus, evecti, non modo censorum animadversiones in Libros nonnullos aliquando legere, ac ponderare, sed etiam in Congregationibus, quæ singulis Feriis quintis coram Nobis habentur, Cardinalium sententias atque suffragia, antequam de iisdem Libris quid decernatur, audire & excipere consuevimus. Haud minoris diligentiæ testimonium ferre possumus, adeoque debemus, pro altera Congregatione Indicis, cui generaliter incumbit, ut supra diximus, de quorumvis Librorum proscriptione decernere. Dum enim in minoribus versaremur, cum primi, tum secundi Censoris, seu Relatoris Officium in ea Congregatione non semel obivimus; ex quo autem Supremum Pontificatum gerimus, nullius Libri proscriptionem ratam habuimus, nisi audito Congregationis Secretario, qui Libri materiem, Revisorum censuras, Cardinalium judicia & suffragia, accurate Nobis exponeret.

Pont. certas ad id Regulas perpetuo servandas statuere deliberat.

§. 2. Sed quoniam compertum est Nobis, atque exploratum, multas Librorum proscriptiones, præsertim quorum Auctores Catholici sunt, publicis aliquando injustisque querelis in reprehensionem adduci, tanquam si temere ac perfunctorie in Tribunalibus Nostris ea res ageretur; operæ pretium duximus, hac Nostra perpetuo valitura Constitutione, certas firmasque regulas proponere; juxta quas deinceps Librorum examen judiciumque peragatur; tametsi plane affirmari posset, idipsum jampridem, vel eadem prorsus ratione, vel alia æquipollenti, constanter actum fuisse.

Inquisit. Congreg. quibus viris constet, quibusve de rebus in ea agatur.

§. 3. Porro Romanæ Universalis Inquisitionis Congregatio ex pluribus constat Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus a Summo Pontifice delectis, quorum alii Sacræ Theologiæ, alii Canonici Juris doctrina, alii Ecclesiasticarum rerum peritia, muneribusque Romanæ Curiæ exercitatione, prudentiæ demum, ac probitatis laude, conspicui habentur. His adjungitur unus ex Romanæ Curiæ Præsulibus, quem Assessorem vocant; unus etiam ex Ordine Prædicatorum Sacræ Theologiæ Magister, quem Commissarium appellant; certus præterea Consultorum numerus, qui ex utroque Clero Sæculari ac Regulari assumuntur; alii demum præstantes doctrina Viri, qui a Congregatione jussi, de Libris censuram instituunt, iisque Qualificatorum nomen tributum est. De variis in præfata Congregatione, iisque gravissimis rebus agitur, in primis autem de Causis Fidei, ac de Personis violatæ Religionis reis. At cum Librum aliquem ad eam, tanquam proscriptione dignum, deferri contigerit; nisi ad Indicis Congregationem, ut fieri plerumque solet, judicandum remittat, sed pro rerum temporumque ratione sibi de illo cognoscendum esse arbitretur; Nos, inhærentes Decreto lato ab eadem Congregatione Feria quarta Kalendis Julii Anni millesimi septingentesimi quinquagesimi, atque a Nobis confirma-

Anno 1753.

Methodus a Congregatione Inquisitionis servanda in librorum proscriptione.

to Feria quinta insequente, hac ratione & methodo judicium institui mandamus.

§. 4. Primo nimirum uni ex Qualificatoribus aut Consultoribus a Congregatione designando, Liber tradatur, quem is attento animo legat ac diligenter expendat; tum Censuram suam scripto consignet, locis indicatis & paginis, in quibus notati errores continentur. Mox Liber cum animadversionibus Revisoris ad singulos Consultores mittatur, qui in Congregatione pro more habenda singulis Feriis secundis in Ædibus Sancti Officii, de Libro & Censura Sententiam dicant: Ipsa deinde Censura, cum Libro, & Consultorum suffragiis, ad Cardinales transmittantur, ut hi in Congregatione, quæ Feria quarta haberi solet in Fratrum Prædicatorum Cœnobio Sanctæ Mariæ supra Minervam nuncupato, de tota re definitive pronuncient. Post ab Assessore Sancti Officii Acta omnia ad Pontificem referantur, cujus arbitrio judicium omne absolvetur.

Ulteriores cautelæ adhibendæ, si de Auctoris Catholici libro agatur.

§. 5. Cum autem sit veteri institutione receptum, ut Auctoris Catholici Liber non unius tantum Relatoris perspecta censura, illico proscribatur; ad normam præfati Decreti mensis Julii Anni Millesimi septingentesimi quinquagesimi, volumus eam consuetudinem omnino servari, ita ut si primus Censor Librum proscribendum esse judicet, quamvis Consultores in eandem sententiam conveniant, nihilominus alteri Revisori ab eadem Congregatione electo Liber & Censura tradantur; suppresso primi Censoris nomine, quo alter judicium suum liberius exponat. Si autem secundus Revisor primo assentiatur, tunc utriusque animadversiones ad Cardinales mittantur, ut iis expensis de Libro decernant: At si secundus a primo dissentiat, ac Librum dimittendum existimet, tertius eligatur Censor, cui, suppresso priorum nomine, utraque censura communicetur. Hujus autem Relatio, si a priore Consultorum Sententia non abludat, Cardinalibus immediate communicetur, ut ipsi quod opportunum fuerit, decernant. Sin minus, iterum Consultores, perspecta tertia Censura suffragium ferant; idque una cum omnibus præfatis relationibus, Cardinalibus exhibeatur, qui, re ita mature perpensa, de controversia denique pronunciare debebunt. Quotiescumque autem Pontifex, vel ob rei, de qua in Libro agitur, gravitatem, vel quia id Auctoris merito, aliisque circumstantiis tribuendum veniat, Libri judicium coram se ipso in Congregatione Feriæ quintæ habendum decrevit; quod sæpe a Nobis factum fuit, & quoties ita expedire judicabimus, in posterum quoque fiet; tunc satis fuerit exhibere Pontifici & Cardinalibus Libri censuras, & Consultorum suffragia, omisso examine Congregationis Feriæ quartæ, ejusque relatione, quam per Assessorem Pontifici faciendam diximus: Nam Cardinalium suffragiis coram ipso Pontifice ferendis, atque hujus definitiva sententia, vel alio opportuno consilio in eadem Congregatione capiendo, res absolvetur.

Indicis Congregatio, ejusque ejusdem munera.

§. 6. Altera quoque Indicis Congregatio plures complectitur Cardinales ipsi a Pontifice adscriptos, iisdemque dotibus præditos, quibus S. Officii Cardinales pollere solent; quum etiam eorum aliquos in utraque Congregatione locum habere contingat: Ex iis unus ejusdem Congregationis Præfectus existit; Assistens vero perpetuus est Magister Sacri Palatii; Secretarius autem, a prima Congregationis institutione usque in præsentem diem, ex Ordine Fratrum Prædicatorum a Summo Pontifice pro tempore eligi consuevit. Sunt præterea ex utroque Clero Sæculari & Regulari ejusdem Congregationis Consultores, & Relatores selecti; & quidem, ubi aliquis Librorum relationes coram Congregatione semel, bis, tertio, laudabiliter peregerit, tum ipsa Congregatio Pontificem rogare solet, ut ejus auctoritate in Consultorum numerum referatur.

Iterata Pontificis consilia de statuendis certis Regulis, quæ in librorum proscriptione serventur.

§. 7. Sub ipsa Pontificatus nostri primordia, ea Nos subiit cogitatio, ut certam aliquam & immutabilem methodum pro examine judicioque Librorum in hac Indicis Congregatione servandam statueremus. Qua de re non modo consilium exquisivimus dilecti Filii Nostri Angeli Mariæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Quirini nuncupati ejusem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Bibliothecarii, & dictæ Congregationis Præfecti, qui pari prudentia & doctrina suum Nobis sensum scripto declaravit; verum etiam antiquiores aliquot ejusdem Congregationis Consultores coram dilecto Filio Josepho Augustino Orsi Ordinis Prædicatorum, tunc ipsius Congregationis Secretario, nunc autem Palatii Apostolici Magistro, convenire jussimus, suamque sententiam aperire, quæ pariter scripto concepta, Nobis jam tunc exhibita fuit. Cumque hæc omnia diligenter apud Nos asservata fuerint, nunc demum veterem deliberationem Nostram resumentes, quemadmodum ea, quæ ad librorum examen, atque judicium in primodicta Congregatione Sancti Officii peragendum, pertinent, auctoritate Nostra constabilivimus, ita etiam ea, quæ ad Congregationem Indicis, & ejusdem generis negocia apud eam tractanda facere possunt, opportunis Decretis constituere volentes, prælaudati Cardinalis Præfecti consiliis, dictorumque Consultorum votis inhærendo, hæc deinceps servanda decernimus.

Primum sibi examen instituendum a Congregationis Secretario, & duobus designatis Consultoribus cum Relatore ad id assumpto.

§. 8. Cum Congregatio Indicis ad Librorum censuram unice, ut dictum est, instituta, non ita crebro convocari soleat, ut altera Sancti Officii Congregatio, quæ ob caussarum & negociorum multitudinem, singulis hebdomadis ter haberi consuevit; illius propterea Secretario peculiare munus & officium recipiendi Librorum denunciationes, ut fieri jam ante consuevit, committimus & demandamus. Is autem a Libri Relatore perconctabitur diligenter, quas ob causas illum prohiberi postulet; tum Librum ipsum haud perfunctorie pervolvet, ut de propositæ accusationis subsistentia cognoscat; duobus etiam in eam rem adhibitis Consultoribus, ab ipso, prævia Summi Pontificis, aut Cardinalis Præfecti, vel ejus, qui Præfecti vices supplet, approbatione eligendis: Quorum collato consilio, si Liber censura & nota dignus videatur, unus aliquis Relator

lator ad ferendum de eo judicium idoneus, illius nempe facultatis, de qua in Libro agitur, peritus, eadem, quam nuper innuimus, ratione eligendus erit, qui scripto referat animadversiones suas, adnotatis paginis, quibus singula ab ipso reprehensa continentur. Sed antequam ejus Censura ad Cardinalium Congregationem feratur, haberi volumus privatam Consultorum Congregationem, quam olim *Parvam* dixerunt, Nos autem *Præparatoriam* vocabimus, ut Relatoris animadversionibus ad Librum collatis, de earum pondere judicium fiat. Hujusmodi Congregatio semel omnino singulis mensibus, aut etiam sæpius, si oportuerit, ab ipso Congregationis Secretario convocanda erit, vel in suis cubiculis, vel opportuniore, ut ipsi videbitur, loco, intra prædicti Cœnobii Ædes, ubi is commoratur. Eique semper intererit Magister Sacri Palatii pro tempore existens, una cum sex aliis a numero Consultorum, singulis vicibus, pro qualitate argumenti & materiæ, de qua disputandum erit, ut supra de primis duobus Consultoribus, & de Relatore constitutum est, a Secretario eligendi; præter Secretarium ipsum, cujus partes erunt in tabulas referre Consultorum sententias, quas deinde ad Congregationem Cardinalium mittet, cum Relatoris Censura. In generali demum Congregatione omnia illa servari debebunt, quæ superius statuta sunt pro Congregatione Sancti Officii circa Librorum examen. Ac quemadmodum ad Assessorem Sancti Officii pertinet, de actis in Congregatione Summum Pontificem certum reddere; ita ad Secretarium Congregationis Indicis spectabit, quoties hæc Librum aliquem proscribendum, aut emendandum censuerit, ejusdem Pontificis assensum, prævia diligenti actorum omnium relatione, exquirere.

Subsequitur Congreg. præparatoriæ examen.

Quinam huic intersint, & quando, ac ubi convocanda.

Postremum Generalis Congreg. Judicium a Secretario Pontifici deferendum.

§. 9. Quoniam vero in Congregatione Indicis de sola Librorum prohibitione agitur, nonnulla hoc loco adjungenda adjudicavimus, eidem Congregationi potissimum usui futura, quæ tamen ab altera etiam Congregatione Sancti Officii, dum in hujus quoque generis caussis se immiscet, ubi similes rerum circumstantiæ se offerant, æque observanda erunt. Quotiescumque agatur de Libro Auctoris Catholici, qui sit integræ famæ, & clari nominis, vel ob alios editos Libros, vel forte ob eum ipsum, qui in examen adducitur, & hunc quidem proscribi oporteat; præ oculis habeatur usu jamdiu recepta consuetudo prohibendi Librum, adjecta clausula = *Donec corrigatur*, seu *donec expurgetur*, si locum habere possit, nec grave quidpiam obstet, quo minus in casu, de quo agitur, adhiberi valeat. Hac autem conditione proscriptioni adjecta, non statim edatur Decretum, sed suspensa illius publicatione, res antea cum Auctore, vel quovis altero pro eo agente, & rogante, communicetur, atque ei quid delendum, mutandum, corrigendumve fuerit, indicetur. Quod si nemo Auctoris nomine compareat, vel ipse, aut alter pro eo agens, injunctam correctionem Libri detrectet, congruo definito tempore Decretum edatur. Si vero idem Auctor, ejusve Procurator, Congregationis jussa fecerit, hoc est novam instituerit Libri editionem cum opportunis castigationibus, ac mutationibus; tunc supprimatur proscriptionis Decretum; nisi forte priora editionis exemplaria magno numero distracta fuerint; tunc enim ita decretum publicandum erit, ut omnes intelligant, primæ editionis exemplaria dumtaxat interdicta fore, secundæ vero jam emendatæ permissa.

Clausula, *donec liber corrigatur* quando proscript. decreto apponenda.

§. 10. Conquestos scimus aliquando nonnullos, quod Librorum judicia & proscriptiones, inauditis Auctoribus, fiant, nullo ipsis loco ad defensionem concesso. Huic autem querelæ responsum fuisse novimus, nihil opus esse Auctores in judicium vocare, ubi non quidem de eorum personis notandis, aut condemnandis agitur, sed de consulendo Fidelium indemnitati, atque avertendo ab ipsis periculo, quod noxia Librorum lectione facile incurritur; Si qua vero ignominiæ labe Auctoris nomen ex eo aspergi contingat, id non directe, sed oblique ex Libri damnatione consequi. Qua sane ratione minime improbandas censemus hujusmodi Librorum prohibitiones, inauditis Auctoribus, factas; quum præsertim credendum sit, quidquid pro se ipso, aut pro doctrinæ suæ defensione potuisset Auctor afferre, id minime a Censoribus, atque Judicibus ignoratum, neglectumve fuisse. Nihilo tamen minus, quod sæpe alias, summa æquitatis & prudentiæ ratione, ab eadem Congregatione factum fuisse constat, hoc etiam in posterum ab ea servari magnopere optamus, ut quando res sit de Auctore Catholico, aliqua nominis & meritorum fama illustri, ejusque opus, demptis demendis, in publicum prodesse posse dignoscatur, vel Auctorem ipsum suam caussam tueri volentem audiat, vel unum ex Consultoribus designet, qui *ex Officio* Operi patrocinium, defensionemque suscipiat.

Auctor Catholicus libri ad examen delati non necessario, sed recte tamen auditur, vel operis Defensor ex officio deputatur.

§. 11. Quemadmodum vero, ubi de Congregatione Sancti Officii agebamus, eidem Nos semper intarfuturos recepimus, quotiescumque de Libro, cujus materia gravioris momenti sit, judicium agatur; quod erit Nobis facillimum, quum eadem Congregatio qualibet Feria quinta coram Nobis habeatur; sic & Indicis Congregationi præsentiam Nostram impendere parati sumus, quoties rei gravitas id promereri videbitur. Neque enim id opus esse dicendum est, quum vel Hæretici hominis Liber denunciatur, in quo Auctor errores Catholico dogmati adversantes consulto tradit aut tuetur; vel Opus aliquod in examen adducitur, quo rectæ morum regulæ labefactantur, ac vitiis, & corruptelis fomenta præbentur. In his enim casibus ne illas quidem, quas supra scripsimus, accuratiores cautelas adhibere necesse erit; sed hæretico dogmate, vel pravo moris incitamento semel comperto, proscriptionis Decretum illico sanciendum erit, juxta primam, secundam, & septimam Indicis Regulas, Sacrosancti Tridentini Concilii jussu editas, atque vulgatas.

Casus propon. in quibus licet a datis Regulis nonnihil recedere.

§. 12. Cum in prælaudata Congregatione Sancti Officii severissimis legibus cautum sit

Secretum omnibus in Congr.

Indicis sententiam ferentibus imponitur, ad instar Congreg. S. Officii.

sit, ne de rebus ejusdem Congregationis quisquam cum alio extra illam loquatur; Nos hanc eamdem silentii legem a Relatoribus, Consultoribus, & Cardioalibus Congregationis Indicis religiose custodiendam præcipimus. Illius tameo Secretario potestatem facimus, ut animadversiones in Libros censuræ subjectos, eorum Auctoribus, vel aliis illorum nomine agentibus & postulantibus, sub eadem decreti lege communicare queat; suppressis semper Denunciatoris, Censorisque nominibus.

Quales esse oporteat Revisores & Consult. Congreg.

§. 13. Examinandis, corrigendisque Libris peropportuna sunt, quæ decem Regulis Iodicis a Patribus Tridentinæ Synodi confectis, atque editis continentur. In Instructione autem felicis recordatioois Clementis Papæ VIII. ejusdem Regulis adjecta, *Tit. de correctione Librorum §. V.* Episcopis, & Inquisitoribus eura committitur, ut ad Librorum edendorum examen *spectatæ pietatis & doctrinæ Viros adhibeant, de quorum fide & integritate sibi polliceri queant, nihil eos gratiæ daturos, nihil odio, sed omni humano affectu posthabito, Dei dumtaxat gloriam spectaturos, & fidelis populi utilitatem.* His porro virtutibus animique dotibus, si non majori, at pari certe de causa, præstare oportet hujus nostræ Congregationis Revisores, & Consultores. Cumque eos omnes, qoi nunc hujosmodi munera obtinent, tales esse non ignoremus; optandum sperandumque est, non absimiles deinceps futuros, qui ad id eligentur; homines nimirum vitæ integros, probatæ doctrinæ, maturo judicio, incorrupto affectu, ab omni partium studio, personarumque acceptione alienos; qui æquitatem, libertatemque judicandi, eum prudentia & veritatis zelo conjungant. Cum autem eorum numerus nunc certus & constitutus non sit; ab ejusdem Congregationis Cardinalibus consilium expectabimus atque capiemus, num eum pro futuris temporibus definire oporteat, vel expediat: Hoc tamen jam oune decernentes, quatenus eorum numerus definiatur, ut tam Relatores, quam Consultores, ex utroque Clero, Sæculari nempe, & Regulari, assumantur, alii quidem Theologi, alii utriusque juris periti, alii sacra & profana eruditione præstantes, ut ex eorum cœtu, pro varietate Librorum, qui ad Congregationem deferuntur, idonei viri non desint ad ferendum de unoquoque judicium.

Eorum numerus indefinitus, ex utroque Clero seligendus.

Regulæ in ferendo judicio ab iis servandæ

§. 14. Ipsos autem Relatores, Consultoresque, tam nunc existentes, quam in posterum quandocumque futuros, monemus, ac vehementer hortamur, ut in examine, judicioque Librorum, sequentes Regulas diligenter inspiciant, accurateque custodiant.

Ut rectum illud sit, ac in neutram partem declive.

§. 15. I. Meminerint, non id sibi muneris onerisque impositum, ut Libri ad examinandum sibi traditi proscriptionem modis omnibus curent, atque urgeant; sed ue diligenti studio, ac sedato animo ipsum expendentes, fideles observationes suas, verasque rationes Congregationi suppeditent, ex quibus rectum judicium de illo ferre, ejusque proscriptionem, emendationem, aot dimissionem pro merito decernere valeat.

Ne quis de re sibi plene non perspecta sententiam ferat.

§. 16. II. Tametsi hactenus cautum sit, cavendumque deinceps non dubitemus, ut ad referendum, & consulendum in prædicta Congregatione, ii solum admittantur, qui scientiam rerum, quas Libri delati respective continent, diuturno studio acqoisitam possideant; decet enim de artibus solos artifices judicare; oihilominus si forte eveniat, ut alicui per errorem materia aliqua discutienda committatur, ab illius peculiaribus studiis aliena, idque a Censore aut Consultore electo, ex ipsa Libri lectiooe deprehendatur; noverit is, se neque apud Deum, neque apud homines culpa vacaturum, nisi quamprimum id Congregationi, aut Secretario aperiat, seque ad ferendam de hujusmodi Libro censuram minus aptum professus, alium magis idoneom ad id muneris subrogari curet: Quo tantum abest, ut existimationis suæ dispendium apud Pontificem & Cardinales passurus sit, ut magnam potius probitatis, & candoris opinionem & laudem sibi sit conciliaturus.

Neque ad proprii Instituti, sive Scholæ opinionem, sed ad Ecclesiæ Dogmata, & communem Catholicorum doctrinam exigatur.

§. 17. III. De variis opinionibus atque senteotiis in unoquoque Libro contentis, animo a præjudiciis omoibus vacuo, judicandum sibi esse sciant. Itaque Nationis, Familiæ, Scholæ, instituti affectum excutiant; studia partium seponant; Ecclesiæ Sanctæ dogmata, & communem Catholicorum doctrinam, quæ Conciliorum Generalium Decretis, Romanorum Pontificum Constitutionibus, & Orthodoxorum Patrum atque Doctorum consenso continetur, unice præ oculis habeant; hoc de cætero cogitantes, non paucas esse opiniones, quæ uni Scholæ, Instituto, aut Nationi certo certiores videntur, & nihilominus, sine ullo Fidei aut Religionis detrimento, ab aliis Catholicis viris rejiciuntur atqoe impugnantur, oppositæque defenduntur, sciente ac permittente Apostolica Sede, quæ unamquamque opiolonem hujusmodi in suo probabilitatis gradu relinquit.

Omnibus perspectis, ac simul expensis, efformetur.

§. 18. IV. Hoc quoque diligenter animadvertendom monemus, haud rectum judicium de vero Auctoris sensu fieri posse, nisi omoi ex parte illius Liber legatur; quæque diversis io locis posita & collocata sunt, inter se compareotur; universum præterea Auctoris consilium & institutum attente dispiciatur; neque vero ex una vel altera propositione a suo contextu divulsa, vel seorsim ab aliis, quæ in eodem Libro continentur, considerata & expensa, de eo pronunciandum esse: Sæpe enim accidit, ot quod ab Auctore in aliquo Operis loco perfunctorie, aut subobscure traditum est, ita alio in loco distincte, copiose, ac dilucide explicetur, ut offusæ priori sententiæ tenebræ, quibus involuta, pravi sensus speciem exhibebat, penitus dispellantur, omnisque labis expers propositio dignoscatur.

Ambigua dicta Catholici, probatique Auctoris in æquam partem accipiantur.

§. 19. V. Quod si ambigua quædam exciderint Auctori, qui alioquin Catholicus sit, & integra Religionis doctrinæque fama, æqoitas ipsa postulare videtur, ut ejus dicta benigne, quaotum licuerit, explicata, in bonam partem accipiantur.

§. 20. Has porro, similesque regulas, quæ apud optimos Scriptores de his ageotes facile occurrent, semper animo propositas habeant

 beant Censores & Consultores; quo valeant, in hoc gravissimo judicii genere, conscientiæ suæ, Auctorum famæ, Ecclesiæ bono, & Fidelium utilitati consulere. Duo autem reliqua sunt in eum finem plane opportuna, quæ hoc loco adjungenda omnino esse judicamus.

Quid de libris statuendum, in quibus reprobata dogmata afferuntur, nec refutantur.

§. 21. Prodeunt aliquando Libri, in quibus falsa & reprobata dogmata, aut systemata, Religioni vel moribus exitiosa, tanquam aliorum inventa & cogitata, exponuntur & referuntur, absque eo quod Auctor, qui Opus suum pravis hujusmodi mercibus onerare satagit, ea refutandi curam in se recipiat. Putant vero, qui talia agunt, nulli sese reprehensioni aut censuræ obnoxios esse, propterea quod de alienis, ut ajunt, opinionibus nihil ipsi affirment, sed historice agant. At quidquid sit de eorum animo & consilio, deque personali in eos animadversione, de qua viderint, qui in Tribunalibus ad coercenda crimina institutis jus dicunt; dubitari certe non potest, magnam ejusmodi Libris in Christianam Rempublicam labem, ac perniciem inferri; quum incautis Lectoribus venena propinent, nullo exhibito vel parato, quo præserventur antidoto. Subtilissimum hoc humanæ malitiæ inventum, ac novum seductionis genus, quo simplicium mentes facile implicantur; quam diligentissime Revisores advertant, ac censuræ subjiciant; ut, vel hujusmodi Libri, si aliqua ex ipsis capi possit utilitas, emendantur, vel in vetitorum Indicem omnino referantur.

Jurgia & convicia a dissidentibus Auctoribus adhibita expungantur.

§. 22. In ea, quam superius laudavimus, Prædecessoris Nostri Clementis Papæ VIII. Instructione, *Tit. de Correctione Libror.* §. 2. sapientissime cautum legitur ut *quæ famæ proximorum, & præsertim Ecclesiasticorum, & Principum, detrahunt, bonisque moribus & Christianæ disciplinæ sunt contraria, expungantur.* Et paulo post: *Facetiæ etiam, aut dicteria, in perniciem, aut præjudicium famæ, & existimationis aliorum jactata, repudientur.* Utinam vero in aspectum lucemque hominum Libri ejusmodi in hac temporum licentia, & pravitate non efferrentur, in quibus dissidentes Auctores mutuis se jurgiis, conviciisque proscindunt; aliorum opiniones nondum ab Ecclesia damnatas censura perstringunt, adversarios, eorumque Scholas, ac Cœtus sugillant, & pro ridiculis ducunt, magno equidem bonorum scandalo, hæreticorum vero contemptu, qui digladiantibus inter se Catholicis, seque mutuo lacerantibus, plane triumphant. Etsi verò fieri non posse intelligamus, ut disputationes omnes e mundo tollantur, præsertim cum Librorum numerus continenter augeatur = *Faciendi enim plures Libros nullus est finis*, ut est apud Ecclesiasten *Cap.* 12.; compertum præterea Nobis sit, magnam aliquando utilitatem ex iis capi posse: modum tamen in defendendis opinionibus, & Christianam in scribendo moderationem servari merito volumus, *Non inutiliter* (inquit Augustinus in Enchirid. cap. 59. prope finem) *exercentur ingenia, si adhibeatur disceptatio moderata, & absit error opinantium se credere, quod nesciunt.* Qui veritatis studium, & purioris doctrinæ zelum, quo suarum scriptionum mordacitatem excusent, obtendere solent, ii primum intelligant, non minorem habendam veritatis, quam Evangelicæ mansuetudinis, & Christianæ Charitatis rationem. Charitas autem de corde puro, patiens est, benigna est, non irritatur, non æmulatur, non agit perperam, (utque addit idem Augustinus, Lib. contra Litteras Petiliani Cap. 29. num. 31.) = *Sine superbia de veritate præsumit, sine sævitia pro veritate certat* = Hæc magnus ille non veritatis minus, quam charitatis Doctor, & scripto & opere præmonstravit. Nam in suis adversus Manichæos, Pelagianos, Donatistas, aliosque tam sibi, quam Ecclesiæ adversantes, assiduis conflictationibus, id semper diligentissimè cavit, ne quempiam eorum injuriis, aut conviciis læderet, atque exasperaret. Qui secus scribendo, vel disputando fecerit, is profecto nec veritatem sibi præcipue cordi esse, nec charitatem sectari se ostendit.

Nec cuiquam liceat suas opiniones veluti Ecclesiæ dogmata venditare, alienas erroris insimulare.

§. 23. Ii quoque non satis idoneam justamque excusationem afferre videntur, qui ob singulare, quod profitentur, erga veteres Doctores studium, eam sibi scribendi rationem licere arbitrantur; Nam si carpere novos audeant, forte ab lædendis veteribus sibi minime temperassent, si in eorum tempora incidissent; quod præclare animadversum est ab Auctore Operis imperfecti in Matthæum Homil. 42. = *Cum audieris*, inquit, *aliquem beatificantem antiquos Doctores; proba qualis sit circa suos Doctores: Si enim illos, cum quibus vivit, sustinet, & honorat, sine dubio illos, si cum illis vixisset, honorasset: Si autem suos contemnit, si cum illis vixisset, & illos contempsisset.* Quamobrem firmum ratumque sit omnibus, qui adversus aliorum sententias scribunt, ac disputant, id quod graviter ac sapienter a Ven. Servo Dei Prædecessore Nostro Innocentio Papa XI. præscriptum est in Decreto edito die secunda Martii Anni Millesimi sexcentesimi septuagesimi noni = *Tandem*, inquit, *ut ab injuriosis contentionibus Doctores, seu Scholastici, aut alii quicumque in posterum abstineant, ut paci & charitati consulatur, idem Sanctissimus in virtute Sanctæ Obedientiæ eis præcipit, ut tam in Libris imprimendis ac manuscriptis, quam in thesibus, ac prædicationibus, caveant ab omni censura & nota, nec non a quibuscumque conviciis contra eas propositiones, quæ adhuc inter Catholicos controvertuntur, donec a Sancta Sede recognitæ sint, & super eis judicium proferatur* = Cohibeatur itaque ea Scriptorum licentia, qui, ut ajebat Augustinus Lib. 12. Conf. Cap. 25. num. 34. *Sententiam suam amantes, non quia vera est, sed quia sua est*, aliorum opiniones non modo improbant, sed illiberaliter etiam notant, atque traducunt. Non feratur omnino, privatas sententias, veluti certa ac definita Ecclesiæ Dogmata, a quopiam in Libris obtrudi, opposita vero erroris insimulari; quo turbæ in Ecclesia excitantur, dissidia inter Doctores aut seruntur, aut foventur, & Christianæ Charitatis vincula persæpe obrumpuntur.

Angelici Doctoris, exemplum proponitur.

§. 24. Angelicus Scholarum Princeps, Ecclesiæque Doctor, S. Thomas Aquinas, dum tot conscripsit nunquam satis laudata volumina, varias necessario offendit Philosopho-

ANNO 1753. rum, Theologorumque opiniones, quas veritate impellente refellere debuit. Cæteras verò tanti Doctoris laudes id mirabiliter cumulat, quod adversariorum neminem parvipendere, vellicare, aut traducere visus fit, sed omnes officiose, ac perhumaniter demereri; Nam si quid durius, ambiguum, obscurumve eorum dictis subesset, id leniter benigneque interpretando, emolliebat atque explicabat. Si autem Religionis ac Fidei causa postulabat, ut eorum sententiam exploderet, ac refutaret, tanta id præstabat modestia, ut non minorem ab iis dissentiendo, quam Catholicam veritatem asserendo, laudem mereretur. Qui tam eximio uti solent, ac gloriari Magistro (quos magno numero esse, pro singulari nostro erga ipsum cultu, studioque, gaudemus) ii sibi ad æmulandum proponant tanti Doctoris in scribendo moderationem, honestissimamque cum adversariis agendi disputandique rationem. Ad hanc cæteri quoque sese componere studeant, qui ab ejus Schola doctrinaque recedunt. Sanctorum enim virtutes omnibus in exemplum ab Ecclesia propositæ sunt: Cumque Angelicus Doctor Sanctorum Albo adscriptus sit, quamquam diversa ab eo sentire liceat, ei tamen in contrariam in agendo, ac disputando rationem inire omninò non licet. Nimium interest publicæ tranquillitatis, proximorum ædificationis, & Charitatis, ut e Catholicorum scriptis absit livor, acerbitas, atque scurrilitas, a Christiana institutione ac disciplina, & ab omni honestate prorsus aliena. Quamobrem in hujusmodi Scriptorum licentiam graviter pro munere suo censuram intendant Revisores Librorum, eamque Congregationis Cardinalibus cognoscendam subjiciant, ut eam pro zelo suo & potestate coerceant.

Edicitur- que ut omnia co- erceatur Scripto- rum li- centia.

Religiosa injungi- tur præ- missorum obser- vantia.

§. 25. Quæ hactenus a Nobis proposita ac constituta sunt, Prædecessorum Nostrorum Decretis plane consona, Congregationum quoque Nostrarum legibus & consuetudinibus comprobata, in Librorum examine ac judicio instituendo, Apostolica auctoritate deinceps servari decernimus; Mandantes universis & singulis, qui in præfatis Congregationibus locum obtinent, seu illis quomodolibet operam suam præstant, ut adversus præmissa sic a Nobis statuta nihil edicere, innovare, decernere, aut intentare præsumant, absque Nostra, vel Successorum Nostrorum pro tempore existentium Romanorum Pontificum expressa facultate.

Deroga- tio con- trariis.

§. 26. Non obstantibus contrariis quibusvis etiam Apostolicis Constitutionibus, & ordinationibus, necnon earundem Congregationum, etiam Apostolica auctoritate, seu quavis firmitate alia roboratis Decretis, usibus, stilis, & consuetudinibus etiam immemorabilibus, cæterisque in contrarium facientibus quibuscumque.

Sanctio.

§. 27. Nulli ergo omnino Hominum liceat paginam hanc Nostrorum Decretorum, Mandatorum, Statutorum, voluntatum ac derogationum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo tertio, septimo Idus Julii, Pontificatus Nostri Anno Tertiodecimo.

PONT. A. XIII. Dat. die 9. Julii 1753. Pontific. anno XIII.

D. Card. Passioneus

J. Datarius.

VISA

De Curia J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco † Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.
Publicat. die 23. ejusdem Mensis & Anni.



VENERABILIBUS XX.

Fratribus Metropolitæ, Archiepiscopis, & Episcopis Nationis Ruthenæ in Regno Poloniæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Pontificis studium erga Ruthenorum Nationem.

QUæ, Venerabiles Fratres, pro pristino inclytæ Nationis vestræ Ruthenæ decore conservando, confirmanda Catholicæ Religionis adversus Schismaticos constantia vestra, dissidiis sive componendis, sive propulsandis, rationibusque Diœcesum vestrarum adaugendis a Nobis, nostroque nomine a Congregatione Venerabilium Fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis Propagandæ Fidei præpositorum adhibita fuerunt Apostolicæ providentiæ remedia, & auctoritatis officia, Nos facile adducunt, ut credamus, vobis satis superque comprobasse, quanti Nationem vestram faciamus.

Specialis cura pro Clericorum Ruthenorum educatione in Seminario VVilnensi.

§. 1. Verum fore in Domino confidimus, ut incredibilem Pontificiæ caritatis, qua eamdem catholicam Nationem Ruthenam prosequimur, magnitudinem magis magisque intelligatis ex aliis Apostolicis nostris in simili forma Brevis literis die quinta Aprilis MDCCLIII. Pontificatus Nostri anno decimotertio ad futuram rei memoriam datis, quarum initium est: *Commendatissimum studium:* & quarum exempla typis ejusdem Congregationis impressa una insimul hisce nostris, typis etiam dictæ Congregationis impressis, adligata ad vos transmittenda mandamus. Porro præter easdem literas nostras in mandatis dedimus, ut pro magis consentaneo Adolescentibus vestræ Nationis in Collegio Wilnensi juxta ritum vestrum instituendis profecto a laudata Congregatione de Propaganda Fide Constitutiones, & Regulæ edantur, quæ ad majorem utilitatem, quemadmodum Nobis in Domino auguramur, profuturæ censentur.

Cujus Constitutiones & Regulæ quamprimum edendæ nunciantur.

Episcoporum zelus excitatur, ut Cleri Sæcularis præcipuam curam suscipiant.

§. 2. Sed omnia & singula a Nobis sive statuta hujusmodi, sive statuenda, timendum est, ne exoptatum a Nobis sortiantur effectum, nisi provida etiam Fraternitatum vestrarum solicitudo, assidua vigilantia, & accurata diligentia accesserit. Eapropter vos, Ve-

Venerabiles Fratres, rogamus, & in Domino hortamur, ut primum omnium maximam Cleri secularis, in cujus subsidium Clerus Regularis vocatus fuit, curam alacriter suscipiatis suceptamque strenue urgere satagatis.

Clerus in ignorantia torpet ubi Mag. caret, & in Offic. distributione negligitur.

§. 3. Vobis sane præsentibus magis, quam Nobis absentibus compertum est, ac rebus ipsis exploratum, quanta apud vos sit Cleri secularis ignorantia: quam non aliunde ortum, causamque habere non ambigimus, quam partim ex Magistrorum illos edocentium penuria, partim ex nulla ipsis iujuncta rerum gerendarum cura, partim ex nulla erga eosdem illorum, qui præsunt, diligentia & solicitudine, qua suaviter fortiterque ad studia capessenda, & negotia ecclesiastica obeunda oblecteotur, & incitentur.

Synodus Zamosciæ decrevit, ut quilibet Episc. Officialem secularem haberet.

§. 4. Ad hæc omni procul dubio Venerabiles Fratres vestros, qui Synodum Zamosciæ tanta cum Nationis vestræ laude, atque utilitate celebrarunt, extirpanda mala, & bona semina spargenda respexisse, pro certo habemus, cum sess. 3. tit. 7. *de Officialibus:* statuerunt, ut quilibet Episcopus Officialem habeat secularem, si inter seculares quispiam ad hoc officium idoneus inveniatur.

Episcopi Rutheni non sina causa Regularibus potius utuntur.

§. 5. Quoniam autem in sua quisque vestrum Diœcesi (sunt tamen, qui plures habent Ecclesias Cathedrales) quamplures retinere debet Ministros & Officiales, quorum opera in recta earumdem Diœcesum vestrarum procuratione, & negotiis uti valeatis, Fraternitates Vestræ viros Regulares potius, quam Seculares ad ministeria hujusmodi substinenda eligere optatis. Nec Nos, qui æqua lance res expendimus, fallit, Fraternitates vestras ideo hanc tenere rationem, quod Regulares magis apti, & idonei apud vos reperiantur: nec propterea susceptum consilium institutumque vestrum damnamus: imo, sicut laudamus, ita ob oculos vobis ponere non omittimus, ex neglectu, ut ita dicamus, Cleri secularis ejusdem provenire ignorantiam.

At Seculares negligendo Iorum otium & ignorantiam fovebunt.

Quisque enim ex Clero seculari animum despondet, otioque diffluit, cum eogitat, Regulares potius constitui in iis muneribus obeundis, quæ quilibet secularis non repente, sed paulatim sub Magistri & Præceptoris disciplina instructus, & idoneus aliquando exercere possit.

Itaque ipsis suadetur, ut aliqua Ec. Officia demandent Alumnis Seminarii VVilnen.

§. 6. Pastoralis itaque solicitudinis vestræ partes hac in re adimplendas esse in Domino existimamus, ut curam omnem, studiumque vestrum collocetis, ne Adolesceotes Alumnos Natioois vestræ ex memorato Wilnensi Seminario deinceps, exacto studiorum curriculo, egressos, aliqua Ecclesiastici Ordinis & Officii procuratiooe destitui patiamini: sed statim quodcumque opus, quodcumque ministerium ad ecclesiasticas res pertinentia illis demandetis oportet, ut injuncto quisque priori muneri satisfacere, deinde ad majora per gradus etiam gravissima promoveri possit officia. Hæc profecto agendi ratio tanquam lucidissimum exemplum ab aliis spectata unicuique (ducitur enim juventus maxima spe gloriæ, & utilitatis) erit incitamento non levi, ut quisque, dummodo non sit ingenio malo, pravoque præditus, bellum otio, vitiisque indicat, & ad labores perferendos, virtutesque assequendas hilari, promptoque animo contendat, & adnitatur. Verum commendationem hanc nostram, & exhortationem pro Alumnis Collegii Wilnensis ad Officia, & munera in Curiis vestris, quoad vobis integrum erit, promovendis non ita accipiendam esse volumus, & declaramus, ut iidem Alumni existiment, se ad illa officia, & munera dumtaxat eligi debere, sed in primis teneri, imo, quatenus opus fuerit, eogi etiam ad substinenda, & administranda Parochorum onera, & animarum salutem procurandam.

Qui tamen noverint se præcipue ad animarum curam destinatos esse.

§. 7. Cæterum, Venerabiles Fratres, dum majora nobis a perspecta sapientia, prudentia, zeloque vestro pro certo pollicemur hac in re argumenta, Fraternitatibus vestris Apostolicam Benedictionem studiosæ nostræ voluntatis pignus peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 14. Augusti MDCCLIII. Pontificatus Nostri Anno Decimotertio.

Dat. Pont. A. XIII. 14. Augusti 1753.

Cajetanus Amatus.

JURISDICTIO XXI.

Rectoris Carpentoraten. in Causis Civilibus, Criminalibus, & Mixtis, nec non in œconomicis rebus definitur, ac circumscribitur.

Venerabili Fratri Nostro Silvio S. R. E. Cardinali Valenti Episcopo Sabinensi, Status nostri Ecclesiastici Secretario, ejusdem S. R. E. Camerario, & Congregationis Status nostri Avenionensis Præfecto.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater Noster, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exordium

TIbi præ cæteris Venerabilibus Fratribus Nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus Collegis tuis, Venerabilis Frater noster, quem in eunctis Apostolicæ hujus Sanctæ Sedis, & Catholicæ Ecclesiæ negotiis summa eum fide, sollicitudine, vigilantia, prudentia, ac zelo obeundis transigendisque magna cum Pontificii animi nostri voluptate, ac levamine experimur alacrem, & integerrimum Ministrum, & Coadjutorem, rebus ipsis, in quarum omnium partem nobiscum advocaris, magis magisque compertum exploratumque est, quibus in dies Nos urgemur curis, quibus obruimur laboribus, ut præter incredibilem omnium Ecclesiarum sollicitudinem, omnem operam studiumque in primis collocemus, quo, e medio sublatis dissidiis, litibus, & contentionibus Status nostri Ecclesiastici non solum Præsides, & Ministri, Gubernatores, Rectores, ac Vicelegati iis, quibus decet, observantiæ & honoris argumentis inter se invicem prosequentes, collata sibi quisque munera pro dignitate, pace, ac tranquilli-

tate

ANNO 1753.

tate exercere valeat; sed Cives etiam, & Subditi debita ipsis obsequia, & officia deferentes, eosdem majori cum veneratione spectent, adeant, & tanquam patres potius qnam superiores diligant, & honorent.

Controversiæ intar Vicelegatum Avanion. & Rastorem Carpentoraten. exortæ.

§. 1. Quoniam autem, sicut jamdudum accepimus, & Fraternitati tuæ perspectum est, variæ, nec contemnendæ controversiæ, ac dissensiones inter dilectos Filios Magistrum pro tempore existentem Vicelegatum nostræ Civitatis, & Status Avenionensis, ac pro tempore itidem existentem Rectorem nostræ pariter Civitatis Carpenctoratensis, & Comitatus Vindascini exortæ sunt, quæ non minus Jurisdictionem civilem, & criminalem ejusdem Rectoris, quam nonnulla honorificentiæ jura respiciunt. Nos sane, ut justam, stabilemque hisce in rebus servandam normam, regulamque præscriberemus, qua fieret, ne futuris temporibus ullæ prorsus hac in parte controversiæ, & contentiones inter duos Apostolicæ hujus Sanctæ Sedis Ministros, etiam cum non levi publicæ pacis, boni, atque utilitatis præjudieio, ac detrimento, exoriantur, particulatem nonnullorum Cardinalium, & Romanæ Curiæ Prælatorum Congregationem deputavimus, apud quam iidem contendentes sua quisque rationum momenta controversaque jura adduxit.

Definiuntur a Pontifica nihil læsis, immo confirmatisCivium privileg.

§. 2. Hisce vero omnibus accurate discussis, & expensis, atque ad Nos relatis, ac per Nos pariter consideratis; in eam tandem devenimus resolutionem, determinationem, ac sententiam, ut infra, aperte tamen declarantes per infra statuendam resolutionem, determinationem, ac sententiam ne minimam quidem læsionem, aut præjudicium privilegiis, & exemptionibns a quibuscumque Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris quocumque tempore dilectis Filiis habitatoribus Comitatus Vindascini, & Civibus dictæ Civitatis Carpenctoratensis quomodolibet concessis illatum esse, aut fore inferendnm; qnin Imo privilegia, & exemtiones hujnsmodi (dummodo actu sint in nsu, & viridi observantia) tenore præsentium Apostolica anctoritate expresse confirmamus, & quatenus opus sit, iterum concedimus.

Rectoris Ordinaria Jurisdict. in Causis Civilibus, Criminal. & Mixtis.

§. 3. Itaque motn proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ Potestatis plenitudine, & Apostolica quoque auctoritate volnmus, statuimus, & mandamns, ut modernus, & pro tempore existens Civitatis Carpenctoratensia, & Comitatus Vindascini Rector, quippe qui per Apostolicas in simili forma Brevis Literas a Romano pro tempore existente Summo Pontifice deputatur, & constituitur, eam Jurisdictionem habeat, atque exerceat, quæ eidem præscripta reperitur in Apostolicis sub plumbo litetis anno MD. a fel. rec. Julio Papa II. Prædecessore nostro datis, nimirum ut non solum ipse modernus Rector a Nobis alias deputatus, & constitutus, verum etiam alii deinceps a Successoribus nostris Romanis Pontificibus in futurum in Civitate Carpentoractensi, & Comitatu Vindascino deputandi, & constituendi ordinariam suam tam in Causis civilibus, qnam criminalibus, ac mixitis Jurisdictionem, sub infra statuendis tamen modificationibus, omnino exercere possint, ac valeant.

PONT. A.XIII.

In Crim. Senrant. & Decreta non exequitur, nisi confirmata sit a Congreg. Criminali, & Vice-Legato.

§. 4. Ac primum quidem, ut in Causis criminalibus, in quibus pœna corporis afflictiva necessario infligenda erit, ipse Rector suam sententiam, sive Decretum, quamvis inquisiti ad nostram Avenionensem Legationem minime appellent, executioni demandare non valeat, nisi prius Sententia, sive decretum ejusmodi fuerit expensa, vel expensum, atque confirmata, vel confirmatum a solita Congregatione Criminali in eadem Civitate Avenionensi; & ab ipso Magistro Vice-legato nostro, a quo in hujusmodi Jurisdictionis exercitio memoratus Rector dependere debet, ac tenetur.

Qui causas Criminales, & Processus confectionam potast a Rectore avocara.

§. 5. Deinde, ut idem Rector Causas criminales tunc dumtaxat cognoscat, earumque processus conficiat, cum Magister Vice-legatus sæpedictus cognitionem, confectionemqne hujusmodi ad se avocare nolit; ita tamen, ut avocatio cognitionis, confectionisqne præfatæ justis de causis, facienda minime interdicta censeatur Legatis, sive Vice-legatis Avenionensibus, juxta resolutionem ab hac Congregatione nostra Avenionen. die ix. mensis Septemb. anno MDCCIV. initam, & præceptam.

Quas causas civiles cognoscat Rector in prima instantia.

§. 6. Præterea quoad Causarum eivilium cognitionem, quæ quidem respiciunt Cives & habitatores Civitatis, & districtus Carpentoractensis, debet ipse Rector tanquam Judex ordinarius in prima Instantia procedere, dummodo ad quemlibet litigantinm non competat privilegium legis *Unica*, vel aliud legale privilegium, cujus vigore de Jure valeat forum Judicis ordinarii declinare, & immediate ad superiorem Judicem appellare.

Quasve in secunda vel ulteriori.

§. 7. In iis vero Causis civilibus, de quibus jam Baronales Judices, aliique Judices, & Tribunalia subalterna suam protulerunt sententiam, ad eumdem Rectorem cognitio causarum in secunda, vel tertia instantia competit, si Rens, omisso medio immediate ad Tribunal Vice-legati appellare nolit.

Carthelli sive citat. quando necesse sit Vice-Legati manu subscr.

§. 8. Insuper quod in Causis criminalibus tunc dumtaxat necessarium sit Carthellos, sive Citationes propria manu Vice-legati subscribi debere; cum agi contingit de impedienda, sive suspendenda prosecutione processus in sua ordinatoria, quemadmodum in sua Regula, sive ordinatione anno MDCLX. proposita bo. mem. Magister Nicolinus præscripserat.

Quid si agatur de appellationa a Sententia velDecreto definitivo Rectoris.

§. 9. Secus vero in cæteris casibus, videlicet cum agitur de Recursu, sive appellatione a quolibet Decreto, sive Sententia definitiva Rectoris ad Vice-legatum faciendo, sive interponenda, hujusmodi subscriptio Vicelegati haud necessaria reputatur, cnm satis sit simplex, vel authenticum Decreti, sive Sententiæ exemplar producere, vel exhibere.

Citationes a Vice-legato, vel a Curia Romana expaditæ non

§. 10. Porro volumus, & mandamus, ut Carthelli, Citationes, & Mandata quæcumque, a Vicelegatione Avenionensi, multo magis ab hac Romana Curia expedita, in Civitate Carpentoractensi, & universo Comi-

Comitatu Vindaſcino, abſque ulla prorſus Rectoris fortaſſe prætendentis *Viſa*, ſive *Exequatur*, debitæ executioni demandari poſſint, & debeant.

Vice-legati eſt tabellas rationum approbare.

§. 11. Ad Vice-legatos ſane pro tempore exiſtentes ſpectat, atque ipſi debent recognoſcere, & approbare tabellas rationum non ſolum ſæpedictæ Civitatis Carpentoractenſis, verum etiam omnium Communitatum Comitatus Vindaſcini; neque ullam de quacumque alia recognitione, & approbatione, a quocumqne ſive facta, ſive facienda rationem habere.

Rectores inconſulto Vice-legato Bannimenta non proponunt.

§. 12. Rectores vero pro tempore exiſtentes nequeunt proponere, & publicare, neque bannimenta quæcumque pro Gubernio, etiamſi œconomico Civitatis Carpentoractenſis, neque Bannimenta, neque Edicta generalia, quæ Comitatum Vindaſcinum reſpiciunt, niſi prius Vice-legati, de iiſdem inſtructi, eadem approbaverint.

Quibus titulis & inſignibus utantur.

§. 13. Rectores pariter, neqne in publicis Actis, neque in qualibet etiam occaſione debent ſibi tribuere titulum, ſive denominationem Gubernatoris Comitatus, ſed dumtaxat Rectoris Carpentoractenſis, & Comitatus Vindaſcini; qnemadmodum neque debent prætendere, & uti titulo Illuſtriſſimi, & Reverendiſſimi inſimul, ſed ſolo Illuſtriſſimi; neque uti, & deferre habitum Prælatitium, ſivo violaceum, ſive nigrum, cum Rocheto, & Mantelletta, quamvis privilegio Notarii, Prothonotarii nuncupati, inſigniti.

§. 14. Volumus tamen, iis in locis, & caſibus, in quibus de præterito Rectores per abuſum habitum ejuſmodi Prælatitium deferre conſueverant, deinceps nonniſi uti Mantellone violaceo, ad inſtar noſtrorum Cubiculariorum ab honore dictorum.

Salvos conductus concedere nequeunt.

§. 15. Nunquam Rectoribus licitum eſſe volumus, quinimo inhibemus dare quoſcumque *ſalvos conductus*, ſive *conceſſiones Territorii* dictas, iis, qui ſibi perfugium quærunt in Comitatu Vindaſcino; elargimur tamen ipſis facultatem concedendi formulam illam *Pareatis*, vel *Exequatur* in caſibus civilibus tantum, dummodo fuerint requiſiti per ſolitas litteras requiſitoriales a Judicibus, ſive aliis perſonis, diverſo dominio ſubjectis.

Nec ſe immiſcere rebus ſpectantibus ad Cameram Carpentoraſten., & Vindaſcinam.

§. 16. Itidem Rectoribus inhibitum eſſe declaramus, ſe ſe in rebus ad Cameram Carpentoractenſis Civitatis, & Comitatus Vindaſcini pertinentibus quomodolibet immiſcendi, & ingerendi; cum negotia hujuſmodi ad Præſidentem Apoſtolicæ Cameræ Carpentoractenſis dumtaxat ſpectent.

In propinis quæ taxa ſervanda.

§. 17. Quoad autem propinas in cauſis a Rectoribus percipiendas, exigendaſque, ſervetur omnino taxa ſtatuti, & taxa quoque clar. mem. Octavii Cardinalis Aquaviva.

Homagia tamen excipiunt nomine S. Sedis.

§. 18. Quoad vero homagia obedientiæ, & fidelitatis a tribus Venerabilibus Fratribus Comitatus Vindaſcini Epiſcopis, & Baronibus, & Feudatariis Feuda in eorum Comitatu poſſidentibus, & a Conſulibus, Magiſtratibus, & Univerſitatibus præſtanda, nomine Apoſtolicæ hujus Sanctæ Sedis excipere poſſunt Rectores, ſolo dumtaxat induti habitu prædicto Mantellone, quo utuntur noſtri ab honore Cubicularii.

Quos deputent Juſtitiæ Miniſtros.

§. 19. Porro electio, & deputatio Miniſtrorum Juſtitiæ, aliorumque Officialium Carpentoractenſis Civitatis præter unicos lictores, Satellites ſive Apparitores, Birri dictos, a Rectoribus eligendos, & deputandos, iiſdem inhibita quoque eſt.

Conſulum Electioni forma præſcribitur.

§. 20. Electionem vero Conſulum ipſius Civitatis Carpentoractenſis, quæ alias ita fieri ſolebat, nimirum, ut ex tribus perſonis per Rectores propoſitis una a Conſilio Carpentoractenſi eligeretur in Conſulem, volumus, & mandamus, ita deinceps habendam eſſe, ut tres perſonæ a Rectoribns proponendæ, prius a Vicelegatis approbatæ eſſe debeant, ac ſint.

Deliberationes Concilii Civitatis Carpentoraſten., & Comitatus Vindaſcini a quibus probandæ.

§. 21. Quamvis demum deliberationes quaſcumque a Conſiliis tam Civitatis Carpentoractenſis, quam omnium Communitatum Comitatus Vidaſcini, etiam ſuper oneribus, ſive impoſitionibus Cenſuum, Tributorum, vulgo Tagliarum, ſive Collectarum, atqne aliorum ſimilinm antehac ſuſceptas ſactaſque, Rectores pro tempore exiſtentes approbare, & confirmare ſoliti fuerint; tamen, attentis abuſibus, & inordinationibus, quæ uſque ad hanc diem interceſſerunt, volumus pariter, & mandamus, ut deinceps cum deliberationes hujuſmodi Conſiliorum videantur complecti, & continere conſiderabiles ſumtus, & onera, ſive impoſitiones Cenſuum, novorumque Tributorum, ſive Tagliarum, Collectarnmque, dictæ deliberationes expreſſe approbari, & confirmari debeant vel a Vice-legatis, vel ab ipſa Congregatione Avenionenſi; nec unquam ſufficiat approbatio, & confirmatio Rectorum.

Deſignatur Executor cum facultatibus.

§. 22. Quocirca, nt omnia, & ſingula antedicta a nobis declarata, ſtatnta, præſcripta, ac mandata, debitæ execntioni demandentur, & ſerventur exactius, Tibi, Venerabilis Frater noſter, committimus, & injungimus, ut pro tua, & noſtra in præmiſſis auctoritate præſentes noſtras literas, poſtquam typis impreſſæ fuerint, in ipſa Civitate noſtra Avenionenſi, & Civitatibus, & locis Carpentoractenſis, & Comitatns Vindaſcini publicari & proponi, exactamque omnium & ſingulorum in ipſis Literis noſtris contentorum diſpoſitionem obſervari facias, cures, & præcipias; contradictores quoslibet, & rebelles, ac præmiſſis non parentes per ſententias, cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione poſtpoſita, compeſcendo; Tibi namque, venerabilis Frater noſter, facultates omnes ad hujuſmodi negotium neceſſarias, & opportunas, motu, & poteſtate, & auctoritate ſimilibus impertimnr.

Firmant. ſuperius Statuta.

§. 23. Decernentes præſentes Literas, & in eis contenia quæcumque ſemper firma, valida, & efficacia exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, & ab illis, ad quos ſpectat, & pro tempore quandocumque ſpectabit, inviolabiliter obſervari debere; ſicque & non aliter in præmiſſis per quoſcumque Judices ordinarios, & delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, judieari, &

defini-

Derogatur contrariis.

definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus nostra, & Cancellariæ nostræ Apostolicæ regula de Jure quæsito non tollendo, dictarumque Civitatum, & Comitatus etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & Literis Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Fides exemplis adseritur.

§. 24. Volumus autem, ut earumdem præsentium Literarum transumtis, seu exemplis etiam impressis manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in Judicio, & extra adhibeatur, quæ ipsis Præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Interim Fraternitati tuæ Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Dat. Pontificatus anno 14. die 28. Augusti 1753.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXVIII. Augusti MDCCLIII. Pontificatus Nostri Anno Decimoquarto.

Cajetanus Amatus.

Loco † Sigili.

XXII.

EXEMPTIO

Canonicorum Regularium & Monialium Ordinis Præmonstratensis ab omni Superioritate, Jurisdictione, Visitatione quorumcumque Ordinariorum per Prædecessores Pontifices, & præsertim Alexandrum V. concessa, innovatur ac confirmatur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.

IN supereminenti Apostolicæ Dignitatis Solio, Divina disponente Clementia, meritis licet imparibus constituti, illiusque vices in Terris gerentes, qui gloriosus regnat in Cœlis, ad ea, per quæ Religiosorum Ordinum, præsertim meritorum gloria, & sanctitatis gratia redolentium quies & tranquillitas procurari jugiter valeat, peculiari affectione libenter intendimus, ac propterea gratias, & exemptionis privilegia eis a Summis Pontificibus concessa, quamvis aliqui eadem impugnare forsan contendant, authoritate Apostolica, qua fungimur in hac parte, confirmare non dedignamur, ac alias Pastoralis Officii Nostri partes favorabiliter interponimus, prout eorumdem Ordinum, eorumque Monasteriis Præsidentium Personarum qualitatibus matura deliberatione pensatis, ad Omnipotentis Dei laudem, & gloriam, Ordinumque hujusmodi conservationem conspicimus in Domino salubriter expedire.

Regularium exemptio & privilegia quibus fundamentis innixa.

Amplissima exemptio Canonicis Prædecessoribus Pontificibus præsertim vero ab Alexandro V. concessa.

§. 1. Sane pro parte Dilecti Filii *Nicolai Meyers moderni Procuratoris Generalis Canonicorum Regularium Præmonstratensium Ordinis Laudunen., aliarumque Civitatum, & Diœcesum* Nobis nuper exhibita petitio continebat, quod alias videlicet de Anno Domini Millesimo quadringentesimo nono felicis recordationis *Alexander Papa V.* Prædecessor Noster per binas suas Literas Apostolicas, Monasterium dicti Ordinis Laudunen. Diœcesis, illiusque Abbatem, & Conventum, ac universum Ordinem hujusmodi una cum omnibus bonis, & Personis etiam utriusque sexus ab omni superioritate, dominio, Jurisdictione, ac Visitatione cujuslibet Ordinarii exemit, & respective exemptos declaravit, ac Sedi Apostolicæ immediate subjecit, quod etiam alii Romani Pontifices præfati Alexandri Successores, & Prædecessores Nostri, & in Concilio Generali Basileen. piæ memoriæ Martinus Papa etiam V. Prædecessor Noster respective declararunt, quarum quidem literarum præfati Alexandri Prædecessoris primo loco editarum tenor est, qui sequitur.

Ejusdem litteræ inferuntur.

§. 2. „ *Alexander Episcopus Servus Servorum Dei*. Ad futuram rei memoriam. „ Excitat nostræ mentis arcanum specialis „ affectio, qua Dilectos Filios Abbatem, „ & Conventum Monasterii Præmonstratensis Laudunen. Diœcesis sumus hactenus „ prosequuti, & paterno prosequi studio „ non cessamus, ut circa statum ipsorum, „ nec non Dilectorum Filiorum Abbatum, „ Prælatorum, Priorum, Præpositorum, „ Decanorum, Canonicorum, Conversorum, Donatorum, ac Dilectarum in Christo Filiarum Abbatissarum, Priorissarum, „ Monialium, Conventuum, & Personarum in humilitatis spiritu in Monasteriis, „ sive in Locis ejusdem Ordinis Domino „ famulantium attentæ considerationis intuitum dirigentes, eo circa ipsorum quietem ferventius laboramus, ut fœcundius „ illorum Religio fructum in eis afferat salutarem, & laudabilibus possint in Domino proficere incrementis.

Causæ indulgendæ exemptionis.

§. 3. „ Hinc est, quod Nos nonnullorum „ Romanorum Pontificum Prædecessorum „ Nostrorum vestigiis inhærentes, prædictos „ Abbates, Priores, Prælatos, Præpositos „ Decanos, Canonicos, Conversos, Donatos, Abbatissas, Priorissas, Moniales, & „ Personas cum omnibus Membris, Curtibus, Grangiis, Domibus, Possessionibus, „ & Personis degentibus in eisdem, nec non „ bonis mobilibus, & immobilibus, ac aliis „ rebus quibuscumque, quæ in præsentiarum „ possident, ac in futurum, dante Domino, poterunt legitime adipisci, nec non „ Ecclesias, ac alia loca ab eisdem Monasteriis dependentia ab omni superioritate, „ dominio, jurisdictione, nec non visitatione quorumcumque Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & aliorum „ quorumlibet Judicum Ordinariorum, & „ Officialium Ecclesiasticorum plenarie de „ specialis dono gratiæ cum moderatione „ infrascripta eximimus, & totaliter liberamus, illaque ad jus, & proprietatem Beati Petri Apostoli, & Sedis Apostolicæ,

Personalis, Realis, & Localis exemptio a quibuscumque Superioribus, & receptio sub Protectione S. Sedis.

„ ac

ac sub quorum speciali protectione suscipimus, atque nostra; Decernentes Præmonstratense, & alia Monasteria, nec non Abbates, Prælatos, Priores, Præpositos, Decanos, Canonicos, Conversos, Donatos, Abbatissas, Priorissas, Moniales, Conventus, Personas cum Membris, Curtibus, Grangiis, Domibus, Possessionibus, Bonis, Rebus Ecclesiasticis, & aliis locis supradictis præfatæ Sedi soli, & immediate subjacere; ita quod Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, Judices Ordinarii, & Officiales prædicti etiam ratione delicti, aut contractus, vel rei, de qua agi continget, ubicumque committatur delictum, ineatur contractus, aut res ipsa consistat, non possint authoritate Ordinaria in Abbates, Prælatos, Priores, Præpositos, Decanos, Canonicos, Conversos, Donatos, Abbatissas, Priorissas, Moniales, Conventus, Personas, Monasteria, Prioratus, Membra, Ecclesias, aut loca prædicta, utpote prorsus exempta, excommunicationis, suspensionis, aut interdicti sententias promulgare, aut potestatem, dominium, seu jurisdictionem aliquam exercere, felicis recordationis *Innocentii Papæ IV.* Prædecessoris Nostri circa exemptos edita, quæ incipit *Volentes*, ac aliis Constitutionibus Apostolicis in contrarium editis non obstantibus quibuscumque.

Cujus ratione annuus Census pensitandus.

§. 4. ,, Volumus autem, quod Abbas, qui nunc est, & Successores sui Abbates, qui erunt pro tempore dicti Monasterii Præmonstratensis, ac hujusmodi Conventus, ad judicium perceptæ a Nobis hujusmodi libertatis sex florenos auri de Camera in Festo Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum annis singulis Cameræ Apostolicæ solvere teneantur.

Irrita declarantur, quæcumque contra sic exemptos contigerit attentari.

§. 5. ,, Decernimus insuper quaslibet excommunicationum, suspensionum, & interdicti sententias, ac processus quoscumque, quasvis pœnas, atque sententias continentes, quos, & quas contra Abbates, Prælatos, Priores, Præpositos, Decanos, Canonicos, Conversos, Donatos, Abbatissas, Priorissas, Moniales, Conventus, Personas præsentes, & posteros, Monasteria, Prioratus, Membra, Ecclesias, & Loca supradicta, contra tenorem exemptionis hujusmodi, quomodolibet promulgari, & haberi contigerit, irritos & inanes, quoque per hujusmodi exemptionem, & alia supradicta, privilegiis, libertatibus, immunitatibus, & Indulgentiis, Abbatibus, Prælatis, Prioribus, Præpositis, Decanis, Canonicis, Conversis, Donatis, Abbatissis, Priorissis, Monialibus, Personis, Conventibus, Monasteriis, Prioratibus, Membris, Ecclesiis, & Locis prædictis concessis, & quæ in suo robore permanere volumus, ac quoad procurationes in locis, seu Ecclesiis Monasteriorum, & & Membrorum prædictorum recipi consuetas, & quo ad Jurisdictionem omnimodam, in eisdem Parochialibus Ecclesiis, quantum ad ea, quæ Curam animarum concernunt, etiamsi Cura hujusmodi per Canonicos dicti Ordinis exerceri consueverit, Diœcesanis Locorum, seu

Opportuna exemptionis moderatio.

Præsertim in concernentibus curam animarum.

quibusvis aliis nullum præjudicium generetur.

Confirmantur reliqua exemptionum, & privilegiorum indulta a quibuscunque obtenta.

§. 6. ,, Præterea omnes libertates, & immunitates a Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus, nec non Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, eisdem Monasteriis, Prioratibus, Membris, Ecclesiis, & Locis concessas, nec non libertates, & exemptiones Sæcularium exactionum a Regibus, aut Principibus, vel aliis Christifidelibus rationabiliter eisdem Abbatibus, Prioribus, Prælatis, Præpositis, Decanis, Canonicis, Conversis, Donatis, Abbatissis, Monialibus, & Personis, nec non Monasteriis, Prioratibus, Membris, & locis hujusmodi indulta, ac etiam eorumdem Abbatum, Priorum, Prelatorum, Præpositorum, Decanorum, Canonicorum, Conversorum, Donatorum, Abbatissarum, & Personarum antiquas, & rationabiles consuetudines, authoritate prædicta confirmamus, & præsentis Scripti patrocinio communimus.

§. 7. ,, Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ exemptionis, liberationis, Constitutionis, susceptionis, voluntatis, confirmationis, & communitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire; Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Pisis secundo Kalendas Augusti Pontificatus Nostri Anno primo.

Iteratæ Alexand. Litteræ.

§. 8. Aliarum vero Literarum Apostolicarum ejusdem Alexandri Prædecessoris secundo loco editarum tenor etiam sequitur, & est talis.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

,, Cum de indultis, & gratiis Apostolicis dubitatur, decet, ut dubia hujusmodi, oraculo Summi Pontificis declarentur. Sane dudum nonnullorum Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum vestigiis inhærentes, Monasterium Præmonstratense Laudunen. Diœcesis, nec non Dilectos Filios Abbates, Priores, Præpositos, Decanos, Canonicos, Conversos, Donatos, & Dilectas in Christo Filias Abbatissas, Priorissas, Moniales, & Conventus Monasteriorum, & Locorum Præmonstratensis Ordinis, cum omnibus Membris, Curtibus, Grangiis, Domibus, Possessionibus, & Personis degentibus in eisdem, nec non Bonis mobilibus, & immobilibus, ac aliis rebus quibuscumque, quæ tunc possidebant, & in futurum, dante Domino, possent justo titulo adipisci, nec non Ecclesias, & alia Loca ab eisdem Monasteriis dependentia ab omni superioritate, dominio, Jurisdictione, nec non Visitatione quorumcumque Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & aliorum quorumcumque Judicum Ordinariorum, & Officialium Ecclesiasticorum plenarie cum modificatione infrascripta per alias nostras Literas exemimus, & totaliter liberavimus; Ita quod Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, Judices Ordinarii, & Officiales prædicti, etiam

Concessa in Superioribus Litteris exemptio.

ANNO 1753.

„ ratione delicti, aut contractus, vel rei, de qua agi contingeret, ubicumque committeretur delictum, iniretur contractus, aut res ipsa consisteret, non possent authoritate Ordinaria in Abbates, Prælatos, Priores, Præpositos, Decanos, Canonicos, Conversos, Donatos, Abbatissas, Priorissas, Moniales, Conventus, Personas, Monasteria, Prioratus, Membra, Ecclesias, & Loca prædicta, utpote prorsus exempta excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias promulgare, aut potestatem, dominium, seu Jurisdictionem aliquam exercere, quodque per hujusmodi exemptionem, & alia supradicta quoad procurationes in Locis, seu Ecclesiis Monasteriorum, & membrorum prædictorum recipi consuetas, & quoad Jurisdictionem omnimodam in eisdem Parochialibus Ecclesiis quantum ad ea, quæ curam Animarum concernerent, etiamsi Cura hujusmodi per Canonicos dicti Ordinis exerceri consuevisset, Diœcesanis Locorum, seu quibusvis aliis nullum præjudicium generaretur, prout in ipsis Literis plenius continetur.

Ac moderat. commemoratur.

Exortæque de ea controversiæ opportuna declaratione tolluntur.

§. 9. „ Cum autem, sicut accepimus, nonnulli de modificatione hujusmodi disceptantes, Diœcesanos prædictos nedum in Canonicos Monasteriorum, seu Locorum prædictorum, qui pro tempore curam exercent, & Ecclesias, seu Loca regunt, antedicta ratione Curæ hujusmodi Jurisdictionem, potestatem, & dominium habere; verum etiam Abbates, Priores, Præpositos, Decanos, Canonicos, Conversos, Donatos, Abbatissas, Priorissas, Moniales, Conventus, Personas, Monasteria, Prioratus, Membra, Ecclesias, & Loca prædicta quoad certas procurationes, & alia jurisdictionalia præstanda, dicta exemptione non obstante, ipsis Diœcesanis subesse prætendant: Nos ad omne ambiguitatis tollendum dubium in præmissis, quod si Canonici, qui curam exercebunt, & Ecclesias, seu loca hujusmodi regent pro tempore, Diœcesanis, aut aliis locorum Ordinariis hujusmodi, quoad exercitium hujusmodi Curæ Animarum dumtaxat, subesse, & ratione earumdem Ecclesiarum Episcopalia jura solvere; aliaque ipsarum Ecclesiarum onera supportare, & respondere teneantur: Abbates tamen, Priores, Præpositos, Decanos, alios Canonicos, Conversos, Donatos, Abbatissas, Priorissas, Moniales, Conventus, personas, Monasteria, Prioratus, Membra, Ecclesias, & loca præfata a præstatione procurationum, & aliorum Jurisdictionalium quorumcumque, nec non jurisdictione, potestate & dominio præfatis, liberos, & immunes existere authoritate Apostolica tenore præsentium declaramus. Decernentes ex tunc irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis, & Constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Bononiæ Kalendis Martii Pontificatus Nostri Anno Primo. PONT. A. XIV.

Excitatis iterum, vel prævisis de eadem exemptione controversus.

§. 10. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, nonnulli locorum Ordinarii, non obstantibus exemptione, & declaratione hujusmodi, exemptionem præfatam impugnare forsan pretendant, propterealque dictus Nicolaus plurimum cupiat binas supradictas Literas Alexandri Prædecessoris præfati ad quascumque difficultates, & prætensiones super exemptione præfata, qua dictum Ordinem semper gavisum fuisse, & gaudere Nobis est notum, ab eisdem Ordinariis excitatas tollendas, & pro exemptionis præfatæ majori subsistentia per Nos, & Sedem Apostolicam, ut infra, approbari, & confirmari. Quare pro parte dicti Nicolai Nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus sibi in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui quantum cum Domino possumus, singulorum Ordinum pacem, & in securitate conservationem per Privilegiorum eisdam concessorum stabilitatem paternis, & sinceris desideramus affectibus, eumdem Nicolaum specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis a Jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati binas præfatas Literas dicti Alexandri Prædecessoris, & in eis contenta quæcumque Apostolica authoritate tenore præsentium perpetuo approbamus, & confirmamus, illisque inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus.

Occurrit Pontifex confirmando superius relatas Alexandrinas Litteras.

Clausulæ & Decreta pro præmissorum firmitate.

§. 11. Præsentes quoque Literas Apostolicas semper, & perpetuo validas, & efficaces esse, & fore suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac omnibus, & singulis, ad quos quomodolibet nunc spectat, & spectabit pro tempore in futurum, firmiter, & inviolabiliter observari debere, ac nullo unquam tempore, ex quocumque capite, vel qualibet causa quantumvis juridica, & legitima, etiam ex eo, quod quicumque locorum Ordinarii, aut alii in præmissis, & circa ea quomodolibet, & ex quavis causa, ratione, actione, vel occasione Jus, vel interesse habentes, aut habere prætendentes; illis non consenserint, nec ad id vocati, citati, & auditi fuerint, & causæ, propter quas eædem præsentes Literæ emanaverint, adductæ, verificatæ, & justificatæ non fuerint, de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis, seu invaliditatis vitio, seu intentionis nostræ, aut Jus, vel interesse habentium consensus, aut quolibet alio quantumvis magno, substantiali, ac individuam mentionem, & expressionem requir. defectu, aut ex quocumque alio capite notari, impugnari, invalidari, retractari, aut ad viam, & terminos Juris reduci in Judicio, vel extra posse, neque ipsas præsentes Literas sub quibusvis similium, vel dissimi-

lium

PONT. A. XIV. hum gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, aliisque contrariis dispositionibus comprehendi, sed semper, & omnino ab illis excipi, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum, & validissimum statum restitutas, repositas, & plenarie reintegratas, ac de novo etiam sub quacumque posteriori Data per dictum Nicolaum modernum, ac pro tempore existentem primodicti Monasterii Abbatem, quandocumque eligenda concessas esse & fore, sicque & non alias in præmissis omnibus, & singulis, per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos quavis auctoritate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, dictæque Sedis Nuncios judicari, & definiri debere, & si secus super his a quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus.

Aliter judicari prohibetur.

Derogatio contrariis.

§. 12. Non obstantibus quibusvis etiam in synodalibus, provincialibus, universalibus, generalibusque Conciliis editis, vel edendis specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac primodicti Monasterii, & Ordinis præfati etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, & consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis quibusvis Superioribus, & personis in genere, vel in specie etiam in contrarium præmissorum forsan quomodolibet concessis, approbatis, & innovatis, quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, alias de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut etiam aliqua exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum nil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent eisdem præsentibus, pro plene, & sufficienter expressis, ac insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat latissime, & plenissime, ac specialiter, & expresse harum quoque serie derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio pœnalis.

§. 13. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ absolutionis, approbationis, confirmationis, roboris, adjectionis, decreti, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pontif. anno 14. 11 Septembr. 1753.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo tertio, Tertio Idus Septembris Pontificatus Nostri Anno Quartodecimo.

Ph. Rinaldi. *Ph. Frigerius.*
F. Pratesi. *I. Rey.*
I. *Militatus.* *I. M. Travagli pro Rmo. Correctore.*
Loco † Plumbi. *I. Rosa.*

ANNO 1753.

XXIII.

OPPIDUM MATHELICÆ

In Piceno ad primævum Statum Civitatis reintegratur, & quatenus opus sit, ex integro erigitur, ac instituitur, cum omnibus honoribus, juribus, & prærogativis, cæteris ditionis Pontificiæ Civitatibus competentibus.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœm.

CIRCUMSPECTA Romani Pontificis gratiarum Dispensatoris providentia devotos, & fideles suos, & Temporalis S. R. E. Ditionis Subditos, præsertim illos, qui sinceræ fidei, & devotionis affectum erga Apostolicam hanc Sanctam Sedem gerere comprobantur, amplioribus honoris, decoris, & honorificentiæ Titulis, nec non specialis benevolentiæ favoribus amplecti solet, prout Personarum, Locorumque qualitatibus, & meritis conspicit convenire.

Terra Mathelicæ antiquitus titulo, & juribus Civitatis gavisa fuit.

§. 1. Exponi siquidem Nobis nuper fecerunt Dilecti Filii Confalonerius, & Priores Terræ nostræ Mathelicæ, repræsentantes etiam dilectos Filios illius Universitatem, & Homines, quod Terra prædicta transactis temporibus, non solum titulo, verum etiam honoribus, & prærogativis, quibus Nobiles, & præcipuæ Civitates, potissimum ejusdem Status Nostri Ecclesiastici gaudere solent, semper fuerit gavisa, quod autem dictos honorem, & Titulum Civitatis alias meruerit, manifestum apparet tum ob illius ab ultima antiquitate fundationem, prout Historici multa eruditione clari; illam nempe post sæculum ab Urbe condita, evenisse asserunt, tum quia tempore Romanæ Reipublicæ, & Imperatorum inter magis conspicua, & illustriora Piceni Municipia habebatur, propter illius Cives in bello præstantes, & Incolarum frequentiam, ac demum ab initio Catholicæ Ecclesiæ gloria Cathedræ Episcopalis claruit, prout testantur bon: mem: Æquitius, qui Concilio Romano anno 487. celebrato interfuit, & Florentinus Episcopi Mathelicenses, qui damnationem in Civitate Constantinopolitana contra Theodorum Episcopum Cæsareæ a fel. record. Vigilio Romano Pontifice Prædecessore Nostro latam, subscripsit. Postmodum vero ob temporum vicissitudines non solum prædictis honore, & gloria Cathedralis Ecclesiæ, quippe quæ Cathedrali Ecclesiæ Camerinensi canonice unita fuit, verum etiam ejus decore paulatim fuit privata, itaut a plerisque Populorum deinde tanquam minime illustris, & antiqua Piceni Civitas habita fuerit: quamvis interea quamplurimi ex ea tum pietatis, & sanctitatis, tum literarum, & armorum laude illustres Viri, Incolæque, & Ecclesiarum Cathedralium Præsules, Romanæque Curiæ Prælati, & S. R. E. præfatæ Cardinales ortum duxerunt.

Vetustissima fundatione illustris

Necnon præstantium Virorum fama, ac Episcopalis Sedis prærogativa.

§. 2. Ipsa vero Terra, uti cæteræ Status Nostri Ecclesiastici Civitates, gubernari, & regi

Recensentur in-

Anno 1753.

signiores ejusdem prærogativæ, quibus vel nunc illustratur.

regi pergit, atque in ea Gubernator a Congregatione Venerabilium Fratrum Nostrorum ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium super Consultationibus Communitatum, & Universitatum Status Nostri Ecclesiastici prædicti Deputatorum electus (qui alias ex Signaturæ Referendariis erat) cum titulo Judicis residet; pluresqua artes, & artificia, & potissimum Lanificii, illiusque Commercium in ea florent. Memoratæ præterea Terræ Magistratus ex duplici Personarum gradu, Confaloneriis nempe, qui existunt ex Familiis præcipuis ejusdem Terræ sanguine conjunctis cum aliis quoque Nobilioribus aliarum Status Nostri præfati Civitatum Familiis, ac Prioribus Civibus constituitur. Insuper in dicta Terra, ejusque Territorio sex circiter mille Incolæ, & Habitatores numerantur, ac antiqua Sæcularis, & Collegiata cum Archipresbytero, prima Dignitate, tresdecim Canonicis, comprehensis in eis Theologali, & Pœnitentiario, atque una quidem in ipsa Terra, quatuor vero distinctæ Parochiales Ecclesiæ in ejus Territorio, sex itidem Virorum Regularium Cœnobia, una Domus Presbyterorum Congregationia Oratorii S. Philippi Nerii, & duo Monialium Monasteria, Mons Pietatis, duo pro Infirmis Xenodochia, seu Hospitalia, Undecim Laicorum Confraternitates sub nonnullorum Sanctorum Invocationibus, decem specialium Artium Universitates, & sex Montes Frumentarii ad publicum, Pauperumque commodum, & levamen erecti reperiuntur. Ea propter dicti Exponentes pro eorum, ac Terræ hujusmodi, nec non illius, ac Territorii præfati Incolarum, Habitatorumque decore Terram prædictam antiquo decore Civitatis nomine insigniri, sive potius restitui, atque reintegrari plurimum desiderant; Nobis propterea humiliter supplicari fecerunt, ut sibi in præmissis opportune providere, & ut infra indulgere de benignitate Apostolica dignaremur.

Ex quibus ad titulum, honores, & jura Civitatis redintegratur,

§. 3. Nos igitur ipsos Exponentes specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & eorum singulares Personas a quibusvis Excommunicationis, Suspensionis, & Interdicti, aliisque Ecclesiasticis Sententiis, Censuris, & pœnis a jure, vel ab Homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium tantum conseq. harum serie, absolventes, & absolutas fore censentes, supplicationibus etiam Dilecti Filii Nostri Hieronymi memoratæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diaconi Cardinalis Columnæ nuncupati, ejusdem Terræ apud Nos, & dictam Sedem Protectoris, ejusdemque Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Vice-Cancellarii, Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, atque etiam motu proprio, & certa scientia, & matura deliberatione Nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, Terram Matelicæ veteri Episcopali jamdudum dignitate ornatam, tituloque præstantis Civitatis etiam ditatam, in primævum, & pristinum Civitatis honorem, cum omnibus, & singulis privilegiis, indultis, facultatibus, præeminentiis, gratiis, & immunitatibus suis, restituimus, & in antiquum statum, & denominationem Civitatis reponimus, & plenarie reintegramus, ac quatenus opus sit, Terram Matelicæ præfatam in Civitatem perpetuo erigimus, instituimus, & confirmamus, eique Civitatis titulum, ac denominationem, cum omnibus honoribus, juribus, prærogativis, ac decorationibus, quæ cæteris omnibus Ditionis Nostræ Pontificiæ Civitatibus competere dignoscuntur, nec non Magistratui ejusdem Terræ in Civitatem, ut præmittitur, erectæ consuetis honoribus, & Insigniis, quibus aliarum ejusdem Ditionis Civitatum Magistratus de jure, usu, & consuetudine, gaudere, seu uti possunt, pariformiter, ac pari modo, & absque ulla differentia gaudere, potiri, & uti, concedimus pariter, & impertimur, ac ejusdem Terræ Incolas, & Habitatores Civium nomine decoramus, ita tamen, ut pro tempore existens Episcopus Camerinensis in dicta Terra per Nos in Civitatem, sicut præmittitur, per præsentes erecta residere minime teneatur, sed illa Ecclesiæ Camerinensi, ut antea, subjecta remaneat.

Pont. A. XIV.

Ecclesiæ tamen Camerinensi subjecta relinquitur, nec in ea Episcopus residere jubetur.

Clausulæ pro præmissorum firmitate.

§. 4. Decarnentes easdem præsentes Literas, & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo, quod quicumque in præmissis jus, vel interesse habentes, seu habere quomodolibet prætendentes illis non consenserint, nec ad ea vocati, citati, & auditi, neque causæ, propter quas præsentes emanarint, sufficienter adductæ, verificatæ, & justificatæ fuerint, aut ex alia quantumvis justa, legitima, & privilegiata causa, colore, prætextu, & capite, etiam in corpore juris clauso, etiam enormis, enormissimæ, & totalis læsionis, ullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostræ, aut interesse habentium consensus, aliove qnolibet, etiam quantumvis magno, & substantiali, ac incogitato, & inexcogitabili, individuamque expressionem requirente defectum notari, impugnari, infringi, retractari, in jus, vel controversiam revocari, aut ad terminos juris reduci, aut adversus illas aperitionis oris, restitutionis in integrum, aliudve quodcumque juris, facti, vel gratiæ remedium impetrari, seu impetrato, aut etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus concesso, vel emanato quempiam in judicio, vel extra, uti, sese juvare posse: sed ipsas præsentes Literas semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus, & per omnia plenissime suffragari; sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ præfatæ Camerarium, & alios Cardinales etiam de Latere Legatos, & alios quoscumque quavis præeminentia, & potestate fungentes, & functuros, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere; ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Aliter judicari prohibetur.

§. 5.

Pont. A.XIV.

Amplissima derogatio contrariis.

§. 5. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, & quatenus opus sit, dictæ Terræ, aliisve quibusvis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, & consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis: quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro sufficienti illorum derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, exprimerentur, & insererentur, præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Dat. Pont. anno 14. die 26. Septemb. 1753.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXVI. Septembris MDCCLIII. Pontificatus Nostri Anno Decimoquarto.

D. Card. Passioneus

Publicat. eadem die, mense, & anno.



XXIV. DE CULTU S. MARONIS

Epistola ad R. P. Nicolaum Lercari a Secretis Congregationis de Propaganda Fide.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, salutem, & Apostolicam Benedictionem

Attentata adversus S. Maronis cultum & imagines, exortaq. inde dissidia recensentur.

INter cætera scripta Nobis exhibita, cum nuper ad Nos accessisti, illud deprehendimus, quod ad cultum Sancti Maronis Abbatis pertinet. Scripsit enim ad Congregationem de Propaganda Fide Dilectus Filius Frater Desiderius a Casabasciana Min. Observ.; quem nos Ablegatum Nostrum misimus ad Ven. Fratrem Patriarcham Maronitarum, scripsit, inquam, Imagines Sancti Maronis Romæ impressas, a Ven. Fratre Patriarcha Græco-Melchita Cyrillo discissas fuisse, & palam ab ipso declaratum, Sanctum Maronem inter Sanctos minime numerari, quippe qui hæreticus vixerit, atque obierit, idque gravibus dissidiis Maronitas inter, & Græco-Melchitas occasionem præbuisse; timendum insuper, ne hujusmodi turbæ quotidie magis ingravescant, neque tumultum sedari, & compesci potuisse; tum quia post suum discessum e Locis, ubi ignem restinguere curaverat, non nulli Presbyteri palam dixerant, eum nullam auctoritatem habere quæstionis definiendæ, utrum Maro Sanctus extiterit, an hæreticus; cum præsertim eorum Patriarcha assereret, Maronem, cum inter vivos ageret, & cum e vita decessit, hæresi pollutum fuisse: tum quia per Moncalles, ubi residet Patriarcha Greco-Melchita, quum iter fecisset, ut cum eo colloqueretur, ipsum non invenerat, & aliquibus de causis permissum sibi non fuerat, ut ulterius ad eum assequendum progrederetur.

Anno 1753.

Factum improbat Pontifex.

§. 3. Non solum admiratione nos affecit, sed maxime commovit, quod temere, atque inconsulte factum est a Ven. Fratre Patriarcha Cyrillo, qui ut eruditionem fortasse ostentaret, sua agendi ratione, non dicam restaurare, sed auctoritate sua controversiam jam extinctam definire tentavit; quasi vero ejusdem conditio, vel meritum nobis, aut Congregationi minime innotescant, & quod deterius est, Sancti nomine, & cultu eum, quoad potuit, privare, qui a pluribus jam sæculis cum Apostolicæ Sedis approbatione hujusmodi honore decoratur.

Theodoreti, & Chrysostomi Testimonia de Maronis sanctitate.

§. 3. Ut tibi compertum est, Sanctus Maro vixit sub finem sæculi quarti, & initium quinti. Theodoretus, qui auctor coævus dici potest, cum circa dimidium sæculi quinti floruerit, vitam illius scripsit, in qua heroicæ Sancti Maronis virtutes, & insigniter gesta enarrantur. Theodoretus Cyri Episcopus extititi, librum composuit *de vitis Patrum*, inscriptum *Philotheus*, sive *religiosa historia*; cujus duæ sunt latinæ versiones; quarum una habetur in vitis Patrum, auctore Rosveido, altera Gentiani Herveti in *tom.* 3. Operum ejusdem Theodoreti, editionis Sirmondi. Porro sex distinctis locis Theodoretus collaudat sanctitatem Sancti Maronis, quemadmodum videre est in editione Rosveidi *de Vitis Patrum cap.* 16. *pag.* 827. *&* 828. *& cap.* 21. *pag.* 832. *& cap.* 22. *pag.* 838. *& cap.* 24. *pag.* 840. *& cap.* 30. *pag.* 850. Legitur quoque inter epistolas Sancti Joannis Chrysostomi trigesima sexta inscripta ipsi Abbati Maroni, in qua ipsius virtutes laudibus prosequitur, ejusque orationibus sese commendat. Porro ut os occludatur quibusdam non admodum sanæ cognitionis, qui conati sunt auctoritatem adimere vitis a Theodoreto conscriptis, quorum numero adnecti possunt Andreas Rivetus in suo *lib. Criticus Sacer lib.* 4. *cap.* 21. Robertus Cocus *in sua Censura quorumdam Scriptorum veterum pag.* 390. Fridericus Spanhemius: *In Historia Christiana sæculi quinti* §. 10. *col.* 1030. Non defuerunt viri sublimis doctrinæ, atque accuratæ critices, qui ad ipsius historiæ integritatem sartam tectam tuendam, operam suam mentemque contulerint, in quorum numero recensendi sunt Labbæus in Dissertatione de Theodoreto in Opere Bellarmini *de Scriptoribus Ecclesiasticis* editionis Venetæ *anno* 1728. *pag.* 155. Garnerius *in Dissert.* 2. *de Libris Theodoreti tom.* 5. Operum ipsiusmet Theodoreti editionis Parisiensis *anno* 1684. *pag.* 199. Tillemontius *in Vita Theodoreti art.* 48. *tom.* 15. *pag.* 320. Natalis Alexander *in historia Ecclesiastica sæculi V. cap.* 4. *art.* 28. §. 1. *n.* 1. atque novissimus eruditus Ceillier *in historia Universali Auctorum Sacrorum, & Ecclesiasticorum tom.* 14. *cap.* 14.

Fides & auctoritas Patrum vitis a Theodoreto scriptis vindicata.

cap. 14. *art.* 2. §. 6. *num.* 2. *in fine pag.* 94.

Et præstantiam vitæ S. Maronis, accuratior. Histor. consensu, & Clem. VIII facto comprobatæ.

§. 4. Et quod gravioris momenti esse debet, nostri Scriptores, & Historici accuratiores, & quidem non admodum creduli, neque ingenti acumine destituti, fidem quam maximam præbuerunt vitæ Sancti Maronis a Theodoreto descriptæ, cum ipsius virtutes, factaque gloriosa ita singillatim referant, quemadmodum a Theodoreto enarrantur, & commendantur. Proinde Sancti Maronis vitæ, quæ a Theodoreto scripta est, omnimodam adhibent fidem. Adeantur Bollandistæ *die* 14. *Februarii tom.* 2. *ejusdem mensis*, Bailletius *in suis vitis Sanctorum eadem die*. Tillemontius *tom.* 12. *suæ historiæ Ecclesiasticæ in vita prædicti Sancti pag.* 412. *& sequen.* Neque illud ullo modo conticendum est, quod Pontificatum administrante Clemente VIII. cum Romæ typis consignatum fuisset Missale Maronitarum, cum ejus Nationis patrocinium sustineret fel. mem. Gabriel Cardinalis Palæotus, evulgandi facultas a Summo Pontifice ea conditione solum obtenta est, ut sub ejusdem initio poneretur Vita Sancti Maronis deprompta ex Theodoreti historia, sicuti diligenter observatum fuit, quemadmodum Clarissimus Cardinalis Jacobus Perronius testatus est: *Verba feci cum Sanctissimo Domino Nostro de vulgando Missali Maronitarum, quod typis jam pridem excusum est, annuitque sua Sanctitas, ut præfixa hac Præfatione* (quæ est vita Sancti Maronis desumpta ex Theodoreto) *publicaretur.*

Alia testimonia de virtutibus & sanctitate Maronis.

§. 5. Accedit, quod insigne fuit Cœnobium S. Maronis, ut liquet ex epistola Archimandritarum Syriæ secundæ ad Horsmidam Pontificem data *anno* 517. in qua se in primis subscribit Alexander *Archimandrita*, vel, quod idem est, *Abbas Sancti Maronis*, ut apparet *ex tom.* 5. Collectionis Conciliorum Labbæi editionis Venetæ *pag.* 598. ex Annalibus Cardinalis Baronii *ad annum Christi* 517. *n.* 53. Et in Actis Concilii Constantinopolitani habiti *anno* 536. mentio habetur de eodem Cœnobio, ibique semper Sancti, vel Beati nomine Maro nuncupatur, ut legenti constabit *cit. tom.* 2. *pag.* 967. *pag.* 978. 994. 999. *pag.* 1075. 1083. 1099. 1111. *& pag.* 1223. Insuper Pagius in Critica ad Annales Cardinalis Baronii *ad annum* 400. *num.* 17. *& sequen.* postquam commemoravit virtutes Sancti Maronis, orationem convertit ad Cœnobium ipsius Sancti Maronis, laudibusque prosequitur Religionem Catholicam illorum Monachorum, ac veluti firmum quoddam Catholicæ Religionis universo in Oriente adversus hæreses propugnaculum prædicat; martyrium scilicet indicans, quod Imperante Anastasio pro Concilii Chalcedonensis defensione tercentum quinquaginta ex illis Monachis fortiter pertulerunt; eorum quippe mentio habetur in Romano Martyrologio *die* 31. *Julii*, quo in loco extant præterea adnotationes Venerabilis Cardinalis Baronii. Neque prætereundum est in Ecclesia Collegii Maronitarum hujus Almæ Urbis imaginem Sancti Maronis in Tabula Majoris Altaris depictam publice coli, ejusque diem festum quotannis celebrari.

Unde illius festus

§. 6. Hæc omnia mirifice illustrant sanctitatem Sancti Maronis, tum etiam ostendunt quam recte, atque legitime rogatu Venerabilis Fratris Simeonis Patriarchæ Antiocheni, & exemplo eorum, quæ peracta fuere in Litteris Apostolicis Prædecessoris Nostri Clementis XII. ostendunt, inquam, quam juste, in quodam Brevi a Nobis emisso *die* 12. *Augusti anno* 1744. largiti simus Indulgentiam plenariam utriusque sexus Christifidelibus, qui Confessione, & Sacra Communione, expiati, *die* 9. *Februarii*, quo a Maronitis celebratur Festum S. Maronis eorum primarii Patroni, adibunt Sacras Ædes Monachorum, & Monialium Ordinis Sancti Antonii Abbatis, Congregationum tam Montis Libani, quam Sancti Isaiæ, & concordiam inter Principes Christianos, hæresis excidium, & Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltationem a Deo enixe rogabunt: Quæ singula luculenter patefaciunt, quam illegitime (ut loquamur remissius) Ven. Frater Patriarcha Cyrillus adversus Sancti Maronis cultum se gesserit.

dies spiritualibus Indultis a Pont. decoratus

Occasio indicatur erroneæ sententiæ de S. Marone invectæ.

§. 7. Neque erit difficile rationes investigare, quæ Vener. Fratrem Patriarcham Cyrillum eam in rem impulerunt. Affirmant Maronitæ a Sancto Abbate Marone se originem ducere, & a Catholica Religione nunquam recessisse, nec ab Ecclesiæ unitate se unquam disjunxisse; addunt præterea, quod, cum ipsi unionem cum Ecclesia Romana renovaverint, id minime interpretari debet, quasi Catholicam Religionem aliquando deseruerint, iterumque ad ipsam reversi fuerint. At vero alii contrarium senserunt; arbitrati omirum sunt, Maronitas de Monotelitarum Schola prodiisse, Maronem eorum Caput extitisse, eumdemque hæresi adhæsisse, atque solummodo *anno* 1182. ab Aimeto tertio Patriarcha Latino Antiocheno Maronitas fuisse ad Romanam Ecclesiam revocatos. Hæc omnia videre est apud Lexicum universale Gallicum & Latinum *tom.* 5. ad verbum *Maronitæ*, & apud magnum Lexicum Morerii editionis Parisiensis *anno* 1747. *tom.* 6. ad verbum *Maronitæ*.

Veillelmi & Eustac. narrationes de Monacho nomine Marone hæretico, deque ejus Cœnobio.

§. 8. VVillelmus Archiepiscopus Tyri *lib.* 22. *Sacri Belli cap.* 8. narrat, ea, quæ paulo ante indicavimus, ab alterius opinionis Sectatoribus produci. Verum, quoniam auctoritas VVillelmi satis minime foret ad sententiam, quæ Maronitis opponitur, roborandam, & fortasse ipse quoque VVillelmus id agnovit, ea de re provocatum est *ad tom.* 2. Annalium Eutychii Alexandrini, qui *pag.* 191. ita scripsit: *Fuit tempore Mauritii Imperatoris Romanorum Monachus quidam nomine Maron, qui ajebat, duas esse Christi Domini nostri naturas, & unam voluntatem, unam operationem, unamque Personam &c. Cumque mortuus esset Maron, incolæ urbis Hamath (Apameæ) Monasterium in Hamath excitarunt, quod Dair Marum, id est Cœnobium Maronis appellarunt, Fidemque Maroni professi sunt.*

Minus vera probatur.

§. 9. Negligentiam minime præfetulerunt Scriptores Maronitæ, in exponendis, & palam faciendis erroribus, in quos inciderunt Eutychius Alexandrinus, VVillelmus Archiepiscopus Tyri, aliique eorum

Se-

Sectatores. Id innotescet, si legatur Dissertatio Fausti Naironis *de origine, nomine, ac religione Maronitarum*, quæque præstanti eruditione a Dilecto Filio Josepho Simonio Assemano Prælato Nostro Domestico declarata fuere in suo *tom. 1. Bibliothecæ Orientalis pag.* 498. quibus accedit Pagius Gallus scriptor in sua Critica ad Annales Cardinalis Baronii *ad annum Christi* 1182. Atque, ut verum dicamus, quando error unius in Christo voluntatis atque operationis exordium habuit, ut omnibus notum est, regnante Heraclio; quomodo fieri potuit, ut idem error Mauritii tempore viguerit? qui dici potest, quod ait Eutychius, Cœnobium excitatum fuisse post mortuum illum Maronem, de quo ipse sermonem habet, cum ducentis antea annis ædificatum jam deprehendatur, atque dicatum S. Maroni Abbati? quandoquidem scribit Procopius Cæsariensis *lib.* 5. de ædificiis Imperatoris Justiniani, ab eo restauratum Cœnobium Sancti Maronis; compertumque est, e vivis decessisse Justinianum *anno* 565. atque Mauritium mortuum esse *anno* 602.

Et quatenus veræ, evincerentur, duos extitisse Abbates Marones.

§. 10. Paternam Sedis Apostolicæ benevolentiam erga Maroniticam Nationem desiderari non patiemur. Nos quippe in unum congessimus laudes nostrorum Prædecessorum, atque etiam nostras consociavimus in quadam Allocutione Consistoriali edita in Appendica nostri Bullarii *tom.* 2. *pag.* 42. At omisso in præsentiarum quocumque partium studio erga Maroniticam Gentem; atque eruditis ejus Nationis scriptoribus, qui Romæ etiam versantur, cura remissa ab Adversariorum telis vindicandi perpetuam stabilitatem Sanctæ Catholicæ Religionis in suis Regionibus, si id necessitas (quod non credimus) postulet, atque Maronitarum originem a S. Abbate Marone propagatam; his, inquam, prætermissis, id unum reponimus, quod nempe, etiamsi veritati consentanea videantur, quæ narrat Eutychius, aliud inde nequit inferri, nisi duos Abbates Marones extitisse, Sanctum unum, alterum hæreticum: Porro cum ejusdem nominis appellatio non evincat, Sanctum fuisse hæreticum, aut hæreticum Sanctum, neque etiam cultum exhibitum Sancto, præstitum etiam, aut præberi hæretico; inde manifeste consequitur, Venerabilem Fratrem Patriarcham Cyrillum auferentem Beato Abbati Maroni Cultum, non solum suæ auctoritatis limites excessisse, verum etiam se irreligiosum præstitisse adversus hominem, qui tot jam sæculis inter Sanctos habitus est, ad cujus etiam Cultum publicum promovendum non destiterunt Romani Pontifices populos allicere, Indulgentias superius commemoratas impertiendo.

Probatur id ex ipsa temporum collatione.

§. 11. Paulo ante dictum est, quod, etiamsi concedatur, verum esse quod refert Eutychius, aliud exinde non sequitur, nisi duos Abbates Marones, Sanctum unum, hæreticum alterum extitisse. Hæreticus ille erit, de quo ipse loquitur, quique, ipso teste, vixit tempore Mauritii Imperatoris vita functi, quod indicatum jam est, *anno DCII.* At Sanctus, ille est, qui vixit, Imperium regente Arcadio, qui ab *anno CCCXCV,* usque ad *annum CCCCVIII.* principatum obtinuit; atque ejus vitam scriptis complexus est Theodoretus Scriptor coævus non exiguæ auctoritatis. Affirmavimus ejusdem nominis appellationem causam non esse, cur Sanctus hæreticus existat, aut hæreticus Sanctus, vel cur honor Sancto habitus, traditus hæretico intelligatur; atque hæc propositio adeo naturæ lumine perspicua est, ut confirmationibus non egeat.

Afferuntur exempla, quibus non semel contingit, ut uno nomine & Sanctus & Hæreticus designarentur.

Itaque solummodo indicabimus, exemplum confusionis unius, & alterius Abbatis Maronis unicum & singulare nequaquam esse, cum duo pariter Raymundi Lullii, duo Johannes Cantii extiterint, de quibus prolixius verba fecimus in nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum*. Ex Raymundis unus martyrii fama prædicatur; at non alter, qui infelicem vitam, ac mortem sortitus est. Unus pariter Johannes Cantius Beati nomine insignitur, & approbatione Apostolicæ Sedis publica gaudet veneratione; alter veluti hæresi inquinatus execratur. Quamobrem manifeste apparent irreligiosi conatus Ven. Fratris Patriarchæ Cyrilli, qui sub specie interdicendi Cultum Maroni hæretico, quem nominat Eutychius, revera ademit Maroni Catholico, de quo mentionem facit Theodoretus, quandoquidem Sancta Sedes in suis concessionibus unice semper intellexit colere Beatum illum Abbatem Maronem, de quo scribit Theodoretus, idemque ut ab aliis coleretur, præscripsit. Idque liquido constat ex iis, quæ superius a Pontifice Clemente VIII. peracta esse commemoravimus.

Nec tamen proinde error in cultu exhibendo confusio.

Tuum erit omnia enunciare Congregationi, atque necessarias, easque opportunas facultates accipere, atque de ejusdem, nostroque etiam mandato Litteras dare Ven. Fratri Patriarchæ Cyrillo, ut ea revocet, quæ patravit, neque audeat publica veneratione Beatum Abbatem Maronem privare nec discordias serere Græco-Melchitas inter, & Maronitas. Quod si consentaneum judicabitur hanc Epistolam, quam tibi dedimus, ad ipsum mittere, ut certior fiat de nostra voluntate, id præstare liberum tibi erit: Nos interim Apostolicam Benedictionem tibi impertimur.

Turbatus temere S. Maroni cultus restitui jubetur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 28. Septembris 1753. Pontificatus Nostri Anno Decimo quarto.

Dat. Pontific. Anno 14. die 28. Septembris 1753.

XXV.

JURISDICTIO

Congregationis super Bono Regimine Communitatum Ditionis Ecclesiasticæ tum in OEconomicis, tum in Judicialibus negotiis & causis cognoscendis, definitur; eidemque certa methodus in utrisque procedendi præscribitur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.

Gravissimarum sollicitudinum, quibus in ardua Reipublicæ procurationé quotidie afficimur, non aliud solatium habemus, quam quod spectata Nobis utilitatis publicæ incrementa suppeditant, dum Nostris curis atque laboribus subjectorum populorum commoda promovere, ac providis institutis & legibus in perpetuum quoque tempus communire gaudemus. Quo in genere non modicum Nos beneficium contulisse putamus omnibus & singulis Civitatibus, Terris, & Locis sub temporali Nostro & Apostolicæ Sedis Dominio constitutis, quum nuper ad œconomicam Communitatum Ditionis Ecclesiasticæ administrationem mentis nostræ oculos intendentes, universum ordinem & statum Congregationis Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium super Bono earumdem Communitatum Regimine deputatorum, omnemque agendi rationem, quæ in ea servatur, distincte cognoscere voluimus, indeque oblatam Nobis occasionem amplexi sumus nonnulla statuendi & ordinandi, quæ his Nostris Litteris perpetuæ legis vim habituris edicere & promulgare deliberavimus, quæque in magnum earumdem Communitatum emolumentum, omniumque adeo & singulorum Ecclesiæ Romanæ in temporalibus subditorum levamen & utilitatem cessura fore certo confidimus.

Pontificis studium de publica subditorum utilitate, quo adductus Oeconomicam administr. Commun. Status Ecclesi. recognoscere voluit. Ac plura super ea edicere deliberavit.

§. 1. Sane felicis recordationis Prædecessor Noster Clemens Papa VIII., ut singularum ejusdem Ditionis Ecclesiasticæ Communitatum Bona & redditus, ea, qua decet, fide & cura, utiliter, & provide administrarentur, pravique abusus tollerentur, qui in publicum & commune damnum irrepsisse tunc temporis agnoscebantur, per suam perpetuo valituram Constitutionem datam in Monte Quirinali Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo quingentesimo nonagesimo secundo, Decimo octavo Kalendas Septembris, quæ incipit = *Pro commissa*, = complura sapienter præscripsit, ab uniuscujusque Civitatis, Terræ, Oppidi Castri, & Loci Gubernatoribus, Magistratibus, & Officialibus, observanda, quorum executioni nonsolum ordinarios Apostolicæ Sedis Ministros, tam in Romana Curia & Urbe, quam in iisdem Provinciis & Locis jurisdictionem exercentes, advigilare voluit & mandavit; verum etiam peculiarem Congregationem trium Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium ab ipso deputatorum præcipuo studio instare præcepit; Ad quem effectum, per alias suas Litteras in forma Brevis die trigesima sequentis Mensis Octobris editas, quarum initium est = *Cum per Constitutionem* = iisdem Cardinalibus nonnullas facultates concessit, quibus suffulti, certas appellationum atque recursuum Causas, necnon Exemptionum seu Immunitatum, ac Remissionum, sive Defalcationum, aliasque hujusmodi Communitatum & Universitatum controversias activas atque passivas, etiam judiciali methodo non servata, cognoscere, ac definire; & ut earumdem credita exigerentur, expeditissima ratione providere possent; quæ latius in dicta præfati Clementis Prædecessoris Constitutione, & subsequutis hujusmodi Litteris continentur.

Ordination. editæ a Cl. VIII. & Congregatio trium Card. ab ipso instituta.

§. 2. Postmodum vero similis memoriæ Prædecessor quoque Noster Paulus Papa V. per suas sub Annulo Piscatoris die quarta Junii Anni Millesimi sexcentesimi quinti editas Litteras, duplicato numero Cardinalium pro dictæ Constitutionis executione, rectoque & utili earumdem Communitatum regimine deputatorum, eisdem concessit, ut, pro faciliori negociorum ipsis commissorum expeditione, aliquos Prælatos, ut alias Personas jurisprudentia præditas, a Romano Pontifice pro tempore approbandas, in eorum Consultores adhibere, necnon aliquem ex illis, seu alium idoneum eis benevisum, in eorum Congregationis Secretarium deputare possent; Eisdemque, ut omnes & quascumque dictarum Communitatum Causas, tam Civiles, quam Criminales, & Mixtas, per se vel alios ab eis subdelegandos, audire, discutere, & terminare valerent, amplissimas facultates impertitu fuit; Quas tamen deinde per alias similes Litteras datas die vigesima tertia Novembris Anni Millesimi sexcentesimi septimi ita declaravit, & intelligi voluit, ut eas solummodo, & non alias Causas Civiles, Criminales, & Mixtas, tam active, quam passive ad Communitates & Universitates hujusmodi pertinentes, ut præfertur, audire, discutere, & expedire, ac etiam a quibusvis Judicibus reassumere & avocare possent, quæ ad redditus & proventus (non tamen maleficiorum) ad illas quomodolibet spectantes, aut rationum seu computorum redditiones, etiam ratione administrationis Annonæ seu Abundantiæ, & quorumcumque aliorum bonorum earumdem Communitatum & Universitatum, quomodocumque & qualitercumque pertinerent; decernens, eos omnibus & singulis facultatibus in dictis prioribus Litteris, ut præfertur, illis concessis, in hujusmodi Causis atque negociis dumtaxat, & circa ea, uti posse & valere, atque irritum & inane quidquid secus attentari contingeret. Cæterum quum alias Sanctæ Memoriæ Prædecessor quoque Noster Sixtus Papa V. inter alias Cardinalium Congregationes a se institutas, unam etiam pro sublevandis gravaminibus Status Ecclesiastici erexisset, ac deputasset, satis opportune factum fuisse apparet, ut illius Congregationis munera & facultates recentiori huic Congregationi super Bono Regimine Communitatum ejusdem Status Ecclesiastici deputatæ, adjungerentur, & ab ea exercerentur.

Paulus V. dictam Congreg. quoad Personar. numerum & facultates ampliavit.

Eidem unita est alia Congregatio a Sixto V. instituta pro subl. gravaminibus.

§. 3.

Antiqua Congreg. status immutatus est, quoad numerum Cardin. & deputationem Præfecti.

§. 3. Verum primæva hujusmodi Congregationis forma, labentibus temporibus, non parum immutata esse dignoscitur. Nam & Cardinalium numerum antea definitum, nunc prudenti Romani Pontificis pro tempore existentis arbitrio, augeri & minui sæpe contingit: Atque inter eos, quum antea nullus Præfecti nomen & officium obtineret, sed quæ totius Congregationis nomine expediebantur Litteræ, Edicta, atque Mandata, per Cardinalem olim totius Pontificiæ Ditionis generalem Administrum, deinde vero per Secretarium Status nuncupatum, subscribi & promulgari solerent; nunc unus e Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus ejusdem Congregationis Præfectus a Romano Pontifice eligitur, & constituitur, ex quo felicis recordationis Prædecessor pariter Noster Clemens Papa Undecimus Pontificatus sui primordio, bonæ memoriæ Josephum Renatum, dum viveret, ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem Imperiali nuncupatum illius Præfectum creavit, compluribus ei attributis facultatibus, quas in Schedula die quarta Maji Anni Millesimi septingentesimi primi Chirographo suo subscripta distincte expressit, quasque deinde similis memoriæ Dominicus etiam dum viveret Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Riviera nuncupatus, illius in Præfectura hujusmodi successor a piæ recordationis Decessore Nostro Clemente Papa Duodecimo electus, obtinuit, & pariter exercuit. Quare complura dictarum Communitatum & Universitatum negocia, præsertim œconomica, quæ primitus ab universæ dictorum Cardinalium Congregationis judicio pendebant, nunc ab eodem Cardinale Præfecto expediuntur, nonnulla quidem ipsius peculiari providentia, pleraque vero cum consilio & suffragio Prælatorum eidem Congregationi, ut supra innuimus, ex Pauli Quinti ordinatione, adjunctorum.

Item quoad numerum & officia Prælatorum Ponentium & Secret.

Hi autem antea pauciores, nunc ad duodenarium numerum aucti, quum Consultorum munere initio fungerentur, dum Causæ atque negocia in ipsa Congregatione discutienda, a Cardinalibus ipsis proponebantur, & privative definiebantur, a multo jam tempore definitivum suffragium in omnibus obtinere dignoscuntur, ipsasque Causas atque negocia, juxta certam inter eos factam Regionum atque Locorum Status Ecclesiastici divisionem, partem ipsi judicant, & expediunt, partim in eadem Congregationa proponunt; unde & *Ponentes* ipsius Congregationis appellantur. Secretarius vero non ea solum officia & munera exercet, quæ de sui natura sub hujusmodi denominatione comprehenduntur, sed præter alia multa ad œconomicum dictarum Communitatum & Universitatum regimen pertinentia, Ordinarii Judicis partes exercet in Causis, quæ vel in prima, vel in secunda Instantia, ad ejusdem Congregationis judicium deferuntur, ac etiam circa earum cursum atque progressum opportune decernit, & in reliquis omnibus ad ipsam Congregationem spectantibus definitivi suffragii jus pariter obtinet. Denique

Immutata quoque est methodus Oeconomici Communit. regiminis.

ipsa etiam methodus, pro recta bonorum atque reddituum dictarum Communitatum administratione & erogatione, in præfata Clementis VIII. Constitutione præscripta, quum lapsu temporis ad intentum finem assequendum non undequaque sufficiens comperta fuerit, in aliam ad id magis idoneam & opportunam commutata fuit.

Horum pleraque Apostolica auctoritate roboranda, nonnulla reformanda censentur.

§. 4. Quæ omnia licet cum magna dictarum Communitatum, atque adeo totius Ecclesiastici Status utilitate excogitata fuisse, & reipsa exerceri non ambigeremus; quum tamen pleraque ex illis, propterea quod Apostolicæ Auctoritatis præsidio munita non essent, novis subinde mutationibus interverti posse prospiceremus; nonnulla vero, utpote diversis temporibus, pro rerum & casuum necessitate, in usum inducta, vel inter se minus apte constare, vel cum universo Reipublicæ sistemate, & præstituto Judiciorum ordine, nequaquam congruere censeremus:

Ideo Pont. super dictæ Congreg. jurisdict. ac redditibus & Ministror. Officiis visitationem instituit.

Hinc maxime opportunum judicantes de omnibus ad ipsius Congregationis Cardinalium, ejusque Præfecti, necnon Officialium, ac Ministrorum Officia, jurisdictionem, & auctoritatem, earumque exercitium pertinentibus, prout etiam de Fundis atque redditibus illius dispositioni subjectis, & de illorum administratione & erogatione, pleniorem & magis distinctam Nobis notitiam comparare; per nostrum speciale Chirographum die undecima Novembris elapsi Anni Millesimi septingentesimi quinquagesimi secundi subscriptum, Dilectos Filios Magistros Aloysium Mariam Torregianum Protonotarium Apostolicum, alterius Congregationis Cardinalium super Consultationibus ejusdem Status Nostri Ecclesiastici Secretarium, & Petrum Paulum de Comitibus Utriusque Signaturæ Nostræ Referendarium, ac Secretarium ipsiusmet Congregationis super Gravaminibus sublevandis, & Bono Regimine prædicti Status, necnon Alexandrum Belmonte Intimum Cubicularium Nostrum, de quorum diligentia, experientia, ac zelo, confidendum Nobis esse merito censuimus, Apostolicos Visitatores deputavimus, ad hoc ut prædictis rebus omnibus diligenter cognitis atque perspectis, quæcumque ab ipsis animadversa fuissent, quæque aut perpetua Auctoritatis Nostræ confirmatione stabilienda, aut respective ad meliorem formam reducenda censerent, ad Nos exacte referrent.

Accepta omnium relatione, aliqua ad Communitatum levamen statim exequitur.

Cumque hi injuncto sibi muneri plene & laudabiliter satisfecerint; Nosque omnia per eosdem Nobis exposita mature perpenderimus, auditis etiam super his aliis doctrina & rerum usu præstantibus Viris, nonnulla primum, quæ ad prædictarum Communitatum levamen & utilitatem magni momenti esse duximus, statim decernere & effectu complere non omisimus.

Reliqua per præsentes statuere, & decernere intendit.

Nunc autem universum ejusdem Congregationis statum firmare, ac immutabilem agendi rationem in ea perpetuo custodiendam præscribere volentes, infrascriptas Leges & Ordinationes præsentium Litterarum tenore ferimus, statuimus, & Apostolica Auctoritate sancimus.

ANNO 1753. PONT. A. XIV.

Confirmat hodiernum Statum Congreg. ejuſque præfecti, & Offic. munera & emolumenta.

§. 5. Primum itaque invectam jamdudum, ut præfertur, & nunc actu vigentem ejuſdem Congregationis formam, atque conſtitutionem, auctoritate Noſtra, & earumdem præſentium tenore perpetuo confirmamus & ratam habemus; ut ſcilicet ipſa Congregatio ex competenti Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium numero conſtet, quos Romanus Pontifex pro tempore eidem adſcripſerit, & quorum unus ab ipſo Pontifice ſpecialiter electus & deputatus, Præfecti officium & nomen gerat; Ponentes autem ſint numero duodecim, ex ordine Prælatorum Romanæ Curiæ, non ſecus ac ipſius Congregationis Secretarius, ab eodem Pontifice pro tempore eligendi: Utque hi omnes & ſinguli, tam communiter, quam diviſim, ea reſpective officia & munera exerceant, iiſdemque juribus, facultatibus, honoribus, prærogativis, & emolumentis, quibus ad hunc diem uti, frui, & gaudere conſueverunt, præterquam in iis, quæ præſentium Litterarum tenori, Noſtriſque Decretis atque Declarationibus inferius ſubjiciendis adverſari comperta fuerint, in poſterum quoque utantur, fruantur, & gaudeant, perinde ac ſi omnia & ſingula hujuſmodi munera, & jura, aliaque præmiſſa, ex Apoſtolicis Prædeceſſorum Noſtrorum ordinationibus & conceſſionibus obtinuiſſent.

Confirmat omnes eorum facultates & ſtatuta, quæ præſent. non adv.

Nos enim laudabilibus ejuſdem Congregationis ſtatutis, uſibus, ſtilis, & conſuetudinibus, quæ ipſis præſentibus non adverſentur, Apoſtolicæ confirmationis Noſtræ robur adjicimus; ac etiam illa immutandi, & nova illorum loco faciendi, condendi, & edendi, quæ tamen Apoſtolicis Conſtitutionibus, & præſentium tenori contraria non ſint, quoties pro meliori rerum ordine, & ad propoſitum publicæ utilitatis fructum certius aſſequendum, ita expedire in Domino judicatum fuerit, plenam & liberam eidem Congregationi facultatem & auctoritatem tribuimus & impertimur.

Duplex genus rerum ad Congreg. ſpectant. Oeconomicum, & judiciale.

§. 6. Quoniam vero duplex eſt rerum genus, in quo Congregationis ejuſdem labores, & ſtudia occupantur; unum videlicet, atque præcipuum, quod pertinet ad œconomicum regimen Communitatum & Univerſitatum prædictæ Ditionis Eccleſiaſticæ; alterum vero, quod ſpectat ad judicialem cognitionem atque definitionem Cauſarum cum eodem Oeconomico regimine connexionem habentium; Nos circa utrumque nonnulla opportune & ex ordine præſcribere volentes; Hoc primo laudamus & approbamus,

Facultates Congreg. particularis, quoad Oeconomica minoris momenti negocia.

ut quoniam non omnia œconomica dictarum Communitatum negocia tam gravis momenti eſſe ſolent, ut Generalis Congregationis Cardinalium atque Ponentium judicio ſint neceſſario ſubiicienda, neque id ſemper ſine magno incommodo, ac plurium negociorum hujuſmodi præjudicio, ac dilatione, re ipſa fieri poſſet; idcirco mos ille, qui ab initio currentis ſæculi inductus fuiſſe dignoſcitur, in poſterum quoque retineatur, ut ſingulis Hebdomadis, quibus Generalis Congregatio prædicta in Palatio Pontificio non adunatur, Congregatio Particularis a Prælatis Ponentibus & Secretario habeatur coram ſolo Cardinali Præfecto, ſeu alio illius vices pro tempore obeunte;

Methodus in eadem ſervanda.

in eaque omnia & ſingula mere œconomica dictarum Communitatum negocia tunc pendentia, (quæ tamen non ſint de majoribus, quorum cognitionem & reſolutionem prædictæ Congregationi Generali privative, ut infra, reſervatam eſſe volumus, & decernimus,) a ſingulis reſpective Ponentibus referantur, exquiſitiſque omnium intereſſentium ſententiis atque ſuffragiis, diſcutiantur, &, prout major illorum pars judicaverit, reſolvantur & expediantur. Nos enim hujuſmodi reſolutiones atque Decreta, quæ circa præmiſſa a Cardinali Præfecto, ſeu alio illius vices obeunte, de hujuſmodi Particularis Congregationis Voto, expedientur, eamdem vim & auctoritatem habere, iiſque perinde obtemperandum fore ſtatuimus, ac ſi in Congregatione Generali captæ & efformatæ, ſeu condita & edita fuiſſent.

Facultates Card. Præfecti in caſibus urgentib. ſalva auctoritate Congr. Gen.

Quin etiam eidem Cardinali Præfecto, in occurrentibus caſibus, qui præſenti indigeant providentia, ſi periculum in mora ſubeſſe dignoſcatur, ut ipſe, (reſervata eidem Congregationi, juxta negocii naturam, ipſius cognitione & definitione) interim auditis ipſius Congregationis Secretario, necnon Ponente illius Civitatis, ſeu Loci, ad quem res pertinet, opportunas quaſcumque ordinationes & providentias, per eumdem Ponentem, aut Secretarium deinde in proxima Generali Congregatione referendas, ejuſdem Congregationis nomine interponere poſſit & valeat, liberam facultatem competere volumus & ſtatuimus.

Cætera graviora negocia Generalis Congreg. cognitioni reſerventur, cum approbatione Pontif. expedienda.

§. 7. Graviora autem negocia ad œconomicum regimen dictarum Communitatum & Univerſitatum ſpectantia, quæ dictæ Generalis Congregationis examini & judicio privative reſervanda judicavimus, ea primum eſſe & cenſeri decernimus, ſuper quibus Generalia quæcumque Decreta, Edicta, & Ordinationes, in Univerſa Ditione Eccleſiaſtica, ſeu in aliqua ex ipſius Ditionis Provinciis vim habitura, concedere & promulgare opportunum pro tempore viſum fuerit. Quorum videlicet publicationi & executioni quum Noſtra & Romani Pontificis pro tempore exiſtentis auctoritas accedere neceſſario debeat, Nos tunc aſſenſum Noſtrum opportune præbebimus, quum in prædicta Generali Congregatione rem omnem mature diſcuſſam, & Cardin. ſimul, ac Prælatorum ſententiis comprobatam fuiſſe intelligemus.

Et maxime, quæ pertinent ad exactam Tabellarum confectionem & tranſmiſſionem.

§. 8. Porro hujuſmodi Generalium Ordinationum, & Decretorum objectum illud præ cæteris, ad rectam Communitatum, & earumque reddituum adminiſtrationem, graviſſimum haberi volumus, & enixe commendamus, quod pertinet ad rationes dati & accepti, *Tabellas* vulgo nuncupatas, ab earumdem Communitatum Officialibus & Miniſtris exactiſſime conficiendas, & ſtatis temporibus inviolabiliter ad Urbem tranſmittendas, ejuſdemque Congregationis examini ſubjiciendas; ne ſcilicet aliquibus ex iis Communitatibus, quæ di-

ctæ

Pont. A. XIV.

ctæ Congregationi subjectæ sunt, liberum sit ab hujusmodi transmissione se eximere, eamve ultra præfinitum tempus indebite differre; neve earum Administratores ullo modo valeant exactas proventuum atque redditnum summas minores vero describere, aut falsas, seu majores, quam revera fuerint, expensas in dati Tabulas referre. Quam quidem in rem ipsa Congregatio opportune viderit, quid præscribendum generaliter sit, & quæ documenta & probationes, pro dignoscenda vera redditum & expensarum quantitate, aut singularum Provinciarum, Civitatum, Locorumque Rectoribus exhibenda, aut ad Urbem ipsam censeat transmittenda.

Necnon superextantium pecuniarum erogationem.

§. 9. Hujus autem diligentiæ fructus præcipuus is erit, ut comparatis inter se redditunm & expensarum verioribus summis, quidquid apparebit in singularum Communitatum & Universitatum ærario superesse debere, ab Exactorum, seu Depositariorum manibus sine mora recuperatum, & in aliquo Monte Pietatis, ad ipsius Congregationis dispositionem, (excepta congrua summa pro minoribus occurrentibus expensis in earumdem Communitatum & Universitatum usus relinqui solita) integre depositum, vel in extinctionem æris alieni ab iisdem Communitatibus antea contracti, vel alias in earumdem Communitatum utilitatem, aut levamen, sub ejusdem Congragationis directione, provide erogetur. Neque enim ullas extraordinarias expensas, præsertim gravioras, ut puta Viarum, Aquæductuum, Pontium, aliorumque publicorum Ædificiorum, & generaliter eas, pro quibus explendis novum debitum contrahendum, aut aliquod impositionis, seu collectæ genus instituendum, vel vetus augendum fuerit, sine prævio ejusdam Congregationis Generalis examine & permissu, a prædictis Communitatibus & Universitatibus suscipi, fierique posse, volumus & decernimus. Ubi autem nec æs alienum dissolvendum adsit, nec utile aliquod, aut necessarium opus publico sumptu conficiendum proponatur, ejusdem Congregationis officium erit, ex laudati etiam Sixti V. Prædecessoris mente, sublatis opportune collectis, oneribus, & gravaminibus, quibus hujusmodi Universitatum Homines diversis rationibus ad contribuendas in publicum pecunias adiguntur, earundem Communitatum levamini, & Populorum felicitati consulere. Qua in re hunc maxime ordinem servari æquum erit, ut quæ onera in exactione plus incommodi secum afferunt, aut exacta in causas minus utiles expenduntur, ea primum omnium aboleantur, aut minuantur. Et quidem peculiari studio eidem Congregationi Generali hanc curam injungimus, ut ubicumque, & quamprimum id fieri poterit, gravamina illa de medio tollantur, quæ internum externumque commercium per Provincias, & Loca Ditionis Nostræ Ecclesiasticæ quoquo modo præpediunt, aut difficilem reddunt; pedagia nimirum, portoria, aliaque impositionum genera, quæ in transitu, ingressu, aut egressu mercium hic illic exiguntur; quibus dum singulæ Communitates, earumque Homines, invicem prægravantur, universi damnum Status Ecclesiastici robur, necessario commercio languente, sensim interire necesse est. Neque minori studio eam partem œconomici regiminis dicta Congregatio commendatam sibi esse noverit, quæ spectat ad tuendam, augendamque Terrarum culturam, & ad Artes, & Opificia in opportunis Regionibus & Locis excitanda, tuenda, atque amplificanda; ut omnium rerum, quæ ad vitæ sustentationem, & commodum, cultumque pertinent, necessaria copia suppetat in ipso Ditionis Ecclesiasticæ sinu, cujus Terrarum ubertas, & Incolarum frequentia, Divinæ largitatis munere, perspicua est, & prope singularis; quæ sane ex recte instituta publicorum onerum impositione, & distributione, plurimum incrementi capere posse non ambigitur.

Extraordinariæ expensæ absque licentia Congreg. Generalis non fiant.

Hæc autem Communitatum levamini provide intendat.

Anno 1753.

Terrarum culturam, Artes, & Opificia promoveat.

Visitatores Communitatum a Congreg. Generali cum definitis facultatibus deputentur.

§. 10. Quoties autem unius aut plurium Communitatum res postulare videantur, ut Prælatus aliquis, seu alia idonea persona, ad illius, earumve visitationem peragendam mittatur; hujusmodi Visitatoris deputatio, dictæ Congregationis Generalis arbitrio, ejusque speciali Decreto fieri debebit; nec alia eidem Visitatori auctoritas tribuenda erit, quam ut statum œconomicum hujusmodi Communitatum diligenter scrutetur, & quidquid circa ipsa cognoverit, & animadversione dignum censuerit, scripto adnotatum, & apte digestum, ad ipsam Congregationem referat; Hæc autem, omnibus matura perpensis, opportunas quasque resolutiones capiet, eaque Decreta edet, quæ ad earundem Communitatum levamen, & utilitatem, seu ad œconomici illarum Regiminis reformationem, magis expedire in Domino judicabit.

Omnia demum majoris momenti a Congr. Gen. arbitrio pendeant.

§. 11. Denique quidquid majoris momenti, ad providam, rectamque dictarum Communitatum & Universitatum, earumque bonorum administrationem, statuendum pro tempore occurret, omniaque negocia œconomica, quæ juxta communem prudentum æstimationem, inter graviora recenseri possunt; ejusdem Congregationis Generalis judicio & auctoritati subjicimus & privative reservamus.

De officio Prælatorum Ponentium.

§. 12. Quæ quoniam præcipua Prælatorum Ponentium opera ac diligentia præparari, & explanari debebunt, ut jam de horum officiis muneribusque agamus, hoc primum volumus atque statuimus, ut sublata præsenti, quæ inter ipsos obtinet, Provinciarum, Civitatum, atque Locorum divisione, nova partitio fiat omnium Ditionis Ecclesiasticæ Communitatum & Universitatum eidem Congregationi subjectarum, in duodecim portiones, quarum unaquæque conterminas Civitates & Communitates contineat unius ejusdemque Regionis, seu Tractus prædictæ Ditionis, servata, quantum fieri poterit, civili Provinciarum divisione, & congrua inter ipsas portiones æqualitate; singulæ autem portiones hujusmodi singulis Ponentibus assignentur, ut unusquisque eorum circa œconomica negocia Civitatum, Terrarum, atque Locorum in designata sibi Provincia seu Portione exi-

Nova inter eos Provinciarum divisio fiat.

ſtentium peculiariter occupetur, non ſolum prout hactenus ab ipſis Ponentibus fieri conſuevit, ſed etiam in aliis rebus, quæ Nos per præſentes iiſdem committimus & demandamus.

Reviſio Tabellæ cujuſque Communitatis a Prælato Ponente cum Ratiocinatore Communitatum.

§. 13. Volumus nimirum, ut ſingularum Communitatum Tabellæ, quarum omnium reviſionis onus hucuſque a ſolo prædictæ Congregationis Secretario, una cum ejuſdem Ratiocinatore ſuſtinebatur, in poſterum ab eo Ponente, una cum Ratiocinatore hujuſmodi, revideantur & examinentur, in cujus reſpective Diſtrictu, ſeu Ponentia, aut Diviſione, Communitates ipſæ continebuntur; ita videlicet, ut quæcumque ab ipſis notatu digna obſervabuntur, quæque Decreta ſuper ipſis efformanda judicabunt, omnia referant ad Congregationem particularem, cujus erit rem totam communi ſuffragio definire, aut, juxta negocii gravitatem, ad Congregationis Generalis judicium deferre. Ut autem ab omnibus & ſingulis Communitatibus Tabellæ hujuſmodi debitis temporibus tranſmittantur, utque Decreta ſuper ipſis condita, aliaque per dictam Congregationem edita & promulgata, debitæ executioni demandentur, in eorumdem Ponentium cura & diligentia præcipue poſitum erit; quibus idcirco injungimus, ut frequentibus Literis ad Civitatum & Locorum Rectores & Magiſtratus, ubi opus fuerit, conſcriptis, de prædictis omnibus certiores fieri curent, & ſiquæ Communitates in Tabellarum tranſmiſſione contumaciter moroſæ fuerint, ſiquæ impedimenta generalium Legum obſervationi, aut peculiarium Decretorum implemento alicubi obſtare, & præſertim ſi Locorum Dominos, ſeu Barones, ab onerum Cameralium, aliorumque ipſis incumbentium ſolutione indebite ſe eximere compererint, hæc omnia, etiam nemine recurrente, & ex officio, ad ejuſdem Congregationis Particularis notitiam perferre, vel ei in memoriam revocare non omittant: Præterea eidem perpendendum exponant ſtatum œconomicum earum Communitatum, quæ vel ære alieno, vel annuis diſpendiis ultra vires premuntur, vel redditibus & proventibus ſupra expenſarum neceſſitatem abundant, ut illarum reſpective levamini, aut majori utilitati opportune provideri valeat. Cum autem definitivæ reſolutiones quoad complura ex hujuſmodi negociis, in Generali demum Congregatione, ut ſupra ſtatuimus, capiendæ ſint, hinc maxime opportunum cenſemus, ut ſinguli Ponentes prædicti, audita ſuper negociis a ſe propoſitis dictæ Congregationis Particularis ſententia, eamdem in ſcriptis redigant, & ad Cardinales in proxima Generali Congregatione ſuffragium laturos, pro eorum animi inſtructione, tempeſtive tranſmittant: Super quorum omnium implemento Nos Cardinali pro tempore ejuſdem Congregationis Præfecto diligenter advigilandum injungimus, & expreſſe demandamus.

Decretorum executio a Ponentibus promoveatur.

Ceterum redditum cura & adminiſtratio confir-

§. 14. Cæterum quum nonnulli redditus, ac proventus, ex diverſis Romanorum Pontificum conceſſionibus, ejuſdem Congregationis adminiſtrationi commiſſi fuerint, iidemque, prout etiam Capitalia quædam ex ipſis comparata, eorumque fructus, ſub prædicti Cardinalis Præfecti directione, partim in emolumenta Officialium & Miniſtrorum ipſius Congregationis pro omnium Communitatum utilitate laborantium, atque non eorum, qui ſingularum Civitatum, Terrarum, atque Locorum *Agentes*, ſeu negociorum Geſtores appellantur, partim in earumdem Communitatum levamen & commoda diligenter & provide impendi conſueverint; Nos eidem Cardinali Præfecto eamdem curam, & directionis auctoritatem confirmamus: Decernentes, hujuſmodi ſummas in eas tantummodo cauſas erogari debere, pro quibus in primæva earum conſtitutione & aſſignatione deſtinatæ fuerunt; niſi aliter a Nobis, & Succeſſoribus Noſtris diſpoſitum, & in ſingulis occurentibus caſibus per ſpecialia Chirographa demandatum fuerit; Officia vero dictorum Agentium, ſeu negociorum Geſtorum, quum primum illa, per ea nunc obtinentium ceſſum, aut deceſſum, vacare contigerit, a ſingulis reſpective Civitatibus, & Communitatibus, dum iiſdem tamen emolumentis, & non aliis, in perſonas ſibi beneviſas conferenda eſſe; Ac demum Taxam ſuper Communitatibus intra diſtrictum Urbis conſiſtentibus impoſitam, pro Satellitum, ſeu *Birruariorum*, ut vocant *utenſiliis*, ad eam iterum quantitatem, prævio ſæpedictæ Congregationis Generalis examine, reducendam eſſe, quæ ſummam in id annuatim erogari ſolitam magnopere non excedat.

Pont. A. XIV.

matur Cardin. Præfecto, qui eos in deſtinatos uſus eroget.

Agentes Communitatum earum arbitrio in poſterum eligantur.

Reductio fiat Taxæ pro utenſiliis Satellitum ſuper Communitatibus Diſtrictus Urbis impoſitæ.

§. 15. Reliquum eſt, ut ad judiciariam poteſtatem ejuſdem Congregationis, & ad illius exercendæ methodum, oculos convertamus. Quum enim hujuſmodi auctoritas certis limitibus circumſcripta, jam uſque ab initio per dictum Paulum V. Prædeceſſorem, ut ſuperius etiam innuimus, eidem tributa fuerit, & conſtans ſequentium Pontificum mens fuiſſe dignoſcatur, ut præſtituti limites hujuſmodi ab illa, ſeu a Judicibus ab ea deputatis, minime tranſcenderentur, ut ex Decretis & Reformationibus per felicis recordationis Prædeceſſores noſtros Innocentium XI. & Innocentium XII. & per Nos ipſos editis aperte conſtat: nihilominus ſæpe eveniſſe accepimus, ut vel de conſenſu partium, vel ob prætenſam cauſarum connexionem, aliiſve de cauſis, ipſa Congregatio, ejuſque Cardinalis Præfectus, ac Secretarius, aliique Prælati Ponentes, & Judices ſubdelegati, in controverſiis illius pertinentiam & auctoritatem excedentibus, manus appoſuerint, & in ipſis judicialiter, etiam ad ſententiam, ejuſque executionem proceſſerint. Quod quum in recti ordinis & conſtituti Curiæ Noſtræ ſiſtematis perturbationem vergere dignoſcatur, Nos dicta auctoritate Apoſtolica, & earumdem præſentium tenore, prædictas Pauli V., & Innocentii XI., ac Innocentii XII. Prædeceſſorum, Noſtraſque Conſtitutiones & Reformationes iterum confirmantes & innovantes, eidem Congregationi, ejuſque Præfecto, ac Secretario, & Ponentibus, aliiſque Judicibus, ſi qui ſint ex illius delegatione jus quandocumque & ubicumque dicentibus, diſtricte inhibemus, ne

De Judiciaria Congregationis poteſtate. Ea limitatur ad Cauſas in Conſtitutionibus Apoſtolicis expreſſas.

ne ullas alias causas civiles, criminales, aut mixtas, præter eas, quæ in dictis Constitutionibus & Reformationibus, ejusdem Congregationis cognitioni & judicio relinquuntur, quæque distinctius præsentibus nostris Literis mox exprimentur, in prima, aut in qualibet ulteriori instantia cognoscendas assumere, seu in ipsis judicialiter quomodocumque procedere; etiam de consensu partium expresso aut tacito; aut prorogatæ jurisdictionis obtentu, sive ex eo, quod in ipsis agatur de interesse dictarum Communitatum activo, aut passivo, vel quod arctam connexionem habeant cum aliis causis coram ipsa Congregatione, ejusque Præfecto, aliisque Judicibus, legitime introductis, & actu pendentibus; multoque minus super earum pertinentia decernere, ullatenus præsumant; Nos enim ex nunc nullum, irritum, & inane decernimus, quidquid in posterum in hujusmodi causis, contra præsentis Decreti Nostri tenorem, per illum & illos actum, gestum, decretum, ac definitum, seu mandatum, & executum fuerit. Quocirca omnes & singulas hujusmodi causas sub aliquo capite ex inferius exprimendis non comprehensas, si quæ actu coram dicta Congregatione, ejusque Secretario, aut aliquo ex Ponentibus, aliisve Judicibus ab eadem delegatis, etiam de consensu partium, ut supra, introductæ sint, & pendere dignoscantur, quocumque in statu aut terminis (quos hic pro satis expressis haberi volumus) reperiantur, iisdem auctoritate & tenore, ab illa & illis avocamus, easque Judicibus competentibus respective in iisdem statu & terminis, cognoscendas, fineque debito terminandas committimus & delegamus.

Cum avocatione aliarum, & remissione ad Judices competentes.

§. 16. Causæ autem, quas dictæ Congregationi, ac respective illius Præfecto, ac Secretario, & Ponentibus, aliisque Judicibus, ejusdem auctoritate, aut nomine, diversimode, ut infra, cognoscendas, definiendasque assignamus, sunt quæ sequuntur, videlicet.

Enumerantur genera Causarum ad ipsius Congregationis judicium spectantium.

§. 17. Primo: Illæ, in quibus pro parte quarumvis Communitatum & Universitatum eidem Congregationi subjectarum, aut Conductorum, & Appaltatorum ab ipsis causam habentium, agitur pro solutione onerum Cameralium, aut illorum, quæ Communitativa appellantur, in Tabella descriptorum, adversus eorum debitores quoscumque. Et quoniam ad eos arctandos, & ad proventus hujusmodi pro parte dictarum Communitatum prompte exigendos, præfatus Clemens VIII. Prædecessor eidem Congregationi facultatem indulsit procedendi *Manu Regia*; Nos eamdem facultatem ipsi præsentium tenore confirmantes, volumus & præcipimus, quæcumque Mandata sub hujusmodi formula ab eadem Congregatione pro dictorum onerum solutionibus expedientur, sine ulla tergiversatione, & gratis omnino, a competentibus Judicibus localibus subscribenda esse: nimirum a Judice Ecclesiastico, si contra Ecclesiasticas personas, aut Loca Pia agatur; a Laico autem, si contra Laicos concessa fuerint; & ad eorumdem executionem procedi debere, non obstante quacumque inhibitione, cujusvis Judicis, aut Tribunalis, etiam ipsiusmet Congregationis Boni Regiminis, ejusve Præfecti, aut Secretarii, nisi signata fuerit manu nostra, seu pro tempore existentis Summi Pontificis, ejusve Auditoris; eidem vero Congregationi, illiusque Præfecto, aut Secretario dumtaxat licitum fore, hujusmodi Debitorum recursus, aut appellationes in devolutivo admittere; postquam ab iis teipsa solutum fuerit totum id, pro cujus exactione mandatum Manus Regiæ expeditum fuit; decernentes, solam Pignorum oblationem, aut captionem, ad hunc effectum minime suffragari.

I. Causæ super exactionibus onerum Cameralium & Communitativorum in Tabella descriptorum.

De concessione Manus Regiæ, ejusque prompta executione.

§. 18. Quod si debitor aliquis Privilegium alleget exemptionis, quo se contendat ab alicujus oneris solutione immunem esse debere; tunc, si Communitas in quasi possessione reperiatur exigendi onus illud ab hujusmodi prætensis Privilegiatis, nihil obstare volumus, quo minus supradicta ratione adversus eos procedatur ad executionem Manus Regiæ, quacumque inhibitione, appellatione, aut recursu postpositis; & reservata dumtaxat prætensi Privilegii verificatione, ejusque relevantiæ discussione, ad suum congruum Judicium Petitorium; quod quidem in prima instantia coram dictæ Congregationis Secretario, in gradu autem appellationis coram ipsa plena Congregatione, juxta privativam facultatem super his judicandi, per dictos Clementem VIII. & Paulum V. ipsi tributam, fieri debere decernimus. Si autem exigendi consuetudo & quasi possessio Communitati non assistat, tunc adversus allegantem Exemptionis Privilegium nequaquam procedi volumus Manu Regia; sed ante omnia de Privilegii subsistentia & viribus coram Secretario dictæ Congregationis, ac etiam subinde, quatenus appellatum fuerit, coram eadem Congregatione Generali, servatis servandis, judicandum & pronunciandum fore decernimus. Et hæc eadem servari volumus, quoties super solutionibus hujusmodi onerum in Tabella descriptorum, inter Communitatem Loci Feudalis, & Dominum, seu Baronem ipsius Loci, controversia aliqua oriatur.

Quando allegata exemptionis privilegia executionem suspendere valeant.

§. 19. II. Illas quoque Causas ad prædictam Congregationem, ejusque Præfectum, Secretarium, aliosque Judices ab ea deputandos spectare decernimus, in quibus ex parte earumdem Communitatum, & Universitatum, seu Conductorum, & Appaltatorum ab illis jura sua desumentium, agitur adversus Debitores Canonum, Livellorum, seu fructuum Censuum, aut Pensionum Domorum, aliorumve Prædiorum Urbanorum, aut Rusticorum, ac cæterarum omnium responsionum, & præstationum in supradicta Tabella descriptarum; contra quos pariter, quatenus Communitas in hujusmodi proventuum exigendorum possessione, seu quasi, esse dignoscatur, expedienda erit Manus Regia, eaque subscribenda, & exequenda, prout supra; non obstantibus quorumvis Judicum, & Tribunalium, etiam ipsius Congregationis, seu illius Præfecti, aut Secretarii, inhibitionibus,

II. Causæ super exactionibus proventuum Communitat. in Tabella etiam descript.

In his etiam proceditur Manu Regia, appellatione remo-

ta, quando Communitas esset in quasi possessione exigendi.

bus, præter signatas a Nobis & Successoribus Nostris, seu Nostro, & illorum Auditore pro tempore existente; Recursus autem & Appellationes in devolutivo dumtaxat, post expletam solutionem, admitti poterunt. At ubi superioris temporis possessio Communitati non suffragetur, tunc, suspensa Manus Regiæ expeditione & executione, petitio Communitatis, ejusque Appaltatoris in prima instantia coram Judice Locali proponenda, & in gradu Appellationis dumtaxat ad præfatam Congregationem, ut inferius declarabimus, deferenda erit. Neque enim congruum reputamus, aut dicti Clementis VIII. Litaris & menti consentaneum, ut pro hujusmodi causis, & levioribus ut plurimum pecuniarum summis, ad Urbis Tribunalia in prima Instantia recurrere debeant universæ Ditionis Ecclesiasticæ Communitates: Quæ tamen si a Judicibus Localibus hujusmodi Causarum expeditionem intra sex mensium spatium obtinere nequiverint, tunc dictæ Congregationis officium & auctoritatem recte implorabunt; dictique Præfectus, & Secretarius hujusmodi Causas coram præfatis Judicibus pendentes etiam in prima instantia reassumere, & ad se avocatas cognoscere ac definire libere poterunt.

Alias disceptanda erit Causa coram Judice locali in prima instantia; & coram Congregatione in secunda.

Salva huic auctoritate reassumendi Causas post semestre pendentes.

Quo in casu præmissa non procedant.

§. 20. Quæ tamen ita in hoc secundo Causarum genere procedere volumus, & intelligenda esse declaramus, quatenus Communitas in Judicio executivo agat adversus Personam & bona ipsius Debitoris, qui ad controversæ præstationis solutinnem proprie tenetur; non autem contra Tertium per se non obligatum, quique ante executionem Manus Regiæ, aut in actu ipsius executionis, Inhibitionem aliquam dotalem præsentet, aut satia notam alleget *Cauthelam Angeli* nuncupatam; Siquidem in his casibus, pro eo quod pertinet ad Bona, super quibus intentata erat executio, Judicium Causæ non ad Congregationem Boni Regiminis spectabit, sed ad Judicem Inhibitionis, apud quem scilicet pro parte Communitatis instandum erit pro ipsius Inhibitionis moderatione; quemadmodum alias de anno millesimo septingentesimo decimo octavo per Epistolam Encyclicam ejusdem Congregationis declaratum fuit.

§. 21. III. Illud etiam Causarum genus ad sæpedictæ Congregationis judicium spectare decernimus, quod circa naturem onerum unicuique Communitati solvendorum non raro agitari contingit; an scilicet Cameralia, an vero Communitativa, seu mixta sint, & censeri debeant. Quas quidem Causas, utpote graviores, & de sui natura minime executivas, coram Secretario dictæ Congregationis in prima Instantia, deinde vero in gradu appellationis apud plenam Congregationem disceptandas, ac definiendas fore statuimus.

III. Causæ super natura onerum Communitatibus solvendorum.

§. 22. IV. Quæcumque Lites, & Controversiæ inter dictarum Communitatum & Universitatum Homines exoriantur super electionibus, & deputationibus Camerariorum, sive Exactorum, aut Depositariorum, aliorumque Administratorum pecuniæ publicæ, seu rei Frumentariæ, vel Olei, aut aliorum generum, quæ pro Populi victu, & sustentatione, aliisque necessitatibus, publico sumptu comparari contingat; Item illæ, quæ in redditionibus rationum hujusmodi Administratorum exsurgere possunt, seu quum adversus eos agitur pro residuis ab eorum manibus recuperandis; Hæ omnes tamquam gravioris momenti, ad Secretarii prædictæ Congregationis Judicium in prima Instantia pertinebunt, in ulterioribus autem, ad plenam ipsam Congregationem. Quæ etiam criminaliter procedere potest adversus præfatos Administratores, quatenus de dolo, aut fraude, vel falsitate, sufficientibus indiciis concurrentibus, arguantur.

IV Lites super electionibus Camerariorum, & Exactorum, aliorumque Ministrorum Communitatum.

§. 23. V. Denique ad eumdem Secretarium in prima Instantia, & respectiva ad plenam Congregationem in gradu appellationis, privative deferri debebunt Causæ & Lites super Locationibus Bonorum, atque Proventuum dictarum Communitatum, quicumque in præfata Tabella descripti habentur, inter Communitates Locatrices ex una, & Conductores, seu Appaltatores ex altera partibus, seu inter pluras Oblatores, aut Conductores hinc inde, pro tempore vertentes; Prout etiam controversiæ super prætensis conventarum responsionum atque Pensionum remissionibus, & defalcationibus, ab iisdem Conductoribus, & Appaltatoribus promotæ, & promovendæ; ea tamen servata lege, ut nulla exceptio defalcationis ex quolibet etiam privilegiato capite prætensæ, iis suffragetur, ad effectum retardandi solutionem integræ conventæ summæ, & axecutionem Manus Regiæ, per quam ad hujusmodi solutionem ante omnia compelli debebunt, juxta id, quod in citata Clementis VIII. Constitutione præscriptum legitur.

V. Causæ super locationibus Bonorum Communitatum, cum earum dependentiis.

§. 24. Has & non alias Causas, Lites, & Controversias dum a prædicta Congregatione Boni Regiminis, ac respetive ab illius Præfecto, Secretario, Ponentibus, aliisque ab ea deputatis, judicialiter cognoscendas, definiendasque decernimus: ordinem quoque ac methodum in iis procedendi opportune statuamus, oportet. Quoties itaque Causa aliqua a Judice Locali, per expeditionem & executionem Manus Regiæ, juxta præmissa, expedita fuerit, ac Debitor, post expletam solutionem, ut præfertur, reclamaverit, liberum ei erit ad præfati Secretarii judicium in devolutivo provocare. Qui si Judicatum de partibus sententia sua confirmaverit, idemque Debitor novam Commissionem a Congregatione Generali impetrare cupiat, non aliter audiendus erit, quam si a Cardinali Præfecto supersessoriam obtinuerit ad effectum adeundi plenam ipsam Congregationem. Hæc autem, quatenus Commissionem signandam existimat, eam dirigere debebit alicui ex Ponentibus, ac semper cum clausula: *Parito judicato*. Si vero prædictus Secretarius in devolutivo pronuncians, Judicatum de partibus revocet, Communitas autem a posteriori hujusmodi sententia appellationem interponat: tunc absque ulla supersessoriæ concessione, Causa ipsa principalis, per eum

Præscribitur ordo & methodus in hujusmodi Causarum cursu servanda.

Pon-

Ponentem, ad quem juxta divisionem superius præscriptam pertinebit, in plena Congregatione proponenda erit; & quidquid per hanc super illius meritis judicatum fuerit, id pro finali definitione habendum, servandum, & exequendum erit; absque eo quod ulterior ulla appellatio, aut Causæ revisio, etiam in gradu restitutionis in integrum, admitti valeat.

§. 25. In iis autem Causis, quas supra diximus coram eodem Secretario in prima Instantia agitandas esse, si, postquam ab eo pronunciatum fuerit, aliqua ex Partibus appellationem interponendam duxerit, supersessoriam prius obtinere debebit a Cardinali Præfecto, ut plenam Congregationem adire possit: in qua non quidem de ipsa appellatione admittenda, aut rejicienda, seu de Commissione signanda, agendum erit, sed super Causæ meritis finaliter judicandum, sublata quacumque ulteriori appellatione, seu Causæ hujusmodi revisione, etiam in gradu restitutionis in integrum; Expedit enim in hujus generis Causis, quæ ad œconomicum regimen pertinent, brevissimum, quoad fieri poterit, litibus, & controversiis terminum præstituere.

Quomodo concedenda sit Communitatibus licentia sustinendi & movendi lites.

§. 26. Ne autem hujusmodi Lites & Controversiæ, sive active, sive passive, a Communitatibus, & Universitatibus temere suscipiantur, aut cum earum inutili dispendio sustineantur, Nos sæpedicto Cardinali Præfecto, seu alteri Cardinali illius vices pro tempore obeunti, committimus & mandamus, ut nullas lites hujusmodi inter quamcumque Communitatem, seu Universitatem ex una, & alias Communitates, sive Universitates, aut Hominum cœtus, privatasve personas, ex altera partibus, in quolibet Tribunali motas, atque movendas, publico sumptu agitari permittat, sine expressa licentia sua in scriptis concedenda; quam quidem ipse, pro suo prudenti arbitrio, ac de consilio Secretarii, & Ponentis respective, concedet quoad primam Instantiam, ac etiam quoad ulteriores, ubi Communitas in prima, vel in proxime superiori Instantia, favorabilem sententiam, seu resolutionem obtinuerit; At si Communitas in prima, multoque magis, si etiam coram Judice secundæ Instantiæ, Causa ceciderit, tunc eidem, ut litem in gradu ulterioris appellationis prosequi valeat, non aliter licentiam impertiri debebit, quam facta per Homines ejusdem Communitatis solemni obligatione, per quam ipsi, *uti singuli*, & *in solidum*, ad litis hujusmodi expensas, & ad relevandam Communitatem ab omni damno in casu contrariæ sortis, se valide obstringant.

Clausulæ pro præmissorum firmitate.

§. 27. Denique præsentes Literas, & in eis contenta quæcumque etiam ex eo, quod quilibet in præmissis, seu in eorum aliquo jus, vel interesse habentes, seu habere quomodolibet prætendentes, etiam specifica & individua mentione, & expressione digni, eisdem non consenserint, aut ex alia quantumvis juridica, & privilegiata causa, colore, prætextu, & capita, nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis Nostræ, vel interesse habentium consensus, alioque quolibet, etiam quantumvis magno, ac formali, & substantiali defectu, notari, impugnari, infringi, in controversiam revocari, ad terminos juris reduci, seu adversus illas aperitionis oris, restitutionis in integrum, aliudve quodcumque juris, facti, vel gratiæ remedium intentari, vel impetrari nullatenus posse sed semper, & perpetuo validas, firmas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri, & obtinere debere, & ab omnibus, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, inviolabiliter observari decernimus.

Aliter judicari prohibetur.

§. 28. Sicque, & non aliter per eamdem Congregationem, ejusque Præfectum, ac Poneotes, & Secretarium, aliosque Judices Ordinarios, & Delegatos, quavis auctoritate, præeminentia, aut potestate fungentes & functuros, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, aliosque S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos; sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate, judicari & definiri debere; irritum quoque, & inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Derogatio contrariis.

§. 29. Non obstantibus, quatenus opus sit, dictorum Sixti V., Clementis VIII., & Pauli V., super unius & alterius Congregationis erectione, & facultatibus, Nostraque & Cancellariæ Apostolicæ Regula de jure quæsito non tollendo, aliisque Apostolicis Constitutionibus & Ordinationibus, necnon quarumcumque Causarum & Litium pendentia in quocumque statu & terminis; dictæque Congregationis, etiam confirmatione Apostolica, seu qualibet firmitate alia roboratis usibus, stilis, & consuetudinibus, etiam antiquis, & immemorabilibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis, eidem Congregationi, ejusque Præfecto, & Officialibus, necnon cuilibet ex Comunitatibus, & Universitatibus Ditionis prædictæ, earumque Hominibus, seu peculiaribus Personis, sub quibuscumque formis & verborum tenoribus, clausulis, & decretis, in contrarium præmissorum forsan concessis, ac pluries confirmatis & innovatis. Quibus omnibus & singulis, etiamsi, pro illorum sufficienti derogatione, de ipsis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, & individua mentio habenda esset, tenores hujusmodi pro præsentibus insertis habentes, Motu, scientia, & potestatis plenitudine præfatis, hac vice dumtaxat, & ad præmissorum effectum, illis alias in suo robore permansuris, amplissime derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio pœnalis.

§. 30. Nulli ergo omnino Hominum liceat paginam hanc nostrorum Decretorum, Statutorum, mandatorum, avocationis, remissionis, commissionis, declarationum, & voluntatum infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pontif. An. 14. die 1. Oct. 1753.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo tertio, Kalen-

Anno 1753. Kalendis Octobris, Pontificatus Nostri Anno Quartodecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.
V i s a
De Curia J. C. Boschi.
J. B. Eugenius.

Loco † Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.
Publicata die 26. Novembris 1753.

XXVI. TRIBUNALI

Auditoris Generalis Cameræ Apostolicæ adduntur duo Prælati Assessores in Causis Criminalibus definiendis, certaque methodus in hujusmodi judiciis coram ipso A. C. instituendis, prosequendis, & absolvendis firmatur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Justitiæ coercitivæ exercitium in omni Gubernio necessarium.

AD coercenda delinquentium flagitia Nos sedulo intendere cogit Supremi Legislatoris Officium, quo & temporali Ditioni Apostolicæ Sedis Dominio subjectæ, & spirituali Gubernio Catholicæ Ecclesiæ toto Terrarum Orbe diffusæ: ex jurihus Beati Petri Apost. Principis, Dei ordinatione, præsidemus. Quum enim sperandum non sit, communis corruptionis vitia, quæque ex iis sæpe prodeunt facinora & crimina, ab hominum universitate penitus tolli posse; necesse est, iis, qui in Leges peccant, statutas Ligibus pœnas, ratione duce, sapienter infligere; ut vel earum salubri rigore emendati, (quod magis cupimus,) ad justitiæ cultum revocentur; vel saltem ulterius delinquendi facultate privati, a perturbando Societatis ordine desistant, & cæteris exemplo sint, ne sanctissimarum Legum instituta violare liberum sibi putent, aut impune fore confidant. Quam in rem, quum paucis ante annis, ad optimum hujus Almæ Urbis, ejusque Districtus regimen stabiliendum, plura præscripserimus in Tribunali Gubernii ejusdem Urbis observanda, quæ primum in Schedola Nostri Motus proprii late digessimus, deinde vero in Apostolica Constitutione Nostra, quæ incipit *Justitiæ gladium*, data anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLIX. undecimo Kalendas Junii, per extensum inserta solemniter confirmavimus; cumque ex eorum observatione in eo Tribunali jam constituta, perspicuum recti ordinis & utilitatis publicæ fructum nos cullegisse gaudeamus: Nunc consentaneam pariter agendi methodum firmare deliberavimus in Tribunali Auditoris Generalis Causarum Curiæ Cameræ Nostræ Apostolicæ, cujus jurisdictio non solum in Civilibus, sed etiam in Criminalibus Causis, latius extenditur: Ne Delinquentes, & Inquisiti, ad hujus Tribunalis Forum peculiariter pertinentes, seu undecumque ad ipsius & Sedis Apostolicæ judicium confugientes, in casibus per Sacros Canones & Apostolicas Constitutiones statutis atque permissis, aut ibi delictorum impunitatem inveniant, unde Justitiæ exercendæ normam desumi, & Ecclesiasticæ disciplinæ præsidium, inferioribus autem Judicibus & Tribunalibus auxilium impendi maxime decet; aut adversus vim & oppressiones promptum debitumque remedium, in hoc communi innocentiæ asylo, frustra requirere, vel diutius, quam par est, expectare cogantur. Itaque omnibus mature perpensis, auditisque super his prudentum virorum consiliis, infrascriptas Leges & Ordinationes in dicto Auditoris Generalis Causarum Curiæ Cameræ Nostræ Apostolicæ Tribunali perpetuo servandas condidimus, atque complexi sumus in quadam Schedula Nostri Motus proprii non ita pridem Chirographo nostro subscripta; cujus tenor talis est, videlicet.

Providentia Pontificis circa Tribunal Gubernii Urbis.

Ex nunc extenditur ad Tribunal A. C. in Criminal.

Pont. A. XIV.

Cui Pont. nonnullas præscribit leges, speciali Chirographo comprehensas.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu proprio &c.

Tenor dicti Chirographi.

§. 1 „ FRA i molti, e gravissimi pesi del
„ Nostro Apostolico Ministero ab-
„ biamo sempre annoverato quello, che ci
„ obbliga a vegliare incessantemente sopra
„ la retta, e ben ordinata amministrazione
„ della Giustizia in ogni sorta di Cause Ci-
„ vili, e Criminali, le quali in grado di
„ appellazione, e tal volta ancora in prima
„ istanza, debbono giudicarsi nei Tribunali
„ di questa Santa Sede. Più d'ogni altro
„ però ci è stato sempre a cuore il Tribu-
„ nale dell'Uditor Generale della Nostra
„ Camera, quale da tempo antichissimo i
„ Sommi Pontefici Nostri Predecessori hanno
„ costituito Giudice Ordinario con amplis-
„ sime facoltà, non solo nelle Appellazio-
„ ni, che nelle Cause appartenenti al Foro
„ Ecclesiastico, vengono alla Santa Sede da
„ tutte le parti del Mondo Cattolico, ma
„ pur anche in certe cause privilegiate di
„ prima istanza, e specialmente in quelle
„ Cause Criminali, nelle quali l'Inquisito,
„ o Reo viene a costituirsi spontaneamente
„ di persona a disposizione di essa Santa
„ Sede, come apparisce da diverse nostre
„ Costituzioni, e particolarmente da quella,
„ che incomincia: *Ad Militantis Ecclesiæ:*
„ impressa nel primo Tomo del nostro Bol-
„ lario Constit. XLVIII. nella quale fu da
„ noi providamente stabilito, e dichiarato,
„ quando, ed in qual forma fosse lecito all'
„ Uditore della Camera, secondo il pre-
„ scritto del Sagro Concilio di Trento, e
„ delle Costituzioni Apostoliche, ammettere
„ le Appellazioni, inibire gli Ordinarj de'
„ Luoghi, e avocare da essi le Cause di
„ prima istanza.

Describitur jurisdictio Tribun. A. C.

§. 2 „ Ma nondimeno essendo l'animo
„ Nostro sempre più eccitato dal desiderio
„ di ridurre all'ultima possibile perfezione
„ questo gran Tribunale del Mondo Catto-
„ lico, ci siamo determinati, sull'esempio
„ di simile provvedimento da Noi parimen-

Causæ, propter quas Pont. ut infra statuit.

„ te

„ te dato all'altro Nostro Tribunale del Governatore di Roma, di renderlo, come in appresso, più nobile; decoroso, e rispettabile in rapporto alle Cause Criminali; provvedendo nel tempo stesso, che gl'Inquisiti, e Processati nelle Curie dei proprj Ordinarj, trovino bensì in esso il giusto e dovuto asilo, quando sono innocenti, ma non mai alcuna impunità, o alcun fomento alla loro disubbidienza, quando sono colpevoli.

Confirm. in primis omnem dicti Tribunalis jurisdict.

§. 3. „ Avendo per tanto in questa Nostra Cedola per espresse, e di parola in parola registrate tutte & singole, facoltà, Giurisdizioni, prerogative, e preeminenze, delle quali, per concessione de' Nostri Predecessori e Nostra, gode, e può godere l'Uditore Generale della Nostra Camera Apostolica, o quelli in forma amplissima confermando, ed approvando, senz'alcuna benchè menoma restrizione, o diminuzione: Come pure avendo per espresso lo stato presente del di lui Tribunale in Criminalibus, il numero degli Offiziali, e Ministri, che lo compongono, e di quelli, che hanno luogo e voto nella di lui Congregazione, e finalmente le facoltà, ed incombenze di cadauno di essi:

Pro judiciis Crim. duos Prælatos Assessores constituit eisque locum inter Ponentes Sacr. Consult. assignat.

§. 4. „ Di nostro Moto proprio, certa scienza e pienezza della Nostra suprema, ed Apostolica Potestà, ad esempio di quello, che già ordinammo per il detto Tribunale del Governo di Roma nella nostra Costituzione, che incomincia: *justitiæ gladium:* pubblicata li 24. Maggio 1749., vogliamo similmente & ordiniamo, che in avvenire, al solito & ordinario numero dei Prelati Ponenti di Consulta se ne aggiungano altri due, quali abbiano e debbano godere tutti gli onori, Privilegj, esenzioni, e preminenze, che godono gli altri Ponenti, di modo che compongano con essi uno stesso corpo, o sia Collegio, ma però in vece di essere Ponenti di una delle nostre Provincie, siano, e debbano essere ambidue Ponenti, ed Assessori del Tribunale dell'Uditore Generale della Nostra Camera, e che debbano intervenire a tutte le Congregazioni Criminali, quali si terranno avanti di esso: Come pure vogliamo, che alle medesime Congregazioni Criminali debba intervenire (come prima si costumava) l'Uditore pro tempore in Civilibus di esso Monsignore Uditore della Camera, anch'egli come Assessore del medesimo in Criminalibus, dichiarando, che questo debba sedere immediatamente dopo li suddetti due Ponenti di Consulta, quali sederanno immediatamente dopo l'Uditore Generale della Camera, secondo l'ordine fra di loro della propria Prelatura o Anzianità.

Eisdem præcip. munus imponit, suffrag. ferendi in Causis Criminal. una cum A.C. ejusque Auditore, & Locumtenente Cri.

§. 5. „ Nella risoluzione delle Cause, che si proporranno in detta Congregazione Criminale, avranno voto decisivo il suddetto Monsignor Uditore della Camera pro tempore, coll'arbitrio però di astenersi, quante volte così gli piacerà; li tre Assessori suddeti, & il Luogotenente Criminale Generale: Quanto poi alli tre Sostituti Luogotenenti, ancorchè in passato abbiano avuto il voto decisivo, vogliamo che in avvenire non abbiano se non che il semplice Voto consultivo.

Processus a quibus, & quomodo efformandi.

§. 6. „ Li Processi dovranno compilarsi come per lo passato, tanto nelle Cause di prima istanza, quanto anche, quando occorra, nelle Cause di Appellazione, dalli tre Sostituti Luogotenenti, secondo il ripartimento che ne faranno fra di loro per Turno di Settimana in Settimana, salvo però all'Uditore della Camera, e suo Luogotenente Generale, in qualche caso particolare, il diritto di commettere la Processura fuori di detto Turno, e con espressa dichiarazione, che li suddetti Sostituti processanti siano sempre tenuti di prendere di mano in mano dal suddetto Luogntenente Generale nella formazione de' Processi le opportnne istruzioni.

Proces. compendia, seu restrictus a quibus fieri, & recognosci debeant.

§. 7. „ Sarà ancora peso di essi Sostituti Luogotenenti il formare a suo tempo il Ristretto di ciaschedun Processo, che dovrà proporsi in Congregazione, con tutta attenzione, e fedeltà; ma questi Ristretti non dovranno mandarsi in giro all'Uditore della Camera, nè agli altri tre Assessori, come si dirà in appresso, se non dopo che saranno stati firmati, e sottoscritti da quel Sostituto, che gli avrà formati, e successivamente riconosciuti, e confrontati col Processo, dal medesimo Luogotenente Generale, quale ancor egli dovrà restar debitore della integrità e sincerità de' medesimi, e perciò sarà tenuto ancor esso sottoscriverli, ed approvarli di proprio suo pugno.

Decreta circa actus ordinat. fiant a solo Locumten. recursus autem ad solum Audit. Sign. Just. vel ad Audit. SS. deferantur.

§. 8. „ Gli atti ordinatorj di qualunque Giudizio, si faranno tutti, come si è costumato fin'ora, avanti il Luogotenente Generale, e quando alcuna delle Parti si crederà gravata da qualche Decreto del medesimo, non dovrà citare per la reposizione avanti lo stesso Uditor della Camera, com'è stato di recente introdotto con inutile prolungamento; ma dovrà immediatamente ricorrere o all'Uditore della Segnatura di Giustizia, o all'Uditore pro tempore del Papa, in arbitrio de' quali, quando cada nell'ordinatoria alcun grave Articolo, come tal volta cade, sarà di rimetterlo alla Decisione della piena Congregazione: Ben inteso però, che al suddetto Luogotenente Generale non sia mai lecito, sotto pena di nullità, pronunciare per Sentenza sopra Articoli meramente ordinatorj, e che similmente alle Parti non sia mai lecito di ricorrere in Cause Criminali alla piena Segnatura di Giustizia; essendo stato già dichiarato prima da Innocenzo X. Nostro Predecessore, e poi anche da Noi in Segnatura di Grazia, in occasione di una Causa *Alatrina*, cha la piena Segnatura di Giustizia non può nè deve ingerirsi nelle Cause Criminali, nè rispetto alla pertinenza anche tra il Giudice Civile e Criminale, nè rispetto alle Commissioni.

De tempore adunandi Congreg.

§. 9 „ Ogni quindici giorni almeno, nel giorno di Lunedì, dovrà l'Uditore della Camera adunare avanti di se la Congre-

Anno 1753.

Crim. A. C. & intimandi Causarum proposit. communicandi Scriptur. atque Restrictus.

„ gazione Criminale, a cui, oltre li tre Assessori suddetti, dovranno intervenire tutti quelli, che sono descritti nel pubblico Elenco di essa Congregazione, ed al medesimo Uditore della Camera Capo del Tribunale spetterà parimenti destinare le Cause, che dovranno proporsi in ciascheduna Congregazione. Ma quindici giorni prima dovrà la proposizione di ogni Causa intimarsi dal Luogotenente alle parti interessate, con intimazione in iscritto acciò possano in detto tempo dedurre sì in scritto, che in voce le loro ragioni; e respettivamente ciascuna di esse Parti, tre giorni almeno avanti la Proposizione, dovranno distribuire alli Votanti, e comunicarsi vicendevolmente tra di loro nella Sala di esso Monsignor Uditore della Camera, le proprie Scritture, & allegazioni, sotto la pena, in caso di contravenzione, di essere i respettivi Difensori inabilitati a scrivere, e comparire nel Tribunale, ad arbitrio di detta Congregazione.

§. 10. „ Nel decorso similmente di detti quindici giorni saranno tenuti li Sostituti Luogotenenti, che avranno formati i Ristretti de' Processi da proporsi in Congregazione firmati e sottoscritti, come sopra, mandare in giro li medesimi Ristretti in primo luogo al suddetto Monsignor Uditore della Camera, e dappoi di mano in mano a ciascuno de' suddetti tre Assessori, l'ultimo de' quali dovrà rimetterli nelle mani de i respettivi Sostituti Luogotenenti, che gli avranno formati, per essere da essi riferiti in Congregazione.

Confirm. suam Constitut. de Appellat. & Inhib.

§. 11. „ Affinchè poi il detto Tribunale dell'Uditore della Camera riesca e sia, come di sopra abbiamo detto, e Noi assolutamente vogliamo, di giusto presidio agl'innocenti, ma non mai di sutterfugio, e fomento ai colpevoli, in dispregio de' loro immediati Superiori, e in rilassamento della Disciplina Ecclesiastica: Considerando, che le Cause Criminali vengono all'Uditor della Camera o in grado di appellazione legittimamente interposte, o anche in prima istanza, quando specialmente gl'Inquisiti si costituiscono personalmente nelle Carceri a disposizione della Santa Sede, e per essa dell'Uditor della Camera: Perciò, rispetto alle Cause d'appellazione, confermiamo di nuovo la suddetta Nostra Costituzione XLVIII. che incomincia: *Ad militantis Ecclesiæ;* incaricando il Medesimo Uditore della Camera perchè sia nel suo Tribunale pienamente ed esattamente eseguita; E solamente aggiungiamo, che quante volte avvenga il caso, come non di rado avviene, che qualcuno appelli dal Decreto, o Giudicato del proprio Ordinario, dopo che in virtù di quello stesso Giudicato, o Decreto, dal quale appella, è stato rilasciato dalle Carceri formali, o da altro qualunque luogo, che prima di esso Giudicato o Decreto gli era stato assegnato in luogo di Carcere: In tal caso l'Uditor della Camera, e suo Luogotenente Generale, non debba ammettere l'appellazione, nè rilasciare alcuna inibizione, nè ordinare la trasmissione degli atti, se prima l'Appellante non sarà ritornato nelle Carceri formali, o in altro luogo assegnatogli per Carcere, e che con idonea cauzione non siasi obbligato a restarvi fino all'esito della Causa: Non essendo giusto, che l'Inquisito, nel tempo stesso che impugna per via d'appellazione il Giudicato del suo Ordinario, voglia goderne il beneficio, nella parte, che riguarda il suo rilascio dalle Carceri.

Eamque ampliando, statuit quod Reus appellans a Decreto cujus vigore relaxatus est, non audiatur, nisi ad Carceres sive in Custodiam redeat.

Pont. A. XIV.

Quoad Causas primæ instantiæ confirmat Decreta S. M. Bened. XIII.

§. 12. „ Quindi passando all'altre suddette Cause di prima istanza, benchè i Nostri Predecessori, e specialmente Benedetto XIII. di felice ricordanza, con sei Decreti che si trovano impressi dopo il Concilio Romano *fog. 207. e seqq.* abbiano dato in questa parte utilissimi provvedimenti; nondimeno per accorrere, in quanto possiamo, alla malizia degli Uomini, quali sempre trovano nuove maniere per contravenire impunemente alle Leggi anche più sante.

§. 13. „ Approviamo in primo luogo, e confermiamo in tutto e per tutto li primi tre Decreti del prelodato Benedetto XIII., nei quali si dispone come in appresso. *I. Recipi possint, & dumtaxat in Tribunali Auditoris Cameræ, Constituta Reorum in causis primæ instantiæ, in quibus de pœnis corporalibus agitur, habita ratione ad titulum inquisitionis; Non vero in Causis Censurarum, vel simplicis mulctæ, vel declarationis irregularitatis, sive in aliis Causis, in quibus dicta pœna corporalis non intrat. II. Regularium Constituta nunquam recipiantur. III. Hujusmodi Constituta fieri tantum possint coram A. C. in Criminalibus, non vero coram alio Judice Appellationis, neque in Urbe, neque extra eam, nec etiam in Sacra Congregatione negotiis Episcoporum, & Regularium Præposita.*

Item alia tria Decr. ejusdem.

§. 14. „ Confermiamo parimente ed approviamo gli altri tre susseguenti Decreti, nei quali si ordina. „ *IV. Constitutus Reus coram A. C. debeat statim in carceribus formalibus Urbis detineri; deinde primum expediantur in ejus Tribunali Litteræ inhibitoriales, & compulsoriales (absque eo quod Constitutus juret se suspectum habere Ordinarium) pro transmissione Actorum coram dicto Ordinario, nec possit Reus habilitari per Urbem, & extra carceres formales, nisi visis & discussis Actis, & quatenus de jure sit locus dictæ habilitationi, audita Parte offensa, vel ejus Procuratore, si in Curia sit præsens, nec non Fisco R. C. A. & quatenus Causa sit cum Procuratore Fiscali Curiæ Ecclesiasticæ, audito Promotore Fiscali Curiarum Episcopalium in Urbe, atque insuper facto desuper verbo in plena Congregatione Criminali A. C. V. Si Acta vel non incœpta coram Ordinario, vel sufficienter impinguata non fuerint, non communicetur Reo, sed eo retento in carceribus formalibus, committatur Ordinario Processus informativi compilatio, vel respective impinguatio, facienda expensis Partis querelantis, vel Fisci Ecclesiastici, si ea non adsit. VI.*

Actis

Pont. A. XIV.

Actis sufficienter impinguatis, servatis servandis, procedatur ad expeditionem Causæ prout de jure, audita semper Parte offensa, vel ejus Procuratore, necnon Fisco R. C. A. & Curiarum Episcopalium, ut supra, in quolibet actu: Districte injungente Sanctitate Sua, ut coram semetipso A. C. tractari & expediri faciat hujusmodi Causas juxta meritum justitiæ, ne Rei inquisiti, Forum Ordinarii declinantes in prima instantia, in Urbe quærant reatuum præsidium.

Ex prava intelligentia tertii & quarti ex dd. Decretis, abusus invaluit habilitandi Reos ad habendam Urbem loco Carceris extra casus permissos.

§. 15. „ Ma perchè contro il vero senso del terzo, e quarto de' riferiti Decreti si è andato a poco a poco introducendo l'abuso di accordare il benefizio dell'Abilitazione per Roma anche nei casi, nei quali de jure non deve accordarsi, col solo apparente motivo, che l'Inquisito prima di costituirsi personalmente avanti l'A. C. era stato similmente abilitato dal proprio Ordinario ad avere il Palazzo o la Città in luogo di carcere; non si fa distinzione fra delitto e delitto; non si discutono gli atti, anzi per lo più delle volte neppur possono vedersi, ed esaminarsi, perchè erano appena incominciati, quando l'Inquisito è fuggito a Roma; la Parte offesa o non vi è, o non si cura di comparire; Il Promotore Generale delle Curie Ecclesiastiche deputato da Benedetto XIII. poco o nulla operava, e perciò si è lasciato di deputarlo; e finalmente il Fiscale Generale di Roma, e suo Sostituto, benchè sia citato, si contenta di fare in piè della citazione una semplice protesta generale, e questa fatta, aggravato da altre incombenze del proprio Uffizio, non si prende altra cura: dal che avviene che gl'Inquisiti, benchè consapevoli a loro stessi del delitto, o delitti commessi, nondimeno animati da forte speranza di essere abilitati per una Città così vasta, come è Roma, vengono francamente a costituirsi avanti l'A. C. e si veggono passeggiare impunemente, e darsi bel tempo, per tacere altri più gravi disordini, de' quali non conviene far menzione.

Habilitatio Rei prohibetur, Processu non completo aut non publicato.

§. 16. „ Quindi è, che Noi, volendo restringere dentro i termini della ragione, e dell'equità cotesta soverchia condiscendenza; ordiniamo, e comandiamo, che quante volte nè in Partibus, nè in Curia è stato compiuto, e pubblicato il Processo informativo, o sia fiscale, non debba mai abilitarsi l'Inquisito fuori dalle carceri formali, benchè prima di costituirsi foss' egli stato abilitato dal proprio Ordinario; ma debba omninamente osservarsi ed eseguirsi il suddetto *Quinto* Decreto, nel quale si ordina non solo, che quegli atti, che vi sono, non vengano comunicati al Reo, ma in oltre, che si commetta all'Ordinario la compilazione, e respettivamente l'impinguazione del Processo informativo, da farsi a spese della Parte Querelante, quando vi sia, e quando questa non vi sia, a spese del Fisco Ecclesiastico; e che intanto l'Inquisito si ritenga nelle carceri formali: Avvertendo bene, che tal commissione si dia sempre all'Ordinario, ancorchè l'Inquisito dica, e giuri d'averne perorrescenza; imperciocchè restando a lui, dopo pubblicato il Processo informativo, l'arbitrio di ripetere, e ripulsare i Testimonj Fiscali, e di fare le sue difese, tanto basta per escludere qualunque pretesto di perorrescenza.

Anno 1753.

Confectio Processus semper Ordinario committenda.

Ejusdem publicatio fieri nequit, antequam Reus constituatur

§. 17. „ Ed avvertendo inoltre, che quando mancano alla perfezione di esso Processo informativo, come per lo più mancano, gli esami, e costituti degl'Inquisiti, perchè questi non possono più farsi dall'Ordinario, dopo che quelli sono partiti dalla Curia loro; debba in tal caso l'A. C. perfezionarlo in questa parte, con esaminare, e costituire l'Inquisito sopra gl'indizj acquistati nel Processo de Partibus, e debba nelle solite forme contestargli il delitto, del quale viene imputato; Nè prima di tutto ciò possa venirsi alla pubblicazione del Processo, e molto meno alla proposizione, e risoluzione della Causa.

Completo & publicato Processu Inform. si faciendus sit repetitivus, aut defensivus tunc habilitari poterit arbitrio Congreg.

§. 18. „ Che se all'incontro il Processo Informativo sarà stato già compiuto e pubblicato in Partibus, prima che il Reo venisse a costituirsi, oppur dopo che sarà compiuto, e pubblicato come sopra in Roma: In tal caso, se il Reo citato, secondo il costume, vorrà ripetere i Testimonj Fiscali, ovvero dichiarando di aver quelli *pro rite, & recte examinatis*, vorrà fare il Processo difensivo; allora solamente abbia la piena Congregazione la facoltà ed arbitrio di concedere l'abilitazione, che gli sarà domandata, ma non mai il solo Luogotenente. Con che però la medesima Congregazione regoli quest'arbitrio a misura degl'indizj, e delle prove, che risultano dal Processo Fiscale: e purchè inoltre non si tratti nè di delitto di carne, nè di aborto, ancorchè si dica non animato, nè di omicidio, nè di falsità con danno grave, nè di furto magno, o sacrilegio, nè finalmente di altro delitto enorme: Volendo Noi, che in questa sorta di delitti non si accordi mai l'abilitazione fuori delle carceri formali.

Si autem illius defensio fiet sine novo Processu, in Carceribus maneat usque ad exitum Causæ.

§. 19. Che se l'Inquisito dopo essere stato compiuto, e pubblicato, come sopra, il Processo informativo in Partibus, o in Roma, non chiederà che si faccia altro Processo ripetitivo o difensivo, ma crederà col solo informativo potersi spurgare dal preteso delitto: Siccome in tal caso cessa ogni motivo d'abilitarlo extra carceres, quale tutto consiste nella lunghezza del tempo, che si richiede per la compilazione di tali Processi, così l'A. C. potrà bensì accelerare la proposizione della Causa, e procedere al Decreto, o Sentenza definitiva, con ricevere ancora le Fedi de' Testimonj, o altri documenti, che piacerà al Reo di produrre in sua difesa, considerandoli per suo lume, come Atti e Testimonj estragiudizali: Ma non dovrà abilitare il Reo, se non quando ad istanza del Fisco, o suo aderente, si dovesse procedere alla compul-

ANNO 1753.

,, sa di detti Atti, e respettivamente all' esame de' Testimonj prodotti a difesa, giacchè allora solamente risorgerebbe il motivo della lunghezza del tempo necessario per la suddetta compulsa ed esame.

Etiamsi habilitetur Inquisitus per Urbem, non permittatur Missam celebrare.

§. 20. ,, In qualunque caso però si creda dalla piena Congregazione esser luogo all' arbitrio di abilitare l'Inquisito per Roma vogliamo e dichiariamo, che non perciò sia lecito al Reo abilitato il celebrare la Santa Messa, o esercitare in altro modo gli Ordini; essendo troppo giusto, che ne resti sospeso fino a che la causa Criminale venga del tutto terminata in suo favore, e che in tanto, non ostante l'abilitazione, si abbia l'Inquisito a riputare, come se fosse carcerato nelle carceri formali; Per lo che sarà cura del Luogotenente Generale, prima ancora, che si pubblichi il Decreto d'abilitazione, di mandarne con suo Viglietto l'opportuno avviso alla Curia del Nostro Reverendissimo Cardinal Vicario, o suo Viceregente, affinchè resti eseguita la suddetta sospensione.

Curia Tribunalis, a qua appellatum est, non facile condemnari debet ad damna & expensas.

§. 21. ,, Ingiungiamo intanto, e strettamente incarichiamo Monsig. Uditore Generale *pro tempore*, che nella discussione, e risoluzione delle Cause Criminali si abbia sempre dal suo Tribunale tutto il rispetto, che si deve a i Vescovi, ed altri Ordinarj; e che perciò non così facilmente si venga a condannare le Curie Ecclesiastiche al rifacimento de' danni, e delle spese; ma quante volte dal Processo informativo risultino indizj sufficienti alla Cattura, la Congregazione si astenga da simili condanne, bastando tali indizj per escludere nel Giudice quella vera e propria calunnia, che si ricerca per condannarlo.

Modus a Defensoribus in scribendo agendoque servandus.

§. 22. ,, Molto più deve attendere, che i Difensori tanto in scritto, quanto in voce, si portino con tutta modestia non solo fra di loro, ma ancora e molto più in rapporto a i Giudici, ed altri Ministri di dette Curie Ecclesiastiche; E nel caso, che alcuno contravenga, a lui specialmente raccomandiamo di punirlo severamente, o con sospenderlo dalla facoltà di attirare, e scrivere nel suo Tribunale, o anche con procedere alla carcerazione, fattane parola nella piena Congregazione.

Aliæ leges observandæ præterita circa Taxam Judicum & Notariorum.

§. 23. ,, Finalmente ricordiamo al medesimo Monsignor Uditore, che insista ed invigili sopra la puntuale ed esatta osservanza delli Regolamenti da Noi dati nel Nostro moto proprio delli 12. Maggio 1749. inserito e confermato nella detta Bolla, che incomincia *Justitiæ gladium*, e specialmente in quella parte, che riguarda la tassa degli emolumenti, che possono giustamente esigersi da i Giudici, e Notari per gli Atti Criminali; e che in questa parte non si fidi punto de' Ministri, e Notarj del suo Tribunale, quali si lasciano facilmente sedurre dall'avidità di maggior lucro, ma di quando in quando ne senta ex Officio, e ne interroghi egli stesso i Curiali; e venendo ad iscoprire, che qualcuno abbia contravenuto, proceda onninamente alle pene comminate in esso Moto proprio; essendo così mente, e volontà Nostra espressa.

PONT. A. XIV.

Clausulæ Chirographi.

§. 24. ,, Volendo e decretando, che alla presente Cedola di Moto proprio, benchè non esibita, nè registrata in Camera, e ne' suoi Libri, non possa mai darsi nè opporsi di surrezzione, orrezione, nè d'alcun'altro vizio, o difetto della Nostra volontà, ed intenzione, nè che mai sotto tali, o altri pretesti, quantunque validi, validissimi, e giuridichi, anche di Jus quesito, e pregiudizio del Terzo, possa essere impugnata, moderata e rivocata, ridotta ad viam Juris, o concedersi contro di essa l'aperizione Oris, o altro qualunque rimedio: E che così, e non altrimenti debba sempre, ed in perpetuo giudicarsi, definirsi, ed interpretarsi da qualsisia Giudice e Tribunale, benchè Collegiale, Congregazioni, anche de' Reverendissimi Cardinali, Camerlengo di Santa Chiesa, Tesoriere, Rota, Camera, e qualunque altro, togliendo loro ogni facoltà, e giurisdizione di definire, ed interpretare in contrario: Dichiarando Noi sin d'adesso preventivamente nullo, irrito, ed invalido tutto ciò, che da ciascuno di essi con qualsivoglia autorità scientemente o ignorantemente fosse in qualunque tempn giudicato, o si tentasse di giudicare contro la forma e disposizione della presente Nostra Cedola di Moto proprio; quale vogliamo, che vaglia, e debba avere sempre ed in perpetuo il suo pieno effetto, esecuzione, e vigore, colla semplice Nostra sottoscrizione, benchè non vi sieno state chiamate, sentite, o citate qualsisiano Persone, ancorchè privilegiate, e privilegiatissime, Ecclesiastiche, e Luoghi Pii, che avessero, o pretendessero avere interesse nella presente Nostra disposizione, e che per comprenderla fosse bisogno di special menzione.

§. 25. ,, Non ostante la Bolla di Pio IV. Nostro Predecessore *de Registrandis*, la Regola della Nostra Cancellaria *de jure quæsito non tollendo*, e non ostanti ancora tutti, qualsisieno Chirografi, Brevi, Ordinazioni, e Costituzioni Apostoliche Nostre, e de' Nostri Predecessori, Bandi, & Editti, in virtù d'essi, & in qualunque altro modo emanati affissi, e pubblicati, Leggi, Statuti, Riforme, stili, usi, consuetudini, e qualunque altra cosa, che facesse, o potesse fare in contrario: Alle quali tutte e singole, avendone il tenore qui per espresso, e di parola in parola inserto, e registrato, e supplendo colla pienezza della Nostra Potestà Pontificia ad ogni vizio, e difetto quantunque sostanziale, e formale, che vi potesse intervenire; per questa volta sola, e per la piena e totale esecuzione di quanto si contiene nella presente Nostra Cedola di Moto proprio, amplamente, ed in ogni più valida forma deroghiamo.

BE-

Subscriptio Pontificis.

Bulla Chirographum confirmat, & illius observantiam præcipit.

§. 26. Cum autem præmissa omnia ad augendam dignitatem dicti Tribunalis Auditoris Generalis Causarum Curiæ Cameræ Nostræ Apostolicæ, simulque ad rectam in eo justitiæ administrationem futuris temporibus afferendam, opportuna & apta fore conspiciamus; ne eadem ullo unquam tempore debitis fraudantur effectibus; Nos eandem præinsertam Schedulam, omniaque & singula in ea contenta & expressa, & a Nobis per eam, ut præfertur, sancita, volita, & ordinata, Motu, scientia & potestatis plenitudine paribus, harum litterarum Nostrarum tenore confirmamus, & approbamus, eisque perpetuum & inviolabile præsentis Nostræ perpetuo valituræ Sanctionis robur & firmitatem adjicimus; atque iterum & ex integro ea omnia & singula, in omnibus & per omnia, juxta præinsertæ Schedulæ seriem, continentiam, & tenorem, eadem Apostolica auctoritate statuimus, volumus, & ordinamus; eademque ab iis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit in futurum, perpetuo observari & exactissime impleri jubemus, atque præcipimus.

§. 27. Mandantes propterea dilectis Filiis, Nostro, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali Camerario, dictoque Causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ Auditori Generali, ejusque Assessoribus, & Auditoribus, ac Locumtenenti in Criminalibus, pro tempore existentibus & futuris, aliisque, ad quos pertinet, seu pertinebit in posterum, ut præmissa omnia & singula observent, ac ab omnibus, ad quos spectat, & quandocumque spectabit, exactissime observari faciant; inobedientes vero opportunis juris & facti remediis coerceant & compescant, tam ex Officio, quam ad instantiam Advocati Pauperum, Procuratoris Fisci, Commissarii Cameræ, & Procuratorum Pauperum pro tempore existentium, seu Partis querelantis, & aliorum, quorum interest; omni & quacumque appellatione, sive recursu, adversus præmissorum observantiam & executionem forsan interponendis, omnino postpositis, & remotis.

Clausulæ pro præmissorum firmitate.

§. 28. Ac decernentes præinsertam Schedulam, necnon præsentes Nostras Litteras, perpetuo validas, firmas, & efficaces esse & fore, ac, quibuscumque juris seu facti defectibus, qui adversus illas quovis modo, seu quavis ex causa opponi, seu objici possent, minime refragantibus, suos plenarios & integros effectus sortiri, & obtinere; easque propterea, omnibus & singulis impedimentis penitus rejectis, ac neutiquam attentis, ab illis, ad quos spectat, & pro tempore quomodolibet spectabit, sublata præfatis omnibus, aliisque quibuslibet aliter statuendi & interpretandi facultate, inviolabiliter & inconcusse observari debere: Ac irritum & inane decernentes, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Derogatio contrariis.

§. 29. Non obstantibus omnibus iis, quæ in ipsa præinserta Schedula non obstare voluimus, & quibusvis aliis Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ejusdemque Tribunalis facultatibus, stylis, usibus, & consuetudinibus etiam immemorabilibus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio pœnalis.

§. 30. Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam Nostræ confirmationis, approbationis, roboris adjectionis, sanctionis, ordinationis, jussionis, præcepti, mandati, decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Pont. Anno 14. die prima Octobris 1753.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo tertio, Kalendis Octobris Pontificatus Nostri Anno Quartodecimo.

D. Card. Passioneus

J. Datarius.
V i s a
De Curia J. C. Boschi.
Loco † Plumbi.
J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.



TERRA SUBLACI XXVII.

Aliaque Oppida, & Loca, intra ditionem Ecclesiasticam sita, Monasterio S. Scholasticæ Sublacen. antea subjecta, a temporali dominio & jurisdictione Monasterii præfati, & Abbatum eximuntur, & Cameræ Apostolicæ, quoad temporalem hujusmodi jurisdictionem & dominium, applicantur & incorporantur; præservatis Monasterio ac Abbatibus jurisdictione spirituali, necnon emolumentis a præfata temporali jurisdictione promanantibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Pontificis cura, ut S. R. E. Subditi in recto ordine, & mutua concordia persistant.

Commendatam Nobis una cum Supremа Ecclesiæ & Reipublicæ administratione omnium Populorum Apostolicæ Sedis temporali Dominio subditorum felicitatem pro viribus promovere cupientes; quum hanc potissimum ex eo pendere non ignoremus, ut optima regiminis forma inter illos stabiliatur, per quam in mutua animorum concordia, ab omni tumultu, rixa, & perturbatione remoti, & in debita erga eamdem Apostolicam Sedem fide ac devotione, contineantur; nec alias omisimus, nec unquam omittendum Nobis esse censemus, ad saluberrimum hujusmodi finem obtinendum, providentiæ Nostræ studia, & potestatis Nobis traditæ plenitudinem interponere, ubicumque rerum necessitatem id postulare noverimus, & ad propositum publicæ utilitatis augmentum opportune expedire.

§. 1. Huic

Peculiaris providentia requiritur pro locis Monasterio Sublacen. in temporalibus subjectis.

§. 1. Huic autem instituto Nostro, & recti regiminis rationi deesse Nobis videremur, nisi nunc temporali gubernio Terræ Sublaci, aliarumque Terrarum, Castrorum, & Locorum intra fines temporalis Ditionis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ consistentium, & a Monasterio, Abbatia nuncupato Sanctæ Scholasticæ Sublacen. Ordinis Sancti Benedicti, Nullius Diœcesis in Districtu Urbis, dependentium, quod quidem variis perturbationum generibus & sæpe alias, & Pontificatus etiam Nostri tempore non semel agitatum fuisse doluimus, paterna sollicitudine consuleremus.

Nec alia magis idonea dignoscitur quam eorum subjectio immediatæ jurisdict. Sedis Ap.

§. 2. Cumque Monasterium prædictum, quod bonæ memoriæ Joannes Baptista, dum viveret, Episcopus Albanensis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Spinola nuncupatus in Commendam ad sui vitam ex concessione & dispensatione Apostolicis obtinebat, illius Commenda per obitum dicti Joannis Baptistæ Episcopi & Cardinalis illius ultimi possessoris Commendatarii cessante, vacaverit, & vacet adhuc ad præsens; facile Nobis fuit, hujusmodi vacatione durante, cognoscere, dictam Sublaci Terram, cum aliis prædictis Terris, Castris, & Locis ab eodem Monasterio dependentibus, quæ hactenus non solum spirituali, verum etiam temporali dicti Monasterii, illiusque Abbatis seu Commendatarii pro tempore existentis, jurisdictioni immediate subjectæ atque subjecta extiterunt, non alia meliori & magis proficua gubernii forma regi posse, nec Hominum ibi degentium tranquillitati & commodis melius provisum fore, quam si eadem Sublaci, & aliæ Terræ, Castra, & Loca prædicta, prævia illarum & illorum a dicto Monasterio, illiusque Abbate, seu Commendatario hujusmodi, quoad temporalem in illis jurisdictionem, dismembratione & segregatione, immediato Sedis & Cameræ Apostolicæ dominio perpetuo subjicerentur, & unirentur.

Ideo Pont. separat a dicto Monasterio temporalem jurisdictionem in Sublaci, aliisque Terris in statu Ecclesiastico exist.

§. 3. Habita igitur super his diligenti consideratione, ac omnibus & singulis mature pensatis, Motu proprio & certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, prædictam Terram Sublaci, cum aliis Terris, Castris, & Locis hujusmodi annexis, & a sæpedicto Monasterio dependentibus, ut præfertur, intra tamen fines præfatæ Ditionis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ sitis, quæcumque hactenus temporali simul & spirituali jurisdictioni, ac forsan proprietati, directo dominio, & superioritati dicti Monasterii, illiusque Abbatis & Commendatarii præfati, subjectæ & subjecta extiterunt, quarum & quorum omnium & singularum ac singulorum denominationes & vocabula, cum earum & eorum situationibus, Territoriis, eorumque extensionibus & confinibus, præsentibus pro expressis & singulariter nominatis & specificatis haberi volumus, (salvis tamen integre, & absque ulla diminutione, ac in perpetuum dicto Monasterio, illiusque Abbati, seu Commendatario pro tempore existenti Jurisdictione Ecclesiastica & spirituali super prædicta Sublaci, aliisque Terris, Castris, & Locis annexis & dependentibus prædictis, illarumque & illorum Clero & Populo; ac salvo etiam privilegio & jure privativo tam venandi, quam piscandi, eodem modo, quo Abbates dicti Monasterii Commendatarii pro tempore existentes hujusmodi privilegio ac jure gavisi sunt, & gaudere consueverunt, nec non salva jurisdictione spirituali simul & temporali, ac proprietate, dominio, & superioritate super qualibet alia Terra, ac quolibet alio Castro, & Loco, extra Ditionem temporalem ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ sita, ac sito, & ab eodem Monasterio quomodolibet dependente), ex nunc, & de cætero, ac perpetuis futuris temporibus, quoad temporalem in illis jurisdictionem, ab ejusdem Monasterii ejusque Abbatis, & Commendatarii pro tempore existentis jurisdictione, ipsarum tenore præsentium, separamus, dividimus, & disjungimus; prædictamque Sublaci, aliasque Terras, Castra, & Loca hujusmodi, quoad dictam temporalem in illis jurisdictionem, ad præfatam Sedem, & Cameram Apostolicam, earumdem præsentium vigore, avocamus, eique perpetuo applicamus, appropriamus, & incorporamus, ac cum supremo ejusdem, Sedis & Cameræ dominio, & reliqua illius immediata temporali Ditione consolidamus.

Præservata tamen Jurisdict. Ecclesiastica, ac jure venandi, & piscandi, ac etiam jurisdict. temporali in Locis extra Ditionem Sanctæ Sedis.

Ac jurisd. temporal. separatam, cum universis S. Sedis immediatæ temporali dominio consolidat.

§. 4. Decernentes, omnimodam temporalem jurisdictionem, nec non proprietatem, seu directum dominium, ac etiam superioritatem super dicta Sublaci, aliisque Terris, Castris, & Locis, ut præfertur, separatis, divisis, & disjunctis, deinceps & perpetuo penes Sedem & Cameram prædictam residere debere, neque prædictum Monasterium, ejusque futuros Abbates, & Commendatarios, aliquod jus & actionem aliquam super illis habere, aut prætendere posse; ad quorum effectum omnes & singulas utriusque sexus Personas ex prædicta Sublaci, aliisque Terris, Castris, & Locis hujusmodi oriundas, & in eis respective degentes, præsentes, & futuras ab omni jurisdictione, potestate, auctoritate, subjectione, dominio, gubernio, & superioritate temporali Abbatis & Commendatarii dicti Monasterii pro tempora existentis, ejusque Officialium & Ministrorum, ac a qualibet vassallagii, clientelæ, fidelitatis, & cujuscumque alterius servitutis, ratione temporalis jurisdictionis tantum debitorum, præstatione; ita ut Personæ, ut præfertur, oriundæ, & inibi degentes, deinceps quoad temporale regimen & gubernium, aliaque præmissa, non alium, quam Romanum Pontificem pro tempora existentem, ac Sedem & Cameram prædictam, recognoscere, eique parera debeant, etiam perpetuo liberamus, eximimus, & absolvimus.

Bona jurisd. dicti Monasterii alias in censum concessa in casu devolut. eidem S. Sedi applicat.

§. 5. Et quoniam aliæ quædam intra fines prædictæ Ecclesiasticæ Ditionis forsan existunt Terræ, seu Castra, & Loca jurisdictionalia, a proprietate ac directo dominio seu superioritate ejusdem Monasterii dependentia, quæ ab aliquibus in feudum, vel censum, & recognitionem tenentur, & possidentur; Si quando illæ & illa, ob non solutum canonem, censum, aut recognitionem, seu ob servitia non præstita, aut pacta non servata, vel ob lineam finitam, aut alio quovis titulo & capite, jam nunc de-

volu-

voluta esse, aut in posterum devolvi contingat; Nos illas, & illa, quæ scilicet intra prædictæ Ditionis fines dumtaxat, ut præfertur, existant, quoad directum dominium & temporalem jurisdictionem hujusmodi, non amplius ad dictum Monasterium, sed ad ipsam Sedem & Cameram Apostolicam, ex nunc prout ex tunc, perpetuo devolvi & reverti, & ex tunc prout ex nunc devoluta censeri, volumus, statuimus, & declaramus.

Bona vero non jurisd., jo lienti eatn Monasterio adjudicat.

§. 6. Cætera verò non jurisdictionalia bona, seu jura, & prædia rustica aut urbana, in dictis Terris, Castris, & Locis, quoad temporalem jurisdictionem, ut præfertur, separatis, ac respective applicatis, & incorporatis, illorumque Territoriis, existentia, quæ alias a dicti Monasterii Abbatibus & Commendatariis in emphyteusim, seu livellum, aut locationem, vel alio titulo, aut nomine, quibusvis Personis concessa, vel alias ex juribus ejusdem Monasterii possessa dignoscantur, si quandocumque ex quovis capite devolvi contingat, aut etiamsi eadem ob delictum Fisco subjicienda & applicanda forent, volumus & declaramus, eidem Monasterio, ejusque Abbati & Commendatario pro tempore existenti; quoad directum & utile dominium, perpetuo reservata esse & censeri; adeoque eadem pro tempore ad Monasterium ipsum, ejusque Abbatem & Commendatarium, devolvi & reverti statuimus & decernimus.

Bona per Monasterium originariis concedenda, eisdem sed non uti subditis Monasterii, concedi debere declarat.

§. 7. Quod si, circa aliqua bona hujusmodi, ex statutaria forsan dispositione, seu ex contractu, aut privilegio, vel alias, id juris obtineat, ut Vassallis ejusdem Monasterii dumtaxat in emphyteusim, livellum, aut censum concedi, aut locari, vel in favorem eorundem renovari soleant, aut debeant: Volumus, & statuimus, ut posthac eisdem, non amplius ut Vassallis ipsius Monasterii, sed tanquam eorundem Terrarum, & Castrorum seu Locorum originariis, & incolis, Nobis, ac dictæ Sedi, & Cameræ Apostolicæ subjectis, Nostrisque, & Successorum Nostrorum Vassallis, servata tamen in reliquis omnibus forma in similibus concessionibus, locationibus, & renovationibus servari solita, concedi, locari, & respective renovari pergant.

Decernit omnia bona & fructus Mon. non ratione temporalis jurisd. spectan. ad illud ut antea pertinere debere.

§. 8. Cæterum omnes, & singulos dicti Monasterii fundos, agros, vineas, domos, palatia, aliaque bona, fructus, redditus, & proventus, flumina, rivos, ac molendina, & Fullonicas, Juraque universa, & emolumenta in illis, & ex illis percipi solita, canones etiam, census, recognitiones, laudemia, regalias, vectigalia, portoria, decimas, præstationesque reales, aut pecuniarias, seu personales, quæcumque in dictis Terris, Castris, & Locis, ab eodem Monasterio, ut præfertur, separatis, ac respective applicatis, & incorporatis, ac etiam ut supra devolvendis, consistunt, seu ex eisdem, vel ex personis ibidem degentibus, non in vim solius jurisdictionis temporalis, ejusque exercitii, sed vigore statutorum, aut conventionum, vel privilegiorum, seu consuetudinum dicti Monasterii, percipi, & solvi consueverunt, nullatenus sub præsenti separatione, divisione, dismembratione, ac respective applicatione, appropriatione, & incorporatione comprehendi, sed eidem Monasterio, futurisque pro tempore illius Abbatibus, & Commendatariis similiter perpetuo reservata esse, & censeri; ita ut prædicti Abbates, & Commendatarii illis omnibus uti, frui, & gaudere, dictosque fructus, redditus, proventus, præstationes, & emolumenta quæcumque, & undecumque, præterquam ex dicta temporali jurisdictione, & illius exercitio provenientes, & provenientia, percipere, exigere, & levare, ac in suos dictique Monasterii usus, & utilitatem convertere, libere, & licite perpetuo possint, & valeant, prout alii ejusdem Monasterii Abbates, & Commendatarii hactenus potuerunt, ac etiam debuerunt, & fecerunt; earundem præsentium tenore decernimus, & expresse declaramus.

Emolum. temporal. jurisd. seorsim exprimenda & eorum usum præscribend. sibi reservat.

§. 9. Ne autem futuris temporibus dubitari aut controverti contingat, quænam ex dictis emolumentis, seu præstationibus, aliisque proventibus, & redditibus, ex jurisdictione temporali prædicta, ejusdem exercitio proveniant, & consequenter sub præsenti dismembratione, separatione, & applicatione comprehensa, vel contra eisdem Monasterio, ac Abbatibus, & Commendatariis reservata sint, & censeri debeant; simulque pateat, qua lege ac methodo dictarum Terrarum, Castrorum, atque Locorum regimen atque gubernium in temporalibus deinceps procedere & administrari; & qua ratione occurrentes expensæ ac sumptus pro eodem temporali gubernio & regimine, exigi, supportari, & erogari debeant; Nos ipsi hæc omnia in peculiari Schedula Nostri Motus proprii, eadem infrascripta die Nostra manu signata, latius declaravimus, & opportune præscripsimus; quam quidem Schedulam, uti partem integralem præsentium, & tanquam iisdem præsentibus de verbo ad verbum insertam haberi volumus, & juxta declarationes in eadem expressas, quoad præmissa, judicari & censeri, atque omnia & singula in eadem præscripta & ordinata plenissime adimpleri, ac perpetuo observari præcipimus & mandamus.

Clausulæ pro præmissorum firmitate.

§. 10. Denique tam præsentes Litteras, quam dictam Schedulam & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo, quod quicumque in præmissis aliquod interesse habentes, seu habere prætendentes ad id vocati, citati, & auditi non fuerint, seu causæ, propter quas eædem præsentes emanaverint, satis adductæ & verificatæ non fuerint, aut ex quovis capite & titulo, etiam læsionis, de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, vel quopiam alio defectu notari, impugnari, in jus vel controversiam vocari, aut ad terminos juris reduci minime posse; Sicque in primissis omnibus & singulis per quoscumque Judices, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & Cameræ Apostolicæ prædictæ Clericos, ac ejusdem Cameræ Thesaurarium Generalem, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & definiri debere: Et quid-

quid

Anno 1753.

quid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari, irritum & inane decernimus.

Derogatio contrariis

§. 11. Non obstantibus præmissis, & quatenus opus sit, fel. rec. Symmachi, & Pauli Secundi, & aliorum de rebus Ecclesiæ non alienandis, nec non Joannis VII. Gregorii IV. Nicolai I. Joannis X. Benedicti VI. Benedicti VIII. Honorii III. Gregorii IX. Alexandri IV. Bonifacii etiam IX. ac forsan etiam aliorum, super temporali jurisdictione dicti Monasterii, illiusque Abbatis, & Commendatarii pro tempore existentis, Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum, Constitutionibus Apostolicis, etiam in Synodalibus, Provincialibus, generalibusque Conciliis editis, ac una, de jure quæsito non tollendo, & altera, de dismembrationibus & applicationibus committendis ad partes, vocatis quorum interest, Nostris, & Cancellariæ Apostolicæ Regulis, necnon dicti Monasterii fundatione, & donationibus ei forsan factis, & quorumvis Piorum Testatorum dispositionibus, dictique Ordinis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis & consuetudinibus: Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris, quacumque etiam Apostolica auctoritate & liberalitate, eidem Monasterio, illiusque Abbatibus, Superioribus, Conventui, & Personis, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, ac irritantibus, & aliis decretis, per quoscumque etiam Romanos Pontifices Prædecessores Nostros, & Sedem prædictam, etiam ad Imperatorum, Regum, Ducum, & aliorum quorumcumque Principum instantiam, seu illorum contemplatione & intuitu, etiam motu simili, ac consistorialiter, vel alias quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis; quibus omnibus & singulis, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda foret, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro plene & sufficienter expressis habentes, ad præmissorum effectum, latissime, & plenissime, ac specialiter & expresse harum serie derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Pontif. mandat præsentem Constit. in Camera Ap. registrari & publicari, ac transumptis illius fidem haberi.

§. 12. Volumus autem præsentes Nostras Litteras ad formam Constitutionis recol. mem. Pii PP. IV. in Camera Apostolica, illiusque Libris registrari, ac earum exempla ad Valvas Ecclesiæ Sancti Joannis Lateranensis, & Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, aliisque Locis solitis & consuetis Urbis, appendi & publicari debere. Ipsarum vero Litterarum exempla, etiam impressa, manu alicujus Notarii publici subscripta, & Sigillo cujuscumque Curiæ ecclesiasticæ, aut Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ obsignata, eamdemque fidem promereri, quæ ipsis præsentibus præstaretur, si originaliter exhibitæ forent vel ostensæ.

Sanctio pœnalis.

§. 13. Nulli ergo omnino Hominum liceat, paginam hanc Nostrarum separationis, divisionis, disjunctionis, avocationis, applicationis, appropriationis, incorporationis, consolidationis, liberationis, exemptionis, declarationis, statuti, præcepti, mandati, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Pont. A. XIV.

Dat. Pont. Anno 14. die 7. Novembris 1753.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo tertio, septimo Idus Novembris, Pontificatus Nostri Anno Quartodecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.
VISA
De Curia J. C. Boschi.
J. B. Eugenius.

Loco † Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.
Publicata die 26. Novembris 1753.

SUBSEQUITUR

Declaratio, quænam sint jura & Emolumenta ex temporali jurisdictione promanantia, quæque onera ex hujusmodi emolumentis sint imposterum sustinenda.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu proprio, &c.

Motu proprio, in cui dichiarasi, quali sieno i diritti e rendite della Giurisdizione temporale.

„ *Avendo* Noi sotto questo medesimo „ giorno separati, divisi, e dismembrati dalli due Monasterj del Sagro speco, „ e di Santa Scolastica di Subiaco, dell' „ Ordine di S. Benedetto, e dagli Abbati Commendatarj pro tempore, il dominio, governo, e giurisdizione temporale „ della Terra di Subiaco, e de' Castelli, „ e Luoghi Giurisdizionali da essa dipendenti, con tutti i proventi e rendite, che „ derivano da detta Giurisdizione temporale, e quelli e questi appropriati, applicati, ed incorporati in perpetuo alla Nostra Camera Apostolica, salva però sempre a' suddetti Abbati Commendatarj la „ Giurisdizione Ecclesiastica e Spirituale, „ la Privativa della Pesca, e dalla Caccia, „ e salva ancora qualunque sorta di rendite, ed emolumenti non provenienti dalla sola giurisdizione, e governo temporale, „ come più largamente apparisce dalle Nostre Lettere Apostoliche sopra ciò spedite *sub Plumbo*; Ed essendoci in dette Lettere riservati di dichiarare, mediante la „ presente Cedola di Nostro Moto proprio, „ quali sieno li diritti, rendite, e proventi „ derivanti dalla detta Giurisdizione temporale; come si abbiano in avvenire da „ governare quanto al medesimo temporale le dd. Terre, Castelli, e Luoghi dell'

„ Ab-

„ Abbazia; e come si debba supplire alle spese occorrenti per lo stesso governo temporale. Quindi è, che avendo qui per espresso, e di parola in parola inserto l' intiero tenore di dette Nostre Lettere Apostoliche, e volendo che questa Nostra Cedola si abbia e debba aversi come parte integrante delle medesime: Di Nostro Moto proprio, certa scienza, e pienezza della Nostra Sovrana Potestà, decretiamo, e dichiariamo, che i diritti, rendite, e proventi derivanti da detta Giurisdizione temporale sono:

Sono ridotti principalmente a cinque capi, e quali siano.

„ *In primo luogo*. Il Provento & Affitto della Cancelleria, e Cancellerie Civili e Criminali dei Tribunali Laici; e degli Archivj, che attualmente sono, o potranno stabilirsi in avvenire in qualunque Terra e Luogo dell' Abbazia.

„ *Secondo*. La facoltà di deputare il Governatore di Subiaco, e i Giudici Subalterni d'ogni Luogo dell' Abbazia, e di esigere da essi Giudici Subalterni gli emolumenti, ch' erano soliti di pagare per la Spedizione delle Patenti; In ordine a che, trovandosi presentemente affittato, per l'affitto fattone dal defonto Abbate Commendatario, alla Comunità della Camerata il pascolo della montagna di Campofecco, per annui scudi duecento, con la facoltà di nominare il Podestà dell' istessa Terra; vogliamo, che si detragga dal detto affitto, e che tanto meno corrisponda quella Comunità al futuro Abbate, quanto importa l'emolumento della patente della suddetta Podesteria, misurandolo, e regolandolo da quello, che per la medesima è stato solito altre volte di pagarsi.

„ *Terzo*. Le carceri situate in mezzo la Terra di Subiaco vicino alla piazza, con l'abitazione annessa per uso dei Birri, con tutti i suoi stigli, e utensili, che dovranno servire per il Tribunale del Governo laicale; restando per uso e comodo del Tribunale Ecclesiastico le carceri esistenti nella Rocca e Palazzo spettante all' Abbate Commendatario, al quale però dovrà darsi liberamente anche l'uso, e comodo di dd. carceri laicali vicine alla piazza, fino a tanto che avrà fatto accomodare ed assortire degli stigli necessarj le suddette carceri della Rocca.

„ *Quarto*. Il Provento de' danni dati: quale vogliamo, che si regoli, tanto rispetto all' applicazione delle pene, quanto rispetto alla cognizione delle Cause, a tenore di quanto si prescrive colla Nostra Costituzione, che incomincia: *Inveterata Reipublicæ incommoda*; dei 25. Gennaro 1751., non ostante che le Comunità dell' Abbazia nulla paghino in Camera per il provento delle suddette pene.

„ *Quinto*. Finalmente la Posta delle Lettere: volendo Noi, che questa non più cammini, come camminava per lo passato, per mezzo d' un Postiglione deputato dall' Abbate Commendatario, e stipendiato per la maggior parte da dd. Comunità, mediante una certa annua contribuzione; ma che resti, e si unisca con tutte le altre Poste del Nostro Stato Ecclesiastico, sotto l'appalto, e disposizione del Generale delle Nostre Poste: Cosicchè le dette Comunità, e ciascuna di esse, rimangano in avvenire affatto libere da detta contribuzione, e ciascheduno, che in Roma o in Subiaco vorrà riscuotere le sue lettere, debba pagarne il porto, secondo la Tariffa stabilita tra la Nostra Camera, e il detto Generale delle Poste. Vogliamo però e dichiariamo per quiete e indennità degli Abitanti, & Uomini dell' Abbazia, che volendosi ne' giorni fuori di Posta mandare da qualunque Particolare Lettere o Pieghi per espresso, o per mezzo di qualche Vetturale, o di altri; niuno possa essere per ciò molestato, nè dal suddetto Generale delle Poste, nè da' suoi Subappaltatori o Ministri.

Anno 1753.

Pesi annessi alla Giurisdizione temporale, da' quali vien sgravata l'Abbazia

„ §. 2 Siccome dunque abbiamo separato, e separiamo dall' Abbazia tutto quello, ch' è frutto ed emolumento della giurisdizione temporale, così per la dovuta corrispettività vogliamo, che sieno isgravati, e liberati la medesima Abbazia e li suoi Abbati Commendatarj pro tempore, di tutto quello, ch' è peso dell' istessa giurisdizione; onde non saranno essi in avvenire più obbligati a pagare il salario del Governatore di Subiaco, del Bargello, e Birri, e degli altri Ufficiali del Tribunale Secolare; ma dovranno unicamente soccombere a quelle spese, che saranno necessarie per l' esercizio della Giurisdizione Ecclesiastica, e servizio del loro Tribunale Abbaziale. E perchè questi stessi frutti, ed emolumenti derivanti dalla giurisdizione temporale, che abbiamo, come sopra, separati, e incamerati, li cediamo in perpetuo ed applichiamo fino da ora al Corpo delle Comunità della suddetta Abbazia; Quindi è che dovranno pensare in avvenire le Comunità medesime a sopportare i pesi dell' istessa giurisdizione: consistenti nel pagamento di scudi cento annui al Governatore di Subiaco; scudi trecento al Bargello, con l' obbligo di tenere al suo servizio dodici Birri, a' quali dovranno somministrarsi i soliti utensili, quando sono in giro per servizio di giustizia nei luoghi dell' Abbazia; scudi ventiquattro al Procuratore de' Poveri, ch' è obbligato a difendere i Carcerati; scudi nove e bajocchi sessanta al Mandataro; scudi tre e bajocchi sessanta per provedere giornalmente i Carcerati di acqua; scudi otto bajocchi sessanta per il Cappellano, che deve celebrare in ogni Festa la Santa Messa nella Cappella delle Carceri; e scudo uno per la cera in servizio della suddetta Cappella, nella istessa guisa appunto, che si è costumato fin'ora. Al qual effetto, se mai per avventura non corrispondessero li frutti & emolumenti come sopra incamerati, e respettivamente ceduti, al pieno dei divisati pesi, vogliamo, che sieno tenute a supplire con la dovuta proporzione a tutto quello, che mancherà, le Comunità dell' Abbazia suddetta, le quali potendo all'incontro sollevarsi, come ci

Ed addossati alle Comunità, da sostenersi con gli Emolumenti ceduti loro.

Con l'obbligo di supplire del proprio quando non fossero sufficienti

Anno 1753.

„ ci è noto, da molti pesi, che soffrivano „ in tempo del governo dei passati Abbati „ Commendatarj, non verranno perciò a „ risentire nessun aggravio maggiore. Come „ pure vogliamo, che sia cura e pensiero „ delle stesse Comunità, il trovare e stabilire la maniera, mediante cui i salarj, e „ provisioni, come sopra, assegnate agli „ Ufficiali, e Ministri del Tribunale del „ Governo, sieno puntualmente pagate di „ mese in mese. Finalmente tutte le Terre, Castelli, e luoghi della predetta Abbazia, vogliamo, che in avvenire si governino nella maniera, che sono state governate finora da un Governatore Generale, che risegga in Subiaco, e da altri „ Giudici Subalterni, chiamati Podestà, „ che riseggano in ogni Terra, e Castello, „ quali Giudici Subalterni, però non avranno giurisdizione maggiore di quella, che „ hanno avuta per lo passato; e vogliamo „ ancora, che le Nostre Congregazioni della Consulta, e del Buon Governo abbiano sopra le medesime Terre, Castelli, „ e Luoghi quella sopraintendenza, e superiorità, che hanno, secondo le rispettive loro incombenze, e secondo le Costituzioni e Riforme Apostoliche, negli „ altri Luoghi del Nostro Stato Ecclesiastico immediato: per essere così mente „ e volontà Nostra espressa.

Forma da osservarsi in avvenire nel governo temporale.

Conferma delle cose precedenti.

„ §. 3. Volendo e decretando, che alla „ presente Nostra Cedola di Moto proprio, „ benchè non esibita, nè registrata in Camera, e ne' suoi libri, non possa mai darsi „ nè opporsi di surrezione, orrezione, nè „ d'alcun altro vizio, o difetto della Nostra volontà, ed intenzione anzi vogliamo, che vaglia, e debba aver sempre ed „ in perpetuo il suo effetto, esecuzione, „ e vigore, colla semplice Nostra Sottoscrizione, benchè non vi sieno stati chiamati, sentiti, o citati li detti due Monasterj del Sagro Speco, e di Santa Scolastica di Subiaco dell'Ordine di S. Benedetto, e gli Abbati Commendatarj pro „ tempore, ed altre qualsisieno persone, „ ancorchè privilegiate e privilegiatissime, „ che vi avessero o pretendessero avervi interesse, e che per comprenderle fosse bisogno di special menzione: Non ostanti „ la Bolla di Pio IV. Nostro Predecessore „ de registrandis, la regola della Nostra „ Cancellaria de jure quæsito non tollendo, e qualsisieno altre Costituzioni, ed „ Ordinazioni Apostoliche Nostre, e de Nostri Predecessori, Leggi, Statuti, Riforme, Stili, Usi, Consuetudini, e qualunque altra cosa, che facesse, o potesse fare in contrario; alle quali tutte e „ singole, avendone il tenore quì per aspresso, e di parola in parola inserto, e registrato, e supplendo colla pienezza della „ Nostra Potestà Pontificia ad ogni vizio, „ e difetto quantunque sostanziale, e formale, che vi potesse intervenire, per questa volta sola, e per la piena e total' „ esecuzione di quanto si contiene nella presente Nostra Cedola di Moto proprio, „ ampiamente ed espressamente deroghiamo.

Pont. A. XIV.

Deroghe.

„ Dato dal Nostro Palazzo Apostolico „ di Monte Cavallo questo dì 7. Novembre 1753.

Data 7. Novembre 1753. del Pontificato 14.

BENIDICTUS PP. XIV.



CON-



CONGREGATIONIS

Cameralis Decreta, quibus privilegia liberæ extractionis, & exemptionis a Datiis, aliisque oneribus, in Ducatu, & Provincia Ferrariæ, prævio accuratissimo examine, vel approbata fuerant, vel rejecta, vel super iisdem moderatio aliqua implorata, iterato confirmantur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Privilegia non temere abroganda, sed suis limitibus coarcenda, & ad Reipublicæ Salutem moderanda.

CIRCUMSPECTA Romani Pontificis providentia generales quidem leges publico bono latas atque statutas ita opportune temperare non recusat, ut peculiaria privilegia in privatorum commodum justis de causis Apostolica liberalitate concessa, in suo robore manere permittat: Sed simul etiam sollicite cavere non negligit, ut si quod vitium in hujusmodi Privilegiorum Titulo adsit, si forte eadem in usu ad personas vel bona in ipsis non comprehensa indebite extendi comperiantur, seu alias præscripti eorum limites, & conditiones iisdem adjectæ nequaquam serventur, vel denique si quid in primæva eorum concessione inconsulte largitum fuisse dignoscatur: omnia quamprimum ad æquitatis & Justitiæ terminos redigantur, prout, diligenti & maturo præmisso examine, rationi consentaneum, & ad Reipublicæ salutem, & Cameræ Apostolicæ indemnitatem expediens fore judicatur.

Commercii libertas sub certis legibus concessa in universa Ditione Status Ecclesiastici.

§. 1. Cum itaque Nos alias, dum plerisque Civitatibus atque Provinciis temporali Nostro & Apostolicæ Sedis dominio subjectis, perpetuam commercii libertatem, quoad plura rerum genera, sub certis providis legibus & conditionibus, per Nostram Constitutionem, decimo quinto Kalendas Augusti anno millesimo septingentesimo quadragesimo octavo editam, indulsimus: generales tamen Prædecessorum Nostrorum Constitutiones, earumdem rerum ex ipso Dominio extractionem vetantes, aliasque super solutionibus vectigalium & onerum, Cameræ Apostolicæ, seu aliis, in casibus permissæ extractionis, seu respective pro transitu & introductione, debitorum, diversis temporibus emanatas, firmas & ratas esse voluerimus; facile intelleximus, hujusmodi Constitutionum & Legum implemento, ad communem alioquin utilitatem & æquabile Ditionis Ecclesiasticæ regimen necessario, magna & multiplicia obstacula opponenda fore, ex parte complurium sive personarum, sive Societatum, & Corporum, quibus extrahendi licentiæ, ac exemptionum & immunitatum privilegia, variis rationibus, titulis, & formis, a Prædecessoribus Nostris concessa aut confirmata asserebantur. Itaque opportunum, seu potius necessarium duximus, singularum hujusmodi concessionum atque privilegiorum titulos, formas, atque tenores, ad accurati examinis trutinam revocare; factaque justa titulorum approbandorum atque rejiciendorum distinctione, certam præscribere regulam ac methodum, juxta quam in Congregatione Camerali de eorumdem Privilegiorum subsistentia, & vigore judicari deberet. Et quoniam in Ferrariensi Ducatu & Provincia complura hujusmodi privilegia a Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris antiquitus concessa, seu confirmata, adesse ferebantur, de quorum firmitate, atque etiam amplitudine, aliter a prætensis Privilegiatis, aliter vero a Ministris Cameralibus, aliisque publicorum onerum Exactoribus & Creditoribus, judicabatur; Idcirco dicta Congregatio Cameralis ad eorum discussionem præcipuo studio intendens, Nostrisque semper mandatis & ordinationibus inhærens, per quinquenii spatium, & ultra, super iisdem diversa decreta condidit, quæ scilicet, pro singulorum natura, partim in Urbe coram eadem Congregatione, partim Ferrariæ coram designatis rerum Cameralium Curatoribus, expensa, convenire merito censuit; prout latius enarratum legitur in Schedula Nostri Motus proprii super eorumdem Decretorum, approbatione & confirmatione confecta, ac die duodecima elapsi mensis Decembris Chirographo Nostro subscripta; Cujus tenor talis est, videlicet.

Obtentu Privilegiorum, ultra definitos limites extendi poterat, in dammum Camera

Idea eorum discussio, approbatio, & proscriptio Congregationi Camerali demandata.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu proprio &c.

Moto Proprio.

Libertà del Commercio ristretta allo Stato Ecclesiastico.

§. 2. „ CON altra Cedola di Moto proprio inserita nella Nostra Costituzione sopra il libero Commercio, che principia. *Quo die*: data li 18. Luglio „ 1748. fu da Noi conceduta a'Nostri fedelissimi Sudditi la libertà di commerciare e contrattare grani, marzatelli, animali, ed altri generi dentro lo Stato Ecclesiastico; e volendo precludere l'adito alle continue estrazioni, che di somiglianti generi presso che lo vuotavano, non solo rinovammo l'antiche proibizioni sopra di ciò emanante da Pio IV. Gregorio XIII. Clemente VIII. & Urbano VIII. Nostri Prædecessori, ma rintracciata l'origine di tal male, proveniente per lo più da' mendicanti privilegj, disseminati particolarmente nel Nostro Ducato di Ferrara, prendemmo quindi la giusta determinazione di moderare detti Privilegj, e ridurli soltanto a quelli concessi per titolo veramente oneroso, o d'effettivo pagamento, o d'appalto e contratto Camerale, o di privilegio confermato *in actu devolutionis*, con dare alla Congregazione Camerale la commissione, e le facoltà necessarie di riconoscere il titolo di ciascun privilegio, e d'approvare quei soli, di cui si fosse verificata la provenienza loro da uno de'sopradetti titoli, e respettivamente dichiarar nulli tutti gli altri, in qualunque modo, e forma cooceduti per titoli diversi: sopra di che fu-

Norma prescritta alla Congregazione Camerale nell'esama, ed approvazione de' Privilegj d'estrarre la grascia.

ANNO 1754.

„ rono da Noi sueeessivamente aggiunti altri regolamenti, e provvisioni, in altra Nostra Cedola segnata li 30. Maggio 1749. Dopo aver provveduto colla libertà del Commercio al bene de' Nostri Sudditi, e moderate le tante irregolari estrazioni suor di Stato; rivolgemmo le Nostre mire ai maggiori pregiudizj dell'Erario Camerale, cagionati dagl'istessi privilegj, che, oltre il diritto dell'estrazione, seco portavano eziandio l'altro di mal pretese esenzioni dai dazj dovuti alla Nostra Camera: E a tal'oggetto con altra Nostra Cedola segnata li 3. Settembre 1749. commettemmo all'istessa Congregazione Camerale di rieonoscere, ed esaminare i titoli di dette esenzioni, citati Monsignor Commissario della Nostra Cameta, e i rispettivi Tesorieri delle Provineie, e con la legge di dichiarare valide, e giuste soltanto quell'Esenzioni, che provenissero da titolo oneroso come sopra, o da privilegio dato, o confermato in qualunqne tempo dal predetto Clemente VIII. in rapporto al Ducato di Ferrara, oppure dato da altri Nostri Predecessori *in actu devolutionis*.

E di esenzione da' Dazj Camerali.

§. 3. „ In seguito d'ambedue le soptadette Cedole, fu dalla Congregazione Camerale tutto ciò maturamente eseguito, in contradittorio di Monsig. Commissario della Nostra Camera, de' Tesorieri, e degli stessi Privilegiati; avendo ella ammesso il dritto dell'estrazione, e respettivamente l'altro dell'Esenzione da' dazj Camerali, a quei Privilegj, che provenivano da aleuno de' titoli preseritti in dette Cedole, e rigettati altresì tutti gli altri, che da niuno di detti titoli derivavano. Ma perchè, oltre all'esame del titolo, vi restavano da verificarsi altre condizioni additate ne' respettivi privilegj, e conferme di Clemente VIII. perciò quei privilegj di Ferrara, e suo Dueato, che detta Congregazione eredette validi, e giusti, per validi e giusti li diehiarò, ma però colla modifieazione = *ad formam privilegiorum, adimpletis conditionibus Brevis Clementini* =, e con somiglianti preserve di condizioni, che, oltre al titolo del privilegio, restavano per anco da verificarsi. Fu ereduto da Noi, che il fare una tal verificazione qui in Curia sarebbe riuscito di grave dispendio a' Privilegiati nel trasporto delle scritture; Onde per sollevarli da qualunque spesa, ed incomodo, deputammo nella stessa Città di Ferrara per Giudice remissoriale il Nostro Commissario colà residente, coll'ajuto, e opera del Dottor Carlo Bottoni Canonico della Metropolitana, comunicandogli le facoltà di procedere de bono, & æquo, senza minimo aggravio d'essi Privilegiati, giusta le istruzioni, che mandate gli sarebbono da Monsignor Banchieri allora Tesoriere Generale, oggi Cardinale, e Pro-Tesoriere, & ordinandogli, che dopo compiti gli atti della suddetta verificazione, dovesse trasmetterne una esatta relazione, o ristretto, per sottoporlo all'esame, e giudizio della Congregazione Camerale; riservato però l'oracolo della Nostra ulteriore approvazione, e di poter Noi moderare, e ridurre al giusto, ed onesto, qualunque eccesso, o esorbitanza di privilegio, eziandio approvato dalla detta Congregazione, come più ampiamente s'esprime nel Nostro Moto proprio segnato li 22. Agosto 1750.

Alcuni Privilegi vengono rigettati; ed altri approvati.

Ma colla riserva di verificare le condizioni loro annesse.

Al quale furono deputati due in Ferrara colle facoltà.

PONT. A. XIV

§. 4. „ Nell'Istruzione data da detto Reverendissimo Cardinale Pro-Tesoriere al Commissario di Ferrara, s'avvertiva di verificare tralle altre condizioni, quella dell'identità de' beni, e delle discendenze, e distinguere quei dazj, dai quali il Privilegiato era esente, dagli altri, al cui pagamento era tenuto, sulla scorta anco delle Regole generali, fermate nella Congregazione Generale li 16. Decembre 1749. e 7. Aprile 1750. in rapporto alla Macina Ducale, all'altra detta *Urbana*, & all'estrazione de' generi venduti, o contrattati. Ed affine di togliere la confusione, che cagionavano le tante diverse specie de' privilegj, gli fu parimente ingiunto di ridurli a tre classi, per qnindi formarne tre catastri; Nel primo de' quali si dovessero registrare le concessioni fatte *Intuitu Personarum*, nè transitorie *ad extraneos*; nel secondo riportare quelle limitate nel progresso loro ad un numero determinato di Successori; e nel terzo descrivere tutti i privilegj concessi a' beni, e che reali s'appellano. A forma di tal Istruzione su dal suddetto Commissario di Ferrara, col Canonico Bottoni, riscontratto ciascun privilegio colle sue condizioni, su i documenti esibitigli da' Privilegiati, sentiti più volte i loro Procuratori, in contradittorio col Tesoriere della Provincia; e compilati che furono gli Atti, e verificate le condizioni di ciascun privilegio, e trall'altre le discendenze, e il passaggio de' Beni, e loro identità, sull'esame delle Note, come sopra esibitegli; ne trasmise al detto Reverendissimo Cardinal Pro-Tesoriere la relazione in tanti brevi Ristretti, sottoscritti da esso, e dal presato Canonico Carlo Bottoni, ascendenti in tutto al numero di 243.

Regole prescritte ai Deputati.

Distinzione de' Privilegj in personali, progressivi a certo numero di Generazioni, e reali.

Relazioni o sia Ristretti trasmessi da' Deputati alla Congregazione Camerale.

§. 5. „ Una dell'incombenze adempiute dalla detta Congregazione nel corso di quasi tre anni, è stata quella di dover esaminare i suddetti Ristretti sul confronto de' Fatti, che risultavano da i Sommarj altre volte distribuiti dalle Parti stesse: e riconoseiuta la giustizia, e l'adempimento delle condizioni, ehe verificare si dovevano, ha in più e diverse Sessioni decretata l'esecuzione, & osservanza di detti privilegj, giusta le relazioni di detto Commissario, e relativamente a i di lui Ristretti formati sopra ciascun privilegio; riservato però l'ulteriore Nostra approvazione, ed oracolo: Al qual oggetto nell'esibirci poi Monsignor Commissario della Nostra Camera l'elenco di tutti li suddetti privilegj, ci ha riferite parimente le respettive risoluzioni sopra di essi prese dalla Congregazione Camerale, tanto quelle, che canonizzavano la verifiazione del titolo, quanto le

Sono da essa dopo diligente disamina approvati.

„ altre

Istanza del Commissario per la riforma d'alcuni privilegj.

„ altre, che approvavaoo l'adempimento delle condizioni, a forma de' Ristretti compilati dal Commissario residente io Ferrara. E siccome tra detti privilegj ve n'erano alcuni, che oltre a' beni acquistati *de tempore concessi privilegii*, s'estendevano eziaodio ai Beni, che acquistati avessero in futoro i discendenti maschi, e femine, e loro discendeoti in infinito; Così detto Monsignor Commissario implorava la Nostra suprema autorità, supplicandoci a voler moderare l'esorbitanza di somiglianti privilegj, e aderire in ciò al voto della Congregazione Camerale, la quale li 13. Novembre 1753. aveva rescritto; *Consulendum Sanctissimo pro moderatione privilegiorum quoad Bona acquirenda in futurum per Privilegiatos.*

Approvazione de privilegi a norma de' ristretti, e risoluzioni della Congregazione.

§. 6. „ Sulla serie per tanto di questi fatti, vedendo Noi, che per dar l'ultimo compimeoto ad un'opera maturata con tanti esami, e sollennità, altro non resta, che premuoirla coll'oracolo della Nostra suprema potestà, ed approvare tutte le riferite risoluzioni della Congregazione Camerale, con insieme i suddetti Ristretti stesi dal Commissario di Ferrara; Perciò colla presente Cedola di Moto proprio, in cui abbiamo per espresse le altre quattro di sopra enunciate, tutti li privilegj, istrumenti, e qualunque sorta di scritture avanti detta Congregazione esibite, e prodotte, il Breve, e Brevi di Clemeote VIII. sopra la conferma generale, e speciale de' medesimi privilegj, l'Istruzione data al Commissario di Ferrara, i di lui Ristretri come sopra enuneiati in numero di 243. e altrettante risoluzioni della Congregazione Camerale, ed ogni altra cosa necessaria da esprimersi; Di Nostra certa scieoza, e suprema potestà, approviamo, e confermiamo tutte, e singole sudderre risoluzioni prese in più, e reiterate Sessioni dalla Congregazione Camerale, registrate nei respettivi sopraddetti Ristretti, e sottoscritte da Moosignor Commissario Generale della Nostra Camera, tanto quelle sopra la verificazione del titolo di ciascun privilegio, quanto l'altre sopra l'adempimento delle condizioni a norma di detti Ristretti: e consecutivamente coll'istessa Nostra suprema autorità approviamo altresì tutti, e ciascuno di detti Ristretti fatti dal Commissario residente in Ferrara, e sottoscritti da esso, e dal Canonico Carlo Bottoni, con le sopradette Note de' beni, e vogliamo, che quelle e quelli s'osservino inviolabilmeote, come Regole, e Leggi da Noi formate, e come inserite, e registrate de verbo ad verbum nella presente Cedola; con obbligo a tutti, e singoli Privilegiati di prendere la Bolletta dalla Tesoreria, come ha anco dichiarato la Congregazione Camerale sotto il primo Settembre 1750.

Colla riforma di quelli, che comprendevano i beni futuri.

§. 7. „ Ed inerendo al d. Voto della Congregazione Camerale circa l'effrenatezza d'alcuni privilegj dati anco per i beni, che s'acquistassero in futuro, approviamo la moderazione de' medesimi a forma di detto voto, e dichiariamo, che niuno Indulto, o Privilegio, tuttochè confermato da Clemente VIII. o da altri Nostri Predecessori, o premunito d'altro titolo, anche oneroso, possa mai compreheodere ed estendersi ai beni, che s'acquistassero io futuro: annullando e cassaodo in questa parte tali privilegj, come estorti *ad importunas preces*; siccome in questa parte sola, ed io rapporto ai beoi, che s'acquistassero io futuro, moderiamo e riformiamo i detti Ristretti del Commissario di Ferrara, e le respettive risoluzioni della Congregazione Camerale fatte su i medesimi.

Si provvede alla perpetua conservazione delle risoluzioni e ristretti, con ordinarne molte copie.

§. 8. „ Vogliamo poi, che quelli e queste si raccolgano tutte in un volume, il quale s'esibisca dal d. Monsig. Commissario negli Atti del Castellani Segretario di Camera; Donde poi se n'estragga una copia, e quella autenticata, si trasmetta a Ferrara, da conservarsi negli Atti del Notaro Camerale: Della quale, a spese di Lorenzo Panzacchi e Pietrantonio Odorici Tesoriere di Ferrara, dovranno formarsi tre Catastri, col ripartimento de' privilegj in tre Classi, divisato nella sopradetta Istruzione del suddetto Reverendissimo Cardinal Pro-Tesoriere; con un Registro, e rapporto fedele di tutte le condizioni, dazj, e tutt'altro individuato nelli detti Ristretti, e decretato nelle Risoluzioni della Congregazione Camerale: E formati che siano detti tre Catastri, ordiniamo, che gli originali si consegnino e producano negli Atti del Notaro della Camera in Ferrara, da conservarsi in perpetuo in quell'Officio, e a tal effetto si descrivano nell'inventario degl'istromenti di esso: La copia poi di detti tre originali, da farsi parimente a spese de' predetti Tesorieri, vogliamo, che resti presso i medesimi, per norma invariabile dell'esazione de' dazj e gabelle Camerali: e a tal oggetto dovranno non solo conservarla durante il loro appalto, ma saranno parimente teouti a consegnarla a' Tesorieri successori, e così di successore in successore; Volendo per fine, che tanto i detti originali, quanto le dette copie, siano prima legalizzate dal detto Notaro della Nostra Camera in Ferrara.

Si ordina la formazione de' Catastri.

§ 9. „ Ad oggetto poi, che i medesimi Catastri siano formati colla dovuta distinzione, e chiarezza, e a norma in tutto dei Ristretti, e Risoluzioni della Congregazione Camerale, eleggiamo, e deputiamo il Commissario della Camera in Ferrara, acciochè Egli, coll'ioterveoto, ed ajuto del detto Canonico Carlo Bottoni, invigili alla formazione di dd. Catastri, uniformemeote a i detti Ristretti, e Risoluzioni, e a quanto da Noi qui si dispone.

Esecutori deputati

§. 10. „ E perchè tutto ciò, che si contiene oella preseote Cedola, veoga esattamente eseguito, ne deputiamo Esecutore Monsignor Tesoriere Generale pro tempore, la Congregazione Camerale, privativamente ad ogn' altro Giudice, comunicandogli per tal' effetto, oltre le

sue

ANNO 1754.

„ sue facoltà ordinarie, tutte le altre necessarie, e opportune, ancorchè ricercassero speciale menzione. Volendo e decretando, che alla presente Nostra Cedola di Moto proprio, benchè non esibita, nè registrata in Camera, e ne' suoi libri, non possa mai darsi nè opporsi di surrezione, orrezione, nè d' alcun altro vizio, o difetto della Nostra volontà, ed intenzione: nè che mai sotto tali o altri pretesti, quantunque validi, validissimi, e giuridichi, anche di Jus quesito, e pregiudizio del Terzo, possa essare impugnata, moderata, a rivocata, ridotta ad viam Juris, o concedersi contro di essa l'aperizione oris, o altro qualunque rimedio: E che così, e non altrimenti, debba sempre ed in perpetuo giudicarsi, definirsi, ed interpretarsi da qualsisia Giudice, e Tribunala, benchè Collegiale, Congregazioni, anche de' Reverendissimi Cardinali, Legati a Latere, Vice-Legati, Camerlengo di S. Chiesa, Tesoriere, Rota, Camera, e qualunque altro; togliendo loro ogni facoltà e giurisdizione di definire, ed interpretare in contrario; Dichiarando Noi sin d' adesso preventivamente nullo, irrito, ed invalido tutto ciò, che da ciascuno di essi, con qualsivoglia autorità scientemente, o ignorantemente, fosse in qualunque tempo giudicato, o si tentasse di giudicare contro la forma e disposizione della presente Nostra Cedola di Moto proprio; quale vogliamo che vaglia e debba avere sempre ed in perpetuo il suo pieno effetto, esecuziona, e vigore, colla Nostra semplice sottoscrizione, benchè non vi sieno state chiamate, sentite, o citate qualsisieno altre Persone, ancorchè privilegiate, e privilegiatissime, Ecclesiastiche, e Luoghi Pii, che avessero, o pretendessero avere interesse nella presente Nostra disposizione, e che per comprenderle fosse bisogno di special menzione.

Clausole per la perpetuità delle cose stabilite.

Decreto irritante.

Deroga a tutto ciò, che ostasse.

§. 11. „ Non ostante la Bolla di Pio IV. Nostro Predecessore de *registrandis*, la regola della Nostra Cancellaria *de Jure quesito non tollendo*, e non ostanti ancora tutti, e qualsisieno Chirografi, Brevi, Ordinazioni, e Costituzioni Apostoliche Nostre, e de' Nostri Predecessori, Bandi, ed Editti in virtù di esse, & in qualunque altro modo emanati, affissi, e publicati, Leggi, Statuti, Riforme, stili, usi, consuetudini, e qualunque altra cosa, che facesse, o potesse fare in contrario: alle quali tutte, e singole avendone il tenore qui per espresso, e di parola in parola inserito, e registrato, e supplendo colla pienezza della Nostra potestà Pontificia ad ogni vizio, e difetto quantunque sostanziale, e formale, che vi potesse inintervenire, per questa volta sola, e per la piena, e totale esecuzione di quanto si contiene nella presente Cedola di Moto proprio, ampiamente, ed in ogni più valida forma deroghiamo.

Data 12. Decemb. 1753.

„ Dato dal Nostro Palazzo Apostolico di Monte Cavallo questo dì 12. Decembre 1753.

PONT. A.XIV.

BENEDICTUS PP. XIV.

Iterata amplissima præmissorum confirmatio.

§. 12. Nunc autem volentes adeo diligentis atque maturi judicii perpetuam firmitatem, ac supremæ voluntatis Nostræ in præinserta Schedula expressæ, aliarumque Ordinationum in ea editarum observantiam, magis magisque asserere, iisdem motu, scientia, & potestatis plenitudine, per hanc Nostram perpetuo valituram Constitutionem, omnia & singula indulta, & privilegia in predicta Cong. Camerali hactenus, ut præfertur, rejecta & reprobata reiicimus & reprobamus: Quæ vero in eadem admissa & approbata fuerunt, Nos etiam, intra eosdem limites, & cum iisdem conditionibus, necnon quoad personas & bona in prænarratis Summariis seu Restrictibus designata, non tamen quoad illa, quæ in posterum per Privilegiatos acquiri contigerit, admittimus, approbamus, & respective confirmamus ea vero, quæ ad bona etiam de futuro per Privilegiatos acquirenda extendi dicuntur, seu etiam aperte dignoscuntur, de ejusdem Congregationis consilio, ut præfertur, hac in parte moderamur, annullamus, atque cassamus; ac demum cætera omnia & singula in præinserta Schedula per Nos ordinata, volita, atque sancita, per omes & singulos, ad quos pertinet & pertinebit in posterum, omnimodæ executioni mandari, ac inviolabiliter etiam perpetuo observari volumus atque præcipimus.

Firmitas constitutis ascritur.

§. 13. Decernentes, tam præinsertam Schedulam, quam ipsas præsentes Litteras, omniaque & singula in ipsis contenta & expressa, etiam ex eo, quod aliqui in ipsis interesse habentes, seu habere prætendentes, etiam specifica & individua mentione digni, eisdem non consenserint, vel se nullatenus ad ea vocatos, aut non sufficienter auditos asserere valeant, ac etiam protestari quandocumque ausi fuerint, seu ex alia quantumvis juridica & privilegiata causa, colore, prætextu, & capite, impugnari, seu in jus & controversiam vocari posse; sed eadem semper valida & efficacia existere & fore; & secundum ea, & non alias, per quoscumque Ordinarios, & Delegatos Judices, etiam in præinserta Schedula expressos, sublata ipsis, & eorum cuilibet aliter judicandi, interpretandi, & decernendi facultate, in quocumque judicio, tam petitorio, quam possessorio, ac summario, & summariissimo, & in quacumque instantia, judicari & definiri debere; ac irritum & inane, si secus super his a quolibet, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, attentari, seu judicari, definiri, & decerni contigerit.

Per amplissimam derogationem contrariorum.

§. 14. Non obstantibus contrariis quibusque Nostris, & Cancellariæ Apostolicæ Regulis, & quorumcumque Judicum ac Tribunalium resolutionibus, & decretis, usibus, stilis, & consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis, & Litteris Apostolicis, tam dictis Ferrarien. Civitati, ac Ducatui, quam quibuscumque Personis, atque Familiis, seu Locis Piis, ac etiam Monasteriis, & Ecclesiis Cathedralibus & Metropolitanis, ac Mendican-

dican-

PONT. A. XIV. dicantium, seu non Mendicantium Ordinibus, Congregationibus, & Institutis, etiam Societatis Jesu, necnon Hospitalibus, ac Militiis, etiam Sancti Joannis Hierosolymitani, aliisque quibuslibet, quavis etiam Apostolica auctoritate, quandocumque, & qualitercumque concessis seu confirmatis, ac etiam sæpius innovatis, aliisque in præinserta Schedula expressis: Quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de ipsis, eorumque totis tenoribus, specialis & individua, non autem per clausulas generales, expressio, ac etiam totalis insertio, seu alia exquisita forma necessario servanda dici possit; eorum totos & integros tenores, causas, & occasiones præsentibus pro expressis, ac de verbo ad verbum insertis, necnon derogationis formas in ipsis traditas pro plene observatis habentes, ad præmissorum effectum dumtaxat, motu, scientia, & potestatis plenitudine præfatis, amplissime derogamus; cæterisque contrariis quibuscumque.

Exempl. autoritas. Volumus autem, ut earumdem præsentium Transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides in Judicio, & extra habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Sanctio pœnalis. §. 16. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostrarum approbationis, & confirmationis, ac respectivæ reprobationis, moderationis, annullationis, cassationis, atque derogationis, mandati, statuti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. 21. Januarii 1754. Pont. XIV. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo tertio, duodecimo Kalendas Februarii, Pontificatus Nostri Anno Quartodecimo.

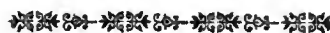
D. Card. Passioneus

J. Card. Pro-Datarius.

VISA
De Curia J. C. Boschi.
Loco † Plumbi,

J. B. Engenius.

Registrata in Secretaria Brevium.



GREGORIANUM CANTUM

In Choro, aliisque functionibus a Fratribus, vel Monialibus Ordinis Minimorum Sancti Francisci de Paula, peragendis, adhiberi præcipitur,

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. Romanus Pontifex personarum Ecclesiasticarum quarumlibet præsertim Regularium Vota, Divini Cultus, piorumque operum augumentum concernentia, ad exauditionis gratiam libenter admittit, prout conspicit in Domino salubriter expedire. ANNO 1754.

S. Franc. de Paula in prima sua regula Cantum suis alumnis permisit, sed in secunda Cantum sine notulis præcepit; qui nunc observatur. §. 1. Exponi siquidem Nobis nuper fecit dilectus Filius Franciscus Galindo Zelosus, seu Procurator Generalis Ordinis Fratrum Sancti Francisci de Paula Minimorum nuncupatorum, quod cum usus canendi Divinas Laudes frequentissimus fuerit ab initio nascentis Ecclesiæ, tum in Oriente, tum in Occidente, hujusmodi usui inhærens dictus Sanctus Franciscus memorati Ordinis Parens, in prima sua Regula suis Alumnis Cantum Musicalem, seu figuratum, Gregorianum nuncupatum, præmisit, qui quidem Cantus per aliquod temporis spatium apud Fratres memorati Ordinis in usu fuit. Novis vero supervenientibus menti ejusdem Sancti Francisci de Paula causis, in secunda regula, quam suis Fratribus observandam tradidit, statuit Missas Divinumque Officium concinenda esse sine notulis, voce quadrata, & rotunda, quasi computando, ita ut modus hujusmodi usque nunc a Fratribus dicti Ordinis observari pergitur.

Plurima incommoda, quæ ex hujusmodi inde cantu derivant, recensentur. §. 2. Cum autem, sicut eadem expositio subjungebat, & dictus Franciscus Zelosus, seu Procurator Generalis asseruit, succedentibus temporibus experientia compertum sit talem modum non tantum esse difficilem, verum etiam plurima afferre inconvenientia, prout nonnulli docti, zelantesque dicti Ordinis Viri diversis temporibus ea adnotaverint, quæ referuntur, nempe = Primo, plurimum laborant dicti Ordinis Fratres, ut canteot uniformiter sine notulis, & absque ulla vocis inflatione, præsertim quando Missa solemnis, Officiumque Divinum altiori voce cantari debent; Secundo, ex hujusmodi cantus difficultate per universum Ordinem prædictum dissimilis, diversusque factus est canendi modus, ut non solum inter Italos, Germanos, Gallos, & Hispanos ejusdem Ordinis Fratres varius sit Cantus, verum etiam in eademmet cujuscumque Nationis Provincia, & fere in unoquoque ejusdemmet Provinciæ Conventu memorati Ordinis, alio modo, & aliter cani soleat, quod quidem alienum est uniformitati Deum laudandi, quæ toties a Sacris Conciliis, & Sanctis Patribus commendatur, quæque a Sancta Universali Ecclesia tenetur. Tertio, cum Cantus Gregorianus ubique receptus reperiatur, adeoque a Christifidelibus devote audiatur, accidere solet, ut Christifideles ad Ecclesias dicti Ordinis accedentes, cantandi diversitatem agnoscant, non raro fit, ut scandalizentur, & loco orandi, excitandive ad devotionem, ab illa retrahantur, imo & quandoque Fratres prædictos inconcinniter canentes irrideant. Quarto, plures supradicti Ordinis conventus, ex hujus Sanctæ Sedis benignitate Parochiales Ecclesias unitas habent, in quibus necesse sit, Missam, Divinaque Officia solemni pompa celebrare præcipue in solemnioribus anni festis diebus, & dictus canendi modus, voce quadrata & rotunda, multum detrahat devotioni, & majestati, ubi e contra cantus figuratus cum debita moderatione adhibitus illas augeat. Quinto, plures etiam Conventus prædicti, quibus

Anno 1753.

quibus Parochiales Ecclesiæ unitæ minime existunt, societatem, concordiamque, & unionem cum aliis Confraternitatibus, Communitatibus, & Parochialibus Ecclesiis habent, in quibus usus Cantus Gregoriani viget, concurrentibus vicissim una cum Fratribus prædictis in alienis Ecclesiis ad faciendas Parochorum, vel aliorum Superiorum, & personarum ab hac luce migrantium exequias clarius inconveniet diversitas, quippe qui cum alii Responsoria, & Gradualia cum notis in Ecclesiis ejusdem Ordinis solemniter cantent, Fratres Ordinis hujusmodi non valeant, neque sciant ad eamdem formam respondere, id apud populos inibi interessentes & adventantes novitatem non parvam, & admirationem reddit. Demum Fratres ejusmodi Ordinis, ex tali Cantu voce quata, & rotunda, facile tædio afficiuntur, ut proinde, laudes Deo minus devote persolvant: Ac propterea dictus Franciscus Zelosus, seu Procurator Generalis hisce incommodis obviare cupiens, opportune in præmissis a Nobis provideri, & ut infra indulgeri plurimum desideret.

Gregor. Cantus in Choro, aliisque functionibus præcipitur.

§. 3. Nos piis dictis Francisci Zelosi, seu Procuratoris Generalis votis hac in re, quantum cum Domino possumus, favorabiliter annuere volentes, eumque a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a Jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, supplicationibus ejus nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, attento dilecti Filii Nostri Alexandri Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diaconi Cardinalis Tanari nuncupati, ejusdem Ordinis apud Nos, & hanc Sanctam Sedem Protectoris voto Nobis facto, non obstantibus, quod in secunda regula dicti Ordinis præscriptum reperiatur, Missas Divinaque Officia per Fratres hujusmodi canenda esse sine notulis, voce quadrata, & rotunda; nihilominus dilectis Filiis Correctori Generali, ac Correctoribus Provincialibus, nec non Correctoribus Conventuum, ac universis Fratribus dicti Ordinis, nec non Correctricibus, & Monialibus Monasteriorum ejusdem Ordinis, sub cura, regimine, gubernio, & administratione Fratrum dicti Ordinis, nunc, & pro tempore existentibus, ut ipsi, & illæ de cætero Cantum Gregorianum figuratum cum Notulis, in Choro, aliisque Ecclesiasticis Functionibus adhibere, & introducere libere, & licite possint, & valeant, ac prosequantur, auctoritate Apostolica tenore præsentium permittimus, volumus, & mandamus.

Clausulæ pro firmitate præmissorum.

§. 4. Decernentes easdem præsentes Litteras semper firmas validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, & illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, plenissime suffragari, & ab ais respective inviolabiliter observari, sicque in præmissis per quoscumque Judices, Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac dicti Ordinis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, & Consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicia in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, illorum tenores præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, ac de verbo ad varbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Pont. A. XIV. Derogatio contrariis

§. 5. Volumus autem, quod præsentium Litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu dicti Zelosi, seu Procuratoris Generalis subscriptis, & sigillo ejusdem Ordinis munitis, eadem prorsus fides tam in Judicio, quam extra illud adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Exempl. fides.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXII. Januarii MDCCLIII. Pontificatus Nostri Anno Decimoquarto.

Dat. 22. Jan. 1754. Pontific. XIV.

D. Card. Passioneus.

CORRECTORIBUS XXX.

Tum Genarali tum Provincialibus Ordinis Minimorum Sancti Francisci de Paula, conceditur facultas decidendi circa Electiones, vel alia negotia, quæ ad Generale vel Provinciale respective Tribunal, ob paria post tertium scrutinium suffragia, devolvuntur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Exord.

INjuncti Nobis per abundantiam Divinæ gratiæ Pastoralis officii sollicitudo postulat, ut in iis, per quæ Christifidelium sub suavi Religionis jugo Altissimo famulantium prospero statui consulitur, ejusdem officii partes sedulo intendamus, prout conspicimus in Dominio salubriter expedire.

Dubium in postremo Cap. Generali proposit. circa Electiones ob paria suffragia ad Trib. General. aut Prov. devolutas.

§. 1. Exponi siquidem Nobis nuper fecit dilectus Filius Franciscus Galindo Zelosus, seu Procurator Generalis Ordinis Fratrum Sancti Francisci de Paula, Minimorum nuncupatorum, quod dilectus itidem Filius Julius Malmusi Frater expresse professus, & tunc temporis Zelosus, seu Procurator Generalis dicti Ordinis, Vocalibus pro celebratione Capituli Generalis ejusdem Ordinis in Civitate Barcbinonen. Anno MDCCLII. canonice congregatis, inter cætera, decidendum proposuit infrascriptum dubium, nempe, Primo: quomodo resolvendæ essent Electiones devolutæ ad Tribunal Generalitium, vel Provinciale, si post tertium scrutinium sit paritas votorum; a Vocalibus prædictis, sive Capitulo Generali nemine discrepante sancitum fuit, Nobis supplicandum

esse

Pont. A. XIV.

esse pro facultate, cujus vigore Correctori Generali pro tempore existenti esset facultas hujusmodi paritatas suo voto definire. Nobis propterea dictus Franciseus Zelosus, seu Procurator Generalis humiliter supplicati fecit, ut in præmissis opportune providere, & ut infra, indulgere de benignitate Apostolica dignaremur.

Correctori Generali, in iis, quæ ob paritatem suffragiorum ad suum Tribunal devolvuntur, facultas decidendi conceditur.

§. 2. Nos igitur, qui Ordinem prædictum paternis amplectimur affectibus, ac felici, prosperoque dicti Ordinis, illiusque Provinciarum, & Fratrum ragimini, & gubernio, atque directioni, quantum cum Domino possumus, consulara, dilectosqua atiam Filios Superiores, & Alumnos Ordinis, Provinciarumque hujusmodi specialibus favoribus prosequi volentes, ac dicti Francisci, & illorum singulares personas, a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis santantiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & absolutas fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati; audito, perpensoque prius voto dilecti Filii Nostri Alexandri S. R. E. Diaconi Cardinalis Tanari nuncupati, dicti Ordinis apud Nos, & Apostolicam Sedem Protectoris Nobis facto, licet Capitulum Generale, seu Vocales, suffragium in Capitulo Generali ultimo loco in Civitata Barchinonen. celebrato habentes, nemine discrepante decreverint, quod Nobis supplicandum esset pro facultate Correctori Generali decisiva in omnibus Electionibus devolutis tam ad Tribunal Provinciale spectantibus, aveniente paritate suffragiorum, seu votorum, habitis prius per tres vices scrutiniis, per Nos concedenda; nihilominus Nos, ne negotia dicti Ordinis propter absentiam Correctoris Generalis a Provinciis dicti Ordinis inter se dissitis retardentur, & detrimenta patiantur; facultatem decisivam dilecto Filio moderno, & pro tempore existenti Correctori Generali dicti Ordinis, in omnibus ad Tribunal Generalitium spectantibus, juxta votum dictorum Vocalium, peractis debitis scrutiniis, si paritas votorum accesserit, auctoritata Apostolica tenore præsentium concedimus & indulgemus.

Eadem tribuitur quoque Correctoribus Provincialibus pro iis negotiis, quæ ad eorum Tribunal spectant.

§. 3. Ac insuper eamdem decisivam facultatem auctoritatemque modernis, & pro tampora existentibus Correctoribus Provincialibus dicti Ordinis quarumeumqua Provinciarum, tam in omnibus Electionibus Correctori Provinciali devolutis, seu da jure pertinentibus, quam in aliis causis, & rationibus, ad Tribunal Provinciale quomodolibet, juxta dicti Ordinis Statuta, & peculiares, cujuscumqua Provinciæ Constitutiones, spectantibus & pertinentibus, peracto prius tertio scrutinio, & intercedente votorum paritate, auctoritate & tenore prædictis extendimus, & ampliamus, ac de novo concedimus, & impertimur; itant tam Corrector Generalis, quam Correctores Provinciales, juxta datam sibi a Domino prudentiam, & juxta rerum qualitatas, intra suum Tribunal respective Generale, vel Provinciale, & non aliter, ad quascumque Electiones, factis prius tribus scrutiniis, vel a Correctore Ganerali in suo, seu a Correctore Provinciali respective in suo, Tribunalibus, ex quatuor votis compositis, interveniente tamen paritate votorum, devenire, ac quascumqua causas quoad Correctores Provinciales cognoscere, & decidere, aliaque Ordinis, & Provinciarum negotia decernere, & quidquid in omnibus præmissis per eum, & illos, seu aliquem eorum, sancitum, decretum, cognitum, actum, gestumque fuerit, suum sortiri debeat effectum, perinde ac si omnium unius cujusqua Tribunalis hujusmodi suffragiorum consensu factum fuisset.

Anno 1754.

Clausulæ pro præmissorum firmitate.

§. 4. Decernentes easdem præsentes Litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, & illis, ad quos spectat, & in futurum quomodolibet spectabit, plenissime suffragari, & ab eis inviolabiliter observari: sicque in præmissis per quoscumque Judices, Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, judicari, & definiri debere; ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritata sciencer, vel ignoranter contigerit attentari.

Derogatio contrariis.

Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac dicti Ordinis, & illius Provinciarum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, & Consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, illorum tenores præsantibus pro plene, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Exemplorum fides.

§. 5. Volumus autem, quod præsentium Litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu dicti Zelosi, seu Procuratoris Generalis subscriptis, & sigillo ejusdem Ordinis munitis, eadem prorsus fides tam in Judicio, quam extra illud adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Dat. 22. Januarii 1754. Pontificat. XIV.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXII. Januarii MDCCLIV. Pontificatus Nostri Anno Decimo quarto.

D. Card. Passioneus.

XXXI. AD EXERCENDOS,

Erudiendosque Picturæ, atque Sculpturæ Tyrones, Gymnasium publicum, seu Academia in Ædibus Capitolinis erigitur, annuo censu constituto in necessarios sumptus.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

Ingenuarum artium præstantia.

INTER curas supremo Principe dignas, non ultimum locum tenere censemus eam, quæ pertinet ad tuendas promovendasque ingenuas artes, quibus honesta ingenia excoluntur, & liberaliter occupantur; quæque, dum naturalium rerum pulchritudines imitando exprimunt, propriam humanæ naturæ nobilitatem, atque præstantiam declarant; nec modo Civium commodis, sed sæpe etiam Divino cultui cum dignitate inservientes, societati simul utilitatem afferunt, & splendorem.

Urbs Roma quantopere his claruerit.

§. 1. Hanc curam in omni recte constituta Civitate nunquam neglectam, Nobis potissima quadam ratione suscipiendam esse duximus: quibus nimirum, Divinæ providentiæ consilio, delatum est illius Urbis dominium & regimen, quæ olim quidquid ubique pretiosum, vel insigni arte elaboratum extitit, aut ditione & imperio, aut etiam fine suo complexa, ipsam artium omnium excellentiam suam fecit; eamque laudem a subjectis Nationibus ad se translatam, aliis deinde gentibus, quæ illius omnino expertes erant, invexit; & ab reliquo Terrarum Orbe inscitiam atque barbariem semel atque iterum depulit.

Sine exercitatione facile intereunt.

§. 2. Verum quum artium gloria, cessante artificum exercitatione, facile intereat; videbatur illa in hac Urbe Nostra paulatim imminui posse; dum ipsa Urbs, præclaris veterum atque recentium Pictorum, Sculptorumque operibus referta, in eorum possessione quadam veluti securitate conquiescit; novosque earum artium tyrones formare parum sollicita, futurorum deinde Magistrorum scholam propemodum extingui sinit; non satis advertens, ad eam se aliquando artificum penuriam redigi posse, ut quum aliquod opus ad usum, ad ornatum, ad memoriam insigne efficiendum occurrat, alienorum operam implorare cogatur, & industriæ subsidia ab iis expectare, qui olim politioris culturæ, ac scientiarum & artium omnium documenta ab ipsa petere consueverunt.

Cura Pontificis, ut Tyronum industriæ & exercitationi nihil desit.

§. 3. Huic malo quum Nos tempestive occurrendum merito judicaverimus; postquam plura artis antiquæ monumenta collegimus, plura restauravimus, eorumque in publicam utilitatem conservationi prospeximus; Capitolinam Pinacothecam, Prædecessoris Nostri Clementis Papæ XII. munificentia collectam, instructamque, magna Græcorum, Ægyptiorum, Romanorumque Signorum accessione locupletavimus; insigniumque Pictorum Tabulas magno numero diversis ex locis conquisitas, multoque ære comparatas, in eodem Capitolio, laxis a solo ædibus ad australem montis crepidinem excitatis, apte decenterque dispositas collocavimus; nunc denique ibidem, ubi tot artis prodigia visuntur, hominum admirationi, & artificum exemplo proposita, publicam quoque institutionem ingenuarum Artium Tyronibus constituere deliberavimus, eamque ipsis præberi volumus exercitationem, quam omnium opinione idoneam maxime haberi novimus, adeoque aptissimam fore confidimus, ad perfectos aliquando futuros Pictores, Sculptoresque informandos, qui veteris Romanæ Academiæ gloriam renovare, & in omnem posteritatem propagare queant.

Pingendi fingendique principium in exactissima delineatione: hæc in contemplatione naturæ potissimum constituta.

§. 4. Quum enim recte pingendi atque fingendi principium & fons in exactissimæ delineationis peritia statuatur; hæc autem ex ipsa naturæ contemplatione certius, quam ex servili priorum artificum imitatione acquiri possit; idcirco in prædictarum Ædium a Nobis extructarum corpore capacem Aulam ad id aptari curavimus: ut ibi quicumque in delineandi arte proficere student, ad vivi hominis exemplar sese exercentes, certas verasque ducere lineas addiscant: Quo semel constantibus naturæ legibus probe imbuti, & ad earum normam conceptas animo rerum formas exigere & conformare docti, in omni genere liberalis artificii, ad quod ingenium studiumque appulerint, intrepida manu operari valeant. Quod quidem commodum quum alias in Urbe studiosis adolescentibus ægre suppeteret, ac pretio plerumque, & pecuniarum collatione comparandum esset: nihil ipsis jucundius, aut honestis artibus promovendis utilius præstare Nos posse putavimus, quam si perpetuo liberalitatis Nostræ munere provideremus, ut omnes sumptus ad conducendum hominem in delineationum exemplar, ad locum instruendum atque illustrandum, & ad ipsum opus dirigendum urgendumque necessarii, de publico præberentur. Hac enim ratione sperandum fore judicavimus, ut beneficio Nostro invitati adolescentes oblatam sibi proficiendi occasionem cupide arripiant, & ad præclaras hujusmodi artes omni cura excolendas, ac perficiendas, magis magisque accendantur.

Academia seu Gymnasium publicum, vulgo del Nudo in Capitolinis ædibus erigitur.

§. 5. Jam vero certam huic operi formam præscribere, ejusdemque perpetuam stabilitatem asserere volentes; Motu proprio, ac certa scientia, per hanc nostram perpetuo mansuram Constitutionem, in præfatis Ædibus nostro jussu & sumptu in Capitolio extructis, in inferiori scilicet earum Aula ad id destinata, Gymnasium, seu Academiam, populari vocabulo *del Nudo* appellandam, in pauperum studiosorum, qui delineandi artem addiscere curant, beneficium & usum, erigimus & instituimus; cujus quidem Gymnasii seu Academiæ sic erectæ & institutæ Protectorem & Præsidem, earumdem præsentium Literarum tenore, Venerabilem Fratrem Nostrum Syl-

Ejusdem Præses, & Protector designatur.

vium

vium Sabinensem Episcopum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem Valenti nuncupatum, Nostrum in Status universi negociis Secretarium, dictæque Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Camerarium, qui Nos in hujus rei consilio suscipiendo, & ad exitum perducendo, pro sua rerum gerendarum solertia, & singulari erga bonas artes studio, plurimum juvit, ac deinde illius in Camerariatus hujusmodi Officio Successores, eligimus & deputamus; Mandantes eidem Sylvio Episcopo & Cardinali, ut opportunas Leges, & provida Statuta pro destinati operis constitutione, & perpetuo regimine, quamprimum condere curet, Nostroque etiam nomine & auctoritate promulget; ac dantes eidem moderno, ac pro tempore existenti præfatæ Academiæ, seu Gymnasii Præsidi, ac Protectori, necessarias omnes & opportunas facultates, ad hoc, ut pro ejusdem operis executione & progressu, quascumque utiles & idoneas pro tempore ordinationes facere, atque decreta edere, & tam eorum, quam Legum & Statutorum hujusmodi observantiam injungere, & exigere, ac etiam, quoties ita res ferent, illas & illa revocare, corrigere, & in melius immutare possit, & valeat; prout ad ipsius Academiæ, seu Gymnasii utilitatem, & mentis ac voluntatis nostræ implementum, magis expedire, illius prudentiæ visum fuerit.

Cui amplissima datur auctoritas in Academ.

Certo annuo censu Academ. addicto conferuntur necessariis expensis.

§. 6. Pro ejusdem vero Gymnasii dote, qua occurrentes expensæ pro mercede hominis delineantium studio proponendi, aliisque rebus ad hujusmodi operis executionem, ac directionem necessariis, fieri & sustineri valeant; Nos annuam summam trecentorum scutorum de juliis decem pro quolibet scuto, ex publici Promptuarii, a Nobis etiam in hac Urbe ad asservandas, & venales proponendas soleas instituti, proventibus, (quos quidem Nos ipsi alias per Schedulam nostri Motus proprii die xxii. Junii Anni MDCCXLVIII. signatam, & in Actis dilecti Filii Gregorii de Castellanis unius ex Cameræ prædictæ Secretariis & Notariis existentem, in nostro Monte Pietatis, ad creditum ejusdem Cameræ, in peculiari tamen computo, & ad liberam dicti Sylvii Episcopi & Cardinalis Camerarii, ejusque in Officio hujusmodi Successorum dispositionem, ad hoc ut ipse, ejusque Successores de illis, prævia participatione Nobis, & Romano pro tempore Pontifici facienda, disponere valeant, deponi voluimus), percipiendam, ab ejusdem Cameræ Apostolicæ redditibus, motu & scientia præfatis, ac de Apostolicæ auctoritatis plenitudine, per easdem præsentes, perpetuo separamus, sejungimus, & dismembramus: Eamdemque summam annis singulis, duabus æqualibus & anticipatis solutionibus, in eodem Monte Pietatis, ad Creditum præfatæ Academiæ Capitolinæ *del Nudo* nuncupatæ, & ad dicti Cardinalis moderni & pro tempore existentis illius Protectoris dispositionem, libere deponendam, eidem Gymnasio seu Academiæ, ad prædictos effectus, etiam perpetuo applicamus, concedimus, & assignamus; Mandantes eidem Sylvio Episcopo & Cardinali, ejusque Successoribus prædictæ Academiæ Protectoribus & Præsidibus pro tempore futuris, ut ejusmodi pecuniarum summam, pro eorum prudenti arbitrio, in opportunas quaslibet, & ad prædictum opus recte ordinandum & promovendum necessarias & utiles expensas, absque ullo reddendæ rationis onere, erogari curent. Nos enim quidquid ab ipsis ea in re provide statutum, ordinatum, & gestum fuerit, ratum & gratum habebimus, ac etiam faciemus auctoritate nostra, ab omnibus, ad quos pertinet, appellatione postposita, inviolabiliter observari.

Firmantur Statuta amplissimis clausulis.

§. 7. Ac decernentes has nostras Literas, quas in dicta Camera Apostolica, juxta Constitutionem felicis recordationis Pii Papæ IV. Prædecessoris nostri desuper editam, præsentari, insinuari, & registrari volumus, præmissaque omnia & singula, nullo unquam tempore, ex quibusvis causis, de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis Nostræ, vel quocumque alio defectu notari, & impugnari, seu revocari, suspendi, restringi, limitari, aut in jus, vel controversiam vocari posse; Sed tamquam ad bonarum Artium conservationem & propagationem, Urbisque nostræ decorem factas, semper & perpetuo validas & efficaces existere, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere debere.

Aliter judicari prohibet.

§. 8. Sicque, & non alias, per quoscumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam prædictæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, nec non Causarum Palatii Apostolici Auditores, ejusdemque Cameræ Thesaurarium Generalem, ac Clericos Præsidentes, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & definiri debere; irritum quoque & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Derogat. generales.

§. 9. Non obstantibus contrariis quibuscumque Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis, generalibus vel specialibus, ac quatenus opus sit, promptuarii præfati institutione, ac proventuum inde obvenientium applicatione, ut præfertur, per Nos factis: privilegiis quoque indultis, & Literis Apostolicis, eidem Cameræ, ac illius Officialibus & Ministris, & quibusvis aliis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus clausulis, ac irritantibus Decretis, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus, etiam Consistorialiter, ac alias quomodolibet in contrarium præmissorum concessis, ac etiam pluries firmatis, approbatis & innovatis.

Et specialis oppositor.

§. 10. Quibus omnibus & singulis, etiamsi pro sufficienti illorum derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum omnium & singulorum tenores præsentibus pro plene & sufficienter expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum specialiter & ex-

expresso ac latissime & plenissime derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio pœnalis.

§. 11. Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam Nostræ erectionis, institutionis, electionis, deputationis, facultatum impertitionis, separationis, sejunctionis, dismembrationis; applicationis, concessionis, assignationis, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Siquis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. 17. Martii 1754. Pont. XIV.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ 1753. xvi. Kal. Aprilis, Pontificatus Nostri Anno Quartodecimo.

J. Card. Pro. Datar.

D. Card. Passioneus.

VISA

De Curia J. C. Boschi.

Loco † Plumbi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

XXXII. BASILICA ASSISIENSIS

S. Francisci in Patriarchalem & Cappellam Papalem erigitur: Cum aliis gratiis, privilegiis, & indultis.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœm. Divinum eloquium impletur, dum exaltatur in terris humilitas Sancti Franc.

FIdelis Dominus in verbis suis, quum sæpe in Scripturis sanctis declaraverit, exaltaturum se illos, qui voluntariæ demissionis affectu humiliarent in terra animas suas, non solum in cœlesti Regno pusillos Servos, quos Filii sui humilitati conformes reperit, gloria & honore mirabiliter coronat; sed etiam, ad mortalium fidem excitandam & roborandam, hoc pro sua sapientia disponit, ut qui viventes in Mundo, Mundi gloriam contempserunt, eique placere non curarunt, splendidioribus post mortem honoribus in ipso conspectu filiorum hominum extollantur, eorumque memoria in terris decorata fulgeat, & gloriosa clarescat. Quod quum in pluribus sanctis Viris ab ipso Mundi exordio, & maxime post constitutam Ecclesiam, sæpissime demonstratum est; tum vero in Beati Francisci Confessoris exaltatione, & in omnibus, quæ ad illius Instituti amplificationem, & memoriæ celebritatam pertinent, manifeste impletum conspicimus. Qui enim vivens, in oculis suis, & aliorum vilescere semper studuit, ac opprobriis & vituperationibus delectari consuevit; jampridem irrefragabili Catholicæ Ecclesiæ judicio, clarissimoque præconio, inter Amicos Dei cum ipso in Cœlis regnantes, ubique terrarum honoratur, & colitur: Illius autem Corpus, in quo mortificationem Christi ad mortem usque circumferre non destitit, singularibus signis atque prodigiis de Cœlo illustratum, atque certantibus omnium Ordinum studiis, ita Populorum & Principum devotione clarificatum fuit, ut ejusdem Sepulchrum gloriosum, super ambitiosa potentium sæculi monumenta, merito celebrari mereatur.

Honores, & privil. a Præd. Pontif. collata Ecclesiæ Assisien. ubi Corpus Sancti Francisci reconditum est, enarrantur.

§. 1. Et sane vix altero ab illius obitu anno decurso, quum de Servi Dei exuviis decenter collocandis ageretur, eumque in finem opportunus locus & fundus prope Assisiensis Civitatis mœnia, illius Alumnis pro Apostolica Sede recipientibus oblatus fuisset; san. mem. Prædecessor Noster Gregorius Papa IX. dignum existimans & conveniens, illius memoriam, per quem tantus Ecclesiæ Dei fructus provenerat, in eo etiam honorificari, ut Ecclesia, in qua ejus Corpus recondendum erat, nemini, præterquam Romano Pontifici, subesset; eumdem fundum in jus & proprietatem prædictæ Sedis Apostolicæ recepit; statuitque Ecclesiam inibi construendam omnino liberam, ac nulli alii, quam Apostolicæ Sedi subjectam fore; & ad hujusmodi libertatis ab Ecclesia Romana perceptæ indicium, unius libræ ceræ censum annuatim sibi, & Successoribus suis ab eadem Ecclesia persolvendum decrevit; Super quibus Apostolicas Litteras, quarum initium est = *Recolentes* = edidit Reate, xi. Kalendas Novembris Pontificatus sui anno II. Deinde vero, quum idem Gregorius Prædecessor, in ipsa Assisiensi Civitate, gloriosissimum Patriarcham Sanctorum Confessorum Catalogo rite adscripsisset, ac designatam hujusmodi Ecclesiam in ipsius honorem Omnipotenti Deo dicandam, erigendamque statuisset; illius primario lapide fuit ipse manibus posito, per alias suas Litteras datas Laterani, X. Kalendas Maji, anno Incarnationis Dominicæ MCCXXX. Pontificatus sui anno IV. incipientes = *Is, qui Ecclesiam* = non modo concessum eidem Ecclesiæ libertatis, & immediatæ Romano Pontifici subjectionis privilegium, nova & solemniori concessione firmavit, sed etiam Ecclesiam ipsam Ordinis Fratrum Minorum Caput & Matrem ab omnibus habendam, ac in ea per Fratres ejusdem Ordinis perpetuo serviendum fore constituit; aliaque ad asserendam illius immunitatem, ac dignitatem, & Fratrum in ea deservientium commoda promovenda, opportune decrevit, quæ latius continentur in præfatis ejusdem Gregorii Litteris: quas alii deinde Prædecessores Nostri Romani Pontifices, ex quo ipsius Sancti Francisci Corpus in eamdem memorabili pompa illatum fuit, in primis Innocentius Papa IV., qui postea Ecclesiam ipsam ad supremum fastigium perductam, suaque jam constructione & mole conspicuam, anno MCCLIII., Dominica ante Festum Ascensionis Domini, ad honorem Dei, & ejusdem Beati Francisci, solemni ritu dedicavit, nec non Clemens Papa IV. per similes suas Litteras confirmarunt & innovarunt. Nicolaus vero etiam IV. peculiaribus Litteris, datis Reate II. Idus Maji Pontificatus sui anno II., & incipientibus = *Præclara* = statuit Ecclesiam ipsam, & totum locum ipsius, cum pertinentiis

A fundatione sua tantu S. Sedi immediate subjicitur, annuo reservato censu.

Pontific. manu primus lapis Ecclesiæ ponitur.

Caput & Mater Ordinis Minorum constituitur, Fratribusque ejusdem Ordinis custodienda in perpet. traditur.

Per Rom. Pontific. solemni ritu dedicatur.

Vetitum, ne Eccl.

tiis

Interdicto absque Sanctæ Sedis mandato supponatur.

tiis suis, Ecclesiastico Interdicto, absque speciali & expresso Apostolicæ Sedis mandato, sub certa forma ibidem præscripta concepto, supponi non posse.

Magis specialiter addicitur proprietati S. Sedis, utpote decorata Frequenti Pontific. accessu, Pontific. Ædibus, & diuturno eorum domicilio Pontific. Archivo. Pontific. sepultura

§. 2. Porro eidem Ecclesiæ non parum honoris ex eo accessit, quod alii ex Prædecessoribus Nostri Romanis Pontificibus non solum ad eam, Beati Patriarchæ Tumulum veneraturi, sæpe se contulerunt, sed in Pontificiis quoque Ædibus prope ipsam extructis ad non exiguum tempus domicilium figere, atque omnis generis Pontificalia Sacra in ea celebrare consueverunt; Insuper Apostolicæ Sedis scrinia, aliaque Ecclesiasticæ Potestatis, & Civilis Imperii instrumenta apud eam collocarunt; nonnulli etiam in ea sepulturam sui corporis elegerunt; quapropter ejusdem Ecclesiæ immediata Apostolicæ Sedis subjectio, quæ ipsi cum aliis pluribus per Orbem Ecclesiis ab inferiorum Præsulum jurisdictione exemptis communis videri poterat, peculiaris cujusdam Pontificum dominii, & proprietatis induit speciem; eo vel maxime confirmatam, quod quum in unius structuræ altitudine trium revera Ecclesiarum, quarum altera alteri imminet, mira ædificatio consurgat, in superioris Ecclesiæ Hemicyclo, Pontificia marmorea Cathedra contra Aram Maximam usque ab initio extructa, semper stetisse dignoscitur; in ea vero, quæ media est, atque subjectum venerandi Corporis conditorium propius attingit, a latere Altaris, ubi Pontifices Sacris solemnibus operantes Thronum erexisse oportuit, aliquot ab hinc annis Pontificius pariter Thronus, ex auctoritate primum san. mem. Decessoris Nostri Clementis Papæ XII., atque iterum Nobis annuentibus, erectus, assidue retineri conspicitur; De omnibus autem, quæ ad ipsam Ecclesiam, ejusque cultum, & sacras actiones in ea peragendas quoquomodo pertinent, nihil sive magnum, sive parvum, statui, aut immutari consuevit, nisi consultis prius Romanis Pontificibus pro tempore existentibus, quorum singularis cura, & sollicitudo, tam pro ejusdem Ecclesiæ conservatione, ac decore, quam pro recta omnium in ipsa agendorum ordinatione semper enituit.

Duplici Pontific. Cathedra.

Nil in ea immutari consuevit inconsulto Rom. Pontific.

Ditatur appellatione Basilicæ, pluribusq. gratiis Spiritual. & temporalibus.

Quare nil mirum si plerique Romani Pontifices Prædecessores Nostri, eamdem Ecclesiam, Basilicam etiam nuncupatam, compluribus Privilegiis, & Gratiis spiritualibus, & temporalibus cumularunt, & Nicolaus Papa V. per suas Apostolicas Litteras incipientes: *Licet ex debito:* datas Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ MCDL. VIII. Idus Februarii, omnia, & singula privilegia & indulta hujusmodi, tanquam a se ipso concessa, perpetuam roboris firmitatem obtinere decrevit; & Sixtus Papa IV. eadem aliaque posterius impertita, similiter pro suis adoptans, novo confirmationis munimine roboravit, per suas pariter Litteras sub Plumbo editas Romæ, apud Sanctum Petrum pridie Idus Novembris anno MCDLXXI., quarum initium est: *Ad Ordinem:* & Sixtus Papa V. aliis similiter Litteris datis XIII. Kalendas Decembris anno MDLXXXV. piam Christifidelium utriusque sexus, Chordigerorum nuncupatorum, Archiconfraternitatem, in eadem Ecclesia, & ad illius Altare Majus, auctoritate Apostolica erexit, compluribus eidem Indulgentiis & gratiis concessis, quarum participatione etiamnum, juxta posteriores Apostolicæ Sedis sanctiones, innumeri Christifideles, aliis hujusmodi Confraternitatibus per omnes Mundi partes ex ejusdem Sixti concessione erectis, aggregati, ditantur. Utque alia innumera Apostolicæ liberalitatis erga eamdem Ecclesiam effusæ, argumenta prætereamus, fel. rec. Prædecessor Noster Innocentius Papa XII. per suas Litteras sub Annulo Piscatoris datas die XVIII. Augusti anno MDCXCVIII. ac perpetuis temporibus valituras, omnibus Christifidelibus, qui illam vere pœnitentes & confessi, ac Sac. Communione refecti, in quocumque anni die devote visitaverint, ibique, ut in ipsis Litteris præscribitur, oraverint, plenariam omnium peccatorum Indulgentiam, & remissionem concessit: Deinde etiam per alias similes Litteras die XI. Martii sequentis anni editas, tres in eadem pro tempore deputandos riteque constituendos Pœnitentiarios, Ordinis Fratrum Minorum Conventualium expresse professos, satis amplis facultatibus pro confitentium Christifidelium absolutione a peccatis atque censuris, & pro votorum commutationibus, Apostolica auctoritate instructos, perpetuo extare voluit atque concessit.

Archic. Chordig. in ipsa erigitur cum facultate aggregandi.

Indulg. plenaria quotidie ibidem in perpet. conced.

Tres in ea Pœnit. Auctorit. Apostol. designantur.

Pontifex Prædecessorum exemplo, & propria devotione erga S. Franc. permotus

§. 3. Tot igitur Venerabilium Prædecessorum Nostrorum exemplis Nobis propositis, eorumque vestigiis insistentes, Nos etiam ad ejusdem Ecclesiæ splendorem ac decus augendum cumulandumque libenter adducti sumus. Quod quidem non tam singularis obsequii Nostri affectus erga B. Franciscum Patriarcham multis jam rebus privatim, & publice declaratus, atque testatus; & peculiaris quædam, ac veluti hæreditaria in eumdem Familiæ Nostræ devotio, Nobis suggessit; dum animo occurrit, ipso adhuc Beato Francisco in vivis agente, primum Bononiæ locum illius Discipulis, ad eorum Ordinis Cœnobium fundandum, a Majoribus Nostris oblatum fuisse; illius vero cum Christo regnantis Patrocinio, complura in Nostros beneficia profecta, ipsiusque Familiæ Nostræ conservationem, pestifera quondam grassante lue, acceptam referri, grata mente recolimus: Sed ea potissimum cogitatio Nobis suasit, quod merito sperandum duximus, Romanam Ecclesiam, ejusque Ditionem, in cujus sinu Beatus Pater & ortum habuit, & sepulchrum, eo magis illius apud Deum intercessionibus protegendam, atque servandam, quo magis illustria, ad illius memoriæ honorem, Apostolicæ Sedis judicia extiterint & decreta.

Ac a memoria Gentil. suorum, qui sociis ejusdem adhuc viventis fundum Bononiæ obtulerunt pro construendo Cœnobio, & insigne benefic. acceperunt.

Et ad implorandum præsidium Romanæ Ecclesiæ, & Eccl. Ditioni: Motu proprio confirmat, & innovat Privilegia Ecclesiæ Assisiensi a Predec. concessa.

§. 4. Itaque motu proprio, ac certa scientia, & matura deliberatione Nostris, per hanc Nostram perpetuo valituram Constitutionem, omnia & singula Privilegia, Prærogativas, Libertates, Exemptiones, & Immunitates, aliaque Indulta sæpedictæ Ecclesiæ Sancti Francisci Assisiensis, tam per præfatos Gregorium IX. Innocentium IV. Clementem etiam IV. Nicolaum IV. & V. Sixtum quoque IV. & V. ac Innocentium XII.

quam

quam per alios quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores Nostros quandocumque, & qualitercumque concessa, seu confirmata, & innovata, dummodo non sint actu revocata, seu sub aliqua generali revocationa comprehensa, Nos etiam Apostolica auctoritate approbamus, confirmamus, & innovamus, eamdemque Ecclesiam ab Ordinarii Loci, ac omnium, & quorumcumque Præsulum, seu Superiorum, etiam Regularium, tam ordinaria, quam delegata jurisdictione, visitatione, & auctoritate penitus exemptam, liberam, & immunem, sub immediata Nostra, & Successorum Nostrorum Romanorum Pontificum, & Sedis Apostolicæ potestate, dominio, & proprietate, confirmamus, & immutabiliter constituimus.

Iterum eam eximit ab omni Ordinaria & delegata jurisdict. suscipit sub immediata S. Sedis potestate.

§. 5. Præterea simili motu, ac scientia, prædictam Ecclesiam Nostram Sancti Francisci Assisiensis, præsentium Litterarum tenore, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, in Basilicam Patriarchalem, & Cappellam Papalem erigimus, ac talem ex nunc in futurum perpetuo esse & fore decernimus; Eamque Basilicam Patriarchalem, & Cappellam Papalem æque & pariformiter nuncupari & haberi volumus, ac aliæ Basilicæ Patriarchales intra Almam Urbem, & extra illius muros, nec non Cappellæ Papales in Pontificiis Ædibus, & prope eas constitutæ appellantur, atque censentur; Statuentes nihilominus eamdem Ordinis Fratrum Minorum ejusdem Sancti Francisci Caput & Matrem semper esse, & haberi; necnon, ut hactenus, per Fratres ipsius Ordinis Conventuales nuncupatos in ea perpetuo serviendum fore; Ac decernentes antiquum censum unius libræ ceræ albæ, qui hucusque ex parte ejusdem Basilicæ quotannis in pervigilio Natalis SS. Apostolorum Petri, & Pauli, in signum immediatæ subjectionis Apostolicæ Sedi, in Camera Apostolica persolvi solebat, perpetuis futuris temporibus in memoriam etiam hujus honorificentissimi fœderis, quo noviter Basilica Assisiensis cum Sede Apostolica conjuncta est, ut antea, præstari & recipi debere.

Ecclesiam Assisiensem S. Franc. in Basilic. Patriarc. & Cappellam Papalem erigit.

Præservat & confirmat Dignitatem Cap. & Matris Ordinis Minor.

Servitium ut hactenus, per Fratres Min. Convent. præstandam. Et ann. censum Cameræ Apostol. solvend.

§. 6. Volumus idcirco Pontificium Thronum, seu Cathedram, tam eam videlicet, quæ in superiori Ecclesia jam inde ab initio stabiliter locata conspicitur, quam quæ in Ecclesia inferiori posterius, ut præfertur, erecta fuit, iisdem in locis, inquibus nunc sunt, pro solius Romani Pontificis, & nullius alterius usu perpetuo retineri. Utrumque autem Altare Majus Basilicæ hujusmodi, ex ea tamen parte dumtaxat, qua Thronum Pontificium respicit, Altare Pontificium seu Papale, ex nunc in posterum esse & fore declaramus; itaut nemini liceat, absque speciali Indulto, seu extra casus, ut infra, permissos, in uno aut altero eorum Missam, sive privatim, sive solemniter celebrare.

Reservat privativo usui Rom. Pontific. utrumque Thronum superioris & infer. Ecclesiæ.

Et utramque Aram Majorem, quæ Thr. Pontific. respicit.

§. 7. De sacris autem Actionibus in eadem Basilica peragendis, & Cæremonialibus Ritibus ibidem servandis, quum Nos multiplices Leges & Regulas in unum colligi jusserimus, easdemque peculiari Instructione digestas, ac diligenter examinatas, atque probatas, aliis Nostris Apostolicis Litteris in forma Brevis cum Cæremonialis hujusmodi insertione hac ipsa die expeditis duxerimus confirmandas; nunc omnia & singula in Cæremoniali prædicto ordinata, & contenta, ac præsertim Indulta celebrandi in Prælatis Papalibus Aris, tam Custodi Conventus ejusdem Sancti Francisci, quam aliis diversis Præsulibus, atque Personis in Dignitate Ecclesiastica constitutis, Sæcularibus, seu Regularibus Prælatis, pro statis diebus, seu certis respective vicibus concessa; & alia quæcumque, etiam indulti, & privilegii naturam habentia, tam in ipsius Basilicæ, quam in Personarum quarumvis favorem, ibidem præscripta atque statuta, præsentium quoque tenore approbamus, ac etiam perpetuo confirmamus: mandantes omnibus & singulis, ad quos pertinet, & quandocumque pertinebit in posterum, etiam specifica mentione & expressione dignis, ut omnia & singula ibidem, ut præfertur, ordinata & disposita observent, ac respective iisdem in omnibus & per omnia se conformare studeant, iisque obsequantur.

Jussu suo exaratum Cæremoniale pro Basilicæ usu, & contemporaneis Litteris approb. observari mandat.

Indulget Personis in Cær. relatis, ut præscriptis diebus & vicibus Sacrum faciant in Aris Papalibus.

§. 8. Neque vero eamdem Basilicam comprehensam esse aut censeri volumus sub Prædecessoris Nostri Leonis Papæ X. Lege ab ipso in Concilio Lateranensi edita, qua scilicet sub certa pœna vetuit, ne in Sabbato majoris Hebdomadæ, in quibuslibet Sæcularium, aut Regularium etiam Privilegiatorum Ecclesiis, antequam in Cathedralibus, seu Matricibus Locorum, Campanæ pulsari possent; quin immo illam, utpote Papalem, & Patriarchalem Basilicam, ab hujusmodi Lege specialiter eximimus per præsentes; ita tamen, ut si illius Campanas prædicta die, ante illas Cathedralis Ecclesiæ Assisiensis, pulsari contingat, aliæ in eadem Civitate vel extra eam constitutæ Ecclesiæ nequaquam eidem Basilicæ respondere, sed a prædicta Ecclesia Cathedrali hac in re, ut antea, dependere teneantur.

Eximit a lege expectandi signum Campanarum Cath. in Sabbato Sancto.

§. 9. Quod si ad implorandam cœlestis auxilii opem, publicæ preces, oblata Fidelibus Indulgentia, de mandato Apostolicæ Sedis, ut identidem fieri solet, per Civitates atque Diœceses sint indicendæ, seu Jubilæi generalis, vel particularis concessio, aut extensio, ab eadem Apostolica Sede emanaverit, relicta Locorum Ordinariis facultate designandi Ecclesias aliquot, præter Cathedralem uniuscujusque Civitatis, in quibus hujusmodi preces fundendæ, seu quæ ad indulgentiam aut Jubilæum consequendum visitandæ sint: quod pertinet ad Assisiensem Civitatem, volumus & decernimus, eamdem Basilicam S. Francisci, tamquam a Nobis, & Romano Pontifice pro tempore existente ad prædictos effectus, una cum ipsius Civitatis Cathedrali Ecclesia, singulis vicibus expresse designatam, semper haberi: dictamque facultatem ab Assisiensi Episcopo seu Ordinario, exerceri posse dumtaxat in aliarum Ecclesiarum delectu, si forte plures duabus Ecclesiis fuerint designandæ. Ceterum ejusmodi Episcopi seu Ordinarii edicta, sententias, mandataque omnia, sive ad Divinum cultum, sive ad Cleri Populique sui regimen quomodocumque spectantia, ad valvas ipsius Basilicæ, seu respective in illius Sa-

Designat illam visitandam tempore Jubilæi, vel publicarum precum a S. Sede indictar.

Præservat Ordinario facultatem in ea affigendi Edicta, quæ Divinum cultum,

vel Cleri Populiq. regimen concernunt.

Sacrario proponi non interdicimus; ejusdemque ordinationes atque statuta super præmissis, alioquin rite condita & lata, ibidem per eos, ad quos pertinet, observari volumus & mandamus.

Provide statuta circa Procession. Kal. Aug. habend. confirm.

§. 10. Quod autem ad debitam erga gloriosum Beati Francisci Corpus Fidelium venerationem fovendam, & magis magisque asserendam, fel. rec. Prædecessor Noster Clemens Papa VII. per sua Litteras sub Aonulo Piscatoris die XVIII Julii MDXXVI ad tunc existentem Perusiæ & Umbriæ Vicelegatum datas, quarum initium est = *Accepimus* = singulis anois in Processione solemni die prima Augusti ab Ecclesia ejusdem Sancti Francisci ad aliam Sanctæ Mariæ Angelorum, sive de Portiuncula, habenda, servandum decrevit; atque itidem rec. me. Prædecessor quoque Noster Urbanus Papa VIII. per similes Litteras datas die XXII. Martii anno MDCXLIII. incipientes = *Domini Nostri Jesu Christi* = perpetuo custodiendum voluit & præcepit; id ipsum Nos quoque earumdem præsentium tenore in posterum perpetuo servandum decernimus & jubemus.

Tres alios Pœnitent. cum facultatib. ab Innoc. XII. concessis adjungit.

§. 11. Et quoniam ad venerandum ejusdem gloriosissimi Confessoris Tumulum, ejusque Patrocinii suffragia demerenda, atque etiam ut Indulgentiæ quotidianæ compotes fiant, frequentea undique Fideles ad præfatam Basilicam omni tempore confluere dignoscuntur; Nos opportuna animarum saluti procurandæ subsidia augere cupientes, volumus, ut præter tres Pœnitentiarios ibidem ex auctoritate prædicti Innocentii Papæ XII. ut supra dictum est, constitutos, tres alii ejusdem Ordinis Minorum Conventualium Fratres expresse professi, ad hujusmodi munus idonei, vitaque & moribus conspicui, per Ordioarium Loci examinati, & approbati, a dilecto Filio moderno, & pro tempore existente Ministro Generali Ordinis præfati, in dicta Basilica Pœnitentiarii etiam pro tempore constituantur, & deputentur; qui sic constituti, & deputati, omoibus, & singulis facultatibus per dictum Innocentium Prædecessorem prioribus tribus Pœnitentiariis, ut præfertur, concessis, & elargitis, & in præcitatis ipsius Litteris, quarum initium est = *Ex incumbenti* = datis apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoria die XI. Martii MDCXCIX. latius expressis, æque & pariformiter, ex concessione Nostra, & præsentium Litterarum vigore, gaudeant & utantur.

Privileg. pro omnibus Defunctis Aræ Maximæ Ecclesiæ inferioris impertitum, confirmat.

§. 12. Præterea Fidelium Defunctorum refrigerio & saluti per opportunam spiritualis Thesauri dispensationi Nostræ concrediti erogationem amplius consulere volentes, quom in præfata Basilica Altare Majus Ecclesiæ inferioris Omnipotenti Deo in honorem S. Francisci dicatum, a fel. rec. Prædecessore Nostro Gregorio Papa XIII. per Litteras anno Incarnationis Domioicæ MDLXXVII. pridie Idus Octobris sub Plumbo editas, quarum initium est = *Omnium saluti* = Privilegio quotidiano ac perpetuo pro Defunctis decoratum extiterit; verum experientia compertum fuerit, piis confluentium votis, & eleemosynarum oblationibus, quæ pro Missis ad hujusmodi Altare celebrandis quotidie deferebantur, minime satisfieri posse per eum numerum Missarum, quæ singulis diebus ad illud celebrari valebant; ideoque jampridem a piæ mem. Alexandro PP. VII. concessum fuerit, ut quæ Missæ ad illud celebrari tunc nequibant, ad alia duo Altaria in Litteris super hoc editis enunciata, pari cum Fidelium Defunctorum suffragatione, celebrari possent: Nos prædictas Gregorii Prædecessoris Litteras præsentium tenore etiam perpetuo confirmantes, simili motu, & auctoritate statuimus, atque concedimus, ut Missæ, pro quibus ad præfatum Altare celebrandis, eleemosynas pro tempore offerri contigerit, quæque ad idem Altare re ipsa celebrari nequiverint, ad Altare Majus Ecclesiæ superioris, ex ea videlicet parte, qua illud nequaquam Pontificium Altare esse & fore decrevimus, nec non ad tria infrascripta Altaria in inferiori Ecclesia posita, oimirum ad Altare Sacrarum Reliquiarum, & ad alterum Conceptionis Beatæ Mariæ Virginis Immaculatæ, & ad reliquum B. Josephi a Cupertino Confessoris, libere, & licite celebrari possint & valeant; itaut earumdem Missarum oneri perinde satisfiat, & satisfactum esse censeatur, ac si Missæ hujusmodi ad præfatum Altare primario Pivilegiatum celebratæ forent. Præterea dictum Altare Majus superioris Ecclesiæ, qua Pontificium est, simili privilegio decorare volentes, eadem auctoritate Nobis a Domino tradita, concedimus, ut quoties Missa ad Altare hujusmodi, prædictorum Indultorum, aliorumque forsan deinceps specialiter concedendorum vigore, celebrabitur pro Anima cujuscumque Fidelis, quæ Deo in charitate conjuncta ab hac luce migraverit, Anima ipsa de Thesauro Ecclesiæ Indulgentiam per modum suffragii consequatur, & Domini Nostri Jesu Christi, ac Beatissimæ Virginis Mariæ, aliorumque omnium Sanctorum meritis suffragantibus, a Purgatorii pœnis liberetur.

Et in supplement adsignat. Aram Majorem non Pap. superioris Ecclesiæ, triaque Altaria inferioris

Privileg. etiam pro Defunctis tribuit Aræ Maxim. Pap. superioris Ecclesiæ, quoties ex Indulto ibidem celebrar.

Prohibet ne Reliquiæ SS. extrahantur, sub pœna excomm. latæ sententiæ Romano Pontifici reservatæ

§. 13. Ut autem insignia Sacrarum Reliquiarum Thesaurus, qui in dicta Basilica, ejusque Sacrario asservatur, & magnam Populorum devotionem erga Sanctuarium hujusmodi merito conciliat, integrum iovioIatumque permaneat; resque & memoriæ, quæ ad Sanctum Patriarcham Franciscum quoquomodo pertinent, minime disperdantur, aut pereant; Nos dilectis Filiis Custodi & Fratribus Conventus prædicti S. Francisci, nec non ipsius Ordinis Minorum Conventualium Superioribus, etiam Ministro Generali, pro tempore existentibus, sub excommunicationis sententia eo ipso incurrenda, cujus absolutionem, præterquam pro iis, qui in mortis articulo constituti fuerint, Nobis, & Successoribus Nostris Romanis Pootificibus pro tempore existeotibus reservamus, nec non remotionis ab eorum respective officiis, aliisque arbitrio Nostro, & Successorum prædictorum infligendis pœnis, per præsentes expresse ioterdicimus, & prohibemus, ne quavis causa & occasione, absque Nostra, & Successorum Nostrorum prædictorum licentia in scriptis tradenda,

par-

Anno 1754.

particularum aliquam Reliquiarum, sive ad dictam S. Franciscum quomodolibet pertinentium, sive aliarum, quæ in dicta Basilica, illiusque Sacrario asservantur, extrahere, dividere, & aliis concedere, ac donare, aut pro se retinere audeant, seu præsumant.

Concessiones Jurispatr. & Sepulturæ inconsulto Rom. Pont. in Basilica faciendas irritat.

§. 14. Præterea de ejusdem Basilicæ decore, ac libertate plurimum, ut par est, solliciti, simili auctoritate ac tenore, prædictis Custodi ac Fratribus, & aliis quibusvis etiam Superioribus, & Ministro Generali præfatis, præcipimus, & districte prohibemus, ne Juspatronatus alicujus Altaria aut Cappellæ in eadem Basilica existentis, neve locum ad Sepulturam ædificandam, seu scamnum, vel sedile, aut areæ situm ad illud collocandum, aut retinendum intra eamdem Basilicam, cuilibet Personæ, etiam specifica, & individua mentione dignæ, aut Familiæ, seu Virorum, aut Mulierum cœtui, Congregationi, aut Universitati, inconsulto Romano Pontifice pro tempore existente, nec nisi facultate ab eo in scriptis pariter obtenta, in posterum concedant; & quidquid contra hujus præcepti Nostri famam per eos fieri, aut attentari contigerit, ex nunc irritum, & inane decernimus.

Scamna ad æqual: reduci, & recte disponi mandat.

Quæ vero scamna aut sedilia jam nunc, ex legitimis juribus, in eadem Basilica existere, seu certis in locis intra eamdem retineri solere dignoscuntur, volumus & jubemus, ut omnia ad æqualem mensuram & formam reducantur, sublatis gradibus, & suppedaneis quibuscumque, atque ita per Basilicæ spatia collocentur, ut non deformitatem, sed potius decorem illi afferant, & ornatum. Per hæc autem ullius Personæ, Familiæ, aut Universitatis asserta jura, sive Patronatus in ejusdem Basilicæ Altaria, & Cappellas, sive habendi Sepulturas intra eamdem, aut scamna, aut sedilia ibidem retinendi, nisi quatenus legitimis, & sufficientibus titulis, aut consuetudinibus fulciantur, approbare non intendimus.

Privileg. Immunit. localis Areæ ante Basil. alias concessum latius extendit.

§. 15. Externas quoque Porticus, & aream præ foribus utriusque Ecclesiæ tam superioris, quam inferioris, nec non adnexi Conventus, in longum, latumque protensam usque ad locum, qui dicitur *la Cordonata*, & ad Fossam *Sanctæ Margaritæ* nuncupatam, non solum ab omni molestia, & perturbatione liberas & immunes, pro Nostra & Apostolicæ Sedis reverentia, servari volumus, & præcipimus; Verum etiam Ecclesiasticæ Localis Immunitatis juribus gaudere concedimus, & earumdem præsentium tenore decernimus; Ampliantes quoad fel. rec. Prædecessoris Nostri Benedicti Papæ XIII. concessionem, in Schedula Motus proprii die XX. Decembris MDCCXXVI. ab ipso signata, latius expressam, eamdemque nihilominus in reliquis ejus partibus confirmantes;

Tribuit Episcopo facultat. extrah. Reos, observata forma Constit. Apost.

Ac decernentes, tam Prædecessorum Nostrorum Gregorii XIV. ejusdemque Benedicti XIII. ac Clementis XII. Apostolicas Constitutiones super Immunitate Locali, quam Nostram anno Incarnationis Dominicæ MDCCXXXXIX. Idibus Martii, Pontificatus Nostri Anno X. editam, quæ incipit = *Officii Nostri ratio* = in occurrentibus casibus servandas, & exequendas esse. Nos enim Venerabili Fratri moderno, & pro tempore existenti Episcopo Assisiensi omnes ad id necessarias, & opportunas facultates, iisdem auctoritate & tenore, perpetuo tribuimus, & elargimur.

Pont. A. XIV.

Confirm. uniones Monast. de Campolongo, & Beneficiorum.

§. 16. Porro quum alias memoratus Prædecessor Noster Sixtus Papa IV. conservationi structurarum ejusdem Basilicæ, & Domus adnexæ, ac etiam augmento Divini cultus, & sustentationi majoris numeri Fratrum ad illud in ea exercendum a prima erectione deputatorum, prospicere volens, per suas Apostolicas Litteras sub Plumbo datas Assisii anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXVI. octavo Kalendas Septembris, incipientes, = *Venerabilem* =, in Monasterio olim existente Sancti Nicolai de Campolongo Ordinis Sancti Benedicti Assisiensis Diœcesis, Abbatialem Dignitatem, & Ordinem prædictum, ac nomen ipsum, & Titulum Monasterii suppresserit, & extinxerit; illiusque structuras, ædificia, ac bona omnia, ac etiam deinde per alias similes Litteras datas Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ MCCCLXXVIII. quarto nonas Februarii, quarum initium est = *Applicavimus* =, omnia & singula Beneficia Ecclesiastica cum cura & sine cura, olim ad collationem Abbatis dicti suppressi Monasterii, cum Conventu ejusdem Monasterii, vel sine, spectantia & pertinentia, eorumque fructus, redditus, & proventus, Sacristiæ Domus ejusdem Sancti Francisci, pro supportatione onerum Fabricæ hujusmodi, & Fratrum in decenti numero ibidem sustentatione, perpetuo applicaverit, appropriaverit, univerit, & incorporaverit, itaut liceret Custodi, & Fratribus prædictæ Domus pro tempore existentibus, hujusmodi Beneficiis, eorumque Ecclesiis, Cappellis, & Altaribus, per aliquem etiam ejusdem Ordinis Professorem ad eorum nutum amovibilem, in Divinis deservire facere, ac onera ipsis adnexa, & alias Personis eadem pro tempore obtinentibus incumbentia, etiam in ministratione Sacramentorum, perferre & adimplere; Nos hujusmodi applicationem & unionem, ad effectum præmissum, novæ confirmationis Nostræ munimine roboramus;

Approbat consuet. deputandi in Parœciis dependentibus Presbyt. sæculares

Ac insuper inductam a multo jam tempore, & actu, ut accepimus, vigentem consuetudinem, ut scilicet ad exercitium curæ Animarum in quatuor Parochialibus, videlicet in una Sancti Petri Castri Paradisi nuncupat. ac in alia Sancti Joannis Baptistæ Castri Podii superioris, ac in altera ejusdem Sancti Joannis Baptistæ Castri Plebis, & in reliqua Sancti Laurentii Castri Porciani, nec non in Ecclesia Sanctæ Mariæ de Gualdo nuncupat. mox dictæ Parochialis Sancti Laurentii subsidiaria, Ecclesiis, olim a prædicto Monasterio dependentibus, totidem Presbyteri Sæculares in illarum Vicarios Curatos pro tempore a prædictæ Domus Custode & Fratribus amovibiliter deputentur, præsentium tenore approbamus, & in posterum quoque servari concedimus; mandantes, ut omnes & singuli Vicarii Curati hujusmodi, præter assi-

Qui, præter obsequia Cathedrali præstand. intersint supplicationi Corporis Christi a Basilica habendæ.

 assistentiam, & obsequium Ecclesiæ Cathedrali Assisiensi in consuetis Functionibus, & Processionibus ab ipsis præstandum, Supplicationi etiam in Dominica infra Octavam Solemnitatis Corporis Christi ab eadem Basilica S. Francisci quotannis celebrandæ, in loco ipsis in præfato Cæremoniali assignato, interesse teneantur.

Commendat Custodi & Ministro Generali reparationem & cultum Ecclesiarum dependent.

§. 17. Cæterum sæpedicti Conventus Custodi & Fratribus, ac etiam præfati Ordinis Ministro Generali pro tempore existentibus, harum serie injungimus, & enixe commendamus, ut ipsi tam prædictarum, ac etiam Sanctæ Margaritæ intra Assisiensem Civitatem Parochialium, quam aliarum ab eodem Conventu quacumque ratione dependentium, videlicet dicti Sancti Nicolai de Campolongo, & Sancti Francisci Parvuli nuncupati intra Assisium, ac Sanctæ Mariæ Conventus Rivitorti, nec non Sancti Joannis Baptistæ prope eumdem Rivumtortum, ejusdemque Sanctæ Mariæ apud Castrum Rocchicciolæ ejusdem Assisiensis Diœcesis, & alterius Sancti Joannis Baptistæ extra muros Castri Turris Alfinæ, Diœcesis Urbevetanæ, Ecclesiarum conservationi, ac in eis sacrarum Suppellectilium manutentioni, diligenter & sedulo incumbant.

Quinque Paroch. Ecclesiis, & uni Subsidiariæ concedit Altare Majus certis diebus privileg.

§. 18. Denique iisdem Custodi, & Fratribus, in iis præsertim, quæ ad Animarum salutem referuntur, uberius gratificari, dictasque Sanctæ Margaritæ in Civitate Assisiensi, & Sancti Patri Castri Paradisi, & Sancti Joannis Baptistæ Castri Podii superioris, ac aliam ejusdem S. Joannis Baptistæ Castri Plebis, nec non S. Laurentii Castri Porciani, Parochiales, ac etiam præfatam Sanctæ Mariæ de Gualdo dictæ Assisien. Diœcesis Ecclesias, a præfato Conventu, ratione unionis a dicto Sixto Papa IV. ut præfertur, factæ, dependentes, speciali pro Animabus in Purgatorio existentibus privilegio illustrare volentes; Auctoritate Nobis a Domino tradita, ac de Omnipotentis Dei misericordia, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, ut quum die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, ac singulis diebus infra illius Octavam, ac Feria sexta cujuslibet hebdomadæ Sacerdos aliquis Sæcularis, vel cujusvis Ordinis, Congregationis, seu instituti Regularis, Missam Defunctorum pro Anima cujuscumque Christifidelis, quæ Deo in Charitate conjuncta ab hac luce migraverit, ad Altare Majus dictarum sex Ecclesiarum celebrabit, Anima ipsa de Thesauro Ecclesiæ per modum suffragii Indulgentiam consequatur; ita ut ejusdem Domini Nostri Jesu Christi, ac Beatissimæ Virginis Mariæ, Sanctorumque omnium meritis sibi suffragantibus, a Purgatorii pœnis liberetur, in perpetuum concedimus, & indulgemus: Cujus quidem concessionis in singulis Ecclesiis hujusmodi Monumentum lapideum publico aspectui apponi volumus & mandamus.

Clausulæ pro præmissorum firmitate.

§. 19. Decernentes præsentes Nostras Litteras, etiam ex eo, quod quicumque in præmissis interesse habentes, vel habere prætendentes, ad hoc vocati, & auditi non fuerint, aut ex alia quavis causa, de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, vel quovis alio defectu notari, vel impugnari, suspendi, restringi, limitari, vel eis in aliquo derogari nullatenus unquam posse; easque omnino sub quibusvis contrariis Constitutionibus, revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, modificationibus, decretis, vel declarationibus, etiam Motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, ac etiam Consistorialiter, aut alias quandocumque, & quibusvis de causis etiam pro tempore factis, minime comprehendi, sed ab illis semper exceptas, & quoties illæ emanabunt, toties, in pristinum statum restitutas, ac de novo concessas, semperque & perpetuo validas, firmas, & efficaces esse, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac ab omnibus, ad quos spectat, & spectabit quomodolibet in futurum, perpetuo, & inviolabiliter observari, ac prædictæ Basilicæ & præfati respective Conventus Custodi & Fratribus nunc & pro tempore existentibus, ac Ecclesiis prædictis, aliisque Ecclesiis, & Personis, quarum favorem eædem præsentes quomodolibet concernunt, perpetuis futuris temporibus plenissime suffragari debere: Eosdemque super præmissis omnibus & singulis per quoscumque quavis auctoritate quomodolibet molestari, perturbari, inquietari, vel impediri, neque ad probationem, seu verificationem quorumcumque in eisdem præsentibus Litteris narratorum, ullatenus unquam teneri, nec ad id in judicio, vel extra cogi, vel compelli posse: sicque in præmissis omnibus censeri, ac ita per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, quavis auctoritate, & potestate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, dictæque Sedis Nuncios, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate & auctoritate, judicari, & definiri debere; ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. ANNO 1754.

Deputat. Judicum Assistent. & Executorum.

§. 20. Quocirca Dilectis Filiis Nostris Henrico Benedicto Mariæ Clementi Basilicæ Sanctorum Duodecim Apostolorum prædictæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Præsbytero Cardinali, Duci Eboracensi nuncupato, ac Vincentio Tituli Sanctorum Marcellini, & Petri, ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ etiam Presbytero Cardinali Malvetio nuncupato, eorumque in Basilica, & Titulo hujusmodi Cardinalibus successoribus, nec non Dilecto etiam Filio moderno, & pro tempore existenti Causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ Generali Auditori, per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, ipsas præsentes Litteras, & in eis contenta quæcumque, ubi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte pro tempore existentis Custodis dicti Conventus fuerint requisiti, solemniter publicantes, eique in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant auctorita-

te Nostra, easdem, & in eis contenta hujusmodi, ab omnibus, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, inviolabiliter observari, dictamque Basilicam, ac ipsius Conventus Custodem, & Fratres, aliasque Ecclesias prædictas, illis omnibus & singulis pacifice frui, & gaudere: non permittentes eos, vel quempiam ex ipsis desuper per quoscumque, quomodolibet indebite molestari, perturbari, vel inquietari: Contradictores quoslibet & rebelles, cujuscumque status, gradus, ordinis, dignitatis, vel præeminentiæ fuerint, per sententias, Censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris & facti remedia, appellatione postposita, compescendo; ac legitimis super his habendis, servatis processibus, sententias, censuras, & pœnas ipsas, etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii Sæcularis.

Derogatio contrariis.

§. 21. Non obstantibus, quatenus opus sit, Nostra, & Cancellariæ Apostolicæ Regula, de jure quæsito non tollendo, & Bonifacii Octavi etiam Prædecessoris Nostri, qua cavetur, nequi axtra suam Civitatam, vel Diœcesim ad judicium evocetur, seu ne Judices a Sede Apostolica prædicta deputati extra Civitatem vel Diœcesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii, vel aliis vices suas committere audeant vel præsumant, & in Concilio generali edita de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis auctoritate præsentium ad judicium non trahatur, nec non præmissis, aliisque Apostolicis aliorum quorumcumque Romanorum Pontificum pariter Prædecessorum Nostrorum, ac etiam in Synodalibus, Provincialibus, & universalibus Conciliis editis, generalibus vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, nec non majoris Ecclesiæ, & Civitatis Assisiensis, dictique Ordinis Minorum Sancti Francisci, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus: Privilegiis quoqua, Indultis, & Litteris Apostolicis, quibusvis Personis, Civitatibus, & Locis per quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores Nostros, Sedemque prædictam, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, nec non irritantibus & aliis Decretis, in genere, vel in specie, etiam Motu, Scientia, & potestatis plenitudine similibus, atiam iteratis, & multiplicatis vicibus concessis, confirmatis, & innovatis, quibus omnibus & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda vel aliqua alia forma ad hoc servanda foret, eorum tenores, præsentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad effectum validitatis, & perpetuæ firmitatis præmissorum omnium, & singulorum, hac vice dumtaxat, harum serie specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus communiter, aut divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, nisi per Litteras Apostolicas facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de Indulto hujusmodi mentionem.

Fides habenda Transumptis.

§. 22. Ad hoc autem, ut præsentes Nostræ Litteræ amplius innotescant, & de eis fides commode fieri possit; volumus, quod ipsarum transumptis, etiam impressis, manu Cancellarii, seu Archivistæ dicti Conventus, seu cujusvis Notarii publici subscriptis, ac sigillo ejusdem Conventus, vel alicujus Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus ubique fides in judicio, & extra illud adhibeatur, quæ iisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Sanctio Pœnalis

§. 23. Nulli ergo omnino Hominum liceat, paginam hanc Nostræ Approbationis, Confirmationis, Constitutionis, Erectionis, Interdicti, Prohibitionis, Statuti, Concessionis, Indulti, Mandati, Decreti, Derogationis, & Voluntaris infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Pont. Anno XIV. die 25. Mar. 1754.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo quarto, octavo Kalendas Aprilis, Pontificatus Nostri Anno Quartodecimo.

D. Card. Passioneus

J. Card. Pro-Datarius.

Visa
De Curia J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✝ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 6. Aprilis 1754.

ALBA-

ALBANIÆ EPISCOPIS

XXXIII.

Traditur methodus, qua fatagant, ut, a Catholicis illius regionis sua Ecclesiis bona restituantur, vel aliquo modo super illis transigatur, & si neutrum queat obtineri, facultas sit Episcopis derelinquendi fundos, fructusque Possessoribus, eosdemque absolvendi a censuris.

Venerabili Fratri Nicolao Lercari Archiepiscopo Rhodiensi Cong. Propaganda Fidei Secretario.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Consulti Albaniæ Episcopi de periculo, quod subesset, si ab Eccl. sua bona vindicari vellent, quæ ab illegitimis possessoribus detinentur.



UM Encyclicas literas, sicut Nos tibi præcepimus, & Congregationis de Propaganda Fide sententia fuit, cujus te ipsum præstas emeritum Secretarium, ad Albaniæ Antistites dederis, nempe ad Venerabiles Fratres Archiepiscopum Antibari, Episcopos Scodræ, Sappæ, Lissi, & Pullatiarum, ut ab iis innotesceret, an proposita ab Ecclesiis suarum Diœcesium vindicatione suorum bonorum, exindeque perceptorum fructuum, in detentores, qui illa a Turcis occupata emerunt, vel ab Emptoribus jure hæreditario, aliove titulo sunt consecuti, aut in eos, qui eadem bona, quasi res derelictas, ipso, ut inquiunt, facto invaserunt; pertimescendum sit, ne si id Turcis compertum fiat, graves exinde concitentur turbæ; persecutioni, vel alicui gravissimæ indictioni recludatur aditus; neve aliquis temporalium rerum cupiditate obcæcatus a Sancta Religione Catholica ad Mahumetismum deficiat, ut fundis, fructibusque, elusa vindicatione, fruatur.

Vide hac de re Literas editas in Bull. Tom. 3. pag. 452.

Persecutionis vel Apostasiæ periculum pertimescendum esse iidem Episcopi retulerunt.

§. 2. Cumque omnes recensiti Præsules, explorato prius suarum Diœcesium statu, unanimi consensu retulerint, ingens, heu nimis subesse alterutrius, & nonnunquam utriusque infortunii periculum, suadentes, ut aliquem periclitantibus rebus adhiberemus modum, in quem nos jam animo paratiores noverant, quotiescumque illo opus esse videretur; hinc nos probantes, quod etiam Congregationi Propagandæ Fidei, dum justæ affuissent causæ, probabatur, quodque suaserunt locorum Ordinarii, hunc potentaris modum rebus adhibendum existimamus.

Ideo Summus Pont. concedit Episcopis, ut super illis transigere, vel

§. 3. Erit itaque unicuique ex prædictis Episcopis, sua in Diœcesi, vel per se, vel per Confessarios, & Sacerdotes prudentes, atque expertes, bonis ut inquiunt verbis, atque monitis efficiendi, ut deten-

SI PRESCRIVE

XXXIII.

Ai Vescovi d'Albania come debbano portarsi in procurare, che da' Cattolici siano restituiti alle Chiese i loro Beni, o almeno si venga a qualche onesta transazione; e nel caso che niuna di queste due cose possa ottenersi, si dà loro autorità di rilasciare a' Possessori i beni, assolvendoli ancora dalle Censure.

Venerabili Fratri Nicolao Lercari Archiepiscopo Rhodiensi Cong. Propaganda Fidei Secretario.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam Benedictionem.



VENDO Ella, in esecuzione dei nostri ordini, e della mente della Congregazione de Propaganda Fide, di cui è degnissimo Segretario, spedita la Lettera circolare ai Prelati dell'Albania, cioè ai Venerabili Fratelli l'Arcivescovo di Antivari, i Vescovi di Scuttarj, Sappa, Alessio, e Pulati; per sapere da essi, se promovendosi dalle Chiese delle loro Diocesi la giusta domanda della restituzione de' suoi beni, e frutti decorsi, contra chi ne è in possesso, avendoli comprati dai Turchi occupatori, o essendo successori ed eredi di chi nel detto modo gli ha comprati, o contra quelli, che si sono posti in possesso de' beni per via, come suol dirsi, di fatto, quasi che fossero beni derelitti, possa temersi, che arrivando questa intrapresa alla notizia de' Turchi, fosse per insorgere qualche grave scompiglio, fosse per aprire la strada a qualche persecuzione, o a qualche avania; o pure che tal'uno acciecato dalla passione del mondano interesse, per assicurarsi de' capitali, e frutti, ed esimersi dalla restituzione, fosse per apostatare, facendosi Turco, ed abbandonando la Santa Cattolica Religione.

Sono stati consultati i Vescovi d'Albania qual pericolo potrebbe temersi, se dalle Chiese si volessero ricuperare i loro beni illegittimamente posseduti. Vedi su quella stessa materia l'altra Lett. nel To. 3. del Bollar. pag. 452.

§. 2. Ed avendo tutti i sopradetti Prelati, dopo aver considerato lo stato delle loro Diocesi, concordemente risposto, esservi pur troppo un gran pericolo, o dell'uno, o dell'altro de' predetti due infortunj, e qualche volta di tutti, e due; consigliandoci a prendere qualche temperamento, al quale vedevano essere già Noi disposti, ogni qual volta ve ne fosse stato il bisogno. Quindi è, che aderendo Noi a quanto ancora, concorrendo le dovute circostanze, aderiva la Congregazione di Propaganda, e a quanto i Prelati locali ci hanno insinuato, ci appigliamo al seguente temperamento.

Risposta de' Vesc. esservi pericolo d'una persecuzione, e dell'Apostasia di molti.

§. 3. Dovrà dunque ciascheduno de' predetti Vescovi nella sua Diocesi, o a dirittura, o pel mezzo di Confessori e Sacerdoti abili, e prudenti, colle buone, come suol dirsi, e per via d'istruzione, far comprendere

Perciò il Sommo Pontefice dà la facoltà a' Vescovi di far

ANNO 1754.

Transazione, ed anche rilasciar interamente i beni a' Possessori assolvendoli dalle censure.

dere ai possessori de' beni l'obbligo, che hanno, di restituire i capitali ed i frutti, lo stato infelice, in cui si ritrovano, restando illaqueati nelle censure fulminate dai Sacri Canoni contra gli usurpatori, e detentori de' beni delle Chiese; e ritrovandosi qualcheduno, che resti per misericordia di Dio compunto, non si deve dal Vescovo, o da altro suo delegato, trascurare d'insinuargli la restituzione; se non di tutti i capitali, almeno di qualche capitale, o la ritenzione de' capitali coll'obbligo di pagare qualche cosa ogni anno alla Chiesa, a cui appartengono i beni, de' quali è in possesso, ed incontrando resistenza nella restituzione de' capitali, o nell'altro mezzo termine poc anzi accennato, si passi al punto della restituzione de' frutti, o in tutto, o in parte; e quando si ritrovi chi o per impotenza, o per cattiva volontà nulla vuol fare, non intendendo altro linguaggio, che quello di seguitar a ritenere quanto ha ritenuto fin ora, e ricavare in futuro dai beni, quanto ne ha ricavato in passato, diamo con questa nostra ad ogni Vescovo nella sua Diocesi l'autorità, che potrà, come già si è detto, ancora suddelegare ad altri, di liberare dal peso della restituzione de' capitali, e de' frutti i detentori de' beni delle Chiese, sciogliendoli dalle censure incorse; o si tratti di quelli, che sono disposti a restituire parte de' capitali, o far contratti sopra essi, o degli altri, che sono disposti a restituire o interamente i soli frutti, o parte de' frutti; o degli altri, che non vogliono restituire cosa veruna, nè quanto ai capitali, nè quanto ai frutti credendo superfluo l'avvertire, non doversi propalare questa nostra facilità, non volendovi molto a comprendere, che quando fosse propalata, sarebbe così facile, che, se non tutti, almeno molti, si getterebbero al partito di nulla voler restituire, essendo sicuri dell'assoluzione, e dalla restituzione e dalle censure.

Il Papa come supremo dispensatore che autorità abbia sopra i beni delle Chiese?

§. 24. Si appoggia questa nostra condiscendenza all'essere Noi, come Sommo Pontefice, se non padrone, almeno supremo dispensatore de' beni temporali delle Chiese: *Res Ecclesiæ sunt Papæ, ut principalis dispensatoris, non ut domini & possessoris:* dice San Tommaso *nella 2. 2. quest. 100. art. 1. ad septimum*: il che porta seco, non già che o per arricchire i parenti, o per cause capricciose, ci sia permesso spogliare le Chiese de' beni, che hanno, ma bensì, che, concorrendo un rilevante motivo, quale senza dubbio è quello d'impedire una pubblica imminente disgrazia, di chiudere, per quanto a Noi è possibile, le porte all'apostasia, e di porre in calma le coscienze agitate, ci sia permesso il fare, quanto ora facciamo, imponendo silenzio alle pretensioni benchè giuste delle Chiese, e loro ingiungendo il sagrificar al pubblico bene, al bene della Religione, quelle sostanze, che non hanno, e delle quali sono state spogliate ne' tempi delle pubbliche calamità; Onde il Cardinale Gaetano *sopra il citato luogo di S. Tommaso, al notabile 3.* così scrive: *Cum potestas Papæ, quoad res temporales Ecclesiæ, sit pote-*

stas,

PONT. A. XIV.

Etiam eadem integre possessoribus possint relinquere, a censuris absolvendo.

tores bonorum mente percipiant sibi incumbentem rerum, fructuumque restituendorum obligationem, miserabilemque, in quem abrepti sunt, statum, quippe qui censuris irretiantur inflictis per Sacros Canones in invasores, detentoresque bonorum Ecclesiæ. Ita vero siquem, divina affulgente gratia, facti pœniteat, negligere haud debet Episcopus, quive ab eo fuerit delegatus, quin illi suadeat, nisi universæ, vel saltem alicujus restitutionem; vel etiam, ut fundis sibi habitis, obligationem suscipiat alicujus annuæ præstationis Ecclesiæ pensitandæ; si autem fundorum restitutioni, moxque indicatæ æquitati obsistatur, tunc restitutio omnium, vel partis fructuum attentetur. Verum quoties nec desit, qui ex imbecillitate virium, vel ex improba voluntate nil horum præstare velit, hunc tantummodo pernoscens sermonem, habendi nimirum etiam imposterum, quod hactenus habuit, producendique in futura quoque tempora, quam superioribus obtinuit, universorum fructuum perceptionem; hisce nostris litteris unicuique Episcopo quoad suam Diœcesim, impertimur auctoritatem, quam & ipse aliis, uti monuimus, delegare poterit, eximendi ab onere fundorum fructuumque restituendorum detentores bonorum Ecclesiæ; eosdemque absolvendi a censuris, quibus innodantur, sive cum iis agatur, qui se paratos exhibent ad partem bonorum aliquam restituendam, vel ad transigendum de iis; sive cum aliis, qui universos, vel aliquorum saltem fructuum partem offerunt; sive demum cum cæteris, quibus propositum est, nihil plane vel rerum soli, vel fructuum restituere. Supervacaneum autem arbitramur monere, ne nostra hæc facilitas evulgetur; haud enim difficile captu est, eadem perspecta, fieri perfacile posse, ut nisi omnes, plerique saltem nihil plane restituendi propositum amplectantur, de absolutione a restituendi onere, & censuris, plane certi.

Papa qua supremus administrator quomodo possit dispensare de bonis Ecclesiæ.

§. 24. Nostra hæc facilitas exinde est, quod Nos, qua Pontifex Summus, nisi domini, supremi certe quidem sumus temporalium bonorum Ecclesiæ dispensatores: *Res Ecclesiæ sunt Papæ, ut principalis dispensatoris, non ut domini & possessoris:* inquit S. Thomas 2. 2. *qu.* 100. *art.* 1. *ad septimum*, ex quo porro sequitur, ut non quidem vel ad ditandos consanguineos, vel ex arbitrariis causis, fas sit nobis Ecclesias suis nudare bonis; at illud quidem, ut quoties urgens subsit ratio, qualis indubie est, removere præsens publicæ calamitatis discrimen, ostium, quantum in nobis est, Apostasiæ intercludere, & fluctuantibus animis conciliare tranquillitatem, nobis liceat, quod nunc facimus, imperare, ut probate licet Ecclesiarum jura conticescant, utque illæ ipsæ, pro publica incolumitate ac religionis commodo, sacrificium quasi faciant suorum bonorum, quæ non possident, & quæ publici luctus temporum illisdem fuerunt adempta. Quapropter Card. Cajetanus in præmemoratum locum S. Thomæ notabili 3. hæc habet: *Cum potestas Papæ quoad res temporales Ecclesiæ sit potestas non domini,*

sed

Pont. A. XIV.

sed dispensatoris; consequens ergo est, ut plenitudo potestatis Papalis circa bona Ecclesiae temporalia non excedat limites potestatis dispensativae &c. ut per hoc non potest Papa ad libitum donare res Ecclesiae; sed potest, tanquam habens apicem dispensativae potestatis, multo plus de eisdem dispensare, quam quicumque praeminens alicujus Ecclesiae Praelatus &c. Ex eodem quoque fundamento, quod Papa non est dominus, sed dispensator, sequitur, quod de plenitudine potestatis non possit bona Ecclesiae dare, cui voluerit, aut consanguineis &c. Sed tenetur prudenter dispensare. Est & illud etiam nobis perspectissimum, communem esse Canonistarum sententiam, Romanum Pontificem non distributorem, sed dominum esse rerum Ecclesiae. At nos hujusmodi disputationem intactam volumus; cum in rem praesentem vel id sufficiat, Pontificem supremum haberi dispensatorem; Theologi quippe cum Canonistis consentiunt, Papam quamvis etiam tantummodo in supremum distributorem agnoscatur, posse utique ad mox expressas facti circumstantias de Ecclesiarum rebus libere decernere; *Concurrente justa causa, conveniunt omnes tam Canonistae, quam Theologi, Papam uti supremum administratorem, ac dispensatorem bonorum Ecclesiasticorum, posse res uni Ecclesiae auferre, & dare alteri*: sunt haec concepta verba, quibus utitur celebris Fagnanus *in Cap. Relatum num. 21. ad 41. & praecipue num. 36. Ne clerici vel Monachi &c.* postquam jam expenderat quaestionem illam, an Pontifici sit suprema tantum administratio, vel potius dominium adjudicandum; & in Canonistarum sententiam inclinaverat.

Canonistarum communiori suffragio Papa est etiam Dominus.

esser dispensatori, ma non padroni; conseguentemente la pienezza della potestà Papale circa i beni temporali della Chiesa non eccede i limiti della potestà dispensativa &c. Ne per questo può il Papa ad libitum donare le cose della Chiesa, ma può, come quello che ha l'apice della potestà dispensativa, molto più dispensarne, che qualunque preminente Prelato d'alcuna Chiesa &c. Ex eodem quoque fundamento, quod Papa non est dominus, sed dispensator, sequitur, quod de plenitudine potestatis non possit bona Ecclesiae dare, cui voluerit, aut consanguineis &c. Sed tenetur prudenter dispensare, ut vestra vox fundat. Sappiamo ancora Noi esser comunemente i Canonisti d'opinione, che il Papa non sia dispensatore, ma padrone assoluto degli averi delle Chiese; ma Noi non vogliamo entrare in questa controversia, bastando per l'effetto di cui si tratta, che il Papa sia supremo dispensatore; e concordando i Teologi, ed i Canonisti nell'asserire, che, quand'anche il Papa non sia che supremo dispensatore, può nei termini sopradetti liberamente disporre dei beni delle Chiese. *Concurrente justa causa, conveniunt omnes tam Canonistae, quam Theologi, Papam uti supremum administratorem, ac dispensatorem bonorum Ecclesiasticorum, posse res uni Ecclesiae auferre, & dare alteri*: sono parole del celebre Fagnano *nel cap. Relatum*, num. 21. sino al 41. e particolarmente al n. 36. *Ne Clerici, vel Monachi &c.* dopo aver trattata la controversia, se il Papa sia supremo padrone, o amministratore, ed esserfi mostrato favorevole all'opinione de' Canonisti.

Secondo l'opinione più comune de' Canonisti il Papa è anche Padrone de' beni delle Chiese.

§. 5. Quae porro a nobis mox supra proposita est methodus, ut nimirum bonis vertibus pertentetur, an ex possessoribus, bonorum pars aliqua, vel saltem fructuum recuperari possit, antequam illorum condonatio, atque censurarum relaxatio indulgeatur, non solum ratione, sed & Praedecessorum Nostrorum exemplis comprobatur. In secretiori Vaticano Archivo preces reperimus a Carolo V. Imperatore oblatas Paulo III. Praedecessori Nostro, ut ipse Legatis, siquos in Germaniam ablegandos censuisset, amplissimam faceret auctoritatem transigendi cum iis, a quibus invasa Ecclesiarum bona detinebantur; propterea quod eorum restituendorum onus conversiones quam maxime, & reconciliationes cum Romana Ecclesia remoraretur. Ejusdem quoque consilii invenimus auctores extitisse Cardinales ad Tridentinum Concilium, dum Bononiae haberetur, Legatos, in quo sese exhibuerunt propensiores in amplissimam quamque facultatem absolvendi a restitutione bonorum Ecclesiarum, ea spe ducti, fore ut Apostolici Ministri hujusmodi indulto sapienter ac moderate uterentur. Denique nec latuit Nos Pauli III. Constitutio lata pridie Kal. Septembris 1548. in qua hic Pontifex ablegans in Germaniam Nuncios Fanensem, Veronensem, & Ferentinum Episcopos, iisdem limitatam indulsit facultatem transigendi & paciscendi super fructibus, fundis tamen prius restitutis. Verum cum processu temporis expe-

Exempla afferunt. Pauli III. & Julii III. qui idem praestiterunt de bonis Ecclesiae.

§. 5. Il metodo poi da Noi poc'anzi insinuato, cioè che si tenti colle buone, se si può dai possessori ricavare qualche cosa o in ordine ai capitali, o in ordine a' frutti, prima di venire alla condonazione dei beni, e piena assoluzione dalle censure incorse, ha il suo fondamento non solo nella ragione, ma anche ne' fatti de' nostri Predecessori. Nel secreto Archivio Vaticano abbiamo ritrovato l'istanza dell'Imperadore Carlo V. fatta al nostro Predecessore Paolo III., acciò, spedendo Legati in Germania, desse loro una piena libertà di concordare con quelli, che ritenevano i beni occupati delle Chiese, imperocchè il peso di doverli restituire era una potentissima remora contro le Conversioni, e la riunione alla Chiesa Romana. Abbiamo ritrovato il consiglio, che diedero sopra la predetta istanza i Cardinali Legati al Concilio di Trento, nel tempo che il Concilio era in Bologna, in cui si mostrarono molto proclivi ad ogni ampla facoltà per assolvere dalla restituzione de' beni delle Chiese, colla speranza, che i Ministri Apostolici se ne sarebbero prevaluti colla dovuta moderazione, e prudenza. Abbiamo finalmente ritrovata la Bolla di Paolo III. dei 31. Agosto 1548. nella quale il detto Pontefice spedendo i Vescovi di Fano, Verona, e Ferentino, Nunzj in Germania, non concesse loro la facoltà, che di concordare, e transigere sopra i frutti, fatta però prima la restituzione de' capitali; ma, essen-

Paolo III. e Giulio III. tennero lo stesso metodo d'operare nel rilascio de' beni Ecclesiastici.

Anno 1754.

essendosi poi nel progresso del tempo veduto in atto pratico, che l'interesse della Religione esigeva qualche cosa di più, mentre era grande la moltitudine di quelli, che ricusavano di convertirsi, ogni qual volta fossero stati astretti a lasciare o tutto, o parte di quello, che avevano; non hanno avuta i Pontefici Romani difficoltà di prevalersi nella Germania della loro autorità, facendo libera condonazione del tutto a chi ritornava al grembo di Santa Chiesa. Lo stesso pure accadde nell'Inghilterra, quando il Cardinal Polo, nel tempo del governo della Regina Maria, travagliava per ristabilirvi la Religione Cattolica: avendogli il Pontefice Giulio III. data prima la facoltà di concordare e transigere coi possessori intrusi ne' beni Ecclesiastici sopra i frutti malamente percetti, e dipoi l'autorità di concordare sopra i capitali, dandone anche l'intiera ritenzione, ogni qual volta i possessori abbandonassero l'eresia, come può vedersi nella nostra prima Lettera scritta a Lei sopra questa materia sotto il giorno 19. di Marzo 1752. *num.* 26. ove anche *al num.* 28. sono portati gli altri esempj consimili: non volendo tralasciare quanto, dopo la prima predetta Lettera, abbiamo ritrovato in un manoscritto del P. Pietro Alagona della Compagnia di Gesù Penitenziere di S. Pietro, attestando esso, che, essendosi dubitato nel tempo di Clemente VIII. se fosse lecito ai Cattolici *emere ab hæreticis terras, & bona, quæ fuerant Monasteriorum*, fu dalla Sacra Penitentiaria risposto, *justam esse causam dispensandi per Summum Pontificem*: il che dà adito ad una riflessione, che se, concorrendo una giusta causa, può il Sommo Pontefice concedere al Cattolico il comprare i beni di Chiesa dall'Eretico, con uguale almeno ragione potrà, concorrendo una legittima causa, concedere a chi è Cattolico, l'autorità di ritenere i beni di Chiesa, che ha comprati dagl' infedeli.

E fu approvato ancora da un decreto della Penitenz.

§. 6. E' vero, che gli esempj de' Nostri Predecessori poc' anzi riferiti riguardano quelli, che, essendo fuori del grembo della Chiesa, erano disposti a ritornare fra Noi, nè avevano altro ritraente, che quello di dovar lasciar i beni delle Chiese, de' quali erano in possesso: è ancora vero, che ora si tratta di persone, che sono fra Noi, delle quali si teme, che siano per apostatare, se vengono obbligate a restituire i capitali, o i frutti dei beni delle Chiese, de' quali sono in possesso, o per averli comprati dai Turchi, o per averli essi occupati ne' tempi delle rivoluzioni, e delle guerre: E finalmente sottilizzando potrebbe taluno ritrovare qualche differenza fra un caso e l'altro, il che anche fu da Noi accennato nella Lettera scritta a Lei *al* §. 19. Ma avendo Noi fatte sopra ciò le dovute ponderazioni, abbiamo creduto, e crediamo, doversi molto valutare per l'effetto, di cui si tratta, il probabile timore dell'apostasia, che pur troppo da molti si commetterebbe, se si volesse la restituzione de' beni, o de' frutti. Vediamo giornalmente rilasciarsi il rigore de' Canoni, e farsi luogo all'epicheja, ed alle dispense in alcune materie, e specialmente in quel-

Che non debbasi far differenza tra il ridurre gli Eretici e impedire la perversione de' fedeli.

perientia edocuisset, magni Religionis interesse, ut quid amplius indulgeretur, dum ingens excreverat numerus eorum, qui hæresim ejurare detrectabant, quoties omnia, vel ratam detentorum bonorum partem restituere fuissent adacti, nihil morati sunt Romani Pontifices, quin sua auctoritate in Germania utentes, provida liberalitate omnia donarent iis, qui reduces in Sanctæ Ecclesiæ gremium confugiebant. Nec secus in Anglia transacta res est, cum Cardinalis Polus, Regina Maria imperante, ad instaurandam inibi Religionem adlaboraret. Namque Julius III. Pontifex primum quidem ipsi facultatem delegavit conveniendi ac transigendi cum intrusis in Ecclesiæ bona, super fructibus male perceptis, mox vero auctoritatem transigendi de ipsis quoque fundis, eosdem integre etiam relinquendo possessoribus, quoties hæresim ejurassent, uti videre est ex superioribus nostris litteris, quas hac ipsa de re dedimus ad te die 19 Mensis Martii 1752. *num.* 26. atque *num.* 28. plura insuper in iisdem horum similia exempla colligentes. Nec illud quoque ducimus prætereundum, quod post datas proximas litteras offendimus in manuscripto P. Petri Alagona e Societate Jesu Vaticanæ Basilicæ Pœnitentiarii; testatur enim ipse, suborta, Clemente VIII. Pontifice Maximo, quæstione, an liceret Catholicis *emere ab hæreticis terras, & bona, quæ fuerant Monasteriorum*, Sacram Pœnitentiariam rescripsisse, *justam esse causam dispensandi per Summum Pontificem*: Ex quo illa apprime congruit animadversio, nimirum, si justa proposita causa potest Summus Pontifex id dare Catholico, ut Ecclesiastica bona emat ab Hæretico, æquo saltem jure poterit quoque, quoties justa subsit ratio, facultatem facere Catholico sibi habendi res Ecclesiarum coemptas ab infidelibus.

Nec non decretum Sacræ Pœnitentiar.

§. 6. Fatemur mox allata Prædecessorum exempla ad eos referri, qui ab Ecclesiæ gremio profugi, reditum ad nos moliebantur, nec aliud eos morabatur impedimentum, quam onus restituendi, quæ diu obtinuerant, Ecclesiarum bona: Fatemur similiter, rem nunc esse de iis, qui licet nobiscum sentiant, pertimescendum tamen est, ne a Religione deficiant, si res Ecclesiarum, fructusque rerum, quas possident, vel a Turcis emptas, vel sævientibus concitationum bellorumque æstibus a se ipsis occupatas restituere adigantur: denique posset & aliquis subtilioribus nixus argumentis inter alteram, & alteram facti speciem discrimen aliquod adinvenire, quod ipsi quoque innuimus in litteris ad te datis §. 19. Attamen cum nos omnia æqua lance libraverimus, censuimus, atque censemus, in rem præsentem faciendum plurimi timorem Apostasiæ, in quam plures prolaberentur, si acrius bonorum fructuumque restitutio urgeretur. In dies conspicimus veluti emolliri rigorem Sacrorum Canonum, fierique epichejæ locum, atque dispensationibus, quibusdam in rebus, ac præsertim in matrimonialibus, quoties qui relaxationem juris expostulat, regionem inco-

Parem rationem esse demonstrat, inter casum, quo hæretici revocantur ad fidem, & alterum quo fideles ab impietate removentur

incolat hæreticis proximam, vel mediis hæreticis obversetur, propter timorem, ne cæco animi impetu abreptus, a nobis deficiat, & qnodinter Catholicos absque dispensatione inire prohibetur matrimonium, studeat contrahendum, sese recipiendo in eum locum ac communionem, ubi nihil de dispensatione sollicitus, genio suo valeat indulgere. Accedit, in nostra hac facti specie, nos non sola impelli Apostasiæ formidine; torquet nos ea insuper sollicitudo, ne si Ecclesiarum petitio, quæ sine turbis proponi haud facile potest, Turcis perspecta fiat, captent exinde ipsi opportunitatem alicujus excitandæ insectationis, quæ qunusque protendi valeat, haud facile conjectura assequi possis, in maximum Christifidelium detrimentum, Sanctæ Religionis, ac tot insontium pauperum, perniciem, qui licet nihil moliti, pro ipsorum libidine divexarentur.

Exemplis idem confirm.

§. 7. Huc autem re perducta, videtur nobis, debere quemlibet facile intelligere, quæcunque a nobis præstantur, ea optimo jure fieri, quamvis nunc non sit nobis negotium cum exteris, qui ad Ecclesiam reditum maturent, sed cum iis, qui licet a nobis stent, non levia tamen exhibent defectionis indicia, nisi assequantur, quidquid subest nostræ auctoritati distribuendum. Congruit plane rei nostræ indultum a Pontifice Martino V. io Synodo Constantiæ concessum Teutonicæ Nationi, quod affertur ab Harduioo *tomo* 8. *Collectionis Conciliorum pag.* 891. *cap.* 6. cujus verba hic ideo non exscribimus, quod textus plurimum producitur. Universam Germaniam Simoniaca Lues jam plene obtinuerat, perplures quippe aderant Catholici Ecclesiastici, qui illicitis aperteque Simoniacis artibus, Sacros Ordines, & Ecclesiastica Beneficia fuerant consecuti: Contagiosus morbus pene omnes incesserat; obstringebantur turpiter conscientiæ; indubius erat in censuras, ac in ipsam quoque irregularitatem lapsus; contendere autem, ut quicunque recensita methodo Beneficia obtinuerat, eadem dimitteret, dimissaque amplius adipisci ooo posset, ac insuper fructus omnes eousque perceptos restitueret, nil exiode aliud coolecutum fuisset, quam ut eo ardentiori igne Germania conflagraret. Quapropter magnus Ille Pontifex perpendens animo, ea jam incidisse tempora, quibus sua auctoritate uteretur, contrariis quibuseunque abrogatis, ampliorem Confessariis potestatem indulsit absolvendi reos a pœnis, quibus erant obnoxii, idoneos eos efficiendo, qui & obtentis frui, & alia quoque Beneficia assequi deinceps valerent, ipsamque etiam adimendo obligationem restituendi fructus injuste perceptos, quoties restitutio eosdem ad inopiam adigere, infamia notare, atque offensionis occasionem afferre debuisset; suam autem indulgentiam ad præterita cohibuit, ut pro viribus futura præcaveret incommoda.

Exempla Pontific. auctorit. dum res erat cum Christian. Princip.

§. 8. Fausta nimis, Venerabilis Frater, extitere illa tempora, quibus, propterea quod res esset transigenda cum Christianis Priocipibus, subditisque Ecclesiam ex animo verentibus, Romani Pontifices, magna spe

quelle de' Matrimonj, ogniqualvolta chi la domanda, abita in qualche luogo vicino agli eretici, o in mezzo agli eretici, pel timore, che trasportato dalla passione ci abbandoni, e vada a contrarre il Matrimonio, che fra' Cattolici non può contrarre senza dispensa, in quel luogo, ed in quella comunione, dove senza dispensa può soddisfare il suo impegno. S' aggiunge, che nelle nostre circostanze non è il solo timore dell' apostasia, che ci muove a fare quello, che facciamo; v'è per sopraccarico un altro timore, che arrivando alla notizia de' Turchi la pretensione, che non può non eccitare qualche bisbiglio, non prendano essi da ciò occasione di qualche avania, i coofini della quale non sono facili ad indovinarsi, con grave pregiudizio de' Cristiaoi, della Santa Religione, e di tanti miserabili innocenti, che senza aver data menoma occasione, sarebbero capricciosamente maltrattati.

Si prova con la ragione, e cogli esempj.

§. 7. E ridotto l' affare a questo stato, ci sembra, che dovrà ciascheduno riconoscere, farsi da Noi giustamente, quaoto si fa, ancorchè non si tratti di chi, essendo fuori della Chiesa, mostra pronto ad entrare nella Chiesa, ma di chi essendo fra Noi, dà indizio d' abbandonarci, se non ottiene, quanto da Noi se gli può dare. Fa molto a proposito di questo assunto l'Indulto del Pontefice Martino V. dato alla Nazione Tedesca nel Concilio di Costanza, riferito dall' Ardoino *nel tomo* 8. *della sua Collezione de' Concilj pag.* 891. *al cap.* 6. non riferendo Noi qui le parole, perchè il tasto sarebbe troppo lungo. Aveva la simonia nella Germania preso un piede intollerabile, essendovi pur troppo molti e molti Cattolici Ecclesiastici, che avevano ricevuti gli Ordini Sacri, ed i Benefizj Ecclesiastici, con mezzi illeciti, ed evidentemente simoniaci. Il male era universale, le coscienze erano enormemente illaqueate, l' incorso nelle Censure, ed anche nelle irregolarità, era patente; ed il pretendere, che chi nel modo predetto aveva otteouto i Benefizj, li dimettesse, e dimettendoli, non li dovesse riavere, e che di più dovesse restituire i frutti insino allora percetti, a nulla avrebbe servito, che ad accendere un fuoco maggiore nella Germania: e quel grao Pontefice, considerando esser giunto il tempo di prevalersi della sua autorità, derogando ad ogni cosa, che fosse in contrario, diede ai Confessori un' ampia facoltà d' assolvere i delinquenti dalle pene incorse, abilitandoli alla ritenzione de' Benefizj, ed a poterne conseguir altri, liberandoli dall' obbligo di restituire i frutti malamente percetti, quando la restituzione gli avesse dovuto impoverire, e cagionar loro infamia, e dar occasione di scandalo, restringendo questa sua dispensa a quaoto era seguito in passato, per ovviare nel modo che poteva, al futuro.

Esempj della suprema autorità del Romano Pontefice quando

§. 8. Felici Monsignor nostro, sono stati que' tempi, ne' quali trattandosi di Principi Cristiani, e di Sudditi pieni di riverenza verso la Chiesa, potevano i Romani Pontefici, con buona speranza di profitto, alzar

Anno 1754.

zar la voce, intonando l'esecuzione de' Canoni. Ciò successe al Sommo Pontefice San Niccolò I. nel di cui tempo essendo state spogliate le Chiese della Francia, e della Germania de'loro beni, alcuni de'quali erano stati dati dai Principi ai laici, ed altri dagli stessi laici erano stati a dirittura occupati, non mancò esso di scrivere la sua lettera 59 stampata *nel tomo* 5. *della Collezione citata de' Concilj* dell'Arduino *pag.* 296 *De his quidem rebus, quæ semel Deo tributæ, atque dicatæ sunt, & postea sub occasione concessionis Principum a quibusdam invaduntur, sancimus, ut prius consulto Principe, ad resecandam tam præsumptivam factionem, cognoscendam, utrum illius sit concessio, aut invasionis præsumptio. Quod si Principis inordinata largitio, ipse sit Princeps pro emendatione redarguendus; si autem invasoris declaretur præsumptio, usque ad emendationem excommunicationis sit vindicta coercendus.*

E de' Principi Cattolici piissimi.

§. 9. Felici altresì sono stati que'tempi, ne'quali, volendo i Principi assicurare le loro coscienze in ciò, che risguardava l'occupazione de'beni delle Chiese, non si sono contentati di non voler nulla ritenere per se, di volere spendere tutto in opere pie, ma sono ricorsi ai Romani Pontefici, ai quali è stata commessa la generale amministrazione de'Beni delle Chiese inferiori, per potersene prevalere più per un'opera pia, che per un'altra, ben sapendo, che, non ostante il pio impiego di quanto avevano tolto alle Chiese, non erano salvi in coscienza, se non era l'atto autenticato dalla Pontificia approvazione; giusta la celebre lettera del Pontifice Alessandro III. al Re Enrico d'Inghilterra, appresso al Cardinale Baronio *negli Annali del tomo* 12. *all' anno* 1164. *Si autem universa, quæ in usus tuos per hujusmodi angarias de bonis Ecclesiasticis convertuntur, in refectionem pauperum, vel aliis pietatis operibus expenderes, obsequium non magis Deo gratum efficeres, quam si Altari quolibet discooperto, aliud cooperires, aut si Petrum crucifigeres, ut Paulum a mortis periculo liberares.* Illustri in ciò sono gli esempj non tanto da noi remoti dei due Duchi di Neoburgo, cioè di Wolfango Wilelmo, e di Filippo Willelmo, che nulla vollero ritenere de'beni occupati alle Chiese, ma coll'intelligenza ed approvazione de' Romani Pontefici, impiegarono e capitali, e frutti, in varie fondazioni pie, ed opere cristiane, concertate colla Santa Sede. Di questo grand'atto si è da Noi parlato nella Nostra precedente Lettera *al num.* 27. e di esso abbiamo avuto i sicuri rincontri dagli Atti della Congregazione del Sant'Offizio tenuta ai 7. di Febbrajo 1657.

I quali vollero non solamente restituire i beni occupati, ma anche impiegarli con subordinazione alla volontà del Papa.

§. 10. Porta la nostra disgrazia, che siamo obbligati a dover pensare al male, che possono fare i Turchi, che sono i padroni, del paese; e che abbiamo alle mani persone, che sono rozze, ed oppresse dalle miserie: il che ci pone nella dura necessità di dover fare, quanto facciamo, per non far peggio. Ella non lasci colla sua solita diligenza

Non possono dar norma alla decisione del presente caso; e perchè?

Pont. A. XIV.

spe secundioris exitus sibi proposita, poterant elata voce canonicarum sanctionum executionem indicere. Obtigit id S. Nicolao I. Pontifici Maximo, quo Petri Cathedram obtinent, cum in Gallia & Germania suis Ecclesiæ bonis fuissent denudatæ, quorum nonnulla per Principes fuerant laicis distributa, reliqua vero ab ipsismet laicis occupata, non destitit, quin suam ipse Epistolam daret, num. 59. impressam *tom.* 5. *præcit. Collectionis Conciliorum Harduini pag.* 296. *De his quidem rebus, quæ semel Deo tributa, atque dicatæ sunt, & postea sub occasione concessionis Principum a quibusdam invaduntur, sancimus, ut prius consulto Principe, ad resecandum tam præsumptivam factionem, cognoscendum, utrum illius sit concessio, aut invasionis præsumptio? Quod si Principis inordinate largitio, ipse sit Princeps pro emendatione redarguendus; si autem invasoris declaretur præsumptio, usque ad emendationem excommunicationis sit vindicte coercendus.*

§. 9. Fausta itidem & illa fuere tempora, quibus cum Principes vellent conscientiæ suæ plene consulere, quod ad occupationem bonorum Ecclesiæ spectare videbatur, non satis ipsis fuit, nihil sibi habere, in pia opera velle omnia erogare; sed Summos Pontifices, quibus concredita est universalis administratio bonorum Ecclesiarum inferiorum, adiere, ut per eos sibi liceret eadem huic potius, quam alteri pio operi addicere; optime scientes, quantumvis pie erogassent quæcumque Ecclesiis abstulerant, non propterea satis sibi esse consultum, nisi factum illud, superaddita Pontificia auctoritate, fuisset veluti obsignatum: juxta celebres litteras Alexandri III. ad Henricum Angliæ Regem, relatas apud Card. Baronium *in Annalibus tom.* 2. *ad annum* 1164. *Si autem universe, quæ in usus tuos per hujusmodi angarias de bonis Ecclesiasticis convertuntur, in refectionem pauperum, vel aliis pietatis operibus expenderer, obsequium non magis Deo gratum efficeres, quam si Altari quolibet discooperto, aliud cooperires, aut si Petrum crucifigeres, ut Paulum e mortis periculo liberares.* Præclara extant non adeo vetusta exempla unius, & alterius ex Ducibus Neoburgi, nimirum Wulfangi Willelmi, & Philippi Willelmi, qui nihil penitus ex occupatis Ecclesiarum bonis retinere voluerunt, sed Romanorum Pontificum explorata sententia, præobtentaque approbatione, res, rerumque fructus in sacram dotem constituerunt piis quibusdam Institutis, ac Religionis operibus, de quibus cum ipsa Sancta Sede jam antea convenerant. Superioribus nostris litteris *num.* 27. de præclaro hoc facto meminimus, tutissima autem ipsius monumenta suppeditarunt acta Congregationis Romanæ Universalis Inquisitionis habitæ sexto Idus Februarii 1657.

Et Cath. Princip. religiosissimorum.

Qui & integre bona Ecclesiast. restituere & in designatos a Pontific. usus pios erogare voluer.

§. 10. Iniqua fert præsentis causæ conditio, ut damna & incommoda, quæ Mahumetani Regionem obtinentes, inferre possunt, serio expendere debeamus; atque præterea cum agrestibus miserrimisque hominibus agendum esse consideremus: exinde enim nobis est dura illa necessitas efficiendi probandique, quod nunc præstamus, ne fiat lapsus

Normam præsenti casui exhibere nequeunt, & quare?

Pont. A. XIV. lapsus in deteriora. Tu interim, qua præstas sedulitate, ne prætermittas, ad Cardinales Congregationis deferre hæc omnia, ipsisque annuentibus, iteratas dare Encyclicas litteras ad Albaniæ Præsules, ad quos sicuti superioris Nostræ ad Te datæ Epistolæ die 19. Martii 1752. exemplum transmisisti, ita dabis & hujusce ad Te Nostræ, quam, Apostolicam Tibi Benedictionem impertientes, absolvimus.

Datum Pontific. anno 14. die 24 Maii 1754.

Datum apud S. Mariam Majorem die 24. Maii 1754. Pontificatus Nostri Anno Decimoquarto.

XXXIV. LUCENSI REIPUBLICÆ

Facultas conceditur nominandi tres Viros Ecclesiasticos, eosque Romano Pontifici præsentandi, ut ex iis unum in Archiepiscopum Lucanum eligere possit.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Dilectis Filiis Nobilibus Viris, Antianis, & Vexillifero Reipublicæ Lucanæ, salutem & Apostolicam Benedictionem.

Exord. ROmanum Pontificem in universa Christianæ Reipublicæ procuratione hoc inter omnia maxime convenit, ut quidquid ad Divinum cultum promovendum simul, & populorum tranquillitatem constabiliendam pertinet, id prudenter, studioseque curare non prætermittat. Quod quidem Nobis, Divina benignitate in tam illustri Pontificatus fastigio collocatis, ita semper cordi fuit, ut quæcumque cum Sanctissimæ Religionis dignitate publicam populorum felicitatem conjungerent, ea, si a Nobis peterentur, libentissime impertiremur.

Pia voluntas Lucani Senatus donandi decem millia nummor. aureorum Mensæ Archiep. ejusdem civitatis.

§. 1. Sane vestro Nobis nomine exposuit Dilectus Filius Philippus Bonamicus Presbyter Civis vester, & Familiaris noster, homo in obeundis negotiis vestris certe diligens, Nobisque apprime charus & probatus, constituisse vos offerre & irrevocabiliter dono dare Ecclesiæ Cathedrali Sancti Martini Civitatis vestræ, illiusque Mensæ Archiepiscopali, decem millia nummorum aureorum (qui nummi decem juliis monetæ Romanæ constent) ad augendos ejusdem Mensæ redditus; simulque a Nobis humiliter, ac enixe petere, ut habita ratione hujusce piæ liberalitatis vestræ, Apostolica providentia, atque authoritate præcaveremus mala & incommoda omnia, quæ ab electione Archiepiscopi vobis minus grati facile invehi possent in Rempublicam vestram.

Non tanti ea oblatio est, ut inde acquiri jura Patronat. valeant.

§. 2. Quamvis autem oblatio illa tanti non sit, ut ex instituto Ecclesiasticæ Disciplinæ, & Canonicis legibus, idoneam Nobis caussam suppeditare valeat, ut Patronatus jura in eamdem Ecclesiam, (quæ ceteroquin per sese jam satis commode dotata est) vobis concedere, aut reservare debeamus; Nos nihilominus, non tam ob re-

Anno 1754.

penza di partecipare il tutto ai Cardinali della Congregazione, e colla loro annuenza di scrivere la seconda Lettera Circolare ai Prelati dell'Albania, ai quali manderà una Copia di questa nostra, che scriviamo a Lei, come fece dell'altra, che le scrivemmo sotto li 19. di Marzo 1752. terminando col darle l'Apostolica benedizione.

Data a' 24 di Maggio dell' anno 1754. quartod. del Pont.

Datum apud S. Mariam Majorem die 24. Maii 1754. Pontificatus Nostri Anno Decimoquarto.

Lucensis Reipub. Studium pro tuenda Cath. Religione tempore præsert. ingruent. in Italiam hæresis, commendatur.

centem hanc oblationem vestram, quam ob veterem erga Romanam Sedem Reipublicæ vestræ observantiam, & Catholicæ Religionis tuendæ studium constans atque perpetuam, quod pulcherrime declarastis semper, & eo præsertim tempore, quum Majores vestri ingruentem in Italiam, atque adeo in Civitatem vestram hæreticæ pravitatis pestem, pie, fortiterque represserunt, quinimo aliquot familias, licet generis, & opum splendore illustres, propterea quod minus recte de Catholica Romana Fide sentiebant, omnino exterminandas, & tamquam vitiosas partes exsecandas per se ipsi statuerunt, ne totum corpus Civitatis trahierent, atque contaminarent. Et ea propter tunc Romani Pontifices Prædecessores nostri Rempublicam vestram maximis, ac verissimis laudibus cumularunt: his meritis vestris, aliisque plurimis officiis in Nos & Apostolicam Sedem, & maxime singulari nostra quadam paterna benevolentia excitati, vestris annuere precibus, & Reipublicæ vestræ, quam semper ex animo dileximus, quieti, tranquillitatique consulere decrevimus.

Oblata donatio decem millium aureorum pro Mensa Archiep. Ecclesiæ Lucanæ acceptat.

§. 3. In primis igitur oblationem illam vestram decem millium nummorum aureorum, quos in tot Locis Montium Cameralium non vacabilium Almæ Urbis nostræ positos esse intelleximus, harum authoritate litterarum acceptamus, & Mensæ Archiepiscopali Ecclesiæ Lucanæ adjungimus, atque cum ceteris illius Bonis incorporamus: Nec non Venerabili Fratri Nostro Josepho Palmæ moderno ejusdem Ecclesiæ Archiepiscopo, ejusque successoribus futuris Archiepiscopis, antedictorum Locorum Montium possessionem stabilem, ac certam tradimus, ita ut ipse Joseph Archiepiscopus eorum redditus, uti ceteros suæ Mensæ fructus, ex hoc ipso tempore jam percipere, atque in suos usus, utilitatem, ac sustentationem convertere omnino possit.

Facultas Senatui Lucano tribuitur tres Eccl. viros nominandi, eosque præsent. Romano Pontifici quoties Sedes Lucana vacaverit.

§. 4. Deinde majoribus Rempublicam vestram, & amplioribus favoribus & gratiis prosequi volentes, ac vos, vestrasque singulares Personas a quibusvis excommunicationis, interdicti, aliisque Ecclesiasticis censuris, & pœnis, a jure vel ab homine quavis occasione vel caussa latis, si quibus quomodolibet innodati sitis, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes & absolutos fore censentes; certa scientia Nostra, & de Apostolicæ Nobis a Deo traditæ potestatis plenitudine, Nobilitatibus vestris, & Senatui Rei-

R publi-

Anno 1754.

publicæ Lucanæ, in sinceritate Catholicæ Fidei, & devota erga Apostolicam Sedem observantia manentibus, facultatem & jus perpetuum concedimus & indulgemus, ut quotiescumque contigerit consequenti tempore Ecclesiam Archiepiscopalem Lucanam Archiepiscopo & Pastore destitui, nominetis tres Ecclesiasticos viros, pietatis & doctrinæ laude insignes, cæterisque necessariis qualitatibus instructos, quos tanto muneri sustinendo maxime idoneos in Domino judicaveritis, eosque Nobis, & Romanis Pontificibus Successoribus nostris pro tempore existentibus præsentare possitis, ex quo numero Nos & Successores præfati eligemus & eligent unum, in Ecclesiæ Lucanæ Archiepiscopum & Pastorem, Apostolica authoritate, ut moris est, præficiendum.

Hortatio, ut Trid. Synodi decreta in hujusm. nominat. præ oculis habeant.

§. 5. Vos autem præterea hortamur, & paterne monemus, ut in nominandis antedictis Ecclesiasticis viris Sacrosanctæ Tridentinæ Synodi Decreta præ oculis habentes, nihil aliud spectetis, quam Omnipotentis Dei gloriam, Religionis Catholicæ incrementum, & salutem Civium vestrorum sempiternam.

Clausulæ de perpetuæ concessionis vigore.

§. 6. Præsentes demum litteras, & in eis contenta hujusmodi, nullo unquam tempore de subreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, aliove quolibet, etiam quantumvis magno seu substantiali, aut solemnitatum defectu, impugnari, retractari, aut ad terminos juris reduci, seu illis ex quavis causa derogari posse, sed semper firmas, validas & efficaces existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri, & obtinere, vobisque & Reipublicæ vestræ perpetuo suffragari: Sicque & non aliter per quoscumque Judices quavis authoritate fungentes, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, ac ipsummet Consistorium, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari & definiri debere volumus. Et irritum quoque decernimus & inane, quidquid secus super his a quoquam quavis authoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Derogat. generales & special.

§. 7. Non obstantibus quibusvis reservatoriis & revocatoriis, aliisque Cancellariæ Apostolicæ regulis, nec non Universalium, Provincialium, ac Synodalium Conciliorum generalibus, vel specialibus Constitutionibus & Ordinationibus, nec non dictæ Ecclesiæ Lucanæ, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis & consuetudinibus, etiam immemorabilibus. Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis eidem Ecclesiæ, illiusque Capitulo, & Canonicis, ac Clero, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, ac irritantibus, & aliis decretis quomodolibet concessis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innovatis: quibus omnibus & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda esset, tenores hujusmodi ac si de verbo ad verbum inserti essent, præsentibus pro sufficienter expressis habentes; illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Pont. A. XIV.

Sanctio

§. 8. Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam Nostræ acceptationis, incorporationis, absolutionis, concessionis, Indulti, hortationis, decreti, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Siquis autem &c. incursurum.

Dat. 26. Maii 1754. Pont. XIV.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo quarto, septimo Kalendas Junii, Pontificatus Nostri Anno Quartodecimo.

J. Card. Pro-Datar.

D. Card. Passioneus.

V 1.8 4

De Curia J. C. Boschi.

Loco ✝ Plumbi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

xxxv.

ENCYCLICÆ LITTERÆ

Ad Patriarchas, Archiepiſcopos, & Epiſcopos Italiæ, quibus hortantur, ut veteribus nova ſuperaddant paſtoralis ſollicitudinis ſtudia, ut Chriſtifideles in rudimentis Fidei inſtituantur & erudiantur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Pont. cura ut inſtruantur, qui in Patriar. Baſilicis pœnit. ſubeunt a Dataria impoſitas.

CUM Religioſi æque, ac divini cultus promovendi Studioſi Viri ad Nos detulerint, optimum fore, ſi Noſtris S. Joannis in Laterano, S. Petri in Vaticano, & S. Mariæ Majoris Patriarchalibus Baſilicis, certi conſtituerentur Miniſtri, ad inſtruendos eos, qui a Dataria Apoſtolica in præfatas tres Baſilicas ablegantur, ut ibi ſeſe exerceant iis ſervilibus operibus, quæ ipſis imponuntur obeunda perficiendaque, antequam iiſdem concedatur matrimonialis impedimenti relaxatio, ad quam conſequendam Romam advenere: eo autem hujuſmodi inſtitutionem dirigendam eſſe, ut rite utiliterque poſſent homines illi Sacramentali Pœnitentia abſtergi, & Altaris Sacramento digne fieri participes, quæ duo, præter Sacram ad ſeptem Eccleſias peregrinationem, Sanctarumque Scalarum aſcenſum, ab ipſis expoſcit Dataria: Cumque ea de re oportuna ediderimus mandata, veluti perſpicuum ſit ex Noſtris Litteris Encyclicis ad Cardinales præfatarum Baſilicarum Archipresbyteros datis decimoquinto Kalendas Februarii labentis anni; nobiſque exinde certo conſtiterit, quanto zelo nonnulli ex Canonicis, aliiſque Eccleſiaſticis viris præfatarum Baſilicarum, momentoſo operi manum admovere, alacri ſemper animo ſollicitam mandatorum Noſtrorum executionem urgentes; gaudio quodam plane ſingulari perfundi Nos ſenſimus; totoque animo debitas ſummo bonorum omnium Auctori Deo gratias perſolvimus.

Exinde detegitur, nonnullos neceſſaria ad ſalut. ignorare.

§. 1. Haud tamen expleri animus gaudio potuit, cum ſubinde relatum ad Nos fuerit, hujuſmodi homines, dum ſacris inſtructionibus ad Confeſſionem Sacramque Communionem parantur, detegi ſæpe ſæpius Myſteriorum Fidei, atque eorum etiam, quæ *neceſſitate medii* noſcenda ſunt, ignaros, ideoque tales, qui Sacramentorum nequeant fieri participes. Cui quidem maximo malo quamvis memorati Miniſtri opportuna non negligant remedia adhibere aſſiduis inſtitutionibus; exinde tamen non fit, quin præter ſollicitudinem & laborem, quem Evangelici illi Operarii agnoſcunt ſibi neceſſario ſubeundum, quemque lubenti animo perferunt, idipſum mœrore quodam non afficiat diſpenſationem expoſcentes, expectanteſque, qui cum paupertate vexentur, ſuiſque manibus ſibi victum quæritent, quamcitiſſime cupiunt Urbe excedere, in patrias reverti ſuas

xxxv.

LETTERA CIRCOLARE

Scritta ai Patriarchi, Arciveſcovi, e Veſcovi d'Italia, affinchè col loro zelo Paſtorale ſempre più efficacemente proccurino, che i Fedeli ſiano iſtruiti nelle coſe della Fede.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Premure ed ordini Pontificj per l' iſtruzione di quelli, che nelle tre Baſil. di Roma fanno la penitenza loro impoſta dalla Dataria.



ESSENDOCI ſtato rappreſentato da Perſone da bene, e zelati dell' onor di Dio, che ſarebbe ſtata coſa ben fatta, qualora nelle noſtre Baſiliche Patriarcali di S. Giovanni in Laterano, di S. Pietro in Vaticano, e di S. Maria Maggiore, ſi foſſero ſtabiliti Miniſtri, che iſtruiſſero i penitenti, che dalla Dataria Apoſtolica ſi ſpediſcono alle dette tre Baſiliche per adempire in eſſe le opere ſervili e laborioſe, che vengono loro preſcritte, e che devono adempire, prima che ad eſſi ſi rilaſci la Diſpenſa Matrimoniale, per ottenere la quale ſi ſono portati a Roma; e che l'iſtruzione ſi riduceſſe a far loro fare una fruttuoſa Confeſſione, ad a ricevere degnamente il Sagragramento dell' Altare, il che loro pure viena preſcritto dalla Dataria, oltre la viſita delle ſette Chieſe, e l' aſcendere le Scale Sante: Ed avendo Noi ſopra ciò dati gli ordini opportuni, come ſi raccoglie da una Noſtra Lettera Circolare ſcritta a' Cardinali Arcipreti delle dette tre Baſiliche ſotto il giorno 18. Gennajo di queſto anno corrente; ed avendo avuti ſicuri rincontri del zelo con cui alcuni Canonici, ed altri delle Baſiliche, ſi ſono accinti alla grande opera, travagliando indefeſſamente per l'eſecuzione degli ordini dati; ne abbiamo avuta una ſtraordinaria conſolazione, e ne abbiamo reſe di cuore le dovute grazie al Signor Iddio Autore di ogni bene.

Con ciò ſi ſcopre, che alcuni non ſanno le coſe neceſſarie per ſalvarſi.

§. 1. Non è ſtata però in tutto, e per tutto compiuta la Noſtra conſolazione, eſſendoci ſtato riferito, che nell' occaſione de' Catechiſmi, che ſi vanno facendo per diſporli alla Confeſſione, ſi ritrovano bene ſpeſſo i Diſpenſandi ignari de' Miſterj della Noſtra Santa Religione, parlando anche di quelli, che ſono neceſſarj *neceſſitate Medii*; e però incapaci di eſſere ammeſſi ai Sagramenti. Al qual graviſſimo inconveniente benchè eſſi non manchino di porre gli opportuni rimedj colle neceſſarie iſtruzioni, non è però, che, oltre il travaglio, e la fatica, che gli ſteſſi Miniſtri riconoſcono neceſſaria ed indiſpenſabile, e che ben volentieri ſoffrono, ciò non amareggi i Diſpenſandi, che eſſendo poveretti, e vivendo colle fatiche delle loro mani, non vedono l' ora di partire da Roma, e ritornare alle loro Patrie e contrarre il Matrimonio, che bra-

mano, e per cui hanno intrapreso il viaggio, e si sono sottoposti alla pubblica laboriosa penitenza.

Si conviene, che tale ignoranza non debbasi già attribuire a' Vescovi, ma bensì a colpa di chi non ha imparato.

§. 2. Nel principio del Nostro Pontificato spedimmo una Lettera Circolare, nella quale eccitammo il zelo de' Nostri Confratelli sopra l' insegnamento della Dottrina Cristiana nelle loro Diocesi.. Abbiamo veduti i loro Sinodi vecchj, e nuovi, ed abbiamo rieonosciuto, che sono pieni di esortazioni, ed istruzioni, e che nulla vi manca di quanto è necessario per l' opera importantissima dell' Insegnamento della Dottrina Cristiana. Perlocchè con tutta buona fede ci protestiamo, di essere persuasi, che non vi sia fra loro chi abbia in questo particeole mancato al suo Apostolico ministero, e che l' ignoranza ritrovata in aleuni de' loro Diocesani non sia provenuta, nè provenga da loro colpa, o negligenza; ma bensì o dalla ritrosia de' Sudditi nell' ubbidire agli ordini de' suoi Superiori, col non andare alla Dottrina Cristiana', e poche volte, o forse mai accostarsi a sentire la parola di Dio; o dall' incapacità di tal' uni di apprendere ciò, ehe s' insegna loro; o dall' essere stati ne' primi anni della loro età alla Dottrina Cristiana, senza più essersi curati di accostarsi a quei luoghi, ne' quali avrebbero potuto comodamente, e sorse eon maggior profitto, intendere nell' età adulta quanto su loro detto nella età puerile, in tal maniera che si ridneono ad uno stato io tutto, e per tutto simile a quello, in cui si ritrovano coloro, che nella età puerile non sooo mai stati istruiti, nè sono stati mai alla Dottrina Cristiana: disordini tutti, che, beochè forse sian seguiti, e sieguano, non ostanti le diligeoze de' Nostri degni Confratelli; non esentano però Noi dal peso di dovere con questa Nostra Lettera Circolare eccitare di nuovo il loro zelo; nè esentano Essi dal proseguire, e dall' aecrescere le loro diligenze, in uo punto, dal quale dipende l' eterna salute delle Anime alla loro cura commesse.

Si propone l' Esempio di S. Carlo Borrom.

§. 3. Niuno forse vi sarà fra voi, earissimi Nostri Confratelli, ehe non sia pienamente informato di quanto fece il gran S. Carlo Borromeo, non meno nella sua vasta Diocesi di Milano, che in tutta la Provincia, di eui era Metropolitano, per istabilire un frutiuoso insegnamento della Dottrina Cristiana; quante, e quali furono le fatiche, che esso sopportò per ben sondare questo Santo Istituto: E quando Esso si avvide, che le fatiche fatte oon avevano conseguito quel frutto, che Esso bramava, oon si perdette d' animo, ma accrebbe diligenze a diligenze, come si deduce dal suo quinto Concilio Milanese: *Nos multam hactenus diligentiam adhibuimus, ut omnes, & singuli Christifideles in Fidei Christianæ rudimentorum institutione erudirentur; sed cum parum Nos hucusque profecisse tanta in re cognoverimus, negotii, periculique magnitudine adducti, hæc præ-*

terea

suas, optatoque sese jungere Matrimonio, cujus causa iter arribuerunt, publicæque, nec levis pœnitentiæ incommoda non detrectarunt.

Ignoratio hæc oon Episcop. culpæ seu negligentiæ, sed ipsorummet hominum vitio vertenda dicitur.

§. 2. Pontificatus Nostri initio, Encyclicas Litteras dedimus, quibus Venerabilium Fratrum Nostrorum zelo stimulos veluti addidimus, ut quæ Christianæ Doctrinæ sunt rudimenta', & percepta, in sua quisque Diœcesi explananda curaret, & addiscenda. Diœcesaoas eorum Synodos legimus vetustiores ac recentiores; novimus eas instructionibus & adhortationibus plane refertas, nihilque in iis desiderari, quod ad gravissimum Christianæ Doctrinæ tradendæ opus perficiendum conducere videatur. Quapropter ex animo affirmamus, persuasum nobis esse, inter ipsos reperiri plane neminem, qui Apostollco sibi concredito muneri hac in re defuerit, & ignorantiam, in qua versari nonnullos ex suis Diœcesanis compertum est, haud quidem ipsis culpæ vel oegligeotiæ vertendam, sed repetendam plane vel ex eorumdemmet subditorum pervicacia, qua, neglectis Superiorum mandatis, Christianæ Doctrinæ institutiones refugerunt, & ad exaudiendum Dei Verbum pro concione explanatum raro, vel fortasse nunquam convenerunt; vel saltem ex hebeti nonnullorum ingenio in iis addiscendis, quæ docentur, vel denique ex quo Christianæ Doctrinæ rudimenta primis ætatis suæ aonis exceperint, ubi vero ætate illa excessere, nihil exinde fuerint solliciti ad ea loca accedere, ubi percommode ac fructuosius fortasse etiam potuissent obfirmata ætate percipere, quæ ipsis puerulis fuerunt tradita, adeo ut hi paulatim redigantur ad conditionem ei omnino similem, in qua obversantur quicumque nec prima ætate edocti, nec Christianæ Doctrinæ institutionibus unquam interfuerunt: Incommoda hæc quidem' sunt, quæ quamvis obvenerint, obveoiantque fortasse, curis omnibus per Venerabiles Fratres Nostros adhibitis, non exinde tamen Nos levant onere Encyclicis hisce Litteris eorum zelum iterato excitandi; nec ipsi propterea eximuntur, quin studia sollicitudinesque eo semper majores conferre debeant in id, unde concreditarum sibi animarum sempiterna salus pendere dignoscitur.

Affertur Sancti Caroli Borromæi exempl.

§. 3. Neminem fortasse reperire erit inter vos, Venerabiles Fratres, cui perspectum penitus non sit, quanta peregerit S. Carolus Borromæus tum in ampla sua Diœcesi Mediolanensi, tum in universa Provincia, cui præerat Metropolitanus, ut proficuam tradendæ Christianæ Doctrinæ methodum constitueret; quantosque pertulerit labores, ut religiosum hoc institutum firmiter constabiliret: cumque animadvertisset, non eum cepisse ex tot laboribus fructum, quem exoptabat, haud despondit animum; sed veteribus novas superaddidit curas & sollicitudines, quemadmodum deprehenditur ex quinta Mediolanensi Synodo: *Nos multam hactenus diligentiam adhibuimus, ut omnes, & singuli Christifideles in Fidei Christianæ rudimentorum institutione erudirentur; sed cum parum Nos hucusque profecisse tanta in re cognoverimus, negotii periculique magnitudine*

addu-

adducti, hæc præterea decernimus. Satis namque fuit Sanctissimo Præsuli perspectam fieri vigentem indigentiam, ut iterum manum operi admoveret, curas curis accumulando, parvipensis omnibus, quæ satis multa eousque peregerat; ad eum plane modum, quo Assyriorum Rex satis habuit, delatum ad se fuisse, ignorare gentes præcepta Dei: *Nunciatumque est Regi Assyriorum, & dictum, gentes, quas transtulisti, & habitare fecisti in Civitatibus Samariæ, ignorant legitima Dei Terræ*; ut statim illo mitteret Sacerdotem, qui gentes illas Dei præcepta edoceret: *Præcepit autem Rex Assyriorum dicens: ducite illuc unum de Sacerdotibus, quos inde captivos abduxistis, & vadat, & habitet cum eis, & doceat eos legitima Dei Terræ*: quemadmodum legitur *lib. 4. Regum cap. 17.*

Ideoque excitant. Episcopi ad iterat. curas adhibendas.

§. 4. Nos itaque S. Caroli Borromæi exemplum præ oculis habentes, quamvis omne hactenus studium impenderitis atque sedulitatem, hortamur adhuc rogantes vos per Jesu Christi viscera, ne in tanto opere tradendi Christianæ Fidei rudimenta, animum despondeatis. Hoc agite, ut Parochorum quisque, quæ Sacro Tridentino Concilio, quæ vestris Synodalibus statutis jubentur, sedulo exequatur: ut statis diebus Scholarum Magistri, & Magistræ, Doctrinam tradant Christianam: ut Confessarii, quæ muneris sui sunt impleant, quoties quisquam se ipsorum Tribunali sistit, ignorans quæ *necessitate medii* sunt ad salutem necessaria; idipsumque præstent & Parochi, antequam Sponsos Matrimonio conjungat: Patres familias, atque domorum Heri, serio moneantur de imposita sibi obligatione erudiendi per se, erudiendosque curandi Christianæ Doctrinæ præceptis filios, suosque familiares: quibusque in Diœcesibus receptus est, servetur, cureturque recipiendus, ubi hactenus non obtinuit, usus, juxta quem, ante, vel post Parochialem Missam, elata voce, per ipsummet Parochum recitantur Fidei, Spei, & Charitatis actus recte compositi, populo interim Parochi verba iterante. Nec etiam negligatur incumbens Parocho onus, quo festis diebus, nisi concionem ad populum habere, certe quidem ex Altari Evangelium ei explanare, ipsumque præcipua Sanctæ Religionis Nostræ Mysteria, Dei præcepta, & Ecclesiæ, ac quidquid demum opus est, ut Sacramentorum digne particeps, fiat, edocere tenetur. Vestigia hæc sectentur quoque Concionatores, quibus salutare illud iteretur monitum, ut adhortationibus institutiones adjungant, quandoquidem utrisque indigent Auditores. Denique quænam sit optima methodus in rudibus hominibus Christiana Doctrina erudiendis, indigitatur a S. Augustino in libro de *Catechizandis rudibus cap.* 10. ubi inquit, proficuam præ cæteris eam esse, qua post explanationem, familiares instituantur interrogationes; ex familiari quippe interrogatione compertum fit, an quæ quisque audivit, mente perceperit, vel an potius iterata explanatione opus sit, ut alieno captui res subjiciatur: *interrogatione quærendum est, utrum is, qui catechizatur, intelligat; & agendum pro ejus responsione, ut aut planius, & enodatius loquamur*, aut

Recenser. complur.

Pro meth. docendi Doctrin. Christian. probatur usus interrogation. post explanat.

terea decernimus: Essendo bastato a quel gran Santo il sapere, che v'era il bisogno, per dovere operare in avvenire, aggiungendo diligenze a diligenze, nonostante quel molto, che insin all'ora aveva fatto; In quella guisa, che bastò al Re degli Assirj l'avere avuta notizia, che le genti ignoravano i precetti di Dio: *Nuntiatumque est Regi Assyriorum, & dictum: gentes, quas transtulisti, & habitare fecisti in Civitatibus Samariæ, ignorant legitima Dei Terræ*; per spedirvi subito un Sacerdote, che insegnasse a que Popoli i precetti di Dio: *Præcepit autem Rex Assyriorum dicens: ducite illuc unum de Sacerdotibus, quos inde captivos adduxistis, & habitet cum eis, & doceat eos legitima Dei Terræ*: Come si legge *nel lib. 4. de' Re al Cap. 17.*

Col quale si esortano i Vesc. a fare nuove diligenze.

§. 4. Conformandoci Noi a questo pratico insegnamento di S Carlo Borromeo, non ostanti le diligenze in fin ad ora da voi praticate, vi esortiamo, pregandovi per le viscere di Gesù Cristo, a non perdervi d'animo nella grande opera dell'insegnamento della Dottrina Cristiana. Fate, che ogni Parroco faccia ciò, che gli vien prescritto dal Sagro Concilio di Trento, ed anche da' vostri Sinodi: che s'insegni ne' giorni determinati la Dottrina Cristiana da' Maestri, e Maestre delle Scuole: che i Confessori facciano il loro dovere, quando tal' uno si accosta al loro Tribunale ignorando le cose necessarie *necessitate Medii* per salvarsi, e che lo stesso si faccia anche da' Parrochi prima di congiungere in Matrimonio quelli, che vogliono maritarsi. S'inculchi a i Padri di famiglia, e Padroni delle Case, l'obbligo d'istruire e fare istruire i loro Figli, e Famigliari nella Dottrina Cristiana: E nelle Diocesi, nelle quali è introdotta la disciplina, si prosiegua, e dove non è introdotta, s'introduca, che prima, o dopo la Messa Parrocchiale, si dicano ad alta voce, ed adagiatemente, dal Parroco istesso, gli Atti di Fede, Speranza, e Carità, ben composti, ripetendo il Popolo le parole del Parroco. Non si trascuri l'adempimento dell'obbligo, che ha il Parroco, se non di predicare ne' giorni festivi, almeno di esporre dall' Altare al Popolo l'Evangelio, e d'istruirlo de' Misterj principali della nostra Santa Religione, de' precetti di Dio, e della Chiesa, e di quanto è necessario per degnamente ricevere i Santi Sagramenti. Si battano le stesse pedate da' Predicatori, a' quali si dia il salutare avvertimento di unire all'esortazione, l'istruzione, avendo gli Uditori bisogno dell'una, e dell'altra. Il metodo finalmente d'insegnare a i rozzi la Dottrina Cristiana viene additato da S. Agostino nel libro *de Catechizandis rudibus al Cap.* 10. ove dice, essere utilissimo quello della famigliari interrogazioni, dopo aver fatta la spiegazione; ricavandosi dalla famigliare interrogazione, se chi l'ha udita, l'ha capita, e se per farla capire v'è bisogno d'altra spiegazione: *Interrogatione quærendum est, utrum is, qui catechizatur, intelligat; & agendum, pro ejus responsione, ut aut planius, & enodatius loquamur, aut quæ illis nota sunt, non explicemus latius &c. Quod si nimis tardus est*, mise-

Se ne accennano molte.

Nell'insegnare la Dottrina si loda l'uso d'interrogare dopo la spiegaz.

Anno 1754. *misericarditer succurrendus est, breviterque ea, quæ maxime necessaria sunt, ipsi potissimum inculcanda*. Teniamo per certo, che si farà sempre da voi più di quello, che con questa nostra presente Lettera Circolare vi additiamo. Ed intanto con pienezza di cuore diamo a voi, Venerabili Fratelli, ed al Gregge alla vostra cura commesso, l'Apostolica Benedizione.

Scritta li 26. Giugn. 1754. del Ponc. XIV. Datum ex Arce Castri Gandulphi die 26. Junii 1754. Pontificatus Nostri Anno Decimoquarto.

aut quæ illis nota sunt, non explicamus latine &c. Quod si nimis tardus est, misericorditer succurrendus est, breviterque ea, quæ maxime necessaria sunt, ipsi potissimum inculcanda. Illud nobis persuasum est, fore, ut longe plura ipsi persequamini, quam Encyclicis hisce Litteris Nostris vobis indigitamus. Interim vobis, Venerabiles Fratres, concreditoque sollicitudini vestræ Gregi, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur. Pont. A. XIV.

Datum ex Arce Castri Gandulphi die 26. Junii 1754. Pontificatus Nostri Anno Decimoquarto. Dat. 26. Jun. 1774. Pont. an. 14.



XXXVI.

CONFIRMATUR

Decretum Congregationis Consistorialis, quo fuit declaratum sub Constitutione Innocentii PP. XII. super Capitulationibus Sede Vacante initis, comprehendi etiam Monasteria & Collegia utriusque sexus, necnon eadem Constitutione prohiberi quascumque pactiones, & Capitulationes, etiam per se honestas & licitas.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Pont. cura in iis confirmandis quæ provide sunt constituta. PASTORALIS regiminis sollicitudo ex alto Nobis immerentibus commissa exigit, ut non solum euremus novas leges, si quando rerum conditio, aut necessitas postulat, condere; sed etiam ea, quæ a Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris provide ac salubriter constituta sunt, Apostolicæ confirmationis robore communire.

Decretum Congreg. Consistor. refertur. §. 1. Alias siquidem a Congregatione rebus Consistorialibus præposita emanavit Decretum tenoris sequentis, videlicet. Cum san. mem. Innocentius PP. XII. per Constitutionem editam die 22. Septembris 1695. quæ incipit *Ecclesiæ Catholicæ*, innovatis etiam pluribus aliorum Prædecessorum Pontificum sanctionibus, districte interdixerit, ne, occurrente Ecclesiarum, sive Monasteriorum quorumvis vacatione, pactiones ullæ, sive capitulationes, aut concordata, aut statuta, adversus Sacrorum Canonum, & Apostolicarum Constitutionum dispositionem, ab iis, ad quos personarum præficiendarum electio pertinet, ante electionem, vel postulationem fiant; &, ubi nihilominus inita fuerint, ea prorsus irrita, & invalida, nec observanda esse, etiamsi juramento munita fuissent, declaraverit, & decreverit; quæ vero post electionem seu postulationem fieri contingeret, ea ad Romanum Pontificem deferri, ejusque judicio subiici, suspensa interim eorum executione, donec a Sede Apostolica impetrata fuerit confirmatio, præceperit, prout in memorata Constitutione uberius continetur; dubitatum vero fuerit, primo, an sub ea comprehendantur etiam Monasteria fœminarum, vel Capitula, seu Collegia, quæ juxta nonnullarum Provincia- rum consuetudinem, sunt mixta ex maribus & fœminis, sub unius Abbatissæ, seu Præpositæ, sive Priorissæ regimine; secundo, an prædicta Constitutio eas etiam afficiat pactiones, quæ in Ecclesiarum, vel Monasteriorum ipsorum utilitatem cedunt, vel quæ alioquin, si per se spectentur, non judicantur illicitæ.

Innoc. PP. XII. Constit. vetat Sede Vacante quascumque Capitulationes contra Sacros Can. ante electionem initas.

Quæ vero post elect. factæ fuerint, jubet judicio subjici Romani Pontificis.

Dubitat. an sub ea Constit. compre- hendant. etiam Monasteria Fœmin. & Colleg. utriusq. sexus. Et an etiam non illicitæ pactiones prohib.

§. 2. Hinc ad tollendas hujusmodi dubitationes, & animarum pericula tutius submovenda, Congregatio particularis Consistorialis, a Sanctissimo Domino Nostro deputata, censuit, si Sanctitati Suæ videbitur, declarandum, & decernendum, sub præmissa Constitutione Innocentii XII. ejusque omnibus præscriptionibus, etiam quoad indictas pœnas, omnino comprehendi etiam Monasteria, vel Capitula, seu Collegia mixta ex utriusque sexus personis, regimini, vel jurisdictioni unius Abbatissæ, seu Præpositæ, sive Priorissæ subjectis, ac de ejusmodi etiam Monasteriis, Capitulis, sive Collegiis præfatam Constitutionem esse intelligendam, perinde ac si de iis quoque expressa, & specialis mentio habita fuisset: Adeoque pactiones, Capitulationes, concordata, seu statuta quæcumque hujusmodi, occasione electionis personæ prædictis Monasteriis, sive Capitulis, & Collegiis præponendæ, tum facta, tum quæ deinceps fieri contingeret, tametsi interposita jurisjurandi religione roborata, omnino obnoxia esse, & fore prohibitioni, nullitati, pœnæ, ceterisque omnibus, & singulis ordinationibus, decretis, & declarationibus respective in ea, ut præfertur, Constitutione contentis, &, quatenus opus sit, ad hujusmodi etiam Monasteria, vel Capitula, sive Collegia mixta ex utriusque sexus personis, præfatam Constitutionem esse extendendam.

Censuit Congreg. prædicta Monast. seu Coll. prædicta compr.

§. 3. Præterea, cum valde Ecclesiasticæ disciplinæ intersit omnem ambitiosæ cupiditati aditum præcludere, ac providere, ne ullo modo etiam indirecte, læsa remaneat libertas eligendi personas magis dignas, magisque idoneas, quæ assentiri forsan recusarent iis pactionibus, quibus aliæ minus idoneæ, ad obtinendum electionis commodum, annuerent; similiter declarandum, & decernendum censuit, memorata Constitutione affici eas etiam pactiones, ante electionem, vel postulationem initas, quæ cæteroquin Ecclesiis ipsis, vel Monasteriis utiles sint, vel quæ intrinsecus, & per se consideratæ, nullam mali suspicionem redoleant, sed quæ ideo malæ sunt, quia ju- re

Et prohiberi licitas etiam pactiones si ante electionem fuerint initæ.

re humano, & per Sacros Canones, sive Apostolicas Constitutiones, ac præsertim illam Innocentii XII. interdicuntur: Quo vero ad eas, quas post electionem vel postulationem fieri contingeret, servandam indem esse memoratam Innocentii XII. Constitutionem, ut scilicet illæ statim ad Summum Pontificem deferantur, & Sedis Apostolicæ judicio subjiciantur, suspensa interim earum executione, donec ab eadem Sancta Sede, sine cujus auctoritate nihil omnino in similibus pacisci fas est, confirmationis robur in totum, vel in partem obtinuerint. Facta autem per me infrascriptum præfatæ Congregationis Secretarium de præmissis relatione Sanctissimo Domino Nostro, ejusdem Congregationis sententiam Sanctitas Sua approbavit, atque ita ab omnibus, ad quos pertinet, perpetuo, & inviolabiliter servari, & judicari mandavit, cum omnibus etiam derogationibus præfatæ Constitutioni Innocentii XII. insertis; nec non Litteras Apostolicas in forma Brevis super præsentis Decreti confirmatione, & approbatione expediri jussit.

Si vero post Sedis Apostol. judic. esse subjiciendas.

Datum Romæ hac die 16. Augusti 1727.

P. Cardinalis Corradinus.

Dominicus Rivera dictæ Congreg. Secretarius.

Loco ✝ Sigilli.

§. 4. Hujusmodi autem tam providum, ac salubre Decretum, quo firmius subsistat, & servetur exactius, tenore præsentium, Apostolica auctoritate approbamus, & confirmamus, ac de novo, quatenus opus sit, statuimus, & innovamus, atque illud ab omnibus cujuscumque ordinis, gradus, status, ac dignitatis, in perpetuum servari, & custodiri præcipimus, & mandamus; decernentes, easdem præsentes Litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus & per omnia plenissime suffragari, sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & delegatos etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari: quibuscumque in contrarium facientibus non obstantibus.

Hoc Decr. Apostol. auctorit. roborat.

Et illius perpetuæ firmitati consulitur non obstantibus quibuscumque.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XV. Julii MDCCLVI. Pontificatus Nostri Anno Decimoquarto.

Dat. die 25. Julii 1754. Pont. XIV.

D. Card. Passioneus.

XXXVII.

NE CHRISTIFIDELES

Sub Turcarum ditione versantes, ad occultandam Christianæ Religionis professionem, Mahumetana Nomina sibi imponant, iisque se compellari patiantur.

Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis & Episcopis, necnon dilectis Filiis Parochis & Missionariis, Provinciæ Albaniæ,

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Quod Provinciale Concilium Albanum Provinciæ vestræ, Venerab. Fratres, Dilecti Filii, Anno MDCCIII. sub fel. rec. Clemente Papa XI. Prædecessore nostro celebratum, inter cætera, Canone tertio sanctissime statuerat, nimirum ne Turcica, seu Mahumetana Nomina, sive parvulis, sive adultis in Baptismate imponerentur; neve Christifideles Turcicis, seu Mahumetanis Nominibus, quæ nunquam sibi imposita fuerant, ob quamcumque vel tributorum exemtionem & immunitatem, vel liberi commercii commodum, vel evitandarum pœnarum causam, se nuncupari paterentur; id ipsum, inter cætera, Nos quoque commendantes, confirmavimus, ac servandum præcepimus in nostra Encyclica Epistola, cujus initium est = *Inter omnigenas*, pro Regno Serviæ, & finitimis Regionibus, super pluribus Religionis ac disciplinæ capitibus die XI. mensis Februarii Anno MDCCXLIV. Pontificatus Nostri Anno Quarto edita. Providum igitur, ac salutare ejusmodi statutum ab Antecessoribus vestris tanta cum sapientia ac religione conditum, & tamquam luculentum Catholicæ Fidei, sinceræque vestræ christianæ pietatis exemplum, aliis ad imitandum & omnino custodiendum a Nobis districte præceptum, quemadmodum in Provinciæ vestræ majorem gloriam & existimationem, majoremque consequendæ æternæ animarum salutis utilitatem, ita si negligi forte contingat, in majus ejusdem vestræ Provinciæ dedecus, apertumque animarum discrimen redundare videtur.

Iterata decreta, quibus vetitum Christifid. quamcumque ob causam Mahumetana nomina assumere.

§. 1. Nos autem, qui abusum illum in prædicta Epistola nostra tamquam turpem christianæ professionis occultationem ad infidelitatem accedentem pronuntiavimus, maximo cum Pontificii animi nostri mœrore accepimus, quod quamplurimi istius Provinciæ, posthabita æternæ salutis ratione, easdem Turcica, sive Mahumetana Nomina usurpare pergant, non solum ut a tributis & oneribus illis, quæ Christifidelibus imposita sunt, vel imponi sæpe contingit, immunes & liberi sint & habeantur; verum etiam ut tam ipsi, quam eorum Parentes, a Mahumetana secta apostatasse minime credantur, nec pœnis hac in re inflictis [illegible] ... Hæc enim omnia, etsi Fides Christi

Eorum quippe usus mendacium in re gravissima, & virtualem fidei negationem continet.

sti in corde teneatur, fieri tamen nequeunt, sine Mahumetis errorum simulatione; sinceritati Christianæ contraria; quæ mendacium in re gravissima continet, & virtualem Fidei negationem, maxima cum Dei injuria, Proximique scandalo, includit: Unde opportuna etiam præbetur Turcis ipsis occasio, Christifideles omnes, tamquam hypocritas & deceptores existimandi, atque adeo jure ac merito persequendi.

Unde nullatenus ferendus.

§. 2. Accedit præterea ad mœrorem, doloremque nostrum magis magisque augendum; quod nonnulli ex Vobis ipsis, Venerabiles Fratres, atque ex Vobis quoque, Dilecti Filii Parochi & Missionarii, ad tam privatam ac detestabilem simulationem nihil animadvertentes, immo conniventes, atque inanibus ad excusandas excusationes in peccatis rationum momentis adducti, eos Christifideles curæ vestræ creditos, qui supradicta Turcica, seu Mahumetana Nomina assumunt, iisque vocari student, ad Sacramentorum participationem, sine ullo prorsus conscientiæ angore, & publica cum bonorum Christifidelium offensione, admittere non vereantur.

Nova Sanctione damnatur, ac interdicitur.

§. 3. Hinc est, quod Nos, qui ex injuncta Nobis omnium Ecclesiarum sollicitudine, ac suprema Sacrosancti Apostolatus procuratione, Christianos omnes in viam salutis reducere, eosdemque puros, sinceros, in spiritu & veritate ambulantes, & absque macula, Deo exhibere tenemur, postquam Venerabiles Fratres nostros Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales contra Hæreticam pravitatem generales Inquisitores super hac re audivimus, de eorum consilio, primum quidem laudatum Concilii Albani vestræ Provinciæ Canonem renovantes, Apostolica auctoritate nostra tenore præsentium confirmamus, & districte servandum mandamus; necnon memoratæ Epistolæ nostræ decreta ad vestram quoque Provinciam auctoritate & tenore paribus extendimus, & servanda itidem præcipimus: Deinde districte pariter prohibemus, ne quilibet ex Christifidelibus, quocumque casu vel prætextu, aut in quibusvis excogitabilibus circumstantiis, eadem Turcica, seu Mahumetana Nomina, ut Mahumetani credantur, assumere audeat.

Sub certis Spiritualibus pœnis, quarum executio Episcopis committitur.

§. 4. Porro, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, Vos rogamus & in Domino hortamur, ut serio animo ministerium vestrum, & districtam Supremo Pastorum Principi Jesu Christo Æterno Judici rationem de commissis unicuique vestrum ovibus a Vobis reddendam considerantes, & ipsi curetis per bona opera vestra certam electionem vestram facere, & minime omittatis, (quod sine gravissima incuriæ, negligentiæque vestræ culpa accidere non potest) eosdem Christifideles Provinciæ vestræ arguere, obsecrare, & increpare in omni patientia & doctrina, ut conversationem suam inter Gentes habentes bonam, in omnibus seipsos præbeant exemplum bonorum operum, ut ii, qui ex adverso sunt, vereantur, nihil habentes malum dicere de ipsis, quasi malefactoribus, qui turpis lucri causa aliud in ore, aliud in corde gerant. Quod si qui admonitionibus vestris & præceptis nostris non acquiescant, ad Apostolicæ disciplinæ normam, virga compesci debent, & circa ipsos Albanensis Synodi vestræ, & dictæ Epistolæ nostræ, sanctiones & pœnæ omnino exequendæ sunt, quibus in vita Sacramentorum, & post mortem, si impœnitentes decesserint, suffragiorum incapaces declarantur. Quas quidem pœnas iterum, quatenus opus sit, innovamus & infligimus, & debitæ executioni a Vobis mandandas volumus, & injungimus. Hoc autem nemini ex Vobis, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, durum esse debet; quoniam nisi abundaverit justitia vestra plusquam Schismaticorum & Hæreticorum, quorum tamen nullus Mahumetanum Nomen assumere præsumit, non intrabitis in Regnum Cœlorum.

Diffidentes de sua in Fide constantia ad Christianorum terras confugere hortatur.

§. 5. Illos denique, qui ex Mahumetanis Christiani sunt facti, vel qui istorum sunt filii, si de sua in Fide constantia diffidant, vereanturque, ne si Turcica deponant nomina, Dominantium pœnas incurrant, easdemque subire formident, serio admoneatis, ut omnino regiones illas occulte deserant, & ad Terras Christianorum accedant, atque confugiant, in quibus & Deus, qui dat escam omni Carni, & Fidelium Caritas minime ipsis deerit; maxime si Episcoporum commendatitiis Epistolis muniantur. Interim Vobis, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, Apostolicam Benedictionem, quam a quolibet Venerabili Fratre Antistite in sua Diœcesi Christifidelibus Orthodoxis nostro nomine impendi volumus, peramanter elargimur.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die prima Augusti MDCCLIV. Pontificatus Nostri Anno XIV.

Dat. die 1. Augusti anni 1754.

XXXVIII.

ECCLESIASTICIS

Omnibus Ritus Slavo-Latini præcipitur ut in Missis & Divinis Officiis Slavum Literale idioma cum characteribus Hieronymianis retineant, & Missalibus Breviariis &c. utantur typis Congregationis Propagandæ Fidei editis.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Pontifices solliciti, do, ne novitates & abusus in Sacros Ritus irrepant.

EX pastorali munere, quo Romani Pontifices Catholicæ præsunt Ecclesiæ, eamque moderantur, consueverunt Prædecessores Nostri vigilem navare curam, ut in Sacris peragendis, suos unaquæque Natio legitime invectos Ritus Religiose custodiat, ejusque idiomatis uniformitatem retineat, quo illius respective Majores in Missæ Sacrificio, Divinisque Officiis usi dignoscuntur; prohibentes ne quid a prisca lingua, vulgaribus licet dicendi formulis immutata, deflectatur, omnemque adhibentes operam, ut abusus procedentibus temporibus inolescentes eradicarent.

§. 1. Cum

PONT. A. XIV.

Ritus Nationi Illyricæ concessus a Joanne VIII.

§. 1. Cum itaque ex fide dignorum testimonio acceperimus, in Ritum Slavo-Latinum, quem felicis recordationis Prædecessor Noster Joannes Papa VIII. fideli ac religiosæ Nationi Illyricæ, una cum idiomate, quod nunc Slavum litterale appellant, & characteribus, quos Hieronymianos dicunt, adhibendum concessit, & successivis temporibus recolendæ memoriæ Prædecessores pariter Nostri Urbanus VIII., & Innocentius X., dum Missale, & Breviarium eodem idiomate, & characteribus, excudenda typis traderentur, iteratis vicibus confirmarunt, nonnullos irrepere abusus, Apostolicæ Sedis intentionibus, institutisque contrarios, perniciosa aliquorum libertate, qui audent Missas, insertis Orationibus & precibus Slavo vulgari sermone conscriptis, componere, Initium quoque Evangelii secundum Joannem, & Psalmum *Lavabo*, eadem vulgari lingua, latinisque characteribus impressa, nulla desuper a Nobis facultate, & approbatione præobtenta, sibi, aliisque Sacerdotibus legenda proponere: Idcirco ne hujusmodi abusus, qui eumdem Ritum miscere ac turbare facile posset, latius progrediatur; postquam aliis Nostris editis Constitutionibus, nimirum quinquagesima septima, cui initium *Etsi pastoralis*, & octogesima septima incipiente *Demandatam cœlitus*, quæ extant in Bullario Nostri Tom. 1. p. 167. & 200. Græcorum Rituum conservationi, & integritati, pro Italo-Græcorum, & Græco-Melchitarum Nationibus, abunde providimus; eamdem nunc sollicitudinis Nostræ curam ad Illyricam Nationem convertentes, suprema, qua fungimur Apostolica auctoritate, volumus, præcipimus, atque mandamus, ut Ecclesiastici omnes & Sacerdotes tam Seculares, quam cujuscumque Ordinis, aut Instituti Regulares, qui Ritum Slavo-Latinum profitentur, in Augusto Altaris Sacrificio, & in Horis Canonicis, aliisque divinis Officiis persolvendis ac obeundis, Missalia, Tabellas, & Breviaria characteribus Hieronymianis impressa typis Congregationis Propagandæ Fidei, quæque imposterum ibidem imprimentur, non sine præviis opportunis revisionibus, & approbationibus, aliisque diligentiis hucusque adhibitis, & deinceps adhibendis a Viris doctis, & Slavo-Latinum idioma, ac Hieronymianos characteres apprime callentibus, quemadmodum per plura antеacta sæcula ab Illyrico Clero servatum studiose fuit, ita deinceps omnino adhibere debeant, & teneantur; atque in posterum nemo ex prædicto Clero, in Missis celebrandis, aut in divinis Officiis persolvendis, Orationes & Preces, quæ nostra, & Apostolicæ Sedis auctoritate examinatæ non fuerint, & approbatæ, recitare, aut quoquo modo adhibere audeat, seu præsumat.

Interv. pluribus irreptis a nonnull. ... abusib.

Quibus prolcript. vetustior redintegr. novisque Sanction. ejusdem firmitati consulitur

Quarum Executio Archiep. & Episc. demand.

§. 2. Quocirca Venerabilibus Fratribus Nostris Archiepiscopis, & Episcopis, in quorum Diœcesibus Ritus Slavo-Latinus viget, committimus, atque injungimus, ut pro zelo & sollicitudine, qua tenentur concreditis sibi Ovibus præesse, & Sacrorum Ecclesiæ Rituum integritati advigilare, sedulam exactamque hujusce Nostræ voluntatis, ac districti præcepti executionem curent, atque urgeant, ac novitates omnes, irreptosque quoslibet abusus eliminent, adhibitis efficacioribus remediis a Sacris Canonibus in pervicaces & refractarios indictis; similia vero successivis temporibus attentari minime patiantur.

ANNO 1754.

Decreta pro præmissorum firmitate.

§. 3. Decernentes has Nostras Literas, & in eis contenta hujusmodi, semper & perpetuo firma, valida, & efficacia existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, & ab illis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, inviolabiliter observari debere; sicque, & non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, horumque Congregationes, necnon Apostolicæ Sedis Nuntios, & quosvis alios quacumque præeminentia, & potestate fungentes, & functuros, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate & auctoritate, judicari, & definiri debere; ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Derogatio contrar.

§. 4. Non obstantibus contrariis quibuscumque, etiam in Synodalibus forsan, aut Provincialibus Conciliis editis Constitutionibus, aut Decretis; Privilegiis quoque, & Indultis eidem Nationi Illyricæ, ejusque Ecclesiis, atque Præsulibus, quavis etiam Apostolica auctoritate concessis, ac iteratis vicibus confirmatis, & innovatis, ac usibus, stylis, & consuetudinibus quantumvis diuturna observantia firmatis; quibus omnibus, & singulis, tenore præsentium, & ad præmissum effectum, specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Fid. transumptis habenda.

§. 5. Volumus autem, ut earumdem præsentium Litterarum transumptis seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Sanctio pœnalis.

§. 6. Nulli ergo Hominum liceat paginam hanc Nostræ Declarationis, inhibitionis, præcepti, mandati, commissionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Data die 25. Aug. 1754. Pont. 14.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo quarto, octavo Kalendas Septembris, Pontificatus Nostri Anno Quartodecimo.

D. Card. Passioneus

J. Card. Pro-Datarius.

V I S A

De Curia J. C. Boschi.

L. Eugenius.

Loco ✝ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

S QUIN-

Anno 1754

XXXIX

QUINQUECCLESIENSIS

Episcopus, ejusque successores, perpetuo Pallii usu, ac prægestandæ Crucis concessione donantur, sub certis modis ac conditionibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

Roman. Pont. in distrib. honoribus inferior. Ecclesiar. Prælatib. jus suum exercens, & summor. saluti prospic.

ROMANUS Pontifex in Beati Petri Sede ad universæ Ecclesiæ regimen a Deo constitutus, dum Apostolicæ benignitatis favores inferiorum Ecclesiarum Præsulibus circumspecta liberalitate distribuit, non modo supremam illam exercet potestatem, quam sibi veluti hæreditate relictam agnoscit a Beatissimo Apostolorum Principe, a quo, ut Sanctus Innocentius inquit, *Episcopatus ipse, & tota auctoritas nominis hujus emersit*; sed illud præterea efficere studet, ut animarum Pastores sacris honoribus aucti, majorem sibi a subjectis Populis reverentiam concilient, atque ita uberiores spiritualis sollicitudinis suæ fructus ex eorum docilitate & obedientia percipiant.

Inter præstantiora honoris insignia Pallii usus recensetur, & jus prægest. sanct. Crucis. Pallii Mysticum indument. quibus detur.

§. 1. Porro inter eximia sacræ dignitatis decora, quæ ab Apostolica Sede diversis per Orbem Ecclesiis, earumque Antistibus, indulgeri consueverunt, & Sacri Pallii usus, & jus præferendi Sanctissimæ Crucis signum, merito numerantur. Quorum primum illud, materiæ quidem simplicitate, ipsaque sui specie exiguum, sed Pontificiæ Benedictionis munere, & mysteriorum significatione pretiosum, e sanctiori Ecclesiæ Thesauro, nimirum ex Veneranda Beati Petri Apostoli Confessione desumptum, certis dumtaxat tribuitur insignium Ecclesiarum Præsulibus, iisdemque enixe postulantibus, & peculiarem obedientiam & fidem Romano Pontifici, solemnis jurisjurandi interpositione, spondentibus: Ut, sicut olim Dominus noster Jesus Christus, ovium suarum curam eidem Beato Petro committens, conditionem posuit dicens: *Si diligis me, pasce Oves meas*: Ita non aliis præstantiora hæc Pastoralis Officii insignia tradantur, quam qui Apostolicæ Sedi subjectionis debitæ signa persolvant, quæ ipsos cum Beato Petro tamquam membra de membro habere, & Catholici capitis unitatem servare declarent.

Mystica itidem, plurimaque virtute prægestatio Crucis sublimis.

§. 2. Erectæ autem Crucis delatio, Salvatoris nostri, cujus legatione fungimur, humilitatem pariter, & potentiam declarat, atque ita intuentium animos allicit ad illius excipienda præcepta, qui exaltatus a terra, omnia traxit ad se ipsum, ut simul etiam prævaricatores admoneat, hoc idem Crucis signum in Cœlo fore, quum Dominus ad judicandum Orbem Terræ in splendore Majestatis advenerit. Quæ quidem Indulta, licet olim solis Apostolicæ Sedis Vicariis concedi consueverint, deinde vero quarumdam Ecclesiarum Metropolitanarum Præsulibus communicata, ad Minoris autem Ordinis Antistites, nimirum ad simplices Cathedralium Sedium Episcopos, nequaquam extensa fuerint; nihilominus omnium sæculorum monumenta testantur, eadem præclaris quibusdam Ecclesiarum Pastoribus, etiam Metropolitico jure & potestate carentibus, ex Apostolicæ Sedis indulgentia, nunc personali privilegio peculiaribus ipsorum meritis debito, nunc autem perpetua concessione, ad illustrium Ecclesiarum splendorem augendum cumulandumque, tributa fuisse.

Post. A. XV. Vetustior recentiorque praxis S. Sedis in hujusm. indultis conced.

Quinquecclesiensis Ecclesiæ erectio ac dignitas.

§. 3. Cum itaque Ecclesia Quinquecclesiensis, Provinciæ Strigoniensis, in Hungariæ Regno constituta, Sancti Stephani I. quondam Hungariæ Regis pia liberalitate fundata atque dotata, & tam in Ecclesiastica Hierarchia, quam in prædicti Regni Ordine multis nominibus clara, & illustris, hac olim prærogativa, de tempore recol. mem. Innocentii Papæ III. Prædecessoris nostri gavisa fuisse dignoscatur, ut illius Episcopus, ex Romani Pontificis concessione, Pallio uteretur; quod constat ex ejusdem Innocentii Papæ litteris relatis in Cap. *Cum in Juventute, de præsumptionibus*: Et licet aliquorum opinione, eorum probabilior sententia videatur, qui Indultum hujusmodi tunc existenti Episcopo dumtaxat, non autem illius Successoribus tributum fuisse putant, quum tamen major Canonistarum, aliorumque Scriptorum numerus, privilegium ipsum Ecclesiæ Quinquecclesiensi, ejusque Episcopis pro tempore existentibus concessum, nec nisi ob lacrymabiles ejusdem Ecclesiæ vicissitudines, quæ sub gravissimo Turcarum jugo diu oppressa jacuit, amissum fuisse arbitretur: Hinc factum est, ut plures ejusdem Ecclesiæ Episcopi, dum illius statum Apostolicæ Sedi præscriptis temporibus de more referrent, & opportuna suis rebus postulata proponerent, ad prædicti privilegii usum se se reintegrari petierint. Quod cum etiam nuper existens Quinquecclesiensis Episcopus in sua relatione, quam anno 1743. per occasionem visitationis Sacrorum Liminum, ad Nos & Apostolicam Sedem transmisit, atque iterum Ven. Frater Georgius modernus ejusdem Ecclesiæ Antistites, enixis precibus postulaverint; eorum autem votis Carissima in Christo Filia Nostra Maria Theresia Hungariæ & Bohemiæ Regina Illustris, in Romanorum Imperatricem Electa gravissimum supplicationis suæ suffragium adjunxerit; Nos, attentis præmissis, & tam devotionis nostræ affectum erga memoriam Beati Regis ejusdem Ecclesiæ Fundatoris de Catholica Fide & Religione optime meriti, quam paternæ voluntatis nostræ studium erga ipsam Mariam Theresiam Reginam & Imperatricem Electam, cujus egregia ad hunc diem extiterunt in Nos, & Apostolicam Sedem officia, amplius declarare volentes, præfati etiam Georgii moderni Quinquecclesiensis Episcopi zelum atque virtutes justa æstimatione pensantes, eumdemque a quibusvis suspensionis, & interdicti, &c. censentes, eidem Georgio Episcopo, ut ipse & ejus Successores Ecclesiæ Quinquecclesiensis Præsules

Pallio hon. olim gav.

Hujusm. indultum alii personale.

Perpet. alii aliud.

Iterata Quinqueccles. Episc. & Reginæ Hungariæ preces pro novi indulti concessione.

Quorum ob egregia merita, & Beati Fundatoris inclytam memor.

Pont. A. XV.

Perpet. indultum utendi Pallio, & prægest. Crucis Quinquecclesi. Episcopis concedit. sub certis tamen modis ac condit.

sules pro tempore existentes, de cætero perpetuis futuris temporibus Sacrum Pallium in solemnitatibus & functionibus in Pontificali Romano descriptis, induere & gestare, ac etiam Crucem ad instar Archiepiscoporum ante se elevari & gestari facere, in dicta Quinqueccleſiensi Civitate & Diœcesi dumtaxat, & non alibi omnino, sive in alienis Diœcesibus, sive in prædicti Hungarici Regni Comitiis, sive in quibusvis aliis locis Episcopo præfato non subjectis, etiamsi Ordinariorum Locorum licentia ad id accederet; nec etiam in dicta Civitate & Diœcesi Quinqueccleſiensi, in præsentia alicujus ex Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, vel Nostri, & ejusdem Sedis Apostolicæ Ordinarii aut Extraordinarii Legati, seu Nuncii, vel Archiepiscopi Strigoniensis, nisi de eorum respective consensu, sub gratiæ & concessionis hujusmodi nullitate; & dummodo quoad Pallium prædictum tam ipse Georgius, quam illius Successores Quinqueccleſienses Episcopi pro tempore futuri, illud ab eadem Apostolica Sede, servatis de jure, vel consuetudine servandis, postulare, & consueto fidelitatis debitæ juramento edito, accipere, aliaque in similibus observari solita adimplere teneantur, nec ante acceptum Pallium erectæ Crucis gestationem sibi licitam esse noverint: Utque demum, salvo in omnibus Jure Metropolitico Ecclesiæ Strigoniensis, illiusque Archiepiscopi pro tempore existentis, & nihil immutato præcedentiæ ordine inter ipsos Episcopos Quinqueccleſienses, aliosque Episcopos, sive ejusdem, sive alterius Provinciæ, hactenus de jure, usu, aut consuetudine, in quibusvis functionibus, consessibus, aut comitiis servari solito, hujusmodi Pontificalis honoris insignibus uti libere & licite possint, & valeant, de Apostolicæ auctoritatis plenitudine, tenore præsentium, concedimus & indulgemus.

Decreta ad Indulti firmitat.

§. 4. Decernentes easdem præsentes litteras semper firmas, validas, & efficaces existere & fore, nec unquam sub quibusvis generalibus similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, aut aliis contrariis dispositionibus comprehensas, sed semper ab illis exceptas esse & fore, ac censeri; ac dicto Georgio Episcopo, ejusque successoribus dictæ Quinqueccleſiensis Ecclesiæ Præsulibus pro tempore existentibus, perpetuo suffragari, necnon ab ipsis respectiva in omnibus, & per omnia observari; sicque, & non alias, per quoscumque Judices, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac dictæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, ejusdemque Sedis Nuncios, judicari & definiri debere; ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter judicari, aut respective attentari contigerit.

Derogat. contrar.

§. 5. Non obstantibus Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus; seu dictæ Quinqueccleſiensis, aut alterius cujuscumque Ecclesiæ, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Anno 1754.

Sanctio.

§. 6. Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam Nostræ absolutionis, concessionis, indulti, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire; Siquis autem &c. incursurum.

Dat. 1. Septemb. 1754. Pont. XV.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo quarto, Kalendis Septembris, Pontificatus Nostri Anno XV.

D. Card. Passioneus.

J. Card. Pro-Datarius;

Visa

De Curia J. C. Boschi.

L. Eugenius.

Loco ✝ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

S. LEONI I. PAPÆ

LX.

Et Confessori, Missa, & Officium decernitur sub Ritu Sanctorum Doctorum.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proem.

MILITANTIS Ecclesiæ auctor rectorque Deus, quum eam super fundamentum Apostolorum & Prophetarum ædificaverit, summoque angulari lapide Christo Jesu innixam voluerit, tum provido cavit consilio, ut ad illius custodiam atque præsidium usque in sæculorum finem advigilarent egregii Sanctique Doctores, qui nedum sublimioris virtutis exemplo Fidelium mores ad Sanctitatem justitiamque componerent, sed etiam doctrinæ vi & excellentia eosdem in Fidei sinceritate, & salutaris scientiæ veritate continerent. Horum quidem operam tanti se facere ostendit communis Dominus & Magister, ut eos Sal Terræ, & Lucem Mundi appellaverit; utpote qui, non vivæ tantum vocis officio, quemadmodum cæteri sanctarum plebium pastores, præsentium sibi populorum saluti consulturi erant, sed peculiari sapientiæ lumine Spiritus Sancti dono ditati, doctissimis conscriptis Libris, universam Ecclesiam instruere, & omnium sæculorum posteritatem in Religione erudire debebant. Hinc Ecclesia ipsa, Sponsi sui Spiritu imbuta, ejusque instituta servare studens, eosdem gloriosos Viros uberiori doctrinæ munere a Deo repletos, hoc singulari honore prosequi consuevit, ut in solemnibus Sacris, quæ recurrentibus eorum festivitatibus celebrantur, tam scilicet in Sacrificio Missæ, quam in Ecclesiasticis Officiis, ejusmodi preces, lectiones, & laudes adhiberi jubeat, in quibus & Sancti Doctoris titulus ipsis tribui-

Gloriosi Viri non Sanctitate solum, sed doctrina conspicui, in Missa & Divinis Officiis uti Doctores celebrantur.

buitur, & eorum ſapientia ac doctrina ſpecialius prædicantur.

Quamop. doctrina præſtiter. S Leo I. Pontifex.

§. 1. Porro inter eos, quorum natales dies hoc peculiari ritu ac privilegio decorantur, merito ſemper numerandum exiſtimavimus, Prædeceſſorem Noſtrum Sanctum Leonem I. Romanum Pontificem, qui (ut doctiſſimi Cardinalis Baronii verbis utamur) *ob excellentem virtutem, doctrinam, & in cura paſtorali vigilantiſſimum ſtudium, a majoribus MAGNI cognomento jure meruit appellari*. Cujus quidem doctrinæ excellentia, ſive in altioribus Fidei noſtræ Myſteriis explicandis, & contra inſurgentes errores vindicandis, ſive in tradendis diſciplinæ regulis, & morum præceptis, cum ſingulari Sacerdotalis eloquii gravitate & ubertate, adeo eluceſcit, ac etiam tot hominum laudibus cumulata, tantoque Conciliorum, Patrum, Scriptorumque Eccleſiaſticorum ſtudio & conſenſu celebrata dignoſcitur, ut ſapientiſſimus Pontifex nulli ferme Sanctorum Doctorum, qui in Eccleſia floruerunt, aut fama, aut exiſtimatione poſtponendus eſſe videatur.

Præclar. de ea teſtimon. Concil. ac Patr.

Et ſane Sancta univerſalis Synodus apud Chalcedonem congregata, non illum tantummodo *vocis Beati Petri interpretem* appellavit, ſed & illius de Incarnatione Domini doctrinam venerabunda ſuſcipiens, exclamare non dubitavit: *Petrus per os Leonis locutus eſt*. Idem Sanctus Pontifex a Concilio Conſtantinopolitano ſub Menna celebrato, *illuminator & columna Eccleſiæ*; idem a ſexta Synodo, *firmamentum orthodoxæ Fidei* prædicatur; Idem in pervetuſto Synodorum Libro *Apoſtolicorum dogmatum defenſor, & Apoſtolis coæquandus* dicitur. Quid autem clariſſimi Religionis noſtræ Proceres ac Patres? Sanctus Sophronius Hieroſolymorum Antiſtes *Sanctiſſimum Romanæ Eccleſiæ, immo omnium, quæ ſub Cælo ſunt, luminare*, Leonem fuiſſe affirmavit. Utque aliorum innumera prætereamus teſtimonia, S. Nicolaus Papa I. ad Michaelem Imperatorem ſcribens, libere aſſeruit, quod niſi Deus Leonis virtutem atque doctrinam adverſus Latrocinium Epheſinum excitaſſet, *Religio Chriſtiana penitus corruiſſet*. Etſi autem Eccleſia, inter eos, quos Doctorum titulo & appellatione diſtinguit, Sanctum Leonem Pontificem nondum peculiari Decreto recenſuit; illius tamen doctrinam tanto in honore ſe habere oſtendit, ut ipſius ſcripta, non ſecus ac illorum, quos præcipuos Religionis Magiſtros atque Doctores jamdudum veneratur, in Divinis Officiis frequenter locum habere juſſerit; & in iis præſertim Solemnitatibus, quibus majora Fidei noſtræ Myſteria per anni curſum recoluntur, univerſum Clerum & Populum ex illius Sermonum lectione ſolidam eruditionem, & ſpiritualia pabulum haurire voluerit.

Peculiar. præterea ubtequii ſui cauſas recenſet Pontifex.

§. 2. Ad hæc autem, quæ de Sancti Leonis meritis & gloria cum omnibus ſentimus, & jampridem animo Noſtro reputavimus, peculiaris quædam, Nobiſque cum paucis communis, accedit cauſa, quæ noſtram olim erga ipſum pietatem & venerationem magnopere accendit & auxit; quod ſcilicet, dum in Vaticana Beati Petri Baſilica Canonicalem dignitatem in minoribus obtineremus, quum Sacrum illius Corpus, a multo jam tempore ſub Altari Sanctæ Mariæ de Columna nuncupatæ quieſcens, ad alterum ipſius Sancti Pontificis nomine in eadem Baſilica erectum & dedicatum, ſolemni ritu ac pompa transferendum fuit, venerabilium illius oſſium elevationi & recognitioni præſentes adfuimus, eaque noſtris oculis intueri, ac debito cultu proſequi, ſummæ felicitatis loco habuimus; cujus rei Nos alibi, nimirum in Opere *de Canonizatione Sanctorum Lib. IV. Part. II. Cap. XXIII.* mentionem fecimus.

Quapropter ejus Offic. & Miſſam ſub Ritu Sanctor. Doctor. celebrari jubet.

§. 3. Quod itaque ſemper, præmiſſas ob cauſas, juſtum & æquum cenſuimus, quodque Noſtra in Sanctum Pontificem ſingularis devotio Nobis ſuadet, hoc demum, auctoritate Apoſtolicæ Sedis, in qua, magno licet temporum, majore autem meritorum intervallo, eidem ſucceſſimus, nunc reipſa præſtare decrevimus; Ideoque exempla ſequentes aliorum Romanorum Pontificum Prædeceſſorum Noſtrorum, qui præter ſummos illos Eccleſiæ Doctores, alios etiam Sanctiſſimos Viros, qui eximia doctrinæ laude in Eccleſia floruerunt, eamque Scriptis ſuis locupletarunt, proprio Doctorum titulo & cultu honorandos eſſe decreverunt, Motu proprio, & certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, volumus, præcipimus, & mandamus, ut in Officii Divini Breviario, in Feſto Sancti Leonis Papæ & Confeſſoris, Antiphona *ad Magnificat* in utriuſque Veſperis ponatur ea, quæ incipit: *O Doctor optime*; In Miſſa autem dicatur Introitus: *In medio Eccleſiæ*; & poſt Collectam ſubſequatur Lectio Libri Sapientiæ: *Juſtus cor ſuum tradet*; cum Graduali, ut in Comuni Doctorum: Poſt Evangelium vero dicatur *Credo*; Reliqua, ut in conſueta Miſſa propria de Sancto Leone. Atque ita per omnes Eccleſias, & reſpective ab omnibus & ſingulis, qui ad Divini Officii recitationem tenentur, perpetuo ſervandum ſtatuimus & decernimus:

Derogat. contrar.

Non obſtantibus contrariis Rubricis, uſibus, & conſuetudinibus, etiam expreſſe per Sedem Apoſtolicam approbatis & confirmatis, aliiſque in contrarium facientibus quibuſcumque.

Sanctio.

§. 4. Nulli ergo hominum liceat paginam hanc Noſtri præcepti, mandati, ſtatuti, decreti, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire: ſi quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. 15. Octob. 1754. Pont. XV.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo ſeptingenteſimo quinquageſimo quarto, Idibus Octobris, Pontificatus Noſtri Anno Quintodecimo.

D. Cardinalis Paſſioneus.

J. Card. Pro-Datarius.

VISA

De Curia J. C. Boſchi.

Loco ✝ Plumbi.

L. Eugenius.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

Publicat. die 9. menſis Novemb. 1754.

CEN-



XLI.

CENTUM INSIGNE

Oppidum, Bononiam inter & Ferrariam, in Civitatem erigitur, cum omnibus juribus, honoribus, & prærogativis, quibus reliquæ Pontificiæ Ditionis Civitates fruuntur: ita tameo, ut quoad spirituale vel temporale gubernium nihil plane innovetur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

Procem.

APostolicæ Sedis Majestati coovenit, temporalis suæ Ditionis Oppida, quæ temporum cursu, & Civium industria, ad insignem amplitudinem excrevisse digooscuntur, splendidioribus titulis, & honoribus decorare, ut fidelium Subditorum animi, virtutis, & devotionis suæ præmium agnoscant, locorumque opibus, & virtutibus, paria dignitatia, & Ordinis ornamenta respondeant.

Centum complur. nec volg. prærogat. insigne Oppidum

§. 1. Sane inter Panarum, & Rhenum Amoes, æquali ferme distantia a Booonia, & Ferraria Civitatibus Nostris, extat illustris Terra, Centum nuncupata, quæ in Spiritualibus Archiepiscopali Ecclesiæ Bononiensi subest, in temporalibus autem per pro tempore existeotem Apostolicæ Sedis Legatum Ferrariæ constitutum regitur, ac Civium frequeotia, honestarum Familiarum copia, Virorum illustrium fama, artium cultu, Ædificiorum elegantia Ecclesiarum etiam, Cœnobiorum, aliorumque piorum Locorum numero, ipsaque agri ubertate, & amplitudine, super plurimas Pontificiæ Ditionis Nostræ Terras longe excellit; ideoque digna videtur quæ illustriori Civitatis titulo, atque huic adnexis convenientibus prærogativis condecoretur.

Peculiar, quędam promeriti Pontificii amoris causæ.

§. 2. Quam in rem Nos quidem eo magis propeosum animum gerimus, quod ipsius Terræ amplitudinis, & formæ, Civium conditionis, ac vigentis in ea tum Sacrorum Officiorum decoris, tum etiam Civilis Politiæ notionem, non ex aliorum scriptis, aut relationibus traditam, sed oostrismet ipsis oculis acceptam retioemus, ex quo, dum Archiepiscopali Ecclesiæ Bononiensi præeramus, noo solum in Pastorali visitatione Diœcesim perlustrantes, memoratam Terram pluries invisimus, ejusque res omnes plene cogoovimus, sed singulis ferme aoois certum temporis spatium, tum valetudinis Nostræ, tum etiam studiorum Nostrorum ratiooibus opportunissimum, io ea transfigere consuevimus; unde illius Cleri, & Populi obsequiis, officiisque devincti, Paternæ benevoleotiæ affectum in eos merito conceptum, in hoc etiam Summi Apostolatus fastigio, Dei bonitate coostituti, retinemos; eodemque adhuc tum uoiversos, tum singulos ipsius Terræ Cives & Incolas ex animo prosequimur, specialiter vero Dilectum Filium Hieronymum Barufaldum illius Collegiatæ Ecclesiæ Sancti Blasii Episcopi, & Martyris Archipresbyterum, quem Nobis & Loci Dignitas, & sedula Officii ejus administratio, & non vulgaris doctrinæ atque eruditionis fama commendant.

Unde in Civitat. erigitur, cum omnibus jur, honorib. & prærogativis, quæ cum novæ Civitatis Magist. commun

§. 3. Quapropter ipsius Terræ Centi splendorem, & decus augere, & cumulare volentes, ejusdemque Communitatem, & Homioes, ac eorum singulares Personas à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes; Motu proprio, & ex certa scientia, deque Apostolicæ, & supremæ Nostræ potestatis plenitudine, dictam Terram Centi in Civitatem, harum serie, in perpetuum erigimus, & instituimus: eique Civitatis titulum, & denominationem, cum omoibus honoribus, juribos, prærogativis, ac decorationibus, quæ cæteris omnibus ejusdem Ditionis Nostræ Pontificiæ Civitatibus, non tamen ex peculiaribus titulis, competere dignoscuntur: Necnon Magistratui ejusdem Terræ, per Nos in Civitatem, ut præfertur, erectæ, consuetos honores, & Insignia, quibus aliarum ejosdem Ditionis Civitatum Magistratus de jure, usu, vel consuetudine gaudere solent, seu debent; ita tamen, ut eadem Terra, per nos io Civitatem, ut præfertur, erecta, Venerabili Fratri Nostro Moderoo, & pro tempore existenti Archiepiscopo Bononieosi, ut antea, in spiritualibus subjecta remaneat, nec ipse Archiepiscopus apud eam residere teneatur, ac etiam in temporali ipsius gubernio nihil innovetur, eadem authoritate concedimus, & elargimur.

Ita tamen ut quod spirituale vel temp gubern. nihil innovetur.

Firmant. præmissa.

§. 4. Decernentes easdem præseotes, & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo quod quicumque in præmissis iotéresse habentes, vel habere prætendentes, iisdem præmissis non consenserint, nec ad ea vocati, citati, vel auditi fuerint, aut ex alia quantumvis legitima causa, aut quovis capite, etiam in corpore juris clauso, nullo umquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, aut interesse habentium consensus, aliove quolibet etiam quantumvis substantiali defectu notari, impugnari, in Jus, vel controversiam revocari, aut ad terminos Juris reduci, seu adversus illas aperitionis oris, restitutionis in integrum, aliudve quodcumque juris, facti, vel gratiæ remedium impetrari ullo modo posse; sed ipsas præsentes Litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & iotegros effectus sortiri, & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus, & per omnia plenissime suffragari: sicque io præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem Camerarium, aliosque ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ

Aliter judicari prohib.

Car-

ANNO 1754. Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vice Legatos, & alios quoseumque quavis præeminentia, & potestate fungentes, & functuros, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere; ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter decerni contigerit, aut attentari.

Derogat. contrariis §. 5. Non obstantibus contrariis quibuscumque, etiam Apostolicis Constitutionibus, & Ordinationibus, nec non ejusdem Terræ, per Nos in Civitatem, ut præfertur, erectæ, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis, quibusvis Personis, & Locis sub quibusvis verborum tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis in genere, vel in specie, aut alias in contrarium quomodolibet concessis, approbatis, & innovatis: Quibus omnibus & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, & forma in illis tradita observata, præsentibus exprimerentur, & insererentur, pro plenarie & sufficienter expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. PONT. A. XV.

Sanctio pœnalis. §. 6. Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam Nostræ absolutionis, erectionis, institutionis, concessionis, elargitionis, decreti, & derogationis, infringere, vel ei ausu temerario contrarie: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. 18. Decemb. 1754. Pont. XV. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingesimo quinquagesimo quarto, decimoquinto Kalendas Januarii, Pontificatus Nostri Anno Quintodecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Card. Pro-Datarius.

V I S A
De Curia J. C. Boschi.

L. Eugenius.

Loco † Plumbi.

Registrata in Segretaria Brevium.



ABBA-

Pont. A. XV. XLII. Anno 1755.

ABBATI GENERALI

Ordinis Monachorum S. Hieronymi Congregationis Italicæ indultum conceditur interveniendi Cappellis Pontificiis, locusque cum aliis Abbatibus Generalibus eidem assignatur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Superior. Generales Ordinum Regular. ad Cappellam Pontific. admitti solent.

ROMANORUM Pontificum Prædecessorum nostrorum Religioni & decori convenire visum fuit, ut quoties facri solemniores Ecclesiæ Romanæ Conventus, seu Cappellæ Pontificiæ, ipsis præsentibus, una cum ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, & Archiepiscopis, & Episcopis, aliisque Prælatorum Romanæ curiæ Ordinibus, vel ad Missarum solemnia celebranda, vel ad alia Ecclesiastica Officia peragenda haberentur, Regularium quoque Ordinum Generales Superiores ad illas admitterent.

Ad preces Card. Columnæ S. R. E. Vice-Cancellarii Protect. Ordinis Monachor. Hieron. Congreg. Italicæ;

§. 1. Cum autem Abbas Generalis Ordinis Monachorum Sancti Hieronymi Congregationis Italicæ, qui ut plurimum extra Romanam Curiam moram trahere solet, hactenus dictis Cappellis minime interfuerit; Et Dilectus Filius noster Hieronymus Sancti Laurentii in Damaso nuncupati prædictæ S. R. Ecclesiæ Diaconus Cardinalis Columna nuncupatus, ejusdemque Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Vice-Cancellarius, qui prædicti Ordinis Sancti Hieronymi apud Nos & Sedem Apostolicam Protector existit, Nobis preces porrexerit, ut dilecto Filio Felici Nerinio moderno, nec non futuris dicti Ordinis Sancti Hieronymi Abbatibus Generalibus pro tempore existentibus, locum in dictis Cappellis, & Pontificiis Functionibus, ut infra, concedere & assignare dignaremur.

Indultum concedit. Abbati Generali ejusdem Ordinis interveniendi Cappellis Pont. [illegible]

§. 2. Nos, qui in egregium Ecclesiæ Doctorem specialis obsequii studium semper professi sumus, idque compluribus & manifestis editis argumentis testatum facere non prætermisimus, volentes quoque erga illustrem Monachorum Ordinem, illius legibus & institutis fundatum, benevolentiæ nostræ significationes ostendere, dictumque Felicem a quibusvis &c. absolventes, & absolutum fore censentes, hujusmodi supplicationibus libentissime inclinati; eidem Felici moderno, & pro tempore existenti dicti Ordinis Sancti Hieronymi Abbati Generali, ut ipse perpetuis futuris temporibus singulis Missis Pontificalibus, Divinisque Officiis, & aliis Ecclesiasticis Functionibus, quæ in Basilicis etiam Patriarchalibus Urbis, & in Cappellis alicujus ex Pontificiis Palatiis, in præsentia quoque Nostra, solemniter celebrantur & peraguntur, nec non quibusvis generalibus Supplicationibus, cum habitu Prælatitio ipsi alias a Sede Apostolica concesso, seu juxta ritum, cum Pontificalibus indumentis, interesse & intervenire, ac locum in consueto scamno, immediate post alios modernos & pro tempore existentes Ordinum Monasticorum Abbates Generales, qui simili concessione hactenus gavisi sunt & gaudent de præsenti, habere, & Missis ac Officiis & Functionibus hujusmodi durantibus, retinere, libere & licite possit & valeat, Apostolica auctoritate, harum serie, perpetuo concedimus & indulgemus; plenamque & liberam ad id facultatem & licentiam impertimur.

Clausulæ pro indulti firmitate.

§. 3. Decernentes ipsum Felicem, ac pro tempore existentem Abbatem Generalem dicti Ordinis Sancti Hieronymi, super concessione & indulto hujusmodi, a quoquam, sub quovis prætextu, occasione vel causa quantumvis juridica, & legitima, vel quæsito colore & ingenio, nullatenus impediri, molestari, recurari, aut inquietari posse, neque debere: Præsentes quoque litteras semper & perpetuo validas & efficaces esse & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, ac eidem Felici, ejusque Successoribus pro tempore existentibus Abbatibus Generalibus dicti Ordinis Sancti Hieronymi in omnibus & per omnia plenissime suffragari, nec sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, aut aliis contrariis dispositionibus comprehendi, sed semper ab illis excipi debere: Sicque & non aliter per quoscumque Judices ordinarios & delegatos quavis auctoritate fungentes, ac Palatii Apostolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, & Sedis prædictæ Nuntios judicari & definiri debere; irritum quoque & inane quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Derogat contrar.

§. 4. Non obstantibus quibusvis etiam in Synodalibus, & Provincialibus, & Generalibus Conciliis editis vel edendis, specialibus vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis; nec non quorumvis Ordinum, & Congregationum, ac Fratrum etiam Mendicantium privilegiis, & similibus concessionibus & indultis Apostolica auctoritate quovis titulo concessis: Quibus omnibus & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda foret, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur, pro expressis & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum, hac vice dumtaxat, harum serie specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio

§. 5. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostræ absolutionis, concessionis, indulti, licentiæ impertitionis, decreti, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem &c. incursurum.

Dat. 30. Januarii 1755. Pont. XV.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLIV., tertio Kalendas Februarii, Pontificatus Nostri Anno Quintodecimo.

J. Card. Pro-Dat. D. Card. Passioneus.

VISA

De Curia J. C. Boschi.

L. Eugenius.

Loco † Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

PUB-

XLIII.

PUEROS ANTE USUM

Rationis in odium Christi occisos, an canonizari expediat, disquiritur, & in hanc rem plura de Martyrio horum Puerorum, cultuque publico iisdem in Ecclesia præstito; & de Martyrio cultuque præsertim Beati Andreæ Rinnensis, cujus institutæ Canonizationis causa conscribendæ Epistolæ occasio fuit, distinctim adnotantur.

Dilecto Filio Benedicto Veterani Sacræ Consistorialis Aulæ Advocato & Fidei Promotori.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Historica narratio de Mart. cultuque B. Andr. Rinnensis.

BEATUS Andreas de Pago, seu Vico Rinnensi, Brixinensis Diœcesis, nondum exacto tertio ætatis suæ anno a Judæis in odium Christianæ Fidei sub annum 1462. fuit crudelissime trucidatus. Non ita post multos a Martyrio annos publice coli cœpit; quandoquidem sub annum 1475. ejusdem ossa, sublimi a terra loco recondita fuerunt in pariete Ecclesiæ præmemorati Vici, Deo in honorem S. Andreæ Apostoli dicatæ. Cum autem subinde una cum miraculorum fama, eo semper magis religiosum Populi obsequium excreverit, ac præterea Infantis Reliquiæ, scientibus, & probantibus Ordinariis, assiduis nec interruptis cultus publici actibus fuerint exceptæ; impulere hæc omnia superioribus annis Venerabilem Fratrem Nostrum Episcopum Brixinensem, Dilectumque Filium Abbatem Monasterii Viltinensis Ordinis Præmonstratensis, aliosque emeritos viros Ecclesiasticos, ut supplices a S. Sede exposcerent indultum peculiaris Missæ, & Officii peculiares itidem Lectiones habentis, in Beati honorem, Martyrii die quarto Idus Julii, recitandi a Clero Sæculari, & utriusque sexus Regulari, in Civitate universaque Brixinensi Diœcesi.

Propositæ instantiæ pro concessione Officii, peculiar. Missæ.

Huic autem petitioni quinto Kalendas Octobris anni 1751. rescripsimus, ut primum ab Ordinario conficeretur Processus de martyrii, ac Miraculorum fama, deque cultu immemoriali, de quibus juridice nobis liquere optabamus, ante peculiaris Officii Missæque concessionem.

Rescript. fuit, ut super fama mart. & Mirac. ac super cultu immemorab. conficer. processus.

§. 2. Haud ipsis arrisit rescriptum hoc nostrum. Quare cum expositum nobis fuisset, ad exequenda omnia, quæ illo præcipiebantur, diuturno tempore, labore magno, nec exiguis sumptibus opus esse, quandoquidem Brixinone duo Processus Ordinaria auctoritate confici deberent; Nosque ipsos in Nostro opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. cap. 5.* plura recensere exempla,

Quandoquidem hujusmodi processus non sit necessar. prævaliterendus.

qui

XLIII.

SI ESAMINA, E DEFINISCE

Il punto, se sia espediente il canonizzare i Fanciulli uccisi in odio di Cristo prima che giungessero all'uso di ragione; si fanno più osservazioni intorno al martirio sofferto da tali Fanciulli, ed al culto perciò loro accordato nella Chiesa, ed in particolare sopra il martirio e culto del Beato Andrea Rinnense, la di cui causa di Canonizzazione è stato il motivo di scrivere la presente Lettera.

Diletto Figlio Benedetto Veterani Sacra Consistorialis Aula Advocato & Fidei Promotori.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Racconto Istorico del martirio e culto del B. Andrea Rinnense.

IL Beato Andrea del Pago, o Villaggio Rinnense, Diocesi di Bressanone, che non aveva per anche compito il terzo anno della sua età, fu nel 1462. barbaramente trucidato dagli Ebrei in odio della Fede di Cristo. Poco dopo il martirio, incominciò il culto pubblico; essendo state nell'anno 1475. poste le di lui Ossa sopra terra nel muro della Chiesa del detto luogo, dedicata a Dio in onore di S. Andrea Apostolo; ed essendo unitamente colla fama de' miracoli sempre più cresciuta la divozione del popolo; ed in oltre essendosi mai sempre continuati verso le di lui Reliquie gli atti non interrotti di pubblico culto, colla scienza, ed approvazione degli Ordinarj. Tutto ciò diede negli anni passati impulso al Venerabile Fratello il Vescovo di Bressanone, ed al Diletto Figlio il Padre Abbate del Monastero Viltinense dell'Ordine Premonstratense, e ad altri degni Ecclesiastici, di supplicare la Santa Sede per la concessione della Messa propria, e dell'Officio colle Lezioni proprie, da recitarsi in di lui onore nel giorno 12. di Luglio, giorno della morte, dal Clero Secolare, e Regolare dell'uno e l'altro sesso della Città, e Diocesi di Bressanone; ed a quest'istanza fu da Noi risposto sotto il giorno 27. di Settembre 1751, che, prima d'ogni altra cosa, si facesse dall'Ordinario il Processo sopra la fama del martirio e de' miracoli, e sopra il culto immemorabile, dovendo questo essere il preliminare alla concessione dell'Officio e della Messa propria.

All'istanza per la concessione dell'officio, e Messa propria: Fu rescr. che si formasse Processo sopra la fama del martirio, miracoli, e sopra il culto immemorabile.

§. 2. Non piacque questa risposta: ed essendoci stato rappresentato, che, per eseguire quanto in essa veniva prescritto, sarebbe stato d'uopo impiegarvi molto tempo, gran fatica, e spesa, dovendosi fare in Bressanone due Processi coll'autorità Ordinaria; e che da Noi stessi nella nostra Opera di *Canonizat. Sanctor. al lib. 4. part. 2. cap. 5.* venivano riferiti vari esempi di concessioni d'

Quando non sia necessar. premettere tal Processo.

Offi-

Officj e Messe proprie in onore di qualche Beato, in sequela di quanto d'esso avevano scritto Autori gravi, in sequela del notorio pubblico culto, senza che sia preceduto verun Processo fatto dall'Ordinario sopra la fama delle virtù, o del martirio, o de' miracoli, o del culto antico ed immemorabile; richiedendosi questo Processo, quando, oltre la concessione dell'Officio, e della Messa, si pensa di proseguire la Causa, e portarla alla formale Canonizzazione; ma non quando, ottenuto l'Officio a la Messa, non pensavasi a formale Canonizzazione, ma l'intenzione era di contentarsi dell'ottenuto: ci disponemmo a lasciare la strada da Noi prescritta, ed a battere la nuova, che Noi stessi avevamo aperta, e corroborata con molti e molti esempj *nell'allegato cap. 5.*

Istorici che hanno fatto menzione del B. Andrea.

§. 3. Non ci era ignoto il nome di questo Beato Andrea, nè ci era ignoto il di lui martirio; avendo letto quanto ne scrivono i celebri Bollandisti *nel tom. 3. del mese di Luglia al giorno 12.* ed avendone ancor Noi fatta menzione nella citata nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum al lib. 3. cap. 15. num. 6.* Ma, prima d'aderire all'istanza propostaci, ci convenne il vedere la Storia manoscritta di questo Martire, composta da Ippolito Guarinonio in lingua Tedesca, e tradotta in lingua Latina dal Padre Norberto Abbate Viltinense; il vedere gli Atti del Martirio, e del culto pubblico, con molta fatica ed erudizione radunati, e dati alle stampe l'anno 1745. dal Padre Adriano Kembter; la Dissertazione Apologetica sopra il martirio del Beato Simone da Trento, stampata in Trento l'anno 1747.; ove *al cap. 5.* si discorre a lungo del martirio, e del culto del Beato Andrea, Dissertazione, che, benchè stampata senza nome per umiltà dell'erudito Autore, si sa però esser Opera del Padre Benedetto da Cavalesio, come attesta il celebre Flaminio Cornaro Senator Veneto nella sua bell'Opera *de Cultu S. Simonis Pueri Tridentini & Martyris, alla pag. 4.*, ove non lascia di dare le dovute lodi al sopraddetto degno Religioso.

Altre memorie intorno al medesimo.

§. 4. Di più, essendosi avuta notizia, che v'era un antico Processo fatto coll'autorità Ordinaria sopra il culto di questo Beato Andrea, ne facemmo venire la copia autentica; e per avere le prove almeno astragiudiziali della continuazione del predetto pubblico culto, ce ne furono trasmesse le attestazioni. E dopo aver tutto maturamente considerato, pe'l canale della Congregazione de' Riti, ad istanza del Venerabile Fratello il Vescovo di Bressanone, de' Diletti Figli il Procuratore Generale dell'Ordine Premonstratense, e l'Abbate del Monastero Viltinense, facemmo sotto il giorno 15. di Dicembre 1753. la concessione della Messa propria, e dell'Officio colle Lezioni proprie, da recitarsi dal Clero Secolare, e Regolare dell'uno e l'altro sesso della Città e Diocesi di Bressanone sotto rito doppio; non avendo mancato di far prima esaminare la Mes-

Sopra la quali si fonda la concessione dell'Officio, Messa, ed Indulg.

quibus Officia & Missæ propriæ, in alicujus Beati honorem concessa quandoque fuisse constabat, ex iis tantummodo, quæ de eo litteris consignarant Auctores graves, quæque de publico ejusdem cultu erant pervulgata, quin ullus antecesserit Processus ab Ordinario confectus super virtutum, seu martyrii, aut miraculorum, vel cultus antiqui, ac hominum memoriam excedentia fama; propterea quod hujusmodi Processus tunc solummodo fit necessario præmittendus, quando præter Officii Missæque concessionem in causa progredi quis velit, & ad formalem usque Canonizationem procedere, haud vero, quum peculiaris Officii Missæque indulto obtento, nihil de formali Canonizatione cogitatur, sed mens est fruì dumtaxat impetratis: Hinc igitur animum induximus viam relinquere a Nobis antea præscriptam, & alteram inire, quam ipsi patefecimus, plurimisque exemplis *in præcit. cap. 5.* confirmavimus.

Historici, qui de B. Andrea scripser.

§. 3. Incognitum nobis non erat hujusce B. Andreæ nomen, neque martyrium, cum legerimus quidquid de ipso scripserunt celebres Bollandistæ *t. 3. Mensis Julii ad diem 12.* Nosque ipsi de eo mentionem fecerimus in præcit. Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 3. cap. 15. num. 6.* Antequam vero oblatis precibus annueremus, opus fuit, ut percurreremus hujusce Martyris historiam manuscriptam, ab Hippolyto Guarinonio Germano idiomate compositam, latine vero redditam a P. Norberto Ab. Viltinensi; ut inspiceremus acta martyrii, publicique cultus monumenta multo labore ac eruditione collecta, typisque tradita sub annum 1745. a Patre Hadriano Kembtero; nec non disceptationem Apologeticam de martyrio Beati Simonis Tridentini, Tridenti impressam anno 1747. ubi *cap. 5.* de Martyrio, Cultuque Beati Andreæ late differitur; Quam quidem Disceptationem quamvis eruditi Auctoris modestia nullo inscriptam nomine ediderit, perspectum tamen est, opus esse Patris Benedicti Cavallesio, quemadmodum testis locupletissimus est celebris Flaminius Cornelius Senator Venetus in suo opere *de cultu S. Simonis Pueri Tridentini & Martyris pag. 4.* ubi debitas præfato emerito Religioso Viro laudes non prætermittit.

Alia de eo monum.

§. 4. Insuper, cum delatum fuisset, antiquum quemdam extare Processum Ordinaria auctoritate confectum super cultu hujusce B. Andreæ, authenticum ejus exemplum transmitti ad nos jussimus; utque extrajudiciales saltem suppeterent probationes continuationis ejusdem publici cultus, missæ ea de re ad Nos fuerunt testificationes. Postquam autem omnia accurate perpendimus, per organum Congregationis Rituum, instantibus Venerabili Fratre Brixinensi Episcopo, Dilectisque Filiis Procuratore Generali Ordinis Præmonstratensis, & Abbate Monasterii Viltinensis, decimo octavo Kalendas Januarii 1753. Missam propriam, Officiumque cum peculiaribus Lectionibus a Clero Sæculari, & utriusque sexus Regulari, sub ritu duplici in Civitate, ac per universam Brixinensem Diœcesim recitandum concessimus; nec tamen omisimus, Missam ipsam, atque pro-

Quibus attentis Officium Missa, & Indulgentia festo ipsi die concessa fuit.

propriae Lectiones examinandas curare, omniaque cum Dilecto Filio Ludovico Valenti tunc Fidei Promotore, nunc vero Assessore S. Officii communicare: ac insuper praememorati Brixinensis Episcopi, reliquorumque, quos mox supra expressimus, precibus annuentes, decimo octavo Kalendas Februarii Plenariam Indulgentiam concessimus singulis, qui confessi Sacraque Communione refecti, quarto Idus Julii cujusque anni, Rinnensem visitent Ecclesiam, in qua Beati Andreae Reliquiae conquiescunt.

Simile aliud Ind. Sixti V.

§. 5. Haec omnia peregimus, proposito Nobis Sixti V. Praedecessoris Nostri exemplo. Sub annum 1485 fuit ab Haebreis in odium Fidei Christi saevissime occisus Beatus Simon Tridentinus Puer, qui nondum impleverat tertium aetatis suae annum. Ex inhumano hoc scelere tot tantaeque turbae derivarunt, totque ac tantis artibus usi sunt Judaei, ad promeritas poenas declinandas, avertendumque a se justum Christifidelium odium, ut Sixtus IV. refugere haud potuerit, quin ea in re ipse intercederet, prohibendo, ne qui antea publicus cultus Beato Simoni praestabatur, eidem amplius exhiberetur, quousque perspicuum evasisset, eumdem in odium Christianae Fidei fuisse a Judaeis trucidatum. Sixti IV. Breve relatum a nobis fuit in Nostro opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 1. cap. 14. num. 4.* Cum vero subinde palam omnia facta fuissent, allatisque probationibus, demonstrata, una cum nece, ejusdem inferendae causa, atque constitisset etiam interfectores Hebraeos fuisse, veluti avincitur ax Processu, qui vel nunc temporis in secretiori Archivo Castri S. Angeli asservatur, quemadmodum monuimus in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 3. cap. 15. num. 6.* a Sixto V. Pontifice anno 1588. datum fuit Breve concessionis Missae celebrandae, ac Officii proprii in Civitate universaque Dioecesi Tridentina, in honorem Beati Simonis, definita die recitandi, superaddita Indulgentia Planaria omnibus, qui Confessionis, ac Communionis Sacramentis muniti, die eidem sacra visitassent Ecclesiam, in qua ejusdem Reliquiae coluntur. Breve Sixti V. insertum est praecitatae Disceptationi Apologeticae super Martyrio B. Simonis, Tridentinis praelis cusae anno 1747. *pag.* 207. ubi eruditus Auctor refutare non negligit quaecunque Wagenseilius, & Basnagius in Pueri innoxii martyrium objecerant: idque ipsum, vi & eruditione haud impari, praestatur a Flaminio Cornelio Senatore Veneto in suo opere *de Cultu S. Simonis Pueri Tridentini* Venetiis recuso sub annum 1743. Interea vero, quae vel ipsi pro Beati Andreae Cultu indulsimus, vel praedecessores Nostri pro Cultu B. Simonis decreverunt, hoc unum discrimen est, quod nimirum jussu Gregorii XIII. Pontificis, Beati Simonis nomen in Martyrologium Romanum fuit illatum, uti praenotavimus in *Nostro lib. 1. de Canonizatione cap. 14. num. 4.* At id nos praestare noluimus quoad Beatum Andream, ad farta tecta servanda posteriora Decreta, ut in Martyrologium Romanum Canonizatorum nomina solummodo inferantur, omissis nomi-

Discrim. inter utr. & ejus. causa.

Messa propria, e le Lezioni proprie, e di conferir tutto col Diletto Figlio Lodovico Valenti allora Promotore della Fede, ed oggi Assessore del S. Officio: E ad istanza pure del sopraddetto Vescovo di Bressanone, e degli altri sopraddetti, nel giorno 14. di Gennajo 1754. concedemmo l' Indulgenza plenaria a chi confessato e comunicato avesse divotamente nel giorno 12 di Luglio di ciaschedun anno visitata la Chiesa Rinnense, in cui sono le Reliquie del Beato Andrea.

Altro simile Indulto di Sisto V.

§. 5. Avendo avuto avanti gli occhj l' esempio del nostro Predecessore Sisto V. Fu nell' anno 1475. barbaramente trucidato dagli Ebrei in odio della Fede di Cristo il Beato Simone fanciullo di Trento, che non avea compito il terzo anno della sua atà. Da questo barbaro fatto derivarono tanti e così gravi disordini, e furono tali a tanti gli artificj usati dagli Ebrei per sottrarsi dalle dovute pene, a liberarsi dal giusto odio conceputo contra di loro dai Cristiani, che il Pontefice Sisto IV. non potè asentarsi dal mettervi le mani, proibendo il culto pubblico, che esibivasi al Beato Simone, sintantochè si fosse posto in chiaro, ch' esso era stato trucidato dagli Ebrei per odio della Fede di Cristo. Il Breve di Sisto IV. è da Noi riferito nella nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum al lib. 1. cap. 14. n. 4.* Ed essendosi dipoi posto il tutto in chiaro, ed essendosi colla prove alla mano fatta vedere, unitamente colla morte, la causa della morte, e che gli uccisori erano stati gli Ebrei, come risulta dal Processo, che ancor oggi si conserva nell' Archivio Segreto di Castel S. Angelo, come abbiamo accennato nella nostra Opera *de Canonizatione al lib. 3 cap. 15. num. 6.* fu dal Pontefice Sisto V. l' anno 1588. spedito un Breve di concessione dell' Officio e Messa propria da potersi recitare, e celebrare nella Città a Diocesi di Trento nel tal giorno determinato in onore del Beato Simone, coll' aggiunta dell' Indulgenza plenaria a quelli, che confessati e comunicati avessero nel giorno della di lui Festa visitata la Chiesa, in cui si ritrovano le sue Reliquie. Il Breve del Pontefice Sisto V. è stampato nella sopraccitata Dissertazione Apologetica sopra il martirio del Beato Simone, della stampa di Trento del 1747. *alla pag.* 207., ove non lascia l' arudito Autore di refutare le obbiezioni fatte dal Wagenseilio, e dal Basnagio contra il martirio dell' innocente Fanciullo: il che pare con uguala energia ed arudizione si adempie da Flaminio Cornaro Veneto Senatore nella sua Opera *de cultu S. Simonis Pueri Tridentini*, ristampata in Veneria l' anno 1743. E fra le concessioni da Noi fatte pe'l culto del B. Andrea, e le concessioni fatte da' nostri Predecessori pe'l culto del B. Simone, non v' è altra differenza, se non che per ordine del Pontefice Gregorio XIII. fu posto il nome del Beato Simona nel Martirologio Romano: come da Noi è stato anche riferito *nel nostro lib. 1. de Canonizatione cap. 14. num. 4.* ma ciò da Noi non è stato fatto in ordine al Beato Andrea, per mantenere i posteriori decreti, di non inserire nel Marti-

differenza fra l'uno a l'altro, a sue ragioni.

rologio Romano, che i nomi de' Canonizzati, escludendo i nomi Beatificati o con Beatificazione formale, o con Beatificazione equipollente, come può vedersi *nel nostro lib. 4. de Canonizatione part. 2. cap. 18. num. 9. & seq.*

Nuova istanza per la Canoniz. che dà motivo a scrivere

§. 6. Se i divoti si fossero contentati, come avevano detto, della concessione dell' Officio e della Messa propria, e non si fossero dipoi avanzati a passi ulteriori, e ad incamminare la Causa alla formale Canonizzazione, avressimo risparmiata a Noi la fatica di dettar questa Lettera, ed a lei il tedio di leggerla e di considerarla; ma avendo indirizzati i loro nuovi pensieri alla formale Canonizzazione, ed avendo impetrate da' maggiori Principi del Cristianesimo premurose istanze pe'l loro intento; ci siamo ritrovati nella necessità, acciò il tutto vada a dovere, d'esprimere in questa Lettera i nostri sentimenti sopra la nuova Istanza.

Condiz. da pre. mettersi per la Canonizzaz. formale.

§. 7. Noi non facciamo veruna querela, che, dopo aver ottenuto da Noi, nella maniera di sopra riferita, la concessione dell' Officio e della Messa propria, coll' aver espressa la loro idea di non passare più oltre, si siano poi mutati d'opinione; riferendo Noi ben volentieri questo passo a nuovo impulso di divozione. Siamo in oltre persuasi, che, volendo essi proseguire alla formale Canonizzazione, ella colla sua solita diligenza non lascerà di fare spedire la Commissione, che si dice *in statu & terminis*, della quale si è da Noi parlato nella Nostra Opera *de Canonizatione al lib. 2. cap.* 38. *num.* 3. non lascierà di far provare il caso eccettuato dai Decreti d'Urbano VIII., il che per altro si farà dai Postulatori con molta facilità, esibendo in forma autentica la Nostra concessione dell'Officio e della Messa, come pure da Noi stessi è stato accennato nella citata Nostra Opera *al lib. 2. cap. 21. num.* 3.; non lascerà di esigere, che con nuovo Appostolico Processo si provino il martirio e la causa del martirio del Beato Andrea; non bastando per la formale Canonizzazione quanto si è fatto e si è veduto per la concessione dell'Officio e della Messa, come da Noi stessi è stato pienamente dimostrato *nel nostro lib. 1. de Canonizatione cap.* 32. *dal num 6. fino al* 17 *ed al cap. 42. num.* 9. Non lascerà di esaminare con severa critica, se gli Storici, che raccontano il martirio, abbiano i requisiti necessarj per far prova nel giudizio della formale Canonizzazione, de' quali requisiti si è da Noi diffusamente trattato *nel nostro lib. 3. de Canonizatione al cap.* 8. *e due seguenti*, procedendosi con maggiore facilità, anche nella materia degli Storici, quando si tratta della pura permissione del culto pubblico ristretto ad una Diocesi particolare, di quando si discorre del culto pubblico precettato, ed esteso alla Chiesa universale, come anche da Noi fu avvertito *nel lib.* 4 *part. 2. cap. 10. num.* 26. Non lascerà finalmente d'esigere, oltre il martirio, e la causa del martirio, ancora l'intervento de' segni, e de' miracoli seguiti dopo la concessione del pubblico culto, che è lo stesso che dire, dopo il nostro Brevo dell'Officio e della Messa. Non bastando

minibus eorum, qui Beatorum numero adscripti sunt, vel solemni, vel æquipollenti Beatificatione: uti videre est *Nostra lib. 4. de Canonizatione part. 2. cap. 18. num. 9. & seq.*

Nova pro Canoniz. instantia unde conscribend. Epistolæ occasio.

§. 6. Si religiosis Viris satis fuisset, quemadmodum affirmaverant, Officium Missamque propriam obtinuisse, & subinde ulterius progressi, Causam ipsam ad formalem Canonizationem instruere non attentassent, Nos quidem Epistolam hanc dictandi, te vero perlegendi ac expendi labore levavissemus; at cum formalem Canonizationem nunc sibi animo proposuerit, obtinuerintque ut Potentissimi Catholicorum Principum in id ipsum vehementes instarent; opus nobis esse conspeximus, ut omnia rite recteque se habeant, hac Epistola sententiam Nostram de nupera petitione aperire.

Quænam sint ad formalem Canoniz. præmitt.

§. 7. Haud sane conquerimur eos, postquam expressa superius ratione, Missæ propriæ proprilque Officii concessionem a nobis sunt assecuti, declarato eorum animo ulterius minime progrediendi, mutasse exinde sententiam; nova enim hæc molimina libenter damus iteratis Religiosæ devotionis impulsibus. Certi præterea sumus, quoties ipsi ad formalem Canonizationem properare velint, te, pro ea, qua uti consuevisti diligentia, non neglecturum, Commissionem relaxare, quæ dicitur, *in statu & terminis*, de qua verba fecimus in nostro Opere de Canonizatione *lib. 2. cap.* 38. *num.* 13. legitimam quoque exposcere probationem, qua casum hunc Urbani VIII. decretis non esse comprehensum demonstretur, quod cæteroquin facile admodum præstabunt Postulatores, authenticum nostrum Missæ atque Officii indultum proferentes, veluti nos quoque innuimus præcitato Opere *lib. 2. cap. 21. num.* 3. Nec te pariter prætermissurum scimus, tum exigere, ut novo confecto Processu Apostolico, una cum martyrio, ipsa probetur causa martyrii Beati Andreæ; cum ad solemnem Canonizationem haud satis habeantur, quæcunque & facta, & oculis subjecta fuerunt ad Officii Missæque concessionem; veluti ipsi plene demonstravimus in Nostro *lib. 1. de Canonizatione cap. 32. a num. 6. ad 17. & cap. 42. num. 9.* Tum ad severæ critices regulas expendere, an Historici martyrium referentes necessariis polleant conditionibus, ad probationem constituendam in judicio solemnis Canonizationis, quibus de conditionibus Nos late egimus *Nostro lib. 3. de Canonizatione cap. 8. & duobus sequentibus*, cum major etiam quoad Historicos adhibeatur facilitas, quoties res est de simplici concessione publici cultus, peculiaris alicujus Diœcesis finibus circumscripti, quam cum agitur de publico cultu præceptiva lege decreto, atque in universam Ecclesiam ampliato, quemadmodum vel ipsi adnotavimus *lib. 4. part. 2. cap. 10. num.* 26. Ac denique expetere, præter martyrium, ejusque causam, signorum præterea ac miraculorum accessionem, quæ post Indultum publici cultus contigerint, quod perindo est ac dicere, post datum a Nobis Breve concessionis Of-

Anno 1755.

ficii ac Missæ. Neque hic sufficient duo signa, vel miracula, sed quatuor afferantur necesse est; causa namque Beati Andreæ, quoad martyrium, & martyrii causam, fulciri non potest probationibus directis, Testibus nempe *de visu*, sed auxiliaribus veluti ac subsidiariis, Testibus nimirum *de auditu*; qua quidem in facti specie, duo signa vel miracula satis non sunt, sed quatuor desiderantur, juxta Generale Decretum a Nobis editum nono Kalendas Maii 1741. impressumque in Nostro Opere *de Canonizatione lib. 3. cap. 3. num. 25.* quod nunc temporis accuratissimam executionem in Congregatione Rituum consequitur.

Quia autem causa hæc novum insl. Canoniz. exemplo.

§. 8. Certum Nobis est, te nihil eorum, quæ hactenus recensuimus, pro perspecta Nobis cura, ac sedulitate tua reliqui facturum. Quod Nos habet sollicitos illud est, causam Beati Andreæ Pueri, ab Hæbreis occisi in odium Fidei, primam esse, quæ, post causas Canonizationis S. Sedi reservatas, instrui velit, haud quidem ad obtinendum, vel Indultum permissivum publici cultus una aliqua Diœcesi circumscripti, vel formalem, aut æquipollentem Beatificationem, sed ad impetrandum publicum cultum, & quidem præceptum, atque in universam Ecclesiam per expressam formalem Canonizationem empliatum. Nos hac de re disseruimus *in Nostro lib. 1. cap. 14. n. 5. & 3. lib. cap. 15. n. 6.*, monuimusque, quoties casus iste obvenisset, cauto opus esse; cum res nova agatur, nec unquem in praxim deducta a S. Sede, ex quo eadem sibi Canonizationis causas reservavit, quemadmodum prædiximus. Estque hoc plane illud, quod Nos impulit, ut hasce ad Te daremus Litteras; congruere enim Nobis visum est, ut primum omnium in Rituum Congregatione disquiratur, an promoveri debeat Beati Andreæ causa, quam Postulatores ad formalem usque Canonizationem perducere decreverunt; namque æquum non est, ut causa institui permittatur, efformari Processus super martyrio, & martyrii causa ac super signis atque miraculis, & fortasse etiam probentur hæc omnia, postremo autem respondeatur, formali Canonizationi non esse locum, ex quo nullum extet similis Canonizationis exemplum, Canonizationis nimirum Pueri in Fidei odium enecati. Audita autem Congregetionis sententia, antequam reddamus quæsito Decretum, non cessabimus supplices Deum exorare, ut Divino Nos lumine dirigere non dedignetur.

Hinc primum expendi jubetur, an admitti debeat.

Judicandi momenta

§. 9. Interea vero, ut facilior evadat disquisitio, opportunum existimamus hisce Litteris summatim retexere, quidquid docuere Theologi de Pueris, in odium Christi occisis, & ex Sacris Ecclesiæ monumentis colligere, quæ de ipsis Pueris, delatoque iisdem cultu, memoriæ prodita adinveniuntur. Videntur enim Nobia hæc omnia plurimum posse conferre ad absolutissimam definitionem instantiæ propositæ a Postulatoribus Beati Pueri Andreæ Rinnensis, qui, ab impetrato cultu peculiaris Missæ & Officii, ad certum quemdam locum, ut prænotavimus, circumscripti, id quod nihil aliud est quam equi-

Pont. A. XV.

due segni, o due miracoli; ma dovendo essere quattro: imperocchè la causa del Beato Andrea non può appoggiarsi, quanto al martirio, e cause del martirio, a prove dirette, cioè a' Testimonj *de visu*, ma a prove sussidiarie, cioè a' Testimoni *de auditu*: nel quale stato di cose non bastano due segni, o due miracoli, ma debbono essere quattro, a tenore del nostro Decreto Generale dei 23. d' Aprile 1741. stampato nella nostra Opera *de Canonizatione al lib. 3. kap. 3. num. 25.* che con ogni maggior esattezza viene oggidì eseguito nella Congregazione de' Riti.

Ma perchè induce tal causa qualcha sorta di novità.

§. 8. Siamo sicuri, che colla sua da Noi ben conosciuta attenzione e diligenza nulla da lei si tralascerà di quanto poc' anzi abbiamo detto. Ciò, che a Noi reca sollecitudine, si è, che la causa del Beato Andrea fanciullo, ucciso dagli Ebrei per odio della Fede, è la prima, che, dopo la riserva delle cause di Canonizzazione alla Santa Sede, si pretende d' introdurre, non già per ottenere la permissione del pubblico Culto ristretto ad una Diocesi, o la Beatificazione formale, o equipollente, ma per ottenere un pubblico culto preccettato, ed esteso alla Chiesa universale, mediante un' espressa formale Canonizzazione. Noi di ciò abbiamo trattato *nel nostro lib. 1. cap. 14. num. 5.* e *ael lib. 3. cap. 15. num. 6.* ed abbiamo avvertito, che, succedendo il caso, era necessario aprire gli occhj; trattandosi di cose nuova, nè mai praticata dalla Santa Sede dopo la riserva ad essa fatta delle cause di Canonizzazione, come di sopra si è detto. E questo per appunto è quello, che ci ha mosso a scrivere a lei la presente Lettera; sembrandoci conveniente, che, prima d' ogni altra cosa, si esamini nella Congregazione de' Riti il punto, se debba darsi corso alla causa del Beato Andrea, che i Postulatori pretendono di portare alla formale Canonizzazione: non essendo del dovere, che si lasci introdurre la causa, si lascino formare i Processi sopra il martirio, e causa del martirio, e sopra i segni e miracoli, e forse anche si approvi tutto; ed in ultimo si risponda, non esser luogo alla formale Canonizzazione, non essendovi esempio di simile Canonizzazione, cioè della Canonizzazione d' un Fanciullo ucciso per odio della Fede. Ed inteso il parere della Congregazione, nou lasceremo di raccomandarci a Dio per essere illuminati, prima di fare il Decreto sopra il quesito.

Perciò si ordina, che in primo luogo si esamini se sia bene dargli corso.

Motivi per formarne un fondato giudizio.

§. 9. Ed intanto per rendere più agevole l'esame, crediamo opportuno il riassumere brevemente in questa Lettera quanto insegnano i Teologi in ordine ai Fanciulli, a' quali in odio di Cristo è levata la vita, e raccorre dai sacri monumenti della Chiesa le memorie, che risguardano i predetti Fanciulli, ed il culto concesso ad essi; parendoci, che tutto ciò possa influire per un' adeguata risoluzione sopra l'istanza proposta dai Postulatori del Beato Fenciullo Andrea Rinnense, che dal culto dell' Officio e della Messa, accordato, come si è veduto, per un luogo determinato, e che non è, che una

una equipollente Beatificazione, vorrebbero passare più avanti, ed impetrare una formale Canonizzazione.

Tutti i fanciulli uccisi in odio di Cristo, sono Martiri.

§. 10. Camminando con questo metodo, diremo, che venerando la Chiesa come martiri gl'Infanti di Betlemme, ciò ha dato un giusto fondamento ai Teologi di sostenere, che Martiri sono ancora tutti quegli altri Fanciulli, a'quali è data la morte in odio della Fede di Cristo. Da Noi sono state radunate le autorita nella nostra Opera *de Canonizatiane Sanctorum al lib. 1. cap. 14. num. 3. e seg.*, non essendovi fondamento per sostenere ciò, che da alcuni si dice, essere stati Martiri gl'Infanti di Betlemme per uno speciale privilegio dato loro da Dio che accelerò in essi l'uso della ragione, acciò, morendo, conseguissero la palma del martirio; avendo tanto negl'Infanti di Betlemme, quanto in tutti gli altri, che muojono ammazzati in odio della Fede di Cristo, luogo la ragione Teologica, che il martirio consiste nella morte patita per la Fede di Cristo, e che dagl'Infanti, che così muojono, si acquista la gloria del martirio pe'l merito di Gesù Cristo, ancorchè con un atto libero di volontà non l'abbiano accettato. Ed alle autorità ivi da Noi allegate aggingeremo le seguenti; cioè il Silvio *in 2. 2. Divi Thomæ quæst. 124. art. 1. Sunt qai dicant, acceleratam fuisse in istis Innocentibus*, parla di quei di Betlemme, *asum rationis: sed hoc nulla vel Scripturæ, vel Patrum auctoritate probatur &c. Non est erga mirandum, quod Beatus Thomas nolit admittere accelerationem asus rationis in parvalis Innocentibus pra Christo occisis, quos tamen recte dicit habere palmam Martyrii: quia, quod in aliis propria voluntas, Dei auxilio adjuta, meretar, isti propter Christum occisi, sunt per Dei gratiam consecuti &c. Si quis ergo quærat, utrum pueri non baptizati, essent Martyres, si modo interficerentur propter Christam, vel in odium Christianæ Religionis, respondendum est affirmative*. Pesanti e gravi sono pure le parole del Suarez *in 3. p. D. Thomæ tom. 3. disput. 29. sect. 1.* ove, dopo aver provato, che gl'Infanti di Betlemme furono veri Martiri, così soggiugne: *Ex hoc autem singulari facta recte colligimus, nullum infantem, ratione infantiæ, esse martyrii incapacem; sed amnes eos, qai eodem modo pro Christo mortem sustinuerint, vere esse Martyres; nam eadem est ratia & causa in cæteris infantibus, quæ fuit in illis Innocentibus; quia vel in illo facto intercessit speciale privilegium, factum illis pueris, vel non: si non intercessit; ergo non est, car alii censeantur magis incapaces martyrii, quam illi, cum amnes æque careant usu rationis: si vero intercessit privilegium, hoc certe non est factum personis, sed causæ. Quid enim in illis Pueris cogitari potest pertinens ad personalem dignitatem, vel conditionem eorum, propter quod hujusmodi privilegium illis concessam sit? Nihil sane. Tota erga ratio illius privilegii fuit causa mortis, nimiram quod propter Christum occisi sunt &c. Quin etiam Ecclesia eodem modo inter Maryres numerat quoslibet pueros, vel infantes, qui in lege Gratiæ pro Christiana Religione mortui sunt, ut constat ex omnibus historiis Ecclesiasticis, &*

Si prova con la ragione Teolog. ed autor. de' Teol.

ex

equipollens Beatificatio, ulterius progredi vellent, & formalem obtinere Canonizationem.

Omnes pueri, in odium Christi occisi, sunt Mart.

§. 10. Hanc itaque sectantes methodum, asseremus, ex quo Ecclesia tanquam Martyres colat Bethleemiticos Infantes, Theologis justam fuisse causam propugnandi, Martyres quoque esse cæteros omnes Pueros, quibus in odium Christianæ Fidei vita fuit adempta. Collectæ a Nobis fuerunt auctoritates in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctoram lib. 1. cap. 14. num. 3. & seq.* Neque enim ulla firma ratione defendi potest, quod affirmant nonnulli, Martyres nimirum fuisse Bethleemiticos Infantes, peculiari quodam privilegio divinitus ipsis dato, quo ipsorum ætatem rationis usus antevertit, ut mortem perpessi, martyrii palmam assequerentur: etenim tam quoad Bethleemiticos Infantes, quam quoad ceteros omnes in odium Fidei Christi necatos, obtinet Theologica ratio, martyrium scilicet intelligi per mortem in Christianæ Fidei odium perlatam Infantesque, qui hujusmodi morte tolluntur, martyrii gloriam assequi ex Jesu Christi meritis, quamvis libero arbitrii actu illud non oppetierint. Auctoritatibus autem ibi per Nos allatis supperaddemus sequentes; Sylvium nempe *in 2. 2. D. Thomæ quæst. 124. art. 1. Sant qui dicant acceleratum fuisse in istis Innocentibus*, de Bethleemiticis loquitur, *asam rationis: sed hoc nulla vel Scripturæ, vel Patrum auctoritate prabatur &c. Non est erga mirandum, qaod Beatas Thomas nolit admittere accelerationem usus rationis in parvulis Innocentibas pro Christo occisis, quos tamen recte dicit habere palmam martyrii: quia, quod in aliis propria voluntas, Dei auxilia adjuta, meretur, isti propter Christum occisi, sant per Dei gratiam consecuti &c. Si quis ergo quærat, utrum pueri non baptizati, essent martyres, si modo interficerentur propter Christam, vel in odium Christianæ Religionis, respondendum est affirmative*. Satis ponderis & momenti inest quoque verbis Suaresii *in 3. part. D. Thomæ tom. 3. discept. 29. sect. 1.* ubi postquam evicerat, Pueros Bethleem fuisse vere martyres, ita subdit: *Ex hoc autem singulari facto recte colligimus, nullum infantem, ratione infantiæ, esse martyrii incapacem; sed amnes eos, qui eodem modo pra Christo mortem sustinuerint, vere esse martyres: nam eadem est ratia & causa in cæteris infantibus, quæ fuit in illis Innocentibus; quia vel in illa facto intercessit speciale privilegium, factum illis pueris, vel non: si non intercessit; ergo non est, car alii censeantur magis incapaces martyrii, qaam illi, cum omnes æque careant asu rationis: si vero intercessit privilegium, hoc certe non est factum personis, sed causæ. Quid enim in illis Pueris cogitari potest pertinens ad personalem dignitatem, vel conditionem eorum, propter quod hujusmodi privilegium illis concessum sit? Nihil sane. Tota ergo ratio illius privilegii fuit causa mortis, nimiram qaod propter Christam occisi sant &c. Quin etiam Ecclesia eodem modo inter martyres numerat quoslibet pueros, vel infantes, qui in lege Gratiæ pro Christiana Religione mortai sunt, at constat ex omnibus historiis Ecclesiasticis, & ex modo loquendi Sanctoram &c. Neqae enim*

Probatur ratione Theolog. & Theol. auctorit.

gra-

ANNO 1755.

gratia Christi minus liberaliter nunc, quam eo tempore, communicatur, neque horum mors minus est propter Christum, quam illorum; immo quodammodo videtur expressius, ac formalius esse propter Christnm; nam, licet omnes interfecti sint in odium Christi, tamen illi priores Innocentes solum mortui sunt inter quærendum Christum; hi vero interficiuntur propter Fidem Christi, & ad destruendam & evertendam Religionem ejus. Est ergo par omnium ratio. Ejusdemque sententiæ sunt quoque Estius *in 4. sent. dist. 4. §. 21. vers. Præterea non leve*, Cardinalis Lauræa *in 3. lib. sent. part. 2. disput. 20. de martyrio art. 4. num.* 34. nec non bon. mem. Card. Gotti *tom. 2. in 3. part. tract. de Baptismo quæst. 2. dub. 2. §. 1. & tom. 4. part. 1. de Veritate Religionis cap. 14. §. 3. num. 15.*

Inde Ecclesiastic. monum. & primo, quod puerorum nomina sint in Martyr. Roman. illata.

§. 11. Proximum est, nt ea colligantur, quæ sacris Ecclesiæ monumentis consignata reperiuntur. Percurrentes Martyrologium Romanum, reperimus quinto Idus Januarii habitam mentionem, Antiochiæ Celsi cujusdam puari, qui una cum Marcionilla Matre, aliisque Fratribus in odium Fidei Christi fuit occisus; pridie Idus Februarii, Alexandriæ Modestii, & Ammonii Infantium; XVI. Kalendas Julii, Tharsi in Cicilia SS. Martyrum Julittæ matris, & Quirici filii tertium ætatis suæ annum agentis; Idibus Julii Alexandriæ decem Infantium, quinto Kalendas ejusdem mensis, Mediolani SS. Nazarii, & Celsi puernli; decimo sexto Kalendas Septembris, Cartagine in Africa Maximi pueri; duodecimo Kalendas Septembr. in Sardinia Giselli, & Camerini puerorum, decimo nono Kalendas Octobris, Romæ Crescentii pueri; decimo quinto Kalendas ejusdem mensis Augustoduni S. Flocelli infantis; Idibus Novembris Paulilli pueri, qui, in Vandalica Genserici persecutione per Africam, martyrium pertulit, decimo quinto Kalendas eodem mense, Antiochiæ Barulæ infantis; octavo Idus Decembris in Africa S. Majorici adolescentuli. De hoc Majorico loquitur quoque Victor Victensis *lib. 5. de Persecntione Vandalica, t. 8. Bibliothecæ Patrum*, ubi etiam *pag. 681.* meminit de aliis pueris, qui in prædicta Vandalica persecutione forti animo martyrium subiorunt. *Ibi & Infantuli fuere qnamplurimi, quos genitrices materno sequebantur affectu, aliæ gaudentes, aliæ tristes, aliæ retrahentes: alia gaudebant, se martyres peperisse; aliæ molendo diluvio rebaptizationis nitebantur a confessione Fidei revocare. Nullum tamen tunc nec blandimenta vicerunt, nec carnalis pietas aliquem inclinavit ad terram.*

Secundo quod eorum Reliquiæ cum signis martyrii fuerint repertæ.

§. 12. Pueros, quorum nomina, nti prænotavimus, in Martyrologinm Romanum sunt relata, quiqne inter Martyres recensetur, seqnuntur cæteri, quorum Reliquiæ martyrii nota signatæ, seu, quod perinde est, cnm ampulla sanguinis, in veteribus Christianorum Cœmeteriis fuerunt repertæ, una eum proprio cujusque nomine, ac indicatione annorum, quibus Sancti illi Pueruli pro Christo oceisi sunt. Ad id ipsum evincendum, satis est, ut præ manibus habeatur opus accuratissimnm bonæ memoriæ Ca-

PONT. A. XV.

ex modo loquendi Sanctorum &c. Neque enim gratia Christi minus liberaliter nnnc, quam eo tempore, communicatur, neque horum mors minus est propter Christnm, qnam illornm; immo quodammodo videtur expressius ac formalius esse propter Christum: nam, licet omnes interfecti sint in odium Christi, tamen illi priores Innocentes, solnm mortui sunt inter quærendum Christum; hi vero interficiuntur propter Fidem Christi, & ad destruendam & evertendam Religionem ejus. Est ergo par omnium ratio. E dello stesso sentimento sono pure l'Estio *in 4. sentent. dist. 4. §. 21. vers. Præterea non leve*, il Cardinale di Lauria *in 3. lib. sent. part. 2. disput. 20. de Martirio art. 4. num.* 34. ed anche la buona memoria del Cardinale Gotti *tom. 2. in 3. part. tractat. de Baptismo qu. 2. dub. 2. §. 1.* e *nel tom. 4. par. 1. de Veritate Religionis al cap. 14. §. 3. num. 15.*

Indi dai monum. della Chiesa; e in primo luogo dall'inserzione de' loro nomi nel Martirologio Romano.

§. 11. Subentra l'adunanza de' monumenti della Chiesa. Scorrendo il Martirologio Romano, ritroviamo *ai 9. di Gennajo* fatta menzione, in Antiochia d'un certo Celso fanciullo, che colla madre Mareionilla, ed altri Fratelli, fu ucciso in odio della Fede di Cristo; *ai 12. di Febrajo* in Alessandria di Modestio, ed Ammonio infanti; *ai 16. di Giugno*, in Tarso nella Cilicia de' SS. Martiri Quirico, e Giulitta madre, essendo il figlio nell'età d'anni tre; *ai 15. di Luglio*, in Alessandria di dieci Infanti, *ai 28. dello stesso mese*, in Milano de' SS. Nazario, e Celso fanciullo; *ai 17. di Agosto*, in Cartagine nell'Africa di Massimo fanciullo; *ai 21. di Agosto* nella Sardegna di Cisello e Camerino fanciulli; *ai 14. di Settembre*, in Roma di Crescenzio fanciullo; *ai 17 dello stesso mese*, in Autun di S. Flocello fanciullo; *ai 13. di Novembre*, di Paolillo fanciullo, che sopportò il martirio nella persecuzione Vandalica di Ganserico nell'Africa; *ai 18. dello stesso mese*, in Antiochia del fanciullo Barula; *ai 6. di Dicembre*, nell'Africa di S. Majorico giovanetto. Di questo Majorico parla pure Vittore Vitense *nel lib. 5. della Persecuzione Vandalica, nel tom. 8. della Biblioteca de' Padri*, ove ancora *alla pag. 681.* fa menzione d'altri fanciulli, che nella detta persecuzione Vandalica sopportarono coraggiosamente il martirio: *Ibi & Infantnli fuere quamplurimi, quos genitrices materno sequebantur affectu, aliæ gaudentes, aliæ tristes, aliæ retrahentes: aliæ gandebant, se Martyres peperisse; aliæ molendo diluvio rebaptizationis nitebantur a confessione Fidei revocare. Nullum tamen tunc nec blandimenta vicerunt, nec carnalis pietas aliquem inclinavit ad terram.*

Secondo dal trovarsi le loro Rel. colle insegne del martirio.

§. 12. Ai Fanciulli, i nomi de' quali sono descritti, eome abbiamo veduto, nel Martirologio Romano, e che sono posti nel numero de' Martiri, succedono gli altri, le Reliquie de' quali, colle divise del Martirio, ehe è lo stesso ehe dire, col vaso di sangue, si sono ritrovate ne' Cimiterj de' nostri antichi Cristiani, col nome proprio, e colla notizia degli anni, ne' quali i Santi Fanciulli furono uccisi per Cristo. Per verificare quest'assunto, basta dar mano all'Opera diligentissima della buona memoria del

del Canonico Marcantonio Boldetti *sopra i Cimiterj de' SS. Martiri, ed antichi Cristiani*, ove *alla pag.* 344. si riferisce la lapida di S. Doroteo Martire, morto nell'età di mesi sei; *alla pag.* 363. quella di S. Anastasio, *alla pag.* 365. quella di S. Serenilla, ambidue morti nel primo anno della loro vita; *alla pag.* pure 365. quella di S. Bonifazia morta d'anni tre; *alla pag.* 432. quella di S. Aurelio d'Anni quattro; tre che appartengono a tre Infanti d'anni cinque, cioè di Decenzio *alla pag.* 345. di Tiberia *alla pag.* 363. di Candida *alla pag.* 366. e finalmente di due, che non avevano passato l'anno sesto, cioè quella di S. Doroteo *pag.* 372. e quella di S. Diogenia *pag.* 381. E lo stesso Canonico Boldetti *al lib.* 1. *cap.* 48. *pag.* 261. dopo aver saviamente considerato, che non i soli Innocenti di Betlemme, ma che gli altri ancora, che dipoi sono morti per la Fede di Cristo, benchè fanciulli, sono degni del culto dovuto ai Martiri, soggiugne, che nelle Persecuzioni, per tutto il mondo, e specialmente in Roma, fu data dagl'idolatri la morte anche ai Fanciulli in odio della Fede di Cristo: *In Pueris quoque, virtus major ætate, annos suos confessionis laude transcendit, ut martyrii vestri beatum gregem & sexus & ætas omnis ornaret*: sono parole di S. Cypriano nell'*Epistola* 77. *ad Nemesianum* dell'edizione del Baluzio. E parlando de' Cristiani di Roma, dice Minuzio Felice *in Octavio*, nel *tom.* 3. *della Biblioteca de' Padri*: *Pueri & mulierculæ nostræ Cruces, tormenta, feras, & omnes suppliciorum terriculas, inspirata patientia doloris illudunt*.

Terzo dagli Annali, ed altri Ecclesiastici monum.

§. 13. Concordano gli Annali della Chiesa, ed altri monumenti Ecclesiastici. Ne' tempi di Decio, o di Valeriano, celebre fu il martirio di S. Cirillo fanciullo, *Pueri*, gli Atti del quale sono riferiti dai Bollandisti *t.* 7. *di Maggio al giorno* 29. e dal Ruinart *in Actis Martyrum dell'edizione di Amsterdam pag.* 246. Negli Annali del Cardinal Baronio *all'anno di Cristo* 311. *num.* 16. si fa menzione del martirio di due Ragazzi fratelli, i Corpi de' quali furono sepolti in una Chiesa vicino a Nicomedia, che dipoi chiamossi *Martyrium Infantium*: ed *all'anno di Cristo* 522. *num.* 57. *e seg.* sono registrati gli Atti del martirio di una Donna, e d'un di lei Figlio, che non aveva più d'anni cinque. Ne' Bollandisti *al giorno* 24. *di Marzo*, oltre il Beato Simone fanciullo di Trento, di cui di sopra si è parlato, si racconta, che nella Diocesi di Colonia si presta culto ad un certo Joannetto fanciullo, ucciso dagli Ebrei in odio della Fede. Il Baillet *allo stesso giorno* 24. *di Marzo*, dice, che in Parigi un certo Riccardo fanciullo è venerato per Martire, e che un certo Guglielmo parimente fanciullo, che fu ucciso dagli Ebrei in odio della Fede, ha avuto culto nell'Inghilterra. E *nel tom.* 18. *delle Opere* del Padre Teofilo Raynaudo, ed individualmente in quella intitolata *de Martirio per potens*, *part.* 2. *cap.* 2. *num.* 7. si legge, che nel tempo del Re Ferdinando fu ucciso dagli Ebrei in odio di Cristo un cer-

to

Canonici Marci Antonii Boldetti *de Cœmeteriis Sanctorum Martyrum, & veterum Christianorum*, ubi *pag.* 344. affertur inscriptio sepulcralis lapidis S. Dorotei martyris sexto infantiæ mense sublati; *pag.* 363. similis inscriptio S. Anastasii, *pag.* 365. alia S. Serenillæ, quorum uterque fuit primo ineuntis ætatis anno interfectus; eadem itidem *pag.* 365. Epitaphium exscribitur S. Bonifaciæ trimæ; *pag.* 432. alterum S. Aurelii quadrimi; nec non alia tria de tribus Infantibus quinquennibus, Decentio nimirum *pag.* 345. Tiberia *pag.* 363. Candida *pag.* 366. Demum similia monumenta profert de duobus, qui sextum non excesserant ætatis annum, alterum nimirum de S. Doroteo, *pag.* 372. alterum de S. Diogenia *pag.* 381. Idemque Canonicus Boldetti *lib.* 1. *cap.* 48. *pag.* 261. postquam scite prænotaverat, non solum Bethleemiticos Innocentes, sed & ceteros quoque, qui successivo tempore pro Christi Fide mortem perpessi sunt, ut ut Infantes, dignos esse, quibus Martyrum cultus exhibeatur, subdit, sævientibus persecutionibus, ubique terrarum, præsertim vero Romæ, Idolorum Cultores, ipsos quoque pueros in odium Fidei Christi, interemisse: *In pueris quoque virtus major ætate annos suos confessionis laude transcendit, ut Martyrii vestri beatum Gregem, & sexus, & ætas omnis ornaret*: sunt S. Cypriani verba in *Epistola* 77. *ad Nemesianum* Balutianæ editionis. Loquens autem de Christifidelibus Romæ degentibus, inquit Minutius Felix in *Octavio*, *tom.* 3. *Bibliothecæ Patrum*: *Pueri, & Mulierculæ nostræ cruces, tormenta, feras, & omnes suppliciorum terriculas, inspirata patientia doloris illudunt*.

Tertio, ex Annalib. aliisque Ecclesiæ monum.

§. 13. His consoni sunt Ecclesiæ Annales, aliaque Ecclesiastica monumenta. Sub Decio, aut Valeriano, celebre fuit martyrium S. Cyrilli primioris ætatis, *Pueri*, cujus acta referuntur a Bollandistis *tom.* 7. *Maji ad diem vigesimum nonum*, & a Ruinart *in Actis Martyrum editionis Amstelodami pag.* 246. In Annalibus Cardinalis Baronii *ad annum Christi* 311. *num.* 16. fit mentio de duobus fratribus Puerulis, quorum corpora condita fuere ad Nicomediam in Ecclesia, quæ subinde dicta fuit *Martyrium Infantium*; & *ad annum Christi* 522. *pag.* 57. *& seq.* exscripta sunt acta Martyrii cujusdam Mulieris, ejusque Filii quintum ætatis annum non prætergressi. Apud Bolland. ad *diem* 24. *Martii*, præter ea, quæ de Beato Simone puero Tridentino superius commemoravimus, narratur in Diœcesi Coloniensi coli Joannettum quemdam Puerum, in odium Fidei ab Hebræis occisum. Baillet ad *eandem diem* 24. *Martii* inquit, Parisiis coli tanquam Martyrem Riccardum quemdam puerum; alterumque itidem puerum Villelmum nomine, in odium Fidei ab Hebræis interemptum in Anglia fuisse cultum. Tomo autem 18. Operum Patris Theophili Raynaudi, & nominatim in eo Opere, quod inscriptum est *de Martyrio per potens*, *part.* 2. *cap.* 2. *num.* 7. legitur, Ferdinandi Hispaniarum Regis ætate, in odium Christi fuisse a Judæis interfectum in oppido prope Toletum, *Guardia* dicto, puerum quemdam trimum, eidemque

cul-

cultum exhiberi, atque diei antonomastice, *Innocentem a Guardia*: idque ipsum testatur de geminis aliis pueris bimis, in Sardinia, Cesselio, & Camerino nuncupatis. Insuper in præcitata disceptatione Apologetica de martyrio S. Simonis Tridentini *pag.* 242. Infantula quædam commemoratur, nomine Ursula annorum trium, quæ ad annum circiter 1442. Loncii, parva quidem, sed vetusta Civitate in finibus Comitatus Tirolensis ad Carinthiam posita in Valle Pusteria, truculentissime fuit in Christi odium ab Hebræis interempta; vetustiorique lapidi in sacrario loci apposito subrogatus subinde fuit recentior an. 1609. ex vetustiori illo exsculptus, in quo descripta legitur horrendi sceleris historia: *& pag.* 246. *& seq.* mentio habetur de Laurentino puero, quem Hebræi quinquennem in odium itidem Fidei Christi anno 1485. interfecerunt, quique ab ipso martyrio in hæc usque tempora, Marosticæ, in agro Vicentino, proximisque pagis, martyr habetur ac colitur.

Non omnes, qui supra commem. sunt pueri vel infantes, rationis expertes fuerunt.

§. 14. Non id Nobis sumimus, ut propugnemus, omnes, quorum nomina huc usque innuimus, ea reipsa fuisse ætate, qua rectum a pravo, cum occisi fuerunt, non secernerent, quamvis ex ipsis nonnulli *Pueri*, reliqui *Infantes* dicantur. Fatemur ingenue, ut ut aliqui nuncupentur Pueri, ex his tamen ipsis nonnullos duodecimum, alios nonum, & alios itidem septimum ætatis annum implevisse; quemadmodum ipsi adnotavimus ad martyrium S. Babilæ, & Sociorum, in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 5. & uti etiam monetur ab emeritis viris, & in latina lingua apprime versatis, quorum aliqui pueritiam a tertio, quartove ætatis anno ad decimum usque, alii a septimo ad decimum quartum producunt; uti videre est apud Martinium *Verb. Puer*. Alii pueritiam decimo vel etiam decimoquinto ætatis anno concludunt, quemadmodum legi potest penes celebrem Facciolatum *Verb. Puer*, & inter jurisperitos apud Gonzalez *in cap. Referente num.* 7. *& seq. de delictis puerorum*: qua nimirum ætate oportet fuisse sanctum illum Cyrillum *Puerum*, quem supra commemoravimus, si ejus agendi ratio, responsiones ad Tyrannum, adhibitaque ab ipso Tyranno verba expendantur. *Vidisti, o puer* (*inquit*) *ignem; vidisti, o juvenis, gladium?* quæ in ejusdem Actibus superius indicatis leguntur. Animadvertimus, plures dici infantes, eum autem esse infantem, qui adhuc concepta verba proferre nescit, idest non valet. *Infans ab infando dictus est*: inquit Nonius. Et S. Isidorus *de originib.* subdit: *Infans dicitur homo primæ ætatis: dictus autem infans, quia adhuc fari nescit, id est loqui non potest*. Qua in re consentiunt viri latinæ linguæ peritia insigniores, Hofmannus nempe, & præmemoratus Facciolati. Verum non ignoramus infantis nomine ab Ecclesiasticis Scriptoribus eos etiam fuisse designatos, qui eam agebant ætatem, qua eloqui poterant, ac noverant. In Actis Proconsularibus S. Saturnini

Verba *Puer, infans* non semper ætat. indigit. judicio expert.

to Fanciullo di tre anni in un Castello vicino a Toledo, chiamato *Guardia*, che esso ha culto; e che chiamasi per antonomasia *Innocens a Guardia*: ed attesta lo stesso di due altri Fanciulli di due anni nella Sardegna, chiamati Cesselio, e Camerino. E nella citata Dissertazione Apologetica sopra il martirio del Beato Simone da Trento *alla pag.* 242. si fa menzione d'una certa Bambina, chiamata Orsola, d'anni tre, che circa l'anno 1442. in Lienz, piccola, ma antica Città, posta su i confini del Tirolo verso la Carintia, nella valle di Pusteria, fu barbaramente uccisa dagli Ebrei in odio di Cristo; essendo stata posta nella Sagrestia della Chiesa del Luogo, in vece d'un antica lapide, una più recente del 1609. estratta dall'antica, in cui l'orrido infanticidio viene descritto: ed *alla pag.* 246. *e seg.* si fa menzione del fanciullo Lorenzino, che in età d'anni cinque l'anno 1485. fu svenato dagli Ebrei in odio pure della Fede di Cristo, e che dal giorno del suo martirio fino al presente, in Marostica nel territorio Vicentino, e ne' luoghi vicini, è riconosciuto e venerato come Martire.

§. 14. Noi non c'impegniamo a sostenere, che tutti quelli, i nomi de' quali abbiamo poc'anzi additati, fossero veramente in quell'età, in cui non distinguevano il bene dal male, quando furono uccisi; ancorchè alcuni d'essi siano chiamati *Puer*, ed altri *Infans*. Con ogni ingenuità riconosciamo, che, benchè alcuni siano chiamati Fanciulli, alcuni però d'essi erano, chi in età di dodici anni, chi di nove, e chi di sette; come Noi stessi abbiamo osservato nel Martirio di S. Babila, e de' Compagni, nella nostra Opera *de Canonizat. Sanctorum* al *lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 5., e come ancora vien avvertito dagli uomini di gran merito, e profondi nella lingua Latina, alcuni de' quali misurano la puerizia dal terzo, ó quarto anno, fino al decimo; altri dal settimo fino al decimoquarto; come può vedersi nel Martinio *alla parola Puer*; altri mettono il fine della puerizia nell'anno decimo; ed anche nel decimo quinto, come può vedersi nell'insigne Facciolati *alla parola Puer*, e fra i Giuristi nel Gonzalez *sopra il Cap. Referente*, *num.* 7. *& seq. de delictis puerorum*, e come finalmente è d'uopo, che fosse quel S. Cirillo fanciullo, *Puer*, di sopra memorato, se si considera la di lui condotta, le risposte da esso date al Tiranno, ed il linguaggio usato dal Tiranno; *Vidisti, o puer* (*inquit*) *ignem; vidisti, o juvenis, gladium?* come si legge ne' di lui Atti di sopra indicati. Riflettiamo, che molti sono chiamati infanti, e che infante è quello, che per anche non sa, cioè non può parlare; *Infans ab infando dictus est*: dice Nonio. E S. Isidoro *de originib.* soggiugne: *Infans dicitur homo primæ ætatis: dictus autem infans, quia adhuc fari nescit, id est loqui non potest*. Nel che concordano gli uomini più insigni nella lingua Latina; cioè l'Hofmanno, ed il sopraddetto Facciolati. Ma sappiamo, che il nome d'infante appresso gli Scrittori Ecclesiastici è stato dato anche a quelli, che erano in una età, in cui potevano e sapevano parlare.

Non tutti i sopranominati fanciulli, o infanti, erano privi d'uso di ragione

Le parole *Fanciullo*, *Infante* non sempre indic. età incap. di ragion.

Pont. A. XV.

re. Negli Atti Proconsolari di S. Saturnino, e Compagni Martiri, stampati dal Surio, e riportati dal Cardinale Baronio *all'anno di Cristo* 303. vien riferito, che dal Magistrato della Colonia fu preso Saturnino Prete coi quattro suoi Figliuoli, fra' quali vi era Hilariano Infante, e che tutti furono martirizzati, e sopra la parola Infante così riflette il detto Cardinale *al num.* 36: *Cum hic audis infantem, ne existimes, puerum hunc esse nuper natum, qui fari nesciat: nam loquendi usus erat apud Afros, ut quosque pueros infantes dicerent, ut ex Victore Uticensi alibi diximus, qui pueros Ecclesiæ cantores infantulos nominat &c.* Dopo ciò, lo stesso Cardinale forma il quesito circa l'età, in cui era Hilariano Infante, quando sopportò il martirio: *Porro quotannis esset puer hic, quem Auctor vocat infantem, sua ipsius confessio, coram Proconsule facta, inferius declarabit:* Ed *al num.* 57. riferendo le parole dell'infante dette avanti il Proconsolo, dà a conoscere, che l'infante poteva e sapeva parlare, e ch'era in una età, in cui ben conosceva, che riceveva la morte per la Fede di Cristo; *Hilarianus adhuc supererat*, sono parole degli Atti, *unus de natis Presbyteri Martyris Saturnini, qui ætatem suam parvulam ingenti devotione vincebat &c. Subito brevi de corpore vox juvenilis auditur, & angustum pueri pectus ad confessionem Domini totum aperitur in voce respondentis: Christianus sum, & mea sponte atque voluntate, cum patre meo, & cum fratribus feci Collectam.*

Distinz. de' Mart. in tre Classi.

Di fatto, cioè per elez. Di solo desiderio.

Di solo fatto.

§. 15. S. Bernardo nel Sermone degl'Innocenti *al tom.* 1. *pag.* 787. dice, che alcuni sono Martiri *voluntate & opere*, come fu Santo Stefano: *Habemus in Beato Stephano martyrii simul & opus & voluntatem:* altri sono Martiri di sola volontà, come fu S. Giovanni Evangelista, che morì in pace, essendo sopravvissuto al martirio dell'olio bollente, che sofferse: *Habemus solam voluntatem in Beato Joanne:* e che altri sono Martiri per l'opera sola, cioè per aver perduta la vita per la Fede di Cristo: *Solum in beatis Innocentibus opus.* Alla classe de' Martiri *operis & voluntatis* debbono riferirsi tutti quelli, che, quantunque in età puerile, conobbero, che dovevano morire per la Fede di Cristo, e vollero morire per essa, avendo il Grande Iddio cogli ajuti efficaci della sua grazia prevenuto l'età. Allude S. Ambrogio a questo trionfo della grazia, quando nel *suo lib.* 1. *de Virginibus al cap.* 2. parla del martirio di S. Agnese: *Hæc duodecim annorum martyrium fecisse traditur. Quo detestabilior crudelitas, quæ nec minusculæ pepercit ætati: sed immo magna vis Fidei, quæ etiam ab illa testimonium invenit ætate:* e poco dopo: *Magisterium virtutis implevit, quæ præjudicium vehebat ætatis.* Poc'anzi si è parlato del martirio di una Madre, e d'un Figlio, riferito dal Cardinale Baronio *all'anno di Cristo* 522. *num.* 57. *& seqq.*, ed ora cade in acconcio l'aggiugnere, che, benchè il Fanciullo non avesse più di cinque anni, seppe resistere alle lusinghe del Tiranno, che, dopo aver condannata la Madre alla fiamme, era portato a salvare il Figlio, purchè avesse abbandonata la Fede di Cristo; ma, essendosi es-

Anno 1755.

nini & Sociorum martyrum a Surio editis, relatisque a Cardinali Baronio ad annum Christi 303., habetur, a Coloniæ magistratu captum Saturninum Presbyterum, una cum quatuor filiis, quos inter aderat Hilarianus infans, omnesque martyrium consecutos: ad verbum autem *Infans* hæc expeodit prædictus Cardinalis *num.* 36: *Cum hic audis infantem, ne existimes, puerum hunc esse nuper natum, qui fari nesciat: nam loquendi usus erat apud Afros, ut quosque pueros infantes dicerent, ut ex Victore Uticensi alibi diximus, qui pueros Ecclesiæ cantores, infantulos nominat &c.* Post hæc idem Cardinalis quæstionem exhibet de ætate, quam ageret Hilarianus infans, cum martyrium passus est. *Porro quotannis esset puer hic, quem Auctor vocat infantem, sua ipsius confessio, coram Proconsule facta inferius declarabit:* Et *num.* 57. verba exscribens ab infante coram Proconsule dicta, satis indicat, infantem & fari scivisse, & potuisse, eaque fuisse ætate, in qua probe animo menteque assequebatur, sibi mortem in odium Fidei Christi inferri: *Hilarianus adhuc supererat*, sunt ipsa Actorum verba, *unus de natis Presbyteri Martyris Saturnini, qui ætatem suam parvulam ingenti devotione vincebat &c. Subito brevi de corpore vox juvenilis auditur, & angustum pueri pectus ad confessionem Domini totum aperitur in voce respondentis: Christianus sum, & mea sponte atque voluntate, cum patre meo, & cum fratribus feci Collectam.*

Triplex Martyr. distinctio.

Voluntat. & opere.

Sola voluntate.

Solo opere.

§. 15. S. Bernardus in Sermone de Innocentibus *tom.* 1. *pag.* 787. ait, nonnullos Martyres esse *voluntate & opere*, veluti Sanctus Stephanus: *Habemus in Beato Stephano martyrii simul & opus, & voluntatem;* alios esse Martyres sola voluntate, cujusmodi fuit S. Joannes Evangelista, qui post martyrium ebullientis olei superstes, in pace quievit, *habemus solam voluntatem in Beato Joanne:* & quosdam Martyres haberi solo opere, ex eo nimirum, quod pro Christi Fide mortem obierint: *solum in Beatis Innocentibus opus.* In Classe Martyrum *operis & voluntatis* recensendi sunt quotquot puerilem licet ætatem agentes, noverunt tamen sibi pro Christi Fide moriendum, volueruntque pro ea occumbere, Deo Optimo efficacibus gratiæ suæ auxiliis ætatem antevertente. Hunc gratiæ triumphum innuit S. Ambrosius, cum in *suo lib.* 1. *de Virginibus cap.* 2. loquitur de martyrio S. Agnetis: *Hæc duodecim annorum martyrium fecisse traditur. Quo detestabilior crudelitas, quæ nec minusculæ pepercit ætati: immo magna vis Fidei, quæ etiam ab illa testimonium invenit ætate:* & paulo infra: *Magisterium virtutis implevit, quæ præjudicium vehebat ætatis.* Paullo supra martyrium commemoravimus matris, ejusque filii, a Cardinale Baronio relatum *ad annum Christi* 522. *num.* 57. *& seq.* nunc autem opportune subditur, valuisse puerum, etsi haud quinquennio majorem, blandimentis Tyranni obsistere, qui postquam matrem comburi jusserat, filium cupiebat pœna eximere, modo a Christi Fide defecisset; verò cum effervescente concertatione, a suo se custode abripuisset puer, ex superno peculiari impulsu prosiliit

Anno 1755.

filiis in flammas, inter quas perierat mater, quemadmodum nosse licet ex universa facti serie descripta in Actis a Cardinali Baronio relatis, in quibus dum pueri describitur indoles; instructus dicitur prudentia, quæ ætatem longe præstaret. De his martyribus non est Nobis sermo; de tertia loquimur classe Martyrum, qui *solo opere Martyres sunt*, ut verbis utamur S. Bernardi, damusque libenter, ex iis multos reperiri inter eos, quos supra commemoravimus; occurrunt quippe nonnulli, de quibus, vel adnotatus annorum numerus, quo martyrium subierunt, vel integer historiæ complexus omnem adimunt occasionem disceptandi, quonam sensu verbum *Puer*, alterumque *Infans*, sint accipienda. Cum in Sacro Textu apud Matthæum *cap.* 2. ætas puerorum, quos Herodes in Bethleem ejusque finibus jussit occidi, adnotetur = *a bimatu, & infra* = inde demonstretur perspicue, interfectos pueros Martyres fuisse *solo opere*; pugnat quippe cum verisimilitudine, & cum ipsa littera textus, sententia, quam Jansenius quoque *in Evangelia cap.* 11. improbavit, asserentium, verba illa = *a bimatu & infra* = haud ita accipi oportere, quasi adhibita ad circumscribendam ætatem infantium interfectorum, sed ad innuendum, primum quidem occisos fuisse infantes biennes, vel biennio minores, quamvis subinde necati fuerint & illi, qui erant grandiores.

Postremæ Classi accensendi Bethlehemitici infantes.

§. 16. Nihil deflectentes a statuta methodo, proximum est, ut de Cultu disseramus, qui juxta Ecclesiæ disciplinam exhibitus fuit, nuncque exhibetur Infantibus, quibus in odium Christi mors fuit illata, quique Martyres sunt *solo opere*; propterea quod mortem ipsam ea ætate sunt perpessi, qua potis non erant, bonum a malo secernere, nec adhuc advenerat *tempus intelligentiæ, quo Dei mandata cognoscimus, ut perveniamus ad vitam*, uti loquitur S. Hieronymus *in epist.* 121. *ad Algasiam quæst.* 8., victoriamque obtinuerint vel ante quam, quid vicisse sit, nosse potuerint; juxta phrasim, qua utitur S. Ambrosius disserens de Infantibus Bethleemiticis *lib.* 1. *de officiis Ministrorum cap.* 41. *num.* 213. *Quid de bimulis loquar, qui ante palmam victoriæ acceperunt, quam sensum naturæ*. Utque res clarior evadat, in nonnullas classes eosdem distribuemus.

Quisnam cultus infantibus in odium Christi interfectis, fuerit in Ecclesia præstitus.

§. 17. Prima classis iis constat, qui a remotioribus usque seculis cultum obtinent in tota Ecclesia universalem; de his quippe licet asserere, Sanctorum albo eos esse adscriptos per eam Canonizationis speciem, quæ tum adesse intelligebatur, cum cultus aliqua in Diœcesi institutus, ex ea in aliam Diœcesim, & ita subinde in universam Ecclesiam protendebatur: qua quidem in re Ecclesiastica semper accedebat auctoritas, Episcoporum nimirum, & Romani Pontificis. Episcoporum quidem, dum cultus ex altera in alteram Diœcesim ipsis consentientibus derivabat; Romani autem Pontificis, vel quia a particularibus locorum Episcopis sæpe transmittebantur Acta, ut eadem ipse

Varie numerantur classes, cum hujusmodi infant. tum cultus iisdem tributi. Prima classis eorum, qui in univ. Ecclesia cultum obtinent a primis sæculis, quique aliqua ratione canonizati dici possunt.

so, nel mezzo del contrasto, sottratto dal suo custode, per istinto particolare celeste gettossi nelle fiamme, nel mezzo delle quali era morta la Madre; come il tutto può vedersi negli Atti portati dal Cardinale Baronio, ne' quali, descrivendosi le qualità del Fanciullo, si dice, ch' era dotato d'una prudenza superiore all'età. Noi non parliamo di questi Martiri: parliamo della terza classe de' Martiri, che *solo opere Martyres sunt*, per servirci delle parole di S. Bernardo: e ben volentieri ammettiamo, che molti d'essi si ritrovino fra quelli di sopra indicati, ritrovandosene alcuni, ne' quali o il numero espresso degli anni, in cui furono martirizzati, o tutto il contesto della storia, levano di mezzo qualunque controversia, che potesse eccitarsi sopra l'intelligenza della parola *Puer*, e dell'altra *Infans*. Il sacro testo in S. Matteo *al cap.* 2. esprimendo l'età, in cui erano quegl' Infanti, che per ordine d'Erode furono trucidati in Betlemme, e ne' confini, = *a bimatu, & infra* =, dà pienamente a divedere, che gli uccisi furono Martiri *solo opere*: essendo improbabile, e contraria alla lettera del testo l'opinione, confutata anche da Giansenio *sopra gli Evangelj al cap.* 11., di quelli, che hanno detto, che le parole = *a bimatu, & infra* = non debbono prendersi come ristrette all'età degli uccisi, ma come indicanti, che prima furono uccisi quegl' Infanti, che erano d'anni due, o sotto gli anni due, ancorchè dipoi fossero trucidati ancor quelli, che erano in età superiore.

Pont. A. XV.

Dell' ultima Classe sono gl' innocenti di Betlemme.

§. 16. Senz' abbandonare l'ordine prefisso, subentra ora il discorso del culto, che secondo la disciplina della Chiesa, è prestato, e si presta agl' Infanti, a' quali in odio di Cristo è stata data la morte, e che *solo opere* sono Martiri, avendola sopportata in una età, in cui non avevano il discernimento del bene dal male, nè era anche venuto *tempus intelligentiæ, quo Dei mandata cognoscimus, ut perveniamus ad vitam*, come parla S. Girolamo *nell' epist.* 121. *ad Algasiam, alla quest.* 8., ed avendo conseguita la vittoria, prima anche che ne avessero la conoscenza, come dice S. Ambrogio, parlando degl' Infanti di Betlemme *nel lib.* 1. *de officiis ministrorum cap.* 41. *num.* 213. *Quid de bimulis loquar, qui ante palmam victoriæ acceperunt, quam sensum naturæ?* e per issuggire la confusione, ne faremo alcune classi.

Qual culto siasi nella Chiesa prestato ai fanc. uccisi in odio di G. C.

§. 17. La prima classe è di quelli, che da' secoli più remoti hanno un culto universale in tutta la Chiesa; potendosi dire, che questi sono canonizzati con quella specie di Canonizzazione, che intendevasi fatta, allora che, essendo il culto incominciato in una Diocesi, da essa passava in un' altra, e così successivamente in tutta la Chiesa. Nel che sempre interveniva l'autorità Ecclesiastica, cioè de' Vescovi, e del Romano Pontefice: de' Vescovi, mentre il culto introdotto in una Diocesi, passava nell'altre col loro assenso: del Romano Pontefice, o perchè dai Vescovi particolari molte volte si trasmettevano gli Atti, acciò essa gli esaminasse, e gli approvasse; o perchè

Si numerano varie Classi, così di tali fanc. come del culto loro attribuito. Prima classe formata da quelli che hanno da primi secoli hanno culto in tutta la Chiesa, e che per ciò in qualche maniera dir si possono canonizzati.

chè sapendo pur esso, e non riprovando il culto, che erasi introdotto, e andavasi dilatando, con ciò veniva ad approvarlo: come può vedersi *nel nostro lib. 1. de Canonizat. Sanctor. al cap. 6.* e specialmente *al num. 9.*

A questa si devono annoverare gl' Infanti di Betlem.

§. 18. Ed in questa prima classe Noi riponiamo gl'Innocenti di Betlemme, il culto de' quali in tutta la Chiesa fu introdotto fino da' primi secoli, come dimostra il Cardinale Baronio *nelle Note al Martirologio Romano*, e come ancora è obbligato a confessare il severo critico Baillet, che *nella Storia del Culto di questi SS. Innocenti al* §. 2. ancorchè non ammetta l'universale osservanza della loro Festa, che nel principio del secolo nono, confessa però, che il culto verso di loro nella Chiesa universale aveva avuto principio ne'primi secoli; scrivendo ancora S. Agostino *nel lib. 3. de libero arbitrio al cap. 23. n 67. Non frustra etiam Infantes illos, qui, cum Dominus noster Jesus Christus necandus ab Herode quaereretur, occisi sunt, in honorem Martyrum receptos commendat Ecclesia*: il che anche si raccoglie *dal lib. 10. de Genesi ad litteram cap. 22. num. 39.* Questa prima classe sarebbe molto ferace ed abbondante, se fosse sussistente l'asserzione de' Greci, che *ne' loro Menei* vogliono, che gl'Infanti uccisi in Betlemme per ordine di Erode fossero quattordici milla: *Commemoratio Sanctorum Infantium, qui ab Herode occisi fuerunt, quorum numerus quatuordecim millia*: nel che anche concordano i Moschi *nelle loro sacre Efemeridi*, e gli Etiopi *nella loro Liturgia*. Ma Noi non crediamo di poter aderire alla predetta asserzione; avendo letto quanto contro ad essa viene scritto dal Papebrochio *nel tom. 1. degli Atti de' Santi di Maggio alla pag. 57.* dal Tillemont *nelle Memorie Ecclesiastiche al tom. 1. pag. 432. not. 13.* dal Calmet *ne' Commentarj sopra il Vangelo di S. Matteo*, dal Serry *nelle sue Esercitazioni*, ed ultimamente dall'erudito Padre Casto Innocente Ansaldi nella sua bella Dissertazione, o sieno *Vindiciae dell' Infanticidio di Erode*, stampate in Brescia l'anno 1746. ove confutando chi ha osato di dubitare della verità dell'Infanticidio, pel debole motivo, che Giuseppe Ebreo d'esso non parla, non ha lasciato di raccorre quanto dagli altri è stato dedotto contro la sopra riferita asserzione de'Greci. Ci contenteremo dunque di dire, che gl' Infanti, che erano in Betlemme, e ne' confini, furono fatti uccidere da Erode; e che non solo furono Martiri, ma che, avendo in tutta la Chiesa il culto, come poc'anzi si è esposto, sono canonizzati, e così appartengono alla prima classe, di cui ora parliamo; nella qual classe siamo anche preparati ad annoverare ogni altro Infante, che a noi venisse additato, e che da'primi secoli fosse stato venerato in tutta la Chiesa come Martire, conforme lo sono stati, e lo sono gl'Infanti di Betlemme.

Poco probabile opinione de' Greci e di altri, intorno al loro numero.

Sono essi Canoniz. e come.

Seconda classe, di quelli, che in luoghi

§. 19. La seconda Classe è di quegl' Infanti uccisi in odio della Fede di Cristo, che sono da tempo immemorabile in qual- che

ipse expenderet, atque probaret; vel quia, cum perspectum haberet, nec improbaret cultum jam institutum, ac sensim longe lateque manantem, hoc ipso cum probare videbatur; veluti videre est in *nostro lib. 1. de Canonizatione Sanctor. cap. 6.* & nominatim *num. 9.*

Huic accensendi Bethleemitici infantes.

§. 18. In hanc autem primam Classem Nos Bethleemiticos Innocentes referimus, quorum cultus jam inde a primis saeculis in universa Ecclesia obtinuit, quemadmodum demonstrat Cardinalis Baronius *in Notis ad Martyrologium Romanum*, & uti etiam fateri cogitur severus censor Baillet, qui in *Historia Cultus horum SS. Innocentium* §. 2. quamvis neget festum ipsorum diem ante saeculum nonum fuisse universim servatum, fatetur tamen, cultum erga eos in universa Ecclesia jam inde a primis saeculis inolevisse; quodquidem & ipse S. Augustinus scripserat *libro 3. de libero arbitrio cap. 23. num. 67. Non frustra etiam Infantes illos, qui, cum Dominus noster Jesus Christus necandus ab Herode quaereretur, occisi sunt, in honorem Martyrum receptos commendat Ecclesia*: Quod etiam colligitur *ex lib. 10. de Genesi ad litteram cap. 22. num. 39.* Prior haec Classis multa sane esset ac frequens, si Graecorum firma esset assertio, qui in suis Menaeis volunt, infantes jussu Herodis in Bethleem necatos, numerum quatuordecim millium implevisse: *Commemoratio Sanctorum Infantium, qui ab Herode occisi fuerunt, quorum numerus quatuordecim millia*; qua in re consentiunt quoque Moschi *in suis sacris Ephemeridibus*, & Aethiopes *in sua Liturgia*. At Nos hujusmodi assertioni minime assentiri Nos posse ducimus: cum legerimus, quidquid contra scripsere Papebrochius *t. 1. Actuum Sanctorum Maji pag. 57.* Tillemont. *in Monumentis Ecclesiasticis tom. 5. pag. 432. not. 13.* Calmet *in Commentariis in Evangelium S. Matthaei*, Serry *in suis exercitationibus*, & novissime eruditus Pater Castus Innocens Ansaldi in egregia sua Disceptatione, seu *Vindiciis Infanticidii Herodis*, Brixiae sub annum 1746. impressis, ubi eos refutans, qui ausi sunt facti veritatem in dubium revocare, ex ea levissima ratione, quod nihil de eo habeat Joseph Hebraeus, non praetermisit omnia colligere, quaecunque a caeteris uspiam allata fuere adversus praefatam Graecorum assertionem. Satisque Nobis erit asseruisse, infantes in Bethleem ejusque finibus fuisse jubente Herode occisos, eosdemque non solum Martyres extitisse, sed cum insuper in universa Ecclesia cultum sint consueti, quemadmodum supra adnotavimus, Canonizatos haberi debere, ideoque pertinere ad primam classem, de qua nunc Nobis est sermo; quam quidem in classem libenter recensebimus alium quemcunque infantem, cui demonstretur in universa Ecclesia a primis usque saeculis, cultum veluti Martyri fuisse exhibitum, eo plane modo, quo fuit exhibitum, & nunc quoque temporis Bethleemiticis infantibus exhibetur.

Graecor. aliorumq. minus probabilis opinio de illorum numero.

Canoniz. sunt confessi, & quomodo.

Secunda ex iis est, qui a bimemora-

§. 19. Altera Classis ex iis constituitur Infantibus in odium Christianae Fidei interfectis, qui a tempore hominum memoriam an-

bili certis in locis cultum obtinent, consent. Ordinar.

antevertente publicum sibi in aliqua Civitate, vel Diœcesi vindicant cultum, scientibus, & ferentibus, quin & quandoque nominatim etiam adprobantibus Ordinariis. Secundæ huic Classi possunt accenseri perplures, quorum, uti prænotavimus, in Ecclesiæ Annalibus, ac Monumentis fit mentio, & nonnulli etiam ex iis, quorum nomina sunt in Martyrologium Romanum relata. In eadem ipsa Classe locus statuendus erit Beato illi Infanti Joanetto, duobusque Pueris Riccardo & Guillelmo, & præter reliquos Beato etiam Laurentino, de cujus vetustissimi cultus antiquitate, extat Episcopalis Patavinæ Curiæ testimonium impressum in præcitata Disceptatione apologetica, de martyrio Sancti Simonis Tridentini *pag.* 253. his verbis compositum. *Il Culto religioso verso cotesto Santo Fanciullo si è mantenuto sempre invariabile nel lungo corso d'anni dugento sessanta dal suo Martirio fino al presente, così in Marostica, come ne' luoghi vicini, informati del di lui sagrifizio alla rabbia Giudaica. Nelle urgenze sì private, e sì pubbliche di questi popoli, si ricorre a Dio Signore col mezzo del di lui credito, scoprendosi in tal occasione l'Arca del suo sacro Deposito, per sempre più infervorare i supplicanti.* De his itaque disserendo, qui præsata immemorabili possessione publici cultus fruuntur, asseri jure non potest, eosdem Sanctæ Sedis judicio, & auctoritate Beatificatos fuisse, dum ponitur, ipsorum cultum, scientibus, & probantibus tantummodo Ordinariis, obtinuisse; cumque de ipso nullus fuerit efformatus processus, vel Romam ad Romanum Pontificem missus fueris ejus auctoritate approbandus: Multo minus dici merentur Canonizati, tum quia illorum cultus ad universalem non protenditur Ecclesiam, tum quia desideratur supremum Romani Pontificis judicium, ad Canonizationem omnino necessarium. Illud tamen de præfatis Pueris affirmare licet, quod quum Urbanus Octavus Pontifex suis in Decretis edixerit, nolle se quicquam detrahere iis, qui centenariam ante sua Decreta possessionem publici cultus obtinuerant, nihil hinc præterea desideretur, ut ipsis debeatur idem cultus, iisdem in locis, in quibus centum ante id temporis annos illum continenter sunt consecuti, scientibus, & probantibus Ordinariis, potiorique jure quoties Romani quoque Pontificis scientia superaccessisset.

Beatific. a Sancta Sede, nec Canoniz. dici possunt.

Tamen in Urbani VIII. Decret. cultus ipsis præserv.

§. 20. Tertia denique Classis eorum est puerorum, de quibus supra meminimus, quorum ætas una cum propriis eorundem nominibus, sepulcralibus lapidibus est notata; quorumque Ossa ac Reliquiæ, in Sacris Urbis Catacumbis, cum notis martyrii inventa publico cultui proponuntur. Nemo ex severioribus criticis non consentit, indubiam esse martyrii notam vasculum sanguine plenum, vel tinctum saltem, quod in sepulchris in Urbis Catacumbis effossis sæpe reperitur. Aringhius, Mabillonius, Senator Buonarroti, Raphael Canonicus Fabrettus, Abbas Ludovicus Antonius Muratorius Canonicus Boldetti, Canonicus Marangonius Eques Victorius, Præfecti sacris hisce Corporibus extrahendis, huic sententiæ omnimoda

Tertiam classem implent pueri, quorum Reliquiæ cum insignibus martyrii repertæ sunt.

particolari da tempo immemorabile sono venerati col consenso degli Ordinarj.

che Città, o Diocesi in possesso d'un pubblico culto, colla scienza, e tolleranza, ed anche alle volte colla positiva approvazione degli Ordinarj. A questa seconda classe possono riferirsi molti, e molti, de' quali, come abbiamo veduto, si parla negli Annali, e ne' monumenti della Chiesa, ed alcuni ancora di quelli, i nomi de' quali sono descritti nel Martirologio Romano; ed in questa classe ancora dovranno riporsi quel Beato Infante Joanetto, i due Fanciulli Riccardo e Guglielmo, ed oltre gli altri, quel Beato Lorenzino, dell'antichità del di cui culto ritrovasi un attestato della Curia Vescovile di Padova, stampato nella citata Dissertazione Apologetica sul Martirio del Beato Simone da Trento *pag.* 253. che è conceputo colle seguenti parole: *Il culto religioso verso cotesto Santo Fanciullo si è mantenuto sempre invariabile nel lungo corso d'anni dugento sessanta dal suo Martirio fino al presente, così in Marostica, come ne' luoghi vicini, informati del di lui sagrifizio alla rabbia Giudaica. Nelle urgenze sì private, e sì pubbliche di questi popoli, si ricorre a Dio Signore col mezzo del di lui credito, scoprendosi in tal occasione l'Arca del suo sacro Deposito, per sempre più infervorare i supplicanti.* Parlando di questi, che sono nel predetto possesso immemorabile di pubblico culto, non si può dire, che siano beatificati dalla Santa Sede; supponendosi, che il loro culto abbia avuto il suo corso colla scienza ed approvazione degli Ordinarj; nè essendosi sopra esso formato verun Processo, o trasmesso a Roma al Romano Pontefice, acciò l'approvasse. Molto meno si possono dire canonizzati; sì perchè il loro culto non è esteso alla Chiesa universale; sì perchè manca il finale giudizio, che per la Canonizzazione è necessario che s'interponga dal Pontefice Romano. Ma quello che dee dirsi de' predetti fanciulli, si è, che, essendosi il Pontefice Urbano VIII. protestato ne' suoi Decreti di non voler recare verun pregiudizio a quelli, che erano in possesso del pubblico culto cento anni prima de'suoi Decreti, nulla di più si richiede, acciò ad essi sia dovuto quel culto, in tutti que'luoghi, ne' quali l'hanno avuto cento anni prima del detto tempo, con scienza, ed approvazione degli Ordinarj, e molto più quando vi fosse stata ancora la scienza del Romano Pontefice.

Questi non si possono dire Beatificati dalla S. Sede, nè canonizz.

Resta però preservato il lor culto ne' Decreti di Urbano VIII.

§. 20. La terza classe è di que' fanciulli, de' quali di sopra si è fatta menzione, l'età de' quali col loro nome è espressa nelle loro lapide sepolcrali; le Ossa, e le Reliquie de' quali, ritrovate nelle sacre Catacombe di Roma colle divise del martirio, si espongono nelle Chiese alla pubblica venerazione. Non vi è severo critico, che non ammetta, esser segno certo del martirio il vaso col sangue, o tinto di sangue, che si ritrova ne' Sepolcri che sono nelle Catacombe di Roma. L'Aringhi, il Mabillon, il Senatore Buonarroti, Raffaello Canonico Fabretti, l'Abate Ludovico Antonio Muratori, il Canonico Boldetti, il Canonico Marangoni, il Cavalier Vettori, i Ministri dell'estrazione de' Corpi, concordano pienamente

Terza classe composta da'fanc. le Reliq. de' quali sono state trovate coll' insegne del martirio.

Pont. A. XV.

te in questo sentimento; come può vedersi nella nostra Opera *de Canonizatione al lib. 4. part. 2. cap. 27. dal num. 21. fino al fine*. Antica è la disciplina, che le sacre Ossa estratte dai Cimiterj di Roma, e ritrovate coi segni indicanti il martirio, si espongano nelle Chiese alla pubblica religiosa venerazione; come può vedersi nel vulgato Anastasio nella vita di S. Paolo I. Pontefice nel secolo ottavo: ove, dopo aver riferito, che dai sacri Cimiterj portò in Roma i Corpi ivi trovati, e che collocò le sacre Ossa in varie Chiese, poco dopo proseguendo soggiunge: *Infra claustra vero ipsius Monasterii*, che aveva fondato nella propria Casa paterna, *Ecclesiam miræ pulchritudinis a fundamentis noviter construxit &c. Illicque innumerabilium Sanctorum Corpora, quæ de præfatis demolitis abstulit Cœmeteriis, maximo venerationis condidit affectu*. Sino ai tempi del Pontefice Sisto V. erano venerate alcune piccole Ossa nella Basilica di S. Paolo di Roma che piamente si credevano esser le Ossa di alcuni Santi Innocenti di Betlemme; come attesta il Panvinio nella sua Opera *delle sette Chiese di Roma pag. 96*. Il Severano poi *nello stesso Trattato* racconta il trasporto fattone da Sisto V. l'anno 1586. alla Basilica Liberiana. E l'Abate Paolo de Angelis *nella sua Descrizione di questa stessa Basilica al lib. 10. cap. 11.* porta un lungo tratto d'una Bolla del detto Pontefice, in cui parlando della Cappella di S. Lucia, che fu fabbricata con altra simile sul limitare della Cappella del Presepio, così dice: *Sub Altari*, cioè di S. Lucia, *in Arca marmorea duo sancta Beatorum Innocentium Corpuscula, a Basilica Sancti Pauli extra Portam Ostiensem nostro jussu translata, rite recondi curavimus, ut ad Christi Infantis Cunabula iidem Sancti Innocentes (flores, ac primitiæ Martyrum, Deoque gratissimæ victimæ) quodammodo excubare videantur*. Ed a simiglianza ed esempio delle Reliquie de' SS. Innocenti di Betlemme, continuamente si espongono negli Altari le Reliquie de' fanciulli martirizzati per la Fede di Cristo, le Ossa de' quali si estraggono dai Cimiterj di Roma colle precedenti sicure divise del martirio. Come si è veduto, nel Cimiterio di Gordiano furono ritrovate le Ossa di un fanciullo Doroteo coll'iscrizione del nome e col vaso di sangue; e le Ceneri, ed Ossa del Bambino coll'iscrizione furono mandate alla Città d'Anagni, per esser collocate nella Chiesa de' SS. Cosmo e Damiano, come attesta il Boldetti *nella sua citata Opera alla pag. 344.* ove *alla pag. 345.* riferisce, che nello stesso Cimiterio di Gordiano fu ritrovato il Corpo di Decenzio fanciullo d'anni cinque col nome proprio, e col vaso di sangue, e che fu collocato nella Cappella del Rosario della Chiesa di S. Sabina sul' Aventino. Se la cosa non fosse notoria, e quotidiana, si potrebbe comodamente fare un elenco d'esempj delle Reliquie di questi fanciulli collocate nelle Chiese; ma non essendovi chi non sia informato di questa disciplina, ben volentieri tralascieremo il radunare altri esempj, e conchiuderemo il discorso appartenente a questa terza classe, col dire, che hanno i fanciulli in essa anno-ve-

Esempj antichi, e recenti, che provano lo stile d'esporre al publico le Reliquie di tali fanciulli.

da consensione subscribunt: veluti deprehendere est ex Nostro Opere *de Canonizatione lib. 4. part. 2. cap. 27. n. 21. ad fin.* Ex pervetusta Ecclesiæ disciplina est, ut sacra Ossa Romæ ex Cœmeteriis effossa, & cum signis sive notis martyrii adinventa, in Ecclesiis publice colenda exponantur: quemadmodum videre est ex vulgato Anastasio in vita S. Pauli I. Pontificis octavo sæculo, ubi postquam enarravit, Pontificem hunc reperta in sacris Cœmeteriis Corpora Romam transtulisse, sacraque Ossa in varias Ecclesias distribuisse, inde pergens, paulo infra subdit, *infra Claustra vero ipsius Monasterii*, quod in propriis paternis ædibus construxerat, *Ecclesiam miræ pulchritudinis a fundamentis noviter construxit &c. Illicque innumerabilium Sanctorum Corpora, quæ de præfatis demolitis abstulit Cœmeteriis, maximo venerationis condidit affectu*. Ad Sixtum usque V. Pontificem, in Basilica S. Pauli Urbis colebantur exigua quædam Ossa, quæ pia opinione, sanctorum aliquot Bethleemiticorum Innocentium Ossa censebantur; quemadmodum testatur Panvinius in suo Opere *de septem Urbis Ecclesiis pag. 96.* Severanus autem *eodem in Tractatu* translationem a Sixto V. sub annum 1586. ad Liberianam Basilicam factam describit. Et Abbas Paulus de Angelis in *sua hujus ipsius Basilicæ descriptione lib. 10. cap. 11.* prolixum quemdam locum exscribit, ex Bulla ejusdem Pontificis in qua, verba faciens de Cappella S. Luciæ, una cum alia plane conformi extructa ad limina Sacelli Præsepis Christi Domini, hæc habet. *Sub Altari*, nimirum S. Luciæ, *in Arca marmorea duo Sancta Beatorum Innocentium Corpuscula, a Basilica Sancti Pauli extra Portam Ostiensem nostro jussu translata, rite recondi curavimus, ut ad Christi Infantis Cunabula idem S. Innocentes (flores, ac primitiæ Martyrum, Deoque gratissimæ victimæ) quodammodo excubare videantur*. Ad instar autem & exemplum Reliquiarum SS. Bethleemiticorum Innocentium, passim ad Altaria exponuntur colendæ Reliquiæ Puerorum, qui in odium Christianæ Fidei martyrium subierunt, quorum Ossa certis martyrii notis distincta, ex Urbis Cœmeteriis effodiuntur. In Cœmeterio Gordiani, uti prædiximus, reperta fuerunt Ossa pueruli Dorothei, ipso adscripto adpositoque sanguinis vasculo; & infantis Cineres ac Ossa, una cum inscriptione, Anagniam fuerunt transmissa, ut in Ecclesia SS. Cosmæ, & Damiani collocarentur, quemadmodum testatur Boldetti *præcitato suo Opere pag. 344.* ubi *pag. 345.* refert, in eodem Gordiani Cœmeterio inventum fuisse Corpus Decentii pueri quinquennis, una cum proprio nomine inscripto, ampullaque sanguinis, fuisseque illud in Cappella Rosarii, intus Ecclesiam Sanctæ Sabinæ, in Aventino collocatum. Nisi perspicua res esset, & quotidiano usu comprobata, nullo negotio posset contexi catalogus compluribus exemplis, quibus horum infantium Reliquiæ in Ecclesiis locatæ noscuntur; verum cum nemini incognita sit disciplina isthæc, libenti animo a similium exemplorum collectione cessabimus, concludemusque de tertia hac classe sermonem, animadverten-

Anno 1755.

Vetera & recentiora exempla evincentia praxim exponendi publice colendas horum puerorum Reliquias.

Anno 1755.

tentes, recensitos in ea pueros publicum obtinere cultum in Ecclesiis, in quibus eorum Reliquiæ conquiescunt, in id maxime consentiente, & probante Sancta Sede, quæ firmum statuit suæ concessionis fundamentum in certis martyrii insignibus, in eorum sepulchris repertis; nec propterea tamen asseri posse, eosdem esse formalem Canonizationem consecutos, si Canonizatio, pro ut par est nil aliud esse ponatur, quam sententia Romani Pontificis in universali Ecclesia per modum præcepti cultum tribuentis. De cultu præfatis Reliquiis exhiberi solito, quamvis plerumque is fit absque Officio & Missa, disseruimus ipsi in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctor. lib. 4. part. 2. cap. 28.*, ubi invectæ praxis fundamenta recensuimus, *& lib. 1. cap. 38. n. 3. & seq.* prætermissa haud fuere, quæcumque spectant ad recitandum Officium, Missamque celebrandam in universa Ecclesia, quoties res sit de pueris formali vel æquipollenti Canonizatione inter Sanctos relatis.

Non ideo tamen formalit. canonia.

Postrema classis pueror. est, quos in odium Christi occisos populi pietas beatific. vel canonizari petit.

§. 21. Postremam classem illi pueri constituunt, quibus in odium Jesu Christi adempta est vita, quorumque cultus expetitur per formalem vel æquipollentem Beatificationem; quam denique, quoties nil aliud obstet, potest, ac etiam solet consequi formalis Canonizatio. Superius dictum est, Romanos Pontifices suam auctoritatem in Canonizationibus semper interposuisse, etiam tum eum de ea Canonizatione agebatur, quæ fiebat ex introducto in unam Diœcesim cultu, qui deinde in aliam, & postremo in universum Orbem propagabatur. Nunc vero addimus, ab Alexandro III. invectam fuisse, firmiterque statutam disciplinam, juxta quam solius Romani Pontificis est, in peculiari unoquoque loco, & in singulis totius Orbis Diœcesibus cultum indulgere, vel approbare. Hujusce Constitutionis fundamenta, rationesque deprehendere est *ex præcitato Nostro lib. 1. cap. 10. num. 3. & seq.*, & ex iis, quæ ibi latiori calamo adducuntur, inferre licet, non solum Romani Pontificis præcipuum esse, quemadmodum semper fuit, cultum in universa Ecclesia vel Martyribus, vel Confessoribus præcipiendo asserere, in quo, uti sæpe dictum, sita est Canonizatio, verum etiam permittendo, indulgere, ut aliqua in Civitate, vel Diœcesi, cæterisve definitis locis, religioso cultu honoretur aliquis Dei Servus Confessione, vel Martyrio conspicuus, qua in re constituitur Beatificatio. Ex hac autem postrema classe sunt duo Beati infantes in odium Fidei interempti, Simon Tridentinus martyrium consecutus anno 1475. & Andreas Rinnensis, seu Vico Rinnensi, martyrio sublatus sub annum 1462., de quo nunc agimus. Utrumque enim ab hac Sancta Sede, nisi formalem, æquipollentem saltem Beatificationem obtinuisse, affirmari potest, dum, allatis, discussisque jam omnibus, quæ erant de martyrio causa martyrii, & fama signorum ac miraculorum necessario perpendenda ad Officii Missæque concessionem in certis quibusdam locis, deventum est. Et quamvis, uti superius diximus, jussu Gregorii XIII. Pontificis, Beati Simonis nomen in Martyrologium Romanum

Nunc solius Rom. Pont. est cultus publici concessio, Beatificatio, & Canoniz.

BB. Pueri Andreas Rinnensis & Simon Trident. ad hanc postrem. classem spectant, sed dumtaxat æquipollenter Beatific.

verati il culto pubblico nelle Chiese, ove le loro Reliquie sono collocate, con plenario consenso, ed approvazione della Santa Sede; la quale ripone il fondamento della sua concessione ne' segni indubitabili del Martirio ritrovati ne' loro Sepolcri; ma che non per questo può dirsi, ch' essi siano stati formalmente canonizzati, prendendo la Canonizzazione, come si dee prendere, per una sentenza del Romano Pontefice, che ingiugne per via di precetto il culto nella Chiesa universale. Del culto, che si presta alle predette Reliquie, benchè per lo più senza l'Officio e Messa, si è da Noi discorso nella nostra Opera *de Canonizat. Sanctorum lib. 4. part. 2. cap.* 28. ove sono stati riferiti i fondamenti di questa pratica; ed *al lib. 1. cap.* 38. *num.* 3. *e seg.* non si è lasciato di riferire quanto risguarda l'Officio e la Messa, da recitarsi e celebrarsi nella Chiesa universale, quando si discorre dei Canonizzati con formale, o equipollente Canonizzazione.

Pont. A. XV.

Non per questo però si possono dire canoniz. formalm.

Ultima classe de' fanciulli, che uccisi in odio di Cristo, si chiede, che siano beatific. o canon.

§. 21. L'ultima classe è di que' Fanciulli, che hanno perduta la vita, levata loro per odio contra Gesù Cristo, il culto de' quali viene promosso per la strada consueta della Beatificazione formale, o equipollente; il termine della quale, quand' altro non osti, può, ed anche suol essere la formale Canonizzazione. Poc' anzi si è detto, esser sempre intervenuta l'autorità Pontificia nelle Canonizzazioni, ancor quando esse si facevano, passando il culto, introdotto in una Diocesi, successivamente in un' altra, e così dilatandosi in tutto il Mondo: ed ora aggiungiamo, che dal Pontefice Alessandro III. fu introdotta e stabilita la disciplina, che al solo Romano Pontefice appartenga la concessione, o sia appprovazione del culto ne' luoghi particolari, ed in qualsivoglia Diocesi del Mondo. Se ne possono vedere i fondamenti, e le ragioni *nel citato nostro lib. 1. cap.* 10. *num. 3. e seg.*, e da quanto ivi è diffusamente riferito, si deduce, che al Romano Pontefice appartiene non solo, come è sempre appartenuto, l'ordinare per via di precetto il culto nella Chiesa universale, o sia ai Martiri, o sia ai Confessori, nel che consiste, come più volte si è detto, la Canonizzazione; ma altresì il concedere per via di positiva permissione il culto in qualche Città, o Diocesi, o in alcuni altri luoghi particolari, in onore di qualche Servo di Dio o Confessore, o Martire, nel che consiste la Beatificazione. Ed a questa ultima classe appartengono i due Beati Fanciulli uccisi in odio della Fede, Simone di Trento, che ricevè il martirio l'anno 1475., ed Andrea del Pago, o Villaggio Rinnense, che ricevè il martirio l'anno 1462., che è quello, di cui oggi si tratta: potendosi dire ambidue già beatificati da questa Santa Sede con beatificazione, se non formale, almeno equipollente; mentre, dopo essersi veduto ciò, che era necessario, rispetto al martirio, alla causa del martirio, ed alla fama de' segni e de' miracoli, si è fatta la concessione dell' Officio e della Messa in alcuni luoghi particolari. E, sebbene, come gia di sopra si è detto, per ordine del Ponte-

Al solo Romano Pontefice appartiene ora la concessione del pubblico culto, Beat. e Canon.

I fanc. Andrea Rinnense e Simone da Trento appartengono a quest'ultima classe, e sono equipollentemente Beatific.

tefice Gregorio XIII. fu posto il nome nel Martirologio Romano, non può però pretendersi, ch'esso perciò sia stato canonizzato; essendo massima ben fondata e ricevuta, *annuntiari in Martyrologio nomina, & clariores res gestas eorum, qui in eo descripti sunt, ut excitentur fideles ad imitationem, & etiam ad cultum, sed intacta semper permanente Ecclesiastica disciplina; ita ut, si res sit de jam canonizatis, cultus, ad quem excitantur fideles, sit praeceptivus, universalis, & publicus; si vero agatur de beatificatis, sit quidem publicus, sed tantum permissus personis & locis Indulto beatificationis comprehensis; sit autem permissus, sed privatus, quoad alios, qui Indulto comprehensi non sunt*: come da Noi con queste stesse parole, dopo aver discussa la materia, ed esaminata la prassi della Santa Sede, fu conchiuso nella nostra Opera *de Canonizatione, al lib. 4. part. 2. cap. 19. num. 16.*

num fuerit illatum, haud tamen contendi potest, eumdem propterea fuisse Canonizatum; est namque tutissimum aeque ac receptissimum principium, *annuntiari in Martyrologio nomina, & clariores res gestas eorum, qui in eo descripti sunt, ut excitentur fideles ad imitationem, & etiam ad cultum, sed intacta semper permanente Ecclesiastica disciplina: ita ut, si res sit de jam Canonizatis, cultus, ad quem excitantur fideles, sit praeceptivus, universalis, & publicus; si vero agatur de Beatificatis, sit quidem publicus, sed tantum permissus personis, & locis Indulto Beatificationis comprehensis; sit autem permissus, sed privatus, quoad alios, qui Indulto comprehensi non sunt*: veluti ipsi hisce conceptis verbis, re mature perpensa, investigataque praxi per Sanctam Sedem servari solita, conclusimus in nostro Opere *de Canonizatione lib. 4. part. 2. cap. 19. num. 16.*

Ispezione delle presente causa.

§. 22. Del Beato Simone, benchè beatificato prima del Beato Andrea, non v'è chi parli in ordine alla Canonizzazione. La petizione per la Canonizzazione è promossa pe 'l Beato Andrea beatificato molto tempo dopo; ed il punto si riduce a vedere, se debba darsi corso alla medesima; non essendo cosa insolita, che per giusti e rilevanti motivi si fermi il corso d'una Causa, e se ne impedisca il progresso alla Canonizzazione, ancor dopo che in essa si è ottenuta la Beatificazione: come si vede in tante e tante Cause, nelle quali dopo la concessione dell'Officio e della Messa, fatta per mezzo della Beatificazione o formale, o equipollente, nè vi è stato chi abbia mai pensato, nè vi sarà chi sia per pensare a chiedere la formale Canonizzazione.

Hujusce causae moment.

§. 22. Beati Simonis Canonizationem, quamvis Beatorum honores, longe ante Beatum Andream consecuti, nemo est qui promoveat. Instantia pro Canonizatione, quae nunc urgetur, B. Andream respicit multo post Beatificatum; tota autem disquisitio in eo versatur, num instantiae aditus dari debeat: neque enim inaudita res est, justis & gravibus de causis, sisti alicujus Causae cursum, occludique viam ad Canonizationem, etiamsi Beatificatio praecesserit, quemadmodum perspicuum faciunt tam multae Causae, in quibus postquam per formalem, vel aequipollentem Beatificationem Officium & Missa concessa fuit, nemo extitit umquam, neque deinceps erit, qui solemnem petendam cogitet Canonizationem.

Non è affatto fuor di dubbio, se sia espediente canoniz. i fanciulli martirizzati.

§. 23. E però brevemente facendo passaggio ai motivi, non sono essi ristretti alla causa del Beato Andrea, ma sono comuni a tutte le cause de' Fanciulli, uccisi per odio della Fede di Cristo in quella età, in cui non possono discernere il bene dal male, e che, essendo Martiri, lo sono, non *voluntate & opere*, ma solamente *opere*, per servirci del linguaggio di S. Bernardo; potendo taluno credere, che sia ben fatto il concedere ad essi, quando vi sieno i dovuti requisiti, il solo culto proprio de' beatificati; ma potersi dubitare, se sia conveniente il passare più oltre, estendendo per via di precetto il culto alla Chiesa universale, come si fa nelle Canonizzazioni, ancor quando non mancassero i soliti requisiti per fare il passaggio dalla Beatificazione alla Canonizzazione.

An Infantes Martyres canonizari expediat, non est perspic.

§. 23. Paucis igitur gradum facimus ad rationes, quae non ad unam coarctantur Beati Andreae causam, sed omnes aeque afficiunt causas Puerorum, quos in aetate boni malive nescia, odium in Christi fidem sustulit, quique cum Martyres sint, non tamen sunt *voluntate & opere*, sed solo *opere*, ut ipsis utamur verbis S. Bernardi. Videri enim cuiquam fortasse poterit, recte factum, si, omnibus confluentibus conditionibus, proprius Beatorum cultus iis decernatur; at dubitabit, num congruat ulterius progredi, per modum praeceptivae legis cultum ampliando ad universam Ecclesiam, quod praecipuum Canonizationis est, quamvis etiam, nihil desideraretur eorum, quae requiruntur, ut transitus fiat a Beatificatione ad Canonizationem.

Motivi per l'opinione negativa.

§. 24. I fondamenti, che possono assistere a quest'assunto, sono quelli, che sieguono. Consiste il primo nell'osservare, non esservi forse nell'antica prassi delle Canonizzazioni altro esempio di vera e stretta Canonizzazione di Fanciulli, che quello degl'Infanti di Betlemme, potendosi riferire gli altri esempj alla Beatificazione; ed inoltre esser cosa certa, che non v'è esempio di formale Canonizzazione di veruno di questi Fanciulli dopo il metodo stabilito, introdotto, e praticato per ordine della Santa Sede nelle cause di pubblico culto, che rispet-

Primo, fondato sula mancanza di simili esempj.

Negantis sententiae fundam.

§. 24. Fundamenta, quibus potest isthaec inniti dubitatio, singula subnectimus. Primum in eo situm est, nullum fortasse in veteri Canonizationum praxi, aliud offendi exemplum verae ac propriae Infantium Canonizationis, praeter illud unum Bethleemiticorum Infantium, quandoquidem caetera exempla possunt commode ad Beatificationem referri, atque praeterea certum esse, extare plane nullum exemplum formalis Canonizationis vel unius horum Puerorum, post methodum Sanctae Sedis auctoritate invectam, confirmatam, servatamque in Cau-

Primum, veteri novitas.

Anno 1753. in publici Cultus, qui semper quoad hosce Pueros sola fuit Beatificatione conclusus. Quod autem per plura sæcula nullum offendatur exemplum, quamvis ejus inducendi non defuerit occasio, res est magni momenti, quæque negotium facit cuilibet novarum rerum minime studioso.

Secund. ne Canonizationum frequentia vilescant.

§. 29. Alterum ex eo est animadvertere, rem totam hanc in eo verti, quod hi Pueri Martyres sint, quia pro Christo mortem subierunt. Id autem si generatim loquimur, inficiatur nemo, ideoque libenter datur, ut quoties necessaria quæque concurrant, iisdem Beatificationis cultus decernatur. At si recepta probataque est regula, non esse latam Canonizationibus sternendam viam, ne vilescant, quemadmodum & Nos adnotavimus *in nostro lib. 1. cap. 13. num. 16.*, videtur pertimescendum, ne plane hujusmodi incommodo reseretur aditus, quotiescumque ad Canonizationem admittantur Pueri pro Christi Fide mortem perpessi, ex eo tantummodo, quod Martyres sint. Docent quippe Theologi, Martyres esse & eos Pueros, qui in bello sacro, dum oppugnantur urbes, vel ex insidiis invaduntur arces, cæsi fuerint, uti aperte docet Sotus *in 4. Sent. dist. 3. qu. unic. art.* 11. §. *Secunda propositio*, & eos quoque Pueros censeri Martyres tradunt, quos Christi hostes interfecerint, quamvis nondum ex materno ventre eruperint, sive superstes maneat Genitrix, sive cum iis pereat, uti videre est apud Theophilum Raynaudum *tit. tom.* 18. *in Opere inscripto de Martyrio per pestem p.* 2. *c.* 2. *n.* 8. & late apud Hurtadum *in resolutionibus de vero Martyrio in tract.* 2. *res.* 20 *per tot.* Quidquid autem pronuncietur de Pueris ante usum rationis in Christi odium sublatis, protendi ad homines adultæ ætatis contenditur, qui rationis semper expertes fuerint, si & his in odium Fidei ab inimicis Christi vita adimatur, hos quippe statuunt Pueris omnino similes. Videatur Cardinalis Capisucchius in suis controversiis Theologicis, & nominatim in illa de Martyrio *quæst.* 2. §. 4. *in fin. Licet in Pueris ante usum rationis pro Christo morientibus non adsit propria ac personalis intentio, adest tamen intentio Ecclesiæ, quæ in illis mortem pro Christo acceptat, eosque per Martyrium Deo consecrat &c. Quæ autem de Infantibus ante usum rationis pro Christo occisis dicta sunt, intelligenda sunt etiam de amentibus, qui nunquam rationis usum habuerunt, si contingat, eos in odium Christi occidi.* Sententiæ & opiniones hæ quidem sunt, quæ si in praxim deducerentur, Canonizationem splendori plurimum possent detrahere.

Tertium quod in his mart. non sit scola splend. nec gesta imitanda fidelibus proponi possint.

§. 28. Tertium denique fundamentum statuitur in doctrina, quam cum S. Thoma tradunt cæteri quoque Theologi, nimirum, in Paradiso martyribus esse gloriam essentialem, quæ dicitur *aurea* esse, & præterea eidem adjunctam, sive accidentalem, gloriam, quæ *aureola* appellatur, sitam in quodam gaudio, quo perfunduntur, dum animo conspiciunt partam sibi ex Mundo victoriam, cum pro Christo pugnantes, ultro mor-

rispetto a questi fanciulli è stato ristretto alla Beatificazione. Ed il non ritrovarsi esempio nel corso di molti secoli, ancorchè non siano mancate occasioni di poterlo introdurre, è una circostanza di gran rilievo, e che ingombra la testa a chi non è amico di novità.

Secondo sul timore che la frequenza non renda meno rispettabili le Canonizz.

§. 29. Consiste il secondo nell' osservare, ridursi il tutto all' essere questi Fanciulli Martiri, avendo patita la morte per Cristo. Nè ciò universalmente parlando, si nega, e perciò volentieri si ammette, che concorrendo i necessarj requisiti, diasi ad essi il culto della Beatificazione. Ma, se è sistema approvato, che non si apra una larga strada alle Canonizzazioni per non renderle disprezzevoli, come anche da Noi è stato osservato *nel nostro lib.* 1. *cap.* 13. *n.* 16. sembra potersi temere, che per appunto si apra la strada al temuto inconveniente, ogni qual volta si ammettano alla Canonizzazione i Fanciulli uccisi per la Fede di Cristo, per la ragione che sono Martiri: insegnando i Teologi, che sono Martiri ancora que' Fanciulli, che sono ammazzati nelle guerre di Religione, negli assalti delle Città, nelle sorprese delle Piazze, come espressamente insegna il Soto *in 4. Sent. dist. 3. quæst. unic. art.* 11. §. *Secunda propositio*; essere in oltre Martiri anche que' Fanciulli, che perdono la vita uccisi dagl' inimici di Cristo, ancorchè non siano usciti dal ventre della madre, o resti viva, o muoja con essi la predetta loro genitrice, come può vedersi in Teofilo Raynaudo *nel cit. to.* 18. nell' Opera intitolata *de Martyrio per pestem part.* 2. *cap.* 2. *num.* 8. e diffusamente nell' Hurtado *in Resolutionibus de Martyrio tract.* 2. *resolut.* 20. *per totam*: e quanto vien detto de' Fanciulli ammazzati prima dell' uso della ragione in odio di Cristo, si pretende, che debba estendersi anche agli adulti, che non hanno mai avuto l' uso della ragione, se a questi vien tolta la vita dagl' inimici di Cristo, e per odio contro la sua Fede, supponendoli simili in tutto e per tutto ai Fanciulli. Vedasi il Cardinale Capisucchi nelle sue controversie Teologiche, in quella *de Martyrio quæst.* 2. §. 4. *in fine*: *Licet in Pueris ante usum rationis pro Christo morientibus non adsit propria ac personalis intentio, adest tamen intentio Ecclesiæ, quæ in illis mortem pro Christo acceptat, eosque per Martyrium Deo consecrat &c. Quæ autem de Infantibus ante usum rationis pro Christo occisis dicta sunt, intelligenda sunt etiam de amentibus, qui nunquam rationis usum habuerunt, si contingat, eos in odium Christi occidi:* massime, e sentenze, che, ridotte in pratica, possono offuscare il fulgore delle Canonizzazioni.

Terzo, su la mancanza dell' aureola, e delle virtù eroiche, da proporsi ad imitare.

§. 28. Consiste il terzo fondamento in ciò, che insegna S. Tommaso, e con esso ancora gli altri Teologi, cioè, che i Martiri in Paradiso hanno la gloria essenziale, che si chiama *aurea*, ed hanno anche la gloria accidentale, che dicesi *aureola*, che consiste in una certa allegrezza, che provano, considerando la vittoria da essi riportata contra il Mondo, combattendo per Cristo, e sopportando per esso volontaria-

mente

Pont. A. XV.

mente la morte, della qoale aureola non partecipano adeguatamente i Fanciulli, che essendo stati Martiri, lo sono stati *solo opere, non voluntate: Innocentes sicut non pertingunt ad perfectam rationem Martyrii, sed aliquid Martyrii habent ex hoc, quod passi sunt pro Christo; ita etiam aureolam, non quidem secundum perfectam rationem, sed secundum aliquam participationem; in quantum scilicet gaudent, se in obsequium Christi occisos esse; ut dictum est de pueris baptizatis, quod habebunt aliquod gaudium de innocentia, & carnis integritate.* Queste sono le parole di S. Tommaso *in 4. sent. dist. 49. quæst. 5. art. 3. quæst. 2. Ad duodecimam*. E coerentemente a questa parole del Santo Dottore così prosiegue il Cardinale Capisucchi *nel luogo citato al §. 26. Cum aureola sit præmium a Deo beatis concessum intuitu egregiorum operum, quæ ipsi pro Deo in terris patrarunt, ac proinde sit præmium respondens operibus; evidens est, sanctos Innocentes, & alios parvulos pro Christo ante usum rationis occisos, aureola non gaudere Martyrii*. E non avendo i Fanciulli, benchè Martiri, l'aureola del Martirio per la ragione poc'anzi accennata, ciò da tal uno potrà esser addottato per sostenere, che, se ad essi nella Chiesa Militante può competere il culto della Beatificazione, non è ben fatto, che si ammettano all'altro della Canonizzazione; annoverandosi fra i motivi di questa ancor quello, che le gesta del Canonizzato servano di esempio ai fedeli in tutto il Mondo Cattolico, quali gesta mancano nel Fanciullo ammazzato per Cristo.

Perchè quest'ultimo motivo non osti agli infanti di Betlem.

§. 27. E quantunque possa tal uno rispondere, che l'argomento prova troppo, provando, che nemmeno gl'Infanti di Betlemme abbiano meritato l'onore della Canonizzione, non avendo nemmeno essi ottenuta l'aureola del Martirio; sembra però, che la risposta debba perdere tutta la sua forza, se si riflette alla circostanza, in cui quelli di Betlemme perdettero la vita, ed all'uniforme ed antica divozione della Chiesa, che gli ha sempre venerati per Martiri. E senza investire le opinioni dell'Armacano, che restrinse il martirio de' Fanciulli Betlemmitici a que' soli, che erano circoncisi, il che vien comunemente rigettato dagli altri, come può vedersi nel Valenza nel suo celebre Trattato *de rebus Fidei al cap. 4. de Baptismo Parvulorum §. Atque hoc*, e rigettando altresì l'opinione di sopra riferita, e confutata, d'altri che hanno creduto, essere stato accelerato ai Betlemmitici l'uso della ragione, il che vien espressamente impugnato da San Tommaso 2. 2. *quæst. 124. art. 1. Ad primam*, sembra potersi replicare, essere Martiri i Fanciulli di Betlemme, essere a loro simiglianza Martiri anche gli altri, che avanti l'uso di ragione muojono per Cristo; ma che, avendo i primi in loro favore la tradizione e la dottrina de' Padri, e la continuata tradizione della Chiesa, ed avendo i secondi a loro favore la sola benchè rispettabile opinione de' Teologi, non dee recar maraviglia, se ai primi si dia qualche cosa di più, che non si dà ai secondi. Vedasi il Vasquez *in 3. part. D. Thomæ tom. 2. disput. 153. quæst. 68. cap. 7.* ove, dopo avere stabi-

mortem pro ipso oppetierunt; cujus quidem aureolæ non æque participes sunt pueri, qui cum Martyres fuerint, *solo* tamen *opere* fuerunt, non *voluntate: Innocentes sicut non pertingunt ad perfectam rationem martyrii, sed aliquid martyrii habent ex hoc, quod passi sunt pro Christo; ita etiam aureolam, non quidem secundum perfectam rationem, sed secundum aliquam participationem; in quantum scilicet gaudent, se in obsequium Christi occisos esse; ut dictum est de pueris baptizatis; quod habebunt aliquod gaudium de innocentia, & carnis integritate*. Sunt hæc S. Thomæ verba *in 4. sent. dist. 49. quæst. 5. art. 3. quæst. 2. ad duodecimum*. Ad hæc autem Sancti Doctoris verba sic pergit Cardinalis Capisucchius *præcit. loco §. 26. Cum aureola sit præmium a Deo beatis concessum intuitu egregiorum operum, quæ ipsi pro Deo in terris patrarunt, ac proinde sit præmium respondens operibus; evidens est, Sanctos Innocentes, & alios Parvulos pro Christo ante usum rationis occisos, aureola non gaudere martyrii*. Cum vero infantes, licet martyres, ob mox expensam rationem, aureola non gaudeant martyrii, assumi id a quopiam fortasse poterit, ut tueatur, si iis in militanti Ecclesia Beatificationis cultus potest competere, haud tamen congruere, ut alter Canonizationis cultus iisdem tribuatur; quandoquidem inter Canonizationis decernendæ causas & illa recensetur, ut Canonizati gesta omnibus per Orbem Catholicis in exemplum proponantur: hujusmodi autem res gestæ in pueria pro Christo necatis desiderantur.

Cur postremum hoc non obstet Bethleemiticis infantibus.

§. 27. Et quamvis respondere quisquam valeat, nimiam inesse vim argumento, cum inde concludatur, ne Bethleemiticos quidem infantes honorem Canonizationis promeritos, cum nec ipsi martyrii aureolam sint consecuti; videtur tamen responsio omni plane robore destituta, si animus advertatur ad eam facti speciem, in qua Bethleemiticis infantibus vita adempta fuit, atque ad vetustissimam constantemque observantiam Ecclesiæ, quæ eosdem tanquam Martyres semper est venerata. Et profecto, absque eo quod necesse sit amplecti opinionem Armacani, martyrium Bethleemiticorum infantium ad solos circumcisos cohibentis; quod a cæteris communiter exploditur, uti videre est apud Valentiam in suo celebri Tractatu *de rebus Fidei cap. 4. de Baptismo Parvulorum §. Atque hoc*; rejectaque etiam superius allata, improbataque sententia aliorum, qui opinati sunt acceleratum fuisse Bethleemiticis infantibus rationis usum; quod aperte improbatur a D. Thoma 22. *qu.* 124. *art. 1. ad primum*; replicari posse videtur, martyres esse Bethleemiticos infantes, & horum instar Martyres esse cæteros etiam, qui antequam iis affulgeat ratio, pro Cristo intereunt; at cum illis faveat consensus atque doctrina Patrum, & perpetua Ecclesiæ traditio, his vero sola, licet ceteroquin spectabilis, Theologorum opinio, haud mirum videri debere, si primis aliquid amplius supra secundos tribuatur. Videatur Vasquez *in 3. part. D. Thomæ tom. 2. disput. 153. quæst. 68. cap. 7.* ubi, postquam firmaverat, Bethleemiticos esse vere Martyres, & Mar-

Anno 1755.

Anno 1755.

tyres, & Martyres quoque esse ceteros pueros pro Christo occisos, ita subdit: *Porro, quamvis non tam certum sit, quod diximus de aliis infantibus pro Christo occisis, quam de illis, qui hac de causa ab Herode interfecti sunt, quia pro interfectis ab Herode, Ecclesiæ traditionem, & doctrinam Patrum pleniorem habemus; nihilominus indubitatum apud nos esse debet* (id tamen ita certum habendum, ut nisi definitioni Ecclesiæ, communi certe quidem Theologorum opinioni innitatur) *eamdem rationem esse de omnibus, qui post adventum Christi propter ipsum occisi sunt.*

Aliud discrimen profertur.

§. 28. Eoque magis, quia quæ nunc proponitur quæstio, non ea est, si res recte expendatur, an pueri post Christum natum ab ejus hostibus interempti canonizari possint; verum an id fieri expediat; his autem terminis conclusa quæstione, non magnopere adlaborandum, ut intelligatur quantum intercedat discriminis inter Bethleemiticos infantes, & ceteros omnes, qui post ipsos pro Christo intereunt.

Commendatur iterum discussio dubii, an similes causas proponi exped.

§. 29. Quæcumque hactenus persecuti sumus, videri quoque possunt *in Nostro lib. 1. de Canonizatione cap. 14. & lib. 3. cap. 15. n. 2. & seq.* Superest modo, ut expendantur omnia, ac cognoscatur, an deceat, ut causæ Beati Andreæ permittendus sit ad ulteriora progressus, an vero conducibilius sit, ut eum servet statum, quem nunc habet, quique idem plane est cum eo, in quo Causa Beati Simonis conquiescit. Et quia impossibile haud est alias huic similes exciteri instantias, sollicitudinis tuæ partes erunt, prudentisque consilii cæterorum, quos ipsi ad id designabimus, indicare, quæ ineunda ratio, cum se hujusmodi obtulerit casus, qui plerumque proponi consuevit, de puero aliquo majori hebdomada ab Hebræis in contumeliam Christi neceto; tales namque sunt Beati Simonis & Andreæ, nec non bene multorum ex iis, quos Auctores commemorant, puerorum neces. Videri enim cuiquam fortasse poterit, quoties placeret causis interemptorum hujusmodi infantium patere aditum, oportere, hasce neces fuisse clamosas, populo cognitas, ab omnibus damnatas, atque a magistratibus vindicatas prætereaque etiam optimum esse, quandoquidem res est de martyribus *non voluntate & opere, sed solo opere*, signorum & miraculorum numerum definire, ac requirere majorem constituto ad formalem Canonizationem obtinendam. Litteras hasce Nostras, Apostolicam tibi, Dilecte Fili, Benedictionem impertientes, absolvimus.

Et si videatur, quibus illæ peculiaribus circumstantiis debeant esse instructæ.

Dat. 22. Februarii 1755. Pont. 15.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 22. Februarii 1755. Pontific. Nostri Anno decimoquinto.

Pont. A. XV.

lito, che i Betlemmitici sono veri Martiri, e che Martiri ancora sono gli altri Fanciulli ammazzati per Cristo, così soggiugne: *Porro, quamvis non tam certum sit, quod diximus de aliis Infantibus pro Christo occisis, quam de illis, qui hac de causa ab Herode interfecti sunt, quia pro interfectis ab Herode Ecclesiæ traditionem, & doctrinam Patrum pleniorem habemus; nihilominus indubitatum apud nos esse debet* (intendo però ciò di quella certezza, che se non ha per se la definizione della Chiesa, ha però la comune opinione de' Teologi,) *eamdem rationem esse de omnibus, qui post adventum Christi propter ipsum occisi sunt.*

§. 28. Tanto più che la presente questione non è, rigorosamente parlando, se i Fanciulli, che dopo la venuta di Cristo sono ammazzati dai di lui nemici, possano canonizzarsi, ma se sia espediente, che ciò si faccia: e, posto il quesito in questi termini, non vi vuol molto a comprendere la disuguaglianza, che passa fra gl'Infanti di Betlemme, e tutti gli altri, che muojono dopo di loro, e che perdono la vita per Cristo.

Altra diversità cavata dallo stato della questione.

§. 29. Quanto sin ora abbiamo esposto, può anche vedersi *nel nostro lib. 1. de Canonizatione al cap. 14. e nel lib. 3. cap. 15. n. 2. e seg.* Resta ora, che il tutto si esamini, e si veda, se è conveniente, che si dia corso alla Causa del Beato Andrea; o se è meglio che si fermi nello stato, in cui è, che è per l'appunto quello stesso, in cui si ritrova l'altra del Beato Simone. E perchè non è impossibile, che si risveglino altre simili istanze, sarà proprio della di lei diligenza, e del prudente consiglio degli altri, che da Noi saranno eletti, il suggerire il partito, che dovrà prendersi, quando succeda il caso, che per lo più suol essere, di qualche fanciullo ammazzato dagli Ebrei nella Settimana Santa in onta di Cristo, tali essendo gl'Infanticidj dei Beati Simone, ed Andrea, e d'una gran parte degli altri commemorati dagli Autori; potendo sembrare a taluno, che, quando si volesse lasciar aperta la strada alle cause di questi Infanticidj, dovrebbero questi essere stati clamorosi, noti al popolo, maledetti da tutti, e vendicati dai magistrati; e che anche fosse bene, giacchè si tratta di Martiri *non voluntate & opere, sed solo opere*, l'accrescere il numero de' segni e de' miracoli oltre il solito, per ottenere la formale Canonizzazione. Terminiamo col darle l'Apostolica Benedizione.

S'insiste nuovamente per l'esame, se debbasi dar corso a simili cause.

Se in caso d'affermativa, con quali circostanze debbano essere qualificate.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 22. Februarii 1755. Pontific. Nostri Anno decimoquinto.

Date alli 22. di Febbr. 1755. del Pont. 15.

LIBER

Pont. A. XV.

XLIV. LIBER GALLICE EDITUS

Inscriptusque: *Principes sur l'essence, la distinction, & les limites des deux puissances spirituelle, & temporelle, Ouvrage posthume du Pere la Borde de l'Oratoire*, Decreto Congregationis Universalis Inquisitionis jam damnatus, iterata acriori censura proscribitur, & sub excommunicationis pœna, legi, aut retineri prohibetur.

Venerabilibus Fratribus, Primati, Archiepiscopis, & Episcopis Regni Poloniæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Perniciosum opusculum jam antea ab Univ. Inquisit. damnat.

AD assiduas, quibus angimur, curas, ut excitata a nonnullis hujus sæculi Filiis inter Sacerdotium & Imperium dissidia compescantur, illud accessit sane permolestum, quod licet universalis nostræ Inquisitionis Decreto die 5. Augusti anni 1753. edito, confixum damnatumque fuerit Opusculum gallice editum hoc titulo: *Principes sur l'essence, la distinction & les limites des deux puissances spirituelle, & temporelle, Ouvrage posthume du Pere la Borde de l'Oratoire*; rursus tamen idem Opusculum prodiisse, tam Gallico, quam Polonico idiomate impressum, lateque in Regionibus, ac Provinciis vestris per omnium manus pervagari nuper accepimus. Quod quidem vel ob solam ignorationem prælaudati Decreti contigisse arbitramur, vel quod satis explorata atque comperta Vobis non fuerint exitiosa ac perversa Dogmata, quæ in eo traduntur; alioquin dubitare vix possumus de Fraternitatum Vestrarum zelo, ac vigili studio, quo certe in Fidelium manus non incidisset, si oculos, judiciumque Vestrum antea subiisset.

Pravum, impiumque systema auctoris jam inde a Joanne XXII. proscript.

§. 1. Eo enim tendere, ac collimare videtis execrandi fœtus auctorem, ut collatam a Christo Domino & Salvatore nostro Ecclesiæ suæ potestatem, non solum dirigendi per consilia & suasiones, sed etiam jubendi per leges, ac devios, contumacesque exteriore judicio, & salubribus pœnis, coercendi, atque cogendi, labefactet, convellat, & prorsus eliminet; Ecclesiasticum ministerium ita sæculari dominationi subjiciens, ut ad hanc spectare pronunciet, de externa omni ac sensibili gubernatione cognoscere ac judicare. Pravum ac perniciosum systema, jampridem ab Apostolica Sede, præsertim vero a Johanne XXII. Prædecessore nostro, Constitutione incipiente: *Licet juxta doctrinam*, reprobatum, ac pro hæretico expresse damnatum, fallacibus ratiunculis, fucatis, atque ad Religionem compositis verbis, contortisque Scripturarum, ac Patrum testimoniis, impudens Scriptor obtrudit, quo simplicibus, & minus cautis facilius imponat. Rem tamen ipsam ad Religionis & Fidei regulas sedulo accurateque expendenti, facile occurrit principiorum falsitas, eorumque consecutionum absurditas; Auctoris demum a veritatis tramite longe aberrantia temeritas, qua propositiones obtrudit captiosas, & falsas, impias quoque & erroneas, alias damnatas, & hæreticas, Ecclesiæ vero maxime injuriosas, ejusque potestatis, jurium, & libertatis, quantum in ipsis est, prorsus eversivas. Anno 1755.

Novis improbi libelli censura.

§. 2. Quapropter ne latius serpat, in Ecclesiæ animarumque perniciem, pravi dogmatis corruptela: Nos, quibus sanæ doctrinæ custodia, & Sacerdotalis auctoritatis propugnatio præcipue demandata est, pro sollicita, quam gerimus, Ecclesiarum omnium, & Christifidelium cura, Vos maxime, Venerabiles Fratres, monitos hortatosque volumus, ut procul ab ovibus Vestris exitialis hujusce doctrinæ pabulum arceatis. Quod ut nomine quoque Nostro præstare valeatis, supra descriptum Librum quocumque idiomate impressum, vulgatum, aut scriptum, sub enunciatis censuris rejicimus, reprobamus, damnamus, ejusque lectionem, retentionem, & usum, omnibus & singulis Christifidelibus, etiam specifica, & individua mentione dignis, sub pœna excommunicationis ipso facto absque alia declaratione incurrenda, a qua nemo a quoquam, præter quam a Nobis, seu a Romano Pontifice pro tempore existente, nisi in mortis articulo constitutus, absolutionis beneficium obtinere valeat, omnino interdicimus ac prohibemus. Volentes, & Apostolica auctoritate mandantes, ut quicumque Librum prædictum, aut ejus exemplaria, sive typis impressa, sive manu descripta, penes se aliqua habuerint, ea, statim ac præsentes literæ eis innotuerint, teneantur tradere locorum Ordinariis, qui exemplaria sic tradita illico flammis aboleri curent.

Monitum ad Episc. Regni Poloniæ.

§. 3. Vos itaque, Venerab. Fratres, conjunctis nobiscum studiis, Pastorali zelo, & Sacerdotali constantia, vigilate in custodiis vestris, ascendentes ex adverso, atque opponentes murum pro Domo Israel, adversus vaniloquos, & seductores, docentes quæ non oportet; qui constitutos a Deo civilis potestatis fines amplificare, ac transilire moliuntur, Ecclesiæ vero jura coarctare, imminuere, atque convellere student; & Divinis humana miscentes, Imperium & Sacerdotium seditiose committunt. Creditas vobis oves monete identidem, ut acquiescant sanis sermonibus Domini Nostri Jesu Christi, & ei, quæ secundum pietatem est, sanæ doctrinæ; non intendentes mandatis hominum avertentium se a veritate; reddant autem omnibus debita, quæ sunt Cæsaris Cæsari, quæ sunt Dei Deo. Interim Vobis, Venerabiles Fratres, ac universis Fidelibus regimini vestro subjectis, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die IV. Martii MDCCLV. Pontificatus Nostri Anno XV. Dat. 4. Martii 1755. Pont. an. 15.

D. Cardinalis Passioneus.



XLV.

OLIVETANÆ

Congregationis Privilegia a Prædecessoribus Pontificibus, & præsertim a Pio II. concessa confirmantur, & ampliantur; novumque superadditur, quo ejusdem Congregationis Abbatibus indulgetur, ut in die festo S. Franciscæ Romanæ, Pontificalibus in Missa, reliquisque Officiis intra Ecclesias Conventuales Regularis Observantiæ uti possint.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium a munificentia S. Sedis in emeritos de Ecclesia Viros.

CUm semper Apostolicæ benignitatis, & munificentiæ Nostræ significationes in eos, qui sanctioribus Ordinum Regularium institutis addicti, uberes in vinea Domini virtutis, & honestatis afferunt fructus, libenter edidimus; tum vero eorum votis, ac precibus animum propensius intendimus, quum & petitiones æquitati consonas esse, & concessiones nostras ad augendam Dei gloriam, & Sanctorum cultum amplificandum opportunas fore conspicimus.

Indultis & privilegiis Congreg. Montis Oliveti decorar. Prædec. Pontifices

§. 2. Sane pro parte dilecti Filii Flaminii Gandini Abbatis, & Procuratoris Generalis Ordinis Sancti Benedicti Congregationis Montis Oliveti nuncupatæ, Nobis nuper exhibita petitio continebat, quod alias nonnulli Rom. Pontifices Prædecessores Nostri dictæ Congregationi diversa Privilegia, gratias, favores, & Indulta tum spiritualia, tum temporalia concesserunt, & præcipue felic. record. Pius Papa II. etiam Prædecessor Noster per suas Literas Apostolicas sub datum Petreoli Senensis Diœcesis Anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXII. Tertio nonas Octobris Pontificatus sui Anno Quinto, inter alias gratias dictæ Congregationi concessas, illius Abbatibus, Visitatoribus, Prioribus, Personis, Monasteriis, Prioratibus, Locis, & Membris, quod ipsi omnibus aliis, & singulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, indultis, & gratiis, Congregationi Sanctæ Justinæ Paduan. ejusdem Ordinis, ejusque Monasteriis, Prioratibus, Membris, ac Personis, & Bonis per prædictos Romanos Pontifices Prædecessores nostros, tunc suos, quomodolibet elargitis, sub certis modo, & forma tunc expressis, uti possent, & gaudere, ac si illa omnia, & singula primodictæ Congregationi specialiter, & expresse indulta fuissent, concessit pariter, & indulsit, prout in dictis Literis plenius continetur. Cum autem subinde, juxta temporum succedentium opportunitatem, aliæ concessiones, & gratiæ hujusmodi Congregationi Sanctæ Justinæ, Cassinensium quoque nuncupatæ, per alios Romanos Pontifices Prædecessores quoque Nostros, attributæ fuerint; pro parte dicti Flaminii Nobis fuit humiliter supplicatum, ut gratias easdem, favore suæ primodictæ Congregationis extendere, ac alias eamdem Congregationem, præcipue ad augendum in illius Ecclesiis Divini Servitii cultum, aliqua beneficentiæ Nostræ prærogativa decorare, ut infra, dignaremur.

Et præsertim Pius II. qui privilegia Congregat. S. Justinæ Paduan. illo usque concessa eidem commun.

Confirm. primo Pontifex vetera indulta non revocata, usu recepta, nec Trident. contraria

§. 3. Nos igitur, firma spe, fiduciaque concepta, eamdem Congregationem, quo amplioribus gratiis, & favoribus ab Apostolica Sede cumulari perget, eo majores pietatis, obedientiæ, & obsequii erga Nos, & eamdem Apostolicam Sedem, aliarumque virtutum, & scientiarum fructus edituram fore, hujusmodi supplicationibus annuere, & dicto Flaminio specialem gratiam facere volentes, eumdemque Flaminium a quibusvis excommunicationis &c. absolventes, & absolutum fore censentes, ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, omnia & singula privilegia, gratias, immunitates, exemptiones, præeminentias, & indulta a prædictis Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris ejusdem primodictæ Congregationis Abbatibus, etiam Generali, Prioribus, & Monachis, necnon Monasteriis Prioratibus, Ecclesiis, Domibus, & Locis Regularibus concessa, & elargita, eorum omnium, & singulorum tenores præsentibus pro expressis, & insertis habentes, dummodo tamen sint in usu, & non revocata, nec sub aliqua revocatione comprehensa, Constitutionibus quoque Apostolicis, & Concilii Tridentini Decretis non adversentur, harum serie confirmamus, & approbamus, illisque Apostolicæ firmitatis robur adjicimus.

Inde plenas litteras ad gratias protendit post Pium ad hæc usque tempora universo Ordini S Bened. & præsert. Congreg. Cassin. & S. Justinæ concessas.

§. 4. Ac præterea eidem primodictæ Congregationi, illiusque Abbatibus, Prioribus, & Monachis, necnon Monasteriis, Prioratibus, Ecclesiis, Domibus, & Locis Regularibus quibuscumque, ut ipsi, & ipsa, omnibus & singulis privilegiis, gratiis, exemptionibus, immunitatibus, concessionibus, & indultis, aliis dicti Ordinis Sancti Benedicti, & præcipue Congregationi Sanctæ Justinæ, seu Cassinensi prædictæ, earumque Abbatibus, Prioribus, & Monachis, necnon Monasteriis, Prioratibus, Ecclesiis, Domibus, & Locis Regularibus, a Prædecessoribus Nostris prædictis, signanter post præfatas dicti Pii Prædecessoris Literas, sive communiter omnibus, sive earum singulis non tamen ex peculiaribus causis, & titulis, in hunc usque diem, ac etiam per Nos, concessis, & elargitis, ac quibus præfata Cassinen., aliæque dicti Ordinis Congregationes legitime utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, frui, potiri, & gaudere possunt, & poterunt quomodolibet in futurum pari modo uti, frui, potiri, & gaudere libere, & licite valeant, perinde ac si privilegia, gratiæ, exemptiones, immunitates, concessiones, & indulta hujusmodi, Congregationi primodictæ, illiusque Abbatibus, Prioribus, & Monachis, ac Monasteriis, Prioratibus, & Ecclesiis, Domibus, & Locis prædictis directe, & non per medium communicationis hujusmodi, concessa, & concessæ fuissent, auctoritate, & tenore præsentia concedimus, & indulgemus, ac privilegia, gratias, exemptiones, immunitates, concessiones, & indulta hujusmodi ad

Con-

Congregationem primodictam extendimus, & ampliamus.

Ob singularem universæ Congreg. devotion. erga S. Francisc. Roman.

§. 5. Porro attendentes eamdem Congregationem erga Sanctam Franciscam Romanam nuncupatam, sui olim, dum in humanis ageret, Instituti Oblatam, aliarumque similium Oblatarum in Urbe Matrem, & Fundatricem, specialis devotionis studium semper professam fuisse, & profiteri, illiusque cultum per ipsius Congregationis Professores, in Locis præcipue, ubi Monasteria ejusdem Congregationis extant, propagatum fuisse, itaut in singulis fere eorum Ecclesiis Altare aliquod Omnipotenti Deo in honorem dictæ Sanctæ dicatum reperiatur, ipsaque Congregatio, præter Beatum Bernardum Tholomei Fundatorem suum, dictam Sanctam Franciscam in specialem Protectricem agnoscat; ad augendum dictæ Sanctæ Franciscæ cultum, ac illius Festi diei celebritatem, ut in singulis Ecclesiis Conventualibus primodictæ Congregationis Monasteriorum, in quibus Claustralis vigeat observantia, dilecti Filii moderni, & pro tempore existentes dictorum Monasteriorum Abbates, die Festo dictæ Sanctæ Franciscæ, Missam solemnem, & Divina Officia, assistentibus sibi uno saltem Diacono, & alio Subdiacono, alioque Pluviali induto, aliisque Clericis, Pontificaliter, & more Episcoporum, præter tres alios dies, juxta Canonica Decreta præfinitos, servatis tamen alias, tam Literarum in forma Brevi Urbani VIII. incipien. *Exponi* sub datum Romæ sub Annulo Piscatoris die V. Aprilis MDCXXIX. expeditis, quam generalis Decreti Alexandri VII. Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum die XXVII. Septembris MDCLIX. editi, respective forma, & dispositione, & non alias, celebrare libere, & licite possint, & valeant, Apostolica auctoritate prædicta, harum quoque serie etiam concedimus, & indulgemus: Iisdemque modernis, & pro tempore existentibus primodictæ Congregationis Abbatibus plenam, & liberam potestatem, & auctoritatem desuper impertimur.

Ut Sacra ipsi die in Claustral. Ecclesiis Missam, divinaque Officia Abbates Pontificaliter celebrare possint, sub certis modis indulget.

Firmantur superius statuta.

§. 6. Eosdemque modernos, & pro tempore existentes dictæ Congregationis Abbates, Monachos, & Personas super præmissis, aut eorum aliquo, a quibusvis Locorum Ordinariis, vel aliorum Ordinum, & Congregation. Abbatibus, aut aliis quibuscumque, quavis auctoritate, & quovis pretextu, colore, vel ingenio, publice, vel occulte, directe, vel indirecte molestari, inquietari, aut perturbari ullo unquam tempore nullatenus posse, neque debere: Præsentes quoque Literas de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ defectu minime notari, nec sub quibusvis similium, vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, aut aliis contrariis Dispositionibus, per quascumque Regulas, & Constitutiones Apostolicas per Nos, & Successores nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes, etiam Motu proprio, ac alias sub quibusvis tenoribus, & formis pro tempore factis, & faciendis, & concessis, ac concedendis, comprehendi, sed semper ab illis excipi, ac illa semper validas, & efficaces existere, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere: Sicque, & non alias per quoscumque Judices, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, dictæque Sedis Nuncios, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritata, judicari, & definiri debere decernimus; irritum quoque, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Derogat. contrariis quibuscumque.

§. 7. Non obstantibus prædictis Urbani Literis, & Alexandri Prædecessorum prædictorum Decretis in ea parte, qua præsentibus adversantur, ac quibusvis aliis Apostolicis, seu in Synodalibus, Provincialibus, Generalibusque Conciliis editis, vel edendis, Constitutionibus, & Ordinationibus, necnon primodictorum Ordinis, & Congregationis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, Statutis, & consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis dicto Ordini, & Congregationi primodictæ, ac quibusvis aliis Superioribus, & Personis in genere, vel in specie, aut alias in contrarium præmissorum, quomodolibet forsan concessis, confirmatis, approbatis, & innovatis: Quibus omnibus, & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua mentio, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata inserti forent, præsentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat latissime, & plenissime, ac specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio pœnalis.

§. 8. Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam Nostræ absolutionis, confirmationis, approbationis, concessionis, Indulti, extensionis, ampliationis, decreti, & derogationis, infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. prim. Aprilis 1755. Pont. an. 15.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo quinto, Kalendis Aprilis Pontificatus Nostri Anno Quintodecimo.

J. Card. Pro-Datarius.

D. Card. Passioneus.

V i s a
De Curia J. C. Boschi.

L. Eugenius.

Loco ✝ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

SAN-

ANNO 1755.



XLVI. SANCTÆ INQUISITIONIS

Officialium seu Ministrorum numerus, deputationis forma, qualitates, onera, privilegia & exemptiones reales & personales, tum in Civilibus Causis, tum & Criminalibus, distinctim recensentur, ac perpetua Constitutione præcedentis Motus proprii confirmativa, futuris quibuscumque abusibus, vetitisque ampliationibus occurritur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Procem. Specialis cura a Pontifice adhibita in reformandis Tribun.

AD Supremum Justitiæ Solium, nullis quidem meritis nostris, sed inscrutabili Divinæ Providentiæ consilio evecti, inter præcipuas muneris nostri curas atque sollicitudines, eam semper gravissimam existimavimus, ut diligenter investigantes, quænam in singulis Tribunalibus, præsertim hujus nostræ Almæ Urbis, universæque Ditionis Ecclesiasticæ, servaretur administrandæ justitiæ ratio, abusus omnes in ea pedetentim inductos de medio tollere, ac depravata quæque ad pristina & recta instituta revocare; si quid autem præterea desiderari videretur, nova lege supplere pro viribus adniteremur, haud ignorantes, cujusvis Reipublicæ, præsertim vero illius, quæ pacato undique regimine continetur, firmissimum in recta justitiæ administratione positum esse præsidium. Suscepto libenter oneri implendo quantopere adlaboraverimus, satis testantur plures, quæ in Bullario nostro occurrunt, hac ipsa de re per Nos editæ Constitutiones, quibus abunde consultum existimamus optimo regimini eorum Tribunalium, quæ hactenus, veteribus redintegratis, aut novis superadditis legibus, instaurare ac reformare constituimus. At vero nunc pares sollicitudinis nostræ curas exposcere visa sunt Officia illa, quæ per diversas Civitates, atque Provincias, cum Civilis & Criminalis jurisdictionis exercitio distributa, unum, *Sancti Officii* nuncupatum, Tribunal constituunt, quod a Congregatione Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium in universa Christiana Republica contra Hæreticam pravitatem Inquisitorum Generalium, a Nobis, & ab Apostolica Sede specialiter deputatorum, immediate pendet, & ab ea auctoritatem, agendique normam desumit. Quamvis enim, ad accuratiorem tutinam revocatis omnibus, quæ ad hujusmodi Tribunalis facultates & jura, Causarum quoque & Personarum illius Foro subjectarum naturas & qualitates, cæteraque illius systematis atque ordinis adjuncta pertinent, nihil fere deprehenderimus, quod vel a Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, per Apostolicas Constitutiones, vel ab ipsa Congregatione, per iterata Decreta, seu etiam per Encyclicas litteras, sapienter ac recte

Par ejusdem sollicitudo quoad Tribun. a Congr. S. Officii depend.

Ne ea, quæ recte constituta sunt, ignorentur, aut negligantur.

ordinatum, & constitutum non fuerit, ita ut vix unum aut alterum se obtulerit rerum Caput, quod nova sanctione suppleri atque juvari mereretur; nihilominus quum plura ex iis, quæ sæpe statuta ac demandata fuisse non ignoramus, præsertim circa ipsius Tribunalis Officiales, Ministros, & Familiares, non ita exacte, ut par erat, ubique servari, & maxime per Provincias Ecclesiasticæ Ditionis parum diligenter custodiri constaret; facile intelleximus id quidem ut plurimum ex præmissarum Constitutionum & Decretorum ignoratione, aliquando etiam ex affectata dissimulatione, aut ex arbitraria & incongrua eorumdem interpretatione provenire. Quumque ea de causa præfiniti jurisdictionum limites, & recta justitiæ reddendæ methodus frequentibus transgressionibus pateant, multaque exoriantur incommoda, & multo plura disseminentur dicteria, quæ immeritam plane de æquissimo Tribunali opinionem aliquibus ingerunt, & in eorum animis fovent; Idcirco Nos hujusmodi malis remedium efficax atque perpetuum afferre volentes, de consilio eorumdem Venerabilium Fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium Generalium Inquisitorum, collectis atque resumptis plerisque Decretis, Statutis, Resolutionibus, atque Declarationibus, præsertim circa memoratorum Officialium, Ministrorum, & Familiarium electionem, seu deputationem, qualitates, onera, & privilegia, tam Apostolica dictorum Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum, & Nostra, quam etiam ipsius Congregationis Cardinalium auctoritate & providentia, hactenus editis & emanatis, ea omnia & singula in quadam Schedula nostri Motus proprii superioribus diebus manus nostræ subscriptione firmata distincte exposuimus, aptumque in ordinem redegimus, paucis adjectis, quæ ad eumdem recti ordinis asserendi finem, tam Nobis, quam ipsius Prædecessoribus nostris, ejusdemque Congregationis Cardinalibus prædictis semper propositum, conducere & opportuna fore judicavimus. Quam quidem Schedulam cum omnibus & singulis in ea contentis, sancitis, & ordinatis, novo & solemniori Apostolicæ confirmationis munimine roborare volentes, illam per præsentes, ab omnibus & singulis, ad quos spectat, exactissime observandam tradimus & injungimus.

Pont. de consilio &c. opportuna Decreta colligit in sua Schedula Motus proprii.

Sequitur tenor dictæ Schedulæ.

Schedulæ tenor inseritur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu proprio &c.

§. 1. „ ANcorchè la nostra Congregazione dei Cardinali specialmente deputati Generali Inquisitori contro l'eretica pravità in tutta la Cristiana Repubblica abbia con somma attenzione, e con indefessa diligenza sempre mai invigilato, che li Privilegj, de' quali godono gli Uffiziali, Ministri, e Familiari del S. Officio, non sieno di aggravio alle Comunità, e non perturbino il corso e buon'ordine della giustizia, per ciò che appartiene alli beni e persone particolari di essi Ministri, „ e Fa-

„ e Familiari, come chiaramente dimostrano le tante risoluzioni, e Decreti, e le replicate Istruzioni, e lettere anche circolari di essa Congregazione:

§. 3. „ Tuttavia, perchè meglie apparisca a tutti l'equità, e moderazione de' suddetti Privilegj, e perchè gli uomini non beoe informati, depongano finalmeote una volta quell' epprensione, in cui taluni sono, del tutto cootraria alla verità delle cose: abbiamo perciò determinato di fare ad ognuno palese, quali sieno gli Uffiziali, e Ministri, che chiamansi *Patentati Privilegiati*, e quali sieno quei Familiari, che si chiamano *Patentati Semplici*: a chi appartenga la deputazione sì degli uoi, che degli altri: le qualità che respettivamente si richieggono io cadauno di essi: le incombenze, a pesi, a' quali debbono soggiacere: e finalmente i Privilegj, e l' esenzioni, dei quali debbooo meritamente godere in retribuzione e premio del loro servigio.

Divisione generale.

§. 4. „ Inerendo pertanto ai Decreti più volte fatti, e ei provvedimeoti più volte presi da detta oostra Congregazione, e quelli approvando, rinnovando, e confermando nelle parti non contrarie alla presente, CON QUESTA NOSTRA COSTITUZIONE DA VALERE IN PERPETUO, sotto la quale però non iotendiamo comprendere oà l' Inquisizione di Malta, oè altre Inquisizioni fuori del nostro Stato Ecclesiastico, quali si reggono, e governano colle proprie loro lodevoli costumanze, ammesse, ed approvate dai Sommi Pontefici Nostri Predecessori: di Nostro Moto proprio, certa scienza, e pieoazza della nostra Appostolica autorità, con il consiglio e parere di detti Cardinali Generali Inquisitori, ordiniamo e dichiariamo, che io quelle Città, e Luoghi, ove trovasi fissato il Tribunale della Santa Inqnisizione, mediante la residenza degl' Inquisitori, i Patentati, che si chiamano *Privilegiati*, oon siano più di cinque, cioè l' Inquisitore medesimo, il Fiscala, il Procuratore dei Rei, il Notajo, o sia Cancelliere, e il Mandatario. E che nelle altre Città, Terre, o Luoghi, ove noo risiedooo gl' Inquisitori, ma i loro Vicarj Foranei, li Patentati Privilegiati noo siano più di trè, cioè il medesimo Vicario, il Cancelliere, o sia Notajo, e il Mandatario: conciossiachè senza l' opera di tali Ministri non potrebbe sussistere il Tribunale della Santa Inquisizione.

Quali sono i Patentati Privileg.

§. 5. „ La deputaaione de' suddetti Vicarj, Fiscali, Procuratori dei Rei, Cancellieri, e Mandataj, vogliamo che, privativamente ad ogni altro, spetti ed apparteoga, come di presente appartiene, alla detta oostra Congregazione dei Cardioali Generali Inquisitori, e che da essa se ne spediscano le Patenti firmate, e sottoscritte di propria loro mano; e per quello appartiene ella deputazione degl' Inquisitori locali, vogliamo si osservi il solito, e qnello stesso che si osserva presentemeote.

A chi appartiene la deputaaione de medesimi.

§. 6. „ Noo sarà perciò lecito ai Vescovi dare a veruoo alcuna Petente, o viglietto di Uffiziale, Mioistro, o Familiare del S. Officio, dovendo i Vescovi, anche nei Processi, e Cause di Fede, prevalersi de' proprj loro Uffiziali, e Ministri ordinarj; e così nettampoco sarà lecito agl' Inquisitori locali di dare a veruno alcuna Patente di Vicario, di Fiscale, di Procuratore de' Rei, di Cancelliere, o di Maodatario; anzi neppure sarà lecito ai medesimi deputare questi tali Uffiziali per modo di provisione con il titolo di Pro-Vicario, Pro-Fiscale, Pro-Mandatario, e simili; ma solamente potranno, o dovranno i suddetti Inquisitori Locali, io caso di vacanza di alcuno de' riferiti Uffizj, proporre alle Coogregazione tre soggetti per l' Uffizio, che vaca, con rappresentare nello stesso tempo le qualità, e i requisiti di ciascheduno, secoodo le istruzioni, e le lettere circolari più volte trasmesse da essa Congregazione. E se mai nel frattempo della vacanza, o anche di altro forzoso impedimeoto, occoresse il bisogno di fare senza indugio qualche atto appartenente ad alcuno de' suddetti Uffiziali; io tal solo caso permettiamo agl' Inquisitori Locali di deputare io iscritto, e per quell' uoico atto, Persona onesta ed idonea, colle facoltà necessarie ed opportune.

§. 7. „ Prima di concedere alcuna di dette Patenti Privilegiate, dovrà la Congregazione attentameote osservare, come ha sempre mai lodevolmeote osservato, che quei soggetti, a cui si concedono, siano persooe di buona fama, non inquiete, non rissose, non dissolote, non inquisite, o cootumaci della Giustizia, non gravate di molti debiti, e che non abbiano attualmente inimicizie: che non siano Soldati, ooo Patentati, Uffiziali, o Ministri di altro Tribunale, o Magistrato; e particolarmente che fuori del caso di vera necessità, non siano Parrochi, o Sacerdoti, da' quali, per altro qualunque titolo, si eserciti la cura dell' Anime: nè siano Vicarj Foranei, Cancellieri, o Mioistri della Curia Vescovile.

Qualità necessarie nei Patentati privilegiati.

§. 8. „ Di più dovrà osservare, che ciascuoo di detti Pateotati Privilegiati sia veramente abile, idoneo, e proporzionato ad esercitare per se stesso l' impiego, per cui se gli concede la Patente; e perciò, che i Vicarj siano veramente forniti di zelo, prudenza, e dottrina sufficiente, in quanto permette le qualità del luogo: che siano Sacerdoti Regolari, se possono aversi Regolari, non però Minori Osservanti, nè Cappuccini. Che non si deputi, e constituisca un Vicario in ogni Terra o Luogo, ma di più Terre, e Luoghi si formi uno solo Viceriato, e nel più grosso, e popolato di essi, in cui il Vescovo sia solito di teoere il suo Vicario Foraneo, si deputi e costituisca il Vicario del S. Offizio, restringendo io tal guisa, per quanto è possibile, il numero dei Vicariati, e sopprimendo quelli, che l' esperimento del tempo passato ha fatto,

„ o fa-

Anno 1755.

„ o sarà conoscere non essere necessarj per conservare la purità della Santa Fede.

§. 9. „ Che tanto il Fiscale, come il procuratore de' Rei, siano sempre Dottori di legge, ed attualmente adetti alla Professione Legale. Che almeno per l'avvenire restino esattamente eseguiti gli ordini altre volte dati da essa Congregazione, cioè che i Cancellieri non siano persone nobili, ma Notaj di Professione, oppure Chierici Secolari, capaci, ed abili per esercitare un tale impiego. Che molto meno il Mandatario sia persona nobile, anzi neppure Mercadante, ma al più semplice Artegiano, sempre però persona onesta, e dabbene. E finalmente, che niuno di detti Patentati Privilegiati possieda quantità considerabile di Beni, specialmente stabili: e che ciascheduno di detti impieghi si conceda ad una sola, e non a più persone, e che in una medesima Famiglia non mai vi siano due Patentati Privilegiati.

Le patenti privilegiate si concedano gratis.

§. 9. „ La concessione di dette Patenti privilegiate dovrà farsi in tutto gratis, onde per ottenere dagl' Inquisitori Locali la nomina di detti Uffizj Privllegiari, si proibisce espressamente ai medesimi Inquisitori di ricevere sotto qualsivoglia titolo, o pretesto, promessa, o donativo di di sorta veruna, tanto avanti, che dopo la nomina: comeppure si proibisce agl' istessi Inquisitori, e a quelli, che saranno da loro nominati, di promettere, o dare alli Ministri, ed Uffiziali di Roma, e rispettivamente a questi, di ricevere danaro, o altra benchè minima cosa, per la spedizione, e consegna delle Patenti. E contravvenendo alcuno di essi, oltre la privazione dell'Uffizio, e di ogni altro impiego nella S. Inquisizione, vogliamo che incorrano *ipso facto* nella Scomunica maggiore riservata a Noi, e nostri Successori, e di più se saranno Regolari, cadano parimente *ipso facto* nella privazione della voce attiva, e passiva, e nella inabilità perpetua a qualunque grado della loro Religione: permettendosi solamente il dare, e rispettivamente ricevere da chi voglia spontaneamente darli, quei donativi di esculenti, e poculenti, che si sogliono dare, e ricevere nelle Feste del Santo Natale, e nel principio d'Agosto, purchè i suddetti donativi si facciano senza fraude, e possano consumarsi in tre giorni.

Pesi dei Patentati privileg.

§. 11. „ I suddetti Inquisitori, Vicarj, Fiscali, Procuratori de' Rei, Cancellieri, e Mandataj, saranno tenuti a prestare il solito giuramento *de fide & silentio in perpetuum servando*, e ciascheduno di essi ad esercitare l'Uffizio, che se gli commette, con tutta attenzione, e diligenza: Per lo che dovranno continuamente abitare con fisso, e stabile domicilio, in quel luogo, ove debbono esercitare l'impiego destinatogli nelle Patente; Nè da questa continua residenza potrà alcuno di essi essere dispensato per qualunque sia causa dagl' Inquisitori Locali: Riservando però alla Congregazione de' Cardinali Inquisitori la facoltà di accordare la licenza di assentarsi per pochi giorni, qualora vi concorra giusta e legittima causa, e non possa probabilmente temersi, che patisca per ciò il buon servigio del Tribunale; Anzi che, in caso di mancanza, saranno tenuti i medesimi Inquisitori farne sollecita rappresentanza alla Congregazione, e attendere da essa le opporturne providenze.

Pont. A. XV.

Privilegi de' Patentati privilegiati.

§. 12. „ In premio poi, corrispettività, e retribuzione dell'attenzione, e fatiche loro, e del peso suddetto di risedere, i sopranominati Patentati Privilegiati, quali servono al S. Tribunale senza mercede, e salario alcuno, oltre le grazie spirituali concedute dai Sommi Pontefici nostri Predecessori, quali ancor Noi rinnoviamo, e confermiamo, goderanno ancora, e dovranno godere degl' infrascritti Privilegj nel modo che siegue.

Delazione dell' armi.

§. 13. „ Primieramente godranno il Privilegio non solamente per se, ma ancora per un loro Servitore attuale, quando il Patentato Privilegiato non sia Regolare, ma Secolare, della libera delazione delle armi tanto offensive, che difensive, non solamente per propria difesa loro, ma pur anche del Sant' Officio; Eccettuate però le armi proibite nello Stato Ecclesiastico anche ai Ministri delle Corti Secolari, nella Bolla: *Cum vices ejus*, di S. Pio V. nell' altra: *Etsi cuncta*, di Alessandro VIII. e nell' altra: *In supremo Justitiæ Solio*, di Clemente XII. Quali armi non sarà loro lecito portare, nè ritenere, sotto le pene contenute in dette Costituzioni. E tutto ciò senza pregiudizio dei Decreti altre volte fatti per le Inquisizioni fuori di Stato, cioè che i Patentati Privilegiati del S. Offizio possano portare, e ritenere quelle medesime armi, che possono ivi portare e ritenere i Ministri delle Corti Secolari.

Esenzione dai pesi Comunit. Esenzione dai pesi personali

§. 14. „ Dovranno inoltre i suddetti Patentati Privilegiati riputarsi *in omnibus ad instar Clericorum*, e perciò godere di quella medesima esenzione, della quale godono gli Ecclesiastici, dai pesi Comunitativi, tanto personali, che reali. In virtù dell' esenzione personale non potranno i detti Patentati Privilegiati essere angariati, o perangariati, e molto meno represagliati per debiti delle loro Comunità; anzi neppure essere costretti ad accettare alcun Uffizio, o Carica pubblica: qual Privilegio di esenzione dalle Cariche pubbliche è stato da Noi conceduto anche ai Bargelli, e Custodi delle Carceri. Ma se nondimeno alcuno di essi di sua spontanea volontà chiederà, ovvero accetterà alcuna delle Cariche pubbliche, vogliamo che in tal caso, senz' altra dichiarazione, s'intenda *ipso facto* decaduto e privato non solo del Privilegio personale, del quale parliamo, ma pure anche del Privilegio del Foro del S. Officio, del quale si parlerà più sotto, e che resti soggetto alla Giurisdizione dei Magistrati, e Governatori Locali, in tutto ciò, che appartiene all' esercizio di essa Carica, e di più che non possa in appresso scusarsi dall' accettare e dall' esercitare ogni

altra

„ altra Carica, ed ogni altro Uffizio tanto lucroso, che non lucroso, pel quale venga eletto dalla medesima Comunità.

Esenzione dai pesi reali.

§. 15. „ In virtù dell'esenzione reale, vogliamo, che i beni spettanti alli più volte nominati Patentati Privilegiati, in qualunque luogo posti, e situati, sieno pienamente esenti da tutte quelle collette, e pesi Comunitativi, dai quali sono esenti gli Ecclesiastici; Ma rispetto a quelli, dai quali per qualunque sia ragione non sono esenti gli Ecclesiastici, nettampoco saranno esenti i beni di detti Patentati Privilegiati; dovendosi, come si è detto, l'esenzione reale di questi regolare in tutto e per tutto, come quella degli Ecclesiastici.

§. 16. „ Ma sebbene i Patentati Privilegiati godono, e debbono godere *ad instar Ecclesiasticorum* il Privilegio di esenzione, tanto personale, che reale dai pesi Comunitativi, come si è detto fin' ora; non godono però, nè debbono goder alcuna sorta d'Immunità locale, o sia nelle loro Case, o sia ne' loro Poderi; E perciò dichiariamo non esser lecito nè permesso ai medesimi Patentati tenere sopra le loro Case, Cantine, Botteghe, o Possessioni, l'Arme, e l'Insegna del S. Officio, volendo che questo sia solamente permesso nella Casa, e luogo, ove è stabilito, e si tiene il Tribunale.

Privilegio del Foro del S. Officio.

§. 17. „ Oltre i suddetti due Privilegj della delazione delle Armi, e della esenzione tanto personale, che reale dai pesi Comunitativi, gl' Inquisitori locali, e Vicarj Fiscali, Procuratori de' rei, Cancellieri, e Mandataj suddetti, e quando alcuni di essi abbia moglie, anche le loro mogli, e similmente i figliuoli, purchè abitino, e convivano ad una stessa mensa con loro, debbono ancora, e dovranno godere del Privilegio del Foro, che chiamasi del S. Officio, tanto in Civile, che in Criminale; purchè però non siano Vicarj Foranei, Cancellieri, o altri Ministri della Curia Vescovile, oppur Parrochi, o altri Sacerdoti con cura di Anime; poichè qualora questi per vera indispensabile necessità siano destinati ad esercitare alcuni de' suddetti impieghi Privilegiati del S. Officio, non perciò potranno sottrarsi, ma dovranno sempre, come prima, rimaner soggetti all'obbedienza, Foro, e giurisdizione del Vescovo.

Cause Civili.

§. 18. „ Affinchè poi in ordine a questo Privilegio del Foro non insorga in avvenire, per quanto è possibile, alcuna dubbiezza e controversia; incominciando *dalle Cause Civili*, ordiniamo e dichiariamo, che li suddetti Patentati Privilegiati debbano goderne, quando sono Cause indifferenti, ma non quando sono Cause *Feudali, o Fiscali*, o quando si tratti di pagamento di collette, e Gabelle, per le quali i suddetti Privilegiati non siano, come sopra, esenti; poichè tali Cause dovranno sempre conoscersi, e terminarsi da i suoi Giudici proprj, cioè da i Giudici Fiscali, & Ordinarj. E cosippure dovranno sempre conoscersi, e terminarsi da i Giudici, e Congreg. della Fabbrica di S. Pietro, le Cause tra la medesima Fabbrica, e li suddetti Patentati Privilegiati, per l'esecuzione e adempimento de' Legati Pii.

§. 19. „ Inoltre li suddetti Privilegiati goderanno, e dovranno godere di detto Privilegio nelle Cause indifferenti, quando essi sono rei convenuti, ma non quando sono Attori, imperciocchè essendo Attori, devono seguire il Foro del Reo; Eccettuamo però da questa regola quelle Inquisizioni, nelle quali per lunga consuetudine di sopra quarant' anni indietro, li detti Patentati Privilegiati del S. Officio hanno legittimamente prescritto il Privilegio di trarre al Foro di esso S. Officio anche le Cause Civili, nelle quali essi sono Attori; poichè rispetto a queste tali Inquisizioni, non vogliamo che s'innovi cosa alcuna, ma anzi si osservi per l'avvenire la consuetudine già introdotta e prescritta, nella stessa maniera, che si osserva presentemente; Purchè però sia stata altre volte in passato ammessa, ed approvata in contradittorio Giudizio dalla piena Congregazione dei Cardinali Inquisitori, altrimenti non debba attendersi in conto veruno.

§. 20. „ Se i pupilli, o vedove, o altre miserabili persone, che per Privilegio chiuso *in corpore Juris* godono il diritto di eleggere, e variare il Foro, vorranno agire per alcuna Causa civile e indifferente contro alcuno di detti Patentati Privilegiati del S. Officio, potranno bensì godere del suddetto Privilegio di eleggere e variare, ma però sempre dentro il medesimo Foro del S. Officio: Cosicchè sarà in loro arbitrio, ed elezione convenire il Patentato Privilegiato o nella nostra Curia avanti Monsignore Assessore, declinando dall'Inquisitore, o Vicario Locale; o avanti l'Inquisitore, o Vicario locale declinando il Tribunale di Monsignor Assessore, ma non mai sarà in loro arbitrio di eleggere altro Giudice fuori del S. Officio.

§. 21. „ E perchè non avvenga in avvenire, come qualche volta è avvenuto in passato, che il Patentato Privilegiato del S. Officio, dopo aver prestato il suo consenso nella Giurisdizione di altro Giudice fuori di esso S. Officio, pretenda declinare dal Foro, nel quale ha acconsentito, con abuso del suo Privilegio, e con perturbare così il buon ordine della Giustizia; pertanto vogliamo, e dichiriamo, che se alcuno di detti Patentati Privilegiati, dentro il termine di tre giorni, dopo essere stata contra di lui riprodotta la prima citazione, o monitorio avanti altro Giudice ordinario, e competente, non avrà espressamente allegata negli Atti del S. Officio, e intimata all'Attore la declinazione del Foro, oppure non avrà fatta eseguire contra il medesimo Attore la opportuna citazione ad *videndum reassumi & inhiberi* avanti Monsignor Assessore, oppure avanti l'Inquisitore, o Vicario Locale, non possa più allegarla durante quella istanza, ma che questa debba onninamente proseguirsi e terminarsi avan-

Anno 1755. „ ti quel Giudice e Tribunale, in cui avrà, come sopra, benchè tacitamente acconsentito; ancorchè la suddetta prima citazione, o il suddetto Monitorio siano stati contra di lui eseguiti senza alcuna precedente licenza, o *Exequatur* dell'Inquisitore Locale, o di Monsignor Assessore, quale dichiariamo non essere necessario per lo effetto suddetto.

§. 22. „ Per la medesima ragione, nelle Cause Civili di riconvenzione, il Patentato Privilegiato, che sarà riconvenuto, non potrà in veruna istanza declinare il Foro del Giudice, avanti il quale è stato da lui convenuto il suo Avversario. E similmente non potrà in veruna istanza declinare il Foro del Giudice ordinario, quando sarà chiamato come Autore laudato, a liberare il reo dalle molestie.

§. 23. „ Accade bene spesso il caso, che dopo introdotta la causa avanti il Giudice ordinario e competente, sopravviene al reo convenuto il Privilegio del Sant' Officio, o perchè il Patentato Privilegiato succeda al Defonto non Privilegiato, o perchè il reo convenuto, pendente la lite, venga ad essere deputato dalla Congregazione per uno di detti impieghi Privilegiati del Santo Officio. Vogliamo pertanto, e dichiariamo, che in tali casi, o altri simili, ne'quali sopravvenga il Privilegio, non pertanto possa avvocarsi la Causa del Giudice Ordinario, avanti il quale si troverà introdotta, neppure colla clausola *in statu, & terminis, & stari indicationi quoad jura producta:* Ma che debba prima consumarsi l'istanza, e solamente poi possa riassumersi dal Tribunale del Sant'Officio, colla Clausula suddetta, per l'istanza ulteriore, qualora il Giudicato dell'Ordinario sia di sua natura appellabile, e non essendo di sua natura appellabile, quando col rescritto della piena Congregazione debba commettersi ulteriormente, o in suspensivo, o in devolutivo.

Esecuzione dei Mandati di altri Giudici.

§. 24. „ In tutti però e singoli casi, ne' quali abbiamo dichiarato, che li sopranominati Patentati Privilegiati non debbano godere il Privilegio del Foro del Sant' Officio, se la Parte vorrà procedere all' esecuzione del Mandato spedito dal Giudice Ordinario, vogliamo che si faccia la dovuta distinzione tra l'esecuzione reale, e l'esecuzione personale. L'esecuzione reale potrà farsi liberamente senza alcuna precedente licenza, e senza alcun precedente *Exequatur* degl' Inquisitori, o Vicarj locali, o di Monsignor Assessore, purchè pero non si faccia dentro la Casa di attuale abitazione del Patentato Privilegiato, poichè volendosi fare dentro la Casa, ove questi attualmente abita, vogliamo, che se ne prenda prima l'*Exequatur*, o da detto Monsignore Assessore, oppure dall' Inquisitore, o Vicario locale.

§. 25. „ Qualora poi voglia venirsi all' esecuzione personale contra il Patentato Privilegiato, dovrà sempre ottenersene il permesso, e l'*Exequatur*, o dall' Inquisitore locale, o da Monsignor Assessore; quali però tanto nel primo caso di esecuzione reale dentro la Casa, quanto nell'altro di esecuzione personale, saranno tenuti di darlo in tutto *gratis*, prontamente, e senza alcuna precedente citazione, e molto meno esame, e discussione della Causa: E solamente per l'esecuzione contra la persona potrà, e dovrà aggiungersi all'*Exequatur*, in grazia, e per comodo del Privilegiato, la Clausula: *Ostendatur per sex dies ante;* come si costuma cogli Uffiziali delle Milizie, e con altri simili Privilegiati. Pont. A. XV.

§. 26. „ All'incontro in tutti e singoli casi, ne'quali abbiamo di sopra dichiarato, che li Patentati Privilegiati debbano godere del Privilegio del Foro del S. Officio, vogliamo, ed ordiniamo che il Tribunale del S. Officio faccia anche esso la dovuta distinzione, nel commetter le Cause Civili, tra quelle, che sono di somma appellabile, e quelle, che sono di somma solamente ricorribile: di modo che nelle Cause di somma ricorribile debba ancor egli osservare le regole già da Noi prescritte alla Nostra Segnatura di Giustizia, ed agli altri Tribunali di Roma, tanto in ordine alla remissione delle medesime *ad Partes*, quanto in ordine al trasporto degli Atti, ed alle Propine. E che inoltre nelle Cause de'danni dati, siano casuali, o siano studiosi, debba il Tribunale del S. Officio ancor esso uniformarsi alla nostra Costituzione dei 25. Gennajo 1751.

Cause Criminali

§. 27. „ E quindi, passando dalle Cause Civili alle Cause Criminali, è stato già altre volte stabilito da detta Nostra Congregazione dei Cardinali Inquisitori Generali, e Noi ancora inerendo alla medesima, ordiniamo, e stabiliamo, che li sunnominati Patentati Privilegiati godano, e debbono godere nelle Cause passive il Privilegio del Foro del S. Officio, privativamente a qualunque altro Giudice, e Tribunale, di maniera che questi non possano in esse intromettersi neppure per consenso de' medesimi Patentati: Volendo Noi, che questo Privilegio nelle Cause passive Criminali s'intenda conceduto non tanto in riguardo alle Persone, quanto e piuttosto alla Sacra Inquisizione, cosicche non possa al medesimo nè tacitamente, nè espressamente rinunciarsi: E che all' incontro nelle Cause attive, li detti Patentati Privilegiati godano il Privilegio del Foro *cumulative tantum*, cosicchè nè gl' Inquisitori locali, nè Monsignore Assessore possano avocarle dal Giudice Ordinario, quando il Giudice Ordinario, o a querela del stesso Privilegiato, oppure anche *ex Officio*, o in altro qualunque modo avrà prevenuto nella Cattura dell' Inquisito.

§. 28. „ Da questo Privilegio del Foro del S. Officio nelle Cause Criminali passive, si eccettuano primieramente tutti quei casi, e delitti, per li quali secondo la disposizione de' Sacri Canoni li Chierici delinquenti non godono il Privilegio del Foro Ecclesiastico: dovendo osservarsi per regola generale, che dove non ha

„ luo-

„ luogo rispetto ai Chierici il Privilegio del Foro Ecclesiastico, non deve neppure aver luogo il privilegio del Foro del Sant'Officio rispetto ai suddetti Patentati, quali, come si è detto, debbono io tutto riputarsi *ad instar Clericorum*: donde ancora siegue, che siccome i Chierici ritrovati *in fragranti crimine*, o con armi indosso proibite dalle suddette Appostoliche Costituzioni, possono arrestarsi e carcerarsi dal Giudice laico, e sua famiglia, ad effetto però di rimetterli, immediatamente, che quelli allegano il Privilegio del Chiericato, al suo proprio Giudice Ecclesiastico: così anche possano prendersi infragranti, o con dette Armi proibite indosso, li suddetti Patentati Privilegiati del S. Officio, ad effetto però di rimetterli al Tribunale di esso S. Officio, subito che questi alleghino, il loro Privilegio, ed esibiscano la loro Patente privilegiata.

§. 29. Similmente si eccettuano per Decreti altre volte fatti dalla medesima Congregazione, quali Noi approviamo e confermiamo, tutti quei casi, ne' quali si tratti di mancanza, o fraude commessa nell' esercizio delle Arti loro, dai suddetti Patentati privilegiati, quali siano Mercanti, Bottegaj, ovvero Artisti; poichè in queste Cause, benchè passive, non dee loro suffragare il Privilegio del Foro del S. Officio, ma debbono, come ogni altro, restar sottoposti alla visita e Giurisdizione de' Magistrati e Giudici Ordinarj, ed alle pene contenute nei loro Editti, e questo medesimo dovrà osservarsi rispetto ai Notarj o Cancellieri; poichè, non ostante che sieno Patentati Privilegiati, pur tuttavia, in ciò, che riguardi li Bandi del Prefetto degli Archivj, dovranno essere sottoposti, come ogni altro non privilegiato, alla visita, giurisdizione, e punizione del medesimo.

§. 30. „ E cosippure qualunque si sia di detti Patentati Privilegiati, benchè non Artista, non Bottegajo, nè Mercante, dee restar sottoposto, come ogni altro non Privilegiato, alla Giurisdizione del Giudice Ordinario competente, quante volte cada in commesso, fraudando le pubbliche Gabelle. Vogliamo però, che tanto nel caso di mancanza commessa nell'esercizio dell' Arte propria, quanto nel caso di fraude commessa in pregiudizio delle pubbliche Gabelle, sia sempre salva la persona del Patentato privilegiato, di maniera che questa non possa carcerarsi, nè punirsi nella persona, senonchè dal medesimo S. Officio; quale per tale effetto potrà chiedere, e farsi rimettere gli Atti fatti dal detto Giudice Ordinario: e che se mai per rinvenire la fraude, che si pretenda commessa in pregiudizio delle pubbliche Gabelle, gli Appaltatori delle medesime vorranno, che si faccia alcuna perquisizione nelle case di essi Patentati privilegiati, queste non si facciano senza l' intervento della persona da deputarsi dall' Inquisitore, o Vicario del luogo, ove si vuol fare la perquisizione; quali però saranno tenuti a deputarla immediatamente, e senza verun indugio, sotto pena, in caso di ritardo, di essere tenuti del proprio a tutti i danni ed interesse.

Patentati semplici.

§. 31. „ Quanto fin'ora abbiamo ordinato, e decretato, riguarda, ed appartiene ai soli Patentati privilegiati; ora parlando degli altri, che si chiamano Patentati semplici, sono questi tutti coloro, che in qualche modo servono alla S. Inquisizione, ma non sono Inquisitori, nè Vicarj, non sono Fiscali, nè Procuratori de' Rei, non sono Cancellieri, nè Mandataj del S. Officio.

Consultori.

§. 32. „ Fra questi semplici Patentati, o vogliamo dire semplici Famigliari del S. Officio, tengono il primo luogo coloro, che chiamansi *Consultori*. La nomina di questi in ciascheduna Inquisizione spetta ed appartiene ai rispettivi Inquisitori locali, quali però non vogliamo, che possano concedere o consegnare in avvanire ad alcuno la Patente di Consultore, se non dopo che le nomine delle persone da essi fatte sieno state lette, ed approvate dalla Congregazione dei Cardinali Generali Inquisitori: essendo ben certi che la detta Congregazione non approverà per Consultori, se non persone di buona ed integra fama, di pietà, e di dottrina: che averà il necessario riguardo, affinchè altri siano Teologi, ed altri Canonisti, o Leggisti di Professione, quali possano all'occorrenza rivedere anche stampe, e libri; e che il numero di essi non ecceda il bisogno di quella Inquisizione, a cui devono servire.

Come debbono deputarsi.

Pesi, e Privilegi de' medesimi.

§. 33. „ In premio del loro servigio, e della residenza, che dovranno fare i suddetti Consultori, per trovarsi pronti ad ogni occorrenza del Tribunale, avrà ciascheduno di essi, oltre l'acquisto delle Indulgenze, e grazie spirituali, il Privilegio della delazione dell' Armi non proibite dalle suddette Costituzioni Appostoliche, purchè però non siano Regolari; anzi di più i Consultori suddetti potranno comunicare il medesimo privilegio della delazione delle Armi anche ad un loro attuale Servitore, nella maniera, che si dirà in appresso, purchè non sia Bottegajo, nè Mercante, e purchè non sia Parente di quel Consultore, che lo nomina. All'incontro i Consultori Regolari, ai quali non conviene nè avere per se, nè comunicare ad altri il Privilegio di portar Armi, avranno in luogo di questo un'altro Privilegio, cioè, che non potranno essere rimossi da' loro Superiori dal Convento di quel luogo, ove devono servire al S. Officio, senza giusta causa, e senza saputa, e consenso di detta Nostra Congregazione; ben inteso però, che in ogni altra cosa, che riguardi alla disciplina Regolare, debbono come ogni altro obbedire al proprio Superiore.

Delazione dell' Armi.

Consultori Regulari.

Altri Famigliari e semplici Patentati

§. 34. „ In quelle Inquisizioni, ove per lunga e inveterata consuetudine gl' Inquisitori locali sono in possesso di nominare, oltre i suddetti Consultori, altri Famigliari del S. Officio, coll' acquisto delle Indulgenze, e colle facoltà di portar Ar-

Anno 1755.

„ mi, come per esempio, il Bargello, il Custode delle Carceri, il Provveditore de' „ Carcerati, e simili, permettiamo, che ancora in avvenire possano eleggerli, e deputarli, purchè la nomina, ed elezione „ di tali persone sia letta, ed approvata, „ come sopra, da detta Congregazione. Incaricando Noi alla medesima Congregazione di avvertire coll'usata diligenza, che „ non siano persone discole, o rissose; che „ siano di qualità e condizione, proporzionate all'impiego, a cui sono nominate; „ e che il numero di esse non ecceda il puro e preciso bisogno.

§. 35. „ Fuori del suddetto Privilegio delle Armi, non potranno i Consultori, o „ altri Familiari, arrogarsi, o pretendere verun altro di quei Privilegj, che competono, come sopra, ai soli Patentati privilegiati; e perciò non potranno pretendere di esser esenti dai pesi reali, o personali delle respettive Comunità, qualora „ tal esenzione non gli competa per essere „ Ecclesiastici, o per altro titolo legittimo; „ e molto meno potranno pretendere il Privilegio del Foro del S. Officio, se pure „ non sia stato ad alcuno di essi specialmente conceduto da detta Nostra Congregazione per titolo oneroso, come in fatti è „ stato giustamente ad alcuni pochi conceduto; ma non essendo, che semplici Patentati, resteranno, come prima, soggetti „ tanto in Civile, che in Criminale, al Foro e Giurisdizione dei loro Giudici ordinarj e competenti, per qualunque sia causa, o delitto, anche di delazione, o ritenzione d'Armi proibite in dette Appostoliche Costituzioni; volendo Noi, che „ ancor questo delitto appartenga ai Giudici ordinarj, quando si tratta di Patentati del S. Officio, che, secondo la presente Costituzione, non godono il Privilegio del Foro.

Patentati semplici dell'Inquisizione di Ancona.

§. 36. „ Ma perchè nell'Inquisizione *di Ancona* è stato solito da tempo antichissimo, e si osserva tuttavia pacificamente, „ che anche i Consultori, ed altri suddetti „ Familiari, benchè semplici Patentati, godono il Privilegio del Foro del S. Officio; Vogliamo perciò, che tale consuetudine dell'Inquisizione di Ancona, quale sappiamo esser stata più volte da detta Congregazione, ed anche da Noi stessi ammessa ed approvata, debba osservarsi ancora per lo avvenire; e così parimente debba osservarsi, quando vi sia in alcun'altra Inquisizione del Nostro Stato „ Ecclesiastico, purchè però sia pacifica, ed „ antica, e purchè in passato sia stata ammessa, ed approvata dalla Congregazione „ dei Cardinali Inquisitori, o da Noi, o da' „ Nostri Predecessori, come quella di Ancona; altrimenti non debba attendersi in „ conto veruno; e di più con espressa dichiarazione, che una tal consuetudine non „ suffraghi neppure per la Inquisizione di „ Ancona, che pel solo Privilegio del Foro, e non mai per l'altro dell'esenzione „ da' pesi Comunitativi; e che il detto Privilegio del Foro si osservi, e si regoli colle stesse regole, e modificazioni, colle quali abbiamo poc'anzi dichiarato, che debbono goderlo i Patentati privilegiati.

Pont. A. XV.

Registro delle Patenti.

§. 37. „ Ad effetto poi di evitare qualsivoglia confusione, vogliamo, che ciascheduna Patente, o sia privilegiata, o semplice, tanto per la suddetta Inquisizione, „ di Ancona, quanto per ogni altra Inquisizione, comprese ancor quelle dei Servitori de'Consultori, prima di consegnarsi al Patentato, sia registrata negli atti „ della Cancellaria di questa Nostra Universale Inquisizione, e che niuna di esse abbia alcuna forza e valore, se in calce, o „ a tergo non apparirà la fede del suo registro colla specifica espressione dell'Uffizio dell'Inquisizione o Vicariato, per cui „ dee servire, come per esempio = *Patente privilegiata d'Inquisitore*, (*di Fiscale*, *e simili*), *per l'Inquisizione di Fermo* = *Patente privilegiata di Vicario*, (*Notajo*, *e simili*) *pe'l Vicariato del tale e tal luogo nella Inquisizione di Fermo* = *Patente semplice di Consultore*, (*di Custode delle Carceri*, *e simili*), *per la tale*, *o tale Inquisizione*.

Abolizione de' Viglietti.

§. 38. „ E perchè ci è noto, che alcuni, „ in vece di lettere Patenti, hanno conceduto semplici Viglietti di Famigliarità del „ S. Officio, nel numero e qualità de'quali „ si potrebbe più facilmente fraudare la Nostra volontà, e risoluta intenzione: perciò annullando, e dichiarando irriti, cassi, „ e nulli tutti e singoli Viglietti di Famigliarità, che sono stati dati fin'ora, o che „ in avvenire si dassero, eziandio a' proprj „ Servitori, tanto dagl'Inquisitori locali, „ quanto anche da ogni altro Ufficiale, o „ Ministro del S. Officio, maggiore o minore di detti Inquisitori: ordiniamo e comandiamo agli esecutori di qualunque sia „ Corte Ecclesiastica, o Laicale, che essendo loro esibiti somiglianti semplici Viglietti, non solo non debbano attenderli, ma „ anzi debbano toglierli dalle mani di coloro, che avranno avuto l'ardimento di „ esibirli, e che debbano mandarsi immediatamente a questa Nostra universale Inquisizione, ad effetto che da essa vengano debitamente mortificati quelli, che li „ avranno conceduti.

Moderazione del numero de' Vicariati.

§. 39. „ Incarichiamo finalmente alla detta Nostra Congregazione dei Cardinali „ Generali Inquisitori, e al moderno Nostro Assessore, di proseguire incessantemente con quello stesso zelo, con cui „ hanno già incominciato, l'opera utilissima di ridurre il numero dei Vicariati, „ con sopprimere quelli, che l'esperimento „ del tempo passato ha fatto conoscere non „ esser necessarj; Ed esaminando lo stato, „ ed il bisogno di ciascheduna Inquisizione „ locale, di fissare una volta per sempre il „ numero dei Consultori, e degli altri semplici Familiari, secondo l'esigenza di quella tale Inquisizione, ad effetto di tenerne a perpetua memoria un'Elenco ben „ distinto, ed ordinato, nella Cancellaria „ di questa Nostra Universale Inquisizione; „ giacchè è stato più volte riconosciuto dalla medesima Congregazione, che il soverchio numero o di dette Vicarie, o di „ detti

E de'Consultori e Familiari

„ detti semplici Patentati, in vece di giova„ re al buon servigio della S. Inquisizione, „ reca piuttosto discredito, e detrimento.

§. 40. „ Tutto ciò, che abbiamo fin qui „ determinato, appartiene alle Inquisizioni „ particolari costituite in diverse parti del „ nostro Stato Ecclesiastico fuori di Roma. „ Per questa di Roma, che sta sotto gli „ occhj nostri, e dei Cardinali Generali In„ quisitori, come pure per gli Ufficiali, „ Ministri, ed Inservienti al Tribunale del„ la medesima dentro la Città, e suoi Con„ torni, non abbiamo cosa da insinuare, o „ provvedere, oltre quello, che è stato sa„ viamente provveduto, e si provvede op„ portunamente alle occorrenze da essi Car„ dinali Inquisitori, tanto rispetto alla lo„ ro deputazione, quanto rispetto ai loro „ Privilegj. Onde ci resta solamente a spie„ gare la nostra volontà in rapporto alla „ Tenuta di Conca, e suoi Affittuarj.

Tenuta di Conca e suoi privilegj.

§. 14. „ La Tenuta di Conca posta nell' „ Agro Romano fu dismembrata dal Patri„ monio della Camera Appostolica dal no„ stro Santo Predecessore Pio V. e con tut„ ti e singoli suoi membri, annessi, e per„ tinenze, unita in perpetuo, incorporata, „ ed assegnata alla Pia Casa di questa San„ ta Universale Inquisizione, per supplire „ colle rendite della medesima alle spese „ necessarie, e indispensabili, che fino a „ quel tempo facevansi dalla nostra Came„ ra Appostolica, dei Ministri, ed Ufficiali, „ delle Carceri, e dei Carcerati, ed alle „ altre, che occorrono alla giornata. Non „ pertanto però la suddetta Tenuta ha la„ sciato di essere come prima Tenuta pro„ pria di questa nostra Santa Sede; E per„ ciò, siccome i Beni, che in qualunque „ altro luogo possedono le Inquisizioni par„ ticolari, sono beni proprj della Sede Ap„ postolica, e perciò in tutto e per tutto „ esenti da qualunque gravezza, tanto or„ dinaria, che straordinaria, eziandio dalle „ Decime Papali, imposte, e da imporsi, „ Così anche per la stessa ragione gode, e „ dee godere della medesima totale esen„ zione la detta Tenuta di Conca, per qua„ lunque sorta di frutti tanto naturali, che „ industriali, ivi nati, e raccolti, come „ pure per qualunque sorta di bestiame, „ che sia istrumento veramente necessario „ di essa Tenuta, cioè, quel bestiame, sen„ za il quale non potrebbe la Pia Casa o „ Affittuario ricavare i frutti, che si pro„ ducono nella medesima, e gli utili delle „ sue Ferriere: e finalmente per le Gra„ scie, e Comestibili, che s'introducono „ nella Dispensa, e si consumano dalli In„ servienti, ed Operarj in essa Tenuta, e „ Ferriere; E questa stessa totale esenzione „ ancor Noi in forma amplissima approvia„ mo in perpetuo, e confermiamo.

§. 42. „ Anzi per maggior fermezza del„ la medesima, siccome i nostri Predeces„ sori, e Noi stessi, quante volte è insorta „ sopra detta esenzione alcuna dubbiezza „ tra la nostra Camera Appostolica, e la „ detta Pia Casa, abbiamo voluto giudicar„ ne nella Congregazione, che si tiene il „ Giovedì di ciascuna settimana: Così pa„ rimente riserviamo a Noi stessi, ed alli „ nostri Successori, la cognizione e decisio„ ne di tali controversie nella medesima „ Congregazione del Giovedì, quando mai „ ne insorgessero in avvenire, o fossero di „ già insorte e pendenti: E dello stesso Pri„ vilegio vogliamo, che godano tutte le al„ tre Inquisizioni particolari, quante volte „ nasca alcuna lite circa l'esenzione dei beni „ alle medesime appartenenti, siccome di „ fatti ne hanno sempre goduto in passato.

§. 43. „ A contemplazione della medesi„ ma Tenuta, gli Affittuarj di essa sono in „ possesso di godere da tempo antichissimo, „ non solo per le loro proprie persone, ma „ ancora per un congruo numero di altre „ persone, che sono necessarie alla coltiva„ zione, e servigio della medesima Tenu„ ta, e sue Ferriere, di due privilegj, cioè „ di quello di portar armi non proibite dal„ le suddette Costituzioni Appostoliche, e „ dell'altro del Foro del S. Officio, tanto „ in Civile, che in Criminale: Onde Noi „ ancora in virtù della presente lodiamo, „ approviamo, e confermiamo quest'antica, „ e ben giusta consuetudine altre volte ap„ provata e confermata dal nostro Predeces„ sore Clemente VIII., ma però colle se„ guenti dichiarazioni, cioè:

§. 44. „ Primieramente che gl'Inservien„ ti a detta Tenuta non siano riputati per „ tali, nè godano alcuno di detti due pri„ vilegj, se non dopo che saranno stati no„ minati secondo il solito dagli Affittuarj „ al Padre Commissario, e che il Padre „ Commissario gliene avrà spedite le Let„ tere Patenti sottoscritte di sua mano, „ e registrate negli Atti di questa Cancel„ laria: Volendo Noi, che i semplici vi„ glietti, o degli Affittuarj, o del Padre „ Commissario, o di altro qualunque sia „ Ufficiale del S. Officio, non abbiano al„ cun effetto o valore, anzi possano dagli „ Esecutori di qualsivoglia Curia impune„ mente disprezzarsi, col solo peso di con„ segnarli a Monsignor Assessore, ad effet„ to di riferirli in piena Congregazione, „ per punire, e mortificare quelli, che si „ saranno presi l'arbitrio di concederli con„ tro questa nostra determinata volontà; „ Anzichè neppure le stesse Patenti sotto„ scritte dal Padre Commissario vogliamo, „ che siano di alcun valore, se non avranno „ in calce, o a tergo, la fede, e nota del „ loro Registro.

§. 45. „ Inoltre vogliamo, che li Paten„ tati di Conca, comprese le persone degli „ stessi Affittuarj, e dei loro Servitori, non „ eccedano in tutti il numero già stabilito „ dalla detta Congregazione, di cento cin„ quanta; e che non debbano godere di al„ cuno di detti privilegj, se non che duran„ te il loro servigio. Perchè poi coloro, „ che partono, o sono licenziati dal servi„ gio, non siano in ciò cagione di disordi„ ne, e di fraude, ordiniamo al Padre Com„ missario di non sottoscrivere le nuove „ Patenti in favore di quelli, che subentre„ ranno al servigio a nomina degli Affit„ tuarj, e respettivamente al Cancelliero, „ di non registrarle, se non gli saranno sta-

„ te

Anno 1755.

„ te riportate le vecchie Patenti già concedute a coloro, che non servono più alla Tenuta: Lodando Noi, che per maggior cautela, Monsignor Assessore *pro tempore* tenga nota a parte de' suddetti Affittuarj, e Patentati di Conca, e che ne faccia relazione ogni anno nella prima, o seconda Congregazione di Gennaro, che suol tenersi alla Minerva, siccome per decreto di essa Congregazione, e con nostro particolare gradimento ha incominciato a fare il moderno Monsignore Assessore.

§. 46. „ Quanto poi al Privilegio del Foro del S. Officio, vogliamo bensì, che i suddetti Inservienti, e Patentati di Conca debbano goderne, tanto nelle Cause Civili, quanto nelle Cause Criminali; ma però debbano goderne, nello stesso modo, e forma, ed in quei soli casi, ne' quali lo godono i Patentati Privilegiati nelle Inquisizioni particolari fuori di Roma; e che all'opposto in tutti e singoli altri casi, ne' quali abbiamo di sopra dichiarato, che non debbano goderne i Patentati Privilegiati di dette Inquisizioni particolari, e non esser luogo alla riassunzione delle loro Cause, vogliamo similmente, e dichiariamo, che non debbano goderle, nè possano riassumersi le Cause dei Patentati di Conca.

§. 47. „ Per ultimo, inerendo agli Editti provvidamente pubblicati da detta nostra Congregazione dei Cardinali Generali Inquisitori nell'anno 1703., nel 1728, nel 1743., e nel 1754., dichiariamo, che a niuno di detti Patentati di Conca sia lecito tenere sopra le porte delle Case, Botteghe, Magazzini, Orti, e simili, le Insegne, ed Arme del S. Offizio, o pretendere in esse alcuna specie d'Immunità Locale; Come pure che in detta Tenuta non acquistino mai alcun diritto di legittimo asilo gli Uomini facinorosi, e contumaci della Giustizia, come più largamente si spiega nell'ultimo Editto dei 4. Gennajo 1754. quale Noi in tutto e per tutto approviamo, e confermiamo, per essere così mente e volontà nostra espressa.

§. 48. „ Volendo, e decretando, che alla presente nostra Cedola di *Moto proprio*, benchè non esibita, nè registrata in Camera, e ne' suoi libri, non possa mai darsi, nè opporsi di surrezione, orrezione, nè d'alcun altro vizio, o difetto della nostra volontà, ed intenzione, nè che mai sotto tali, o altri pretesti, quantunque validi, validissimi, e giuridichi, possa essere impugnata, moderata, e rivocata, ridotta *ad viam juris*, o concedersi contra di essa l'aperizione *oris*, o altro qualunque rimedio; e che così, e non altrimenti &c. Dichiarando Noi sin d'adesso preventivamente nullo, irrito, ed invalido tutto ciò, che de ciascuno d'essi con qualsivoglia autorità, scientemente, o ignorantemente, fosse in qualunque tempo giudicato, o si tentasse di giudicare, contro la forma e disposizione della presente nostra Cedola di *moto proprio*; quale vogliamo che vaglia, e debba avere sempre, ed in perpetuo il suo pieno effetto, esecuzione, e vigore, colla semplice nostra sottoscrizione, benchè non vi siano state chiamate, sentite, o citate qualsieno persone, ancorchè privilegiate, e privilegiatissime, che pretendessero avervi interesse, e che per comprenderle fosse bisogno di special menzione; non ostante la Bola di Pio IV. nostro Predecessore *de registrandis*, la regola della nostra Cancellaria *de jure quæsito non tollendo*, e quali si sieno altre Costituzioni, ed ordinazioni nostre, e de' nostri Predecessori, leggi, statuti, riforme, stili, usi, consuetudini, e qualunque altra cosa, che facesse, o potesse fare in contrario, alle quali tutte e singole, avendone il tenore qui per espresso, e di parola in parola inserto, e registrato, e supplendo colla pienezza della nostra Potestà Pontificia ad ogni vizio, e difetto, quantunque sostanziale e formale, che vi potesse intervenire, per questa volta sola, e per la piena, e totale esecuzione di quanto si contiene nella presente nostra Cedola di *Moto proprio*, ampiamente, ed in ogni più valida forma deroghiamo.

Dato dal nostro Palazzo di Monte Cavallo questo di 8. Luglio 1755.

BENEDICTUS PP. XIV.

Pont. A. XV.

Præmissa omnia Pont. Apostolica Constitutione confirmat.

§. 49. Motu itaque proprio, & ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, eamdem Schedulam, omniaque & singula in ea contenta & expressa, & a Nobis per eam, ut præfertur, sancita, volita, & ordinata, per hanc nostram perpetuo valituram Constitutionem, confirmamus, & approbamus, eisque perpetuum, & inviolabile ejusdem præsentis Sanctionis robur & firmitatem adjicimus: Atque iterum & ex integro ea omnia & singula, in omnibus & per omnia, juxta ejusdem Schedulæ seriem, continentiam, & tenorem, Apostolicæ Auctoritatis plenitudine præfata statuimus, volumus, & ordinamus; ac ea ab iis, ad quos spectat, & pro tempore quomodolibet spectabit in futurum, perpetuo observare, & exactissime impleri jubemus atque præcipimus.

Mandatum præmissorum plena eorumdem observantia.

§. 50. Mandantes propterea Dilectis Filiis ejusdem Tribunalis Supremæ Inquisitionis contra hæreticam pravitatem in Urbe nostra Assessori, aliorumque Tribunalium in temporali Ditione nostra præfata Inquisitoribus, Cancellariis, Tabellionibus, & Ministris nunc & pro tempore existentibus, aliisque ad quos pertinet, & pertinebit in futurum, ut præmissa omnia & singula observent, ac ab omnibus, ad quos spectat, & quandocumque spectabit, exactissime observari faciant: Inobedientes vero, opportunis juris, & facti remediis, ac etiam privationis officii, pœna coerceant & compescant, tam ex officio, quam ad cujusvis Partis instantiam, omni & quacumque appellatione, sive recursu, etiam ad præfatam Supremam Inquisitionem, adversus præmissorum omnium & singulorum observantiam & executionem forsan interponendis, omnino postpositis & remotis.

§. 51. Ac

PONT. A. XV. Clausulæ pro perpetua Litterarum firmitate. §. 51. Ac decernentes eamdem Schedulam, necnon præsentes litteras, omniaque & singula in ipsis contenta, & sancita, valida, & ordinata, etiam ex eo, quod Personæ in ipsis interesse habentes, & quas præmissa concernunt, etiam specifica, & individua mentione dignæ, eisdem non consenserint, seu ex alia quantumvis juridica & privilegiata causa, in jus vel controversiam vocari minime posse; Sed eadem semper valida, & efficacia esse & fore, ac secundum ea, & non alias, per ipsam Cardinalium Inquisitorum Congregationem, ac quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, etiam dicti Tribunalis Assessorem, ac Inquisitores præfatos, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his a quolibet quavis auctoritate, scienter vel ignoranter attentari, judicari, vel definiri contigerit.

Derogat.r contrar. §. 52. Non obstantibus nostra & Cancellariæ Apostolicæ Regula, de jure quæsito non tollendo, & quibusvis aliis Contrariis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ejusdemque Tribunalis facultatibus, stylis, usibus, & consuetudinibus, etiam antiquis, ac diuturno temporis cursu invectis, & toleratis, ac omnibus iis, quæ in dicta Schedula voluimus non obstare: Quibus omnibus & singulis, motu, scientia, & potestatis plenitudine pari, harum quoque serie derogamus, contrariis quibuscumque.

Fidea ha. ben.a Transum. ptis. §. 53. Volumus autem, ut earumdem præsentium transumptis, cum dictæ Schedulæ tenore inserto impressis, ac manu Cancellarii dictæ Supremæ Inquisitionis subscriptis, ac ejusdem supremæ Inquisitionis sigillo munitis, eadem prorsus fides in judicio & extra habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Sanctio. §. 54. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostrarum Confirmationis, approbationis, roboris adjectionis, statuti, ordinationis, jussionis, mandati, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. die 21. Julii 1755. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo quinto, duodecimo Kalendas Augusti Pontificatus Nostri Anno Quintodecimo.

J. Card. Pro-Datarius.

VISA
De Curia J. C. Boschi.

Loco † Plumbi.

L. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

ANNO 1755.



SYRIACIS ET ARMENIS XLVII.

In Latinorum Ecclesiis Sacra peragentibus proprium Ritum servari præcipitur: Missionariis denegatur facultas dispensandi eosdem Syriacos & Armenos super abstinentia a Piscibus jejunii tempore: omnes denique Græcos & Orientales Ritus conservandos esse decernitur; monenturque Missionarii, ut in Orientalibus convertendis, eos ab erroribus, & schismate revocent, non a suis approbatis Ritibus avertant.

Ad Missionarios per Orientem deputatos.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, salutem & Apostolicam Benedictionem.

Allatæ sunt ad Congregationem Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis Propagandæ Fidei præpositorum Litteræ Sacerdotis cujusdam, Sacris Missionibus exercendis deputati in Civitate Balseræ, quam vulgo *Bassoram* vocant, quæque itinere quindecim dierum a Babylonia distat, & Mercatorum negotiationibus est celeberrima; quibus Litteris exponendum censuit, plures in illa Urbe commorari Catholicos Ritus Orientalis, Armenos nempe, aut Syriacos, qui peculiari Templo carentes, ad Latinorum Missionariorum Ecclesiam se conferunt, ubi eorum Sacerdotes Missarum Sacrificia juxta peculiares ipsorum ritus offerunt, aliasque Sacras Cæremonias perficiunt; Laici autem hujusmodi Sacris intersunt, & Sacramenta ab iisdem Sacerdotibus suscipiunt. Indeque occasionem arripuit quærendi; utrum prædicti Armeni, & Syriaci, Catholicum suum Ritum observare debeant, an vero, ad tollendam varietatem in ipsa Ecclesia, in quam Latini etiam, uti diximus, conveniunt, magis consentaneum videatur, ut Armeni, & Syriaci, relicto veteri Kalendario, novum amplectantur, in iis, quæ perrinent ad statuenda tempora Paschalis Solemnitatis, & annuæ Communionis, sicuti etiam Quadragesimæ, dierumque Festorum tam mobilium, quam immobilium: atque ulterius progrediendo, quæsivit, quatenus prædictis Balseræ Armenis, & Syriacis novum Kalendarium observandum decernatur, utrum aliis quoque Orientalibus præscribi debeat, qui peculiare quidem habent Templum, sed adeo angustum, ut Sacris Functionibus decenter obeundis impar deprehendatur, ideoque ad Ecclesiam Latinorum plerumque se conferunt.

Duplex quæsitum Congreg. Propag. Fidei a Missionario propositum.

Primum quemnam Ritum servare debeant Syriaci, & Armeni, in Latinorum Ecclesiis Sacra peragentes.

§. 2. Insuper idem Missionarius prædictæ Congregationi subdidit, quod quum Catholicis Orientalibus Armenis, & Syriacis præceptum sit, diebus jejunio dicatis, a piscibus abstinere, plures inter ipsos reperiuntur, qui id minime observant, non ullo facne

Alterum, an Missionariis concedenda sit facultas cum præfatis di-

penſandi ſuper abſtinentia a piſcibus tempore jejunii.

ne adducti contemptu, ſed partim naturæ fragilitate pertracti, partim ex eo, quod Latinis Catholicis aliam eſſe conſuetudinem intuentur: ideo non alienum videri, ſi facultas Miſſionariis tribuatur permittendi, non quidem univerſis, ſed ſpeciatim his, aut illis, ut piſcibus utantur jejunii tempore, ita tamen, ut nullum inde ſcandalum oriatur, & aliud pietatis opus, loco abſtinentiæ a piſcibus, ſubrogare jubeantur.

Reſeri ptum utrique quæſito reddi tum, ut nihil innovetur.

§. 3. Hæc, uti diximus, a prædicto Miſſionario propoſita ſunt Congregationi de Propaganda Fide, quæ de more eadem examinanda remiſit alteri Congregationi Generalis Inquiſitionis. Habita vero hæc fuit coram Nobis die 13. Martii hujus anni 1755. & unanimi Cardinalium Inquiſitorum conſenſu, reſponſum fuit: *nihil eſſe innovandum*. Id quod Nos etiam auctoritate noſtra firmavimus, permoti potiſſimum decreto alias a primodicta Congregatione de Propaganda Fide die 31. Januarii anni 1702. edito, quod deinde confirmatum, & renovatum non ſemel fuit, & eſt hujuſmodi: *Referente R. P. D. Carolo Auguſtino Fabrono Secretario, Sacra Congregatio mandavit præcipi, prout præſenti decreto præcipitur, omnibus, & ſingulis Miſſionum Apoſtolicarum Præfectis, & Miſſionariis, ne ullus eorum in poſterum, quavis occaſione, aut prætextu, audeat diſpenſare cum Catholicis quarumcumque Nationum Orientalium, ſuper jejuniis, orationibus, cæremoniis, & ſimilibus, a proprio earumdem Nationum Ritu præſcriptis, & a Sancta Sede Apoſtolica approbatis. Præterea eadem Sacra Congregatio cenſuit, non licuiſſe, nec licere præfatis Catholicis ullatenus a proprii Ritus, a Sancta Romana Eccleſia ut ſupra, approbati, conſuetudine & obſervantia recedere. Hujuſmodi autem decretum ſic confirmatum, ac renovatum, iidem Eminentiſſimi Patres ab omnibus & ſingulis prædictis Præfectis, & Miſſionariis omnino & abſque ulla tergiverſatione obſervari debere, mandarunt.* Quod quidem decretum reſpicit Catholicos Orientalis Eccleſiæ, eorumque Ritus ab Apoſtolica Sede approbatos: Orientalem autem Eccleſiam omnibus notum eſt quatuor Ritibus conſtare, Græco videlicet, Armeno, Syriaco, & Cophtico, qui ſane Ritus univerſi ſub uno nomine Eccleſiæ Græcæ, aut Orientalis intelliguntur, non ſecus ac ſub Eccleſiæ Latinæ Romanæ nomine, Ritus Romanus, Ambroſianus, Mozarabicus, & varii peculiares Ritus Ordinum Regularium comprehenduntur.

Conſeribendæ Encyclicæ finis, ut Miſſionarus, decreta Congregat. perſpecta ſint, iiſdemque in Orientalibus reducendis certa tradatur agendi norma.

§. 4. Adeo perſpicua eſt decreti ſententia, ut nullo Commentario indigeat. Quare noſtra hæc Encyclica Epiſtola eo tendit, ut hujuſmodi Lex omnibus cognita fiat, atque perſpecta, utque deinceps executioni diligentius mandetur. Merito namque dubitari poteſt, quæſtiones a Miſſionario Balſeræ propoſitas, ex ignoratione decretorum, quæ jampridiem edita ſunt, promanaſſe. Sed quoniam ex aliis multis atque frequentibus iudiciis conjicimus, Miſſionarios Latinos in id curam, & cogitationes intendere, ut in convertendis Orientalibus a Schiſmate & errore ad Unitatem, Sanctamque Catholicam Religionem, Orientalem Ritum de medio tollant, aut ſaltem labefactent, Catholicoſque Orientales ad Latinum Ritum amplectendum alliciant, non alia quidem de cauſa, niſi ſtudio Religionis amplificandæ, & opus bonum, Deoque gratum operandi; ideo conſentaneum putavimus (quoniam animum ad ſcribendum appulimus) hac noſtra Encyclica Epiſtola brevius, quo fieri poterit, ea omnia complecti, quæ juxta hujus Apoſtolicæ Sedis ſententiam, pro norma haberi debent, quoties Orientales ad Catholicam Religionem convertuntur, quæque ſervanda ſunt cum Orientalibus Catholicis, qui verſantur in Locis, ubi aut nulli degunt Latini, aut Latini Catholici ſimul cum ipſis Orientalibus Catholicis commorantur.

Roman. Pont. ſollicitudo in revocandis ad unitatem Oriental.

§. 5. Sane hiſtoriam Eccleſiaſticam ne quidem primis, ut ajunt, labiis attigiſſe dicendus eſſet, qui ignoraret quantum elaboraverint Romani Pontifices, ut Orientales ad unitatem adducerent, poſt funeſtum ſchiſma Photii, qui tempore Summi Pontificis Sancti Nicolai I., Conſtantinopolitanam Sedem, depulſo per vim Sancto Ignatio Patriarcha legitimo, invaſit. Sanctus Leo IX. Prædeceſſor noſter Legatos ſuos Conſtantinopolim miſit, ut hujuſmodi ſchiſma, quod per duo circiter ſæcula ſopitum, Michael Cerularius redintegraverat, extirparet; ſed illius conatus in irritum ceciderunt. Urbanus deinde II. Græcos ad Barenſe Concilium invitavit; ſed exiguum fructum conſecutus eſt, tametſi Sanctus Anſelm. Cantuarienſis Archiep. omnem curam impenderit, ut ipſos Eccleſiæ Romanæ conciliaret, ipſiſque errores, in quibus verſabantur, doctrinæ ſuæ lumine pateſecerit. In Lugdunenſi Concilio, quod Beatus Gregorius X. coegerat, Michael Paleologus Imperator, & Græci Epiſcopi, unitatem Romanæ Eccleſiæ amplexi ſunt; verum mutatis animis ab illa rurſum deſciverunt. In Concilio autem Florentino ſub Eugenio IV. Summo Pontifice, ad quod Joannes Palæologus, & Joſeph Patriarcha Conſtantinopolis, cum cæteris Orientalibus Epiſcopis, convenerant, Unio ſtatuta fuit, & uniuſcujuſque ſubſcriptionibus accepta; eodemque in Concilio, Armenorum, & Jacobitarum Eccleſiæ, ad obedientiam Sedis Apoſtolicæ redierunt; deinde Eugenius Pontifex Florentia Romam profectus, Legatos etiam Regis Æthiopum excepit, ac Syros, Chaldæos, & Maronitas ad obedientiam Romanæ Sedis redegit. Sed quoniam, uti legitur in Evangelio Sancti Matthæi *Cap.* 13., ſemen, quod cecidit ſuper petram, nullum affert fructum, quia non habet, ubi radicem defigat: *Hi ſunt, qui cum gaudio ſuſcipiunt continuo verbum Dei, non habent autem in ſe radicem: facta autem tribulatione & perſecutione propter verbum, continuo ſcandalizantur.* ideo vix Marcus Archiepiſcopus Epheſinus, tamquam novus Photius, Unionem convellere adnixus eſt, & adverſus ipſam cœpit vocem extollere, ſtatim omnis optatus fructus deperiit.

In unione curanda ſemper id actum, ut exploſis erroribus

§. 6. Præterea Eccleſiaſticæ hiſtoriæ ignarum ſe proderet, qui pariter neſciret, ita cum Orientalibus Unionem peractam, firmatamque fuiſſe, ut Dogma proceſſionis Spiritus Sancti a Patre, & Filio reciperent,

at-

Pont. A. XV.

Orthod. Fidei oppositis Ritus esset illæsus.

atque adeo licitam fuisse admitterent additionem vocis *Filioque*, Symbolo factam; ut panem non minus fermentatum, quam azymum, Sacramenti Eucharistiæ materiam esse faterentur; ut dogma Purgatorii, visionis beatificæ, ac Primatus Romani Pontificia amplecterentur; uno verbo omnem curam collatam fuisse, ut errores Catholicæ Fidei adversi evellerentur; numquam vero id actum esse, ut venerabili Orientali Ritui detrimentum ullum inferretur. Sed præsentem quoque Ecclesiæ disciplinam prorsus ignoraret, cui satis exploratum non esset, Romanos Pontifices, qui infelicibus præteritorum temporum successibus minime deterriti, de reducendis ad Unitatem Græcis semper cogitarunt, eamdem viam, quam paulo ante indicavimus, semper institisse, & adhuc insistere; sicut ex ipsorum cum dictis, tum factis manifeste colligitur.

Præclarum id afferttur S. Leonis IX. factum.

§. 7. Undecimo sæculo nonnullæ Constantinopoli, Alexandriæ, & in Patriarchatu Jerosolymitano reperiebantur Latinorum Ecclesiæ, in quibus Latinus Ritus servabatur, quemadmodum Romæ non deerant Græcorum Templa, in quibus ipsi Græco Ritu sacra munera persolvebant. Michael Cerularius, impius schismatis instaurator, Latinas Ecclesias jussit obserari. Verum Sanctus Leo IX. Romanus Pontifex par pari nequaquam retulit, quamvis id facillime posset, neque Græcorum Templa Romæ clausit, sed aperta esse voluit. Itaque de injuria Latinis illata conquestus *in sua Epistola prima cap. 9.* ita subdidit: *Ecce in hac parte Romana Ecclesia quanto discretior, moderatior, & clementior vobis est? siquidem, cum intra & extra Romam plurima Græcorum reperiantur Monasteria, sive Ecclesiæ, nullum eorum adhuc perturbatur, vel prohibetur a paterna traditione, sive sua consuetudine; quin potius suadetur, & admonetur eam observare.*

Innocentii III. & Honorii III. rescripta, de Græcis Ritibus retinendis.

§. 8. Initio sæculi decimi tertii, cum Latini in potestatem suam Constantinopolim redegissent, & Summus Pontifex Innocentius III. decrevisset Patriarcham Latinum in ea Civitate constituere, cui non solum Latini, sed etiam Græci obtemperarent; nihilominus palam declarare non prætermisit, nullum se velle Græcis Ritibus inferre detrimentum, nisi siquæ forte consuetudines inter eos receptæ, periculum animarum parerent, aut honestati Ecclesiasticæ adversarentur. Decretalis hujus Pontificis, in Concilio Lateranensi IV. edita, refertur tum in *Tom. VII.* Collectionis Conciliorum Harduini *p. 22.*, tum in *Cap. Licet, de Baptismo: Licet Græcos diebus nostris ad obedientiam Sedis Apostolicæ revertentes fovere, ac honorare velimus, mores, ac Ritus eorum, quantum cum Domino possumus, sustinendo; in his tamen illis deferre nec volumus, nec debemus, quæ periculum generant animarum, & Ecclesiasticæ derogant honestati.* Honorius postea III., qui Innocentio immediate successit, iisdem verbis usus est, cum literas dedit ad Regem Cypri, qui duos Episcopos in nonnullis Regni sui Civitatibus optabat, Latinum videlicet pro Latinis, qui in illis versabantur, Græcum alterum pro Græcis, qui iisdem in locis commorabantur. Atque hæc Honorii

Anno 1755.

epistola typis impressa legitur in Annalibus Raynaldi *ad annum Christi* 1222. *num.* 5.

Idipsum iterato constituit Innocentius IV.

§. 9. Documentis ejusmodi plurimum redundat sæculum decimum tertium. Ad hoc quippe seculum pertinet epistola Innocentii IV. Ad Danielem Regem Russiæ, apud Raynaldum *ad annum* 1247. *num.* 29., qua ipsius Regis specialem devotionem erga Ecclesiam Catholicam commendans, concedit, ut Ritus, qui Fidei Romanæ Ecclesiæ non repugnarent, in ejusdem Regno serventur, ita scribens: *Eapropter, charissime in Christo Fili, tuis supplicationibus inclinati, Episcopis, & aliis Presbyteris de Russia, ut liceat eis more suo ex fermentato conficere, & alios eorum Ritus, qui Fidei Catholicæ, quam Ecclesia Romana tenet, non obviant, observare auctoritate præsentium indulgemus.* Huc etiam spectat ejusdem Innocentii IV. epistola ad Othonem Cardinalem Tusculanum Sanctæ Sedis Legatum in Insula Cypri, cui munus demandaverat nonnullas controversias componendi, quæ Græcos inter, ac Latinos excitatæ fuerant, uti deprehenditur ex ejus Constitutione, quæ incipit. *Sub Catholicæ*: quæque in *veteri Bullario Tom. I.* numero decima quarta recensetur: *Verum quia nonnulli Græcorum jamdudum ad devotionem Sedis Apostolicæ redeuntes, ei reverenter obediunt, & intendunt, licet, & expedit, ut mores ac Ritus eorum, quantum cum Deo possumus, tolerantes, ipsos in Ecclesiæ Romanæ obedientia præservemus. Quamquam in his, quæ animarum periculum parerent, vel honestati Ecclesiasticæ derogarent, nec debeamus illis deferre aliquatenus, nec velimus.* Postquam vero in eadem epistola præscripsit ea, quæ a Græcis facienda erant, tum ea enumeravit, quæ illis permittenda arbitrabatur; his verbis concludit: *Memoratis autem Archiepiscopo Nicosiensi, & ejus Suffraganeis Latinis, communiter auctoritate nostra præcipius, ut eosdem Græcos super præmissis, contra hujusmodi provisionem, & deliberationem nostram, non inquietent aliquatenus, nec molestent.* Idemque Pontifex Innocentius IV. Laurentium Minoritam Pœnitentiarium suum, Apostolicum Legatum constituens, eique plenam auctoritatem tribuens, in Græcos omnes, qui in Regno Cypri, in Patriarchatibus Antiocheno, & Hierosolymitano morabantur, in Jacobitas etiam, Maronitas, ac Nestorianos, hoc illi potissimum mandavit, ut Græcos universos auctoritate sua vindicaret ab omnibus molestiis, quæ ipsis a Latinis inferri possent: *Mandamus, quatenus Græcos illarum partium, quocumque nomine censeantur, auctoritate Apostolica protegens, turbari eos violentiis, vel quibuscumque molestiis non permittas, injurias quaslibet & offensas a Latinis illatas eisdem, plenarie faciens emendari, & latinis ipsis districte præcipiens, ut a similibus de cætero penitus conquiescant.* Hæc sunt Innocentii verba ad prædictum Legatum Apostolicum, quæ a Raynaldo *ad annum Christi* 1247. *n.* 30. recensentur.

Hujusque proximus Successor Alex. IV.

§. 10. Alexander IV. in locum Innocentii Pontificis immediate suffectus, cum irritam cessisse Prædecessoris sui voluntatem animadvertisset, cumque turbas, ac dissen-

ſiones Græcos inter ac Latinos Epiſcopos in Regno Cypri adhuc vigere percepiſſet, Latinis Epiſcopis indixit, ut Græcos Eccleſiaſticos ſuas ad Synodos accerſerent; eos autem Decretis Synodalibus ſubjectos declarans, ſequentem conditionem adjecit: *Recipere, & obſervare Synodalia ſtatuta, quæ tamen Græcorum Ritibus Fidei Catholicæ non adverſis, & a Romana Eccleſia toleratis, non obvient.* Hujuſmodi laudabili exemplo inhærens Elias Archiepiſcopus Nicoſienſis *anno* 1340. Decretis ſuis ſynodalibus hanc declarationem inſeruit: *Per hoc autem non intendimus inhibere Græcis Epiſcopis, & eorum ſubditis, quin Ritus ſuos, Fidei Catholicæ non adverſos, ſequantur, juxta compoſitionem a felicis recordationis Domino Alexandro Romano Pontifice in Regno Cypri inter Latinos, & Græcos editam, & obſervatam.* Hæc omnia perſpici poſſunt in Labbeana Collectione, Venetæ editionis, *tom. 14. pag. 279. & t. 15. pag. 775.*

Unio Græcor. in Lugdun. Concilio ſtipulata ſub conditione, ne quid Græcus Ritus immutaret.

§. 11. Finem ſæculo decimo tertio imponit memorata Græcorum, Latinorumque Unio ſtatuta in Generali Concilio Lugdunenſi ſub Beato Gregorio X. Summo Pontifice, qui ad Michaelem Palæologum Fidei Confeſſionem, Unioniſque Decretum a Concilio firmatum, & a Legatis Orientalibus juratum miſit, ut ipſe quoque Imperator, ac reliqui Græci Epiſcopi eiſdem ſubſcriberent. Peracta fuerunt omnia ab Imperatore, & Orientalibus, adjecta tamen hac conditione, quæ ipſorum litteris continetur, ab Harduino relatis in ſua Collectione, *t.* 8. *pag.* 698. *Sed rogamus Magnitudinem Veſtram &c. quod permaneamus in Ritibus noſtris, quibus utebamur ante Schiſma, qui ſcilicet Ritus non ſunt contrarii contra ſupradictam Fidem, nec contra Divina præcepta.* Quamvis autem reſponſum Gregorii Pontificis ad has Orientalium litteras interierit, quum tamen ipſe Unionem ab iis acceptatam atque ſubſcriptam ſatis firmam reputaverit, merito inde colligitur, prædictam conditionem ab ipſo receptam, probatamque fuiſſe. Et ſane Nicolaus III. Gregorii Succeſſor, per ſuos Legatos, quos Conſtantinopolim miſit, his verbis animum ſuum patefecit, uti habetur apud Raynaldum *ad annum Chriſti* 1278. *De cæteris autem Græcorum Ritibus, eadem Romana Eccleſia intendit Græcos, quantum cum Deo poterit, favorabiliter proſequi, & ipſos in illis Ritibus, de quibus Sedi Apoſtolicæ viſum fuerit, quod per eos Catholicæ Fidei non lædatur integritas, nec ſacris ſtatutis Canonum derogetur, perſeverare permittit.*

Similiter res geſta eſt in Concil. Flor. probante Eugenio IV. Pont.

§. 12. Quod attinet ad ſæculum decimum quintum, ſat eſſe poteſt indicata ſuperius Unio in Concilio Florentino ſtatuta, cui ab Eugenio Pontifice probatæ, Joannes Palæologus ſubſcripſit, hac lege: *ne ex Ritibus noſtræ Eccleſiæ aliquid immutetur*, uti videre eſt *tom. 9.* Collectionis Harduini *p.* 395. Verum, cum Nobis in animo non ſit ſingula percenſere, quæ a Romanis Pontificibus, ſequentibus deinde ſæculis, geſta ſunt, præcipua quædam attingemus, ex quibus manifeſte deprehendatur, ipſos quidem omni conatu, ſtudioque egiſſe, ut inſidentes Orientalium animis errores ab iis evellerent, ſed ſimul etiam manifeſtis argumentis id oſtendiſſe, ſartos tectoſque ſe velle Ritus, quibus eorum majores ante Schiſma, approbante Sede Apoſtolica, uſi fuerant; nec unquam ab Orientalibus poſtulaſſe, ut ſi Catholici eſſe vellent, Latinum Ritum amplecterentur.

Subſequentium Leonis X. Clem. VII. & Pii IV. cura ſervandi Græci Ritus.

§. 13. In Græcorum Enchiridio edito Beneventi, dum Summorum Pontificum Leonis X., & Clementis VII. habentur Conſtitutiones, quibus vehementer increpantur Latini illi, qui in Græcis reprehendebant obſervantiam eorum, quæ in Florentino Concilio eiſdem permiſſa fuerant; præſertim quod Sacrificium offerrent in fermentato, uxorem ducerent, antequam ſacris Ordinibus initiarentur, eamque poſt ſuſceptos Ordines ſacros retinerent, quodque Euchariſtiam ſub utraque ſpecie etiam Pueris exhiberent. Pius IV. in Conſtitutione: *Romanus Pontifex*; quæ numero eſt 75. *tom.* 2. *veteris Bullarii*, dum Græcos in Latinorum Diœceſibus commorantes, Latinis Epiſcopis ſubjectos fore decernit, ita ſubdit: *Per hoc tamen non intendimus, quod ipſi Græci ab eorum Græcanico Ritu detrahantur, vel alias deſuper quoquo modo per locorum Ordinarios, aut alios, impediantur.*

Gregor. XIII. in Collegiis pro Græcis, Maronitis, & Armenis in Urbe erectis, Ritum Orientalem ſervari voluit.

§. 14. Annales Gregorii XIII. a Patre Maphæio conſcripti, & Romæ impreſſi anno 1742. complura referunt, quæ idem Pontifex geſſit, licet exitu parum felici, ut Cophtos, Armenoſque ad Catholicam Fidem reduceret. Sed ad rem noſtram potiſſimum faciunt ea, quæ leguntur in ipſius Conſtitutione 63. *in novo Bullario tom. 4. part. 3.*, & in duabus aliis, videlicet 157. & 173. *in eodem Bullario tom. 4. part. 4.*, de fundatione trium Collegiorum in Urbe ab eodem Pontifice inſtitutorum pro Græcis, Maronitis, & Armenis, in quibus Alumnos dictarum Nationum educari voluit, ita tamen, ut ſemper in ſuis Ritibus Orientalibus perſeverarent. Celeberrima fuit Unio Ruthenorum cum Apoſtolica Sede tempore fel. record. Clementis Papæ VIII. peracta, cujus monumenta relata leguntur in Annalibus Venerabilis Cardinalis Baronii, Romanæ editionis anni 1596. *Tom. VII.* ubi p. 682. exhibetur Decretum ab Archiepiſcopis, & Epiſcopis Ruthenis pro ineunda Unione confectum, cum hac conditione: *Salvis tamen, & in integrum obſervatis cæremoniis, & Ritibus cultus Divini peragendi, & Sanctorum Sacramentorum, juxta conſuetudinem Eccleſiæ Orientalis; correctis, tantummodo iis articulis, qui ipſam Unionem impedirent; ut more antiquo ſierent omnia, ſicut olim Unione durante fuerunt.*

Rutheni ad unitatem Catholicam redeuntes eumdem Orientalem Ritum ſibi illæſum ſtipulantur.

Sed cum paulo poſt ad pacem turbandam rumor percrebuiſſet, ſublatos eſſe in Unione Ritus univerſos, quibus Rutheni antiquitus uſi fuerant in Divina Pſalmodia, in Miſſæ Sacrificio, in Sacramentis adminiſtrandis, aliiſque Sacris Cæremoniis; Paulus V. Litteris Apoſtolicis in forma Brevis datis anno 1615., quæ in eodem Græcorum Enchiridio impreſſæ ſunt, voluntatem ſuam his verbis ſolemniter declaravit: *Dummodo veritati, & doctrinæ Fidei Catholicæ non adverſentur, & communionem cum Ro-*

Eamdem conditionem ſemper ratam firmamque fore edicit Paulus V.

mana Ecclesia non excludant, per Unionem præmissam tollere, aut extinguere, Ecclesiæ Romanæ intentionem, mentem, & voluntatem non fuisse, nec esse; nec id dici vel censeri potuisse, nec posse; quia imo dictos Ritus eisdem Ruthenis Episcopis, & Clero, ex Apostolica benignitate permissos concessos, & indultos esse.

Clariora Summor. Pont. facta, quibus evincitur, fuisse eos de Oriental. Ritu servando vehementer sollicitos.

§. 15. Aptissime hic recenseri possent Ecclesiæ, quas diversis temporibus posteriores Romani Pontifices Græcis, Maronitis, Armenis, Cophtis, Melchitis in Urbe addixerunt, quæque etiamnum extant, & patent, ut sacras functiones in ipsis, juxta Ritum suum, singuli expleant. Opportune hic quoque referri posset, quemadmodum Clemens Papa VIII. in sua Constitutione 34. §. 7. *veteris Bullarii*, Græcum Episcopum Romæ constituit, ut Italo Græcis Latinas Diœceses incolentibus Ordines juxta Græcorum Ritum conferret; deinde vero alium a Clemente XII. proximo Prædecessore nostro, in sua Constitutione incipiens *Pastoralis*, fuisse superadditum Græcum Episcopum, qui fixam in Bisinianensi Diœcesi Sedem habet, ut Italo-Græcis Ordines conferant; ne qui longius ab Urbe distant, longum iter aggredi cogantur, ut Ordines ab Episcopo Græco Romæ degente, juxta allatam Clementis VIII. Constitutionem, suscipiant; ac ne ipsis quidem Episcopis Catholicis Maronitarum, Cophtorum, & Melchitarum, qui aliquando Romæ versantur, denegari facultatem conferendi Ordines juxta Ritum suum, nationis suæ hominibus, dummodo idonei reperiantur. Ad rem pariter hic addi posset, quoties aliqua de disciplina Orientalium, vel Italo-Græcorum excitata est controversia, Apostolicam Sedem nihil prætermisisse, ut si quæ emendatione digna visa sunt, emendaret, edicendo statim, velle se, ut cæteris in rebus omnibus Orientalis Ritus inviolatus, firmusque maneret; aut aperte declarando, quæ pro Italo-Græcis inter nos degentibus, & Latinorum Episcoporum jurisdictioni subjectis statuebantur, ita accipi oportere, ut eos dumtaxat afficiant, neutiquam vero protendantur ad Græcos Orientales, qui a nobis longe dissiti, Græcis Episcopis suis Catholicis subsunt.

Immo ne passos quidem esse, ut ab aliis quidquam eidem Ritui detraheretur.

§. 16. Deprehenditur id ex confirmatione Synodi Provincialis Ruthenorum coactæ in urbe Zamosciæ anno 1720., ad quam examinandam Nos quoque, quippe qui tunc munere Secretarii Congregationis Concilii fungebamur, acciti fuimus a fel. record. Benedicto XIII., qui licet obsecundandum putasset insinuationibus Patrum ejusdem Concilii, a quibus nonnulli Ritus inter Græcos vigentes, suis Decretis vel temperati fuerant, vel sublati; prædictam Synodum confirmavit quidem suis Apostolicis Litteris in forma Brevis, datis anno 1724. hac tamen addita declaratione: *Ita tamen, quod per nostram prædictæ Synodi confirmationem nihil derogatum esse censeatur Constitutionibus Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum, & Decretis Conciliorum Generalium, emanatis super Ritibus Græcorum, quæ, non obstante hujusmodi confirmatione, semper in suo robore permanere debeat.* Idem quoque colligitur ex pluribus nostris Constitutionibus, quæ in nostro Bullario continentur, de Ritibus Cophtorum, Melchitarum, Maronitarum, Ruthenorum, & Italo-Græcorum generatim, atque etiam specialim de Ritibus Cleri Collegiatæ Ecclasiæ Messanensis Sanctæ Mariæ *de Graseo* nuncupatæ, ac postremo de Græco Ritu in Ordine Sancti Basilii servando. Siquidem in Constitutione 87. *ejusdem Bullarii Tom. I.* de Græcorum Melchitarum Ritibus hæc leguntur; *De Ritibus igitur, & moribus Ecclesiæ Græcæ illud in primis generatim statuendum decrevimus, neminii licuisse, aut licere, quovis titulo, & colore, & quacumque auctoritate, aut dignitate, etiamsi Patriarchali, aut Episcopali præfulgeat, quidquam innovare, aut aliquid introducere, quod integram, exactamque eorumdem observantiam imminuat.* In præcedenti vero Constitutione 57. quæ incipit: *Etsi Pastoralis §. 9. num.* 1. hæc de Italo-Græcis præscribuntur: *Quoniam Orientalis Ecclesiæ Ritus, utpote non minima ex parte a Sanctis Patribus profecti, vel a Majoribus traditi, sic animis Græcorum, aliorumque insederunt, ut Prædecessores nostri Romani Pontifices satius consultiusque duxerint Ritus hujusmodi, qua in parte nec Fidei Catholicæ adversantur, nec periculum generant animarum, aut Ecclesiasticæ derogant honestati, approbare, seu permittere, quam illos ad Romanarum cæremoniarum normam reducere &c.* Et §. 9. *num.* 24. hæc leguntur: *His insuper, quæ superius in quacumque parte Italo-Græcis concessimus, indulsimus, declaravimus, præcepimus, ordinavimus, & interdiximus, seu prohibuimus, Græcorum in Oriente, sub propriis Catholicis Episcopis, Archiepiscopis, vel Patriarchis commorantium, & aliarum Christianarum Nationum quorumcumque Rituum a Sancta Sede approbatorum, seu permissorum, juribus qualibuscumque, si quæ illis de jure, vel ex consuetudine, vel alias quomodolibet legitime competant, aut Apostolicis Constitutionibus, vel Conciliorum Generalium, aut particularium, seu Congregationum Venerabilium Fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Decretis, quæ super Ritibus Græcorum, seu aliorum Orientalium emanarunt, ullo pacto præjudicatum, vel præjudicium ullum illatum esse, non intendimus.*

Hæreses tamen unitatem proscindentes, summopere aversati, certas formulas Professionis Fidei Græcis, & Oriental. statuer.

§. 17. Verum his, aliisque pluribus prætermissis, libere asseremus, Romanos Pontifices assiduam, atque indefessam curam impendisse, ut hæreses, a quibus Schisma inter Occidentalem, atque Orientalem Ecclesiam dimanavit, profligarent; ac propterea earum detestationem, sive abjurationem expoposcisse ab iis Orientalibus, qui ad Ecclesiæ unitatem redire postulant, aut de quibus explorandum est, utrum vere ad unitatem Apostolicæ Sedis pertineant. Duæ sunt formulæ professionis Fidei, quarum prima Græcis præscripta a Summo Pontifice Gregorio XIII., *tom.* 2. *veteris Bullarii Romani trigesima tertia* recensetur; alteram vero pro Orientalibus statuit Urbanus VIII. Ambæ Typis Congregationis de Propaganda Fide editæ fuerunt, prima quidem anno 1623., altera anno 1642. Cum autem deinde anno 1665. Patriarcha Antiochenus, Syriacus Hierapolis, necnon Archiepiscopus Syrorum

in eadem urbe Hierapolis commorantium, suæ Fidei professionem ad Urbem transmisissent, eaque data fuisset examinanda Patri Laurentio de Lauræa Ordinis Minorum Sancti Francisci Conventualium, tunc temporis Sancti Officii Consultori, & deinde S.R.E. Cardinalis; is die 28. Aprilis ejusdem anni suffragium suum scripto exaratum protulit, quod etiam subinde fuit a Congregatione probatum, illudque his verbis concluditur: *Omnes sunt admittendæ, sed significandum est iis, ad quos spectat, ut in posterum curent, emitti Professionem Fidei alias a felicis recordationis Urbano VIII. Orientalibus præscriptam, quia illa continet multarum hæresum detestationem, & alia pro iis regionibus necessaria.*

Curaruntque eorum Missalia expurgata recudi, Euchologium amendari, servato cæteroquin semper Græco Ritu.

§. 18. Cumque inimicus homo, ut superseminaret zizania, eo nequitiæ nonnullorum animos impulisset, ut Missalibus, Breviariis, ac Ritualibus admiscerent errores, quibus Ecclesiastici, cæterique de Clero inficerentur, opportuno consilio, & post accuratum examen, Romani Pontifices Typis Congregationis de Propaganda Fide, Missale Cophticum, ac Maronitarum, sicut etiam Illyrica, aliaque hujusmodi Missalia recudenda curarunt. Neque silentio præterire possumus, quantum curæ, ac laboris collatum fuerit in emendando Græcorum Euchologio, quod e Typographia ejusdem Congregationis superioribus mensibus prodiit absolutum. Hujus Operis examen magno quidem studio sub Urbano VIII. Pontifice cœptum fuit, at post non multum temporis intermissum; instauratum autem novissime sub Clemente XII., proximo Prædecessore nostro: ast Deus Optimus Maximus eo Nos gaudio perfudit, ut post innumeras vigilias, labores, ac discussiones, Pontificatus Nostri tempore, a Cardinalibus, Præsulibus, Theologis, ac Viris Orient. Linguarum peritissimis peractas, quin nobis ipsi pepercerimus, investigando nimirum, perlegendo, & expendendo quæcumque inspicienda, legenda, & examinanda erant, gravissimum hujusmodi opus absolutum intueremur; ea semper adhibita accurata, ac quodammodo scrupulosa circumspectione, nequid minimum læderetur Græcus Ritus, sed illibatus omnino retinetineretur, & integer, quamvis cæteroquin superioribus temporibus inter nostros Theologos non defuerint, qui Orientalium Liturgiarum, Rituumque, qui ante Schisma in Orientali Ecclesia obtinuerant, penitus ignari, improbarent quidquid adversabatur Occidentalis Ecclesiæ Ritui, quem tantummodo probe noverant. Utque uno verbo complectamur omnia, in reditu Græcorum, Schismaticorumque Orientalium ad Catholicam Religionem curando, id unum Romanis Pontificibus maxime curæ fuit, ut ex illorum animis radicitus evellerent Arii, Macedonii, Nestorii, Eutychetis, Dioscori, Monothelitarum, aliorumque errores, in quos infeliciter proruerant; salvis tamen, & intactis Ritibus, ac disciplina, quam ante Schisma servabant, & profitebantur, quæque venerandis ipsorum antiquis Liturgiis, ac Ritualibus innititur; quin unquam iidem Romani Pontifices poposcerint, ut ad Catholicam Fidem redeuntes, suum Ritum dimittere, & Latinum amplecti deberent: id namque Ecclesiæ Orientalis, & Græcorum, ac Orientalium Rituum omnimodam secum ferret internecionem, quod porro non modo numquam tentatum, imo vero semper fuit, & est ab hujus Sanctæ Sedis consilio quammaxime alienum.

Missionariorum quale sit munus, & quam methodum in eo utiliter obeundo sectari debeant.

§. 19. Ex his, quæ hue usque latiori calamo relata sunt, plura facile inferri possunt. Primum quidem conatus omnes, omnemque diligentiam in id unum impendendam esse ab eo Missionario, qui Orientales Schismaticos, & Græcos, ad unitatem, Deo juvante, redigere contendit, ut scilicet ab illorum animis errores depellat Catholicæ Fidei adversantes, quos Majores eorum amplexi sunt, ut causam aliquam prætenderent, qua se ab Ecclesiæ unitate segregarent, subtraherentque ab obedientia ac obsequio, Romano Pontifici, tanquam ejusdem Ecclesiæ Capiti, exhibendis. Quod vero spectat ad argumenta, quibus Missionarius uti debet; quum Orientales propriis veteribus Patribus magnopere adhæreant, peracta jam res est operosa sedulitate diligentissimi Leonis Allatii, aliorumque clariorum Theologorum, qui perspicue demonstrarunt, convenire maxime inter sese veteres, spectabilioresque Græcorum, nostrosque Ecclesiæ Occidentalis Patres, in iis omnibus, quæ ad Dogma pertinent, & ad confutationem errorum, quibus Orientales, & Græci nunc temporis misere implicantur. Quapropter horum Librorum studium maximam indubie afferet utilitatem. Conati sunt sane Lutherani præterito sæculo, Orientales, & Græcos in errores suos pertrahere. Idem quoque tentarunt Calvinistæ infensissimi hostes præsentiæ realis Christi in Sacramento Eucharistiæ, & transubstantiationis panis, ac vini in ejusdem Corpus, & Sanguinem; & in partes suas Patriarcham Cyrillum, ut ajunt, adduxerunt. Attamen, cum Græci, licet Schismatici, animadvertissent, novis Lutheranorum erroribus adversari suorum veterum Patrum auctoritates, præsertim Sanctorum Cyrilli, Joannis Chrysostomi, Gregorii Nisseni, Joannis Damasceni, tum authentica argumenta, quæ ex ipsorum Lyturgiis depromuntur, ad realem præsentiam, & transubstantiationem asserendam, se decipi minime passi sunt, nec ullo modo a Catholica veritate recedere voluerunt. Constat id omne ex Schelestrato in Dissertatione *De perpetua consensione Orientalis Ecclesiæ contra Lutheranos:* sub titulo *: De transubstantiatione, p. 717. tom. 2. Actorum Ecclesiæ Orientalis.* Idemque duabus in Synodis Patriarcham Cyrillum, seu edita sub ejus nomine Calviniana dogmata, unanimes damnarunt, uti videre est apud Christianum Lupum *part. 5.* ad Concilia Generalia, & Provincialia; ac potissimum in Dissertatione *: De quibusdam locis cap. 9. in fine.* Ex quo primum haud levis spes affulget, fore, ut ipsorum oculis subjectæ auctoritates veterum Patrum, quæ novis eorumdem erroribus adversantur, Catholico autem nostro Dogmati favent quammaxime, facilem iisdem viam ad reditum sternant, eosque ad veram conversionem impel-

Pont. A. XV.

pellant. Deinde alterum quoque potest inferri, nimirum, non modo opus non esse, ad Orientales & Græcos in viam unitatis revocaodos, ut lædantur ipsorum Ritus, ant corrumpantur; quandoquidem id semper altenum fuit ab instituto Sedis Apostolicæ, quæ in hac ipsa Sacrororum Rituum materia, zizania a tritico, quoties oportuit, secernere novit; verum etiam conatus hujusmodi plurimum optatissimæ unioni adversari, uti recte perpendit Thomas a Jesu: *De conversione omnium gentiam procaranda lib. 7. cap. 2. Ostendendum etiam, Ecclesiam Romanam probare, ac indulgere, ut quavis Ecclesia propriis adhæreat Ritibus, & Cæremonis; quippe cum Schismatici propriarum Ritaum tenacissimi fiat. Ne ipsos earum perdendorum ingruens aliqua suspicio ab Ecclesia Romana alienet, & avertat, apportuae laborandum, at se in propriis Cæremoniis insectandis canservandos esse persaadeantur.* Demum ex iis, quæ supra præjecimus, illud tertio infertur, cavendum omnino esse Missionario, qui Orientalem schismaticum reducere cupit, ne enmdem ad Latinum amplectendnm Ritum inducere contendat: munus namque hoc unum Missionario demandatur, revocandi Orientalem ad Catholicam Fidem, non vero ipsum ad Latinum Ritum inducendi.

Latinis non licet ad Græc. Ritum transire, neque Græcis Latinum Ritum semel amplexis, ad illum reverti, nisi Apostolica intercedat dispensatio,

§. 20. Peracta in Florentino Concilio Unione, quam superius memoravimus, quidam ex Latinis Catholicis, in Græcia commorantes, aribitrati sunt, fas sibi esse a Latino Ritu ad Græcum transire, allecti fortasse, ea liberate, quam noverant Græcis præservatam, retinendi post Ordinem Saerum, uxores, quas duxerant, antcquam eumdem Sacrum Ordinem suscepissent. Verum Nicolaus V. Pontifex Maximus opportunum huic corruptelæ remedium afferre non prætermisit, uti colligitur ex ejus Constitut. *tom. 3. part. 3. Ballarii* recenter Romæ editi *pag. 64. Pervenit ad aares nostras, quod in Locis, qæ Catholicis in Græcia subjecta sunt, multi Catbolici, Unionis prætextu, ad Græcas impudeater transeunt Ritus. Mirati admodum sumus, miraríque non desistimas, nescientes, quid sit, quod eos a consuetadine, ac Ritibas, ia qaibus nati, enutritiqæ suat, ia alienigenarum Ritus transposuit: aam, etsi laudabiles Orientalis Ecclesiæ Ritus fiat, non licet tamen Ecclesiarum Ritas permiscere, neque id aaqaam Sacrasancta Synodus Florentiaa permisit.* Cum Latinus Ritus is sit, quo utitur Sancta Romana Ecclesia, quæ Mater est & Magistra aliarum Ecclesiarum, reliquis omnibus Ritihus præferri debet: Ex quo porto sequitur, haud licere a Latino Ritu ad Græcum transire; nec illis, qui semel a Ritu Græco, vel Orientali, ad Latinum transierunt integrum esse ad pristinum Græcum Ritum reverti, quemadmodum patet ex nostra Constitutione: *Etsi Pastoralis* 57. §. 2. *aum.* 13. *Bullarii nostri tom.* 1., nisi forte peculiares quædam intercederent cireumstantiæ, quæ impertiendam hac super re dispensationem suaderent; sicuti superioribus temporibus aliquando, & nunc etiam accidit in Collegio Maronitarum hujus nostræ Urbis, in quo, cum quandoque reperiatur aliquis Societatis Jesu Sacerdos, qui Societatem ingrediens, dispensationem obtinuit traseundi ad Latinum Ritum, nonnunquam cum eo dispensatur, ut in Ecclesia memorati Collegii Missam celebret Ritu Syriaco, & Chaldaico, Divinumque Officium juxta eumdem Ritum persolvat, nempe, ut Alumnos in eodem Collegio degentes Ritum ipsum edoceat. Id liquidò apparet ex pluribus Decretis Congregationis Sancti Officii, uno videlicet dato die 30. Decembris anno 1716., altero die 14. Decembris anno 1740., nec non ex alio recentiori, quod Nos die 19. Augusti anno 1752. jussimus expediri.

Anno 1755.

Græcis itidem interdictus ad Latin. Ritum transitus, sed non æque; is autem non a Mission. sed ab Apostol. Sede probandus.

§. 21. Hæc transitum de Latino ad Græeum Ritum spectant. Nunc autem verba faeientes de transitu ab Orientali, & Græco ad Latinnm Ritum, libere affirmari potest, transitum hujusmodi, non æque, ac primum, interdici; sed tamen neqnaquam licere Missionario, Græcum & Orientalem, ad Catholicæ Ecclesiæ nnitatem reverti exoptantem, inducere, ut proprium Ritum dimittat, cum ex hac agendi methodo, gravissima detrimenta, sicuti paulò ante innuimus, promanare possint. Melchitæ Catholici libenter olim a Græco Ritu ad Latinum transibant; sed vetitum id ipsis fuit, monitique Missionarii, ne illis suaderent hujusmodi transitum; cujus permissio est privativo Apostolicæ Sedis judicio reservata, uti manifestum fit ex nostra Constitutione: *Demandatam* 85. §. 35. *Bullarii tom.* 1. *Præterea amnibus, & singalis Melchitis Catholicis, Græcum Ritam servantibus, ad Latinam Ritum transire deinceps expresse vetamus. Missionariis vera omnibas districte mandamus, sub pænis etiam infra exprimendis, aliisque arbitria nostra decernendis, ne cuiquam ex illis hujusmadi transitam a Græco ad Latiaum Ritum suadere præsumant, aut etiam cupientibus, inconsulta Apostalica Sede, permittant.* Consentanea sunt Decreta Urbani VIII. Prædecessoris nostri quoad Ritum Græco-Ruthenum, edita in Congregatione Propagandæ Fidei coram ipso habita die 7. Februarii, ac die 7. Julii anno 1624.

Et quid de Italo-Græcis.

Quamvis autem æquum videri posset liberam Italo-Græcis relinquere facultatem transeundi, si liberet, a Græco Ritu ad Latinum, cum ipsi inter nos versentur, & Latino Episcopo subjiciantur; tamen constitutum est, ut Sedis Apostolicæ auctoritas ad id omnino requiratur, si de Ecclesiasticis tam Sæcularibus, quam Regularibus agatur: Si vero Laici, & Sæculares transitum hujusmodi postulaverint, Episcopi sufficiat licentia, quam ob justas, ac legitimas causas, certis quibusdam personis moderate impertiri quidem potest, nunquam vero integræ Universitati: In hac enim facti specie Apostolicæ Sedis auctoritate opus est, uti videre est in sæpe memorata nostra Constitutiona: *Etsi Pastaralis*: 17. §. 2. *num.* 14. *Bullarii aostri tam.* 1.

Objectio ex eo desumpta, quod aliqui Latinorum Ritus Oriental. permittantur.

§. 22. Quod si defendi vellet, Orientales, & Græcos hæresim abjurantes, & ad Unitatem redeuntes, allici jure posse, ac nrgeri ad Ritus suos deserendos, Ritumque Latinum omnino amplectendum, eo quod alias probatum fuerit, atque nunc etiam probetur, Orientales, & Græcos Latinum aliquem

Anno 1755.

Pont. A. XV.

Duplex statuitur Græcor. & Orient. Classis. Nonnulli suis Ritibus ita adhærent ut Latinos damnent, atque improbent Exemplis res illustratur.

quem Ritum sectari; opportuna haud desideratur responsio. Orientales siquidem & Græci duas veluti Classes constituunt. Prima est illorum, qui nequaquam contenti iis rebus, quæ ab Apostolica Sede ipsis ad Unionem conservandam permittuntur, extra honestatis limites impudenter feruntur, jactantes, quæcumque a se fiunt, ea jure optimo fieri, Latinosque decipi, qui eadem non peragunt. Exemplo sit Azymum: Græci, & Orientales, ut Catholici sint, fateri debent, tam azymum, quam fermentatum panem, materiam esse aptam Sacramenti Eucharistiæ, & quemlibet Ecclesiæ suæ Ritum sectari oportere; adeo ut quicumque improbat Ecclesiæ Latinæ Ritum, quæ in Eucharistiæ consecratione utitur azymo, a veritate recedat, & in errorem prolabatur. Hilarion Monachus in Dialectica sua Oratione, quam Leo Allatius e Græco sermone Latinam reddidit *tom. 1. Græciæ Orthodoxæ*, edito Typis Congregationis de Propaganda Fide 1652. *p.* 762. hæc advertit: *Et hæc scripsi vobis, Græci amicissimi, non panem vestrum, quem adorans æque ac nostra azyma revereor, incusans, sed exponens, neque probe, neque ut Christianum addecet, vos gerere, dum Latinorum azyma dicto factoque læditis, injuriaque afficitis; in utrisque enim, ut dictum est, verus Christus continetur*. Exemplum est itidem ex libertate, Orientali & Græcæ Ecclesiæ relicta, ut qui in ea Sacris Ordinibus, atque etiam Sacerdotio sunt insigniti, uxores, quas ante Sacrum Ordinem duxerunt, retinere valeant, uti patet *ex Can. Aliter, dist. 31. & cap. Cum olim, de Clericis Conjugatis*. Romani siquidem Pontifices perpendentes id nequaquam adversari Divino, aut naturali juri, sed tantum Ecclesiasticis sanctionibus, opportunum censuerunt consuetudinem hanc inter Græcos, & Orientales vigentem ferre, ne, auctoritate Apostolica ad eam evellendam interposita, illis occasio ab unitate recedendi præberetur; quod recte expendit Arcudius *in sua Concordia lib. 7. cap.* 33. Attamen, quis crederet? non defuerunt, neque desunt ex Græcis, & Orientalibus, qui Latinam Ecclesiam injuria arguunt, tamquam Matrimonio infensam, propterea quod exemplum Apostolorum sequuta, in suis Subdiaconis, Diaconis, ac Presbyteris cœlibatum servaverit, ac servet. Legi potest Hincmarus Rhemensis *tom. 2. suorum Operum epist.* 51. Tertium denique exemplum suppeditant nonnulli ex Cophtis, quorum Ritus præscribit, ut post Baptismi Sacramentum illico adjungatur Confirmatio; qui mos non obtinet in Occidentali Ecclesia, quæ plerumque talem in confirmandis ætatem exposcit, ut quid bonum, quidve malum sit, possint dignoscere. Romana Ecclesia veteri Cophtorum consuetudini non adversatur. Verum (quis crederet?) extant ex ipsis nonnulli, qui Baptismum a Latinis collatum ideo perhorrescunt, quod post Baptisma, Confirmationis etiam Sacramentum non fuerit ministratum. Quamobrem in nostra Constitutione 129. quæ incipit: *Eo quamvis tempore: Bullaris nostri tom.* 1. merito a nobis arguuntur, atque damnantur: *Sicuti lenitati, & patientiæ Sedis Apostolicæ consonum videri potest, quod Cophti in suo jamdiu recepto, & ab eadem Sede tolerata usu perseverent, ita ferendum non est, quod Baptismum Ritu Latino, & seorsim a Confirmatione collatum, acerbo, alienoque animo perhorrescant*.

Altera Classis eorum, qui cum propriis Latinum aliquem Ritum conjungunt. Afferuntur exempla.

§. 23. Alteram Classem constituunt Orientales illi, & Græci, qui retinentes majori ex parte Ritus suos, & insimul Occidentalium, ac Latinorum Ritus venerantes, ex his nonnullos sequuntur, ex veteri consuetudine suis Episcopis perspecta, & approbata, atque insuper ab Apostolica Sede expresse, vel tacite confirmata. In hanc Classem referri possunt Armeni, ac Maronitæ, qui fermentatum deseruerunt, & Eucharistiam, sicuti Latini, in azymo conficiunt, uti testatur Abrahamus Echellensis *in suo Eutychio vindicato pag.* 477. quam quidem Armenorum disciplinam nonnulli tribuunt Sancto Gregorio Illuminatori, primo Armeniæ Episcopo, qui initio sæculi quarti, sub Tiridate Rege, martyrii coronam est consecutus; alii vero Sancto Silvestro Pontifici, aut Sancto Gregorio Magno eamdem referunt acceptam, in Conventionibus cum Armenorum natione initis, quæ indicantur a Summo Pontifice Gregorio IX. in suis Epistolis ad Regem Armeniæ, relatis a Raynaldo *ad annum Christi* 1139. *num.* 82. Eam certe disciplinam ab Ecclesia Romana Armenis traditam, testatur eorumdem Armenorum Sisensis Patriarcha Gregorius, in epistola ad Haytonem patrem Leonis Regis Armeniæ Cœnobitam, *apud Clementem Galanum, in Conciliatione Ecclesiæ Armenæ cum Romana Tom. I. pag.* 449. sic scribens: *Quocirca nos a S. Romana Ecclesia, aquæ commixtionem* (cum vino in Calice) *modo recipimus, sicut ab eadem acceptum habemus Azymum, Mitram Episcopalem, & modum signandi Crucem*. Vetustissima pariter, & immemorabilis est apud Maronitas azymi consuetudo, uti constat ex Morini *Præfatione ad Maronitarum Ordinationes; & ex Bibliotheca Orientali Assemani senioris tom. 1. pag.* 410. atque ex Synodo Nationali in Monte Libano congregata anno 1736. & a Nobis in nostra Constitutione: *Singularis* 31. *Bullaris nostri tom.* 1. confirmata in cujus *cap. 12. de Sacramento Eucharistiæ*, cum de azymo agitur, hæc leguntur: *Qui mos, & in Ecclesia nostra, & apud Armenos quoque in Oriente, ab immemorabili tempore obtinuit, & authentica etiam hujus rei documenta proferre possumus*. Hoc Armenorum, & Maronitarum exemplo, Bessarion Cardinalis, cui primum Abbatia Cryptæ Ferratæ sita in Diœcesi Tusculana fuerat commendata, id obtinuit, ut Græci Monachi in illa degentes in azymo consecrarent, quemadmodum legere est in nostra Constitutione 33. *Inter multa: §. Ut autem: Bullarii nostri tom.* 2. Idem semper servatum fuit, hodieque servatur in Ecclesia Collegiata S. Mariæ *de Grafeo* nuncupata, sita in Messanensi Diœcesi, licet ipsius Clerus Ritum Græcum retineat, uti videri potest in nostra Constitutione 81. quæ incipit: *Romana Ecclesia, §. 1. Bullarii nostri tom.* 1. quamvis, generatim loquendo, Presbyteri Italo-Græci ser-

vent

vent in Italia, Insulisque adjacentibus suam disciplinam, ac Ritum conficiendi in fermentato Eucharistiam: Moneanturque impensius Sacerdotes Latini, vel Græci Ritus, ne Eucharistiam consecrare, ac distribuere juxta proprium cujusque Ritum prætermittant, uti declaratur in nostra Constitutione, quæ incipit: *Etsi pastoralis*, 57. §. 1. *num.* 2. *ac* §. 6. *num.* 10. *& seq. Bull. nostri tom.* 1.

Ritus ministrandi Euchar. Infantibus, illico post Baptismum, quando obtinuerit, & quare obsoleverit.

§. 24. Quibusdam Ecclesiæ sæculis is usus obtinuit, ut post Baptismi Sacramentum Eucharistia pueris traderetur, haud quidem ex ea persuasione, quod esset ad æternam puerorum salutem necessaria; se ex mero ritu, & consuetudine tunc temporis vigente, quemadmodum sapienter animadverterunt Tridentini Concilii Patres, *Sess.* 21. *cap.* 4. Inter errores Armenorum a Summo Pontifice Benedicto XII. damnatos, quinquagesimus octavus apud Raynaldum *ad annum Christi* 1341. §. 66. recensetur ille, quo asserebant, ad æternam puerorum salutem, & Baptismi iis collati validitatem, præter Confirmationis sacramentum, Eucharistiam etiam iisdem esse administrandam. In Occidentali Ecclesia, quadringentis, & amplius ab hinc annis, Eucharistia pueris post Baptismum non administratur. Verum negari nequit, in Libris Ritualibus Orientalium, commemorari Ritum Communionis post Baptismum pueris administrandæ. Assemanus junior *lib.* 2. *Codicis Liturgici pag.* 149. refert ordinem ministrandi Baptismi apud Melchitas; *pag.* quoque 309. ordinem exscribit Baptismi Syrorum, editum a Philoxeno Mabugensi Episcopo Monophysita; *pag.* 306. alium affert desumptum a veteri Rituali Severi Patriarchæ Antiocheni, Monophysitarum antesignani; *& lib.* 3. *ejusdem Codicis pag.* 95. *& pag.* 130. binos alios ordines commemorat, servatos inter Armenos, & Cophtos in ministrando Baptismo; quibus omnibus præcipitur, ut pueris post Baptismum Eucharistia ministretur. Hujusmodi consuetudinem apud nonnullos Græcos ad sua usque tempora obtinuisse, ait Sanctus Thomas 3. *part. qu.* 80. *art. ad tertium*. Arcudius vero *lib.* 3. *de Sacramento Eucharistiæ cap.* 11. hanc esse Græcorum disciplinam scribit; sed aliqui ex ipsis paulatim eam deseruerunt, propter incommoda, quæ in præbenda pueris post Baptismum Eucharistia identidem intercedebant. In actis Synodi sub Sergio Patriarcha Antiocheno Maronitarum, habitæ in Monte Libano die 18. Septembris anno 1596. cui Præfuit Pater Hieronymus Dandinus Societatis Jesu, Nuncius Summi Pontificis Clementis VIII. hæc verba leguntur, *can.* 7. *Quoniam parvulis sine indecentia maxima, venerabilisque Sacramenti injuria, vix potest Sacra Christi Communio dari, caveant in posterum Sacerdotes universi, ne quemquam aetate rationis usum ad eam admittant*. Consentiunt Patres Concilii Zamosciæ habiti anno 1720. §. 3. *de Eucharistia*. Idemque firmatum legitur in Actis Libanensis Concilii, quod habitum fuit anno 1736. *cap.* 12. *de Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento num.* 13. cujus hæc sunt verba: *In antiquis quidem nostris Ritualibus, sicut & in Ordine vetere Romano, & in Euchologiis Græcis, Baptismatis Ministro diserte præcipitur, ut infantes mox a Baptismate, Chrismate delibutos, pascat Eucharistiæ Sacramento; nihilominus tum ob debitam huic Augustissimo Sacramento reverentiam, tum quia idem non est infantibus ac pueris ad salutem necessarium, præcipimus, ut infantibus quidem, dum baptizantur, Eucharistia nullo pacto, neque sub specie Sanguinis, porrigatur*. Quod ipsum statutum fuit in Constitutione pro Italo-Græcis, incipiente: *Etsi Pastoralis* 1. 57. §. 2. *num.* 7. *Bull. nostri tom.* 1.

Vetustior recentiorque traditur Eccl. Græcæ disciplina quoad Communionem sub utraque specie.

§. 25. De usu administrandæ Eucharistiæ sub utraque specie etiam Laicis, quoad Orientalem, & Græcam disciplinam, fuse disserunt Arcudius *in Concordia Occidentali, & Orientali in Sacramentorum administratione lib.* 3. *cap.* 4., & Leo Allatius *in prima adnotatione de Ecclesia Occidentalis, atque Orientalis consensione p.* 1614. *& seq.* In Græcorum Collegio, quod Romæ, uti diximus, erectum fuit a Gregorio XIII., ea indicta lege, ut Græcus in eo Ritus servetur, quemadmodum præfatus Leo Allatius testatur *in suo Tractatu de ætate, & Interstitiis p.* 21., juxta ipsius Collegii Constitutiones a Summo Pontifice Urbano VIII. confirmatas, debent Alumni quolibet octiduo animi sordes Pœnitentiæ Sacramento eluere, & Sacram Eucharistiam sumere quintadecima quaque die, nec non festis diebus solemnibus, & singulis Adventus, & Quadragesimæ Dominicis, Latino Ritu servato; in festis vero solemnioribus, videlicet diebus Paschatis, Pentecostes, & Nativitatis Domini, jubentur, Eucharistiam sub utraque specie Ritu Græco suscipere, hoc est in fermentato, Sanguine intincto, ad quam rem perficiendam Sacerdos utitur parvo cochleari, quod infert in os suscipientis Eucharistiam: Idemque Ritus servatur cum reliquis Græcis omnibus, qui prædictis diebus ad solemne Missæ Sacrificium conveniunt, aut qui aliis per annum diebus in Ecclesia Græci Collegii sibi Eucharistiam Ritu Græco administrari deposcunt. Verum Italo-Græcis in memorata Constitutione, *Etsi Pastoralis* 57. §. 6. *num.* 15. Eucharistia sub utraque specie permittitur in illis dumtaxat locis, in quibus Ritus hujusmodi Communionis retentus viget; sed in aliis locis, ubi idem Ritus obsolevit, Eucharistia sub utraque specie prohibetur. Ab hac disciplina, seu ritu sumendæ Eucharistiæ sub utraque specie, licet in universa Orientali Ecclesia recepto, nonnulli Græci, & Orientales paulatim recesserunt. Lucas Holstenius, vir sane clari nominis, in Epistola ad Bertoldum Nimisium, quæ typis impressa asservatur in Opusculis Græcis, ac Latinis Leonis Allatii *p.* 436. refert, se præbuisse Eucharistiam in Vaticana Basilica Presbytero Abyssino, qui cum aliis communicaturus, ad sacram Mensam accesserat: cumque eum sub unica specie panis Eucharistiæ participem fecisset, ab ipso deinde, atque etiam ab aliis Æthiopicæ Ecclesiæ hominibus, sciscitatum fuisse, an, juxta Patrias suæ Ritum, Eucharistiam sub unica specie panis sumere consuevissent, tam in solemni

Ly-

Lyturgia, quam in quotidiana Eucharistiæ participatione, necnon cum ad eos extremo morbo laborantes eadem in Viaticum afferebatur; testaturque; fuisse sibi ab ipsis responsum, Sacram Synaxim sub unica specie panis sibi semper administrari, hancque esse veterem disciplinam in Æthiopica Ecclesia obtinentem. Inter quæstiam Summo Pontifici Gregorio XIII. proposita a Patriarcha Maronitarum, sequens recensetur: *Nos Missam celebramus in solo azymo: Laici vero nostri sub utraque specie communicant*; cui Pontifex his verbis respondit: *Si volunt in azymo consecrare, non videtur prohibendi: Laici vero a Communione sub utraque specie pedetentim arcendi sunt; totus enim Christus sub una specie continetur, & in usu Calicis magnum est periculum effusionis*: uti legere est in laudato Opera Thomæ a Jesu, *de Conversione omnium gentium pag.* 486. *& seq.* Patres etiam Concilii Libanensis habiti anno 1736. *part.* 2. *cap.* 12. *num.* 21. hujusmodi consilio inhærentes, ita statuerunt: *Deinde ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ institutis inhærentes, præcipimus, & stricte mandamus, ne cui Laico, vel Clerico in minoribus Ordinibus constituto, Communio sub utraque specie tradatur, sed sub una tantum, panis nimirum*: Solis Diaconis permittentes, ut in solemni Missa Eucharistiam sub utraque specie a Sacerdote accipiant, hoc est sub specie panis primum, deinde sub specie vini, semoto tamen, quem superius commemoravimus, cochlearis usu: *At vero Diaconis, ut Hostiam Sanguine intinctam a Sacerdotibus, in solemni præsertim Missa, accipere possint & valeant, concedimus & permittimus, modo absit cochlearis usus, quem omnino abrogandum esse statuimus.*

Ritusque affundendi aquam tepidam in calicem post consecrationem, ante consummationem.

§. 26. Postremo, ab Eucharistiæ Sacramento minime recedentes, hic verba faciemus de alio Orientali, & Græco Ritu, quo nimirum Sacerdos post consecrationem, & ante consummationem, paululum aquæ tepidæ in calicem fundit: Matthæus Blastarea in *Syntagmate Alphabetico cap.* 8. *tom.* 2. *Synodicon Græcorum pag.* 153. hujusmodi Ritum commemorat, ejusque significationem affert. Euthymius Tyri ac Sidonis Archiepiscopus anno 1716. Summo Pontifici Clementi XI. nonnulla quæsita proposuit, quorum alterum erat, utrum Melchitis Syriæ, ac Palestinæ interdicere deberet, aquam tepidam Divino Sanguini post Consecrationem affundere; cui redditum fuit responsum, adjecta accurata, & luculenta instructione ab eodem Pontifice approbata, ejusque jussu transmissa ad Superiores Missionum Terræ Sanctæ, Damasci, Tyri, ac Sidonis; injunctumque prædicto Archiepiscopo, ne id fieri interdiceret, cum de veteri Ritu ageretur, Sedi Apostolicæ perspecto, & Græcis Sacerdotibus etiam Romæ permisso; per quem innuitur Fidei ardor, qui maximus erga tantum Mysterium debet conflagrare. Simile responsum die 31. Martii anno 1729. jussu Benedicti Papæ XIII. datum fuit Cyrillo Græcorum Patriarchæ Antiocheno. Idem Ritus Italo-Græcis permittitur in citata Constitutione 57. *Etsi Pastoralis*, §. 6. *num.* 2. *Bullarii nostri tom.* 1. Cumque subinde in Congregationibus, quæ pro correctione Librorum Ecclesiasticorum Ecclesiæ Orientalis habitæ fuerunt, ad accuratiorem quamque diligentiam adhibendam, diu multumque disputatum fuisset, utrum interdicendus esset Ritus infundendi in calicem aquam tepidam post Consecrationem, cum potissimum Humbertus Cardinalis Sylvæ Candidæ superioribus temporibus plurimum adversus eumdem Ritum declamasset; responsum fuit die 1. Maji anno 1746., *nihil esse innovandum*, quod rescriptum a Nobis deinde confirmatum fuit; rationibus enim a prædicto Cardinali allatis nil ponderis inesse compertum fuit. Attamen Patres Concilii coacti in urbe Zamosciæ anno 1720., graves ob causas, inhibuerunt Ruthenis Sacerdotibus, ne aquam tepidam post Consecrationem in calicem funderent, uti legi potest §. 4. de celebratione Missarum: *Inhibet, gravem ob causam, & abrogat toleratam in Orientali Ecclesia consuetudinem, ad consecratae calicis species aquam tepidam affundendi, post Consecrationem, ante Communionem.*

Allata huc usque exempla, ad propositam superius objectionem probandam, inepta demonstrantur.

§. 27. His sanè, & aliis hujusmodi exemplis, quæ facile cumulari possent, inniti valent, qui erga transitum a Ritu Orientali & Græco, ad Occidentalem & Latinum sunt propensiores, vel certe quidem putant se jure optimo agere, dum Schismaticum Orientalem ad Ecclesiæ unitatem convertentes, satagunt abducere ab aliquo Ritu, quem servare consueverat, priusquam nobis consentiret, quique a reliquis omnibus Orientalibus & Græcis, ex veteri disciplina, firmiter retinetur & observatur. Verum, neque superius allata exempla, nec cætera, quæ in medium proferri possent, quidquam illorum opinioni suffragantur; tum quia in transitu a Ritu Orientali & Græco, ad Occidentalem & Latinum, tollitur omnino quidquid ab ipso Græco Ritu præscribitur, & nostro Ritui non conformatur; quod non contingit in iis exemplis, quæ paulo superius allata sunt, quibus nempe, si aliqua peculiaris solemnitas Græci Ritus tollitur, Ritus tamen ipse, ac reliqua omnia eodem Ritu præscripta intacta servantur; tum quia partem etiam aliquam demere ex aliquo Ritu, salvis reliquis ejusdem Ritus partibus, non est privati viri; sed auctoritas publica intercedat necesse est, videlicet Supremi Capitis universalis Ecclesiæ, qualis plane est Romanus Pontifex. Sedes namque Apostolica ea est, quæ præcipuo quodam jure, quoties ipsi consentaneum visum fuit, ab Orientali Ecclesia Ritum aliquem desumpsit, & in Occident. traduxit; aut prætermisit, Ritum aliquem Græcum in aliqua Latina Ecclesia usurpari. Eademque Apostolica Sedes, quoties deprehendit, periculosum vel indecorum aliquem Ritum in Orientalem Ecclesiam irrepsisse, illum damnavit, improbavit, ejusque usum ipsi prohibuit. Ipsa denique Apostolica Sedes, postquam vidit Orientalem, vel Græcam aliquam gentem in aliquo Latino Ritu usurpando, ac defendendo, vehementer obstinatam, ac potissimum, quando Ritus ipse ab antiquo tempore invectus fuit, ab omnibus communiter receptus, atque expresse, vel tacite ab Episcopis probatus, Ritum

Triplex præcipuum Sedis Apostolicæ munus, adimitendi Græcos Ritus in Latinam Eccles. interdicendi noxios in Græca, & eidem permittendi innoxios.

ipsum

 ipsum tolerando, & sic approbando, firmavit.

Exempla Græcor. Rituum, quos Sedes Apost. a Græca in universam Eccl. transtulit, vel in aliqua Eccl. Latina usurpari permisit.

§. 28. In Latina, & Græca Lyturgia recitatur Symbolum, ejusque recitatio in Missæ Sacrificio in Ecclesia Orientali primum instituta, deinde in Occidentalem traducta est, uti colligitur ex tertio Toletano Concilio habito anno 589. *can.* 2. *tom.* 5. Collectionis Labbeanæ *pag.* 1009. cujus hæc sont verba: *Ut per omnes Ecclesias Hispaniæ vel Galleciæ, secundum formam Orientalium Ecclesiarum, Concilii Constantinopolitani, hoc est centum quinquaginta Episcoporum, Symbolum Fidei recitetur, ut priusquam Dominica dicatur Oratia, voce clara a populo decantetur.* Quare cum Patres Toletani Concilii, disciplinam statuentes recitandi Symbolum in Sacrificio Missæ, se ad Ritum Orientalium Ecclesiarum retulerint; id satis est ad agnoscendum, hujusmodi disciplinam in Oriente primo institutam, inde in Occidentem promanasse; sicut advertunt Cardinalis Bona *Rerum Lyturgic. lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 2. & Georgius *de lyturgia Romani Pontificis t.* 2. *cap.* 20. *num.* 2. *pag.* 176. Sed rem propositam persequendo, Amalarius *in l. de Divinis Officiis c.* 14. postquam innixus auctoritate Sancti Paulini in Epistola *ad Severum*, retulit, sola Feria sexta majoris Hebdomadæ in Ecclesia Hierosolymitana exponi consuevisse populo adorandam Crucem ipsam, in qua Christus pependit, huic Græcæ consuetudini tribuit Ritum adorationis Sanctæ Crucis, quæ in Officio prædictæ Feriæ sextæ in unaquaque Latina Ecclesia ad hanc usque diem peragitur. Trisagium *Sanctus Deus, Sanctus Fortis, Sanctus Immortalis, miserere nobis*, pia est, & frequentissima Oratio in Græcorum Lyturgia, uti recte advertit Goarius in notis ad Euchologium in Missam Sancti Joannis Chrysostomi *pag.* 109. Ejus Orationis origo repetitur ex miraculo, quod medio sæculo quinto contigit in Regia Urbe Constantinopolitana; cum enim Theodosius Imperator, Patriarcha Proclus, & universus populus in aperto ad Deum preces effunderent, ut ab imminenti liberarentur excidio, quod ipsis ab ingentibus terræ motibus impendebat, puer repente in Cælum rapi visus est, qui deinde in terram demissus, retulit se audivisse Angelos prædictum Trisagium canentes: quare, cum jussu Procli Patriarchæ, universus populus illud devote cecinisset, terra ab horrendis, quibus concutiebatur, motibus conquievit, uti narrat Nicephorus *lib.* 14. *cap.* 46. recteque prosequitur Summus Pontifex Felix III. in epistola tertia ad Petrum Fullonem, quæ habetur *tom.* 4. Labbeanæ Collectionis. Idem vero Trisagium in Ecclesia Occidentali Feria Sexta majoris Hebdomadæ Græce, & Latine canitur, quemadmodum apposite animadvertit Cardinalis Bona *Rerum Lyturgicar. lib.* 2. *cap.* 10. *n.* 5. Aquæ benedictio in pervigilio Epiphaniæ ex Ritu est Græcæ Ecclesiæ proprio, uti fuse ostendit Goarius in Euchologio, sive Rituali Græcorum, & nunc etiam prædicta die Romæ in Græcorum Ecclesia peragitur hæc functio, de qua in allata superius Constitutione nostra 57. §. 5. *num.* 13. mentio habetur, simulque permittitur, ut Fideles ea-

dem aqua benedicta aspergantur. De transitu Ritus hujusmodi ab Orientali in aliquas Occidentales Ecclesias videri possunt, quæ congessit eruditus Martene *tom.* 4. *de antiqua Ecclesiæ disciplina in Divinis celebrandis Officiis cap.* 4. *num.* 2. & quæ afferuntur in Dissertatione Patris Sebastiani Pauli Congregationis Matris Dei, edita Neapoli anno 1719. cui titulus est: *De ritu Ecclesiæ Neritinæ exorcizandi aquam in Epiphania*, ubi propterea *part.* 3. *pag.* 177. *& seq.* opportune monet Episcopos, in quorum Diœcesea longo abhinc tempore nonnulli Ritus ab Ecclesia Græca manantes irrepserunt, ut illos de medio tollere tantopere non contendant, ne turbæ excitentur, & ne videantur improbare rationem agendi Sedis Apostolicæ, quæ Ritus illos irrepsisse cum optime noverit, eosdem tamen servari & frequentari permisit; affertque etiam *pag.* 203. epistolam Cardinalis Sanctorii, Sanctæ Severinæ nuncupati, scriptam anno 1580. ad Fornarium Episcopum Neritinum, de hoc ipso argumento, & de aquæ benedictione in Epiphania, quæ in illa Diœcesi peragitur. Græcus pariter est Ritus spoliandi, ac lavandi Altare Feria quinta in Cœna Domini. Hujusce Ritus monumentum aliquod reperire est sæculo quinto; de eo namque meminit in suo Typico, sive Ordine recitandi Officium Ecclesiasticum per totum annum, S. Sabas, qui, teste Leone Allatio, *de Libris Ecclesiæ Græcæ dissert.* 1. *pag.* 9. obiit anno 451. Si certo affirmari posset Ordinem Romanum ab Hittorpio editum, Sancti Gelasii Pontificis jussu compositum fuisse, Ritus lavandi Altaria Feria quinta in Cœna Domini, prædictæ Græcorum consuetudini fuisset quasi coævus in Latina Ecclesia, cum Sanctus Gelasius Pontifex obierit *anno* 496. At, cum incertum sit, utrum Romanus Ordo ab Hittorpio vulgatus, tantæ antiquitatis merito præstet, & cum, eo seposito, Sanctus Isidorus Hispalensis Episcopus inter Latinos primus extiterit, qui de hoc Ritu verba fecerit; idemque S. Isidorus *anno* 636. sit vita functus; satis id est, ut ab Oriente in Occidentem fluxisse asseratur Ritus prædictus, qui in hunc usque diem in nonnullis Latinis Ecclesiis retinetur, probantibus Romanis Pontificibus; ac potissimum in Vaticana Basilica, magna cum Solemnitate, Feria quinta in Cœna Domini quotannis peragitur. Suaresius Episcopus Vasionensis, & Vicarius ejusdem Basilicæ, & Joannes Chrysostomus Battellus Archiepiscopus Amasenus, qui in minoribus inter Beneficiatos ejusdem Basilicæ recensebantur, duas elucubratissimas Dissertationes ediderunt, quibus prædictum Ritum illustrarunt. Quæ cum ita sint, exemplis, & factis aperte evincitur id, quod paulo ante diximus: Sedem videlicet Apostolicam non omisisse, quoties id rationi consentaneum putavit, aut adsciscere in universam Latinam Ecclesiam Ritus, qui ad Græcam Ecclesiam pertinebant, aut permittere, ut peculiares quidam Ritus, qui ab Ecclesia Græca manarunt, in nonnullis Latinis Ecclesiis observarentur.

Exempla

§. 29. Jam paulo superius de Trisagio ser-

A a mo-

Rituum, quos justis de causis a Græca Ecclesia proscripsit Apostolica Sedes.

monem fecimus, deque admirabili modo, quo cautus ejusdem in Sacras Lyturgias Ecclesiæ Græcæ inductus fuit: Cum tamen Petrus Fullo, cognomento Gnaphæus, fautor hæresis Apollinaristarum, qui Theopaschitæ appellantur, ausus fuisset Trisagio hæc verba superaddere: *Qui crucifixus es pro nobis:* sicuti fuse commemorat Theodorus Lector *lib.* 1. *Collectanear.*; & cum nonnullæ Orientis Ecclesiæ, ac potissimum Syrorum, & Armenorum, opera cujusdam Jacobi Syri, teste Nicephoro *lib.* 18 *cap.* 52. additamentum hujusmodi recepissent; haud prætermiserunt Romani Pontifices, pro ea, quam in similibus adhibere consueverunt, vigili cura & sollicitudine, inolescenti errori se opponere factamque Trisagio additionem interdicere; reiicientes interpretationem, qua, Trisagium ipsum referendo ad solam Filii personam, non vero ad tres Divinas personas, omnem erroris suspicionem adimi jactabatur; tum quia periculum semper supererat adhęrendi dogmati hæretico; tum quia humanæ mentis præsumptio ad solum Christum referre minime poterat Hymnum ab Angelis in honorem Sanctissimæ Trinitatis decantatum, sicuti Lupus recte expendit in *notis ad Can.* 81. *Trullanum*, ubi, postquam retulerat, a Felice III., & Romana Synodo damnatam fuisse additionem Trisagio factam, ita subdit: *Hymnum soli divinæ Trinitati a Sanctis semper Angelis decantatum, Ecclesiæ ab ipso Deo ac eisdem sanctis Angelis in puera laudato traditum, malorum Regiæ Urbi impendentium depulsione confirmatum, ac in eodem sensu & ratione comprobatum a plena Synodo Chalcedonensi, constanter asseverant*, (loquitur de Episcopis tum in prædicto Concilio congregatis, tum de aliis additamentum Trisagio factum respuentibus) *humana præsumptione non potuisse ad solum Christum detorqueri*. S. Gregorius VII. eodem Religionis studio, ipsam additionem improbavit in sua epistola prima *lib.* 8. scripta ad Archiepiscopum, sive Patriarcham Armenorum. Idem præstitit Gregorius XIII. in nonnullis suis epistolis datis in forma Brevis ad Patriarcham Maronitarum die 14. Februarii anno 1577. In Congregatione autem Propagandæ Fidei, habita die 30. Januarii anno 1635., cum examini subjecta fuisset Armenorum Lyturgia, atque inter cætera accuratiori disquisitione fuisset expensum, utrum additio inducta Trisagio tolerari posset, ob indicatam causam, quod illa ad solam Filii personam relationem habere posse videretur, responsum fuit, id non esse permittendum, additionemque omnino expungendam. Summus Pontifex Gelasius in sua epistola nona ad Episcopos Lucaniæ *cap.* 26. pravam consuetudinem jam invectam improbavit, juxta quam, mulieres Sacerdoti Missam celebranti inserviebant; cumque idem abusus ad Græcos transiisset, Innocentius IV. in epistola, quam ad Episcopum Tusculanum dedit, eumdem severissime proscripsit: *Mulieres autem servire ad Altare non audeant; sed ab illius ministerio repellantur omnino*: Iisdem verbis a Nobis quoque prohibetur in nostra sæpius citata Constitutione: *Etsi Pastoralis*: §. 6. *num.* 21 *tom.* 1. *Bullarii nostri*. Feria quinta Majoris Hebdomadæ, ad recolendam Dominicæ Cœnæ memoriam, sacra peragitur functio, in qua consecratur panis, qui per integrum annum asservatur, ut illo reficiantur lethali morbo laborantes, qui Sacram Synaxim in Viaticum sibi deposcunt, & aliquando etiam eidem pani consecrato exigua pars vini consecrati affunditur. Ritus hujusmodi a Leone Allatio describitur in suo Tractatu *de Communione Orientalium sub specie unica num.* 7. Summus Pontifex Innocentius IV. in laudata epistola ad Episcopum Tusculanum, Ritum illum Græcia interdixit, hisce verbis: *Eucharistiam in die Cœna Domini consecratam, usque ad annum, prætextu infirmorum, ut videlicet de illa ipsos communicent, non reservent*: addiditque, ut paratam semper Eucharistiam haberent pro Infirmis, sed illam qualibet decima quinta die renovarent. *Arcudius in Tractat. de Concordia Ecclesiæ Occidentalis, & Orientalis lib.* 3. *cap.* 55. & 56. absurditates, quæ ex eo Ritu promanabant, indicare haud prætermisit, deprecans Romanos Pontifices, ut illum penitus abrogarent. Præstitit id Clemens VIII. in sua Instructione, idemque & Nos præstitimus in nostra Constitutione: *Etsi Pastoralis* 57. §. 6. *num.* 3. & *seq.* In Concilio Zamosciæ, a duabus Congregationibus, Concilii videlicet, ac Propagandæ Fidei examinato, §. 3. *de Eucharistia*, legitur statutum, ut si alicubi adhuc vigeret Ritus consecrandi Eucharistiam Feria quinta in Cœna Domini, eam suffundendi aliqua gutta Sanguinis, servandique pro infirmis in annum integrum, in posterum omnino prætermittatur; sed Parochi Eucharistiam pro Infirmis servent, ipsam qualibet octava, aut decimaquinta die renovantes. Eamdem viam institerunt Patres Concilii Libanensis a Nobis confirmati, sicuti patet *ex cap.* 12. *de Sacramento Eucharistiæ num.* 24. Quibus sane exemplis manifesto comprobatur, quod Sedes Apostolica nunquam omiserit Græcis interdicere Ritus aliquos, licet apud eos jampridem obtinerent, quoties eosdem perniciosos & malos esse, aut evadere posse deprehendit.

Hac ipsa tamen in re, Apost. Sedes, pro circumst. varietate, epicheiam adhibuit.

§. 30. De Processione Spiritus Sancti a Patre, ac Filio, quemadmodum superius indicavimus, præcipue disputatum est, quoties de unione Græcæ, & Orientalis Ecclesiæ cum Latina, & Occidentali actum fuit. Hujus articuli examen trinam veluti faciem prætulit, atque adeo ad hæc tria capita redactum est. Primum, an processio Spiritus Sancti a Patre & Filio esset Fidei Dogma: & quoad primum hoc caput, firmissime responsum semper fuit, non esse ullo modo dubitandum, quin processio Spiritus Sancti a Patre & Filio inter Fidei Dogmata adnumeretur; neque Catholicum revera esse, qui illud non recipit, ac profitetur. Alterum, an, posito hoc esse unum ex Fidei Dogmatibus, licuerit in Symbolo Missæ superaddere verbum *Filioque*, quamvis neque in Nicæna, neque in Constantinopolitana Synodo illud reperiretur, cum potissimum ab Oecumenica Synodo Ephesina decretum fuerit, ne quid Nicæno Symbolo adderetur: *Statuit Sancta Synodus, alteram Fidem nemi-*

ni licite proferre, aut conscribere, aut componere, praeter definitam a Sanctis Patribus, qui in Nicaea cum Spiritu Sancto congregati fuerunt. Quod autem ad alterum hoc caput attinet, firmatum fuit, non modo licuisse, sed & valde conveniens fuisse, ut hujusmodi additio fieret Niceno Symbolo; eo quod Ephesinum Concilium solummodo inhibuerit additiones Fidei oppositas, aut temerarias, & a communi consuetudine devias; non vero orthodoxas, & quibus aliquis Fidei articulus in eodem Symbolo implicite contentus, explicatius declararetur. Tertium denique, utrum, posita pro indubio Fidei dogmate Processione Spiritus Sancti a Patre, & Filio, agnitaque insuper in Ecclesia potestate addendi Symbolo vocem *Filioque*; permitti posset, ut Orientales, & Graeci in Sacrificio Missae Symbolum recitarent ad eum modum, quo prius, & ante Schisma consueverant, quod perinde est ac dicere, praetermissa voce, *Filioque*. Quod autem pertinet ad postremum hoc caput, non eadem semper fuit Sedis Apostolicae disciplina; quandoque enim Orientalibus & Graecis, Symbolum absque voce *Filioque* recitare permisit; tunc nimirum, cum certo constiterat, priora duo capita, seu articulos ab illis recipi, noveratque omnino fore, ut, si iisdem denegaretur id quod tanto studio deposcebant, exoptatae Unioni aditus intercluderetur. Nonnunquam vero Symbolum cum additione *Filioque*, ab Orientalibus, & Graecis recitari omnino voluit; cum scilicet merito suspicari potuit, eosdem ideo nolle Symbolum cum additamento recitare, quod adhaererent errori opinantium, ac asserentium, Spiritum Sanctum a Patre, & Filio non procedere, vel ab Ecclesia additionem illam, *Filioque* Symbolo fieri non potuisse. Duo Summi Pontifices, nempe Beatus Gregorius X. in Lugdunensi Concilio, & Eugenius IV. in Florentino, primam agendi rationem, ob indicatas causas, cum Graecis adhibuerunt, uti constat ex *tom. 7.* Collectionis Conciliorum Harduini *p. 698. D. & tom. 9.* ejusdem Collectionis *p. 395. D.* Alteram vero rationem, ex causis itidem supra allatis, amplexus est, servavitque Summus Pontifex Nicolaus III., cum deprehendit, Michaelem Imperatorem ex bona fide non agere, neque iis stare, quae pollicitus fuerat in tractanda Unione, quam cum Pontifice Gregorio X. Praedecessore suo absolverat, atque firmaverat. Hujus rei documentum e Vaticano Archivo desumptum in Raynaldi Annalibus impressum est *ad annum Christi* 1278. §. 7. Eamdem viam institerunt Martinus IV., & Nicolaus IV. Et quamvis de Pontificibus istis, quod ad hanc rem pertinet, Scriptores diversa tradiderint, Pachymeres tamen, qui tunc temporis Constantinopolitanam historiam posterorum memoriae commendabat, *lib. 6. cap.* 14. aperte testatur, eos Praedecessorum suorum epicheiam non fuisse secutos, sed voluisse, ut ab Orientalibus, & Graecis Symbolum cum additione *Filioque* recitaretur, ut injecta sibi de Ortodoxa illorum Fide dubitatio tolleretur, *ad certum experimentum capiendum Fidei, & Sententiae Graecorum; ejus vero pigu...* *idoneum fore, si & ipsi Symbolum, sicut Latini, pronunciarent*. Idem Pontifex Eugenius, qui in Florentino Concilio Orientalibus concesserat, ut sine ea voce, *Filioque*, Symbolum recitarent, cum deinde Armenos in unitatem Sanctae Ecclesiae reciperet, eisdem praecepit, ut Symbolo praedicta additione adaucto uterentur, uti videre est in Collectione Conciliorum Harduini *tom. 9. p. 435. B*, eo quod fortasse Armenos non aeque ac Graecos, ejusmodi additamento repugnantes deprehenderat. Callistus itidem III. Romanus Pontifex, cum Fratrem Simonem ex Ordine Praedicatorum munere Inquisitoris decoratum in Cretam ablegaret, quam in Insulam se receperant plures Graeci aufugientes ab urbe Constantinopolitana, cujus ante biennium Turcae potiti fuerant, jussit ipsum vigilem adhibere curam, ut iidem Graeci Symbolum cum additione *Filioque* recitarent, sicuti narrat Gregorius Trapezuntius *in sua epistola ad Cretens. tom. 1. Graecia Orthodoxae, apud Allatium p. 537.* quod confirmatur etiam *ab Echard. tom. 1. Scriptorum Ordinis Sancti Dominici p. 762.* fortassis enim Pontifex suspicabatur, ne praedicti Graeci, quippe qui ex Urbe Constantinopoli advenerant, in eo Fidei dogmate minus firmi essent. In duabus formulis Professionis Fidei, quas jam superius commemoravimus, quarum alteram Gregorius XIII. Graecis, alteram Urbanus VIII. Orientalibus praescripsit, nihil aliud continetur, quam quod in Florent. Conc. fuit constitutum. In duabus Constitutionibus, altera videlicet Clemen. VIII. quae est 34. *veteris Romani Bullarii tom. 3. §. 6.*, nostra altera incipiente *Etsi Pastoralis §. 1. Bullarii nostri. tom. 1.* utraque edita pro Latinis Episcopis, in quorum Dioecesibus versantur Graeci, aut Albanenses Graecum Ritum servantes, dummodo hi Spiritum Sanctum a Patre & Filio procedere fateantur, & agnoscant Ecclesiae fuisse potestatem addendi Symbolo vocem *Filioque*, minime jubentur Symbolum cum hac additione recitare; nisi forte, ea praetermissa, scandalum immineret; aut certo aliquo in loco peculiaris consuetudo jam invaluisset recitandi Symbolum cum additione *Filioque*; aut deinde necessarium putaretur, ut Symbolum ab illis cum praedicta additione recitaretur, ad eliciendam indubiam rectae ipsorum Fidei probationem. Recte autem non modo Patres Concilii Zamosciani *tit. 1. de Fide Catholica*, sed etiam Patres Libanensis Concilii *part. 1. eodem tit. num. 12.* ad omnem scrupulum submovendum, provide statuerunt, ut Sacerdotes omnes eorum legibus subjecti, Symbolum, juxta consuetudinem Romanae Ecclesiae, cum particula *Filioque* usurpent.

§. 31. Ex his, quae hic usque dicta sunt, plene concluditur, Sedem Apostolicam hac ipsa in re quandoque, ex peculiaribus circumstantiis, perspectaque sibi gentis alicujus indole, consensisse, ut certus adhiberetur modus, quem tamen ab aliis, ob diversas circumstantias, diversumque locorum ac populorum genium, nullatenus usurpari permisit. Quamobrem, ut oneri suscepto satisfaciamus, nihil aliud superest, quam ut ostenda-

Tertium denique munus permitt. in Graeca Ecclesia certos quosdam innoxios Ritus, quomodo executa sit Apost. Sedes.

Anno 1755.

damus, aliquando eamdem Sedem Apostolicam, dum novit gentem aliquam Orientalium, & Græcorum, in aliquo Latino Ritu adhibendo tenaciorem esse, illius usum ei benigne permisisse; præsertim si hujusmodi Ritus usurpandi consuetudo a vetustioribus temporibus inolevit, & Episcopi non modo eidem nunquam adversati sunt, sed aut tacite, aut expresse eamdem comprobarunt. Verum, cum hac ipsa de re perspicua exempla jam fuerint superius allata; dum verba fecimus de ea classe Orientalium, & Græcorum, qui Ritus suos majori ex parte retinentes, atque Latinos æque, ac Orientales Ritus venerantes, aliquem ex nostris Ritibus amplexi sunt, ab inutili idcirco repetitione abstinebimus, ea hic revocantes, quæ superius in his ipsis litteris plene fuerunt exposita. Duo solum exempla ex Maronitis desumpta, subnectemus iis, quæ jam adduximus. Nonnullis ab hinc sæculis Maronitæ Pontificales ac Sacerdotales vestes adhibent ejusdem plane formæ, quam Latinus Ritus præscribit, quemadmodum in citato sæpius Libanensi Concilio habito anno 1736. legitur *cap. 12.* de Sacramento Eucharistiæ *num. 7.* Summus enim Pontifex Innocentius III. epistola ad Hieremiam Patriarcham anno 1215. data, quæ incipit: *Quia Divinæ Sapientiæ bonitas:* illos adhortatus est, ut se Latinæ Ecclesiæ in Pontificalibus ornamentis conformarent. Quam ob causam tum idem Pontifex, tum ejus Successores ad illos sacra Indumenta, Calices, ac Patenas dono miserunt, uti narrat Petrus Patriarcha in duabus epistolis ad Leonem Decimum datis, relatisque *to. 14.* Collectionis Conciliorum Labbeanæ *p. 346. & seq.* Nuper autem in præcitato Libanensi Concilio *cap. 13.* unanimi consensu, nostraque subsequuta approbatione, iidem Maronitæ, quoad Præsanctificatorum Missam, Latinum Ritum amplexi sunt, illam tantummodo Feria Sexta in Parasceve celebrantes, relicta, justis gravibusque de causis, disciplina Græcorum, qui diebus Quadragesimalis jejunii, nonnisi Missam Præsanctificatorum celebrant, excepto Sabbato, die Dominico, & Festo Annunciationis Beatæ Virginis, si forte in Quadragesimam incidat, juxta præscriptum in *Trullano Can. 52.* Hisce siquidem diebus, Sacerdos Panem consecratum in tot particulas dividit, quot dies subsequuntur, quibus Missa Præsanctificatorum celebratur; quibus nimirum vescitur Pane Eucharistico, quam antea consecravit, asservans in Ciborio reliquas consecratas particulas, ut sequentibus diebus; quibus Missam Præsanctificatorum celebrabit, iisdem vescatur, atque aliis etiam, qui adstant, petuntque, distribuat; uti fuse commemorat Leo Allatius in Prolegomen. ad Gabrielem Naudæum *de Missa Præsanctificatorum pag. 1531. num. 1.*

Amplior assumpti probatio suscipitur.

§. 32. Huic nostræ Epistolæ finis hic imponendus alicui forte videri poterit, cum in ea, & allatum jam fuerit Responsum redditum quæsitis a Sacerdote Missionario Balseræ propositis, nimirum, *Nihil esse innovandum*, & indicatæ itidem fuerint firmissimæ regulæ, quas sequantur Missionarii, qui Orientales a Schismate & erroribus ad Unitatem, Sanctamque Catholicam Fidem revocare satagunt; neque enim ex jure Canonum, & Apostolicarum Constitutionum se gerit, qui in convertendis Orientalibus, Ritum quoque Orientalem, & Græcum, in iis, quæ ab Apostolica Sede tolerantur atque admittuntur, de medio auferre contendit; aut id agit, ut, qui convertuntur, Ritum, quem hactenus servaverunt, dimittant, & Latinum amplectantur. Nihilominus, antequam finis huic epistolæ imponatur, nimis congruit, ut nonnulla insuper attingantur, quæ propius pertinent ad quæstiones a prædicto Missionario propositas, quibus jam responsum fuit, *nihil esse innovandum.*

Pont. A. XV.

Ritus commixt. non inducitur, ex quo Græcus, Armenus, vel Maronita Sacerdos celebret in Latina Ecclesia juxta Ritum suum

§. 33. Porro, si in Urbe Balseræ degunt Catholici Ritus Orientalis, Armeni, aut Syriaci, ipsique peculiari Ecclesia carentes, ad Missionariorum Latinorum Ecclesiam conveniunt, ubi Sacerdotes Orientalis Ritus Rem Divinam, reliquasque peragunt suis Ritibus cæremonias, Laici autem Missæ Sacrificio intersunt, & Sacramenta suscipiunt, non magnopere adlaborandum est, ut defendatur, nihil esse innovandum, uti rescriptum fuit; quodque antea obtinuit, idipsum & in posterum servari oportere, permittendo videlicet prædictis Sacerdotibus, & Laicis, ut in Latina Ecclesia ea facere pergant, quæ ad hanc usque diem peregerunt. Nam jure Canonico illud quidem statutum habetur, Ritum Orientalem, & Græcum cum Latino haud esse miscendum, uti videre est ex integra Decretali Cælestini III. apud Gonzales *cap. Cum secundum; de temporibus Ordinationum;* atque in Decretali Innocentii III. *cap. Quanto; de consuetudine, cap. Quoniam, de Officio Judic. Ordinar.*, & in Decretali Honorii III. *cap. Litteras; de celebrat. Missar.* at nullo jure affirmari potest, Rituum commixtionem Apostolica aliqua Constitutione vetitam, induci ex eo tantum, quod Armenus, Maronita aut Græcus juxta Ritum suum in Latina Ecclesia, vel Missæ Sacrificium, vel alias cæremonias cum populo sui Ritus exerceat, aut versa vice Latinus in Orientalium Ecclesia idem præstet, dum præsertim legitima aliqua subest causa, de qua in præsenti facti specie nullo modo dubitari potest, cum Orientales illi in Civitate Balseræ peculiari careant Ecclesia, ita ut, si ipsis Latinorum Ecclesia non pateret, loco plane omni destituerentur, in quo Missæ Sacrificium offerre possent, & cum Populo sui Ritus ea exercere, quæ peragenda sunt, ad illos in sancta unione retinendos, ac confovendos.

At contra si Latinus in fermentato, Græcus in azymo, vel alteruter nunc in azymo, nunc autem in fermentato consecrarent.

§ 34. Vetita sane Rituum admixtio esset, si Latinus in fermentato consecraret, & Eucharistiam in fermentato consecratam Latinis administraret. Idemque dicendum esset, si Orientales, qui azymi consuetudinem haud amplexi sunt, in azymo Rem Divinam facerent, & genti suæ Sacram Eucharistiam in azymo distribuerent. Curare siquidem debent sollicite Ordinarii quoque Latini, quibus Italo-Græci subjiciuntur, *ut Latini semper in azymo, Græci autem, ubi propriam Parochiam habent, in fermentato communicent;* uti præcipitur in Constitutione

ne nostra: *Etsi Pastoralis*: 57. *n.* 6. *n.* 14. *Bullarii nostri tom.* 1. Vetita quoque Ritus permixtio esset, si Latinus Sacerdos, modo juxta Latinum, modum juxta Græcum Ritum, aut Sacerdos Græcus modo Græco, modo Latino Ritu Missam celebraret. Id enim interdicitur in Constitutione S. Pii V. quæ incipit: *Providentia*, quæque est 21. *t.* 4. *part.* 2. *Bull. novi* Romæ impressi; ubi facultates omnes, quæ præcedentibus temporibus nonnullis Presbyteris super hoc concessæ fuerant, omnino revocantur. Huic Constitutioni S. Pii V. congruit quoque præindicata nostra §. 7. *n.* 10. Quod si Presbyteris Societatis Jesu, qui Collegiis Nationum Orientalium Romæ erectis præsunt, & qui prædictæ Societatis institutum amplectentes a Græco Ritu ad Latinum transierant, indultum fuit, uti supra indicavimus, ut aliquando Missæ Sacrificium Græco, & Orientali Ritu celebrent; hoc ideo factum est, sicuti præmonuimus, ut Alumni, qui Græcorum, & Maronitarum Ritum profiteri debent, Missam prædicto Ritu celebrare addiscant, & juxta eumdem, Divina Officia toto vitæ suæ curriculo persolvere: verum circumstantiæ peculiares hujusce plane singularis casus satis evincunt, non posse illum in exemplum afferri ad similia indulta obtinenda: quod adeo verum est, ut, quamvis Cardinalis Leopoldus Kollonitz Clementi XI. Prædecessori nostro exposuerit, valde profuturum Catholicæ Religioni, si Latinis Missionariis permitteretur, ut in Hungaria Græco Ritu celebrarent, quoties ita necessitas postulare videretur, relicta tamen ipsis libertate, ut ad Latinum Ritum redirent; idem tamen Pontifex perpendens animo debere unumquamque, juxta Canonicas Sanctiones, in suo Ritu permanere, neque licere Sacerdoti, modo Latino, modo Græco Ritu celebrare, facultatem, quæ a prædicto Cardinali petebatur, impertiri recusaverit; uti patet ex ejus Epistola in forma Brevis, quam ad eumdem Cardinalem dedit 9. Maii anno 1705. & quæ continetur *t.* 1. *Epistolar. & Brev. selectior. ejusdem Pontificis typis editor. pag.* 205.

Prior assertio confirmatur exemplis Græc. qui Rom. & Ven. diu in Latinis Ecclesiis, proprio servato Ritu, sacra peregerunt.

§. 35. Hæc & alia plura exempla, quæ facile possent cumulari, pertinent ad Ritus permixtionem ab Ecclesiæ legibus vetitam: Verum, uti jam diximus, interdicta Ritus permixtio appellari nunquam poterit, si ob legitimam aliquam causam Sacerdos Orientalis Ritus ab Apostolica Sede probati, in Latinorum Ecclesiam admittatur, ut ibi Missam, cæterasque functiones celebret, & Sacramenta populo Nationis suæ administret. Id palam Romæ fieri intuemur, ubi Sacerdotibus Armenis, Cophtis, Melchitis, & Græcis patent ad Missam celebrandam Templa nostra, ut illorum pietati satisfiat; quamvis suas peculiares Ecclesias habeant, ubi Rem Divinam facere possent: dummodo tamen sacra Indumenta, & cætera, quæ ad Missæ celebrationem juxta ipsorum Ritum necessaria sunt, secum afferant, eosque comitetur Nationis suæ Minister, qui eisdem celebrantibus inserviat, & a Custodibus, & Sacrario Præfectis opportune caveatur, ne ob rei novitatem in adstantibus turbæ ac tumultus excitentur; quemadmodum in Edicto, quod pro Ecclesiasticis & Laicis Orientalibus Romæ degentibus die 13. Februarii anno 1743. per Ven. Fratrem nostrum Joannem Antonium tunc Tituli SS. Silvestri, & Martini in Montibus Presbyterum, nunc Episcopum Tusculanum, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem Guadagni nuncupatum, nostrum in Urbe, ejusque districtu Vicarium Generalem, jussu nostro promulgatum fuit, plenius continetur. Verum ad rem hanc nostram plurimum facere videtur, quod mox indicabimus. Medio circiter sæculo decimo quinto, uti notum est, Mahumetes II. Constantinopolim vi oppugnatam cepit, nonnullique ex Græcis, qui Schismaticorum errores aversati, communionem cum Latina Ecclesia servaverant, Venetias se contulerunt, ibique mansere. Quam in Urbem cum Isidorus Cardinalis natione Græcus pervenisset, detulit ad Senatum Romani Pontificis desideria, ut hujuscemodi Græci Ritus hominibus Templum aliquod assignaretur, in quo functiones suas exercerent. Excitata Senatus pietas profugæ genti Ecclesiam S. Blasii concessit, ubi spatio plurium annorum Græci quidem in certo ejusdem Ecclesiæ Sacello Divina Officia Ritu Græco, in reliquis vero Sacellis, Latini Ritu Latino peregerunt, sicuti Flaminius Cornelius Scriptor clari nominis testatur in *Decad.* 14. *Venetarum Ecclesiarum p.* 359.: *Gemini itaque Ritus Officia per aliquot annos in una Ecclesia, licet in diversis Sacellis peracta fuerunt*: quod eo usque obtinuit, donec aucto Græcorum numero, prædictæ Ecclesiæ S. Blasii Latinis Græcisque communi, aliud subrogatum fuit Templum, quod Græcorum proprium esset, ac privativum.

Et Latin. qui in Ruthenas Ecclesias a Ruthen. comiter excepti fuerunt.

§. 36. Hæc ad Græcos pertinent, qui celebraturi in Latinas Ecclesias recipiuntur. Verum, ut eo clarius ostendatur, nullam exinde sequi Ritus permixtionem ab Ecclesiæ Legibus proscriptam; non abs re erit verba facere de Latinis quoque, qui ad Sacrificium Missæ offerendum, & Divina Officia persolvenda in Græcorum Ecclesiis, ex justa aliqua causa admittuntur. Quod quidem non modo propositam sententiam confirmabit, sed etiam plurimum conferet ad demonstrandum, quam necessaria sit mutua inter Catholicos, licet diversi Ritus, animorum conjunctio ac Benevolentia. In Russia Alba Rutheni Catholici, quos Unitos vocant, plures habent Ecclesias, paucas vero Latini, & quod magis est, longe dissitas a pagis Latinorum qui inter Ruthenos versantur. Latini quandoque diutius Sacrificio Latinæ Missæ carebant, eo quod suis negociis detenti, nequibant tam longum iter aggredi, ut ad Latinas Ecclesias se conferrent: Neque Latini Presbyteri facile poterant ad paucas illas Latinorum Ecclesias, quæ in Russia Alba reperiuntur, accedere, ut Missam celebrarent, propterea quod Ecclesiæ ipsæ ab illorum domicilio nimis longo intervallo sejungerentur. Itaque, ne Latini Missa Latino Ritu celebrata tamdiu carerent, unum illud supererat, ut Latini Sacerdotes, in Latinorum commodum, Latinas Missas in Ruthenis Ecclesiis celebrarent.

Ve-

ANNO 1755.

Verum hæc ipsa in re, ea occurrebat difficultas; quod Altaria Græcorum sacro Lapide careant, cum ipsi celebrent super Antimensiis, quæ sunt Lintea quædam ab Episcopo consecrata, quorum angulis Sanctorum Reliquiæ includuntur; quamobrem Latini Sacerdotes Sacrum Lapidem secum deferre cogebantur, haud levi intercedente incommodo, ac discrimine, ne in itinere frangeretur. His omnibus incommodis tandem opportunum remedium, opitulante Deo, inventum, adhibitumque fuit: Siquidem, consentientibus etiam ipsis Ruthenis, indultum fuit Latinis Presbyteris, ut Missam Latino Ritu celebrarent in Ruthenis Ecclesiis, & super illorum Antimensiis: idque eo vel expeditius visum est, quod Rutheni Sacerdotes, accedentes quandoque ad Latinas Ecclesias Missam inibi celebraturi, super nostris sacris Lapidibus Sacrificium conficiebant. Id omne cognosci potest ex Constitutione nostra: *Imposita Nobis*, quæ quadragesima tertia est, *Bull. nostri tom.* 3.

Juxta Græcam discipl. in unaquaque Ecclesia unum extitit Altare, & ad hoc unica Missa in die celebrata.

§. 37. Præclarum pariter est ad rem nostram id, quod mox subjiciemus. Discrepant inter se eruditi viri, extiterit ne, juxta veterem disciplinam, in Basilicis Ecclesiæ Occidentalis unum, an plura Altaria. Primum quidem affirmat *Schelestrat. part.* 1. *Actor. Ecclesiæ Orientalis cap.* 2. *de Missa privata in Ecclesia Latina:* sed contra Cardinalis Bona *Rerum Liturgicar. lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 3. innixus auctoritate Walfridi *cap.* 4. plura Altaria fuisse in Romana Basilica S. Petri demonstrat. Verum, si de Templis, atque Basilicis Orientalibus, & Græcis sermo sit, perspicuum videtur, nonnisi unum Altare in ipsis extitisse, atque nunc etiam temporis, plerumque existere; uti colligitur ex lineari descriptione hujusmodi Templorum, quam Du Cangius *in Constantinopoli Christiana*, Beveregius in notis *ad Pandectas Canonum*, & Goarius *in Euchologium Græcorum* attulerunt. Cumque in Templo S. Athanasii, quod Romæ a Græcis obtinetur, plura extarent Altaria, Leo Allatius in epistola ad Joannem Morinum scripta *de Templis Græcorum recentiorum num.* 2. asserere non dubitavit, in prædicta Ecclesia nihil Græcæ formæ reperiri, præter, *Bema*, idest Sepimentum, quod Aram majorem a reliquis Ecclesiæ partibus secernit. Ad illud autem Altare, ad quod Sacerdos Missam celebravit, nequit alius Sacerdos eodem die iterum Missæ Sacrificium offerre. De hac Græcorum disciplina verba faciunt Dionysius Barsalibæus Jacobita, Amidæ Episcopus, *in Explanatione Missæ*, & Cyriacus Jacobitarum Patriarcha apud Gregorium Barhebræum item Jacobitam *in suo Directorio*, quos citat Assemanus *tom.* 2. *Biblioth. Orientalis pag.* 184. *ac tom.* 3. *part.* 1. *pag.* 248. De hac eadem disciplina Cardinalis Bona *cit. cap.* 14. *num.* 3. ita scriptum reliquit: *Unicum Altare in suis Ecclesiis habent, nec fas esse putant intra septa ejusdem Templi Sacrum eadem die iterare.* Euthimius Tyri ac Sidonis Archiepiscopus, & Cyrillus Patriarcha Antiochenus Græcorum, in Pontificatu Clementis XI. Benedicti XIII. & Clementis XII. pluries sciscitati sunt, an vigentem relinquere deberent prædictam disciplinam vetantem ne secundum Missæ Sacrificium eadem die, eodemque in Altari offeratur. At illis semper responsum fuit, nihil esse innovandum, sed veterem Ritum omnino retinendum. Quoniam vero error in vulgus manaverat, ideo non offerri secundum Missæ Sacrificium eadem die, idemque ad Altare, in quo alius Sacerdos celebraverat, quia Sacerdos, qui posterior celebraret, iisdemque sacris indumentis, quibus primus uteretur, jejunium frangeret; idcirco in nostra Epistula Encyclica ad Patriarcham Antiochenum Græcorum Melchitarum, & ad Episcopos Catholicos eidem subjectos conscripta, iisdem præcepimus, ut omni studio curarent errorem illum populo adimere; ita tamen, ut integram servarent disciplinam, juxta quam ad Altare, ubi Sacerdos celebravit, alius Sacerdos eadem die offerre prohibetur, uti videri potest in Constitutione nostra, quæ incipit, *Demandatam*: 87. *Bullarii nostri tom.* 1.

PONT. AN. XV.

Sacerdot. autem cum Episcopo, vel alio Sacerdote, primi Celebrantis personam gerente, concelebrant nunc quoque in Ecclesia Græca, licet in Latina is usus fere omnino obsoleverit.

§. 38. Denique, communis olim fuit Occidentali æque, ac Orientali Ecclesiæ Ritus, ut Presbyteri una cum Episcopo Missæ Sacrificium offerrent: hujus rei documenta congesta fuerunt a Christiano Lupo *in Appendice ad Synodum Chalcedonensem tom.* 1. *ad Concilia Generalia, & Provincialia, primæ editionis pag.* 994. dum hæc verba Balsamoni interpretatur: *Mecum Missam celebrabat, mecum communicabat*, & a Georgio *tom.* 2. *Liturgiæ Pontificiæ pag.* 1. *& seq. ac tom.* 3. *pag.* 1. *& seq.* Concelebrandi Ritus nunc temporis in Occidentali Ecclesia obsolevit, præterquam in Ordinatione Sacerdotum, quam peragit Episcopus, & in Consecratione Episcoporum, quæ ab Episcopo cum duobus aliis Episcopis assistentibus perficitur. Sed in Orientali Ecclesia viguit, vigetque adhuc frequentior usus concelebrationis Presbyterorum cum Episcopo, aut cum alio Sacerdote, qui primi Celebrantis personam sustinet; isque usus refertur ad Constitutiones, quæ Apostolicæ nuncupantur *lib.* 8., & ad Canonem octavum, ex iis, qui Apostolici dicuntur. Porro ubicunque ea consuetudo inter Græcos, & Orientales viget, non modo approbatur, sed etiam custodiri præcipitur, uti constat ex eadem Costitutione nostra superius allegata, *Demandatam*, §. 9.

Non tamen inde usus privatæ Missæ excluditur a Græca Ecclesia, cum ideo Paraccl. fuerint constit.

§. 39. Ex Græco & Orientali hoc Ritu, quem hucusque commemoravimus, nonnulli occasionem arripuerunt revocandi in dubium, an privatis Missis, quæ ab uno Sacerdote celebrantur, in Orientali & Græca Ecclesia locus esse possit; cum in Græcis Templis unicum, uti prædiximus, Altare existat, unicum ad illud Missæ Sacrificium offeratur, & Sacerdotes cum Episcopo concelebrent; aut cum Sacerdote, qui primi Presbyteri munere fungitur. Non neglexerunt quidem Lutherani Confessionem Augustanam, in qua privatæ Missæ tolluntur, ad Hieremiam Constantinopolitanum Patriarcham mittere, eumque ad eamdem amplectendam allicere; cum tamen privatæ Missæ usus ac disciplina in Orientali Ecclesia detinatur ac vindicetur *ex Canone* 31. Concilii Trullani, & ex Notis, quas in ipsum

com-

Pont. A. XV.

compoſuit Theodorus Balſamon, ideo & Ritus frequentis concelebrationis Sacerdotum cum Epiſcopo, & intacta pariter privatarum Miſſarum conſuetudo in Orientali Eccleſia permanſit. Quare in irritum ceſſerunt conatus Lutheranorum; quibus reſponſum fuit, damnari quidem ab Orientalibus, ſicut ab Occidentalibus, pravum illorum uſum, qui improba conſequendæ eleemoſynæ cupiditate, ad Altare impelluntur, non vero illorum, qui, qua decet pietate ac religione, privatas Miſſas celebrant, ut Deo Sacrificium offerant acceptabile. Hæc patent *ex Actis Eccleſiæ Orientalis contra Lutheranos*, auctore Schelestrato, *cap. 1. de Miſſis privatis in Eccleſia Græca, circa finem*. In commodum autem Sacerdotum, qui privatum Miſſæ Sacrificium offerre cupiunt, ſalva ſemper conſuetudine, ut ad unum Altare unum tantummodo Sacrificium in dies ſingulos offeratur, Græci conſtituere cœperunt *Paracleſias*, de quibus verba facit Leo Allatius *in citata Epiſtola ad Joannem Morinum*. Paracleſiæ vero nil aliud ſunt, quam Oratoria quædam Eccleſiæ contigua, in quibus erectum adeſt Altare, ubi Sacerdotes Miſſam celebrant, quam in Eccleſia celebrare nequeunt, eo quod ad Altare in ea extructum alius Sacerdos jam celebraverit.

Nec Lat. Sacerdot. ab illis excluſi; cum ideo ſecundum Altare in commod. Latinor. Sacerd. in Græcis Eccleſiis fuerit erectum.

§. 40. Alii vero ab hac Orientalium, & Græcorum diſciplina merito timendum cenſuerunt, ne Latini Sacerdotes ab offerendo Miſſæ Sacrificio in Græcis Eccleſiis perpetuo excluderentur, eo quod, uti ſupra dictum eſt, in illis unicum Altare exiſtat, ubi eodem die unus tantum Sacerdos poteſt celebrare; neque Latini Presbyteri celebrare poſſint *in Paracleſiis*, utpote pro Græcis tantummodo conſtitutis. Verum ad hunc ipſum timorem auferendum, in Græcis Eccleſiis hoc tempore erectum plerumque cernitur ſecundum Altare, in quo Divinum Sacrificium a Latinis Sacerdotibus offeratur. Tres Græcorum Templorum formas expreſſit Goarius *in Euchologium Græcorum*, quarum tertia ſecundum Altare exhibet Latinis Presbyteris poſitum, ſicut ipſe Goarius *loco citato* perpendit, & proſequitur Schelestrat. *loco ſuperius allato pag.* 887. In Eccleſiis Nationis Maronitarum, & Græcorum, Romæ exiſtentibus, præter Aram majorem, alia occurrunt Altaria, in quibus a Latinis Sacerdotibus Miſſa celebratur; & in noſtra Conſtitutione. *Etſi Paſtoralis*: 57. §. 6. *num.* 8. & 9. *noſtri Bullarii tom.* 1., qua Italo-Græcis tutiſſima traditur agendi norma, prohibentur Latini Sacerdotes in Græcorum Templis ſuper Ara majori celebrare, niſi omnimoda neceſſitas id poſtulet, & Parochi Græci conſenſus intercedat; ibique inſuper Grecis conceditur, ut ſuis in Templis, præter Altare majus, alia quoque altaria poſſint erigere, in quibus Latini Sacerdotes, ſi velint, Miſſæ Sacrificium celebrare valeant.

Concluditur, valde congruere, ut Græcis Latinæ pateant Eccleſiæ

§. 41. Ex his, quæ huc uſque dicta ſunt, videtur jam perſpicue demonſtratum, ſicuti antea, ita & in poſterum permitti debere Catholicis Armenis, & Syriacis, qui Balſeræ Latinis commixti commorantur, propriaque carent Eccleſia, ut in Latinam conveniant, & in ea juxta Ritum quique ſuum ſacras functiones peragant; idque eo magis, quia non ſolum nulla exinde oritur permixtio per Apoſtolicas Conſtitutiones damnata, ſed urbanitatis officia exercentur, vel potius præcepta implentur æquitativi cujuſdam juris, expoſcentis, ut non habenti opportunum locum ad ea peragenda, quæ jure aliquo præſtare jubetur, locus ipſe libenti animo concedatur. Quamobrem nil aliud ſupereſt, quam præcipere, ut omnia ad debitæ charitatis leges exigantur, ut Sacellum Orientalibus aſſignetur, aut pars aliqua Eccleſiæ, in qua ſuis functionibus obeundis incumbant; & quanta fieri poteſt, cura impendatur, ut aliis horis Latini, aliis Orientales ſuas peragant functiones. Si enim aliter fieri contingat proxima ſuberit cauſa diſſenſionum, quæ binos Prædeceſſores noſtros Leonem X., & Clementem VII. tantopere vexarunt; tum ſcilicet, quum contra pacta conventa in Florentino Concilio ſub Eugenio IV., ne Græcia ulla moleſtia in ſuis Ritibus ac cœremoniis obſervandis inferretur, relatum eſt ad prædictos Pontifices, quod nonnulli ex Latinis Græcorum Eccleſias adibant, & ad illorum Altare Miſſam Latino Ritu celebrabant, eo conſilio, ut Græcis Sacerdotibus impedimentum crearent, ne Sacrificium Ritu ſuo offerre, ſuaſque functiones peragere poſſent; adeo ut Græci nonnunquam, ipſis diebus feſtis, Miſſæ Sacrificio carerent: *Neſcitur, quo Spiritu ducti* (de Latinis Presbyteris ſermo eſt) *interdum Altaria dictarum Parochialium Eccleſiarum præoccupant, & ibi, contra voluntatem eorumdem Græcorum, Miſſas, & forſan alia Divina Officia celebrant; adeo quod dicti Græci ſæpenumera ſine auditione Miſſarum, cum magna animorum moleſtia, feſtivis & aliis diebus, quibus Miſſas audire conſueverant, remaneant*. Pontificias haſce querelas refert monumentum, quod incipit, *Proviſionis noſtræ*, extatque in Enchiridio Græcorum impreſſo Beneventi anno 1717. *pag.* 86. Non eſt Profecto, cur illis noſtras addamus conqueſtiones, quæ tamen nec leviores eſſent, neque opportunis remediis deſtitutæ, ſi unquam ad Nos deferretur, Balſeræ a Latinis noſtris prohiberi Orientales, ne in Latinis Eccleſiis poſſint functiones ſuas peragere.

Anno 1755. moduſque traditur, quo id abſque diſſidiis fiat.

§. 42. Primæ huic altera ſuccedit quæſtio, eoſdem attingens Armenos, & Syros, qua diſquiritur, an iidem, ad ſtatuendum tempus Paſchatis, aliorumque ei reſpondentium Feſtorum, poſſint veteri Kalendario uti, vel potius novum emendatumque ſequi debeant, cum in Latinis Eccleſiis Sacra conficiunt; & quatenus iiſdem licitus dicatur veteris Kalendarii uſus, an hujuſmodi definitio afficiat illos quoque Orientales, qui, ſuam quidem habent Eccleſiam, ſed adeo anguſtam, atque exiguam, ut, cum omnes in illam convenire non poſſint, eorum plerique Latinas Eccleſias adire compellantur.

Quæſtio proponitur, quo Kalend. uti debeant Græci in Latinis Eccleſiis celebrantes in definiendo Paſchali die.

§. 43. Neminem latent, quæ a Sanctis Romanis Pontificibus Pio, & Victore, atque etiam a Nicæna Synodo, de recta Paſchatis celebratione ſancita fuerunt. Omnes pariter norunt Romano Pontifici a Concilio Tridentino reſervatam fuiſſe provinciam correctionis Kalendarii, ac demum Gregorio XIII.

Emendat. Kalend. qua cura ſub Greg. XIII. per acta fuerit.

ANNO 1755.

XIII. Pontifice, fuisse rem hanc numeris suis omnibus absolutam. Quamobrem Bucherius *in Commentario de doctrina temporum*, in Præfatione ad Lectorem, ita scripsit: *Computi Paschalis in futurum certitudini, jubente Greg. XIII. Pont. noster abunde providit Clavius*. Is fuit e Societate Jesu Sacerdos Matheseos peritissimus, qui in Kalendarii correctione egregiam Pontifici navavit operam. Exhibiti itidem Pontifici fuerunt calculi cujusdam Aloysii Lilii, qui plures annos in illis componendis insumserat. Perpensis denique liberatisque omnibus in pluribus Congregationibus, adstantibus, adhibitisque in consilium peritissimis quibusque Viris, prodiit anno 1582. Constitutio præscribens Kalendarii normam, quæ incipit: *Inter gravissimas*, *in ordine* 74. *in veteri Bullario tom.* 2.

Ejusdem Kalend. indictio, an Orient. obstrinxerit, quæstio non levis.

§. 44. Veteri igitur Kalendario hac Pontificia Constitutione abrogato, Patriarchis, Primatibus, Archiep. Episc. Abbatibus, aliisque Prælatis imperatum fuit, ut novo, emendatoque Kal. uterentur, quemadmodum in eadem Constitutione legere est, fusiusque eruitur ex ejusdem Pontificis Annalibus Romæ impressis *anno* 1742. *tom.* 2. *p.* 271. Verum, eum in Constitutione nullum de Orientalibus factum fuerit verbum, exurgit hinc quæstio, num eadem Orientales afficiat; quæ quidem quæstio non a Doctoribus modo instituitur, ut videre est apud Azorium *Institut. Moral. tom.* 1. *lib.* 5. *cap.* 11. *quæst.* 7 apud Baldellum *in sua Theologia Morali tom.* 1. *lib.* 5. *disput.* 41.; sed etiam proposita discussaque fuit in præstantium Virorum conventu habito die 4. Julii anno 1631., in ædibus Cardinalis Pampilii, qui ad Summum Pontificatum evectus, Innocentii X. nomen assumpsit. Hæc autem tunc prodiit resolutio: *Subditi quatuor Patriarcharum Orientis non ligantur novis Pontificis Constitutionibus, nisi in tribus casibus: primo in materia Dogmatum Fidei; secundo, si Papa explicite in suis Constitutionibus faciat mentionem, & disponat de prædictis; tertio, si implicite in iisdem Constitutionibus de eis disponat, ut in casibus appellationum ad futurum Concilium*: Refertur hæc resolutio tum a Verricello *de Apostolicis Missionibus lib.* 3. *quæst.* 83. *num.* 4.; tum a Nobis in nostro Opere *de Canonizatione Sanct. lib.* 2. *cap.* 38. *num.* 15.

Illud certum, Italo-Græcis indictum fuisse Kalend. sed ita, ut & leniter cum iis sit actum.

§. 45. Hanc quæstionem Nos missam facimus, cum de illa disputare nulla nunc necessitas urgeat; satis enim Nobis erit indicare, quid ad rem hanc nostram gesserit Sedes Apostolica, quandoquidem ipsa præcedentia facta evincunt, consultissimum esse responsum quæsito redditum, nimirum: *Nihil esse innovandum*. Italo-Græcis, qui inter nos vivunt, & regimini subjiciuntur Latinorum Episcoporum, in quorum Diœcesibus constitutum habent domicilium, ab Apostolica Sede mandatum fuit, ut se ad novum Kalendarium conformarent, uti percipi potest in citata Constitutione nostra: *Etsi Pastoralis*, 57. § 9. *num.* 3. & *seq. Bullarii nostri tom.* 1. Et Clerus quidem Ecclesiæ Collegiatæ S. Mariæ *de Graphea* Civitatis Messanensis, qui Græcum Ritum retinet, accuratissime novum Kalendarium servat uti videre est in altera Constitutione nostra: *Romana Ecclesia*, *quæ est* 81. §. 2. *eodem tom.* 1. *nostri Bullarii*: attamen non illud ita severe fuit indictum, quin nonnunquam, gravioribus id requirentibus causis, Epicheiæ locus sit relictus. Renuebant Armeni Catholici Liburni degentes, sese Kalendario Gregoriano subjicere, precesque Innocentio XII. obtulerunt, ut eos veteri Kalendario uti permitteret. Etenim in Congregatione S. Officii Feria 4. die 20. Junii 1674. Decretum hujusmodi emanaverat: *Nuntii Apostolici Florentiæ relatis iterum litteris datis die* 10. *Aprilis, circa petitiones ei factas ab Armenis, orandi in Missa pro Patriarcha Armenorum, & circa celebrationem Paschatis, & aliorum Festorum, secundum eorum Ritum, idest secundum calculationem antiquam, quæ erat ante correctionem Kalendarii, & circa celebrationem Paschatis, &c. Necnon relata scriptura remissa a Sacra Congregatione de Propaganda Fide circa modum orandi in Missa pro Patriarcha Armeno: Rescribatur Nuntio, quoad permissionem orandi in Lyturgia pro Patriarcha Armenorum, quod Sacra Congregatio stetit in Decretis emanatis die* 7. *Junii* 1673., *videlicet*, NON POSSE; *& omnino prohibeatur. Quo vero ad celebrationem Paschatis, &c. & aliorum Festorum, &c. steterunt pariter in Decretis, videlicet, quod in celebratione Paschatis, & aliorum Festorum Armeni Liburni existentes, omnino servare debeant Kalendarium Gregorianum*: Quum igitur huic Decreto obtemperare Armeni prædicti renuerent, hujus rei cognitio delegata fuit particulari Congregationi Cardinalium doctrina præstantium, quos inter fuere Card. Joannes Franciscus Albanus, qui Summum deinde Pontificatum obtinuit, & Cardinalis Henricus Norisius præclari nominis inter Litteratos Viros. Porro ipsa Congregatio habita die 23. Septembris anno 1699. hujusmodi edidit Decretum, a prædicto Pontifice eadem ipsa die confirmatum: *Re mature tractata, & perpensis omnibus facti circumstantiis, censuerunt, secundum ea, quæ proponuntur, conniveri posse cum Armenis Catholicis Liburni commorantibus*, & qui peculiarem obtinent Ecclesiam, *circa usum Kalendarii veteris, donec ipsi ad omnimodam Kalendarii Gregoriani observantiam disponantur, & interim ad Sedis Apostolicæ beneplacitum; hac insuper conditione adjecta, quod diebus festis de præcepto juxta Kalendarium Gregorianum occurrentibus, ab operibus servilibus abstinere, & Sacrum audire omnino teneantur.*

PONT. A. XV.

Græcis vero Oriental. propositum quidem fuit, sed non nisi volentibus injunctum.

§. 46. Si vero de Græcis Orientalibus sermo sit, constat quidem, aliquando propositum ipsis fuisse, ut novo emendato Kalendario uterentur; sed tamen nullum exitum habuit. Inter articulos, & conditiones Ruthenis propositas in Unione sub Clemente VIII., & absoluta, ea quoque de Kalendario recipiendo inserta fuit, cui redditum responsum: *Kalendarium novum, si secundum antiquum fieri possit, suscipiemus*: uti legere est in Opere Thomæ a Jesu *pag.* 329.: & licet responsum illud ambiguitatem quamdam præseferret, tamen ea de re nihil ulterius actum fuisse deprehendimus, neque hoc super

per

Pont. A. XV.

per articulo judicium ullum protulit Theologus, qui ad rem examinandam fuerat deputatus, quemadmodum patet ex eodem Opere *pag.* 335. *& seq.* Aliquando tamen ipsimet Orientales sponte sua novum Kalendarium susceperunt, uti cognoscere licet ex sæpius citata Synodo Provinciali Maronitarum habita anno 1736. *Tam in jejuniis, quam in Festis anni diebus, sive mobilibus, sive immobilibus, Romanum Kalendarium a Gregorio XIII. Summo Pontifice, de nostra Natione optime merito, emendatum, in omnibus Ecclesiis nostris observari districte mandamus, ejusque Kalendarii rationem & usum, quemadmodum & cantum Ecclesiasticum, in unaquaque Ecclesia a Magistris pueros edocere præcipimus:* Sed quoties Orientales minime consenserunt, justusque adsuit timor, ne tumultus, dissensionesque exeitarentur, si novi Kalendarii ipsis injungeretur usus, tulit Apostolica Sedes, ut Orientales & Græci, in remotis Regionibus degentes, veterem suam disciplinam retinerent, videlicet antiquum servarent Kalendarium, occasionem opportuniorem expectans, induendi usum novi emendatique Kalendarii. Qua in re consona quoque sunt Decreta Congregationum de Propaganda Fide, & Sacræ Inquisitionis; quemadmodum, quoad ptimam, deprehenditur ex Decretis editis die 22. Augusti 1625. & die 30. Aprilis 1631. quoad secundam vero, ex Decretis dierum 18. Julii 1613. ac 14. Decembris 1616. Imo res eo quandoque processit, ut Missionariis quoque veteris Kalendarii usus fuerit peemissus, dum moram traherent in Regionibus, in quibus veteris Kalendarii usus soluinmodo obtinebat; veluti cognoscere est ex nonnullis Decretis a Congregatione de Propaganda Fide 16. Aprilis 1703. & die 16. Decembris 1704. evulgatis.

Syri, Armenique cum jejunant, a piscibus abstinere debent.

§. 47. Reliquum est, ut de postremo quæsito, de jejunio scilicet, verba fiant. Syri, Armenique Catholici, juxta ipsorum Ritum, ab esu piscium jejunii tempore abstinent; verum, cum Latinos iis vesci conspiciant, & cæteroquin impossibile, vel saltem difficillimum asseratur, eos temperare posse a piscibus, quibus Latinos vesci intuentur; ideo tamquam rationi consentaneum proponitur, ut Missionariis facultas tribuatur cum iis dispensandi; caute tamen, omnique secluso scandalo, & pio aliquo opere in locum abstinentiæ a piscibus subrogato. Aptissimus hic fieret locus disserendi de vetustate jejunii apud Orientales, ejusque lege, licet severiori, exactissime tamen semper servata; sed ne longiores simus, quam par est, id unum dicimus, Apostolicam Sedem toties Patriarchis obstitisse, quoties veterem rigorem jejunii suis subditis præscripti relaxare voluerunt. Petrus Maronitarum Patriarcha Archiepiscopis, & Episcopis sibi subjectis, carnibus vesci Laicorum more indulsit, licet juxta veterem disciplinam carnibus abstinerent; universo autem populo Quadragesimæ tempore pisces edere, vinumque bibere permisit, quamvis id illis esset prohibitum. Sed Pontifex Paulus V. datis ad Patriarcham Petri successorem Litteris Apostolicis in forma Brevis

Veterem jejunii disciplinam sidem relaxari, nunquam passa est Apost. Sed.

Anno 1755.

die 9. Martii 1610. jussit, ut abrogatis iis, quæ Petrus Patriarcha concesserat, res in pristinum statum restituerentur. In Pontificatu nostro ad examen revocata est nimia facilitas atque indulgentia Euthymii Archiepiscopi Tyri & Sidonis, & Cyrilli Patriarchæ Antiocheni, erga Græcos Melchitas; fuitque improbata, ut patet ex Constitutione nostra: *Demandatam* 87. *§. 6. Bullarii nostri tom.* 1. *Nos hujusmodi innovationem, & abstinentiarum relaxationem, & coarctationem, in nimium detrimentum veteris Græcarum Ecclesiarum disciplinæ vergere judicantes, licet alioquin, deficiente auctoritate Apostolicæ Sedis, nullius roboris esse dignoscantur, eas tamen auctoritate nostra expresse revocamus, & nullum effectum in posterum habere, neque ullatenus executioni mandari, sed omnia in pristinum restitui debere jubemus, atque insuper in toto tractu Patriarchatus Antiocheni laudabilem consuetudinem a Majoribus derivatam, abstinendi etiam qualibet Feria quarta, & sexta per annum ab esu piscium, quæ ab aliis quoque finitimis populis ejusdem Græci Ritus exacte custoditur, indistincte servari præcipimus.* Incongrunm vero est asserere, ideo dispensationem concedendam esse, vel potius generalem dispensandi facultatem, quod nempe Orientales aspicientes Latinos vesci piscibus tempore jejunii, exinde facile adducantur, ut & ipsi non quidem ex aliquo contemptu, sed naturæ fragilitate victi, piscibus jejunii diebus ntantur; hoc namque argumento, si quid illud valeret, in peimis omnimoda induceretur Rituum confusio; deinde, si illius ratio haberetur, illud etiam consequeretur, ut Latini inspicientes Græcos peculiaribus quibusdam vivere institutis, quæ Latinis minime permittuntur, imo inhibentur, dispensationem petere possent, ut sibi liceret ea facere, quæ a Græcis fieri intuentur; profitentes se Latinum quidem Ritum suscipere, sed ob naturæ fragilitatem eum diutius servare non posse.

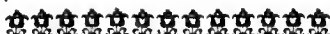
Ideoque, rejecta, tamquam minus legitima causa ad facultatem dispensandi obtinendam allata, jejunii lex servari præcipitur.

§. 48. Hæc sunt, quæ duximus exponenda in hac Encyclica nostra Epistola, non solum ad patefacienda fundamenta, quibus innituntur responsiones redditæ Missionario, qui quæstiones sub initium exscriptas proposuit; sed etiam, ut omnibus perspecta fiat benevolentia, qua Sedes Apostolica Catholicos Orientales complectitur, dum præcipit, ut omnino serventur veteres ipsorum Ritus, qui neque Catholicæ Religioni, neque honestati adversantur; nec a Schismaticis ad Catholicam unitatem redeuntibus exposcit, ut Ritus suos deserant, sed ut Hæreses solum ejurent, atque execrentur: exoptans vehementer, ut diversæ eorum Nationes conserventur, non destruantur, omnesque (ut multa paucis complectamur) Catholici sint, non ut omnes Latini fiant. Finem denique huic nostræ Epistolæ imponimus, Apostolicam Benedictionem cuicumque eam legenti impertientes.

Datum apud S. Mariam Majorem die 26. Julii 1755. Pontificatus Nostri Anno Decimoquinto.

Dat. 26. Julii 1755 Pont. XV

ANNO 1755.



XLVIII. CONFIRMATUR

Resolutio Congregationis deputatæ super correctione librorum Ecclesiæ Orientalis, super abbreviatione Officii, & Missæ pro Monachis Ordinis S. Basilii.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ad debitum Deo cultum exhibendum, & canonic. horas recitari, & Sacrific. offerri quotidie voluit Ecclesia.

QUem religionis sensum natura Nobis indidit, ut non solum laudemus, celebremus, & glorificemus jugiter Dominum omnium conditorem, propter quod rationales facti sumus, & brutis differimus; verum etiam ut oblationibus & sacrificiis placemus Deum nostrum, ac scelera nostra expiemus; ad eumdem tam in veteri Testamento, quam in Catholica JESU CHRISTI Ecclesia alendum, fovendum, adaugendumque in primis studia omnia intenta fuerunt. Quoniam autem JESUS CHRISTUS verus Deus, verusque homo, Mediator Dei & hominum, Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech, cessante carnalium sacrificiorum varietate, omnes differentias hostiarum una Corporis & Sanguinis sui implet oblatione; &, quomodo adorare Patrem suum in spiritu & veritate, ipsumque orare & laudare docuit, exemplumque præbuit; Sancti Apostoli ab eo Magistro instructi, ac per ipsos Catholica Ecclesia Spiritu Sancto inspirante edocta, & Officium Canonicarum Horarum, debita cum rituum, cæremoniarumque magnificentia, Deo quotidie persolvendum digessit; & Sacrosanctum Missæ Sacrificium, in quo nimirum Agnus Dei in odorem suavitatis Deo jugiter a Sacerdotibus immolatur, & panem de cœlo verum comedimus, cum ritibus pariter, cæremoniis, & precibus, quotidie in Ecclesiis peragendum mandavit. Utrumque vero Officium scilicet & Sacrificium, ut Omnipotenti Deo esset magis gratum & acceptabile, diversæ, variæque, quoad sacras preces, ritus, & cæremonias, initæ fuerunt rationes, juxta diversas, variasque nationes, & religiosorum hominum Ordines, atque Instituta tum Occidentalis, tum Orientalis Ecclesiæ, quæ secundum acceptum a majoribus cujusque morem & consuetudinem, etsi pro temporum vicibus aliquando variatam, in unitate tamen Catholicæ Fidei, doctrinæque perstantem, quamplurima pro libito & pietate addere studuerunt. Apostolica autem hæc Sancta Romana Sedes nihil habuit antiquius, nihil curavit impensius, quam ut cum de utroque nempe Officio & Sacrificio ab ipsa aliquid exquisitum fuit, quoad fieri posset, brevitati ac sinceræ pietati, servatis servandis, consuleretur; ne quamplurimi ex Christifidelibus, sive recitantibus, sive celebrantibus, sive audientibus Officium, vel Missam infirmiores, tum propter prolixitatem, tum propter linguæ ignorationem tædio affecti, quam inde percipere solebant, Spiritus pinguedinem & suavitatem aversari inciperent.

In variis diversar. gentium cæremoniis eadem semper unitas fidei.

Ecclesia Romana humanæ fragilitati parcens semper studuit brevitati.

PONT. A. XV.

Preces Procuratoris Generalis Ordinis S. Basilii, ut brevior Missa, & Officium pro sua Congreg. redder.

§. 2. Porro cum Dilectus Filius Augustinus Sciommari Monachus & Abbas Ordinis Sancti Basilii, ejusque modernus in hac Alma Urbe nostra Procurator Generalis, nomine totius suæ Congregationis, Nobis supplices preces humiliter porrigendas fecerit, ut dignaremur abbreviare Missam & Officium Divinum, pro quibus recitandis, ac celebrandis adeo longum tempus insomeodum est, ut id vix ob humanam infirmitatem sine tædio aliquo peragi possit, & modicum eis temporis spatium superest, quo operam sacrarum literarum studiis dare valeant: Nos sane preces hujusmodi remisimus ad Dilectum Filium nostrum Fortunatum Tituli Sancti Calixti Presbyterum S. R. E. Cardinalem Tamburioum nuncupatum, Congregationi Particulari super correctione Librorum Ecclesiæ Orientalis deputatæ Præfectum, ut eas eidem Congregatiooi expendendas, atque examinandas proponeret.

Rescriptum Congreg. deputatæ super correctione Librorum Ecclesiæ Orient. cui fuerunt remissæ preces, quoad abbreviationem Officii.

§. 3. Itaque dicta Congregatio habita die VII. Maji, & XIII. Augusti MDCCLII. rescripsit, indulgeri posse, ut abbreviatio Officii ferialis extra Quadragesimam fiat juxta modum infra designatum, nempe quoad abbreviationem Matutini diebus ferialibus, præter Quadragesimam, retineatur integrum Cathisma: Omittatur Exapsalmon, sed quotidie unus ex Psalmis in eo comprehensis ex ordine recitetur. Die autem Dominico integrum Exapsalmon dicatur, & quatuor Psalmi, qui notantur in Horologio Basilianorum pagina 42. Aliis vero diebus non ferialibus servetur Typicus solitus usque ad primum Canooem exclusive: Caoon Sancti ad Triodium redigatur, nempe prima, octava, & nona Ode recitetur: Postea dicatur Canon Feriæ, sed tria tantum Troparia singularum Odarum, scilicet primum, quod ad Feriam, alterum quod ad Sanctos Martyres; ultimum quod ad Beatam Virginem pertinet: Post tertiam Odem, solitæ Cathismæ, seu Antiphonæ: Post sextam, consuetum Conthacion, seu Icon; deinde Synaxarium Sancti: Post octavam Odem Psalmus *Magnificat*, & solita Exapostillaria, & reliqua juxta Typicum. Quoad abbreviationem Vesperarum, ex sex Antiphonis, seu Stichis, quatuor tantum dicantur: deinde: *Gloria*, & hymnus: *Lumen hilare*, versiculi, & prophetiæ, aut lectiones & Scriptura, quando occurrunt: Post Orationem: *Dignare*, omittantur Antiphonæ: Deinde dicatur Psalmus: *Nunc dimittis*: reliqua autem omnia, de quibus nihil adnotatur, juxta solitum. Quoad abbreviationem Completorii: Canon redigatur ad Triodium, & in ejus recitatione intermisceantur de more Oratio Dominica, Antiphona, & Synaxarium, quando oportet; Deinde Psalmus: *Magnificat*, & reliqua omnia de more ut in Horologio.

Alterum ejusdem Congreg. rescript. quoad abbreviationem Missæ privatæ.

§. 4. Postea tractatum est de abbreviatione Missæ privatæ, & eadem Congregatio censuit permitti posse in hunc modum =. Facta præparatione materiæ de more in Altari, cum solitis Orationibus, Missa privata incipiatur a verbis illis. *Εὐλογημένη ἡ βασιλεία Benedictum Regnum &c.* cætera, quæ præcedunt, recitentur a Sacerdote, vel in

Sa-

Pont. A. XV

Sacrario, vel dum pergit ad Altare. Magnam Synaptim, seu Collectam esse retinendam. Retineantur quoque Orationes primi, secundi, & tertii Antiphoni, una cum exclamationibus, & cum ipsis Antiphonis. Minor autem Collecta, seu Pacifica, quæ incipiunt: *Ἔτι καὶ ἔτι &c. etiam atque etiam in pace*, omittantur. Oratio ingressus Evangelii omittatur. Retinendum Trisagium cum Oratione. Supplicatio, quæ incipit; *Εἴπωμεν πάντες &c. Dicamus omnes &c.* retinenda, sed eo modo, quo sequitur, nempe omissis, quæ leguntur post verba illa *Κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου δεόμεθά σου ἐπάκουσον καὶ ἐλέησον: Secundum magnam misericordiam tuam exaudi & miserere* usque ad Orationem extensæ supplicationis, quæ incipit: *Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν &c. Domine Deus noster &c.* Deinde omittantur, quæ sequuntur post verba illa: *Πλούσιον ἔλεος, Divitem misericordiam* usque ad exclamationem: *Ὅτι ἐλεήμων &c. Quoniam misericors &c.* Preces atque Oratio pro Catechumenis omittantur. Hymnus Cherubicus cum Oratione retineatur. Oratio *Κύριε ὁ Θεὸς &c. Domine Deus Omnipotens*, retineatur, omissis verbis, quæ sequuntur *τῇ σῇ χάριτι &c. gratia tua*, usque ad *διὰ τῶν οἰκτιρμῶν, per miserationes &c.* Symbolum quotidie more Græcorum recitandum, exceptis Missis, ut vocant, pro Defunctis. Troparia, seu Theotocion in fine Missæ omittantur. Reliqua omnia retineantur.

Nonnullæ peculiares abbreviationes quoad Officium Quadrag.

§. 5. Demum in Congregatione diei 16. Septembris 1753. inter cætera propositum est: An Patribus Basilianis indulgendum sit, ut in Officio Quadragesimæ omittant Cathisma Psalterii ad horam tertiam, & ad horam nonam? Et insuper, ut magnum Completorium in Quadragesima uno tantum die cujusque hebdomodæ in suis Ecclesiis dicant, aliis vero diebus omittant, dicantque solum parvum Completorium? Et rescribere placuit: Quoad primam partem, omitti posse Cathisma ad horam nonam tantum, dummodo recitatio integri Psalterii in tota hebdomoda compleatur; Quoad secundam partem, magnum Completorium retineatur feria secunda, & quarta. Hæc tamen & alia in superioribus Congregationibus definita pro Patribus Basilianis, intelligantur Monasterium Medjiussi non comprehendere, cui suos veteres ritus, mores, atque instituta in fundatione præscripta, juxta Apostolicas Constitutiones, retinere, ac servare præcipitur.

Monast. Medjussi his definitionibus non comprehenditur.

Pontifex, quibusdam immutatis, in reliquis approbat sentent. Congreg.

§. 6. Facta autem Nobis per Dilectum Filium Magistrum Nicolaum Antonellum in utraque Signatura nostra Referendarium Prælatum nostrum Domesticum & dictæ Congregationis Particularis Secretarium hujusmodi relatione, mandavimus, ut recitatio Cathismatum Psalterii singulis diebus ferialibus extra tempus Quadragesimæ facienda ita aptetur, ac distribuatur, ut saltem in duabus hebdomadis integrum Psalterium recitetur: Quoad abbreviationem vero Missæ, ut Symbolum in omnibus Missis, etiam in iis, quas ipsi pro Defunctis vocant, more Græcorum recitetur. Cætera vero benigne approbavimus die 24. Augusti elapso anno 1754.

Anno 1755.

Apostol. auctorit. robur adjicitur.

§. 7. Verum ut præinserta omnia firmius subsistant, ac serventur exactius; Nos, qui memoratum Ordinem Sancti Basilii, & potissimum Congregationem sub ejusdem Sancti Basilii auspiciis & Ordine militantem, & in Occidentali Catholica Ecclesia religiosis virtutibus, eximiis Ortodoxarum adversus schismaticos doctrinarum, disciplinarumque studiis, & exemplis florentem, plurimi facimus, magnoque in honore, ac pretio habemus, Apostolica auctoritate, tenore præsentium, omnia & singula præinserta approbamus & confirmamus, illaque perpetuo Apostolicæ firmitatis robore munimus, atque insimul auctoritate & tenore paribus mandamus omnibus & singulis Superioribus Generalibus, Provincialibus, Prioribus, ac Monachis dictæ Congregationis & Ordinis, in virtute sanctæ obedientiæ, ut deinceps, prout præmittitur, & non aliter, ipsi servent, & ab aliis sibi subditis servari faciant & curent & præcipiant; salva tamen semper in præmissis ejusdem Congregationis Particularis super correctione Librorum Orientalium deputatæ auctoritate.

Clausulæ cum derogatione contrariis

§. 8. Decernentes, præsentes literas, & in eis contenta quæcumque, semper firma, valida, & efficacia existere & fore suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, ac Monachis sæpe memorati Ordinis & Congregationis in omnibus & per omnia plenissime suffragari, & ita ab eis respective inviolabiliter observari debere; sicque, & non aliter, in præmissis, per quoscumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & S.R.E. Cardinales & eorumdem Cardinalium Congregationes, nec non Apostolicæ Sedis Nuncios, & quosvis alios quacumque præeminentia & potestate fungentes & functuros, judicari & definiri debere, ac irritum & inane, quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibusque, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus & Ordinationibus, dictique Ordinis & Congregationis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & Literis Apostolicis, & quibuscumque aliis Decretis in genere, vel in specie, aut alias in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis, quibus omnibus pro hac vice tantum, ad præmissorum effectum, derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Fides transumptis habenda.

§. 9. Volumus autem, ut earumdem præsentium literarum transumptis seu exemplis, etiam impressis, manu Abbatis Generalis, vel Generalis Procuratoris pro tempore existentium subscriptis, & sigillo ejusdem Ordinis munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Dat. 17. Maii 1755 Pont. XV.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris, die XVII. Maji MDCCLV. Pontificatus Nostri Anno Quintodecimo.

Cajetanus Amatus.

XLIX.

AD INCENDIUM

Compescendum ad Ecclesiam S. Nicolai in Carcere exortum, minus rite allatam fuisse ex Ecclesia Sacram Pyxidem Sanctissimum Sacramentum intercludentem, eaque super populum, & ad furentes flammas benedictum, rationibus, pluribusque allatis Ecclesiasticis sanctionibus, demonstratur; & ne tale quid exinde fiat opportune sancitur.

Venerabili Fratri Nostro, Fr. Joanni Antonio Episcopo Tusculano S. R. E. Cardinali Guadagni nuncupato, nostro in Urbe, ejusque districtu Vicario Generali.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater Noster, salutem & Apostolicam Benedictionem.

Exortum in Urbe incend. enarratur monitum. que populum, ut divinam opem deprecaretur.



CUM, ut recte nosti, proximo superiore mense Aprilis invasisset ignis suppellectiles, ac merces quasdam asservatas in parvis quibusdam domibus sitis in Foro Montium dicto, Parochialis districtus S. Nicolai in Carcere, cumque continuo, quod satis superque fieri assolet, in magnum excrevisset incendium; memoratæ Parochialis, insimulque Collegiatæ Ecclesiæ Canonici suum esse existimarunt, hortari populum ad Dei implorandam opem, ut pro sua misericordia maximum impendens detrimentum avertere dignaretur, cujus vehemens suberat timor, quoties extinctum incendium non fuisset.

Coactam deinde magnam populi multitudinem in Ecclesiam, fusis precibus Dei misericordiam implorasse.

§. 2. Ad congregandum populum initum fuit consilium, ut circumiens Minister tinnabulum pulsaret ad eum plane modum, quo cogi multitudo solet, ut sanctissimum Sacramentum ad ægrum aliquem deferendum comitetur. Cumque ita contigisset, ut Ecclesia populo compleretur, ante Aram Beatissimæ Virgini dicatam, multa quidem Religione recitatum fuit elata voce Rosarium, atque etiam in ejusdem Sanctissimæ Virginis honorem cantatæ fuerunt Litaniæ. Ad hæc Sacerdos pio æque ac ferventi sermone interessentes excitavit ad Dei placandam indignationem, implorata sibi ex animo de patratis criminibus venia, & quantum quidem relatum est, insonnit Templum clamoribus illorum, qui sibi a divina misericordia multis gemitibus & lacrymis patratorum criminum veniam precabantur.

Jussum præterea ut Sacra Pyxide Sanctissimum Sacramentum includente super Populum, & incendium benediceret.

§. 3. Si nihil fuisset præterea gestum, nil quoque fuisset, quod objiceretur, & nemo piam agendi rationem in memorato luctuoso casu servatam non laudasset. At cum ex religioso, sanctoque studio adaugendæ devotionis populi, enixisque ejusdem votis satisfaciendi, opportunum quin & congruum visum fuerit præcipere, ut reserato Taberna-

cu-

XLIX.

CHE PER SMORZARE

Un' Incendio insorto nelle vicinanze della Chiesa di S. Niccolò in Carcere, fosse contro il vero Rito portata fuori della Chiesa in strada la Sacra Pisside con entro il Santissimo Sagramento, e con essa data la benedizione sopra il popolo, e verso l'Incendio, si dimostra e colla ragione, e con molte ordinazioni Ecclesiastiche; e si danno gli ordini opporuni per impedire in futuro simile inconveniente.

Venerabili Fratri Nostro, Fr. Joanni Antonio Episcopo Tusculano S. R. E. Cardinali Guadagni nuncupato, nostro in Urbe, ejusque districtu Vicario Generali.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater Noster, salutem & Apostolicam Benedictionem.

Si narra l'incend. nato, per cui il popolo venne esortato a ricorrere all'ajuto Divino.



ESSENDOSI, come ella ben sa, nel prossimo passato mese d'Aprile appiccato il fuoco ad alcuni mobili e mercanzie, ch'erano in alcune picciole case situate in Piazza Montanara, Parrocchia di S. Niccolò in Carcere, ed essendosi, come pur troppo suol succedere, veduto in un tratto eccitato un grave incendio, i Canonici della Collegiata della predetta Chiesa Parrocchiale, si stimarono in obbligo di dover invitare il popolo a ricorrere all'ajuto di Dio, acciò colla sua misericordia si degnasse d'impedire l'imminente gravissimo danno, che pur troppo temevasi, ogni qual volta l'incendio non fosse restato estinto.

Questo in gran moltitudine radunato in Chiesa implora da Dio misericordia.

§. 2. Per unire la gente, fu preso l'espediente di far girare un ministro, che sonasse il campanello, come si suol fare, quando si vuol fare ammasso di persone, che vengano ad accompagnare il Santissimo Sagramento, che si porta a qualche infermo: ed essendosi in questo modo riempita la Chiesa di popolo, fu avanti l'Altare della Beatissima Vergine con molta divozione recitato ad alta voce dai radunati il Rosario, e furono ancora cantate le Litanie in onore della gran Vergine Maria; e dopo ciò un Ecclesiastico, con pio e fervoroso ragionamento, eccitò gli astanti a placare l'ira di Dio, chiedendogli di vero cuore perdono de' peccati commessi, e per quanto si è risaputo, rimbombò la Chiesa di clamori di quelli, che implorando la Divina misericordia, chiedevano con gemiti e singulti perdono de' proprj peccati.

Ordine dato di benedire colla Sacra Pisside contenente l'Eucar. il popolo, ed il fuoco.

§. 3. Se nulla di più si fosse fatto, nulla vi sarebbe stato da opporre; e ciascheduno avrebbe lodata la pia condotta tenutasi nella sopraddetta lagrimevole congiuntura: ma pe'l pio e santo desiderio di mantenere ed accrescere nel popolo la divozione, e soddisfare alle sue fervorose brame, essendosi creduto opportuno e ben fatto il far

apri-

Pont. A. XV.

aprire il Tabernacolo, ove si conserva la sacra Pisside, e di far con essa dare la Benedizione al popolo, ed all'incendio:

Fu ciò eseguito nella pubblica strada alla presenza del popolo, e di contro all'incandio.

§. 4. Ed avendo il Vicecurato in esecuzione degli ordini datigli, dopo essersi vestito coi sacri arredi, presa la sacra Pisside, in cui era il Venerabile Sacramento, ed uscito col decente accompagnamento di lumi e Ministri dalla porta della Chiesa, avendo nel mezzo della strada, da dove si vedeva il fuoco, data la Benedizione colla Pisside coperta dal velo umerale, non meno sopra l'immenso popolo ivi radunato, che verso quella parte, ove era il fuoco; ciò è quello, che ha somministrato campo a varj discorsi: avendo alcuni commendata la predetta Benedizione; avendo altri creduto, che nelle circostanze del fatto, altro non si potesse fare, che quello che fu fatto, per non intiepidire la divozione del popolo, e non iscandalizzare i pusilli, che sospiravano la Benedizione e sopra il fuoco, e sopra loro stessi; ed altri finalmente esclamando contra la pretesa novità del rito, e contra la supposta improprietà dello stesso.

Il fatto è approvato da alcuni, biasimato da altri.

Loda il Pont. il precedente contegno dell'Eminent. Vicario, a cui dirigge questa lettera per regola de' casi futuri.

§. 5. E benchè Ella fra queste dicerie non abbia, secondo il suo solito, tenuta altra condotta, che quella, che in tutto e per tutto è stata confacente alla prudenza Cristiana, e questa sua condotta sia stata, e sia anche da Noi approvata, come vedrassi in appresso; crediamo nulladimeno non poterci esentare dal manifestarle con questa nostra lettera le nostre considerazioni: ordinandole il conservarla negli Atti della sua Cancelleria, per regola de' tempi futuri.

Ragioni allegabili in difesa del fatto accennato.

§. 6. Chi, volendo approvare e sostenere il fatto, dicesse, non esservi in esso stata cosa veruna, che non sia stata confacente all'adorazione dovuta alla Santissima Eucaristia, ed esser molto difficile il ritrovare in tutta la serie di quanto è seguito, un'atto, per intrinseca ragione, degno de'essere riprovato, anzi esser facile il ritrovare pietà e divozione, ed altri spirituali vantaggj; direbbe molto, e potrebbe convalidare la sua asserzione con quello, che scrive Teofilo Rainaud *al tom. 15. delle sue Opere pag.* 83. *col.* 1. ove, discorrendo dell'esposizione del Sagramento, che si fa, quand'è imminente qualche disgrazia, così saviamente riflette: *Est modus aptissimus permovendi populam, ac excitandi ad pietatem necessitati congruentem, verbi gratia, si ingruat pestis, aat incursus hostium, aut aerearum tempestatum malignitas: nihil enim habet Ecclesia aptius ad plebem Fidelium excitandam, & sensu pietatis Deum placataro affitiendam, quam sacram spectaculum Corporis Christi propalam exhibiti, & objectam ejus, in quo est salus, vita, & resarrectio nostra:* Ma forse non direbbe quanto basta; concorrendo nel rito, che è in questione, alcune circostanze, delle quali parlerassi dipoi, in vigore delle quali, non ostante la pietà dell'atto, può ragionevolmente la Chiesa non averlo approvato; non avendo Ella in ciò unicamente riguardo all'intrinseca bontà, ma ad altre cose, che o non curate, o non prevedute, possono facilmente esser cagione di varj disordini.

§. 7. Chi

culo, in quo Sacra Pyxis custoditur, eadem super populo, & ad incendium benediceretur: Anno 1755.

Quod & præstitum fuit media in via, ubi populus erat frequens, & ignis conspic.

§. 4. Cumque is, qui Parochi vice fungitur, data sibi jussa perficiens, sacris indutus vestibus, accepta Sacra Pyxide, in qua erat adorandum Sacramentum, ab Ecclesia processerit, satis congruo facum, ministrorumque numero stipatus, mediaque in via consistens, unde ignis erat conspicuus, Pyxide humerali velo obtecta non solum coactæ immensæ multitudini, sed & regionem voraci igne vastatam benedixerit; hoc plane illud est, unde sermones varii exorti sunt; quibusdam factum ipsum commendantibus; censentibus aliis, in ea facti specie secus rem transigi non potuisse, ne populi frigesceret devotio, neve offenderentur pusilli, sibi, cohibendoque igni benedictionem vehementissime exoptantes; aliis denique contra assertum novum incongruumque ritum inclamantibus.

Factum hoc alii probant, improb. alii.

Commendat Pont. agendi rationem Eminent. Vicarii, ad quem dat hanc Epistol. servand. in futurorum casuum normam.

§. Et quamvis Fraternitas Tua inter has disputationes non aliam, prout assoles, inieris rationem, quam quæ Christianæ prudentiæ omnino congruerit, hancque ipsam probaverimus Ipsi, & nunc quoque, ut mox constabit, probemus; nobis tamen videmur facere non posse, quin ea, quæ Ipsi hac de re expendimus ac notavimus, perspecta tibi reddamus hisce nostris litteris; quas mandamus, in futurorum temporum normam, apud Acta tabularii tui asservari.

Rationes, quibus memoratum factum defendi posset.

§. 6. Quicumque ea, quæ gesta sunt probanda sibi, ac defendenda suscipiens assereret, nihil plane in eo præstitum, quod cultui Sanctissimæ Eucharistiæ debito non congruerit, & perdifficile esse per integram rei gestæ seriem, quidquam offendere ex intrinseca ratione improbandum, immo vero facile reperiri posse, quod pietatem, & devotionem sapiat, aliaque afferat spiritualia commoda; multa is quidem diceret, suamque assertionem firmare posset iis, quæ adnotat Theophilus Raynaudus *tom.* 15. *saorum Operum p.* 83. *col.* 1., ubi loquens de Sacramenti expositione fieri solita, cum aliquod imminet infortunium, ita scite rem expendit: *Est modas aptissimus permovendi populam, at excitandi ad pietatem necessitati congruentem, verbi gratia, si ingruat pestis, aut incursus hostiam, aut aerearum tempestatum malignitas: nihil enim habet Ecclesia aptius ad plebem Fidelium excitandam, & seasu pietatis Deam placataro affitiendam, qaam sacram spectatulum Corporis Christi propalam exhibiti, & objectum ejus in quo est salus, vita, & resarrectio nostra.* Sed non satis ea essent: Ritus quippe, de quo est quæstio, multa habet adnexa inferius a nobis expendenda, ex quibus, seposita pietate actus, jure meritoque potest Ecclesia eum non probare, neque enim illa hac in re intrinsecam tantummodo ejusdem bonitatem spectat, sed & alia, quæ vel neglecta, vel non prævisa, facile possunt confusiones inducere ac perturbationes.

§. 7. Si

Nec non exempla ex Sacris Ecclesiæ monum. desumpta

§. 7. Si quis autem, ut sibi tuta unoque veluti ictu salva res esset, Ecclesiasticas proferret historias, exempla præsto essent opinioni suæ valde accommoda. In Chronica Albigensium Episcoporum, atque Abbatum Castræ, apud Vhiers in Tractatu *de Expositione Sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenti 2. part. impressionis Parisiensis anni* 1677. *lib.* 5. *cap.* 12. legitur, sub Abbate Geraldo, qui vixit ad annum 1090. incendium a fulmine excitatum, fuisse hoc pacto extinctum:

Jamque Monasterium furibunda incendia volvit,
Cum, Christi oblato Corpore, flamma cadit.

Celebre est S. Bernardi factum relatum in ejus vita, quam scribere instituit Abbas Guilelmus a S. Theodorico, absolvitque Abbas Hernaldus a Bonavalle, veteri amicitia cum Sancto conjunctus. Adstabat ad Ecclesiæ Januam Willelmus Aquitaniæ Dux, iotus ob excommunicationem non ingrediens. Vir Sanctus interea Sacrum faciebat: eumque consecrasset, ante consumationem, imposito Patenæ Divino Sacramento, & ad Ducem accedens ipsum eo ferventis animi affectu est allocutus, ut eundem ad insignem pœnitentiam adduxerit, & ad novum vitæ institutum, unde porro in Beatorum album, qui cultum in Ecclesia obtinent, recenseri promeruit, uti videre est in Martyrologio Romano quarto idus Februarii. Gesta res descripta legitur in prædicata antiqua vita S. Bernardi, & perbelle retexitur a duobus recentioribus ejusdem Vitæ scriptoribus, a Magagnotio nempe *lib.* 2. *cap.* 6. *n.* 38. & a Petrina in *Historia Chronologica lib.* 4. *tom.* 1. *num.* 371. *& seq.* Celebre quoque sese prodit factum S. Claræ, quæ, ut Monasterium suum, universamque Assisiensem Urbem servaret a direptione, ac stragibus Saracenorum, jam jam impia consilia exequentium, ad Monasterii januam afferri curavit Tabernaculum Sacramentum intercludens: Christique vix objecto corpore, Saracenorum nonnulli obcæcati, reliqui præcipites effugere. Rem narrat S. Antoninus in *suis Historiis tit.* 24. *cap.* 6. §. 3. Resumitur eadem a Bollandistis *tom.* 2. *mensis Augusti pridie idus pag.* 759. *num.* 21. & a Pagio *in Vita Alexandri IV. num.* 15. Ejusdem ferre temporis cum S. Claræ facto est & aliud relatum a Roderico Granatensi *part.* 2. *explanationis Symboli cap.* 27. §. 7. secutum anno 1230. in Regno Valentiæ, dum bellum gereretur in Mauros: de horum quippe exercitu tum Christifideles insignem retulere victoriam, cum pius Sacerdos manibus gestans pannum lineum consecratis Particulis plenum, prodiit in omnium conspectum, Deum exorans, ut nostris præsto esset, eoque pacto est eosdem hortatus ad instaurandum certamen, quod porro insignis victoria est consecuta. Meminimus & ipsi eorum, quæ in minoribus, agentesque Promotorem Fidei, legimus in Actis collectis super Virtutibus Beati Petri Fourerii, ad quem cum delatum fuisset, publica in Caupona quosdam sacrilegis verbis Divinum Nomen

Ed esempj presi dalla Sacra Stor.

§. 7. Chi per assicurare la partita, e porre in un colpo il tutto in salvo, desse di mano alla Storia della Chiesa, ritroverebbe esempj molto favorevoli. Nella Cronaca de' Vescovi d' Albi, e degli Abbati di Castro appresso il Thiers nel Trattato *dell' Esposizione del Santissimo Sagramento dell' Altare nella 2. part. della Stampa di Parigi del* 1677. *lib.* 5. *cap.* 12. si legge, che nel tempo di Geraldo Abbate, che visse nel 1090. fu estinto un' incendio cagionato da un fulmine, nel modo seguente:

Jamque Monasterium furibunda incendia volvit,
Cum, Christi oblato Corpore, flamma cadit.

Celebre è il fatto di S. Bernardo, riferito nella di lui Vita incominciata dall' Abbate Guglielmo di San Teodorico, e proseguita dall' Abbate Ernaldo di Buonavalle, antico amico del Santo. Era nella porta della Chiesa Guglielmo Duca d' Aquitania, che non entrava, essendo scomunicato. Celebrava il Santo la Messa: e dopo aver consecrato, prima di consumare, posto il Divin Sagramento sopra la Patena, ed accostatosi al Duca, gli parlò con tal fervore di spirito, che lo indusse ad una gloriosa penitenza, e ad una nuova vita, per cui ha poscia meritato d' essere annoverato fra i Beati, che hanno culto nella Chiesa, come può vedersi nel Martirologio Romano *ai* 10. *di Febbrajo*. Il fatto è riferito nella detta antica Vita di San Bernardo, ed è riassunto felicemente da due moderni Scrittori della stessa Vita cioè dal Magagnotti *al lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 38., e dal Petrina *nella Storia Cronologica al lib.* 4. *tom.* 1. *n.* 371. *e seg.* Celebre pure è il fatto di Santa Chiara, che per liberare il suo Monastero, e la Città d' Assisi dal saccheggio e strage de' Saraceni, che già erano in procinto di eseguire i loro furibondi disegni, fece portare alla porta del Monastero il Tabernacolo, ov' era il Venerabile, ed alla comparsa del Corpo di Cristo alcuni Saraceni perderono la vista, e gli altri si diedero ad una fuga precipitosa. Il fatto è riferito da S. Antonino *nelle sue Storie tit.* 24. *cap.* 6. §. 3., ed è riassunto dai Bollandisti *nel tom.* 2. *d' Agosto al giorno* 12. *pag.* 759. *num.* 21., e dal Pagi *nella Vita di Alessandro IV. al num.* 15. Quasi contemporaneo al fatto di S. Chiara è l' altro riferito da Roderico Granatense *alla part.* 2. *della spiegazione del Simbolo cap.* 27. §. 7. che seguì l' anno 1230. nel Regno di Valenza nella guerra contro i Mori, essendosi dai Cristiani ottenuta un' insigne Vittoria contra il loro esercito, allora che un pio Sacerdote presentossi con un Corporale in mano pieno di Particole consecrate, pregando Dio ad assistere ai nostri, ed eccitandoli in quel modo ad un nuovo combattimento, da cui derivò l' insigne Vittoria. Ci ricordiamo ancor Noi di quanto, essendo in minoribus, ed esercitando l' uffizio di Promotore della Fede, legemmo ne' Processi fatti sopra le virtù del Beato Pietro Fourerio, che, avendo avuta notizia, che in una pubblica Osteria alcuni bestemmia-

miavano il nome di Dio, corse al Sacro Tabernacolo, diede di mano alla Sacra Pisside, con essa s'incamminò all'Osteria, ed avendo col Sacro pegno in mano predicato, e rimproverato ai delinquenti il loro grave misfatto, gl'indusse a penitenza. Ma questi, ed altri simili esempj furono effetti di uno speciale spirito ed impulso Divino, riconosciuto non meno dalla felicità dell'evento, che dalle personali virtù di quelli, che li praticarono. Sono dunque esempj ammirabili, e non imitabili; nè possono fondar conseguenza a pro di quelli, che debbono vivere secondo le leggi; come anche da Noi è stato generalmente dimostrato nella nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum lib. 3. cap. 41.* e specialmente *al n.* 20.

Non sono essi applicabili ad ogni caso, nè possono formar regola per tutti; e perchè.

§. 8. A questa Classe può anche riferirsi ciò, che si legge *nel Natale* 10. Opera di S. Paolino di Nola, ove racconta, che restò estinto un grand'incendio con aver voltata verso le fiamme una particella del legno della santa Croce;

Vicerat igais aquam, nos ligno vincimas ignem,
Quamqae aqua non potuit, vicit brevis hastula flammam.

E quando dalla classe di questi e simili esempj, che con molto fondamento vengono attribuiti a speciale impulso Divino, si facesse passaggio ad altri eventi, ne'quali il predetto Divioo impulso non così facilmente potrebbe ammettersi, come sarebbe adire a quello, che successe l'anno 1647. in Hala del Tirolo, ove avendo un Sacerdote data la Benedizione col Venerabile ad un grave incendio, restò il fuoco estinto, o a quanto fu praticato l'anno 1734. o in altro più vero tempo, qui in Roma, allorchè con pubblicità e solennità fu portato il Venerabile dalla Chiesa al luogo, ove era l'incendio, e col Venerabile fu data la Benedizione; chi se ne prevalesse, non sarebbe gran viaggio, sì perchè il primo de' predetti fatti vien riferito dal Gobat *nella sua Teologia esperimentale tratt. 4. cas. 21. sect. 1. num. 375.* che noo l'approva, ma lo chiama felice dall'evento: *Factam felix ab eventu*; sì perchè uno, o anche più atti, o non saputi, o dissimulati dai Superiori Ecclesiastici, non sono bastanti per formare una disciplina, ed introdurre un Rito.

Gli esempj addotti per comprovare il fatto, nè si commendano, nè sono valevoli ad introdurre un rito.

§. 9. Come si è veduto, i sopradetti argomenti, che si portano a pro del Rito, di cui si tratta, sono fiacchi, e di poco rilievo: E tali ancora sono alcuni altri, che si vanno esagerando, e proponendo contra lo stesso. Dicesi, che il Sagramento dell'Eucaristia fu istituito da Cristo, acciò Noi ce ne cibassimo; il che è certissimo: ma non si fa vedere, come da questo antecedente si possa dedurre la conseguenza, che onn sia conveniente il portarlo processionalmente, e pregare Iddio, che è presente sotto le specie Sacramentali, a liberarci dai gravi pericoli, ne'quali talora ci ritroviamo *Neque enim ideo minus est adorandum*, (sono parole del Sacro Concilio di Trento, quando parla di questo Divio Sagramento

Prima ragione, ma noo molto valida, di quelli, che riprovano il fatto.

to

men violare, ad Sacrum Tabernaculum advolavit, arreptamque Sacram Pyxidem, secum detulit ad Cauponam, cumque Sacratum pignus manu ostentans, immane facinus scelestis patefecisset atque exprobasset, eosdem ad pœnitentiam adduxit. Ast hæc, hisque similia exempla ex peculiari divino spiritu impulsuque processisse, demonstratum est non solum ex secundo eventu, sed & ex peculiaribus hæc agentium virtutibus. Ea itaque sunt hæc exempla, quæ miremur, haud autem imitemur, nec quidquam exinde inferri potest pro iis, qui debent se ad legum normam componere: quemadmodum a Nobis quoque fuit generaliter demonstratum io nostro Opere *de Canonizatione Sanctarum lib. 3. cap. 41.* & præcipoe *num.* 20.

Non congruunt eadem cuicunque casui, nec generalem exhibere possunt agendi normam, & quare.

§. 8. In hanc Classem referri & illud potest, quod legitur in *Natali* 10. quod S. Paulini Nolani opus est, ubi narrat, ingens inceodium fuisse extinctum objecto tantum ad flammas Sanctæ Crucis frustulo.

Vicerat ignis aquam, nos ligno vincimus ignem,
Qaamque aqaa non potait, vicit brevis hastala flammam.

Et quoties ex classe horum, similiumque exemplorum, quæ peculiari Divino afflatui non immerito tribuuntur, ad alios progredi quis vellet eventus, allatam Divini impulsus exceptionem haud ita facile recipientes, veluti ad id, quod sub annum 1647. contigisse fertur Halæ Tyrolis, ubi cum Sacerdos Venerabili Eucharistia adhibita ingenti incendio benedixisset, restitit ignis; vel ad illud, quod anno 1734. sive alio veriori tempore, hic Romæ gestum est, tuoc, quando publica solemnique pompa fuit Sacramentum ab Ecclesia delatum ad incendii locum, eoque impertita benedictio; qui his uteretur exemplis, haud valde proficeret, tum quia primum ex recensitis factis affertur a Gobato in sua *Theologia experimentali tract. 4. cas. 21. sect. 1. num. 375.* qui tameo illud non probat, sed taotum nuncupat felix ab exitu: *Factum felix ab eventu*; tum quia nnum, vel plura adhuc facta hujusmodi, aut incognita, aut a Superioribus dissimulata, haud taoti sunt, quibus jure recens aliqua disciplina, novusque ritus ionitatur.

Quæ autem aptiora ad rem comprobandam proferuntur exempla, nec laudantur, nec ritum possunt inducere.

§. 9. Sicuti prænotatum est, superius allata argumenta, ad ritum, de quo sermo est, vindicandum infirma suot, leviorisque momenti, sed ejusdem furturis sunt alia quædam, quæ in Ritum ipsum objectantur, atque extolluntur. Ajunt nonnulli Eucharistiæ Sacramentum a Christo fuisse institutum, ut eo vesceremur; quod quidem indubium est: at satis deprehendi non potest, quomodo ex hoc antecedenti inferre liceat, haud decere illud io Sopplicationibus deferre, Deumque, qui sub Sacramenti speciebus adest, deprecari, ut a gravibus nos quandoque obsidentibus periculis præstet iocolumes. *Neque enim idea minas est adorandum*, (sunt concepta verba Concilii Tridentini, de hoc Divino Sacramento loquentis, *sess.* 13. c. 5.)

Primum, sed minus firmum argum. illorum, qui factum improb.

quod

ANNO 1755. *quod fuerit a Christo Domino, ut sumatur, institutum: nam illum eumdem Deum præsentem in eo adesse credimus, quem Pater æternus introducens in Orbem terrarum, dicit: Et adorent eum omnes Angeli Dei: quem Magi procidentes adoraverunt, quem denique in Galilæa ab Apostolis adoratum fuisse Scriptura testatur:* Exindeque Tridentini Patres commendare pergunt pias Supplicationes in Festo Corporis Christi haberi solitas, religiosasque actiones comitantium Adorandum Sacramentum, dum ad ægrotos affertur uti videre est *cap. 5. & cap. 6. & can. 6. cit. sess. 13.* Christus Dominus qua homo, vel nunc in gloriæ statu, Deum Patrem pro nobis rogat: *Christus Jesus, qui est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis:* legitur *in Epistola ad Romanos* 8. *Advocatum habemus apud Patrem, Jesum Christum:* subditur in Epistola prima S. Joannis *cap.* 2. sive porro hoc præstet, petens expresse a Deo, ut nobis proficua concedat, sive implicite suam exhibens Humanitatem, veluti Hostiam jam ipsi in Cruce oblatam, ut Deus in eam respiciens, quæ utilia nobis possunt evadere, elargiatur; veluti disserunt nostri Theologi, qui licet in explicatione tradenda discrepent inter se, dum alii primæ subscribunt, alii secundæ sententiæ: consentiunt tamen omnes quoad dogma, insimul adnotantes: neque Ecclesiam, neque Fideles solere absolute ad Christum confugere, ut ipse pro nobis oret, sed ut nostra velit exaudire vota, ne videantur, cum Arii, & Nestorii erroribus consentire, qui tueri audebant, ipsam Christi personam, ad quam vota diriguntur nostra, esse creatam, & divina inferiorem. Cum autem nostras preces audiat Christus, quoties id promerentur, cumque idem Christus vere Deus & Homo, vere, realiter, ac substantialiter sub speciebus Eucharistici panis contineatur, omnino nunquam affirmari poterit, non posse nos supplices ad ipsum confugere, ut incendium extingui deprecemur, ex eo tantum quod Sacramentum fuerit in nostrum cibum institutum; sed erit tantummodo asserendum, non licere ita ad illum confugere, ut Sacramentum educatur e Tabernaculo, afferatur ad ignem, atque ad incendium benedicatur, ob qualitatem Ritus, quoties firma desint ad eum vindicandum argumenta.

to alla *sess. 13. cap. 5.*), *quod fuerit a Christo Domino, ut sumatur, institutum; nam illum eumdem Deum præsentem in eo adesse credimus, quem Pater æternus introducens in Orbem terrarum, dicit: Et adorent eum omnes Angeli Dei; quem Magi procidentes adoraverunt; quem denique in Galilæa ab Apostolis adoratum fuisse, Scriptura testatur:* dopo le quali parole passano i Padri del Concilio a cummendare le divote processioni, che si fanno nella festa del Corpus Domini, ed i divoti accompagnamenti, che si fanno al Venerabile, quando si porta agli Infermi, come si vede *nel cap. 5. e nel cap. 6. e nel can. 6. della citata sess. 13.* Cristo nostro Signore, come uomo, ancor oggi nello stato di gloria prega Iddio Padre per noi: *Christus Jesus, qui est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis:* si legge *nella epistola ad Romanos 8. Advocatum habemus apud Patrem Jesum Christum:* si legge nella prima epistola di San Giovanni *al cap.* 2. O ciò poi faccia, espressamente domandando a Dio, che ci dia quelle cose, che sono a noi salutari, o tacitamente esibendogli la sua Umanità come Ostia già offertagli nella Croce, acciò Iddio, vedendola, conferisca a noi quel bene, che ci può essere giovevole; come la vanno discorrendo i nostri Teologi: che, se sono discordi nella spiegazione, mentre taluni abbracciano la prima, ed altri la seconda, sono poscia concordi nel dogma, e nell'osservare, che nè la Chiesa, nè i Fedeli sogliono assolutamente ricorrere a Cristo, acciò preghi per noi, ma acciò voglia esaudirci; per non mostrare d'aderire agli errori degli Ariani, e de' Nestoriani, che osavano sostenere, che la stessa Persona di Cristo, a cui s'indrizzano le orazioni, era creata, ed inferiore alla Divina. Esaudendo poi Cristo le nostre preghiere, quando meritano di esser esaudite, e contenendosi Cristo vero Dio ed Uomo, *vere, realiter, ac substantialiter* sotto la specie del pane nel Sagramento dell'Eucaristia, non dovrà mai dirsi, che ad esso non possiamo ricorrere, per ottenere la grazia, che si estingua un'incendio, pe'l motivo che il Sagramento è stato istituito per nostro cibo; ma solamente potrà dirsi, non esser lecito il ricorrere ad esso, estraendolo dal Tabernacolo, portandolo al fuoco, e benedicendo l'incendio, per la qualità del rito, quando ad esso manchino validi fondamenti per sostenerlo.

PONT. A. XV.

Alia duo haud validiora argumenta.

§. 10. Alii ulterius progrediuntur, asserentesque non posse rem creatam irrationalem Dei nomine adjurari, autumant, hoc unum posse valide obsistere ritui benedicendi incendii cum Eucharistiæ Sacramento: sed infirmum omnino videtur hoc argumentum. Creata res expers rationis, si ipsa per se attendatur, cum non intelligat, talis non est, quæ adjurari possit; capax tamen evadit, quæ exorcismis Ecclesiæ subjiciatur, si veluti ab alio acta inspiciatur; ex quo consequitur, posse orationes nostras ad Deum intendi, ut eam nobis nocere prohibeat, etiamsi a Dæmone in nostrum damnum detrimentumque agatur. Est hæc S. Thomæ doctrina 2. 2. *quæst.* 90. *art.* 3. Verum eadem nil pro-

se-

Due altri argomenti non più forti del primo.

§. 10. Altri passano più oltre, e dicendo non potersi scongiurare una creatura, che non ha ragione, pretendono con ciò di poter validamente opporre al rito di benedire col Venerabile gl'incendj. Ma quest' assunto sembra non poter avere veruna sussistenza. La creatura irragionevole, considerata in se stessa, non avendo intelligenza, non è capace di essere scongiurata; è però capace d'essere scongiurata cogli esorcismi della Chiesa, se si considera come mossa da altri: dal che deriva, che si possono dirigere le nostre preghiere a Dio, acciò le impedisca il recar nocumento a Noi, ancor quando fosse mossa dal Demonio a recarci danno e pregiudizio. Questa è la dottrina

di

Pont. A. XV.

di S. Tommaso 2. 2. *quæst. 90. art. 3.* Ma di quella, per vero dire, non v'è bisogno nel caso presente, in cui benedicendosi colla Pisside l'incendio, nè si è praticato, nè si pratica verun esorcismo. Altri riprovano il rito, asserendo, che in esso interviene la tentazione di Dio, che è un vizio opposto alla Religione, e che per conseguenza è peccato, ed è peccato grave, benchè inferiore a quello della superstizione, come diffusamente prova ed insegna S. Tommaso *nella 2. 2. quæst. 97. art. 2. e due segg.* Ma, se la tentazione espressa di Dio, come insegna lo stesso Santo Dottore, interviene, quando taluno ardisce di fare una cosa coll'intenzione di esplorare la scienza, la potenza, la pazienza, o la volontà di Dio; e la tentazione interpretativa ed implicita interviene, quando l'uomo non ha la predetta formale, ed espressa intenzione, ma però dice, o fa una cosa, che non può avere altro scopo, che quello di prendere esperimento sopra qualche perfezione Divina; il che avviene, quando l'uomo, che potrebbe prevalersi de' mezzi usitati ed ordinarj, li tralascia, e si espone al pericolo. *Sicuti tentare, est experimentum sumere seu explorare; ita Deum tentare, est velle sumere experimentum de aliqua ipsius perfectione: veluti an sciat, an possit, an velit quidpiam; quod tum verbis, tum factis fieri potest, idque dupliciter: uno modo expresse, puta cum aliquis ea intentione dicit, aut facit quidpiam, ut exploret Dei scientiam, potentiam, patientiam, aut voluntatem: altero modo implicite, seu interpretative, quando non est quidem homini formalis & expressa intentio simile aliquid explorandi, hoc tamen dicit, aut facit, quod non potest alio ordinari, quam ad experimentum sumendum de aliqua Dei perfectione, veluti quando aliquis humanis & naturalibus mediis non destitutus, ea sine rationabili causa omittit, aut se periculo exponit*: sono parole del Silvio, bravo interprete di S. Tommaso, *sopra l'art. 1. della citata quest. 97.*; Come mai può ragionevolmente pretendersi, che, chi benedice l'incendio col Venerabile; che prega Iddio acciò si degni liberare gli afflitti dalla disgrazia, nella quale si ritrovano; che non ha veruna intenzione di far esperimento della Divina potenza, che non rigetta i mezzi umani, ma nel mezzo d'essi fa quanto sa, pregando sempre Sua Divina Maestà, acciò si degni di torre il grave male imminente; possa dirsi reo del grave peccato della tentazione di Dio, o espressa, o interpretativa?

Ultimo argom. fondato su certi inconvenienti, che o si possono facilmente evitare o non si verificano nel caso presente.

§. 11. Altri finalmente credono, non potersi dar seguito alla supposta pia costumanza di portare il Sagramento coperto colla Pisside, e con esso benedire l'incendio, pel timore che tal funzione si faccia quando il fuoco s'appicca alle case de' ricchi, ma non quando s'appicca alle case de' poveretti: nè questo timore è panico, o ideale; esagerando il Thiers *nel cit. cap.* 12. contra questa troppo deplorabile accezione di persone, avvegnachè in alcuni luoghi praticata; e lo stesso Autore ammassa alcune disposizioni Sinodali, nelle quali severamente vien proibito il portare i sacri Corporali

Anno 1755.

fecto opus est in hac facti specie, in qua dum adhibita Pyxide benedicitur incendio, nulli unquam intermixti sunt, vel intermiscentur exorcismi. Alii ritum improbant, asserentes ipsi inesse Dei tentationem, vitium Religioni oppositum, ideoque peccatum sapiens, & grave quidem peccatum, quamvis superstitione inferius, uti fuse docet, demonstratque Sanctus Thomas 2. 2. *quæst. 97. art. 2. & duob. seqq.* At si expressa Dei tentatio, juxta ejusdem Sancti Doctoris sententiam, tunc inducitur, cum quis quidquam agit ea mente, atque consilio, ut Dei scientiam, potentiam, patientiam, voluntatemve scrutetur; interpretativa autem & implicita, quando non agit is quidem eadem concepta expressaque mente, sed tamen quidquam loquitur vel agit, cui non alius potest esse scopus, quam ut Divinæ alicujus virtutis periculum fiat; quod tunc plane contingit, cum quis paratas habens usitatas, vulgaresque agendi rationes, has quidem sponte omittit, seque ultro in discrimen adducit. *Sicuti tentare, est experimentum sumere seu explorare, ita Deum tentare, est velle sumere experimentum de aliqua ipsius perfectione, veluti an sciat, an possit, an velit quidpiam; quod tam verbis, tum factis fieri potest, idque dupliciter; uno modo expresse, puta cum aliquis ea intentione dicit, aut facit quidpiam, ut exploret Dei scientiam, potentiam, patientiam, aut voluntatem: altero modo implicite, seu interpretative, quando non est quidem homini formalis & expressa intentio simile aliquid explorandi, hoc tamen dicit, aut facit, quod non potest alio ordinari, quam ad experimentum sumendum de aliqua Dei perfectione, veluti quando aliquis humanis & naturalibus mediis non destitutus, ea sine rationabili causa omittit, aut se periculo exponit*: verba sunt Sylvii egregii S. Thomæ Interpretis *ad Art. 1. præcit. quæst. 97.* Quomodo unquam poterit jure defendi, eum, qui Venerabili Sacramento ad Incendium benedicit, qui Deum rogat, ut miseros afflictosque ab irruente infortunio velit præstare exemptos, qui non ea mente est, ut Divinæ potentiæ sumat periculum, qui humana non spernit subsidia, sed iis undique collectis, omnia enititur, assiduas tamen Divinæ Majestati preces offerens, ut quod imminet, grave malum, dignetur avertere, hunc, inquam, gravissimi criminis expressæ vel tacitæ Dei tentationis posse reum pronunciari?

Postrem. desumptum ex absurdis: quæ facile præcaveri posse, vel nihil habere commune cum præsenti facti specie, demonstratur.

§. 11. Alii denique arbitrantur, non esse usu recipiendam assertam piam consuetudinem afferendi Sacramentum Sacra Pyxide contentum, eoque benedicendi incendiis, ne forte id fiat cum ignis divitum ædes incessit, non autem pauperum domunculas: neque inanis hic quidem est, vel sola mente conceptus timor: Thiers quippe *præcit. cap.* 12. invehitur in satis illacrymabilem hanc personarum acceptionem, veluti aliquibus in locis usu receptam. Idem auctor præterea plures cumulat Synodales sanctiones, quibus severe interdicitur, sacra Lintea ad incendium afferre, eaque projicere in flammas,

Anno 1755. ut extinguantur, atque multo etiam magis, si ipsa sacra Hostia projiciatur in ignem, ea quidem spe, ita illum restiogui posse. Quidquid asserit præcitatus auctor, perfacile admitti debet; imo quoties, ad ea firmanda, quæ in ritum jaciendi io ignem Sacram Hostiam profert, & in irreverentiam eo actu contentam, alio opus esset exemplo per ipsum non inducto, illud minime desideraretur. Eteoim, quamvis io Italia, & præsertim Florentiæ, vigeret usus comprobandi abditam veritatem innocuo alicujus transitu per ignem, quod plane præstitit Beatus Petrus Igneus dictus, qui ut evinceret Petrum Pavesium Florentiæ Episcopum simoniace in Episcopatum fuisse intrusum, ideoque deponendum esse, uti reipsa factum est, illæsus per ardentem ignem pertraosiit, quemadmodum opportunis allatis monumentis demonstravimus *nostro lib. de Canoniz. Sanct. cap. 33.* tamen cum nonnullis exinde sæculis in eadem Civitate idem sumi voluerit experimentum ad fidem auctoritatemque conciliandam Doctrinæ Hieronymi Savonarolæ, cumque aliqui sese protulerint paratos per ignem transgredi, manu gestantes Eucharistiæ Sacramentum, Eucharistiæ delationem oon probarunt judices, constanti judicio eam deoegantes, ac irreligiosam definientes, pravique exempli, spectatis iis facti circumstaotiis, in quibus usurpari cupiebatur; uti videre est in vita præfati Hieronymi Savonarolæ scripta a Francisco Pico *tom. 2. impressionis Parisiorum 1674. pag. 70. tom. 2. additionam ad eamdem vitam pag. 306.* & in Appeodice ad Vitam Alexandri Sexti Pontificis exaratam ab Alexandro Gordonio *tom. 2. pag. 435.* Verum his omoibus nihil commune est, cum casu nostro. Qui enim ritum, de quo nunc agimus, tuetur, facile respondere potest, si asserat, licere omnino ipso adhibito Sacramento excitatis incendiis benedicere, nec tamen ullum fieri debere divitis & pauperis discrimen, neque Eucharistiam post Benedictionem in ignem projiciendam esse, sed imo in taberoaculum, unde fuit educta, omni cum honore restituendam.

Firmum affertur princip. ex quo porro actus probandus, improbandusve arguatur. §. 12. Sepositis itaque superius allatis animadversionibus, rationibusque, vel ritui faventibus vel oppositis, ut tuto liceat ad propositam metam pertingere, unica, cui insistas, tutaque via sita est in iovestigandis expendendisque regulis ab Ecclesia præscriptis de cultu Sanctissimæ Eucharistiæ: neque enim fas cuique esse debet privata auctoritate, vel ex veræ etiam devotionis, zelique affectu, novum ritum ioducere. *Si quis dixerit, receptos & approbatos Ecclesiæ Catholicæ Ritus, in Solemni Sacramentoram administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato a Ministris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Ecclesiasticum Pastorem mutari posse, anathema sit*: verba sunt Sacræ Tridentinæ Synodi *Can. 13. sess. 7. de Sacramentis ia genere.* Et quoties aliquem Ritum ejusmodi induci contigit, etsi nihil continentem pietati ac religioni oppositum, Apostolica Sedes eumdem ipsum interdicere non dubitavit, ex quibusdam extrinsecis circumstantiis, nullatenus prævisis, vel neglectis ab eo, qui ritum invexit.

agl'incendj, buttandogli nelle fiamme per estinguere il fuoco, e molto più il gettare nel fuoco la sacra Ostia, per la fiducia di estinguerlo con essa. Quanto dice il citato Autore, dee con tutta facilità essere ammesso: e quando, per convalidare quanto dice contra il gettito del Sagramento nelle fiamme, e contra l'inriverenza, che in quell' atto si contieoe, vi fosse bisogno di qualche altro esempio da esso non portato, esso certo non mancherebbe; imperocchè, ancorchè nell'Italia, e particolarmente nella Città di Firenze, fosse vigente l'uso di provare le verità occulte, passando taluno illeso pel fuoco, come fece il B. Pietro Igneo, che per comprovare, che Pietro Pavesio Vescovo di Firenze aveva ottenuto il Vescovado per Simonia, e doveva esser deposto, come successe, passò senza verun nocumento pe'l fuoco acceso, come cogli opportuni documenti abbiamo dimostrato *nel nostro l. 3. de Canonizat. Sanctor. cap. 33. num. 3.* essendosi alcuni secoli dopo voluto fare nella stessa Città lo stesso esperimento per accreditare la dottrina di Girolamo Savonarola, ed essendosi alcuni esposti a passare pe'l fuoco, ma col Sagrameoto dell'Eucaristia in mano, non fu la delazione dell'Eucaristia approvata dai Giudici, che costaotemente la rigettarono, qualificandola per irriverente, e scandalosa nelle circostanze, in cui voleva praticarsi; come può vedersi nella Vita del predetto Girolamo Savonarola, scritta da Francesco Pico *al tom. 2. della Stampa di Parigi 1674. pag. 70. nel tom. 2. delle addizioni alla stessa Vita pag. 306.* e nell'Appendice alla Vita del Pont. Alels. VI. scritta da Alels. Gordon, *al tom. 2. p. 485.* Ma tuttociò non ha punto che fare col caso nostro, potendo chi sostiene il rito che è in questione, facilmente asserire, esser lecito il benedire col Sagramento uo' incendio, non doversi però fare veruna differeoza fra il povero ed il ricco, e potersi beodire l' incendio col Venerabile, ma però senza gettarvelo, riportandolo colla dovuta deceoza al Tabernacolo, donde fu estratto.

Pont. A. XV.

Vero principio, da cui arguir si possa commendabile, o riprovevole l'accennato fatto. §. 12. Poste dunque da parte le riflessioni e ragioni poc'anzi esposte, o favorevoli, o contrarie al rito; per arrivare sicuramente al fine proposto, l'unica e sicura strada è quella d'osservare, e bene considerare le regole prescritte dalla Chiesa in ordine al culto della Santissima Eucaristia, non dovendo esser permesso a chicchesia con privata autorità, ed anche per vera divozione, e zelo, istituire un nuovo rito. *Si quis dixerit, receptos & approbatos Ecclesiæ Catholicæ Ritus, in Solemni Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato a Ministris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Ecclesiasticum Pastorem mutari posse, anathema sit*: Sono parole del sacro Concilio di Trento *al Can. 13. sess. 7. de Sacramentis in genere.* E quando taluno di questi riti è stato introdotto, ancorchè non vi fosse in esso cosa veruna, che fosse contraria alla pietà ed alla divozione, non ha dubitato la Santa Sede di proibirlo, per alcune estrinseche circostanze, non prevedute, o non curate da chi

chi l'introdusse. Lasciando da parte molti altri esempj, basta per l'intento additar quello del Venerabile Sagramento, che una volta portavasi agl'Infermi, che bramavano di riceverlo per Viatico, e che non potendo inghiottirlo, sospiravano alcuni di poterlo vedere, ed altri di poterlo adorare, e baciare: essendo stato ciò proibito dal Santo Pontefice Pio V. colla di cui proibizione concorda ancor quella del Rituale Romano pubblicato dal Sommo Pontefice Paolo V. quando tratta *de Communione infirmorum*, ove così si legge, trattandosi del Divin Sacramento: *Sed alicui ad adorandum solum, seu devotionis, seu cujusvis rei prætextu, ad ostendendum, non deferatur*: e tutto ciò, non perchè (ciocchè fiasi del bacio della Sacra Ostia) vi fosse nella semplice adorazione cosa veruna contraria al culto, anzi molto si contenesse a pro dello stesso; ma per l'ostacolo d'alcune circostanze ben ponderate dai savj legislatori, ed accennate dal Cardinale del Lugo *ne' suoi Responsi morali al lib. 1. dub. 11. num. 3. Merito id prohibuit*, parla di S. Pio V. *quia si ad privatam ægroti consolationem, & sine spe refectionis Sacramentalis, tanta Salvatoris Majestas loco movenda, & per vias publicas circumferenda esset, paulatim ea infirmorum pietas introduceret, ut sicut Sanctorum Reliquiæ ad eos deferantur, & applicantur curationis gratia, ita & ad eosdem non communicaturos, nec periculose decumbentes, deferretur Eucharistia, & applicaretur partibus læsis & dolentibus, spe impetrandæ curationis; quæ, & alia similia, cultum & reverentiam debitam tantæ Majestati paulatim imminuerent*.

Si dimostra il tutto cogli esempj. Dell'uso interdetto di portare agl'infermi il Santissimo Sagramento per solo motivo di adorarlo.

§. 13. Ha la Chiesa stabilita l'annuale Festa del Corpo di Cristo, che dal Concilio di Trento vien detta trionfo della nostra Santa Religione contra l'eresia, come può vedersi *nella sess. 13. al cap. 15*. Ha pure stabilita la Processione da farsi nella detta occasione, fino da' tempi d'Urbano IV., come da Noi diffusamente si è dimostrato nella nostra Opera *delle Feste del Signore*, quando abbiamo trattato della Festa del Corpo di Cristo: Ha la Chiesa determinato, che il Sacramento si porti agl'infermi colla dovuta decenza, quando lo debbono ricevere per Viatico, come si può vedere in tante e tante determinazioni, in tanti e tanti Sinodi, ed ordini dati non meno dai Sommi Pontefici, che dai Vescovi nelle loro Diocesi. Ha la Chiesa adottata la divozione dell'Esposizione del Venerabile in maniera visibile, perche racchiuso fra due Cristalli nell'Ostensorio, chiamato *Monstrantia*, negli Statuti del Concilio Coloniense radunato dal Card. di Cusa Legato Apost. di Niccola V. come può vedersi *nel tom. 9.* della Collezione de' Concilj dell'Harduino *col. 1368. lett. C.*, purchè si faccia coll'autorità dell'Ordinario, e vi concorra una pubblica causa. Ha aggiunto la Chiesa, che, concorrendo qualche altra causa, che non sia pubblica, ma sia privata, l'Esposizione si faccia, aprendo il Tabernacolo, senza estrarre da esso il Venerabile, ma tenendolo racchiuso nella Sacra Pisside, o coperto con un Velo, in tal maniera

Altre leggi Ecclesiastiche intorno al culto da prestarsi al Santissimo Sagramento.

vexit. Ut plura prætermittamus exempla, ad rem præsentem sat est unum illud in numero de Sanctissimo Sacramento, olim afferri solito ad ægrotos, qui cum exoptarent illud sumere in Viaticum, nec tamen possent deglutire, nonnulli in ipsum saltem intueri cupiebant, alii adorare ac deosculari; vetitum quippe id fuit a Sancto Pontifice Pio V. cui interdicto consonum quoque est alterum adscriptum in Rituali Romano a Paulo V. Summo Pontifice evulgato, in ea parte, quæ est *de Communione Infirmorum*, ubi, sermone instituto de Divino Sacramento, hæc legontur. *Sed alicui ad adorandum solum, seu devotionis, seu cujusvis rei prætextu, ad ostendendum non deferatur*: idque non ea sane de causa, quod simplex adoratio, (quidquid sit de Sacræ Hostiæ osculo) quicquam haberet contrarium debito cultui, quum potius eidem esset maxime consentanea; sed ratione quarumdam circumstantiarum, quas sapientes legislatores recte adnotarunt, quasque innuit Card. de Lugo *in suis Responsis Moralibus lib. 1. dub. 11. n. 3. Merito id prohibuit*, loquitur de Sancto Pio V. *quia si ad privatam ægroti consolationem, & sine spe refectionis Sacramentalis, tanta Salvatoris Majestas loco movenda, & per vias publicas circumferenda esset, paulatim ea infirmorum pietas introduceret, ut, sicut Sanctorum Reliquiæ ad eos deferantur, & applicantur curationis gratia, ita & ad eosdem non communicaturos, nec periculose decumbentes, deferretur Eucharistia, & applicaretur partibus læsis & dolentibus, spe impetrandæ curationis; quæ & alia similia, cultum & reverentiam debitam tantæ Majestati paulatim imminuerent*.

Exemplis res illustratur De vetito usu deferendi ad infirmos Eucharistiam adorandam tantummodo.

§. 13. Annuam Ecclesia constituit solemnitatem Corporis Christi, quæ a Tridentino Concilio dicitur Religionis nostræ adversus Hæreses Triumphum, sicuti videre est *sess. 13. cap. 15.* Supplicationem quoque instituit ea occasione habendam, jam inde ab Urbano IV., quemadmodum fuse a nobis demonstratum fuit in nostro Opere *de Festis Domini*, cum de Festo Corporis Christi disseruimus. Cavit Ecclesia, ut Sacramentum ad infirmos cum debito honore deferatur, cum ipsum suscepturi sunt in Viaticum, uti licet deprehendere ex pluribus Synodalibus sanctionibus, decretisque editis tum a Summis Pontificibus, tum & ab Episcopis quoad Diœceses suas. Amplexa est Ecclesia pium usum exponendi Venerabile Sacramentum omnibus conspicuum, ut pote duobus Crystallis inclusum in Ostensorio, quod dicitur *Monstrantia*, in statutis Concilii Coloniensis habiti sub Card. de Cusa Nicolai V. per Germaniam Legati Apost. sicuti nosse licet ex *tom. 9.* Collectionis Conciliorum Harduini *col. 1368. lit. C.*, dummodo id de licentia Ordinarii, publicamque ob causam aliquam fiat. Adjecit & illud Ecclesia, quod si privata tantum, non autem publica causa subsit, Sacramentum exponatur; ita tamen, ut, reserato Tabernaculo, inde Sacrum Christi Corpus minime educatur, sed vel Sacra Pyxide sit inclusum, aut Velo obtectum ita, ut videri non possit, quemadmodum deprehenditur ex iteratis conformibus decretis editis

Aliæ Ecclesiast. sanctiones de cultu Sanctissimæ Euch. exhibendo.

ditis a Congregationibus Urbis, & per Summos Pontifices probatis, quas omnes collegimus ipsi, cum Bononiæ essemus, in una ex nostris Institutionibus *Italicæ editionis t. 2.*, quæ in latinam quoque versionem est illata. Cogitavit Ecclesia de Benedictionibus, Venerabili Sacramento adhibito, impertiendis, tum post publicas habitas supplicationes, tum quoties post solemnem Expositionem Sacramentum est in Tabernaculum restituendum, ac denique cum sumpto per Ægrotum Viatico, reliqua in Sacra Pyxide est Particula, quam Sacerdos secum ad Ecclesiam refert, veluti nosse licet ex Rituali Romano *tit. de Communione Infirmorum*. Casum denique prospexit Ecclesia instantis alicujus nimbi, procellæ, alteriusve ingentis periculi, cavitque, ut si populus excitari velit ad Deum Optimum Maximum deprecandum, quo ab ingruenti malo præstetur immunis, adaperiatur Tabernaculum, minime educto Sacramento, sed ante ipsum Sacra Pyxide inclusum preces religioso affectu recitentur. Hæc est methodus præscripta a magno S. Carolo Borromæo in sua tertia Synodo Diœcesana habita anno 1572. *Cum grandines, nimbi, turbines, & aliæ temporum procellæ imminent, ad eas tempestates sedandas, vel, ut vocant, signandas, ne Sacerdos vasculum, in quo Sanctissimum Christi Domini Corpus, asservatur, adhibeat, sed Tabernaculum accensis luminibus patefaciat, ut ea nimborum vi imminente, rogationes & preces a Clero populoque coram Domino religiose fiant.* Quod confirmatum noscitur in tertia Synodo Provinciali coacta subsequenti anno 1573. *Cum nimbi, procellæ, turbines, aut grandines impendent, ne Sacerdos ad tempestatis procellam arcendam vasculum adhibeat, in quo Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum asservatur, sed Tabernaculum, ubi illud in Altare reconditur, patefaciat, licet; tumque in ejus conspectu Litanias, aliasque religiosas preces ejus rei causa institutas pie sancteque pronunciet.* Consonat his Rituale Ebroicense anno 1606. a magno Cardinali de Perron compositum. Perspicuum itaque est sistema a S. Carolo Borromæo, veluti lex quædam, in universa Diœcesi, Provinciaque sua stabilitum, quodque merito pro cæteris locis haberi potest tanquam regula *in vi directiva*, cum ex aliquo tempestatum, grandinum, fulminumque inopinato casu, supplices ad Deum liber confugere. Aperiendum namque est, uti prænotavimus, Tabernaculum, Sacramentum intra Pixidem relinquendum, piæ fundendæ preces, ut Divinam nobis opem imploremus. Si autem Sacramentum non debet a Tabernaculo educi, facile intelligitur, in designatis casibus non esse illud afferendum ad Ecclesiæ januam, nec cum eodem Benedictionem impertiendam.

Synodalia decreta circa ritum servandum in casibus huic similibus.

§. 14. Loquuntur quidem mox supra allatæ auctoritates de turbinum, procellarumque casu, quin suspicari possimus, audere quemquam excipere, eas minime congruere incendiis; par omnium quippe ratio est: & quoties, ut aliorum subtilibus levibusque cavillationibus fieret satis, exquiri Synodi vellent, ac Ritualia conceptis verbis loquen- tia

Ex identitate rationis hunc quoque casum definiunt.

niera che non possa vedersi; come si deduce dalle reiterate uniformi risoluzioni prese dalle Congregazioni di Roma, ed approvate dai Sommi Pontefici, unite da Noi in una nostra Notificazione *nel tom. 2. della edizione Italiana*, quando eravamo in Bologna, ed inserita ancora nell'edizione latina. Ha pensato la Chiesa alle Benedizioni da darsi col Venerabile, e dopo le Processioni pubbliche, e quando dopo la pubblica Esposizione si vuol riporre il Sacramento, e quando, comunicato l'infermo col Viatico, resta nella Sacra Pisside una Particola, e con essa il Sacerdote ritorna alla Chiesa, come può vedersi nel Rituale Romano *al tit. de Communione infirmorum*. Ha finalmente la Chiesa previsto il caso di qualche nembo, di qualche procella, di qualche grave pericolo imminente, ed ha ordinato, che volendosi eccitare il popolo a pregare il Grande Iddio, per esser liberato dal male, si apra il Tabernacolo, non si estragga il Venerabile, ma avanti d'esso rinchiuso nella Sacra Pisside si recitino divotamente le preci. Questo è il metodo insinuato dal gran S. Carlo Borromeo nel suo terzo Sinodo Diocesano tenuto l'anno 1572. *Cum grandines, nimbi turbines, & aliæ temporum procellæ imminent, ad eas tempestates, sedandas vel, ut vocant, signandas, ne Sacerdos Vasculum, in quo Sanctissimum Christi Domini Corpus asservatur, adhibeat, sed Tabernaculum accensis luminibus patefaciat, ut ea nimborum vi imminente, rogationes & preces a Clero populoque coram Domino religiose fiant.* Il che anche si trova confermato nel suo terzo Concilio Provinciale, tenuto l'anno seguente 1573. *Cum nimbi, procellæ, turbines, aut grandines impendent, ne Sacerdos ad tempestatis procellam arcendam vasculum adhibeat, in quo Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum asservatur, sed Tabernaculum, ubi illud in Altare reconditur, patefaciat, licet; tumque in ejus conspectu Litanias, aliasque religiosas preces ejus rei causa institutas pie sancteque pronunciet.* Concorda il Rituale d'Evreux del 1606. fatto dal gran Cardinale di Perron. Chiaro dunque è il sistema stabilito da S. Carlo Borromeo, come Legge, nella sua Diocesi, e nella sua Prov. e che ragionevolmente può qualificarsi come regola *in vi directiva* negli altri luoghi, quando si vuol ricorrere a Dio, succedendo qualche caso inopinato di tempeste, di grandini, di fulmini; dovendosi, come si è veduto, aprire il Tabernacolo, dovendosi lasciare il Sagramento coperto dentro la Sacra Pisside, dovendosi recitare divotamente le preci, invocando l'ajuto di Dio. E se non deve il Sagramento esser estratto dal Tabernacolo, vi vuol poco a comprendere, che non dee nelle dette occasioni esser portato alla porta della Chiesa, nè si dee con esso dare la Benedizione.

Decreti Sinodali, che determinano il rito da pratticarsi in casi affatto simili al presente.

§. 14. Parlano, è vero, le autorità poc'anzi riferite, del caso di turbini e procelle, nè può caderci in mente, che taluno osi di replicare, non aver esse luogo nel caso degl'incendj, mentre in tutti i predetti casi concorre la stessa ragione: e quando, per soddisfare alle altrui sottili ed insussistenti indagini, si volesse far ricerca di Sinodi, e Ri-

Sono definitivi della presente questione per l'identità de' motivi

Si recano altri decreti precisamente decisivi del caso dell'incendio, che stabiliscono ciò, che deve farsi.

Ritualí, che parlino del caso dell'incendio, basterà stender la mano al Sinodo dell'Arcivescuvo di Parigi tenuto l'anno 1674. *art. 7. cap. 2.* in cui a chiare note viene ordinato, che il Santissimo Sagramento dell'Altare non si porti mai agl'incendj sotto qualunque pretesto si sia, sotto pena di sospensione al Sacerdote, che contravvenisse: ed al Rituale della Chiesa d'Argentina pubblicato dalla buona memoria del Cardinale di Rohan, e stampato l'anno 1742. ove *alla pag.* 83. sono registrate le seguenti parole: *Prohibitum est insuper*, parlasi del Sagramento dell'Altare, *ne ad extinguenda incendia deferatur, & quidem sub pœna suspensionis, a Ministris deferentibus ipso facto incurrenda. Scriptum est: non tentabis Dominum Deum tuum. Qui dixit mari = usque huc venies . . . . . & hic confringes tumentes fluctus tuos = potest & impetum ignis refrænare. Quandoque autem, sicut potens, sic & justus, mala quædam permittit & quia, num facile sit placabilis, ignoramus, vitandum illud omne, quod & quorumdam Christianorum fidem infirmare posset, & nostrorum honorem Mysteriorum malignis infidelium, aut hæreticorum irrisionibus exponere.* Chi domanda a Dio cose temporali, le dee domandare temendo, ed in tutto dee rimettersi alla di lui volontà: *Quando petitis temporalia, cum modo petite, cum timore petite, illi committite, ut, si prosint, det, si scit obesse, non det. Quid autem obsit, quid prosit, medicus novit, non ægrotus:* dice Santo Agostino *nel Serm.* 354. *altre volte* 53. *de verbis Domini al cap.* 7. Succedendo le disgrazie, gli uomini pur troppo non pregano Dio, come dovrebbe pregarsi: pregano per esser liberati, e ad altro non pensano: ed essendo per altro pieni di pietà, e di divozione verso il Sagramento dell'Altare, vedendolo dopo le preci estrarre dal Tabernacolo, vedendolo portare alla porta della Chiesa, vedendo darsi con esso dal Sacerdote la Benedizione verso quella parte, donde vengono i turbini e le procelle, o verso quella, in cui arde l'incendio, si riempiono di una fiducia, di una sicura speranza, che sia giunto il termine delle loro disavventure: e, se ciò non succede, come per giusti giudizj di Dio tante volte non succede, si apre il campo ad un grave pericolo, che si scemi, o s'intepidisca il fervore verso l'Augustissimo Sagramento dell'Altare; passando intanto sotto silenzio l'altro pericolo delle irrisioni de'miscredenti: riflessioni, che sono state la cagione, per cui fu stabilito dai vigilantissimi Vescovi, che non si estragga dal Tabernacolo la Pisside, che non si porti fuori di Chiesa, nè con essa, o in Chiesa, o fuori di Chiesa, si dia le Benedizioni sopra le tempeste, o gl'incendj.

Perchè sia proibito di benedire l'incendio coll'Eucarist.

Sotto la stessa legge proibitiva, è compreso anche il caso d'esorcizare qualche Ossesso.

§. 15. Simile è il caso degli ossessi, che si esorcizzano; permettendosi nel Rituale, che sopra i loro petti, e le loro teste, colle dovute cautele, si mettano le Reliquie de' Santi: *Reliquiæ quoque Sanctorum, ubi haberi possint, decenter ac tuto colligatæ & cooperta, ad pectus vel ad caput obsessi reverenter admoveantur:* ma non si può accostare al capo o al petto dell'ossesso l'Eucaristia,

pe'l

Afferuntur alia decreta, quæ hunc præcise incendii casum decidunt, & quid tunc agendum statuunt.

tia de incendii casu, sat erit manum protendere ad Synodum Archiepiscopi Parisiensis habitam anno 1674. *art.* 7. *cap.* 2. in qua disertis verbis cavetur, ne Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum quacunque de caussa unquam ad incendia afferatur, indicta in Sacerdotem, qui deliquisset, suspensionis pœna; & ad Rituale Argentoratensis Ecclesiæ evulgatum a bonæ mem: Cardinali de Rohan, impressumque anno 1742. ubi *pag.* 83. sequentia adnotantur verba = *Prohibitum est insuper*, sermo est de Sacramento Altaris, *ne ad extinguenda incendia deferatur, & quidem sub pœna suspensionis, a Ministris deferentibus ipso facto incurrenda: Scriptum est: Non tentabis Dominum Deum tuum. Qui dixit mari = usque huc venies . . . . & hic confringes tumentes fluctus tuos = potest & impetum ignis refrænare. Quandoque autem, sicut potens, sic & justus, mala quædam permittit; & quia, num facile sit placabilis, ignoramus; vitandum illud omne, quod & quorumdam Christianorum fidem infirmare posset, & nostrorum honorem Mysteriorum malignis infidelium, aut hæreticorum irrisionibus exponere.* Qui temporalia a Deo exposcit, pavibus debet eadem rogare, divinæque voluntati se omnino committere: *Quando petitis temporalia, cum modo petite, cum timore petite, illi committite, ut, si prosint, det, si scit obesse, non det. Quid autem obsit, quid prosit, medicus novit, non ægrotus:* inquit Sanctus Augustinus *in serm.* 354. *alias* 53. *de verbis Domini cap.* 7. Cum sæviunt infortunia, homines plerumque Deum, quomodo oporteret, non orant: liberari se petunt, nihilque præterea curant: cumque cæteroquin pietate ac devotione erga Sacramentum Altaris exardescant, videntes educi illud e Tabernaculo post recitatas preces, afferri ad Ecclesiæ januam, eodemque adhibito per Sacerdotem benedici ad eam regionem, unde erumpunt turbines & procellæ, vel ad eam, in qua furit incendium; implentur fiducia quadam, certaque spe, ad exitum jam pertigisse calamitates suas, &, si id haud fiat, sicuti ex justo Dei judicio pluries reipsa non contingit, magnum exinde subest periculum, ne labefactetur vel tepescat fervens illa devotio erga Augustissimum Altaris Sacramentum; misso interea facto altero periculo irrisionum ab incredulis. Atque hæ profecto animadversiones fecerunt, ut a Solertissimis Episcopis statueretur, ne Pixis e Tabernaculo educatur, ne exportetur ab Ecclesia, neve cum ea in Ecclesia, vel extra Ecclesiam, ad tempestates, aut incendia benedicatur.

Cur vetita ad incendium benedictio cum Eucharistia?

Interdict. afficit quoque boccatum obsessi exorcizandi.

§. 15. Haud absimilis est obsessorum exorcizandorum species; in Rituali siquidem permittuntur Sanctorum Reliquiæ, opportunis adhibitis cautelis, eorum capitibus pectoribusque imponi. *Reliquiæ quoque Sanctorum, ubi haberi possint, decenter ac tuto colligatæ & coopertæ, ad pectus, vel ad caput obsessi reverenter admoveantur.* Non tamen licet ad caput eorum, vel pectus, sacram

ad-

Anno 1755.

admovere Eucharistiam, ob irreverentiæ periculum; *Sanctissimâ verò Eucharistia super caput obsessi, aut aliter ejus corpori non admoveatur, ob irreverentiæ periculum*. Etsi in vita Sancti Bernardi, in Chronicis Belgicis Molineti, & in Catalogo Belgico Bernardi a Luccmburgo *litt.* G. haud desiderentur exempla Sanctorum Virorum, qui tale quidpiam præstitere, atque ita ab Obsessis Dæmones ejecerunt: facta enim hæc, sicut prædiximus, iis accensenda sunt exemplis, quæ admiratione quidem, non vero imitatione prosequi debeas.

Quisnam eruditius & rectius de quæstione hac disseruerit.

§. 16. Cæteris quibusque Auctoribus Joannes Baptista Thiers eruditius, doctiusque de hac quæstione disseruit, illamque diremit juxta ea, quæ hactenus dicta sunt, in suo Tractatu *de Sanctissimo Sacramento 2. part. Cap.* 12. & quidquid ibi latius attulit, legitur ab ipso summatim resumptum in suo Tractatu *de superstitionibus tom. 2. cap.* 13. Opus Thiers *de Expositione Sacramenti* valde commendatum, probatumque fuit pio, ac docto Cardinali Bonæ, uti nosse licet ex ejus Epistola 321. in tomo hoc ipso anno 1755. euso, *pag.* 246. Laudatus Cardinalis in ea epistola inquit, præclarum se de illo opere fecisse judicium, cum sermonem de eo habuisset cum Patre Luca Dacherio, indeque subdit: *Librum optimum esse, & pium, & ab omnibus viris doctis ac eruditis approbatum. Omnes autem mirantur, quod argumentum per se sterile, & hactenus intentatum, tanta ubertate tractaverit, ut nihil ei desit, nihil ultra desiderari possit. Audivi rumorem propter illum a quibusdam Parisiis excitatum fuisse, sed protinus sedatum, cum nihil in eo censuræ obnoxium sit*. Tanti Cardinalis sententiæ ipsi subscribimus, sed quoad præsentem quæstionem erudite adeo discussam a Thiers, putamus, deesse nonnulla, quæ nisi congrua aliqua interpretatione solvantur, concidit Thiers assumptio, atque etiam nonnihil concuti possunt, quæ hactenus constituta sunt.

Quæritur an verum quod Thiers asserit, nullam reperiri Synodum nec Rituale, ubi de hujusmodi benedictione agatur.

§. 17. Hoc maxime Thiers expendit, cum in tot Synodis actum sit ac constitutum, quidquid agi oportet, dum aliquod tempestatis, incendiique accidit infortunium, ne unam reperiri quidem suadentem, vel permittentem Benedictionem, Sacramento adhibito. Præterea, ex tot Ritualibus in Sacrarum Functionum normam impressis, nullum penitus adinveniri consentiens, ut tempestatibus, incendiisque, Sacramento adhibito, benedicatur; etsi cæteroquin similia non desint Ritualia, & monumenta Benedictionum, quæ, adhibitis Sanctorum Reliquiis, vel Crucis imaginibus, impertiantur: & ex tanto omnium silentio validum elicit argumentum adversus ritum benedicendi, adhibito Sacramento, tempestatibus, incendiisve. At si forte nonnulla extarent Ritualia, quibus hoc plane suaderetur, ingens concuteretur ædificium, omniaque disrupta corruerent.

Sacerdotale Romanum P. Alberti Castellani

§. 18. In Sacerdotali Romano *pag.* 227. *a tergo, sub tit. de Benedictione adversus tempestates*, sequentia verba adnotata reperiuntur: *Si expediens visum fuerit, Sacerdos accipiat*

Pont. A. XV.

pel pericolo dell'irreverenza: *Sanctissima vero Eucharistia super caput obsessi, aut aliter, ejus corpori non admoveatur, ob irreverentiæ periculum*: ancorchè nella Vita di S. Bernardo, nelle Cronache Belgiche del Molinet, e nel Catalogo Belgico di Bernardo di Lucemburgo *lettera* G. non manchino esempj d'uomini Santi che l'hanno fatto, ed in questo modo hanno cacciato i demonj dagli ossessi; dovendo questi casi annoverarsi come si è detto, fra gli esempj ammirabili e non imitabili.

Chi sia stato quello, che con più erudizione e fondamento abbia scritto su questa materia.

§. 16. Chi fra gli Autori ha con maggior erudizione e sapere discorso del punto presente, risolvendolo coerentemente al detto sin ora, è stato Gio: Battista Thiers nel suo Trattato *del Santissimo Sagramento nella* 2. *part. al cap.* 12. e quanto ivi con ampiezza ha detto, si ritrova da esso compendiosamente riassunto nel suo Trattato *delle superstizioni al tom.* 2. *cap.* 13. L'Opera del Thiers *dell'Esposizione del Sagramento* fu molto lodata ed approvata dal pio e dotto Cardinale Bona, come si vede *nella sua lettera* 321. nel tomo stampato quest'anno medesimo 1755. *alla pag.* 246. Dice il Cardinale nella Lettera, d'aver già dato il suo giudizio favorevole del Libro, avendone parlato col Padre Luca d'Achery, e poi soggiugne: *Librum optimum esse, & pium, & ab omnibus viris doctis ac eruditis approbatum. Omnes autem mirantur, quod argumentum per se sterile, & hactenus intentatum, tanta ubertate tractaverit, ut nihil ei desit, nihil ultra desiderari possit. Audivi rumorem propter illum a quibusdam Parisiis excitatum fuisse, sed protinus sedatum, cum nihil in eo censuræ obnoxium sit*. Noi ci sottoscriviamo al sentimento di un così gran Cardinale; ma in ciò che appartiene alla questione presente trattata con tanta erudizione dal Thiers, crediamo mancare alcune cose, alle quali se non si dà uno sfogo competente, cade l'assunto del Thiers, ed anche in parte può crollare quanto sin ad ora si è detto.

Se sia vera l'asserzione del Thiers non trovarsi alcun Sinodo, nè Rituale, che tratti di tal benedizione.

§. 17. Considera il Thiers, che, essendosi in tanti Sinodi trattato di quanto dee farsi, quando succede la disgrazia di qualche tempesta, o di qualche incendio, neppur uno vi sia, che insinui, o permetta la Benedizione col Venerabile; inoltre, che in tanti Rituali stampati per regola delle Funzioni, neppur uno se ne ritrovi, in cui si ammetta il benedire le tempeste, e gl' incendj col Sagramento; ancorchè non manchino simili Rituali, e monumenti delle Benedizioni da farsi o colle Reliquie de' Santi, o colle Immagini della Croce: e da tanto universale silenzio ricava un forte argomento contra il rito di benedire col Sagramento le tempeste, o gl'incendj. Ma se per avventura si ritrovassero Rituali, che ciò insinuassero, crollerebbe la gran fabbrica, ed il tutto caderebbe a terra.

Il Sacerdotale Romano del P. Castellani, e il

§. 18. Nel Sacerdotale Romano *alla pag.* 227. *a tergo, sotto il titolo della Benedizione contra le tempeste*, si ritrovano registrate le seguenti parole: *Si expediens visum fuerit*,

PONT. A. XV.

Rituale del Card. Santorio approvato non detta benedizione.

rit, *Sacerdos accipiat reverenter Corpus Domini in Vase debito, & Ecclesia exiens, nubes in modum Crucis cum dicto Vase signet*. E nel Rituale del Cardinale Santorio *alla p.* 709. nel titolo degli Esorcismi *contra ingruentes aereas tempestates*, sono registrate queste altre parole: *Postea, si expedire visum fuerit, Sacerdos accipiat reverenter & cum luminaribus Corpus Domini in Calice, aut alio Vase debito, & Ecclesiam exiens, nubes in modum Crucis cum dicto Vase signet*. Autore del Sacerdotale Romano fu il Padre Alberto Castellano dell'Ordine de' Predicatori, che con molta fatica lo compose, e lo dedicò al Sommo Pontefice Leone X. E prima che fosse stampato, fu esaminato, e corretto per ordine del Pontefice Pio IV. come può vedersi *nel tom.* 2. *degli Scrittori dell' Ordine de' Predicatori* del P. Giacomo Echard *alla pag.* 48. Autore dell'altro Rituale fu il Cardinale Santorio detto di Santa Severina, come attesta il Ciacconio *nella di lui Vita al tom.* 3. *pag.* 1044. e di questo Rituale del Cardinale Santorio si parla con gran rispetto nel Breve del Sommo Pontefice Paolo V. che incomincia *Apostolicæ Sedis*, e che fu spedito sotto il giorno 12. di Luglio 1614. e che è stampato in testa al Rituale Romano pubblicato dallo stesso Pontefice Paolo, dicendosi in esso, che i Cardinali deputati per l'edizione del nuovo Rituale, considerarono gli antichi Rituali, e specialmente quello, *quod vir singulari pietate, zelo, & doctrina, bonæ memoriæ Julius Antonius Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Sanctæ Severinæ nuncupatus, longo studio, multaque industria & labore plenissimum composuerat*.

Tali opere non sono mai state autorizzate: e ciò in primo luogo si prova in quanto al Sacerdot. Romano.

§. 19. Ciò non ostante resta nel suo vigore l'asserttiva del Thiers, mancando alle accennate due Opere il peso della pubblica autorità. Noi non leviamo il pregio alla bell'Opera del P. Alberto Castellano; ma diciamo, che è un'Opera di un'autore privato; e che non v'è prova veruna, che fosse approvata dal Pontefice Pio IV. Nè questa è una nostra capricciosa invenzione. Si tratta nella detta Opera della forma condizionata del Battesimo, e si assegnano le circostanze, nelle quali è luogo alla forma condizionata nel detto Sacramento; ed universalmente si esclude la forma condizionata nel Sacramento della Penitenza: *Secus in Sacramento Pœnitentiæ, quod non licet*. I Teologi, che escludono la forma condizionata nel Sacramento della Penitenza, si prevalgono dell'autorità del Sacerdotale Romano del predetto Religioso, dandolo per approvato dal Sommo Pontefice. Ma gli altri, che ammettono la condizionata nel Sacramento della Penitenza, francamente rispondono, non essere mai stato provato, nè potersi provare, che l'Opera predetta sia stata approvata da verun Sommo Pontefice; come anche da Noi è stato riferito nella Nostra Opera *de Synodo Diœcesana al lib.* 7. *cap.* 15. *num.* 2. *e seg. dell' ultima edizione Romana*, che ormai si può dir terminata, e che quanto prima sarà pubblicata. Non potendosi tralasciare la riflessione, che se l'Opera del Padre Castellano

ANNO 1755.

& Rituale Card. Sanctorii hanc benedict. probant

cipiat reverenter Corpus Domini in vase debito, & Ecclesia exiens, nubes in modum Crucis cum dicto vase signet. Et in Rituali Cardinalis Sanctorii *pag.* 709. *sub tit. de Exorcismis contra ingruentes aereas tempestates* hæc adscripta leguntur verba: *Postea, si expedire visum fuerit, Sacerdos accipiat reverenter & cum luminaribus Corpus Domini in calice, aut alio vase debito, & Ecclesiam exiens, nubes in modum Crucis cum dicto vase signet*. Auctor Sacerdotalis Romani fuit Pater Albertus Castellani Ordinis Prædicatorum, qui multo labore illud elucubravit, dicavitque Leoni X. Pontifici Maximo. Et antequam typis traderetur, examinatum emendatumque fuit jussu Pii IV. Pontificis, veluti cognoscere est *tom.* 2. *Scriptorum Ordinis Prædicatorum P. Jacobi Echard pag.* 48. Alterum Rituale auctorem habuit Cardinalem Sanctorium, S. Severinæ nuncupatum, teste Ciacconio *in ejus Vita tom.* 3. *pag.* 1044. De hoc autem Rituali Cardinalis Sanctorii perhonorifica fit mentio in Brevi Sommi Pontificis Pauli V. incipiente *Apostolicæ Sedis* dato quarto Idus Julii 1614., impressoque ad frontem Ritualis Romani ab eodem Paulo Pontifice evulgati; in eo quippe refertur, Cardinales ad novi Ritualis editionem designatos, vetera expendisse Ritualia, præsertim vero illud, *quod vir singulari pietate, zelo, & doctrina, bonæ memoriæ Julius Antonius S. R. E. Cardinalis Sanctæ Severinæ nuncupatus, longo studio, multaque industria & labore plenissimum composuerat*.

Publica tamen auctoritate nunquam fuerunt eadem Opera approbata. Et primo id probat. quoad Sacerdotale Roman.

§. 19. His tamen nihil facessentibus, stat Thiertis Assertio: præindicata quippe duo Opera publicæ auctoritatis pondere destituuntur. Nos nihil detractum volumus egregio Operi Patris Alberti Castellani, sed asserimus, esse privati Auctoris Opus, nullumque extare argumentum, quo illud a Pio IV. Pontifice approbatum demonstretur. Neque id temere aut nulla ratione affirmamus. Agitur in eo Opere de Baptismi forma sub conditione, ac recensentur peculiares factorum circumstantiæ, quando, in hujusmodi Sacramento administrando, forma sub conditione uti licet; a Sacramento autem Pœnitentiæ universim hæc forma sub conditione rejicitur: *Secus in Sacramento Pœnitentiæ, quod non licet*. Theologi illi, qui in Sacramento Pœnitentiæ ministrando locum esse negant formæ sub conditione, auctoritate utuntur Sacerdotalis Romani a præfato Religioso compositi, venditantes illud Pontificia auctoritate roboratum. At cæteri, quibus forma sub conditione in Pœnitentiæ Sacramento probatur, fidenter respondent, neque anteacto tempore fuisse unquam demonstratum, nec demonstrari nunc posse, enunciatum Opus fuisse ab aliquo ex Summis Pontificibus approbatum, quod & ipsi expressimus in Nostro Opere *de Synodo Diœcesana lib.* 7. *cap.* 15. *tom.* 2. *& seq. novissimæ editionis Romanæ*, jam jam absolutæ & quamprimum evulgandæ. Prætermittenda nec est consideratio illa, si nimirum Opus Patris Castel-

stellani approbatum fuisset a Pio IV. Pontifice, Sanctum Carolum Borromeum Pontificis Nepotem, totoque ejus Pontificatu in Ecclesiasticis negotiis maxime versatum, haud fuisse permissurum, ut in sua Diœcesana Synodo, suaque itidem in Synodo Provinciali postea coactis, statueretur, quod noscitur reipsa statutum, quodque omnimode adversatur iis, quæ in præfato Opere Patris Castellani tradita leguntur.

Historica narratio de Rituali Card. Sanctorii.

§. 20. Hinc ad Rituale Cardinalis Sanctorii gradum facimus. Celebris Præsul Fontanini, qui paucos librorum peritia sibi pares habuit, in appendice ad Catalogum librorum bonæ memoriæ Cardinalis Imperiali, *littera S.* hæc adnotata reliquit: *Opus rarissimum, sine principio, & fine, impressum sub Paulo V.*, & jure quidem: egregii quippe hujusce operis impressa folia delitescebant in angulo Vaticanæ Bibliotecæ, quorum notitia ad Viros Sacrorum Rituum studiosos delata, impetrarunt hi, ut simul colligerentur, quo eorum exemplum sibi sumere liceret. Tunc vero factum, ut multi ejusdem sibi exemplum compararent, quod in suis Bibliotecis conderent, cum ante id temporis pauca essent, atque rariora exempla: neque enim alia eousque comperta erant exempla, quam quæ extabant, & nunc etiam extant, unum in Bibliotheca Monasterii S. Crucis in Hierusalem, duo autem in Bibliotheca Collegii Romani, quorum alterum fuit Venerabilis Cardinalis Bellarmini, alterum Præsulis Coccini Rotæ Auditoris. Uti prænotatum est, asserit Præsul Fontanini, Rituale Cardinalis Santorii principio destitui, & fine; idque omnino verum, quemadmodum videre est in exemplis mox supra indicatis. Testatur, illud sub Paulo V. impressum, at non meminit, quod illum latuerit fortasse, suppressum fuisse jussu ejusdem Pontificis, dum adhuc sub prælo esset, quemadmodum ab eodem Præsule Coccino sua manu adnotatum legitur in præfato Rituali, in Collegio Romano, uti prædictum est, asservato: *Hoc Opus, dum adhuc sub prælo esset, suppressum fuit Romæ tempore Pauli V., ideoque caret principio, medio, & fine.* Et licet in ejusdem Ritualis exemplis novissime evulgatis, ac distributis, initium repeiatur ac finis, facile tamen deprehenditur, & initium, & finem ipsis fuisse, quamvis fortassa parum considerate, superadditum, ne per manus abiret mutilum exemplum, nec caput habens nec pedes.

Plura ai superaddita sub initium.

§. 21. Id vero comprobatur ex titulo, sive inscriptione præfatis recentibus exemplaribus præposita, constat quippe his verbis: *Rituale Sacramentorum Romanum, Gregorii XIII. Pontificis Maximi jussu editum. Romæ 1584.* in quo facti veritas primum deelaratur, cum de imprimendo Rituali Cardinalis Sanctotii cogitatum fuerit tantummodo sub Pontificatu Pauli V., uti mox supra dictum est, nec cusum illud fuerit superstite Auctore, qui e vivis excessit sub annum 1601., Clemente VIII. Pontifice, sed ab ejusdem hæ-

lano fosse stata approvata dal Pontefice Pio IV. non avrebbe S. Carlo Borromeo, ch' era di lui nipote, e che nel tempo del di lui Pontificato aveva avuta tutta l'ingerenza negli affari Ecclesiastici, permesso, che nel suo Sinodo Diocesano, ed in un suo Concilio Provinciale tenuti dopo il predetto tempo, si stabilisse quanto fu stabilito, e che è in tutto e per tutto contrario a quanto si legge nell'Opera predetta del Castellano.

Notizia istoriche intorno al Rituale del Card. Santorio

§. 20. Facendo poi passaggio al Rituale del Cardinale Santotio, il celebre Monsignor Fontanini, Uomo, che ha avuti pochi pari nella cognizione de' Libri, nell' appendice al Catalogo de' Libri del fu Cardinale Imperiali, *alla lettera S*, così lasciò scritto, trattando del detto Rituale *Opus rarissimum, sine principio & fine, impressum sub Paulo V.* e scrisse molto bene; imperocchè i fogli di questa bell' Opera stampati, erano sepolti in un' angolo della Biblioteca Vaticana, ed avendone avuta notizia alcuni uomini studiosi de' Sacri Riti, essi ottennero, che se ne facesse l'unione, per avetne un esemplare; ed allora fu, che molti procurarono d'averne uno da mettere nella sua Libreria, mentre prima del detto tempo pochi e rari erano gli esemplari, non essendovi sino a quel tempo stata altra notizia, che di un esemplare, ch'era, ed è nella Biblioteca del Monastero di S. Croce in Gerusalemme, e di due altri esemplari, che erano e sono nella Biblioteca del Collegio Romano, uno de' quali fu del Venerabile Cardinale Bellarmino, e l'altro di Monsignor Coccino Uditore di Rota. Come si è veduto, Monsignor Fontanini dice, che il Rituale del Cardinale Santorio è senza principio, e fine; e ciò è sussistente, come si può vedere negli esemplari poc'anzi iodicati. Attesta, che fu stampato sotto Paolo V., ma non fa menzione, perchè forse non ne avrà avuta notizia, che, mentre si stampava, fu soppresso per ordine dello stesso Pontefice, come si trova notato di mano di Monsignor Coccino nel predetto Rituale, esistente come si è detto nel Collegio Romano: *Hoc Opus, dum adhuc sub prælo esset, suppressum fuit Romæ tempore Pauli V., ideoque caret principio, medio, & fine.* E sebbene negli ultimi esemplari dello stesso Rituale, come sopra, pubblicati e disttibuiti, si vede, esservi il principio ed il fine; vi vuol poco però a comprendere, che vi fu fatto l'aggiunta del principio e del fine (ma forse senza tutte le dovute avvertenze) per non lasciar correre un esemplare mutilo, e senza principio, e fine.

Vi sono state fatte varie aggiunte sul principio.

§. 21 La prova di quest' assunto si desume dal Titolo, o sia Prontispizio de' predetti ultimi esemplari, essendo esso concepito colle seguenti parole: *Rituale Sacramentorum Romanum, Gregorii XIII. Pontifici Maximi jussu editum. Romæ 1584.*, il che non sussiste in fatto, essendosi pensato alla stampa del Rituale del Cardinale Santorio nel Pontificato di Paolo V., come poc'anzi si è detto, e non essendo stata fatta la stampa nel tempo, che viveva l'Autore, che morì l'anno 1601. nel Pontificato di Clemente VIII.

Pont. A. XV.

VIII., ma bensì da' suoi eredi nel Pontificato di Paolo V., come or ora vedrassi.

Ed al fine.

§. 22. Ne' predetti esemplari si ritrova pure il fine, leggendosi *alla pag. 712. Ritualis Romani Finis*. Nè chi si prese il pensiero di supplire ciò, che mancava, ebbe l'avvertenza d'osservare il mezzo, mancando in essi, come in tutti gli altri precedenti, le pagine intermedie fra *la pag. 252. e la pag. 257.* Ma, checchè siasi di questa riflessione, restringendo il discorso al fine, vi vuol poco a comprendere la recente aggiunta di alcuni fogli, che non solo si desume dalla carta, e dall'inchiostro, ma dal numero delle pagine; arrivando gli ultimi esemplari *alla pag. 712.*, quando i due esemplari antichi, cioè quello ch'era del Cardinale Bellarmino, e l'altro della Biblioteca di S. Croce in Gerusalemme, terminano *alla pag. 604.*, e quando l'altro di Monsignor Coccino termina *alla pag. 708.* in tal maniera, che la Benedizione col Venerabile non si ritrova in verun'altro esemplare, che negli ultimi; leggendosi essa *alla pag. 709.* e non essendovi fra gli antichi esemplari verun' esemplare, che passi la pagina 708.

Perchè fosse soppresso fra le stampe.

§. 23. Per compimento di tutto ciò, che risguarda il Rituale del Cardinale Santorio, altro non resta, che l'indagare il motivo, per cui ne fu soppressa la stampa nel tempo del Pontificato di Paolo V. Ed a questa indagine sembra potersi pienamente soddisfare con ciò, che si ritrova scritto di carattere del Venerabile Cardinale Bellarmino nell'esemplare del Rituale del Cardinale Santorio, di cui esso prevalevasi, e che, come più volte si è detto, è della Biblioteca del Collegio Romano: *Hic Liber confectus est a Cardinali Sancta Severina longo tempore & magno labore, & si quidem sub nomine prædicti Cardinalis fuisset impressus, dempto illo verbo Romani* (quale parola benchè non si trovasse nel frontespizio, che non fu allora stampato, ritrovavasi però nella prima pagina dell'Opera: *Ritualis Romani Liber primus*) *potuisset libere communicari cum omnibus; sed non placuit iis, ad quos pertinebat, ut cum nomine Romani publicaretur; & non placuit hæredi Cardinalis, ut sine nomine Romani exiret. Ea causa est, cur hic Liber lucem non aspiciat, & imperfectus ac mutilus extet in privatis Bibliothecis.*

Contuttociò merita lode, benchè non abbia forza di legge.

§. 24. L'Opera dunque del Cardinale Santorio merita ogni lode, e giustissimi sono gli encomj, che di essa si leggono non meno nella nota del Cardinale Bellarmino, che nel Breve di Paolo V. di sopra memorato; e Noi avendo avuta occasione d'ammirare più volte la fatica e l'erudizione dell' Autore, non abbiamo lasciato di prevalercene, e di renderli nelle Nostre Stampe la dovuta giustizia. Ma, stanti le notizie poc' anzi esposte, resta impossibile il poter dare ad essa la forza di legge, e qualificarla come Opera approvata da Sommi Pontefici, e come un Rituale Romano; competendo unicamente questo titolo a quello del Pontefice Paolo V., che trasmise ai Patriarchi, Arcivescovi, e Vescovi, *ut in posterum, tam-*

Anno 1755.

hæredibus sub Pontificatu Pauli V., quemadmodum mox infra constabit.

Et ad finem.

§. 22. In prædictis exemplaribus & finis quoque conspicitur; *pagina quippe 712.*, hæc leguntur verba: *Ritualis Romani Finis*. Qui autem id sibi sumpsit, ut extrema suppleret, mediam partem satis non inspexit, ubi non minus in ipsis, quam in cæteris quibuscumque exemplis desiderantur paginæ, *quæ a pag. 252. ad pag. 257. subsequuntur.* Verum, quanticumque sit hæc animadversio, sermonem omnem colligentes ad finem, facili negotio detegitur recens superadditio nonnullorum foliorum, quæ non solum ex charta & atramento evincitur, sed ex ipso paginarum numero; postrema quippe exemplaria ad paginam pertingunt 712., cum cæteroquin duo vetera exempla, alterum nempe Cardinalis Bellarmini, & alterum in Bibliotecha S. Crucis in Hierusalem asservatum, paginam 604. non prætergrediantur; atque etiam alterum Præsulis Coccini pag. 708. complectatur. Ritus itaque Benedictionis cum Sanctissimo Sacramento nonnisi in postremis exemplaribus reperitur, cum legatur ipse ad pag. 709., & cæteroquin vetera inter exemplaria nullum paginam 708. prætergrediatur.

Quare dum adhuc sub prælo esset, suppressum?

§. 23. Ad absolutissimam notitiam eorum omnium, quæ Rituale respiciunt Cardinalis Sanctorii, nil superest aliud, quam inquirere causam, cur fuerit, Paulo V. Pontifice, sudante prælo suppressum. Huic autem investigationi videntur posse cumulate satisfacere ea ipsa, quæ charactere Venerabilis Cardinalis Bellarmini adnotata reperiuntur in exemplo Ritualis Cardinalis Sanctorii, quo Bellarminus utebatur, quodque, uti sæpius monuimus, extat in Bibliotecha Collegii Romani. *Hic Liber confectus est a Cardinali Sanctæ Severinæ longo tempore, & magno labore, & si quidem sub nomine prædicti Cardinalis fuisset impressus, dempto illo verbo Romani* (quod verbum etsi non extaret in libri fronte, tunc non impressa; aderat illa tamen in prima Operis pagina. *Ritualis Romani Liber primus*) *potuisset libere communicari cum omnibus; sed non placuit iis, ad quos pertinebat, ut cum nomine Romani publicaretur; & non placuit hæredi Cardinalis, ut sine nomine Romani exiret. Ea causa est, cur hic Liber lucem non aspiciat, & imperfectus ac mutilus extet in privatis Bibliothecis.*

Commendatione tamen dignum, licet auctoritate legis destitutum.

§. 24. Est itaque Opus Cardinalis Sanctorii omni commendatione dignum, optimoque jure sibi vindicat laudes, quæ de eo, tum in adnotatione Cardinalis Bellarmini, tum & in præmemorato Brevi Pauli V, leguntur. Nosque ipsi Auctoris laborem, & eruditionem sæpius admirati, non prætermisimus eo uti, debitamque laudem in nostris evulgatis Operibus ipsi tribuere. At, ex superius allatis notitiis, fieri nullo modo potest, ut ipsi vis legis concedatur, existimeturque veluti opus a Summis Pontificibus approbatum, & tanquam Rituale Romanum; titulus enim hic solummodo convenit Rituali Pauli V. Pontificis, ad Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos per ipsum directo, *ut in posterum tanquam Ecclesiæ Ro-*

Anno 1755. Rituale Rom. a Paulo V. editum, quod de proposita quæstione constituat.

mane Filii, ejusdem Ecclesiæ omnium Matris & Magistræ auctoritate constituto Rituali in Sacris functionibus utantur, & in re tanti momenti, quæ Catholica Ecclesia, & ab ea probatus usus antiquitatis statuit, inviolate observent: uti legitur in illius Brevi anni 1614., quo Rituale Romanum confirmat, & in quo licet adnotatæ legantur preces recitandæ *ad repellendam tempestatem*, fiatque mentio soni tus æris campani, signi Crucis, atque aspersionis aquæ benedictæ, nullum tamen omnino fit verbum de Benedictione, adhibito Sacramento impertienda.

Collatio operum Cardin. Sanctorii, & P. Castellani cum Syn. S. Caroli.

§. 25. Denique in una libræ lance statuatur opus Cardinalis Sanctorii, quod, quanticumque tandem sint reliquis exceptionibus omnes, nunquam dici poterit Pontificia auctoritate roboratum, illique in novam oneris accessionem superaddatur alterum Opus Patris Castellani, nunquam & ipsum approbationem illam Pontificiam consecuturum; in altera vero lance ponantur Synodi Sancti Caroli Borromæi, quamvis illæ, si vim legis consideres, in Diœcesi, totaque Provincia Mediolanensi solummodo obtineant; hæcque omnia si quispiam ponderet, conspiciet illico propendere illam Synodorum lancem, quumque, aliquo hujusmodi casu sese offerente, deliberandum erit, obstrictum se noscet, vi quidem directiva, amplecti quidquid fuit a S. Carolo præfatis in Synodis constitutum. Non indigent profecto præfatæ Synodi, ut quidquam illis adjiciatur; at si quæ fieri vellet accessio, in promptu illa quidem esset, & facillime comparanda ex aliis Synodis, & Ritualibus aliarum Diœcesum; in quibus ex norma in S. Caroli Synodis tradita, statutum cernitur, ut cum incendii periculum subest, aperiatur Tabernaculum, Sacramentum relinquatur obtectum, religiosa fiat precum recitatio, nec extrahatur Sacramentum, ac proinde ne cum eodem ad incendia, tempestatesque benedicatur.

Alia Synodus Italica, Auctorumq. Sententiæ, quibus proposita assertio roboratur.

§. 26. Supra allatæ sunt Synodorum, Auctorumque transalpinorum auctoritates, nunc alias superaddemus ex Italis nostris desumptas. Injuriam sibi faceret is, cui incomperta essent tum eximia virtus Præsulis Gratiani olim Ameriæ Episcopi, tum ejusdem celebris Synodus habita anno 1595., in cujus capite 109. ita legitur: *Ad arcendas pluvias, aut tempestates, procellasque, quæ fortè impendere videbuntur, nemo Sacerdos Pyxidem ipsam cum Sacramento efferat, sed tantum Tabernaculum, patefacto ostio, adaperiat, & in conspectu Sacramenti, genibus ad terram datis, Litanias, aliasque precationes ejus rei causa institutas, pie sancteque cum populo, quisquis aderit, aut cum Clericis, aut etiam solus peragat, Divinamque benignitatem, ut mala, quæ peccata nostra merentur, misericordia sua avertat, religiose precetur.* Perspecta quoque est præstantia in rebus ad Ritus spectantibus Patris Bartholomæi Gavanti, qui composuit *Enchiridion*, seu *Manuale Episcoporum* ad sacras functiones rite dirigendas; in hoc autem verbo *Eucharistia* num. 14. hæc scripta reliquit: *Non adhibeatur contra grandinem, puta in valvis Ecclesiæ, benedicendo aerem*. Nec missum faciemus Clericatum, utpote cæteris recentiorem, non exiguum tamen dum-

dem

Pont. A. XV. Il vero Rituale Romano stampato per ord. di Paolo V. cosa stabilisca del caso presente.

gnam Ecclesiæ Romanæ Filii, ejusdem Ecclesiæ omnium Matris & Magistræ auctoritate constituto Rituali in Sacris functionibus utantur, & in re tanti momenti, quæ Catholica Ecclesia, & ab ea probatus usus antiquitatis statuit, inviolate observent: come si legge nel di lui Breve del 1614. in cui conferma il Rituale Romano, e nel quale sebbene sono inserite le preci da dirsi *ad repellendam tempestatem*, e si fa menzione del suono delle campane, e del Segno della Croce, e dell' aspersione coll' acqua benedetta, nulla però si dice della Benedizione col Venerabile.

Paragone dell'opere del Cardinal Santorio e del Padre Castellano, colli Sinodi di S. Carlo.

§. 25. Finalmente si metta da una parte della bilancia l' Opera del Cardinale Santorio, che, ciocchè siasi di tutte le altre eccezioni, non potrà mai dirsi, che sia stata rivestita col manto dell' autorità Pontificia; e se le metta per sopraccarico l' altra Opera del Padre Castellano, che nemmeno ha avuta mai la detta approvazione; e nell' altra parte della bilancia si mettano i Sinodi di San Carlo, ancorchè la loro forza, in linea di legge, sia ristretta alla Diocesi e Provincia di Milano: e chi pesa, vedrà prevalere quella parte della bilancia, in cui sono i Sinodi predetti; e dovendo prender partito, quando succeda il caso, in linea direttiva, si ritroverà astretto ad abbracciare quanto si ritrova stabilito da San Carlo ne' predetti Sinodi. Non hanno certamente questi Sinodi bisogno di sopraccarico; ma, quando il sopraccarico si volesse ritrovare, non mancherebbe, desumendolo da altri Sinodi, e Rituali d' altre Diocesi, ne' quali, aderendo ai Sinodi di San Carlo, si vede stabilito, che ne' pericoli degl' incendj si apra il Tabernacolo, si lasci coperto il Venerabile, si recitino divotamente le preci; nè il Sagramento si estragga, e per conseguenza con esso si dia la Benedizione sopra gl' incendj, o le tempeste.

Aggiunta di un'altro Sinodo Ital. ed autorità di Dottori in conferma della stabilita sentenza.

§. 26. Di sopra si sono riferite le autorità de' Sinodi, e degli Autori Oltramontani; ora aggiungeremo quelle de' nostri Italiani. Farebbe gran torto a se stesso, chi non avesse cognizione del merito di Monsignor Graziani già Vescovo di Amelia, e del suo celebre Sinodo tenuto l' anno 1595. nel di cui cap. 109. così si legge: *Ad arcendas pluvias, aut tempestates, procellasque, quæ forte impendere videbuntur, nemo Sacerdos Pyxidem ipsam cum Sacramento efferat, sed tantum Tabernaculum, patefacto ostio, adaperiat, & in conspectu Sacramenti, genibus ad terram datis, Litanias, aliasque precationes ejus rei causa institutas, pie sancteque cum populo, qui aderit, aut cum Clericis, aut etiam solus, peragat, Divinamque benignitatem, ut mala, quæ peccata nostra merentur, misericordia sua avertat, religiose precetur*. Notorio pure è il merito, nella materia de' Sacri Riti, del Padre Bartolommeo Gavanto, che compose l' *Enchiridion*, o sia *Manuale de' Vescovi*, per ben regolare le sacre funzioni; ed in questo, alla parola *Eucharistia*, al num. 14. così lasciò scritto: *Non adhibeatur contra grandinem, puta in valvis Ecclesiæ, benedicendo aerem*. Nè tralascieremo il Clericato, che benchè più recente degli altri, ha avuto il

suo

Pont. A. XV. suo gran pregio, leggendosi *nella decis. 60. de Eucharistia num. 11.* quanto siegue: *At ad benedicendum aerem contra grandinem, prohibitum est, Sacram Eucharistiam exponere in valvis Ecclesiæ.*

Iterata lode dell' Emin. Vicario, ed ordini opportuni. §. 27. Terminiamo la presente lettera, non meno perchè siamo oppressi da altre faccende, ma perchè siamo anche tormentati dal caldo. Approviamo la sua prudente condotta nel non aver fatto verun risentimento contra quel buon Sacerdote, che fuori della porta della Chiesa di San Niccola in Carcere diede la Benedizione sopra il popolo e sopra l' incendio, sembrandosi molto adattabile le parole di San Bern. *nel ser. 40. super Cantica*, ove così lasciò scritto: *Etiamsi perperam actum quid deprehendas, nec sì judices proximum; magis autem excusa. Excusa intentionem, si opus non potes: puta ignorantiam, puta subreptionem, puta casum.* Ma non essendo poi del dovere, che le cose che non sono ben fatte, colla conniven-za prendano piede, e colla frequenza degli atti prendano una patina di legittima e venerabile osservanza, non solo avrà la bontà di far conservare questa Nostra Lettera nella sua Cancelleria, ma altresì di pubblicare, anche colla nostra autorità, un' Editto regolativo di quanto dee farsi nel caso degl' incendj, per pregare Iddio, secondo i Riti della Santa Romana Chiesa; conformandosi nell' Editto in tutto e per tutto a quanto si vede stabilito da San Carlo, ed è stato da Noi diffusamente esposto in questa Nostra Lettera. Ed abbracciandola, con pienezza di cuore le diamo l' Apostolica Benedizione.

Dat. 27. di Luglio 1755. del Pont. 15. Datum apud S. Mariam Majorem die 27. Julii 1755. Pontificatus Nostri Anno Decimoquinto.

Anno 1755. dem consecutum; in ejus quippe *decisione 60. de Eucharistia num. 11.* hæc leguntur: *At ad benedicendum aerem contra grandinem, prohibitum est Sacram Eucharistiam exponere in valvis Ecclesiæ.*

Iterata commendatio E-minent. Vicarii, ac monita. §. 27. His Litteris finem imponimus, tum quia aliis obruimur curis, tum & quia æstivis caloribus afficimur. Prudens nobis probatur Fraternitatis tuæ agendi ratio, dum nihil graviter egisti in pium illum Sacerdotem, qui extra Januam Ecclesiæ S. Nicolai in Carcere Benedictionem super populo, & ad incendium est impertitus; valde enim huic casui congruere nobis videntur verba S. Bernardi *Serm. 40., super Cantica*, ubi hæc scripta reliquit: *Etiamsi perperam actum quid deprehendas, nec si judices proximum; magis autem excusa. Excusa intentionem, si opus non potes: puta ignorantiam, puta subreptionem, puta casum.* Verum cum haud justum æquumve sit, ut, quæ sunt minus recte gesta, conniventia invalescant, iteratisque actibus quamdam veluti legitimæ spectabilisque consuetudinis speciem obtineant, non solum tibi cutæ erit, hanc Nostram Epistolam in Cancellaria tua custodiri, verum etiam Edictum, interposita auctoritate nostra propones, in certam normam eorum, quæ, excitato incendio aliquo, præstanda sunt, ut Deo supplicetur juxta ritum S. Romanæ Ecclesiæ: Edictumque ipsum, veluti ad amussim, exiges ad ea, quæ a Sancto Carolo noscuntur constituta, quæque fuerunt a nobis in his Nostris Litteris fusius exposita. Teque, Ven. Frater Noster, ex animo amplectentes, Apostolicam Benedictionem tibi peramanter impertimur.

Datum apud S. Mariam Majorem die 27. Julii 1755. Pontificatus Nostri Anno Decimoquinto. Dat. 27. Julii 1755. Pont. 15.

L. QUOD EPISCOPIS VICARIIS

Apostolicis Indiarum Orientalium injunctum fuit, ut si Episcopum Coadjutorem, vel Vicarium generalem non haberent, hunc sibi adsciscerent, cui amplissimæ tribuebantur facultates in casu obitus Vicarii Apostolici, id cæteris etiam Vicariis Apostolicis nunc imperatur: Salva tamen electione Vicarii Capitularis, ubi vel Canonici, vel Parochi eam peragere consueverunt; in iis vero locis, ubi vel non adsunt, vel convenire nequeunt, constitutus jam ab Episcopo Vicarius generalis, ipse, eodem defuncto, Vicarius etiam Capitularis habeatur.

Venerabilibus Fratribus, ac dilectis Filiis, Metropolitanis, Archiepiscopis, & Episcopis aliisque Apostolicis Vicariis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, ac dilecti Filii, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exord. Hæ litt. QUam ex sublimi hac Sacrosancti Apostolatus specula, in qua per ineffabilem divinæ bonitatis abundantiam plane immerentes præsidemus, pro injecta Nobis gravissima omnium Ecclesiarum sollicitudine, impositaque omnium animarum Jesu Christi Sanguine redemtarum procuratione, alias, nempe die vigesima sexta mensis Januarii anno MDCCLIII. inivimus apostolicæ providentiæ rationem pro Indiis Orientalibus; eamdem quoque, Venerabiles Fratres, ac dilecti Filii, in iis partibus, in quibus vos constituti ac deputati, Apostolicum ministerium vestrum, non sine magnis assiduisque laboribus & incommodis, laudabiliter obire pergitis, haud patimur desiderari, quemadmodum immensa Supremi Pastorum Principis Jesu Christi caritas maximopere urget, ut eo alacrius omnem operam studiumque nostrum ad hoc conferamus, quò longius a Nobis regiones illas abesse non ignoramus. relatæ fuerunt superius num. 10.

Provida earumdem dispositio recente-tur. §. 1. Quoniam autem non fine gravissima Pontificii animi nostri molestia tunc acceperamus, aliquem scilicet ex Indiarum Orientalium Apostolicis Vicariis Episcopali titulo & charactere insignitum, sed sine Coadjutore cum futura successione, viam universæ carnis ingressum, ad repositam in Cœlis coronam Apostolicis laboribus partam evolasse, ac neminem, qui Ordinariam pro defuncto Vicario Apostolico jurisdictionem exerceret, repertum aut deputatum fuisse; Eapro-

pter omnibus & ſingulis Vicariis Apoſtolicis hujuſmodi injunximus & mandavimus, ut qui neque Epiſcopum Coadjutorem cum futura ſucceſſione, neque Vicarium ex Clero ſive ſeculari, ſive regulari Generalem haberent, ſtatim atque ad unumquemque eorum aliarum noſtrarum in ſimili forma Brevis deſuper expeditarum Literarum certa notitia perveniſſet, deputarent Vicarium ex Clero ſive ſeculari ſive regulari, habilem tamen, atque idoneum, qui eveniente cujuſvis Apoſtolici Vicarii ſine Coadjutore cum futura ſucceſſione obitu, tamquam Apoſtolicæ hujus Sanctæ Sedis Delegatus, teneretur aſſumere & obire regimen, & gubernium Apoſtolici Vicariatus, uſque ad captam ejuſdem Apoſt. Vicariatus hujuſmodi poſſeſſionem a novo Vicario Apoſtolico, quem eadem hæc Sancta Sedes conſtituiſſet, aut uſque ad quamcumque aliam ab ipſa Sancta Sede ineundam ordinationem. Porro Vicario Generali hujuſmodi per Apoſtolicum quemcumque Vicarium ſibi, ut præmittebatur, deputando, Nos laudatarum noſtrarum Literarum tenore, Apoſtolica auctoritate, conceſſimus & tribuimus omnes & ſingulas facultates perpetuis futuris temporibus valituras, quæ Vicariis Capitularibus cujuſvis Cathedralis Eccleſiæ, Sede vacante, ineſſe & de jure competere dignoſcuntur. Præterea eidem Vicario Generali, poſt tamen Apoſtolici Vicarii obitum, conceſſimus & impertiti fuimus uſum & exercitium earum facultatum, quibus utebatur & gaudebat, dum viveret, defunctus Apoſtolicus Vicarius Epiſcopus; iis dumtaxat exceptis, quæ requirunt Ordinem, & Characterem Epiſcopalem, vel non ſine Sacrorum Oleorum uſu exercentur. Quandocumque vero neceſſitas urgeret, ſæpedicto Vicario Generali poteſtatem etiam indulſimus & dedimus, conſecrandi Calices, Patenas, & Altaria portatilia, cum Sacris Oleis omnino ab Epiſcopo benedictis.

Ampliaturque ad reliquas quaſcumque regiones.

§. 2. Porro, cum, ſicut pariter accepimus, eaſdem omnino occaſiones, eoſdemque prorſus caſus, in iſtis, in quibus munus vobis demandatum adimplere contenditis, regionibus accidere, atque inſimul reperiri aliquibus in locis nonnullos Apoſtolicos Vicarios haud Epiſcopali titulo, & charactere inſignitos, ſed per Apoſtolicas dumtaxat Literas ſive ſub Plumbo, ſive in ſimili forma Brevis expeditas, pro Vicarii Apoſtolici hujuſmodi officio deſungendo deſtinatos, propter quorum obitum eadem quoque momenta urgere poſſunt. Eapropter eaſdem proviſiones, & facultates, ut ſupra expreſſas, & pro Indiis Orientalibus initas, & conceſſas, ſub iiſdem modo, & forma, & non aliter, extendimus ad omnes iſtarum regionum Apoſtolicos Vicarios ſive titulo, & charactere Epiſcopali inſignitos, ſive Sacerdotali dumtaxat dignitate præditos; atque hiſce quidem Sacerdotibus, ita ut præmittitur, Apoſtolicis Vicariis, pariter injungimus & mandamus, ut unuſquiſque, memor reſolutionis ſuæ, teneatur deputare Pro-Vicarium, habilem tamen, atque idoneum, qui poſt cujuſque obitum aſſumere debeat regimen Vicariatus Apoſtolici, atque in ejuſdem Vicariatus munere permanere, & cum uſu earum tantummodo facultatum, quibus utebatur, fruebatur, & gaudebat defunctus Vicarius, adlaborare debeat, donec & quouſque novus Apoſtolicus Vicarius ab Apoſtolica ac Sancta Sede deſignatus, ipſius Vicariatus poſſeſſionem & regimen adierit.

Vicarii Capitularis electio ubinam, & quomodo celebranda.

§. 3. Præterea cum compertum, exploratumque nuper fuerit, in Hibernia, Albania, Macedonia, Servia, Bulgaria, Inſulis Maris Egæi, Perſide, Meſopotamia (quemadmodum alibi fortaſſe reperiatur) reperiri aliquos Venerabiles Fratres Archiepiſcopos, & Epiſcopos locorum Ordinarios, & Reſidentiales, quorum aliquot quidem Capitulum Canonicorum habent, aliquot vero ejuſmodi Canonicorum Capitulo deſtituuntur; idcirco, tenore & auctoritate paribus, ſtatuimus, præſcribimus, & mandamus, ut, eveniente cujuslibet Antiſtis hujuſmodi obitu, ſtatim procedatur ad electionem Vicarii Capitularis, juxta morem, uſum, & conſuetudinem hactenus ſervatam; nimirum ubi Canonicorum Capitulum fuerit, vel a Canonicis dumtaxat, ſi ita in more jam poſitum, ſervatumque fuit, vel a Canonicis una cum aliis Eccleſiaſticis Viris, quos in in caſibus hujuſmodi ſemper interveniſſe, & ſuffragium ſuum in ea electione tuliſſe conſtat. Quando autem Capitulum Canonicorum non habeatur, ii Parochi ſive ſoli, ſive cum aliis Eccleſiaſticis Viris, juxta modum itidem, uſum, & conſuetudinem de præterito ſervatam, ad Vicarii Capitularis electionem habendam accedant. Sed in hiſce electionibus Vicariorum Capitularium quorumcumque volumus, præcipimus, & mandamus, ut omnino ſerventur Conſtitutiones Concilii Tridentini, præſertim in Seſſione vigeſimaquarta capite decimoſexto.

Et quando Vicar. General. decedente Episc. ſit habendus Vicar. Capitul.

§. 4. Inſuper volumus & mandamus, ut in iis locis, in quibus Venerabiles Fratres Antiſtites Ordinarii eorumdem locorum Reſidentiales, neque Capitulum Canonicorum, neque Parochos in ſuis Civitatibus, & Diœceſibus habent, ſed dumtaxat Sacerdotes aliquot, & Miſſionarii reperiuntur, per terras, & oppida diſperſi, ita ut, cum quemlibet Antiſtitem ejuſmodi mori contingat, inſimul convenire minime valeant, tunc Vicarius Generalis jam a defuncto Antiſtite conſtitutus, ipſo facto intelligatur, ſit, & habeatur Vicarius Capitularis, cum ſupra expreſſis facultatibus ad Vicarios Capitulares de jure ſpectantibus, exerceatque munus Vicarii Capitularis hujuſmodi, donec, & quouſque novus Antiſtes ab eadem Apoſtolica hac Sancta Sede deſignatus illuc advenerit, ac regimen ſuſceperit. Verum probe intelligentes, haud facile in iiſdem locis reperiri Eccleſiaſticos Viros, qui ſive Doctores, ſive Licentiati in Jure Canonico in aliqua Studiorum Univerſitate fuerint, quemadmodum pro Vicariatus cujuslibet ſive Capitularis, ſive Generalis munere obeundo requiritur; Nos earumdem partium calamitates commiſerantes, tenore & auctoritate paribus, quemcumque in Vicarium Capitularem, ut præmittitur, in caſibus antedictis eligendum, dummodo ad gubernium, & regimen habilis, & idoneus fuerit, nunc

pro

Pont. A. XVI. pro tunc talem esse, & haberi volumus, & declaramus, perinde ac si Doctor, sive Licentiatus in Jure Canonico fuerit.

Confirmantur superius statuta. §. 5. Decernentes easdem præsentes Literas, & in eis contenta quæcumque, semper firma, valida & efficacia existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri, & obtinere debere, & illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus & per omnia plenissime suffragari, sicque & non aliter in præmissis per quoscumque judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, & eorumdem Cardinalium Congregationes, & quovis alios quacumque præeminentia & potestate fungentes, & functuros, judicari, & definiri debere: ac irritum, & inane quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Derogat. contrariis. §. 6. Non obstantibus Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibusque, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, & quibuscumque aliis Decretis in genere, vel in specie, aut alias in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis, cæterisque contrariis quibuscumque. Cæterum vos, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, iisdem quoque, quibus Indiarum Orientalium Apostolicos Vicarios prosequuti fuimus, Apostolicis verbis, & adhortationibus prosequimur. Itaque ex Apostolicæ providentiæ, auctoritatisque nostræ ratione, maxime ad procurandam salutem animarum consentanea, a Nobis suscepta, atque unicuique vestrum præcepta animadvertite, quanta sit Apostolici muneris unicuique vestrum injuncta cura, atque apropter satagite, ut per assiduos labores, vigilantiam pastoralem, sollicitudinemque contendatis, ne quispiam Christi fidelium vobis commissorum, & de quibus ratio supremo Pastorum Principi æterno Judici reddenda est, pereat; sed potius ut omnes æternam salutem consequantur, & vobis merces vestris meritis debita a justo remuneratore Deo tribuatur. Nos interim cælestis præsidii auspicem Apostolicam Benedictionem in populos etiam vestrarum Diœcesum, vel Provinciarum redundaturam Vobis, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, peramanter impertimur.

Hortatio ad quoscumque Missionarios.

Exempl. fides. §. 7. Volumus autem, ut earumdem præsentium Literarum transumtis, seu exemplis etiam impressis, & a Congregationis Venerabilium Fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis Propagandæ Fidei præpositorum Præfecto, & Secretario pro tempore existentibus subscriptis, & sigillo ejusdem Congregationis munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Dat. 8. Augusti 1755. Pont. XV. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris: die VIII. Augusti MDCCLV. Pontificatus Nostri Anno Decimoquinto.

Cajetanus Amatus.

Anno 1755.



PONTIFICIUM DECRETUM L.

Super nullitate Matrimonii Violantis Josephæ Henriquez de Almada, & Ludovici Francisci de Assis Sanches de Baena editum, Apostolica auctoritate per Litteras in forma Brevis expeditas roboratur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

ETSI Matrimonialis Causa jam dudum inter dilectam in Christo filiam Violantem Josepham Henriquez de Almada puellam Nobilem Lisbonensem, ac dilectum filium Ludovicum Franciscum de Assis Sanches de Baena Ordinis Jesu Christi Commendatarium, super validitate, vel nullitate Matrimonii invicem, ut asserebatur, contracti vertens, non semel, sed iterum atque iterum in Congregatione Venerabilium Fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum proposita, ac secundum allata, & probata rationum momenta, pro validitate fuerat resoluta, atque per Apostolicas Nostras in simili forma Brevis litteras confirmata; tamen in eadem Congregatione Cardinalium die 13. currentis mensis Septembris, & anni 1755. maturiori examine, ob nova adducta documenta iterum expensa, & discussa, ita decisa fuit, quod nimirum Matrimonium hujusmodi irritum, ac nullum esset, ac foret, atque adeo dissolvendum: ea præsertim ratione, quod super impedimento duplicis quarti gradus consanguinitatis inter unam, & alterum intercedente, haud satis, atque idonee derogatum fuisset in Dispensatione impertita per Apostolicas in forma Brevis litteras die 12. mensis Septembris anno 1750. datas.

Pro Matrimonii validitate primum fuit a Congreg. Concilii pronunciatum.

Sed deinde pro Matrim. nullitate capta resolutio.

§. 2. Quoniam autem hujusmodi resolutio a memorata Congregatione Cardinalium super nullitate dicti Matrimonii prolata, haud satis, & sufficiens est, ut Contrahentes omnimoda libertate gaudent, transeundi scilicet, ut dicitur, ad secunda vota; cum juxta Constitutionem Nostram, tamquam regulam, & normam in Causis Matrimonialibus rite sanceque expediendis dicendisque præscriptam, atque alias editam, & propositam, resolutio antedicta per aliam uniformem resolutionem confirmari, atque iterum in laudata Congregatione Cardinalium necessario sæpedicta Causa reproponi debeat; Hine est, quod Nos serio considerantes non minus nova Partium dispendia, quam temporis jacturam in hac Matrimoniali Causa, a tot annis agitata, satis, superque inopportunam, ac perniciosam, de consilio etiam ejusdem Congregationis, postquam libellos, scripturasque pro utraque parte allatas, nec non Acta omnia hoc in gravissimo negotio confecta accurate expendimus, & examinavimus, tandem die 27. currentis mensis Septembris decretum hac super re edidimus, per

Non hinc tamen integrum erat partious ad secunda vota transire, obstante Constitutione Pont. qua cavetur in hujusmodi causis captam resolutionem per aliam uniformem confirmandam esse. Ex peculiaribus tamen causis Decretum edidit Pontifex, quo confirmata fuit reso-

LatioCongreg. pro nullitate Matrim. & permissum partibus ad secunda vota transire.

per quod sententiæ laudatæ Congregationis Concilii consentientes, declaravimus, ac statuimus, Matrimonium antedictum inter Violantem Josepham, & Ludovicum Franciscum Nobiles Lisbonenses contractum, esse, ac fore irritum, & nullum, necnon unam, & alterum in ea quidem omnimoda libertate esse, ac fore, ad alia vota, quoties vero aliud non obstet canonicum impedimentum, libere, & licite transeundi: Quod sane decretum dilecto filio Magistro Josephu Alexandro Furietto ejusdem Congregationis Concilii Secretario tradendum mandavimus, ut inter Acta sæpedictæ Congregationis reponatur, ac servetur.

Apostol. auctorit. per has litteras præfatum Decret. roboratur

§. 3. Antedictum itaque Decretum nostrum, quo firmius subsistat, & servetur exactius, Apostolica etiam auctoritate tenore præsentium confirmamus, illudque inviolabili Apostolicæ firmitatis robore communimus. Decernentes, Decretum præfatum, & præsentes nostras Litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, dictisque Violanti Josephæ, & Ludovico Francisco in omnibus, & per omnia plenissime suffragari debere; sicque, & non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, & eorumdem Cardinalium Congregationes, necnon Apostolicæ Sedis Nuntios, & quosvis alios quacumque præeminentia, & potestate fungentes, & functuros, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Earumd. firmitati consulitur, sublata aliter judic. potestate.

Derogat. contrariis

§. 4. Non obstantibus Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibusque, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, & quibuscumque aliis Decretis in genere, vel in specie, aut alias in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut earumdem præsentium literarum transumptis, seu exemplis etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Exempl, fidea.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 30. Septembris, 1755. Pontificatus nostri Anno Decimosexto.

Loco † Annuali Piscatoris.

Cajetanus Amatus.

Pontificii Decreti tenor.

Orta controversia super validitate Matrim. tum quia non fuit initum coram proprio

CUM super Matrimonio, prævia dispensatione super impedimento quarti gradus consanguinitatis a fel. rec. Clemente PP. XII. concessa, in Civitate Zamorensi contracto inter Violantem Josepham Enriquez de Almada, & Aloysium Franciscum Assis Sanchez de Baena, & nunquam carnali copula consummato, contentio exorata fuerit, tum quia Violantes asserebat, illud non fuisse contractum coram proprio contrahentium Parocho, tum quia comprobare nitebatur, a se integra fuisse revocatum Mandatum, quod Procuratori dederat, ut Matrimonium contraheret; controversiæ definitio a Nobis commissa fuit Congregationi Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum: & cum ipsi post nonnulla responsa, aperiendæ veritati maximopere conducentia, binas tandem ediderint resolutiones Matrimonii validitati faventes, petente prædicto Aloysio Francisco, juxta morem fuerunt eædem confirmatæ per nostras Literas Apostolicas in forma Brevis expeditas *die* 8. *Julii* 1750. Judicium favorabile validitati Matrimonii bis latum, &, uti supradictum est, a Nobis confirmatum, completum, & terminatum dici poterat, ad tramites Constitutionis a Nobis editæ super ordine, & forma causarum Matrimonialium, quæ incipit: *Dei Miseratione*, & quæ est *trigesimatertia in nostro Bullario Tom. 1.*

Parocho, tum quia a Muliere fuit re integra revocatum mandatum ad contrahendum.

A Congregat. Concilii validum judicatum, & Apostol. literis hujusmodi judicium approbat.

§. 2. Sed aliter res se habuit, instaurata videlicet controversia contra validitatem Matrimonii, non ex quo contractum fuisset coram Parocho illegitimo, aut post revocatum Procuræ Mandatum, sed ex alio disparato capite, uti mox exponetur. Violantes, & Aloysius Franciscus non erant conjuncti tantum tertio, & quarto consanguinitatis gradibus, sed erant conjuncti duplicibus tertio, & quarto gradibus a duplici latere provenientibus: dispensatio autem concessa a Nostro Prædecessore Clemente PP. XII. quartum tantummodo, & ad summum tertium gradum comprehendebat, nec se extendebat ad duplicem tertium, & quartum gradum. Cumque, instante Aloysio Francisco, fuerint a Nobis expeditæ Literæ Apostolicæ in forma Brevis *die* 12. *Septembris* 1750., quarum ope duplicitatis gradus impedimentum sublatum dici poterat, sed sanatoriæ gratiæ concessio eo sub obtentu facta sit, quod Violantes tunc esset ignara novi impedimenti duplicitatis gradus, inter ipsam, & Aloysium intercedentis, & Violantes provinciam assumpserit comprobandi, quod tempore concessionis gratiæ, & expeditionis Brevis sanatorii, ipsa erat conscia novi impedimenti, jusque suum perfecte cognoverat; ex his instaurata est controversia contra validitatem Matrimonii, non ex quo contractum fuisset coram Parocho non proprio contrahentium, vel ex quo initum fuisset post revocatum procuræ mandatum, uti supra dictum est; sed ex alio disparato capite, seu fundamento, quod videlicet contractum fuisset, vigente impedimento dirimente, per Apostolicas Litteras nullatenus sublato.

Instaurata controversia ex alio capite nullitatis nimirum quod impetrata a Clemente XII. dispensatio gradus non comprehend. quibus invicem contrahentes erant conjuncti

§. 3. Delata ad Nos novæ prætensionis notitia, ejus definitio eidem memoratæ Congregationi Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum fuit a Nobis commissa, ea tamen adjecta conditione, ut de validitate, aut nullitate Matrimonii cognoscerent, habita tantum ratione sufficientiæ, aut insufficientiæ derogationis obtentæ super impedimento gradus, nec ulla habita consideratione aliarum rationum, ob quas præcedenter, & in præteritis causæ propositionibus, pro-

Delata iterum quæstio ad Congreg. Concilii, ea tamen lege, ut de nova solummodo controversia cognosceret.

mota

Pro nullitate Matrimonii Produit responsum.

erat ... instantia pro nullitate Matrimonii. Ad tramites impositæ legis examen assumptum est, adhibitisque opportunis diligentiis, communibus tandem suffragiis edita est resolutio contra validitatem, & pro nullitate Matrimonii, Defensore Matrimonii ad tramites Nostræ Constitutionis constituto, suo munere, de more, egregie tum voce, tum scriptis functo; exhibito tantum in posteriori Causæ propositione ab Aloysio Francisco supplici libello, in quo se, & jura sui Matrimonii judicio Congregationis submittere professus est.

Altera superaccedere debuisset resolutio praeced. conform. juxta leg. a Pont. traditam in sua Constitutione.

§. 4. Unica resolutio favens nullitati Matrimonii, juxta memoratam Nostram Constitutionem, non sufficit, ut judicium absolutum dici possit, cum altera resolutio præcedenti conformis accedere debeat. Pro totius ergo negotii finali absolutione, necessarium fuisset, ut Causa iterum in Congregatione proponeretur, & alia ederetur resolutio præcedenti conformis: sed, cum id fieri nullatenus posset absque novis expensis, & longioris temporis mora, maximopere inopportuna in causa Matrimoniali a longo tempore introducta, non obstante gravi ætate, in qua sumus constituti, atque pariter obstantibus molestis negotiis, quibus quotidie vexamur, & opprimimur, inhærentes etiam institutioni prædictorum Cardinalium, qui in Congregatione uniformibus suffragiis censuerant Matrimonium fuisse nullum, quique expediens futurum esse dixerant, ut posthabita nova propositione in Congregatione, Nos ipsi rem totam perpenderemus, laborem assumpsimus scripturas Congregationi exhibitas perlegendi, & omnia, & singula, quæ a scribentibus fuerant deducta, ponderandi, ut, quatenus judicium Nostrum conforme fuisset resolutioni Congregationis, superabundanter dici possent adimpleta, quæ a Nobis in Constitutione Nostra statuta sunt; & quatenus difforme fuisset, nulla amplius superesset de validitate Matrimonii dubitatio.

Ex pontificibus examen circumstantiis controversiæ cognitionem ipse Pont. assumpsit.

Tria quæstionis capita exponuntur.

§. 5. Tria sunt, de quibus actum est in Causæ discussione. Primum est, an pro validitate Matrimonii necessaria fuerit dispensatio a Nobis concessa, permittens, ut non obstante impedimento duplicis gradus, Matrimonium contrahi posset, vel potius sufficiens fuisset præcedens dispensatio a Nostro Prædecessore concessa, quæ impedimentum sustulit tertii, & quarti gradus. Secundum, an dispensatio a Nobis concessa, eo sub præsupposito facta sit, quod tempore concessionis Violantes ignoraret impedimentum duplicitatis gradus. Tertium, an tempore expeditionis novi Brevis, Violantes ignoraret, seu potius conscia esset impedimenti duplicitatis gradus. Ex horum quippe dubiorum resolutione, prout uno, vel altero modo fieri contingat, judicium pendet validitatis, aut invaliditatis Matrimonii contracti.

De primo capite agitur. Communior est Doctor. Sententia, ut impedimentum ex duplicitate gradus derivans ad obtinendam dispensationem exponatur.

§. 6. Ducto autem initio a primi examine puncti, cum in Tribunalibus, & communiori calculo a scribentibus ea opinio recepta sit, quæ pro validitate dispensationis, & consequenter Matrimonii, quod dependenter ab ea contrahitur, requirit, ut conjunctio proveniens ex duplicitate gradus exponatur, & quod eidem derogetur, seu quod, ea minime obstante, permittatur, ut conjuncti duplici consanguinitatis gradu Matrimonium inter se contrahere possint; suo marte sequitur, pro validitate Matrimonii fuisse necessariam novi Brevis expeditionem, per quam impedimentum duplicis consanguinitatis gradus de medio tolleretur, nec sufficere potuisse primum Breve derogans impedimento quarti, seu tertii, & quarti gradus. Hoc quippe Breve sufficiens fuisset, si Violantes, & Aloysius Franciscus fuissent conjuncti simplici tertio, & quarto gradu, juxta Constitutionem sanctæ memoriæ Pii Quinti *in 23. Bullarii tom. 2.* ubi, excepto casu, quod vir, & mulier primum consanguinitatis, seu affinitatis gradum attingerent, in quo protestatus est, se nolle dispensare, quoad reliquos gradus decrevit, pro validitate dispensationis satis esse expressionem remotioris gradus, obtentis postea super propinquiore literis declaratoriis, juxta quoque communem Doctorum sententiam in Tribunalibus receptam, illicitum tantum est, sed non invalidum Matrimonium, quod contrahitur ope dispensationis obtentæ super quarto gradu, nulla tertii gradus facta mentione, & antequam literæ declaratoriæ præscriptæ a S. Pio V. fuerint obtentæ: prout, dum in minoribus Secretarii Concilii munere fungeremur, fuse a Nobis comprobatum est, & a Congregatione admissum in discussione Causæ *Lucerien. Nullitatis Matrimonii*, quæ fuit proposita, & resoluta *die 18. Martii 1722.* uti videri potest *Tom. 2. Thesauri Resolutionum* prædictæ Congregationis, ubi noster discursus una cum Resolutione typis editus est. Sed, cum prædicta omnia sibi vindicent locum in simplicis impedimento tertii, & quarti gradus, & non in impedimento duplicis consanguinitatis gradus; nemo est, qui non videat, pro validitate Matrimonii, de quo nunc agitur, nullatenus fuisse sufficientem Dispensationem a Nostro Prædecessore concessam, quæ tertii, & quarti gradus impedimentum sustulit, sed aliam prodiisse validitate fuisse necessariam, cujus ope duplex ex duplicitate gradus impedimentum derivans de medio tolleretur.

Nunc vero res est, non de tertio & quarto, sed de duplici consanguinitatis gradu. Itaque debuitur novam dispensationem fuisse necessariam.

Secund. controversiæ caput examinatur.

§. 7. Admissa necessitate expeditionis novi Brevis, & admissa primi in sufficientia pro validitate Matrimonii, sequitur, ut videatur, an secundi Brevis facta fuerit concessio eo sub præsupposito, quod tunc Violantes ignoraret impedimentum duplicitatis gradus. At si Aloysius Franciscus exorans pro concessione novi Brevis, ut remanere posset in Matrimonio, non obstante impedimento duplicitatis gradus, exposuit, se timere, ne scandala orirentur, si hujus novi impedimenti notitia ad Violantem deveniret; si cohærenter ad hæc facta fuit concessio Brevis, exclusa necessitate novi consensus a Violante præstandi, vel quod ipsa de novo impedimento certior fieret, ut ex lectura Brevis plane dignoscitur, ex his evidenter desumitur, novæ gratiæ concessionem emanasse eo sub præsupposito, quod Violantes tempore concessionis ignoraret impedimentum descendens ex duplicitate gradus: & eo fortius, cum in eodem Brevi legatur, gratiam debere in suo robore permanere, si post ejus con-

Ex ipso Brevi patet novam dispensationem ideo fuisse concessam, quia putatum mulier ignorasse impedimentum.

Anno 1755.

Gratia ex secundo Brevi concessa dispensationem importat in radice Matrim. cujus ope nulliter contracti Matrim. effectus de medio tolluntur.

concessionem notitia impedimenti ad Violantem devenisset, quæ circumstantia evidenter evincit, comprobatque, gratiam fuisse eo sub præsupposito concessam. Porro gratia concessa importat dispensationem in radice Matrimonii, quæ a Romanis Pontificibus concedi consuevit, urgente magna causa, & quando agitur de impedimento Matrimonii, ortum habente, non a Jure Divino, aut naturali, sed a Jure Ecclesiastico; & per eam non fit, ut Matrimonium nulliter contractum, non ita fuerit contractum, sed effectus de medio tolluntur, qui ob hujusmodi Matrimonii nullitatem, ante indultam dispensationem, atque etiam in ipso Matrimonii contrahendi actu, producti fuerunt; de quibus omnibus a Nobis fuse actum est, dum in minoribus Secretarii Congregationis Concilii munere fungeremur in Causa *Pragen. Matrimonii*, quæ fuit proposita die 13 *Junii* 1720., 16. *Januarii* 1723., 28. *Augusti ejusdem anni*, & tandem resoluta die 18. *sequentis Septembris*, uti videri potest *tom.* 1. & 2. *Thesauri Resolutionum* dictæ Congregationis, ubi typis edita inveniuntur ea omnia, quæ tunc a Nobis deducta fuerunt. Cumque

Solius Romani Pont. est eam concedere, & conditiones quascumque præscribere.

In casu, de quo agitur, statuta conditio dici potest, mulierem tempore concessionis novum impedimentum latere.

solius Romani Pontificis sit, non solum dispensationes in radice Matrimonii indulgere, sed etiam conditiones statuere pro validitate gratiæ adimplendas; in ea, de qua nunc agitur, ea quodammodo statuta dici potest conditio, quod, tempore concessionis Violantes novum impedimentum ignoraret, ne ipsa contradicente, & obnitente, prout contigisset, si impedimentum scivisset, concessa dispensatio diceretur: in hoc quippe rerum themate factum est, atque concessum, quidquid fieri, aut concedi poterat, ut Matrimonium, cujus validitas fuerat approbata, persisteret; nec mulieri sublata est facultas impugnandi ex novo capite validitatem, si novi impedimenti notitiam, tempore concessionis gratiæ, novæque dispensationis, habuisset, nulla habita consideratione notitiæ supervenientis post concessionem Brevis; ea quippe superveniens superveniret post sublatum ope novæ dispensationis duplicitatis gradus impedimentum.

Tertium caput expenditur, & probatur, mulierem scivisse novum impedim. tempore concessionis gratiæ.

§. 8. Post hæc nihil aliud remanet, quam, ut videatur, an tempore concessionis gratiæ Violantes haberet notitiam novi impedimenti: Cumque ex documentis, & testibus quacumque exceptione majoribus demonstratum sit, quod Violantes impedimenti notitiam, ante concessionem, & tempore concessionis gratiæ, habuerat, & habebat, & omnia parabat necessaria pro instauranda controversia super nullitate Matrimonii in vim novi impedimenti, cui in primo Brevi non fuerat derogatum; nedum approbamus Congregationis Concilii judicium ultimo loco prolatum pro nullitate Matrimonii, sed hoc nostro Decreto interesse Congregationis Concilii asservando, & per Literas Apostolicas in forma Brevis etiam corroborando, dicimus, & pronunciamus, Matrimonium contractum inter Violantem Josepham Enriquez de Almada, & Aloysium Franciscum Sanches de Baena; nullitatis vitio laborare, & quatenus aliud Canonicum non obstet im-

Judicium itaque Congreg. pro nullitate Matrimonii approbetur, & transitus ad secunda vota permittitur.

pedimentum, posse utrumque ad alia vota transire.

Pont. A. XVI.

Datum apud S. Mariam Majorem die 27. Septembris 1755.

Dat. 27. Septemb. 1755.

BENEDICTUS PAPA XIV.

QUÆ, ET QUALIS,

LII.

Conveniat exemptio ab Archiepiscopi Neapolitani jurisdictione, Hospitali S. Angeli a Nido nuncupat., ejusdemque Ecclesiæ, & personis, decernitur & declaratur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Præcip. Pont. studium in componendis inter Personas Eccl. controversiis.

PRÆCLARUM semper fuit, ac laudabile, opportuno consilio adversus ea occurrere, quæ Divinum cultum imminuere, bonumque publicum perturbare videntur; eas præsertim controversias Apostolica auctoritate dirimendo, quæ animorum dissensionem in rebus Ecclesiasticis foventes, mutuam caritatem labefactant, & quasi fomes sunt aliorum innumerabilium malorum. Quamobrem sæpe Nos Prædecessorum Nostrorum exemplis inhærentes, quanquam gravissimis aliis curis, quæ ab Apostolico ministerio disjungi nequeunt, assidue implicati sumus, haud tamen prætermisimus causas dissensionum hujusmodi ad Nos avocare, illas diligenter examinare, nostrisque oculis perscrutari, ac cognoscere. Quos quidem conatus, laboresque Nostros, qui veræ solidæque pacis auctor est Deus, pro sua in Nos immensa benignitate approbare & benedicere dignatus est; nam inter illas, vel Ecclesias, vel personas, ad quas Decreta Nostra direximus, insperatam ante concordiam, non sine magno Nostro, ipsarumque partium gaudio, vidimus plenissime restitutam.

Vetustissima controversia inter Archiepisc. Neapolit. & Deputatos Sedilis a Nido.

§. 2. Porro ejusmodi conditionis ac naturæ, cum adhuc in minoribus versaremur, eam controversiam existimavimus; quæ sæpius excitata est inter Deputatos Sedilis, quod a Nido appellant, & Archiepiscopos pro tempore Ecclesiæ Neapolitanæ; eo quod in varios diversosque sensus distraherentur, tum Litteræ quædam Apostolicæ felicis recordationis Prædecessoris Nostri Martini Papæ V. die 24. Aprilis anno 1426., seu veriori tempore, datæ ad bonæ memoriæ Raynaldum S. R. E. Cardinalem Brancaccium nuncupatum, quum hic Hospitale S. Angeli a Nido in Civitate Neapolis tunc temporis pene dirutum a fundamentis restituere, novaque dote, ex bonis sibi a Deo collatis, ditare proposuisset: tum nonnulla pro ipsius Hospitalis administratione non ita multo post ab eodem Cardinali Apostolica auctoritate statuta die 11. Martii 1427. tum demum aliud Apostolicum Breve similis recordationis Prædecessoris pariter Nostri Pauli Papæ III. expeditum ex officio Cardinalis Pœnitentiarii:

Unde primum exorta.

Ita-

Frustra ad easdem eradicandas hactenus adlaboratum.

Itaque quum dissensiones istæ nec longi temporis dinturnitate molliri, nec decretis seu resolutionibus Ven. Fratrum Nostrum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum extingui potuerint; quin potius novissimis temporibus magis magisque visæ fuerint recrudescere, eo quod reperta dicebantur vetusta quædam documenta, quæ vel incognita prius erant, vel non satis probata: propterea, quum primum Dilectum Filium Nostrum Antoninum S. R. E. Presbyterum Cardinalem Sersalium nuncupatum, modernum ex concessione & dispensatione Apostolica Neapolitanæ Archiepiscopalis Ecclesiæ Præsulem, & coram, & per litteras, proclivem propensumque deprehendimus ad ea probanda, atque amplectenda, quæ a Nobis in gravi hoc negocio decernerentur, & ex corde cupere, ut finis aliquando tot litibus imponeretur, quas Archiepiscopi Prædecessores non alio sustinuerant animo, nisi ut ipsis vitio verti non posset, quod jura Ecclesiæ suæ indefensa reliquissent: hæc omnia statim Carissimo in Christo Filio Nostro Carolo utriusque Siciliæ Regi Illustri denunciavimus, qui non modo propositum Nostrum commendavit, sed etiam pietate, qua præditus est, maxima, studioque Religionis incensus, magnopere Nos impulit, ut illud quamprimum executioni mandaremus.

Has omnes ad se avocat, supprimitque Pont.

§. 3. Quare Causam & litem, quæ inter Cardinalem Archiepiscopum ex una parte, & ab alia inter Sacristam seu Rectorem Hospitalis & Ecclesiæ SS. Angeli & Andreæ a Nido, ac illius Gubernatores in Urbe Neapolis (cujus quidem litis verum statum hic pro expresso haberi volumus) eum omnibus & singulis incidentibus, & emergentibus, annexis, & connexis, rebusque aliis tam deductis, quam non deductis, a quocumque Judice Tribunali, & Congregatione, & præsertim a prælaudata Congregatione Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, ad Nos ipsos avocantes, eamque omnino supprimentes, & extinguentes; motu proprio, ex certa scientia, & matura deliberatione Nostra, ac de plenitudine Apostolicæ Auctoritatis declaramus atque decernimus virtute dictarum litterarum in limine fundationis, seu reædificationis concessarum a Martino V. Prædecessore Nostro, ad supplicationem dicti Raynaldi Cardinalis Brancacci, nec non aliarum Pauli III. similiter Prædecessoris, dictorumque Statutorum, sive Ordinationum ejusdem Cardinalis Brancacci.

Per opportunas Litterarum Apostolicar. & Statut. Hospital. hic subjectas declarationes.

Exempt. Hospital. ejusdemque Eccl. Oratorii, bonorum, &c. ab ordinaria & Deleg. Archiep. jurisdictione.

§. 4. In primis Hospitale S. Angeli a Nido, ejusque Ecclesiam exteriorem, nec non Oratorium, seu Cappellam interiorem, bona, redditus, jura, & pertinentias cujusvis generis universas, fuisse, & esse pleno jure exempta a quocumque dominio, visitatione, potestate, & jurisdictione tam Ordinaria, quam delegata Archiepiscopi pro tempore Civitatis Neapolis, nobisque, & S. Sedi Apostolicæ immediate subjecta.

Duum virorum Electio, eorumque in administrandis redditibus auctoritas.

§. 5. Rursus & secundo loco: Ad Universitatem Nobilium memorati Sedilis a Nido spectare & pertinere jus eligendi quolibet anno duos ex eorum gremio Nobiles Viros, quorum unus sit semper de Domo de Brancaccis; hisque duobus, ut præfertur, electis, competere ejus, & potestatem omnes fructus, redditus, & proventus, obventiones, & legata ad dictum Hospitale, Ecclesiam, & Cappellam quovis modo pertinentia, & quæ pertinebunt imposterum exigendi, petendi, recipiendi, & de receptis quietandi; necnon recepta pro commodo, & utilitate dictorum Hospitalis, Ecclesiæ, & Cappellæ, ac Ministrorum illis inservientium expendendi, & dispensandi, prout ipsis videbitur expedire, & necesse erit, in quocumque judicio agendi, experiendi, respondendi, & prosequendi.

Eorum est eligere Sacristam seu Rectorem Hospitalis.

§. 6. Prædictos duos Nobiles, ut supra electos, & in posterum eligendos habere insuper jus & potestatem deputandi atque eligendi in Sacristam, seu Rectorem Hospitalis, & Ecclesiæ, unum Clericum, seu Presbyterum ad nutum, & voluntatem ipsorum quandocumque amovibilem, qui tamen tempore ipso deputationis hujusmodi, sit, ac reperiatur ab Ordinario suo rite, & canonice ordinatus, consuetisque litteris testimonialibus super vita, & honestate, ab ipso suo Ordinario debite ac de recenti munitus.

Nec non viginti quatuor tantum Clericos, seu Presbyteros eidem inservientes.

§. 7. Item dictos duos Nobiles habere jus, & potestatem eligendi, ultra memoratum Sacristam, seu Rectorem, alios viginti quatuor, sed non ultra, Clericos, vel etiam Presbyteros, pro servitio ipsius Hospitalis, ejusque Ecclesiæ, & Oratorii, nec non pro cura, & custodia Bibliothecæ, ad ipsorum nutum & voluntatem quandocumque similiter amovibiles: dummodo tamen sint, & unusquisque eorum sit ab Ordinario suo, & supra rite, & canonice ordinatus, ejusque litteris testimonialibus de recenti munitus, & quatenus eligantur Presbyteri, dummodo isti, & unusquisque eorum habeant a Curia Archiepiscopali licentiam, quæ nondum expiraverit, celebrandi in Civitate, & Diœcesi.

Itidemque & decimo sexto Minist. Laicos, omnes ad nutum amovibiles.

§. 8. Habere etiam dictos duos Nobiles jus, & potestatem eligendi ad eorum nutum, & voluntatem quandocumque amovibiles, & cum assignatione congrui Salarii sexdecim, & non ultra, Ministros Laicos, pro servitio Infirmorum, curaque & custodia Hospitalis, Ecclesiæ, & Bibliothecæ, prout ipsi duo Nobiles, & Sacrista, seu Rector ordinaverint.

Duum virorum exemptio a quacumque jurisdictione Archiep. quoad gestam administrationem.

§. 9. Præterea dictos duos Nobiles esse, & intelligendos esse, quoad administrationem ipsis incumbentem, liberos totaliter & exemptos a quacumque visitatione, correctione, & jurisdictione tam Ordinaria, quam delegata Archiepiscopi; ita ut ipsi Archiepiscopo neque de bonis, & redditibus Hospitalis per eos administratis, neque delegatis Hospitali relictis, aut in posterum relinquendis, etiam cum onore Missarum, rationem ullam reddere vel exhibere teneantur; sed solum finito anno, teneantur de receptis, & expositis, ac gestis, & administratis, rationem & computum suis successoribus reddere, ac eis, quod superest, assignare; & si aliquid mali gesserint, aut administraverint, vel aliqua inter eos discordia orta fuerit, declaramus atque decernimus, spectare ad Universitatem Nobilium dicti Sedilis, vel ad quinque Nobiles per illam deputandos jus & potestatem eos coercendi, & compellendi ad debitam satisfactionem absque ulla ingerentia Archiepis-

piscopi, salva dumtaxat, ut infra, auctoritate Sedis Apostolicæ.

Similis exemptio Sacristæ seu Rectoris actu inservientis.

§. 10. Item declaramus, atque decernimus Sacristam, seu Rectorem Hospitalis a duobus Nobilibus, ut supra, electum, toto tempore, quo in hujusmodi Officio permanserit, esse, atque intelligendum esse totaliter exemptum a quacumque visitatione, & jurisdictione tam Ordinaria, quam Delegata Archiepiscopi, Nobisque, & Sedi Apostolicæ immediate subjectum.

Itidemque & 24. Clericor. seu Sacerdotum aliorumque 16. Ministr.

§. 11. Item esse similiter exemptos a quacumque visitatione, & jurisdictione tam Ordinaria, quam Delegata Archiepiscopi, prædictos vigintiquatuor Clericos, seu etiam Presbyteros, nec non dictos alios sexdecim Ministros Laicos, qui memoratis duobus Nobilibus, ut supra, electi fuerint pro servitio Ecclesiæ, Hospitalis, & Bibliothecæ pro toto tempore, quo unusquisque ipsorum in Officio sibi assignato permanserit; ita quod Archiepiscopus ratione delicti, vel contractus, aut rei, de qua agitur, ubicumque committatur delictum, ineatur contractus, aut res ipsa consistat, nullam possit in eorum personas, & bona jurisdictionem, potestatem, visitationem, seu dominium, nec jure Ordinario, nec jure delegato, exercere, vel ab ipsis computum, seu rationem exigere.

Præfati Clerici seu Presbyteri, Laicique Ministri quandonam expressa exemptione gaudere incipiant.

§. 12. Utque hac in parte omnis in posterum, circa numerum, & personas exemptorum, turbarum occasio præventive submoveatur, Sacristæ seu Rectori Hospitalis pro tempore existenti districte injungimus, ut Syllabum seu Rotulum diligenter conficere, & quoties propter mutationem personarum opus fuerit, renovare itidem teneatur, in quo scripta sint nomina, & cognomina singulorum vigintiquatuor Ecclesiasticorum, & sexdecim Laicorum prædictorum, ipsumque Rotulum propria manu subscriptum, & sigillo Hospitalis munitum Nuntio Apostolico Neapoli residenti, ut eum pro notitia ad Archiepiscopum transmittere possit, tradere, & consignare debeat: ita ut nemo ex prædictis Ecclesiasticis, & Laicis utcumque electis, & deputatis a dictis duobus Nobilibus, exemptione aliqua nisi post hujusmodi consignationem gaudere, & multo minus aliquis sive Clericus, sive Presbyter, qui intra præfixum numerum dictorum vigintiquatuor, in Rotulo, ut supra, consignato, descriptus non reperiatur, exemptionem aliquam allegare possit, vel intuitu alicujus Cappellaniæ, vel ex quo pro sua devotione, aut recepta etiam consueta eleemosyna, vel denique ex alioquovis titulo, seu prætextu, ad Ecclesiam exteriorem Hospitalis, sive ad Oratorium, & Cappellam interiorem, accesserit, aut accedat pro celebrandis inibi Missis, aut aliis Divinis Officiis peragendis. Hos enim omnes, tamquam nullo pacto exemptos, volumus, atque decernimus, ut nequidem ad celebrandas Missas in Ecclesia, seu Oratorio admittantur, nisi exhibita Sacristæ seu Rectori consueta licentia Curiæ Archiepiscopalis celebrandi in Civitate & Diœcesi, quæ nondum expiraverit.

Iidem omnes Rectoris jurisdict. subjiciuntur.

§. 13. Declaramus itidem, atque decernimus, Rectorem, seu Sacristam Hospitalis a duobus Nobilibus, ut supra, electum, toto tempore, quo in hujusmodi Officio duraverit, habere potestatem & jurisdictionem super dictos vigintiquatuor Clericos, seu Presbyteros, nec non super dictos sexdecim Laicos Ecclesiæ, Hospitali, & Bibliothecæ additos, eisque respective inservientes, postquam tamen in Rotulo, ut supra, consignato descripti fuerint, & non prius; ipsosque corrigendi, puniendi, excommunicandi, & omnem jurisdictionem Ecclesiasticam in eos exercendi, quotiescumque contingat, ipsos in delictum, seu crimen aliquod incidere.

Rectoris, aliorumque Sacerdotum facultas in audiendis Confessionib. ceterisq. Sacram. ministrandis.

§ 14. Item declaramus, atque decernimus Sacristam, seu Rectorem, & alios vigintiquatuor Ecclesiasticos in Rotulo descriptos, si Presbyteri fuerint, posse suas invicem, atque Infirmorum ibidem decumbentium, nec non etiam dictorum sexdecim Ministrorum Laicorum Sacramentales Confessiones audire, & Sacram Eucharistiam, atque Oleum Sanctum in ipso Hospitali, & respective in ejus Oratorio, vel Ecclesia eisdem ministrare, atque alia facere, quæ circa hæc necessaria fuerint, & opportuna: dummodo tamen ab Archiepiscopo approbati fuerint, vel generaliter ad Confessiones audiendas in Civitate, & Diœcesi, vel etiam in genere pro Hospitalibus; & dummodo insuper Oleum Sanctum infirmorum per eos quotannis accipiatur, consueto ritu, & tempore, ab Ecclesia Cathedrali Metropolitana, quemadmodum illud accipiunt, & accipere tenentur Regulares, & cæteri exempti.

Accedere non tenentur ad Processiones ab Archiepisc. quocunque jure indictas.

§. 15. Item Rectorem seu Sacristam præfatum, nec non dictos alios vigintiquatuor Clericos seu Presbyteros, Hospitali, ut supra, addictos, non teneri accedere neque ad Synodum, neque ad publicas & generales Processiones, aut alias quasvis functiones Ecclesiasticas, ab Archiepiscopis pro tempore jure Ordinario, sive etiam Delegato indicendas; & quatenus ipsi Processionem aliquam facere velint, posse eas facere, dummodo faciant tempore diverso ab illis indictis ab Archiepiscopo, easque ducant prope muros Ecclesiæ, exterioris dumtaxat. In ea vero Processione, quam Sacrista, & Presbyteri Hospitalis facere solent die Festo S. Candidæ, ad effectum accipiendi illius Imaginem sive statuam ab Ecclesia Metropolitana, declaramus atque decernimus teneri eos observare Ordinem & formam, quam cæteri omnes observant, quando ob eamdem causam accipiendi statuas suorum Patronorum accedunt ad ipsam Ecclesiam Metropolitanam.

Suas ipsi Processiones an, & quomodo ducere debeant.

Indulg. publicare dimissorias concedere, aliaque id genus attentare prohibentur.

§. 16. Item declaramus, atque decernimus, Sacristæ, seu Rectori Hospitalis nullo pacto licere, & multo minus alicui ex dictis vigintiquatuor Ecclesiasticis, Indulgentias, seu Jubilæum publicare, aut litteras dimissorias ad Ordines alicui, etiam ex ipsis vigintiquatuor, concedere, aut publicare Monitoria pro rebus subtractis, aut deperditis, aut reos extrahere ab eorum Ecclesia, & Hospitali, aut vestibus, vel insignibus Prælatitiis inter ipsam Ecclesiam, & Hospitale, & multo minus extra illa, uti, & generaliter nullam aliam sibi assumere

fa-

 facultatem, præter eas, quæ in hisce nostris litteris exprimuntur.

Rectoria facultas exercitia spiritualia exhibendi.

§. 17. Eidem tamen Sacristæ, seu Rectori de benignitate Apostolica concedimus, ut per se, vel per alium exercitia spiritualia semel in anno, sed clausis januis intra Ecelesiam sive Oratorium Hospitalis, iis dumtaxat, qui exemptione, ut supra, gaudere debent, libere, & licite præbere possit, cum scientia tamen, atque intelligentia Nuntii Apostolici Neapoli residentis: alio vero quovis tempore, casu, & occasione, nolumus omnino, quod intra Ecclesiam, Oratorium, aut Hospitale prædictum, sive publice, sive privatim conciones habeantur, aut quod non exempti ad prædicta exercitia spiritualia ullo unquam tempore admittantur, non obtenta prius, & qualibet vice licentia in scriptis ab Archiepiscopo.

Limitata facultas exponendi semel in mense Sanctissimum Sacrament. irrequisito Arch.

§. 18. Ad hæc eidem Hospitali de Apostolica benignitate similiter concedimus, ut semel in quolibet mense, idest prima die Dominica horis Vespertinis, Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum in ejus Ecclesia exteriori, absque alia Archiepiscopi licentia publicæ adorationi exponi possit, servatis tamen legibus, & regulis ab Atchiepiscopo præscriptis pro expositionibus hujusmodi rite peragendis in aliis Civitatis Ecclesiis; & quatenus alio quocumque die, præter diem ut supra, præstitutum, Sanctissimum Sacramentum exponi velit, eo casu licentia in scriptis ab Archiepiscopo qualibet vice obtineri debeat.

Justissima præservatio reverentiæ & obsequii, Archiep. ab omnibus, etiam exemptis, ubique exhibendi.

§. 19. Ulterius declaramus, atque decernimus exemptionem, qua supra fruuntur, & gaudent, fruique & gaudere debent vigore dictarum litterarum Apostolicarum Martini V. & Pauli III. nec non Ordinationum, seu Statutorum præfati Cardinalis Braneacci, Hospitale, ejusque Ecclesia exteriur, & Cappella interior, duo Nobiles Deputati, Sacrista seu Rector, nec non alii vigintiquatuor Clerici, seu Presbyteri, & sexdecim Ministri laici in Rotulo, ut præfertur, describendi a quacumque jurisdictione tam ordinaria, quam delegata, visitatione, potestate, & dominio Archiepiscopi, intelligendam semper esse, salva reverentia eidem Archiepiscopo de jure debita ab omnibus, & quibuscumque exemptis, non solum extra, sed etiam intra ipsum Hospitale, ejusque Ecclesiam, atque Oratorium.

Recensitæ omnes personæ ut supra exemptæ declarantur immediate subjectæ S. Sedis auctoritati & jurisdictioni.

§. 20. Ac tandem declaramus, atque decernimus dictam exemptionem, & respective jurisdictionem, quam superius competere diximus Sacristæ, seu Rectori in dictos vigintiquatuor Clericos, seu Presbyteros, & alios sexdecim Laicos, puniendi, excommunicandi, & corrigendi; necnon facultatem eidem Sacristæ, dictisque aliis Presbyteris attributam, excipiendi Confessiones Sacramentales ipsorum Exemptorum, atque infirmorum in dicto Hospitali decumbentium, prout etiam administrandi iisdem infirmis alia Sacramenta Sanctissimæ Eucharistiæ, & Extremæ Unctionis, ac præbendi, ut supra, semel in anno januis clausis Exercitia Spiritualia, atque exponendi semel in mense prælaudatum Sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum, intelligi semper debere, salva in omnibus nostra, & Sedis Apostolicæ auctoritate, cui, vigore ipsarum litterarum Martini, & Pauli Prædecessorum nostrorum, atque Ordinationum Cardinalis Braucacci, Hospitale ipsum cum suis personis, & bonis immediate subjectum est. Volumus propterea, ut Nuntio Apostolico in Civitate Neapolis residente, tamquam speciali Delegato ejusdem Sanctæ Sedis; quandocumque liceat, & quoties ei opportunum videbitur; ipsum Hospitale, Oratorium, & Ecclesiam, ejusque Sacristam, seu Rectorem, aliosque tam Clericos, vel Presbyteros, quam Laicos a jurisdictione Archiepiscopi tam ordinaria, quam delegata, ut præfertur, exemptos, in iis, quæ respiciunt divinum cultum, morum, vitæque honestatem, & administrationem prædictorum Sacramentorum, ac doctrinæ in Exercitiis Spiritualibus exponendæ puritatem, & generaliter quoad omnia spiritualia, visitare, corrigere, & punire, & in eos quoscumque jurisdictionis actus exercere, quos nomine S. Sedis exercet, atque exercete potest, ac debet in alios hujusmodi, qui in limine fundationis a potestate & jurisdictione suorum Ordinariorum exempti fuerunt, & Sedi Apostolicæ immediate subjecti. Et hæc omnia cum expressa declaratione quod ea, quæ pro bono pacis, & ad extinguendas tot lites, quæ non sine magna Civitatis perturbatione hactenus exarseraot, huic Hospitali S. Augeli a Nido, ut præfertur concessa, & declarata fuerunt, ab aliis Civitatis Hospitalibus nullo pacto in Exemplum trahi possint.

Quæ existenti pro tempore Apostol. Nuncio in Civitate Neapolis delegatur exercend.

Amplissimæ clausulæ & decreta in præmissorum firmitatem.

§. 21. Decernentes quoque has Nostras litteras & in eis contenta, & decreta hujusmodi etiam ex eo quod quicumque in præmissis, vel illorum aliquo quomodolibet interesse habentes, vel habere prætendentes ad hoc vocati & auditi non fuerint, aut ex quibusvis aliis causis, occasionibus, vel prætextibus, de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, vel quovis alio defectu notari vel impugnari, aut alias infringi, suspendi, limitari, vel eis in aliquo derogari nullatenus unquam posse: easque omnino sub quibusvis contratiis Constitutiooibus, revocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus generalibus, vel specialibus, etiam mutu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, ac alias quandocumque, & quibusvis de causis pro tempore factis, & faciendis omnime comprehendi, sed semper ab illis exceptas, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum statum restitutas, ac de novo concessas, semperque & perpetuo validas, firmas, & efficaces esse & fore, suosque plenatios & integros effectus sortiri, & obtiocre, ac ab omnibus, ad quos spectat, & spectabit quomodolibet in futurum, perpetuo & inviolabiliier observati debere.

Aliter judicandi adempta facultas.

§. 22. Sicque, & non alias per quoscumque Judices, Ordinarios, & Delegatos quavis auctoritate, & potestate fungentes etiam Causarum Palatii Apostoliei Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos, Vicelegatos, dictæque Sedis Nuntius, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter

Anno 1755. judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere; ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Efficacissima contrarior. derogatio §. 23. Non obstantibus, quatenus opus sit, Nostris, & Cancellariæ Apostolicæ regulis, etiam de jure quæsito non tollendo, & prædictis Martini Quinti, & Pauli III., aliisque Apostolicis quorumcumque Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum, ac in Synodalibus, Provincialibus, & universalibus Conciliis editis, generalibus vel specialibus Constitutionibus & Ordinationibus, nec non quibusvis prædictæ Concilii Tridentini Interpretum, & aliarum ejusdem S. R. E. Cardinalium Congregationum decretis, seu resolutionibus, Apostolica etiam auctoritate confirmatis, ac quibusvis actibus in contrarium præmissorum omnium, aut singulorum antiquitus, aut nuper factis, & iteratis, seu pluries & sæpe repetitis, nec non dicti Hospitalis, illiusque Ecclesiæ, & Domus, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus; præmissis quoque, aliisque privilegiis, indultis, & litteris Apostolicis, eisdem Hospitali, & Ecclesiæ, ac Domui, illiusque Gubernatoribus, seu Deputatis prædictis, per quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores prædictos, & Sedem Apostolicam, vel alios quoscumq; quacumq; dignitate ac auctoritate fulgentes sub quibuscumq; tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, nec non irritantibus, & aliis decretis in genere vel in specie, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, concessis, confirmatis, & innovatis; quibus omnibus & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica expressa, & individua, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita, observata inserti forent; præsentibus pro sufficienter expressis & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad effectum validitatis, & executionis, ac observantiæ omnium & singulorum præmissorum, hac vice tantum harum serie derogamus: illasque & illa juxta omnia & singula præmissa modificamus, limitamus, & reducimus; cæterisque contrariis quibuscumque. Pont. A. XVI.

Sanctio pœnalis §. 24. Nulli ergo omnino Hominum liceat paginam hanc Nostræ avocationis, suspensionis, extinctionis, declarationis, concessionis, decreti, derogationis, modificationis, limitationis, & reductionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. 4. Octobris 1755. Pont. 16. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo quinto quarto nonas Octobris, Pontificatus Nostri Anno Sextodecimo.

J. Card. Pro-Datarius.
D. Card. Passioneus

Visa
De Curia J. C. Boschi.
Loco † Plumbi.
L. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.



LIII. CELEBRATIO TRIUM Missarum Natalitio Christi die præcipuus Latinæ Ecclesiæ Ritus demonstratur: ideoque universim ab Orientalibus, præsertim vero ab Armenis Ligurno in Portu commorantibus non usurpandus.

Ven. Fratri Nicolao Lercari Archiepiscopo Rhodien. Congregationis Propagandæ Fidei Secretario.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Conferibendæ Epistolæ occasio recensetur. In superiori ante proximum ad Nos habito accessu, retulisti, Te in suspicionem adductum, Sacerdotes Armenos Ligurno in Portu commorantes Sacro Natali Domini die tres unumquemque Missas in nationis suæ templo celebrare, non prætermisisse opportunas ad Pisanum Archiepiscopum dare litteras, ut cer-

LIII. LA CELEBRAZIONE Delle tre Messe nel giorno di Natale si prova Rito privativo della Chiesa Latina, e pereiò da non potersi usare generalmente dagli Orientali, ed in particolare dagli Armeni dimoranti in Livorno.

Ven. Fratri Nicolao Lercari Archiepiscopo Rhodien. Congregationis Propagandæ Fidei Secretario.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Racconto del fatto, che diede occasione di scrivere la presente lettera. Nella penultima udienza, che Noi le dammo, Ella ci espose; che avendo avuto qualche barlume, che i Sacerdoti Armeni, che sono in Livorno, nella loro Chiesa nazionale nel dì del Santo Natale celebravano le tre Messe; non aveva tralasciato di scrivere a Monsignor Arcivescovo di

di Pisa, per sapere, se il fatto era vero; e da quanto tempo in qua, essendo vero, si fosse introdotto l'uso della celebrazione delle tre Messe nel giorno predetto; e che dal Prelato l'era stato risposto, celebrarsi dai Sacerdoti Armeni nella loro Chiesa nazionale in Livorno le tre Messe nel giorno di Natale: essersi ciò incominciato a praticare da due Missionarj Parochi nella detta Chiesa nell'anno 1725., ed essersi sempre da quel tempo in qua continuato nello stesso modo: riferire altresì i nazionali, che nell'Oriente molti Sacerdoti Armeni Cattolici, e Missionarj dello stesso Rito nel dì del Santo Natale celebrano le tre Messe; conchiudendo poi essa il discorso col richiedere i Nostri ordini sopra o il lasciar correre, o il proibire la celebrazione delle tre Messe, che si fa dai Sacerdoti Armeni nel dì di Natale nella loro Chiesa nazionale in Livorno.

L'uso di celebrarsi tre Messe nel giorno di Natale da ciascun Sacerdot, è Rito privativo della Chiesa Latina.

§. 2. Il Rito della celebrazione delle tre Messe, che si fa da ogni Sacerdote nel giorno del Santo Natale, è antico, ed universale nella Chiesa Latina: ma nella Chiesa Orientale non v'è vestigio del predetto Rito: non facendosene parola nelle Liturgie Greco-Arabe de' Melchiti, nè in quelle de' Siri, o Caldei, nè in quelle de' Costi, degli Armeni, e de' Greci, e de' Ruteni, che hanno adottato il Rito Greco. I Padri Basiliani di Grotta Ferrata, benchè in molti capi abbiano adottato alcuni Riti Latini, non celebrano però nè nel detto Monastero, nè in altro le tre Messe nel giorno di Natale. E nel Sinodo Provinciale tenuto l'anno 1736. nel Monte Libano sotto il Patriarca Antiocheno colla presidenza di Monsignor Giuseppe Simonio Assemani, che per ordine del Nostro Predecessore Clemente XII. essendosi portato colà, adempì lodevolmente il suo ministero, così si legge *al cap. 13. de sacrosancto Missæ Sacrificio: Privilegium autem, quod Latini Presbyteri habent in Natali Domini ter Missas celebrandi, ad nostros Sacerdotes nullatenus extendendum esse decernimus, & statuimus: non quod morem illum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ omnium Ecclesiarum matris, ac magistræ condemnemus: absit hoc a nobis, qui filii illius obsequentissimi sumus; sed quia veterem nostrum Ritum servari volumus.*

E perciò non può usarsi dalla Chiesa Oriental.

§. 3. Fu questo Concilio, dopo il dovuto esame, confermato da Noi, come può vedersi nella nostra Costituzione inserita nel nostro Bollario. E ricavandosi non meno dal detto Concilio, che dall'allegate Liturgie Orientali, celebrarsi nella Chiesa Occidentale le tre Messe nel giorno di Natale, e non celebrarsi nella Chiesa Orientale, resta aperta la strada alla massima da Noi diffusamente comprovata nella Nostra Lettera Circolare ai Missionarj d'Oriente scritta sotto il giorno 27. di Luglio del presente anno 1755., e stampata nella Stamperia della Congregazione di Propaganda, che non si confonda un Rito coll'altro, che la Chiesa Latina osservi il suo Rito, e la Chiesa Orientale il proprio Orientale il proprio: essendo ciò prescritto dai Sagri Canoni, e dalle Apostoliche Costituzioni, e stabilito nel sistema della

Si veda questa lettera Circolare di sopra alla pag. 194.

certior fieres, num res, prout ferebatur, se haberet, & si ita quidem, ex quo tempore invaluerit usus, tria designato die offerendi Sacrificia; tibique fuisse a memorato Præsule rescriptum, offerri ab Armenis Sacerdotibus in Ligurnensi suæ gentis Ecclesia tres Missas Natalitio Christi die, idque in usu primum ea in Ecclesia fuisse positum a duobus Missionariis Parochis sub annum 1725., exindeque semper rem eodem modo transactam; ac insuper ejus gentis homines referre, multos per Orientem Sacerdotes Armenos Catholicos, ejusdemque Ritus Missionarios Sancto Natalis Christi die tres Missas singulos celebrare; a quibus porro omnibus, nostra ipse expetebas jussa, de relinquenda, vel interdicenda trium Sacrorum oblatione, ab Armenis Sacerdotibus, Natalitio Christi die, Ligurni in gentis suæ Ecclesia, fieri solita.

Latinæ Ecclesiæ Ritus est præcipuus, ut singuli Sacerdotes tres Missas offerant Natalitio Christi die.

§. 2. Pervetustus est, atque universim in Latinam Ecclesiam receptus Ritus trini Sacrificii per unumquemque Sacerdotem Natalitio Christi die offerendi; verum apud Orientalem Ecclesiam nullum extat præfati Ritus vestigium; ne verbum quippe de eo in Liturgiis Græco-Arabicis Melchitarum, Syriacis, Chaldeisque, neque etiam in reliquis Cophtorum, Armenorum, Græcorum, atque Ruthenorum, qui Græcos sibi ritus adscivere, Patres Basiliani Cryptæ Ferratæ, etsi Latinos aliquot Ritus amplexi sint, tres tamen Missas Natalis Domini die nec in memorato Monasterio, nec alibi celebrare consueverunt. Et in ipsa Provinciali Synodo habita sub annum 1736. in Monte Libano, cui præfuit Joseph Simonius Assemanus Præsul, qui jussu Clementis XII Prædecessoris nostri eo profectus, imposito sibi muneri cumulate satisfecit, hæc leguntur *cap. 13. de sacrosancto Missæ Sacrificio; Privilegium autem, quod Latini Presbyteri habent in Natali Domini ter Missas celebrandi, ad nostros Sacerdotes nullatenus extendendum esse decernimus, & statuimus: non quod morem illum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ omnium Ecclesiarum matris, ac magistræ condemnemus: absit hoc a nobis, qui filii illius obsequentissimi sumus; sed quia veterem nostrum ritum servari volumus.*

Ideoque Oriental. Ecclesia eo uti non potest.

§. 3. Hæc Synodus prævio opportuno examine, fuit a Nobis confirmata, veluti nosse licet ex Constitutione Nostra in Bullarium Nostrum illata. Cumque ex memorata Synodo, æque ac ex prædicatis Liturgiis Orientalibus innotescat, offerri quidem in Occidentali Ecclesia trinum Natali Christi die Sacrificium, non item vero in Orientali Ecclesia, jam locus fit regulæ latius per Nos firmatæ in Nostris Encyclicis Literis datis octavo Kalendas Augusti anni 1755. ad Missionarios per Orientem, præloque Congregationis Propagandæ Fidei impressis, non esse scilicet permiscendos ritus; suum a Latina, suum itidem ab Orientali Ecclesia ritum servari oportere: hoc quippe est Sacris Canonibus sancitum, Constitutionibus Apostol. cautum, ac S. Sedis perpetuo systemate, præfatis literis late demonstrato, firmatum.

Vide superius easdem Encyclicas literas pag. 194.

§. 4. Et

Diluitur objectum desumpt. ex mutua Oriental. inter, & Latinam Ecclesi. nonnullorum Rituum participatione.

§. 4. Et si unquam excipi contingeret, iisdem in Literis in exemplum per Nos adduci Latinos quosdam Ritus ab Orientalibus, & vicissim Græcos quosdam Ritus a Latinis cooptatos, parata suppetit responsio, estque ejusmodi, id factum, vel confectarium fuisse immemorialis consuetudinis secumferentis famam concessi Apostolici privilegii; vel inductum ex privilegio Apostolico vero, conceptoque; quarum quidem rerum, quod ad præsentem quæstionem attinet, nec species ulla, quin potius perspicua ex adverso perstat probatio. Cum enim Edessenus Archiepiscopus Armeni Ritus, Romæ degens facultatem sibi expetiisset, celebrandi tres Missas Natalitio Christi die, utque facultas ejusmodi ad reliquos etiam Sacerdotes Romæ commorantes protenderetur; propositis hujusmodi precibus in Congregatione Sacræ Inquisitionis coram Consultoribus decimo tertio Kalen. Martii 1710., relatisque iterum in Congregatione de more habita in Palatio Apostolico tertio Kalendas Martii, negativum redditum fuit responsum; quamvis is, cui demandata fuit provincia scribendi ea de re, scriptoque suam proferendi sententiam, in partem affirmativam sese præstiterit procliviorem, quemadmodum deprehendimus ex scriptis negotium illud attingentibus, quæ ex ædibus Sacræ Inquisitionis afferri ad Nos voluimus; & hoc fuit quidem dubium tunc propositum: *An dicto Archiepiscopo concedendum sit Indultum celebrandi tres Missas in die Nativitatis Domini more Latinorum, hocque extendendum ad omnes Presbyteros Armeni Ritus in Urbe commorantes*: hoc vero rescriptum: *Quod petitum Indultum celebrandi tres Missas in die Natalis Domini more Latinorum, respondendum esse negative*.

Alia peculiaris ratio adversus Armenos Liburni commor.

§. 5. Prætereundæ nec sunt, quæ in præfatis Litteris Nostris §. 45. a Nobis afferuntur. Cautum fuerat jam inde ab anno 1674., ut Armeni Liburno in Portu domicilium habentes, quippe una nobiscum viventes, in Paschatis, ceterisque Festis diebus celebrandis, ad Gregorianum emendatum Kalendarium se conformarent. Tot tantasque turbas commoverunt præfati Armeni, ut habita sub annum 1699. iterata Congregatione decretum fuerit, ut usus veteris Kalendarii Armenis Liburnensibus relinqueretur, quoutique ad novum recipiendum sese accomodassent, & quousque Apostolica Sedes aliud edixisset. Est itaque Liburnensibus Armenis sua pro ratione voluntas, respuunt Latinum Ritum, usum scilicet Kalendarii emendati, quamvis nobis intermixti vivant, sitque illud justitiæ consonum: cumque porro Latinum Ritum ter offerendi Sacrificium Natali Christi die sibi indebitum exposcant, facile caput est, haud decere, ut sui voti compotes fiant.

Altera objectio desumpta ex oblatione trini Sacrifi-

§. 6. Reliquum illud est, quod asseritur in Litteris Pisani Archiepiscopi, Armenæ nimirum nationis homines Liburno in Portu commorantes asseverare, memoratas tres Missas a multis per Orientem Armenis Sacer-

della Santa Sede, ampiamente dimostrato nella Lettera predetta.

Risposta all'obbietto d'essersi tra Latini ed Orientali fatta vicendevole comunione di alcuni Riti.

§. 4. E quando mai si dicesse; che nella stessa Lettera sono allegati da Noi alcuni esempj di Riti Latini adottati dagli Orientali, e di alcuni Riti Greci adottati dai Latini, la risposta è in pronto, ed è, ciò essersi fatto o in sequela d'una immemorabile consuetudine, che porta seco la fama della concessione d'un privilegio Apostolico, o in sequela d'un vero effettivo Apostolico privilegio: delle quali cose nel caso, ch'in questione, non v'è apparenza, anzi piuttosto v'è chiara pruova in contrario: imperocchè avendo Monsignor Arcivescovo di Edessa di Rito Armeno, che stava in Roma, pregato per avere la licenza di celebrare le tre Messe nel giorno di Natale, e che questa licenza s'estendesse anche agli altri Sacerdoti Armeni, che erano in Roma; propostasi l'istanza nella Congregazione del S. Officio fra i Consultori ai 17. di Febbrajo 1710., e ripropostasi nella Congregazione tenuta secondo il solito in Palazzo nel giorno 27. di Febbrajo, la risposta fu negativa: ancorchè chi ebbe l'incombenza di scrivere, e di dire il suo voto in carta, fosse stato molto proclive alla parte affermativa: come abbiam riconosciuto, essendoci fatte portare del S. Officio le scritture appartenenti al caso: ed ecco il Dubbio proposto: *An dicto Archiepiscopo concedendum sit Indultum celebrandi tres Missas in die Nativitatis Domini more Latinorum, hocque extendendum ad omnes Presbyteros Armeni Ritus in Urbe commorantes*: ed ecco la risposta: *Quod petitum Indultum celebrandi tres Missas in die Natalis Domini more Latinorum, respondendum esse negative*.

Altro motivo particolare contrario agli Armeni di Livorno.

§. 5. Nè dee tralasciarsi quanto da Noi vien riferito nella predetta Nostra Lettera Circolare al §. 45. Era stato ordinato fino dall'anno 1674., che gli Armeni, che hanno domicilio in Livorno, avvegnachè viventi con Noi, dovessero conformarsi al Calendario Gregoriano corretto, nella celebrazione della Pasqua, e delle altre Feste. Furono tanti e tanti i rumori, che dai predetti Armeni si eccitarono, che essendosi tenuta nell'anno 1699. una nuova Congregazione, fu risoluto, che si lasciasse correre l'uso dell'antico Calendario rispetto agli Armeni, che erano in Livorno, finchè si fossero disposti ad accettare il nuovo, e finchè la Santa Sede non avesse ordinato diversamente. Vogliono dunque gli Armeni, che sono in Livorno, quello che vogliono. Non vogliono il Rito Latino, cioè l'uso del Calendario corretto, benchè vivano fra noi, e benchè ciò sia giusto; e volendo poi il Rito Latino nelle tre Messe di Natale, che non gli tocca, non vi vuol molto a comprendere, che non è di dovere, che siano esauditi.

Seconda obiezione fondata sull'uso di celebrarsi anche in

§. 6. Resta quello, che si dice nella Lettera di Monsignor Arcivescovo di Pisa, che i nazionali, che sono in Livorno, attestano, celebrarsi in Oriente le tre Messe da molti Sacerdoti Armeni Cattolici, e da' Mis-

PONT. A. XVI.

Oriente da' Sacerdoti Armeni le dette tre Messe.

Con una opportuna osservazione istorica si prova probabilmente erroneo nella sua origine un tal'uso.

Missionarj del loro Rito; e ciò da Noi si crede verisimile, ma non giova all'intento. Il Beato Bartolomeo da Bologna Domenicano, detto comunemente l'Apostolo degli Armeni, fu spedito nell'Armenia nel 1318. dal Pontefice Giovanni XXII., e fu da esso creato Vescovo di Maraga, e poi trasportato all'Arcivescovado di Naxivan. Nel tempo della celebre Missione del detto Beato Bartolomeo eravi in Armenia un certo Isaia scismatico, che aveva sotto di sè trecento settanta discepoli. Era esso di buona intenzione, e mosso dalla fama della santità del B. Bartolomeo, ed illuminato da esso della verità della Fede Cattolica, s'unì con lui, conducendo seco tutti i suoi discepoli: ed allora fu, che si formò la Congregazione de' Frati uniti, avendo tutti preso l'Abito di S. Domenico, e fatta Professione di vivere in vera Religione, seguitando la Regola di S. Agostino e le Costituzioni de' Frati Predicatori. Il tutto si vede nell'Opera del Padre Galano *nella Conciliazione della Chiesa Armena colla Romana part. 1. pag. 508. e seg.*, e con maggior felicità *nel tom. 2. della Storia degli Uomini Illustri dell' Ord ne Domenicano* del Padre Touron *al lib. 1. pag. 108. e seg.* Fu questa Congregazione sottoposta al Generale de' Domenicani dal Pontefice Innocenzo VI. l'anno 1356., come si raccoglie dalla di lui Lettera nel Bollario Domenicano *al tom. 2. pag. 248.*, e nel Capitolo Generale tenuto l'anno 1583. questa nuova Congregazione incominciò a prendere il rango di Provincia. Non intendendo i Discepoli d'Isaia altro, che la lingua Armena, e facendo l'unione coi Frati Domenicani; fu d'uopo tradurre in lingua Armena le Regole, gli Statuti, il Breviario, ed il Messale dell'Ordine, come raccontano i sopradetti Istorici. Ne' tempi a Noi vicini ritroviamo avere i Padri dell'Ordine de' Predicatori della Provincia Armena pregato di poter far stampare i loro Breviarj, e Messali tradotti dal Latino nell'idioma Armeno; e la Congregazione del S. Officio tenuta ai 6. di Settembre 1713. ammise l'istanza, deputando i correttori, o siano Presidenti alla stampa, acciò il tutto si facesse colle dovute regole, e colla sicurezza, che nella nuova edizione non corressero errori, come altre volte in simili occasioni era pur troppo accaduto: ed il tutto fu confermato dal Sommo Pontefice nella Congregazione tenuta nel giorno seguente 7. di Settembre dell'anno medesimo.

E perciò inutile per l'intento.

§. 7. Essendosi dunque fatta la traduzione del Messale Domenicano in lingua Armena, ed essendovi nel Messale Domenicano le tre Messe nel giorno di Natale, pare assai verisimile, che alcuni Sacerdoti Armeni, e Missionarj, vedendo che le tre Messe si celebravano nel dì di Natale dai Padri Domenicani, le abbiano ancor essi incominciate a celebrare, prevalendosi del Messale Domenicano tradotto in Armeno: e quando questo sia, come è molto verisimile, il fondamento della celebrazione delle tre Mes-

ANNO 1755.

ci a Sacerdotib. Armenis peragi solita etiam per Orientem.

Præmissa opportuna historici facti narratione, praxis illhæc ex erronea causa verisimiliter derivata demonstratur.

cerdotibus Catholicis, ejusdemque Ritus Missionariis celebrari; idque Nobis verisimile videtur, at nihil inde in rem præsentem. Beatus Bartholomæus Bononiensis ex Fratrum Prædicatorum familia, fuit a Joanne XXII. Pontifice in Armeniam ablegatus sub ann. 318., & ab ipso Maragensis Episcopus inauguratus, exindeque translatus ad Navivanum Archiepiscopatum. Quo ipso tempore præfatus Beatus Bartholomæus celebri illa Missione fungebatur, aderat in Armenia Isaias quidam Schismaticus trecentis septuaginta discipulis præpositus. Mens ipsi inerat recta, & motus fama sanctitatis B. Bartholomæi, edoctusque ab ipso Catholicæ Fidei veritatem, sei socium adjunxit, suis omnibus discipulis secum adductis: tuncque contigit, ut institueretur Congregatio Fratrum unitorum, assumpto ab iis omnibus habitu Dominicani instituti, emissaque Professione vitæ Regularis sub Regula Sancti Augustini, & Fratrum Prædicatorum Constitutionibus. Videre est omnia in Opere Patris Galani *de consensione Armenæ Ecclesiæ cum Romana part. 1. pag. 508. & seq.* atque elucubratius *tom. 2. historiæ virorum illustrium Dominicani Ordinis*, Auctore Patre Touron *lib. 1. pag. 108. & seq.* Isthæc Congregatio subjecta fuit Magistro Generali Dominicanæ Familiæ ab Innocentio VI. sub annum 1356., uti colligere est ex ejus Litteris in Dominicanum Bullarium relatis *pag. 148.*, & in generalibus totius Ordinis Comitiis habitis anno 1583. nova hæc Congreg. ad Regularis Provinciæ gradus jura, & honores attolli cœpit. Cum autem Isaiæ discipuli unam noscerent Arm. Linguam, præterea nullam, & plenam ceteroquin eum Dominicanæ Familiæ Religiosis unionem constituerent, necesse fuit, quemadmodum referunt præcitati Historici, ut Regulæ, Statuta, Breviarium, & Missale Ordinis in Linguam verterentur Armenam. Comperimus autem temporibus nobis proximi institisse Patres Armenæ Provinciæ Ordinis Prædicatorum, quo sibi liceret typis mandare sua Breviaria, ac Missalia, e Latino in Armenum idioma translata; annuitque precibus Congregatio Romanæ universalis Inquisitionis habita octavo Idus Septembris 1713. deputatis emandatoribus, sive præli typici præsidibus, ut ad opportunas regulas exigerentur omnia, liceretque exinde tuto sibi polliceri, nullos in novam editionem errores irrepere, quod satis superque in hujusmodi casibus alias contigisse constiterat; probavitque omnia Summus Pontifex in Congregatione, proximo die, septimo videlicet Idus Septembris ejusdemmet anni habita.

Ideoque ex ea nihil confic.

§. 7. Cum itaque Dominicanum Missale in Armenam linguam versum fuerit, cumque in Missali Dominicano tres reperiantur adnotatæ Missæ Natalitio Christi die celebrari solitæ, videtur admodum simile vero, Sacerdotes quosdam Armenos, & Missionarios, videntes tres Missas a Patribus Dominicanis celebrari Natalitio Christi die, cœpisse & ipsos tria Sacrificia offerre, Dominicano utentes in Armenam Linguam reddito: quoties autem ita se res habeat, quod verosimilius est, quisque sane men-

ANNO 1755. meatis homo facile animadvertet, haud subsistere fundamentum, in oblatione trini Sacrificii a nonnullis Armenis per Orientem peragi solita, constitutum, nec eo juvari ullatenus posse Armenos Liburno in Portu commorantes; eo quod tres Missæ in Missali Dominicano adnotatæ, semper Latini Ritus esse censeantur, etsi in Armenam Linguam versæ; nec liceat Armenis pro arbitrio Latinos Ritus usurpare. Simillimum Nobis suppetit exemplum ex Missa Latina Patrum Dominicanæ Familiæ in Græcam Linguam versa juxta indultum a Bonifacio, IX. datum Maximo Constantinopolitano Dominicanæ Familiæ viro, relatumque *tom.* 2. Bullarii Dominicani *pag.* 370. Ea quippe Dominicani Fratres quidem, nullatenus autem Græci, in Sacrificio offerendo uti possunt.

Simillimo allato exemplo res confirmatur.

§. 8. Hæc itaque sunt, quæ Nobis, quamvis male a podagra habitis, licuit colligere. Curæ tibi erit, Venerabilis Frater, deferre omnia ad Congregationem de Propaganda Fide; & si mandatum ab ea tibi fuerit, quod facillimum, ut ad Pisanum Archiepiscopum rescribas, opportunum fortasse erit, hujus ad te Nostræ Epistolæ exemplum eidem reddendum curare. Interea Apostolicam tibi Benedictionem impertimur.

Monita ad Secretarium.

Datum apud S. Mariam Majorem die 29. Decembris 1755. Pontificatus Nostri Anno Decimosexto.

Dat. 29. Decemb. 1755. Pont. XVI.

Messe, che si fa da alcuni Armeni in Oriente; ogni uomo di buon senno facilmente ne conoscerà l'insussistenza, e ch'esso non può in veruna maniera giovare agli Armeni, che sono in Livorno: appartenendo sempre le tre Messe, che sono nel Messale Domenicano, benchè tradotte in lingua Armena, al Rito Latino; e non potendo gli Armeni prevalersi a loro capriccio del Rito Latino. Simile è l'esempio della Messa Latina de' Padri Domenicani tradotta in lingua Greca, giusta la concessione fatta da Bonifazio IX. a Massimo di Costantinopoli Domenicano, che è *nel tom.* 2. del Bollario Domenicano *pag.* 370.; celebrandosi essa dai Domenicani, e non potendosi celebrare dai Greci. PONT. A. XVI.

Si conferma l'assunto con un esempio del tutto simile.

§. 8. Ed ecco quanto abbiamo potuto raccorre, non ostante l'essere malamente trattati dalla podagra. Sarà sua cura il notificare il tutto alla Congregazione di Propaganda; e ricevendo da essa gli ordini, come si può credere, di rescrivere a Monsignor Arcivescovo di Pisa, caderebbe forse in acconcio di fargli capitare una copia di questa Lettera, che scriviamo a Lei: alla quale intanto diamo l'Apostolica Benedizione.

Ordine pe'l Secretario.

Datum apud S. Mariam Majorem die 29. Decembris 1755. Pontificatus Nostri Anno Decimosexto.

Data 29. Decemb. 1755. e decimo sesto del Pontificato.



EXCI.



LIV. EXCITANTUR OMNES

Græci Ritus Orientales, ut nova Euchologii editione utantur; narratur quoque quid pro ea perficienda factum fuerit; & quæ eidem novæ editionis Euchologio præposita sunt Monita, latius explicantur.

EPISTOLA PRIMA.

Ad Archiepiscopos, Episcopos, aliosque Ritus Græci Ecclesiasticos, Sæculares & Regulares, gratiam & communionem Sedis Apostolicæ habentes.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, ac dilecti Filii, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Eorum a contestatione paternæ charitatis & Pastor. sollicitudinis in Græcam, aliasque Oriental. nationes.

EX quo primum tempore Apostolicam B. Petri Sedem conscendimus, usque in præsentem diem, assidua Nobis videmur edidisse argumenta paternæ prorsus charitatis, qua dilectos Nobis in Christo Ecclesiasticos, Laicosque Orientales Nobis consentientes, sive, uti vocant, *Unitos*, & a schismatis labe immunes, complectimur; nihilque intactum reliquisse, quo ii, qui in schismate sunt, ejuratis erroribus, Catholicæ unitati consocientur. Nolumus hic quæcumque in hunc finem egimus, commemorare: quum & referta sint Regesta Congregationi de Propaganda Fide Decretis nostris hac de re conditis; & Apostolicas Litteras, atque Constitutiones pro Orientalium rebus a Nobis editas, in Bullarii nostri Voluminibus unusquisque percurrere valeat. Illud Nobis propositum nunc est, ut Vos, Venerabiles Fratres, Dilectosque Filios, certiores faciamus, absolutum jam esse opus Correctionis Græci Euchologii, idque jam Typis ejusdem Congregationis de Propaganda Fide impressum fuisse, post diuturnum rerum omnium examen, accuratissima castigatione emendatum; ideoque vos hortemur, ut hoc potissimum in sacris actionibus adhibeatis, sepositis aliis, quæ variis erroribus satis superque infecta deprehenduntur. Quod quidem haud mirum videri debet: Id enim incommodi facillime accidit, quoties in pluribus ac sæpe iteratis unius Operis editionibus, ab iis, qui præsunt, aliquid omittitur exactissimæ illius diligentiæ, quæ necessaria est, ne aliqua, aut per fraudem, aut per inscitiam, identidam inserantur, aut adjiciantur, quæ in primævis purisque editionibus non erant; quæque deinde resecanda quum sint, aut aliquo modo temperanda, tractu temporis causam præbent instituendis correctionibus, novisque repurgatis editionibus; quemadmodum in ipsa quoque Occid. Ecclesia, quantumvis præ Orient. minoribus periculis exposita sit, evanisse dignoscitur: quocirca Rom. sæpe Pontifices coacti sunt opportune consulere, ut Missalia, Ritualia, Breviaria, & Martyrologia emendarentur, & castigata noviter ederentur. Ve-

Pontificis consilium in Encyclicis hisce Litteris conscribendis

Græcum Euchologium quid

rum quod attinet ad correctionem vestri Euchologii, quod, ut optime nostis, nihil aliud est, quam collectio Ecclesiasticarum precum, atque benedictionum, ideoque, ut Goarius explicat, Ecclesiæ vestræ Rituale, seu Manuale, aut Sacerdotale, & Pontificale commode appellari posset: duo potissimum his nostris Litteris agenda suscepimus: historiam nimirum exponere correctionis, novæque editionis, quæ nuper perfecta fuit: & Monita quædam latius explicare, quæ in ipsius Euchologii vestibulo opportune præposita sunt: dilato in aliud tempus consilio aperiendi vobis, si Deus vitam & vires Nobis largietur, res alias complures ad Euchologium ipsum pertinentes, quæ nec satis recte præsentibus Litteris nimis in longum protrahendis insererentur, & immodicum Nobis afferrent laborem, ætati Nostræ prorsus alienum, nec apte conciliandum cum reliquis magni momenti curis, quæ nunc præsertim Nos in Apostolici Ministri procuratione circumstant, & a quibus Nos modo expedire non possumus.

Summa eorum, quæ hac Epistola continentur.

Euchologii correctio, quando, quibusque de caussis primum instituta.

§. 2. Philippus IV. Hispaniarum Rex Catholicus is fuit, qui sub annum 1631. habito ad Apostolicam Sedem recursu, exposuit, delatum sibi esse a Græcis Unitis ditionis suæ Terras incolentibus, editum fuisse a Græcis schismaticis Euchologium pluribus erroribus vitiatum, simulque rogavit, ut absurdis, quæ inde manare possent, opportunis remediis occurreretur. Summus autem Pontifex Urbanus VIII. statim egregio operi manum admovit, deputata ad Euchologii correctionem peculiari Congregatione, cui & ipse primum nonnullos S. R. E. Cardinales, Romanæque Curiæ Prælatos, atque Theologos magni nominis, adscripsit; & alios per Orbem tunc maxime Ecclesiasticæ eruditionis laude præstantes viros, eidem Congregationi adscribendos, Romam accivit. Inter hos vocatus fuit Dionysius Petavius Presbyter Societatis Jesu in Galliis degens, qui tamen justissima affectæ ætatis excusatione usus fuit, ne tantum iter arriperet: & Joannes Morinus Gallicani Oratorii Presbyter, qui & ad Urbem accessit, & pluribus sessionibus interfuit, in quibus multa scitu digna protulit, ad rem recte instituendam dirigendamque opportuna, de quibus alibi sermonem habebimus.

Quantoque studio sub Urbano VIII. & Innoc. X. PP. curata fuerit.

§. 3. Summum profecto studium ac diligentiam in demandatum sibi opus contulerunt ii, qui Congregationem ab Urbano Pontifice deputatam constituebant; eorumque curas atque labores innuit Leo Allatius, quum de Græco Euchologio sermonem habens ita scripsit: *De libro plura possem referre, & examinare: verumtamen, cum sub censura, ac judicio acerrimorum virorum stet, sententiam de eo veram, & judicium infallibile expecto.* Et quidem duo supra octoginta sessiones inter eos habitæ fuerunt, ut olim testatus est Cardinalis Franciscus Barberinus senior, in Congregatione de Propaganda Fide, quæ die 23. Januarii anni 1645. coacta fuit coram Innoc. Papa X. paulo post obitum illius Decessoris Urbani, ejusdem Cardinalis Patrui. Non ideo tamen absoluta fuit Euchologii emendatio, nec nova editio confici potuit.

Opus sequentibus tempori. interm. summo studio Pont. instauravit.

§. 4. Subsequentium Pontificum tempore propositum opus nunquam omnino fuit desertum, sed parum lenteque promotum; dum novis, ut assolet, negotiis supervenientibus, inceptorum antea exitus & finis retardatur. Quum autem Deo Optimo Maximo visum fuerit Nos, licet immerentes, ad Summum Pontificatum evehere, inter primas, quas libenter assumpsimus, curas, hæc fuit, de correctione librorum Orientalis Ecclesiæ, præsertim vero Euchologii Græcorum. Quare, ut optatam Nobis metam aliquando contingere liceret, hæc, quæ sequuntur, mandata per Nos tempestive edita, & executioni diligenter tradita fuerunt. Primum itaque collecta, & in ordinem digesta sunt Acta Congregationum, quæ sub Urbano VIII., & Successoribus Pontificibus habitæ fuerant, ut comperta fieret captarum resolutionum sententia, quantumvis illæ Pontificia confirmatione roboratæ non fuissent; neque enim unquam ad Summos Pontifices facta apparebat earum relatio, sed in opportuniora tempora, justis fortasse de causis, dilata. Deinde quum jam omnes e vivis excessissent, quicumque olim adscripti fuerant prædictæ Congregationi, ad Euchologii correctionem institutæ, Nos alios S. R. E. Cardinales, & Consultores ad gravissimum opus urgendum deputavimus; e Cardinalibus nimirum bo. me. Antonium Xaverium Gentili, Philippum Monti, Joachimum Besozzi, & Aloysium Lucini, respective nuncupatos, qui omnes jam ex hac vita migrarunt; Congregationis autem Præfectum constituimus Dilectum Filium Nostrum Fortunatum Presbyterum Card. Tamburini nuncupatum, qui sospes vivit; Consultores vero designavimus Dilectos Filios Fr. Josephum Augustinum Orsi Ord. Prædic. Palatii Nostri Apostolici Magistrum, Leonardum Siderer Societ. Jesu Presbyterum, Dominicum Vitali Monachum Ordinis Sancti Basilii, Thomam Sergium e Piis Operariis Sacerdotem, & Dominicum Teoli Presbyterum Romanum, quorum aliqui superstites sunt, alii supremum diem obierunt; denique ejusdem Congregationis Secretarium elegimus Dilectum Filium Magistrum Nicolaum Antonellum Prælatum Nostrum Domesticum.

Congreg. ex spectabilibus Viris restituit, quorum nomina recensentur.

Sapientissimam statuit totius rei agendæ, & perficiendæ rationem.

His omnibus præscriptum fuit, ut certis recurrentibus diebus inter se convenientes, de rebus eorum cognitioni delegatis tractarent; id quod per integrum decennium exactissime præstitum fuit. Quum autem olim controversia fuisset de methodo in examine rerum servanda; censentibus nonnullis, ut ante omnia de Sacramentorum formis inquireretur; aliis vero suadentibus, ut secernerentur ea, quæ ad simplicium Presbyterorum officium pertinent, ab iis, quæ sunt Episcoporum propria: Nos hujusmodi controversiam de medio sustulimus, jubendo, ut Euchologii revisio, & correctio, a prima illius pagina ad subsequentes gradatim produceretur, eodem ordine, quo Euchologium ipsum conflatum, impressumque conspicitur. Denique præfato Congregationis Secretario id oneris impostuimus, ut ante singulas sessiones, folium efformaret, non modo cuilibet ex Cardinalibus, & Consultoribus, qui conventuri erant, sed Nobis etiam, qui omnibus de rebus in Congregatione discutiendis certiores fieri volebamus, opportune tradendum; quo in folio, indicatis proponendarum quæstionum capitibus, adnotaretur primo quidquid super illis expensum, atque conclusum fuerat in Congregationibus habitis sub Prædecessoribus Pontificibus, quatenus in anteactis Congregationibus de ipsis agi contigisset; deinde ea, quæ circa hujusmodi quæstiones in Theologorum libris conscripta, & in Ecclesiasticis monumentis relata haberentur.

Peculiaris cura in conferendis veteribus Euchologiis, adhibita a Congreg. Secretar.

§. 5. De veteribus Euchologiis, uti par erat, inspiciendis, conferendisque, minime necesse fuit eumdem Secretarium monere; quem porro invenimus & Græcæ Linguæ peritum, & sacra eruditione, doctrinaque præstantem, paratumque ad magnos quoslibet perferendos labores in Apostolicæ Sedis obsequium & utilitatem; quemadmodum sæpe alias, rebus ita exposcentibus, ac etiam editis plurimo studio voluminibus, demonstravit. Notum cuique est, P. Jacobum Goarium Ordinis Prædicatorum, natione Gallum, octo ipsos annos in Orientalibus Regionibus commoratum, ubi omnia attente exploravit, Romam deinde venisse sub an. n. 1640., diuturnisque collationibus habitis cum insignibus doctrina viris, & rerum Græcarum peritissimis, Leone Allatio Romanæ Curiæ Præsule, Basilio Falasca Ordinis Sancti Basilii Procuratore Generali, Georgio Coresio, & Pantaleone Ligaridio, ut etiam de eo refert P. Echardus *De Scriptoribus Ordinis Prædicatorum Tom.* 2. *pag.* 574. in Galliam denique reversum, in lucem edidisse Enchologium Græcum, una cum Latina illius versione. Pro cujus Operis majori perfectione, quum doctus ac diligens Vir plures manuscriptos Codices, & Libros Typis impressos, qui in ipsius Proœmio ad Lectorem recensentur, inspicere & perpendere non omisisset, variantes lectiones ubique adjecit, & opportunas, doctasque adnotationes huc illuc infernit. Opus istud primo prodiit Parisiis anno Domini 1647. deinde Venetiis anno 1730. recussum fuit.

De Euch. edito a P. Goario, deque hujus peritia Græcor. Rituum.

Plures Euchlogii Codices in Vaticana Biblioth. asservati.

Euchol. Barberin. ejus denominatio, & antiquitas.

§. 6. Norunt etiam eruditi Viri, complura Mss. exempla Euchologii Græci in Bibliotheca Vaticana asservari: præterea extare in Barberina Bibliotheca celebre *Euchologium Barberinum S. Marci*, sic dictum, propterea quod e Cœnobio S. Marci Florentiæ ad prædictam Bibliothecam olim translatum fuit; illudque antiquissimum esse, ac decem sæculorum ætatem superare; quum Leo Allatius testatum reliquerit, a peritissimis sui temporis viris, jam tunc nongentis annis vetustius fuisse habitum: *Omnium autem antiquitatem superat Codex Barberinus in charta pergamena quadratis litteris accuratissime descriptus, ante nongentos, & plures annos, sententia eorum, qui in hisce rebus judicandis primi habentur, conscriptus*. Illud quoque eruditis incompertum esse non potest, in Archivo Monasterii Cryptæ Ferratæ pretiosum asservari Codicem, *Euchologium Patriarchale* nuncupatum, quem magnus Cardinalis Bessarion, primus illius Monasterii Abbas Commendatarius, ejusdem

Euchol. Cryptæ Ferratæ onde habitum, & cujus auctoritatis habeatur.

Ab-

Abbatiæ Monachis testamento legavit; quum ipse eum dono habuisset a præclaræ memoriæ Cardinale Juliano Cæsarino; huic autem donatus fuisset in Concilio Florentino a Sacerdote Georgio Varj Cretense, quemadmodum testatur Arcudius; quapropter hujusmodi Codex a Cardinali Bessarione plurimi semper habitus fuerat. Omnes hi, quos innuimus, Euchologii Codices inspecti, explorati, collatique invicem fuerunt, tum a Præsule Secretario, tum ab aliis Congregationi adscriptis idioma Græcum callentibus, quo rectius tutiusque dirigeretur nova Euchologii editio; neque porro Nostris hortationibus, aut monitis ad id opus fuit, quum ipsi sua sponte hujusmodi curam susceperint, ac summa diligentia subierint.

Amplior. curæ, & labores, per Secr. cæterosq; Congreg. adscript. adhibentur.

§. 7. Neque similiter necesse habuimus doctis Cardinalibus, & Consultoribus Congregationem efformantibus in memoriam revocare sapientes illas animadversiones, quæ leguntur tum apud laudatum Joannem Morinum, in Præfatione illius Operis *De Sacris Ordinibus*; tum apud Lucam Holstenium *in Dissertatione I. de Sacramento Confirmationis*, tum denique apud Auctorem *Vindiciarum P. le Brun*; in iis, quæ scripsit de Forma Sacramenti Eucharistiæ; quasque præ oculis omnino habere debet, quicumque vult de Græcorum Ritibus rectum judicium ferre. Injusta quippe & fallax, Ecclesiæque paci atque unitati contraria est, eorum judicandi ratio, qui Latinorum tantummodo Ritualium notitiam habentes, nec aliud scientes, præter ea, quæ tradiderunt nonnulli ex nostris Scriptoribus, nostrarum quidem rerum periti, sed Græcarum consuetudinum rudes, ejusque rationis ignari, quam semper cum ipsis sequuta est Apostolica Romana Sedes, non dubitarunt in sacris Græcorum Ritibus ea omnia damnare, quæcumque Latino Ritui conformia, & consentanea non reperiebant. Hæc, inquam, præfatis Cardinalibus & Consultoribus ad Euchologii correctionem delectis minime commemorare oportuit, quum ipsi jam hujusmodi agendi & judicandi normam sibi proposuerint, eamque reipsa plenissime sequuti sint: quemadmodum etiam revera factum fuisse agnovimus a Cardinalibus & Prælatis qui sub Urbano VIII. in Congregationibus hac de re habitis sententiam dixerunt. Quæ autem a Nobis demandata fuisse superius innuimus, ea undequaque impleta fuerunt; nec satis dici potest, quam assidua diligentia & labore omnes Congregationem constituentes operi conficiendo incubuerint. Prædictus vero Secretarius, non solum ante singulas inter eos habendas sessiones, injuncta sibi folia docte & sapienter elucubravit, Nobisque exhibuit; verum etiam, post habitas sessiones hujusmodi, Congregatorum sententias, atque resolutiones Nobis referre non omisit. Nos autem omnibus perfectis, & mature pensatis, easdem, prout in Domino expedire visum est, approbavimus & confirmavimus. Et hac quidem servata methodo, absoluta est Euchologii correctio, & nova ejusdem editio elapso anno 1754. typis Congregationis de Propaganda Fide impressa est. Hæc habebamus, Ven. Fratres, Dilecti Filii, quæ ad vestram notitiam deduceremus, ut vobis compertum esset, quantum studii, laboris, ac diligentiæ adhibitum fuerit, ut Euchologii vestri editio correctissima in lucem prodiret.

Studium quoque suum adjungit Pont. Euchologii correctio absoluta.

§. 8. Porro sub initium novissimæ hujus editionis quatuor posita sunt Monita, de quibus in hac Epistola, juxta id, quod superius constitutum Nobis esse diximus, operæ pretium facturos nos esse existimamus, si ea vobis breviter indicemus, quæ in iisdem statuendis præ oculis habita fuerunt.

Quatuor Monita Euchologio præposita, de quibus singulatim dicendum.

§. 9. Primum itaque Monitum his verbis conceptum legitur: *Sciendum est, quod Sacerdotes, qui Euchologia sunt usuri, nosse debent Ecclesiasticos Sanctorum Patrum Canones, & Catholicæ Ecclesiæ Constitutiones, ne divina administrantes Sacramenta, aliaque peragentes Officia, errare comperiantur. Cum igitur in sacra Liturgia commemorationes fieri soleant, oportet primum quidem Romani Pontificis commemorationem agi, deinde proprii Episcopi, & Patriarchæ, dummodo Catholici sint. Quod si alter eorum, vel ambo sunt schismatici, sive hæretici, eorum commemoratio nequaquam fiat.* Quod sane consentaneum omnino est iis, quæ decreta fuerunt in Congregatione habita die prima Maji 1746., quæque approbatione nostra confirmata fuerunt. Dubium in ea Congregatione propositum fuit sequens: *Num in precibus, quæ a Sacerdote, & Diacono in Prothesi recitantur, ponendum sit Nomen Summi Pont. sicut etiam in cæteris precibus; videlicet, Pro Summo Pontifice N.* Redditum autem fuit Dubio Responsum hujusmodi: *In Instructione motio Euchologii adscribenda, admoneantur Sacerdotes Græci, ut commemorationem faciant Summi Pontificis, & eorum Episcopi, seu Archiepiscopi, si sit cum Ecclesia Catholica Romana unitus, & insuper ponatur alia Rubrica in margine Liturgiæ, quæ eos remittat ad Instructionem.* Visum est enim hoc pacto suppleri debere, quæ in ipso Euchologii Textu desiderantur.

Primum, bipartitum Monitum de commem. Ro. Pont. necnon Episc. & Patr. in Missa facienda.

Dubium in Congr. discussum & Decr. hac de re editum.

§. 10. De commemoratione Romani Pontificis in Sacrificio Missæ, deque hujus disciplinæ vetustate, Nos ipsi fuse disseruimus in Nostro Tractatu *De Sacrificio Missæ Sect. 1. n. 219.* sed post ejus Libri editionem, idem argumentum, congestis pluribus haud sane communibus monumentis tractavit Dominicus Georgius noster, dum viveret, intimus Sacellanus, *De Liturgia Romani Pontificis Tom. 3. cap. 3. num.* 14. ubi hæc habet: *Solemne semper fuit in Ecclesia Catholica, ut Romani Pontificis nomen inter sacra Mysteria recitaretur*; deinde *num.* 22. ita subdit: *De Romani Pontificis nomine ad unum omnia vetustissima monumenta concordant, & exemplaria sacri Canonis antiquissima.* Et quidem hujusmodi commemorationem in Missa habitam fuisse ostendunt Liturgia Ambrosiana, Missa Mozarabica, Missa Latina, quam Flaccus Illyricus Lutheranus vetusto e Codice exscriptam protulit; item antiquissima Liturgia, quæ legitur in vetustiori Codice Sacramentorum Ecclesiæ Romanæ, quam Ven. Cardinalis Thomasius in lucem edidit; omnes denique Sacri Missæ Canones, sive impressi, sive manuscripti; quemadmodum fuse demonstrat memoratus Præsul Nicolaus Antonellus

De prima Moniti parte, sc. de Comm. Roman. Pontificis

Monum. ex quibus vetustissimus in Latina Eccl. probatur hujus commemorat. Ritus.

Anno 1756.

tonellus in sua copiosa, ac erudita Dissertatione, quam pro injuncto sibi munere Secretarii præfatæ Congregationis ad Euchologii correctionem deputatæ, conscripsit, & Typis cudendam curavit, tunc quum a Cardinalibus, & Consultoribus ea de re disceptari cœpit; quam etiam recusam legere est in Appendice ad antiquum Missale Monasticum Lateranense, *Tom. 1. Collectionis Liturgicæ* a P. Emanuele de Azevedo adornatæ.

An idem primis seculis in Græca Ecclesia viguerit, disputat.

§. 11. Hactenus enunciata Monumenta ad Latinam Ecclesiam pertinent. Quod autem spectat ad Græcam Ecclesiam, Cardinalis Bona *Rer. Liturgicar. lib. 2. cap. 11. num. 3.* ignotum esse ait, an ea prioribus seculis in Sacrificio Missæ Romani Pontificis mentionem fecerit: *An vero primis seculis Græca Orthodoxa mentionem fecerit Romani Pontificis, non liquet.* Porro Isaacus Habertus, in *Observationibus ad Pontificale Græcorum part. 8. observat. 12.* fatetur se inter prioris ævi monumenta nullum invenire, ex quo constet, in Orientali Ecclesia, infra Missarum actionem, Romani Pontificis memoriam fieri consuevisse: *Vellem factum, & laudarem; sed factum non lego: factum quidem laudarem.* Quum autem in quibusdam antiquis exemplis Liturgiæ Sancti Joannis Chrysostomi sequentia verba legantur: *Nicolai Sanctissimi Universalis Papæ longa sint tempora:* credibile esse ait, temporibus S. Nicolai I. Pontificis Maximi, videlicet circa ann. Christi DCCCLVIII., Patriarchæ nomini adjectum fuisse nomen Romani Pontificis. At vero laudatus Antonellus in citata Dissertatione contendit, multo ante Epocham ab Haberto indicatam, in Ecclesia Græca Romani Pontificis commemorationem in Missa fieri consuevisse; idque evincit tum aliis multis monumentis, tum eo potissimum facto quod refert Nicephorus *in Historia Ecclesiast. l. 16. cap. 17.*, & testimonio nititur antiquioris, atque gravioris Historici, Basilii Cilicis. Acacius nimirum Constantinopolitanus Episcopus, Eutychianæ hæresis fautor, Zenoni Imperatori auctor fuerat, ut infaustum illud publicaret edictum, *Henoticon* appellatum, quo irrita fiebat Sacri Chalcedonensis Concilii definitio adversus hæresim Eutychetis. Quod cum Sanctissimus Pontifex Felix III. dissimulare non potuerit, hisque Acacium communione privaverit, ausus est hic anno Domini CCCCLXXXIV., novo & inaudito ad eam diem temeritatis excessu, Felicis Romani Pontificis nomen e Sacris Diptychis abradere. Quam ob rem damnata deinde fuit Acacii memoria, ejusque damnationi acquievit Ecclesia Græca, sub Hormisda Pontifice, & Justino Imperatore; id quod a duobus Hormisdæ Prædecessoribus, Anastasio II. & Symmacho, obtineri nequiverat. Erat igitur in magna Constantinopolitana Ecclesia, (cujus exemplum procul dubio sequutæ erant inferiores aliæ Orientis Ecclesiæ), erat, inquam, in Sacris Diptychis Romani Pontificis nomen, ideoque dicendum est, pro eo nominatim oratum fuisse inter Missarum solemnia. Quod si Acacius hujusmodi nomen primus abrasisse dicitur, ejusque factum ideo etiam im-

Egregium factum, quo comprobatur affirmativa sent.

probatum specialiter fuit, quod, sine præcedenti alterius cujusque exemplo, rem perpetrasset novam, & eo usque inauditam, quamvis anteactis temporibus inter Romanos Pontifices, & Regiæ Urbis Episcopos, offensiones ac dissensiones non defuissent; hinc satis superque evincitur, multo ante Acacii tempora, ideoque prioribus seculis, Romani Pontificis nomen Sacris Græcorum Diptychis inscriptum fuisse, & in Missarum actione pro eo preces fieri consuevisse.

Pont. A. XVI.

Commemoratio isthæc, quid vi sua importet.

§. 12. Sed quidquid sit de hoc controverso Ecclesiasticæ eruditionis capite, Nobis satis est, affirmare posse, commemorationem Romani Pontificis in Missa, fusasque pro eodem in Sacrificio preces, censeri, & esse declarativum quoddam signum, quo idem Pontifex, tamquam Ecclesiæ Caput, Vicarius Christi, & Beati Petri Successor agnoscitur, ac professio fit animi & voluntatis Catholicæ unitati firmiter adhærentis; ut etiam recte advertit Christianus Lupus, super Conciliis scribens *Tom. 4. Editionis Bruxell. pag. 422. Hæc commemoratio est suprema & honoratissima Communionis species.* Neque id tantummodo probatur auctoritate Ivonis Flaviniacensis *in Chronico pag. 228.* ubi ita legitur: *Noverit se a communione totius Orbis separari, quicumque nomen Apostolici, pro qualicumque dissensione, in Canone non recitaverit;* aut vulgati Alcuini, qui *lib. 1. de Divinis Officiis cap. 12.* ita scripsit: *Constat, ab universi Orbis communione separatos esse, sicut Beatus Pelagius docet, qui qualibet dissensione, inter Sacra Mysteria Apostolici Pontificis memoriam secundum consuetudinem non frequentant;* sed graviore sententia Pelagii II. Summi Pontificis, qui sexto Ecclesiæ seculo Apostolicam Cathedram tenuit, quique in suis litteris, relatis in Labbeana Conciliorum Collectione *Tom. 5. col. 794. & seq., & col. 819.* ita ad rem nostram scriptum reliquit: *Divisionem vestram a generali Ecclesia, quam tolerabiliter ferre non possum, vehementer stupeo; cum enim beatissimus Augustinus, Dominicæ sententiæ memor, quæ fundamentum Ecclesiæ in Apostolicis Sedibus collocavit, in schismate esse dicat, quicumque se a Præsulum earumdem Sedium auctoritate, vel communione suspenderit, nec aliam manifestet esse Ecclesiam, nisi quæ in Pontificalibus Apostolicarum Sedium est solidata radicibus; quomodo vos ab universi Orbis communione separatos esse non creditis, si mei inter Sacra Mysteria, secundum consuetudinem, nominis memoriam reticetis, in quo, licet indigno, Apostolicæ Sedis, per successionem Episcopatus, præsenti tempore videtis consistere firmitatem?* Quibus Pelagii litteris usus est quoque magnus Lugdunensis Archiepiscopus Sanctus Agobardus in suo Tractatu *De comparatione utriusque regiminis*, qui impressus habetur in *Magna Bibliotheca Patrum, impressionis Lugdunensis Tom. 14. pag. 315. num. 11.*, & a Baluzio recensus fuit, inter alia ejusdem Sancti Opera *Tom. 2. pag. 49.*

Eadem, occasione schismatis intermissa, & in tractanda unione,

§. 13. Satis præterea Nobis est, hoc tuto asserere posse, quocumque demum tempore in Ecclesia Græca recepta fuerit disciplina orandi nominatim pro Romano Pontifice in Missis, eam certe in Græcis Eccle-

Petri A. XVI. semper ante alia quæque conventa.

sis viguisse pluribus sæculis ante conflatum schisma, nec nisi post funestam divisionem fuisse intermissam. Extat epistola Petri Antiocheni Patriarchæ, qui vivebat anno Christi 1053. ad Michaelem Cerularium, insignem schismatis Photiani instauratorem, quam Græce & Latine edidit Joannes Baptista Cotelerius *Tom. 2. Monument. Eccles. Græc.* Michael dixerat, se mirari, quod Antiochenus ipse Petrus, necnon Alexandrinus, & Hierosolymitanus Antistites, Roman. Pontificem in sacris Diptychis referrent; quemadmodum desumitur *ex cit. Tom. 2. num. 9. pag. 140.* Sed fanatici hominis audaciam Petrus acerrime perstrinxit, ostendens, ad suam usque ætatem, tum Antiochiæ, tum Constantinopoli non fuisse intermissam Romani Pontificis commemorationem: *Ad hæc ego quoque testis sum omni exceptione major, aliique insuper plures eorum, qui in Ecclesia præcellunt, quod sub beatæ memoriæ Patriarcha Antiochiæ Domno Johanne, Papa Romæ, ipse etiam Johannes nominatus, in sacris Diptychis referretur. Constantinopolim præterea ante hos annos quadraginta quinque ingressus, reperi, sub sanctæ memoriæ Patriarcha Domno Sergio, prædictum Papam in sacra Missa cum aliis Patriarchis referri.* Additur, nunquam agi cœptum de unione instauranda, nisi ea in antecessum admissa conditio fuerit, ut Sacræ Liturgiæ insereretur Romani Pontificis commemoratio; neque vero conventam unionem pro impleta habitam fuisse, nisi prædicata initialis conditio reipsa executioni fuerit demandata. Ex quibus omnibus manifeste eruitur consensio Ecclesiarum Latinæ & Græcæ, in agnoscendo & statuendo, inesse in præfata commemoratione protestationem subjectionis debitæ Romano Pontifici, tamquam Ecclesiæ Capiti, ac voluntatis permanendi in unitate Ecclesiæ, ut supra diximus; contra vero, per hujusmodi commemorationis omissionem, declarari animum schismati pertinaciter adhærentem.

Probatur assertio iteratis exemplis instauratæ unionis, rebusque gestis sub Michaele Paleolog.

§. 14. Quum Michael Palæologus Constantinopolitanus Imperator, anno 1263. & sequentibus, studium suum declarasset redeundi una cum Græcis sibi subjectis, in unitatem atque concordiam cum Ecclesia Romana, Urbanus IV. Prædecessor Noster hanc conditionem diserte proposuit, teste Niceta *lib. 5. cap. 2. Ut in sacris Officiis e Diptychis Papæ nomen cum quatuor Patriarchis memoraretur.* Cumque subinde hujusmodi unionis tractatio ab eodem Michaele Imperatore, & Patriarcha Joanne Vecco, resumpta fuisset, ac de ea serio actum fuerit in Concilio Generali Lugduni habito anno Domini MCCLXXIV., Beatus Gregorius X. Pont. Max., assentientibus Patribus in Concilio congregatis, ante omnia nonnullas proposuit conditiones, quæ nisi acceptarentur, nullus Unioni tractandæ ac perficiendæ locus reliquus foret; quarum prima fuit: *Ut inter sacras Hymnodias Papa cum aliis quatuor Patriarchis in Diptycha relatus memoraretur*; ut apud eumdem Nicetam habetur, *loco citato.* Eam vero conditionem a Græcis acceptatam fuisse, & exequendo impletam, testatur Pachymeres *lib. 5. cap. 22. Ex hoc, Legatorum adventu pacem factam referentium, duo conse-*

cuta sunt, ut prius conventarum; exauctoratio Patriarchæ, & Papæ in sacro commemoratio publica.

Impia Andronici intermedii Imperat. attentata.

§. 15. Michaeli Palæologo successor in Imperio fuit Andronicus Filius, damnato schismati adeo perdite adhærens, ut, quoniam Pater unioni Ecclesiæ Græcæ cum Latina ineundæ operam contulerat, illius Corpus extra locum sacrum sepeliri permiserit. Et quia, donec Ecclesiæ Constantinopolitanæ præsideret Catholicus Patriarcha Joannes Vecco, minime sperabat Imperator, destinatam sibi schismatis instaurationem ad exitum perduci posse, Josephum quemdam hæretica labe infectum in Patriarchalem Sedem intrusit. Exinde res in pejus ruere cœperunt, nec amplius obtineri potuit sincera Ecclesiarum reconciliatio, donec coacto Ferrariæ Generali Concilio, quod deinde Florentiam translatum fuit, rebusque inter Latinos Græcosque Patres mature discussis, anno demum MCCCCXXXIX. dejectus fuit divisionis paries, qui unam ab altera Ecclesia tam diu sejunctam tenuerat.

Altera probatio ex factis Joannis Palæologi necnon Alexand. Patriar.

Utque omnibus, testata fieret unionis peractæ veritas, Joannes Palæologus Græcorum Imperator jussit in sacris Diptychis reponi nomen Romani Pontificis, uti testatur vel ipse schismaticus scriptor Sylvester Sguropulus *in Historia Concilii Flor. sess. 10. c. 12.* Cumque subinde unionis constitutum Decretum ad Philotheum Alexandrinum Patriarcham transmissum fuerit, non prætermisit hic, in sua responsione ad Eugenium IV. Pontificem data, testari, a se quoque statutum fuisse, ut in Sacrificio Missæ, Romani Pontificis commemoratio, antequam aliorum Patriarcharum, fieri deberet: *Unde cum nostris Ægyptiis Pontificibus, & ceteris Clericis nostris statuimus, ut ubique, in omnibus Christi Ecclesiis, inter Missarum solemnia, præ ceteris Patriarchis, memoriam Tuæ Beatitudinis faciamus, sicuti in Sacris Canonibus cautum est*; quemadmodum videre est in Actis Concilii Florentini a Cardinale Justiniano collectis *part. 2. collect. 22. pag. 323.*

Tertia denique, ex pactis conventis inter Constantin. Imper. & Nicol. V. Pontific.

§. 16. Post Joannem Palæologum in Græcia imperavit Constantinus, qui quum ad Nicolaum V. Legatos misisset, qui sibi periclitanti opem implorarent, hoc simul profiteri non omisit, se omni conatu daturum operam, ut concordia Florentiæ constituta optatam sortiretur executionem; Ideoque effecturum, ut Pontificis Romani nomen sacris Diptychis restitueretur, uti testatur Ducas in Historia Byzantina: *Imperator suppetias rogatum Romam jam antea miserat, ut etiam Concordia Florentiæ reconciliata stabiliretur, utque magna Ecclesia Liturgiis, Papæ nomen e sacris Diptychis recitaretur.* Pontifex autem promptum se atque paratum exhibuit ad afferendam illi pro viribus opem, simulque ipsum hortari, & urgere non destitit, ut Decretum Unionis in Concilio Florentino peractæ promulgaret, efficeretque, ut nomen Romani Pontificis recitetur in Diptychis, & pro ipso nominatim preces ab universa Græcorum præter Ecclesia, sicut ii, qui Deo placuere, & Constantinopolitani Patriarchæ, & Imperatores hactenus servavere; ut habetur in Annalibus

Ray-

Raynaldi, *ad annum Christi* 1451. *n.* 2.

Græci Orient. Catholici hujusce commem. habendæ legem agnoscunt, & in iteratis Syn. evulgant.

§. 17. Hæc sunt, quæ pertinent ad priorem partem primi Moniti, ubi agitur de obligatione Celebrantium, orandi pro Papa in Sacrificio Missæ; nec aliud præterea addendum videtur, nisi quod ante hujusmodi Monitum, Catholici Episcopi Græci Orientales, in suis Synodis, hoc ipsum statuere non omiserunt; & Nos ipsi pro Italo-Græcis opportuna Decreta edere non prætermisimus. Anno Domini MDCCXX. Zamoscia habita fuit Synodus Provincialis, de mandato fel. record. Prædecessoris Nostri Clementis Papæ XI. ac præsidente in ea Hieronymo Grimaldo tunc Archiepiscopo Edesseno, & Apostolicæ Sedis Nuntio in Regno Poloniæ, deinde vero a recolendæ Decessore Nostro Clemente Papa XII. ad Cardinalatus honorem assumpto. In hujus itaque Synodi Decretis, quæ etiam a piæ memoriæ Benedicto Papa XIII. similiter Prædecessore Nostro, maturo præmisso examine, confirmata fuerunt, sub Titulo de *Fide Catholica*, sequentia leguntur verba: *Eadem de causa*, nimirum ad removendam omnem schismatis suspicionem, *Et ad demonstrandam sinceram Membrorum cum Capite conjunctionem, censuit etiam, ac præcepit, sub pœnis arbitrio Ordinarii infligendis, ut ubicumque in sacris Diptychis commemoratio Romani Pontificis facienda erit, præsertim vero tempore sacrificii Missæ, in translatione Oblatorum, fiat claris & expressis verbis, quibus aliter quam Romanus universalis Episcopus designari non possit.* Consentiunt Patres Concilii Libanensis anno MDCCXXXVI. congregati, sub præsidentia Dilecti Filii Magistri Josephi Simonii Assemani Romanæ Curiæ Prælatis, & Ablegati Apostolici, in cujus pariter Concilii Decretis, sub Titulo *de Symbolo Fidei, ejusque professione*, *num.* 12. hæc occurrunt verba: *Sanctissimi Romani Pontificis commemorationem, tam in Missis, quam in Divinis Officiis, ante Reverendissimi Domini Patriarchæ nomen, uti hactenus consuevimus, celebrare non omittamus.* Et hoc etiam Concilium, post accuratissimum rerum omnium examen, Apostolica auctoritate a Nobismetipsis confirmatum extitit, ut videre licet in Nostra Constitutione, quæ incipit *Singularis*: *Tom.* 1. *Bullarii Nostri*, *num.* 31. Petrus Arcudius in suo Opere *de Concordia Ecclesiæ Occidentalis & Orientalis lib.* 3. *cap.* 39. monitum adscripsit pro Latinis Episcopis, in quorum Diœcesibus commorantur Græci, ut eos adigere studeant ad faciendam in Missa commemorationem Romani Pontificis; ne qua reliqua sit suspicio propensionis erga schisma: *Episcopi Latini omnino curare debent, ut sibi subditi Parochi Græci in unione Catholica sint, & Summum Pastorem agnoscant, juxtaque veterem morem, pro illo solemniter deprecentur,* in Sacrificio Missæ, de qua nempe eo in loco agit. Consentaneæ autem ad hoc requisitum monitum, in nostra Constitutione pro Italo-Græcis emanata, cui initium *Etsi Pastoralis*, quæque est 57. *in Bullarii Nostri Tom.* 1. §. 9. *num.* 4. ita cautum fuit: *Deinde Summi Romani Pontificis, ac Ordinarii*

Eamdem Italo-Gr. indixit Pontifex.

loci, in Missis, atque Divinis Officiis, commemoratio fiat.

Secunda Moniti pars, de Commemor. Episc. & Patr. habenda, vel omit.

§. 18. Sequitur pars altera ejusdem primi Moniti, in qua, uti superius notatum fuit, injungitur Sacerdoti Græco, ut infra Missam, postquam oraverit pro Pontifice Romano, oret pro proprio Episcopo, oret etiam pro suo Patriarcha, si tamen Catholici sint; nam si eorum alter, vel uterque schismaticus esset, aut hæreticus, de illo, aut illis commemorationem facere non deberet.

Latinæ Ecclesiæ disciplina quoad commem. Episcopi.

§. 19. In Latina Ecclesia nulla se se offerre solet difficultas, quoad commemorationem faciendam illius Episcopi, in cujus Diœcesi Sacerdos Missarum sacra facit. Hac de re Nos ipsi egimus in nostro Opere *de Sacrificio Missæ sect.* 1. *num* 220. *Latinæ editionis*; ibique demonstravimus, debere eum, qui in Diœcesi aliqua Missam celebrat, Episcopi Diœcesani loci mentionem facere, non vero alterius, in cujus Diœcesi ipse ordinatus fuerit, seu cujus Ordinariæ Jurisdictioni subjectus sit; neque vero licitum esse Regularibus, proprii Superioris Generalis, aut aliis Sacerdotibus alicui Prælato inferioris Territorium separatum habenti subjectis, hujusmodi Prælati commemorationem facere in Missa: quum is honor deferendus tantummodo sit ei Superiori, seu Præsuli, qui Episcopali auctoritate, & ordine est insignitus. Auctores vero, qui hæc omnia tradunt, & probant, ibidem a Nobis allati fuerunt. Quare nihil aliud hic adjiciemus, nisi quod præcitatus Dominicus Georgius, qui post editum nostrum illud opus, suum prælo dedit Tractatum *De Liturgia Romani Pontificis*, pluribus antiquis perlustratis Codicibus, hæc adnotata reliquit, *dicti Operis Tom.* 3. *cap.* 5. *num.* 23. *pag.* 52. *Omnia ferme vetustissima exemplaria Sacri Canonis Missæ, post Romanum Pontificem, nomen Antistitis designant; quod quidem notavit Florus, & antiquiores Expositores Missæ, quos in appendice damus, commemorant.*

Episcopus celebrans qua formula pro se oret in Missa.

§. 20. Utque adhuc a Latina disciplina non discedamus, hoc etiam adnotabimus, Episcopum Missam celebrantem, pro semet ipso orare, se *indignum servum* compellando; quod consentaneum est his, quæ leguntur *lib.* 8. *Constitutionum, quæ Apostolicæ dicuntur, inter Opera Patrum Apostolicorum a Cotelerio edita Tom.* 1. *pag.* 407. ubi is, qui sacrum facit, postquam pro aliis oravit, pro se ipso deprecatur his verbis: *Adhuc rogamus Te pro nullius pretii homine, qui Tibi offero &c.* Præterea sciendum est, in Urbe Roma solius Romani Pontificis commemorationem fieri, eo quod ipse non modo sit Summus Pontifex, sed etiam specialiter Romanæ Urbis Episcopus; ipsum vero Pontificem, dum Missam celebrat, pro se etiam orare, ad eum plane modum, quo Episcopus quilibet celebrans pro se ipso Deum orat. *Postulasti* (verba sunt Innocentii III. in Epistola non adhuc edita, sed in Regestis Vaticanis asservata, *lib.* 9. *n.* 33. quia respondet Episcopo Auriensi, sciscitanti quomodo Pontifex Missam celebrans de se

Romæ solius Pont. fit mentio, & quare.

Pontifex celebrans quomodo pro se oret.

ipso mentionem faciat:) *Postulasti præterea doceri, quibus verbis Pontifex Romanus ntatur in ea loco Canonis Missæ, in qao Sacerdos inferior dicit, una cam Papa Nostro; cum idem pro se tunc videatur orare, ac supra se Antistitem non habere: ad qaod devotionis tuæ taliter respondemus, quod Nos ibi dicimus: una mecum indigno famula tao.* Denique notandum est, a Latinis Sacerdotibus, commemorationem Archiepiscopi, uti Metropolitani, in Canone minime fieri; ut etiam notat accuratus P. Merati *in fuis Commentariis ad Gavantum part. 2. tit.* 8. *num.* 5. & quidem etiamsi vacet Sedes Episcopalis: *Si vero Episcopus Ordinarius loci, in quo celebratur, sit vita functus, prædicta verba omittuntur;* nimirum de eo non fit commemoratio: *sed advertendum est, loco Episcopi, non posse nominari Vicarium Capitularem, quia licet, sede vacante, Ordinarius fit illius loci, non tamen est Episcopus illius Diœcesis. Rursus neque nominari potest Archiepiscopus, aut Patriarcha Provinciæ, intra quam continetur Episcopatus Episcopi defuncti, licet in eo habeat aliquam jurisdictionem; quia Archiepiscopus, aut Patriarcha, non dicitur Ordinarius in Diœcesibus Suffraganeorum.*

Archiep. numquam fit mentio a Latinis in Missa.

§. 21. Nunc autem converso ad Græcos sermone, si quidem de Italo-Græcis agatur, hi omnimodæ subjiciuntur jurisdictioni Episcopi Latini, in cujus Diœcesi suum constituerunt domicilium, juxta Constitutionem LXXIV. Prædecessoris Nostri Pii Papæ IV., quæ incipit *Romanus Pontifex, Bullar. Roman. Tom.* 2., de qua Nos fuse disseruimus in nostro Tractatu *De Synodo Diœcesana lib.* 2. *cap.* 12. *novissimæ editionis Romanæ.* Itaque hujusmodi Presbyteri Italo-Græci, in Sacrificio offerendo, Latinam disciplinam sequi tenentur, commemorationem scilicet facientes Romani Pontificis, & Episcopi loci, nunquam vero Orientalium Episcoporum, aut Patriarchatum, quantumvis Catholici sint, quum hi nulla fruantur jurisdictione in Italia, & Insulis adjacentibus; ut etiam statutum est in præfata Constitutione nostra: *Etsi Pastoralis* §. 9. *num* 4. *Bullarii Nostri Tom.* 1. *Const.* 57. Sane in Dictato Sancti Gregorii VII. Rom. Pont. *Can.* 10. hæc verba leguntur: *Quod Papæ solius nomen in Ecclesia recitetur.* Et quidem Dictatum hoc Conciliorum Collectionibus insertum reperitur, nimirum Regiæ Parisiensi, *Tom.* 26., Labbeanæ vero *Tom.* 6, *part.* 1. Non tamen ignoramus vigentem inter eruditos controversiam, sitne Dictatum illud genuinum opus S. Pontificis, an potius supposititium; adeo quidem ut P. Mabillonius in suo Tractatu *De Studiis Monasticis*, quæstionem hanc recensuerit inter graviores, quibus enodandis Ecclesiasticæ Historiæ Professores occupari possunt. Verum hoc etiam posito, Dictatum esse genuinum opus S. Gregorii VII., vera ac germana citati Canonis sententia haud quidem est, ut in Ecclesia Latina Episcopi Diœcesani nomen a Missæ Canone sit removendum, sed ut eidem minime inserantur nomina Orientalium Patriarcharum, qui scilicet tunc temporis hac conditione consensuros se dicebant, ut Romani Pontificis nomen in Liturgia reponeretur, ac per universas Orientis Ecclesias pro eo preces fierent, si vicissim Pontifex consensisset, ut ipsorum nomina a Sacerdotibus Latinis Ecclesiæ Romanæ, aliarumque Ecclesiar. Romani Patr. in Canone Missæ recitarentur. Quæ quidem conditio jure optimo rejecta fuit, prout sapienter observat Christianus Lupus *ad Concilia part.* 4. *pag.* 437. *editionis Bruxellen. A schismate recessuras Michael* (de Michaele Cærulario Constantinopolitano Patriarcha loquitur) *petiit nomen suam inscribi Romanis tabulis, spoponditque Pontificis nomen omnium suarum Ecclesiarum tabulis reddendam. Sed Leo* (Romanum Pontificem innuit S. Leonem IX.) *noluit annuere: mutua enim Patriarchalium nominum recitatio viguit in solis æqualibus, & consororibus, Orientalium Patriarcharum Sedibus, nunquam in Romana. Hæc enim Orientalium non tantum soror, sed etiam caput est & mater, ideoque nullius, nisi sui solius Episcopi, nomen unquam recitavit.* Et sequenti *pag.* 438. ita prosequitur: *Orientalium Patriarcharum nomina nunquam recitavit Romana, imo nec ulla Latina Ecclesia.*

Italo-Gr. quoad commem. in Missa Latinam disciplinam servare debent.

Dictatum S. Gregor. VII. genuinum ne sit, an supposititium, in quæstione est.

§. 22. Hæc pertinent ad Italo-Græcos. Verum quod spectat ad cæteros Græcos, & Orientales, Monitum istud Euchologio præpositum, de quo nunc agimus, nequaquam iis prohibet suorum Metropolitarum, & Patriarcharum mentionem facere in Missa; sed cavet tantummodo, ne id fiat, quatenus illi schismatici sint, aut hæretici. Constat antiquum esse morem in Ecclesia Græca, ut in Missarum precibus Patriacharum nomina commemorentur. Theodorus Balsamon in iis, quæ scripsit *de Patriarcharum juribus*, hæc scripsit: *Statutum est, ut in quavis Ecclesia Dei, sive ad Euphratem, sive ad ipsum pertingat Oceanum, conjunctim Patriarcharum nomina referantur.* Goarius *in notis ad Rituale Græcorum pag.* 63. hoc refert, veluti usu receptum, videlicet in Græca Liturgia, Sacerdotem orare pro omnibus Episcopis, & pro Metropolitano. Merstus autem *in notis ad Gavantum Tom.* 1. *pag.* 539. *Romanæ editionis*, postquam illud posuit, quod supra retulimus, in Ecclesia Latina Archiepiscopi commemorationem non fieri in Missa, vacante licet Ecclesia suffraganea, ita subdit; *Hoc tamen non observatur a Græcis, aliisque Orientalibus, qui Patriarcham nominant, & Metropolitam.* Neque id ipsum in sæpe indicato Monito iisdem indefinite prohibetur, sed tunc solummodo quum Metropolitæ, aut Patriarch. schismatici sunt, vel hæretici; juxta regulas jampridem receptas atque statutas, antequam Euchologii correctioni manus admoveretur. Sane in Congregatione Sancti Officii anno 1673., quum de hoc disciplinæ capite actum fuerit, decretum prodiit tenoris sequentis: *In Congregatione Generali Sancti Officii die* 7. *Junii* 1673. *Utrum in Missa possit nominare Sacerdos in Oppido Liburni Patriarcham Armenorum, pro ipso orando, qui est schismaticus; quod instanter petunt sibi concedi, ut per hoc natio magis, & majori erga Latinos alliciatur affectu; Sacra Congregatio respondit, non posse, & omnino prohibeatur. In eadem Congregatione* 20. *Junii* 1674. *lectis litteris R. P.*

Græcis Oriental. licitum est pro Metropolita, & Patriarcha orare in Missa.

Modo ne sint hæretici vel schismat.

D. Nun-

D. Nuntii Floreatiæ, datis die 10. *Aprilis* 1674. *scriptis Sacræ Congregationi de Propaganda, & ab eadem remissis ad Sacram Congregationem Sancti Officii, decretum fuit, quod rescribatur eidem Nuntio, ut quoad permissionem oraadi in Liturgia pro Patriarcha Armenorum, Sacra Congregatio stetit in decretis emanatis anno* 1673., *videlicet, non posse, & omniao probibeatur.*

Aliud simulis cautionis decretum.

§. 23. Consonat aliud plane simile Deeretum Congregationis super correctione editionis Missalis Cophtorum habita anno 1732. ubi inter alia proposita Dubia, hoc fuit: *An, & quomodo emendanda sint verba, quibus Sacerdos commemorationem faeit de Patriarcha, Episcopo &c.* Responsum autem datum fuit hujusmodi: *Initio Missalis ponatur Rubrica, in qua admoneatur, & instruatur Sacerdos de iis, quæ spectant ad celebrationem Missæ, & inter illas Rubrica specialis de commemoratione Romani Pontificis, necnon Patriarchæ, & Episcopi, si sint uniti Romanæ Ecclesiæ; sin minus, eorum commemoratio omittatur; quæ Rubrica proprio loco repetatur.*

Ratio hujusmodi sanctionis

Porro hæretiei, atque schismatici excommunicationis majoris censuræ subjecti sunt, ex lege *Can. de Liguribus*. 23. *quæst.* 5., & *Caa. Nulli*, 5. *dist.* 19. Sacri autem Ecclesiæ Canones pro excommunicatis orari publice vetant; uti cautum legitur *ia cap. A Nobis*, 2. & *in cap. Sacris*, *de Sent. Excomm.* Et quamvis id non obstet, quominus pro eorum conversione orare liceat, hoc tamen ita præstari non debet, ut eorum nomina in solemni Sacrificii prece pronuncientur; quod plene congruit veteri disciplinæ, de qua Estius *in* 4. *Seatentiar. Dist.* 12. §. 15. Satis est in eum finem, mente animoque Deum Optimum Maximum rogare, ut aberrantes ad viam salutis, & ad Sanctæ Matris Ecclesiæ sinum reducere dignetur; quemadmodum pergit Sylvius *in* 3. *part. D. Thomæ Tom.* 4. *quæst.* 83. *art.* 1. *quæst.* 9. Atque hæc est ipsiusmet Sancti Thomæ doctrina *ia* 4. *Sent. dist.* 18. *quæst.* 2. *art.* 1. *ia responsione ad primum: Pro Excommunicatis orari potest, quamvis aon inter orationes, quæ pro membris Ecclesiæ fiunt.* Neque ut huic Christianæ charitatis officio satisfiat, necesse est intervertere leges Ecclesiæ, quæ a Fidelium sibi obsequentium catalogo excludit eorum nomina, qni se ab illius unitate, & obedientia separarunt; quæque, dum prohibet, ne pro his publice oretur, eorum certe eommemmrationem ab Officio Missæ, quæ publicum est Sacrificium, excludit. Quapropter Ven. Card. Bellarminus *Controversiarum Tom.* 3. *lib.* 6 *de Missa cap.* 6. optime ad rem nostram scribit: *Aliquis petet, utrum liceat hoc tempore Sacrificium offerre pro Hæreticorum, sive Infidelium conversione. Ratio dubitandi est, quia tota Liturgia Latinæ Ecclesiæ, quæ nunc est in usu, refertur ad Fideles, ut patet ex precibus oblationis, tam extra, tum intra Canonem. Respondeo: Existimo id licere, modo nihil addatur ad Missam, sed solum per intentionem Sacerdotis applicetur Sacrificium conversioni Iafidelium, sea Hæreticorum: id enim faciunt Viri pii, & docti, quos reprehendere nan possumus, nec extat Ecclesiæ prohibitio.*

De alio Græcor.

§. 24. Nulium quidem verbum in hoc primo Monito fit de cnmmemoratione, seu prece, inter Missarum actionem habenda, pro Imperatore, Rege, universoque ejus Palatio, & Exercitu.

Ritu orandi in Missa pro Imp. Rege ejusq. Palatio, & Exercitu.

Sed quum id plurimum eonnexionis habeat eum cæteris rebus in eodem primo Monito enunciatis, haud inopportunum existimamus ea, quæ sequuntur, adjicere.

Quid in Congreg. super Euchologii correctione habitis definitum fuerit.

§. 25. In omnibus Euchologiis, sive impressis manuscriptis, quæ anteriora sunt correctione a Leontio peracta, adseriptæ leguntur preces habendæ pro Imperatore, Rege, ejusqua Palatio, & Exercitu. Quum autem in Congregatione super correctione Euchologii habita die prima Maji anno 1746. propositum fuerit Dubium, an hujusmodi preces tolli deberent, rescriptnm fuit, Nobis subinde approbantibus, *relinquendas eas esse in Canone, seu Liturgia.* Sed quoniam Græci easdem olim preces in Prothesi quoque faciebant, subinde vero eas sustulerant, additum fuit: *Non autem babendas esse in Prothesi, seu præparatione.* Superfluum namque visum est hujusmodi preces fieri in Prothesi, dum ipsæ jam fiunt in Canone, seu Liturgia. Atque ad hunc plane modum exacta res est in nova Euchologii editione seu eorrectione.

Commemoratio Imp. Regumque in Missa, an, & a quo tempore fiat in Latina Ecclesia.

§. 26. De eommemoratione Imperatoris, seu Regis, cujus temporali ditioni Regio subjecta est, quatenus in Canone Missæ quibusdam in locis fieri solet, Nos ipsi jam disseruimus in nostro Tractatu *de Sacrificio Missæ Sect.* 1. *num.* 221. Et quidem Cardinalis Bona *Rer. Liturgicar. lib.* 2. *cap.* 11. *aum.* 4. testatur, in multis Latinis Ecclesiis nomen Regis in Canone commemorari. Præterea Martene *de antiquis Ecclesiæ Ritibus l.* 1. *cap.* 4. *art.* 8. *aum.* 9. post allata monumenta ad id opportuna, ita concludit: *Ex constaati Ecclesiæ traditione ab Apostolis accepta, certissimam est, pro Regibus & Principibus inter Sacra Mysteria semper oratum fuisse.* Ubi satis patet, Auctorem ad ea se referre, quæ scripsit Apostnlus *in Epistola* 1. *ad Timoth. cap.* 2. mandans, orationes & obsecrationes fieri pro Regibus, & omnibus, qui in sublimitate sunt; necnon ad ea, quæ leguntur *in Constitationibus, quæ Apostolicæ dicuntur*, in editione Patrum Apostolicorum a a Cotelerio adornata *Tom.* 1. *lib.* 8. *c.* 12. ubi hæc habentur: *Adhuc rogamus te, Domine, pro Rege, & pro iis, qui in sublimitate sunt; & pro cuncto exercitu, ut res aostræ in felicitate versentur*; dcinde *seq. cap.* 13. iterum legitur: *Pro Regibus, & in sublimi potestate constitatis, oremus, ut res nostræ pacificæ sint.* Videri etiam hac de re potest Gregnrius *ia præcit. Tom.* 3. *de Litargia Rom. Pont. lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 4. Quidquid autem sit de controversia illa, quæ inter Balutium, & Lupnm agitata fuit, de tempore nimirum, quo primum Imperatoris nomini subrogatum fuerit nomen Regis in terris dominio Regum subjectis, quam quidem quæstionem fusiori ealamo tractat citatus Lupus *in Can.* 10. *Dictatum S. Gregorii VII.*;

Quænam nunc servetur consuetudo.

illud satis compertum est, commemorationem Regis fieri in Ecclesia Latina per eas regiones, in quibus hujusmodi consuetudo dudum recepta est, aut Apostolicæ Sedis eoncessio id permisit;

misit; ut advertit Meratus *ad Gavantum cit. Tom. 1. p. 1. pag. 539. num. 6. juxta editionem Romanam.*

Apud Orient. nationes universim receptus usus orandi in Missa pro Rege.

§. 27. At apud Orientales nationes communis dici potest hæc disciplina, memoriam faciendi Regis in sacra Liturgia; uti videre licet in Liturgiis Armenorum, Cophtorum, Æthiopum, atque Syrorum. Si quis autem quæreret, qua ratione id tolerari possit, ubi certo constet, Reges illos, pro quibus orant, & quorum commemorationem in Liturgia faciunt, infideles esse; huic Ven. Card. Bellarminus responderet (uti reipsa respondit in superius citato *cap. 6.*) nequaquam vetitum esse *ex natura rei*, ut ajunt Theologi, orare in Missa etiam pro Infidelibus; quandoquidem Sacrificium Crucis pro omnibus oblatum fuit. Et sane Divus Thomas *in 4. Sentent. dist. 12. quæst. 2. art. 2. quæst. 2. ad quartum*, docet, quod quamvis Sanctus Augustinus in libro *de origine Animæ* scripserit, Sacrificium pro iis tantum offerri, qui sunt membra Christi, hæc tamen sententia ita accipi debet, ut eos omnes complectatur, qui vel jam Christi membra sunt, vel tales evadere possunt. Quare idem Cardinalis subdit, rem totam ex interdicto Ecclesiæ esse dimetiendam: *Certum est ex natura rei, si nulla sit probibitio Ecclesiæ, licere offerre pro hujusmodi hominibus*, de Infidelibus loquitur: Cumque hujusmodi prohibitio extet quoad excommunicatos, adeoque quoad hæreticos, & schismaticos, non vero quoad infideles, qui excommunicatione non ligantur; hoc satis esse ait, ut de his commemoratio fieri possit in Missa, atque etiam pro his Sacrificium offerri; juxta manifestam hac de re traditionem, & Constitutionem Apostolicam: *Sed quæret aliquis, utrum, si Rex infidelis est, ut in Græcia, ubi Turca dominatur, & in India, & in Japonia, apud Sinas, ubi Ethnici regnant, liceat Sacerdotibus, qui ibi sunt, expresse offerre pro Rege. Respondeo: Existimo licere, modo Rex ille non sit excommunicatus, ut sunt Reges hæretici, sed Paganus sive Ethnicus. Nam hæc traditio, immo & constitutio, Apostolica est, ut paulo ante ostendimus. Neque extat, quod sciam, ulla Ecclesiæ manifesta probibitio.* Ad hæc non inutiliter subjiciendus occurrit textus Tertulliani *ad Scapulam cap.* 2. ubi sic legitur: *Sacrificamus pro salute Imperatoris, sed Deo nostro, & ipsius; sed quommodo praecepit Deus, pura prece; non enim eget Deus, conditor universitatis, bonoris, aut sanguinis alicujus.*

Explicatus, quomodo id ipsis licere, permittique possit.

Solidior Responsio, ex declarata Orant. mente desumpta.

§. 28. Verum, relictis in sua probabilitate hujusmodi assertionibus, nihil illis opus fuit, ad hoc, ut Imperatoris, & Regum commemoratio in Græci Euchologii textu relinqueretur. Innotuit siquidem, Græcos Catholicos interrogatos, num in præfatis commemorationibus habendis, hoc animo essent, ut preces offerrent pro Turcis, quos Dominos temporales patiuntur, ex quo suis propriis Principibus orbati fuerunt: respondisse, se hoc semper propositum animo habere, ut pro Orthodoxis Regibus, & Christianis Principibus orent. Ita testatur Goarius *in notis ad Euchologium pag.* 38., ubi ait interrogationi Græcis Catholicis a se propositæ, an preces illas pronunciando, pro

Turcis Deum deprecari intenderent, constanter ab iis fuisse responsum: *Solos ut piissimos, & a Deo custoditos Reges Principes nostros Christianos profiteri, & quos dominio expostulant, fide jam & religione rectores dominosque in Ecclesiis prædicare, & pro eis solis impræetermisse, etiam libris editis preces supprimentibus, orare velle.*

Secund. Monitum de differentia inter Introitum, quo Oblata, & illum, quo Præsanct. Dona deferuntur.

§. 29. Sequitur nunc secundum Monitum ex his, quæ novæ editioni Græci Euchologii præfixa fuerunt, in hæc verba conceptum: *Ad hæc, in eadem Divina & Sacra Liturgia Sacerdos Deo gloriam canens accedit ad dona, eaque decenter ac religiose supra caput tollens, ad Altare defert, circumducens & procedens per Templum, dum interim populus summa cum reverentia & devotione inclinat caput, & procidit; supplicans, memoriam sui fieri in ea donorum circumductione: Sed, quia nonnulli Fidelium procidentium, circumlata dona tamquam Corpus & Sanguinem Christi adorant, atque existimant; ab introitu fortasse Præsanctificatarum decepti, quando scilicet præsanctificatus Panis defertur, ignorantes differentiam, quæ inter hanc & illam delationem intercedit; idcirco oportet, in hoc operam suam studiumque impendere, ut cunctos Fideles accurate doceat, admoneatque de illa, quæ inter utramque donorum delationem intercedit, differentia; cum alia quidem dona nondum sint immolata & perfecta, alia vero Dei verbo confecta, & sanctificata; & hæc religiosissime debeant coli & adorari, cum sub specie ac symbolis panis & vini Corpus & Sanguinem Christi contineant: secus vero, antequam consecrentur, & perficiantur.*

Quot sint Introitus, eorumque distinctio ac varius Ritus.

§. 30. Jam illud recte nostis, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, duos in vestra Liturgia esse ingressus, Minorem alterum, alterum Majorem nuncupatum. Minor est ille, quo sacri Evangelii Codex infertur; Major autem ille est, quo sacra Dona, nimirum Panis & Vinum, non adhuc consecrata, a parvo Altari, seu Mensa, quæ *Prothesis* dicitur, super quam præparata fuerant, supplicationis ordine instructo, ad sacrum Altare deferuntur. Itaque in secundo Capite hujus Moniti, non quidem agitur de Minori Ingressu, sed de Majori; in quo nimirum Ritus hujusmodi observatur, ut Panis in Patena obtectus velo supra caput deferatur vel a Diacono, vel a Sacerdote; a Diacono scilicet, quando solemne Missæ Officium celebratur cum assistentia & ministerio Diaconi; tunc enim hic sinistra manu Patenam cum pane supra caput sustinet, dextera vero Sacerdotem thurificat, qui Calicem cum vino utraque manu gestat; si vero Sacerdos sine Diacono celebret, tunc a Lectore thus adoletur, Sacerdos autem Patenam cum pane supra caput suum sinistra manu sustinet, dextra autem sacrum Calicem ad pectus defert. Ad hunc igitur Majorem ingressum contingit, ut populus inclinetur, seu, pro vario regionum more, in terram procumbat, ac fronte humum feriat, perinde ac si sub speciebus panis & vini, licet nondum consecrati, Corpus & Sanguis Christi Domini contineretur. *Populus passim, in Græcia quidem valde demisse se inclinat, neque enim genua flectere*

Introitus Major hujus Moniti object.

Adstantis populi demissa nimis obsequia, ex quibus suborta quæstio inferius proponenda.

Anno 1756.

vult, ne imitari videatur Latinos, quamvis extra diem Dominicum; in Russia vero prosternit se, terram fronte percutit, ac veluti præsentem in ea oblatione Cælorum Regem alloquitur, & adorat. Verba sunt Petri Arcudii *De Concordia Eccles. Occid. & Orient. lib. 3. cap. 19.*

Functionem Majoris Introitus plures descripser. prout a plerisque Oriental. peragitur.

§. 31. Christianus Lupus *part. 3. suorum Operum super Conciliis Edit. Bruxel. pag.* 760. ritum describit Majoris Ingressus, quando Patriarcha, aut Metropolitanus Missam celebrant. Magri *in Vocabulario Ecclesiastico*, verbo, *Prothesis*, singillatim describit quæcumque fiebant ab Imperatore, Sacræ Synaxi adstante, eo die, quo Imperii coronam assumebat. Goarius *in notis ad Liturgiam Sancti Joannis Chrysostomi num.* 110. totam actionem Ingressus Majoris accuratissime exponit. Idemque fit a Cardinali Bona *Rer. Liturgicar. lib. 2. cap. 9. num.* 4. Quæcumque vero ea occasione a Græcis fiunt, eadem similiter aguntur ab Armenis, Cophtis, Æthiopibus, ac Syris Jacobitis, ut videri potest apud le Brun *in Explanatione Missæ Tom.* 3. apud Chardon *in Historia Sacramentorum Tom. 2. cap. 2.* & Renaudot *Tom. 1. in notis ad Liturgiam Cophtorum.* Quin etiam in hac Romana Urbe, in Festo Sancti Athanasii, videre est Græcos in sua Ecclesia ea omnia facientes, quæ supra recensuimus: *Et ita etiamnum hodie faciunt Græci, in Festo, ac in Romana Basilica S. Athanasii*, ait Lupus *loco citato.*

Idem Ritus a Græcis Romæ servatur.

Præsanctificatorum Missa quibus diebus, quoque ritu a Gr. celebret.

§. 32. Perspectum quoque vobis est, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, juxta Ritum vestrum, diebus Jejunii Quadragesimalis, solam tantummodo Præsanctificatorum Missam apud vos celebrari, exceptis Sabbatis, & Dominicis diebus, necnon Festo Annunciationis Beatæ Mariæ Virginis, si in Quadragesimam inciderit: ad normam Canonis Trullani LII. his verbis concepti. *In omnibus sanctæ Quadragesimæ jejunii diebus, præterquam Sabbato, & Dominica, & Sancto Annunciationis die, fiat sacrum præsanctificatorum Ministerium.* Nostis etiam, Sacerdotem, qui Missam celebrat in Quadragesima, diebus, quibus hoc fieri conceditur, Sabbato scilicet, & Dominico die, unam quidem hostiam consecrare, & consummare, alteram vero consecratam seponere; quam quidem in tot particulas dividit, quot numerantur subsequentes dies, quibus celebranda est Præsanctificatorum Missa, in qua nimirum & seipsum, & alios, si qui sint communicantes, Eucharistico Pane superioribus diebus consecrato communicat; quemadmodum recte omnia persequitur Leo Allatius in Prolegomenis ad Gabrielem Naudæum *de Missa Præsanctificatorum pag.* 1531. *num.* 1. *Quilibet Sacerdos venturæ hebdomadis dies, quibus celebraturus est, digitis ipse suis numerat: inde tot particulas Panis in oblatione abscindit, quot Missas dicturus est; eas, cum particula eo die absumenda, consecrat, & consecratas, Sanguineque Dominico intinctas, uti moris est, conservat in Pyxide, ex qua postmodum celebraturus, tempore opportuno, cochleari, aliis ibi ad alium usum relictis, haurit, & in disco reponit, & ad Altare majus advectam consumit.*

Pont. A. XVI.

Ejus occasione Panis Euchar. per Ecclesiam certa solemnitate defertur.

§. 33. Hac item occasione per Ecclesiam solemni Ritu proceditur, Diacono sacram Pyxidem, in qua Sacramentum sub specie Panis continetur, supra caput deferente, Sacerdote autem manibus gestante Calicem cum vino aqua mixto, non quidem consecrato, sed tantum benedicto: Et quoniam non semper a Sacerdote Missa cum assistentia Diaconi celebratur, si solus Sacerdos celebret, ipse sinistra manu defert Pyxidem capiti impositam, dextera autem Calicem sustinet: atque ita a parvo Altari ad Aram majorem progreditur; uti testatur Arcudius *in citato Opere lib. 3. cap. 58. Solent Græci in Præsanctificatis Liturgiis, ante quam incipiant Sacrum, reponere Sacramentum contentum in Patena super parvum Altare propositionis, & infundere vinum in Calicem sine ullis precibus. Deinde circa medium sacrum, Sacerdos, si solus celebrat, Patena imposita capiti, & Calice manu dextera apprehenso, transfert ad majus Altare &c. Si vero Sacerdos hujusmodi sacra peragit administrante Diacono, solet Patenam cum Sacramento Diacono tradere, qui eam imponens capiti defert. Ipse autem, accepto Calice, exit, & Diaconum sequitur.* Tunc vero non omittit populus genua flectere, pectus tundere, aliisque idoneis actibus Consecratum Panem a Sacerdote, vel a Diacono, ut supra diximus, delatum, uti par est, adorare. Quum autem hinc factum esse dicatur, ut similia præstentur a populo, dum in functione majoris Ingressus, Panis & Vinum non adhuc consecrata, sed postmodum consecranda, supplicationis ritu per Ecclesiam deferuntur; hoc illud est, quod negocium facessit, quodque locum præbuit difficultatibus adversus Ingressum majorem excitatis. Nicolaus Cabasilas *in Expositione Liturgiæ cap. 24.* ita scripsit: *Si qui autem sunt, qui, Sacerdote cum donis ingrediente, humi procumbunt, & tamquam Corpus & Sanguinem Christi, dona, quæ deferuntur, adorant & alloquuntur; ab ingressu præsanctificatorum donorum decepti sunt, ignorantes differentiam hujus, & illius Sacrificii: hoc enim in ipso Ingressu non sanctificata habet dona, & nondum perfecta; illud autem perfecta, & sanctificata, & Corpus & Sanguinem Christi.* Et post eum, Arcudius ita prosequitur *in eodem citato Opere lib. 3. cap. 19. Itaque Populus ignorans discrimen hujus, & illius Liturgiæ, similiter se gerit in ordinariis, atque in præsanctificatis: Quocirca & graviter errat, quippe in præsanctificatis verum Corpus Sacerdos in Patena defert, meritoque Populus humi procumbit, atque adorat: in aliis vero Sacrificiis, dum hæc oblatio fit ante consecrationem, longius se gerat, oportet.* Idem Arcudius in subsequentibus ejusdem libri capitibus, refellit Gabrielem Archiepiscopum Philadelphiæ, qui plura scripserat ad vindicandum hujusmodi Ritum. Quin etiam Goarius, prællegato loco, necessarium duxit, ad eumdem Ritum tuendum, opportunas quasdam rationes afferre. In recentiori editione Operis inscripti *Perpetuitas Fidei Catholicæ de Sacramento Eucharistiæ, adversus Claudium vindicata pag.* 68. hoc scriptum legitur; tantum abesse, ut Græci Sacramentum Eucharistiæ non adorent, ut potius sese purgare teneantur,

Procumbens Populus Sacrament. adorat. Similiter externis actibus Panem, & Vinum veneratur in majori Introitu.

osten-

ostendentes, quomodo recti limites non excedant, nec iisdem adorationis actibus prosequantur panem & vinum nondum consecrata, quibus ea post consecrationem venerantur. Pater le Brun non dubitavit asserere, talem esse Ritum, ut aliquo modo reformari mereatur. Tournefort *Tom. 3. pag. 411. & seq.* quum se propriis oculis vidisse referat Armenos functionem hanc peragentes, cum aliqua indignatione de ea loquitur. Chardon *loca superius notata*, ea affert, quæ scripserunt Tournefortius, & Pater le Brun; deinde quæstionis punctum indecisum relinquit. Itaque Patres Concilii Zamosciæ habiti anno 1720. *Decreta, de celebratione Missarum* §. 4. non dubitarunt interdicere, ne qua fiat genuflexio, aut capitis inclinatio, dum Panis, Vinumque nondum consecrata a parvo Altari ad Majorem Aram transferuntur. *Prohibet Synodus, ne fiant genuflexiones, seu capitis inclinationes, dum transfertur panis oblationis a minori ad majus Altare, pro Consecratione, tempore Offertarii; præcipitque Parochis, ut Populum hac de re moneant, ne periculo idololatriæ exponatur.* Illud enim Patres fortasse præ oculis habuerunt, quod in sacro Textu refertur *lib. 4. Regum, cap.* 18. de Ezechia Rege Juda, qui serpentem æneum a Moyse conflatum fregit, propterea quod Filii Israel usque in eum diem thus illi adoleverant.

Ab ipsis Oriental. Synodali sanctione prohibentur.

§. 34. Hæc sunt, quæ nobis licuit colligere ex libris Auctorum, qui de hoc Ritu tractarunt. Nunc autem ea subjiciemus, quæ circa eumdem Ritum animadversa & constituta fuerunt, tum in Congregationibus sub Urbano VIII. coactis, tum in iis, quæ nostris temporibus habitæ sunt, & quarum Decreta Nos ipsi subinde approbavimus.

Æquius Congreg. judicium ea de re.

§. 35. Primum itaque illud prudenter animadversum fuit, functionem hanc majoris Ingressus omnino tollere, atque interdicere, (quod cæteroquin, ut dici solet, falcem ad radicem misisset) rem fore Ecclesiæ Græcæ permolestam, nec consentaneam institutis Ecclesiæ Latinæ, quæ Græcos Ritus in Ecclesia Græca, quantum potuit, servare semper studuit: idque eo vel maxime, quod antiqua est hujusmodi cæremonia; quæque in ea servatur solemnitas, ita explicari consuevit, ut triumphalem referat ingressum Christi, quum ex Bethania Jerusalem venit; quemadmodum scripsit Germanus Patriarcha Constantinopolitanus, hac ipsa de re agens; *Tunc enim plurima turba, & Hebræorum pueri, tamquam Regi, & mortis victori, sensibiliter hymnum referebant, spiritualiter autem Angeli cum Cherubim ter sanctum persolvebant hymnum:* deinde subjungens, per minorem Ingressum significari humilem adventum Filii Dei in hunc mundum.

Excludit. temperamentum tollendi function. Majoris Introitus atque ita & memoratos obsequii actus.

§. 36. Secundo loco animadversum fuit discrimen, quod intercedit inter ea, quæ canuntur in translatione Præsanctificatorum, atque ea, quæ Clerus concinit in Processione majoris Ingressus. Hic enim dicitur: *Ut Regem universorum excepturi*; quæ verba non Regem præsentem indicant, sed postea venturum. In illa autem, omisso hymno Cherubico, sequentia verba ingeminantur: *Ecce Sacrificium mysticum & consummatum.* Adeo ut unusquisque, modica etiam intelligentia præditus, inter unam, & alteram functionem discernere valeat, dum in translatione Præsanctificatorum, Jesus Christus sub Panis speciebus præsens exhibetur; in cærimonia vero majoris ingressus, idem Dominus indicatur, non veluti præsens sub speciebus Panis & Vini, sed ut proxime adfuturus, postquam nimirum consecrationis verba a Sacerdote prolata erunt:

Differentia eorum quæ in diversis function. decantantur Populo errandi periculum.

§. 37. Tertio perpensum fuit, quod si Græci in rebus sacris edocti, perspectum habent, sub Panis & Vini speciebus, dum major ingressus ducitur, nondum existere Corpus & Sanguinem Domini; iidemque norunt, quod ignorare non possunt, Latriæ cultum soli Deo deberi; nemo jure suspicari poterit, hanc illis esse mentem, ut per exteriores venerationis actus, quos ad ingressum Oblatorum exercent, Latriæ cultum erga species non adhuc consecratas exhibeant: quum eædem exterioris obsequii significationes aliquando erga Creatorem, aliquando vero erga res creatas exhiberi soleant; (quemadmodum in Scripturis Sanctis legitur, Abrahamum Angelos adorasse, & Jacob non semel coram fratre Esau procubuisse, & Nathan Prophetam idem in conspectu David præstitisse); quumque adoratio Latreutica non unice in actibus externis consistat, sed præsertim in interna affectione animi, qua hujusmodi actus eliciuntur. Præterea si Græci in Missa Præsanctificatorum, iisdem exterioris adorationis actibus prosequuntur Panem, qui consecratus est, simulque Vinum in Calice contentum, quod consecratum non esse constat; nec ideo iis objicitur, quod in prædicta Missa Præsantificatorum, pari Latriæ cultu adorent Panem consecratum, & Vinum mere benedictum; quia scilicet extrinsecæ actiones ab interno animi sensu diriguntur, ita ut pro varia mentis intentione, unus idemque actus, nunc quidem Latriæ adorationem, nunc autem minoris obsequii significationam importet; ex hoc ipso satis evincitur, quod quamvis etiam Græci, dum major procedit Ingressus, in conspectu Panis, & Vini, quæ nondum consecrata circumferuntur, eosdem ederent externos adorationis actus, qui erga Eucharisticum Panem, & consecratum Calicem exhiberi solent; non ideo jure affirmari posset, communem panem, vinumque non consecratum, Latriæ cultu ab iis adorari: quum omnia metiri oporteat ex interiori animi sensu, cujus ea vis est, ut eosdem externos actus post Consecrationem quidem dirigere possit ad eliciendam adorationem Latreutricam erga Eucharisticum Panem & Vinum; eosdemque, ante Consecrationem, ad solemnem Oblatorum Ingressum exercendo, Latriæ cultum ab illis excludere valeat. Ita ad rem nostram apposite disserit Leo Allatius *in suo Tractat. de Missa Præsanctificatorum num.* 8. *Cultus hic non dicitur Latria, quæ soli Deo debetur, sed qualem veneratio creaturarum exposcit: Gestus enim exterioris reverentiæ, capitis scilicet detectio, manuum oscula, in modum supplicantium complicatio, extensio, elevatio, & similia, nec non in genua procumbere, & prosternere*

Aliæ observationes vindicantes memoratos actus ab omni nota cultus illegitimi. Prima, Recta agentium fides.

Altera; Indoles actus per se indifferentis.

Tertia Latriæ cultum non actus sed affectus facit.

nere se in terram, non solum adorationi Dei, sed creaturarum etiam attribuitur; nec in eo error committitur, dummodo Deum Creatorem a creatura, & creaturam excellentiorem a minus excellente, mente distinguamus. Per externos ergo corporis gestus, cultus Deo exhibitus in adoratione, non ob naturam ejusmodi actuum, sed ob intentionem, qua usurpantur, cum alias ex sola natura sint indifferentes, latriæ inservit. Interior enim voluntas atque intentio conciliandi per hos externos actus existimationem divinam, facit, ut sint materia cultus divini, atque adeo ut per illos adoratio Dei exterior exerceatur, Divinum cultum tribuens. Sanctus Thomas 2. 2. *quæst.* 84. *art.* 82. *in Respons. ad secundum* ita docet: *Adoratio principaliter quidem in interiore Dei reverentia consistit, secundario autem in quibusdam corporalibus humilitatis signis; sicut genuflectimus, nostram infirmitatem designantes in comparatione ad Deum; prosternimus autem nos, quasi profitentes, nos nihil esse ex nobis.* Cujus doctrinam explicans Sylvius *ad citat. art.* 2. hæc subdit: *Docet, adorationem principaliter in interiore Dei reverentia consistere, secundario vero in quibusdam signis corporalibus. Quod adeo verum est, ut inter signa corporalia nullum fere sit obsequium, seu officium, quo non tantum Deo, sed etiam creaturæ cultus exhiberi queat; ac proinde ex intentione colentis desumi debeat cultus externi distinctio. Nam si ei sit animus, de eo, quem per externum obsequium honorat, excitare opinionem Deo soli convenientem, atque illum honorare, ut summum, tunc ejusmodi officium pertinebit ad cultum Divinum: si autem sit intentio eum venerari ut creaturam excellentem, Deoque amicam, pertinebit ad cultum Duliæ, vel Hyperduliæ. Dixi, fere; nam de Sacrificio etiam externo, quod soli Deo possit offerri, non est dubium.* Itaque Sylvius unicum exterius signum, quod necessario Latriæ cultum importet, externum Sacrificium esse asserit, quod soli Deo offerri certissimum est, sicut etiam ipse demonstrat idem D. Thomas 2. 2. *quæst.* 85. *artic.* 2. Quapropter in Actibus Apostolorum legimus, Laudicenos, quum Paulum, & Barnabam Deos esse autumassent, statim de offerendo iis Sacrificio cogitasse. Eamdem omnino doctrinam tradit Suarez *in* 3. *part. Divi Thomæ Tom.* 1. *quæst.* 25. *art.* 2. *disput.* 61. *sect.* 4. ut ex sequentibus illius verbis deprehenditur: *Actus exteriores non sunt ita ex se determinati, quin tam ad venerandum Deum, quam ad honorandam Creaturam exerceri possint &c. Quo fit, ut distinctio Latriæ soli Deo debita, ab adoratione Creaturæ, in his externis actibus, potissimum ex interiori intentione pendeat.* Et quamvis idem paulo inferius subjiciat, exteriorem actum, non solum ob internam agentis voluntatem, adorationis Divinæ naturam induere, sed talem quoque evadere, ac dici posse, si hujusmodi significatio exteriori illi actui tributa sit ab eo, qui tali potestate & auctoritate polleat; *Attendenda est, præter intentionem internam, publica impositio; nam si hæc signa, sufficienti auctoritate, & potestate, ad significandum Deum, & cultum, sunt imposita, solum ad Divinum cultum usurpari possunt, &, si creaturis communicetur talis cultus, erit idololatria saltem exterior, si non ex animo, neque ex falsa æstimatione fiat.* Hæc tamen doctrina ad id, de quo nunc agimus, aptari non potest; quum nullibi reperiatur, auctoritate publica statutum fuisse, ut exteriores illi actus, qui supra descripti sunt, quique a Græcis fiunt, dum major Ingressus per Ecclesiam procedit, pro actibus & signis cultus Latriæ haberi debeant.

Sacrific. externum Creaturæ offerri nunquam licet.

Congreg. conclusio *Nihil esse innovandum:* a Pontifice approbatur.

§. 38. Quarto demum, quum in Congregatione super correctione Euchologii habita die 5. Septembris 1745. proposita fuerit quæstio, an abolendus, seu emendandus foret Ritus Ingressus majoris, de quo hucusque sermonem habuimus, omnibus mature discussis atque perpensis, constitutum denique fuit, nihil esse innovandum; idque subinde approbatione nostra firmatum extitit. Nec alia profecto fuit sententia Congregationum, quæ sub Urbano VIII. hanc ipsam quæstionem examinarunt. Placuit tamen consilium prudenter exhibitum, ut monerentur Episcopi, aliique animarum curam gerentes, & quorum ea est inspectio, ut rudem populum docere non prætermittant, quod dum sacra Dona a Prothesi ad Aram majorem solemni ritu transferuntur, quum ea nondum sint consecrata, sub eorum speciebus nequaquam existit Corpus, & Sanguis Domini nostri Jesu Christi, prout futurum erit post peractam Consecrationem; ideoque exteriores illi venerationis actus, qui erga præfata Dona nondum consecrata exhibentur, non ea ratione peraguntur, ut cultus Latriæ soli Deo debitus iisdem præstetur, sed ut inferioris speciei cultus exerceatur, cujus objectum est, futura transubstantiatio eorumdem Donorum in Corpus & Sanguinem Domini. Non absimili methodo usi sunt Tridentini Concilii Patres, quum actum fuit de veneratione cultuque Sacrarum Imaginum; decernentes nimirum, ut nihil immutata hac in re antiqua Ecclesiæ disciplina, onus esset Episcoporum, aliorumque, quibus docendi munus est demandatum, Christianam Plebem erudire de omnibus, quæ circa hujusmodi cultum tenenda, & servanda sunt, uti videre est in prædicti Concilii *sess.* 25. *Decreto de invocatione, & veneratione, & Reliquiis Sanctorum, & Sacris Imaginibus.* Quodque ad rem nostram propius spectat, Goarius *loco superius citato* consilium similiter dedit, ut minime abrogaretur Ritus Majoris Ingressus, sed ut populus opportunis documentis instrueretur: *erudienda est certe rusticæ plebis illius fides; devotio nunquam extinguenda, aut cultus ille externus omnino comprimendus.* Similiter Pater Philippus de Carboneano *in Appendice ad Tract. P. Antoine de Eucharistia* §. 3. ita concludit: *Nihil ergo in hoc est reprehendendum; sed Gens illa rudis instruenda, ac Dona illa, ut Christi Corpus, & Sanguinem venerentur.* Quod quidem si a vobis, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, præstabitur, quemadmodum facturos vos esse confidimus, eam a vobis procul amovebitis accusationem, qua Arcudius *de Concordia lib.* 3. *cap.* 19. Episcopos Græcos sui temporis reprehendit, dicens, Populum quidem tunc in summa ignorantia versatum fuis-

Prudens tamen cautio superaddita, ad quodcumque periculum removend.

Cautionis norma desumpta est a Concil. Trid. Decreto de Sacris Imaginib.

fuisse; sed Episcopos facile potuisse idoneis instructionibus illius cæcitati remedium afferre, nisi ob humanos respectus, ab hujusmodi onere implendo abstinuissent: *Possent autem, ac deberent Græcorum Antistites diligenter monere populum, & utique concordes multum proficerent; sed quoniam vel & ipsi laborant eodem morbo, & ex ignorantia in eodem errore versantur, vel si verum nonnulli vident, timent pauci plurimos, timent terrenam perdere gloriam, & humanos favores, verentur, ne, instar Hæreticorum, nomen ipsorum a vulgo conculcetur; propterea ipsimet, saltem externa specie cæterorum errorem egregie imitantur, altoque silentio omnia prætereunt, ac dissimulant; ita cæci cæcos ducunt, & omnes in foveam cadunt.*

Alia functio, quæ ad Prothesim, & proxime ad Majorem Introitum habetur, nimirum oblatio Panis consecr. in plures partes divisi.

§. 39. Porro Sacerdos celebrans, sacris indutus vestibus, antequam sacra Dona a minore Mensa, seu Prothesi, ad majus Altare transferantur, ad illam accedit, & Panem consecrandum dividit in plures partes. Pars major offertur, ut Deo Optimo Maximo debitus præstetur cultus, in memoriam Salvatoris Nostri Jesu Christi, Reliquæ minores partes, quæ *Merides* appellantur, Omnipotenti Deo similiter offeruntur; sed earum una in honorem gloriosæ Virginis Dei Genitricis Mariæ, altera in honorem Sancti Joannis Baptistæ, Sanctorum Apostolorum, aliorumque Sanctorum, quorum nomina a Sacerdote enunciantur; alia vero pro salute vivorum, quorum etiam nomina ab eo recensentur; alia pro Defunctis, qui pariter nominatim commemorantur: alia in honorem illius Sancti, cujus Festus dies celebratur; relicta cæteroquin Sacerdoti facultate offerendi specialiter Sacrificium pro illo, aut illis, quos ipse maluerit. Ritus hujusmodi divisionis Panis in plures, prout a Nobis descriptus est, jam dudum viguisse probatur ex Typico Irenes Augustæ, edito a Patre Montfaucon *Tom. 1. Analect. Græcor. cap. 34.*

Hostiar. oblatio ad Prothesim, non sol. a Sacerd. sed etiam a Diacon. fieri solet

Si vero Episcopus, aut Presbyter primi Celebrantis personam sustinens, cum aliis Sacerdotibus concelebret, & Diaconi quoque in Officio ministrantes assistant, non modo quilibet Sacerdos, sed unusquisque etiam ex Diaconis, Hostiam unam majorem offert, simulque minores particulas, seu *Merides*: ex quibus, si quæ demum supersunt a Celebrante, seu Celebrantibus non consummatæ, eæ distribuuntur adstantibus, qui Eucharisticæ Communionis participes fieri petunt. Hæc omnia exacte describunt, & narrant Card. Bona *Rer. Liturgicar. lib. 2. cap. 1. num. 7.* Arcudius *lib. 2. de Concordia cap. 9.*, & Goarius *ad Rituale Græcorum, in notis ad Liturgiam Sancti Joannis Chrys. p. 98. & seq.*

De Host. divisione in Conc. Florent. vindicata nulla nunc qu. inter Catholicos.

§. 40. Nulla inter Catholicos extitit controversia circa Ritum majoris Hostiæ, aliarumque minorum, quæ *Merides* appellantur. Quum enim de eo instituta fuisset quæstio in Oecumenica Florentina Synodo, adnotatum est in Actis, Archiepiscopum Mitylensem propositis interrogationibus cumulate satisfecisse. Et quamvis ibi relatus non sit illius responsionum tenor; non aliter tamen interrogationibus satisfecisse censendus est, quam ostendendo antiquitatem hujusmodi Ritus per plura sæcula in Orientali Ecclesia observati, cujus ea est significatio, ut diversos innuat fines, ob quos Sacrificium offertur. *Puto dixerit, hanc esse antiquam Orientalis Ecclesiæ consuetudinem, qua utitur illa Ecclesia ad declarandos varios fines Sacrificii:* sunt ipsa Arcudii verba *præfato lib. 3. cap. 9.* Porro nullam diximus super hoc Ritu viguisse controversiam inter Catholicos: e Schismaticis enim, constat, Simeonem Archiepiscopum Thessalonicensem, in suo Tractatu *de Sacramentis*, addubitare se ostendisse de consecratione Particularum. Sed quam irrationabile fuerit illius dubium, unusquisque facile deprehendere potest: Quum enim Sacerdos ad sacrum Altare Consecrationis formam non minus proferat super majore portione, quam super minoribus particulis, quumque & illius intentio ad omnium consecrationem æque dirigatur, & earum omnium materia ad sacramentalem transmutationem idonea sit; si portio major consecrationem recipit, profecto consecrari quoque oportet minores illas particulas, quæ, uti jam diximus, *Merides* appellantur.

Temerar. dubium de portionum minorum consecratione a Schismat. excitum.

Controv. vigens de Oblatione Diac. ac dissidentes de ea Script. sententiæ

§. 41. Controversia quidem fuit inter Catholicos circa Oblationem, quam a Diaconis fieri superius innuimus. Arcudius *lib. 3. cap. 17.* demonstrandum sumit, id illis per sacros Canones licitum omnino non esse. Goarius *ad Euchologium pag. 72.* testatur, Oblationem Diaconalem in magna Constantinopolitana Ecclesia usu receptam non fuisse. Nec defuerunt, qui contenderent, expungenda esse ab Euchologio verba, quæ pertinent ad Oblationem Diaconalem, utpote a Schismaticis adjecta. Contra vero Cardinalis Bona *Rer. Liturgic. lib. 2. cap. 1. num. 7.* nullum esse Canonem tuetur, qui hujuscemodi Ritui obsistat, quum sacri Canones eam quidem Oblationem excludant, quam Diaconus ad sacrum Altare facere præsumeret, non autem eam, quam ad Prothesim peragit, quippe quæ nihil aliud est, quam præparatio ad aliam a Sacerdote perficiendam in sacro Altari. Ad hæc idem Cardinalis ostendit, antiquum esse Ritum Oblationis Diaconalis, & a pluribus sæculis in Ecclesia Græca observatum; cumque de eo disputatum fuerit etiam in Florentino Concilio, satisfactum fuisse Patribus ibi adunatis, per responsiones ab Archiepiscopo Mitylenensi datas. Similiter Berlendis *Tractatu de Oblationibus impress. Venetiis anno 1743. §. 5. pag. 143.* inter functiones Diaconorum, admittit Ritum Oblationis ad Prothesim, interdicto eisdem jure offerendi ad Altare, quod solis Sacerdotibus competit: *Illud offerendi Diacono munus attributum, intelligi de prima Particularum oblatione, dum super mensam, Prothesim vocatam, adhuc adsunt; non vero de aliis duabus oblationibus, quæ a Sacerdote inter Liturgiam fiunt.*

Dispensatio: seu *Consecrat.* Corp. Ch. in nonnullis veteribus monum. Diaconis tributa, quid importet.

§. 42. Sanctus Ambrosius virtutem Sancti Laurentii prædicans, qui, Diaconus quum esset, una cum Sancto Sixto Pontifice ad martyrium duci exoptabat, sic eum loquentem inducit: *Experire utrum idoneum Ministrum elegeris, cui commisisti Dominici Sanguinis dispensationem.* Scimus quidem nonnullos Codices, pro verbo *dispesationem*,

hoc

hoc aliud habere: *consecrationem:* At consecratio hoc loco nihil aliud significat, quam ministerium, sive assistentiam Sacerdoti consecranti præstitam: *Nobis Diaconis consecratio illius salutaris Hostiæ committitur, non ut conficiamus, sed ut conficientibus humiliter assistamus:* ait Petrus Blesensis in *sua Epistola* 123. Nec absimilis est explicatio Petri Cantoris apud Menardum *in notis & observationibus ad librum Sacramentorum S. Gregorii pag.* 267. Subdiaconis enim vetitum semper fuit, Eucharistiam populo ministrare, sive sub specie Panis, sive sub specie Vini; juxta Canonem Laodiceoum XXV. & in eum notas Balsamonis, Zonaræ, & Aristeni; uti videre est apud Beveregium *Tom.* 1. *pag.* 464. Non sic autem Diaconis, quibus olim specialiter demandata erat sola Dominici Sanguinis distributio, quæ deinde, ob enatos quosdam abusus, ipsis etiam adempta fuit: uti demonstrat Cotelerius *ad cap.* 13. *lib.* 8. *Constitutionum, quæ Apostolicæ dicuntur Tom.* 1.

Diaconalis Oblatio ad Prothesim intacta servatur, & quare?

§. 43. Jam vero in Congregationibus habitis tam sub Urbano VIII. quam nostris hisce temporibus, minime prætermissum fuit examen propositæ quæstionis; utrum tollenda esset Oblatio, quæ a Diaconis fiebat ad Prothesim. In ea autem, quæ habita est die 3. *Januarii anni* 1745. rescriptum fuit, Nobis deinde approbantibus, *nihil esse innovandum*. Validiores enim atque firmiores visæ sunt rationes huic Ritui faventes, per Cardinalem Bonam allatæ, quam illæ, quas ad oppugnandum eumdem Ritum congessit Arcudius. Itaque in nova Euchologii editione intactus relictus est Oblationis Diaconalis Ritus. De qua licet nulla mentio fiat in eo capite secundi Moniti, de quo hucusque egimus; Nos tamen hic aliquid circa eam innuendum duximus; tum quia una est e sacris actionibus, quæ ad Prothesim fiunt, quæque præcedentis sermonis objectum fuerunt; tum quia nullam elabi finimus occasionem, qua Vobis, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, magis magisque testatum fiat, nequaquam infensam esse vestris Ritibus Romanam Ecclesiam, quin potius eam pro viribus id agere, ut inviolati serventur ii, qui errorem nullum, nihilque indecorum contineant.

Tertium Monitum de Sacr. Extremæ Unctionis

§. 44. Tertium modo se se offert Monitum, duabus partibus constans, & sequentibus verbis conceptum. *Præterea meminisse debeat Sacerdotes, Sacramentum Sancti Olei, quod Euchelæon dicitur, a Christo esse institutum, tamquam cœlestem medicinam, non pro animæ tantum, sed etiam pro corporis salute; solis proinde infirmis administrandum, non autem bene valentibus; & in eo quidem tempore, in quo sibi constant, & sui compotes sunt; ut ita majorem Sacramenti gratiam recipiant, si cum Fide ac devota voluntate accedentes, Oleo Sancto ungantur. Item sciendum est, quod, quamvis Orientalis Ecclesiæ Pontifices in conficienda Sacro Chrismate pluribus de more aromatibus utantur, necessaria tamen Sacramenti materia sunt oleum, & balsamum, quibus, secundum antiquum Ecclesiæ Orientalis morem, alia aromatum species recte admiscentur, si juxta præscriptum adsint. Verum si earum quædam desint (dummodo oleum, & balsamum adsint,) tamquam non necessariæ ad Chrismatis materiam, rite omnino Sanctum Chrisma conficitur.*

Varia nomina, quibus Sacr. illud a Latinis Græcisq; designat.

§. 45. Sacramentum hoc, quod a Latinis *Extrema Unctio* dicitur, eodem plane nomine a Græcis appellatum legitur in Concilio Generali Lugdunensi secundo, ex Orientis, & Occidentis Præsulibus coacto, anno Domini 1274., cujus Acta leguntur in Collectione Harduini *Tom.* 7. *pag.* 695., quum scilicet Latini simul & Græci formulæ Fidei communibus sententiis probatæ subscripserunt. Dicitur etiam a Græcis Sacramentum hoc, Oleum consecratum, & sanctificatum precibus Sacerdotum, atque perfectio, seu consummatio Sacramenti Pœnitentiæ. In Euchologio Goarii *p.* 346. *num.* 42. *& pag.* 349. *num.* 1. nominatur *Euchelæon:* idemque nomen a Scriptoribus sequioris ævi usurpatum legitur, uti videre est apud Georgium Pachymerem *lib.* 6. *Histor. Palæol. cap.* 32., ubi Possinus idem quoque notavit, *lib.* 1. *Glos. pag.* 386. apud Gabrielem Philadelphium *De Sacramento Eucheiæ, & Tom.* 1. *Actorum Ecclesiæ Orientalis pag.* 338. Præterea nonnunquam, licet raro, idem Sacramentum a Græcis nuncupatum invenitur *Heptapapadum*, quemadmodum legitur in Synodo Constantinopolitana, sub Patriarcha Joanne Vecco habita anno Domini MCCLXXVII. *in dicta Collectione Harduini Tom.* 7. *pag.* 758. *B.*, ubi idem Patriarcha, amplectens confessionem Fidei in Lugdunensi Concilio statutam, ita ad Romanum Pontificem Joannem XX., dictum XXI., scribit: *Extremam Unctionem etiam ipsam recipimus similiter cum aliis Sacramentis, quæ & a nobis celebrata, Heptapapadum nominatur*, idest Officium septem Sacerdotum; hoc quippe modo a Græcis Sacramentum illud ministratur.

Nonnullis de hoc Sacr. alibi videnda, indicant.

§. 46. Nos hic nihil dicemus de hujus Sacramenti institutione a Christo facta, aut de illius effectu; nihil de legibus circa illius ministrationem servandis, ut scilicet solis Fidelibus graviter ægrotantibus, non autem bene se habentibus, ministretur, neque tamen expectetur tempus illud, quo æger jam suæ mentis compos non est; nihil præterea de quibusdam Ritibus Ecclesiæ Græcæ, in qua videlicet Oleum Infirmorum, non solum ab Episcopo, ut apud Latinos, sed etiam a simplice Presbytero benedicitur, & Sacramentum Extremæ Unctionis, non ab uno tantum, sed a pluribus simul Sacerdotibus ministratur; quum de his omnibus plura tradiderimus in nostro Tractatu *de Synodo Diœcesana noviss. edit. lib.* 8. *a cap* 1. *ad tot. cap.* 8. Sed ad illustrandam tantummodo priorem partem hujusce tertii Moniti, hoc adjiciemus, quod quum & olim sub Urbano VIII., & superioribus Pontificatus nostri annis, disceptatum diu fuerit, an a Græco Euchologio delenda essent quædam verba, quæ innuere videntur, licitum esse, hoc Sacramentum etiam bene valentibus ministrare; in Consessu habito *die* 3. *Septembris anni* 1747. definitum fuit, deindeque a Nobis probatum, ut nihil in Textu immutaretur; sed quæ necessario servanda erant, adnotarentur in Monito, quod initio Euchologii præponeretur; id quod est factum per ver-

Græca Euchologii verba, de Sacr. ministr. iis, qui ad Ecclesiam veniunt, in quæst. revocata.

verba superius exscripta, monendo Græcos Sacerdotes, ne Saeramentum Extremæ Unctionis ministrent bene valentibus, sed iis dumtaxat, qui gravi morbo laborant. Porro nihil necesse visum est Euchologii Textum hie mutare; propterea quod, illius verbis undequaque perpensis, apparuit, rectum illis sensum, sanamque interpretationem tribui posse. Neque enim ibi dicitur, ut Sacramentum ministretur iis, qui bene valent, sed ut ii quoque inungantur, qui ad Ecclesiam se conferunt; id quod percommode intelligi potest de iis etiam, qui, licet gravi morbo affecti, possunt nihilominus ad Ecclesiam vel pedibus suis accedere, vel aliorum ope deferri; ibique, ut propriæ devotioni magis satisfaciant, Extremæ Unctionis Sacramentum sibi ministrari postulant; cujusmodi exempla in ipsa quoque Occidentali Ecclesia non desunt, uti videre licet apud Martene, *de antiquis Ecclesiæ Ritibus lib. 2. cap. 7. art. 2. num. 7.* & 8. Et penes Mabillonium *in Præfatione ad Sæculum primum, in Actis Sanctorum Ordinis Benedictini §. 9. num.* 101.

Justa interpretatione explicantur ac retinentur, adjecto præsenti Monito.

§. 47. Cohærentia sunt cum hac prima parte tertii Moniti, duo hæc, quæ advertenda subjicimus. Primum, quod quamvis Græcis diserte vetitum fuerit, Extremæ Unctionis Sacramentum aliis conferre, præterquam ægrotis, & quidem gravi morbo laborantibus; iisdem nihilominus interdictum non est, quominus Oleo lampadis, quod ad sanandas infirmitates in Ecclesia asservatur, inungant Energumenos, aliosve, qui vel devotionis gratia, vel ut aliquo incommodo liberentur, hujusmodi Unctionem petunt; quum Oleum in lampade asservatum, nequaquam ab Episcopo, aut Sacerdote consecratum sit, ad effectum utendi eo in Extremæ Unctionis administratione. Haud ignoramus, postulatum alias fuisse, ut Græcis permitteretur, Extremæ Unctionis Oleo extra gravis infirmitatis casum sese inungere, absque eo quod Sacramentalis forma a Sacerdote pronunciaretur; ea scilicet ratione allata, quod per solam applicationem Materiæ, Sacramentum minime conferretur, quum ad id necessaria omnino sit simultanea Formæ prolatio. Verum nec id receptum fuit, nec recipi ullo modo potest; quum minime liceat Sacramentum a Christo institutum in arbitrariam quamdam, licet piam, cæremoniam convertere; ut etiam recte observat Pater de Carboneano *in Appendice ad Tractatum P. Antoine de Extrema Unctione §. 4. pag.* 661. & quamvis, pro eo quod pertinet ad Latinam Ecclesiam, Quintaducnas *in Tract. 5. de Extrema Unctione, singular.* 11. asseruerit, licere Parochis mittere ad ægrotos, aliosque petentes, Oleum Sanctum Infirmorum, ad hoc ut eo in suis infirmitatibus se liniant; nihilominus si quis hoc facere attentaret, gravibus pœnis a Tribunali Ecclesiastico plecteretur, vel tamquam abutens Sacramento Ecclesiæ, vel tamquam suspectus non rectæ Fidei circa Sacramentum Extremæ Unctionis, ut opportune advertit Clericatus *de Sacramento Extremæ Unctionis decis. 70. n.* 32.

Subject. capax Extremæ Unctionis Christifid. graviter ægrotans.

Inunctio bene valentis, Oleo lamp. ut apud Græc. in usu est, non prohibetur.

Non tamen licet Sacrum Oleum adhibere, quamvis non proferatur Sacram. forma.

§. 48. Alterum est, quod, stante prohibitione administrandi Sacramentum Extremæ Unctionis extra gravi morbi necessitatem, quum jam definitum sit, satisfactionem, seu pœnitentiam, quæ a Sacerdote Confessario sacramentaliter confessis imponitur, constare potissimum debere precibus, jejuniis, & eleemosinis (quemadmodum habetur in Decreto a fel. record. Eugenio PP. VI. pro Instructione Armenorum edito): minime licet, Pœnitenti confesso pro satisfactione, seu pœnitentia imponere, ut Extremæ Unctionis Oleo inungatur. Invecta sane olim fuit inter Orientales hujusmodi Unctio, veluti mere cæremonialis, uti deprehenditur ex Canone LXXIV. ex iis, qui in versione Arabica Micæno Concilio tribuuntur, *in Collectione Harduini Tom. 1. pag.* 492. ubi statutum legitur, ut si quis Fidelis cum infideli muliere impudice versatus fuerit, post diuturnam peractam pœnitentiam, Ecclesiæ reconcilietur *per Aquam benedictam, & Oleum Infirmorum*. Exinde vero, si fides habenda est Joanni Nathanaeli in responsione *de Moribus Græcorum*, & Francisco Richardo *de Expeditione sacra c.* 12. abusus alter inductus fuit, ut pœnitentibus divitibus, pro Sacramentali Pœnitentia, hujusmodi sacra Unctio passim imponeretur: ex cujus satisfactionis usu, non exigua pecuniarum retributio colligebatur. Gravissimo huic absurdo occurrere non prætermisit fel. rec. Innocentius IV. Pontifex Maximus, dum in Epistola sua ad Tusculanum Episcopum ita scripsit §. 6. *Nulli per Sacerdotes, vel Confessarios, pro satisfactione Pœnitentiæ, Unctio aliqua solummodo injungatur*. Hoc idem statutum legitur in Synodo apud Nicosiam celebrata, *in dict. Collect. Harduini Tom. 7. pag.* 1714. Nosque etiam hujusmodi præceptum instauravimus in Constitutione Nostra: *Etsi Pastoralis §. 5. Bullarii nostri Tom. I. num.* 57. Videatur etiam Thiers *de Superstit. l. 8. cap.* 6. Porro Arcudius loquens de Græcis Presbyteris, qui Pœnitenti apud se confesso, sacram Unctionem pœnitentiæ loco imponebant, asserit eos, in ipsa unctione peragenda, Sacramentali forma uti consuevisse, idque gravibus sane verbis reprehendit; ut legitur in ejus Opere *de Concordia lib. 5. cap. 4. §. Ego præsentem*. Verum Goarius *in notis ad Euchologium pag.* 350. negat hanc Græcis mentem fuisse, ut in ejusmodi Unctione peragenda Sacramentum conferrent: *Non ita tamen, ut unctio precibus adjuncta ex opere operato animæ deleat infirmitates, sed, si quid possit, ex pœnitentis tantum devotione, aut ex Sacerdotis deprecantis charitate, idest ex opere operantis, illud valet producere*. Nihilominus præfatam qualemcumque consuetudinem ipsemet improbare non omittit; dum omnino curandum dicit, ut Græci hac in re ita se gerant, quemadmodum docet Sancta Romana Ecclesia omnium Christifidelium Mater, & magistra; quum præfatæ unctionis usu plura, & gravia sequantur absurda, dum vel Sacramentum Extremæ Unctionis confertur bene valenti, adeoque ei, qui subjectum capax hujusmodi Sacramenti non est; vel Sacramenti materia & forma adhibetur, ut superius indicatum fuit, absque intentione ipsius Sacramenti conficiendi & ministrandi.

Multominus Unctionem cum Sacro Oleo imponere sacrament. confessis in satisfactionem sacramental.

Cærem. inunctio cum sacro Oleo, quando, & quibus casibus apud Oriental. invecta.

An in ea Unctione perficienda prolata fuerit sacrament. forma, contestum ie Sacram.

Absurda, ob quæ reprobata fuit hujusmodi unctio.

ANNO 1756.

Sacrum Chrisma e a quibus apud Gr. conficiatur.

§. 49. Secunda pars tertii Moniti pertinet ad Sanctum Chrisma; quod quidem a Græcis conficitur non Oleo dumtaxat & Balsamo, sed admixtis etiam aliis aromatibus. In hac autem Moniti parte, unicuique videre licet, haud quidem interdictam esse hujusmodi aromatum permixtionem, sed illud dumtaxat tenendum doceri, in Oleo & Balsamo consistere materiam Sacramenti, adeoque, si aliquod deficiat ex aliis aromatibus admisceri solitis, nihil deesse, quod necessarium sit ad Sacrum Chrisma conficiendum.

Apud eos nulla mentio de impositione manuum in Confirmationis Sacram. ministr.

§. 50. Apud Græcos nihil præscriprum legitur de impositione manuum in administrando Chrismatis Sacramento. Morinus in suo Tractatu *de Confirmatione cap.* 4. ita scribit: *Ut Latini constantissime impositionem manuum unctioni conjunxerunt, sic Græci non minus constanter alterum ab altero separarunt, soloque Chrismate in administratione istius Sacramenti usi sunt; manuum enim impositionis non meminerunt nec recentia Euchologia, nec antiqua*. Hoc idem constanter asserit Goarius *in Euchologio pag.* 299. *num.* 28. Renaudotius *in Opere de Perpetuitate Tom.* 5. *lib.* 3. *cap.* 12. testatur, a pluribus retro sæculis, nullum in Ecclesia Græca reperiri vestigium impositionis manuum in conferendo Sacramento Confirmationis; suæque assertionis auctores laudat recentiores Græcos sacra eruditione præstantes, Simeonem Thessalonicensem, Gabrielem Philadelphium, Sirinum, aliosque. Modernus Scriptor Chardon *in Historia Sacramentorum lib.* 1. *cap.* 1. *de Confirmatione*, contendit quidem, prioribus sæculis in Ecclesia Græca adhibitam fuisse manuum impositionem in conferendo Chrismatis Sacramento, sed tamen ultro concedit, multis ab hinc sæculis, nullum illius superesse vestigium. Denique Dilectus Filius Joseph Augustinus Orsi Ord. Præd., nunc temporis Palatii nostri Apostolici Magister, in Dissertatione Historico-Theologica, quam olim edidit *de Chrismate Confirmatorio*, compluribus monumentis erudite congestis, demonstrat, materiam Sacramenti Confirmationis apud Græcos non esse manuum impositionem, sed sacrum Unguentum.

Nefas tamen est asserere, in Eccl. Græc. deficere Confirmationis Sacram.

Nec ideo dici potest, id quod a nonnullis temere affirmatum fuit, non adesse in Ecclesia Græca Sacramentum Confirmationis, propterea quod in ea impositio manuum deficiat: Alioquin id sequeretur, quod nemo sibi persuaserit, tot sæculorum decursu, in tam ampla Christiani Orbis parte, atque in Ecclesia non minus doctrina, quam sanctitate illustri, defecisse Confirmationis Sacramentum; ut optime ad rem nostram pergit Goarius *loco cit. At vero tam amplam & spatiosam, tam eruditam, & Apostolicarum, Ecclesiasticarumque sanctionum tenacem Christiani Orbis portionem, adeo exquisitam Sacramentum respuisse, neglexisse, vel ignorasse, pauci, me quidem judice, dicere attentabunt*.

Theolog. quæstion. de Ritu ab Apostolis servato in ministr. Confirmatione,

§. 51. Caput hoc injustæ atque inopportunæ dissensionis inter Latinam & Græcam Ecclesiam, originem traxit a controversiis quæ inter nostrates Theologos agitari solent. Disputant hi, utrum Apostoli Sacramentum Confirmationis ministraverint per manuum impositionem, an etiam Sacro Chrismate adhibito; & quidem, ut assolet, nonnulli affirmant, quod alii negant.

PONT. A. XVI.

deque ejusdem Sacram. materia.

Disceptatur etiam inter eos, an sola manuum impositio sit materia hujus Sacramenti; nonnullis tuentibus, in ea dumtaxat consistere Sacramenti materiam; dum alii malunt in Sacro Chrismate statuere materiam remotam Sacramenti, proximam vero in illius applicatione, quæ fit cum signo Crucis ad Confirmandi frontem; juxta id, quod legitur in Decreto pro Armenorum instructione ab Eugenio IV. Pontifice edito: *Secundum Sacramentum est Confirmatio, cujus materia est Chrisma, confectum ex Oleo, quod nitorem significat conscientiæ, & balsamo, quod odorem significat bonæ famæ, per Episcopum benedicto*. Ubi etiam Pontifex loquens de manuum impositione, quæ ab Apostolis hoc Sacramentum ministrandis fiebat, ita subdit: *loco autem illius manus impositionis, datur in Ecclesia Confirmatio*. Alii denique impositionem manuum, & Chrisma simul jungunt; dicentes, tam illam, quam istud, materiam esse Sacramenti Confirmationis; sed illam æque, ac istud, materiam inadæquatam, quotiescumque seorsim considerentur; si autem simul jungantur, tunc, ajunt, in iisdem ita conjunctis materiam totalem Sacramenti consistere. Cæterum ipsam manuum impositionem, alii putant eam esse protensionem manuum, quam facit Episcopus versus Confirmandos, sub initium sacræ actionis, dum priores recitat preces: alii eamdem agnoscunt in ipso ungendi actu, quo Episcopus signat frontem illius, quem confirmat; cum nequeat alicujus frons unguento liniri, nisi manus eidem imponatur. Hæ sunt controversiæ, de quibus Theologi nostri disputant; & circa quas unicuique licet eam sequi partem, quæ magis ipsi placuerit.

Licet opinionem quamlibet sequi, dummodo non negetur, adesse in Græca Ecclesia Chrismat. Sacram.

At nemini fas est asserere, in Ecclesia Græca non adesse Sacramentum Confirmationis. Si quis enim hanc opinionem tueretur, huic manifeste obstaret vetus Orientalis Disciplina, quam Apostolica Sedes optime perspectam habuit, nec unquam damnavit, aut improbavit, juxta quam in Græcorum Ritualibus libris nulla fit mentio de manuum impositione, tamquam materia adæquata, aut inadæquata Sacramenti Confirmationis. Quare ad evadendum hujus difficultatis labyrinthum, alio filo utendum est, quod quidem diligenter inquirenti non deerit; absque eo quod super propositione incerta, & nullibi definita, stabiliatur reprobatio alienæ opinionis & sententiæ, quæ defensoribus orthodoxis non caret.

Quæstionibus repositis, traditur quid tuto sentiend. & tenendum sit, de Sacramento Confirm. in Latina Ecclesia.

§. 52. Quod itaque extra controversiam est, hoc dicatur; nimirum in Ecclesia Latina Confirmationis Sacramentum conferri; adhibito Sacro Chrismate, seu Oleo Olivarum, Balsamo commixto, & ab Episcopo benedicto, ductoque signo Crucis per Sacramenti Ministrum in fronte suscipientis, dum idem Minister Formæ verba pronunciat. Et quidem pro iis Regionibus, in quibus vera Balsami species non reperitur, haud recusarunt Romani Pontifices indulgere, ut ad conficiendum Chrisma liceret uti certo quodam fragranti succo, seu liquore, qui commu-

 muniter pro vero Balsamo accipitur, ut videre est in Constitutione 180. Sancti Pii V. *in Bullario novo Romæ edito Tom. 4. Part. 3.*, per quam videlicet Constitutionem, Indiarum Episcopis ejusmodi Indultum conceditur; & in Constitutione 47. Sixti V. *eodem Bullar. eodemque Tom. 4. Part 3.*, ubi exposita veri Balsami penuria, ex eo potissimum proveniente, quod arbusta illa, ex quibus major illius copia educebatur, quæque olim in Palæstina, & maxime in Valle Jerichu frequentia erant, a Turcis excisa, & radicitus extirpata fuerant; conceditur Archiepiscopis & Episcopis Lusitaniæ, ut in conficiendo Sacro Chrismate, adhibere possint Balsamum, ex Brasilia, aliisque novi Orbis, Indiarumve Regionibus allatum; eaque in re Pontifex suorum Prædecessorum Pii IV., & Gregorii XIII. exempla sequi se profitetur. Quorum sane Pontificum providentiam collaudat Morinus in suo opere posthumo *de Sacramento Confirmationis pag. 35.* In Ecclesia Græca similiter Confirmationis Sacramentum confertur, adhibito Sacro Unguento, quod compositum est ex Oleo Olivarum, & Balsamo, ac insuper ex aliis fragrantium herbarum speciebus, quæ sunt numero vigintitres, adjecta quoque aliqua vini portione. Prædictas omnes herbas odoriferas accurate enumerat Habert *in librum Pontificalem Ecclesiæ Græcæ, observat. 5. ad Ritum Chrismatis*, & Pater Berti *Tom. 7. suæ Theologiæ lib. 32. cap. 5.*, qui tamen subdit, difficile admodum sibi videri, omnes illas herbas ab Haberto indicatas sacro Unguento a Græcis infundi, quum nonnullæ ex illis incognitæ sint, ita ut vix aliqua earum mentio extet in lexicis, & in libris Auctorum, qui de plantis herbisque tractarunt. Sed quidquid sit de his, quum antiquus sit usus commiscendi has herbas Oleo, & Balsamo, intactus relictus est ritus in Monito, de quo nunc agimus; admonitis tantummodo Græcis, ne aliud quidpiam ad materiam Sacramenti necessarium putent, præter Oleum & Balsamum; utque proinde validam agnoscant hujus Sacramenti ministrationem, quæ fiat cum Oleo & Balsamo ab Episcopo rite benedictis, etiamsi aliquæ forte defuerint ex illis herbis, quæ, juxta eorum ritum, in sacri Unguenti compositione admisceri solent. Sapienter etiam, & magna cum ratione, in Synodo Zamoiscia habita anno 1720. animadversum fuit a Patribus §. 2. *de Confirmatione*, quidquid herbarum Balsamo adjiciatur, cavendum esse, *ut maxima pars Chrismatis semper sit Oleum Balsamo mixtum.*

Appendix ad tert. Monitum

§. 53. Expensa jam secunda parte tertii Moniti, nonnulla hic, appendicis loco, subnectemus, quæ nec inopportuna, nec a proposito aliena jure censeri poterunt, quum & ejusdem Sacramenti Confirmationis doctrinam respiciant, & ad Euchologii correctionem pertineant.

Forma Sacram. Confirm. apud Gr. *Signacul. Doni Sancti Spirit.*

§. 54. Forma Sacramenti Confirmationis in Græca Ecclesia, juxta communem receptamque sententiam, sequentibus verbis continetur: *Signaculum Doni Sancti Spiritus*; quæ verba pronunciantur ab eo, qui Sacramentum ministrat, dum suscipientis fronti cum sacro Unguento Crucis signum imprimit; uti colligitur ex Canone 7. Concilii Constantinopolitani I., *in Collectione Harduini Tom. 1. pag. 811.*, utque ex illius Canonis verbis recte perpensis infert Bessarion Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis *in suo Opusculo de Eucharistia*, quod impressum habetur in Bibliotheca Patrum *edit. Lugdunen. Tom. 26. pag. 765. Secunda Oecumenica Synodus, verba, quæ sacrum Chrisma perficiunt, tradens in septimo Canone, ita inquit: Obsignantes, hoc est sacratissimo Chrismate eos chrismantes, dicimus: Signum Doni Spiritus Sancti: & hæc verba, secundum eos, Chrismatis Sacramentum perficiunt.* Quamvis autem hæc Cardinalis assertio oppugnata fuerit a Lupo *in notis ad Canonem 95. Concilii Trullani*; vix tamen erit, ut Lupi sententia plures inveniat suffragatores, præ sententia Cardinalis Bessarionis, ut optime advertit Arcudius *lib. 2. c. 7.*, ubi post relatum Bessarionis effatum, hæc subdit: *Hactenus Bessarion; qua certe, quæ fiunt in Ecclesia Orientali circa Sacramentorum administrationem, præstantius callere poterat nemo.* Arcudio consentit Goarius *in notis ad Euchologium pag. 301. num. 31.* Item Habert *in suis notis ad Pontificale Græcorum Observat. 4. n. 2.* Et, omissis aliis, qui facile cumulari possent, satis hic erit afferre, quæ habentur in Synodo Zamosciæ, ubi agitur de Sacramento Confirmationis: *Forma, quam probata, & schismate ipsa antiquiora laudant Euchologia, hæc est Signaculum Doni Spiritus Sancti, amen: eaque semel dumtaxat, simul cum ipsa Unctione proferri debet.*

Ex decr. Sancti Methodii de reconciliandis Apostatis & ea nonnullis Euchologiis, dubium ingeritur, de iteratione Sacramenti.

§. 55. Celebre est in Ecclesia Græca Decretum Sancti Methodii Patriarchæ Constantinopolitani, qui medio circiter nono sæculo floruit, ac semper in id maxime incubuit, ut aberrantes ad sanctæ unitatis gremium revocaret. In quo Decreto quum illud statutum reperiatur, ut, qui ab Ecclesia defeiverunt, deindeque ad illius sinum revertuntur, sequenti ratione recipiantur: *Oratione completa, sacro unguento accepto, secundum baptizatorum consuetudinem, illum inungit, Crucis signo expresso in fronte, & oculis, & naribus, & ore, & duabus auribus, & manibus, & pectore, & scapulis, dicens: Signaculum Doni Spiritus Sancti:* Hinc oritur magni sane momenti difficultas, dum alterutrum dicendum videtur; aut scilicet ea verba: *Signaculum Doni Spiritus Sancti*, non esse in Ecclesia Græca formam Sacramenti Confirmationis; aut in eadem Ecclesia Græca Sacramentum hoc iterato conferri iis, qui jam semel ipsum, & quidem valide, susceperunt, si deinde, post apostasiæ crimen, ad Ecclesiam reverti velint; quod sane contrarium est receptæ sententiæ, quæ pro inviolabili regula habetur, ut Sacramenta, quæ characterem imprimunt, iterari nequeant iis, qui semel valide ea susceperunt; juxta definitionem Tridentinæ Synodi *Sess. 7. de Sacramentis in genere Can. 9.* Nec quicquam prodest confugere ad supra citatum Canonem 7. Concilii Constantinopolitani I., quo statuitur, ut sacro Chrismate reconcilientur Ariani, Macedoniani, Novatiani, & Apollinaristæ quum ab hæresi conversi ad Ecclesiam se recipiunt. Hujus namque Canonis sanctio prænominatos tantummodo Hæ-

reticos respicit, qui Sacramentum Confirmationis, aut nullo modo, aut invalide conferebant. At Sancti Methodii decretum generale est, eosque omnes complectitur, qui post defectionem ad Ecclesiæ sinum redire cupiunt. Quum autem in quibusdam Euchologiis, ubi de pœnitentium reconciliatione agitur, eadem legantur præscripta, quæ habentur in Decreto Sancti Methodii; sequitur, ut eadem difficultas, quæ circa Decretum hujusmodi offenditur, in prædicatis etiam Euchologiis occurrat.

Variæ de eo Decr. opiniones minus tutæ.

§. 56. Incredibile est quantopere se torqueant Scriptorum ingenia, ut propositæ difficultati satisfaciant. Sunt qui asserunt, Decretum illud nequaquam conditum fuisse a S. Methodio Patriarcha Constantinopolitano, qui, ut superius innuimus, floruit anno Christi DCCCXLII., sed ab alio quodam Methodio Patriarcha schismatico, qui Urbis Regiæ Sedem occupabat anno MCCXL. Sed quum Goarius *in notis ad ipsum Decretum*, quas addidit ad Calcem Euchologii a se illustrati *pag.* 698., testetur se complura vidisse monumenta temporibus hujusce Methodii antiquiora, quæ illud ipsum Decretum Sancto Methodio Patriarchæ tribuunt; hoc satis est ad demonstrandam responsionis hujusce levitatem. Sunt alii, qui & admittunt, verba illa: *Signaculum Doni Spiritus Sancti*, esse formam Sacramenti Confirmationis; & agnoscunt, juxta Decretum S. Methodii, quoties Apostatæ conversi in unitatem Ecclesiæ recipiebantur, eadem verba proferri debuisse, dum pœnitentes sacro unguento ungebantur; sed tamen putant non ideo affirmari posse, Sacramentum Confirmationis collatum fuisse iis, qui jam semel illud susceperant; quum ad collationem Sacramentorum necessaria sit intentio Ministri; in ea autem actione satis appareat non fuisse Ministri intentionem, ut Sacramentum conferret, sed ut Apostatam conversum Ecclesiæ reconciliaret. Hac responsione utitur Du Hamel *Theologiæ Tom. 6. edit. Paris. ann.* 1605. *pag.* 383., eamque innuunt quoque Goarius *in notis ad Euchol. pag.* 598. *§. Verum potuisset*, Tournely *in Tractatu de Confirmatione, circa finem, ubi ad objecta respondet, pag.* 612, *& seq. juxta editionem Parisien.*, & Assemanus Junior *Codicis Liturgici Lib.* 3. *De Confirmatione pag.* 63. Verum aliis pluribus responsio hæc non probatur, & præsertim Juvenino *De Sacramentis Dissert.* 3. *de Confirmatione, quæst.* 7. *cap.* 1. *art.* 1. §. 1, qui observat primo, nullum adduci Græcum monumentum, ex quo inferri possit, eum, qui Apostatam reconciliat, dum sacro Unguento illum ungit, & profert verba, quibus continetur forma Sacramenti Confirmationis, animum habere a collatione Sacramenti alienum: deinde, nequaquam recte agere, quin immo peccare Ministrum, qui Sacramenti materiam, & formam ei applicat, qui eidem suscipiendo idoneus non est; etiamsi Sacramentum ei conferre non intendat. Alii denique advertentes, priorum sæculorum monumenta testari, in Occidentali Ecclesia, reconciliatos aliquando fuisse Apostatas per manuum impositionem, fatentur quidem nunc temporis vetitum esse Confirmationis Sacramentum iterato conferre iis, quibus semel valide collatum fuerit; at olim non ita se rem habuisse ajunt; proindeque concludunt, non adeo mirum videri debere, si in Decreto Sancti Methodii, quod pertinet ad Orientalem Ecclesiam, præscribitur, ut Apostatæ reduces iterum Sacramento Chrismatis confirmentur, quantumvis alias id ipsum valide susceperint.

Applicat. materiæ Sacram. cum prolatione formæ, seclusa intentione confic. Sacram. nec præsumitur, nec licita est.

At minime tutum est hoc etiam systema. Quum enim nonnulla ex indicatis monumentis disserte testentur, Apostatas receptos fuisse *sola manuum impositione*, si quis hanc ipsam putat fuisse collationem Sacramenti Confirmationis, hoc probare tenetur, sola manuum impositione, nullaque unctione adhibita, Sacramentum istud tunc temporis collatum fuisse. Si quis autem dixerit (quod aliquo etiam exemplo fulcire posset), una cum impositione manuum, sacram quoque Unctionem in hujusmodi pœnitentium reconciliatione adhibitam fuisse, illud nihilominus, ad evincendam iterationem Sacramenti, ostendendum illi supererit, an aliqua, & quænam verborum formula proferri soleret ab eo, qui & manus imponebat, & Chrismate ungebat. Marcus Rhemensis *in Tractatu de variis Capitibus Ecclesiæ c.* 18. plures recenset species impositionis manuum. Hoc ipsum accurate præstitit auctor Glossæ *in Can. Manus impositio*, 1. *quæst.* 1. Duo celebres viri, Sirmondus *in suo Antirrhetico secundo, cap.* 5. & Morinus *de Sacram. Confirm. cap.* 12. *pag.* 56. & iterum *in Tract. de Pœnitentia lib.* 9. *cap.* 9. *&* 10. existimant, impositionem manuum, de qua nunc loquimur, fuisse confirmatoriam. At Petrus Aurelius contendit, eamdem in reconciliandis hæreticis adhibitam, meram fuisse cæremoniam, non vero alicujus Sacramenti collationem. Et hanc quidem sententiam amplectuntur Lupus *in Can.* 7. *Constantinopolitanum Tom.* 2. *pag.* 46. *& seq.* Areudius *libr.* 2. *cap.* 18. Suarez *in* 3. *part. Divi Thomæ Tom.* 3. *quæst.* 72. *disput.* 34. *sect.* 1. §. *Unde est tertia responsio*, & *disput.* 36. *art.* 11. *sect.* 3. §. *Ad rationem dubitandi*. Quapropter Witasse *in sua Tract. de Sacram. Confirm.* post relata monumenta omnia, quæ alterutri opinioni favere possunt, denique *pag.* 63. utramque in sua probabilitate relinquit; eademque prudentia se gerit Auctor additionum ad Estium *in lib.* 4. *Sentent. dist.* 5. §. 16. *litt. B. p.* 87.

Impositio manuum ubi non constat de Unctione & prolatione Formæ, non probat collation. Sacram. Confirm.

§. 57. Alia itaque ineunda est ratio, ut satisfiat prædictæ difficultati, quæ oritur ex Decreto S. Methodii, & ex his, quæ in aliquibus Euchologiis, cohærenter ad idem Decretum, adnotata reperiuntur. Et primum quidem, quod ad Decretum attinet, relatum idem legitur in Annalibus Ven. Cardinalis Baronii, *ad annum Christi* 842. sed diverso plane modo, ac ab aliis refertur, quamque a Nobis superius conscriptum fuit. In eo enim, quod refert Baronius, minime præscriptum legitur, ut in Apostatæ reconciliatione proferantur verba: *Signaculum Doni Sancti Spiritus*, licet præscribatur Unctio cum sacro Unguento peragenda. E quamvis adhuc legatur: *Chrismate ungantur, ut solent inungi, qui baptizantur*; nihilominus (omisso etiam, quod aliqui satis verisimiliter defendunt, hæc

Meliore responsione satisfit difficultati exortæ ex Decr. Sancti Methodii.

verba

verba addititia esse, iisdemque admissis, tamquam authenticis) eorum naturalis germanusque sensus is semper erit, ut in reconciliatione Apostatæ ungantur eædem corporis partes, quæ inungi solent, quum post Baptisma Confirmatio ministratur. Cumque nihil adjiciatur de prolatione verborum: *Signaculum Doni Spiritus Sancti*; evanescit via omnis propositæ difficultatis. Accedit insuper, quod quum Legati a S. Nicolao Papa I. in Bulgariam missi, Confirmationis Sacramentum iis contulissent, quibus jam idem a Græcis Presbyteris ministratum fuerat; ob eam præcipue rationem, quod hujusmodi Presbyteri facultatem a Sede Apostolica non obtinuissent pro talis Sacramenti administratione; acerrimam adversus eos querelam instituit Photius in suis encyclicis, litteris, hoc illis vitio vertens, quod Sacramentum Chrismatis contulissent iis, qui jam semel confirmanti fuerant. *Talem quis insaniam unquam audivit, quam isti mentecapti audere non dubitarunt, ut illos, qui semel Chrismate uncti sunt, iterum chrismarent, excelsa denique mysteria in nugas & derisum convertentes?* Ex hoc antem aperte evincitur, S. Methodium in suo Decreto minime statuisse, aut voluisse, ut Sacramentum Chrismatis iterato ministraratur iis, qui jam antea confirmati fuerant, si forte post apostasiæ crimen ad Ecclesiam redirent. Nam Photius, qui quadraginta circiter annis post mortem S. Methodii floruit, quique pravi sane animi, sed doctus & catus homo semper habitus fuit, non id Apostolicis Legatis adeo acriter objecisset, quod Sacramentum Chrismatis iteralsent, si Sanctus Methodius antea decrevisset, aut ea mente fuisset, ut Apostatæ ad Ecclesiam redeuntes idem Sacramentum iterato susciperent; facile enim prospexisset hoc sibi responsum a Legatis redditum iri, se nihil ultra citrave egisse, quam quod Ecclesia Orientalis, ex Decreto S. Methodii, servare consueverat, dum aberrantes in unitatem recipiebat.

Verba ex Euchol. allegata addititia probant.

§. 58. Quod autem pertinet ad Euchologia, si in eorum aliquo præscriptum legitur, ut in pœnitentium reconciliatione adhibeatur sacra Unctio cum prolatione verborum: *Signaculum Doni Sancti Spiritus*; id utique tribuendum est interpolationi Schismaticorum, quibus a Theodoro Balsamone persuasum fuit, ut si quis Latinus ad Græcos commigraret, huic Sacramentum Confirmationis denuo conferendum esset; uti testatur Gregorius Protosyncellus in Apologia adversus Marcum Ephesium, *in Collectione Concil. Harduini Tom. 9. pag.* 640. At enunciatæ formulæ prolatio minime præscripta reperitur in quamplurimis manuscriptis Euchologiis, quæ inspexit & recognovit vir summa fide dignus Joannes Matthæus Cariophylus Cydonius; quemadmodum refert Arcudius *lib.* 2. *de Reformat. c.* 18.; quodque magni æstimandum est, nihil ejusmodi legitur in celebri Euchologio Cryptæ Ferratæ. Quare in Congregationibus super correctione Euchologii habitis tam sub Urbano VIII., quam nostris hisce temporibus, Nobis annuentibus, decretum fuit, ut in Euchologio, quod correctum typis edendum erat, Ritus reconciliationis pœnitentium ad eam plane formam exigeretur, qua descriptum legitur in Euchologio Cryptæ Ferratæ: id quod est factum. Quum enim in Congregatione habita die 7. Januarii 1748. propositum fuisset dubium, an corrigendus esset ritus reconciliandi Apostatas in unitatem Ecclesiæ redeuntes, ad formam in Decreto Methodii traditam; animadversum fuit, unctionem eorum, qui reconciliantur, ibi quidem faciendam præscribi eo modo, quo unguntur ii, qui baptizantur: sed ut in hujusmodi unctione peragenda proferri debeant verba: *Signaculum Doni Spiritus Sancti*; id in paucis solummodo, iisque recentibus, Euchologiis adscriptum reperiri. Itaque in alia Congregatione habita die 18. sequentis Mensis Februarii decretum fuit: *Corrigatur Euchologium impressum ad formam Euchologii Patriarchalis Cardinalis Bessarionis, nunc Cryptæ Ferratæ*. Factaque Nobis relatione, atque omnibus per Nos inspectis, libratisque, Decretum idem approbatione nostra roboratum fuit.

Pristinæ integrit. restituuntur omnia

Quartum Monitum de quib. immund. & precib. ad eas abstergend. in Euch. appositis.

§. 59. Agendum nunc sequitur de quarto Moniti capite, quod est de peculiaribus quibusdam immunditiis, ad quas expurgandas, nonnullæ benedictiones & preces in Euchologio appositæ leguntur. En autem Moniti verba: *Denique sciendum, quod, si contigerit, immundum quid, aut contaminatum incidere in puteum, aut in aliud vas liquidi cujuscumque, sive etiam rem immundam tangi, aut manducari, sive in Ecclesia animal impurum gigni, aut mori, Sacerdotes quidem Orient. Ecclesiæ, precibus & benedictionibus in Euchologio contentis secundum Ecclesiæ suæ consuetudinem, utuntur, nullatenus tamen intendunt observare precepta antiquæ Legis, quæ sunt per adventum Christi sublata, quemadmodum omnibus manifestum est.*

Oratio de cibis mundis & immundis, quæ in Euchol. legitur.

§. 60. In Euchologio, cujus correctioni adlaboratum est, prout etiam in celebri Euchologio Cryptæ Ferratæ, olim Cardinalis Bessarionis, & in aliis vetustissimis hujusmodi Codicibus, Oratio quædam legitur, in qua & commemoratur id, quod in Lege veteri statutum fuerat de differentia inter cibos mundos & immundos, deque immunditia legali, quam contrahebat quicumque, contra interdictum Legis, immundum quid comedisset; & simul adjicitur, non posse eum, qui cibos immundos ediderit, pretiosum Corpus & Sanguinem Christi sine peccato suscipere. Id autem in causa fuit, ut discutiendum proponeretur, num ex prædicta, aliisque similibus Orationibus, seu ex his, quæ in hujusmodi precibus continentur & enunciantur, justa præberetur occasio suspicandi, ne forte observatio cæremoniarum legalium veteris Legis, una cum nova Lege & Evangelio, cumulari, seu retineri vellet. Ut igitur deprehendatur, an suspicio hæc aliquo fundamento innitatur, sequentes propositiones strictim indigitabimus, ex quibus omnia illustrentur, & propria in luce collocentur.

An retinenda, vel tollenda esset, addubitatum, & quare?

Animadversiones ad rem recte definiendam necessar. Distinct. ciborum, cæremon.

§. 61. Prima est: *Cæremonias legis Mosaicæ per adventum Christi fuisse sublatas*; & post promulgationem Evangelii, non posse amplius absque culpa servari. Quum itaque discrimen a lege veteri inductum inter cibos mundos, & immundos, ad cæremonialia præcepta pertineat; hoc satis est, ut asse-

ANNO 1756.

Fuit veter. legis præceptum, per adv. Christi sublatum.

asseri jure possit, nullum amplius superesse, aut statui debere discrimen inter cibos mundos & immundos. Quamvis enim beatissimi Apostoli, *Actor. cap.* 15. Fidelibus interdixerint, ne sanguine & suffocato vescerentur, juxta sententiam Jacobi in Concilio Jerosolymitano propositam in hæc verba; *Propter quod ego judico, non inquietari eos, qui ex Gentibus convertuntur ad Deum, sed scribere ad eos, ut abstineant se a contaminationibus simulacrorum, & fornicatione, & suffocatis, & sanguine*; hoc tamen constat ideo tunc sancitum fuisse, ut omnis dissidii occasio inter Judæos & Gentiles ad Christum conversos tolleretur; qua causa jamdudum sublata, ejus quoque effectus sublatus dici debet. *Item legalia veteris Testamenti, seu Mosaicæ legis cæremonias, sacra, Sacrificia, & Sacramenta, Domino nostro Jesu Christo adveniente, cessasse, & post promulgatum Evangelium sine peccato observari non posse. Ejusdem etiam Legis veteris ciborum mundorum & immundorum differentiam, ad cæremonialia pertinere, quæ, surgente Evangelio, transierunt. Illam etiam Apostolorum prohibitionem ab immolatis simulacrorum, & sanguine, & suffocato, illi tempori congruisse, ut inter Judæos & Gentiles dissensionis materia tolleretur, cujus Apostolicæ prohibitionis causa cessante, etiam cessavit effectus.*

Consona allato principio Pontific. & Conciliorum Decreta.

§. 62. Præmissa verba desumpta sunt ex Professione Fidei Orthodoxæ, quam Orientales, ex præscripto Urbani Papæ VIII. emittere debent, quæque impressa fuit Typis Congregationis de propaganda Fide anno 1642. Consonat iisdem doctrina Sancti Thomæ, quam is fuse tradit *in* 1. 2. *quæst.* 103. *art.* 4. *ad tertium*. Neque desunt antiquiora monumenta, quibus eadem doctrina firmatur. Siquidem Sanctus Gregorius II. in suo Capitulari, quo instructos in Bavariam ablegavit Marinianum Episcopum, & Georgium Presbyterum, *cap.* 7. ita loquitur: *Ut nihil in perceptione ciborum judicetur immundum, nisi quod fuerit idolis immolatum, quia, juxta quod magisterio Apostolico docetur, omnis creatura Dei bona, & nihil rejiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur.* Similiter Sanctus Nicolaus I. in responsis ad Consulta Bulgarorum, *num.* 43. de animalibus mundis, & immundis, hæc habet: *Quæ animalia seu volatilia liceat manducare quantum existimo, Dominus evidenter ostendit, cum post diluvium animalia cuncta Noe tribuit, & Filiis ejus edenda .... Itaque omne animal, cujus cibus minime corpori nocivus esse probatur, & societas hoc in cibum admittitur humana, comedi non prohibetur.* Itaque in Concilio Florentino, in Decreto pro Jacobitis edito, *in Collectione Labbeana Tom.* 13. *pag.* 1209. sequentia verba leguntur: *Sacrosancta Romana Ecclesia &c. firmiter credit, profitetur, & prædicat, omnem Creaturam Dei bonam, nihilque rejiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur; quia, juxta verbum Domini, non quod intrat in os coinquinat hominem; illamque Mosaicæ Legis ciborum mundorum & immundorum differentiam ad cæremonialia asserit pertinere, quæ, surgente Evangelio, transierunt ..... Nullam itaque cibi naturam condemnandam esse denuntiat, quam societas admittit humana: nec inter animalia discernendum, per quemcumque sive virum, sive mulierem, & quocumque genere mortis intereant, quamvis pro salute corporis, pro virtutis exercitio, pro regulari & Ecclesiastica disciplina, possint & debeant multa non negata dimitti, quia, juxta Apostolum, omnia liceat, sed non omnia expediunt.*

PONT. A. XVI.

Potest tamen Eccl. cærem. præcepta innovare, exceptis iis, quæ venturum Messiam refereb.

§. 63. Altera propositio est; Quamvis, promulgato Evangelio, cessarint cæremonialia præcepta veteris Legis, & nullum in Lege nova extet præceptum, quo mundi ab immundis cibis secernantur, cujusmodi erat in Lege veteri; non minus tamen in potestate est Ecclesiæ Christi, justis concurrentibus rationibus, gravibusque de causis, ut obligationem redintegret observandi aliquod ex præceptis cæremonialibus, quæ erant in Lege veteri, licet in nova, ut innuimus, abrogata sint; dummodo præceptum non sit ex eorum numero, quæ in Lege veteri præcipue ordinata erant ad præfigurandum Messiam venturum; cujusmodi patet fuisse, exempli gratia, Circumcisionem, & animalium sacrificia, uti ad rem nostram advertit Vasquez *in* 1. 2. *Divi Thomæ Tom.* 2. *disput.* 182. *cap.* 9. §. *Ex quibus omnibus*; sed sit ex genere eorum, quæ ad externam disciplinam, & corporis munditiem pertinebant, in quorum classem profecto referenda veniunt, quæ de cibis mundis & immundis præscripta fuerant. Id autem assumptum non minus ex Occidentalis, quam ex Orientalis Ecclesiæ disciplina, & quidem ex priorum sæculorum monumentis comprobatur.

Religiosæ priorum Christian. observantiæ argumentum.

§. 64. Celebris est calumnia in primævos illos Christifideles a Gentilibus conficta, quod scilicet Hominum, præsertim infantium, carnibus vescerentur, humanumque sanguinem biberent. Huic causam dedit religiosa, quæ tunc vigebat, Arcani disciplina, juxta quam servato inter Fideles secreto circa præsentiam realem Corporis Christi in Eucharistica mensa, ex qua iidem pascebantur, quum tamen subobscura quædam Mysterii notitia ad Gentilium aures pervenisset, hanc ipsi ansam arripuerunt, ut prædictam calumniam in Christianos excogitarent, & in vulgus spargerent; uti recte demonstrat Schelestratus *in Dissertat. de Disciplina Arcani artic. unic. cap.* 4. §. 17. Æque tamen celebris est responsio, quam veteres illi Apologiarum pro Christianis Scriptores, absque secreti violatione, Gentilibus reddere consueverunt, dicentes, fieri nullo modo posse, ut Christi Discipuli humanas carnes ederent, & sanguinem biberent, quum satis compertum esset, eos ab animalium quoque sanguine, & a suffocatis animalibus abstinere. Hoc argumento utitur Tertullianus *Apologetici cap.* 9. Ex hac autem responsione manifeste evincitur, temporibus illis, nimirum prioribus Ecclesiæ sæculis, ciborum delectum apud Christianos aliqua ratione viguisse, eosque potissimum a sanguine & suffocato abstinuisse; ut sapienter observant Nicolaus le Nourry *Tom.* 2. *Apparatus in Biblioth. Patr., Dissert.* 4. *in Tertullianum c.* 12. *art.* 2., & Pamelius *in dictum cap.* 9. *Tertulliani num.* 138. Neque vero Christiani illi existimabant vigentem adhuc esse ea de re Mosaicæ Legis sanctionem; neque porro igno-

ra-

rabant sublatum jam esse Apostolicum interdictum de abstinentia a sanguine & suffocato; nec alia demum de causa illicitas putabant hujusmodi escas; sed tamen ab iis abstinebant, ex consuetudine a Majoribus tradita, quam sequi & servare maxime conveniens arbitrabantur: *Mos itaque abstinendi a sanguine & suffocato in illis Ecclesiis tanta religione servatus est, quia consuetudinem illam a majoribus acceperant, quamvis usum sanguinis & suffocati absolute illicitum esse non censerent*: verba sunt Natalis Alexandri *Histor. Ecclesiast. sæcul.* 1. *Dissert.* 10.

Ad quod usque tempus ea disciplina viguerit in Latinis Ecclesiis.

§. 65. Asserit Calmet *in suis Commentar. ad Cap.* 15. *Actuum Apostol.* ad ea verba: *& suffocato & sanguine*, in aliquibus Ecclesiis Latinis, per plura sæcula, & quidem usque ad decimum, & undecimum Æræ Christianæ sæculum, observatam fuisse distinctionem inter cibos mundos & immundos, servatamque abstinentiam a sanguine & suffocato. Et quamvis ipse assertionem hanc suam nullis probationibus ibi confirmet, comprobari tamen facile posset a quolibet in monumentis Ecclesiasticis parumper versato. Etenim Canisius in lucem edidit vetus Pœnitentiale Romanum, sæculo octavo labente, vel nono ineunte, compositum: in quo *sub Tit. de Suffocatis* statuitur pœnitentia ab eo subeunda, qui suffocati animalis carnem ediderit; sub Titulo autem *de Laceratis*, præscribuntur pœnitentiæ & jejunia iis injungenda, qui vel piscem comederint in piscina mortuum, vel aquam biberint ex eo puteo, in quo demortuus mus, vel gallina reperti fuerint, nisi prius exhaustus omnino fuerit ipse puteus. Humbertus autem Cardinalis Silvæ Candidæ, qui Sancti Leonis Papæ IX. Legatus fuit, & quidem Constantinopoli cum Græcis acriter disputavit, in ipsis disputationibus hujusmodi, aperte fassus est, nullam hac de re dissensionem esse inter Latinos & Græcos; siquidem adhuc in aliquibus Latinis Ecclesiis observabatur, non secus ac apud Græcos, abstinentia a sanguine & suffocato: *Antiquam consuetudinem, seu traditionem majorum nostrorum diligenter retinentes, nos quoque hæc abominamur, adeo ut sanguine, vel quocumque morticinio, aut aquis, seu quacumque negligentia humana præfocato, apud nos aliquando vescentibus, absque extremo periculo vitæ hujus, pœnitentia gravis imponatur*. Et alibi: *Nos ergo, quamvis a Domino, & ab Apostolis licentiam habeamus manducandi omnia, quæ nec nostræ, nec fraternæ saluti officiant, consuetudine tamen provinciarum, & præceptis majorum nostrorum hactenus detenti, devitamus comedere nonnulla, non quia mala & immunda sunt, sed quia aut nobis aliquando non expediunt, aut longo usu in naturam jam verso abhorrent*.

Apud eosdem Lat. nunc penitus obsoleta.

§. 66. Jam vero in Latinis Ecclesiis nullum amplius superest hujusmodi abstinentiæ vestigium, si fidem habeamus Cornelio a Lapide *in Commentar. in Actus Apost. cap.* 15. *verbo: Et sanguine*. Viget illa tamen vel nunc in Ecclesia Græca, quæ sibi laudi duxit, Apostolicum præceptum de abstinentia a sanguine & suffocato, retinere & custodire, quemadmodum notant præcitati Calmet, & a Lapide *in d. cap.* 15. *Actuum Apost.*, pergit-

Viget tamen adhuc in Ecclesia Græca.

que Christianus Lupus in notis ad Can. 67. Concilii Trullani: *Græci etiam dudum postea in observantia istius Apostolicæ Legis manserunt constantes*; retenta nimirum lege prædicti Canonis Trullani 67., in quo ita legitur: *Divina nobis Scriptura mandavit, a sanguine, & suffocato, & fornicatione abstinere. Eos autem, qui propter lautum & delicatum ventrem, cujuscumque animalis sanguinem arte aliqua esculentum condiunt ac instruunt, atque ita illo vescuntur, convenienter punimus. Si quis ergo deinceps animalis sanguinem quovis modo comedere aggrediatur, si sit quidem Clericus deponatur; sin autem laicus, segregetur*: Soli autem Armeni, quod quidem sciamus, in acceptanda unione cum Ecclesia Romana, hujusmodi Græcorum consuetudinem se relinquere professi sunt. Licet enim Vartanes schismaticus iis persuasisset, ut a quibusdam cibis abstinerent, quos Lex Mosaica immundos pronunciavit, excepta solum carne suilla, quam eis a S. Gregorio Illuminatore, primo eorum Nationis Patriarcha, concessam fuisse asserebat; eosdemque docuisset confringere vasa Oleo, Vinoque plena, si forte musca, vel aliud animalculum hujusmodi in ea cecidisset; nihilominus in Collationibus habitis ad conciliandam adeo exoptatam unionem Ecclesiæ Armenæ cum Romana, statutum fuit, ut sequitur: *Patres Armeni tum Sisensis, tum Adanensis Concilii, cum Romana Ecclesia suam conciliantes, approbarunt Epistolam Dogmaticam Gregorii Armeniæ Patriarchæ ad Regem Haytonem, ubi Hebraica illa ciborum discretio his verbis refellebatur: cibos autem immundos, præcipue, qui ad pauperum manus obiter veniunt, omnes, ut inquit Paulus, in nomine Dei purificatos haberi jubemus, quos & orationibus benedici docuit Dominus Nierses, nimirum Ghelajensis, qui similiter Armeniæ Doctor & Patriarcha fuerat*. Quæ omnia videri possunt apud Galanum *Tom.* 2. *De conciliatione Ecclesiæ Armenæ cum Romana*.

Armeni hac in re Latinis plene consentiunt.

§. 67. Tertia denique propositio ea est quæ innuitur etiam in ipso capite quarto Moniti, de quo nunc agimus: videlicet minime prohibitum intelligi Græcis Sacerdotibus usum ullius ex precibus aut benedictionibus, quæ in eorum Euchologio continentur, quantumvis respiciant, pertineantque ad eas ipsas res, quæ in lege veteri subjectum erant cæremonialium præceptorum, dummodo quidquid ab iis fit, non eo animo fiat, ut veteris jam abolitæ Legis præceptis pareatur, sed ut obsequium præstetur vel novæ Ecclesiasticæ Legi, vel canonicæ consuetudini, diuturni & continui temporis observantia roboratæ. Lorinus *in cit. cap.* 15. *Actuum Apost. vers.* 20. §. *Si abstinent*, circa Græcorum morem abstinendi a sanguine, & suffocato, hæc advertit: *Si abstinent hodie Græci a sanguine, putantes hac se lege teneri, superstitiosi sunt, quia neminem nunc ligat, & ejus observatio sapit cæremonias veteris Legis: si vel quod naturaliter ab ejusmodi cibo abhorreant, vel honesta alia de causa, reprehendi non debent*. Goarius autem ad Euchologium Græcorum, *in variantibus lectionibus*, ubi eam Orationem expendit, quæ fit *pro iis, qui prohibita & immunda comederunt*, sequentem ponit adnota-

Quomodo licita sit Græcis distinctio ciborum, ususque precum ad absterg. immund. inde contractam.

ta-

ANNO 1756.

tationem: *Non Mosaicæ, sed Ecclesiasticæ Legis studia, ab immundis degustandis sibi cavent Orientales &c. Proindeque a Judaica ritu observando, dum Ecclesiæ observant traditiones, longe alienos se præstant, quidquid in adversum garriat, & falso imputet Catumsyritus;* Cujus quidem audax assertio aliquid fundamenti haberet, si ad id, quod faciunt Græci, non tam præindicatis rationibus adducerentur, sed potius adstrictos se esse putarent ex falsa opinione vigentis adhuc Apostolici præcepti de abstinentia a sanguine, & suffocato, quam opinionem parum feliciter tueri nititur Guillelmus Beveregius *Tom. 2. Codicis primitivæ Ecclesiæ, illustrati, & vindicati, cap. 7. num.* 5. Tentarunt quidem Schismatici Ecclesiam Latinam, veluti judaizantem, traducere, propterea quod in azymo consecret, & Sabbata observet, Regumque Unctionem inter sacros ritus retineat. At Leo Allatius in suo egregio Opere, *de perpetua consensione Ecclesiæ Occidentalis & Orientalis, lib. 3. cap.* 14. temerariam hanc illorum assertionem refellit; specialiter vero *sub n.* 4. ita adversus eos argumentatur: *Quia Judæi Sabbata servant, qui servat Sabbata, Judæum agit: ergo qui suffocata non manducat, Judæum agit, cum Judæi ex Lege prohibeantur illa comedere: sed Græci suffocata non edunt; ergo Græci judaizant.* Deinde *num,* 9. ad rem nostram recte concludit, minime posse absolute & indistincte dici, quod is judaizet, qui in Ecclesia aliquid agit, & servat, consentaneum & simile cæremoniis antiquæ legis. *Si quis sub alium finem & commoditatem, etiam ex intentione cultus, & tanquam religiosas cæremonias, non tamquam spiritu illius Legis, nec tamquam habentia in illa fundamentum, sed vel ex proprio arbitrio, vel ex aliqua consuetudine humana, vel ex præcepto & institutione Ecclesiæ, observaret; neque peccaret, neque diceretur judaizare. Quare non semper quisquis in Ecclesia aliquid agit, quod cum cæremoniis veteris Legis similitudinem habet, statim dicendus est judaizare.*

Temer. Schismat. assertio in Latinam Eccles. ejusque refuscitatio.

Append. ad quart. Monitum

§. 68. Quoniam vero unicuique ex tribus prioribus Monitis, de quibus in hac nostra Encyclica egimus, quamdam veluti appendicem addidimus; priusquam scribendi finem faciamus, huic etiam quarto Monito suam appendicem subnectere volumus, quæ & ab ipsius Moniti subjecto, & a correcti Euchologii editione aliena non sit.

Levitici Lex de Purificat. mulier.

§. 69. In Lege Levitici, *cap.* 12. statuitur, ut Mulier, quæ Masculum pepererit, immunda sit septem diebus, deinde aliis triginta tribus diebus maneat *in sanguine purificationis suæ;* si vero fœminam enixa fuerit, duabus hebdomadis immunda sit, & sexaginta sex diebus maneat similiter *in sanguine purificationis suæ*; ita ut Sanctuarium ingredi nequeat, antequam elapsum sit hujusmodi tempus; quum autem primo Templum adierit, certam oblationem afferre debeat.

Non aliis Lex viguit quoque primitus in Eccl.

§. 70. Hoc interdictum in Ecclesia per aliquod tempus viguisse, negari nequit; legitur enim in Canonibus Pœnitentialibus Theodori, quos refert Ivo *in suo Decreto*, quosque commemorat Ven. Card. Baronius ad annum Christi 266. *Mulier, quæ intrat in Ecclesiam ante mundum sanguinem post partum, si masculum genuerit, triginta tres dies pœniteat; si fœminam, quinquaginta sex. Si quæ autem præsumpserit ante tempus præfinitum Ecclesiam intrare, tot dies pœniteat in pane & aqua, quot Ecclesia carere debuerat.* Sed neque negari potest, hujusmodi prohibitionem labentibus temporibus in Ecclesia Latina abrogatam fuisse. *Si eadem hora, qua genuerit, actura gratias, intrat Ecclesiam, nullo peccati pondere gravatur:* verba sunt S. Gregorii Papæ, relata etiam in Decreto Gratiani *Can. 2. dist.* 5. Subdit autem Innocentius III. in Decretali: *Volens De purificatione post partum*, (recitato prius eo Textu: *Lex per Moysem data est; gratia, & veritas per Jesum Christum facta est*), Mulierem puerperam, quæ Religionis causa ab ingressu Ecclesiæ aliquamdiu abstinere velit, non prohiberi; ingredientem non peccare; *Nulla proinde peccati mole gravantur, nec Ecclesiarum aditus est eis aliquatenus denegandus, ne pœnam in culpam convertere videamur. Si tamen ex veneratione voluerint aliquamdiu abstinere, devotionem earum non credimus improbandam.* Cumque Beatissima Virgo Maria, quantumvis in præindicata Levitici Lege minime comprehenderetur, nihilominus eidem se se subjicere voluerit, dum, elapso puerperii tempore, se ipsam, Divinumque Filium in Templo præsentavit; in hujus præclarissimi facti memoriam institutus fuit Ritus, qui descriptus legitur in Rituali Romano, Pauli V. Pontificis jussu edito, juxta quem mulier prolem enixa, post puerperii terminum, ad Ecclesiam se confert, ubi præ foribus a Sacerdote excipitur, & aqua benedicta cum prece aspergitur; deinde tenens extremam partem Stolæ ejusdem Sacerdotis, pergit ad Altare, & coram eo genuflexa, orat, gratias agens Deo de beneficiis sibi collatis. Verum hæc benedictio mulieris post partum, in Ecclesia Latina nullo jure præcipitur, eamque prætermittens mulier minime peccat, nisi forte id ageret per spretum atque contemptum; ut optime monet Quartus *in suo Opere de Benedictionibus Tit. 3. sect. 12. dub.* 1.

PONT. A. XVI.

Quæ tamen subinde abrogata fuit in Ecclesia Latina.

Quid nunc temporis apud Lat. hac in re servetur.

§. 71. In Græca autem Ecclesia puerperii lex, tamquam de præcepto, religiose custoditur, nec mulier partum enixa permittitur ante præstitutum tempus ad Ecclesiam accedere; quin etiam superioribus seculis eo severitatis pervenerat Græcorum disciplina, ut menstruatas mulieres ab Eucharistica Communione repellerent, quantumvis in vitæ periculo versarentur: Qua de re graviter reprehensi fuerunt ab Humberto Cardinali Sylvæ Candidæ, ut videre est apud Cardinalem Baronium *ad annum Christi* 1054. Et quamvis subinde temperatus fuerit hujusmodi rigor, exclusis a sacra mensa mulieribus menstruatis tunc solum, quum nullo vitæ periculo premerentur; quod consentaneum visum est Epistolæ Canonicæ Dionysii Alexandrini, & Novellæ 13. Leonis Sapientis Imperatoris; peropportune tamen huc revocanda venit animadversio prædicti Cardinalis Baronii *ad annum Christi 266. num.* 11. ubi observat, Dionysium in citata Epistola opi-

Severior Græca disciplina de Puerp. menstruatisque mulierib.

PONT. A. XVI.

opinionem suam tantummodo exposuisse, ut eam aliorum judicio, & Basilidis præsertim, censuræ subjiceret: *Ego, non ut Doctor, hæc scripsi, sed, ut cum omni simplicitate convenit differere, meam sententiam in communi ederem, quam tu cum examinaveris sæpissime, quod justum meliusque apparuerit, vel etiam aa sic de eis haberi existimes, rescribe.* At ex adverso, nimis perspicua est ratio per Sanctum Gregorium Magnum adducta in sua Epistnla, cujus partem Gratianus inseruit *Can. 4. dist. 5. Naturæ superfluitas in culpam non valet imputari, & per hoc quod invita patitur, justum non est, ut ingressu Ecclesiæ privetur.* Quod autem pertinet ad Eucharisticam Communionem, non quidem improbat Sanctus Doctor, si mulier ab illa ex reverentia se abstineat; sed si nihilominus eo etiam tempore communicet, aperte declarat, se eam non damnare: *Si autem ex veneratione magna percipere non præsumit, laudanda est; sed si percipiat, non judicanda: bonarum quippe mentium est, etiam ibi aliquo modo culpas suas agnoscere, ubi culpa non est,* Itaque Græcorum disciplina hac in parte nequaquam probatur Teophiln Rainaudo *Tom. 16. illius Operum*, in eo quod inscribitur *Heteroclita Spiritualia, impress. Lugdun. pag. 33. num.* 28. Ac ipse etiam Goarius, perpetuus cæteroquin Græcorum Rituum fautor & defensor, *in notis ad Euchologium p.* 270. ultro fatetur, in nimium rigorem vergere, & præter omnem regulam invectam esse Legem, quæ menstruatas mulieres a sacra mensa repellit: *Mitius tamen cum impuris mulieribus agendum, & naturæ imbecillitas non spontaneo se onere levantis; quidquid in adversum objectant, & obtrectent Græci &c.* post quæ verba præmissam affert auctoritatem Sancti Gregorii, ex citata ipsius Epistola desumptam.

Vim coactivi præcepti habet Lex de puerperis, apud Græcos.

§. 72. Sed quidquid sit de mulieribus menstruatis, tam quoad earum ingressum in Ecclesiam, quam circa permittendam ipsis Dominici Corporis participationem; sermonem nunc referentes ad eas, quæ a partu recentes sunt, quamvis puerperii observatio in Ecclesia Latina, ut jam dictum est, non præcipiendi modo illis præscripta sit, sed mere coosulendo proposita; in Græca tamen Ecclesia viget præceptum, ut ab ingressu Ecclesiæ abstineant, donec certus dierum numerus elapsus sit: *Obedientiam illam ex debito requirunt Græci; Latini nonnisi ex reverentiæ observantia:* ita Goarius locn citato, *pag.* 269. In Euchologio autem leguntur preces per Sacerdotem ea occasione recitandæ; sicut etiam in eodem Euchologio describitur universus ritus, quo puerperii cæremonia completur.

Iterata hujusce disciplinæ discussio, & nonnullorum de ea judicium.

§. 73. Itaque in Congregationibus prn Euchologii correctione habitis tam sub Urbano VIII., quam nostri Pontificatus tempore, de hac materia diligentissime actum, quæsitumque fuit. Nemn sane extitit, qui expungendum prnposuerit ex Euchologio puerperii ritum; fuit tamen, qui suggesserit, ut tolleretur præfinitio termini quadraginta dierum; utque aliæ preces subrogarentur in locum illius Orationis, quæ in Euchologio legitur, quæque nimium alludere videbatur ad immunditiam legalem, ob quam Judæi mulieres suas, quadraginta diebus post partum, ab omni commercio segregabant, & a Templo excludebant; quum præsertim ibi minus proprie supplicari Deo videatur in hunc modum: *Ab omni peccato, & ab omni sorde perpurga &c. sordes corporis ejus, & maculas animæ ablue in quadragiata dierum cursu.*

ANNO 1756.

Solidior probataq; aliorum sententia ejusque fundam.

§. 74. Verum quum alii sapienter animadverterint, posse utique in nova Lege servari aliquem ex cæremonialibus Ritibus antiquæ Legis, dummodo id non fiat tamquam in vim ipsius Legis antiquæ, quæ evacuata est; sed morem gereodo aut legitimæ consuetudini, aut novo præcepto, ab eo edito, cui legislativa simul, & coercitiva potestas competere dignoscatur, uti prosequitur Vasquez *cit. Tom. 3. in 3. part. S. Thomæ, disput.* 210. *quæst.* 80. *art.* 7., satis id visum est, ut nemo mirari jure possit, si puerperii observatio, Latinis mulieribus consilii modo proposita, Græcis pro Lege præscripta inveniatur. Cumque præterea Græci non eadem ratione, qua olim Hæbrei, puerperii ritum adimpleant; neque enim Sacerdoti oblationem Judaico more afferunt; quin potius eumdem Ritum sanctificaverint per appositas preces, quibus Deus rogatur, ut mulieri peccata, si quæ patraverit, dimittere dignetur, invocato in hunc ipsum finem Deiparæ Virginis patrocinio; idcirco in sessione habita inter eos, qui a Nobis, ut initio diximus, Euchologii correctioni præpositi fuerant, die 8. Januarii 1747., conclusum fuit, nihil hac in parte innovari; Nosque subinde hujusmodi resolutionem approbavimus. Pronum est enim, supra relatis Græcæ Orationis verbis rectum sensum aptare, dicendo nimirum, Deum ibi rogari, ut & mulieris animam ab omni culpa penitus emundet, & corpus etiam illius liberet ab omni immunditia, non quidem legali, sed naturali, quatenus spiritualem immunditiam significat; quum etiam externa corporis mundities pars sit cultus & venerationis debitæ erga Ecclesias, atque res sacras; quapropter prioribus sæculis Ecclesias non ingrediebantur Fideles, nisi prius diligenter loti fuissent; uti testatur Sanctus Joaones Chrysostomus; neque privatim sacrorum Evangeliorum Codicem attiogere audebant, quin antea manus lavissent.

Pontificis cohortat. paterni amoris referta, ad Græcos, qui novo correctoq; Euchol. uti jubeotur.

§. 75. Hæc vobis exponenda censuimus, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, per has nostras Encyclicas Litteras, ut & causas intelligatis, ob quas Apostolica Sedes laboriosam hanc provinciam jamdudum suscipiendam existimavit, ut Euchologii vestri correctioni manus apponeret; & Vobis compertum sit, qua diligentia, quo studin, & quam æqua prudentique ratione susceptum opus peractum fuerit. Intacta relicta sunt omnia, quæcumque reperta sunt in iis Euchnlngiis, quæ & antiquitate, & auctoritate cæteris præstant: nihil ademptum, aut emendatum est, nisi qnod in recentiores quasdam editiones, nonnullorum oscitantia, aut malitia, irrepsisse apparuit: Omnia retenta fuerunt, quæcumque demum retineri posse visa sunt, & benigna quævis interpretatio adhi-

Anno 1756. hibita est, ne Ritus vester aliqua in re labefactari videretur. Ex quibus omnibus quum sinceram nostram, & Apostolicæ Sedis in vos charitatem testatam vobis esse non dubitamus, tum etiam illud vos intellecturos confidimus, incredibili Nos studio, & sollicitudine urgeri, ut & vos, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, in sancta Unione constantes perseveretis, & alii aberrantes, ad eamdem societatem, & ad salutis viam aliquando per Dei gratiam revocentur. Vestrum erit in posterum correcta hac Euchologii editione uti, ac diligenter curare, ut, si nova aliqua ejusdem editio fiat, ea ad normam hujus, quæ prodiit anno 1754. e Typis Congregationis de Propaganda Fide, omnibus numeris exigatur; quo interclusus sit aditus erroribus omnibus, & absurdis, quæ superioribus temporibus in alias quasdam editiones irrepserunt, easque fœdarunt. Hoc denique a vobis petimus, ut Nos in ardua Ecclesiæ universæ procuratione laborantes, orationum vestrarum subsidio juvetis; vobisque Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur. Pont. A. XVI.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 1. Martii 1756. Pontificatus Nostri Anno Decimosexto. Dat. 1. Martii 1756. Pont. XVI



LV. FACULTAS TRIBUITUR

Jacobo III. Magnæ Britanniæ Regi, ut S. Eucharistiam possit suscipere, de Spiritualis directoris sui consilio, etsi post mediam præcedentem noctem jentaculum aliquod, sic exposcente valetudine, sumpserit.

Dilecto Filio Magistro Ludovico de Valentibus Sancti Officii Assessori.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Pium Regis Britannici votum communionem sumendi etsi non jejunus.



QUADAM, de more, tibi impertita audientia, detulisti ad Nos pium æque ac religiosum votum Carissimi in Christo Filii Nostri Jacobi III. Magnæ Britanniæ Regis, liceret ut sibi Eucharisticum sumere Sacramentum, etsi de media nocte antevertente diem, quo sacris mysteriis participem se fieri cupit, quandoque, ex ægra valetudine, cibum aliquem sumere cogatur, quo vires reficiat, atque id quidem haud se facere paratum esse, nisi sui Confessarii consilium & approbatio accesserit.

Jejunium naturale parvitat. materiæ non patitur.

§. 2. Facilioris doctrinæ Theologus responderet, nulla Regem indigere dispensatione, cum res sit de exiguo cibo, necessitate cogente, non ex animi levitate sumpto, atque non minus in naturali jejunio, quam in Ecclesiastico materiæ, ut inquiunt, parvitas indulgeatur. Verum opinio isthæc, etsi a Pasqualigo propugnata, falsa est; veluti pluribus demonstrant Suarez *in 3. part. tom. 3. quæst.* 80. *art.* 8. *disput.* 68. *sect.* 4. §. *Dico secundo*. Salmaticenses *tom.* 1. *Cursus Theologici Moralis tractat.* 4. *cap.* 7. *quæst.* 4. *num.* 66. Eamdemque refutavimus ipsi pro viribus ac facultate, in nostro Tractatu *de Sacrificio Missæ sect.* 2. *cap.* 4. §. 2. *Patavinæ editionis*. Alia itaque via insistendum; his, quæ sequuntur, præpositis.

Potuit Ecclesia decurque ut naturale jejunium Commun. præmitt. tend. statuerat,

§. 3. Primum, etsi peramabilis Redemptor noster sacra sui Corporis Communione participes fecerit Apostolos non jejunos; cum tamen peculiaribus quibusdam gravio-ri-

SI CONCEDE LA DISPENSA; LV.

Alla Maestà di Giacomo III. Re della Gran Bretagna di potersi comunicare col consiglio del suo Padre Spirituale, ancorchè dopo la mezza notte precedente abbia preso qualche ristoro per l'indigenza della sua complessione.

Dilecto Filio Magistro Ludovico de Valentibus Sancti Officii Assessori

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, salutem & Apostolicam Benedictionem.



IN una delle solite udienze, che le diamo, ella ci espose il divoto e pio desiderio del Nostro Re Britannico, di poter ricevere la Sacra Eucaristia, ancorchè dopo la mezza notte precedente al giorno, in cui vuol comunicarsi, per le sue indisposizioni venga tal volta astretto a prendere qualche poco di ristoro; esibendosi a non ricevere la Sacra Comunione nel modo predetto, che col consiglio, ed approvazione del suo Confessore.

Pio desiderio del Re Britannico di potersi Comunicare, ancorchè non digiuno.

§. 2. Un Teologo, come suol dirsi, della manica larga, risponderebbe, che Sua Maestà non ha bisogno di veruna dispensa; trattandosi d'un piccolo ristorativo, preso per bisogno, non per capriccio; ed ammettendosi non meno nel digiuno Ecclesiastico, che nel digiuno naturale, la parvità della materia. Ma quest'opinione, benchè sostenuta dal Pasqualigo, è falsa, come ampiamente comprovano il Suarez *in 3. part. tom.* 3. *quæst.* 80. *art.* 8. *disput.* 68. *sect.* 4. §. *Dico secundo*, i Salmaticensi *nel tom.* 1. *del loro Corso Teologico Mortale tract.* 4. *cap.* 7. *quæst.* 4. *num.* 66. e Noi stessi, quanto abbiamo potuto e saputo, l'abbiamo impugnata nel nostro Trattato *del Sacrifizio della Messa sez.* 2. *cap.* 4. §. 2. *dell'edizione di Padova*. E'd'uopo dunque il camminare per altra strada, premettendo le seguenti cose.

Il digiuno naturale non ammette parvità di materia.

§. 3. La prima, che benchè il nostro amabilissimo Redentore desse la Comunione agli Apostoli, che non erano a digiuno, avendo però ciò fatto per motivi particolari e ri-

Potette la Chiesa, anzi fu conveniente, che ordinasse il digiuno naturale prima di Comunicarsi.

PONT. A. XVI.

rilevanti, non ha tolto alla sua Chiesa l' autorità di stabilire, come ha fatto, che, eccettuato il caso del Viatico, ed eccettuati altri pochi casi, che si possono vedere ne' Libri de' Teologi Morali, non si dia la Sacra Comunione, se non a chi è digiuno, e digiuno dalla mezza notte antepassata, e precedente alla Comunione. L'argomento è trattato da S. Agostino *nell' epist.* 54. *altre volte* 118. *ad Januariam al cap.* 6., ove dopo aver esposto, che Cristo diede la Comunione ai Discepoli, che non eran digiuni: *Liquido apparet, quando primum acceperunt Discipuli Corpus & Sanguinem Domini, non eos accepisse jejunos*: così soggiunge: *Numquid tamen propterea calumniandum est universæ Ecclesiæ, quod a jejunis semper accipitur? Ex hoc enim placuit Spiritui Sancto, ut in honorem tanti Sacramenti in os Christiani prius Dominicum Corpus intraret, quam cæteri cibi.* Il che, dopo S. Agostino, viene anche insegnato dal Maestro delle Sentenze *in* 4. *Sent. dist.* 8., e da S. Tommaso *nella* 3. *part. quæst.* 80. *art.* 8. E gravi e sensate sono in questo proposito le parole del Pontefice S. Niccolò I. *ad consulta Bulgarorum cap.* 65.

Da simil legge il solo Papa può dispensare.

§. 4. La seconda, che, essendovi la legge universale, che non si dia la Comunione ordinariamente, se non a chi è digiuno, legge anche indicata dal Concilio di Costanza *alla sess.* 13., ove così si legge: *Hujusmodi Sacramentum non debet confici post cœnam, neque a Fidelibus recipi non jejunis, nisi in casu infirmitatis, aut alterius necessitatis, a jure, vel Ecclesia concesso, vel admisso*; acciò uno non compreso ne' casi espressi possa lecitamente ricevere la Comunione, benchè non sia digiuno, è d'uopo, ch'esso sia munito d'una dispensa, qual dispensa non può darsi, che dal Romano Pontefice. Così fondatamente sostiene l' Henao *de Eucharistia disput.* 14. *sect.* 3. *num.* 44. Ed il Suarez *nel luogo citato sect.* 5. §. *Nihilominus*, trattando la questione, se possa un Sacerdote, benchè non digiuno, celebrare la Messa, per dare la Sacra Comunione ad un ammalato, che è in pericolo di morte, impugna con molto vigore l'opinione di quelli, che dicono poterlo fare colla dispensa del Vescovo: *Non potest Episcopus dispensare, quia est præceptum universale totius Ecclesiæ, & nulla auctoritate, vel consuetudine constat, datam esse Episcopo facultatem dispensandi in illo. Per se autem non potest inferior in lege superioris dispensare.* Concorda in questa massima il Cardinale de Lugo *de Eucharistia disput.* 15. *sect.* 2. *num.* 55. ed ecco le di lui parole: *In hoc præcepto jejunii naturalis dispensare potest solus Papa. De facto autem neque ipse Papa dispensare solet*: essendo degna di riflessione la predetta parola *solet*, che addita, esser rari i casi di simili dispense; come molto bene considera il Tamburino *in methodo expeditæ Communionis cap.* 2. §. 8.

Simil dispensa non si dà senza causa, e quale debba essere.

§. 5. La terza, che, dovendo in ogni dispensa intervenire la causa, e non essendovi nel caso presente altra causa, che quella di soddisfare alla pietà e divozione della Maestà del Re Britannico, che con frequenza si ciba del Pane Eucaristico, e d'uopo l' esaminare, se questa sia causa sufficiente, e se

ANNO 1756.

ribusque de causis id præstiterit, haud tamen ademit ipse Ecclesiæ suæ auctoritatem constituendi, prout reipsa constituit, ne cui, Viatici, aliisque paucis exceptis casibus, videndis apud Theologos Morales, non jejuno, & quidem a media superiori nocte Communionem præcedente, Eucharisticum Sacramentum ministretur. Rem hanc tractat S. Augustinus *Epist.* 54. *alias* 118. *ad Januarium cap.* 6., ubi postquam retulit, Christum Discipulis non jejunis Corpus suum ministrasse: *Liquido apparet, quando primum acceperunt Discipuli Corpus & Sanguinem Domini, non eos accepisse jejunos*: ita subdit: *Numquid tamen propterea calumniandum est universæ Ecclesiæ, quod a jejunis sempe accipiatur? Ex hoc enim placuit Spiritui Sancto, ut in honorem tanti Sacramenti in os Christiani prius Dominicum Corpus intraret, quam cæteri cibi.* Quod, post S. Augustinum, traditur quoque a Magistro Sententiarum *in* 4. *Sent. dist.* 8., & a S. Thoma 3. *part. quæst.* 80. *art.* 8. Suntque in hoc ipsum gravia, & momentosa verba Pontificis S. Nicolai I. *ad consulta Bulgarorum cap.* 65.

Ab hac jejunii lege solus Pontifex dispensare potest.

§. 4. Alterum, cum generali lege caveatur, ut non nisi jejuno universim sacra ministretur Communio, quam ipsam legem innuit quoque Synodus Constantiensis *sess.* 13., ubi hæc leguntur: *Hujusmodi Sacramentum non debet confici post cœnam, neque a Fidelibus recipi non jejunis, nisi in casu infirmitatis, aut alterius necessitatis a jure, vel Ecclesia concesso, vel admisso*: ut alicui expressis casibus non comprehenso liceat etsi non jejuno, sacra participare mysteria, necesse erit, eumdem expressa dispensatione juvari, quæ porro dispensatio a nemine, præter Romanum Pontificem, potest indulgeri. Id solide tuetur Henaus *de Eucharistia disput.* 14. *sect.* 3. *num.* 54. Et Suarez *citat. loco sect.* 5. §. *Nihilominus*, quæstionem versans, num possit Sacerdos etsi non jejunus Missam celebrare, ut ægro in vitæ discrimine constituto Sacram Eucharistiam ministret, pervalide oppugnat sententiam asserentium, id ipsi licere ex dispensatione Episcopi: *Non potest Episcopus dispensare, quia est præceptum universale totius Ecclesiæ, & nulla auctoritate, vel consuetudine constat, datam esse Episcopo facultatem dispensandi in illo. Per se autem non potest inferior in lege Superioris dispensare.* Firmissimam in hanc regulam consentit Cardinalis de Lugo, *de Eucharistia disput.* 16. *sect.* 2. *num.* 55. & hæc sunt ejus verba: *In hoc præcepto jejunii naturalis dispensare potest solus Papa. De facto autem neque ipse Papa dispensare solet.* Dignumque animadversione est præpositum verbum *solet*, innuens, rariora esse similium dispensationum exempla, veluti scite expendit Tamburinus *in methodo expeditæ communionis cap.* 2. §. 8.

Dispensatio hujusmodi causam prærequirit, & quam

§. 5. Tertium, quandoquidem omnem dispensationem ex causa esse oportet, in proposita autem facti specie unica tantum viget ratio indulgendi pietati ac religioni Regis Britannici, Eucharistico Pane se frequenter reficientis, expendendum propterea est, an satis idonea hæc causa sit, numve afferri

ANNO 1756.

possint vetera similium dispensationum exempla; Nos enim difficiliores quidquam aggredimur novi, quod nulli Prædecessores Nostri præstiterint.

Aliqua exempla Commun. sumptæ a non jejunis.

§. 6. Ut facilior imploratæ dispensationi fiat locus, posset quisquam ad disciplinam confugere quarumdam Ecclesiarum Africæ, in quibus Christifideles feria sexta majoris Hebdomadæ cœnati Sacram sumebant Communionem, idque ex religioso cultu erga institutionem Sanctissimi Sacramenti, ut prædictum est, a Christo Jesu Apostolis, postquam comederant, distribuii: *Nonnullos probabilis quadam ratio delectavit, ut uno certo die per annum, quo ipsam Cœnam Dominus dedit, tanquam ad insigniorem commemorationem, post cibos offerri, & accipi liceat Corpus & Sanguinem Domini*. Verba sunt Sancti Augustini *in cit. Epistola ad Januarium cap.* 7. ad diu toleratam in Occidentalibus & Orientalibus Ecclesiis praxim, cum scilicet post Baptisma Communio ministrabatur infantibus, quibus matres vel nutrices, etiam ante sumptam Sacram Eucharistiam, eorum imbecillitatem commiserando, lac exhibere permittebantur; *ad epistolam* 125. Sancti Joannis Chrysostomi *ad Cyriacum Episcopum*, ubi Vir sanctus incusatus, quod Communionem pasto cuidam ministrasset, his respondet: *Quod si mihi abstinata mente id objicere pergunt, Paulum etiam de dignitatis gradu dejiciant, qui cœnatus universam domum baptizavit; Domino item ipsi auctoritatem abrogent, qui Apostolis post cœnam Communionem dedit*, ac denique ad celebre factum S. Udalrici Augustæ Episcopi, de quo in Chronica incerti Auctoris *ad annum* 978. hæc leguntur: *Iste Uldaricus Episcopus fecit prandium cum Conrado Constantiense Episcopo, & eodem die, facto prandio, celebravit Missam cum Clero, & populo. De hoc accusatus respondit: ego non comedi, sed charitas.*

Irrelevantia ostenduntur, nonnulla quidem quia antiscripta, vel obsoleta.

§. 7. In nostro Tractatu *de Sinodo Diœcesana novissimæ editionis lib.* 6. *cap.* 8. *num.* 4. egimus de Communione in nonnullis Ecclesiis feria quinta in Cœna Domini ministrari solita etiam non jejunis, deque Eucharistia infantibus porrecta illico post Baptismum; verum monumenta ista viam nihilo faciliorem ad id, quod proposuimus, efficiunt. Invectum quippe usum communicandi post commestionem feria quinta majoris Hebdomadæ, proscripserunt subinde Patres Synodi tertiæ Carthaginensis, quorum decreto congruit omnino Canon 29. Concilii Trullani habiti anno 692. uti etiam videre est in eruditis adnotationibus P. Lupi *ad dictum Canonem Trullanum*, & apud Juenin *de Sacramentis dissert.* 4. *quæst.* 8. *art.* 2. §. 1. *conclus.* 2. Quod autem spectat ad Communionem pueris, statim post Baptismum, ministratam, jam a quadringentis & amplius annis is ritus in Occidentali Ecclesia obsolevit. Nonnulla quidem supersunt adbuc vestigia in Orientali Ecclesia; at & ipsa quoque pedetentim & antea, & nunc quoque temporis studuit ab eo deflectere, quemadmodum latius ostendimus in nostris encyclicis Litteris ad Missionarios per Orientem §. 24. typis editis superiore anno 1755.

Vide has literas hic etiam editas superiori pag. 286.

§. 8. Mox

PONT. A. XVI.

e se vi siano esempj di simili dispense accordate; essendo Noi molto renitenti a far passi nuovi, e non fatti da' nostri Predecessori.

Essempi di casi, in cui fu permessa la Comun. a non digiuni.

§. 6. Per agevolare la strada alla richiesta dispensa, tal'uno potrebbe ricorrere alla pratica d'alcune Chiese dell'Affrica, nelle quali i Fedeli ricevevano la Sacra Communione nel Giovedi Santo dopo aver mangiato, e ciò per divozione verso l'istituzione del Santissimo Sagramento, che, come si è detto, fu distribuito da Gesù Cristo agli Apostoli, che avevano mangiato: *Nonnullos probabilis quedam ratio delectavit, ut uno certo die per annum, quo ipsam Cœnam Dominus dedit, tamquam ad insigniorem commemorationem, post cibos offerri, & accipi liceat Corpus, & Sanguinem Domini*; sono parole di Sant' Agostino *nella citata lettera ad Januarium cap.* 7. alla tolleranza mantenuta nelle Chiese d'Occidente, e de' Oriente, allor quando dopo il Battesimo davasi ai fanciulli la Sacra Comunione, ai quali, prima anche di ricevere la Sacra Eucaristia, compatendo la loro indigenza, si permetteva alle madri, e alle nutrici il dare il latte: *alla lettera* 125. di S. Giovanni Grisostomo *ad Cyriacum Episcopum*, ove il Santo accusato d'aver data la Comunione a chi prima aveva mangiato, risponde nel modo seguente: *Quod si mihi obstinata mente id objicere pergunt, Paulum etiam de dignitatis gradu dejiciant, qui cœnatus universam domum baptizavit; Domino item ipsi auctoritatem abrogent, qui Apostolis post cœnam Communionem dedit*: e finalmenre al celebre fatto di S. Udalrico Vescovo d'Augusta, di cui si legge nella Cronaca di Autore incognito *all'anno* 978. quanto siegue: *Iste Udalricus Episcopus fecit prandium cum Conrado Constantiensi Episcopo, & eodem die, facto prandio, celebravit Missam cum Clero, & populo. De hoc accusatus respondit: ego non comedi, sed charitas.*

Si dimostrano irrilevanti alcuni, perchè o vietati o andati in disuso.

§. 7. Nel Nostro Trattato *de Synodo Diœcesana dell'ultima stampa al lib.* 6. *cap.* 8. *num.* 4. abbiamo discorso della Comunione, che in alcune Chiese davasi nel Giovedi Santo anche a quelli, che non erano a digiuno, e dell'Eucaristia, che amministravasi ai fanciulli immediatamente dopo il Battesimo: ma questi monumenti in nulla rendono più agevole la strada per arrivare alla meta. Imperocchè l'usanza di comunicarsi nel Giovedi Santo dopo aver mangiato, fu dipoi severamente proibita dai Padri del terzo Concilio Cartaginese, al decreto de' quali in tutto e per tutto è uniforme il Canone 29. del Concilio Trullano, tenuto l'anno 692., come anche può vedersi nelle note erudite del P. Lupo *sopra il detto Canone Trullano*, e nel Juenin *de Sacramentis dissert.* 4. *quæst.* 8. *art.* 2. §. 1. *conclus.* 2. Ed in ciò che appartiene alla Comunione, che davasi ai fanciulli immediatamente dopo il Battesimo, già sono più di quattrocento anni, che questo rito non si pratica nella Chiesa Occidentale. Ne resta qualche vestigio nella Chiesa Orientale; ma questa pure a poco a poco se n'è andata, e se ne va ritirando, come abbiamo diffusamente dimostrato nella nostra Lettera enciclica ai Mis-

Vedi questa lettera stampata qui sopra alla pag. 286.

sio-

sionarj d'Oriente *al* §. 24. stampata l'anno passato 1755.

Gli altri poi perchè apocrifi, o perchè ricevono altra più giusta interpretazione.

§. 8. La lettera di S. Giovanni Grisostomo, poc'anzi nominata, è riconosciuta per genuina dal Lupo, dal Tillemont, dal Montfaucon; ma con molte sode congetture è rigettata come apocrifa dall'erudito Padre Stilting, Continuatore Bollandiano, negli Atti di S. Giovanni Grisostomo illustrati, e stampati nell'anno 1753., ed a Noi dedicati, come può vedersi *al* §. *69. num.* 1072. *e seg.*, e particolarmente *al num.* 1081. Ma, quand'anche la lettera fosse genuina di San Giovanni Grisostomo, il Santo non approva, cha si dia la Comunione anche a chi non è digiuno; nega di averla mai amministrata a chi aveva mangiato, si protesta, ehe, quando l'avesse fatto, meriterebbe d'essere scancellato dal numero de' Vescovi, e dal libro de' Fedeli, e degli Eletti; e poi per impeto di discorso aggiunge quanto di sopra si è esposto della Comunione data da Cristo a chi non era digiuno: ed ecco la di lui parole: *Multa adversum me struxerunt, ajuntque, me post epulas quibusdam Communionem impertisse. Hoc si feci, de Episcoporum libro nomen meum expungatur, nec in Orthodoxæ Fidei volumine scribatur, quoniam ecce si quidquam ejusmodi perpetravi, Christus e regno suo me abjiciat*: ad a queste parole soggiugnendo il Santo le altre di sopra riferite, non vi vuol molto a comprendere, che queste sono uno sfogo, ed un modo di argomentare, del quale tanti si servono, che dopo aver fondatamente negato il fatto, s'avanzano a dire, che, quando per impossibile fosse vero, da esso non si può dedurre la conseguenza, che l'avversario ha preteso d'inferire. Nulla diremo di S. Udalrico Vescovo; essendo una pura favola quello, che tal'uno racconta di lui, come accenna Cristiano Lupo *nelle note al Can.* 29. *Trullano*, ed ampiamente prosiegue il moderno erudito Catalano *ne' suoi Commentarj sopra lo stesso Canone*.

Cætera vero quia apocrypha vel saniorem habentia interpretationem.

§. 8. Mox supra indicata Epistola S. Joannis Chrysostomi genuinum ejusdem opus agnoscitur a Lupo, Tillemontio, & Montfoconio; verum tamquam supposititia rejicitur multis haud levibus conjecturis ab erudito Patre Stiltingio, Bullandiani operis prosequutore in Acta S. Joannis Chrysostomi illustrata, editaque anno 1753. nobisque dicata, uti videre est §. 69. *num.* 1072. & *seq.* ac præcipue *num.* 1081. At, ut ut Epistola genuinum opus S. Joannis Chrysostomi haberi vellet, Vir Sanctus haud probat, Communionem ministrari cuiquam non jejuno, inficiatur se unquam eandem porrexisse pasto; profitetur, siquid ejusmodi attentasset, dignum se, qui de Episcoporum Catalogo, atque Fidelium Electorumque libro expungatur, subinde vero ex quodam orationis impetu superaddit ea, quæ superius allata sunt de Communione non jejunis a Christo exhibita; ita ille inquit: *Multa adversum me struxerunt, ajuntque me post epulas quibusdam Communionem impertisse. Hoc si feci, de Episcoporum libro nomen meum expungatur, nec in Orthodoxæ Fidei volumine scribatur, quoniam ecce, si quidquam ejusmodi perpetravi, Christus e regno suo me abjiciat*: hisque verbis cum addat Chrysostomus cætera superius expressa, facile intelligitur, hæc quemdam animi impetum importare, & argumentandi modum, quo utuntur plerique, qui post factum solide inficiatum, ultra progressi, non verentur ex falsa hypotesi illud concedere, pugnantes tamen nullatenus exinde confici, quæ adversarius inferre contendit. De S. Udalrico Episcopo nihil plane addemus; eum pura putaque fabella sit illud, quod quidam de eo comminiscuntur, uti innuit Christianus Lupus *in notis ad Can.* 29. *Trullanum*, & latius prosequitur recens eruditus Catalanus *in suis Commentariis ad eumdem Canonem*.

Altri più recenti esempj di Pontificie dispense.

§. 9. Non essendo dunque sicura la strada indicata, fa di mestieri tentarne un'altra; e questa è la seguente, che è fondata sopra monumenti non tanto remoti, perchè fondata sopra varie concessioni fatte ne' tempi a Noi vicini dai Pontefici nostri Predecessori. Nell' Archivio segreto Vaticano tra i Brevi del Pontefice Pio IV. *al tom.* 18. *num.* 63. ritrovasi un Breve spedito dal detto Pontefice ad istanza di Sebastiano Re di Portogallo, in cui concede ai Sacerdoti delle Indie sottoposte al detto Re, che o per causa di propria infermità, o per l'intemperie dell'aria, prendono dopo la mezza notte qualche ristorativo, il celebrare nel giorno seguente la santa Messa. Il Pontefice Innocenzo XIII. in una sua Lettera Apostolica in forma di Breve concesse alla Regina de' Romani Elisabetta Cristina licenza di poter ricevere l'Eucaristia, ancor dopo che aveva mangiato, nel giorno, in cui doveva essere solennemente unta e coronata come Regina di Boemia; così esigendo la debolezza della sua complessione, che in una funzione così lunga, senza qualche preventivo ristoro, non avrebbe potuto resistere: *Te-*

Bullar. Rom. Bened. XIV. Tom. IV. cam

Alia nonnulla recentiora exempla Pontific. dispensationis.

§. 9. Itaque cum ea, quæ hucusque demonstrata est, via minus tuta reperiatur: aliam inire opus est, eritque hæc haud ita vetustis monumentis suffulta, propterea quod nititur proximiorum temporum concessionibus a Prædecessoribus Nostris emanatis. In secreto Vaticano Tabulario inter Brevia Prædecessoris Nostri Pii IV. *tom.* 18. *num.* 63. extat Breve ab eodem Pontifice ad preces Sebastiani Lusitaniæ Regis relaxatum, in quo Sacerdotibus per Indias enunciati Regis dominio subjectas commorantibus, qui vel ob contractam ægritudinem, vel cæli inclementiam, post noctem mediam, aliquem sumunt cibum, fit facultas succesivo die Sacrum peragendi. Innocentius XIII. Pontifex per suas Apostolicas litteras in forma Brevis Romanorum Reginæ Elisabethæ Christinæ concessit facultatem sumendi Eucharistiam, etiam post aliquod deguftatum cibum, quo die in Bohemiæ Reginam ungi solemniter, coronarique debebat; ita exposcente imbecilli ejusdem valetudine, quæ tam diuturnam functionem, nullo recreata cibo, perferre non potuisset. *Tecum, ac dictæ tuæ unctionis & coronationis die, necessa-*

Ii ji rium

Anno 1756. *rium jentaculum, antequam Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum suscipias, sumere libere & licite possis & valeas, harum serie dispensamus*. Simileque Indultum ab eodem Pontifice datum reperitur regnanti Regi Christianissimo, qui cum solemni Consecrationis suæ die Sacram Communionem sumere deberet, eaque tunc esset ætate, in qua nondum obfirmata valetudine uteretur, justum ingesserat timorem, ne nullo prægustato cibo, tam diuturnæ functioni non posset interesse. Perspectum denique est quid quotannis fiat Romæ in Pontificio Sacello nocte Nativitatis Domini; in eodem quippe celebratur Missa ante mediam noctem, nec semper ab eo, qui præcedenti die ab omni cibo abstinuerit. Scripsere nonnulli, singulis annis concedi a Pontifice dispensationis litteras in forma Brevis; at id a veritate aberrat; Verum cum Pontifici perspectum sit, qua hora celebretur Missa; innotescat quoque haud semper esse jejunum qui Sacrificium offert, nec tamen quidquam obloquatur, nec quidquam statuat, remque ita transigi sinat, locus fit tacitæ cuidam dispensationi, quæ tutam efficit conscientiam ejus, qui ea nocte Missam celebrat non jejunus; uti a Nobis fuit pluribus demonstratum in Nostro Tractatu *de Synodo Diœcesana nuperæ editionis lib. 6. cap. 8. n. 13. & seq.*

Hæc quoque nec calui omnino congruere, demonstratur. §. 10. Exempla isthæc profecto proprius ad casum nostrum accedunt, quam cætera superius relata; verum nec plane rem præsentem attingunt: cum nunc disseratur de Sacræ Communionis participatione, ex singulari religione ac pietate exoptata; proxime autem indicata exempla versentur circa Missæ celebrationem, vel sumptionem Eucharistiæ, quodammodo necessaries, & quæ prætermissæ admirationem induxissent, vel etiam offensionem. Facultatem fecit Pius IV., uti prænotatum est, Indiarum Sacerdotibus celebrandi Missam adhuc etiam post sumptum, evoluta jam media nocte, cibi aliquid vel potus; Verum cum per eas regiones haud ita frequens esset Presbyterorum numerus, Sacerdos quilibet Sacrum singulis diebus offerre tenebatur. *Quodque nonnulli Presbyteri, qui aut propriæ infirmitatis, aut aeris intemperiei occasione, quibusdam remediis comestibilibus, aut potabilibus nocte uti consueverunt, dubitant, si ipsos contingat post medium noctem eisdem remediis uti, licere sibi Missam, ad cujus celebrationem ob penuriam aliorum Presbyterorum, in illis partibus quotidie tenentur, die sequenti celebrare*. Sunt hæ circumstantiæ casus ad Pontificem delati; quas idem in ipsa concessione repetens, ita subdit: *Si eos dictis remediis post mediam noctem uti contingerit, si urgentissima fuerit celebrandi necessitas, ac paululum inde dormierint, nihilominus die sequenti celebrare libere, & licite valeant, auctoritate Apostolica &c. licentiam & facultatem concedimus, & impertimur*. Facile quisquam animadvertet, quod, cum debeant Reges, summique Principes, quo consecrantur die, Sacra Eucharistia refici, tum ut statutia regulis & Ritualium legibus satisfaciant,

cum, ut dictæ tuæ unctionis & coronationis die necessarium jentaculum, antequam Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum suscipias, sumere libere & licite possis & valeas, harum serie dispensamus. Ed una simile concessione si trova fatta dallo stesso Pontefice al presente Re Cristianissimo, che nel giorno della sua consecrazione dovendo ricevere la Santa Comunione, ed essendo allora in un'età, in cui ancora non aveva bene stabilita la complessione, aveva data occasione ad un giusto timore, che senza essersi prima cibato non avesse potuto assistere ad una così lunga funzione. Noto finalmente è quanto ogni anno succede in Roma nella Cappella Pontificia nella Notte di Natale, celebrandosi nella medesima la Messa prima della mezza notte, e non celebrandosi sempre da chi nel giorno precedente si è astenuto dal mangiare. Alcuni hanno scritto, che ogni anno si fa la spedizione dal Papa d'un Breve di dispensa; ma ciò non è vero: ma sapendo il Papa l'ora, in cui si celebra la Messa, e sapendo, che chi la celebra, non ha sempre mantenuto il digiuno, e nulla di ciò parlando, e nulla su ciò disponendo, e lasciando correre, subentra una certa tacita dispensa, che assicura la coscienza di chi celebra la Messa in quella Notte, dopo aver mangiato: come da Noi ampiamente si è dimostrato nel nostro Trattato *de Synodo Diœcesana dell'ultima stampa al lib. 6. cap. 8. num. 13. e seg.* Pont. A. XVI.

§. 10. Si accostano, e vero, questi esempj al caso nostro, assai più degli altri prima riferiti; ma non arrivano al segno, cha da Noi si ricerca: discorrendosi ora d'una Comunione, che si fa per singolare pietà e divozione, ed avendo luogo gli esempj ultimamente indicati nella celebrazione della Messa, o ricevimento dell'Eucaristia, in una tal qual maniera necessarj, e che tralasciati, avrebbero cagionato ammirazione, o scandalo. Concesse, come si è veduto, Pio IV. ai Sacerdoti delle Indie il dire la Messa, ancor dopo aver preso qualche cibo, o aver bevuto dopo la mezza notte: ma, non essendovi in quelle parti gran numero di Preti, ogni Sacerdote era obbligato a celebrare ogni giorno la Messa: *Quodque nonnulli Presbyteri, qui aut propriæ infirmitatis, aut aeris intemperiei occasione, quibusdam remediis comestibilibus, aut potabilibus nocte uti consueverunt, dubitant, si ipsos contingat post mediam noctem eisdem remediis uti, licere sibi Missam, ad cujus celebrationem ob penuriam aliorum Presbyterorum in illis partibus quotidie tenentur, die sequenti celebrare*. Queste sono le circostanze del caso esposte al Papa: ed esso riassumendole nella concessione, così soggiugne. *Si eos dictis remediis post mediam noctem uti contigerit, si urgentissima fuerit celebrandi necessitas, ac paululum inde dormierint, nihilominus Missam die sequenti celebrare libere & licite valeant, auctoritate Apostolica &c. licentiam & facultatem concedimus & impartimur*. Facile poi sarà a ciascuno il considerare, che, dovendosi, per soddisfare non meno alle regole, e Rituali, che per edificazione de' popoli, ricevere la Sacra Eucaristia dai Re, e dai Potentati nel giorno della loro con- Si prove, che neppur questi sono pienamente adattabili al caso presente.

Pont. A. XVI.

consacrazione, la dispensa Pontificia di poter in quel giorno communicarsi ancor dopo aver preso qualche poco di cibo, non risguarda una communione privata, che si faccia per privata divozione, ma un pubblico ricevimento dell'Eucaristia, che tralasciato, avrebbe recato ammirazione, e scandalo: ed in consimili circostanze può dirsi, che proceda quanto si è riferito in ordine a chi celebra la Messa nella Notte di Natale nella Cappella Pontificia; essendo troppo necessario, che in quella Notte non si tralasci nella Cappella del Papa la sacra funzione, e non essendo così facile il trovar sempre un Cardinale, che, non ostante l' età, in cui per lo più si ritrova chi è decorato dalla detta dignità, possa mantenere il digiuno naturale dalla mezza notte precedente all'altra, in cui canta la Messa nella Cappella. Si aggiunge, che non è in veruna maniera praticabile il cominciare la Messa dopo la mezza Notte, mentre vi assistono i Cardinali, gli Arcivescovi, e i Vescovi, che debbono nella mattina seguente tornare in ora competente alle altre funzioni della Cappella; il che non fanno, senz' aver prima dette le tre Messe nelle loro Cappelle private: come da Noi si è ampiamente discorso nel nostro Trattato *de Synodo Diœcesana al luogo citato*.

Esempio del tutto simile al caso presente.

§. 11. L'unico esempio dunque di Comunione privata, fatta per divozione, dopo aver ottenuta dal Sommo Pontefice la licenza di poterla fare, anche dopo aver presa qualche piccola refezione, così esiggendo la fiacchezza ed il bisogno della complessione naturale, è quello dell'Imperadore Carlo V. Pensò questi, e risolvette di cedere, come fece, gli Stati d' Allemagna a Ferdinando suo fratello, che poscia ancora fu riconosciuto Imperadore, e di cedere gli altri Stati, come anche fece, a Filippo suo figlio, che fu Filippo II. Re di Spagna; ritirossi nel Convento di S. Giusto de' Girolamini nell' Estremadura, e si diede ad una vita eremitica, assistendo coi Monaci alla Divina Salmodia, leggendo i Volumi de' Padri, discorrendo spesso delle cose di Dio, confessandosi spesso, e ricevendo spesse volte con divozione la Sacra Eucaristia, come diffusamente racconta Famiano Strada *de Bello Belgico, nella prima decade, al primo libro, sotto il titolo Carolus V.* e non potendo il pio Imperadore riceverla a digiuno, fu consigliato dai Medici a prender prima qualche poco di cibo. Così per qualche tempo regolossi; ma avendo poi saputo, ch' era necessaria una dispensa Apostolica per poter ricevere la Comunione nel detto modo, ricorse al Pontefice Giulio III., che gli condonò quanto aveva fatto per lo passato, concedendogli, che in avvenire potesse comunicarsi, ancor dopo aver preso qualche piccolo ristoro.

Tenore del ind. l to Pontificio.

§. 12. Non abbiamo creduto di doverci fidare in una materia di tanto rilievo della sola asserzione degli Autori, che alla sfuggita toccano la concessione fatta da Giulio III. nostro Predecessore all' Imperadore Carlo

Anno 1756.

ciant, tum ut populis suo exemplo praluceant, si eum iis dispensatur, ut Sacramentum eo die sumant, licet quidpiam prius comederint, hanc tamen dispensationem minime pertinere ad privatam Communionem, ex privato devotionis affectu susceptam, sed ad publicam Eucharistiæ sumptionem, cujus neglectus admirationem secum tulisset ac scandalum; eodemque ferme modo obtinere dici potest, quod relatum est de eo, qui Nocte Natalis Domini in Pontificio Sacello sacrum facit; cum nimis urgeat, ne prædicata Nocte Sacra functio in Pontificia Capella omittatur, simulque haud ita facile sit adesse semper Cardinalem, qui, non obstante ætate, quam plerumque agunt prædicta dignitate decorati, potens sit protrahere naturale jejunium a media nocte superiore, ad alteram, in qua solemne intra memoratum Sacellum offert Sacrificium. Accedit insuper, in praxim omnino induci non posse, ut, media nocte transacta, constituatur initium Missæ, dum ipsi intersunt Cardinales, Archiepiscopi & Episcopi, qui sequente die, horaque congrua, ad reliquas Pontificii Sacelli functiones redire debent, quod porro non præstant, nisi lecto jam privatis in Sacellis suis, oblatoque trino Sacrificio; quemadmodum a Nobis latius enarratum fuit in nostro Tractatu *de Synodo Diœcesana, designato loco*.

Exempl. affertur casui placite accommodatum

§. 11. Unicum itaque exemplum privatæ Communionis ex devoto Religionis affectu sumptæ, in vim obtentæ a Summo Pontifice facultatis eamdem sumendi, adhuc etiam post refectionis aliquid degustatum, ita exposcentibus imbecillitate, indigentiaque corporeæ habitudinis, in Carolo V. Imperatore suppetit. Is secum ipse cogitavit, constituitque de German. Prov. cedendis, uti contigit, Ferdinando fratri, subinde etiam Imperatori; deque transferendis reliquis ditionibus, id quod etiam perfecit, in Philippum filium suum, Hispaniarum Regem ejus nominis II; tum se recepit in Monasterium S. Justi Monachorum S. Hieronymi situm in Extremadura, vitamque iniit eremiticam, adstans simul cum Monachis divinæ Psalmodiæ, Patrum volumina perlegens, res Divinas sæpe commemorans, sæpe Sacramentali confessione abstergens peccata, sacramque Comunionem pio affectu frequentans, uti latius prosequitur Famianus Strada *de Bello Belgico decade prima, libro primo, sub titulo, Carolus V.* Cumque pius Imperator Eucharistiam jejunus sumere nequiret, eidem suasere Medici, ut nonnihil antea cibi degustaret. Ita aliquandiu se gessit; at cum rescivisset, Apostolica opus esse dispensatione, ut licetet præfato modo ad Communionem accedere, recursum habuit ad Julium III. Pontificem, qui eidem, quod in præteritum gesserat, relaxavit, indulsitque, ut imposterum, etiam post sumptum exiguum aliquod jentaculum, posset Sacram participare Communionem.

Pontificii indulti tenor.

§. 12. Non censuimus in re tanta fidendum esse Auctorum assertioni, qui cursim innuunt datum Imperatori Carolo V. a Julio III. Prædecessore Nostro Indultum. Ex secretiori Vaticano Archivo afferri jussimus

Pon-

Anno 1756.

Pontificium Breve repertum *tom. 70. n. 152.* in quo Imperatoris preces sequentibus verbis referuntur: *Exponi nobis tua Majestas fecit, se nonnunquam, ratione suæ valetudinis ita suadente, & cogente, diebus, quibus Sacratissimam Eucharistiam sumere instituit, de medicorum consilio, modicum jentaculum ad necessariam substentationem ventriculi sumere ante consuevisse, & nobis, ut tam de præterito veniam illi dare, quam in futurum secum super eo dispensare auctoritate Apostolica vellemus, supplicavit.* Subsequitur in ipso Brevi Pontificia concessio, cujus en concepta verba: *Quare nos hujusmodi necessitatem tuam attendentes, & tuæ Majestatis pium sincerumque in Catholica Religione, & Sanctorum Patrum Constitutionibus tuendis, ac venerandis animum omnibus in rebus agnoscentes, te omni conscientiæ scrupolo, quod propter istiusmodi usam hactenus forsan contrahere potuisti, prorsus in Domino liberamus & absolvimus, atque ut imposterum eodem modo, post sumptum necessarium jentaculum, præfatum Sacratissimum Eucharistiæ Sacramentum sumere possis, tecum, ab eodem Domino tradita nobis auctoritate, indulgenter dispensamus.*

Utrinsque casus circumstant. confer. sibique respond. adinveniuntur.

§. 13. Quod Julius III. Prædecessor Noster præstitit erga Carolum V. Imperatorem, idipsum & Nos agere intendimus, quin & peragimus cum Jacobo III. Magnæ Britanniæ Rege. Perspecta Nobis esse non potest imbecillis valetudo Imperatoris Caroli V. a medicis contestata; scimus equidem, ipsum natum anno 1501., eumque datum fuerit Pontificium Breve sub annum 1554., eumdem, dum Breve obtinuit, non excessisse 54. ætatis suæ annum. Quæ patitur Britannicus Rex Noster incommoda, sunt Nobis satis superque nota, scimusque etiam, eum agere 68. ætatis suæ annum. Ex animo credimus, quidquid scripsere Historici de pietate, ac religione Caroli Quinti. At Historicis minime indigemus, ut perspecta Nobis fiat singularis Charissimi in Christo Filii Nostri Jacobi Regis integritas vitæ, pietas, & religio, quibus dum totam vivendi rationem moderatur, universæ fit Urbi exemplo; cum ipsi simus horum oculati testes. Tu itaque, qui ad Nos Regium desiderium attulisti, nuncius Nostro nomine eidem eris, Apostolica Nos, qua fungimur, auctoritate, ipsi facultatem indulgere, sacram sumendi Eucharistiam, consulto conscientiæ suæ Moderatore, etsi post evolutam superioris noctis partem dimidiam, valetudine ita exposcente, exiguum aliquod jentaculum deglutiverit. Brevia Prædecessorum Nostrorum Julii III. & Gregorii XIII. superius relata, & ad rem nostram spectantia, concludit Paterna monitio ad Principes, quibus concessa fuerunt, pro eorum valetudine tuenda, veluti Christianæ Reipublicæ apprime necessaria. Nos quoque, dum Epistolæ huic Nostræ finem facimus, idem præfecto Jacobo Regi in memoriam revocantes, quod a Prædecessoribus Nostris commemoratum legimus iis Principibus, quos hujusmodi facultate donabant, Tibi, Dilecte Fili, Apostolicam Benedictionem impertimur.

Unde optatum indultum concedit.

Da-

Pont. A. XVI.

lo V. Dal nostro segreto Archivio Vaticano abbiamo fatto estrarre il Breve di Giulio, che è *nel tom. 70. num. 152.*, in cui si espone la petizione dell'Imperadore colle seguenti parole: *Exponi Nobis tua Majestas fecit, se nonnunquam, ratione suæ valetudinis ita suadente, & cogente, diebus, quibus Sacratissimam Eucharistiam sumere instituit, de Medicorum consilio modicum jentaculum ad necessariam substentationem ventriculi sumere ante consuevisse, & Nobis, ut tam de præterito veniam illi dare, quam in futurum secum super eo dispensare auctoritate Apostolica vellemus, supplicavit.* Prosiegue nel Breve la concessione Pontificia, ed eccone le parole; *Quare Nos hujusmodi necessitatem tuam attendentes, & tuæ Majestatis pium sincerumque in Catholica Religione, & Sanctorum Patrum Constitutionibus tuendis, ac venerandis animum omnibus in rebus agnoscentes, te omni conscientiæ scrupulo, quod propter istiusmodi usum hactenus forsan contrahere potuisti, prorsus in Domino liberamus, & absolvimus; atque, ut in posterum eodem modo, post sumptum necessarium jentaculum, præfatum Sacratissimum Eucharistiæ Sacramentum sumere possis, tecum, ab eodem Domino tradita Nobis auctoritate, indulgenter dispensamus.*

Si confrontano le circostanze d'ambedue i casi, e si trovano uniformi.

§. 13. Quanto fece il nostro Predecessore Giulio III. verso l'Imperadore Carlo V. tanto Noi intendiamo di fare, e facciamo colla Maestà di Giacomo III. Re della Gran Bretagna. Non possiamo sapere la debolezza della complessione dell'Imperadore Carlo V. che fu attestata da Medici; sappiamo bensì, che nacque nel 1500. e che essendo stato spedito il Breve di Giulio nel 1554. esso non eccedeva l'anno 54. quando l'ottenne. Gl'incomodi del nostro Re Britanico ci sono pur troppo noti, e sappiamo, che ora è nell'anno 68. di sua vita. Con tutta buona fede crediamo quanto scrivono gli Storici della pietà e divozione di Carlo V. Ma Noi non abbiamo bisogno di Storici, per sapere l'illibato tenore di vita del nostro Re Giacomo, la pietà, la divozione, ed il pubblico edificante esempio, che dà a tutta Roma, vivendo come vive; essendone Noi testimonj di vista. Ella dunque, che ci ha esposte le Regie premure, gli dica in nome nostro, che colla nostra Apostolica autorità, attese le cause poc'anzi esposte, gli concediamo ben volentieri il poter comunicarsi, col consiglio del suo Padre Spirituale, ancorchè dopo la mezza notte precedente abbia preso qualche ristoro per l'indigenza della sua complessione. I Brevi de' nostri Predecessori Giulio III. ed Innocenzio XIII. di sopra riferiti, ed appartenenti alla presente materia, finiscono con una Paterna ammonizione ai Potentati, ai quali furono concessi, d'aver cura della propria sanità, come troppo necessaria alla Repubblica Cristiana. E mentre Noi siamo al fine di questa nostra lettera, ripetendo verso il nostro Re Giacomo quanto dai nostri Predecessori è stato detto verso gli altri Principi, a cui facevano simili concessioni, diamo a Lei l'Apostolica Benedizione.

Onde si accorda il desiderato indulto.

Da-

Pont. A. XVI. Dat. 24. Martii 1756. Pont. XVI

Datum apud S. Mariam Majorem die 24. Martii 1756. Pontificatus Nostri Anno Decimosexto.



LVI. DEFINITUR AUCTORITAS

Tum Metropolitani Nationis Ruthenorum, tum Proto-Archimandritæ Ordinis S. Basilii Magni ejusdem Nationis, in Abbates, seu Archimandritas Monasteriorum ipsius Ordinis: Aliaque ad hujusmodi Abbates & Monachos Ruthenos pertinentia opportune statuuntur:

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

Procem. Pont. cura de Fidei puritate, ac discipl. integrit.

SUPER familiam Domini Cœlestis Patris ordinatione constituti, ad omnes Nationes, & Gentes, quæ Catholica Societate continentur, sollicitudinis nostræ curas extendimus; quæque ad Religionis, ac Fidei puritatem, & Ecclesiasticæ Disciplinæ integritatem ubique servandam, pro diversa regionum opportunitate, magis proficua fore prospicimus, ea peculiari studio fovere, &, quantum in Nobis est, augere ac promovere non prætermittimus. Quapropter, quum satis compertum habeamus, Ordinem Monachorum Sancti Basilii Magni, apud inclytam Ruthenorum Nationem, jampridem Catholicæ Romanæ Ecclesiæ inviolabili unitatis fœdere junctam, spiritualibus Ecclesiarum, & Populorum utilitatibus eximiam operam, assiduosque labores, & antea semper impendisse, & adhuc laudabiliter impendere; officii nostri partes esse duximus, ad ea, per quæ Ordo ipse in proprio Instituto firmius consistere, ac etiam felicioribus in dies incrementis augescere valeat, animum nostrum intendere; comparatisque necessariis rerum notionibus, ac sæpius auditis tum Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium, tum aliorum Sedis Apostolicæ Ministrorum consiliis, complura decrevimus & constituimus, quæ ad prædicti Ordinis, ejusque Provinciarum, ac Monasteriorum perpetuam stabilitatem & ordinatam tranquillitatem, nec non ad definienda & asserenda ejusdem Superiorum jura, & Monachorum regimen ac disciplinam, magis opportuna fore, & in Domino salubriter judicavimus.

Ordinis commendatio, nec non Pont. sollicitudo de optimo illius regimine.

Quanta in id præstiterit Pontifex.

§. 1. Jam enim usque ab anno Domini 1744. pluribus præhabitis consultationibus, editæ a Nobis fuerunt Litteræ Apostolicæ, quibus initium est: *Inter plures*, impressæ deinde in Bullarii Nostri *Tom.* 1. *num.* 98., quibus potissimum unio Monasteriorum omnium prædicti Ordinis S. Basilii Ruthenorum, tam in Lithuania, quam in Polonia seu Russia existentium, in unam Congregationem ex duabus Provinciis coalescentem, de qua unione inter ipsius Ordinis Archimandritas & Professores convenerat, per Nos approbata & confirmata fuit: Cumque superiore anno 1743. habitum fuisset in Civitate Dubnensi Generale ejusdem Ordinis Capitulum, sub præsidentia Ven. Fratris Athanasii totius Russiæ Metropolitani, assistente etiam in eo Ven. quoque Fratre Georgio Episcopo Zenopolitano, quem tunc existens Noster, & Apostolicæ Sedis Nuntius in Poloniæ Regno constitutus, ad id subdelegaverat; hujusmodi Capituli Generalis deliberationes atque decreta diligenter expensa, ac per supradictas Litteras Nostras partim approbata & confirmata, partim temperata, & reformata fuerunt. Quum vero indecisa tunc temporis relicta fuerit quæstio, utrum Abbates, seu Archimandritæ Monasteriorum prædicti Ordinis, jurisdictioni Metropolitani, an potius Proto-Archimandritæ totius Congregationis, immediate subjecti esse deberent; propterea quod opportuna documenta ad eam quæstionem dirimendam nondum allata fuerant; exhibita Nobis postmodum hujusmodi documentorum serie, una cum copiosis allegationibus, quibus unaquæque ex contendentibus Partibus rationes & jura sua fuse deduxit; tandem die 23. Novembris elapsi anni 1755. coacta fuit coram Nobis nonnullorum Ven. Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Congregatio, cui etiam interesse voluimus Ven. Fratres, Albericum Archiepiscopum Nicænum Almæ Urbis Gubernatorem, qui Apostolici Nuntii munere in præfato Poloniæ Regno plures annos laudabiliter perfunctus est, ac prædictum Georgium olim Episcopum Zenopolitanum, nunc autem Theodosiæ Archiepiscopum: Quorum omnium sententiis auditis, non solum definita fuit quæstio jamdudum pendens, utrum nimirum Abbates immediatæ Metropolitani, vel potius Proto-Archimandritæ jurisdictioni subesse debeant; opportuno quodam initio temperamento, quo & Regularis disciplinæ conservationi prospiciatur, & minime recedatur ab obsequio, ac dependentia, quam Ordo S. Basilii Magni Ruthenorum erga propriæ Nationis Metropolitanum innumeris atque solemnibus actibus semper professus est: Verum etiam alia condita fuerunt decreta, ad consulendum Animarum saluti, earumque spirituali curæ, & ad Divinum cultum promovendum, ut ex inferius afferendis perspectum fiet, maxime idonea.

Quæstio de subjectione Abbatum seu Archim. hactenus indecisa.

Sedulo præmisso examine definitur, aliaque opportuna superadduntur decreta.

§. 2. Primo itaque definitum atque decretum fuit, Abbates seu Archimandritas Monasteriorum præfatæ Congregationis, immediatæ jurisdictioni Proto-Archimandritæ pro tempore existentis subesse debere; ita tamen ut unusquisque eorum Institutionem quidem a Metropolitano, Installationem vero a Proto-Archimandrita suscipere teneatur; Obedientiæ autem juramentum in Metropolitani manibus præstent; cujus quidem juramenti formula ita concepta sit, ut relationem habeat ad omnia, jura, constitutiones, & decreta ab Apostol. Sede emanata, & signanter ad ea, quæ in præcitatis, quarum initium est; *Inter plures*, & in præsentibus Nostris Litteris continentur.

Abbatum seu Archimandritarum subjectio.

§. 3. Se-

Iisdem jus vocis activæ & passivæ in Capitulis tribuitur.

§. 3. Secundo statutum est, ut prædicti Abbates, seu Archimandritæ, in posterum tam in Provincialibus suarum respective Provinciarum, quam etiam in Generalibus universæ Congregationis Capitulis, activi & passivi suffragii jure fruantur, servatis tamen, ac religiose impletis iis, quæ circa Vocalium numerum decreta fuerunt in sæpedicta Epistola: *Inter plures*; ita videlicet, ut in designato hujusmodi numero Abbates ipsi includantur.

Proto-Archimand. jus visitandi, & corrigendi asseritur.

§. 4. Tertio decretum fuit, Proto-Archimandritæ licitum fore, Abbates Regulares seu Archimandritas Monasteriorum præfatæ Congregationis visitare, atque etiam eos, in actu visitationis hujusmodi, quoties id exigat Monasteriorum utilitas, ab officio suspendere: reservato tamen suspensis jure appellandi in devolutivo ad Metropolitanum, tanquam Sedis Apostolicæ Delegatum; ac etiam appellandi in suspensivo ad eumdem, si forte Proto-Archimandrita in præfata visitatione ad alias pœnas corporis afflictivas, aut infamiam irrogantes, contra prædictos Abbates processerit.

Extra Visitation. quomodo in causis gravior. procedat.

§. 5. Quarto, si extra Visitationis actum Proto-Archimandrita procedere velit adversus dictos Abbates, in causis graviorum & personalium criminum, quæ, ex juris præscripto, depositionis pœna, vel alia corporis afflictiva, aut infamiam irrogante, punienda essent; decretum fuit, id aliter ab eo præstari non posse, quam legitimo Processu efformato, & una cum Consultorio suo, collatis sententiis, statuendo quidquid in causa decernendum & pronunciandum existimaverit; Ab illius autem sententia, licitum & integrum fore appellationem etiam in suspensivo interponere ad prædictum Metropolitanum, tamquam Sedis Apostolicæ delegatum.

Ab illato per ipsum gravam. quomodo sibi Mon. possint consulere

§. 6. Quinto permissum fuit Monachis quibuscumque, si forte gravamen sibi aliquod a Proto-Archimandrita illatum fuisse contendant, recursum habere ad Metropolitanum, tamquam prædictæ Sedis Delegatum, salva tamen semper Apostolicæ Nunciaturæ, ejusdemque Sedis auctoritate.

Subsidiar. Monach. cooptatio ad curam Animar. vel in Cathedrales quomodo peragenda.

§. 7. His autem adjecta sunt alia Decreta, quæ Animarum Christifidelium salutem, eorumque spiritualem curam concernunt: quibus edicendis occasionem & causam id præbuit, quod Nobis & Apostolicæ Sedi innotuit, sæpe contingere, ut propter penuriam Sacerdotum Sæcularium Ritus Græco-Rutheni, necessario cogantur ejusdem Nationis Episcopi, Monachos prædicti Ordinis ad gerendam Animarum curam evocare; ac etiam aliquando nonnullus ex iis ad inserviendum Ecclesiis Cathedralibus arcessere. Quod itaque spectant ad Monachos Animarum regimini præponendos, decretum fuit, ut, quoties è Clero Sæculari Sacerdotes ad id muneris idonei revera deficiant, non omittant Episcopi rem cum Proto-Archimandrita communicare, & cum ipso agere, quo sibi eos Monachos concedi obtineant, qui in regimine & administratione Ecclesiarum, quibus cura imminet Animarum, defectum suppleant Sæcularium Sacerdotum; utque hujusmodi Monachi, in exercitio muneris sibi concrediti, Episcopis ipsis subjecti esse debeant, eisque rationem reddere de injuncti sibi officii administratione: Ita ut quicumque Regulares ad animarum curam, & Sacramentorum administrationem, ut supra, assumpti fuerint, in iis, quæ ad utrumque hujusmodi ministerium pertinent, immediatæ Episcoporum jurisdictioni, visitationi, & correctioni subesse debeant; nunquam vero animarum curam suscipere possint, nisi antea opportunam eorumdem Episcoporum approbationem obtinuerint, quam quidem hi, prævio eorum examine circa idoneitatem, si id necessarium & expediens esse judicaverint, ipsi elargientur. Si autem aliquos ex Monachis ad inserviendum Ecclesiis Cathedralibus assumi contingat, hos etiam decretum fuit, in iis, quæ Ecclesiarum hujusmodi servitium, Divinumque cultum respiciunt, prædictorum Episcoporum jurisdictioni subesse debere.

Episcop. in eos jurisdictio.

Iterata prædictorum confirmatio.

§. 8. Quas quidem omnes Resolutiones, ut supra, captas, Nos tunc approbavimus; & nunc iterum, prævia confirmatione supra citatæ Constitutionis Nostræ: *Inter plures*, quoad ea omnia, quæ iisdem resolutionibus hucusque relatis contraria non sunt, præsentium Litterarum Nostrarum tenore, eas approbamus & confirmamus, atque omnimodæ executioni mandari volumus & statuimus.

Novę propositæ instantiæ definitio ob res incompert. ampliatur

§. 9. Quum vero post præmissarum quæstionum examen, atque definitionem, expositum Nobis fuerit, nonnulla exstare Monasteria, gubernari olim solita per Abbates, qui inibi ad nominationem Charissimi in Christo Filii Nostri Poloniæ Regis, Magni Ducis Lithuaniæ pro tempore existentis, seu etiam aliorum inferiorum Patronorum, constituebantur; eaque nunc a Superioribus, & Monachis Provinciæ Lithuaniæ, in simplices Superioratus conversa fuisse; Nobisque proinde supplicatum fuerit, ut hujusmodi Monasteria in pristinam Abbatiarum dignitatem restitui, ac debita Patronatus jura super illis, tum Regiæ Majestati, tum aliis inferioribus Patronis, illæsa manere juberemus; providentes præterea, ut quoties hujusmodi Abbatias vacare contingat, earum administratio ad Metropolitanum deferatur, seu ad Ordinarium Loci, in cujus Diœcesis finibus Monasteria ipsa consistunt donec legitima per Patronos præsentatio expleta fuerit; Nos, qui ex una parte certam, atque distinctam de præmissis scientiam non habemus, ex alia vero promptos atque paratos Nos esse profitemur ad jus suum unicuique reddendum; omnibus & singulis, qui in hujusmodi negotio jus aliquod sibi competere, seu quavis ratione id sua interesse putabunt, denunciamus, ac respective injungimus, ut fundamenta jurium, quæ super qualibet ex supradictis Abbatiis sibi asserunt, Nostro & Apostolicæ Sedis Nuntio distinctim exhibeant: eidem vero nunc & pro tempore existenti Apostolico Nuntio committimus, ut monumenta omnia, quæ tum ab iis, qui hujusmodi Monasteriorum Patronatum sibi vindicare intendant, tum ab aliis, qui eorumdem libertatem propugnare conentur, sibi fuerint exhibita, ad Nos, & Sedem Apostolicam transmit-

Atque interim opportuna colligi, transmittique documenta præcipit.

Pont. A.XVI. smittat, ut, omnibus visis atque perpensis, sive a Nobis, sive a Successoribus nostris Romanis Pontificibus, tam circa asserta nominandi seu præsentandi jura, quam super vacantium hujusmodi Abbatiarum, & Monasteriorum admioistratioue, prout justum fuerit, definiatur, & opportune provideatur.

Fides adhibetur exemplis. §. 10. Volumus autem, ut præsentium Litterarum exemplis, etiam typis impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides ubique, in judicio & extra illud adhibeatur, quæ ipsis præseotibus haberetur, si foreot exhibitæ vel ostensæ.

Dat. 30. Martii 1756. Pont. 16. Datum apud S. Mariam Majorem die 30. Martii 1756. Pontificatus Nostri Anno Decimosexto.

LVII.

SPOLIA PRÆLATORUM

Neapolitani Regni, jam pridem ab Innocentio XII. Ecclesiis, quibus iidem præfuerunt, applicata, ut in designatos usus erogentur, novis superadditis cautionibus, providetur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœm. Assidua Pontific. cura in sublevandis Eccl. indigentiis. PASTORALIS sollicitudo, qua Prædecessores Nostri Rom. Pont. indigentium Ecclesiarum necessitatibus occurrere, easque, collatis etiam in id Apostolici Ærarii redditibus, sublevare pro viribus studuerunt, Nobis una cum reliquis supremi Pontificatus Officiis imposita, animum Nostrum impellit, ut providas leges in eum fioem ab ipsis Prædecessoribus Nostris statutas, quæ temporum decursu, ob impedimenta postmodum objecta, & fraudes malitia hominum excogitatas, easque in pravam consuetudinem generaliter inolescentes, ad propositum utilitatis fructum inefficaces evasisse deprehenduntur, præsenti rerum conditioni attemperemus, novisque superadditis sanctionibus ita roboremus, ut remotis obstaculis, opportunum earumdem Ecclesiarum decori ac digoitati subsidium per Apostolicæ Sedis largitatem allatum fuisse lætemur.

Innoc. XII. Constitutio de Spoliis Prælator. Neapolit. Regni, ipsorumEcclesiis applicandis. §. 2. Alias siquidem fel. record. Prædecessor Noster Innocentius Papa XII. paterna miseratiooe consideraos inopiam complurium Ecclesiarum Archiepiscopalium, Episcopalium, aliarumque, quibus Prælati inferiores, seu Dignitates, jurisdictionem quasi Episcopalem, seu Ordinariorum jura habentes, præsunt, in Regno Neapolitano existentium, per suas litteras Apostolicas, incipientes *Inscrutabili*, datas apud S. Mariam Majorem, Anno Incarnationis Domioicæ 1694. III. Kalendas Februarii Pontificatus sui aono III., jus illud, quod Cameræ Apostolicæ ex antiqua consuetudioe, & in vim plurium Apostolicarum Constitutionum competebat, percipiendi videlicet, exigendi, & assequendi post obitum cujuslibet ex Archiepiscopis, Episcopis, & Prælatis inferioribus dicti Regni, quascumque pecunias, res, jure, & bona, etiam stabilia, per eos ex redditibus, fructibus, & proventibus suarum Ecclesiarum acquisita, Spolia nuncupata, oec non fructus naturales a solo separatos, & civiles ex præfatis redditibus tempore mortis exactos, & etiam incoosumptos, & incommixtos, ab eadem Camera Apostolica abdicavit, & separavit; volens ut successivis temporibus præmissa omnia & singula, ad antedictas Archiepiscopales, aliasque Cathedrales, & reliquas, quibus decedeotes Archiepiscopi & Episcopi, seu Prælati inferiores præfuerunt, illisque non indigentibus, ad Parochiales Ecclesias eorum regimini commissas, omnino spectarent, & ad earum favorem, beneficium & utilitatem cedere, converti, ac erogari deberent; relicta decedentibus Præsulibus facultate designandi usus, in quos hujusmodi Spolia, pro utilitate & commodo earumdem Ecclesiarum, erogan da censerent; quod si ab ipsis præstitum non fuisset, id ipsum ab eorum Successoribus, cum suorum Capitulorum scientia & consilio, fieri permisit; quemadmodum latius videre est in illius citata Constitutione, per quam nihil aliud ex præmissarum Ecclesiarum redditibus, quam fructus pendentes, seu inexactos, favore dictæ Cameræ Apostolicæ reservavit.

Anno 1756.

A Bened. XIII. in favorem earumd. Ecclesiar. declarat. §. 3. Postmodum vero san. mem. Benedictus PP. XIII. similiter Prædecessor Noster, ad tollendas nonnullas controversias super hujusmodi Innocentianæ Coostitutionis intelligentia & executione exortas, per similes suas Apostolicas litteras, quarum initium est: *Sacrosancti Apostolatus Officium*, editas anno 1724. v. Idus Julii, Pont. sui aono I., statuit & declaravit, eamdem Innocentii Constitutionem suum integrum & plenarium effectum ex tunc in posterum in præfato Regno Neapolitano sortiri, ac perpetuo obtinere debere, etiam in casibus, quibus memoratos Archiepiscopos, Episcopos, & inferiores Prælatos, extra fines Ecclesiarum, & Diœcesum, apud quas personalem residentiam facere tenebantur, obire contingeret; nolens videlicet, præfatas Archiepiscopales, aliasque Cathedrales, seu Abbatiales, aut Parochiales Ecclesias, quarum favor, utilitas, & beneficium memoratu Innocentio Pontifici in primis propositum fuerat, detrimentum ullum vel damnum accipere, ex eo quod earum Præsules extra debitum residentiæ locum ex hac vita decederent; aliaque pro earumdem Ecclesiarum utilitate decrevir & sanxit, quæ io præfatis ipsius litteris latius continenrur.

Iterata ejusdem Pontificia adversus pravas Innocent. Constit. interpret. declarat. §. 4. Subinde autem, accepto quod aliqui, ad præmissas Innocentii, suasque Apostolicas Sanctiones eludendas, propositoque effectu fraudandas, humana suadente cupiditate, asserere non dubitabant, licitum sibi esse, de boois & juribus ex redditibus Ecclesiarum suarum acquisitis, seu proveoientibus, inter vivos disponere, eaque donare, seu aliter alienare & distrahere, reservatis sibi quamdiu in humanis egissent, hujusmodi bonorum fructibus, seu usu, & commo-

ditate earum rerum, quas donatione, vel alio contractu inter vivos nuncupato, a se abdicassent; idem Benedictus Prædecessor per alias suas litteras in forma Brevis incipientes: *Romanum decet Pontificem*, datas apud Sanctam Mariam Majorem die 12. Octobris MDCCXXVI. Pont. sui anno III., confirmatis iisdem Constitutionibus, ejusmodi pravam interpretationem, & corruptelam reprobavit, damnavit, ac de medio sustulit; cavens ne in praxim deduci posset, vel, si forsan deduci contingeret, ne quid detrimenti afferret Ecclesiis, quibus juxta Innocentianam, suamque præcedcotem Constitutionem, bona ex præmissis reditibus acquisita, aut provenientia, applicari dcbuissent.

Una Pont. mens, inopia Eccl. sublevanda.

§. 5. Porro perspicuum est, memoratos duos Prædecessores Nostros omni commendatione dignissimos, dum ab Apostolicæ Cameræ reditibus, & proventibus id separarunt, & abdicarunt quo ipsa jam pridem pacifica possessione fruebatur, nil aliud spectasse, quam ut prædictarum Ecclesiarum inopiæ & indigentiis consulerent. Et Nos quidem non solum relatas eorum Constitutiones plena, ut par erat, executione servavimus; sed illud præterea affirmare possumus, Nostrum pro tempore existentem Thesaurarium Generalem, qui singulis hebdomadis bis ad audientiam Nostram accedit, vix unquam ab ea recessisse, quin, exposita Nobis, ac sufficientibus documentis comprobata tenuitate atque inopia cujuslibet Ecclesiæ Archiepiscopalis, seu Episcopalis, atque adeo cujuslibet Ecclesiastici Beneficii, per Antistitis seu Rectoris obitum vacantis, Nostrum secum tulerit assensum, vel potius mandatum, ut ex inexactis, sive pendentibus earum fructibus, ad Cameram Nostram Apostolicam indubie pertinentibus, non exiguam partem, seu pecuniarum summam, in earumdem Ecclesiarum utilitatem, & beneficium erogandam, Nostro nomine relaxaret. Et tamen his omnibus præstitis, satis constat, Ecclesias pristina semper inopia sordescere, eademque indigentia laborare.

Amplioris in id ipsum Pont. liberalitatis contestatio.

Querelæ adversus subcollectores Spolior. Cameræ olim propositæ.

§. 6. Quo tempore in Regno Neapolitano colligendorum Spoliorum usus vigebat, atque hujusmodi Cameræ Apostolicæ jus exercebatur per Subcollectores, & Commissarios inibi constitutos, qui res & bona ex Ecclesiarum reditibus acquisita, & provenientia, pro eadem Camera capiebant; incusabantur hi, quod ad ipsius Cameræ jura in tuto collocanda, viventibus adhuc, licet ægrotantibus, Archiepiscopis, Episcopis, alisque Prælatis, auferrent usum & commoditatem suarum rerum, etiam earum, quæ tunc maxime ipsis necessariæ erant. Quod utrum vere ab illis fieret, Nos ignoramus; hoc unum scientes, quod si quid talia attentasset, contra expressam mentem, & manifesta mandata Thesaurarii Generalis ejusdem Cameræ Apostolicæ se gessisset; ut ex Edictis & Ordinationibus ad recte moderandam hujusmodi Ministrorum Cameralium agendi rationem in hac ipsa Spoliorum materia jam usque ab eo tempore promulgatis, & typis impressis, quilibet agnoscere poterit. Illud quidem compertum habemus, præfatum Innocentium Prædecessorem, in sua citata Constitutione *Inscrutabili*, qua Episcoporum & Præsulum Spolia Neapolitani Regni Ecclesiis addixit, diserte cavisse, ne hujusmodi Ecclesiarum Capitula & Canonici prædictos Antistites seu Prælat viventes, quantumvis ægrotantes, & in extremis constitutos, suarum rerum commodo, usu, & possessione sub quocumque prætextu privare, neve illos, illisque inservientes quoquo modo perturbare, seu molestare præsumerent; & quidquid pro rerum hujusmodi descriptione & assecuratione, seu pro Ecclesiarum commodo & utilitate, agendum esset, id omne post eorumdem Antistitum & Prælatorum mortem exequendum decrevisse. Et nihilominus ex fide dignorum testimonio satis superque Nobis innotuit, hujusmodi interdictum, atque Decretum nequaquam servari; sed Ecclesiarum Capitula & Canonicos, aliosque, quibus jus est, pro ipsis Ecclesiis, & in earum commodum, memorata Spolia curare, viventibus adhuc Præsulibus, ab occupandis eorum rebus & bonis non abstinere, ac etiam eorum familiaribus negotium sæpe facessere.

Nunc contra Capitula, aliosqua, quibus Spolior. cura delegata, regeruntur.

Nova ad hæc tollenda incommoda provisio.

§. 7. Cupientes igitur, quantum in Nobis est, hujusmodi abusus & incommoda removere, simulque Ecclesiarum jura, non minus ad Nostræ, quam ad prædictorum Innocentii, & Benedicti Prædecessorum mentis executionem, congruis adhibitis cautionibus, sarta tecta servare; motu proprio, & certa scientia, per hanc Nostram perpetuo valituram Constitutionem, omnibus & singulis Archiepiscopalium, Episcopalium, aliarumque inferiorum Ecclesiarum in prædicto Regno Neapolitano existentium, tam scilicet earum, quæ libere per Nos & Romanum Pontificem pro tempore existentem, quam quæ ad Regiam nominationem conferri solent, Capitulis, Canonicis, seu aliis, ad quos, pro sæpedictorum Spoliorum applicatione in Ecclesiarum commodum & favorem, earum nomine, advigilare spectat & pertinet, districte inhibemus, ne quidquam attentare, aut omnino moliri audeant, viventibus adhuc Ecclesiarum Præsulibus, quantumvis gravi morbo affectis, super rebus & bonis per eos acquisitis ex earumdem Ecclesiarum reditibus, etiam sub specie & obtentu illas & illa sequestrandi, aut assecurandi; neve ipsorum Antistitum & Prælatorum adhuc viventium domesticos, familiares, aliosque ipsis inservientes, quocumque similiter prætextu, vexare aut molestare præsumant; neque enim ferendum est, ut Sacri Pastores rerum suarum usu & commoditate priventur, vel alia ratione tunc animo perturbentur, quum maxime omnis generis subsidiis juvari opus habent, ut & ægritudinis dolores levius tolerare, & si ita Deo placuerit, in pace Christi requiescere valeant.

Viventibus Præsulibus, Canonici, Capitula, aliique, quibus Spolior. applicandorum cura, quidquam attentare prohibentur.

Eccl. Indemnitas Vicario Generali Præsulis ægrotant. demandatur.

§. 8. Quoniam vero ad id agendum, quod contra Innocentianæ Constitutionis Sanctionem fieri compertum est, ea ratio seu causa prætexi solet, quod caveri necesse sit, ne dum Præsul æger decumbit, occultentur illius res, atque disperdantur; quodque huic periculo non aliter occurri possit, quam si res ipsæ, ægrotante Præsule, nec dum e vi-

vis ſublato, ſequeſtrationi ſubjectæ in tuto collocentur; idcirco volumus, atque ſtatuimus, ut quoties agatur de rebus, quæ diſperdi facile, occultarique poſſint, Vicarius Generalis Præſulis ægrotantis hujuſmodi res univerſas in uno pluribuſque cubiculis concludat, ſeu eaſdem in conſuetis cubiculis diſpoſitas relinquens, cubicula ipſa clavibus obſerata, Epiſcopali ſigillo communiat, præſentibus duobus Sacerdotibus ejuſdem Vicarii arbitrio eligendis, qui occluſionis & impreſſionis ſigni teſtes ſint, adhibitoque Notario publico, qui ſuper præmiſſis omnibus legale Inſtrumentum conficiat.

Demortui Præſulis Spolia quomodo, & a quibus deſcribenda, & cuſtodienda.

§. 9. Poſtquam vero Præſul ex hac vita migraverit, tunc claves obſignatorum cubiculorum a præſato Vicario Generali tradendæ erunt Vicario Capitulari, & Canonicis ad id a Capitulo deputatis, per actum ſolemnem coram iiſdem Teſtibus explendum, & a Notario ſimiliter litteris conſignandum. Quo facto, onus erit hujuſmodi Vicarii Capitularis, & Canonicorum, exactam rerum omnium deſcriptionem, ſive Inventarium, ſine mora incipere, & cootinenter uſque ad finem urgere; eoque rite confecto, unum aut plures eligere Peritos, qui juxta artis ſuæ regulas, uniuſcujuſque rei in Inventario deſcriptæ pretium definiant, idque ipſum ſcripto mandantes, ſubſcriptis proprio charactere nominibus teſtatum relinquant. Verum his omnibus abſolutis, nequaquam licebit rem ullam in defuncti Spolio repertam vendere, aut alia ratione alienare, niſi poſtquam Eccleſiæ de novo Paſtore, ſeu Rectore proviſum fuerit, atque hic ejuſdem Eccleſiæ poſſeſſionem adeptus erit; exceptis tantummodo iis rebus, quæ ſine certo detrimento, aut diurno impendio ſervari non poſſent; quas nempe, prævio ejuſdem Vicarii Capitularis decreto, pro juſto pretio diſtrahere licebit; ea lege, ut pecunia exinde redacta, apud ſacram Ædem, quatenus adſit, alioquin apud idoneum, probatumque Depoſitarium deponatur, cum cæteris deinde pecuniis unienda, quæ ex aliarum rerum venditione conficientur.

Quænam illico diſtrahi valeant.

Quæve ſint, adusque captam a novo Præſule poſſeſſionem aſſervanda.

§. 10. Reliquæ autem hujuſmodi res, quarum diſtractio, atque venditio, ut præfertur, non prius fieri debebit, quam novus Præſul Eccleſiæ poſſeſſionem apprehenderit, ita, uti ſuperius præceptum eſt, deſcriptæ & æſtimatæ, in uno aut pluribus Epiſcopalis Palatii cubiculis obſeratis, & Vicarii Capitularis ſigillo obſignatis, aſſervari debebunt, Notario claves apud ſe cuſtodiente; qui eas tunc demum exhibere debebit, quum novus Præſul Eccleſiæ datus, illius poſſeſſione capta, hujuſmodi cubicula coram ſe, vel legitimo Procuratore ſuo reſerari poſtulaverit; id quod ſimiliter per actum ſolemnem ab eodem Notario rogandum, prævia ſignorum recognitione, ac præſentibus Vicario Capitulari & Canonicis præfatis, iiſdemque accitis teſtibus, explendum erit.

Diſtract. methodus nec non applicat. retractæ exinde pecuniæ.

§. 11. Deniqua apertis hac ratione cubiculis, procedendum erit ad venditionem rerum in Defuncti Spolio repertarum, juxta pretium iiſdem a Peritis conſtitutum; idque, ad formam in præcitatis Innocentii, & Benedicti Prædeceſſorum Conſtitutionibus præſcriptam, pro neceſſitatibus, & reſtaurationibus Eccleſiarum Archiepiſcopalium, Epiſcopalium, ſive Abbatialium, hiſque non indigentibus, in Parochialium Eccleſiarum beneficium, & utilitatem omnioo erogandum erit; ea tamen lege, ut liceat Archiepiſcopo, ſive Epiſcopo, aut Prælato recens electo, res illas, quas ſibi uſui fore conſpexerit ex aliarum vendendarum cumulo ſeligere ac retinere, ſoluto tamen pretio, ut ſupra, per Peritos definito; quum nimis incongruum ſit, ut novus Præſul ad Eccleſiæ gubernium accedens, exhauſtam penitus domum iovenïat, diſtractamque ſuppellectilem, & alia domeſticis uſibus neceſſaria, quæ ipſe pro eodem pretio, quo aliis divendita ſunt, ſibi comparare potuiſſet.

Conciliaris ſanctio de redditione Rationum per Offic. Sede Vacante conſtitutos novo Præſuli exhibenda.

§. 12. Porro Concilium Tridentinum *ſeſſ. 24. cap. 6. de Reform.* ſtatuit & decrevit, ut quilibet Epiſcopus ad vacantem Eccleſiam promotus, ab Oeconomo, Vicario, & aliis quibuſcumque Officialibus & Adminiſtratoribus, a Capitulo, Sede vacante, conſtitutis, rationem exigat officiorum, juriſdictionis, & adminiſtrationis per eos geſtæ; & ſi quid eos io officio ſeu adminiſtratione deliquiſſe compererit, in eoſdem animadvertere poſſit; quantumvis antea ipſi Capitulo, vel deputatis ab eo, rationes reddiderint, & abſolutionem ſeu liberationem ab iis obtinuerint. Huic itaque Conciliari Sanctioni inhærentes, Nos etiam cuilibet Antiſtiti aut Prælato ad prædicti Regni Eccleſias in poſterum recens promoto, injungimus & mandamus, ut diligenter inquirat atque cognoſcat, an a Vicario Capitulari, & aliis a Capitulo deputatis, quæcumque hac Noſtra Conſtitutione ſtatuta ſunt, debitæ executioni mandata fuerint; & ſi quid forte in aliquam ejus partem commiſſum, omiſſumve deprehendet, delioquentes pro modo culpæ punire noo prætermittat; illius prætera conſcientiam onerantes, ut ſumma cura, & ſollicitudine advigilet, quo pecunia ex Prædeceſſoris Spolio confecta, in Eccleſiarum, quibus addicta fuerit, indigentias ſublevandas fideliter erogetur.

Ad Spol. Adminiſt. protrahit. novoque Præſuli, commendatur.

Præmiſſorum confirmatio.

§. 13. Atque ita per omnes Eccleſias præfati Regni, quæ in primodicti Innocentii Prædeceſſoris Conſtitutione comprehenſæ fuerunt, ex nunc deinceps perpetuis futuris temporibus obſervari volumus & præcipimus: atque ad præſentis Noſtræ Conſtitutionis formam, & non aliter, in omnibus & ſingulis præmiſſis, per quoſcumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos, ejuſdemque Apoſtolicæ Sedis Nuntios, & quoſvis Sedis & Cameræ prædictarum Officiales atque Miniſtros, & alios quoſcumque quavis auctoritate & poteſtate fungentes, ſublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi & interpretandi facultate, judicandum, definiendumque decernimus; ac irritum & inane, ſi ſecus ſuper his, a quoquam, quavis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Derogat. contrariis.

§. 14. Noo obſtantibus præmiſſis Innocentii, & Benedicti Prædeceſſorum, quatenus præſenti haud penitus congruant, aliiſque

ANNO 1756. Apostolicis, seu in Provincialibus Conciliis, aut Diœcesanis Synodis ejusdem Regni, editis Constitutionibus & Ordinationibus; nec non Ecclesiarum, & Capitulorum hujusmodi, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, decretis, usibus, stylis, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque, Indultis, & exemptionibus, quavis etiam Apostolica auctoritate, in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, ac etiam pluries approbatis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus & singulis, eorum tenores & formas pro sufficienter expressis, ac etiam insertis habentes, ad præmissorum effectum, plenissime derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Exempl. auctoritas §. 15. Volumus autem, ut præsentium litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, & Sigillo personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides in judicio, & extra illud habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si originaliter exhibitæ forent aut ostensæ.

§. 16. Nulli ergo omnino Hominum liceat paginam hanc Nostrarum prohibitionis, & interdicti, mandati, statuti, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. PONT. A. XVI. Sanctio.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo sexto, Quarto Kalendas Maii, Pontificatus Nostri Anno Sextodecimo. Dat. 28. Aprilis 1756. Pont. 16.

J. Card. Pro-Datarius.
D. Card. Passioneus

VISA
De Curia J. C. Boschi.
Loco † Plumbi.

L. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.



LVIII. DEMOMSTRATUR

Congruentia ex Sacrorum Canonum præscripto iterum inaugurandi Bononiensem Metropolitanam Ecclesiam; munusque Consecrationis Pontificio nomine peragendæ Cardinali Archiepiscopo delegatur.

Dilecto Filio Nostro Vincentio Cardinali Malvetio Archiepiscopo Bononiensi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Procem. a recentendis causis, quæ ad scribend. impulere. JAM inde a primis annis, cum Bononiensem Ecclesiam Archiepiscopali munere suscepimus administrandam, rescientes, dedicatum non fuisse Altare extructum intra Cappellam Gentis Boncompagniæ, quam a fundamentis restituerat proximus Decessor Noster bonæ mem. Jacobus Card. Boncompagnius, atque pretiosis marmoribus, lectissimisque picturis elegantissime ornarat, nostri muneris esse censuimus, uti maxime decuit, memorati Altaris dedicationem peragere. Haud multos post annos, ex illius exemplo, quantulum quidem in Nnbis fuit, extructo per Nos intus Metropolitanam Divi Petri Ecclesiam amplo Sacello, in quo Eucharisticum Sacramentum perpetuo asservatur, eoque marmoribus, ære, ac insignibus picturis ornato, ejusdem quoque Sacelli Altare sacravimus, ea plane adhibita Ecclesiastica pompa, quæ, ut mox supra innuimus, ad inaugurandum Altare Cappellæ Boncompagniæ fuerat adhibita. Ea autem occasione Nostram evulgavimus Institutionem inter cæteras latinæ editionis 67. meminimusque in ea Nos asseruisse, rectum vi-

SI DIMOSTRA CONFORME LVIII.

Alla disposizione de' Canoni, che si venga ad una nuova consagrazione della Metropolitana di Bologna, e si deputa il Cardinale Arcivescovo a farne la funzione a nome di Sua Santità.

Diletto Filio Nostro Vincentio Cardinali Malvetio Archiepiscopo Bononiensi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, salutem & Apostolicam Benedictionem.

NE' primi anni del nostro governo della Chiesa di Bologna in qualità d'Arcivescovo, non essendo stato consecrato l'Altare della Cappella della Famiglia Boncompagni, riedificata, e nobilmente adorna con ricchi marmi e nobili pitture dal nostro immediato degno Predecessore Cardinale Giacomo Boncompagni, ci credemmo obbligati a fare, come facemmo con tutta l'Ecclesiastica decenza, la Consecrazione del predetto Altare. Ed alcuni anni dopò, seguitando il di lui esempio, per quanto comportarono le nostre deboli forze, avendo Noi con marmi, bronzi, e ragguardevoli pitture fatta la gran Cappella, che è nella stessa Metropolitana di S. Pietro, nella quale si conserva fissamente il Venerabile, facemmo altresì la Consecrazione dell' Altare della detta Cappella con tutta quella pompa Ecclesiastica, con cui fu fatta la Consecrazione dell' Altare della Cappella Boncompagni, come poc' anzi si è accennato. Ed avendo nella detta congiuntura pubblicata una nostra Notificazione, che è la LXVII. nell' edizione Latina, ci ricordiamo d'ave- Esordio dalla esposizione dei motivi, che han dato impulso a scrivere.

d'avere in essa detto, che sembrava ben fatto e conveniente il fare la Consecrazione della Chiesa Metropolitana di S. Pietro, in cui sono le dette due Cappelle, e ci esibimmo ancora di farla, quando fossero sopraggiunte alcune circostanze espresse nella sopradetta Notificazione. E questo è quello, che ora ci muove a scriverle questa nostra lettera; acciò a Lei, ed a tutti gli altri sia nota la cagione, che ci muove ad ordinare la Consecrazione della Chiesa, incaricando alla sua degna Persona, che è tutta zelo per l'onore di Dio, e pe'l decoro Ecclesiastico, il farla in nome nostro, come abbasso dirassi.

Opinione dei Canonisti quanto alla Consecrazione della Chiesa, di cui v'è dubio se sia mai stata consacrata.

§. 1. E dopo ciò, entrando come suol dirsi in materia, ed insegnando comunemente gl'Interpreti del Diritto Canonico, che si consagri quella Chiesa, della quale ragionevolmente si può dubitare, se sia stata mai consecrata, deesi in primo luogo vedere, se l'assioma, o sia la sentenza, sia ben appoggiata, ed abbia il suo stabile fondamento; ed in secondo luogo deesi vedere, se nel caso presente si possa ragionevolmente dubitare, che la nostra Chiesa Metropolitana di S. Pietro sia stata mai consecrata.

Sentenza della Chiosa favorevole alla Consecrazione abbracciata dagli Autori.

§. 2. La Chiosa Canonica, la di cui autorità deve avere il suo peso, chiaramente insegna, che, dubitandosi della Consecrazione, la Chiesa si consagri. Così essa insegna *nel Can. Ecclesiæ, de Consecrat. dist.* 1. ed ecco le di lei parole: *Docetur, quibus casibus Ecclesiæ sunt reconsecrandæ: unus, quando dubitatur de Consecratione*. Il che anche ripete *nel Cap. Proposuisti, de Consecrat. Eccles.* ed ecco le di lei parole *Nota, quando Ecclesia debet consecrari: primo si dubitatur, an sit consecrata*. Sarebbe assai facile il cumulare Autori, che senza verun esame si fanno seguaci della Chiosa, e che uguagliando la Consecrazione della Chiesa al Battesimo, che si dà a quelli, che entrano nel grembo della Santa Romana Chiesa, insegnano, che, siccome dubitandosi ragionevolmente, se a tal uno sia stato conferito il Battesimo, se gli amministra *sub conditione*; così, ragionevolmente dubitandosi della Consecrazione della Chiesa, la stessa si fa parimente *sub conditione*. Ma, quando a questi tali si domandasse, sopra qual testo Canonico, o qual monumento di pubblica autorità s'appoggiano queste loro franche asserzioni; non sarebbe gran cosa, che si ritrovassero imbarazzati.

Di quanta autorità siano i Canoni in ciò allegati.

§. 3. Noi abbiamo notizia del testo *nel Can. Solemnitates, de Consecrat. dist.* 1. ove così si legge: *De Ecclesiarum Consecratione quoties dubitatur, & nec certa scriptura, nec certi testes existunt, a quibus Consecratio sciatur, absque ulla dubitatione scitote eas esse consecrandas: nec talis trepidatio facit iterationem: quoniam non monstratur esse iteratam, quod nescitur factum*: ed abbiamo ancora notizia dell'altro testo *nel Can. Ecclesia, de Consecrat. nella stessa dist.* 1. *Ecclesiæ, vel Altaria, quæ ambigua sunt de Consecratione, consecrentur*: e sappiamo, che questi sono i testi Canonici allegati dai predetti Autori. Ma, se il Canone *Solemnitates*, non è, che una lettera certamente apocrifa del Pontefice Fe-

li-

videri, congruumque, ut Metropolitana Sancti Petri Ecclesia, in qua prælatum utrumque Sacellum situm est, solemni ritu inauguraretur, Nosque Sacræ peragendæ functioni obtulimus, quoties quædam superaccessissent conditiones, in præindicata Institutione nostra expressæ: Estque hoc illud, quo nunc impellimur has ad te dare litteras; ut tibi perspicua sit, ceterisque omnibus causa, quæ Nos adducit ad Ecclesiæ Consecrationem præcipiendam, mandantes tibi egregio Præsuli, Divini honoris, Ecclesiasticique decoris studiosissimo, ut Nostro nomine functionem absolvas, quemadmodum inferius subjungetur.

Canonist. sententia de consecranda Ecclesia, de cujus consecratione ambigitur.

§. 1. Ex his autem, propius, ut ajunt, ad rem accedendo, cumque Canonici juris Interpretes vulgo edoceant, eam oportere dicari Ecclesiam, de qua justa subsit dubitatio, an fuerit unquam solemni ritu dicata, illud primo inquirendum, an hujusmodi axioma, vel potius sententia, satis valido sit fundamento innixa; exindeque dispiciendum, num in hujusce casus hypothesi, possit merito addubitari, fuisse unquam nostram Divi Petri Metropolitanam Ecclesiam solemniter consecratam.

Conform. Glossæ Sententia ab Auctoribus passim recepta.

§. 2. Glossa Canonica, cujus non levis non debet esse auctoritas, aperte docet, quoties de præexistenti consecratione ambigatur, Ecclesiam consecrari oportere. Id ita habet *in Can. Ecclesiæ, de Consecrat. dist.* 1. cujus en verba: *Docetur quibus casibus Ecclesiæ sunt reconsecrandæ: unus, quando dubitatur de Consecratione*. Quæ repetit quoque *in Cap. Proposuisti de Consecrat. Eccles.* cujus hæc sunt concepta verba: *Nota, quando Ecclesia debet consecrari: primo, si dubitatur, an sit consecrata*. Persacile esset plurimos cumulare Doctores, qui nulla præmissa disquisitione Glossam sectantur, quique Ecclesiæ consecrationem comparantes cum Baptismate ministrando venientibus ad Sanctæ Romanæ Ecclesiæ gremium, tradunt, quemadmodum ubi jure ambigitur an quisquam fuerit Baptismalibus aquis ablutus, sacro ipso lavacro *sub conditione* abstergitur; ita, dum justa subest de Sacrarum ædium consecratione dubitatio, eandem esse *sub conditione* peragendam. Verum si ex his sciscitari contigeret, cuinam textui Canonico, vel publicæ auctoritatis monumento fidentiores istæ ipsorum assertiones innitantur, persacile esset, haud exiguis eosdem difficultatibus implicari.

Allator. io id Can. auctoritas quanta sit.

§. 3. Perspectus est Nobis textus *in Can. Solemnitates, de Consecrat. dist.* 1. ubi hæc leguntur: *De Ecclesiarum Consecratione quoties dubitatur, & nec certa scriptura, nec certi testes existunt, a quibus Consecratio sciatur, absque ulla dubitatione scitote eas esse consecrandas: nec talis trepidatio facit iterationem; quoniam non monstratur esse iteratum, quod nescitur factum*: nec etiam alterum ignoramus textum *in Can. Ecclesiæ, de Consecrat. eadem dist.* 1. *Ecclesiæ, vel Altaria, quæ ambigua sunt de Consecratione, consecrentur*: novimusque hos plane esse Canonicos textus a præfatis Auctoribus in medium productos. At si Canon *Solemnitates* nihil plane est aliud, quam indubie apocrypha Epistola Fe-

licis

licis Pontificis, ſiqua Canon *Eccleſiæ* Meldenſi Synodo tribuitur, in Meldenſi autem Synodo idem ille deſideratur; nullo negotio intelligitur, relatani Doctorum opinionem, nulla ſcripta Canonica lege, juvari.

Et quanta potiſſimæ rationis efficacia.

Præallata vero comparatin deſumpta ex Baptiſmate miniſtrando, cum dubitatur, an illud ſuarir antea collatum, ſatis validam patitur objectionem: collatum enim ab hæreticis Baptiſmum propria adhibita materia & forma, ratum eſt, nec pure aut ſub conditinne iteratur; at inauguratæ ab hæreticia Eccleſiæ iterata conſecratione dicantur, uti videre eſt *Can.* 20. *Eccleſiis*, *Cua.* 21. *Eccleſias Ariaaorum*, *Cun.* 23. *Agapitas de Conſecrat. diſt.* 1. in quibus exempla referuntur Joannis Papæ, & Agapiti, qui Templa vaſaque Eccleſiarum ab hæreticis antea conſecrata, *ſacrilegis infecta ſubulis hæreticaram*, uti habet textus, iterato ſacrarunt. Præclarum quoque extat exemplum S. Gregorii Magni, qui Eccleſiam S. Agathæ in Urbe ad Suburram tot antea annos ab Arianis hæreticis conſecratam, dicavit, veluti ipſa enarrat *lib.* 3. *Dialogorum cup.* 30. teſtaturque Cardinalis Baronius ad *unnum Chriſti* 591. *num.* 51. atque ſuſius proſequitur Floravantes Martinellius in ſuo Opuſculo *de Diacoaia S. Agathæ pag.* 69. Idemque ipſe S. Gregorius *Epiſtolu* 19. *lib.* 3. *tom.* 2. juxta editionem PP. S. Mauri, refert, paratum ſe ad conſecrandam Eccleſiam *juxtu damum Merulanam* ſub titulo S. Severini erectam, eo quod ſciret fuiſſe eam ab hæreticis dicatam.

Decretal. eadem de re Epiſt. S. Greg. Magni.

§. 4. Quæcumque haſtenus attulimus, non eo conſilio proſecuti ſumus, ut a ſententia recederemus edocente, dedicari templa, de quorum conſecratione juſta ſubſit dubitandi ratio, ſed ad inveſtiganda ſolidiora præfatæ ſententiæ fundamenta. Felix Meſſanenſis Epiſcopus litteras dedit ad S. Gregorium relatas *num.* XVI. *lib.* 14. *Epiſtolarum* ejuſdem S. Pontificis, hæcque in iia leguntur: *Sunt quædam Eccleſiæ in aoſtra Provincia, ſuper quaram Caaſecrationibas dubitatur, & tum propter antiquitatem, quum & prapter eurum cuſtodum incuriam, neſcitur, utram dedicutæ ab Epiſcopis ſuerint, necne: ſuper quibas omnibus nos u veſtra Suaſtitate, ac veſtræ S. Sedis aactoritate inſtrui precumur.* Hiſque Epiſcopi litteris ita reſcripſit Pontiſex *in ſaa Epiſtola* 17. *cal.* 1279. *De Dedicutionum vero Eccleſiarum dubitatione, ſaper qaa inter cætera nos conſalere voluiſti, hoc vos rite tenere debetis, quod ab Anteceſſoribus naſtris traditum accepimas; ideſt, at quoties tam de Baptiſmo uliquaram, vel Canſirmatione, quam de Eccleſiarum Canſecratione dubitatio habetur, & nec ſcriptis, nec teſtibus vutio certa habetur, utram baptizati, vel confirmati, ſive Eccleſiæ coaſecratæ ſint, ut buptizentar tales, ac confirmentar, atque Eccleſiæ canonice dedicentur, ne tulis dubitatio ruina fidelibus ſiut: quoniam noa monſtruatur iteratum, qaod aon certis indictis oſtenditar rita peractum.*

Vindicat. adverſus Criticor. cavillationes.

§. 5. Ex Criticis celebriores dun Oudinus & Du-Pinius utramque Epiſtolam ſuppoſititiam eſſe contendunt; & in ſeveriorum hujuſmodi criticorum partes conceſſit Joannes

lice, e ſe il Canone *Eccleſiæ* è del Concilio Meldenſe, e nel Concilio Meldenſe non ſi ritrova; non vi vuol molto a comprendere, che la riferita opinione non è aſſiſtita da veruna legge Canonica poſitiva.

E di quanta forza il principal argomento, ſu cui fondaſi tale opinione.

E l'indicata parità, che ſi deſume dal Batteſimo, quale ſi amminiſtra, quando ſi dubita, ſe ſia ſtato conferito, è eſpoſta ad una forte iſtanza: imperocchè il Batteſimo conferito dagli eretici colla dovuta materia e forma, è valido, nè ſi ripete o aſſolutamente, o *ſub conditiane*; ma le Chieſe conſecrate dagli eretici ſi riconſagrano, come ſi vede *nel Cuaon.* 20. *Eccleſiis nel Cunon.* 21. *Eccleſia Arianaram*, *ael Caa.* 23. *Agupitus de Gaaſecrat. diſt.* 1. ove ſono riferiti gli eſempj di S. Giovanni Papa, e di San Agapeto, che riconſecrarono le Chieſe, e i Vaſi Eccleſiaſtici, prima conſecrati dagli eretici; *ſucrilegis infecta ſabulis hæreticaram*: come parla il teſto. Celebre pure è l'eſempio di S. Gregorio Magno, che riconſacrò in Roma la Chieſa di S. Agata nella Suburra, tanti anni prima conſecrata dagli Ariani; come eſſo riferiſce *nel lib.* 3. *de Dialoghi ul cap.* 30. e come atteſta il Cardinal Baronio *ull' unao di Criſto* 591. *num.* 51. e come ampiamente deſcrive Fioravante Martinelli nel ſuo Opuſcoln *de Diaconiu S. Agathæ*, *p.* 69. e lo ſteſſo San Gregorio *nell'Epiſtola* 19. *al lib.* 3. *tam.* 2. dell'edizione de' Padri di San Mauro, racconta, ch'era in procinto di conſecrare una Chieſa *juxtu domum Merulanam* ſotto l'invocazione di San Severino, ſapendo, ch'era ſtata conſecrata dagli eretici.

Lettera decretale di S.Greg. Papa ſopra lo ſteſſo punto.

§. 4 Quanto fin nra abbiamo detto, non l'abbiamo detto per recedere dall'opinione, che inſegna, conſecrarſi la Chieſa, della di cui Conſecrazione ſi può ragionevolmente dubitare ſe ſia mai ſtata fatta, ma per rintracciare i veri ſondamenti della predetta opinione. Felice Veſcovo di Meſſina ſcriſſe a San Grægorio una lettera che è la XVI. *nel lib.* 14. *delle lettere* del deto Santo Pontefice; ed in eſſa così ſi legge: *Sunt quædam Eccleſiæ in noſtra Provincia, ſuper quuram Conſecrationibus dubitatar, & tum propter antiquitutem, quam & propter earam caſtodum incurium, neſcitar, atrum dedicatæ ub Epiſcopis ſuerint, necne: ſuper quibas omnibus nos a veſtra Sunctitute, uc Veſtræ S. Sedis auctoritato inſtrui precamur.* Ed a queſta lettera così riſpoſe il Pontefice *nella ſaa lettera* 17. *col.* 1279. *De Dedicationam vero Eccleſiarum dubitutione, ſuper qua inter catera nos conſulere valaiſtis, hoc vos rita tenera debetis, qaad ub Anteciſſoribus noſtris traditum uccepimas; id aſt, at qaoties tam de Baptiſmo aliquorum, vel Conſirmutiane, quam de Eccleſiarum Caaſecratione dubitatio habetar; & nec ſcriptis, nec teſtibus ratio certa habetur, atram baptizuti, vel aonfirmati, ſive Eccleſiæ conſecratæ ſint, at baptizentur tales, ue confirmeatur, utque Eccleſiæ canonice dedicentur, ne talis dubitatio ruina fidelibas fiat: quoniam non monſtruatar iteratam, quod non certis indiciis oſtenditur rita peractam.*

Si prova genuina la lettera, contro gli argomenti di alcuni Critici.

§. 5. Due celebri Critici, l'Oudin, ed il du Pin, pretendono, che l'una e l'altra lettera ſiano apocrife, ed a queſti troppo ſeveri Critici ha aderito Giovanni di Giovanni,

PONT. A. XVI.

ni, versato nell'Ecclesiastica erudizione, e che, sino che visse, fu a Noi molto ben affetto, nell'Appendice del suo Codice Diplomatico di Sicilia *Diplom.* 20. & 21. *pag.* 388. & 391. Ma, ciocchè siasi della lettera di Felice di Messina, se Giovanni Diacono *al lib.* 2. *cap.* 37. riferisce una parte della citata lettera di S. Gregorio, se Incmaro la cita spesso, e ne riporta almeno la terza parte, se ne fa menzione Regione Abbate, che fiori nel 900., se in molti codici manoscritti essa si ritrova, se alcune repetizioni, che in essa s'incontrano, per le quali ad alcuni pare sospetta, sono familiari al Gran Pontefice S. Gregorio, non vi resta attacco per impugnare, che la lettera sia parto genuino del Gran Pont. come è obbligato a confessare Natale Alessandro *nella Storia Ecclesiastica del secolo VI. cap.* 4. *art.* 16., e come con indicibile esattezza prosieguono i Padri di S. Mauro *nelle note alla let.* 17. *del lib.* 14 del detto Santo *al tom.* 2. *col.* 1275. *e seg.* e come anche pienamente comprova il celebre Autore, ancor vivente, Ceillier *nella Storia degli Autori Sacri ed Ecclesiastici tom.* 17. *cap.* 9. *art.* 3. §. 14. *num.* 6. Ed assicurata la sentenza, di cui ora trattiamo, coll'attorità di S. Gregorio, resta priva di ogni efficacia l'

Risposta all'obbjetto portato di sopra.

istanza della nuova Consecrazione, che si fa delle Chiese già consecrate dagli eretici, ancorchè non si amministri il Sagramento del Battesimo a chi l'ha ricevuto dagli eretici: mentre, siccome si dà il Battesimo a chi l'ha ricevuto dall'eretico, quando l'eretico non l'ha conferito colla dovuta materia, e colla dovuta forma; così si consagra la Chiesa consecrata dall'eretico, quando la stessa non è stata consecrata da lui, secondo il rito della Chiesa: come molto a proposito insegna la Chiosa ai citati Canoni 20. *e* 21. *de Consecrat. dist.* 1. *Intelliguntur in eo casu, quando Ariani non consecrant Ecclesias in forma Ecclesiæ: nam quidam eorum faciebant Sacramenta in forma Ecclesiæ, & quidam non:* e come anche molto bene al nostro proposito riflette il prattico Scrittore Pace Giordano *tom.* 1. *Oper. Canonic. de re sacra lib.* 5. *tit.* 9. *num.* 66. Ci siamo un poco allungati nell'esame di questo punto, ricordandoci d'essere stati *in minoribus* fra i Dottori Canonisti del Concilio Romano tenuto

Sinodo Romano e sua determinazione.

l'anno 1725., ove *al cap.* 3. *del tit.* 25. così fu stabilito; *Ecclesiæ, vel Altaria, si adsint, de quorum Dedicatione dubitetur, nec scripturæ, aut testes existant, qui de Consecratione testentur hujusmodi, absolute ea ulla absque dubitatione consecrari posse, declaramus.*

Il titolo di dubbia Consecrazione se possa aver luogo rispetto alla Metropolitana di Bologna.

§. 6. Assicurato il punto, che si può consecrare la Chiesa, quando si dubita, se sia mai stata consecrata, subentra ora l'esaminare, se siavi dubbio ragionevole, che la nostra Chiesa di S. Pietro sia stata consecrata; dipendendo da questo punto il risolvere, se, in ciò che appartiene a questo capo, possa la stessa oggi essere consecrata. Nella Chiesa non si ritrovano, nè vi è chi si ricordi d'avervi vedute le Croci, che sono indizio della Cosecrazione. Se ne recita però ogni anno l'Officio; ed i nostri Istorici

ANNO 1756.

nes de Joanne, vir in Ecclesiastica erudizione versatus, nostrique, dum viveret, valde studiosus, in appendice ad suum Codicem Diplomaticum Siculum *Diplom.* 20. & 21. *pag.* 388. & 391. Verum quidquid sit de litteris Felicis Messanensis, quod spectat ad Gregorii Epistolam, si ejusdem portionem quamdam exscribit Joannes Diaconus *lib.* 2. *cap.* 37., si eam sæpe laudat Hincmarus, & tertiam saltem ejusdem partem affert, si de ea meminit Abbas Regino, qui floruit sæculo nono, si extat pluribus in manuscriptis Codicibus, si deprehensæ in illa repetitiones quædam, quamobrem suspecta aliquibus visa est, Magno Pontifici S. Gregorio noscuntur usitatæ, nulla superest ratio oppugnandi, Epistolam genuinum esse Magni Pontificis opus; veluti fateri obstringitur Natalis ab Alexandro *in Historia Ecclesiastica sæculi VI. cap.* 4. *art.* 16. & uti mirabili diligentia prosequuntur Patres S. Mauri *in Notis ad litt.* 17. *lib.* 14. ejusdem Pontificis *tom.* 2. *col.* 1275. *& seq.*, utque etiam perspicue demonstrat adhuc celebris Auctor, Ceillier *in Historia Sacrorum atque Ecclesiasticorum Auctorum tom.* 17. *cap.* 9. *art.* 3. §. 14. *num.* 6. In tuto autem posita, vindicataque sententia, de qua nunc sermo, ex Divi Gregorii auctoritate, omni plane vi destruitur proposita instantia, de iterata consecratione adhiberi solita Ecclesiis per Hæreticos antea consecratis, licet cæteroquin non iteretur Baptisma ei, qui fuit ab hæreticis ablutus salutaribus aquis: Etenim siculi baptizatur, qui Baptismate ab hæretico donatus fuit, quotiescumque hæreticus in eo conferendo præscripta non sit usus forma atque materia, ita dicatur Ecclesia jam ab hæretico inaugurata, quando eadem non fuerat ab illo juxta præscripta ritus Ecclesiastici consecrata: veluti apposite admodum docet Glossa ad citatos Canones 20. & 21. *de Consecrat. dist. Intelliguntur in eo casu, quando Ariani non consecrant Ecclesias in forma Ecclesiæ; nam quidam eorum faciebant Sacramenta in forma Ecclesiæ, & quidam non:* & uti rectius ad rem nostram advertit quoque in praxi versatus Pax Jordanus *tom.* 1. *oper. Canonic. de re sacra lib.* 5. *tit.* 9. *num.* 66. In hujusce articuli disquisitione longiores fuimus, memores nos in minoribus, veluti unum ex designatis Doctoribus in Decretis, interfuisse Concilio Romano habito sub annum 1725., ubi *cap.* 3. *tit.* 25. ita fuit constitutum. *Ecclesiæ, vel Altaria si adsint, de quorum Dedicatione dubitetur, nec scripturæ, aut testes existant, qui de Consecratione testentur hujusmodi, absolute ea ulla absque dubitatione consecrari posse, declaramus.*

Exindeque propositæ superius exceptio diluitur.

Romanæ Synodi in id ipsum definitio.

§. 6. Hoc itaque extra controversiam posito, licere nimirum Ecclesiam consecrare, cum ambigitur, an fuerit illa unquam consecrata; disquirendum modo, justane subsit, de consecratione Metropolitanæ S. Petri Ecclesiæ dubitatio; exinde enim tota est determinatio, an possit eadem, quantum quidem ad caput hoc pertinet, nunc temporis nova dedicatione sacrari. Nullæ in Templo signatæ conspiciuntur Cruces, vivitque nemo, qui hujusmodi consecrationis argumentum se vidisse meminerit; quotannis tamen recita-

Primus hic dubiæ consecrationis titulus an obtineat quoad Bononiens. Metrop. Eccl.

Anno 1756.

citatur dedicationis Officium; testanturque Historici nostri, consecratam eamdem fuisse a Lucio III. Pontifice octavo Idus Julii anno 1184. Videantur Ghirardaccius *lib.* 4. *fol.* 98. Sigonius *de Episcopis Bononiensibus* editionis Mediolanensis *lib.* 2. *col.* 419. Vizanius *lib.* 2. *fol.* 77. & 78. Celsus Falleonius *in Monumentis Historicis Ecclesiæ Bononiensis fol.* 186. & 187. Masinius *in sua Bononia perlustrata part.* 1. *fol.* 107. & 108. Verum, integra ipsorum existimatione relicta, cum scripserint illi plura post sæcula a Lucio III. Pontifice, nullumque attulerint enarrato facto coævum monumentum, haud ita facile accuratiores homines plenam ipsis fidem adhibendam esse consentient. Haud absimilis nobis suborta est dubitatio nonnullos antea annos quoad Basilicam Liberianam, Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatam, in qua, dum Ara Major a nobis extructa consecraretur, suborta est disputatio, num congrueret, ut Ecclesiam quoque solemni ritu dicaremus, quandoquidem Cruces in ea nullæ conspiciebantur; quamvis cæteroquin in singulos annos fieret ab ejusdem Clero consecrationis Officium; nec deesset, de signis miraculisque, dum eadem consecraretur, peractis, ad nos usque protenta traditio. Evanuit autem omne dubium, dum opportuno studio ac cura perlustrato celebri Tabulario Capituli memoratæ Basilicæ, adinventa est Bulla Greg. IX. Pontificis, in qua commemorantur Indulgentiæ a S. Sixto III. Pontifice concessæ, dum dedicavit Templum, quod reædificavit, redegitque ad retentam hactenus formam, centum necdum evolutis annis, ex quo Liberius Pontifex illud a fundamentis primum excitaverat. Quod Liberianæ Basilicæ contigit, idipsum de nostra quoque S. Petri Eccl. evenire, possumus incunctanter asserere. Etenim adactus Lucius III. Pontif. excitatis tunc in Urbe vehementissimis dissidiis, inde abscedere, & sese in Cisalpinas Gallias recipere, dum Bononiam transgrederetur, Templum Divi Petri, & ulterius progressus, dum Mutinam prætergrederetur, Ecclesiam S. Geminiani, solemni ritu dicavit, uti legitur *in vetustis Mutinensibus Annalis* Auctoris anonymi impressis *tom.* 11. *Rer. Ital. Script. col.* 54. & *in Annalibus Italiæ* a Muratorio editis, *ad annum* 1184. *tom.* 7. *pag.* 46. Utriusque inaugurationis monumentum exhibetur in Epistola ejusdem Pontificis data ad Gerardum Ravennatensem Archiepiscopum, cui, qua Metropolitano, suberant tunc temporis Bononiensis ac Mutinensis Diœceses. Pontificiæ litteræ in celebri Ravennatensis Ecclesiæ Tabulario asservantur, editæque sunt a claro de Rubeis *in Historia Ravennæ pag.* 356., cumque in iisdem litteris hæc adscripta legantur: *Dignum est, & consonum rationi, ut, cum ad tuæ Fraternitatis instantiam, Bononiensi, & Mutinensi Ecclesiis impenderimus Dedicationis munus, nunquam ex hoc adversus Ecclesiam tuam, cui tamquam Metropoli sunt subjectæ, & aliquantam vindicare valeant libertatem, Nos itaque providere volentes, ne de facto nostro, contra te, vel successores tuos, injuriæ, aut scandali materia oriatur, auctoritate Apostolica constituimus, ut nullam ex hoc tibi, vel*

Liberianæ quoque Basilicæ consecratio in dubium olim revocata.

Proditis de utriusque consecratione, perspicuis monumentis, removentur allatus dubietatis titulus.

Pont. A. XVI.

rici attestano, che fù consecrata dal Pontefice Lucio III. nel giorno 8. di Luglio dell' anno 1184. Vedasi il Ghirardacci *al lib.* 4. *fol.* 98. il Sigonin *de Episcopis Bononiensibus* della stampa di Milano *lib.* 2. *col.* 419. il Vizani *lib.* 2. *fol.* 77. *e* 78. Celso Faleoni *nelle Memorie storiche della Chiesa di Bologna fol.* 186. *e* 187. il Masini *nella sua Bologna Perlustrata part.* 1. *fol.* 107. *e* 108. Ma, senza levare il pregio ai predetti, avendo essi scritto molti secoli dopo il Pontefice Lucio III., e non avendo portato verun monumento contemporaneo al fatto, che raccontano, non sarà così facile, che gli uomini accurati si risolvano a prestar loro un' intera credenza. Una simile dubbietà incontrammo anni sono nella Basilica Liberiana, detta volgarmente di S. Maria Maggiore, qui in Roma: nella quale facendosi la Consecrazione dell' Altare Maggiore, in essa da Noi riedificato, nacque la controversia, se era conveniente, che anche facessimo la Consecrazione della Chiesa, non essendovi in essa le Croci; recitandosi per altro ogni anno l' Officio della Consecrazione dal Clero della medesima; e non mancando tradizione di prodigj e miracoli seguiti nell' occasione, che fu consecrata. Cessò poi ogni dubbio: mentre, essendosi fatte le dovute diligenze nel celebre Archivio del Capitolo della predetta Basilica, ritrovossi una Bolla del Pontefice Gregorio IX., in cui si fa menzione delle Indulgenze concesse dal Pontefice S. Sisto III. allora che consecrò la Chiesa, che riedificò, e ridusse nello stato, in cui si ritrova, non ancora trapassato un secolo, da che il Pontefice Liberio l'aveva fabbricata. Quanto è accaduto nella Basilica Liberiana, possiamo dire francamente, succedere ancora nella nostra Chiesa di S. Pietro: mentre, essendo stato sforzato il Pontefice Lucio III. dalle gravi dissensioni, che in quel tempo erano in Roma, a partirne, ed a ricoverarsi in Lombardia; nel passaggio, che fece per Bologna, consecrò solennemente la Chiesa di S. Pietro, e passando per Modena, consecrò la Chiesa Vescovile di S. Geminiano: come si legge *negli antichi Annali di Modena* d' Autore anonimo, stampati *nel tom.* 11. *Rer. Ital. Script. col.* 54. *e negli Annali d' Italia* del Muratori *all' anno* 1184. *al tom.* 7. *pag.* 46. ed il monumento dell' una e dell' altra Consecrazione si ritrova in una lettera dello stesso Pontefice, scritta a Gerardo Arcivescovo di Ravenna, a cui, come a Metropolitano, erano in quel tempo soggette le Diocesi di Bologna, e di Modena. La lettera del Pontefice si ritrova nel celebre Archivio della Chiesa di Ravenna, e si ritrova stampata dall' accreditato Rossi *nell' istoria di Ravena alla pag.* 356. e leggendosi nella lettera quanto siegue: *Dignum est, & consonum rationi, ut cum ad tuæ Fraternitatis instantiam, Bononiensi, & Mutinensi Ecclesiis impenderimus Dedicationis munus, nunquam ex hoc adversus Ecclesiam tuam, cui tamquam Metropoli sunt subjectæ, & aliquantam vindicare valeant libertatem. Nos itaque providere volentes, ne de facto nostro, contra te, vel successores tuos, injuriæ, aut scandali materia oriatur, auctoritate Apost. constituimus, ut nullam*

Dubbio insorto intorno alla consecrazione della Basilica Liberiana.

Pruove della consecrazione d'ambedue le Chiese, e conseguentemente esclusione del predetto titolo.

lum ex hoc tibi, vel successoribus tuis, prajudicium in posterum generetur, sed semper jam dicta Ecclesia, sicut ante Dedicationem, quam eis impendimus, erant, in tua, & successorum tuorum obedientia, & subjectione, sine contradictione consistant: sarà qui lecito l'osservare di passaggio, che, secondo la disciplina di que' tempi, consecrandosi da chi non era l'Ordinario del luogo, una Chiesa, essa diventava soggetta all'autorità del Consecrante, se esso non cedeva al suo diritto; e così restava esente dal jus del proprio Ordinario. Il che anche si comprova con un atto solenne, seguito nel 1140., in cui avendo Falconio, Abbate del celebre Monastero della Trinità della Cava, pregato il Vescovo della Chiesa Reginense a consecrare la Chiesa di S. Giovanni, situata nel distretto della sua Badia, fu fatta la Consecrazione dal Vescovo, ma colla seguente protesta: *Ita tamen, ut neque nostri, neque posteri, nos, nec ipsa Sancta nostra Reginnensis Ecclesia, nec aliquis pro parte nostra, ibi aliquod dominium, aut aliquod jus aliquo tempore habeamus, aut quolibet modo habere quaramus, sed semper ipsa prædicta Ecclesia Sancti Joannis, cum domibus, aut cæmeteriis suis, & cum suis omnibus pertinentibus sit juris & ditionis ipsius Domini Abbatis, & successorum ejus, & prædicti Cœnobii Sanctorum Trinitatis, habendi, & Ordinandi, & faciendi exinde quæ voluerint, absque nostra, successorumque nostrorum, & prædicta Sancta Reginnensis Ecclesia contrarietate:* come si vede nell'Atto registrato nel tom. 7. dell'Ughelli della stampa di Venezia del 1721. *col.* 299.

S'osserva il diritto, che anticamente acquistava il Consecrante sopra la Chiesa da lui consecrata.

§. 7. Escluso il titolo della dubbietà della Consecrazione, succede l'esame d'un altro titolo, che è quello del patito incendio. E qui pure, camminando col metodo poc'anzi tenuto, e d'uopo l'esaminare, se, avendo una Chiesa patito l'incendio, ciò basti, ad effetto ch'essa possa consecrarsi di nuovo; e di poi se questo titolo concorra nel caso presente della nostra Chiesa di S. Pietro di Bologna. Canonico senza dubbio è il titolo del patito incendio; come si desume dal *Can. Ecclesiis*, 20. *de Consecrat. dist.* 1. ed eccone le parole: *Ecclesiis semel Deo consecratis non debet iterum Consecratio adhiberi, nisi ab igne exusta fuerint:* il che s'intende, ogni qual volta o tutta la Chiesa, o la maggior parte d'essa è restata abbruciata, conforme prosiegue la Chiosa nel *Cap. Proposuisti*, alla parola: *reconciliari*, *de Consecratione Ecclesiæ vel Altaris*, le di cui parole sono le seguenti: *Si Ecclesia est exusta tota, vel major pars, debet iterum consecrari:* o quando, benchè restino in piedi i muri, restano però scrostati, ed una pietra resta disgiunta dall'altra: il che pure vien avvertito dalla Chiosa nell'allegato *Can. Ecclesiis*, alla parola: *exusta*, *de Consecrat. dist.* 1. *Cum Ecclesia ita comburitur, quod destruatur, vel decrustatur interius, & exterius, tunc exsecratur. Consecratio enim Ecclesiæ maxime consistit in unctione exteriori, & conjunctione, & dispositione lapidum.* Concordano i Repetenti Canonici sopra l'allegato *Cap. Proposuisti*, cioè l'Innocenzo *al num.* 1. il Zabarello *al num.* 2. l'Ostiense *al num.* 3. Ed a quo-

Altro titolo, per cui è lecito riconsecrare le Chiese; il patito incendio.

Basta a tal effetto sieno stati i muri, ed una pietra resti disgiunta dall'altra.

vel successoribus tuis, prajudicium in posterum generetur, sed semper jam dicta Ecclesia, sicut ante Dedicationem, quam eis impendimus, erant, in tua, & successorum tuorum obedientia, & subjectione, sine contradictione consistant: licebit hic obiter adnotare, juxta vigentem iis temporibus disciplinam, si quam Ecclesiam a quopiam loci non Ordinario sacrari contigisset, evasisse eamdem obnoxiam auctoritati, & jurisdictioni Episcopi consecrantis, nisi is suo juri cessisset. Quod quidem & ipsum comprobatur ex solemni actu secuto sub annum 1140. quo, cum Falconius, Abbas insignis Monasterii SS. Trinitatis ad Cavam, Reginnensem rogasset Episcopum, ut Ecclesiam dicaret S. Joannis intra fines suæ Abbatiæ extructam, dedicatio per Episcopum, adjecta tamen sequenti declaratione, facta perhibetur: *Ita tamen, ut neque nostri, neque posteri, nos, nec ipsa Sancta nostra Reginnensis Ecclesia, nec aliquis pro parte nostra, ibi aliquod dominium, aut aliquod jus aliquo tempore habeamus, aut quolibet modo habere quæramus, sed semper ipsa prædicta Ecclesia Sancti Joannis, cum domibus, aut cæmeteriis suis, & cum suis omnibus pertinentibus, sit juris & ditionis ipsius Domini Abbatis, & successorum ejus, & prædicti Cœnobii SS. Trinitatis, habendi, & ordinandi, & faciendi exinde quæ voluerint, absque nostra, successorumque nostrorum, & prædicta Sancta Reginnensis Ecclesia contrarietate:* quemadmodum nosse licet ex ipso actu relato *tom.* 7. Ughellii, Venetæ impressionis *anni* 1721. *col.* 299.

Opport. adnotat. de juribus in consecratam Eccl. Consecranti olim tributis.

§. 7. Rejecto titulo ex dubia consecratione desumpto, alter subsequitur expendendus titulus, si nimirum Ecclesia combusta quandoque fuerit. Atque superius etiam servata methodo insistentes, disquiramus oportet, an siqua Ecclesia fuerit incendio exusta, satis id sit, ut iterata possit ipsi adhiberi consecratio, exindeque an hujusmodi titulus in propositam nobis speciem de Bononiensi Divi Petri Ecclesia cadere possit. Canonicus indubie est injectæ combustionis titulus; veluti deprehenditur ex *Can. Ecclesiis*, 20. *de Consecrat. dist.* 1. cujus hæc sunt verba: *Ecclesiis semel Deo consecratis non debet iterum Consecratio adhiberi, nisi ab igne exustæ fuerint:* quod porro accipiendum ita est, quoties universa, vel maxima Ecclesiæ pars fuerit igne absumpta, quemadmodum pergit Glossa *in Cap. Proposuisti*, verbo, *Reconciliari*, *de Consecrat. Eccles. vel Altaris*; cujus concepta verba sunt hæc: *Si Ecclesia est exusta tota, vel major pars, debet iterum consecrari:* vel quando, licet consistant parietes, detractæ tamen iis crustæ, sejunctique lapides sunt; quod quidem ipsum notatur a Glossa in præallegatum *Can. Ecclesiis*, verbo, *exusta*, *de Cons. dist.* 1. *Cum Ecclesia ita comburitur, quod destruatur, vel decrustatur interius, & exterius, tunc exsecratur. Consecratio enim Eccl. maxime consistit in unctione exteriori, & conjunctione, & dispositione lapidum.* Consentiunt Repetentes Canonici juris ad præcitatum *Cap. Proposuisti*, Innocentius nimirum *num.* 1. Zabarella, *num.* 2. Ostiensis, *num.* 3. & ad rem præsentem perbelle advertit Ivo Carnotensis, Scri-

Alter iterandæ consecrationis titulus, subsecutum incend.

Satis ad id est decrustatos fuisse parietes, lapidesque sejunctos.

Anno 1756. Scriptor sæculi IX. *in suo Serm. 4. de Sacramentis dedicationis*, consecrationis substantiam parietibus adhærere, qui inunguntur, & Crucibus signantur; quod etiam expenditur a S. Petro Damiano *in sua Serm. 1. in dedicat. Eccles.*

Sententia hæc auctoritate & exemplis confirmatur.

§. 8. Titulo subsecuto, mox supra expresso modo, combustionis favet Liber Diurnus Romanorum Pontificum, vetustissimo e Codice exscriptus, Romanisque typis publici juris factus a celebri Luca Holstenio sub annum, 1658.; ubi *pag.* 130. *num* 41. legitur sic cautum: *Basilicam, quam in Castro illo dilectio tua post incendium asserit reparatam, & in honorem Beati Illius, habitatores loci Illius desiderant consecrari, Dedicationis tibi in eo praeceptionis nostra feriam facultatem tribuimus, ut fidelium devotio competens sortiatur effectum.* Neque ad hunc magis firmandum titulum ex igne vastante erutum, desiderantur in Ecclesiasticis Historiis opportuna monumenta. Nono jam elabente, vel decimo ineunte sæculo, in Italiam irruerunt Pannonii, igne ferroque immaniter miscentes omnia; & inter cætera Sacra loca igne consumpta, Nonantulanam quoque Ecclesiam una cum Cœnobio concremarunt: *Si quidem barbarorum gladio vastante, tuumque Monasterium ab iisdem igne crematum, malorum hominum infestatione, te ipsum cum tuis turbatum audimus.* Ita Sergius Pontifex Nonantulano Abbati Leopoldo scripsit. Haud neglexit providi consilii Abbas Monasterium & Ecclesiam a fundamentis restituere: *ut post tot flagella tui laboris certamine Ecclesiam ipsius tui Monasterii usque ad culmen levares &c.* pergit idem Pontifex. Cumque ab eo quæsisset Abbas, ut Episcopum Ecclesiam consecraturum designaret, tres nominavit Pontifex, tributa ipsi facultate seligendi ex tribus jam designatis, quem maluisset, ad dedicandam Ecclesiam invitare: *De cætero, si ad consecrandam tui Monasterii Ecclesiam Episcopum quæris &c. de his tribus, qualem volueris, inde ad consecrandam tuam Ecclesiam.* Monumentum hoc impressum est penes Ughellium *tom.* 2. præcitatæ editionis *col.* 205. Ineunte XIV. sæculo cum Lateranensem Basilicam adverso casu incessisset ignis, eadem una cum adjuncto Pontificio Palatio exusta mansit atque consumpta, uti referunt S. Antoninus 3. *part. Chronicorum tit.* 21. *cap.* 1. §. 4. & Villanius *lib.* 5. *cap.* 98. Cumque Clemens V. Pontifex non prætermisisset eamdem reædificandam curare, non multo post exactum præfati XIV. sæculi dimidium, novo adverso fato, ingenti suborto incendio iterum fuit absumpta, quemadmodum testantur Rainaldus *in Continuatione Annalium ad annum* 1361. & Soresinus *in Annalibus Lateranensibus* manu scriptis, asservatisque in Tabulario Capituli *fol.* 147. Et quamvis ex sollicita Romanorum Pontificum cura, omnia Basilicæ suppeditata fuerint, quibus in pristinum statum restituta fuit, cum tamen non fuisset iterata consecratione dicata, quamvis superioribus temporibus, & cum primum constructa extitit, eam S. Silvester dedicavisset, hinc placuit Benedicto XIII. Pontifici

Pont. A. XVI.

a questo proposito osserva molto bene Ivone Carnotense, Scrittore del secolo XI. *nel suo Serm. 4. de Sacramentis dedicationis*, che la sostanza della Consecrazione particolarmente consiste nelle pareti, nelle quali si fanno le unzioni, e le Croci; il che anche vien considerato da S. Pier Damiani *nel suo Serm. 1. in Dedicatione Ecclesiæ.*

Si conferma questa opinione coll'autorità ed esempi.

§. 8. Al titolo dell'incendio patito nel modo poc'anzi accennato, è favorevole il Libro Diurno de' Romani Pontefici, ricavato da un antichissimo Codice, e dato alle stampe in Roma dal celebre Luca Holstenio l'anno 1658. ove *alla pag.* 130. *n.* 41. così si ritrova stabilito: *Basilicam, quam in Castro illo, dilectio tua post incendium asserit reparatam, & in honorem Beati Illius, habitatores loci Illius desiderant consecrari, Dedicationis tibi in ea per praeceptionis nostra seriem, facultatem tribuimus, ut fidelium devotio competens sortiatur effectum.* Nè per convalidare il titolo, che deriva dal patito incendio, mancano nella Storia Ecclesiastica i monumenti. Nel fine del secolo IX. o sia nel principio del secolo X. vennero gli Ungheri in Italia, ove fecero stragi, ed incendj enormi; e fra gli altri luoghi sacri, che abbruciarono, abbruciarono la Chiesa, ed il Monastero di Nonantola: *Siquidem barbarorum gladio vastante, tuumque Monasterium ab eisdem igne crematum, malorum hominum infestatione, te ipsum cum tuis turbatum audimus.* Così scrisse Sergio Papa all'Abbate Leopoldo, Abbate Nonantolano. Non mancò il provido Abbate di rifare il Monastero, e la Chiesa: *ut post tot flagella tui laboris certamine Ecclesiam ipsius tui Monasterii usque ad culmen levares &c.* prosiegue lo stesso Pontefice. Ed avendogli l'Abbate fatta istanza, acciò destinasse un Vescovo, che consecrasse la Chiesa, tre dal Papa gli furono nominati, dandogli fra essi tre l'elezione di quello, che esso avesse avuto genio d'invitare a consecrare la Chiesa: *De cætero, ad consecrandam tui Monasterii Ecclesiam Episcopum quæris &c. de his tribus, qualem volueris, inde ad consecrandam tuam Ecclesiam.* Il monumento è stampato nell'Ughelli *al tom.* 2. dell'edizione allegata *col.* 205. Nel principio del secolo XIV. essendosi per disgrazia attaccato il fuoco alla Basilica Lateranense, essa restò, unitamente coll'annesso Palazzo Papale, abbruciata, e distrutta, come riferiscono S. Antonino *nella 3. part. delle Cronache tit.* 21. *cap.* 1. §. 4. ed il Villani *nel lib.* 5. *cap.* 98. e non avendo mancato il Pontefice Clemente V. di riedificarla, poco dopo la metà del predetto secolo XIV. restò per nuova disgrazia esposta ad un nuovo vastissimo incendio, come attestano il Rainaldi *nella Continuazione degli Annali all'anno* 1361. *num.* 3. il Soresino *negli Annali Lateranensi manoscritti*, che si conservano nell'Archivio del Capitolo, *fogl.* 147. E benchè dalla provida cura de' Romani Pontefici fossero alla Basilica somministrati tutti i mezzi, in vigore de' quali ritornò nel primiero stato, non essendo però la stessa stata di nuovo consecrata, ancorchè ne' tempi precedenti, e quando fu fabbricata, fosse consecrata da San Silvestro, volle

volle il Pontefice Benedetto XIII. riconsecrarla, come fece; avendo Noi con nostra grande ammirazione veduta la funzione laboriosa, fatta da quel pio Pontefice con somma divozione, ed intrepidezza, non ostante l'essere esso estenuato di forze, e però ridotto vicino al termine de'suoi giorni.

Si pruova che neppur questo secondo titolo è adattabile alla Chiesa di Bologna.

§. 9. Raccontano i nostri Istorici, che, stando la Cattedrale di Bologna fuori della Città, ed essendo essa restata distrutta da' barbari, pensarono i nostri providi Concittadini di riedificarla, ma dentro la Città, e nel luogo, ove anche presentemente si ritrova: il che successe nel principio del secolo x. Raccontano gli stessi Storici, che sotto il Vescovo Enrico I. verso la metà del secolo XII. restò la Chiesa affatto abbruciata; e soggiungono, che poco dopo sotto il governo di Giovanni Vescovo, che prima era stato Canonico Lateranense, fu da esso nobilmente rifatta. Si possono vedere il Sigonio *nelle Vite de' Vescovi di Bologna* il Ghirardacci *nelle sue Storie*, Pompeo Vizani, e diffusamente Celso Faleoni, ed il Masini; ai quali tutti si può prestare intera fede, ancorchè non siano contemporanei, trattandosi d'atti pubblici e notorj, de'quali dura la memoria per più secoli, e de'quali non si conservano monumenti, nè v'è altro modo di saperli, che ricorrendo agl'Istorici del Paese in cui sono seguiti. Certo dunque è l'incendio, certa pur troppo e la qualità dell'incendio: ma non per questo può dirsi, che da ciò derivi il titolo, per poter di nuovo canonicamente consecrare la Chiesa: imperocchè l'incendio seguito dopo la Consecrazione apre la strada ad una nuova Consecrazione, ma non già l'incendio che è seguito prima della Consecrazione; come appunto è successo nel caso presente, in cui essendo seguito l' incendio della Chiesa di S. Pietro, ed avendola il Vescovo Giovanni rifatta e riedificata, il Pontefice Lucio III. avendola ritrovata nello stato predetto, la consecrò. Sarebbe necessario il provare un nuovo incendio, seguito dopo la Consecrazione del Pontefice; e di questo non abbiamo veruna contezza.

Terzo titolo per la riconsecrazione d'una Chiesa, se tutta, o almeno i muri siansi rifabbricati.

§. 10. Resta l'esame dell' ultimo titolo addattabile al nostro caso, per cui si può fare la nuova Consecrazione della Chiesa, e che consiste nel rifacimento dell' antica Chiesa, e particolarmente de' muri; mentre, se fosse caduto il tetto, e si fosse rifatto, e fossero restati in piedi gli antichi muri, già dal Pontefice Innocenzo III. *nel Cap. Ligneis, de Consecrat. Eccles. vel Altar.* fu deciso, che la Chiesa consecrata, non dee riconsecrarsi: *Inquisitioni tuæ taliter duximus respondendum, quod, cum parietes in sua integritate permanserint, & tabula Altaris mota, vel enormiter læsa non fuerit, ob causam prædictam, nec Ecclesia, nec Altare debet denuo consecrari*. E scrivendo l'Abbate sopra il detto testo, così soggiugne *al num.* 1. *Quia Consecratio Ecclesiæ consistit, non in tecto &c. sed in parietibus; ideo, corruente tecto, non fiet reconsecratio*: e coll' Abbate concordano gli antichi repetenti, e comunemente ancora gli Autori moderni.

tifici eamdem sacrare, quod quidem præstitit nobis spectantibus, vehementerque mirantibus universam laboriosam functionem a pio illo Pont. summa cum religione animique constantia peractam, quamvis idem ipse viribus esset destitutus, ideoque ad novissima vitæ properaret.

Nec alter hic subsecuti incendii tit. Bonon. Eccl. accommod. demonstratur.

§. 9. Tradunt Historici nostri, providos Concives nostros iniisse consilium, de Bononiensi Cathedrali Ecclesia extra Civitatem olim constructa, Barbarorumque eversa populationibus, reædificanda, sed intra Civitatis muros, eodemque ipso in loco, ubi vel nunc sita conspicitur: id quodquod præstitum est x. ineunte sæculo. Iidem Historici referunt, sub Henrico I. Episcopo medio circiter sæculo XII. sacram illam ædem igne penitus fuisse consumptam; subduntque, non ita multo post fuisse eamdem a Joanne Episcopo antea Lateranensi Canonico, egregio opere restitutam. Videri possunt ea de re Sigonius *in Vitis Episcoporum Bononiensium*, Ghirardaccius *in suis Historiis*, Pompeus Vizanius, fusiusque Celsus Faleonius, & Masinius; quibus porro auctoribus, etsi gestæ rei haud coætaneis, integra fides adhiberi valet, cum agatur de factis publicis, omnibusque perspectis, quorum in plura sæcula protenditur recordatio, quorumque nulla servantur monumenta, ideoque reciri aliter nequeunt, quam si Historici regionis, in qua gesta res dicitur, consulantur. Indubium itaque est secutum incendium; certa itidem satis superque incendii conditio; at non propterea pronunciari potest exinde titulum profluere, ad Ecclesiæ consecrationem jure iterandam. Subsecutum enim post consecrationem incendium iteratæ dedicationi locum facit; non autem combustio, quæ consecrationem antecesserit, veluti plane contigit in ea, quam versamus, facti specie, juxta quam, cum Ecclesiam S. Petri consumpsisset ignis, eamque Joannes Episcopus iterum a fundamentis excitasset ac reædificasset, eamdem ipsam sic restitutam Lucius III. Pontifex consecravit. Aliud itaque indigitandum esset, evincendumque incendium, Pontificiam consecrationem subsecutum; at de hoc nullum nobis proditum monumentum.

Tertius iterandæ consecrationis tit. Eccl. videlicet, vel saltem parietum reædific.

§. 10. Jam reliquum est, ut ad examen revocetur tertius titulus casui huic nostro aptus, per quem nova potest Ecclesiæ adhiberi consecratio, quique in veteris Ecclesiæ, ac præsertim parietum nova constructione continetur; si enim corruisset tectum, vel saltem illudque iterum fuisset superinductum, veteres autem constitissent parietes, jam a Pontifice Innocentio III. *in Cap. Ligneis, de Consecrat. Ecclesiæ, vel Altar.* definitum fuit, consecratam Ecclesiam non debere iterata inauguratione dicari: *Inquisitioni tuæ taliter duximus respondendum, quod, cum parietes in sua integritate permanserint, & tabula Altaris mota, vel enormiter læsa non fuerit ob causam prædictam nec Ecclesia, nec Altare debet denuo consecrari*. Scribensque in prædictum textum Abbas subdit *n.* 1. *Quia Consecratio Ecclesiæ consistit, non in tecto &c. sed in parietibus; ideo, corruente tecto, non fiet reconsecratio*: & cum Abbate veteres

res Repetentes, quin & recentiores Auctores, passim consentiunt.

An iatir ad id fit, Eccl. parietesque per partes refici.

§. 11. At non propterea omnes submotæ quæstiones a scriptoribus excitari solitæ. Casum inducunt ipsi de Ecclesia, ejusdemque parietibus, paulatim, & per partes refectis; & inquirunt, an refectis hoc pacto omnibus integrisque parietibus, liceat Ecclesiæ universim, uti prædictum est, refectæ consecrationem iterare: negant aliqui, quod eadem semper sit Ecclesia; ad eum plane modum, quo eadem dicitur navis, quæ paulatim, pro opportunitate, novis restituitur tabulis, lignisque; quamvis demum nullæ tabulæ, nulla supersint ligna ex veteribus, quibus fuit navis primum compacta; idemque ipse dicitur populus, etsi superstites oon siot amplius illi, ex quipus olim coalescebat, fuerintque isti, natis subinde hominibus suppleti.

Negant. sententia, & argum.

Affirmat. sententiæ fundam.

§. 12. In oppositam sententiam conceduot alii, tum quia quoad spiritualia, veritatem sequimur, nnn fictionem; tum quia sublatis aatiquis parietibus, nec vetus manet amplius consecratio. Est hæc Innocentii sententia, quam sequitur Abbas *in cit. Cap. Proposaisti, num.* 8. ubi postquam primam retulit npinionem, ita subdit: *Sed Innocentias saper rubrieam refert, contrarium teneri a quibusdam, at indigeat reconsecratioae. Et hanc partem pato veriorem: nam in istis spiritualibus consideramas veritatem, & non fictioaem: sed in veritate aon est illa Ecclesia, ex qao in toto de novo, licet successive, est refecta; nam uegari non potest, quia Consecratio, quæ consistebat in aatiquis parietibas, fit sublata; & jura contraria loquuntur de fictione juris.*

Media inter præd. complur. sententia.

§. 13. Alii denique sentiunt, si quæ iteratis vicibus fit parietum superinductio, ita peragitur, ut pars major consecrati parietis consistat; iteratæ coosecrationi oon esse locum: quod majnr consecrati parietis pars minori superadditæ suam impartiat consecrationem. Ita disserit Suarez *tom.* 3. *in* 3. *part. disput.* 81. *sect.* 4. §. *Sextus casas: Quando parietes Ecclesiæ ita destruantur, ut eam iategre reædificare oporteat; tunc iterum consecranda est &c. Oportet autem, at parietes simul ruant; nam, si paulatim, & successive destraantar, ac repareatar, aon perditur Consecratio, quia semper censetar maaere idem aumero Templum. Quod iatelligendam est, dummodo pars non consecrata, quæ additur, non sit major; qaia tanc id, quod est majas, censetar ad se trabere, quod est minus.* Huicque seotentiæ adhærent alii, quos cnllegit, sequutusque est Schmalzgrueber *ad tit. Decretaliam de Consecrat. Eccles.* §. 1. *nam.* 27. & 28. Verum, ut ut sit de recensitis sententiis, illud tuto pronunciari posse videtur, quoties destructum est vetus templum, vel quia corruit, vel quia illud subverterunt homines, vel quia Christifidelium religio, a primo posito lapide ad usque novissimum, novum excitare templum instituit, adeout asserere uemo possit veterem consistere ædem, sed potius veteri illi io honorem certi

Har iater quæstion. quid cert.

Se basti a tale effetto il rifabricare la Chiesa, ed i muri parte per parta.

§. 11. Ma noo per questo restano tolte le dispute, che si vanno prnmovendo dagli Scrittori. Prnpongono essi il caso della Chiesa, e de' muri della medesima, che si vanno risacendo, ma a poco a poco, ora una parte, ed ora un' altra; e cercano, se in questo modo essendosi rifatti tutti possa la Chiesa, dnpo il totale predetto rifacimento, di nuovo consecrarsi: ed alcuni rispondono di oo, essendo sempre la stessa Chiesa; siccnme sempre si dice essere la stessa nave quella, che a poco a poco, secondo il bisogno, si va riparando cnn nuove tavole e nuovi legni, ancorchè non vi resti verun' antica tavola, o verun antico legno di quelli, coi quali fu precedentemente fabbricata; e si dice essere lo stesso popoln, ancrchè non siano più vivi quelli che una volta lo componevano, e questi siaoo stati reclutati dagli altri che sooo nati dopo que' primi.

Opininne negativa, e suo principal arg.

Fondam. di chi tiene l'affirmativa.

§. 12. Altri poi sono di sentimento contrario; sì perchè nelle cose spirituali si deve attendere la verità, e non la finzione; sì perchè, non essendovi più gli antichi muri, non v'è più l'antica Coosecrazinne. Questa è la sentenza dell'Ionocenzo, di cui si fa seguace l'Abbate *nel cit. Cap. Proposaisti, al aum.* 8. ove, dopo aver riferita la prima opininne, così scrive: *Sed Innocentias super rubricam refert, contrariam teneri a qaibasdam, ut indigeat recoasecratione. Et banc partem pato veriorem; nam in istis spiritualibas consideramus veritatem, & non fictionem: sed in veritate non est illa Ecclesia, ex quo in toto de novo, licet saccessive, est refecta; nam negari nou potest, quin Consecratio, quæ consistebat ia antiquis parietibus, sit sublata; & jura contraria loquuntar de fictione Juris.*

Sentenza di mezzo tra le due precedenti: e suoi seguaci.

§. 13. Altri poi voglinno, che, se il rifacimento de' muri, che si fa in più volte, si fa, lasciando in piedi la maggior parte del muro consecrato, non sia luogo a nuova Consecrazinne; cnmunicando la maggior parte del muro consecrato la Consecrazione alla minor parte, che ad esso si aggiunge. Così la discorre il Suarez *nel tom.* 3. *in* 3. *part. disput.* 81. *sect.* 4. §. *Sextus casus: Quaado parietes Ecclesiæ ita destruuatur, ut eam iutegre reædificare oporteat, tunc iterum coasecranda est &c. Oportet autem, at parietes simal ruaat; nam, si paulatim, & successive destruantur, ac reparentar, aon perditur Coasecratio, qaia semper censetur manere idem numero Templum. Quod intelligendum est, dummodo pars aoa consecrata, qaæ additur, non sit major; quia tunc id quod est majus, censetar ad se trabere quod est minus.* Ed a questa sentenza aderiscono gli altri cumulati, e seguitati dalln Schmalzgrueber *al tit. delle Decretali de Consecrat. Eccles.* §. 1. *aum.* 27. & 28. Ma, ciocchè siasi delle riferite opinioni, sembra potersi dire sicuramente, che, quando la Chiesa antica è restata distrutta, o perchè è cadota, o perchè gli uomini l'hanno rovinata, o perchè la pieta de' fedeli si è accinta a fabbricarne una nuova, incominciando dalla prima pietra, e proseguendo sinn all' ultima, in tal maniera che non v' è chi

Cosa passi per certo tra le questioni dubbie.

chi possa dire che resti in piedi l'antica Chiesa, ma bensì che in luogo dell'antica Chiesa dedicata a Dio in onore del tal Santo, se n'è riedificata una nuova, dedicata pure a Dio in onore dello stesso Santo: sembra esser cosa chiara, potersi la nuova Chiesa consecrare, ancorchè la prima fosse già stata consecrata.

Si dà lume alla materia con l'esempio.

§. 14. Nella Storia della Lorena, ultimamente data alle stampe dal Calmet, *nella part. 2. del tom. 1. col.* 567. sta registrato un Atto pubblico di Riquino Vescovo Tullense, fatto nell'anno 1128. in cui si racconta, ch'essendo stata fabbricata vicino a Spinal una Chiesa, fu essa consecrata da S. Gerardo Vescovo Tullense, e ch'essendo essa di poi stata distrutta, ne fu fatta una nuova, e che questa fu per la seconda volta consecrata da S. Leone IX. *Hoc etiam a notitia posterorum recedere nolamus, quod, destructo etiam Monasterio, quod B. Gerardus dedicaverat, quia nimis parvum erat, & altero ædificato, quod Beatus Leo dignitate Sedis Apostolicæ sublimatus dedicavit &c.*

Si portano altri esempj allo stesso effetto.

§. 15. La Chiesa di S. Maria in Monticelli di Roma era già stata consecrata dal Pontefice Pasquale II. come attesta Paodolfo Pisano appresso il Papebrochio *nel Propileo alla pag.* 319. *num.* 27. della stampa di Venezia. Dopo il lasso di più secoli, essendo la detta Chiesa ridotta in cattivo stato, il Pontefice Clemente XI. tanto per essa fece, che si può dire che la riedificasse, come molto bene avvertì il Gagni, Maestro delle Cerimonie, nell'Istrumento della dedica della stessa Chiesa: *Quam Sanctissimus Dominus Noster Clemens Papa XI. reædificari fecit*. E questa Chiesa di S. Maria in Monticelli nell'anno 1716. fu consecrata, non ostante la prima Consecrazione di essa, fatta dal Pontefice Pasquale II. come si è detto, e come anche si può il tutto vedere nella Storia della detta Chiesa, scritta da Orazio Ciuccioli, *pag.* 89. *& pag.* 94. La Chiesa eretta da S. Benedetto in Monte Casino fu distrutta dai Longobardi. La risece l'Abbate Petronace; ed essendo stata abbruciata dai Saracini, fu rifatta dall'Abbate Giovanni, ed ampliata dall'Abbate Desiderio: ed il Pontefice Zaccaria la consecrò l'anno 748. della qual Consecrazione ampiamente discorrono il Sigonio *de Regno Italiæ lib.* 3. *all'anno* 748. il Cardinal Baronio *allo stesso anno* 748. *num.* 16. ed il Gattola *nella parte prima della Storia dell'Abbazia Casinense al secolo III. pag.* 20. Si fa menzione di una Consecrazione fatta della stessa Chiesa da Alessandro II. l'anno 1071. La stessa Chiesa patì grave rovina per un gran tremuoto l'anno 1349. e fu riedificata per ordine del Pontefice Urbano V. Ma essendo la stessa di nuovo precipitata, ed essendo stata riedificata da' fondamenti l'anno 1649. e ridotta in quello stato di magnificenza, in cui ora si ritrova, il Pontefice Benedetto XIII. ne fece la terza Consecrazione l'anno 1727. come ognuno di noi si può ricordare, e come anche si legge nella Vita dello stesso Pontefice scritta da Monsignor Borgia Arcivescovo di Fermo *sotto il num.* 57. e come altresì si legge in una Lapide posta

ti alicujus Sancti Deo dicatæ novam superinductam ædem, Deo itidem in honorem ejusdem Sancti nuncupatam; perspicuum esse, posse novam dicari Ecclesiam, licet vetus illa jam destructa, fuisset & ipsa solemni ritu inaugurata.

Exemplo res illustratur.

§. 14. In Historia Lotharingiæ novissime publici juris facta a P. Calmet, *part.* 2. *tom.* 1. *col.* 565. publicus exscriptus legitur actus Requini Tullensis Episcopi, editus sub annum 1128., quo narratur, constructam ad Spinalium Ecclesiam quamdam, fuisse a S. Gerardo Tullensi Episcopo consecratam, ipsique exinde subversæ novam fuisse superinductam, hancque iterum a S. Leone PP. IX. inauguratam. *Hoc etiam a notitia posterorum recedere nolamus, quod destructo etiam Monasterio, quod B. Gerardus dedicaverat, quia nimis parvum erat, & altero ædificato, quod Beatus Leo dignitate Sedis Apostolicæ sublimatus dedicavit. &c.*

Iterata in id ipsum afferuntur exempla.

§. 15. Templum S. Mariæ situm in Urbis Regione Monticulorum nuncupata, dicatum jam fuerat a Paschali II. Pontifice, teste Paodulpho Pisano apud Papebrochium *in Propilæo pag.* 319. *num.* 27., Venetæ impressionis. Plura post annorum centena, cum sacra Ædes fuisset in deteriorem statum perducta, Clemens XI. Pontifex fuit adeo pro ea sollicitus, ut ab ipso eadem reædificata merito dici queat, veluti perbelle adnotavit Gagnius Cæremoniarum Magister in publicis Actis a se confectis super dedicatione ejusdem Ecclesiæ: *Quam Sanctissimus Dominus noster Clemens Papa XI. reædificari fecit*: Hæcque ipsa Ecclesia S. Mariæ in Monticulis anno 1716. consecrata fuit, nil morante prima ejusdem inauguratione a Paschali II. Pontifice peracta, veluti præmonitum fuit; atque insuper dignosci omnia possunt ex Historia præfatæ Ecclesiæ scripta ab Horatio Ciuccoli *pag.* 89. & *pag.* 94. Ecclesiam a S. Benedicto extructam in Monte Cassino subverterunt Longobardi. Ipsam restituit Abbas Petronaces; sed a Saracenis deinde combustam Joannes Abbas reædificavit, Abbas vero Desiderius ampliavit, atque demum Zacharias Pontifex consecravit, sub annum 748. qua de consecratione fusiori calamo scripsere Sigonius *de Regno Italiæ lib.* 3. *ad annum* 748. Card. Baronius *ad eamdem annum* 748. *num.* 16. atque Gattola *parte prima Historia Abbatiæ Cassinensis ad sæculum III. pag.* 20. De alia quoque Consecratione, eidem Ecclesiæ ab Alexandro II. sub annum 1071. adhibita, occurrit mentio. Ipsa insuper Ecclesia, ingenti terræ motu, anno 1349. diruta, Urbani V. Pontificis jussu fuit excitata. At cum eadem iterato corruisset, fuissetque anno 1649. a fundamentis restita, & in eum, quem nunc tenet magnificentiæ statum, adducta, Benedictus XIII. anno 1727. eam tertio consecravit, quemadmodum quisque nostrum meminisse potest, atque etiam legitur in ejusdem Pontificis Vita edita a Præsule Borgia Archiepiscopo Firmano, *sub num.* 57., ac veluti etiam adnotatum conspicitur in Lapideo monumento

tn in prædicta Basilica ad perennem rei gestæ recordationem apposito: *Terræmotu anni 1349. prorsus diratam, & Urbani V. jussu erectam, ac rursus ruina obrutam, atque a fundamentis anno 1649. excitatam, & recens magnificentius exornatam, Benedictus XIII. Pontifex Maximus Ordinis Prædicatorum anno 1727. die 19. Maji solemni ritu tertio consecravit*. Vetus denique Templum insignis Abbatiæ Campidonensis fuit ab Hadriano I. Pontifice solemni ritu inauguratum; verum cum illud idem; sæculo XVII., Svedensi bello, prostratum mansisset, & per Abbatem a fundamentis restitutum fuisset; Nos ex Pontificia Nostra auctoritate, Abbati, etsi Episc. charactere non insignito, facultatem fecimus consecrandi Eccles. adhibito tamen Oleo per Episc. benedicto, idque ut religioni ipsius Abbatis, & piis indulgeremus populorum votis, qui Abbatem, cujus tanta in opere perficiendo laus fuerat, sacram functionem peragentem cernere exoptabant; & sane fuit ab eodem, in vim dati a Nobis Apostolici Brevis, solemniter inaugurata Ecclesia, veluti nosse licet e Nostro Opere *de Synodo Diœcesana lib. 13. cap. 15. num. 4.* novæ Romanæ editionis.

Pensatur, rejiciturq; titulus ex terræm. quo Bon. Eccl. pars concidit.

§. 16. Verum ad nostram iterum Metropolitanam Bononiensem Ecclesiam S. Petri redeundo, etsi post peractam a Lucio III. sub annum 1184., uti prænotatum est, ejusdem Consecrationem, Ghirardaccius *lib. 5. fol. 146.*, Vizanius *lib. 3. fol. 101.* Masinus *part. 1. fol. 107. 108.* Celsus Faleonius *in Historicis Monumentis Ecclesiæ Bononiensis fol. 230.*, meminerint ingentis sequuti terræmotus, Henrico Fratta Episcopo, anno 1222., quo grave detrimentum Ecclesiæ S Petri fuit illatum; cum tamen iidem ipsi referant, corruisse tectum, ac testudinem Ecclesiæ, providumque Episcopum haud prætermisisse illata reparare damna, ad rem præsentem satis haud quaquam est acerbus hic casus; superius namque animadversum est, consistentibus integris parietibus, quibus potissimum adhæret consecratio, non licere iterato Ecclesiam consecrare, etsi ejusdem tecta concidant.

Canonic. titul. iterandæ consecr. hujus Ecclesiæ, tantummodo reædificat. a fundam.

§. 17. Nova itaque adhibenda Consecratio alio debet fundamento inniti; paratumque illud est, nec a nobis excogitatum. Cum Raynutius Cardinalis Farnesius anno 1565. Bononiensem Ecclesiam Episcopus administraret, exiguum miratus ædificium majoris Cappellæ ejusdem Cathedralis Ecclesiæ, jam tum de alia a fundamentis excitanda secum ipse constituit; at eum nunquam manum operi admovisset, id curæ reliquit Cardinali Gabrieli Palæotto sibi Successori, primoque in Patria nostra Archiepiscopo.

Recensentur novi ædificii exordia.

Magnus itaque is Cardinalis augustam construxit Cappellam majorem, ad quam ex Ecclesia per aliquot conscenditur gradus, ipsumque etiam subterraneum ædificium instauravit, solemnique pompa in eamdem translatas, locatasque insignes nostrorum SS. Martyrum Vitalis, & Agricolæ Reliquias, decenti admodum, elegantique urna inclusit. Conspicuum Sacelli ædificium Cardinalis a primo lapide instituit, perfecit, ditavit, instruxitque congruentibus ornamentis, atque picturis celeberrimis. Enarrantur omnia a Ledesma in

Vita

posta nella detta Basilica in memoria di questo fatto: *Terræmotu anni 1349. prorsus dirutam, & Urbani V. jussu erectam, ac rursus ruina obrutam, atque a fundamentis anno 1649. excitatam, & recens magnificentius exornatam, Benedictus XIII. Pontifex Maximus Ordinis Prædicatorum anno 1727. die 19 Maji solemni ritu tertio consecravit*. Finalmente l'antica Chiesa della celebre Abbazia di Campidona fu consecrata dal Pontefice Adriano I., ma essendo essa stata gettata a terra nel secolo XVII. nella guerra de' Svezzesi, ed avendola l'Abbate riedificata da' fondamenti, prevalendoci Noi dell'autorità Pontificia di concedere ad un Abbate, benchè senza carattere Vescovile, il poter consecrare la Chiesa, servendosi dell'Olio benedetto dal Vescovo, per soddisfare alla divozione dell' Abbate, ed al pio desiderio de popoli, che bramavano di veder fare la funzione dall' Abbate, che tanto si era adoperato per condurre a fine la grand'opera, fu dallo stesso, in sequela d'un nostro Breve, fatta la Consecrazione della Chiesa: come il tutto può vedersi nella nostra Opera *de Synodo Diœcesana al lib. 13. cap. 15. num. 4.* della nuova edizione Romana.

Si esamina, e si rigetta il titolo del terremot. patito dalla Chiesa di Bologna.

§. 16. Ma, ritornando alla nostra Chiesa Metropolitana di S. Pietro di Bologna, sebbene dopo la Consecrazione fattane da Lucio III., come si è detto, l'anno 1184. si faccia dal Ghirardacci *al lib. 5. fol. 146.* dal Vizani *al l. 3. fol. 101.* dal Masini *part. 1. fol. 107. e 108.* da Celso Faleoni *nelle Memorie storiche della Chiesa di Bologna fol. 230.* menzione d'un terribile tremuoto, seguito l'anno 1222. nel tempo del Vescovado di Enrico Fratta, che recò un gran pregiudizio alla Chiesa di S. Pietro, riferendo però gl'istessi, che rovinò il tetto, e la volta della Chiesa, e che il provido Vesc. non lasciò di riparare al danno; questo funesto accidente non basta per l'effetto, di cui si tratta; essendosi di sopra già veduto, che quando restano illese le pareti, nelle quali la Consecrazione ha la sua sede, ancorchè rovini il tetto della Chiesa, non si può fare nuova Consecrazione della stessa.

Si stabilisce il tit. legittimo della consecrazion. nella totale redificaziona della Chiesa.

§. 17. Dee dunque la nuova Consecrazione avere il suo fondamento in altro capo: e questo è in pronto, e non è ideale. Reggendo il Cardinale Ranuzio Farnese nell' anno 1565. la Chiesa di Bologna in qualità di Vescovo, e compassionando l'infelice fabbrica della Cappella maggiore della nostra Cattedrale, pensò a fabbricarne una nuova da' fondamenti: ma non avendo posta mano alla sua idea, ne lasciò la cura al Cardinale Gabbriello Paleotti suo successore, e che fu il primo Arcivescovo della nostra Patria.

Onde avesse principio la nuova fabbrica.

Fabbricò dunque questa gran Cardinale l'augusta Cappella maggiore, alla quale dalla Chiesa si ascende per certi scalini, ed anche accomodò il sotterraneo, che è sotto la stessa, avendo fatta la solenne trasfazione, e collocazione delle insigni Reliquie de' nostri Santi Martiri Vitale ed Agricola, che collocò in un'Urna assai propria e decente. Il Cardinale incominciò la fabbrica della gran Cappella da' fondamenti, la terminò, e la rese ricca, ed adorna con ornamenti proprj, e rinnomate pitture. Il

tutto

Pont. A. XVI.

tutto vien riferito dal Ledesma nella Vita del detto Cardinale *al lib. 3. cap. 9.* da Alberto Bruti suo Segretario, nella Vita pure, che fece dello stesso, stampata *nel tom. 6. degli antichi Scrittori, e Monumenti*, raccolti dal Martene, e dal Durand, e dati alla luce in Parigi l'anno 1720. *col.* 1406. §. 31., dal Sigonio *de Episcopis Bononiensibus*, quando parla dello stesso Cardinale: oltre quello, che anche attestano il Vizani *nelle Storie, lib. 12. fol.* 107. *e* 108. l'Ughelli *nella Italia sacra al tom. 2. della citata edizione col.* 41 il Masini *part. 1. fol.* 107. *e* 108. e diffusamente Celso Faleoni *nelle Memorie storiche della Chiesa di Bologna lib. 6. fogl. 619. e seg.* ove aggiunge, ch'essendo stata superiore alle forze del Cardinale la spesa, che fece nella fabbrica ed ornamenti della gran Cappella, non lasciò il Pontefice Gregorio XIII, nostro Concittadino, di somministrargli più volte larghe e copiose sovvenzioni.

Se ne forma il disegno, e si butta la prima pietra.

§. 18. Restava in piedi, non ostante la fabbrica della nuova Cappella maggiore, il restante della Chiesa vecchia; ed o perchè essa fosse in cattivo stato; o perchè non corrispondesse alla magnificenza della nuova Cappella; l'Arcivescovo Alfonso Paleoti, successore del Cardinale Gabbriello dello stesso cognome nell'Arcivescovado di Bologna, intraprese di fare una nuova Chiesa corrispondente alla nuova Cappella, avendone fatto fare il disegno dal celebre Architetto, Padre Gio: Ambrogio Magente, Chierico Regolare Barnabita; gettò la prima pietra della nuova Chiesa l'anno 1605. nel giorno dedicato all'Annunziazione di Maria Vergine, essendo vacante la Sede Apostolica per la morte di Clemente VIII. e nei fondamenti fece porre la seguente Lapide: *Alphonsus Palæotus Bononiensis Archiepiscopus, & Princeps, Metropolitanam Ædem augustam, ac prope dirutam, in ampliorem a fundamentis restituturus, primum hunc lapidem solemniter posuit anno salutis 1605. die Annuntiationis B. Mariæ Virginis, per mortem Clementis VIII. vacante Sede Romana*: ed in quell'occasione fece ancora incidere varie Medaglie allusive alla nuova fabbrica della Metropolitana, che intraprendeva: ed una di queste è stata già da Noi con altre Medaglie mandata al nostro celebre Istituto di Bologna.

Progressi della Fabbrica.

§. 19. Fra i nostri Concittadini, che con larga limosina diedero ajuto alla nuova fabbrica; viene memorato un certo Lodovico Rusticelli, che a spese proprie fece il primo gran pilone a sinistra della Cappella maggiore. Si ha sicura memoria del proseguimento della fabbrica nel Pontificato di Paolo V., leggendosi in una Lapida alla parte di mezzo giorno della nuova Chiesa le seguenti parole: *Paulo V. Pontifice Maximo, Alphonso Paleoto Archiepiscopo, anno Christi 1610. & Alexandro Ludovisio successore 1614.* e leggendosi in un'altra Lapide, posta alla parte di settentrione *Pauli V. Pontificis munificentia, Scipionis Burghesii Cardinalis Archiepiscopi III. auspiciis, Alexander Ludovisius IV. Archiepiscop. provid. anno 1614.* Quanto finora si è detto, viene anche riferito dall'Ughelli *nell'Italia sacra al tom. 2. col. 46.* dal Rabbi *nella Continuazione della Storia de' Vescovi*

Anno 1756.

Vita præfati Cardinalis *lib. 3. cap. 9.*, ab Alberto Bruti ipsi a Secretis, in Vita itidem ejusdem per ipsum contexta, impressaque *tom. 6. veterum Scriptorum, & Monumentorum*, quæ collecta fuerunt a Martene, & Durando, publicique juris facta Parisiis anno 1629. *col.* 406. §. 31., a Sigonio, *de Episcopis Bononiensibus*, cum loquitur de eodem Cardinali: quibus accedunt, quæ insuper testantur Vizanius in Historiis *lib. 12. fol.* 107. *&* 108. Ughellius *Italia sacra t. 2. citata editionis col.* 41. Masinius *part. 1. f.* 107. *&* 108. & latius Celsus Faleonius *in Monumentis Historicis Bononiensis Ecclesiæ lib. 6. fol.* 610. *& seq.* ubi subdit, non prætermisisse Gregorium XIII. Pontificem Concivem Nostrum, quum collati sumptus in ædificium, ornatumque ingentis Cappellæ vicissent Cardinalis vires, iteratis vicibus ampla ipsi munificaque suppeditare subsidia.

Conficit Archetypus, positoque primo lapide incipitur.

§. 18. Novo licet absoluto majoris Sacelli ædificio, consistebant tamen adhuc reliqua vetustioris Templi; verum sive quod illud in deterius inclinasset, sive quod novæ Cappellæ amplitudini non responderet, Præsul Alphonsus Paleottus, Gabrieli ejusdem familiæ Cardinali in Bononiensi Archiepiscopatu Successor, novam adorsus est construendam Ecclesiam, Cappellæ recens constitutæ congruentem, acceptoque typo a celebri Architecto Patre Joanne Ambrosio Magento Clerico Regulari Congregationis Sancti Pauli, primum posuit novæ ædis lapidem sub annum 1605. die Annunciationi Virginis Deiparæ Sacra, cum e vivis sublato Clemente VIII. Apostolica Sedes vacaret, atque in fundamento lapideum hoc monumentum poni jussit, *Alphonsus Palæotus Bononiensis Archiepiscopus, & Princeps, Metropolitanam Ædem augustam, ac prope dirutam, in ampliorem a fundamentis restituturus, primum hunc lapidem solemniter posuit anno salutis 1605. die Annuntiationis B. Mariæ Virginis, per mortem Clementis VIII vacante Sede Romana*: eaque occasione complura excudi quoque curavit numismata, novum innuentia Metropolitanæ Ædis inceptum ædificium, quorum unum, simul cum aliis collectis numismatibus, transmissum a Nobis fuit ad celebre Nostrum Bononiense Institutum.

Ædificii incrementa.

§. 19. Nostros inter Concives, qui amplioribus eleemosynis novum opus juvarunt, quidam commemoratur Ludovicus Rusticellius, a quo ære proprio ingens posita pila ad lævum majoris Sacelli. Certa ad Nos usque producta memoria scimus, ædificium sub Paulo V. Pontifice fuisse continuatum, cum in lapide novæ Ecclesiæ ad meridiem apposito, hæc inscripta legantur verba: *Paulo V. Pontifice Maximo, Alphonso Paleoto Archiepiscopo, anno Christi 1610., & Alexandro Ludovisio successore 1614.*, alioque in Lapide ad septentrionem, hæc aliae *Pauli V. Pontificis munificentia, Scipionis Burghesii Cardinalis Archiepiscopi III. auspiciis, Alexander Ludovis. IV. Archiepiscop. provid. anno 1614.* Quæcumque hactenus recensita sunt, afferuntur quoque ab Ughellio *Italia sacra tom. 2. col. 46.*, a Rabbi in *Continuatione Historiæ Episcoporum Bononiensium* a Sigonio scriptæ

col.

Anno 1756.

col. 606., a Masinio *Bononia Perlustrata p.* 1. *fol.* 307. & 108. & a Faleonio *fol.* 648. & *seq.* & *fol* 662.

Quousque eadem pertingerint, & cur intermissa.

§. 20. Quantum quidem Nobis suppetit memoria eorum; quæ in monumentis in Archiepiscopali Tabulario asservatis vidimus adnotata, Archiepiscopus Ludovisius, qui Cardinalis renunciatus, haud ita multo post; assumpto sibi nomine Gregorii XV., Summus Pontifex fuit inauguratus, fabricam Metropoliticæ Ecclesiæ suæ non est oblitus; at eo vita functo, cum plures controversiæ de ingentibus subsidiis in prædictam causam ab ipso constitutis, fuissent excitatæ, perfici non potuit ædificium, deficientibus adhuc postremis duobus magnis Sacellis, ipsaque nova fabrica producta tantum ad porticum, quæ veteri Ecclesiæ protendebatur; quæque sub Pontificatu Innocentii VIII. anno 1487. extructa fuerat a Juliano Cardinali de Ruvere Bononiæ Episcopo; qui Pontifex factus nomen sibi indidit Julii II., teste Sigonio *de Episcopis Bononiensibus*, in novissima editione illius operum Mediolani curata *col.* 518., qui hoc quoque Lapideum monumentum in dicta Porticu appositum exscribit: *Sedente Innocentio VIII. Pontifice Maximo, Pontificatus sui anno tertio, Julianus Episcopus Ostiensis, Cardinalis S. Petri ad Vincula, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Major Pœnitentiarius, & Episcopus Bononiensis, condi jussit, anno salutis millesimo quadringentesimo octogesimo septimo, procurante Philippo Lucensi Episcopo Urbinate, Locumtenente, & Vicario Generali.*

Pont. adhuc Bon. Episcopi, cura in urgendo templi ædificio.

§. 21 Ab Anconitana Ecclesia Benedicto XIII. munificentia Nobis collata, ad Metropoliticam Bononiensem Ecclesiam sub annum 1731. a Clemente XII. nobis itidem benefico translati fuimus; cumque Porticum a Julio II. positam invenissemus undique fatiscentem, atque etiam ruinam minitantem, haud prætermisimus præstare quæcumque tum ad ejusdem firmitatem, tum ad congruam venustatem necessaria videbantur: sed cognoscentes fieri nullo modo posse, ut Ecclesiæ ædificio producendo animum utiliter adjiceremus, curavimus tamen omnia, quæ nostris viribus complecti potuimus; constructam Ecclesiæ partem ornavimus; ac præter Altare, in quo Sanctissimum Sacramentum asservatur, uti prædictum est, duo insuper Altaria erexi̇mus in augustis Sacellis, proximis majori Sacello, a Cardinali Paleotto erecto; quæ eousque manserant

Ab eodem jam Pont. complet. insigni opere, lectissimis supellectilibus ditatur.

Altaribus destituta. At subinde nullis nostris meritis ad Summum Pontificatum evecti curam omnem de Ecclesia perficienda suscepimus, adhuc deficientes geminas Capellas addidimus, in ijs posuimus Altaria; constructam a Julio II. reparatamque a nobis Porticum solo æquavimus, id exposcente novæ Metropolis Archetypo, nec etiam magnifica fronte carere permisimus Augustum Templum, eidem insuper opportunis non ad necessitatem modo, sed & ad magnificentiam tributis supellectilibus. Gravior enim nobis contigisset (justa ne an injusta, ignoramus) Francisci Petrarchæ ad Urbanum V. Pontificem exprobratio, oblitum eum scilicet fuisse Ecclesiæ S. Joannis in

La-

Pont. A. XVI.

Bolognesi scritta dal Sigonio *col.* 608., dal Masini *nella Bologna Perlustrata part.* 1. *fogl.* 107. e 108. e dal Faleoni *fogl.* 648. *e seg. ed al fogl.* 662.

Fino a qual segno fosse proseguita, e perchè tralasciata.

§. 20. Per quanto ci ricordiamo d'aver veduto nelle memorie, che sono nell'Archivio Arcivescovile, non si scordò l'Arcivescovo Ludovisi, che, fatto Card. poco dopo salì al Sommo Pont. col nome di Greg. XV. della fabbrica della sua Chiesa Metropolitana: ma dopo la di lui morte, essendo insorte varie liti sopra i pingui assegnamenti da esso fatti pel detto effetto, non restò perfezionata la fabbrica, mancandovi le due ultime gran Cappelle, e non essendo arrivata la nuova fabbrica, che al Portico, che era avanti la Chiesa vecchia, e che era stato fabbricato nel Pontificato d'Innocenzo VIII. l'anno 1487. dal Cardinale Giuliano della Rovère Vescovo di Bologna, che fatto Papa, assunse il nome di Giulio II. come attesta il Sigonio *de' Vescovi di Bologna*, al *tom.* 3. della stampa delle sue Opere fatta ultimamente in Milano, *col.* 518., che anche porta la Lapide seguente situata nel detto Portico: *Sedente Innocentio VIII. Pontifice Maximo Pontificatus sui anno tertio, Julianus Episcopus Ostiensis, Cardinalis S. Petri ad vincula, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Major Pœnitentiarius, & Episcopus Bononiensis, condi jussit, anno salutis millesimo quadringentesimo octogesimo septimo, procurante Philippo Lucensi Episcopo Urbinate, Locumtenente, & Vicario Generali.*

Quanto operasse il Sommo Pontefic. mentre era Arcivescovo di Bologna, per il proseguimento del detto edifizio.

§. 21. Dalla Chiesa d'Ancona, che ci era stata conferita dal nostro Benefattore Benedetto XIII. fummo trasferiti nell'anno 1731. dal nostro pure Benefattore Clemente XII. alla Chiesa Metropolitana di Bologna, ed avendo ritrovato il Portico eretto da Giulio II. in uno stato miserabile ed infelice e che anche minacciava rovina, non lasciammo di fare quanto era necessario non meno per la sua persistenza, che per la sua doverosa comparsa: ed essendoci impossibile allora il pensare al proseguimento della fabbrica della Chiesa, facemmo quanto ci fu possibile il fare; ornando la parte fatta, e facendo, oltre l'Altare del Santissimo Sagramento, come di sopra si è detto, ancora due altri Altari nelle gran Cappelle contigue alla Cappella maggiore fatta dal Cardinale Paleotti, che erano fino allora restate senz'Altare. Ma saliti di poi senza verun nostro merito al Sommo Pontificato, abbiamo pensato a proseguire la Chiesa, abbiamo fatte le due gran Cappelle, che mancavano, in esse abbiamo eretti gli Altari, abbiamo gettato a terra il Portico fatto da Giulio II. e rifatto da Noi, così esigendo il disegno della nuova Metropolitana; e non abbiamo lasciata la gran Chiesa senza una maestosa facciata, avendola anche provista di sacri arredi confacenti non meno al bisogno, che alla maestà della stessa. Troppo sensibile sarebbe stato a Noi il rimprovero, che non sappiamo, se fosse giusto, o ingiusto, di Francesco Petrarca al Pontefice Urbano V. cioè, che si fosse scordato dei bisogni della Chiesa di S. Giovanni in

Assunto al Pont. lo termina ed arricchisce di nobili supelettili.

La-

Laterano: *Quo, inquam, animo tu ad ripam Rhodani* (perchè esso allora abitava in Avignone; e di Noi sarebbesi detto *ad ripam Tiberis*, essendo la nostra residenza in Roma) *sub auratis tectorum laquearibus somnum capis, & Lateranum humi jacet, & Ecclesiarum Mater omnium, tecta carens, & ventis patet, & pluviis?* come si vede nella sua Opera *de rebus senilibus lib.* 7. nella lettera al detto, che incomincia *Aliquandiu Pater Beatissime*. E di Noi sarebbesi detto: quando la fabbrica della tua Chiesa di Bologna non è perfezionata, quando mancano molti Altari, quando quelli, che vi sono, eccettuati alcuni, sono troppo miserabili, e quando manca il bisognevole pel decoroso culto di Dio.

Conclusione del fatto esposto.

§. 22. Dalla storica narrazione di sopra esposta ritornando al nostro proposito; chiaramente si scorge, che nulla vi resta della Chiesa vecchia, che in luogo d'essa se n'è fatta dalla prima pietra fino all'ultima una nuova, più grande, e più magnifica, e che dell'antica non restano, che il titolo, ed il sito in cui era. Per lo che, essendosi già dimostrato, potersi consecrare la Chiesa interamente fabbricata di nuovo, ancorchè l'altra fosse stata consecrata, nulla v'è, che osti alla nuova Consecrazione, ed è molto ragionevole e pio il farla. Con ciò ancora si leverà di mezzo una controversia, che si tratta dagli Autori, ed è, se sia permesso il proseguire la recita dell'Officio della Dedica della Chiesa, ancorchè sia cessata l'antica Consecrazione, come per appunto si è fatto insino ad ora in Bologna; non mancando Autori, che pretendono, non potersi recitare l'Officio della Dedica della Chiesa, quando non v'è più la consecrazione, in memoria della quale fu ordinato l'Officio, come può vedersi appresso il Guyet *de Festis propriis Sanctorum lib.* 1. *cap.* 3. *qu.* 7. ed il Bisso *nella sua Hierurgia*, *in verb. Dedicatio Ecclesiæ*, *num.* 51. benchè, per vero dire, vi siano altri che insegnano il contrario, coll'esempio particolarmente delle due Basiliche Lateranense, e Vaticana, nelle quali in memoria delle prime Consecrazioni si proseguì la recita dell'Officio, ancorchè per le nuove riedificazioni più non restassero le antiche Consecrazioni: il che diede campo al Pontefice Benedetto XIII. di riconsecrare la Basilica Lateranense, come si è detto, e ad Urbano VIII. quella di S. Pietro in Vaticano.

Varietà d'opinione circa il doversi o nò recitare l'officio della consecrazione già mancata.

Determinazione del Pont. di consacrare per se stesso la nuova Metrop.

§. 23. Fissato il pensiere della convenienza della nuova Consecrazione della Chiesa Arcivescovile di Bologna, e trasportando il discorso all'altro, cioè del farsi da Noi stessi la funzione della Consecrazione; le diremo, non averlo Noi deposto nello spazio d'alcuni anni, ancorchè in questo tempo intermedio sia piaciuto al Grande Iddio senza verun nostro merito di sollevarci al Sommo Pontificato. Spesse volte siamo andati pensando alla nostra diletta Sposa, alla Chiesa, in cui abbiamo ricevuti i due Sagramenti del Battesimo e della Cresima, ed in cui avevamo eletta la nostra Sepoltura, come può vedersi in una Lapide ancor oggi esi-

Laterano: *Quo, inquam, animo tu ad ripam Rhodani* (quod Pontifex tunc Avenioni detineretur, de Nobis autem Romæ residentibus *ad ripam Tiberis* dici potuisset) *sub auratis tectorum laquearibus somnum capis, & Lateranum humi jacet, & Ecclesiarum Mater omnium, tecto carens, & ventis patet, & pluviis?* uti videre est in ejus Opere *de rebus senilibus lib.* 7. in Epistola ad dictum Urbanum incipiente: *Aliquandiu Pater Beatissime*. De nobis autem dictitari potuisset: dum Bononiensis Ecclesiæ tuæ imperfectum adhuc est ædificium, dum plura adhuc in ea desiderantur Altaria, dum quæ extant, paucis exceptis, sordescunt nimis, dumque deficiunt cætera ad congruum divino numini cultum exhibendum opportuniora.

§. 22. Ex hactenus expressa Historica facti narratione rem iterum nostram repetentes, perspicuum fit, nihil plane superesse vetustioris Ecclesiæ; novam ipsi a primo ad supremum usque lapidem subrogatam esse ampliorem atque spectabiliorem, & ex veteri illo Templo, præter titulum & situm, nihil amplius superextare. Quapropter cum fuerit jam demonstratum, fas esse penitus renovatæ Ecclesiæ dedicationem perficere, quamvis præexistens illa vetustior fuisset inaugurata, nihil est reliquum, quod novam moretur Consecrationem, eamdemque peragi, juri admodum congruit ac Religioni. Tolletur quoque per id quæstio ab Auctoribus agitata, nimirum, an liceat retinere recitationem Officii Dedicationis Ecclesiæ, etsi vetus haud supersit Consecratio, uti plane Bononiæ hactenus factitatum; neque enim desunt Auctores, contendentes, non licere Officium Dedicationis Ecclesiæ recitare, cum amplius non superest Consecratio, ad quam recolendam institutum fuit Officium, quemadmodum videre est penes Guyet *de Festis propriis Sanctorum l.* 1 *c.* 3. *quæst.* 7. & Bissum *in sua Hierurgia*, *verb. Dedicatio Ecclesiæ*, *num.* 51. Quamvis profecto nec desint alii oppositam sententiam docentes, ducti potissimum exemplo duarum Basilicarum Lateranensis & Vaticanæ, in quibus ad veterum Consecrationum recordationem diu fuit retenta Officii recitatio, etsi novis positis constructionibus, veteres amplius non superextarent Consecrationes: quod scilicet in causa fuit, ut Benedictus XIII. Pontifex, veluti prædiximus, Lateranensem Basilicam, Urbanus vero VIII. alteram S. Petri in Vaticano, iterata adhibita Consecratione, dicarent.

Confess. expositi facti conclusio.

Opinion. discrep. de recit. sublatæ consecr. Officio.

§. 23. Constituto itaque de congruentia iterandæ Consecrationis Archiepiscopalis Bononiensis Ecclesiæ consilio, conversoque sermone ad Consecrationis functionem, per Nos ipsos perficiendam, Tibi asseverabimus, id propositum Nos haud abjecisse, licet intermedio hoc tempore, supremo Numini placuerit, Nos omni plane merito destitutos ad Summum Pontificatum extollere. Sæpe animo recogitavimus dilectam Nobis Sponsam, Ecclesiam, in qua gemina Baptismatis & Confirmationis Sacramenta suscepimus, & in qua Sepulcrum Nobis destinavimus, uti nosse licet ex Lapide vel hodie ad Altare Sanctissimi Sacramenti substrato.

Pont. propositum consecr. per se Bononiens. Eccl.

Anno 1756. Confirm. ex Præd. Pontific. exemplis.

Tenuit Nos semper vehemens desiderium revisendi Nostrum Clerum, Concives Nostros, Nostros Diœcesanos. Augebatur autem illud in dies, percurrentibus Nobis Annales Nostrorum Prædecessorum, a quibus tot per Italiam consecratæ fuerunt Metropolitanæ, atque Cathedrales Ecclesiæ, Nobisque, qui iis successimus, haud secus videbatur cum Bononiensi Ecclesia Nostra rem transigi debuisse. Ab Alexandro II. Pontifice, legitur, inclinante seculo XI., consecratam fuisse Lucensem Cathedralem Ecclesiam, quemadmodum mox infra demonstrabimus. De Gelasio II. narrat Ughellius *tom. 4. Italiæ sacræ col.* 851. consecrasse eumdem Cathedralem Ecclesiam Januensem; extatque hujusce rei monumentum in illius sacrario, ubi in quodam Lapide hæc leguntur: *Sexto Idus Octobris anno Dominicæ Incarnationis* 1118. *indict. xii. Dedicatio Ecclesiæ Beatissimi Laurentii, atque Sanctissimi Syri Januensis Episcopi. Quæ consecrata fuit a Gelasio Papa, primo anno Episcopatus sui, cum pluribus Episcopis &c.* Cardinalis Baronius ad annum Christi 1120 *n.* 3. colligit ex Vaticano Manuscripto de rebus gestis Calixti II., hunc Luca decedentem, atque pertranseuntem Hetruriam, exceptum, honorificentissimeque habitum Pisis, ubi exoratus a præclaris illis Civibus, *rogatus ab ipsis Pisanis, & magna instantia postulatus, majorem Ecclesiam ad honorem Beatæ Mariæ, tota ibidem Thuscia concurrente, dedicavit solemniter*. De duarum, Bononiensi, & Mutinensi, Cathedralium Ecclesiarum inauguratione a Lucio III. peracta, jam superius verba fecimus. Annalium Baronii continuator Raynaldus ad annum Christi 1225. *num.* 55. exemplum affert, a dicto Cardinali relictum, vetustæ inscriptionis spectantis ad Reatinam Cathedralem Ecclesiam, in qua ita legitur: *In nomine Domini. Amen. Anno ejusdem* 1225. *Indictione xiii. quinto Idus Septembris, tempore Honorii III. PP. Pontificatus anno ejus decimo consecrata est major Ecclesia Reatina ab ipso Domino Honorio cum talibus Episcopis, videlicet Ostiensi, Albanensi &c. ad honorem Beatæ Mariæ semper Virginis*. Celebris denique perhibetur Consecratio Florentinæ Metropolis ab Eugenio IV. Pontifice sub annum 1436. peracta, de qua meminere S. Antoninus in suis *Chronicis part. 3. tit. 22. cap.* 10 §. 6. Ughellius *tom. 3. col.* 170 Scipio Ammiratus in Historiis Florentinis *part. 2. lib.* 22. Idemque S. Antoninus exacte describit ingentem pontem ab Ecclesia PP. Prædicatorum ad Cathedralem Ecclesiam S. Mariæ de Flore protensum, non minus ad magnificentiam, quam ob necessitatem præstandi Pontifici expeditum transitum, ne immensa manu confluentis populi esset circumfusus.

Expend. in id ipsum lucu lentius factum Alexandri II.

§. 24. Hæc nobis plures annos præ oculis obversata sunt exempla, ut iter Bononiam aggrederemur, novam Metropoliticam Ædem consecraturi. Urgebat autem præsertim illud Alexandri II. exemplum, quum ipse simul cum Summo Pontificatu Lucensem retinuerit Episcopatum, & Nos Summum Pontificatum multos annos, retento Bononiensi Archiepiscopatu, obtinuerimus; ipse Lucensis Cathedralis Ecclesiæ ædificium ab-

Pont. A. XVI. Maggiormente confermata dall'esempio dei Predecessori.

stente appiè dell'Altare del Venerabile. Grande è sempre stato il nostro desiderio di rivedere il nostro Clero, i nostri Concittadini, ed i nostri Diocesani. Cresceva poi di giorno in giorno, leggendo gli Annali de' nostri Predecessori, che hanno consecrate in Italia tante Metropolitane, e tante Cattedrali; ed a Noi sempre sembrava, che essendo Noi successori d'essi, dovessimo fare lo stesso colla nostra Chiesa di Bologna. Del Pontefice Alessandro II. verso il fine del secolo XI. si legge, che consecrò la Chiesa Cattedrale di Lucca, come or ora dimostreremo. Di Gelasio II. racconta l'Ughelli *nel tom. 4. dell'Italia Sacra col.* 851. che consecrò la Chiesa Cattedrale di Genova, e di ciò resta il monumento nella Sacristia d'essa, ove in una Lapide così si legge: *Sexto Idus Octobris anno Dominicæ Incarnationis* 1118. *indict. xii. Dedicatio Ecclesiæ Beatissimi Laurentii, atque Sanctissimi Syri Januensis Episcopi. Quæ consecrata fuit a Gelasio Papa, primo anno Episcopatus sui, cum pluribus Episcopis &c.* Il Cardinal Baronio *all'anno di Cristo* 1120. *n.* 3. ricava da un manoscritto Vaticano sopra la Vita di Calisto II., che passando esso per la Toscana, dopo essere stato a Lucca, fu ricevuto e trattato con glorioso accoglimento in Pisa, ove pregato da quegl'illustri Cittadini, *rogatus ab ipsis Pisanis, & magna instantia postulatus, majorem Ecclesiam ad honorem Beatæ Mariæ, tota ibidem Thuscia concurrente, dedicavit solemniter*. Della Consecrazione delle due Chiese Cattedrali, di Bologna, e di Modena, fatte dal Pontefice Lucio III. già di sopra si è ragionato. Il Rainaldi, Continuatore degli Annali del Baronio, *all'anno di Cristo* 1225. *al num.* 55. porta una copia lasciata dal detto Cardinale d'un antica iscrizione, appartenente alla Cattedrale di Rieti, in cui così si legge: *In nomine Domini. Amen. Anno ejusdem* 1225. *Indictione xiij. quinto Idus Septembris, tempore Honorii III. PP. Pontificatus anno ejus decimo, consecrata est major Ecclesia Reatina ab ipso Domino Honorio cum talibus Episcopis, videlicet Ostiensi, Albanensi &c. ad honorem Beatæ Mariæ semper Virginis*. Celebre finalmente fu la Consecrazione della Metropolitana di Firenze, fatta dal Pontefice Eugenio IV. l'anno 1436. della quale parlano S. Antonino *nelle sue Cronache part. 3. tit. 22. cap. 10. §. 6.* l'Ughelli *al tom. 3. col.* 170. Scipione Ammirato *nelle Storie Fiorentine part. 2. lib.* 22. e S. Antonino descrive a minuto il gran Ponte fatto dalla Chiesa de' PP. Predicatori alla Chiesa Cattedrale di S. Maria del Fiore, non meno per magnificenza, che per necessità di far passare il Pontefice liberamente, e non affollato dalla moltitudine troppo eccessiva del popolo.

Fatto più preciso di Alessandro II.

§. 24. Questi sono gli esempj, che per molti anni abbiamo avuti avanti gli occhi, per fare il viaggio di Bologna, e portarci a consecrare la Chiesa Metropolitana: e quello particolarmente d'Alessandro II. faceva a Noi maggior breccia; avendo esso ritenuto col Sommo Pontificato il Vescovado di Lucca, ed avendo Noi per molti anni col Sommo Pontificato ritenuto l'Arcivescovado di Bologna; avendo esso compi-

ta

ta la fabbrica della Cattedrale di Lucca, ed avendo Noi compita quella della Chiesa di Bologna. *Eodem anno* (sono parole del Cardinal Baronio *all' anno* 1070. *num.* 27.) *Alexander Papa, qui imitatus Sanctum Leonem IX. licet Romanus Pontifex creatus, nunquam titulum prioris Lucensis Ecclesiæ dimittere voluit, emenso decennio, ex quo cœperat illic egregiam Basilicam ædificare, ea jam absoluta, Lucam petit, eamque in honorem S. Martini Episcopi & Confessoris Deo dicavit pridie nonas Octobris*. Ma l' età avanzata, la podagra sopravvenuta, a la povertà del Pontificio erario, da tante calamità estenuato, ci hanno contra nostra voglia, anzi con nostro sensibile rammarico, posti nella dura necessità di deporre l' idea di fare il viaggio di Bologna, e di fare Noi stessi la Consecrazione della gran Chiesa Metropolitana di S. Pietro.

Impedimenti frapposti si ad un tal pensiero.

§. 25. Era una volta diritto privativo del Romano Pontefice il consecrare le Chiese, in tal maniera che era d' uopo, che chi le voleva consecrare, doveva chiedere, ed ottenerne da lui l' opportuna permissione. Di questa disciplina si vedono le prove nel Canone quarto e quinto *de Consecratione dist.* 1. ricavate dalla lettera quinta di Gelasio I. *al tom.* 2. della Collezione dell' Harduino *col.* 904. e nel Diurno de' Romani Pontefici di sopra citato, stampato dall' Holstenio, *al num.* 35. sono inserite le domande de' Vescovi, che facevano al Papa, per poter consecrare le Chiese situate nelle loro Diocesi; *ed al num.* 36. *e seq.* sono registrate le risposte favorevoli, e facoltative, che si davano da' Romani Pontefici: e benchè in alcune Provincie di là da' monti ciò forse non fosse in uso, e la licenza, che altrove universalmente domandavasi al Romano Pontefice dai Vescovi per consacrare le Chiese, i Vesc. delle Chiese Suffraganee, la domandassero al loro Metropolitano, e da molti secoli in qua, forse per la multiplicità delle Chiese, siasi introdotto, che ogni Vesc. nella sua Diocesi fa senza veruna previa licenza Apost. la Consecrazione delle Chiese in essa esistenti, come anche molto bene avverte il Gretsero *al tom.* 5. *lib.* 2. *de Festis cap.* 10. *pag.* 123. ciò però non impedisce, che, se vuole il Romano Pontefice fare la Consecrazione di qualche Chiesa in qualche Diocesi del Mondo, non la possa fare a dirittura, ed in sequela della propria autorità, estesa in tutte le Diocesi. *Habent illi sibi assignatos Greges singuli singulos*: disse S. Bernardo *nel lib.* 2. *de Considerat. ad Eugenium al cap.* 8. parlando de' Vescovi: e poi parlando del Papa, così soggiunge: *Pontifici universi sunt crediti, nec modo Ovium, sed & Pastorum est omnium Pastor.*

Autorità fino da' primi tempi praticata da' Sommi Pont. in consecr. le Chiese poste in qualche Diocesi.

§. 26. Rodolfo Glabro *nel lib.* 2. *della sua Storia al cap.* 4. racconta, che avendo Giovanni XVIII. Sommo Pontefice, ad istanza di Fulcone Conte Andegavense, spedito Pietro Cardinale suo Legato, acciò consecrasse la Chiesa del Monastero Bellilocense, che Ugone Arcivescovo Turonese aveva ricusato di consecrare, ciò molto dispiacque ai Vescovi della Francia: *cum multiplici sit antiquitus auctoritate roboratum, ut non quis-*

Men pensata asserzione di Rodolfo Glabro, rigettata coll' autorità e colla ragione.

absolverit, & Nos ea perfecerimus, quæ ad Bononiensis Ecclesiæ complementum desiderabantur. *Eodem anno* (concepta sunt verba Cardinalis Baronii *ad ann.* 1070. *num.* 27.) *Alexander Papa, qui imitatus Sanctum Leonem IX. licet Romanus Pontifex creatus, nunquam titulum prioris Lucensis Ecclesiæ dimittere voluit, emenso decennio, ex quo cœperat illic egregiam Basilicam ædificare, ea jam absoluta, Lucam petit, eamque in honorem S. Martini Episcopi & Confessoris Deo dicavit pridie nonas Octobris*. Verum ætas ingravescens, incidens podagra, Pontificiique ærarii tot calamitatibus exhausti tenuitas, invitos Nos, satisque mœrentes adegerunt, ut propositum suscipiendi itineris Bononiam, atque per Nos ipsos absolvendi inclitæ Metropolitícæ ædis S. Petri inaugurationem, seponeremus.

Interposita impedimenta recensentur.

§. 25. Ex privativis juribus Romani Pontificis quondam fuit, Ecclesias inaugurare; adeo ut, quicumque dicare eas cupiebat, deberet opportunam ab eo petere, & obtinere facultatem. Hujusce olim vigentis disciplinæ argumenta extant Canone quarto & quinto *de Consecratione, dist.* 1. sumpta ex Epistola quinta Gelasii I. *tom.* 2. Collectionis Harduini *col* 904. Et in superius citato Diurno Romanorum Pontificum edito ab Holstenio, *num.* 35. preces afferuntur Episcoporum supplicantium Pontifici, ut sibi liceret sitas suis in Diœcesibus Ecclesias consecrare; & *num.* 36. & *seq.* exscripta reperiuntur gratiæ, facultatisque rescripta Romanorum Pontificum. Quamvis autem is usus transalpinis quibusdam in Provinciis forte non obtinuerit, quamque alibi universim Episcopi a Romano Pontifice expetebant facultatem consecrandi Ecclesias, eam Suffraganearum Ecclesiarum Præsules a suo Metropolita exquirerent, atque tandem pluribus ab hinc sæculis, ob insigniter adauctum Ecclesiarum numerum, invectum sit, ut quilibet Episcopus, nulla præobtenta Apostolica facultate, sitas in Diœcesi sua Ecclesias solemni dedicatione consecret, veluti etiam perbella observat Gretserus *tom.* 5. *lib.* 2. *de Festis cap.* 10. *pag.* 123., id tamen non facit, quin si Romano Pontifici videatur Ecclesiam aliquam in quacumque per per Orbem Diœcesi solemniter dicare, id ipsi per se liceat, & ex propria auctoritate, ad Diœceses omnes protensa. *Habent illi sibi assignatos Greges singuli singulos*, scripsit S. Bernardus *lib.* 2. *de Consider. ad Eugenium cap.* 8. loquens de Episcopis; subindeque ad Papam sermone converso, ita subdit: *Pontifici universi sunt crediti, nec modo Ovium, sed & Pastorum est omnium Pastor.*

Quænam olim fuerit, quæve nunc Romani Pont. auctoritas in consecr. Ecclesiis per alienas Diœceses.

§. 26. Rodulphus Glaber *lib.* 2. *Historiæ suæ cap.* 4. narrat, cum Joannes XVIII. Pontifex Maximus, rogante Fulcone Andegavensi Comite, suum misisset Legatum Petrum Cardinalem, ut Bellilocensis Monasterii Ecclesiam, quam Hugo Turonensis Archiepiscopus dicare detrectaverat, consecraret, ægerrime id tulisse Gallicanos Episcopos: *cum multiplici sit antiquitus auctoritate roboratum, ut non quisquam Episcoporum in al-*

Inconsulta Rodulphi Glabri assertio, ratione & auctorit. improb.

Anno 1756.

alterius Diœcesi id præsumat exercere, nisi Præsule, cujus fuerit, compellente, seu permittente. Verum præterquam quod nullum extat vestigium assertæ displicentiæ Episcoporum Galliæ, uti nosse licet *tom.* 4. *Galliæ Christianæ* Sammartanorum, vetustioris impressionis *pag.* 150. *&* 151. Petro de Marca *lib.* 4. *de Concordia cap.* 8. *num.* 2. animadvertit præterea Natalis ab Alexandro *in Historia Ecclesiastica sæculi* XI. *in Synopsi cap.* 1. *art.* 1. si Glaber Monachus erat Historicus, eumdem sane nec Canonica facultate instructum, nec Theologica fuisse scientia præditum, ideoque minus apte scriptitasse, quæcumque adnotata reliquit de Pontificia auctoritate in Consecrandis Ecclesiis intra aliorum Episcoporum Diœceses existentibus: *Sed corrigendus Glaber, qui se Juris, ac vera Theologiæ haud satis peritum ostendit, cum Romanum episcopam in alterum Præsulum Diœcesibus munia Episcopalia exercere non posse asserit, nisi ipsis permittentibus*. Cardinalis Baronius quoque, *ad annum Christi* 996. *num.* 25. in Glabri assertionem invehitur. *Hæc Glaber: sed sicut in recensenda Historia fidelis, ita in pervestigaada, atque definienda causa ruinæ Templi valde hallucinatus erravit, dum nihil vult in aliena Diœcesi posse præsumere Romaaum Poatificem, plusquam cæteros Episcopos, quibus certis limitibus est definita Diœcesis, & extra ipsam nihil penitus agere posse vane existimavit, contra omnes Ecclesiasticas leges, usumque ipsum, atque antiquam traditioaem. An non jure, saacte, pieque Joaaaes Papa & Martyr consecravit Constantinopoli Ecclesias, quæ erant Arianorum, in usum Catholicorum?* Et Pagius *ia aotis ad Anaales Cardinalis Baronii* 1009. *num.* 3. loquens de Glabri assertione hæc scripsit: *Sed hic male asserit, Poatificem aliquid tentasse contra Canoaes, & Turoaensi Episcopo repugnante factam esse Bellilocensis Ecclesiæ Consecrationem*.

Nec non exemplis ex vetustate desumptis.

§. 7. Redundant Historiæ exemplis Consecrationum Ecclesiarum, quas Romani Pontifices non modo intra, sed & extra Italiam peregerunt, proprio utentes jure, quin Episcoporum quisquam conqueri ausus sit, vel asserere, nequivisse sua in Diœcesi, se inconsulto, Consecrationis opus absolvi: uti cognosci potest ex dedicatione peracta a Stephano III. in Gallia, seculo VIII. *Gallia Christiana tom.* 7. *col.* 344. ex facta Consecratiooe inclinante seculo sexto Paderbonæ a Leone III. *in Annalibus Cardinalis Baronii ad annum* 799. *num.* 10. commemorata; ex dedicatione Ecclesiæ S. Stephani ineunte seculo XI. Bambergæ celebrata a Benedicto VIII. apud ipsum Cardinalem Baronium *ad annum* 1019. *num.* 1. aliisque ex innumeris Ecclesiarum dedicationibus, quæ per Lotharingiam, XI. elabente seculo, a S. Leone IX. peractæ leguntur *in Historia Ecclesiastica & Civili Calmeti lib.* 19. *num.* 119. *& seq. & tom.* 1. *part.* 2. *col.* 423. & quæ per Galliam eodem seculo XI. ad Urbano II. factæ recensentur a Mabillonio *in suis Annalibus Benedictinis ad annum* 1095. *lib.* 69. *num.* 29. *pluribusque seq.* quæque insuper in ipsa Gallia a Gelasio II. factæ, circa seculum XII. per Cardinalem Baronium *ad annum Christi* 1118. *num.* 16. & in Provincia Vien-

Pont. A. XVI.

quisquam Episcoporum in alterius Diœcesi id præsumat exercere, nisi Præsale, cujus fuerit compellente, seu permittente. Ma, oltre di che non vi è verun rincontro della supposta egreferenza de' Vescovi Francesi, come può vedersi *nel tom.* 4. *della Gallia Cristiana* de' Sammartani dell'antica edizione *p.* 150. *e* 151. ed in Pietro de Marca *al lib.* 4. *de Concordia cap.* 8. *num.* considera Natale Alessandro *nella Storia Ecelesiastica del secolo* XI. *nella Sinopsi al cap.* 1. *art.* 1. che, se il Monaco Glabro era Istorico, non era certamente Canonista, oè Teologo, e che però poco a proposito scrisse quanto scrisse circa l'antorità Pontificia nel consacrare le Chiese, che sono nelle Diocesi di altri Vescovi: *Sed corrigendus Glaber, qui se Juris, ac vera Theologia haud satis peritum ostendit, cum Romanum Episcopum in aliorum Præsulum Diœcesibus munia Episcopalia exercere non posse asserit, nisi ipsis permittentibas*. Esclama pure il Cardinal Baronio *all'anno di Cristo* 996. *al num.* 25. contra l'asserzione del Glabro: *Hæc Glaber: sed sicut in recensenda Historia fidelis, ita in pervestiganda, atque definienda causa ruinæ Templi valde hallucinatus erravit, dum nihil vult in aliena Diœcesi posso præsumere Romanum Pontificem, plusquam cæteros Episcopos, quibus certis limitibus est definita Diœcesis, & extra ipsam nihil penitus agere posse vane existimavit, contra omnes Ecclesiasticas leges, usumque ipsum, atque antiquam traditionem. An non jure sancte pieque Joaanes Papa & Martyr consecravit Constantinopoli Ecclesias, quæ eraat Arianorum, in usam Catholicorum?* Ed il Pagi *nelle note sopra gli Annali del Cardinale Baronio all'anno* 1009. *n.* 3. parlando dell' asserzione del Glabro, così scrisse: *Sed hic male asserit, Pontificem aliquid tentasse contra Canones, & Turonensi Episcopo repugnante factam esse Bellilocensis Ecclesiæ Consecrationem*.

E cogli esempj delle più antiche istorie.

§. 27. Sono piene le Storie delle Consecrazioni delle Chiese, fatte da' Romani Pontefici, non che in Italia, ma fuori d' Italia, prevalendosi del loro proprio diritto, e senza che verun Vescovo abbia osato di reclamare, o di asserire, che la Consecrazione nella sua Diocesi non poteva farsi senza il suo consenso: come può vedersi nella Consecrazione fatta da Stefano III. in Francia nel secolo VIII. *nella Gallia Cristiana al tom.* 7. *col.* 344. nella Consecrazione fatta da Leone III. verso il fine dello stesso secolo in Paderbona negli Annali del Cardinale Baronio *all'anno* 799. *num.* 10. nella Consecrazione della Chiesa di S. Stefano in Bamberga, fatta nel principio del secolo XI. da Benedetto VIII. appresso lo stesso Cardinal Baronio *all'anno* 1019. *n.* 1. in tante e tante altre Consecrazioni di Chiese, fatte nella Lorena nel secolo XI. da S. Leone IX. che si leggono *nella Storia Ecclesiastica e Civile della Lorena* del Calmet *al lib.* 19. *num.* 119. *e seg. ed al tom.* 1 *part.* 2 *col.* 423. ed in tante altre fatte in Francia da Urbano II. nello stesso secolo XI. che sono riferite dal Mabillon *ne' suoi Annali Benedettini all'* 1095. *lib.* 69. *num.* 29. *e molti seguenti*, ed in tante altre ancora fatte pure in Francia da Gelasio II. nel secolo XII. registra-

re

te dal Cardinale Baronio *all'anno di Cristo* 1118. *num.* 16. e nella Provincia Viennense da Calisto II. come pure prosiegue il detto Cardinale *all'anno seguente* 1519. *n.* 16.

Il Papa impedito di fare la funzione per se stesso, può commetterla a chi più gli piace.

§. 28. Avendo il Romano Pontefice l'autorità di consecrare a dirittura le Chiese, in qualunque Diocesi siano, senza la necessità di richiedere il consenso dal Vescovo Diocesano, ne viene la conseguenza, che volendo fare la Consecrazione, e non potendola fare, può suddelegare un altro, che la faccia in sua vece: e così facendosi la Consecrazione, può dirsi fatta dal Papa, e ad esso deve attribuirsi, per la regola legale, che, *qui per alium facit, per se ipsum facere videtur*.

Lo stesso dritto competeva anticamente alli Metropolitani nella Diocesi de'Suffraganei.

Quando i Metropolitani, come poc'anzi abbiamo detto, erano nel possesso di consecrare le Chiese de'loro Suffraganei, e che questi senza la loro licenza non potevano fare la Consecrazioni, deputavasi dal Metropolitano il Vescovo, che doveva consecrare; come si raccoglie da quanto stabilì Montano Vescovo di Toledo nella sua lettera *ad Fratres Territorii Palentini*, registrata dopo il Concilio Toletano tenuto l'anno 531. *Salubri ordinatione censuimus, ut, si quando talis necessitas incubuerit* (parla di consecrare una Chiesa), *litteris nos informare debeatis, & aut per nos, aut eum, qui nobis ex Fratribus & Coepiscopis nostris visus fuerit, Consecratio Ecclesiarum Deo auspice poterit celebrari*. L'atto si ritrova *nel tom.* 2. dell'Hardnino *col.* 1143.

Esempj di simili delegazioni fatte dai Pontefici.

Nell'Ughelli *al tom.* 5. *col.* 399. si ritrova un ordine dato dal Papa al Patriarca d'Aquileja, acciò consagri in suo nome la Chiesa Cattedrale di Parenzo; e solo fra' Critici si va discorrendo, se l'ordine sia di Giovanni XII. o di Giovanni XIII. ambidue Sommi Pontefici: e la Consecrazione attribuivasi a chi avendo l'autorità di farla, non la faceva, ma commetteva ad altri, che la facesse; e non attribuivasi a quello, che per altrui commissione la faceva, ancorchè nell'atto si facesse anche di questo menzione. Tetolo Arcivescovo di Tours nel secolo x. consecrò per commissione di Froterio Vescovo Pittaviense la Chiesa di S. Cipriano, e nel monumento della Consecrazione così si ritrova scritto *nel cit. tom.* 4. de' Sammartani *pag.* 751. *col.* 2. *Ego Tetala Episcopus vice Domini Frotherii Episcopi dedicavi hanc Ecclesiam*. Nella Diocesi di Perugia fuori del Castello, detto di Titignano si ritrova una Chiesa dedicata a S. Giovanni, e che fu consecrata dal Vescovo di Pedina l'anno 1229. per ordine del Pontefice Gregorio IX. ed in quella Chiesa si ritrova un' antica iscrizione, concepita colle seguenti parole: *De mandato Domini Gregorii Papae IX. anno Domini* 1229. *mense Mart. die* 11. *fuit consecrata Ecclesia S. Joannis extra Castrum Titignani per V. P. D. Petrum Filium Grnamontis quondam Bovacciani Matthaei de Comitibus de Monte Marte, Episcopum Pedinensem, concedentem singulis diebus pro Indulgentia quadraginta dies, anniversario ejusdem unum annum quadraginta dies, ac etiam pro omnium defunctorum dicta Consecratione*.

§. 29. Già ella vede lo scopo di quanto sin

Viennensi a Calisto II. per eumdem ipsum Cardinalem adnotantur *ad proximum annum* 1119. *num.* 16.

Pont. cum nequit per se, potest consecrat. quacunq; in Dioec. peragend. alteri delegari.

§. 28. Vindicata Romano Pontifici auctoritate consecrandi jure proprio Ecclesias quacunque in Dioecesi constitutas, ipsoque irrequisito Dioecesano Episcopo, consequitur, ut, si propositum sibi Consecrationis opus per se nequeat absolvere, possit alteri functionem suo nomine peragendam delegare; qua ratione absoluta Consecratio, dici potest ab ipso Pontifice peracta, eidemque tribuenda venit, ex juris regula, *qui per alium facit, per se ipsum facere videtur*.

Eodem jure quandoque usi sunt Metropolit. quoad suos Suffragan.

Cum Metropolitae, veluti superius adnotavimus, jure potiebantur consecrandi Ecclesias suorum Suffraganeorum, hisque non licebat, sine praeobtenta ab illis facultate, Consecrationis opus aggredi, designabatur a Metropolita Episcopus dedicationem peracturus, quemadmodum colligi potest ex iis, quae constituit Montanus Toletanus Episcopus in sua Epistola *ad Fratres Territorii Palentini*, relata post Concilium Toletanum habitum *anno* 531. *Salubri Ordinatione censuimus, ut si quando talis necessitas incubuerit*, (loquitur de consecranda Ecclesia), *litteris nos informare debeatis, & aut per nos, aut eum, qui nobis ex Fratribus & Coepiscopis nostris visus fuerit, Consecratia Ecclesiarum Deo auspice poterit celebrari*. Reperiuntur haec apud Harduinum *tom.* 2. *col.* 1143.

Pont. delegationis exempla.

Penes Ughellium *tom.* 5. *col.* 399. extat mandatum Pontificis ad Patriarcham Aquilejensem, ut suo nomine Parentinam Cathedralem Ecclesiam dedicaret; reliquaque tantummodo est inter Criticos disceptatio, sitne ejusmodi mandatum Joannis XII. aut Joannis XIII. Summorum Pontificum. Tribuebatur autem Consecratio ei, qui cum ejusdem peragendae auctoritate polleret, non ipse per se, sed alteri delegabat perficiendam; nullatenus vero adscribebatur absolventi eandem ex aliena delegatione, etsi in ipso rei gestae monumento de hoc quoque fieret mentio. Tetolo Turonensis Archiepiscopus seculo x. ex delegatione Frotherii Pictaviensis Episcopi Ecclesiam dedicavit S. Cypriani, & in Consecrationis monumento *relata praecit. tom.* 4. Sammartanorum *p.* 751. *col.* 2. haec scripta leguntur. *Ego Tetolo Episcopus, vice Domini Frotberis Episcopi, dedicavi hanc Ecclesiam*. In Perusina Dioecesi, extra Oppidum Titignanum nuncupatum, sita est Ecclesia S. Joanni dicata, sub annum 1229. ex mandato Gregorii IX. Pontificis a Pedinae Episcopo consecrata, & intus ipsam Ecclesiam vetus legitur hisce verbis concepta inscriptio. *De mandato Domini Gregorii Papae IX. anno Domini* 1229. *mense Mart. die* 11. *fuit consecrata Ecclesia S. Joannis extra Castrum Titignani per V. P. D. Petrum Filium Grnamontis quondam Bovacciani Matthaei de Comitibus de Monte Marte, Episcopum Pedinensem, concedentem singulis diebus pro Indulgentia quadraginta dies, anniversario ejusdem unum annum quadraginta dies, ac etiam pro omnium defunctorum dicta Consecratione*.

§. 29. Hactenus dicta quo spectent, jam pro-

Anno 1756. Consultissima Pontifici id munus delegatio.

prospicis, Dilecte Fili Noster. Supra vires nostras est, Bononiam, quod optatissimum nobis semper fuit, reverti, & Consecrationem Metropolitica Ecclesiæ nostra per Nos ipsos peragere. Propositum nobis est, nostra uti auctoritate, mandantes alteri Consecrationem nostro nomine perficiendam. Cui autem id opus possumus opportunius mandare, quam tibi, Creaturæ nostræ, proximo in Bononiensi Archiepiscopatu Successori, tantoque cum spirituali Civitatis & Diœcesis progressu, gaudioque nostro plana incredibili, emeritissimi Præsulis muneribus cumulatissime perfungenti; quo quidem nomine enixas in dies Deo Optimo gratias rependimus. Te itaque, veluti ex nostris ad te Litteris in forma Brevis luculentius demonstratur, ad Ecclesiam nostro nomine, cum tibi commodum erit, consecrandam delegamus. Ne autem a nobis demandata Consecratio idem plane subeat casum, quem pertulit a Lucio III. peracta Consecratio, cujus monumenta fuerunt ex Historicis, Tabulariisque Ravennatensibus repetenda, tibi mandamus, ut de Consecratione per te nostro nomine perficienda, publicum confici cures Instrumentum in Archiepiscopali Tabulario asservandum, jubeasque affigi intus Metropoliticam Ædem, opportuniore, quem judicaveris, loco, Lapideum monumentum, in quo inscribantur hujc Epistolæ subjicienda verba. Atque nunc quidem paterno te amore amplectentes, tibi, tuæque curæ concredito Gregi, Apostolicam Benedictionem impertimur.

Dat. 12. Maii an. 1756. Pont. 16. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 12. Maij 1756. Pontificatus Nostri Anno decimosexto.

fin ora abbiamo detto. Non è possibile a Noi di poter fare la Consecrazione della nostra Metropolitana venendo a Bologna, come abbiamo sempre desiderato. Intendiamo di prevalerci della nostra autorità, commettendo ad altri la Consecrazione da farsi in nome nostro: ed a chi possiamo commetterla meglio, che a lei, che è nostra Creatura, che è il nostro immediato Successore nell'Arcivescovado di Bologna, e che con tanto profitto della Città e della Diocesi, e con tanta nostra indicibile consolazione adempia le parti d'un degnissimo Pastore: del che rendiamo ogni giorno grazie al Grande Iddio. Deputiamo dunque lei, come apparisce da un Breve, che le spediremo, a consecrare la Chiesa in nostro nome per quando le sarà comodo di poter fare la funzione. Ed acciò la nostra Consecrazione non resti soggetta alla disgrazia dell'altra fatta da Lucio III. della quale è stato bisogno di ricorrere agli Archivj ed Istorici di Ravenna per averne i monumenti, le incarichiamo il far fare un pubblico Istrumento della Consecrazione, che ella farà in nome nostro, da conservarsi nell'Archivio Arcivescovile, e far affiggere nella Metropolitana in qual luogo, che ella crederà più a proposito, una Lapide, in cui siano inserite le parole, che, dopo aver terminata questa lettera, non lasceremo d'indicare. E qui con pienezza di cuore abbracciandola, diamo a lei, ed al Gregge alla sua cura commesso l'Apostolica Benedizione.

Pont. A.XVI. Sapientissima determinazione del Pont. nel presente caso.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 12. Maij 1756. Pontificatus Nostri Anno decimosexto. Data 12. Maggio 1756. del Pont. 16.

Inscript. ad perennem Dedicationis memor. decreta, in lapid. monum. intus Metropolit. Ædem incidenda

METROPOLITICAM S. PETRI
APOSTOLORUM PRINCIPIS ÆDEM
QUAM
BENEDICTUS XIV. PONT. MAX.
GRAVISSIMIS CURIS PROHIBENTIBUS
DEO DICARE
QUOD IPSI OPTATISSIMUM ERAT
NON POTUIT
VINCENTIUS MARIA S. R. E. CARD. MALVETIUS
AB EO PURPURA DONATUS
IPSIQUE IN BONONIENSI ARCHIEPISCOPATU
SUCCESSOR
VICARIUS EI MUNERI DELEGATUS
SOLEMNI RITU CONSECRAVIT
....
ET FIDELIBUS RELIGIOSE AD ECCLESIAM
ACCEDENTIBUS S. S. DIE
INDULGENTIAM PLENARIAM
ANNIVERSARIA VERO CELEBRITATE RECURRENTE
SEPTEM ANNORUM ET TOTIDEM QUADRAGENARUM VENIAM
SUMMI PONTIFICIS AUTHORITATE
PERPETUO CONCESSIT
JUSSUQUE EJUS
M. P. C.

DILECTO FILIO NOSTRO

VINCENTIO

TITULI SS. MARCELLINI ET PETRI

PRESBYTERO

S. R. E. CARDINALI MALVEZZI

NUNCUPATO

EX CONCESSIONE ET DISPENSATIONE APOSTOLICA ARCHIEPISCOPO BONONIENSI

BENEDICTUS PP. XIV.

Dilecte Fili noster, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Litteræ in forma Brevis, quibus Card. Malvezzi facultas tribuitur, ad dedicat. Ecclesiæ Pontificio nomine perficiendam.



Ibi præ cæteris, Dilecte Fili Noster, qui Bononiæ, dum Archiepiscopum ageremus, & Romæ, ubi primum intimus Cubicularius, deinde Cubiculo nostro Præfectus per plures annos fuisti, magis compertum exploratumque est, quantum, quoad Nobis integrum fuit, pro Metropolitana Ecclesia Bononiensi olim Nobis, modo Tibi desponsa, studuerimus & adlaboraverimus, ut illius instauratio a tot annis cœpta, neque unquam absoluta, tandem per Divinæ bonitatis abundantiam perficeretur, & Sacrarium sacris Supellectilibus etiam pretiosis ex auro & argento affatim locupletaretur. Quoniam autem ipsam Metropolitanam Ecclesiam ita instauratam esse probe novimus, ut nova Consecratione indigere non dubitemus, cum eæ potissimum concurrant causæ, quæ juxta sacros Canones novam ejusdem inaugurationem jure ac merito exigere videntur; quemadmodum per nostram Epistolam Italico sermone scriptam, ac typis editam, gravissimis rationum momentis ostendimus ac probavimus: eapropter eo semper flagrantissimo desiderio tenebamur, atque spe alliciebamur, fore nimirum, ut luculentis nonnullorum Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum exemplis insistentes, Bononiam repetere, dilectissimum Clerum ac populum nostrum invisere, atque una invicem gratulantes, Metropolitanæ Ecclesiæ laudatæ Consecrationem peragere valeremus. Verum Votorum nostrorum impotes faciunt, atque a concepta spe dejiciunt non contemnenda provectæ ætatis impedimenta, & non levia podagræ incommoda. Itaque illud tandem consilium suscepimus, in eamque devenimus sententiam, ut relicta Nobis pariter a nonnullis Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris documenta sequentes, aliquem deputaremus, qui nostro nomine illam perficeret. Itaque Te, Dilecte Fili Noster, qui a Nobis sacra Purpura donatus, qui a Nobis Archiepiscopus Bononiæ constitutus, qui Creatura Nostra es, qui tanta cum nominis tui laude, tanta cum Christiana pietate, Pastorali sollicitudine, Sacerdotali vigilantia, bono exemplo, & Ecclesiastico zelo impositum Tibi ministerium cumulate adimplere satagis & adniteris; Apostolica auctoritate, tenore præsentium, constituimus ac deputamus, ut solemnem sæpedictæ Ecclesiæ Metropolitanæ, eo die, eo mense, prout Tibi opportunius visum fuerit, Nostro nomine Consecrationem facias ac perficias. Volumus autem, ut universis & singulis Christifidelibus per Edictum publicum indicas, plenarias Indulgentias a Nobis concessas esse iis omnibus, qui sive in ipso Consecrationis die, sive in duobus immediate sequentibus diebus confessi, ac sacra Communione refecti, eamdem Metropolitanam Ecclesiam visitaverint, & ibi pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, & Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint: Indulgentiam vero septem annorum, & totidem quadragenarum, pro visitantibus ipsam Metropolitanam Ecclesiam in anniversario Consecrationis die in perpetuum assignes.

Porro

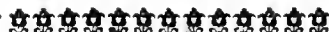
ANNO 1756. Porro etsi persuasum habemus, Te, Dilecte Fili Noster, memorem impositionis manuum nostrarum super te, & Paternæ caritatis, qua Te semper complexi sumus, & pro filiali Tua erga Nos observantia, assiduas ad bonorum largitorem Deum pro Nobis preces fundere; tamen hac occasione Te, Dilecte Fili Noster, rogamus & poscimus, ut ferventioribus deinceps obsecrationum suffragiis tam dilectionis tuæ, quam aliorum Christifidelium curæ tuæ commissorum, quos excitare & hortari ne omittas, ad supremum Pastorum Principem Jesum Christum, cujus vices in terris immerentes gerimus, continue pro Nostra imbecillitate instes, & urgeas: ut cor, & corpus Nostrum cœlesti lumine illustret, Divina virtute repleat, & superna ope confirmet, non solum in gravissima universalis Ecclesiæ procuratione, & in omnium Ecclesiarum sollicitudine, verum etiam in ultimo mortalis hujus vitæ Nostræ exitu, cum districtam de actibus gestisque Nostris Æterno Judici rationem reddituri sumus. Cæterum volumus & mandamus, ut Tu, Dilecte Fili Noster, in fine solemnis Missæ, in ipso Consecrationis die per Te celebrandæ, Nostro nomine & auctoritate, Papalem Benedictionem Christifidelibus Tibi creditis impertiaris: dum Nos ad prosperum rerum omnium successum, cœlestis præsidii auspicem, & studiosæ Nostræ voluntatis pignus, Apostolicam Benedictionem uberrima cum Divinorum munerum copia conjunctam, Tibi Dilecte Fili Noster, ex intimo corde depromptam elargimur. PONT. A. XVI.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 15. Maji 1756. Pontificatus Nostri Anno Decimosexto.

Cajetanus Amatus.



VERO.



LIX. VERONENSIS

Episcopi Ordinaria privativa auctoritate in Civitatem universamque Diœcesim Veronensem redintegrata, definitur jurisdictio, qua idem Episcopus in Capitulum, subjectasque tum ipsi, tum Monasterio S. Mariæ in Organis Veronen., Parochiales, ac simplices Ecclesias, & Personas earum servitio addictas, utatur,

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

Procem. Pontificis provid. in extinguendis discordiarum seminibus.

REGIS pacifici vices divinitus Nobis, licet immeritis, concreditas, non satis cumulate implevisse videremur, si postquam perturbatum Ecclesiarum regimen & administrationem pro viribus componere studuimus, non ea quoque semina restinguere, noxiasque radices funditus evellere conaremur, ex quibus, cum anteactis temporibus plura sæpe eruperint litium ac discordiarum incommoda, jure meritoque pertimescendum est, ne futuris quoque temporibus, inimici hominis prævalente versutia, ejusdem generis prava germina in Dominici agri populationem succrescant.

Suppressio Patriarchatus Aquilej. nec non Utinensis & Gorit. Archiep. erectio commem.

§. 2. Quum itaque post Aquilejensis Patriarchatus omnimodam suppressionem & extinctionem, per Nos, cohærenter ad ea, quæ inter Carissimam in Christo Filiam Nostram Mariam Theresiam Romanorum electam Imperatricem, Hungariæ & Bohemiæ Reginam, Austriæ, Archiducem, ex una parte, dilectosque Filios Nobiles Viros Ducem & Rempublicam Venetiarum ex altera, feliciter conventa fuerant, conclusam peractamque per Nostras Apostolicas Litteras, Anno Incarnationis Dominicæ 1751. pridie nonas Julii, Pontificatus Nostri Anno XI. datas, quarum initium est *Injuncta Nobis*; quibusque etiam ex tunc decreta & statuta fuit duorum Archiepiscopatuum Utinensis & Goritiensis erectio, cum respectiva Diœcesum, Provinciarum, & Suffraganeorum assignatione, peculialiter deinceps ordinanda; subinde per alias Nostras Apostolicas Litteras datas Anno ejusdem Incarnationis 1752. XIV. Kal. Februarii, Pontificatus Nostri Anno XIII., quibus initium est: *Suprema dispositione*, Archiep. Eccl. Utinensis erectionem, eum omnibus ad ipsius statum & mensam, jura, atque jurisdictionem tam Diœcesanam, quam etiam Metropoliticam, pertinentibus, plenius & uberius compleverimus; animo repetentes innumera litium & controversiarum capita, quibus Ecclesia Veronensis sæpe turbata fuit, propter eam jurisdictionis partem, qua olim existentes Patriarchæ Aquilejenses in ipsius Veronensis Ecclesiæ Capitulum & Canonicos, nec non Ecclesias, & loca, ac personas ab ipsis dependentes, sicut etiam in Monasterium S. Mariæ *in Organis* nuncupatæ, Ordinis S. Benedicti, Congregationis Montis Oliveti, in eadem Veronensi Civitate existens, ejusque similiter dependentias, fruebantur; scientesque bujusmodi controversiis & litibus penitus extinguendis & in futurum tempus præcavendis, per iteratas concordias, lauda, & transactiones inter Episcopos Veronenses, ejusque Ecclesiæ Capitulum & Canonicos, seu etiam præfati Monasterii Abbates, diversis temporibus initas, nunquam satis prospectum fuisse; ad eas aliquando compescendas, earumque occasiones omnino de medio tollendas, prædictorum etiam nobilium Virorum Ducis & Reipublicæ Venetiarum piis & laudabilibus votis hac in parte libenter obsecundantes, Nobis proposuimus, quum primum asserta partium jura discuti potuissent, opportunam rebus perpetuo componendis adhibere providentiam, suum tamen effectum & executiouem habituram dumtaxat post obitum Dilecti Filii Nostri Danielis Tituli Sanctæ Mariæ supra Minervam S.R.E. Presbyteri Cardinalis Patriarchæ Delphini nuncupati, cui pristinam circa præmissa in Civitate & Diœcesi Veronensi jurisdictionem, ejusque exercitium, vita ejus naturali durante, integrum, & liberum, ut antea, manere voluimus. Nunc itaque, postquam innumera documenta a prædictis partibus exhibita, copiosasque allegationes pro eorum respective juribus tuendis elaboratas, diligenti & maturo examine perpendimus, supremam operi manum imponere, & opportunas circa eadem præmissa leges & ordinationes edere deliberavimus.

Novæ Pontific. provid. subjectum Capitul. Veron. & Mon. S. Mariæ in Organ. eorumque depend.

Suspensa exequut. Litterar. Apostol. durante vita Card. Delph.

Expressio quorumd. locorum, ad quæ inferius disposita non porriguntur.

§. 3. Itaque motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ auctoritatis plenitudine, per hanc Nostram perpetuo valituram Constitutionem (cujus tamen effectum, durante vita præfati Danielis Cardinalis & Patriarchæ, suspensum, ut supra, fore decernimus; & sub cujus dispositione nec Monasterium, Abbatiam nuncupatum, S. Zenonis, ejusque dependentias, in eadem Veronensi Civitate seu Diœcesi existens, & respective existenies, dictique Monasterii Abbatem Commendatarium, nullo modo comprehendere intendimns; sicuti etiam Ecclesias & pia loca Veronensi Capitulo quidem subjecta, sed extra Veronensis Diœcesis fines, inter aliarum Diœcesum ambitum constituta, si quæ sint, nequaquam comprehensa fore declaramus), omnes & singulas lites, causas, & controversias, cujusvis generis, in quibusvis Tribunalibus, seu coram quibusvis Judicibus, in quacumque instantia, inter Ven. Fratrem Episcopum Veronansem ex una, & dilectos filios Veronensis Ecclesiæ Capitulum, Archipresbyterum, & Canonicos, seu etiam præfatum Monasterium S. Mariæ in Organis nuncupatæ, illiusque Abbatem, & Conventum, ex altera partibus, intrnductas, contestatas, atque pendentes (quarum status & merita, & alia quæcumque, etiam de necessitate juris vel facti omnino exprimenda, pro plene & sufficienter expressis haberi volumus) ad Nos avocamus, penitusque & omnino supprimimus & extinguimus, perpetuumque desuper silentium partibus imponimus, atque os oc-

Relatæ sunt to. 4. num. 45.

Extant tom. 3. num. 394.

Avocatio & suppressio quarumc. litium.

Amplissimaque derogatio jurium, ac titulorũ quæ ulterius ita tuendis adversentur.

cludimus. Insuper omnia & singula cujusvis generis Indulta, gratias, & Privilegia præfatis Episcopo & Ecclesiæ Veronensi, nec non Capitulo, Archipresbytero, & Canonicis, ac etiam Monasterio & Abbatibus prædictis, quavis, etiam Apostolica Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum, & Nostra, seu Patriarchali Aquilejensis olim existentis Ecclesiæ Præsulum, aut respective Episcopali Veronensium Antistitum, concessione & auctoritate, sub quibuscumque tenoribus & formis, & cum quibusvis clausulis, quocumque tempore & quavis de causa, seu titulo, etiam oneroso, largita, & emanata, ac sæpius & iterum, etiam in Generalibus, Provincialibus, aut Synodalibus Conciliis approbata, confirmata, & innovata; transactiones quoque, lauda, & concordias, etiam juramento, aut speciali confirmatione Apostolica, seu longi & immemorabilis temporis usu & consuetudine, aut quavis firmitate alia roboratas (quorum & quarum tenores pro hic satis expressis, ac etiam de verbo ad verbum insertis, formasque in illis traditas pro plene observatis, haberi decernimus) quatenus tamen præsentibus litteris, seu alicui ex iis, quæ per easdem præsentes inferius statuere ac disponere intendimus, quoquo modo adversentur, prædicta auctoritatis Nostræ plenitudine, revocamus, cassamus, & abolemus; omnesque alios, & quoslibet juris titulos, tam per Episcopum, quam per Capitulum, Archipresbyterum & Canonicos, seu Monasterium & Abbates prædictos, sive ex præmissis, sive etiam ex juribus præfati Aquilejensis Patriarchatus per Nos, ut præfertur, suppressi & extincti, adversus eadem inferius per Nos statuenda & ordinanda forsan deducendos, & allegandos, rejicimus, ac de medio tollimus per præsentes.

Veron. Archiep. privative ad quoscumque, Ordinarii jura & auctoritas in Civitate & Diœc. Veron. asseruntur.

§. 4. Iisdemque motu, scientia, & potestatis plenitudine, volumus, decernimus, & declaramus, præfatum Episcopum Veronensem pro tempore existentem, solum & unicum immediatum & universalem Ordinarium esse & haberi in tota Veronensi Civitate & Diœcesi, & in quacumque ipsius Civitatis atque Diœcesis parte, & uti talem ab omnibus & singulis reputari, agnosci, & honorari debere; ita ut neque futurus & pro tempore existens Archiepiscopus Utinensis, etiam sub obtentu jurium præfati Aquilejensis Patriarchatus per Nos, ut præfertur, suppressi & extincti, neque Archipresbyter, & Capitulum Cathedralis Ecclesiæ Veronensis, neque Abbas & Conventus præfati Monasterii S. Mariæ in Organis nuncupatæ, ullum Titulum, seu Jus Ordinarium in aliquam præfatæ Veronensis Civitatis aut Diœcesis partem, vel in aliquam ipsius Civitatis atque Diœcesis Parochiam, in posterum sibi arrogare, aut prætendere, nec ullum Episcopalis, seu quasi, & Ordinariæ jurisdictionis actum in ejusdem Diœcesis aut Parœciæ Clerum & Populum exercere possint aut valeant.

Jus Metr. Archiep. Utinensi præservatur.

§. 5. Salvo dumtaxat, & reservato favore prædicti Utinensis Archiepiscopi pro tempore existentis Jure Metropolitico, ejusque exercitio in dicta Veronensi Civitate & Diœcesi ad formam Sacrorum Canonum; & juxta methodum atque rationem, qua alii Archiepiscopi, & Metropolitani, hujusmodi jus exercere valent in Suffraganeorum Civitatibus & Diœcesibus, secundum ea, quæ in Sacro Tridentino Concilio præscripta sunt, & non aliter, nec alio modo.

Nec non exemptio, & privil. Capituli & Mon. S. Mariæ in Organis Veron. sub certa tamen moderat. mox subjicienda.

§. 6. Et salvis insuper ac præservatis favore Archipresbyteri, aliarumque Dignitatum, atque Capituli dictæ Veronensis Cathedralis Ecclesiæ, nec non Abbatis & Monasterii S. Mariæ *in Organis* nuncupatæ, infrascriptis Privilegiis, exemptionibus, & Prærogativis; quas Nos in posterum ipsis, juxta modum mox exprimendum, competere volumus, ac respective iisdem de Apostolica liberalitate perpetuo concedimus & elargimur.

Jus Veronensis Ep. visitandi, & corrig. Capitul. omnesque Ecclesiæ Ministros

§. 7. Poterit itaque Episcopus Veronensis, vel potius debebit, quotiescumque opus fuerit, visitare Capitulum dictæ Cathedralis Ecclesiæ, singularesque Personas Dignitates in ea obtinentes, ipsiusque Ecclesiæ Canonicos, ac inferiorem Clerum, & omnes ejusdem Ecclesiæ Ministros, eique quomodolibet inservientes; atque eos omnes & singulos, in actu visitationis hujusmodi, vel per se ipsum solum, vel illis, quibus sibi videbitur, adjunctis, juxta prælaudati Concilii Tridentini Decretum *in Cap. 3. & 4. Sess. 6. de Reform.* admonere, corrigere, & emendare.

Extra Visitation. quomodo idem procedat contra Can. vel Dign.

§. 8. At ubi idem Episcopus, extra Visitationis actum procedere velit contra aliquem ex Canonicis dictæ Cathedralis Ecclesiæ, seu ex his, qui Dignitates in ea obtinent & pro tempore obtinebunt, sive id fiat ex officio, sive ad petitionem Partis; tunc, habita ratione Privilegiorum exemptionis, quæ retroactis temporibus eidem Veronensi Capitulo concessa fuerunt, teneatur in omnibus & per omnia procedere ad formam in eodem Concilio Tridentino præscriptam *Cap. 6. Sess. 25. de Ref.*, dummodo tamen Capitulum idem intra terminum xx. dierum, postquam præsentium litterarum executioni locus factus fuerit, ac subinde initio cujusque anni, duos Adjunctos, prout a præfato Concilio dicto *Cap. 6.* exemptis Cathedralium Ecclesiarum Capitulis conceditur, elegerit, & Episcopo significaverit. Quod si Capitulum præscripto tempore hujusmodi adjunctorum electionem facere, & Episcopo significare neglexerit; tunc liceat eidem Episcopo adversus Dignitates & Canonicos, quoties ita res ferent, etiam extra Visitationem procedere, vel per se ipsum solum, vel aliis adjunctis, qui sibi magis videbuntur, in eum finem assumptis.

Cathedr. regimen in quibus commune sit Episc. cum Cap.

§. 9. Cathedralis autem Ecclesiæ regimen, quoad ea, quæ spectant ad Divina Officia, & ad observantiam Ecclesiasticæ Disciplinæ in eadem Ecclesia, ad Episcopum & ad Capitulum cumulative pertineat; ita tamen ut Episcopi mandata, & ordinationes, in casu oppositionis & discrepantiæ, omnino prævalere debeant, & promptam executionem sortiantur.

In quibus Episcopo privat.

§. 10. Sacrarii vero, ac Suppellectilium, & Campanarum, omniumque aliarum rerum ad Fabricam, & ad materialem ejusdem Cathe-

thedralis Ecclesiæ statum quoquo modo pertinentium, administratio & dispositio, ad solum spectet Episcopum, cui etiam uniee subjecti esse debebunt Sacrista, & Zaghi nuncupati, nec non Campanarum pulsatores, in omnibus, & per omnia, præterquam in iis rebus, in quibus, juxta Ordinationes anno 1615. a bo. me. Augustino Card. Valerio, tunc Veronensis Ecclesiæ Præsule, & ab ejusdem Ecclesiæ Capitulo conjunctim editas, quas etiam in posterum hac in parte servandas decernimus, cumulativæ auctoritati Episcopi, & Capituli subjecti fuerunt.

Mensæ Capitul. admin. privativa Capituli.

§. 11. Bonorum autem atque redditum ad mensam Capitularem spectantium omnimoda & libera administratio ad Capitulum privative pertineat. Quod vero ad Thesaurarium, servientur ea, quæ in erectione hujusmodi Thesaurariatus Officii disposita fuerunt; ut scilicet Thesaurarius, in iis, quæ spectant ad ipsius Officium, & ad exercitium Divini cultus intra Ecclesiam, Archipresbytero subjectus esse debeat, eique obtemperare; de expensis autem, & administratione redditum, Episcopo solirationem reddat, & si culpabilis in his repertus fuerit, ab eo dumtaxat corrigendus sit, & pro modo culpæ puniendus.

Thesaur. in quibus Episcopo, vel Arch. sit subjectus.

§. 12. Alia vero mensa, *Acolytorum* nuncupata, per unum ex Canonicis a Capitulo pro tempore deputatum, ut hactenus servatum fuit, gubernari & administrari debebit; ea tamen lege, ut Canonicus ille administrationis suæ rationes tam Episcopo, quam Capitulo reddere teneatur, & si quid forte deliquerit, ab utroque pro merito puniri possit; ita ut inter eos locus sit præventioni.

Acolythor. mensa a quo administranda, quibusve reddenda administrationis ratio.

§. 13. Hujusmodi autem Acolythorum electio ad Episcopum & ad Capitulum alternis vicibus, ut antea, ita & in posterum pertinebit; sed eorum magistri tam in Grammatica, quam in Cantu Ecclesiastico, prout etiam Cantores, ab Episcopo & Capitulo eligentur, ea plane servata methodo, quæ antehac in similibus electionibus obtinuit.

Acolythi, magistri Cantus & Gramat. ipsique Cantores, quomodo eligendi.

§. 14. Integrum erit Archipresbytero, Dignitatibus, & Canonicis, tam in solemni, quam in privata Missarum celebratione, in Cathedrali Ecclesia, & extra eam, Palmula, seu *Buggia* libere uti, ad formam specialis Indulti eisdem a Nobis concessi per Litteras Apostolicas in forma Brevis datas die 19. Januarii anno 1749.

Privileg. Canonic. utendi *Buggia*.

§. 15. Synodo Diœcesanæ interesse tenebitur Capitulum Cathedralis Ecclesiæ. Episcopo autem Pontificalia exercenti, tam intra, quam extra eamdem Cathedralem Ecclesiam, dummodo intra Civitatem, duo ex Canonicis assistentiam præstare debebunt. Qui vero Canonici Episcopo sacram Visitationem peragenti operam suam navabunt, Præbendæ quidem fructus, non autem distributiones quotidianas lucrabuntur.

Onus Capituli & Canonic. quoad Synodum Diœcesanam, & assistent. Episcopo præstand.

§. 16. Augustissimæ Eucharistiæ expositionem, quæ satis per annum temporibus, quadraginta horarum spatio, in dicta Cathedrali Ecclesia fieri solet; sicuti etiam distributionem Eleemosynarum, quæ in eadem Ecclesia Cathedrali colliguntur, solus semper Episcopus arbitrio suo moderabitur.

Expositio Euchar. nec non eleem. distribut. Episcopi arbitrio providendæ.

§. 17. Excepta Archipresbyteratus Dignitate, quæ prima post Pontificalem in dicta Veronensi Ecclesia esse dignoscitur, atque idcirco Nostræ & Apostolicæ Sedis dispositioni, collationi, & provisioni semper & quaodocumque reservata esse & censeri debebit; reliquæ duæ, nimirum Præpositura, quæ secunda, ac Thesaurariatus, quæ tertia in eadem Ecclesia Dignitates existunt, de Jure Patronatus Ecclesiastico ejusdem Capituli, ut hactenus fuerunt, ita etiam in posterum remanere debebunt, & ad illas nominatio seu præsentatio personarum idonearum, in eis ad nominationem seu præsentationem hujusmodi per Episcopum instituendarum, ad dictum Capitulum pertinebit. Ita pariter Capitulum in sua antiquissima & immemorabili possessione permanebit, conferendi videlicet in mensibus Apostolicæ Sedi non reservatis, aliisque cessantibus Apostolicis reservationibus & affectionibus, tam ipsius Cathedralis Ecclesiæ Canonicatus & Præbendas, quam cætera omnia Ecclesiastica Beneficia & Cappellanias, quibus animarum cura adnexa non sit, in eadem Cathedrali Ecclesia, & extra eam consistentia, quæ tamen, juxta ultimum statum, ad ipsius Capituli collationem, & provisionem pertinere dignoscantur.

Anno 1756.

Dignitat. Ecclesiæ Veron. quomodo providendæ.

Capituli jus quoad Collat. Canonic. aliorumq; Benefic. quibus cura anim. non adhæreat.

§. 18. Ad Theologalem Præbendam & Canonicatum, quoties illum & illam pro tempore vacare contingerit, Episcopus quidem duos proponet & nominabit, Capitulum vero ex his duobus nominatis unum eligere debebit, de hujusmodi Canonicatu & Præbenda providendum, quemadmodum hueusque servatum fuit.

Theolog. Canonic. & Præbenda quomodo provid.

§. 19. Quod autem spectat ad infrascriptas Parochiales Ecclesias eidem Capitulo subjectas, & alia, si quæ sint, Ecclesiastica Beneficia, quibus adnexa sit animarum cura, quæque, juxta ultimum statum, ad ipsius Capituli collationem pertinere dignoscantur, quoties, & quocumque anni mense, illas & illa vacare continget, toties ab Episcopo deputandus erit Oeconomus ad eorum temporariam administrationem & curam, & ab eodem Episcopo publicanda erunt edicta pro concursu habendo, adhibitis Examinatoribus Synodalibus, juxta Decretum sæpedicti Concilii Tridentini *Sess.* 24. *Cap.* 18. *de Reform.* Hoc tamen servato, ut si vacatio in mense Capitulari contigerit, absoluto examine, Episcopus duos eligat ex iis, qui a prædictis Examinatoribus approbati fuerint, eosque significet Capitulo, cui libera erit facultas conferendi Ecclesiam, seu Beneficium curatum, vel uni, vel alteri ex his duobus, & supra approbatis & prælectis. Quod si Examinatores unum tantummodo sententiis suis approbaverint, huic uni, ab Episcopo nominando, collatio seu deputatio per Capitulum concedenda erit.

Forma providen. di Parochiales aliaque Curata Beneficia ad collationem Capituli spectantia.

§. 20. Eccl. autem Curatæ seu Parochiales, prædicto Cap. Veronensi subjectæ, de quibus præmissa Decreta intelligenda sunt, sequentes dumtaxat, & non aliæ sunt, & conferri debent: nimirum I. Ecclesia Archipresbyteralis Sancti Joannis in Valle. II. Ecclesia similiter Archipresbyteralis Sancti Pauli in Campo Martio. III. Ecclesia pa-

Catalogus hujusm. Paroch. Ecclesiar.

riter Archipresbyteralis Sancti Joannis in Quintiano, IV. Ecclesia Parochialis Sancti Joannis in fonte nuncupati, V. Item Ecclesia Parochialis Sancti Clementis, VI. Ecclesia Parochialis Sanctæ Cæciliæ, VII. Parochialis Ecclesia Sanctæ Mariæ Consolatricis nuncupatæ, VIII. Ecclesia pariter Parochialis Sanctorum Firmi & Rustici in Curte Alta, IX. Item Ecclesia Parochialis Sancti Michaelis in Campo nuncupati, cui adnexum est Monialium Monasterium eidem Capitulo Veronensi subjectum. X. Ecclesia Parochialis Omnium Sanctorum in loco Mazzani, XI. Denique Ecclesia Parochialis Sanctæ Mariæ In Cinto Territorii Patavini, si tamen in Veronensi Diœcesi sita comperiatur; alioquin si in Patavina Diœcesi constituta sit, eam sub præsentis Constitutionis Nostræ censura, juxta id, quod initio declaravimus, nequaquam comprehensam volumus.

Ecclesia S. Georgii in domo, seu S. Helenæ, ademptis Paroch. jure, ac titulo, ad pristinum statum restituitur.

§. 21. De Ecclesia autem, sive Cappella Sancti Georgii in Domo nuncupati, quæ etiam Sanctæ Helenæ nunc temporis appellatur, præfatæ Cathedrali Ecclesiæ contigua; sine peculiari tamen Turri Campanaria, & sine Campanis, quamvis novissime sub annum 1740. a Patriarcha Aquilejensi in Parochiam specialem Canonicorum dictæ Cathedralis Ecclesiæ erecta fuerit, volumus, decernimus, atque statuimus, ut ea deinceps pro Parochiali Ecclesia nullatenus habeatur; Nos enim, dicta Apostolica auctoritate, ac earumdem præsentium tenore, omnem in ea Parochialitatis titulum, qualitatem, & denominationem supprimimus & extinguimus, atque omnia Parochialia jura ab ea separamus & abdicamus, eamque in pristinum statum, in quo ante præfatam erectionem in Parochialem reperiebatur, reducimus & revocamus; ita ut unusquisque ex Canonicis dictæ Cathedralis Ecclesiæ, ac Dignitates in ea obtinentibus, qui sparsim per Civitatem sua quique domicilia incolunt, illam tantummodo Ecclesiam, & non aliam, in propriam respective Parochiam agnoscere teneantur, in cujus districtu singuli domicilium habent. In præfata autem Ecclesia sive Cappella retineatur dumtaxat Fons Baptismalis, quemadmodum a vetustissimia temporibus inibi extitisse dignoscitur.

Ecclesiæ non curatæ, Cappellæ, seu Oratoria Capitulo subjecta enumer.

§. 22. At præter memoratas Parochiales Ecclesias, eidem insuper Capitulo subjectæ sunt, ac pro subjectis in posterum haberi debebunt infrascriptæ etiam Ecclesiæ, sive Cappellæ, aut Oratoria, seu Hospitalia, quibus adnexa non est animarum cura, & non aliæ, seu alia; videlicet I. Ecclesia præfata sive Cappella Sancti Georgii in Domo, nunc etiam Sanctæ Helenæ nuncupata, prædictæ Cathedrali Ecclesiæ contigua; quam scilicet, quum jam inde a primæva sua antiquissima fundatione sub protectione tunc existentis Patriarchæ Aquilejensis constitutam & receptam fuisse constet; Nos nunc, attenta hujusmodi Patriarchatus suppressione & extinctione per Nos, ut præfertur, facta, sub immediata Nostra & Apostolicæ Sedis protectione suscipimus, ac perpetuo constituimus; volentes nihilominus, ut temporalium bonorum atque reddit

uum, quæ ad ipsam Ecclesiam sive Cappellam pertinent, & pertinebunt in posterum, omnimoda administratio, per dictæ Cathedralis Ecclesiæ Capitulum & Canonicos, absque ulla Episcopi Veronensis, seu alterius cujusque Ordinarii, aut Metropolitani ingerentia, libere geratur & exerceatur. II. Ecclesia Sancti Pauli Veteli nuncupati juxta ripam Athesis. III. Ecclesia S. Blasii in Districtu præfatæ Parochiæ S. Clementis. IV. Eccl. Sancti Faustini de Monte Draconis: In quibus quatuor Ecclesiis adsunt quædam Beneficia simplicia, ad collationem seu institutionem ejusdem Capituli pro tempore providenda. V. Ecclesia seu Hospitale S. Mariæ Novellæ nuncupatæ, prope Canonicam. VI. Ecclesia, seu Hospitale Sancti Joannis in Sacro nuncupat. sub prædicta Parochia S. Pauli in Campo Martio. VII. Ecclesia seu Hospitale S. Jacobi de Gallæcia nuncupati, sub eadem Parochia S. Pauli: Quæ quidem tria Hospitalia a Laicis reguntur & administrantur: prædicto autem S. Joannis in Sacco dumtaxat, quatuor præsident Commissarii, a pro tempore existente Marchione Familiæ illorum de Malaspina Fundatorum deputati, videlicet unus ex Canonicis præfatæ Cathedralis Ecclesiæ, ac tres Regularium Conventuum Superiores. VIII. Ecclesia seu Oratorium sub titulo S. Rochi, vel S. Alexandri, sub Parochia S. Joannis de Quintiano. Hæc autem Ecclesia, seu Oratorium, alias, ut accepimus, a præfatis Capitulo & Canonicis concessa fuit Communi Civitatis Veronensis; quod quidem Commune ad Beneficium simplex in ea erectum, quoties illud vacare contingit, unum Clericum seu Presbyterum præsentat Capitulo, a quo idem per suas Bullas instituitur, & de eo providetur. IX. Ecclesia seu Oratorium, Sepulchrum S. Rochetti in Monte nuncupatum, quod simplex est Eremitorium nullo Ecclesiastico Beneficio decoratum. X. Denique Ecclesia seu Oratorium S. Valentini prope dictam Parochialem Ecclesiam de Quintiano, in quo nullum pariter Ecclesiasticum Beneficium erectum reperitur, sed a pio Laicorum sodalitio Divina Officia in eo persolvuntur.

Has omnes tam curatas, quam non curatas Ecclesias visitare potest Capitulum per suos Deputat. salvis tamen juribus Episc. visitat.

§. 23. Has omnes Ecclesias, tam Parochiales, quam non Parochiales, Cappellas, Oratoria, seu Eremitoria, quas, & quæ hactenus propriis invocationibus atque denominationibus expressimus, & non alias, seu alia, poterit Capitulum per Visitatores a se deputatos, qui tamen prius ab Episcopo pro tempore approbati sint, visitandas curare, non ita tamen, ut vetitum sit Episcopo, illas & illa, quantumvis Capitulo, ut præfertur, subjectas atque subjecta, seorsum visitare, tam per se ipsum, quam, si ipse impeditus fuerit, per alios Visitatores a se deputatos, servata videlicet in omnibus præfati Tridentini Concilii sanctione *in Cap. 3. Sess. 24. de Refor.* prout etiam alias definitum fuit a Congregatione Cardinalium ejusdem Concilii Interpretum, in causa *Veronen. proposita & decisa die 24. Aprilis anni* 1595. Id quod potissimum obtinere & servari

PONT. A. XVI.

vari debebit in visitatione eorum omnium, quæ animarum curam, ejusque exercitium, & Sacramentorum administrationem concernunt; circa quæ, si aliqua forte in decretis, ordinationibus, & mandatis discrepantia occurrat, volumus, statuimus, & declaramus, potiora semper haberi ea, quæ Episcopus decreverit, jusserit, atque præscripserit; juxta ea, quæ Nos ipsi alias decrevimus in Nostra Constitutione, quæ incipit: *Firmandis*, Data VIII. Idus Novembris 1744. & impressa in Bullarii Nostri Tom. I. num. 109.

Confessarii & Vicarii in hujusmodi Eccl. quomodo assumendi, quomodo itidem & Concion.

§. 24. Confessarii, & Parochorum adjutores in exercitio curæ animarum, per Capitulum assumpti, aut assumendi pro dictarum Ecclesiarum Parochialium eidem Capitulo subjectarum servitio, ab Episcopo antea examinandi & approbandi erunt. Neque vero cuiquam licebit in præfatis, sive Parochialibus, sive non Parochialibus Ecclesiis, Verbum Dei prædicare, nisi prius, & mandatum a Capitulo habuerit, & Benedictionem ab Episcopo petierit atque obtinuerit.

Jura & auctoritas Episc. & Capituli in Mon. Monial. adnexum Paroch. S. Mich. in Campo.

§. 25. Quod autem pertinet ad Monasterium Monialium, quod, uti superius innuimus, adnexum est præfatæ Ecclesiæ Parochiali S. Michaelis in Campo nuncupati, eidem Capitulo Veronensi subjectæ; potuerunt quidem Monasterium hujusmodi, ejusque Moniales, ab Archipresbytero & Capitulo visitari; servata tamen, quoad modum, & tempus visitationis, & quoad Visitatorum numerum, forma præscripta per fel. record. Prædecessorem Nostrum Alexandrum Papam VII. in sua Constitutione, quæ incipit: *Felici*, impressa, *in Bullar. novo Tom. 6. inter Constitutiones ejusdem Pontificis num.* 153., qua scilicet opportunas leges, in visitationibus Monasteriorum Monialium Regularibus subjectarum servandas, præscripsit. Sed non ideo interdictum erit Episcopo, quo minus & ipse seorsim idem Monasterium ejusque Moniales visitet, prout in dicta Alexandri Prædecessoris Constitutione decretum legitur; & omnem aliam jurisdictionem in hujusmodi Monasterium atque Moniales libere exerceat, quæcumque, in vim Decretorum Concilii Tridentini, nec non totissimæ Constitutionis piæ mem. Prædecessoris pariter Nostri Gregorii Papæ XV., cujus initium est *Inscrutabili*, aliarumque Apostolicarum Constitutionum, Episcopo Diœcesano competit in Monasteria Monialium, etiam Regularibus & Exemptis subjectarum. Quocirca nemini licebit munus Confessarii Ordinarii aut Extraordinarii earumdem Monialium assumere & exercere, quamvis ad id a Capitulo deputatus sit, nisi antea ab eodem Episcopo pro Monialibus specialiter approbatus fuerit. Licentiæ quoque ingrediendi Monasterium, aut alloquendi prædictas Moniales, nemini suffragabuntur, nisi eædem non solum ab Archipresbytero, sed etiam ab Episcopo fuerint impetratæ.

Capitul. nequit facult. concedere quæstuandi extra memorat. Ecclesias.

§. 26. Quæstuandi licentiam & facultatem, extra superius recensitas Ecclesias sibi subjectas, non poterit Capitulum cuiquam concedere.

Nec casus

§. 27. Idem absolutiones a casibus & censuris quibuslibet sibi neutiquam reservare poterit; minusque absolvere per se vel per alios a casibus & censuris, quorum & quarum absolutionem & relaxationem Episcopus sibi reservaverit, aut in posterum reservare voluerit; ac multo etiam minus a censuris Papalibus, etiam in iis casibus, in quibus concessum est Episcopis ab earum vinculo pœnitentes absolvere. Denique nec vota relaxare, nec in dispensationibus concedendis aut exequendis ullatenus se valeat immiscere.

ANNO 1756.

sibi reservare, aut a reservatis casibus vel censuris quibuscumque, etiam per alios, absolvere; multoque minus in dispensat. se immiscere.

§. 28. Liceat solummodo præfatis Archipresbytero, & Capitulo licentias vescendi cibis ab Ecclesia vetitis, in Quadragesima, aliisque diebus esurialibus, concedere personis Ecclesiasticis dictarum Ecclesiarum sibi subjectarum servitio addictis, accedente tamen consilio utriusque medici, & servata lege jejunii, diebus illis, quibus id ab Ecclesia præcipitur: at nunquam ipsis licebit hujusmodi facultatem sive Indultum concedere Laicis quibuscumque; cum quibus nimirum solus Episcopus poterit dispensare.

Indultum tamen concedere liceat vescendi cibis vetitis sed Eccl. tantummodo.

§. 29. Causæ Matrimoniales, quas inter Personas sub Parochiis dictarum Ecclesiarum Capitulo subjectarum degentes oriri & agitari contingant, ad Episcopi judicium, exclusis quibuslibet aliis, pertinebunt. Quod si, earum occasione, opus erit inhibitionem aliquam ad hujusmodi Ecclesiarum Parochos dirigere, hæc quidem in Officio, seu Cancellaria Episcopali efformanda erit, mox ad Capitulum transmittenda, cujus Deputati eamdem, nulla interposita mora aut exceptione, subscribere tenebuntur; idque in prima tantummodo inhibitione in singulis causis expedienda servabitur; nam quoad ceteros subsequentes actus, Episcopus libere procedet, suaque omnimoda auctoritate fruetur. Ita pariter solius Episcopi erit dispensare super denunciationibus, quæ ante Matrimonii celebrationem fieri debent; sicut etiam licentias ad Matrimonium contrahendum impertiri; dispensationes Matrimoniales ab Apostolica Sede concessas executioni mandare; ac demum in omnibus rebus, quæ Matrimonia quomodolibet concernunt, ea omnia præstare & facere, quæ ad Episcopalem & Ordinariam jurisdictionem pertinere dignoscuntur.

Matrim. causæ, & dispensationes, quomodo a solo Ep. cognosc. conced. & respective exequendæ.

§. 30. Criminales Causæ contra predictos Parochos, & quoscumque alios in recensitis superius Ecclesiis Capitulo subjectis Sacramenta administrantes, illæ videlicet, in quibus, legitimo efformato Processu, servataque Judicii forma legibus præscripta, extra visitationem procedendum erit, si quidem reorum crimina ipsam animarum curam, & Sacramentorum administrationem concernant, cumulativæ jurisdictionis erunt, tam scilicet Episcopi, quam Capituli, ita ut inter eos sit locus præventioni; at ubi delicta nec ad animarum curam nec ad Sacramentorum administrationem pertineant, ad privativam Capituli cognitionem spectabunt.

Crimin. Causæ Paroch. aliorumq; in recensitis Eccl. Sacram. ministr. a quo cognoscend.

§. 31. Ad solum pariter Capitulum spectare debebunt Causæ Criminales extra Visitationem agitandæ contra Cappellanos & Mansionarios præfatis Ecclesiis Capitulo subjectis inservientes; si tamen Cappellaniam vel Mansionariam ex collatione Capituli obti-

A quo itidem Criminales Causæ Cappellan. & Mansionarior. in præfatis Eccl. inservient.

tinuerint; & quatenus delictnm versetur circa ministerium illius Officii, aut Beneficii, quod ab ipso Capitulo recognoscent. Verum si quis ex hujusmodi Parochis, Cappellanis, aut Mansionariis a Capitulo provisis, alterum forte Beneficium, aut Officium Ecclesiasticum ab Episcopo sibi collatum eodem tempore obtineat, & quidem in hujus ministerio & servitio aliquo modo deliquisse arguatur, quoad hoc dumtaxat, a solo Episcopo corripiendus & puniendus erit.

Quid si aliquis duo Ben. alterum ab Episc. alterum a Capituln obtineat.

Quidve insuper si is delinqu. in re neutrum Beneficium respiciente.

§. 32. Si quis autem ex his, qui dnn hujusmodi Beneficia aut Officia obtineant, alterum ab Episcopo, & alterum a Capitulo sibi collatum, alicujus delicti reus fiat, quod ipsorum Beneficiorum servitium & ministerium minime respiciat, integrum erit Episcopo æque, ac Capitulo, contra ipsum procedere, eritque inter eos præventioni locus.

Sub nnmine Cappellani, seu Mansionarii quinam, quoad rem præsentem, comprehendant.

§. 33. Sub appellatione tamen Cappellanorum, seu Mansionariorum, ac generaliter sub præmissorum Decretorum censura, nequaquam comprehensos esse aut censeri volumus Presbyteros illos, qui de licentia aut mandato Capituli, in aliqua ex prædictis Ecclesiis eidem Capitulo subjectis Missas celebrant, seu aliter in Divinis ministrant, sed tamen nullum Titulum Beneficiale sb ipso Capitulo obtinent; Hos enim solius Episcopi judicio & correctinni subjacere volumus & mandamus.

Csusæ privativo judicio Capituli reservatæ quomodo per illius negligentiam devolvant. ad Episc.

§. 34. Præterea decernimus & declaramus, in omnibus supradictis casibus, in quibus tributum fuit Capitulo privativum jus procedendi criminaliter cnntra Parochos, Cappellanos, & Mansionarios Ecclesiarum ipsi subjectarum, qui tsmen de hujusmodi Beneficiis ab eodem Capitulo provisi fuerint; si quando præfati Archipresbyter & Capitulum negligentes se præbeant in procedendo adversus delinquentes, tunc, & pro ea vice dumtaxat, totam jurisdictionem ad Episcopum devolvi, ac devolutam censeri debere, quatenus tamen Episcopus antea ter monuerit, & interpellaverit Archipresbyterum, præfigendo illi singulis vicibus quatuor dierum spatium.

Capitulo recensita privilegia ad præscriptam formam redacta ex integro conced.

§. 35. His itaque privilegiis, & prærogativis hactenus recensitis, & non aliis, præfatum Capitulum Veronense, sub ordinaria universali Jurisdictione Episcopi Veronensis pro tempore existentis, in posterum frui & gaudere debebit. Nos enim præmissa omnia & singula, prout superius expressa sunt, eisdem Capitulo, Archipresbytero, Dignitatibus, & Canonicis, præsentium tenore, ac dictis, motu, scientia, & potestatis plenitudine, ex nunc, & ex integro, perpetuis futuris temporibus valitura, concedimus & elargimur.

Abbatis & Mon. Monast. S. Mariæ in Organis jura in Parochias, Parochos, cæteroisq. Clericos inservientes intra suos limites redact. recenseni.

§. 36. Denique quod spectant ad privilegia, & prærogativas, quibus præfatum Monasterium S. Mariæ *in Organis* nuncupatæ, ejusque pro tempore existentes Abbates & Monachi, nec non Ecclesiæ ab eodem Monasterio, seu a Congregatione Montis Oliveti dependeutes, tam Parochiales, quam non Parochiales, in dicta Veronensi Civitate, aut in illius suburbiis, seu prope illam, existentes, in posterum similiter vigore præsentis concessionis, & non aliter, frui & gaudere debebunt; Volnmus, statuimus, decernimus, & declaramus, hujusmodi Abbates, & Monachos in dicto Monasterio ejusque dependentiis pro tempore existentes, eorumque Conventum, nullam activam jurisdictionem ordinariam, seu quasi Episcopalem, sibi præsumere, aut exercere posse in Clerum quarumvis Ecclesiarum hujusmodi, seu in Populum præfatis Paroch. subjectum, multoque minus speciem aliquam Territorii separati sibi arrogare, sed tantummodo ipsis Abbati, & Monachia, corumque Ecclesiis, competere debere simplicem passivam exemptionem, ad formam & terminos Privilegiorum, quæ generaliter prædicto Ordini, eorumque Congregationi Montis Oliveti, ab Apostolica Sede concessa reperiuntur. Quocirca Abbss & Monachi præfati pacificam, ut antea, possessionem retinebunt dictarum Ecclesiarum tam Parochialium, quam non Parochialium eorum Monasterio seu Congregationi prædictæ unitarum; ac proinde, quod attinet ad Parochiales Ecclesiss, salvo, ac præservato favore Episcopi, jure deputandi in ipsis Oeconomos, quoties & quousque easdem Rectore destitutss manere contingat, integrum erit Abbati & Conventui præfati Monasterii, futuros hujusmodi Ecclesiarum Rectores eidem Episcopo præsentare, ut, prævio consueto examine, ad curam animarum in eis exercendam, sive perpetuo, sive amovibiliter, pro diversa Parochialium conditione, ab eo approbentur; ac præterea eisdem licebit omnes prædictas Ecclesias, & Clericos earum servitiis addictos, visitare, prout fieri consuevit ab aliis Prælatis Regularibus, & Exemptis, non habentibus Territorium separatum; sed tamen integra samper, ac prorsus illæsa manere debebit ejusdem Episcopi jurisdictio pro omnibus & singulis casibus, in quibus alii Episcopi locorum Diœcesani eam exercere possunt in Regulares, quantumvis exemptos, eorumque Ecclesias, præsertim circa ea, quæ animarum curam, & Sacramentorum administrationem concernunt, juxta decreta præfati Tridentini Concilii, & ad formam memoratæ Constitutionis Nostræ, quæ incipit *Firmandis*, aliarumque a Prædecessoribos Nostris Romanis Pontificibus editarum, & non aliter, nec alio modo.

Clausulæ & Decreta ad præmissorum firmitat.

§. 37. Præsentes quoque litteras semper & perpetuo firmas & validas existere & fore, omniaque & singula in eis contenta, post obitum tamen prædicti Danielis Cardinalis Patriarchæ, & Archiepiscopi, suum plenum effectum, & omnimodam executionem sortiri & nbtinere, ac deinceps ab omnibus, ad quos spectat & spectabit quomodolibet in futurum, perpetuo & inviolabiliter observari debere, nec ullo unquam tempore, etiam ex eo, quod quilibet in præmissis jus vel interesse habentes, seu habere quomodolibet prætendentes, etiam specifica & individua mentione digni, ad ea vocati, & auditi non fuerint, seu ex alia qualibet privilegiata causa, de subreptionis vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostræ, vel quopiam alio defectu notari, vel impugnari; aut alias infringi, vel quomodo-

libet

Pont. A. XVI. libet retractari, suspendi, restringi, limitari, vel eis in aliquo derogari ullatenus unquam posse: Easque sub quibusvis contrariis Constitutionibus, revocationibus, suspensionibus, limitationibus, & declarationibus, quomodolibet, & quibusvis de causis etiam pro tempore factis, & faciendis, minime comprehendi, sed ab illis semper exceptas esse & censeri. Sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, quavis authoritate & potestate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de latere Legatos, Vice-Legatos, dictæque Sedis Nuncios, sublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & authoritate, judicari & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis authoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari, decernimus.

Exequut. dati cum opportun. facultat. §. 38. Quocirca Venerabilibus Fratribus Nostris Episc. Vicentino & Brixiensi eorumque in Episcop. Vicentino & Brixiensi Successoribus pro tempore futuris, per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi vel unus eorum, per se, vel alium, seu alios, ipsas præsentes literas, & in eis contenta quæcumque, statim ac tamen illarum effectui locus factus fuerit, ubi & quando opus fuerit, ac quoties pro parte sive Episcopi, sive Capituli Veronen., aut Abbatis & Monachorum præfati Monasterii S. Mariæ in Organis nuncupatæ, seu aliorum, quorum favorem eædem præsentes concernunt, aut alicujus eorum, fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant authoritate Nostra easdem præsentes, & in eis contenta hujusmodi, ab omnibus, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, inviolabiliter observari; & Episcopum, ac Capitulum & Canonicos, necnon Abbatem & Monachos præfatos, aliasque Ecclesias & loca hujusmodi, cæterosque omnes, quos eædem presentes quomodolibet concernunt, & concernent in futurum, illis omnibus & singulis pacifice frui & gaudere; non permittentes eos, vel ex ipsis quempiam desuper per quoscumque quomodolibet indebite molestari, perturbari, vel inquietari: Contradictores quoslibet, & rebelles, cujuscumque status, gradus, ordinis, dignitatis, vel præeminentiæ fuerint, per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juria & facti remedia, appellatione postposita, compescendo; ac legitimia super his habendis, servatis processibus, sententias, censuras, & pœnas ipsas, etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Derogat. contrariis. §. 39. Non obstantibus, quatenus opus sit, Nostra, & Cancellariæ Apostolicæ regula de Jure quæsito non tollendo: necnon Bonifacii PP. VIII. qua cavetur, ne quis extra suam Civitatem vel Diœcesim ad judicium evocetur, seu ne Judices a Sede Apostolica deputati extra Civitatem vel Diœcesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii, vel aliis vices suas committere audeant, vel præsumant, & in Concilio Generali edita de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis authoritate præsentium ad Judicium non trahatur, aliisque Apostolicis aliorum quorumcumque Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum Constitutionibus & ordinationibus, necnon primodicti Capituli, ac præfati Monasterii, & Ordinis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus; Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis, quibusvis Ecclesiis, etiam Patriarchalibus & Metropolitanis, personis, & locis, per quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores Nostros, & Sedem prædictam, vel alios quoscumque, etiam qualibet authoritate & potestate fulgentes, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum detogatoriis, aliisque efficacioribus & insolitis clausulis, necnon irritantibus & aliis decretis in genere vel in specie, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, etiam iteratis vicibus concessis, confirmatis & innovatis: Quibus omnibus & singulis, etiam si de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda esset; tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis & insertis habentes; illis alias in suo robore permansuris, ad effectum validitatis & perpetuæ firmitatis præmissorum omnium & singulorum, hac vice dumtaxat, harum serie, specialiter & expresse derogamus; aliisque omnibus & singulis contrariis quibuscumque, aut si aliquibus communiter aut divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, nisi per litteras Apostolicas facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

§. 40. Volumus autem quod earumdem præsentium transumptis etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides in judicio & extra illud adhibeatur, quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si originaliter exhibitæ forent vel ostensæ. Sumptuum fides.

§. 41. Nulli ergo omnino hominum liceat, paginam hanc Nostræ avocationis, suppressionis, & extinctionis, silentii impositionis, revocationis, cassationis, & abolitionis, voluntatum, statutorum, declarationum, concessionum, indultorum, decretorum, commissionum, & derogationum infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum. Sanctio pœnalis.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo sexto, de- Dat. 17. Maij 1756. Pont. 16.

Anno 1756.

Anno 1756. decimosexto Kalendas Junii, Pontificatus Nostri anno sextodecimo.

J. Card. Pro-Datarius.
D. Card. Passioneus

Visa
De Curia J. C. Boschi.
L. Eugenius.

Loco † Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.



LX. UTINENSI

Metropolitanæ Ecclesiæ Missa de Spiritu Sancto cum certis Collecta & Orationibus celebranda conceditur in die depositionis, seu commemorationis Beati Bertrandi Aquilejensis Patriarchæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

Procem. A studio amplian. di Sanct. cultum. NOn est equidem, quod Nos in hoc ipso potissimum Apostolicæ omnium Ecclesiarum sollicitudinis & procurationis gravissimo ministro, imbecillitati Nostræ a Supremo Pastorum Principe Jesu Christo, cujus vices in terris plane immerentes gerimus, imposito rite santeque obeundo fere defessos, magis reficere & recreare videatur, quam cum opportunæ sese Nobis offerunt occasiones, per quas Pontificiæ auctoritatis, benignitatisque partes adhiberi a Nobis petitur in promovendo ampliandoque eorum Christifidelium cultu, quos in Domino confidimus in caritate Dei conjunctos ex hac vita migrasse, & in æterna Beatorum statione in Cælis positos gaudere; cum per totum fere vitæ Nostræ spatium, quoad Nobis integrum fuit, non omiserimus Immensos labores impendere, ut præclara Venerabilium Servorum Dei, Beatorum, & Sanctorum gesta tot editis voluminibus illustraremus.

Immemorialis præstitus B. cultus. §. 1. Quoniam autem in Metropolitana Ecclesia Utinensi, sicut Dilectus Filius Noster Daniel Tituli Sanctæ Mariæ Supra Minervam Presbyter S. R. E. Cardinalis Patriarcha Delphinus Archiepiscopus Utinensis nuper Nobis humiliter exposuit, Corpus sive Ossa Beati Bertrandi, dum in humanis ageret, Patriarchæ Aquilejensis viam universæ carnis anno MCCCL. ingressi reperiuntur, cui, quemadmodum pariter exposuit, publicus cultus impendi cœptus ex eo Transitus sui tempore, ad hanc usque diem exhiberi pergit, pro quo sane Cultu comprobando necessaria quoque documenta ad Nos trasmittenda curavit, atque insimul retulit, in die nimirum defunctionis ejusdem Beati Bertrandi solemnem Missam pro gratiarum actione in Omnipotentis Dei honorem cani, juxta providum sapiensque consilium Venerabilis Servi Dei Cæsaris Cardinalis Baronii Ecclesiasticorum Annalium Auctoris, de Sanctis quoque in Martyrologio Romano descriptis meritissimi, qui a fel: rec: Clemente PP. VIII. Prædecessore nostro oraculum acceperat. Præterea idem Daniel Cardinalis Patriarcha & Archiepiscopus supplices preces obtulit, ut publicum hujusmodi Cultum ampliare de Apostolica benignitate & auctoritate dignaremur. Pont. A. XVI.

Ad preces Eminent. Card. Patr. & Arch. conceditur, ut in die commemorat. B. Bertr. celebret. Missa de Spiritu Sancto cum infcriptis Orationib. §. 2. Nos igitur, qui laudatum Danielem Cardinalem Patriarcham & Archiepiscopum, ob eximias generis animique dotes, ac Sacerdotales in regendis populis suæ Pastorali curæ commissis virtutes, plurimi facimus, magnoque in honore habemus, piis votis porrectisque precibus benigne obsecundare cupientes, postquam omnia & singula ad hujusmodi gravissimum negotium spectantia, matura consideratione expendimus, ac præsertim allata super publico exhibito Cultu documenta, & quidquid de eodem Beato Bertrando illius temporis Auctores gravis notæ scriptis suis consignarunt, in hanc sententiam devenimus, atque Apostolica auctoritate tenore præsentium statuimus, ut in die quidem, in qua annua in memorata Ecclesia Metropolitana Utinensi sæpedicti Beati Bertrandi memoria recolitur, & in qua ipsius Beati Bertrandi Corpus sive Ossa reposita sunt, celebratio solemnis Missæ cum Cantu pro gratiarum actione in Omnipotentis Dei honorem in singulos annos peragatur. Hujusmodi vero Missa sit illa, quæ de Spiritu Sancto in Missali Romano habetur; atque in ipsa addantur Orationes, sive Collectæ, ut infra, nimirum, post primam quidem Orationem, sive Collectam de Spiritu Sancto, sub unica Conclusione dicatur; *Deus, qui Beatum Bertrandum pro Ecclesiæ suæ juribus ad mortem usque certantem invicta pastorali fortitudine roborasti, præsta fidelibus tuis, ut ad pietatis & religionis constantiam ejusdem informentur exemplis. Per Dominum &c.* Post alteram vero, sive Secretam: *Sacra dona, quæ Tibi, Domine, reverenter offerimus in commemoratione Beati Bertrandi, Ecclesiæ tuæ libertatem tueantur & pacem, & sanctificationis nostræ incrementa promoveant. Per Dominum &c.* Post tertiam demum, sive Postcommunio: *Præsta, quæsumus, Omnipotens Deus, ut in honorem Beati Bertrandi celebrata mysteria, ejus virtutum imitatores, & tua propitiatione nos dignos efficiant. Per Dominum &c.*

Consuetæ clausulæ & decreta in præmissorum firmitat. §. 3. Decernentes præsentes literas, & in eis contenta quæcumque, semper firma, valida, & efficacia existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, & illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus & per omnia plenissime suffragari; sicque & non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, & eorumdem Cardinalium Congregationes, & quosvis alios quacumque præeminentia & potestate fungentes & functuros, judicari & definiri debere, ac irritum & inane quidquid secus super his a quocumque quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus & Ordinationibus, Apostolicis;

Pont. A. XVI. licis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sumpt. fides. §. 4. Volumus autem, ut earumdem præsentium Litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Dat. 18. Junii 1756. Pont. 16. Datum in Arce Gandulphi Albanen. Diœcesis sub Annulo Piscatoris die XVIII. Junii MDCCLVI. Pontificatus Nostri Anno Decimosexto.

Cajetanus Amatus.

LXI. PRIVILEGIA MONASTERII

Monialium B. Mariæ Virginis, Ordinis S. Benedicti, prope & extra muros Civitatis Aquilejensis, opportuna locorum subjectorum descriptione, ac definitione jurisdictionis Delegati Apostolici apposita, confirmantur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Dilectis in Christo Filiabus, Abbatissæ & Conventui Monasterii Monialium Beatæ Mariæ Virginis, Ordinis Sancti Benedicti, prope & extra muros Civitatis Aquilejen. nullius Diœcesis, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

Proœm. Privilegia non temere abrog. suis tam. limitibus cohibend. QUæ ex Apostolica Prædecessorum Nostrorum Romanorum Pontificum auctoritate & liberalitate Religiosis Domibus ac Personis concessa dudum fuerunt Privilegia & Indulta, ne propter varias labentium temporum & circumstantium rerum vicissitudines labefactari contingat; novo confirmationis munimine roborare, simulque eadem generalibus Ecclesiæ Legibus, & Canonicis institutis, per opportunas voluntatis nostræ declarationes congruenter attemperare, non recusamus, prout ipsarum Domuum ac personarum religiosæ utilitati & quieti, ac Ecclesiasticæ Disciplinæ integritati salubriter expedire in Domino judicamus.

Monast. ejusque personæ, ac res quacumq. amplissimis privil. ditatæ. §. 2. Sane exhibita Nobis nuper pro parte vestra petitio continebat, quod quum aliàs nonnulli Romani Pontifices Prædecessores nostri, antiquissimo Monasterio vestro, ejusque Personis & rebus, ac possessionibus, Ecclesiis quoque, Cappellis, & locis abeo dependentibus, quæ in aliquot earumdem Prædecessorum litteris, propriis leguntur expressa vocabulis, Apostolicæ Protectionis, aliaque complura privilegia & indulta concessisse dignoscerentur; fel. record. Prædecessor pariter noster Bonifacius Papa IX. per suas, sub

A Bonif. IX. singul. Dat. Romæ apud S. Petrum Kalend. Junii, Pontificatus sui Anno XI. expeditas Litteras Apostolicas, idem Monasterium vestrum, cum membris suis, ejusque Abbatissam & Conventum, ac singulares Personas in eo tunc degentes, & posteras, earumque bona, & jura quæcumque, quæ tunc obtinebant, & in posterum obtinerent, ab omni potestate, jurisdictione, dominio, servitute, & visitatione Patriarchæ Aquilejensis tunc existentis, & pro tempore futuri, nec non Capituli Aquilejen. aliorumque Ordinariorum, & Judicum quorumcumque, Auctoritate Apostolica exemit, & perpetuo liberavit, ac sub Beati Petri, & Sedis Apostolicæ, ac sua protectione suscepit, & exempta ac libera, exemptasque ac liberas esse voluit, sibique & Successoribus suis Romanis Pontificibus, ac dictæ Sedi, immediate subesse; ita ut Patriarcha & Judices supradicti, ratione delicti, seu contractus, aut rei, de qua ageretur, ubicumque committeretur delictum, iniretur contractus, aut res ipsa consisteret, nullam in ipsas Abbatissam & Conventum, earumque Monasterium, Personas, membra, Bona, aut jura prædicta, possent jurisdictionem, potestatem, dominium, aut visitationem exercere, sed dumtaxat coram dicta Sede, vel ejus delegatis, tenerentur de justitia respondere. — Anno 1756. exemptionis privil. donantur, & sub immediata Sedis Apostolicæ jurisdict. suscipiuntur.

Clementis VII. litteræ, quibus hujusmodi exemptioni ad tempus derogatur. §. 3. Quodque subinde, post iteratas confirmationes, hujusmodi exemptionis, susceptionis, & subjectionis, ab aliis Romanis Pontificibus eidem Monasterio vestro, ejusque Personis, membris, & Bonis elargitas, recol. mem. Prædecessor pariter noster Clemens Papa VII., qui alias ad collapsam Regularis observantiæ Disciplinam in eodem Monasterio vestro redintegrandam, illud, & illius Moniales, cum earum juribus, bonis, & pertinentiis universis, gubernio & regimini bo: me: tunc in humanis agentis Marini Tituli S. Vitalis S. R. E. Presbyteri Cardinalis, & Patriarchalis Aquilejensis Ecclesiæ Præsulis, quamdiu Ecclesiæ hujusmodi præesset, per speciales suas in forma Brevis Litteras supposuerat, & subjecerat; postmodum, ad supplicationem tunc existentium dicti Monasterii Abbatissæ & Monialium, attento quod plures Romani Pontifices dictum Monasterium, & illius Personas, Terras, & Bona, ab omni Jurisdictione pro tempore existentis Patriarchæ Aquilejensis, ejusque Vicariorum & Officialium, exempta ac libera, ut præfertur, sub sua, ac dictæ Sedis Apostolicæ protectione perpetuo manere ipsique Sedi Apostolicæ immediate subesse voluerant; & ipsæ Abbatissa & Conventus in possessione, seu quasi, exemptionis hujusmodi, a quadringentis annis, vel circa, & tanto tempore, cujus initii hominum memoria non erat, jam tunc existebant, aliisque de causis tunc latius expressis, ac etiam consideratione claræ mem. tunc in humanis agentis Ferdinandi Hungariæ & Bohemiæ Regis, & Comitis Goritiæ, sub cujus temporali dominio Monasterium prædictum existebat, per alias posteriores in simili forma Brevis litteras datas apud S. Petrum die 26. Novembris 1530. Pontificatus sui anno VIII. præfatas suas anteriores litteras, & inde sequuta quæcumque, revocando, cassando, & annullando, ac pro nul- — ab eodem Pont. revocantur.

lis & infectis habendo, ac pristinas exemptionem, susceptionem, & subjectionem prædictas in suo robore subsistere, ac Monasterio, Abbatissæ & Conventui, illorumque rebus, & bonis prædictis suffragari decernendo; nec non hujusmodi exemptionis, & susceptionis, ac subjectionis litteras, & Monasterium prædictum, in pristinum, & eum, in quo ante priorum litterarum hujusmodi editionem erant, statum restituendo, reponendo, & plenarie reintegrando; ac veterem renovando consuetudinem, qua alii Romani Pontifices in more habuerunt aliàs Personas in Dignitate Ecclesiastica constitutas, secluso Patriarcha Aquilejensi, in Visitatores, Correctores, & Reformatores Monasterii prædicti, tamquam sibi & Apostolicæ Sedi immediate subjecti, constituere, & deputare; earumdem Litterarum tenore, Abbati Monasterii S. Georgii Majoris Venetiarum dicti Ordinis S. Benedicti tunc & pro tempore existenti, donec per ipsum Clementem, seu Successores suos, aliud ordinatum foret, commiserit & mandaverit, ut ipse, ejusque Successores Abbates, Monast. ipsum in capite, & in membris, in spiritualibus & temporalibus visitarent, & prout opus esse perspicerent, ad debitam Regularis Discipl. observantiam reducerent, & reformarent.

Ac in pristinum statum restitutis omnibus privileg. jurisdictio correct. ac visitat. Abbati Mon. S. Georgii Majoris Venet. demand.

§. 4. Ex quo tempore, sicut eadem expositio vestra subjungebat, tam Monasterium ipsum, ejusque Abbatissa, & Moniales pro tempore existentes, quam etiam earum bona, ac res, & Personæ ipsum subjectæ Indultis & Privilegiis sibi concessis usque in præsentem diem pacifice frui non destiterunt; sub protectione Sedis Apostolicæ, ac Romanorum Pontificum, etiam pro tempore existentium, inter quos recol. mem. Prædecessor quoque noster S. Pius Papa V. Datis Apostolicis Litteris apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ MDLXVI. Idibus Aprilis, Pontific. sui anno primo, in amplissima confirmatione omnium Privilegiorum & Indultorum eidem Monasterio, Abbatissæ, & Monialibus per Prædecessores Pontifices, & Sedem Apostolicam extemus concessorum, comprehensa quoque voluit, ac specifice exprimenda duxit, decretum, & declarationem jam inde ab anno 1503. per bon. mem. Angelum Leoninum, dum viveret, Episcopum Tyburtinum, Legatum Apostolicum cum potestate Legati a Latere olim in istis partibus degentem facta, per quæ, inter alia, omnia & singula Beneficia Eccl. cum cura, & sine cura, in præfatis ejusdem Mon. Privilegiis contenta, & descripta, ad vos & Conventum vestrum, vestramque Nationem, provisionem, & omnimodam dispositionem spectare & pertinere, ac de mensa vestra esse, & fore, vosque, stantibus præmissis, de hujusmodi Beneficiis ad vestrum nutum & voluntatem disponere potuisse, & in antea posse, ideoque collationes, provisiones, & alias dispositiones de iisdem Beneficiis per vos factas, omniaque & singula inde sequuta, pro canonice & legitime factis censeri debere; nec non eorumdem Beneficiorum Cappellanos, & Beneficiatos, iisdem Privilegiis, gratiis, & favoribus, ad instar præfati Monasterii vestri pariformiter uti, frui, & gaudere posse, & debere, decreverat, & declaraverat; prout Nobis expositum fuit in indicatis ipsius Pii Prædecessoris Litteris latius contineri.

Pacifica & ad hæc usque tempora continuata privil. possessio.

Iterum confirm. a S. Pio V.

Una cum Decreto an. 1503. Legati a latere liberam Beneficior. disposit. Monast. & Monialib. adjudic.

§. 5. Ipsius autem Monasterii Vestri, ac illius personarum, & rerum, nec non Ecclesiarum, Locorum Piorum, aliorumque membrorum ab eo dependentium, a Diœcesani, & cujuscumque alterius Ordinarii jurisdictione, & superioritate, ita ut præfertur, exemptorum, ac Sedi Apostolicæ immediate subjectorum, regimen, & gubernium, per diversas personas Ecclesiasticas a pro tempore existentibus Romanis Pontificibus successive delegatas geri & administrari consuevit; eumque in finem, hujusmodi personis delegatis, sive per Litteras Apostolicas, sive per organum Congregationis Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium negociis & consultationibus Episcoporum, & Regularium præpositorum, amplissimæ facultates concessæ dignoscuntur; videlicet tam Monasterium ipsum, quam aliud quodvis Monasterium, Ecclesiam, Hospitale, Confraternitatem, Locum Pium, Terram, Castrum, & aliud quodcumque membrum eidem Monasterio subjectum, Abbatissas, Moniales, & aliam quamvis Personam in eis degentem, cujuscumque status, gradus, & conditionis, tam in capite, quam in membris, visitandi, corrigendi, & reformandi, abusus tollendi, ac disciplinam & observantiam regularem restituendi; nec non Rectores, Cappellanos, & Confessores, tam ordinarios, quam extraordinarios, pro ejusdem Monasterii, & Terrarum, Castrorum, Villarum, & Locorum illi subjectorum servitio, deputandi & constituendi, Puellas ad habitum, & ad Professionem admittendi, illasque ad hujusmodi effectum examinandi, & approbandi, præterea quascumque Personas eidem Monasterio subjectas, excessus seu delicti alicujus reas & culpabiles repertas, certa servata methodo, corrigendi, puniendi, & castigandi, ac omnes & singulas tam civiles, quam criminales, & mixtas causas, ad ejusdem Monasterii forum & jurisdictionem spectantes, prout juris fuerit, illiusque ordine servato, cognoscendi, decidendi, & terminandi, aliaque omnia & singula ad Officium Vicarii, Visitatoris, & Reformatoris spectantia & pertinentia, faciendi, & contra contumaces & inobedientes, illorumque consultores & fautores, ad censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque necessaria & opportuna juris & facti remedia procedendi, sicuti in nonnullis hujusmodi deputationum Litteris latius accepimus contineri; ac etiam Dilectus Filius modernus noster, & Sedis Apostolicæ Delegatus, ad ipsius Monasterii vestri Regimen, ejusque jurisdictionis administrationem istic constitutus, hujusmodi facultates hactenus circa præmissa obtinuisse, & exercuisse dignoscitur.

Mon. rerum, ac personar. cura & gubern. hactenus demandata Person. in Dignit. Eccl. constitutæ.

Amplissimæ hujusmodi Delegato Apostol. tributæ facultates

§. 6. Cum autem, sicut eadem petitio prosequebatur, postquam Nos, gravissimis, justissimisque de causis, Ecclesiam Patriarchalem Aquilejensem dudum existentem, ejusque Patriarchalem dignitatem, ipsamque Cathedram, & Sedem, penitus & omnino sup-

Cur isthæc privil. toc Pont. litteris firmata, iterum confirmari petatur.

Pont. A. XVI.

Anno 1756.

suppressimus & extinximus, duasque Archiepiscopales Ecclesias, Goritiensem videlicet, ac Utinensem ereximus; & Goritiensi quidem Ecclesiæ unam partem antiquæ Diœcesis Aquilejensis, in qua Civitas ipsa Aquilejensis, in cujus districtu primodictum Monasterium vestrum, cum aliquibus terris, locis, & villis, nec non Ecclesiis eidem subjectis existit, subjecimus & attribuimus; alteri vero, Utinensi videlicet Ecclesiæ, reliquam ejusdem antiquæ Diœcesis Aquilejensis partem, in cujus ambitu situm est alterum Monasterium vestrum, prope muros Civitatis Forojuliensis extructum, ad quod, ex antiqua consuetudine, universa Conventus vestri communitas, æstivis mensibus, ob aerem insalubrem, qui eo tempore periculosam reddit Aquilejensis tractus stationem, singulis annis transferri solet; nec non cætera ejusdem Monasterii vestri bona, & loca, seu terræ, villæ, & Ecclesiæ eidem subjectæ consistunt, subjecimus pariter, & attribuimus; verendum esset, ne forte in hujusmodi rerum immutatione, & novarum Diœcesum constitutione, ac respectiva earum terminatione, præjudicium aliquod amplissimæ exemptioni, cæterisque juribus & privilegiis, quibus vos & Monasterium vestrum, cum suis membris, & bonis, ac personis in eo degentibus, & ab eo dependentibus, sub immediata Sedis Apostolicæ subjectione, ut præfertur, hactenus uti, frui, & gaudere consuevistis, inferri, aut illatum censeri contingeret; ideoque pro parte vestra Nobis fuerit humiliter supplicatum, quatenus præfatam Mon. vestri, ejusque membrorum exemptionem, aliasque gratias, concessiones, & privilegia, a Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus vobis elargita, & longa, vel etiam antiquissima, & immemorabili possessione, seu quasi, & plurium sæculorum usu, a vobis retenta, novo Apostolicæ confirmationis munimine roborare, & opportunæ declarationis præsidio amplius asserere & firmare dignaremur.

Petitioni annuit Pontifex, amplissimamque Monast. Personar. ac rerum exemptionem confirmat.

§. 7. Idcirco Nos, ad rem maturius atque consultius peragendam, requisitis primum, auditisque Venerabilibus Fratribus Nostris modernis Utinensi, & Goritiensi Archiepiscopis, ac omnibus tam per eos, quam per vos, & Procuratores vestros fuse deductis, aliisque ad rem pertinentibus diligenter expensis & consideratis, votis vestris in præmissis annuere volentes, vosque, ac vestras singulares personas a quibusvis excommunicationis & interdicti, aliisque &c. censentes; ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, præmissas Bonifacii, & Clementis, aliorumque Prædecessorum prædictorum respective litteras, nec non dicti Monasterii vestri, illiusque bonorum, villarum, castrorum, & locorum, ac Ecclesiarum in illis consistentium, seu ab eodem Monasterio alias dependentium, prout in præsentibus enumerantur, & sunt, libertatem, & exemptionem, ac immediatam Sedi Apostolicæ subjectionem; ita ut tam primodictum Monasterium vestrum, quam alterum prope Civitatem Forojuliensem existens, nec non Ecclesiæ, ac villæ, & castra, ac loca hujusmodi, quarum, & quorum nomina inferius describimus, vosque, & aliæ personæ, in illis nunc, & pro tempore degentes, a jurisdictione, dominio, superioritate, & visitatione Goritiensis, & Utinensis Archiepiscoporum pro tempore existentium, ejusque Vicariorum, & Officialium, ac utriusque Ecclesiæ Capitulorum, prorsus & omnino, perpetuis futuris temporibus, exempta, immunia, ac libera, ac exemptæ, immunes, & liberæ, & sub Nostra, ac Successorum Nostrorum Romanor. Pontificum pro tempore existentium, & Sedis Apostolicæ prædictæ immediata protectione, & subjectione suscepta, & susceptæ, ac vere & immediate subjecta, & subjectæ sint, & esse censeantur, ac respective permaneant; harum serie perpetuo confirmamus & approbamus, illisque novum, & inviolabile Apostolicæ firmitatis robur adjicimus.

Providetque recenset, quæ tali exempt. fruantur.

§. 8. Quæ igitur sub præsentium litterarum nostrarum dispositione comprehensa, ac præfatæ exemptionis, susceptionis, & subjectionis munere decorata esse, & perpetuo censeri volumus, propriis duximus exprimenda vocabulis, & sunt quæ sequuntur; videlicet a parte dominii in temporalibus Austriaci.

Loca in tempor. Austriaco Dominio constitut.

I. Monasterium vestrum *Sanctæ Mariæ* nuncupatum prope muros Civitatis Aquilejensis extructum, *cum sua Ecclesia*.

II. Item Villa *Monasteriis* nuncupata; & in hujusmodi Villæ ambitu Ecclesia Parochialis sub titulo *Annuntiationis B. Mariæ Virginis*.

III. Item Villa *Sancti Martini de Tertia* nuncupata, cum sua Ecclesia Parochiali sub titulo ejusdem *Sancti Martini*.

IV. Item Villa *Tertii* nuncupata; & in hujus Villæ ambitu, Ecclesia *Sancti Blasii* filialis prædictæ Ecclesiæ Sancti Martini.

V. Villa *de Ronchis*, & in ejus tractu Ecclesia *Sancti Joseph* filialis ejusdem Ecclesiæ S. Martini.

VI. Villa *de Moruzzis* nuncupata.

VII. Alia Villa *de Malborghetta* nuncupata.

VIII. Item Villa *de Cervignano* nuncupata, & in hujus Villæ ambitu Ecclesia Parochialis sub titulo *Sancti Michaelis Archangeli*; nec non alia Ecclesia sub titulo *Sancti Hieronymi*; ac insuper *Oratorium publicum*, de Jure patronatus, ut asseritur, Familiæ de Bressanis; non longe vero extra eamdem Villam, Ecclesia *Sancti Martini*.

Alia Veneto Dominio comprehensa.

A parte vero temporalis Dominii Veneti.

I. Aliud *Monasterium* vestrum prope Mœnia Civitatis Forojuliensis, cum sua Ecclesia sub titulo *Sanctæ Claræ*.

II. Villa de *Pradizzolo* nuncupata, & in ejus ambitu Ecclesia sub titulo *B. Mariæ Virginis de Salute, & Sancti Osvaldi*, quæ est filialis præfatæ Ecclesiæ Parochialis S. Michaelis Archangeli de Cervignano.

III. Villa *de Muscoli* nuncupata, & in ea similiter Ecclesia Sacramentalis *Sancti Zenonis*, quæ etiam filialis est ejusdem Parochialis Ecclesiæ de Cervignano.

IV. Villa de *Preteolis* nuncupata & in ea Parochialis Ecclesia *Sancti Thomæ Apostoli*; extra vero eamdem Villam Ecclesia *Sancti Andreæ Apostoli*, filialis præfatæ Parochialis Ecclesiæ in dicta Villa existentis.

V. Villa de *Satilleto* nuncupata cum suo Castro; & quidem in dicta Villa, Ecclesia Sacramentalis *Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli*, in Castro autem, Ecclesia *Sancti Antonini*; quæ ambo filiales sunt præfatæ Parochialis Ecclesiæ Sancti Thomæ de Preteolis.

VI. Villa de *Alturis* nuncupata, cum Ecclesia *Sancti Blasii* Episcopi & Martyris, filiali ejusdem Parochialis Ecclesiæ de Præteolis.

VII. Villa de *Mortesinis* nuncupata.

VIII. Villa de *Chiasellis* nuncupata, & in ejus ambitu Ecclesia Parochialis *Sanctæ Mariæ Virginis*.

IX. Villa de *Zumpicchia* nuncupata; & in eadem Ecclesia Parochialis *Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli*.

X. Villa de *Pantanico* nuncupata, & in ejus ambitu Ecclesia Sacramentalis *Sancti Cantiani* Martyris: prope eam vero Ecclesia *Sancti Antonii Abbatis* in Campo; quæ sunt filiales prædictæ Parochialis Ecclesiæ de Zumpicchia.

XI. Villa de *Begliano* nuncupata, & in ipsa Villa, Ecclesia Sacramentalis *Sancti Martini*, atque insuper alia Ecclesia *Sanctæ Mariæ Magdalenæ* in Arce diruta ejusdem Begliani; quæ pariter filiales sunt præfatæ Parochialis Ecclesiæ de Zumpicchia.

Exempt. vis, & delegati auctoritas distinct. explicat.

§. 9. Ne autem ob superius enunciatas terum immutationes, controversiæ, & dissidia, seu ambiguitates, & dubia, tum super effectibus præfatæ exemptionis, vobis, Monasterio vestro, dictisque locis, Ecclesiis, atque personis concessæ, tum & potissimum circa usum jurisdictionis activæ, quam dilectus filius modernus & pro tempore existens Noster, & Apostolicæ Sedis Delegatus, qui nunc istic deputatus existit, & futuris quoque temporibus, ad formam prædictarum litterarum, nostrarumque præsertim super suppressione dicti Patriarchatus Aquilejensis Anno Incarnationis Dominicæ 1751. pridie nonas Julii Pontificatus Nostri anno XI. editarum, quibus initium est: *Injuncta Nobis*, deputandus erit: in spiritualibus, & temporalibus juxta earumdem litteratum suæ deputationis continentiam & tenorem, receptamque consuetudinem, circa præmissa exercere debebit, in Ecclesiasticæ pacis, & Canonicæ disciplinæ perturbationem, ac detrimentum, suboriri contingat; idcirco Nos infrascriptas declarationes, ordinationes, & regulas subjicere opportunum duximus; ad quarum formam, & terminos omnia redigi, & moderari volumus, ac earumdem præsentium tenore, dictaque scientia, & potestatis plenitudine præcipimus, & mandamus.

Vide tom. 3. Bullar.

Delegatus Apostol. Synodalia Archiep. Decreta in respect. locis Monasterio subjectis servari jubeat.

§. 10. Primo videlicet, quod dictus Delegatus pro tempore existens, Synodales leges, ad Ecclesiasticam disciplinam tuendam, aut reparandam, a Goritiensi, & Utinensi Archiepiscopis editas, & pro tempore edendas, Clero sæculari Ecclesiarum, villarum, & locorum, a prædicto Monasterio vestro dependentium, servata circumpositarum Diœcesum distinctione, respective proponere, & ab eo observari facere debeat; sub pœnis in hujusmodi Synodalibus legibus etiam respective adscriptis, quas ipse Delegatus a contrafacientibus districte exigere non omittat.

Casus eosdem sibi reservet.

§. 11. Secundo, quod in omnibus præfatis villis, & locis, jurisdictioni primodicti Monasterii vestri subjectis, idem Delegatus pro tempore existens eosdem casus, quos Archiepiscopi Goritiensis, & Utinensis in eorum respective Civitatibus, & Diœcesibus sibimetipsis pro tempore reservabunt, juxta præfatam locorum positionem, & personarum domicilium, sibi ipsi reservare; & Confessariis, ut infra, approbatis, facultatem ab ipsis absolvendi interdicere, iisdemque respective, etiam sub certis modo & forma sibi benevisis, tribuere possit & valeat.

Sacerd. a respectivo Archiep. ad curam animar. vel confessiones, quoad idoneitat. tantum approbat. usum jurisdictioni concedat.

§. 12. Tertio, quod approbatio Sacerdotum, tam qui animarum curam exercere, quam qui Sacramentales Christifidelium Confessiones in iisdem Ecclesiis, villis, & locis, excipere debebunt, quoad idoneitatem, ad alterutrum ex dictis Archiepiscopis juxta locorum positionem præmissam, spectet atque pertineat; qui tamen Archiepiscopi litteras hujusmodi Sacerdotibus a se approbatis tradendas ita efforment, ut eorum tantummodo idoneitatem, ad munus, de quo agitur, in genere testatam faciant; reservata prædicto Delegato auctoritate concedendi Sacerdotibus sic approbatis usum jurisdictionis in Foro Pœnitentiali exercendæ.

Concionatoribus opportun. facultat. indulgeat.

§. 13. Quarto, quod Concionatores in hujusmodi Ecclesiis, & locis præfatæ jurisdictioni subjectis verbum Dei publice annunciaturi, ab hujusmodi Delegato Apostolico tantum licentiam petere, & obtinere teneantur.

Monial. Confessor. ii assum. qui idonei ad hoc munus fuerint ab Archiep. renunc.

§. 14. Quinto, quod nullus in Confessarium, sive Ordinarium, sive Extraordinarium, pro Monasterio vestro, & pro vobis, communiter, seu singulariter, eligi & deputari possit, nisi qui antea specialem approbationem circa idoneitatem ad excipiendas Monialium Confessiones, juxta formulam hactenus servari solitam, obtinuerit; & quidem ab eo Archiepiscopo, cujus Diœcesis ambitu continebitur Conventus vestri Communitas, quo tempore ad Confessarii hujusmodi electionem & deputationem devenietur. Verumtamen Confessarius sic electus, per integrum tempus deputationis suæ, susceptum munus libere prosequi, & Confessiones vestras, aliarumque personarum in Monasterio vestro cum debitis licentiis pro tempore degentium, audire poterit, etiamsi interea præfata Communitas vestra ad aliud Monasterium se transferat, alterius Archiepiscopalis Diœcesis ambitu circumclusum, absque eo quod novam ab altero Archiepiscopo Diœcesis hujusmodi approbationem obtinere teneatur.

Elapso Quod Confessar. suæ approbat. tempore, iterum se sistere Archiep. respective debeant.

§. 15. Sexto, quod Confessarii ad Sacramentales Fidelium Confessiones excipiendas in præfatis Ecclesiis a Monasterio vestro dependentibus assumpti & deputati, elapso tempore in eorum respective approbationibus enunciato, iterum se sistere debeant eidem Archiepiscopo, seu illius Successori, a quo primum approbati fuerant; reservato semper Delegato Apostolico facultate concedendi Confessariis ipsis sic iterato approbatis exercitium

citium jurisdictionis in Foro Pœnitentiali.

Idem Delegatus Parochos, & Vicarios Curatos in possessionem inducat.

§. 16. Septimo, quod novi Parochi, & Vicarii Curati ad Animarum curam in præfatis Ecclesiis exercendam constituendi seu deputandi, in eorum Officii exercitium ab eodem Delegato Apostolico, Nostra, & Apostolicæ Sedis auctoritate, immittantur.

Oeconomi, vacantibus Ecclesiis curatis, ab Abbatissa eligantur, a Delegat. jurisdict. exercit. tradatur.

§. 17. Octavo similiter, quoties hujusmodi Parochiales Ecclesias, seu Officia Curata vacare contigerit, Presbyteris Oeconomis per Abbatissam pro tempore existentem electis, ut hactenus in more positum fuit, usus & exercitium jurisdictionis, durante vacatione hujusmodi exercendæ a præfato Delegato Apostolico, eadem auctoritate, tradatur.

Jus visitandi Monasteria, adnexasq; Ecclesias privative Delegato reservat.

§. 18. Nono, quod idem Delegatus pro tempore existens, solus, & privative quoad unum, & alterum Archiepiscopos prælatos, visitare possit, & debeat, tam primo, & secundo dictum Monasterium vestrum, etiam quoad Clausuram, servatis tamen quoad modum & tempus visitationis hujusmodi, & quoad numerum personarum in visitationibus assumendarum, Apostolicis Decretis, atque Constitutionibus: quam omnes præfatas Ecclesias, Oratoria, & Pia loca a prædicto Monasterio vestro dependentia, prout hactenus visitare consuevit, ac visitatione hujusmodi completa, præmissorum omnium statum relationem, singulis trienniis, ad Sedem Apostolicam transmittere teneatur, ad formam Constitutionis Nostræ incipientis *Quod Sancta*, datæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ 1740. Nono Kal. Decembris, Pontificatus Nostri Anno I.

Ejusdem Delegati jurisdict. in cognoscendis causis civilibus & criminal.

§. 19. Decimo, quod Delegatus ipse causas omnes civiles, criminales, & mixtas Cleri, & Populi dictarum villarum, castrorum, atque locorum ad ejusdem Monasterii vestri forum, & jurisdictionem spectantes cognoscere, decidere, & terminare, atque in iisdem, prout juris fuerit, servatis servandis, usque ad sententiam definitivam procedere; & contra delinquentes, ad formam sacrorum Canonum, & Constitutionem Apostolicarum, dictorumque Synodalium statutorum respective procedere, eosque pro modo culpæ punire, mulctare, & emendare possit, ac debeat.

Dimissor. tamen Delegatus non concedat.

§. 20. Uudecimo, nullatenus tamen ipsi Delegato liceat Dimissoriales Litteras concedere personis hujusmodi Monasterii vestri jurisdictioni quocumque titulo subjectis, pro suscipiendis Ordinibus, sive Majoribus, sive Minoribus, vel ut Clericali Militiæ adscribantur.

Ad Pont. in locis Monast. subjectis peragenda quis advocand.

§. 21. Duodecimo, quod pertinet ad Pontificalia peragenda in Ecclesiis tam uni; quam alteri Monasterio vestro adnexis, aliisque superius enunciatis, nec vobis, nec ipsi Delegato liceat quemcumque Antistitem ad id pro libito accire, sed illum dumtaxat ex duobus Archiepiscopis præfatis invitare teneamini, cujus Diœcesis finibus respective conclusa reperitur Ecclesia, in qua Pontificales Functiones habendæ erunt; Quod si Archiepiscopus requisitus, hujusmodi Functiones & Munia Pontificalia peragere recusaverit, sive nequiverit, tunc liceat vobis, & Delegato prædicto, quemcumque alium Catholicum Antistitem, gratiam, & communionem Sedis Apostolicæ habentem, in eum finem advocare. Salva semper Nostra, & Apostolicæ Sedis auctoritate, si quando, vel in hoc, vel in aliis quibuslibet ex præmissis rerum capitibus in peculiaribus casibus, specialiter indulgendum censuerimus, seu Successores Nostri Romani Pontifices indulgere opportunum duxerint. Et firmis integrisque manentibus favore utriusque præfati Archiepiscopi, Goritiensis videlicet, & Utinensis nunc, & pro tempore existentium omnibus & singulis juribus, tam quæ ad Ordinem, quam quæ ad Jurisdictionem pertinent, etiam circa præmissa loca, Ecclesias, res, & personas, in iis tamen, de quibus in ipsis Litteris super deputatione sæpedicti Delegati Apostolici confectis, ac deinceps super similibus deputationibus Successorum ejus, juxta consuetam formulam, sed salva præsentium Nostrarum dispositione conficiendis, nihil expresse cautum reperiatur; seu de quibus Nos per easdem præsentes, nihil decrevimus, statuimus, & declaravimus.

Opportuna in reliquis preservatio Archiep. jurisdict. & auctor.

Clausulæ, & Decret. in præm. firmitat.

§. 22. Denique easdem præsentes Litteras, & in eis contenta, etiam ex eo quod aliqui in præmissis, vel eorum quopiam interesse habentes, aut habere, prætendentes, ad hoc vocati, vel auditi non fuerint, aut ex quibusvis causis de subreptionis, vel obreptionis aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, vel quocumque alio defectu notari, vel impugnari, aut alias infringi, vel quomodolibet retractari, suspendi, limitari, vel eis in aliquo derogari, nullatenus unquam posse; easque sub quibusvis contrariis Constitutionibus, revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, modificationibus, decretis, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine, aut alia, & quibusvis de causis, etiam pro tempore factis, minime comprehendi, sed ab illis semper exceptas, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum statum restitutas, ac de nuovo concessas, semperque & perpetuo validas, firmas, & efficaces esse, & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, ac ab omnibus, ad quos spectat, & spectabit, quomodolibet in futurum, perpetuo, & inviolabiliter observari, ac primodicto Monasterio, vobisque, ac futuris pro tempore existentibus Abbatissæ, & Monialibus ipsius Monasterii, aliisque personis, Ecclesiis, & locis prædictis, quorum favorem eædem præsentes quomodolibet concernunt, perpetuis futuris temporibus plenissime suffragari debere: sicque in præmissis ab omnibus censeri, ac si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, & ignoranter contigerit attentari, irritum quoque & inane decernimus.

Amplissima contrariorum derogat.

§. 23. Non obstantibus, quatenus opus sit; Nostra, & Cancellariæ Apostolicæ regula de Jure quæsito non tolendo: ac quibusvis Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum, ac etiam in Synodalibus, Provincialibus, & Universalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & ordinationibus, ac etiam præmissis litteris Prædecessorum eorumdem in iis, quæ præsentibus adversantur: Privilegis quoque,

Anno 1756. que, Indultis, & Literis Apostolicis, quibusvis Ecclesiis, etiam Metropolitanis, personis, & locis, per quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores Nostros prædictos, vel alios quoscumque, & quacumque dignitate, & auctoritate fulgentes, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & aliis decretis in genere, vel in specie, quomodolibet concessis, confirmatis & innovatis: Quibus omnibus & singulis, etiam si de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda esset; tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis & insertis habentes; illis alias in suo robore permansuris, ad effectum validitatis & perpetuæ firmitatis præmissorum omnium & singulorum, hac vice dumtaxat, harum serie, specialiter & expresse derogamus; contrariis quibuscumque.

Sanctio pœnalis. §. 24. Nulli ergo omnino hominum liceat, paginam hanc Nostræ absolutionis, confirmationis, approbationis, roboris, adjectionis, declarationum, ordinationum, derogationum, decretorum, & statutorum infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. 30. Julii 1756. Pont. 16. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo sexto, tertio Kalendas Augusti, Pontificatus Nostri anno XVI.

J. Card. Pro-Dat.

D. Card. Passioneus.

VISA
De curia J.C.Boschi.

L. Eugenius.

Loco † Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Pont. A.XVII



REFRACTARIIS LXII.

Constitutioni *Unigenitus* an, & quando SS. Corporis Christi Viaticum denegari debeat, Encyclica hac Epistola definitur.

Venerabilibus Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus, ac Archiepiscopis, & Episcopis Regni Galliarum, in novissimis comitiis Cleri Gallicani congregatis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Pont. cura & sollicitudo de turbatu in Gallis Eccl. tranquillitate restituenda.

Ex omnibus Christiani Orbis regionibus, ad quas imposita imbecillitati Nostræ pastoralis cura protenditur, quum multa sæpe ad nos deferantur, quæ animum Nostrum pro omnium singularumque Ecclesiarum statu sollicitum & anxium habeant, vix tamen aliunde nobis majores perturbationis, atque doloris causæ acciderunt, quam ex gravissimis controversiarum & dissensionum incommodis, quibus florentissimum istud Regnum, & Catholicam Gallorum nationem aliquot abhinc annis jactari cognovimus. Neque sane destitimus hoc toto perturbationum vestrarum tempore Deum optimum maximum enixe rogare, ac interpositis etiam aliorum precibus, orare atque obsecrare, ut ipse, qui Deus pacis est, veram solidamque tranquillitatem turbatis Ecclesiis vestris reddere dignaretur. Sæpe etiam, datis ad carissimum in Christo filium nostrum Ludovicum Galliarum Regem Christianissimum Apostolicis litteris, illius opem & brachium ad Ecclesiasticæ pacis tutelam atque præsidium imploravimus. Iis autem, qui ad Nos & ad Sedem Apostolicam de rebus istis recursum habuerunt, ea semper responsa dedimus, quibus Nos promptos paratosque declaravimus, pro pace Ecclesiæ Gallicanæ, quam sincera & constanti dilectione prosequimur, quidquid Nobis vitæ superesse posset, libenter impendere; atque omnia, quæ Nobis agenda proponerentur, & aggredi & urgere, dummodo ejusmodi consilia essent, quæ ad revellendum malorum germen apta & idonea dignoscerentur, & quorum executio cum spe prosperi eventus suscipienda, & ad intentum finem utiliter processura videretur.

Pluribus nominib. Gallicani Cleri virtus commendat. §. 2. Gravem atque diuturnam de rebus vestris sollicitudinem, qua hactenus affecti fuimus, non parum sublevarunt litteræ e Gallicani Cleri Comitiis die 31. Octobris elapsi anni ad Nos scriptæ; quas quidem legentes, vestram, Venerabiles Fratres, firmitatem atque constantiam, vestram perspeximus perfectam consensionem in custodiendo veræ sanæque doctrinæ deposito, & in retinenda, quam semper majores vestri professi sunt, erga Apostolicam Beati Petri Sedem, Catholicæ Unitatis centrum, observantia & veneratione. Neque enim ullam

inter

Pont. A. XVII

Anno 1756.

inter vos dissensionem vigere comperimus, quoad canonicas regulas & principia; sed scissuras tantummodo esse inter vos in deligendis statuendisque mediis, quibus utendum necessario est, ut eadem communia principia in usum deducantur. Quod quamvis optandum fuisset longe abesse a Conventu vestro, haud tamen mirum videri debet, scientibus, id alias inter sacros Antistites, & doctrina & morum sanctitate conspicuos, in gravissimarum rerum tractatione evenisse. In magnum autem præconceptæ consolationis nostræ accessionem sese obtulit eximia Christianissimi Regis pietas & religio, cum hæreditario ipsius in hanc Apostolicam Sedem obsequio conjuncta, quæ non in recentioribus tantummodo illius litteris, quas die 19. Decembris ejusdem elapsi anni, prædictam Cleri epistolam huc mittens, ad Nos dedit, sed in cæteris quoque omnibus ab eo conscriptis, præclare enituit; in quibus testari possumus atque debemus, Nos semper illius Regii animi sensus eos plane deprehendisse, qui maxime decebant Orthodoxum Principem, & vera in Deum religione, & sincera erga Romanam Sedem pietate præditum, eundemque pacis atque concordiæ in suis Regnis restituendæ & conservandæ amantissimum.

Regis Christianissimi pietas ac religio.

§. 3. Tanta est profecto in Ecclesia Dei auctoritas Apostolicæ Constitutionis, quæ incipit *Unigenitus*, eademque sibi tam sinceram venerationem, obsequium, & obedientiam ubique vindicat, ut nemo Fidelium possit, absque salutis æternæ discrimine, a debita erga ipsam subjectione sese subducere, aut eidem ullo modo refragari. Hinc porro consequitur, ut in ea, quæ exorta est, controversia, utrum hujusmodi refractariis sanctissimum Corporis Christi Viaticum expetentibus denegari debeat, sine ulla hæsitatione respondendum sit, quoties prædictæ Constitutioni publice & notorie refractarii sint, denegandum eis esse, ex generali nimirum regula, quæ vetat publicum atque notorium peccatorem ad Eucharisticæ Communionis participationem admitti, sive eam publice, sive privatim requirat.

Publicis & notor. refractar. Constitutioni *Unigenitus* SS. Viaticum jure denegatur.

§. 4. Publici autem atque notorii sunt refractarii, in casu, de quo agitur, quicumque per sententiam a Judice competente prolatam rei declarati sunt, eo nomine, quod debitam prædictæ Constitutioni *Unigenitus* venerationem, obsequium, & obedientiam contumaciter denegaverint; quicumque etiam hujusmodi contumaciæ reos se in judicio confessi sunt; ac præterea illi, qui, quamvis nec a Judice condemnati, neque reatum suum in judicio confessi fuerint, nihilominus, vel eo tempore, quo sacrum ipsum Viaticum suscepturi sunt, propriam inobedientiam & contumaciam adversus Constitutionem *Unigenitus* sponte profitentur; vel in anteactæ vitæ decursu aliquid evidenter commisisse noscuntur, manifeste oppositum venerationi, obsequio, & obedientiæ eidem Constitutioni debitæ, in eoque facto moraliter perseverare; quod ita vulgo cognitum est, ut publicum scandalum inde exortum, non adhuc cessaverit; in his enim casibus eadem omnino adest moralis certitudo, quæ habetur de iis factis, super quibus Judex sententiam tulit, vel saltem alia suppetit moralis certitudo prædictæ similis & æquipollens.

Publici & notorii refractarii qui.

§. 5. In quo tamen præ oculis habenda est differentia quæ intercedit inter notorium illud, quo merum aliquod factum deprehenditur, cujus facti reatus in ipsa sola externa actione consistit, ut est notorietas usurarii aut concubinarii; & aliud notorii genus, quo externa illa facta notari contingit, quorum reatus ab interna etiam animi dispositione plurimum pendet; de quo quidem notorii genere nunc agitur. Alterum enim illud gravibus sane probationibus evinci debet; sed alterum gravioribus certioribusque argumentis probari oportebit.

Duplex notorii species, variaque demonstratio.

§. 6. Ea vero, quam supra innuimus, certitudo minime adesse dicenda est in aliis casibus, in quibus crimen nititur conjecturis, præsumptionibus, incertisque vocibus, quæ originem suam plerumque debent hominibus aut malo animo affectis, aut qui præjudicatis opinionibus, vel partium studiis ducuntur; quibus dum fides habetur, satis compertum est, tum præteritorum temporum, tum ætatis nostræ experientia, quot modis homines errare & falli, ac in transversum agi contingat.

Certitudo ex quibus non satis idonea habeatur.

§. 7. Quia vero nonnulli animarum Pastores, Ecclesiæque Ministri, pietate & zelo commendati, hujusmodi conjecturis & præsumptionibus deferentes, dum ad sacrum Viaticum aliquibus ministrandum advocantur, animo anxii hærent, verentes ne id sine propriæ conscientiæ periculo administrare non possint; certam subnectimus agendi regulam, quam sequantur.

Quorundam anxietas in dubiis casibus.

§. 8. Hoc itaque primum animadvertere debent, ut scilicet ei, qui extremum Viaticum postulat, quum ante ad sacram mensam accederet, Paschali præsertim tempore, a loci illius Parocho, ubi degebat, Eucharistica Communio administrata fuerit; siquidem hæc illi in vita non fuerit denegata, argumentum id erit, aut hominem illum ab omni labe immunem, aut saltem non vere notorium peccatorem reputatum fuisse; indeque sequetur, sacrum Viaticum eidem in exitu vitæ publice postulanti denegari non posse; nisi forte, postquam olim ad Eucharisticam mensam admissus fuit, & ante id tempus, quo postrema Sacramenta requirit, aliquid commisisse noscatur, quo publici & notorii peccatoris notam, juxta præmissa, contraxerit.

Præscribitur methodus, cui Sacramentor. administratio adhærere possit.

§. 9. Ubi autem ex hac facti specie certum ipsis non suppetat fundamentum, cui insistere valeant; aliunde vero validæ adversus ægrotum præsumptiones, & indicia gravia & urgentia militent, ob quæ obortum sibi scrupulum rationabiliter deponere nequeant; in his rerum circumstantiis, oportet eos, remotis arbitris, ægrotantem alloqui, eique cum omni lenitate & mansuetudine, non tanquam disputantes, eumque convincere volentes, ostendere, quæ & qualia sint indicia, quæ suspectum reddunt ipsius vitæ tenorem; rogantes eum & obsecrantes, ut resipiscat, in eo saltem temporis articulo, a quo æterna ipsius salutis sors pendet; ei-

dem

Anno 1756.

Pont. A. XVII.

denique praeterea demonstrantes, quod, quamvis ipsi parati sint sanctissimum Corporis Christi Viaticum ei ministrare, ac etiam reipsa illud ei ministrent, non ideo tamen tutus ipse erit ante tribunal Christi, sed potius novi & horrendi criminis reum se constituet, ex quo judicium sibi manducavit & bibit; caeteroqui se non alia de causa Sacramentum Corporis Christi eidem ministraturos, nisi ut Ecclesiae jubenti obtemperent, quae praeter eam, quam habet, curam, ut scandala publica antevertat, pro sua etiam pietate, aegroti ipsius infamiam praecavere studet; & idcirco eum a sacra mensa non repellit, dum ipsum, licet peccatorem in conspectu Domini reputet, non tamen in proprio Tribunali publicum atque notorium peccatorem agnoscit.

Hortatio ad Praesules, ut eraditam regulam sectentur, aliisque proponant servandam.

§. 10. Hanc itaque judicandi agendique normam oportet vos, Venerabiles Fratres, utpote Nostro & Apostolicae Sedis judicio probatam, inferioribus animarum Pastoribus, caeterisque Presbyteris per Civitates & Dioeceses vestras Sacramenta legitime administrantibus, sequendam & observandam proponere; Quod quidem judicium super vigentibus controversiis a Nobis interpositum, & Ecclesiasticis regulis nititur, & Conciliorum olim in ipsis Galliarum regionibus habitorum decretis, & gravium ipsius Nationis vestrae Theologorum sententiis fulcitur. Ut igitur vobis laudi fuit, illustrium praedecessorum vestrorum exempla sequendo, promotas illis controversias, subortaque dubia ad Nos & Apostolicam Sedem deferre, certamque hinc regulam, ad revocandam tuendamque Ecclesiarum vestrarum pacem, exposcere; ita nunc officii vestri partes, vestraque simul apud Deum & Ecclesiam merita cumulabitis, si suprascriptam agendi methodum, ab iis, ad quos pertinet, in occurrentibus casibus omnino servari curabitis. Quod Nos a Fraternitatibus vestris eo fidentius expectamus, Nobisque pollicemur, quo magis Nobis ipsi conscii sumus, nihil diligentiae aut studii a Nobis praetermissum fuisse, sive in perpendendis ac discutiendis articulis, quos Episcopi in praefatis Cleri Comitiis adunati, licet non unanimi sententia, proposuerunt, desumendisque ex ipsa eorum discrepantia notionibus, ad veritatem penitus percipiendam, rectoque judicio definiendam opportunis; sive in legendis ponderandisque sententiis scripto exaratis a Venerabilibus Fratribus nostris hujus S. R. E. Cardinalibus, quorum hac de re consilia exquisivimus; sive in caeteris omnibus exequendis atque praestandis, per quae Divini luminis adjutorium, quod interim flagrantissimis votis implorare non praetermisimus, Nobis promereri possemus.

Ad id praestandum futura spondetur religio, validumque praesid. Christianissimi Regis, Ecclesiastica jura vindicaturi.

§. 11. Neque vero dubitamus, quin Carissimus quoque in Christo Filius noster Rex Christianissimus, postquam susceptum a vobis consilium non solum probaverit, sed etiam, ut supra innuimus, suis ad nos datis litteris fovere, & adjuvare non recusavit, pro sua perspecta in Deum & Ecclesiam religione ac pietate, validam Fraternitatibus vestris opem praebere studeat, quo tam vobis, quam inferioribus Ecclesiae ministris, liberum & integrum sit, ad superius descriptam agendi normam sacrorum Mysteriorum administrationem moderari. Qua quidem fiducia freti, nos hic sermonem minime habendum existimavimus de reliquis Fratrum vestrorum articulis respicientibus Episcopalia jura circa eorumdem Sacramentorum participationem concedendam, vel denegandam, & varias super hac re obortas controversias; sed potius cum ipso Christianissimo Rege per alias litteras nostras agendum duximus, ut is sacra Episcopatus jura, sua animi magnitudine ac praestanti virtute tueatur. Quod ipsum, & proprio, & majorum suorum more, facturum certo confidimus; ut nobilissima Galliarum Ecclesia, illius regio favore nostris vestrisque studiis obsecundante, suum pristinum decorem retinuisse, & perturbatam ad tempus tranquillitatem cito recuperasse fateatur. In cujus optatissimi eventus auspicium, Fraternitatibus vestris, cunctisque populis Pastorali curae vestrae concreditis, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romae apud Sanctam Mariam Majorem, die decimasexta Octobris MDCCLVI. Pontificatus nostri anno decimoseptimo. Dat. 16. Octobris 1756. Pont. 17.

DE JURE METROPOLITICO LXIII.

Archiepiscopalis Ecclesiae Moguntinae in novam Dioecesim Fuldensem, ejusque Clerum & Populum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœm. Privilegia temperanda, ut Eccl. Hierarch. non perturbent.

SAlubērrimum Apostolicae providentiae benignitatisque institutum a Praedecessoribus Nostris Romanis Pontificibus sapientissime initum servatumque, ut iis, quidem, quibus potuissent, titulis & honoribus insignes Eccl. magis magisque ad Nominis Divini cultum, & Christifidelium utilitatem adaugerent, sed pari nihilominus circumspectione ac diligentia Hierarchicum Ecclesiae Catholicae ordinem in hisce ipsis honorum largitionibus inviolatum atque intactum decretis ac rescriptis suis custodirent; a suscepti Pontificatus Nostri exordio ita, quoad Nobis integrum fuit, tenere & sequi studuimus, ut nullas hac in re Apostolicae Nostrae vigilantiae partes ubique gentium desiderari passi fuerimus. Quamobrem cum insignis & antiquissima Abbatia Fuldensis, quam intra fines Provinciae Moguntinae sita esse non ambigitur, multis nominibus clara, maxime vero propter Privilegia, quibus per Romanos Pontifices, atque ipsos etiam Seculares Principes locupletata fuit, in Germania plurimi fieret, magnoque in honore haberetur; non immerito Nos, ad majus Catholicae Fidei praesidium atque ornamentum, Abbatiam ipsam in Episcopatum ereximus, ejusque Abbatem pro tempore existentem in Episcopum & Abbatem insimul constituimus, quemadmodum ex aliis Nostris sub

Plum-

Plumbo expeditis literis, quarum tenorem, quatenus opus sit, hisce præsentibus pro expresso & inserto haberi volumus, uberius continetur.

Relata sunt superius num. 4.

Pont. sollicitudo in componenda inde exorta controversia.

§. 1. Cum autem post Episcopatus hujusmodi erectionem, atque Episcopi ordinationem, quædam eruperit controversia super auctoritate, quæ Archiepiscopo Moguntino in dicta nova Episcopali Diœcesi Metropolitico jure competere deberet; ut ea quamcitius, & absque ullo judiciali strepitu absolveretur, controversiam ipsam ad Nos avocavimus, reque tota per Nos ipsos diligenter considerata, itemque in consilium adscitis peritissimis in jure Canonico viris Nostræ Romanæ Rotæ Auditoribus, quemadmodum eximia Moguntinæ Sedis dignitas, non inter Germanos tantum, sed universo Christiano Orbi perspecta exposcere videbatur, lætati admodum sumus, quod eorum suffragia tum oretenus, tum etiam scripto exposita, & in manibus Nostris relicta, cum concepta jamprius in mente Nostra sententia prorsus convenirent. Quapropter uniformi prædictorum Auditorum sensui inhærentes, ea ipsa die, videlicet decima Augusti superioris anni MDCCLV. decrevimus ac declaravimus, prædictas Nostras literas super erectione Abbatiæ Fuldensis in Episcopatum atque alias præcedentes itidem Nostras super approbatione & confirmatione cujusdam concordiæ inter Episc. Herbipolensem & Abbatem Fuldensem peractæ, ita semper accipiendas esse, interpretandas, atque intelligendas, ut per eas nihil omnino detractum, aut imminutum censeatur de auctoritate & jure Metropolitico, quod in tota Provincia, atque adeo etiam in novo Episc. Fuldensi, & universa ejus Diœcesi, Moguntino Archiepiscopo competit, juxta præscriptum Sacrorum Canonum, & Sacri Concilii Tridentini; salva tamen ex alia parte, atque illæsa manente exemptione passiva, atque immediata subjectione huic Sanctæ Sedi Apostolicæ, quibus hactenus juxta formam suorum privilegiorum gavisi sunt, & gaudere debent Monachi omnes, & Monasterium Fuldense, cum sua Abbatiali Ecclesia, quæ nuper in Cathedralem erecta est, aliisque Ecclesiis, quæ secundum præsentem statum eidem Monasterio pleno jure incorporatæ & subjectæ reperiantur; ita tamen ut Populus & Clerus Secularis ab ejusmodi Ecclesiis quomodolibet dependens, propter hoc a jure Metropolitico prædicto nequaquam exemptus censeatur.

Metrop. jus Eccl. Mogunt. in novam Diœces. Fuldens. ejusque Clerum & Populum asseritur.

Nihil detractum vult exemptioni Abbat. Episcop. Ecclesiæ, Monast. eidemque adnexar. Eccles.

§. 2. Quo itaque firmius Decretum hoc Nostrum subsistat, & servetur exactius, Decretum ipsum tenore præsentium Apostolica auctoritate confirmamus, atque inviolabili Apostolicæ firmitatis robore communimus.

Clausulæ & Decr. ad præmissorum firmitat.

§. 3. Decernentes idem Decretum, & præsentes Nostras literas, semper firmas, validas, & efficaces existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, & illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus & per omnia plenissime suffragari debere, sicque, & non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apost. Auditores, & S. R. E. Cardinales, & eorumdem Cardin. Congregationes, necnon Apostolicæ Sedis Nuntios, & quosvis alios quacumque præeminentia & potestate fungentes & functuros, judicari, & definiri debere; ac irritum & inane, quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Derogat. contrar.

§. 4. Non obstantibus Apostolicis, ac in Universalibus Provincialibusque, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus & Ordinationibus, & quibuscumque aliis, in contrarium præmissorum, etiam a Nobis, quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Fides sumpt.

§. 5. Volumus autem, ut earumdem præsentium litterarum transumptis seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & Sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Dat. 15. Septemb. 1756. Pont. 17.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 15. Septembris MDCCLVI. Pontificatus Nostri Anno decimoseptimo.

Cajetanus Amatus.

R

LXIV. CONSECRATIO

Electi in Episcopum, qui fuerat a Pontifice Ordinatus Presbyter, an ab ipso Pontifice, vel ex speciali ejus delegatione, sit peragenda.

Dilecto Filio Carolo electo Episcopo Justinopolitano.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Provisionis Consistorialis quinam sit effectus.



IN postremo secreto Consistorio per Nos habito die 20. proxime superioris mensis Septembris, emeritam virtutem tuam præ oculis habentes, te in Justinopolitanum Episcopum proposuimus; cumque de eo Episcopatu provisum tibi fuerit, præmissis antea omnibus, quæ a Sacro Tridentino Concilio *Sess.* 24. *cap.* 1. *de Reformat.* & Constitutionibus Apostolicis præscribuntur, electus ipse merito dici potes, ac confirmatus; communis quippe Doctorum sententia est, provisionem in Consistorio factam, habere vim electionis insimul & confirmationis. Ita post Glossam *in Cap.* 1. *verb. Provisionem, de elect. in* 6. docent Ripa *in Cap. Eam te, num.* 11. *de Rescript.* Fagnanus *in Cap. Nullus n.* 9. *& in Cap. Nihil, n.* 29. *de elect.* Barbosa *Jur. Eccles. Univ. lib.* 1. *c.* 9. *num.* 14. & a Nobis quoque advertitur in Nostro Tractatu de Synodo Diœcesana novissimæ editionis *lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 3.

Episcop. Consecr. suscipiendæ terminus.

§. 2. Quod itaque tibi adhuc reliquum ipsa Consecratio est, quæ, juxta regulas a Sacro Tridentino Concilio præscriptas *Sess.* 23. *Cap.* 2. *de Ref.* intra trimestre, a die confirmationis tuæ supputandum, est a te suscipienda: cumque in collatis nobiscum sermonibus asserueris, ostenderisque, Sacros Diaconatus & Presbyteratus Ordines fuisse tibi a Prædecessore Nostro, nobisque munifico Benedicto XIII. collatos, Diaconatum quidem die 30. Septembris 1728. in Sacello S. Pii in Palatio Apostolico Vaticano, Presbyteratum autem 11. Junii 1729. intra Vaticanam Basilicam; effecit id, ut in examen disputationemque veniret, num successiva in Episcopum Consecratio a Nobis, præterea nemine, vel certe quidem ab alio ex Nostra ad id sibi delegata auctoritate, confici debeat.

Soborta quæstio, num Ord. Presbyter a Pont. a Pont. tantum possit consecrari Episcopus.

Indefinita interpretatio textus de Ordinatis a Papa ad superiores Ordines non promovendis ab infer.

§. 3. Celebris est Textus Innocentii III. Pontificis in *Cap. Cum in distribuendis, de temporibus Ordinationum*, quo Mutinensi Episcopo rescribit, quandoquidem commendatus ab ipso Clericus, Romæ Subdiaconatum susceperat, indulgere se Bononiensi Episcopo, (tunc temporis Gerardo Ariosti, uti videre est apud Sigonium *lib.* 2. *de Episcopis Bononiensibus, in Vita ejusdem*) facultatem ipsum promovendi ad Ordinem Dia-

LA CONSECRAZIONE LXIV.

D'uno eletto Vescovo, il quale era stato prima ordinato Sacerdote dal Papa, se debbasi fare dal Papa medesimo, o da altri per sua special commissione.

Dilecto Filio Carolo, electo Episcopo Justinopolitano.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, salutem & Apostolicam Benedictionem.



NELL' ultimo Consistoro segreto, tenuto da Noi nel giorno 20. del prossimo passato mese di Settembre, avendo in considerazione il di lei merito, la proponemmo in Vescovo di Capo d'Istria; ed essendo seguita la di lei provista, dopo essere stato adempito quanto viene prescritto dal Sacro Concilio di Trento *alla Sess.* 24. *cap.* 1. *de Reformat.* e dalle Costituzioni Apostoliche, ella dee dirsi eletto e confermato; insegnando communemente gli Autori, che la provista fatta in Consistoro, ha il vigore di elezione e confermazione. Così dopo la Chiosa *nel Cap.* 1. *in verb. Provisionem, de elect. in* 6. insegnano il Ripa *nel Cap. Eam te, num.* 11. *de rescriptis*, il Fagnano *nel Cap. Nullus, num.* 9. *e nel Cap. Nihil, num.* 29. *de electione*, il Barbosa *Jur. Eccles. univers. lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 14. e da Noi viene anche osservato nel nostro Trattato *de Synodo Diœcesana* dell' ultima stampa *al lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 3.

Virtù ed effetti della provista fatta in Concistoro.

Termine prescritto ai Vesc. per farsi Consecrare.

§. 2. Il passo adunque, ch'ella oggi dee fare, è quello della consecrazione, che, camminando colle Regole prescritte dal predetto sacro Concilio di Trento *alla Sess.* 23. *cap.* 2. *de Reformat.* dee prendersi da lei dentro il trimestre, che dal dì della confermazione trascorre: ed avendoci ella ne'discorsi fatti con Noi asserito, e dimostrato, d'aver ricevuti gli Ordini Sacri del Diaconato e del Presbiterato dal Nostro Predecessore e Benefattore Benedetto XIII. il Diaconato ai 30. di Settembre 1728. nella Cappella di S. Pio del Palazzo Apostolico di San Pietro, il Sacerdozio agli 11. di Giugno 1729. nella Basilica Vaticana; ciò ha dato campo al discorso, ed all'indagine, se la consecrazione in Vescovo debba farsi da Noi, e non da altri, o almeno da altri con nostra licenza, e commissione.

Questione insorta, se chi è stato ordinato Sacerdote dal Papa, possa essere consacrato Vescovo da altri, che dal solo Papa.

Generale interpretazione data al testo, che l'Ordinato dal Papa, non possa esser promosso agli Ordini maggiori da un inferiore.

§. 3. Celebre è il Testo del Pontefice Innocenzo III. *nel Cap. Cum in distribuendis, de temporibus Ordinationum*, in cui risponde al Vescovo di Modena, ch'essendo stato il Chierico da lui raccomandato, fatto Suddiacono in Roma, dava al Vescovo di Bologna, (che in quel tempo era Gerardo Ariosti, come può vedersi nel Sigonio *al lib.* 2. *de Episcopis Bononiensibus nella di lui Vita*) la commissione, che gli dasse l' Ordine

PONT. A.XVII ne del Diaconato: e questo è il Testo capitale, a cui s' appoggia la comune scuola de' Canonisti, per asserire, che chi è stato ordinato dal Papa, non può esser promosso agli Ordini superiori, se non dal Papa, o da altri colla di lui espressa permissione. *Ordinatus a Papa, sine licentia Papæ ad superiores Ordines non promovetur*: queste sono le parole del sommario del testo. Noi ci asterremo dal portar quì i detti degli antichi Canonisti sopra la citata Decretale; sapendo ognuno, che ha un poco di pratica delle loro Opere, che per lo più quanto è detto da uno, viene trascritto dagli altri. Porteremo solo l' autorità di due più recenti. Uno è l' Altaserra *nei Commenti al detto Cap. Cum in distribuendis*, ove così scrive: *Semel ordinatus a Summo Pontifice, non potest recipere superiores Ordines ab alio Antistite, sine mandato ipsius Pontificis*. L' altro è il Layman *sopra lo stesso testo*, ove così scrive: *Est autem hoc speciale in Pontifice, & videtur accipiendum de omnibus Ordinibus, etiam prima Tonsura, ut qui eam a Pontifice accepit, ab alio Episcopo sine licentia Papali ordinari non possit*.

Si dimostra poco fondata. §. 4. Riflette secondo il suo solito, con molta accuratezza il Padre Cristiano Lupo *nella part. 4. sopra i Canoni de' Sinodi Generali, e Provinciali*, della stampa di Brusselles, *pag.* 488. che, parlando il testo *nel Cap. Cum in distribuendis, de temporib. Ordinat.* d' uno che era addetto al servizio della Chiesa Romana, come si raccoglie dalle parole: *Ecclesiæ Romanæ Subdiaconus erat*; potrà il detto testo aver luogo in quelli, che nella loro Ordinazione erano stati assegnati a servire qualche Chiesa in Roma, essendo loro proibito l' abbandonare il servizio, e portarsi ad altra Chiesa, ricevendo dal Vescovo d' essa gli Ordini superiori, che non avevano dal Papa ricevuti in Roma. *Quisquis semel in hac Ecclesia*, parla S. Gregorio della Chiesa Romana, *Ordinem sacrum acceperit, egrediendi de ea licentiam ulterius non habet*: così *nella lettera* 38. *del lib.* 5. *ind.* 13. *pag.* 763. *al tom.* 2. dell' edizione Maurina. Ma nè potrà, nè dovrà estendersi agli altri, che venendo a Roma, ricevevano per divozione il Suddiaconato, o il Diaconato dal Papa, nè erano dal Papa ascritti al servizio di veruna Chiesa di Roma; ma dopo di aver ricevuto da esso l' Ordine Sacro, ritornavano alle loro Diocesi, impiegati dai loro Vescovi al servigio di qualche Chiesa: additando lo stesso Padre Lupo con molta modestia la necessità, che v' è, di comprovare con altri monumenti, che gli ordinati *honoris causa* in Roma dal Papa a qualche Ordine Sacro, e ritornati ai loro Paesi, non potessero ricevere gli Ordini superiori, che o dal Sommo Pontefice, o da altri per sua commissione. *Voces* (dice il Padre Cristiano Lupo) *Erat Romanæ Ecclesiæ Subdiaconus: evincunt, illum fuisse Romano cardini adscriptum*; ancorchè l' epigrafe del testo gli dia un senso più amplo: *Verum Capituli epigraphe facit sensum ampliorem: Ordinatus a Papa, sine licentia Papæ ad superiores Ordines non promovetur*: prosiegue lo stesso Lupo.

Diaconatus: estque hic præcipuus Textus, cui universa Canonistarum schola innixa docer, ordinatum a Papa, non posse ad superiores Ordines promoveri præterquam a Papa, vel ab alio, cui id muneris ipse delegarit. *Ordinatus a Papa, sine licentia Papæ ad superiores Ordines non promovetur*: sunt hæc concepta verba epitomes textus. A colligendis hic veterum Canonistarum dictis in præcitatam Decretalem temperabimus, cum unicuique in eorum operibus evolvendis parumper versato perspectum sit, plerumque alterius dicta ab altero transcribi. Unius tantummodo, alteriusque ex recentioribus verba afferemus. Altaserra est alter, in Commentariis ad citatum *Cap. Cum in distribuendo*, ubi hæc adnotat: *Semel ordinatus a Summo Pontifice non potest recipere superiores Ordines ab alia Antistite, sine mandato ipsius Pontificis*. Alter est Layman *in eumdem textum*, ubi ita scribit: *Est autem hoc speciale in Pontifice, & videtur accipiendum de omnibus Ordinibus, etiam prima Tonsura, ut qui eam a Pontifice accepit, ab alio Episcopo sine licentia Papali ordinari non possit*. ANNO 1756.

§. 4. Pater Christianus Lupus *part.* 4. *in Canones Synodorum Generalium & Provincialium editionis Bruxellensis pag.* 488., accuratius, de more, animadvertit, textum *in Cap. Cum in distribuendis de temporib. Ordinationis*, quum scriptus apparear de Clerico Romanæ Ecclesiæ obsequiis addicto, uti ex his verbis colligitur: *Ecclesiæ Romanæ Subdiaconus erat*; sibi quidem vindicare posse locum quoad eos, qui in eorum Ordinatione fuerant alicui Urbis Ecclesiæ adscripti; propterea quod prohiberentur ii, deserto illius servitio, ad aliam transire Ecclesiam, accepturi ab ejusdem Episcopo superiores Ordines, quibus a Romano Pontifice non fuerant in Urbe initiati. *Quisquis semel in hac Ecclesia* (de Romana Ecclesia loquitur S. Gregorius) *Ordinem Sacrum acceperit, egrediendi de ea licentiam ulterius non habet*, ita plane *in Ep.* 38. *l.* 5. *indict.* 13. *pag.* 673. *tom.* 2. Maurinæ editionis. Verum eumdem ait neque posse protendi, neque debere, ad alios, qui Romam adventantes, pio quodam studio Subdiaconatum vel Diaconatum sibi conferri obtinebant a Pontifice, nec tamen a Pontifice servitio alicujus Ecclesiæ Urbis adscribebantur, sed postquam fuerant sacro Ordine insigniti, ad proprias abscedebant Diœceses, servitio alicujus Ecclesiæ per suos Episcopos addicti; permodeste innuens idem Pater Lupus, quam necesse sit, aliis collectis monumentis demonstrare, initiatos *honoris causa* in Urbe per Pontificem aliquo Sacro Ordine, subindeque ad proprias regiones reversos, nequivisse ad superiores Ordines, præter quam a Romano Pontifice, vel ab alio ad id per ipsum delegato, promoveri. *Voces* (inquit Pater Christianus Lupus) *Erat Romanæ Ecclesiæ Subdiaconus*: evincunt, *illum fuisse Romano cardini adscriptum*, etsi textus epigraphe latiorem ipsis sensum attribuat. *Verum Capituli epigraphe facit sensum ampliorem: Ordinatus a Papa, sine licentia Papæ ad superiores Ordines non promovetur*: pergit idem Lupus. Minus firma convincitur.

Aliunde tamen comprob. potest assertio.

§. 5. Non innuit Lupus monumenta, quibus evincitur, ipsos qnoque ordinatos a Papa *bonoris cunsu*, nulliusqne Ecclesiæ servitio in Urbe addictos, nequivisse superiores Ordines, nisi ab uno Papa suscipere, vel ab alio Episcopo Pontificia ad id delegatione instructo; etsi profiteatur se sequi opinionem asserentem, Ordinatum a Pontifice honoris causa, ab eodem tantummodo, vel ab alio ex præobtenta Pontificis facultate, posse ad reliquos Ordines promoveri. Verum curabimus ipsi opportuna quæque ad rem hanc investigare, traditasque ab aliis rationes ad eam firmandam colligere.

Prænotiones quædam in elucidationem adstruendæ doctr.

§ 6. In Dictato S. Gregorii VII. duo extant Canones, quorum alter est decimusquartus hisce verbis constans: *Quod Papa de omni Ecclesiu, quucumque volnerit, Clericum valeat ordinare*; decimus quintus est alter, qui hæc habet: *Quod a Pupa ordinatus, alii Ecclesiæ præesse potest, sed non militure; & quod ub uliquo Episcopo non debet superiarem grudum accipere*. Horum textuum primus generalis est, afficitque non minus Ordinationes Clericorum ex alienis Diœcesibus fieri solitas per Pontifices, ut illorum ministerio in Urbe uterentur, quam cæterorum etiam inaugurationes, qni *bonoris cunsa* ordinati, subinde in proprias regiones discedebant. Alter vero de iis tantum loquitur, qui in Urbe ordinati per Pontificem, Romanæ Ecclesiæ adscribebantur: & quamvis propositum ibi interdictum recipiendi superiores Ordines ab alio Episcopo, videatur ad eos cohibitum, de quibus est sermo in Canone; ipsi tamen addemus, Nos primum allatorum Canonum protulisse, ad innuendam tantum modo auctoritatem Romani Pontificis initiandi Ordinibus cæterorum Episcoporum subditos, non solum ut eorum ministerio & opera in Urbe utatur, sed etiam ad id solum, ut eos hujusmodi decoret honore, integra ipsis præservata libertate ad suas redeundi Diœceses, haud tamen seposito consilio derivandi subinde ex aliis fontibus Jus Pontificium, ne qui ab ipso Pontifice etiam honoris causa ordinatus fuerit, valeat a quocumque, præter quam ab eo, vel ab alio ex ejusdem delegatione, superioribus Ordinibus inaugurari.

Solidius præadductæ doctr. fundam.

§. 7. Duodecimo vertente seculo, Mediolanensi præerat Ecclesiæ Archiepiscopus Philippus Lampugnanus; cumque Mediolani plures existerent Clerici per Pontificem in Urbe ordinati, quos propterea nequibat ipse, non præobtenra a Pontifice facultate, ad superiores Ordines promovere, licet eorum opera indigeret Ecclesia, Innocentium III. Pontificem consuluit, quomodo se gerere ea in re deberet. Epistolæ summa in Pontificio responso affertur: *Sicuti ex tenore tuurum litterurum uccepimus, Mediolanensis Ecclesia tam in cupite, quam in membris, occusione Clericorum illorum, qui ab ipso Romano Pontifice Ordinem receperant, adeo est ministrorum solatia destitutu, ut paucos Clericos in eadem Ecclesia valeas invenire, quos ad Diaconatus, & Presbyterutus possis officium promovere*. Pergit Pontifex referens, petiisse Episcopum facultatem ordinandi præfatos, concluditque, se eandem ipsi indulgere, modo

it,

Con altri fondam. si può per altro provar vera la proposizione.

§. 5. Non accenna il Lupo i monumenti, coi quali si prova, che anche gli ordinati dal Papa *bonoris causu*, e senza esser ascritti al servigio di veruna Chiesa di Roma, non potevano ricevere gli Ordini ulteriori, che o dal Papa, o da altro Vescovo di sua commissione; ancorchè si protesti seguace della sentenza, che l'ordinato dal Papa *bonoris causa*, non può ricevere gli altri Ordini, che da esso, o da altri di sua licenza. Ma Noi e' ingegneremo di rinvenire il necessario per l'assunto, e di unire le ragioni dette dagli altri per convalidarlo.

Prenorazioni opportune per dilucidazione della dottrina da stabilirsi.

§. 6. Nel Dittato di S. Gregorio VII. si ritrovano due Canoni. Uno è il decimo qnarto, che è concepito colle seguenti parole: *Quod Papa de omni Ecclesiu, quacumque volnerit, Clericum valeat ordinare*. E l'altro è il decimo quinto, che è concepito colle seguenti parole: *Quod u Pupa ordinatur, ulii Eccl. præesse potest, sed nou militure: & quod ab aliquo Episcopo non debet superiarem gradum uccipere*. Il primo di questi due Canoni è generale, e comprende non meno le Ordinazioni de' Chierici delle altre Diocesi, che si facevano dai Papi per servirsi degli ordinati in Roma: che degli altri, che erano ordinati *bonoris causa*, e che poscia ritornavano ai loro Paesi. Il secondo dei predetti due Canoni sembra ristretto a quelli, che si ordinavano dal Papa in Roma, e venivano ascritti alla Chiesa Romana: E quantunque la proibizione di non poter ricevere gli Ordini superiori da altro Vescovo, sembri ristretta a quelli, de' quali si parla nel detto Canone; Noi però soggiungeremo aver allegato il primo de' detti due Canoni unicamente per additare l'autorità del Romano Pontefice di conferire gli Ordini ai sudditi degli altri Vescovi, non solo per servirsene in Roma, ma ancora per onorarli, lasciando loro la libertà di ritornare alle loro Diocesi; senza però abbandonare l'idea di ricavare, poi da altri fonti il diritto Papale, che anche l'ordinato da lui *bonoris cnusa*, non può, che da lui, o da altri di sua commissione, ricevere gli Ordini superiori.

Più forte base, su cui fondare la dottrina addotta da principio.

§. 7. Nel secolo XII. reggeva la Chiesa di Milano l'Arcivescovo Filippo Lampugnano, ed essendo in Milano molti Chierici, che erano stati ordinati dal Papa in Roma, e che esso perciò non poteva senza la di lui licenza ordinare agli Ordini superiori, ancorchè la Chiesa ne avesse bisogno, domandò al Pontefice Innocenzo III. come doveva regolarsi. Il tenore della lettera è riferito nella risposta del Papa: *Sicut ex tenore tuarum litterurum accepimus, Mediolunensis Ecclesia tam ia capite, quum ia membris, occasione Clericorum illorum, qui ub ipso Romano Poatifice Ordinem receperunt, udea est Ministrorum solatia destitutu, ut paucos Clericos in eadem Ecclesiu valeas invenire, quos ad Diuconutus, & Presbyteratus possis afficium promovere*. Prosiegue il Papa nell' esporre, che il Vescovo gli domandava licenza di poter fare l'Ordinazione de' predetti; e conchiude, che gliela dà, purchè quelli, che

vuol

vuol ordinare, siano abili, e vogliano essere ordinati: *Verum, quia Fraternitas tua suppliciter a Nobis expetiit, ut ipsius Ecclesiæ necessitatem sollicitudine Paterna pensantes, tibi deberemus licentiam indulgere, manus posse illis Ordinationis imponere: super hoc tua Fraternitati taliter duximus respondendum, quod, ipsius Ecclesiæ necessitate pensata, si aliqui fuerint de supradictis Clericis, qui ad hoc videantur idonei, & spontanea voluntate per tuum ministerium voluerint ad Sacros Ordines promoveri, eos auctoritate nostra tibi liceat ordinare:* alludendo Innocenzo in quelle parole; *spontanea voluntate*: al privilegio, che gli ordinati dal Papa non possano contra la loro volontà esser astretti a ricevere gli Ordini superiori; del qual privilegio ampiamente discorre l'Halliere *de Sacris Ordinationibus part. 2. sect. 5. cap. 3. art. 9. §. 1. in fin.* facendone anche menzione la Chiosa *nel cit. Cap. Cum in distribuendis, in verb. Indultum, de temporibus Ordination.* ove parlando de' privilegi competenti all'ordinato dal Papa, fra gli altri vi enumera il seguente; *Non potest cogi ab Episcopo recipere Ordines*, cioè i superiori, che non aveva ricevuti dal Papa.

Altro privilegio di chi è stato Ordinato dal Papa, di non essere costretto contro sua voglia promosso.

§. 8. Erano i Chierici, de' quali si parla nella lettera, in Milano, ed erano stati ordinati dal Papa in Roma. Erano adunque stati ordinati *honoris causa*, e non erano stati addetti al servizio della Chiesa Romana. E se questi non potevano ascendere agli Ordini superiori, e non potevano riceverli dall' Arcivescovo di Milano senza la licenza del Papa, da cui avevano ricevuti gli Ordini minori; ecco il caso degli ordinati *honoris causa* dal Sommo Pontefice, e che dal solo Sommo Pontefice, o da altri colla di lui licenza potevano ricevere gli Ordini superiori. La lettera d'Innocenzo è *la 22. del lib. 1. nel tom. 1.* dell'edizione del Baluzio, ed è ancora stampata nella bell'Opera postuma *degli Arcivescovi di Milano* del Sassi *al tom. 2. pag. 624.* e benchè non si ritrovi inserita nella Compilazione delle Decretali di Gregorio IX., della quale ci serviamo nelle scuole, e nel foro, non perde perciò il vigore, e l'autorità di legge Canonica: come si desume *dal Can. Si Romanorum, dist. 19.* ed ampiamente proseguono il Cardinale Turrecremata *in Summa, de Ecclesia lib. 2. cap. 108.* il Fagnano *nel Cap. Statuimus, num. 42. de supplenda negligentia Prælatorum*, il Cardinale de Aguirre *in Defensione Cathedræ S. Petri, tract. 2. disp. 30. sect. 3.* non essendo ristretta la giurisprudenza Canonica alla sola sopradetta Compilazione delle Decretali, ma estendendosi ancora alle lettere de' Sommi Pontefici, che sono fuori d'essa, a tante altre Pontificie Costituzioni, che non sono in essa inserite, ed a tanti altri fonti, cogniti a tutti quelli, che trattano le materie Canoniche colla dovuta accuratezza.

Si pruova ad evidenza, che il testo poc'anzi allegato definisce appunto la presente quest.

Fonti della Giurisprudenza Canonica

§. 9. Oltre il Padre Lupo di sopra più volte nominato, concordano nell'asserzione, che l'ordinato dal Papa *honoris causa*, non può ricevere gli Ordini superiori, che dal Papa, o da altro Vescovo colla di lui licenza, l'Hallier *nel luogo citato*, ed il Gonzalez *nel Cap. Cum in distribuendis, num. 2.* de

L'addotta sentenza si conferma coll' autorità, ragione, ed esempj.

ii, quos promovere constituit, idonei sint, seque promoveri consentiant: *Verum quia Fraternitas tua suppliciter a Nobis expetiit, ut ipsius Ecclesiæ necessitatem sollicitudine paterna pensantes, tibi deberemus licentiam indulgere, manus posse illis Ordinationis imponere, super hoc tuæ Fraternitati taliter duximus respondendum, quod, ipsius Ecclesiæ necessitate pensata, si aliqui fuerint de supradictis Clericis, qui ad hoc videantur idonei, & spontanea voluntate per tuum ministerium voluerint ad Sacros Ordines promoveri, eos auctoritate Nostra tibi liceat ordinare.* Innuens Innocentius, illis verbis; *spontanea voluntate*, privilegium, quo fruuntur Ordinati a Pontifice, ne inviti superiores Ordines suscipere adigantur; quo de privilegio late disserit Hallier *de Sacris Ordinationibus part. 2. sect. 5. cap. 3. art. 9. §. 1. in fine*, meminitque etiam Glossa *in Cap. Cum in distribuendis, in verb. indultum, de temporibus Ordinat.* ubi loquens de privilegiis competentibus Ordinato per Pontificem, inter cætera hoc quoque recenset *non potest cogi ab Episcopo recipere Ordines*: superiores nimirum, qui sibi non fuerant a Pontifice collati.

Alterum privileg. Ordinati a Papa, ut invitus non cogatur ad superiorem Ordinem ascendere

§. 8. Clerici, quos commemorat Epistola Mediolani degebant, fuerantque Romæ a Pontifice ordinati; fuerant ergo ordinati *honoris causa*, nullique Urbis Ecclesiæ addicti. Et si hi nec ad superiores Ordines conscendere, nec eosdem poterant suscipere a Mediolanensi Archiepiscopo sine licentia Pontificis, a quo fuerant minoribus Ordinibus initiati; en Nobis plane casum Ordinatorum *honoris causa* a Summo Pontifice, qui ab uno Summo Pontifice, vel alio ex Pontificia facultate, poterant superiores Ordines recipere. Innocentii Epistola est *num. 22. lib. 1. tom. 1.* Balutianæ editionis, estque etiam impressa in præclaro Opere posthumo *De Archiepiscopis Mediolanensibus* Saxii *tom. 2. pag. 264.*, & licet in Collectionem Decretalium Gregorii IX., qua utimur in scholis, & foro, non sit relata, haud tamen propterea vim auctoritatemque amittit Canonicæ legis: uti colligitur *ex Can. Romanorum id dist. 19.* latiusque prosequuntur Cardinalis Turrecremata *in Summa, de Ecclesia lib. 2. cap. 108.* Fagnanus *in Cap. Statuimus num. 42. de supplenda negligentia Prælatorum*. Cardinalis de Aguirre *in Defensione Cathedræ S. Petri tract. 2. disput. 30. sect. 3.* Neque enim Jurisprudentia Canonica circumscribitur præfata Decretalium compilatione, sed complectitur quoque Epistolas Summorum Pontificum in ea non comprehensas, aliasque plures Constitutiones Pontificias in eamdem non relatas, totque præterea fontes, apprime perspectos omnibus, qui Canonicam facultatem, qua decet diligentia, pertractant.

Superius adducti textus sanctione præsentem plane casum definiri demonstr.

Jus Can. ex quibus coalescat.

§. 9. Præter Pater Lupum iterato superius memoratum, in eam sententiam, quod ordinatus a Papa *honoris causa* non possit superiores Ordines suscipere, præter quam a Papa, vel ab alio Ep. de ejusdem licentia, consentiunt Hallier *præcit. loco*, & Gonzalez *in Cap. Cum in distribuendis n. 2. temp. Ordinat.*, &

Auctoritate, ratione, exemplisque confirmatur allata sententia.

& reliqui passim. Et quamvis se referant tantummodo ad præcit. textum *Cum in distribuendis*, nihilque meminerint de Epist. 22. Pontificis Innocentii III. non tamen omittunt aliquid afferre, quod propositam sententiam firmare valeat; nimirum, juxta generalia præcepta, non licere Inferiori manus apponere iis, quæ fuere Superioris manibus subjecta. Addunt præterea, si quo die Episcopus Sacrificium obtulit ad certum Altare, non permittitur simplex Sacerdos ad illud, eodem die, sine ipsius Episcopi licentia, celebrare, uti noscitur *ex Can. ult. de Consecrat. dist.* 2. multo potiori jure abjudicandam Episcopo facultatem, sacram peragendi Ordinationem supra Altare vivum, in quo Romanus Pontifex Ordinis Sacramentum contulit, expressa ab eo non præobtenta licentia. Scimus inter Auctores reperiri nonnemimem, qui præfatum Episcopale privilegium non agnoscit, asserens vel illud nunquam obtinuisse, vel contraria consuetudine fuisse sublatum, uti videre est apud Pasqualigum *de Sacrificio novæ legis t.* 2. *quæst.* 1236. Verum seposito, quod hi communi adversantur senteriæ, & in bene constitutis Diœcesibus, Episcopale privilegium religiose custoditur, ut omni Nos impedimento explicemus, ne latum quidem unguem a proposita comparatione recedentes, dicimus, super Pontificia Altaria intra Patriarchales Urbis Basilicas existentia, non posse quemquam celebrare Missam, nisi id ipsi fuerit a Romano Pontifice per Apostolicum Breve indultum; uti noscitur ex libro *Sacrarum Cæremoniarum* attribnto Christophoro Marcello *lib.* 3. *sect.* 1. *cap.* 11. & uti etiam accurate animadvertitur a prædefuncto Sacellano Nostro Dominico Georgio, *in sua Liturgia Romani Pontificis tom.* 2. *dissert.* 1. *cap.* 1. *num.* 4., & per Nos quoque in ea, quam habuimus, allocutione, cum Ara major Liberianæ Basilicæ fuit consacrata, quæ allocutio impressa legitur *in appendice ad tom.* 3. *Bullarii Nostri, ejusque numera* 3. §. 3. Neque id tantum obtinet quoad Altaria Patriarchalium Urbis Basilicarum. Quapropter Nos præ oculis habentes id, quod gessit Sixtus V. Pontifex, cum ad Philippum II. Hispaniarum Regem dono mittens Altaris mensam a se consecratam, super quam, in Sanctorum Album referens S. Didacum, Missæ Sacrificium obtulerat, Personas simul designavit, quibus indulgebat, ut ad idem Altare Missam celebrarent, idem plane præstandum duximus tunc quum ad cl. mem. Joannem V. defunctum Lusitaniæ Regem misimus Altare a Nobis consecratum in Ecclesia S. Antonii Lusitanæ Nationis in Urbe; uti videre est ex Nostris litteris ad præfatum Regem datis die decima quinta Januarii 1745. jam typis evulgatis. Quod ipsum denique iterato præstitimus quoad Altare Assisiensis Basilicæ, Papale & ipsum declaratum: sanccivimus namque in Nostra Constitutione incipiente *Fidelis Dominus*, data sub annum 1754., inserenda *tom.* 4. *Bullarii Nostri*, qui nunc colligitur, & imprimitur, ne cui liceat in ipso sacra peragere mysteria sine expresso Indulto Apostolico; subindeque eadem io Constitutione

Ad quod Altare celebravit Episcop. nequit eodem die celebrare simplex Sacerdos sine ejus licentia.

Similis vigensque prohibitio celebrandi super Altaribus Pontific. trium Basilicarum Urbis.

Alia quædam Altaria extra Urbem simili privilegio donata.

de temporib. Ordination. e comunemente gli altri. E benchè unicamente si riferiscano al predetto testo *Cum in distribuendis*, e non facciano veruna menzione dalla lettera 22. del Pontefice Innocenzo III., non lasciano però d'esporre quanto può favorire al loro assunto; cioè che giusta le regole generali, non può l'inferiore porre le mani, ove il Superiore ha poste le sue. Dicono in oltre, che se in quel giorno, in cui il Vescovo ha celebrata la Messa sopra un Altare, non può nello stesso giorno un semplice Sacerdote celebrarla nello stesso, senza licenza del Vescovo, come si vede *nel Can. ult. de Consecrat. dist.* 2. con molto maggior ragione non potrà il Vescovo fare la sacra Ordinazione sopra l'Altare vivo, in cui il Pontefice Romano ha conferito il Sagramento dell'Ordine, sanza la di lui espressa licenza. Sappiamo, esservi fra gli Autori chi non ammette il sopradetto privilegio del Vescovo; asserendo, o non esservi mai stato, o essere stato tolto dalla contraria consuetudine: come può vedersi nel Pasqualigo *de Sacrificio novæ legis t.* 2. *qu.* 1236. Ma, prescindendo, che la comune opinione è in contrario, e che nelle Diocesi ben regolate il privilegio Vescovile è in una piena osservanza; per uscire da ogn' imbarazzo, e senza dipartirci dalla parità dell'Altare, diremo, che negli Altari Papali, che sono nelle Patriarcali di Roma non può veruno celebrare la Messa, senza che ciò gli sia concesso dal Romano Ponrefice con un Breve Apostolico; come si vede nel Libro *delle sacre Cerimonie*, attribuito a Cristoforo Marcello, *lib.* 3. *sect.* 1. *cap.* 11. e come anche viene accuratamente osservato dal nostro defunto Cappellano Monsignor Giorgi *nella sua Liturgia Romani Pontificis tom.* 2. *dissert.* 1. *cap.* 1. *num.* 4. e da Noi medesimi nella nostra Allocuzione, che facemmo, quando fu consecrato l'Altar maggiore della Basilica Liberiana, quale Allocuzione è stampata *nell'Appendice al tom.* 3. *del nostro Bollario*, ed è *la* 3. *al* §. 3. Nè ciò si restringe ai soli Altari delle Basiliche Patriarcali di Roma: perlochè, coll' esempio di quanto fece il Pontefice Sisto V. quando mandò in dono al Re Filippo II. di Spagna la Tavola dell' Altare da esso consacrata, sopra cui aveva celebrata la Messa, facendo la Canonizzazione di S. Diego, avendo designate le persone, alle quali concedeva, che potessero sopra lo stesso Altare dire la Messa, fu lo stesso fatto da Noi, quando mandammo alla ch. mem. del defunto Giovanni Re di Portogallo l'Altare da Noi consecrato nella Chiesa di S. Antonio, Nazionale de' Portoghesi in Roma, come può vedersi nella nostra lettera scritta al detto Re sotto il giorno 15. di Gennajo 1745. già data alle stampe. Il che pure finalmente è stato da Noi pratticato in ordine all'Altare della Basilica d'Assisi, dichiarato Papale; avendo nella nostra Costituzione, che incominicia *Fidelis Dominus*, spedita l'anno 1754. che sarà inserita *nel tom.* 4. *del nostro Bollario*, che si va radunando e stampando, stabilito, che veruno in esso non possa celebrare senza un espresso

Un semplice Sacerdote non può celebrare nello stesso giorno all'Altare dove prima ha celebrato il Vescovo, senza sua licenza.

Simile interdetto di celebrare sopra gli Altari Papali delle tre Basiliche di Roma.

Altri Altari fuor di Roma, che godono lo stesso privilegio.

so Indulto Apost. ed avendo poi nella stessa Bolla nominate le persone, alle quali concedevamo licenza di poter celebrare nel detto Altare la Messa, essendosi riconosciuto, che non era practicabile nella lotananza di Assisi da Roma, che chi poteva meritare di celebrare la Messa nel detto Altare per sua divozione, spedisse un Indulto particolare.

Si espone di nuovo, quali siano i precisi termini della questione presente.

§. 10. Fissato, ed ammesso, che chi anche *honoris causa* ha ricevuto dal Romano Pontefice l' Ordine inferiore, per esempio l'Ordine del Diaconato, non può ricevere dall'inferiore l'Ordine del Presbiterato, ma lo dee ricevere o dal Romano Pontefice, o da altri colla di lui licenza; succede ora il dover vedere, ed esaminare, se lo stesso debba dirsi di quello, che ha ricevuto dal Papa il Presbiterato, e che dee consecrarsi Vescovo; cioè, se la consecrazione in Vescovo debba farsi dal Papa, o da altri colla di lui licenza, non essendo ciò permesso all'inferiore. E qui ci pare di vedere, ch'ella grandemente ci compatisca, quasi che siamo in procinto d'entrare nel pelago delle questioni scolastiche, se il Vescovado sia Ordine distinto dal Presbiterato, se sia distinto *adæquate*, o pure *inadæquate*, se il Carattere, che nella consecrazione Vescovile s'imprime, sia Carattere distinto dal Carattere impresso nel Presbiterato, o pure sia un'estensione dello stesso: e ci pare di veder crescere la sua generosa compassione verso di Noi, considerando, che dovremo esaminare un fatto istorico, che può molto contribuire al rischiarimento delle sopradette intrigate questioni scholastiche; ed è, se sia mai legittimamente stato promosso al Sommo Pontificato, o al Vescovado, chi non era Prete, ma semplice Diacono, senza prima ordinarlo Prete, e conferendogli semplicemente la consecrazione Vescovile, in sequela della massima, che la consecrazione Vescovile comprenda in se *eminenter*, come si dice, la collazione dell' Ordine Presbiterale: nella qual celebre controversia Enea Vescovo di Parigi nel suo Libro *adversus objectiones Græcorum*, *pag.* 210. appresso Luca d' Achery *nel tom.* 7. *dello Spicilegio pag.* 148. fu il primo, che per rispondere all'obbiezione de' Greci, della quale parleremo in appresso, aderì alla parte affermativa, alla quale pure hanno aderito il Padre Mabillon *ne' suoi Commentarj all'Ordine Romano nel tom.* 2. *del Museo Italiano pag.* 119. il Martene *de antiquis Ecclesiæ Ritibus al lib.* 1. *cap.* 8. *art.* 3. *num.* 10. il Pagi *nel Breviario Romanorum Pontificum nella Vita di Sabiniano Pontefice*, il Sandini *nelle note alla Vita di S. Leone Magno*: e la negativa, è bravamente sostenuta dal Morino *de Sacris Ordinationib. part.* 3. *exercit.* 11. *cap.* 2. ove così scrive: *Nullum extat exemplum Episcopatus non Presbytero collati*: e lo stesso viene asserito dal Juenin *de Sacramentis dissert.* 8. *de Sacramento Ordinis in communi*, *qu.* 8. *cap.* 4. ed ecco le di lui parole: *Nulli unquam collatus fuit Episcopalis Ordo*, *nisi qui Presbyterali jam insignitus esset*: e questa stessa sentenza resta pienamente confermata dall'erudito Sacerdote Catalano, ancor vivente, *ne' suoi*

Questioni agitate nelle scuole intorno all' Ordine Episcop. e di lui Carattere

Questione Istorica, se siasi mai fatto Vescovo un Diacono, senza prima ordinario Prete, diversità d'opinioni.

ne Personas designavimus, quibus offerendi ad præfatum Altare Sacrificii facultatem indulgebamus. Animadversum namque fuit, pro ea, quæ est inter Assisium & Urbem distantia, fieri nullo modo posse, ut qui dignus haberi poterat celebrandi ex religioso quodam affectu ad predictum Altare, peculiare indultum obtineret.

Status repetitur præsentia quæstion.

§. 10. Constituto autem, datoque, ut qui etiam *honoris causa* a Romano Pontifice recepit inferiorem Ordinem, puta, Diaconatum, non possit ab Inferiore ad Presbyteratus Ordinem promoveri, sed a Romano Pontifice, vel alio, de illius tamen licentia, sit promovendus; investigandum expendendumque superest, num idem affirmari debeat de eo, qui ordinatus Presbyter a Pontifice, consecrandus est in Episcopum, nimirum, an consecratio in Episcopum sit a Pontifice, vel alio per ipsum delegato peragenda, quod Inferiori id agere non liceat. Hic autem Nobis videris vehementer causa nostra commoveri, quasi ingressi simus immensum pelagus Scholasticarum quæstionum, an scilicet Episcopatus sit Ordo a Presbyteratu distinctus, num *adæquate*; vel potius *inadæquate* distinctus, num Character in Episcopali Consecratione impressus alius sit a Charactere impresso in susceptione Presbyteratus, vel potius sit ejusdem extensio; eoque vehementius causa Nostra commoveri videris, perpendens animo, investigandum Nobis fore historicum factum, quod conferre plurimum poterit ad præfatas involutas Quæstiones Scholasticas elucidandas; estque illud; an fuerit unquam ad Summum Pontificatum, vel ad Episcopatum canonice promotus, qui Presbyter non esset, sed simplex Diaconus, antea ipsi non collato Presbyteratu, sed tantummodo eidem ministrata Episcopali Consecratione, ex ea persuasione, quod insit videlicet Episcopali Consecrationi *eminenter*, ut ajunt, collationem Ordinis Presbyteralis: de qua quidem celebri controversia, Æneas Parisiensis Episcopus in suo libro *adversus objectiones Græcorum pag.* 210. apud Lucam de Achery *tom.* 7. *Spicilegii pag.* 148. primus ad refellendam Græcorum objectionem, de qua inferius redibit sermo, in partem affirmantem concessit, cui quoque adhæsere Pater Mabill. *in suis commentariis ad Ordinem Roman. tom.* 2. *Musei Italici pag.* 119. Martene *de Antiquis Ecclesiæ ritibus lib.* 1. *cap.* 8. *art.* 3. *n.* 10. Pagi *Breviario Romanorum Pontificum*, *in Vitam S. Sabiniani Pontificis*, Sandini *in notis ad Vitam S. Leonis Magni*. Negantem vero viriliter tuentur Morinus *de Sacris Ordinationibus part.* 3. *exercit.* 11. *cap.* 2. ubi hæc scribit: *Nullum extat exemplum Episcopatus non Presbytero collati*. Idipsum asseritur a Juenin *de Sacramentis dissert.* 8. *de Sacramento Ordinis in communi*, *quæst.* 8. *cap.* 4. cujus hæc sunt verba *Nulli unquam collatus fuit Episcopatus Ordo*, *nisi qui Presbyterali jam insignitus esset*. Hæcque ipsa sententia solide confirmatur ab erudito Sacerdote Catalano, vel nunc in humanis agente, *in suis elegantibus commentariis ad Pontificale Romanum tit.* 13. *de Consecratione Electi in Episcopum* §. 7. *num.* 3. At Nos ea persuasione

Scholast. quæstion. de Ordine & Charactere Ep.

Historica quæstio, an unquam Diaconus, non suscepto prius Presb. fuerit consecratus Episc. ne discrepantes Auctorum sentent.

ANNO 1756.

ne ducimur, posse quæstionem enodare, atque dirimere, intactis omnino relictis Scholasticis controversiis; ipsa etiam declinata provincia inquirendi in factum historicum, de quo siquid deberemus attingere, assereremus, haud ita certum esse; quemadmodum non nemo sibi blanditur, Diaconos electos in Pontifices, vel Episcopos, non recepisse Presbyteralem ordinem, antequam consecrarentur Episcopi, sed a Diaconatu ad Pontificatum, vel Episcopatum, per solam Episcopalem Consecrationem conscendisse.

Rationes pro sententia negante.

§. 11. Etenim (liceat hic leviter attingere, nec plane inopportuna digressione nonnihil immorari) etsi commemorentur plures, qui simplices Diaconi, primis octo Ecclesiæ seculis, fuerunt in Summos Pontifices electi, atque iisdem seculis multos etiam adinvenire sit Diaconos, qui Episcopi evasere, uti noscitur ex *Diurno Romanorum Pontificum* edito ab Holstenio, quod opus censetur seculi septimi; quod factum est ob gerendorum negotiorum participationem, quam sibi Diaconi, ac præsertim Archidiaconi, in Pontificatus, vel Episcopatus administratione sumebant, quemadmodum perbelle advertit Papebrochius *in Conatu in Vitam S. Leonis*, pergitque Garnerius *in suis notis ad citatum Diurnum Romanorum Pontificum cap. 3. tit. 3.* neque in Vitis Diaconorum, qui Pontifices facti sunt, mentio occurrat de collato ipsis Presbyterali Ordine ante Consecrationem Episcop. ex hoc tamen antecedenti nunquam inferri tuto poterit, non fuisse iisdem ante Consecrationem Episcopalem collatum Ordinem Presbyteratus, imo vero locum habet præsumptio, commemoratis priori veluti extremo, Diaconatu nimirum, nec non posteriori, scilicet Episcopatu, non fuisse neglecta intermedia, ac proinde ipsam Presbyteratus collationem.

Affirmantium objectio, congruaque ejusdem solutio.

§. 12. Advertunt quidem accurati, eruditique oppositæ sententiæ propugnatores, cum Photius cætera inter objecta in Ecclesiam Latinam proposita, hoc quoque inseruisset, Episcopos assumi ex Diaconis, non collato ipsis antea Presbyteratu; post Photii objectionem, in electionibus Diaconorum in Pontifices, conspici perspicue expresseque adnotatum, fuisse ipsis, ante Papalem Consecrationem, collatum Ordinem Presbyteratus. At ne id quidem satis, ut tuta fiat assumptio; reponi namque verosimilius potest, Photium tot inter falsas criminationes adversus Latinam Ecclesiam excogitatas, eam quoque proposuisse, Diaconos nimirum injungi Episcopos, non collato ipsis antea Presbyterali Ordine; criminationis causa nimirum exinde per ipsum derivata, quod videret, in actis electionis Diaconorum ad Summum Pontificatum, vel ad Episcopatum, nullam fieri mentionem de collato Presbyteratu; ideoque ad ipsam quoque incursationis speciem removendam, existimatum fuisse peropportunum in historica narratione Electionis Pontificum & Episcoporum, qui antea Diaconi erant, me-

PONT. A. XVII

suoi belli *Commentarj al Pontificale Romano tit. 13. de Consecratione electi in Episcopum §. 7. num. 3.* Ma noi ci lusinghiamo di poter discorrere, e risolvere il proposto quesito, senza punto entrare nelle spinose questioni scolastiche, e senza l'impegno di dover assumere l'esame del fatto istorico: nel quale quando dovessimo entrare, diressimo, non esser cosa tanto sicura, quanto taluno si lusinga, che i Diaconi eletti Papi, o Vescovi, non abbiano prima della consecrazione Vescovile preso l'Ordine Presbiterale, ma siano dal Diaconato passati al Papato, o al Vescovado, colla sola consecrazione Episcopale.

Ragioni che favoriscono l'opinione negativa.

§. 11. Imperocchè (sia qui lecito il notar di passaggio ed il far una non affatto importuna digressione) sebbene si ritrovano molti, ch'erano semplici Diaconi, e che ne' primi otto secoli della Chiesa furono eletti Sommi Pontefici, ed anche ne' detti secoli si ritrovino molti Diaconi fatti Vescovi, come si vede *nel Diurno de' Romani Pontefici*, stampato dall'Holstenio, Opera del secolo settimo; il che deriva dall'ingerenza, che avevano i Diaconi, e particolarmente gli Archidiaconi, nel governo del Ponteficato, o del Vescovado, come molto bene osserva il Papebrochio *nel Conato sopra la Vita di S. Leone*, e prosiegue il Garnerio *nelle sue note sopra il citato Diurno de' Romani Pontefici al cap. 3. tit. 3.* e nelle Vite de' Diaconi fatti Papi non si faccia menzione dell'Ordine Presbiterale conferito ad essi prima della consecrazione Vescovile; da questo antecedente però non può mai inferirsi una sicura conseguenza, che ad essi prima della consecrazione Vescovile non fosse conferito il Presbiterato: anzi ha luogo la presunzione, che, fattasi menzione del primo estremo, cioè del Diaconato e dell'altro estremo, cioè del Vescovado, non si siano trascurati gli atti intermedj, e per conseguenza la collazione del Presbiterato.

Objeziona di chi tiene l'affermativa, e sua risposta.

§. 12. Riflettono, è vero, gli accurati, ed eruditi difensori del contrario parere, che, avendo Fozio fra le altre opposizioni fatte contra la Chiesa Latina, inserita ancor quella, che si eleggevano i Vescovi, ch'erano Diaconi, senza prima farli Preti, dopo l'opposizione di Fozio si vede nell'elezione de' Diaconi in Papa chiaramente ed espressamente riferito, che prima della consecrazione Papale, si era loro conferito l'Ordine Presbiterale. Ma ciò nemmeno basta per assicurare l'assunto; potendosi sempre con molta probabilità replicare, che Fozio fra tante altre false accuse proposte contra la Chiesa Latina, proponesse ancor quella, che i Diaconi si facevano Vescovi, senza prima dar loro l'Ordine Presbiterale; che il fondamento dell'accusa fu per appunto da esso ricavato dal vedere, che negli atti dell'elezione de' Diaconi al Sommo Pontificato, o al Vescovado, non si parlava della collazione del Presbiterato; e che però, per levare anche l'apparente pretesto, che diede fomento all'accusa, fosse creduto bene il far memoria nella Storia dell'elezione de' Papi, e de' Vescovi, che erano Diaconi, dell'

dell'Ordine Sacerdotale ad essi conferito; riflessioni per lo meno probabili, e che escludono l'avanzata sicurezza, che i Diaconi si eleggevano Papi, e Vescovi, senz'aver prima ricevuto l'Ordine Presbiterale.

Si corrobora la risposta con un argomento preso dall'intelligenza d'una legge del tutto simile.

§. 13. Il sacro Concilio di Trento *alla Sess. 22. cap. 2. de Reform.* stabilisce, che non possa uno esser eletto in Vescovo, che prima non sia stato sei mesi nell'Ordine Sacro: *Quicumque posthac ad Ecclesias Cathedrales erit assumendus, is non solum natalibus, ætate, moribus, vita, ac aliis, quæ a sacris Canonibus requiruntur, plene sit præditus, verum etiam in Sacro Ordine antea, saltem sex mensium spatio, constitutus:* e non passando il Concilio più oltre, e non dicendo, che il sopradetto, prima di ricevere la consecrazione Vescovile, prenda il Diaconato, e Presbiterato; chi sarà mai, che ardisca di dire, potersi in sequela del Concilio di Trento far Vescovo un Suddiacono, o essersi fatti Vescovi i Suddiaconi, senza prima aver ricevuto il Diaconato, e l'Ordine Presbiterale? Ciascheduno dirà, essersi il Concilio contentato d'indicare lo stato, in cui doveva ritrovarsi chi doveva esser Vescovo, e non aver creduto di dover in quella congiuntura esprimere gli altri Ordini Sacri, che doveva ricevere prima della consecrazione Vescovile.

Si accresce la forza all'argomento con un'altra similitudine.

§. 14 Di più, molti e molti anni dopo il Concilio di Trento essendosi introdotto il costume di mettere nella Bolla del Suddiacono, che si elegge al Vescovado, le seguenti parole, che prima non v'erano: *Tecum, ut Ecclesiæ N. præfici, illique præesse, ipsamque in spiritualibus, & temporalibus regere, & gubernare, ac munus consecrationis prædictum, postquam tamen ad Sacros Diaconatus, & Presbyteratus Ordines te promoveri feceris &c.:* come può vedersi nel Riganti *ad regul. 24. Cancellariæ tom. 2. §. 1. num. 17.* chi sarà mai, che, vedendo nella Bolla le accennate parole, che prima non v'erano, avrà il coraggio di dire, che fra il tempo del Concilio di Trento, e l'altro, in cui s'incominciò ad inserire la sopradetta formola nella Bolla, i Suddiaconi si facessero Vescovi senza prima aver ricevuto il Diaconato, ed il Presbiterato? Ciascheduno dirà, essersi per maggiore accuratezza voluto esprimere nella Bolla ciò, che prima non si esprimeva, ma si supponeva.

Fondamenti, su de'quali, lasciate da parte le dispute indicate, appoggia la decisione della presente questione.

§. 15. Ma, ritornando al nostro proposito, e memori di quanto abbiamo poc'anzi detto, di risolvere il proposto quesito, senza punto entrare nelle spinose questioni scolastiche, e senza formalmente assumere l'esame del sopradetto fatto istorico, diremo, che tolte di mezzo l'elezioni, che una volta si facevano ai Vescovadi dai Canonici della Chiesa vacante, in sequela de' gravi disordini, che in esse seguivano, e riassunta l'antica precedente disciplina, che la provista de' Vescovadi si faccia dalla Santa Sede; salvi però i Concordati fatti con alcune Nazioni, ne'quali, ammesse le elezioni, si riserva la conferma d'esse al Sommo Pontefice; resta devoluto al Papa il diritto di consecrare i Vescovi, o di deputare chi fac-

meminisse Sacerdotalis Ordinis iisdem collati: quæ quidem animadversiones ut minimum probabiles multum detrahunt jactatæ certitudini, Diaconos quondam consuevisse in Pontifices, Episcoposve, Ordine Presbyterali non suscepto, consecrari.

Data responsio confirm. proposito simillimæ sanctionis exemplo.

§. 13. Sacro Tridentino Concilio *Sess. 22. cap. 2. de Reform.* cavetur, ne eligi quisquam possit Episcopus, qui sex antea mensibus non fuerit sacro Ordine initiatus; *Quicunque posthac ad Ecclesias Cathedrales erit assumendus, is non solum natalibus, ætate, moribus, vita, ac aliis, quæ a sacris Canonibus requiruntur, plene sit præditus, verum etiam in sacro Ordine antea saltem sex mensium spatio, constitutus.* Cumque ulterius non progrediatur Concilium, nec edicat, electum hujusmodi, antequam Consecrationem recipiat Episcopalem, ordinandum Diaconum & Presbyterum; quis unquam auserit asserere, ex Tridentini sanctione, Subdiaconum fieri posse Episcopum, aut unquam Subdiaconos consecratos fuisse Episcopos, Diaconatu, ac Ordine Presbyterali non suscepto? Imo vero quisque consentiet, satis fuisse Concilio innuere, quo gradu esse deberet assumendus in Episcopum, nec censuisse, exprimendos tunc cæteros sacros Ordines, quibus erat ante Episcopalem consecrationem initiandus.

Confirm. opportunissima alia similitudine argum.

§. 14. Ad hæc, cum post plures annos a Tridentino Concilio obtinuerit stylus inserendi in Bulla data ad Subdiaconum Electum in Episcopum, sequentia verba, antea prætermissa: *Tecum, ut Ecclesiæ N. præfici, illique præesse, ipsamque in spiritualibus, & temporalibus regere, & gubernare, ac munus Consecrationis prædictum, postquam tamen ad Sacros Diaconatus, & Presbyteratus Ordines te promoveri feceris &c.* uti videre est apud Rigantium *ad regul. 24. Cancellariæ tom. 2. §. 1. num. 17.* Quis unquam in Bulla perlegens prædicta verba antea non adhibita, tam fidenti animo erit, ut asserat, intermedio tempore, inter Concilium Tridentinum, invectamque praxim inserendi in Bulla præmemoratam formulam, Subdiaconos consecrari consuevisse Episcopos, non præsuscepto Diaconatu & Presbyteratu? Fatebitur quisque, placuisse ex accuratiori quodam studio id in Bulla exprimere, quod antea non exprimebatur quidem, sed pro indubio certoque habebatur.

Fundam. quibus, prætermissis indicatis controversiis, præsens quæstio dirimitur.

§. 15. Verum, rem Nostram repetentes, retinentesque, quod mox supra sumus polliciti, velle Nos propositum quæsitum dirimere, intactis penitus relictis Quæstionibus Scholasticis satis involutis, prætermissoque accurato examine præfati historici facti, dicemus, sublatis Electionibus olim celebrari solitis a Canonicis vacantis Ecclesiæ, ob gravia inde profluentia incommoda, restitutaque veteri disciplina, providendi Episcopatibus per Apostolicam Sedem; salvis tamen Concordatis initis cum aliquibus Nationibus, in quibus, retentis Electionibus, earum confirmatio reservatur Romano Pontifici; in eumdem quoque recidit jus consecrandi Episcopos, vel constituendi delegatos ad Consecrationem peragendam; etsi su-

Anno 1756.

Quidquid vetustior. temporib. obtinuer. nunc Ep. consecr. est Papæ reservata.

perioribus sæculis Suffraganeorum consecratio esset Metropolitæ reservata, nec manus in ea apponeret Summus Pontifex, præterquam si quandoque Metropolitæ injustæ Suffraganeum consecrare abnueret, veluti noscitur ex *Rhemensi historia* Frodoardi, atque etiam ex Annalibus Cardinalis Baronii *ad annum Christi* 885. ubi cum Pontificem Stephanum VI. appellasset electus ad Episcopatum Lingonensem, retulissetque, Lugdunensem Archiepiscopum Metropolitam suum detrectare, ipsi consecrationis munus impertiri, præmissis iteratis monitionibus, ut imploratam Consecrationem perageret ipsoque Archiepiscopo in sua contumacia obfirmato, Pontifex, usus competenti sibi in universam Ecclesiam auctoritate, in Episcopum eumdem consecravit. Vigens nunc temporis disciplina describitur a Gonzalez *in Cap. Nec Episcopus*, *num. 6. de temp. Ordinat.*, per hæc verba. *Hodie consecratio Episcoporum, non ex Metropolitani jussu, sed Pontificis mandato fit; cum enim Romanus Pontifex sibi reservaverit Cathedralium Ecclesiarum collationem, similiter ab ejus libito pendere voluit Episcoporum consecrationem:* quod ipsum in Pontificali Romano quoque accurate describitur, *tit. de consecrat. electi in Episcopum*, hæcque sunt verba: *Nemo consecrari debet, nisi prius constet Consecratori de commissione consecrandi, sive per litteras Apostolicas, si sit extra Curiam, sive per commissionem vivæ vocis oraculo a Summo Pontifice consecratori factam, si consecrator ipse sit Cardinalis:* pergitque Schmier *tom. 1. Jur. lib. 1. tract. 3. cap. 1. num. 569. Moderno jure consecratio Episcoporum, & Archiepiscoporum, Summo Pontifici reservata est; & ab eo specialiter delegandam esse, communiter dicitur.*

Regula in delegandis Suffrag. & Metrop. consecr. præscript. a Bened. XIII.

§. 16. Munificus Nobis Pontifex Benedictus XIII. curavit pro viribus intactum servare jus Pontificium, salvo, vel certe quominus fieri potuit imminuto veteri jure Metropolitico expresso *in Cap. Si Archiepiscopus & in Cap. Nec Episcopus, de temporib. Ordinationum*: quoad consecrationem Suffraganeorum. Itaque cum animadvertisset, consuetam Bullam, qua absentibus Episcopis fit facultas suscipiendi consecrationem, conceptis hisce verbis expressam esse: *Cuicumque, quem malujssent, Catholico Antistiti, gratiam & communionem Sedis Apostolicæ habenti*: jussit Mandatum *de consecrando*, quod Suffraganeo Episcopo concederetur, imposterum dirigi ad ejus Metropolitanum, tributa simul ipsi facultate, si aliquo detineretur impedimento subdelegandi alium sibi benevisum Episcopum: casu autem sese offerente consecrandi Metropolitam, constituit, ut Mandatum *de consecrando* antiquiori Episcopo Suffraganeo inscriberetur, superaddita facultate, aliquo superaccedente impedimento, eum, quem maluisset Episcopum, substituendi. Verum tot tantæque excitatæ expostulationes, & querelæ, non solum propter incommoda, sed & ob sumptus necessario subeundos, si Suffraganeo adeundus fuisset suus Metropolita, ut consecraretur, vel Metropolitæ Suffraganeus per ipsum consecrandus, ut quum Nos nul-

lis

Pont. A. XVII.

Che che ne fosse anticamente, in oggi la consecrazione de' Vescovi è riservata al Papa.

cia la Consecrazione: ancorchè ne' secoli precedenti, la consecrazione de' Suffraganei fosse riservata al loro Metropolitano, nè il Sommo Pontefice vi s'ingerisse, se non nel caso, in cui il Metropolitano ingiustamente ricusasse di consecrare il suo Suffraganeo, come si vede *nella Storia Remense* di Frodoardo, ed anche negli Annali del Cardinale Baronio *all' anno di Cristo* 885., ove, essendo ricorso al Pontefice Stefano VI. l'eletto al Vescovado Lingonense, ed avendogli esposto, che l'Arcivescovo di Lione, suo Metropolitano, ricusava di consecrarlo; dopo averlo più volte ammonito di fare la richiesta consecrazione, e persistendo l'Arcivescovo nella sua contumacia, esso, servendosi della sua autorità nella Chiesa universale, lo consecrò Vescovo. La corrente disciplina viene descritta dal Gonzalez *nel Cap. Nec Episcopus*, *al num. 7. de temporib. Ordinat.* ed ecco le di lui parole: *Hodie consecratio Episcoporum, non ex Metropolitani jussu, sed Pontificis mandato fit; cum enim Romanus Pontifex sibi reservaverit Cathedralium Ecclesiarum collationem, similiter ab ejus libito pendere voluit Episc. consecrationem:* il che pure è pontualmente espresso nel Pontificale Romano *al tit. de consecrat. electi in Episcopum*, ed eccone le parole: *Nemo consecrari, debet, nisi prius constet Consecratori de commissione consecrandi, sive per literas Apostolicas, si sit extra Curiam, sive per commissionem vivæ vocis oraculo a Summo Pontifice consecratori factam, si consecrator ipse sit Cardinalis:* e prosiegue lo Schmier *tom. 1. Jur. lib. 1. tractat. 3. cap. 1. num. 569. Moderno jure consecratio Episcoporum, & Archiepiscoporum, Summo Pontifici reservata est; & ab eo specialiter delegandam esse, communiter dicitur.*

Metodo prescritto da Benedetto XIII. nel delegare la consecrazione delli Suffraganei, e Metropolitani.

a. 16. Il Pontefice Benedetto XIII. nostro Benefattore, fece quanto potè per mantenere il diritto Papale, senza recare, o col recare il minore possibile pregiudizio all'antico jus Metropolitico, espresso *nel Cap. Si Archiepiscopus*, e *nel Cap. Nec Episcopus, de temporibus Ordinationum*, rispetto alla consecrazione de' Suffraganei: ed avendo osservato, che la solita Bolla, in cui si concede ai Vescovi assenti il ricevere la consecrazione, era concepita colle seguenti parole: *Cuicumque, quem maluissent, Catholico Antistiti, gratiam, & communionem Sedis Apostolicæ habenti*: ordinò, che il Mandato *de consecrando*, che si concedeva ad un Vescovo Suffraganeo, in avvenire si dirigesse al suo Metropolitano, colla facoltà ad esso, in caso d'impedimento, di poter sostituire un altro Vescovo, che a lui fosse piaciuto; e succedendo il caso della consecrazione del Metropolitano, stabilì, che il Mandato *de consecrando* si dirigesse al Vescovo Suffraganeo più antico, colla facoltà ad esso, in caso d'impedimento, di sostituire quel Vescovo, che gli fosse piaciuto. Ma furono tali, e tanti i reclami e le querele, che si eccitarono, non meno per gl'incomodi, che per le spese, che sarebbero state necessarie, se il Suffraganeo avesse dovuto andare a ritrovare il suo Metropolitano, per essere consecrato, o se il Metropolitano avesse dovu-

to

to andare a ritrovare il suo Suffraganeo per consecrarlo, che ascesi senza verun nostro merito al Sommo Pontificato, ritrovammo rimessa in piedi l'antica formola, giusta la quale, come si è detto, il Mandato *de consecrando* si dirigge a quel Vescovo, che vien prescelto da quello, che dee consecrarsi. Nè a Noi è stato permesso il far'altro, che il dare qualche regola alle consecrazioni de' Vescovi, che si fanno in Roma; avendo stabilito, che il Consecrando, a cui, secondo il solito, si dà la facoltà di eleggere il Consecratore, debba eleggere o uno de' Cardinali insignito del Carattere Vescovile, o uno de' quattro Patriarchi per lo più residenti in Roma, cioè o quello di Costantinopoli, o quello d'Alessandria, o quello di Antiochia, o quello di Gerusalemme; eccettuato solo il caso, in cui veruno de' predetti, il che è assai difficile che succeda, accettasse di fare la consecrazione; essendosi in queste circostanze data al Vescovo Consecrando la licenza di ricorrere a qualunque altro Arcivescovo, o Vescovo, per riceverne da esso la consecrazione. Nè in queste nostre ordinazioni ci siamo scordati de' Metropolitani; avendo stabilito, che, ritrovandosi in Roma il Metropolitano, ed il di lui Suffraganeo, non sia commessa a verun altro, che al Metropolitano, la consecrazione del Suffraganeo.

Nuova regola prescritta dal S. Pontefice per la consecrazioni dei Vescovi, che si fanno in Roma.

Si conclude esser diritto privativo del Papa il consecrare per se stesso, o per mezzo di un suo Delegato, in qualunque caso i Vescovi, e perciò restar superfluo l'esame delle questioni promosse.

§. 17. Comprova questa Istorica narrativa, che, essendo riservata al Papa la consecrazione del Vescovo, o abbia questo ricevuto il Presbiterato dal Sommo Pontefice, o dal suo Vescovo, è oggidì diritto privativo Papale il consecrare, o deputare altri, che consacri; e che perciò resta affatto estranea la controversia, se, siccome chi è stato fatto Diacono dal Papa, non può, che da esso, o da altri con sua licenza, esser promosso al Presbiterato, debba dirsi lo stesso rispetto al Sacerdote ordinato dal Papa, che si fa Vescovo, cioè che la di lui consecrazione in Vescovo debba farsi unicamente dal Papa, o da altri per sua commissione. Restano in oltre estranee le controversie scolastiche sopra il Vescovado, se sia Ordine distinto dal Presbiterato, se il Carattere, che in esso s'imprime, sia distinto dall'impresso nel Presbiterato, o sia estensione dello stesso; e nella medesima classe dee riporsi la questione istorica, se i Diaconi si siano mai fatti Papi, o Vescovi, senza prima aver ricevuto l'Ordine Presbiterale: essendovi di mezzo una legge positiva, che riserva al Sommo Pontefice la consecrazione de' Vescovi, o sia, o non sia il Vescovado un'Ordine distinto dal Presbiterato, o il Carattere, che in esso s'imprime, sia differente, o sia estensione dell'impresso nel Presbiterato, o siansi, o non siansi altre volte fatti Papi, o Vescovi, i Diaconi, senza prima essere stati ordinati Preti, per la ragione, che nel Vescovado *eminenter* si contenga il Presbiterato: non dovendo, nè potendo simili questioni porre verun ostacolo al jus di consecrare i Vescovi, devoluto, come si è detto, al Papa: e potendo semplicemente aver luogo alle medesime sopra le consacrazioni fatte; non es-

lis licet Nostris suffragantibus meritis, ad Summum Pontificatum fuimus evecti, restitutam invenerimus veterem formulam, juxta quam, uti prædictum est, Mandatum *de consecrando* ad eum dirigitur Episcopum, quem sibi consecrandus elegit. Nec Nobis aliud quidquam datum, quam aliquid præscribere circa Episcoporum consecrationes, quæ in Urbe peraguntur; statuimus namque, Consecrandum, cui facultas fit eligendi Consecratoris, seligere debere aut unum ex Cardinalibus Episcopali Charactere insignitum, aut aliquem ex quatuor Patriarchis plerumque in Urbe residentibus, scilicet vel Constantinopolitanum, vel Alexandrinum, vel Antiochenum, aut Hierosolymitanum; eo tantum excepto casu, quo nemo ex præfatis, quod perdifficile est, oblatum sibi consecrationis peragendæ munus acceptum haberet; in hac quippe casus hypothesi, facta est Episcopo Consecrando facultas adeundi alium quemcumque Archiepiscopum, Episcopumve, qui ei consecrationem impenderet. Neque in his edendis sanctionibus excidit Nobis Metropolitarum memoria; cum constituerimus, ne, si in Urbe præsentes sint Metropolita, ejusque Suffraganeus, consecratio Suffraganei cuiquam, præter quam suo Metropolitæ, delegetur.

Nova Methodus a Pontifice præfinita consecrationibus Episcoporum in Urbe peragendis.

Ex præmissis concluditur, indiscriminatim Episcoporum consecrationes ad Papam spectare, ideoque superfluum, prænotatas quæstiones agredi.

§. 17. Evincit historica hæc narratio, quandoquidem Episcopi, sive a Summo Pontifice, sive a proprio Episcopo in Presbyterum ordinati, Consecratio est Summo Pontificibus reservata, nunc temporia jus esse Pontificibus præcipuum, consecrationem Episcopalem peragere, vel aliis eam peragendam delegare; ideoque omnino extraneam fieri quæstionem, num, sicuti ordinatus Diaconus a Pontifice, ab uno tantummodo Pontifice, vel ab alio ex ejusdem Mandato potest ad Presbyteratum promoveri, idem pronunciandum sit de Sacerdote per Pontificem ordinato, qui inaugurandus est Episcopus, nimirum hujus quoque consecrationem a Papa tantummodo, sive ab alio per ipsum delegato, esse perficiendam. Extraneæ itidem fiunt quæstiones scholasticæ de Episcop. sit ne ille Ordo distinctus a Presbyt. an impressus per ipsum character alius sit a charactere impresso in susceptiona Presbyteratus, vel sit ejusdem ampliatio, extensioque; eodemque loco habenda est quæstio historica num Diaconi fuerint unquam ad Summum Pontificatum, vel Episcopatum assumpti, non præsuscepto Presbyterali Ordine: positiva quippe lex viget, reservans Pontifici Maximo Episcoporum consecrationes, sive Episcopatus Ordo distinctus sit a Presbyteratu, sive non; & impressus in eo suscipiendo character alius sit, vel potius ampliatio characteris per Presbyteratum impressi; fuerintve alias, vel non fuerint inaugurati Pontifices, seu Episcopi, Diaconi non antea Sacerdotes ordinati, ob eam rationem, quod in Episcopatu *eminenter* contineatur Presbyteratus. Hujusmodi enim quæstiones nullum præstare possunt impedimentum juri consecrandi Episcopos, ad Pontificem, uti prædictum est, devolutum, iisdemque locus tantummodo erit quoad pera-

 ctas

ctas consecrationes: quum nemo prohibeat disceptare, num Episcopatus sit Ordo a Presbyteratu distinctus, an character in Episcopali consecratione impressus differat, vel potius sit ampliatio quædam characteris in collatione Presbyteralis Ordinis impressi, itidemque an vetustioribus temporibus a Diaconatu factus sit transitus ad Episcopatum, Ordine Presbyterali non antea suscepto.

Accomodatissimo exemplo res illustratur.

§. 18. Res Nobis videtur satis perspicua: at quoties ad eandem vel magis illustrandam exemplo aliquo opus esset, illud minime desideraretur. Fuit alias instituta quæstio, an qui a Pontifice Ordinem suscepisset, exemptus propterea maneret a jurisdictione proprii Episcopi: & Pontifex Innocentius III. io sua Decretali *Per tuas, de majoritate, & obedientia*, negativum edidit responsum: *Ad quod breviter respondemus, quod, etsi decens sit, ut illis, quantum convenit, a te inter alios tibi subditos deferatur, quos benignitas Apostolica collatione ipsius Ordinis honoravit, per eam tamen ab obedientia, quam alias tibi debent, minime absolvuntur*. Hac sublata quæstione, alia in medium prolata est; nimirum, an præservata ab Innocentio III. obedientia eousque pertingeret, ut si Ordinatus a Pontifice esset a collato sibi Ordine suspendendus vel deponendus, præstari id posset ab Episcopo, vel potius esset Pontifici reservatum. Glossa, Innocentius, aliique apud Joannem Andream *in suis Commentariis in Cap. per tuas, n. 5. de majoritate, & obedientia*, docent præstari id non posse ab Episcopo: Oppositæ sententiæ adhærent Abbas *num.* 2. Felinus *col.* 1. Layman *ad præcitatum Capitulum*. Hallier autem *par. 2. sect. 5. cap. 3. art. 9. §. 1. num. 6.* mediam quamdam sequitur viam: censet nimirum, debere Episcopum conficere processum, & ad Pontificem transmittere, ut ipse in eum, quem ordinavit, sententiam proferat; id ita exposcente obsequio Summo Pontifici exhibendo. Hoc posito, si, ob prænotatam opinionum varietatem de Ordinato a Pontifice in Diaconum, vel Presbyterum, quoties res est de eo suspendendo, vel deponendo ab Ordine suscepto, exposceret quisquam, quomodo transigendum sit negotium, quoties consecratus a Pontifice Episcopus, suspendi, deponive promereretur, nulla interposita mora quisque responderet, unius Pontificis esse suspensionis, vel depositionis pœnam irrogare; cum sacris Canonibus, sacroque Concilio Tridentino cautum sit *cap. 8. Sess. 13. de Reform.* ut Episcoporum causæ, in quibus pro criminis objecti qualitate, comparere debeant, coram Pontifice Maximo referantur, & terminentur, sive fuerint Episcopi ab ipso consecrati, sive ab alio quocunque per ipsum ad id delegato. Idipsum igitur, & in hac facti specie statuendum est, jus esse præcipuum Romani Pontificis peragere per se, vel aliis peragendam delegare Consecrationem Episcopi sive a Pontifice, sive ab Ordinario suo in Presbyterum ordinati; urgente quoad utramque facti speciem eadem ratione, intermediæ legis peculiaris, perspicuis verbis conceptæ, omnemque submoventis controversiam.

essendovi chi impedisca il questionare, se il Vescovado sia un Ordine distinto dal Presbiterato, se il Carattere impresso nella consecrazione Vescovile sia differente, o sia un' estensione del Carattere impresso nella collazione dell'Ordine Presbiterale, come pure, se ne' tempi da noi remoti siasi dal Diaconato passato al Vescovado senza prima aver ricevuto l'Ordine Presbiterale.

Si pone in chiaro il tutto con una parità propriissima.

§. 18. L'affare ci sembra assai chiaro: ma, quando vi fosse bisogno di qualche esempio per renderlo sempre più chiaro, esso non mancherebbe. Fu promossa in altri tempi la questione, se avendo taluno ricevuto dal Papa l'Ordioe, restasse perciò sottratto dalla giurisdizione del suo Vescovo; ed il Pontefice Innoc. III. nella sua Decretale *Per tuas, de majoritate, & obedientia*, rispose di nò: *Ad quod breviter respondemus, quod, etsi decens ut illis, quantum convenit, a te inter alios tibi subditos deferatur, quos benignitas Apostolica collatione ipsius Ordinis honoravit, per eam tamen ab obedientia, quam alias tibi debent, minime absolvuntur*. Sopito questo punto, ne fu posto sul tavoliere un altro, e fu, se l'obbedienza preservata da Innocenzo III. arrivasse a tal segno, che, meritando l'ordinato dal Papa d'esser sospeso, o deposto dall'Ordioe conferitogli, ciò potesse farsi dal Vescovo, o appartenesse al Papa. La Chiosa, Innocenzo, ed altri appresso Giovanni Andrea *ne' suoi Comment sopra il Cap. Per tuas, num. 5. de majoritate & obedientia*, insegnano, non potersi fare il passo dal Vescovo. Sono di contrario parere l'Abbate *al num.* 2. il Felino *alla col.* 1. ed il Layman *sopra il citato Capitolo*. E l'Hallier *nella part. 2. sect. 5. cap. 3. art. 9. §. 1. n. 6.* prende un partito di mezzo; ed è, che il Vescovo dee fare il Processo, e mandarlo al Papa, acciò esso proferisca la sentenza sopra il suo Ordinato; così esigendo l'ossequio dovuto al Sommo Pontefice. Ciò premesso, se stante la varietà delle opinioni rispetto a quello, che è stato ordinato Diacono, o Prete dal Papa, quando si tratta della di lui sospensione, o deposizione dall'Ordine ricevuto, taluno richiedesse, come debba regolarsi la faccenda, quando il Vescovo consecrato dal Papa, meritasse d'esser sospeso, o deposto; senza punto esitare, ciascheduno responderebbe, appartenere al solo Papa il sospendere, o il deporre; essendo già stabilito ne' sacri Canoni, e nel sacro Concilio di Trento *al cap. 8. della Sess. 13. de Reform.* che le cause de' Vescovi, nelle quali per la qualità dell'accusa debbono comparire, siano riferite avanti il Papa, e da esso terminate, o siano stati i Vescovi consecrati da lui, o da altri per sua commissione. Dee dunque dirsi lo stesso anche nel caso presente, cioè essere jus privativo del Romano Pontefice il consecrare, o commettere ad altri la consecrazione del Vescovo, o abbia questi ricevuto il Presbiterato dal Papa, o dal suo Ordinario; militando nell'uno, e nell'altro caso la stessa ragione della legge particolare intermedia, che parla chiaro, e toglie di mezzo tutte le brighe.

Dichiarazione di quanto il S. Pontefice intende fare intorno alla consecrazione del Vescovo di Capo d' Istria.

§. 19. Restando, come si è detto, riservata al Papa la consecrazione, da farsi o da esso a drittura, o per sua commissione da altri, ci sembra ch'ella modestamente ci richieda, cosa intendiamo di fare della sua. Al che rispondiamo, essere la nostra intenzione di farla Noi stessi, seguitando l'esempio della collazione del Diaconato, e Presbiterato, fattale dal Pontefice nostro Benefattore Benedetto XIII., e per dare un pubblico attestato dell'affetto, con cui risguardiamo la sua Persona, ed il suo merito, e della memoria, che conserviamo, dell'amicizia che per Noi professava il suo Zio defunto Vescovo d' Orvieto. Ma, perchè la nostra podagra può inabilitarci alla lunga funzione, quando si faccia da Noi, se ciò mai (che Iddio non voglia) succedesse, vogliamo almeno esser presenti alla funzione, che si farà da altri per nostra espressa commissione.

S'indica il luogo, giorno, e tempo della funzione.

§. 20. Il giorno della funzione sarà quello dei 28. del mese corrente, giorno festivo de SS. Simone e Giuda; così anche prescrivendo il Pontificale Romano: *Statuta die consecrationis, quæ debet esse Dominica, vel Natalitium Apostolorum, vel etiam festiva, si Summus Pontifex hoc specialiter indulserit*. Il luogo e l'ora le saranno indicati da Monsignore Reali primo nostro Maestro di Cerimonie. E fatta la consecrazione, capitando l'occasione di doverle scrivere qualche altra nostra lettera, le daremo il titolo, non di *Dilecte Fili*, come ora abbiamo fatto, ma di *Venerabilis Frater*, titolo talmente affisso al Carattere, che s'imprime nella consecrazione, che da esso non sono esclusi nemmeno i Vescovi, che per loro disgrazia l'hanno ricevuto illecitamente, purchè validamente l'abbiano ricevuto.

Anche ai Vescovi Scismatici è dato dai Papi il titolo di Venerabile Fratello.

Di ciò abbiamo veduto essersi discorso in una particolare Congregazione *de Propaganda Fide*, tenuta nel giorno 8. di Novembre 1631. in cui fu proposto il quesito sopra il titolo, con cui il Papa poteva onorare i Patriarchi, gli Arcivescovi, ed i Vescovi scismatici; ed avendo in essa il celebre Padra Waddingo, tanto prattico delle Bolle, e Brevi, asserito, che, purchè la loro ordinazione sia stata valida, rispettando i Papi il Carattere in essa impresso, hanno sempre mantenuto ad essi il titolo *Venerabilis Frater*, così fu risoluto che si facesse. E Noi stessi abbiamo veduto, che in alcuni Brevi scritti dal Sommo Pontefice Innocenzo XI. a Giovanni Patriarca Alessandrino scismatico, ne'quali l'invitava alla santa unione, ed in altri scritti dal Pontefice Innocenzo XII. all'Arcivescovo di Etiopia, in cui l'esortava a sentire il Padre de Salem coi suoi compagni Minori Osservanti Riformati, sopra la bramata unione d'esso, e della sua Nazione colla Chiesa Romana, per la ragione sopradetta, si dà ad essi il titolo di *Venerabilis Frater:* oltre molti altri esempj, che possono vedersi nella Raccolta de' Brevi del Pontefice Clemente XI., e particolarmente *al tom. 1. pag.* 575., *ed al tom. 2. pag.* 135. Terminiamo col darle l' Apostolica Benedizione.

Da-

De Justinopolit. Episcopi consecr. quid peracturus sit Pontifex, declarat.

§. 19. Cum itaque, uti prædictum est, reservata sit Pontifici consecratio, ab ipsomet, vel ab alio ex ejusdem mandato, peragenda, videris ipse ex Nobis modeste sciscitari, de tua Consecratione quid Nobis sit in animo. Cui quidem interrogationi respondemus, propositum Nobis esse, eamdem per Nos ipsos peragere, sequendo exemplum factæ tibi collationis Diaconatus & Presbyteratus a Munifico Nobis Pontifice Benedicto XIII., necnon in publicum testimonium amoris, quo te, virtutemque tuam complectimur, gratamque memoriam ejus, qua Nos prosequebatur prædefunctus Patruus tuus Urbevetanus Episcopus, benevolentiæ. Verum quia, qua sæpe laboramus, podagra efficere Nos potest minus idoneos satis prolixæ functioni per Nos obeundæ, si id unquam, (quod Deus avertat,) contingeret, præsentes saltem adesse volumus functioni per alium ex speciali delegatione Nostra absolvendæ.

Locus, dies, & hora peragendæ functionis

§. 20. Peragendæ functionis dies erit 28. mensis labentia, dicata celebritati SS. Simeonis & Judæ, ita etiam statuente Pontificali Romano: *Statuta die consecrationis, quæ debet esse Dominica, vel Natalitium Apostolorum, vel etiam festiva, si Summus Pontifex hoc specialiter indulserit*. Locus, atque hora indicabuntur tibi a Præsule Reali primo Nobis Cæremoniarum Magistro. Peracta autem Consecratione, siquæ se obtulerit occasio alias ad te conscribendi litteras, te non titulo *Dilecte Fili*, veluti nunc, sed *Venerabilis Frater*, compellabimus, qui quidem titulus adeo inhærens est Characteri in Consecratione impresso, ut ne eo quidem careant Episcopi, qui Episcopalem Characterem illicite, malo eorum fato, dummodo valide receperint.

Titulo Venerab. Fratris, Episcopi quoque Schism. a Pont. decorant.

Hac de re actum fuisse comperimus in particulari Congregatione de Propaganda Fide, habita 8. Novembris 1631., in qua quæsitum fuit, quo honoris titulo Pontifex appellare posset Patriarchas, Archiepisc. Episcoposque Schismaticos; cumque celebris Pater Waddingus adeo Bullarum, Breviumque peritus, asseruisset, dummodo valida fuisset eorum Ordinatio, Pontifices rationem habentes impressi per eam Characteris, iisdem semper tribuisse titulum *Venerabilis Fratris*, hoc ita servandum esse, statutum fuit. Ipsique vidimus, in nonnullis Brevibus datis a Summo Pontifice Innocentio XI. ad Joannem Patriarcham Alexandrinum Schismaticum, quibus illum ad sanctam Unionem invitabat, ac in aliis datis ab Innocentio XII. Pontifice ad Archiepiscopum Æthiopiæ, quibus ipsum hortabatur, ut audiret Patrem de Salem, ejusque Socios Minores Observantes Reformatos, de unione ipsius, universæque Nationis suæ cum Romana Ecclesia secum acturos, ob præadductam rationem, titulum *Venerabilis Fratris* iisdem attribui: præter complura alia exempla videnda in collatione Brevium Pontificis Clementis XI., & nominatim *t.* 1. *pag.* 575. *& tom.* 2. *pag.* 135. Atque hic Epistolæ finem imponimus, Apostolicam tibi Benedictionem impertientes.

Da-

Anno 1756. Dat. 20. Octobr. 1756. Pont. 16.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 20. Octobris 1756. Pontificatus Nostri Anno Decimoseptimo.

Pont. A. XVII Dat. 20. Ottobre 1756. del Pont. 17.

Datum Romæ apud S. Mariam Majurem die 20. Octobris 1756. Pontificatus Nostri Anno Decimoseptimo.

LXV.

CONFIRMATUR

Motus proprius S. Pii V., & Constitutio Urbani VIII., contra tondentes monetas aureas & argenteas: necnon Bannimenta & Decreta adversus falsificantes, alterantes, ac expendentes Cedulas Monti Pietatis, & Mensæ Nummariæ Sancti Spiritus: & pœnæ in illis inflictæ ad omnes Ecclesiasticas personas extenduntur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam,

Servus Servorum Dei.

Procem. Pœnales quandoq; leges ampliandas, suadet publicum bonum.

AD curam Nostram pertinere dignoscimus, pro ea vigilantia, quam rectæ Justitiæ in Civitatibus & locis temporali Dominio Nostro subjectis administrandæ præstare debemus, omni studio satagere, ut meritis justisque pœnis ea præsertim delicta coerceant, quæ humanæ Societatis leges perturbant, & publicæ utilitatis rationibus magnopere officiunt; eumque in finem non modo veteres Prædecessorum Nostrorum Constitutiones confirmare, atque in usum & memoriam hominum revocare, verum etiam easdem extendere, & ad casus in ipsis non satis expressos ampliare non recusamus, prout labentium temporum & occurrentium causarum necessitates exposcere videntur, Nosque ad providum Reipublicæ regimen expedire in Domino judicamus.

Pœnas, in tondentes monetas aureas inflictas, ad tondentes argenteas extendit Pius V.

§. 2. Sane felicis record. Prædecessor Noster S. Pius Papa V. per suam Schedulam Motus proprii datam Romæ apud S. Petrum octavo Kal. Novembris Pontificatus sui anno V. cujus initium est: *Cum nil magis*; attendens, quod licet monetarum aurearum tonsoribus ultimi supplicii pœna de jure inflicta esset, argenteas tamen monetas tondentibus satis minor pœna imposita erat; animoque reputans, pro publici commercii subsistentia nimis necessarium esse eodem juris rigore in utroque delicti hujusmodi genere adversus delinquentes procedere: statuit atque decrevit, eos, qui argenteas tonderent monetas, ultimi supplicii, & ea, qua aurearum tonsores eatenus puniti fuerant, & de jure puniri debebant, pœna puniendos esse; volens hujusmodi Sanctionem ab omnibus Judicibus tam in Urbe, quam alibi in toto Statu Ecclesiastico, remotis impedimentis, quæ ipsis a temporalibus Terrarum, Locorum, & Civitatum Dominis objici forsan potuissent, debitæ executioni mandari.

Urbanus VIII. Pianæ Sanctioni obnoxios voluit Eccles. tam Sæculares quam Regulares tota Ital. & insulas adjacent.

§. 3. Postmodum vero recol. mem. Prædecessor pariter Noster Urbanus Papa VIII. per suam perpetuo valituram Constitutionem incipientem: *In suprema*, datam apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ 1627. Idibus Novembris, Pontificatus sui anno IV. ejusmodi statutum, decretum, & voluntatem præfati S. Pii Prædecessoris approbavit, confirmavit, & innovavit; ac ad omnes & singulas personas Ecclesiasticas, etiam quomodolibet exemptas, tam sæculares, quam cujusvis Ordinis, Congregationis, Societatis, & Instituti, etiam de necessitate exprimendi, necnon Militiarum quarumcumque, etiam Hospitalis Sancti Joannis Hierosolymitani, Regulares, non solum in Statu Ecclesiastico tunc sibi & Sedi Apostolicæ mediate vel immediate subjecto, sed etiam in omnibus & singulis Provinciis, Regnis, Civitatibus, Terris, & Locis, in Italia dumtaxat, existentes, quæ aureas & argenteas monetas tondere, vel alias, ut ibi latius exponitur, circa eas delinquere præsumpsissent, extendit & ampliavit; volens ut Ecclesiastici hujusmodi, culpabiles in præmissis reperti, prævia degradatione, Curiæ sæculari puniendi traderentur.

Quos degradandos & brachio Sæculari tradendos decrevit.

§. 4. Cum autem hujusmodi delicta, perversis hominum cupiditatibus suadentibus, interdum pullulare non desinant, ac præterea nonnulli perditionis filii sæpe reperti fuerint, qui majore commercii publici, & privatorum, seu etiam Communitatum, & Universitatum, ac Locorum Piorum, ipsiusque forsan Cameræ Apostolicæ detrimento, Syngraphas, seu Cedulas tam Montis Pietatis & Depositorum hujus Nostræ Almæ Urbis, quam Mensæ Nummariæ Sancti Spiritus, aut falsas conficere, aut genuinas corrumpere & alterare, alii autem, qui eas vel falsas, vel corruptas & alteratas, sive in Urbe, sive in aliis Civitatibus & Locis Ditionis Ecclesiasticæ, ubi nimirum hujusmodi Syngraphæ liberum obtinent cursum, & non secus ac auri & argenti signati monetæ, expenduntur, expendere præsumpserint; & licet adversus hujusmodi delinquentes, cujuscumque status, ordinis, & conditionis existant, condignæ pœnæ, etiam ultimi supplicii, in generalibus Bannimentis, tam per Congregationem Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium super Consultationibus Negociorum universi Status Ecclesiastici, quam per pro tempore existentes prædictæ Almæ Urbis Gubernatores ejusdem S. R. E. Vice Camerarios, ac etiam Cameræ Apostolicæ Thesaurarios, Nostra & Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum auctoritate, editis & promulgatis, aliisque Pontificiis legibus & Constitutionibus, inflictæ, latæ, & decretæ comperiantur; Cum tamen in occurrentibus causarum judiciis dubitari contigerit de omnimoda & plenaria hujusmodi pœnalium sanctionum extensione ad personas Ecclesiasticas hujusmodi delictorum reas compertas, nec sine speciali definitione Nostra hujusmodi dubia submoveri posse visum fuerit:

Pœna ultimi supplicii sæpius quoque decreta in falsantes, seu corrumpentes Cedulas Montis Pietatis, vel Banci S. Spiritus easque scienter expendentes.

Suborta quæstio, an sanctionibus hisce pœnalibus omnimode afficerentur Eccles.

§. 5. Idcirco Nos præfatas S. Pii V. & Urbani VIII. Prædecessorum leges atque Constitutiones contra tondentes monetas aureas

reas & argenteas, ſeu alias circa eas delinquentes, nec non præmiſſa Bannimenta, aliaque ſtatuta & decreta adverſus ſalſificantes, & alteraotes dictorum Mootis, & Menſæ Nummariæ Syngraphas, ſeu Cedulas, eaſdemque ſalſas, ſeu alteratas ſcienter expendentes, quarum & quorum tenores præſeotibus litteris pro inſertis haberi volumus & decernimus, in omnibus & per omnia approbamus, confirmamus, & innovamus:

Tollitur ſubjiciendo ipſos Eccl. Cedulas hujuſmodi corrumpentes, vel doloſe expendentes, omnibus pœnis in Urbani Conſtit. ſtatutis.

Ac præterea earumdem præſentium tenore, necnon Motu proprio, & certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis Nnſtræ plenitudine, prædictam Urbaoi VIII. Conſtitutionem, quæ iocipit: *In ſuprema*, cum omnibus decretis & clauſulis in ea contentis, ad omnes & ſingulas perſonas Eccleſiaſticas, etiam quomodolibet exemptas, tam ſeculares, quam cujuſvis Ordinis, Coogregationis, Societatis, & Inſtituti, etiam de neceſſitate exptimendi, necnon Militiarum quarumcumque, etiam Hoſpitalis S. Joannis Hieroſolymitaoi, Regulares, prædictas Cedulas ſalſificantes, ſeu aliter circa eas, & cum iis, ut inſra, delinquentes, expreſſe extendimus & ampliamus; Itaut quicumque, etiam Eccleſiaſtici hujuſmodi, prædictorum Montis Pietatis hujus Almæ Urbis, & Menſæ Nummariæ Sancti Spiritus, Cedulas ſalſificaſſe, oimirum falſas ad verarum imitationem & ſimilitudioem cooſeciſſe, ſeu veras in ſubſtaotialibus corrupiſſe, & quoad valorem in quacumque ſumma alteraſſe, quique in hujuſmodi ſalſificatione, ſeu corruptione & alteratione, quolibet modo complices fuiſſe, nimitum aliqua ratione ea in re doloſe operam præſtitiſſe, etiamſi ſalſificatio, corruptio, alteratio hujuſmodi extra Ditionem Eccleſiaſticam patrata fuerit, quique demum hujuſmodi Cedulas, ſeu ſalſas, ſeu, ut ſupra, corrnptas & alteratas, tam in predicta Urbe, quam in Bononien., Fertarien., Beoeventana, aliiſque Civitatibus, Terris, Oppidis, & Locis Italiæ, Nobis & Sedi Apoſtolicæ prædictæ mediate vel immediate ſubjectis, ſcienter expendiſſe comperti fuerint, iiſdem pœnis, etiam ultimi ſupplicii, quibus tondeotes monetas aureas & argenteas, ſeu aliter circa eas delinquentes, juxta præmiſſas S. Pii V. & Urbani VIII. Prædeceſſorum leges & Conſtitutinnes ſubjecti ſunt, pariformiter puniantur, & cum effectu ſubjiciantur; &, ſi Eccleſiaſtici fuerint, etiam exempti & privilegiati, ut ſupra, prævia degradatione, Curiæ Sæculari puniendi tradantur.

Prohibit. aliter judicandi.

§. 6. Atque ita, & non aliter, in quibuſvis ejuſdem Urbis, & Ditionibus Eccleſiaſticæ Tribunalibus, ac per quoſcumque Judices in hac materia competentes, etiam ſpecifica & individua mentione dignos, contra delinquentes in præmiſſis, etiam Eccleſiaſticos exemptos, & privilegiatos, ut ſupra, in Judicio confeſſos, ſive legitime convictos, procedi, decerni, judicari, & ſententiari omnino mandamus; ſublata cuilibet aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate; ac irritum & inane decernentes, ſi ſecus ſuper his a quolibet eorum ſcienter vel ignoranter judicari contigerit.

Ampliſſima derog. contrarii

§. 7. Non obſtantibus præmiſſis, ac quibuſvis aliis, etiam Apoſtolicis, & in Generalibus, Provincialibus, aut Synodalibus Conciliis editis Conſtitutionibus & Ordinatiooibus, Privilegiis quoque Indultis, & Litteris Apoſtolicis, præfatis Ordinibus Congregationibus, Societatibus, & Inſtitutis, etiam de neceſſitate exprimendis, nec non Militiis quibuſcumque, etiam Hoſpitali Sancti Joannis Hieroſolymitani, & aliis Religioſis ac piis locis, alias conceſſis, ac ſæpius confirmatis & innovatis; ac eorumdem, & quarumvis; etiam Urbis præſatæ, nec non Bononieo. Ferrarien. Beneventanæ, aliarumque Ditionis prædictæ Civitatum, Terrarum, Oppidorum, Caſtrorum, & Locorum, ac omnium & quorumcumque Tribunalium in ipſis conſiſtentium, etiam confirmatione Apoſtolica, ſeu quavis alia firmitate roboratis, ſtatutis, reſolutionibus, uſibus, ſtylis, & conſuetudinibus etiam immemorabilibus: Quibus omnibus & ſingulis, eorum omnium tenores pro expreſſis, ac de verbo ad verbum præſentibus inſertis, necnoo præſcriptas in ipſis derogationum formas pro plene obſervatis habeotes, ad præmiſſorum effectum dumtaxat, illis alias in ſuo tobore permanſuris, motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine præſatis, ſpecialiter & expreſſe derogamus, ac ſufficienter derogatum fore decernimus; cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Sumpt. fides.

§. 8. Volomns autem, quod præſentes in Valvis Eccleſiæ Lateraoen. Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, ac in aliis conſuetis ejuſdem Urbis locis, publiceotur & affigantur; & poſtquam ſic affixæ & publicatæ fuerint, omnes & ſingulos perinde arcteot & afficiant, ac ſi unicuique nominatim & perſonaliter intimatæ fuiſſent.

Sanctio pœnalis.

§. 9. Nulli ergo omnino Homioum liceat hanc paginam Noſtræ approbationis, confirmationis, & innovationis, exteoſioois, ampliatinnis, mandati, decreti, derogationis, & voluntatis infriogere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe novetit incurſurum.

Dat. 13. Octobris 1756. Pont. 17.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLVI. pridie Kalendas Novembris, Pontificatus Noſtri Anno 17.

J. Card. Pro-Dat.

D. Card. Paſſioneus.

VISA
De curia J. C. Boſchi.

L. Eugenius.

Loco † Plumbi.

PRÆ-



LXVI.

PRÆSCRIBITUR RATIO

Coostruendi Processus tum super statu Ecclasiarum in partibus infidelium existentium, & Populum fidelem habentium, quarum provisiones in Congregatione de Propaganda Fide proponuntur; tum super meritis præficiendorum iisdem Ecclesiis,

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Procem. Provid. Pont. circa ea, quæ a Prædec. sancita sunt, pro iis, qui ad pastorale munus sunt promovendi,

GRavissimom Apostolicæ procurationis ministerium, quod a supremo Pastorum Principe Jesu Christo per ioeffabilem divinæ bonitatis suæ abundantiam imbecillitati Nostræ impositum est, & præclara Apostolicæ providentiæ ratio a fel. record. Romaois Pontifieibus Prædecessoribus Nostris inita, servata, ac tradita, jure ac merito a Nobis quoque exigunt, ut illa, quæ ipsi Rumani Pontifices Prædecessores quomodolibet, ac præsertim pro forma ac dispositione promovendorum ad pastorale Ecclesiarum in infidelium partibus existentium, popnlumque fidelem habentium regimen statuerunt, sive nova confirmatione, quo firmius subsistant, & serventur exactius, sive pro rerum vicissitudine novis præscriptionibus, & additamentis iodigeant, de novo deinceps approbare, & Apostolicæ auctoritatis præsidio, quatenus opus sit, munire; aliisque Pootificiæ benignitatis documentis, & statutis ampliare, & augere satagamus, & adnitamur.

Constit. hac de re edita a Gregorio XIV. atq; etiam instruction. ab Urb. VIII. & Clemente XI pro confic. in Promovendos processu evulgatæ.

§. 1. Sane post provida, ac salutaria decreta Concilii Tridentini super iis, qui ad Cathedrales Ecclesias promoveri deberent, fel. record. Gregorius PP. XIV. Prædecessor Noster, qui dum in minoribus esset, eidem Tridentino Concilio interfuerat, statim Apostolicas suas sub plumbo expeditas Litteras dedit. In ipsis certe omnia ad hujusmodi negotium opportuna, ae necessaria cuntinentur. Porro, quo clarius ad praxim eadem ab ipso Gregorio Prædeeessore statuta rednecerentur, jussu recol. mem. Urbani PP. VIII. itidem Prædecessoris Nostri anno 1627. ex Typographia Cameræ Apostolicæ prodiit in lucem Instructio particularis eirca conficiendos Processus inquisitionis in qualitates eorum, qui promovendi sunt ad regimen Cathedralium, aut aliarum superiorum Ecclesiarum, vel Monasteriorum, ad hoc ut in dictis Processibus conficiendis serventur Sacri Canones, & Coocilia Generalia, præsertim Tridentinum, & Constitutio fel. rec. Gregorii PP. XIV. super forma Processuum conficiendorum sub dat. Idibus Maiis 1591. Pontificatus sui anno primo. Hanc autem Instructionem alia quoque subsequuta fuit, quæ in Congregatione particulari nonnullorum Romanæ Curiæ Prælatorum deputata a fel. pariter rec. Clemente PP. XI. itidem Prædecessore Nostro, & de Nobis meritissimo, atque in ædibus bon. mem. Josephi ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Sacripanti tunc temporis Congregationi de Propaganda Fide Præfecti die 9. mensis Octobris anno 1716. habita, maxime vertitur, cum adveniente casu vacationis, ac proinde provisionis earum Ecclesiarum, quæ sunt in partibus infidelium, & nihilominus habent populum fidelem, Processus promovendorum ad hujusmodi Ecclesias plerumque difficulter in hac alma Urbe Nostra confici possit.

Pro Eccl. quæ sunt in partib. Infidel. haud facile, quæ in illis instr. decreta sunt, præstari possunt.

§. 2. Verum cum Ecclesiæ, quæ sunt in partibus infidelium, & populum habent fidelem, proponantur io Congregatione de Propaganda Fide, & consentaneum sit, ut quantocius de iisdem pruvideatur, ne diutius Pastore careant cum spirituali animarum detrimento; atque etiam cum Processus super statu Ecclesiarum, meritisque eligendorum, juxta laudatam utramque Instructionem, difficulter in Urbe confiei possint, & experientia compertum sit, hujusmodi Processus longius protrahi, si alieui Episeopo in illis partibus immoranti committantur; eapropter Nos pro Apostoliea omnium Eeclesiarum sollicitudine Nobis injecta a Pastorum Principe Jesu Christo, cujus supremas vices in terris plane immerentes gerimus, primum quidem Apostolica Anctoritate, tenore præsentium, utramque Instructionem tum Urbani, tum Clementis Prædecessorum Nostrorum, quas hisce præsentibus pro insertis haberi volumus, confirmamus, atque in iis, quæ infra dicenda sunt, quatenus adversentur, & opus sit, derogamus, & derogatum esse statuimus; deinde vero decernimus, & mandamus, nt ad omnes & singulos Venerabiles Fratres Antistites transmittantur Interrogatoria io hisce Nostris præsentibus Literis inserta. Præterea præcipimus, ut responsiones ipsi Antistites reddant, easque sua manu subscribant, ac proprio sigillo obsignent. Insuper jubemus hujusmodi responsiones asservarl io Archivo ejusdem Congregationis de Propaganda Fide, ut quoties vacatio alicujus Ecclesiæ contigerit, loco Processus super illius statu, exhibeantur. Denique volumus, ae statuimus, ut cum novus Episcopus vel Archiepiscopus possessionem Ecclesiæ susceperit, ad ipsum mittantnr prædicta Interrogatoria, quibus ut supra respondebit; ex quo colligi possit, utrum spatio temporis aliqua mutatio intervenerit.

Eædem Instruct. confirm. & approb. subjiciuntur tam. quæ loco processus satis haberi debeant, super statu Eccl. in partibus infidel.

Interrogatoria super statu Ecclesiarum Albaniæ, Macedoniæ, Serviæ, Bulgariæ, Persidis, & Armeniæ.

I. In qua Provincia sit Civitas &c. cujus situs, qualitatis, & magnitudinis sit; quot confletur domibus, & a quibus Christifidelibus inhabitetur; cujus dominio in temporalibus subjaceat?

II An in illa Civitate sit Ecclesia Cathedralis, vel Metropolitana; sub qua invocatione; cujus structuræ, & qualitatis, aut aliqua reparatione indigeat?

III. Si est Ecclesia Archiepiscopalis, quot Episcopos Suffraganeos habeat, & qui sint? si ve-

si vero est Episcopalis, cui Archiepiscnpo sit Suffraganea?

IV. Ao in dicta Ecclesia cura animarum exerceatur; per quem; an sit in ea Fons Baptismalis, ac servetur Sacrosancta Eucharistia publice, an vero privatim cum lampade, oec non olea sacra cum decentia?

V. Ao habeat Sacrarium sufficienter instructum cum sacra suppellectili, cæterisque rebus ad Divinum cultum, & etiam ad Pontificalia exercenda necessariis; & Cœmeterium, in quo Catholicorum corpora solummodo sepeliantur.

VI. Ao sint in ea Corpora, vel aliquæ insignes reliquiæ Sanctorum; & quomodo asserventur?

VII. An habeat domum pro Archiepiscopi, vel Episcopi habitatione, ubi, & qualem, quantum distet ab Ecclesia; & an reparatione indigeat?

VIII. Qui sit verus valor redditnum mensæ Archiepiscopalis, vel Episcopalis; ad quam summam annuatim ascendant, & in quibus consistant?

IX. Quot existaot in illa Civitate Ecclesiæ Parochiales; & an unaquæque habeat Footem Baptismalem; quot item in illa existaot Beneficia Ecclesiastica, legata pia, & Confrateroitates? Quinam ibi sint Regulares, & ao Conveotus formatos habeant, aut Hospitia?

X. Quantum sit ampla Diœcesis; quot, & quæ loca amplectatur; & quot io singulis locis existant familiæ Catholicæ?

XI. An, & quantum, Catholicæ Religionis exercitium, Sacramentorum administratio, divinique verbi prædicatio a Gubernatoribus infidelibus permittatur?

XII. Quot Sacerdotes seculares indigenæ, & exteri sint in Diœcesi; & quot Clerici sint studiorum causa in aliquo Collegio, vel Seminario?

XIII. Ao sit magister aliquis, qui juventutem in literis, & rudimeotis fidei instituat.

Interrogatoria super statu Ecclesiarum Maris Ægei.

I. In qua Provincia sit Civitas &c.; cujus situs, qualitatis, & magnitudinis sit; quot constetur domibus; & a quibus Christifidelibus inhabitetur; cujus dominio in temporalibus subjaceat?

II. An in illa Civitate sit Ecclesia Cathedralis, vel Metropolitana; sub qua invocatione, cujus structuræ, & qualitatis; aut aliqua reparatione indigeat?

III. Si est Ecclesia Archiepiscopalis, quot Episcopos Suffraganeos habeat, & qui siot; si vero est Episcopalis, cui Arciepiscopo sit Suffraganea?

IV. Quot, & quales sint in dicta Ecclesia Dignitates, Canonicatus, & alia Beneficia Ecclesiastica; quis sit numerus omnium Presbyterorum, & Clericorum ioibi in Divinis inservientium; quæ si Dignitas major post Pontificalem; quales sint redditus Dignitatum, Canonicatuum, & aliorum Beneficiorum; & ao adsint præbenda Theologalis, & Pœnitentiaria?

V. Ao in ea cura animarum exerceatur; per quem; an sit in ea Fons Baptismalis?

VI. An habeat Sacrarium sufficienter instructum sacra supellectili, cæterisque rebus ad Divinum cultum, & etiam ad Pontificalia exercenda necessariis, Chorum, Organum, campanile cum Campanis, & Cœmeterium?

VII. An sint io ea Corpora, vel aliquæ insignes reliquiæ Sanctorum; & quomodo asserventur?

VIII. An habeat domum pro Archiepiscopi, vel Episcopi habitatione, ubi, & qualem; quantum distet ab Ecclesia; & an reparatione indigeat?

IX. Qui sit verus valor reddituum mensæ Archiepiscopalis, vel Episcopalis; ad quam summam annuatim asceodant; in quibus consistant?

X. Quot existant in illa Civitate Ecclesiæ Parochiales; & an unaquæque habeat Footem Baptismalem; quot Monasteria virorum, & mulierum; quot Confraternitates, & Hospitalia; & an ibi sit Moos Pietatis?

XI. Quantum sit ampla Diœcesis; quot, & quæ loca amplectatur; quot in singulis locis existant familiæ Catholicæ; an, & quantum, Catholicæ Religioois exercitium, Sacramentorum administratio, Divinique verbi prædicatio a Gubernatoribus infidelibus permittatur?

XII. Quot Sacerdotes seculares indigenæ, & exteri, sint in Diœcesi; & quot Clerici sint studiorum causa in aliquo Collegio, vel Seminario?

XIII. An sit magister aliquis, qui juventutem in literis, & rudimentis fidei instituat?

Quid in processu super qualitatibus promovendi servandum sit, præscribitur.

§. 3. Qui ad hujusmodi Ecclesias promovendi sunt, si Romæ adfuerint, vel in Italia; Processus super qualitate personæ conficiatur: Si vero extra Italiam morentur, ac duo testes in Urbe sint, qui possint de illis ferre testimonium, tunc idem Processus super qualitate personæ minime prætermittatur. Quod si prædicti testes non adsint, tunc sufficiens habeatur judicium ejusdem Congregationis, quæ illum a Summo Pontifice eligendum consuluit.

Interrogatoria super qualitatibus Promovendi.

I. Ao cognoscat promovendum, quomodo, a quo tempore citra: an is sit ejusdem promovendi consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, æmulus, vel odiosus?

II. An sciat, in qua Civitate, vel loco, & Diœcesi, promovendus sit oatus; & quæ sit causa scientiæ?

III. An sciat, ipsum esse natum ex legitimo matrimonio, atque honestis, & Catholicis pareotibus; & quæ sit causa scieotiæ?

IV. An sciat cujus ætatis sit, præsertim an expleverit annum trigesimum, & quæ sit causa scieotiæ?

V. An sciat, eum esse in sacris ordinibus constitutum; quibus, a quo tempore citra, præsertim ao ante sex menses; & quæ sit causa scientiæ?

 VI. An sciat, eum esse in Ecclesiasticis functionibus, & in exercitio ordinum suscepiorum diu versatum, in susceptione Sacramentorum frequentem, & devotum; & quæ sit causa scientiæ?

VII. An sciat, eum semper Catholice vixisse, & in fidei puritate permansisse; & quæ sit causa scientiæ?

VIII. An sciat, eum præditum esse innocentia vitæ, bonisque moribus, & an sit bonæ conversationis, & famæ: & quæ sit causa scientiæ?

IX. An sciat, eum esse virum gravem, & prudentem, & usu rerum præstantem; & quæ sit causa scientiæ?

X. An sciat, eum aliquo gradu in Jure Canonico, vel in sacra Theologia insignitum esse; quibus in locis; quanto tempore; & quo fructu ipsi Theologiæ, vel Juri Canonico operam dederit; & an vere ea doctrina polleat, quæ in Episcopo requiritur, ad hoc, ut possit alios docere; & quæ sit causa scientiæ?

XI. An sciat, eum aliquo munere aliquando functum esse, vel circa curam animarum, aut regimen alterius Ecclesiæ se exercuisse; & quomodo in eis se gesserit, tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem, & mores; & quæ sit causa scientiæ?

XII. An sciat, eum aliquando publicum aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores, sive doctrinam; vel aliquo corporis, aut animi vitio, aliove Canonico impedimento teneri, quominus possit ad Ecclesiam Cathedralem promoveri; & quæ sit causa scientiæ?

XIII. An eum idoneum esse existimet ad bene regendam Ecclesiam Cathedralem, & præsertim eam, ad quam ipse est promovendus; an dignum, qui ad illam promoveatur; & an ipsius promotionem eidem Ecclesiæ utilem, & proficuam futuram esse censeat; & quare ita existimet?

Quid in Episc. ab una ad aliam Eccl. transfer.

§. 4. Si quis Episcopus ab una Ecclesia ad aliam transferendus sit, tunc observentur ea omnia, quæ num. 1. decernuntur, quoad Processum super statu Ecclesiæ; pro altero vero, qui conficiendus erit super qualitate trasferendi, ea serventur, quæ num. 2. præscribuntur.

Interrogatoria super qualitate Episcopi ad alteram Ecclesiam transferendi.

I. An testis cognoscat Episcopum transferendum; quomodo, & a quo tempore eitra; an sit ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, æmulus, vel odiosus?

II. An sciat, ipsum consecrationis munus suscepisse; & quæ sit causa scientiæ?

III. An sciat, per quot annos fuerit Episcopus illius Ecclesiæ; & quæ sit causa scientiæ.

IV. An sciat, eum in sua Ecclesia, & Diœcesi assidue resedisse; & quæ sit causa scientiæ?

V. An sciat, eum diligenter sæpedictam suam Ecclesiam, & Diœcesim visitasse, opportune omnibus necessitatibus occurrisse, & providisse; ejusque decreta, & mandata debitæ exequutioni demandari curasse; & quæ sit causa scientiæ.

VI. An sciat, eum sæpe solemniter celebrasse; Ordinationes juxta necessitatum exigentiam habuisse; Confirmationis Sacramentum administrasse; cæteraque Pontificalia exercuisse; & quæ sit causa scientiæ?

VII. An sciat, eum pietatis, caritatis, & prudentiæ in gubernando speciem dedisse, ac verbo, & exemplo profecisse; & quæ sit causa scientiæ?

VIII. An sciat, eum prudenter ubilibet, & diligenter se gessisse in defendendis, conservandis, & augendis jurisdictionibus spirituali, & temporali, juribus, ac bonis omnibus suæ Ecclesiæ; & quæ sit causa scientiæ?

IX. An sciat, vere ea doctrina ipsum ad præsens pollere, quæ in Episcopo requiritur, ad hoc, ut possit alios docere; & quæ sit causa scientiæ?

X. An dignum eum existimet, qui transferatur ad Ecclesiam N.; & an censeat, ejus translationem fore ipsi Ecclesiæ N. utilem, & proficuam; & quare ita existimet, & censeat?

§. 5. Denique cum pro Vicariis Apostolicis titulo, & charactere Episcopali insignitis nullus Processus conficiatur super statu Ecclesiæ; attamen si in Urbe, vel in Italia commemorentur, sin autem extra Urbem, & Italiam extiterint, ac duo testes in Urbe reperiantur, qui testimonium ferre possint, tunc fiat Processus super qualitate personæ. Processus vero in hac alma Urbe Nostra conficiendi omnino conficiantur coram Nostro, & pro tempore existentis Romani Pontificis Auditore. Quod si etiam testes deficiant, sufficiens habeatur judicium ejusdem Congregationis, quæ illum a Summo Pontifice eligendum consulet. Quid demum in Vicariis Apostol. charact. Episcop. insignitis?

§. 6. Omnia itaque, & singula a Nobis, ut præmittitur, præscripta, Apostolica auctoritate, tenore præsentium, approbamus, & confirmamus; illisque inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus: salva tamen semper auctoritate memoratæ Congregationis de Propaganda Fide. Decernentes, præsentes Literas, & in eis contenta quæcumque, semper firma, valida, & efficacia existere, & fore; suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, & ab illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, inviolabiliter observari debere: sicque, & non aliter in præmissis per quoscumque Judices ordinarios, & delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, & eorumdem Cardinalium Congregationes, & quosvis alios quacumque præeminentia, & potestate fungentes, & functuros, judicari, & definiri debere: ac irritum, & inane, quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præmissis, & quibusvis aliis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, & quibuscumque Decretis in genere, vel in specie, aut alias in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis, cæterisque contrariis quibuscumque. Firmitati præmissorum consulitur.

§. 7.

Pont. A. XVII Sumpt. fides. §. 7. Volumus autem, ut earumdem præsentium Litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu Præfecti, & Secretarii præfatæ Congregationis subscriptis, & sigillo ejusdem Congregationis munitis, eadem prorsus fides habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Dat. die 18. Januarii 1757. Pont. 17. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 18. Januarii MDCCLVII. Pontificatus Nostri anno decimoseptimo.

Cajetanus Amatus.



LXVII. CONFIRMATUR

Decretum Congregationis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium universali adversus hæreticam pravitatem Inquisitioni Præpositorum, coram Sanctitate Sua habitæ, pro tollendis conciliandisque dissidiis & controversiis, inter nonnullos Antistites Indiarum Occidentalium, & Missionarios Societatis Jesu, exortis, super concessione Dispensationum Matrimonialium, juxta facultates ab Apostolica Sede utrisque concedi solitas.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

Cath. Regis stud. pro tollendis dissidiis inter Missionarios Soc. Jesu, & Ordin. locorum in Indiis circa dispensationes, quoad impedim. Matrim. excitatis. CUM Venerabilis Frater Noster Joachimus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Portocarrero nuncupatus Episcopus Sabinensis, nomine Carissimi in Christo Filii Nostri Ferdinandi Hispaniarum Regis Catholici, cujus regiis negotiis apud Nos & Apostolicam Sedem agendis præest, Nobis exposuerit, obortis quibusdam dubiis circa facultates concedendi Dispensationes Matrimoniales, quibus Dilecti Filii Presbyteri Societatis Jesu, Missionarii per Indias Orientales & Occidentales constituti, ex Apostolicæ Sedis Indultis gaudere dicuntur, & circa hujusmodi facultatum usum & exercitium; ad removendas dissensiones inter eosdem Presbyteros Missionarios, & Ordinarios locorum, sedandosque conscientiarum & animorum motus, Nostram ejusdemque Apostolicæ Sedis definitionem magnopere exoptari; cumque, præter urgens pastoralis curæ & sollicitudinis debitum, quo ad hujus præsertim generis officia impellimur, gratissimum Nobis accidat justis semper & æquis præfati Catholici Regis votis obsecundare; statim propositæ materiæ discussionem demandavimus Congregationi Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, in rebus Fidei, aliisque Sancti Officii nuncupati negotiis Generalium Inquisitorum; haud tamen propterea refugientes laborem studiumque singula per Nos ipsos inspiciendi atque discutiendi. Itaque coacta coram Nobis die 29. Julii elapsi anni 1756. prædictorum Cardinalium Congregatione, auditis etiam prius

Libentissime a Pontifice præstita ad hoc negotium opera, coacta coram se Cong. Card. S. Officii.

Consultoribus, tum Sacræ Theologiæ Magistris, tum Canonici Juris Peritis, captæ editæque fuerunt sequentes resolutiones, distinctim expressæ in infrascripto Decreto, quod ipsi jam tum approbavimus & confirmavimus, cujusque tenor talis est, videlicet:

Anno 1757. Hoc editum ab ea decretum.

DECRETUM.

CUM olim R. P. Ignatius de Padilla, quo tempore Civitati Sancti Dominici in Insula Hispaniola Indiarum Occidentalium præerat Archiepiscopus, complures excitasset controversias adversus Presbyteros Societatis Jesu, circa Dispensationes Matrimoniales, quibus nimirum ipsi, in vim specialium facultatum sibi, ut asserebant, competentium, cum Neophytis Indiarum Orientalium & Occidentalium, super impedimentis Matrimonii dirimentibus, & antea dispensaverant, & adhuc dispensare pergebant; cumque subinde R. P. Joseph Moreno Curiel, qui, postquam præfatus R. P. Ignatius ad Ecclesiam Jucatanensem in Indiis Occidentalibus Hispanicis fuam translatus fuit, eidem in Archiepiscopatu Sancti Dominici successit, illius actionem ea de re studiumque prosequutus fuerit; ut hujusmodi controversiis quantocitius finis imponatur, infrascripta dubia proposita, discussa, & dirempta sunt a Sanctissimo D. N. Benedicto PP. XIV. feliciter regnante, audita prius sententia & consilio Reverendissimorum DD. Cardinalium Generalium Inquisitorum in Congregatione coram Sanctitate Sua habita die 29. Julii anni 1756.

Occasio obortæ controv. recenset.

Dubia autem proposita sunt, quæ sequuntur: Primum, an facultates in Apostolicis Brevis concessæ Presbyteris Societatis Jesu, qui Missionariorum munus per Indias exercent, atque illæ potissimum, quæ Matrimoniales Dispensationes respiciunt, ad eas Provincias protendantur & loca, quæ pluribus abhinc annis ad S. Cathol. Religionem redacta sunt, in quibus reperiuntur Infideles aliunde profecti, & ultro Christi Fidem amplexi; adeo ut Missionarii operam studiumque suum impendant, non quidem in iis ad Sanctam Religionem convertendis, sed tantummodo in iisdem Christianæ Doctrinæ institutionibus, rectisque moribus informandis.

Dubia proposita in Congr.

Secundum: quatenus memoratæ facultates ad hujusmodi Regiones protendantur, ac præsertim facultas concedendi Dispensationes quod prædictorum Matrimonia exerceri valeat; an id ita accipiendum, sit, ut concessa dicatur auctoritas dispensandi super impedimentis publicis pro foro externo, tum ante tum post contractum Matrimonium.

Tertium: an posita ex tensione facultatum ad publica quoque impedimenta pro foro externo, & in casibus contrahendi, æque ac jam contracti, Matrimonii, hujusmodi facultatibus uti possint Missionarii per ea loca, in quibus Episcopus Diœcesanus easdem obtinet facultates sibi ab Apostolica Sede peculiaribus Indultis concessas.

Quartum: etsi possent Missionarii Dispensationes concedere, suisque uti facultatibus

Rr ij etiam

etiam pro foro externo, an tamen id ipſis præſtare liceat ſine prævia ſummaria Informatione, coram Notario, locique Vicario capta, ad comprobandas diſpenſationis cauſas, & impedimentorum qualitates; an potius ſatis ad id habenda ſit verbalis & extrajudicialis inſtructio ſeu informatio.

Quintum: an, quatenus hujuſmodi facultates conceſſæ tantummodo dignoſcantur Miſſionariis adlaborantibus pro converſione Infidelium, & non aliis; revalidanda ſint Matrimonia celebrata in vim diſpenſationum, quas pro exteriori foro indulſiſſent Miſſionatii illi, qui in tradendis Fidei rudimentis, informandiſque moribus ſolummodo exercentur.

Nonnulla ad rectam dubiorum reſolutionem expendenda præmittuntur.

Priuſquam vero ad propoſitorum dubiorum deciſionem procedatur, ſummatim recenſenda ſunt, ea, quæ pertinent ad facultates, quæ Presbyteris e Societate Jeſu Miſſionariis, cum pro Orientalibus, tum pro Occidentalibus Indiis, peculiaribus Apoſtolieis Brevibus tribuuntur; exinde enim pendet juſta dubiorum reſolutio. Utque res ordine procedat, primo exponetur ſumma memoratarum facultatum, quoad impedimenta Matrimonii, deinde expendetur conceſſum jus ipſis facultatibus utendi, tam in interiori, quam in exteriori foro, tertio indicabuntur perſonæ, cum quibus diſpenſare poſſunt Miſſionarii; quarto recenſebuntur loca; in quibus integrum ipſis eſt præfatis facultatibus uti; quinto denique attingentur quæcumque ad rectum diſpenſationum uſum conferre poſſunt; atque hæc omnia deſumentur ex conceſſionum Brevibus, a ſuperioribus Romanis Pontificibus, atque etiam a Sanctiſſimo Domino Noſtro felieiter regnante expeditis.

Et primo, quæ vis inſit facultatib. diſpenſandi conceſſis Miſſionariis Soc. Jeſu.

Ducto itaque initio; juxta præſtitutam methodum, ab ipſa vi atque ſubſtantia facultatum quoad impedimenta Matrimonii conceſſarum; quum olim facultas ampliſſime protenderetur ad omnia impedimenta, ſive gradus, non vetitos jure Divino, ea in ſubſequentibus Pontificiis Brevibus nonnihil cohibita fuiſſe dignoſcitur: prohibentur namque modo Miſſionarii diſpenſare *in primo Conſanguinitatis vel Affinitatis gradu* (*A*): excepto tantum *primo gradu, etiam rectæ lineæ, affinitatis, ex illicita tamen copula reſultatis*, (*B*). Atque hæc quidem omnia, ad hoc ut *Fideles Matrimonium inter ſe contrahere, ſeu in eo etiam ſciénter contracto remanere poſſint* (*C*): Quibus verbis tam inita, quam ineunda Matrimonia comprehenduntur.

Qualis eſſe debeat earum uſus quoad internum extern. forum.

Proximum eſt, ut de præfatarum facultatum uſu, quoad internum externumve forum videatur. Licet autem facultates in prioribus indultis conceſſæ, ad forum conſcientiæ reſtrictæ eſſent, in poſterioribus tamen conceſſionibus ad externum quoque forum ampliatæ conſpiciuntur; ea tamen lege adjecta, ut quibus in locis reperiuntur Ordinarii eaſdem habentes facultates, ab Apoſtolica Sede ſibi de more conceſſas, vel abſunt ducentis ſaltem paſſuum millibus, nequeant Societatis Miſſionarii ſuis uti facultatibus pro foro externo. Ordinariis etenim reſervata eſt privativa facultas diſpenſandi in exteriori ſeu judiciali foro; neque datum eſt miſſionariis, ut diſpenſationes ejuſmodi indulgere, conceſſiſque ſibi pro foro externo facultatibus uti valeant, præterquam in iis locis, in quibus nulli adſunt Ordinarii, Epiſcopi nimirum, ſeu eorum Vicarii; vel, ſi qui exiſtunt, ultra duas dietas, non minus ducentis paſſuum millibus inde abſunt; aut ſi præſentes adſunt, vel parum diſtant, non tamen a Sede Apoſtolica impetrarunt facultativa diſpenſaodi indulta, quæ Patribus Miſſionatiis conceſſa reperiuntur (*D*). Ad forum porro conſcientiæ tantum ſemper cohibita apparet tributa facultas diſpenſandi *in primo gradu rectæ lineæ affinitatis ex copula illicita reſultantis*, ſuper quo impedimento diſpenſare permittuntur *in occultis, & in foro conſcientiæ tantum, ac urgentibus juſtis cauſis* (*E*).

Cum quibus perſonis diſpenſare poſſint.

Hinc tranſeundo ad perſonas, cum quibus Miſſionarii, ſive pro conſcientiæ, ſive pro judiciali foro, juxta præmiſſa, diſpenſare poſſunt; Neophyti quidem hi ſunt. Neophytorum autem appellatione, ſecundum editas & a Summis Pontificibus approbatas reſolutiones, non ſolum intelliguntur ii, qui paulo ante Baptiſmum ſuſceperunt, ſed etiam eorum filii, quamvis in infantia baptizati fuerint; ac inſuper ii, qui ex Indo Neophyto, & ex Muliere Europæa, vel ex Europæo Viro, & Indica Muliere ſunt progeniti, ideoque *mixti* ſeu *miſtitii* vocitantur. Atque hæ ſunt omnino perſonæ, cum quibus diſpenſare poſſunt Miſſionarii (*F*): interdicta ipſis quacumque facultate diſpenſandi cum *Quarteronibus* & cum *Pucellibus*; cum iis nimirum, qui vel pro una tantum parte ducunt originem ab indis Neophytis, ideoque dicuntur *Quarterones*; vel per Proavum, aut Proaviam dumtaxat ab Indis Neophytis trahunt originem, proindeque *Pucelles* appellantur; quum hi Neophytorum nomine ſeu appellatione contineri non poſſint, ac conſequenter nequeant Miſſionarii cum illis, ſive in foro conſcientiæ, ſive in foro judiciali, ſuper Matrimonii impedimentis diſpenſare: Eorum enim facultas cohibita eſt ad Neophytos; quorum nomine veniunt tantummodo ii, qui fuerunt ſuperius deſignati (*G*).

Loca, in quibus diſpenſandi facultate uti poſſunt.

Quod ſpectat ad loca, in quibus Miſſionarii prælatis diſpenſandi facultatibus, ut ſupra, uti poſſunt, ſatis perſpicua res eſt, quum Indulta ipſis conceſſa, utriuſque, Orientalis nempe, & Occidentalis, Indiæ partes, ſeu Provincias, aliaſque Maris Oceani Regiones, diſerte complectantur (*H*).

Juſta debet ſubeſſe cauſa diſpenſationis, & omnia gratis expedienda.

Quare nil aliud reliquum eſt, quam ut ea tradantur, quæ ad rectum probatumque Diſpenſationum uſum conferre poſſunt. In quo ſane, præter exactam obſervationem eorum, quæ ſuperius adnotata ſunt, duæ potiſſimum generales regulæ ſervari debent: prima nimirum, ut in omni Diſpenſatione juſta adſit illius concedendæ cauſa; altera, ut tunc etiam, quum pro exteriori foro conceditur Diſpenſatio, nihil plane recipiatur, ſed omnia gratis fiant (*I*). Quamvis autem in Brevibus facultativis, quæ olim tradi ſolebant Epiſcopis & Ordinariis præfatarum Regionum, pro Diſpenſationibus ſuper impedimentis Matrimonialibus in foro

in-

interno externoque concedendis, junctum iis legeretur, ut in Dispensationibus pro foro externo indulgendis, Missionariorum consilium exquirerent, quoties hi tam longe non abessent, ut id sine magno incommodo præstari non posset: eum tamen Episcopi subinde petiissent se levari hoc onere, quod etsi alias poterat opportunum videri, nunc quidem temporis nonnisi ad ferendas discordias aptum dignoscebatur; ut omnis dissidiorum & offensionum inter Ordinarios locorum, & Missionarios occasio submoveretur, plena libertas iisdem Ordinariis relicta est dispensandi etiam in foro externo, sublato penitus onere memoratum antea consilium requirendi (*K*).

Ordinarii locorum in dispensationib. conced. non tenentur Mission. consilium exquirer.

Præterea eum Episcoporum arbitrio concredita reperiatur facultas subdelegandi idoneos probatosque Sacerdotes, qui pro ipsis Episcopis subdelegantibus, in remotibus Diœcesium locis, Dispensationes concedant pro exteriori seu judiciali foro (*L*); ad consovendam eo magis inter Episcopos & Missionarios animorum consensionem, statutum est, ut, si pro iis locis nulli deputati reperiantur Vicarii, vel absint spatio ducentorum milliariorum, non possint ab Episcopis alii subdelegari Sacerdotes, quam qui ab Apostolica Sede habent dispensandi facultatem; hi autem soli consueverunt esse Missionarii.

In quo casu teneantur Episcopi subdeleg. Mission. pro elargiendis dispensat.

Denique ad rectum usum facultatum dispensandi, adnotasse juvabit, facultatem dispensandi in foro conscientiæ perpetuo concessam esse; eam vero, quæ ad forum judiciale spectat, intra viginti annorum curriculum esse cohibitam (*M*). Cumque juxta receptam praxim, soleat hujusce facultatis confirmatio indulgeri, omnino necesse est, ut Missionarii hac in re sibi provide consulant, non redigentes ad suprema propemodum statuti termini momenta eogitationem & curam petendæ confirmationis; ne periculum subeant, vel nullitatis actus, si quid efficiant post elapsum facultatum terminum, vel fraudandi pauperes Christifideles opportunis malorum remediis, quatenus eo deveniant, ut hujusmodi facultatibus amplius uti non valeant. Hæc sunt, quæ in Apostolicis Constitutionibus San. Mem. Pii IV. Pont. Max. aliorumque ipsius Successorum, & in Pontificiis Brevibus Clementis IX. Alexandri VIII. Clementis XI. Clementis XII., & Sanctissimi Domini Nostri BENEDICTI XIV. feliciter Regnantis, continentur; quibusque, ut par est, observatis ac respective perpensis, non solum omnes submoventur controversiæ, verum etiam facilis evadit & obvia responsio ad Dubia, quæ ad Sacram Congregationem examinanda ac dirimenda transmissa fuerunt.

Quamdiu facultas dispensandi in Mission. duret.

Responsa ad proposita dubia

Primo itaque Dubio, quo quæritur, an facultates concessæ Presbyteris Societatis Jesu Missionariorum munus per Indias obeuntibus, & nominatim illæ, quæ Dispensationes Matrimoniales respiciunt, ad ea protendantur loca & provincias, in quibus non alii reperiuntur Infideles, quam qui aliunde venerunt, Christique fidem ultro amplexi sunt; affirmativum redditur responsum, ad formam tamen Brevium, & Constitutionum Apostol. quæ superius indicatæ fuerunt.

Secundo itidem Dubio, quo quæritur, an quatenus facultates ad memorata quoque loca protendantur, eædem comprehendant Dispensationes Matrimoniales super impedimentis publicis, pro foro externo, tam ante, quam post contractum Matrimonium, concedendas; affirmative respondetur, juxta tamen disposita in Apostolicis Brevibus superius indicatis.

Tertio Dubio, quo exquiritur, an Missionarii præfatis facultatibus uti possint in iis locis, in quibus Diœcesani Episcopi similes obtinent facultates: respondetur, posse eos uti memoratis facultatibus, pro foro externo, tam in Matrimoniis contractis, quam in contrahendis dispensando, in iis tamen locis, in quibus non existunt Ordinarii similibus facultatibus instructi, vel absunt ultra duas Dietas, non minus ducentis millibus passuum, juxta id, quod itidem in Brevibus & Constitutionibus Apostolicis cautum reperitur.

Quarto, quo definiendum proponitur, num in iis casibus, in quibus possunt Missionarii dispensare in judiciali foro, hoc ipsis præstare liceat sine prævia summaria informatione coram Notario & Vicario loci capta, ad comprobandam Dispensationis caussam & impedimenti qualitatem, vel potius sufficere dicenda sit verbalis & extrajudicialis informatio: responsum est, nihil esse innovandum: & quoniam superioribus temporibus sufficiens visa est moralis certitudo tum caussæ dispensandi, tum obstantis impedimenti, quantumvis judicialibus documentis non innixa, satius esse, ut eadem methodus in futurum quoque tempus retineatur.

Ad quintum denique Dubium, respiciens convalidationem Matrimoniorum, de qua quærebatur sub hypothesi eorum nullitatis, desumptæ ex defectu facultatum in iis, qui Dispensationes concesserunt ad ea Matrimonia ineunda: quum ex data superius responsione ad primum dubium satis deprehendere licuerit hujusmodi positionem, seu hypothesim non subsistere, nullus relinquitur respondendi locus.

Hæc itaque sunt responsa data, seu resolutiones captæ in Congregatione Reverendissimorum S. R. E. Cardinalium adversus hæreticam pravitatem Generalium Inquisitorum habita coram Sanctissimo Domino Nostro BENEDICTO PP. XIV., quas Sanctitas Sua, prævio maturo examine, approbavit & confirmavit: volens easdem, ad majorem solemnitatem, Apostolicis literis in forma Brevis roborari: præcipiensque, ut, quoties casus confirmandi hujusmodi facultates obvenerit, imposterum confirmatio non concedatur, nisi præmissa seria adnotatione temporis, quo indultum antea concessum fuerat, ut ita deprehendatur, an constitutus in eo terminus sit elapsus, exindeque valeat hac super re opportune provideri: Ac denique injungens omnibus Ministris seu Officialibus utriusque Secretariæ, videlicet Brevium Secretorum, & Congregationis de Propaganda Fide, ut sive nova fiat concessio, sive confirmatio facultatum jampridem obtentarum indulgeatur Missionariis Societatis Jesu, tam concessio, quam confirmatio,

A Pont. approbatur.

tio, ad normam eorum, quæ præsenti Decreto exposita sunt, atque statuta, in omnibus & per omnia redigantur & conformentur.

Monumenta, quibus innixa sunt ea, quæ in supradicto Decreto Sanctissimi D. N. BENEDICTI Papæ XIV. statuuntur.

(*A*) IN *quocunque, seu quibusvis, non tamen in primo, Consanguinitatis vel Affinitatis gradibus*: Ita legitur in Brevi San. Mem. Alexandri PP. VIII. quod incipit: *Animarum saluti*: quod est 14. in ordine Tom. IX. novissimi Bullarii Romæ impressi §. 9.

(*B*) *In primo gradu etiam recta lineæ ex copula illicita resultantis*: Hæc sunt verba Brevis San. Mem. Clementis PP. XII. quod incipit: *Cum dudum*: & est 142. in ordine, Tom. XIV. citati Bullarii §. 2.

(*C*) *Ut Matrimonium inter se contrahere, seu in eo etiam scienter contracto remanere valeant*: Ita legitur in Brevibus Summorum Pontificum Alexandri VIII. Clementis XII. & aliorum.

(*D*) *Præterea ejusdem Societatis Jesu Provincialibus, vel ab eis deputandis Presbyteris, cum Neophytis Provinciarum utriusque Indiæ, aliarumque Maris Oceani Regionum, in quibus inter Infideles Fideles existunt, & non adsunt Ordinarii similem facultatem habentes, vel ultra duas dietas existant, in quocumque, seu quibusvis, non tamen in primo, Consanguinitatis, vel Affinitatis gradibus, vel alias, conjunctis, seu se attinentibus, ut Matrimonium inter se contrahere, seu in eo etiam scienter contracto remanere valeant, in foro conscientiæ tantum, gratis tamen dispensandi; & insuper ibidem, locorum Ordinariis &c. etiam in judiciali foro: in reliquis autem Provinciis præfatis; Ordinariorum præsentia destitutis, vel ab eis ultra duas dietas prædictas, non minus ducentis millibus passuum remotis, Provincialibus & Deputatis Presbyteris prædictis cum eisdem Neophytis, non tamen in primo gradu, in utroque foro, gratis dispensandi*: Ita legitur in citato Brevi San. Mem. Alexandri VIII. §. 9. & in citato Brevi San. Mem. Clementis XII. §. 2.

(*E*) *Cum eisdem Neophytis in primo gradu, etiam recta linea, Affinitatis ex copula illicita resultantis se attinentibus, ut Matrimonium quoque inter se contrahere, seu in eo etiam scienter contracto remanere similiter valeant, in occultis tamen, & in foro conscientiæ tantum, ac urgentibus justis causis, gratis tamen dispensandi*: Sunt verba citati Brevis San. Mem. Clementis XII. §. pariter 2.

(*F*) *Et insuper quia a nonnullis dubitatum, seu hæsitatum fuit, an omnes Indigenæ illarum Regionum oriundi & naturales, & Christianorum indigenarum etiam baptizatorum filii, etiam in eorum infantia baptizati, jure* Neophyti *appellari possint, idcirco tenore earumdem præsentium decernimus & declaramus, omnes oriundos seu naturales supradictarum omnium tam Orientalium, quam Occidentalium partium; imo etiamsi Æthiopes, Angolani, vel quarumvis aliarum transmarinarum regionum, etiamsi Christianorum filii, & in infantia baptizati, vel etiam inter se, vel cum Europæis mixtim progeniti sint, ad concessionis hujusmodi effectum, esse & intelligi debere Neophytos ..... Quin etiam quia de mixtim progenitis, quos* Mixtos *vocant, majus dubium accepimus, cum eisdem mixtis, quos similiter ad hunc effectum Neophytos censendos esse decernimus, in gradibus & Matrimoniis contractis & contrahendis prædictis, gratis tamen, dummodo non ita facile id fiat, dispensare posse; eisdemque Presbyteris facultatem desuper concedimus opportunam*: Verba sunt citati Brevis San. Mem. Alexandri VIII. §. 16., in quo etiam confirmatur similis alia præcedens Constitutio San. Mem. Clementis PP. IX. quæ incipit: *Animarum saluti*: expedita die 8. Januarii 1669.

(*G*) Proposito in generali Congregatione Cardinalium Generalium Inquisitorum habita feria IV. die 2. Junii 1618. sequenti dubio: *An appellatione* Neophytorum *Indi solum noviter conversi comprehendantur; an non etiam qui sunt originarii per omnes eorum lineas, qua pro una dumtaxat parte ab illis originem trahunt, vulgo* Quarterones *appellati: & an comprehendantur, qui octavam partem per Proavum & Proaviam, & sive ab alterutro, sive ab utroque habeant, vulgo* Pucuelles *nuncupati*: Huic dubio responsum fuit: *Non comprehendi Quarterones, multoque minus Pucuelles*: Hoc Congregationis Responsum confirmatum subinde fuit, instante Rege Catholico, una cum aliis Declarationibus, a San. Mem. Clemente PP. XI. in sui Apostolicis literis expeditis in forma Brevis die 29. Aprilis 1701. & iterum aliis literis Apostolicis in forma Brevis expeditis a Summo Pontifice BENEDICTO XIV. die 17. Julii 1748.

(*H*) Verba Brevium pro re, de qua nunc agitur, sunt comprehensiva *omnium tam Orientalium, quam Occidentalium partium, & etiam Æthiopum, Angolanorum, & quarumvis aliarum transmarinarum Regionum*: Id colligitur ex præcitatis verbis contentis in Brevi San. Mem. Alexandri VIII. §. 16.

(*I*) Verbum: *gratis*: reperitur in omnibus Apostolicis literis, & concessionibus ad hanc materiam spectantibus.

(*K*) Feria IV. die 3. Maii 1752. Lecto Memoriali, in quo Procurator Generalis Societatis Jesu postulabat renovationem facultatum extraordinariarum in forma Brevis, quæ ab anno 1734. a San. Mem. Clemente XII. ad annos viginti pro Missionariis ejusdem Societatis prorogatæ fuerant, Eminentissimi ac Reverendissimi DD. Cardinales Generales Inquisitores dixerunt: *Pro gratia renovationis Brevis*, dempta tamen clausula, si Sanctissimo Domino Nostro placuerit: & est, quæ sequitur: *Et insuper locorum Ordinariis, ac de Presbyterorum eorumdem, tamquam Adjutorum & Assessorum suorum, in locis præfatis, & ubi eorum commode haberi poterint copia, consilio, & cum illis, etiam in judiciali foro*: Et Feria V. die 4. ejusdem mensis in consueta Audientia per R. P. Assessorem S. Officii a Sanctissimo Domino Nostro BENEDICTO Papa XIV. habita, Sanctitas Sua benigne annuit pro renovatione Brevis, dempta tamen clausula, ut supra.

Hoc

PONT. A.XVII Hoc Decretum communicatum fuit per R. P. Assessorem S. Officii, R. P. Secretario Sacræ Congregationis de Propaganda Fide sub eadem die quinta Maji 1752.

(*L*) *Dictisque Ordinariis alios Presbyteros idoneos a se prius approbatos, in locis, ubi non adsint Missionarii similem facultatem habentes, quoad præmissa in sui locum subdelegandi, licentiam & facultatem auctoritate Apostolica tenore præsentium concedimus & impertimur*: Ita legitur in citato Brevi San. Mem. Clementis PP. XII. §. 2

(*M*) In Brevi Apostolico San. Mem. Pii IV. expedito die 15. Junii 1563. habentur hæc verba: *In foro conscientiæ tantum perpetuo:* Prorogatio ad annos viginti *pro foro externo* legitur tam in hoc, quam in aliis subsequentium Summorum Pontificum Brevibus.

Decret. hujusmodi Apost. auctorit. muniminе roboratur. §. 2. Nunc autem cupientes, ut ea, quæ prævio tam sedulo accuratoque examine, in præinserto Decreto definita, decisa, & constituta fuerunt, eo semper firmius subsistant, & serventur exactius, præinsertum Decretum singulaque in eo contenta, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, confirmamus & approbamus, & quatenus opus esset, eadem illa ex integro, ac in omnibus & per omnia juxta præinserti Decreti seriem & tenorem, dicta Apostolica auctoritate, ac earumdem præsentium literarum tenore, statuimus, decernimus, & ordinamus, illisque inviolabilis firmitatis robur adjicimus. Decernentes easdem præsentes literas semper firmas, validas & efficaces existere, suosque integros & plenarios effectus sortiri & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, plenissime suffragari, ac respective ab iisdem observari debere; sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Congregationes, dictæque Apostolicæ Sedis Nuntios, judicari & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Quibuscumque in contrarium non obstantibus. §. 3. Non obstantibus contrariis forsan, etiam Apostolicis, seu in Synodalibus, aut Provincialibus Conciliis editis Constitutionibus & Ordinationibus, seu per dictas Indiarum Regiones invectis usibus & consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis, & Litteris Apostolicis, dictarum Regionum Ecclesiis, etiam Metropolitanis, earumque Præsulibus, seu cujusvis Ordinis, & Instituti, etiam præfatæ Societatis Jesu, Missionibus, & Presbyteris Missionariis, in genere, aut in specie, etiam ad Regum, aliarumque sublimium Personarum instantiam, seu quorumcumque meritorum intuitu, sub quacumque forma concessis, ac sæpius confirmatis & innovatis. Quibus omnibus & singulis, illorum tenores præsentibus pro plene & sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum dumtaxat, specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sumpt. fides. §. 4. Volumus autem, ut earumdem præsentium literarum transumptis seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides in judicio & extra adhibeatur, quæ præsentibus ipsis adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. ANNO 1757.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 17. Januarii MDCCLVII. Pontificatus Nostri Anno decimoseptimo. Dat. 17. Januarii 1757. Pont. 17.

Cajetanus Amatus.



ANTIQUUM URBIS LXVIII.

Pantheo, nunc Ecclesia Sanctæ Mariæ ad Martyres nuncupata, sub peculiari Romanorum Pontificum tutela suscipitur, ejusque Fabricæ conservatio Apostolicarum Ædium Præfecto pro tempore committitur, Palatii Apostolici sumptibus procuranda.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

AD summi Sacrorum Christianorum Antistitis curam specialiter pertinere non ambigitur, ut conservationi & decori Sacrarum Ædium diligenter prospiciat, earumque præsertim, quæ remotissimæ antiquitatis memoria, egregii operis amplitudine, & quod magis est, pretiosis Sacrarum Reliquiarum thesauris, ac singulari Christifidelium cultu jampridem conspicuæ, inter alia Deo sacra loca supereminere, peculiarisque sollicitudinis studium sibi vindicare conspiciuntur. Proœm.

§. 1. His porro nominibus neminem ignorare arbitramur, quantum clarescat celeberrimum Romæ Pantheon, quod olim a Marco Vipsanio Agrippa in Campo Martio extra Urbem insigni æternoque opere extructum, nunc in ipsius Urbis interiori, ac frequentissima regione situm deprehenditur, ex quo nimirum Aurelianus Imperator ejusdem Urbis ambitum latius prolatum, novis mœnibus circumclusit; quod quidem Pantheon, ineunte septimo Ecclesiæ sæculo, Prædecessor Noster S. Bonifacius Papa IV. ab Imperatore Phoca sibi concessum, & ab omni Gentilium superstitione expurgatum, vero æternoque Deo sub invocatione Beatæ Mariæ Virginis Martyrum Reginæ dicavit. Quam celebre Romæ fuerit Templum Pantheon A S. Bonifac. IV. Deo in honorem B. Mariæ Virginis Martyr. Reginæ dicatum, atque ingenti Sacrarum Reliquiar. copia insignitum.

Ea occasione Sanctissimus Pontifex, veteris disciplinæ retinentissimus, juxta quam incruentum Religionis Nostræ Sacrificium, aut ad ipsa Sepulchra Martyrum, aut super Altaria, quæ simul eorum corporum conditoria evasissent, Omnipotenti Deo convenientissime offerri consuevit, ingentem vim Sacrarum Reliquiarum e variis Martyrum Cœmeteriis collectam, solemni institutа pompa, non minus XXVIII. curribus, ut vetus

ANNO 1757. vetus traditio docet, impositam, in acquisitum Christianæ Religionis Templum invexit; nec alia occasione putandum est sub Ara majore collocata fuisse Corpora Sanctorum Martyrum Rasii & Anastasii, quæ inibi reperta Anno Jubilæi MDCLXXV., jubente piæ memoriæ Prædecessore Nostro Clemente Papa X., festiva prius supplicatione in eorum honorem, & ad intermortuam ipsorum memoriam in populo revocandam, per Urbem ducta, in eumdem locum religiosissime restituta fuerunt.

Solemnis ubique extitit hujus Dedicationis memoria. §. 2. Ecclesiæ hujus Dedicatio, utpote insignis Christianæ Fidei triumphus de extincta Idolatriæ tyrannide, in Romana quidem Ecclesia adhuc ipso die consecrationis ejus, qui fuit tertio Idus Martii, anniversaria celebritate recolitur; idque ab antiquo tempore jugiter observatum fuisse evincit Sacramentarium vetus Gregorianum nuncupatum, ab Hugone Menardo editum, in quo prædictæ diei Missa ita inscribitur; *In Natali Ecclesiæ Sanctæ Mariæ ad Martyres*: quo scilicet *Natalis* nomine, non solum Martyrum obitus, sed Ecclesiarum quoque Dedicationes, ac etiam Sedium Episcopalium constitutiones, ipsasque Sacrorum Pastorum consecrationes ac enthronismos appellari consuevisse constat. Quum autem hujusce diei solemnitas per Christianum Orbem longe lateque propagata, frequentes ad Urbem attraheret Fideles eo anni tempore, quo consumptis jam superioris anni frugibus, sæpe eveniebat, ut confluenti multitudini nequaquam sufficiens annona suppeteret; hinc satius visum est Prædecessori Nostro Gregorio Papæ IV. circa annum Domini octingentesimum trigesimum quartum, hujusmodi solemnitatem ad opportunissimum anni tempus, ad diem videlicet Kalendarum Novembrium, celebrandam transferre: quo facto, solemne Festum, quod nunc prædicta die, non solum in honorem Deiparæ Virginis, & Sanctorum Martyrum, sed etiam in cæterorum omnium Cœlestium spirituum, atque Sanctorum cum Christo regnantium memoriam, universa per Orbem Ecclesia concelebrat, institutum fuisse non dubitatur.

Atq; hinc translata hujusm. solemnit. a Greg. IV. ad diem Kal. Novemb. omnium SS. festum celebrari cœpit.

Magnus quoque ad idem Templum conventus erat Rom. Ecc. proxima ante Pentecosten Dominica. §. 3. Celebris quoque fuit superioribus sæculis ad eamdem Ecclesiam Sanctæ Mariæ ad Martyres Romanæ Ecclesiæ Conventus, alia per singulos annos stata die haberi solitus, Dominica videlicet, quæ Festum Pentecostes immediate præcedit; dum Pontifex cum universo Clero ad eam accedens, Stationemque ibi & Missarum solemnia celebrans, sermonem ad Populum habebat de Spiritus Sancti adventu proxime recolendo, in cujus typum, (ut ait Benedictus Canonicus in suo Cæremoniali, quod Prædecessori Nostro Cœlestino Papæ II. tunc S.R.E. Cardinali Vidoni de Castello nuncupato, inscriptum edidit) *de altitudine Templi mittebantur Rosæ in figuram Spiritus Sancti*, quæ scilicet igneas linguas decidendo repræsentabant; unde etiam apud Scriptores Ecclesiasticos hujusmodi dies Dominica *de Rosis*, seu *de Rosa* appellata fuit, & adhuc hujusce ritus vestigium retinetur ab ipsius Eccl. Canonicis, quibus prædicta die Officia Divina in Choro persolventibus Rosæ distribuuntur.

PONT. A. XVII. Collegialis Ecclesia jampridem extitit, titulusque Presbyt. Card. §. 4. Ecclesia isthæc a vetustissimis temporibus non solum Parochialis, sed etiam Collegialis fuisse dignoscitur, insigni videlicet Sæcularium Canonicorum Capitulo jugiter decorata: ac insuper ex authenticis Romanæ Ecclesiæ monumentis eruitur, eam aliquando Presbyteri Cardinalis Titulum extitisse, quamvis recentioribus sæculis inter Urbis Titulos minime adnumerata fuerit, donec fel. record. Prædecessor Noster Benedictus Papa XIII. adlecto in Diaconorum Cardinalium Ordinem bon. mem. Nicolao de Judice, qui sub Clemente XI., Apostolicarum Ædium Præfectus quum esset, eidem Ecclesiæ instaurandæ ornandæque præfuerat, Ecclesiam ipsam ad Diaconiæ dignitatem evexit, dictumque Nicolaum primum Sanctæ Mariæ ad Martyres Diaconum Cardinalem renunciavit.

Ad Diaconiæ dignitatem a Bened. XIII. restituta.

Sunt etiam, qui eamdem Ecclesiam Cappellæ Pontificiæ nomine appellarint, seu quia Pontificas propinquas illi Ædes ab Anastasio Papa IV. extructas, urbanis negociis commodius consulturi, identidem incolere consueverint; seu quia eamdem singulari studio sartam tectamque tueri, sacrisque donariis, vasis, ac vestibus instructam ornatamque habere, ac de omnibus ad eam pertinentibus, quasi peculiaris dominii jure, disponere nunquam omiserint.

Olim quoque Cappellæ Pontificiæ nomine nuncup. & quare.

Nonnullorum Pontific. provid. pro hujus Templi conservatione. §. 5. Et sane in vitis Pontificum apud vulgatum Anastasium, frequens occurrit mentio tum profusæ in eamdem Ecclesiam liberalitatis ac munificentiæ, tum etiam assiduæ circa illius statum & conservationem providentiæ & curæ Prædecessorum Nostrorum Romanorum Pontificum; inter quos merito commemorandus videtur S. Gregorius Papa III., qui illata huic Sacro Templo gravissima damna ab Imperatore Constante, dum æreum amplissimi fornicis rectum, aliaque ædificii ornamenta simul ac firmamenta, hostilem in modum abstulerat, murario primum opere diligentissime emendari curavit, mox plumbeis superinductis laminis totam molem ita communiit, ut gravissimæ impensæ opus nonnisi post septem elapsa sæcula sub Nicolao Papa V. ex integro renovari necesse fuerit, idemque adhuc tegumentum, aliorum Pontificum studio temporibus suis opportune ac diligenter aptatum, augustam Ædem adversus vim temporum tempestatumque injurias satis tueatur.

Aliorum cura in eo ornando. §. 6. Simili cura Prædecessores Nostri S. Benedictus II. & Hadrianus I. ad interiorem Templi ornatum converti, illius Parietes marmoribus incrustasse narrantur; quamobrem alteri eorum merito tributus videtur ornatus ille, qui supra Ædificii Coronam, ad usque Fornicis curvaturam assurgens, dum per ætatem licuit, stetit; porphyreticis quidem, aliisque e vario marmore laminis speciosus, sed neque ad reliqui operis soliditatem exactus, neque ad priscam ædificandi rationem, quæ Augusteo seculo viguit, elaboratus. Idem Hadrianus Aram Templi principem contexerat argenteo Ciborio, quod sive hominum manibus sublatum, sive temporum injuria detritum, Innocentius VIII. marmoreum restituit.

Quod

Quod autem a Templi solo ad suprsdictam Coronam interjacet, fel. record. Prædecessor Noster Clemens Papa XI. hac Nostra ætate, aptissimo simul, ac splendidissimo ornatu decoravit, perpolitis iogentibus pretiosisque columnis; incrustatis vario marmore parietibus, novaque Ara Maxima magnifico opere extructa.

Externam vero Templi faciem, quam vetustate satiscentem similis memoriæ Prædecessor Noster Urbanus Papa VIII. (ærei lacunaris reliquiis, ad ornandam Principis Apostolorum Confessionem, instruendamque tormeotis bellicis Hadrianam Arcem, translatis) nova contignatione communierat, ac binis extructis ad usum æris campaoi Turribus exornaverat, idem ipse Clemens XI. area laxata, Ægyptioque Obelisco supra Fontem erecto, speciosiorem pulchrioremque reddidit.

Pontifex etiam insigni opere tum conservationi, tum ornatui prospexit.

§. 7. Horum itaque aliorumque Prædecessorum Pontificum exemplis, Officiique Nostri debito, quod in aliarum Sacrarum Ædium decore tuendo, ac pro viribus augendo implere semper curavimus, excitati, & commonefacti; quum accepissemus, interiorem Testudinis partem, non solum contracto tot seculis volventibus situ sordescere, sed etiam decidentibus quotidie cæmentis, quæque reliqua erant ex plumbeis laminis, quibus olim interius obducta fuerunt ipsius fornicis laquearia, secum trahentibus, non sine confluentium periculo, sensim labefactari; rem omnem sedulo explorari præcepimus, compertoque jampridem a fel. record. Alexandro PP. VII. Prædecessore Nostro admotas fuisse manus hujusmodi reparationi, quæ, eodem morte intercepto, absolvi non valuit, opus ipsum ex integro resumi jussimus, appositisque miro Opificum Nostrorum artificio machinis, ingentes undique rimas obstrui, laquearia redintegrari, universumque fornicem firmari & perpoliri curavimus; mox etiam subjectum parietis gyrum, qui inter utramque Coronam intercurrit, ab antiquo squalore vindicaturi, novum illius ornatum totius ædificii formæ respondentem albario tectorioque opere perficiendum mandavimus.

Exemplo Clem. XI. Cardin. Hieron. Columnæ Apostol. Ædium Pro-Præfecto hujus operis cura demandata.

§. 8. Qua in re dirigenda urgendaque, quum egregia extiterit diligentia & opera Dilecti Filii Nostri Hieronymi SS. Cosmæ & Damiani S. R. E. Diaconi Cardinalis Columnæ nuncupati, ejusdem S. R. E. Camerarii, & Apostolicarum Ædium Pro-Præfecti, cui Nos, præfati Clementis XI. Prædecessoris exemplo, hanc curam demandavimus; ad asserendam perpetuo Sacri AugustiqueTempli conservationem valde opportunum, simulque recensitis superius Prædecessorum Pontificum studiis covenientissimum fore judicavimus, illius specialem tutelam in posterum in Nos & Successores Nostros susceptam, ejus vigilantiæ committere, qui nunc & pro tempore Pontificii Palatii, ac cæterarum Ædium, quæ peculiari jure ad Romanorum Pontificum curam, aut usus pertineot, Præfectus, & pro Officii sui munere Curator existet.

Apostol. Ædium pro tempore Præfecto in perpet. committ. ut præsit conservationi Pantheon, Palatii Apostolici sumptibus perficiendæ.

§. 9. Itaque motu proprio, & certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, hac Nostra perpetuo valitura Constitutione, Dilectos Filios Conservatores Cameræ Urbis Romæ, necnon ejusdem Cameræ Fabricerios nuncupatos, ab omni cura & sollicitudine, qua hactenus circa saria tecta ipsius Panthei, ad instar aliorum veterum Urbis Ædificiorum & monumentorum, intendere consueverunt, absolventes & penitus liberantes: Dilecto etiam Filio Nostro Prospero S. Mariæ ad Martyres Diacono S. R. E. Cardinali Columnæ de Sciarra nuncupato, ejusque Successoribus præfatæ Ecclesiæ Diaconis pro tempore futuris, committimus & mandamus, ut a Capitulo Canonicorum ejusdem Collegiatæ Ecclesiæ, nunc quidem, cum primum commode fieri poterit, deinde vero singulis annis, seu quoties aliorum ipsius Capituli Officialium electio celebrabitur, duos ex ipsorum Canonicorum oumero Æditos seu Fabricerios nuncupandos eligi & deputari curent, qui hujusmodi munus, ea qua decet, cura & diligentia assumere atque obire sciant & valeant: Quibus sic electis, atque deinceps, ut præfertur, eligendis Nos, earumdem præsentium tenore injungimus, & mandamus, ut diligenter studioseque Panthei fabricam identidem scrutentur, explorantes numquid a quoquam factum, illatum, appositumve fuerit, quod ei detrimento esse possit, vel quidquam vetustate labefactatum, seu imbrium ac tempestatum vi dejectum vitiatumve appareat, quod opportuna reparatione emendari coovenia. Quæcumque autem providenda, ordinanda aut restauranda compererint, ea omnia quamprimum deferre non omittant ad nunc & pro tempore existeotem Palatii Apostolici Præfectum; quem volumus deinceps, ad eum plane modum, quo cæteris Pontificiis Ædibus præest, hujus quoque Templi fabricæ conservandæ restaurandæque præesse; illiusque indemnitati pro Officii sui auctoritate prospicere; ejusdemque reparationibus & restaurationibus pro tempore necessariis & opportunis, Apostolici Palatii sumptibus & expensis, consulere & providere: Nos enim præfato Hieron. Cardinali & Pro-Præfecto, ejusque Successoribus, per easdem præsentes, hujusmodi curam committimus & demandamus, atque ad præmissos effectus plenam & omnimodam facultatem & potestatem tribuimus & impertimur.

Præmissorum robur, non obstantibus quibuscumq;

§. 10. Decernentes, has Nostras Litteras & in eis contenta hujusmodi, etiam ex eo quod quicumque in præmissis aliquod interesse habentes, seu habere prætendentes, ad id vocati & auditi non fuerint, seu ex quovis alio capite, nullo unquam tempore de subreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, vel quovis alio defectu notari, impugnari, aut in jus vel controversiam vocari posse; sed semper & perpetuo firmas, validas, & efficaces existere & fore, atque ab iis, ad quos pertinet, seu in posterum pertinebit, omnimode observari, iisque, quorum favorem concernuot, plenissime suffragari. Non obstantibus, de jure quæsito non tollendo, aliisque Regulis, Constitutionibus, & Litteris Apostolicis, nec non prædictæ Urbis, & Cameræ Capitolinæ, seu præfatæ Ecclesiæ, ejusque Capituli & Canonicorum,

Statutis, usibus, consuetudinibus, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel immemorabili observantia, seu quavis firmitate alia roboratis, ac iteratis vicibus confirmatis & innovatis: Quibus omnibus & singulis, eorum tenores præsentibus pro expressis & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum dumtaxat, specialiter & expresse derogamus, aliisque contrariis quibuscumque.

Sanctio pœnalis.

§. 11. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostrarum absolutionis & liberationis, commissionum & mandatorum, facultatum impertitionis, voluntatis, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. die 18. Febr. 1757. Pont. 17.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo sexto, duodecimo Kalendas Martii, Pontificatus Nostri anno decimoseptimo.

J. Card. Pro-Dat.
D. Card. Passioneus.

Visa
De curia J.C. Boschi.
L. Engenius.

Loco † Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

LXIX. CONFIRMATIO

Concordiæ inter Archiepiscopum Moguntinum, S.R.I. Electorem, & Episcopum, atque Abbatem Fuldensem initæ, super jure Metropolitico Ecclesiæ Moguntinæ in Episcopatum, atque Ecclesiam Fuldensem; nec non super aliis utriusque Ecclesiæ controversiis.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

Pontificis studium pro tuenda quiete, & tranquillitate inter Personas Pastorali dignitate insignitas.

AD sacram Petri sedem in plenitudine potestatis, divina dispositione evecti, ad ea potissimum, quæ pro personarum quarumlibet præsertim Pastorali dignitate præditarum, quiete, & tranquillitate observari debere dignoscuntur, libenter intendimus, ac iis, quæ vicissim provide per concordiæ ministerium ordinata fuisse comperimus ut illa firma persistant, Apostolici muniminis robur adjicimus, prout conspicimus in Domino salubriter expedire. Exhibita siquidem Nobis nuper pro parte Venerabilium Fratrum nostrorum Joannis Friderici Caroli moderni Archiepiscopi Moguntin., ac S.R.I. Electoris, necnon Adalberti moderni Episcopi, & Abbatis Fulden., ac ejusdem S.R.I. Principis, petitio continebat, quod cum inter dictum Joannem Fridericum Carolum Archiepiscopum, & Electorem, ac Decanum, & Capitulum Metropolitanæ Ecclesiæ Moguntin. ex una, ac prædictum Adalbertum Episcopum, & Abbatem, ac Decanum, & Capitulum Ecclesiæ Episcopalis, & Abbatialis Fulden. ex altera partibus, ad removendas omnes controversias, & ad omnium dissensionum semina penitus tollenda quædam concordia inita fuerit, cujus tenor est qui sequitur.

Tenor instrumenti Concord.

§. 2. Nos Joannes Fridericus Carolus Dei gratia S. Sedis Moguntinæ Archiepiscopus, Sacri Romani Imperii per Germaniam Archi-Cancellarius, & Princeps Elector: Et Nos Adalbertus electus Episcopus, & Abbas Fuldensis, Sacri Romani Imperii Princeps, Augustissimæ Romanorum Imperatricis Archi-Cancellarius per Germaniam, & Galliam, Primas &c. notum facimus, & profitemur &c. Dudum inter Archiepiscopatum, & Electoratum, Moguntinum, ac principalem Abbatiam Fuldensem, optata per Divinam gratiam concordia, novisque frequenter ab Archiepiscopis Electoribus eidem Abbatiæ impensis favoribus aucta viguit amicitia, ita quidem, ut cum circa annum 1532. cogitatum esset de erigendo Episcopatu Fuldensi, Archiepiscopus Elector Moguntinus tum temporis existens, ejusque Capitulum Metropolitanum erectioni hujusmodi, & Fuldensi tunc Abbatis sibi exposito desiderio faciles se præbuerint, & dum res ad exitum non perduceretur, ut Abbates Fuldenses Jura Moguntina porro libenter agnoverint, Archiepiscopi vero Moguntini eidem Abbatibus sæculo præcedente Ecclesiasticam in Fuldensi Ditione Jurisdictionem reliquerint, eaque sic per Commissarios Moguntinos solemnem Anno 1662. concordiam inter Moguntinam Metropolitanam, Cathedralem Herbipolensem, & Abbatialem Fuldensem Ecclesias conciliarint, tenoris, qui sequitur:

Vetus transactio stipulata an. 1662. inter Archiepisc. Mogunt. eumdemque etiam Episcop. Herbip. atque Abbatem Monast. Fuldensis integre hic repetitur.

§. 3. „ Nos Dei gratia Joannes Philippus Sedis Moguntinæ Archiepiscopus, Sacri Romani Imperii per Germaniam Archicancellarius, & Princeps Elector, qua Episcopus Herbipolensis, & Franciæ Orientalis Dux &c.: Et Nos Joachinus Abbas Fuldensis Sacri Romani Imperii Princeps, Romanorum Imperatricis Archicancellar. per Germaniam, & Galliam, Primas &c. notum facimus, & pro Nobis, nostrisque Ecclesiis Herbipolensi, ac Fuldensi, earumque Successoribus tenore præsentium cunctis palam profitemur: posteaquam inde a pluribus annis inter honorabiles Prædecessores nostros, Nos, & concreditas Nobis Ecclesias multifariæ differentiæ, & contentiones, & in specie quidem ob prætensam a Nobis Episcopo Herbipolensi in diversa loca, & Parochias dictæ Fuldensis Ecclesiæ potestatem Ecclesiasticam, & Jurisdictionem Episcopalem, exortæ sunt, ex quo schismata, & inordinationes in rebus tam Ecclesiasticis, quam sæcularibus, in notabile utriusque Ecclesiæ, & boni publici detrimentum, non vane suspicari potuimus, quod tandem Nos Episcopus Herbipolensis, & Nos Abbas Fuldensis, suasu, & fideli interpositione, at-

„ que

„ que hortatu Eminentissimi Principis, ac Domini Domini Joannis Philippi S. Sedis Moguntinæ Archiepiscopi, Sacri Romani Imperii per Germaniam Archicancellarii, & Electoris, Episcopi Herbipolensis, & Franciæ Orientalis Ducis, qua Archiepiscopi, & Electoris Moguntini, Domini, & Amici nostri in primis dilecti, maximeque venerandi, ex studio vicinitatis, & affectu, prævia inter nostros ad id demandatos utraque ex parte, Consiliarios, & respective Legatos, tractatione, præ primis autem cum præscitu, & consensu Reverendorum nostrorum Episcopi Herbipolensis dilectorum devotorum Præpositi, Decani, & Capituli nostræ Ecclesiæ Cathedralis Herbipolensis, uti etiam Reverendorum nobilium nostrorum Abbatis Fuldensis dilectorum ac devotorum Decani, & Capituli Ecclesiæ Fuldensis, ad incrementum, & conservationem bonæ vicinitatis, & mutuæ consensionis, necnon in matura perdifficilium, nostrosque ante oculos obversantium temporum, ac circumstantiarum contemplatione, atque hinc perspecta summa necessitate arctioris inter Nos conjunctionis, & in nostræ præsertim Abbatis Fuldensis Ecclesiæ bonum tendentis concordiæ ineundæ, sequenti ratione per amicam transactionem inter Nos conventum fuerit, prout etiam hisce transigimus modo, quo sequitur.

Plenissim. jurisdictio Abbati Fuldensi aribuitur in Clerum & Popul. sibi subjectum:

§. 4. „ Et primo quidem, cum ratione Episcopalis, & Ecclesiasticæ Jurisdictionis, quam (Nos Episcopo Herbipolensi, & Venerabilibus nostris Prædecessoribus in diversa Fuldensis suæ dilectionis Ecclesiæ Loca, Cœnobia, & Parochias competere hactenus prætendimus) differentiæ essent obortæ, dum dilectio sua Fuldensis supra dictam Jurisdictionem Episcopalem a tempore immemoriali exercitam, & ad se traductam fuisse constantissime tueri voluit; ita convenit inter Nos, & promisimus Nos Episcopus Herbipolensis, quatenus Dilectionem suam Fuldensem, ejusque Successores, & Ecclesiam, ratione Jurisdictionis Ecclesiasticæ hucusque prætensæ, nullatenus post hac impugnare velimus, sed eamdem pro nunc, & perpetuis temporibus integraliter relinquimus libere, atque ultronee penes Dilectionem suam, ejusdem Successores, & Ecclesiam Fuldensem; ut Ecclesia Fuldensis sit, maneatque eatenus nullius Diœcesis, habeatque ejusdem Antistes in Clerum & Populum Jurisdictionem Ordinariam privative, qualis Prælatis Episcopo inferioribus, & de facto Reverendissimo Fuldensi sive de jure, sive ex consuetudine, competere, hancque Jurisdictionem exerceat, ut hactenus exercita est, tam in Civilibus, & Matrimonialibus Laicorum, quam in Beneficialibus, & Criminalibus Clericorum, aliisque Ecclesiasticis Causis quibuscumque, sive per se, sive per Vicarium, (aut Commissarium suum) quos constituere, & destituere, sicut & Clerum in omnibus tam Curatis quam non Curatis Beneficiis instituere, & destituere, visitare, Synodum convocare, & alia omnia facere, quæ ab hac Jurisdictione quasi Episcopali dependent, ipsi semper integrum sit, sine ullo appellandi Jure ad Nos Episcopum Herbipolensem, salvo tamen Jure Metropolitano, & remedio appellationis ad Metropolitanum, juxta ordinem ab Ecclesia Catholica, cunctisque Diœcesibus hujus Provinciæ Moguntinæ laudabiliter receptum, & in viridi observantia constitutum: salva item libertate pro iis, quæ sunt Ordinis, quæque ex defectu gradus, Reverendissimo Fuldensi competere nequeunt, non tantum Regulares, sed & Clericos sæculares sui Principatus mittendi, sive ad Metropolitanum, sive ad Nos Episcopum Herbipolensem, pro Ordinibus sacris suscipiendis: salva item libertate quemcumque accersendi Catholicum Antistitem pro Sacramento Confirmationis, consecrandis Ecclesiis, Altaribus &c., idque sine nostra, nostrorumque Successorum, & Ecclesiæ interpellatione, contradictione, & impedimento, quomodolibet hæc nuncupari, aut excogitari queant. Nos tamen Abbas, & Princeps Fuldensis hisce per expressum declaramus, quod Jurisdictio quasi Episcopalis a Dilectionibus suis Domino Archiepiscopo, & Electore Moguntino, uti etiam a Domino Episcopo Herbipolensi, ut præfertur, Nobis relicta, non diutius, quam dum Ecclesia & Principatus noster Fuldensis, juxta fundationem, in Catholicorum manibus perstiterit, vigere, & in suo robore permanere debeat. Ubi vero per vim majorem, vel aliam quamcumque viam (quod, uti speramus, avertet Dei clementia) in alienas, sive Catholicorum, sive Acatholicorum manus devenerit, volumus, ac statuimus, ut tali casu hæc transactio neque Archiepiscopo Moguntino, neque Episcopo Herbipolensi ullatenus cedat in præjudicium, nec illi hac teneantur, sed Jus suum Episcopale plenarie tunc manutenendi, atque exercendi liberam habeant potestatem. Quemadmodum etiam Nos Joannes Philippus qua Archiepiscopus Moguntinus, & Nos Joannes Philippus qua Episcopus Herbipolensis, hoc insperato casu, Nobis Jura nostra, & Potestatem per expressum reservamus, hancque cessionem eo usque dumtaxat exclusive valituram hisce declaramus.

Salvo tamen Metropolit. jure Eccl. Mogunt. aliisque nonnullis conditionibus.

§. 5. „ E contrario, ac pro secundo; quoniam præsentis concordiæ finis unicus scopus, ac propositum est, ut nostra utriusque Archiepiscopi Moguntini, & Episcopi Herbipolensis amica, & vicinali cooperatione, atque assistentia, nostra Abbatis Fuldensis Ecclesia eo melius adversus hostiles, ac violentos impetus defendatur & protegatur: Hinc nostri Abbatis Fuldensis Successores pro tempore existentes, vigore præsentium obligentur, ut quamprimum aliquis a nobili Capitulo per canonicam Electionem in locum Abbatis & Principis fuerit suffectus, idipsum semper Nobis Electori Moguntino, ut Mediatori, & absque eo Provinciæ „ Mo-

Nuper electus Abbatibus injungit. ut de sua electione certiores faciant Archiep. Mogunt. & Episc. Herbip.

ANNO 1757.

„ Mognotinæ Metropolitano, tum etiam Nobis Episcopo Herbipolensi, per litteras notificare, atque nna confirmationem supradictæ cessionis, necnon actualem, quatenus necessitas exegerit, apud ipsos manutenentiam amice teneantur postulare.

Hi vero, jurisdict. & superioritat. Ecclesiast. eidem Abbati, in vim hujus concord. relictam, confirm. teneant.

§. 6. „ Tertio: quo facto etiam Nos Archiepiscopus ac Princeps Elector Moguntinus, & Nos Episcopus Herbipolensis, pro Nobis, Successoribus, & Ecclesiis nostris spondemus per præsentes, ac pollicemur, quod ad confirmationem a Dilectione sua Fuldensi prædicto modo petitam superioritatis Ecclesiasticæ, & Jurisdictionis quasi Episcopalis, vigore hujus Concordiæ eidem relictæ, & quidem absque ullis impensis, vel taxæ cujusdam pensione impertiendam, necnon ad præstandam reipsa manutenentiam, casu eveniente, pariter obstricti & obligati esse debeamus ac velimus.

Tenor Epist. qua Abbas suam electionem Archiep. Mozunt. & Episc. Herbip. nunciat.

§. 7. „ Quarto: ad evitandam vero in ejusmodi petitione respective confirmationis, & responsoria declaratione, omnem ambiguitatem, & dissensiones, conventum inter Nos omnes, ac costitutum est, quateous illæ sequentis tenoris esse, & constanter manere debeant; ex parte videlicet nostra Abbatis Fuldensis ad ntramque suam Dilectionem Moguntinam, & Herbipolensem (mutatis mutandis) ut sequitur = *Prævia parata Officiorum aostroram oblatione. Dilectioaem Vestram propeasæ vicinitatis confideatia celare non debemus, qualiter Nos post decessum (N) Venerabilis Piædecessoris nostri p. m. concordibus saffragiis, & electione nobilis nostri Capitali hujatis, in Abbatem, & Principem Faldensem non ita pridem, & die quidem (N.) electi saerimus, simusque ia actuali, & tranquilla aostræ Abbatiæ, & Principatus Fuldensis possessione constituti. Cam itaque probe recordemur, qaalem concordiam Venerabilis Prædecessor noster Abbas (N.) anno (N.) die (N.) cum Dilectionis Vestræ Domino Prædecessore tanqaam Mediatore, ati etiam cum sua Dilectione Herbipolensi celebraverit, coaventumque inter ipsos præter alia faerit, at qaivis Priaceps, & Abbas Fuldensis, mox ab electione, confirmatioaem Jurisdictionis Ecclesiasticæ ea ia concordia aostræ Ecclesiæ relictæ, tumetiam manatenentiam, necessitate flagitaate, per literas petere, & vicissim Dilectio Vestra eam Nobis pariter per literas responsorias sine recasatioae impertiri, & respectiue assecarationem præstare teneatur, ac velit; Eapropter Dilectionem Vestram officiose reqairimus, ut ad has nostras memoratæ sapra Concordiæ conformes petitorias literas, eatenus se erga Nos declarare dignetur, qaatenas ia prætacta Concordia continetar, & paciscentiam congrait inteationi. Qai ad officia Dilectioais vestræ omni tempore prompti permanemas.*

Exemplar responsionis ab his Abbati reddendæ.

§. 8. „ Quinto: Ad responsorias vero tam a Nobis Archiepiscopo, & Electore Moguntino, quam a Nobis Episcopo Herbipolensi, & Franciæ Orientalis Duce, ad Dilectionem suam Fuld. dandas, quod attinet, erunt hæ (mutatis mutandis) vicissim tenoris sequentis = *Prævia &c. Reddita Nobis facrant Dilectionis Vestræ perbumanæ literæ de die (N.) ex quibus perlegimas, eamdem unanimi Nobilis Capituli sai consensa ia Abbatem, & Principem Faldensem faisse electam, essequе ia actaali, & pacifica possessione constitatam: & qaæ præterea in vim Concordiæ anno (N.) erectæ Ipsa Nobis revocare ia memoriam volait. Qaemadmodum igitur Dilectioai Vestræ ad obtentam istam Principalem Dignitatem, & Fuldensis Ecclesiæ Administrationem, omnem a Deo benedictionem, gratiam, opemque apprecamur: ita quoqae ex præscripto memoratæ Concordiæ noa solum relictam tam temporis Dilectionis Vestræ Prædecessori p. m., ejasque Saccessoribus, & Ecclesiæ, Jurisdictionem Ecclesiasticam, in præsens plenarie denuo confirmamus, & ratificamas, verum etiam promptos Nos paratosque declaramus, ubi Dilectionem Vestram, ejasdem Successores, & Ecclesiam, præter omnem spem & opsaioaem, a qaocamque demum, spectatim vero a Catholicis, vel Acatholicis vicinis, aat exteris, in memorata Jurisdictione Ecclesiastica, aliisve Juribus suis infestari, aut turbari contiageret, Nos eidem omnem vicinalem assistentiam, operam, ac manutenentiam (prout eo casa a Dilectione Vestra fuerimus requisiti, & reliquæ tulerint circumstantiæ) nullo noa tempore præstitaros. Dum Nos. Dilectioni Vestræ grata &c.*

PONT. A. XVII

Integra utrinque spondetur Transactionis observantia.

§. 9. „ Secundum hæc omnia, asserendo promittimus ac spondemus Nos Joannes Philippus qua Archiepiscopus Moguntinus, & Mediator, & Nos quoque Joannes Philippus qua Episcop. Herbipolensis, Franciæ Orientalis Dux, ac Nos Joachimus Abbas Fuldensis &c. respective Elector, & Principes, pro Nobis, nostris in Metropolitana Moguntina, Herbipolensi, ac Fuldensi Ecclesiis Successoribus, interpositis nostris Electorali, & Principalibus Dignitatibus, fide & fidelitate, quod contenta in hac Concordia puncta omnia & singula firmiter inviolata servare, neque iis unquam contraire, vel ut contraeatur, permittere velimus, sive per Nos, sive per nostros, quacumque ratione, aut via, ac quocumque id demum fiat nomine, aut excogitare in contrarium mens humana valeat: prout etiam præter nunc adducta hujus transactionis puncta, omnes & singulos olim fortasse habitos tractatus, & conventiones præsentium tenore penitus abolemus, iisque per expressum perpetuo renuntiantes universim abrogamus, & cassamus. In cujus rei fidem, ac perenne robur Nos sæpe memoratus Joannes Philippus qua Archiepiscopus Moguntinus, & Mediator &c. tum etiam Nos Joannes Philippus qua Episcopus Herbipolensis, & Franciæ Orientalis Dux &c. & Nos Joachimus Abbas Fuldensis &c. hanc Concordiam manu propria subscripsimus.

„ Et nos Joannes ab Hoppenheim condictus de Saal, Decanus, & universum Capitulum Ecclesiæ Metropolitanæ Moguntinæ, necnon Nos Joannes Hartmannus de Rosenbach, Decanus, & Capitulum universum Ecclesiæ Cathedralis

„ Her-

„ Herbipolensis, & Nos Matthias Benedictus de Rindorff Decanus, & Capitulum „ universum Ecclesiæ Fuldensis; profitemur, „ & notum facimus per præsentes literas, „ pro Nobis, & Successoribus nostris, hanc „ Concordiam Nobis scientibus, & consentientibus initam, atque erectam fuisse, „ quemadmodum in eam vigore præsentium „ consentimus fideliter, fraude ac dolo remotis. In cujus rei testimonium Eminentissimi, & Reverendissimorum Dominorum nostrorum Electoris, & Principum sigillis, etiam consueta Capitulorum „ nostrorum sigilla his Litteris appofuimus. „ Actum die 23. Martii Anno 1662.

„ *J. Philippus A. M. E. H. manu propria.*
„ *Joachimus Abbas manu propria.*

(L. S.) (L. S.) (L. S.) (L. S.) (L. S.)

„ *Archiep. Mog. & Ep. Herbip.* — *Abbatis Fulden.* — *Cap. Metrop. Mog.* — *Cap. Cath. Herbip.* — *Cap. Fuld.*

Sequitur tenor recentis Concord.

§. 10. Quæ quidem Concordia ab Archiepiscopo Moguntino, qua tali, necnon simul qua Episcopo Herbipolensi, ac Abbate Fuldensi subscripta, triumque Ecclesiarum Moguntinæ, Herbipolensis, & Fuldensis Capitulari consensu, & sigillis munita, plures per annos inviolata feliciter substitit; sed cum Apostolica careret confirmatione, & Heebopolensi Ecclesiæ Cathedrali minus utilis videretur, eaque propter impugnata pro parte Episcopi Herbipolensis, per judicata Sacræ Romanæ rescinderetur, acrior Herbipolensem inter & Fuldensem Ecclesias coram Sacræ Rotæ Tribunali lis exorta fuit, donec tandem ad novas easdem inter Ecclesias Concordiæ leges anno videlicet 1722., ac novissime anno 1751. deventum est; quam postremam quidem Concordiam Hammelburgi initiam Sanctissimus Dominus Noster Benedictus XIV. Pontifex Maximus dignatus est confirmare. Archiepiscopi interea Moguntini, rogatu Placidi Abbatis Fuldensis in Concordia anni 1662. persistentes, nec litem Herbipolensis Ecclesiæ quantumvis implorati suam facientes, Abbatiam novis favoribus prosequi non dubitantur, atque tum maxime, cum pro obeundis in Fuldensi Ditione Pontificalibus, Episcopus in Partibus ab Apostolica Sede indulgeretur, cui concessioni non tantum minime sunt reluctati, verum etiam ut Consecrationis munus in ipsa reciperet Electorali Urbe Moguntina, fecerunt facultatem; cum vero anno 1752. de erigendo Episcopatu Fuldensi ageretur, re cum Ecclesia Metropolitana Moguntina haud communicata, ac ipsa erectio Episcopatus a SS. Domino Nostro Benedicto XIV. Pont. Max. desuper 5. Octobris 1752. edita perficeretur; tunc vero temporis existens Abbas, & Princeps Fuldensis Episcopatum istum Fuldensem neo-erectum exemptum, nullique Metropolitano, sed soli S. R. Sedi subjectum crederet; ea super re ex parte Metropolitanæ Ecclesiæ Moguntinæ conquestum fuit, & in litis hujus decursu, supradicta Concordia de anno 1662. Moguntinam inter, & Fuldensem Ecclesias inita, ab Abbate Fuldensi asserta fuit insubsistens. Demum vero decima Augusti anno 1755. a Sanctissimo Domino Benedicto XIV. Pontifice Maximo remature discussa, ac adhibitis in consilium omnibus Sacræ Rotæ Auditoribus, habitoque illorum in scriptis unanimi suffragio, definitum fuit, constare de jure Metropolitico Moguntino in totum Territorium Fuldense, edito subinde desuper Apostolico Brevi dato 15. Septembris 1756. tenoris sequentis.

Plures lites super concordia an. 1662. inter Ep. Herbipol. & Abbat. Fuld. excitatæ per aliam concord. inter eosdem initam anno 1751. sedatæ sunt. Vide supra p. 18. Constit. III. Archiep. Mogunt. perstiterunt in concordia an. 1662.

Vide supra p. 28. Const. IV. Post erectionem Abbatiæ Fuldensis in Episc. lis exorta super jure Metrop. Archiep. Mogunt.

Anno 1757. Ejus tamen favore a Pont. definita.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Litteræ Apostol. in forma Brevis desuper expeditæ.

§. 11. *Saluberrimum Apostolicæ providentiæ, benignitatisque institutum a Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus sapientissime initum, servatumque, ut iis quidem, quibus potuissent titulis & honoribus insignes Ecclesias magis magisque ad Numinis Divini cultum, & Christifidelium utilitatem adaugerent, sed pari nihilominus circumspectione, ac diligentia Hierarchicum Ecclesiæ Catholicæ ordinem, in hisce ipsis honorum largitionibus inviolatum, atque intractum, Decretis, ac rescriptis suis custodirent: a suscepti Pontificatus Nostri exordio ita, quoad Nobis integrum fuit, tenere, & sequi studuimus, ut nullas hac in re Apostolicæ nostræ vigilantiæ partes ubique Gentium desiderari passi fuerimus. Quamobrem cum insignis, & antiquissima Abbatia Fuldensis, quæ intra fines Provinciæ Moguntinæ sita esse non ambigitur, multis nominibus clara, maxime vero propter privilegia, quibus per Romanos Pontifices, atque ipsos etiam sæculares Principes locupletata fuit, in Germania plurimi fieret, magnoque in honore haberetur, non immerito Nos, ad majus Catholicæ Fidei præsidium, atque ornamentum, Abbatiam ipsam in Episcopatum ereximus, ejusque Abbatem pro tempore existentem in Episcopum, & Abbatem insimul constituimus; quemadmodum ex aliis nostris sub plumbo expeditis literis, quarum tenorem, quatenus opus sit, hisce præsentibus pro expresso, & inserto haberi volumus, uberius continetur. Cum vero post Episcopatus hujusmodi erectionem, atque Episcopi ordinationem, quædam eruperit controversia super authoritate, quæ Archiepiscopo Moguntino in dicta nova Episcopali Diœcesi Metropolitico Jure competere deberet; Ut ea quam citius, & absque ullo judiciali strepitu absolvetur, controversiam ipsam ad Nos vocavimus, reque tota per Nos ipsas diligenter considerata, itemque in Consilium adscitis peritissimis in Jure Canonico Viris nostræ Romanæ Rotæ Auditoribus, quemadmodum eximia Moguntinæ Sedis Dignitas non inter Germanos tantum, sed universo Christiano Orbi perspecta exposcere videbatur, lætati admodum sumus, quod eorum suffragia tum oretenus, tum etiam scripto exposita, & in manibus nostris relicta, cum concepta jam prius in mente nostra sententia prorsus convenirent. Quapropter uniformi prædictorum Auditorum sensui inhærentes, ea ipsa die, videlicet decima Augusti superioris anni 1755. decrevimus, ac declaravimus, prædictas nostras litteras super erectione Ab-*

batiæ

ANNO 1757.

batiæ Fuldensis in Episcopatum, atque alias præcedentes itidem nostras super approbatione, & confirmatione cujusdam concordiæ inter Episcopum Herbipolensem, & Abbatem Fuldensem peractæ, ita semper accipiendas esse, interpretandas, atque intelligendas, ut per eas nihil omnino detractum, aut imminutum censeatur de authoritate, & Jure Metropolitico, quod in tota Provincia, atque adeo etiam in novo Episcopatu Fuldensi, & universa ejus Diœcesi, Moguntino Archiepiscopo competit, juxta præscriptum SS. Canonum, & S. Concilii Tridentini; salva tamen ex alia parte, atque illæsa manente exemptione passiva, atque immediata subjectione huic S. Sedi Apostolicæ, quibus hactenus juxta formam suorum Privilegiorum gavisi sunt, & gaudere debent Monachi omnes, & Monasterium Fuldense, cum sua Abbatiali Ecclesia, quæ nuper in Cathedralem erecta est, aliisque Ecclesiis, quæ secundum præsentem statum, eidem Monasterio pleno Jure incorporatæ, & subjectæ reperiantur: Ita tamen ut Populus, & Clerus sæcularis ab ejusmodi Ecclesiis quomodolibet dependens, propter hoc a Jure Metropolitico prædicto nequaquam exemptus censeatur. Quo itaque firmius Decretum hoc nostrum subsistat, & servetur exactius, Decretum ipsum tenore præsentium Apostolica authoritate confirmamus, atque inviolabili Apostolicæ firmitatis robore communimus. Decernentes, idem Decretum, & præsentes nostras literas semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, & illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus, & per omnia plenissime suffragari debere; sicque & non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales; & eorumdem Cardinalium Congregationes, necnon Apostolicæ Sedis Nuntios, & quosvis alios quacumque præeminentia, & potestate fungentes, & functuros, judicari, & definiri debere: ac irritum, & inane, quidquid secus super his a quoquam, quavis authoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibus, vel Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, & quibuscumque aliis in contrarium præmissorum etiam a Nobis quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut earumdem præsentium literarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 15. Septembris 1756. Pontificatus Nostri anno decimo septimo.

Cajetanus Amatus.

Primum recentior. transact. caput, quo Episcopus Fuldensis

§. 12. Nos itaque Joannes Fridericus Carolus Archiepiscopus Moguntinus, & Princeps Elector &c., & Nos Adalbertus electus Episcopus, Abbas, & Princeps Fuldensis &c. ad reducendam inter utramque Ecclesiam Moguntinam, & Fuldensem pristinam concordiam, ac ad illam inviolabiliter, & in perpetuum stabiliendam, & ad removenda omnia, quæ futuris perpetuis temporibus Catholicorum, & Vicinorum Principum amicitiam, & quietem turbare possent, re mature diuque deliberata, habitoque cum Capitulis Ecclesiarum nostrarum tractatu, deque eorum consilio, & consensu, in sequentes reductæ pacis, & concordiæ leges convenimus = Nos Adalbertus electus Episcopus Abbas, & Princeps Fuldensis, præhabita jam tempore Sedis nuper vacantis in Capitulo nostro deliberatione, ac re etiam deinceps uberius perpensa, cognoscentes non aliam futuræ cum Ecclesia Moguntina pacis, ac stabiliendi novi Episcopatus Fuldensis basim esse posse, quam supradictam Concordiam anno 1662. inter utramque Ecclesiam feliciter initam, & usque ad recentes annos magno Fuldensi Abbatiæ bono observatam; Nos ab Eminentissimo & Celsissimo Principe Archiepiscopo Electore Moguntino Domino nostro cum primis Venerando, ejusque Capitulo Metropolitano, ejusdem Concordiæ continuationem decenter petivimus, & petimus per præsentes, eamdemque futuris perpetuis temporibus illibatam servare, tam pro Nobis, quam nostris in Ecclesia Fuldensi Successoribus, promittimus, Nosque, Successoresque nostros ad literas in eadem concordia præscriptas, nihil immutato illorum tenore, nisi quoad Episcopi nomen, obligamus.

PONT. A. XVII

plenam observantiam concordiæ an. 1662. promittit

§. 13. Cum tempore concordiæ anni 1662. in Fuldensi nostro Territorio non extaret Episcopus cum exercitio Pontificalium, sed Ordinandi, juxta Concordiæ leges, mittendi essent, sive ad Metropolitanum, sive ad Episcopum Herbipolensem, hæc & reliqua ibi de Pontificalium exercitio dicta, ipsa novi Episcopatus Fuldensis erectione mutata intelligantur.

Mutatis tamen iis, quæ sunt de exercitio Pontificalium

§. 14. Cum ab omni retro tempore Prædecessores nostri Abbates, & Capitulum Fuldense, Archiepiscopos Moguntinos, usque ad nuperæ litis exordium, agnoverint totius Territorii Fuldensis Metropolitanos, Nos quoque Dilectionem suam modernum Eminentissimum Dominum Archiepiscopum & Electorem Moguntinum, ejusque in perpetuum Successores, tanquam Metropolitanos nostros, & universæ Diœcesis nostræ Fuldensis cis & trans amnem Fuldam, agnoscimus, ac pro Nobis, & Successoribus nostris promittimus Nos supremæ Apostolicæ Definitioni supradictæ, & Brevi Apostolico desuper edito die 15. Septembris anno 1756. supra de verbo ad verbum inserto, plenariam debitam paritionem præstare velle, sicque totum, & integrum Episcopatum nostrum Fuldensem (salva tamen, atque illæsa manente exemptione passiva, atque immediata subjectione S. Sedi Apostolicæ quoad Personas in eodem Brevi expressas) Metropolitanæ Moguntinæ Ecclesiæ subjectum, & suffraganeum esse, & manere debere profitemur.

Jus quoq; Metrop. Archiep. Mogunt. in univ. Diœcesim suam agnoscit, & Brevi Apostolico obedient. se præstiturum pollicetur

§. 15. Et cum contra bonam fidem, & amicitiæ leges ageretur, si nostri Fuldenses sub-

Profiter. se curaturum ne

Appellationes ad Metrop. a quopiam impediantur.

subditi a quopiam quomodolibet absterrentur ab appellationibus ad Metropoliticum Moguntinum Judicium, juxta ordinem ab Ecclesia Catholica præscriptum, interponendis, cavere studebimus omnino, ne ab Ecclesiasticis, vel Sæcularibus nostræ Ditionis Magistratibus, vel Particularibus etiam Personis, impediantur iidem Fuldenses nostri subditi ab appellationibus in omnibus Causis ad Vicariatum Generalem Episcopatus nostri devolutis, ad Metropolitanum Moguntinum interponendis, vel proseqnendis; quem in finem etiam hanc nostram concordiam, Apostolica confirmatione secuta, Vicariatui nostro Generali, Parochisque notam faciemus. Cumque sic omnis discordiæ fomes sublatus sit, Nobis promittimns, fore, ut sua moderni Eminentissimi Domini Archiepiscopi Electoris Moguntini Dilectio Abbatiam nostram in Episcopatum legitime arectam, Nosque, & Successores nostros legitimos Episcopos Fuldenses tam cis, quam trans amnem Fuldam agnoscat, & ut in S. R. Imperio, ejusque Comitiis, & Tribunalibus, ac ubicomque opus fuerit, Nobis & Successoribus nostris prædicatum, ac titulus Episcopi tribuatur, officia sua impendat.

Archiep. Mogunt. quoque suam fidem obligat pro observanda Concordia anni 1662.

§. 16. Et Nos Joannes Fridericus Carolus Archiepiscopus, S. R. I. per Germaniam Archicancellarius, & Princeps Elector &c. Prædecessorum nostrorum, præsertim Joannis Philippi Archiepiscopi Electoris Moguntini exempla secuti, de consilio, & consensu Metropolitani nostri Capituli, ob salutares fines supra expressos Concordiam sæpedictam de anno 1662. superius insertam hisce renovatam volumus, ac renovamus, declarantes pro Nobis & Successoribus nostris, eamdem Concordiam perpetuis temporibus valere, & quæ ibidem in favorem Abbatiæ Fuldensis disposita sunt, observari inviolabiliter debere. Nosque, & Successores nostros prædictos ad Epistolam cujuscumque eligendi Fuldensis Principis, ea, quæ in Concordia præscribitur, formula responsuros esse, ac promissam in iis opem, assistentiam, ac manutentionem præstituros.

Admittit exempt. passivam Abbatiæ Fuldensis in Apost. Brevi præservatam.

§. 17. Sicuti nihil novi unquam petere, vel Fuldensis Abbatiæ Juribus, & privilegiis quidquam detrahere volumus, ita non tantum exemptionem passivam Fuldensem in supradicto Apostolico Brevi præservatam & stabilitam sponte agnoscimus, sed etiam ne contra illam quidquam a quocumque tentetur, invigilabimus.

Ejusdem erection. in Episc. & Abbat. in Episc. se agnoscere profitetur.

§. 18. Similiter Antecessorum nostrorum Archiepiscoporum benevola erga Fuldensem Abbatiam vestigia, & faventem Episcopatus Fuldensis erectioni intentionem secuti, eamdem Episcopatus Fuldensis erectionem a Sanctissimo Domino Nostro Benedicto XIV. Pontifice Maximo factam, hisce probamus & laudamus, atque Dilectionem suam modernum Reverendissimum Dominum Abbatem, & Principem Fuldensem, legitimum totius Diœceseos Fuldensis cis & trans amnem Fuldam Episcopum, nostræ tamen Ecclesiæ Metropolitanæ Moguntinæ suffraganeum agnoscimus, & ut ubique in Sacro Romano Imperio agnoscatur, officiis nostris non deerimus.

Cavetur, ut ab utraque parte Apostolic. Beneplac. impetretur pro hujus Concord. confirm.

§. 19. Hanc nostram Concordiam Nos Joannes Fridericus Carolus Archiepiscopus Moguntinus, & Princeps Elector, & Nos Adalbertus electus Episcopus, Abbas, & Princeps Fuldensis, ut eo magis roboretur, & perpetuis temporibus inviolata perduret, Sanctæ Sedi Apostolicæ, prout Præsules, & Principes eidem vere devotos decet, submittemus, ejusque Apostolicam Confirmationem per nostros ibidem Ministros, ante confirmationem modernæ novæ Electionis Fuldensis, una rogabimus. Ante obtentam vero eamdem Apostolicam confirmationem hujus Concordiæ, & omnium in illa contentorum, eadem hæc Concordia in nullius partis præjudicium poterit allegari, sed utriusque Ecclesiæ Jura, salva, & integra manere debent.

Utraque pars hanc Concord. sanctissime se observatur. promittit & recipit.

§. 20. Atque hæc nostra Concordia matura deliberatione feliciter inita, sicque a S. Sede confirmata, perpetua basis mutuæ inter Ecclesiam Metropolitanam Moguntinam, & Cathedralem, & Abbatialem Fuldensem amicitiæ existet, neque contra illam exceptiones ullæ, cujuscumque nominis, aut Pontificum, Cæsarumque Constitutiones, Bullæ, litteræ, vel Privilegia, nomine tenus vero Bulla Sanctissimi Domini Nostri Benedicti XIV. Pontificis Maximi super confirmatione Concordiæ Hammelburgensis inter Herbipolensem & Fuldensem Ecclesias initæ, vel subsequnta Episcopatus Fuldensis erectio, & desuper edita Apostolica Constitutio, aut aliud quodcumque poterit allegari; prout alte fatus Sanctissimus Dominus noster in Brevi Apostolico supra inserto jam diserte declaravit, hæc omnia Juribus Moguntinis nihil derogare. In cujus rei majorem fidem Nos Joannes Fridericus Carolus Archiepiscopus Moguntinus, & Princeps Elector, & Nos Adalbertus electus Episcopus, Abbas, & Princeps Fuldensis has Concordiæ paginas signavimus, & nostris jussimus communiri sigillis. Moguntiæ die duodecima Februarii, Fuldæ die 18. Febrarii anno 1757.

J. Fridericus Carolus Archiepiscopus, & Elector. — *Adalbertus Electus Episcopus Abbas & Princeps Fuld.*

(L. S.) (L. S.)

Accedit Concord. consensus utriusque Capituli Mogunt. & Fuld.

Nos similiter Joannes Franciscus Antonius ab Hoheneck Decanus, totumque Capitulum Metropolitanum Moguntinum, necnon Nos Carolus de Fechenbach, Decanus, & totum Capitulum Ecclesiæ Cathedralis, & Abbatialis Fuldensis, pro Nobis, nostrisque utrinque Successoribus, profitemur Concordiam hanc suprascriptam, cum scitu, consilio, & consensu nostro in omnibus, & per omnia fuisse initam, prout eidem omni meliori modo consentimus, eademque omnia probamus & laudamus. In quorum fidem Eminentissimi & Reverendissimorum DD. Nostrorum Electoris, & Principum sigillis, etiam consueta Capitulorum nostrorum Metropolitani Moguntini, & Cathedralis, ac Abbatialis Fulden. sigilla his literis apposuimus. Moguntiæ 15. Febr. Fuldæ 18. Febr. anno 1757.

(L. S.) (L. S.)

Quod

ANNO 1757. Quod copia præcedens vero suo originali, præhabita diligenti & accurata collatione in omnibus de verbo ad verbum consona & conformis sit, vigore appositi Sigilli Electoralis Moguntini corroboratur, Moguntiæ die 16. Februarii 1757.

In fidem

(L. S.) *P. Matthæus Maria Regim. Electoralis Moguntini Secretarius & Expeditor.*

Pontifex ante confirmar. Concord. ejus cognition. remisit Congreg. particol. super rebus Consistorial.

§. 21. Joannes Fridericus Carolus Archiepiscopus, & Elector, ac Adalbertus Episcopus, & Abbas præfati, Concordiam hujusmodi pro debito erga Sedem Apostolicam obsequio, & reverentia, in omnibus ejus judicio, & authoritati subjectam esse voluerint; quapropter Nobis supplicari fecerunt, ut Concordiam prædictam Apostolica authoritate approbare, & confirmare de benignitate Apostolica dignaremur; hujusmodi autem precibus Nos inclinati, hujusmodi negotium confirmationis ad Congregationem Particularem super rebus Consistorialibus præpositam expendendam remittere dignati sumus, ac eadem Congregatio præfatæ Concordiæ Instrumento diligenter inspecto, omnibusque in ea contentis accurate perpensis, sub die 22. Mensis Martii proxime præteriti, censuit Concordiam prædictam esse confirmandam, adjectis tamen nonnullis clausulis, quibus Nobis placuit, alias quoque clausulas etiam adjungere, prout ex Decreto ejusdem Congregationis latius apparet: cujus quidem dictæ Congregationis Decreti tenor est, qui sequitur:

Moguntin. & Fulden. Confirmationis Concordiæ.

Ejusdem Congreg. decretum

§. 22. *Cum inter Eminentissimum, & Reverendissimum Dominum Joannem Fridericum Archiepiscopum, & Electorem, ac RR. Decanum, & Capitulum Metropolitanæ Ecclesiæ Moguntinæ ex una, & R. P. Adalbertum electum Episcopum, & Abbatem, ac RR. Decanum, & Capitulum Ecclesiæ Episcopalis, & Abbatialis Fulden. ex altera partibus, ad removendas omnes controversias, & ad omnium dissensionum, ac simultatum semina penitus tollenda, Concordia inita, & mense Februario proxime præterita propriis subscriptionibus munita fuerit, quam pro debito erga Apostolicam Sedem obsequio, ac reverentia, in omnibus ejus Judicio, & authoritati subjecta esse voluerunt; idea tam prædicti Archiepiscopus Moguntin., quam Episcopus, & Abbas Fuldensis, Literis ad Sanctissimum Dominum nostrum datis, humiliter supplicarunt, ut eam Apostolica authoritate approbare, & confirmare dignaretur. Hujusmodi autem precibus per Sanctitatem suam ad Congregationem Consistorialem Particularem remissis, eadem Congregatio, Concordiæ Instrumento diligenter inspecto, omnibusque in ea contentis accurate expensis, censuit, Concordiam esse confirmandam; Ita tamen ut nullum unquam inde præjudicium illatum intelligatur alteri Concordiæ initæ inter Episcopum Herbipolensem, & Abbatem nunc Episcopum*

Congreg. eadem censuit Concord. esse confirmandam, annullis adjunctis clausulis.

Fuldensem, & a Sede Apostolica confirmatæ per Apostolicas Literas sub plumbo Kal. Octobris 1752. tum etiam erectioni Episcopatus Fulden., ejusque jurisdictioni Ordinariæ, per similes Literas tertio nonas Octobris anno 1752. nec non Juri Metropolitico Archiepiscopi Moguntini per alias Literas in forma Brevis die 15. Septembris 1756. expeditas; factaque per me infrascriptum Secretarium relatione, Sanctitas Sua dictæ Congregationis sententiam benigne approbavit, decrevitque, ut omnia in iisdem Apostolicis Literis suis contenta, quatenus opus sit, de novo data, indulta, concessa, approbata, & confirmata censeantur. Datum Romæ die 22. Martii 1757. PONT. A. XVII

Loco † Sigilli.

J. Cardinalis Milla.
N. Antonellus Sac. Congregationis Consistorialis Secretarius.

§. 23. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, ea, quæ ab Apostolica Sede approbantur, & confirmantur, firmius subsistant, & ab omnibus exactius observentur; proindeque Joannes Fridericus Carolus Archiepiscopus, & Elector, ac Adalbertus Episcopus, & Abbas prædicti, plurimum cupiant Concordiam prædictam, cum dictis adjunctis clausulis in prædicto Decreto appositis, ac Decretum hujusmodi, per Nos & Sedem Apostolicam, ut infra, approbari, & confirmari: Quare pro parte tam dicti Joannis Friderici Caroli Archiepiscopi & Electoris, quam Adalberti Episcopi, & Abbatis prædicti, Nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus eorum, ac Archiepiscopi, & Electoris Moguntini, necnon Episcopi, & Abbatis Fulden. prædicti pro tempore respective existentium, quieti, & tranquillitati in præmissis opportune providere, ipsosque specialis gratiæ favore prosequi de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui quantum cum Domino possumus, diuturnam pacem, mutuamque amicitiam inter Ecclesiasticas Personas, præsertim Pontificali dignitate insignitas, non tantum promovere, seu & stabilire sinceris desideramus affectibus, Joanni Friderico Carolo Archiepiscopo, & Electori, ac Adalberto Episcopo, & Abbati prædictis, specialem gratiam facere volentes, eorumque singulares personas, a quibusvis suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, Concordiam hujusmodi, cum prædictis clausulis in eodem Decreto expressis, necnon Decretum hujusmodi, Apostolica auctoritate, earumdem tenore præsentium, perpetuo approbamus, & confirmamus, illisque perpetuæ, & inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur, vim, & efficaciam adjicimus, ac Concordiam hujusmodi, cum prædictis clausulis in eodem decreto expressis, necnon Decretum prædictum, ab ipsis modernis, & pro tempore exi-

Juxta Congreg. Decret. Concord. confirm. Apostol. auctorit.

PONT. A.XVII

existentibus Archiepiscopo & Electore Moguntin., ac Episcopo & Abbate Fulden., ac ab aliis, ad quos spectat & pertinet, ac spectare & pertinere poterit in futurum, perpetuo observari, nec illi ullo unquam tempore derogari posse, neque debere:

Decreta cum derogatione contrariis

§. 24. Præsentes quoque Literas Apostolicas semper, & perpetuo validas & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, & sic ab omnibus censeri; & ita per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, quavis auctoritate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vice-legatos, dictæque Sedis Nuncios, judicari & definiri debere; & quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus. Non obstantibus quibusvis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac dictarum Ecclesiarum Moguntin., & Fulden., etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus contrariis quibuscumque.

Sanctio.

§. 25. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostræ absolutionis, approbationis, confirmationis, roboris adjectionis, ac decreti, infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. 21. Maii 1757. Pont. 17.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem, Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo septimo duodecimo Kalendas Junii, Pontificatus Nostri anno decimoseptimo.

J. S. Villa.

Loco ✝ Plumbi

LXX. MISSAM CELEBRANTES,

Aut Fidelium Confessiones excipientes ad Presbyteratus Ordinem non promoti, quibus pœnis ex sacrorum Canonum, & Apostolicarum Constitutionum præscripto subjiciantur; quæ praxis hactenus in Judiciis adversus hujusmodi reos sit servata, & quomodo inposterum sit providendum.

Epistola Encyclica ad Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos, Locorum Ordinarios.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, &c.

Pontific. Constit. de Celebr. non promotis, eorumque pœnis.

QUam grave horrendumque scelus admittat, quicumque Sacerdotali Ordine non initiatus, Sacrificium Missæ celebrare præsumit, superfluum censemus multis verbis demonstrare; quum omnibus perspectæ sint rationes, ob quas sacrilegum hujusmodi crimen merito detestandum, atque districto pœnarum gladio vindicandum censetur. Satis itaque erit Apostolicas Prædecessorum nostrorum Constitutiones hic indicare, quibus severissimæ adversus memorati criminis reos pœnæ statuuntur; quæ scilicet a fel. record. Paulo IV., Sixto V., Clemente VIII., & Urbano VIII. Romanis Pontificibus editæ fuerunt; quarum sanctionibus decernitur, ut quicumque Sacerdotali charactere destitutus, compertus fuerit Missam celebrasse, Foro sæculari puniendus tradatur.

ANNO 1757.

Addita hujusm. Sanction. firmitas contra excogitatas fraudes.

§. 2. Has omnes Constitutiones Nos ipsi memoravimus, & confirmavimus in nostra, quam usque ab anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLIV. Pontif. Nostri IV., sub Dat. XII. Kal. Majas edidimus, cujus initium est: *Sacerdos in æternum*, quæque impressa est in Bullario Nostro *Tom. 1. num. 97.*, ubi præterea plures tolluntur exceptiones, & subterfugia, quæ per Defensores reorum afferri solebant, ut eos eximerent a decreta pœna traditionis brachio sæculari; quantumvis legitimis probationibus plane constaret, eosdem, Sacerdotali ordinatione nunquam suscepta, Missam celebrasse.

Pœnam in perditos homines sic irrogat Eccl. ut lenis, piæque Matris spiritum servet.

§. 3. Quamvis autem Ecclesia præfatos celebrantes non promotos, justitia sic exigente, sæculari Foro tradendos decreverit; quum tamen eadem pia mater sit, & ut omnibus constat, lenitatis & misericordiæ viscera gerat, nec unquam omisit, nec adhuc desinit mansuetudinis suæ argumenta præbere, tum in statuenda forma degradationis verbalis quæ realem degradationem præcedit; tum in ipsa reali degradatione exequenda; tum denique in providis legibus, & cautelis editis atque susceptis, ut nequissimos homines arceret a sacrilego ausu se se immiscendi Sacror. Mysteriorum celebrationi, absque Sacerdotali ordine & charactere, viam illis quodammodo præoccupando, qua in præfatam pœnam traditionis brachio sæculari proruere possent.

Id eruitur primo ex præscripta verbalis degradationis forma.

§. 4. In Pontificali Romano habetur forma degradationis verbalis, per quam videlicet profertur sententia decernens realem degradationem, non minus in eos, qui Sacris Ordinibus, excepto Presbyteratu, insigniti sunt, quam & in cæteros Clericali tantum Tonsura, aut Minoribus initiatos. Hoc solum inter utrosque intercedit discrimen, quod in Clericis Minorum Ordinum, aut simpliciter Tonsuratos, verbalis degradatio peragitur, seu quod idem est, degradatio realis decernitur, a solo Episcopo, absque aliorum quorumcumque interventu: in alios vero Majoribus Ordinibus infra Sacerdotium insignitos non licet Episc. ad verbalem degradationem procedere, nisi assistentibus, & suffragium simul ferentibus aliis quibusdam personis, quarum præsentiam, sententiamque Canonicæ Leges exposcunt.

Indicant de ea canonicæ sanctione

§. 5. Celebris est Decretalis Prædecessoris Nostri Bonifacii Papæ VIII. *in Cap. degradatio, de Pœnis, in sexto*, ubi hæc leguntur: *Super quo tibi taliter respondemus, quod verbalis degradatio, seu depositio a b Ordinibus, vel Gradibus Ecclesiasticis, est a proprio Episcopo, sibi assistente in degradatione Clericorum in sacris constitutorum Ordinibus certo Episco-*

porum numero definito Canonibus, facienda; quamquam proprii Episcopi sententia, sine aliorum Episcoporum præsentia, sufficiat in degradatione eorum, qui Minores dumtaxat Ordines receperant.

Subsidiaria degradationis forma a Concilio Trident. permissa.

§. 6. Notæ sunt etiam sanctiones Canonum, quos indicat Glossa Canonica, *in cit. Cap. Degradatio, in verb. Canonibus = de pœnis, in sexto*, quique definiunt numerum Episcoporum, qui assistere debent, ubi pronuncianda sit degradatio verbalis adversus Clericum in Majoribus Ordinibus constitutum.

Assessores in verbali degradat. quo jure fruantur.

§. 7. Nec quemquam latere potest quod in Sacro Concilio Tridentino statutum fuit *Sess. XIII. cap. 4. de Reform.*, ubi quum animadversum fuisset, non ita facile in occurrentibus degradationum casibus reperiri posse numerum Episcoporum a Canonibus requisitum, facultas sit Episcopis procedendi etiam absque illis; adhibitis tamen, sibique ea in re assistentibus totidem Abbatibus, in Civitate, aut Diœcesi residentibus, atque usu Mitræ & Baculi ex Apostolicæ Sedis indulto decoratis, vel, si hi non adsint, aliis personis in Ecclesiastica Dignitate constitutis, matura ætate, & sacrarum legum scientia spectabilibus.

§. 8. Quoniam vero juxta veterem disciplinam, verbales degradationes peragebantur in Synodis Provincialibus, & in his quidem singuli Episcopi suum proferebant suffragium; quum nunc Episcopi, vel alii Ecclesiastici viri, de quibus diximus, locum gerant Patrum in Conciliis Provincialibus assidentium, facile intelligitur, in hos derivatum esse jus ferendi suffragii in degradationibus verbalibus, ad quas, uti Assessores, invitantur; quemadmodum plene demonstratum a Nobis fuit in nostro Tractatu *De Synodo Diœcesana, lib. 9. cap. 6. num. 4. novissimæ edit.*

In reali quoque degradat. Ecclesia eadem præbet lenitatis argum.

§. 9. Verbalem degradationem sequitur degradatio realis, cujus exequendæ ratio distincte præscribitur in Pontificali Romano. Et in hac etiam Ecclesia minime omittit perspicua lenitatis, & pietatis suæ argumenta præbere. Etenim priusquam degradatum tradat sæcularis Curiæ Ministro, pro eo efficaciter deprecatur, ne pœna mortis, aut mutilationis membrorum eidem infligatur: *Domine Judex*, verba sunt citati Pontificalis, *rogamus Vos cum omni affectu, quo possumus, ut amore Dei, pietatis, & misericordiæ intuitu, & nostrorum interventu precaminum, miserrimo huic nullum mortis, vel mutilationis periculum inferatis.* Multoque ante Pontificalis Romani compilationem, idipsum expressum legitur in *Cap. Novimus*, quod est Innocentii III. *De verbor. signific.* ibi: *Pro quo tamen*, sermo est de degradato, sæculari Curiæ tradendo, *debet Ecclesia efficaciter intercedere*, apud Judicem laicum, *ut citra mortis periculum, circa eum sententia moderetur.* Videri quoque potest Alteserra *ad cit. Cap. Novimus, de verb. signif.* ubi plures colligit Patrum auctoritates congruentes iis, quæ in præindicata Decretali statuuntur.

Idem spiritus eruitur ex cautelis ad præcavenda delicta statutis.

§. 10. Ad confirmandum autem assumptum nostrum, de summo pietatis studio, quo Ecclesia etiam nil tale meritos prosequitur, viamque ipsis intercludere nititur, ne mortis pœnam per delicta incurrant: dicimus, antiquissima providentia cautum fuisse, ut qui e propria in alienam Diœcesim transgreditur, nisi fuerit in hac plene cognitus, secum ferat Ordinarii sui litteras quibus fides fiat, eum esse Sacerdotem, nulloque, quod sciatur, Canonico impedimento detentum, quominus Sacra Mysteria celebrare queat. Jam id decretum habetur in Sacra Calchedonensi Synodo; ubi quum interdictum legatur Clerico atque Lectori, e sua in aliam Diœcesim commigrare, non præobtentis memoratis literis, quas Discessus appellamus, a proprio Episcopo; Jacobus Cujacius, aliique post eum accurati Scriptores, monuerunt, cum vera Textus lectione non congruere verbum, *Lectori*, sed *ignoto*; quemadmodum & ipsi adnotavimus *in nostra Institutione 34. editionis latinæ* §. 1. Quod si vetustiora etiam propositæ disciplinæ principia investigare libeat, consuli possunt Canones, qui Apostolici vocantur, apud Cotelerium in editione *Patrum Apostolicorum Tom. 1. lib. 8.* inter quos adest Canon XIII. ita decernens: *Si quis Clericus, aut laicus, a communione suspensus, vel communicans, ad aliam properet Civitatem, & suscipiatur præter commendatitias literas; & qui susceperant, & qui susceptus est, communione priventur: excommunicato vero proteletur ipsa correptio, tamquam qui mentitus sit, & Ecclesiam Dei seduxerit.* Consonat huic Canon XXXIV. ut patet ex subjectis illius verbis; *Nullus Episcoporum peregrinorum, aut Presbyterorum, aut Diaconorum, sine commendatitiis suscipiatur epistolis, & cum scripta detulerint, discutiantur attentius: & ita suscipiantur, si probatione pietatis extiterint: sin minus, nec quæ sunt necessaria subministrentur eis, & ad communionem nullatenus admittantur, quia per subreptionem multa proveniunt.*

Provida sanctio de Sacerdot. e propria in alien. Diœcesim commigr.

Vetustiora circa id ipsum monum.

Canonum Apostol. auctoritas & antiqu.

§. 11. Porro, quidquid disputent eruditi de vero Canonum Apostolicorum Auctore, certum est, eos magnum auctoritatis pondus habere, quum saltem sæculo Ecclesiæ tertio decurrente collecti fuerint ex pluribus Conciliis ante Nicænam Synodum celebratis: uti nunc temporis inter sacrarum antiquitatum investigatores convenire videtur.

Vetustioribus congruunt recentior. Ecclesiæ leges.

§. 12. Sanctissimis hisce legibus conformes sunt Concilii Tridentini sanctiones: conformes sunt Epistolæ Encyclicæ a Congregationibus Urbis ad Ecclesiarum Antistites sæpe transmissæ. Idque etiam pro firmo tenendum est, quod licet non oporteat Episcopum sollicitum esse de Regularibus, qui in propriis Ecclesiis Missas celebrare intendunt, quum ejus rei cura reservata sit eorum Superioribus Regularibus; si quis tamen sæcularis Sacerdos in Ecclesiis Regularium Missam celebrare velit, hic etiam debet litteras Discessus a proprio Ordinario obtentas exhibere Episcopo, in cujus Diœcesi Sacrum vult peragere; uti videre quoque est in Nostra *Institutione 34. latinæ editionis* §. 1.

Novæ cautelæ in

§. 13. Veterem hanc, justissimamque sanctionem, de cujus executione plura tradi-

de-

in ipsum excogitatæ, ac præscriptæ.

derunt nostri Scriptores pragmatici, (quos inter merito memorandus est diligentissimus Monacellius. *Formular. Legal. Part.* 1. *Tit.* 4. *Formul.* 8. *pag.* 81. & *Formul.* 6. *pagin.* 79. *item Tit.* 6. *Formula* 18. *pagin.* 160.) providis excogitatis cautelis plurimum roboravit magnus Ecclesiasticæ disciplinæ restitutor S. Carolus Borromæus, cujus hac de re Decreta pluribus in locis extantia studiose legenda, & expendenda monemus; videlicet in Concilio Provinciali Mediolanensi primo habito anno 1565. *part.* 2. in secundo pariter Provinciali anni 1569 *Tit.* 2. *Decret.* 1., ac in Provinciali tertio, anni 1573. item de Instructione ad Sacerdotes de celebratione Missæ, ac denique in Concilio Provinciali quarto celebrato anno 1576. Quibus in locis constitutum habetur, ut Parochus, in cujus Parœcia Sacerdos alienigena domicilium figit, si id per Diœcesim contingat, intra octo ad summum dies, illius adventum nunciare debeat Vicario Foraneo, qui rem ad Episcopum deferat; si autem in Civitate, Parochus ipse de omnibus certiorem faciat Episcopum, qui sibi literas discessus ab hujusmodi Sacerdote exhiberi mandet, easque inspiciat, totumque earum tenorem sedulo expendat. Si enim Ordinarius subdito sibi Sacerdoti licentiam abessendi ad certum definitumque tempus indulserit, facultas celebrandi Missam eidem non ultra tempus illud concedenda decernitur. Notanda quoque jubetur dies, qua expeditæ fuerunt literæ discessus; ne scil. ante eam diem, qua inspiciendæ, ac discutiendæ offeruntur, antiquiores sint duobus, vel quatuor, aut respective sex mensibus; duobus nimirum, si literæ confectæ sint intra Provinciam quatuor vero, si extra Provinciam, in Italia tamen expeditæ fuerint; sex denique, si extra Italiam datæ comperiantur.

Præmissorum conclusio.

§. 14. Ex omnibus hisce tum generalibus, tum peculiaribus sanctionibus manifeste desumitur, quantopere Ecclesia abhorreat ab ea pœna ad effectum perducenda, quam Sacri Canones in Celebrantes non promotos sanxerunt; quandoquidem tot veluti aggeres hominibus objiciuntur, ne in ejusmodi delictum labantur, unde locus fiat executioni ejusdem pœnæ Sacris Legibus definitæ.

Instaur. validius argum.

§. 15. Majoris tamen ponderis, ad hoc ipsum evincendum, est id, quod subjicimus. Sistit se aliquis coram Ecclesiastico Judice, seque ipse denunciat, quamvis Sacerdotali Ordine destitutum, Missarum Sacrificia celebrasse, vel etiam Sacramentales Christifidelium Confessiones audisse. Ita se sponte sistens, eo privilegio gaudet, ut impositis ipsi salutaribus pœnitentiis, dimittatur; nisi tamen in ipso suo Constituto diminutus, ut ajunt, vel aliunde præventus fuerit; in bis enim casibus carceribus custodiendus includitur. Sed si idem subinde Judici interroganti, an sciat causam, ob quam carceribus mancipatus sit, statim, non expectatis ulterioribus interrogationibus, seu quæsitis, sincere rem totam aperiat; quamvis de illius incursu in pœnales Apostolicarum Constitutionum sanctiones non dubitetur; ideoque dignus sit, qui sæculari Foro,

Cum se sponte sistentibus, vel crimen statim fatentibus quomodo res transigat.

uti capitalis criminis reus, libere tradatur; nihilominus admittitur ad beneficium minorationis pœnæ, commutata ipsi pœna mortis in damnationem perpetuam ad triremes; uti testatur bon: mem: Cardinalis Albitius harum rerum peritissimus, in suo Tractatu *de Inconstantia in Fide part.* 1. *cap.* 14. *num.* 70. *Si vero citatus, & vocatus, ad generalem interrogationem, an sciat qua de causa fuerit vocatus, vel sciat causam suæ carcerationis, vel quomodo hic reperiatur, fatetur de plano veritatem, is tractatur, ac si esset sponte confessus, & cum eo mitius agitur, præsertim post condemnationem, ut scilicet gravior pœna commutetur in mitiorem &c. Et ita fuit resolutum in sacra Congregatione sub die 12. Maji 1604.*

Hodierna praxis circa verbalem & realem degradat.

§. 16. Illud etiam animadversione dignum est, quod quamvis in Pontificali Romano præscripta reperiatur degradatio, etiam a prima Clericali Tonsura; licet de hac quæstio sit, an inter Ordines numerari debeat, nec ne; possitque Judex Ecclesiasticus, uti prænotavimus, quando agitur de Minoribus Ordinibus, solus per se verbalem Degradationem peragere, quod ipsi non licet sine aliorum interventu, ubi res est de Ordinibus Majoribus; nihilominus nunc temporis Sacerdotes, aliique Clerici, tam Majorum, quam Minorum Ordinum, ad Triremes libere amandantur, vel etiam perpetuo carceri mancipantur, sine prævia verbali, multoque minus reali Degradatione; uti cuique perspectum est, & adnotatum quoque fuit a Sacerdote Catalani *Comment. ad Pontif. Rom. Tit.* 16. §. 4. *num.* 6. *Tom* III.

Factum, unde exorta præsens quæstio.

§. 17. In Tribunalium Ecclesiasticorum carceribus nunc quoque satis superque reperiuntur aliqui, eo nomine detenti, quod Sacerdotali Ordine carentes, Missas celebraverint, Sacramentales Fidelium Confessiones exceperint, iisdemque etiam Eucharisticam Communionem expetentibus, Particulas distribuerint a se nulliter consecratas. Hos inter, duo erant, qui statim ac interrogati fuerunt, num detentionis suæ causam scirent, omnia ingenue confessi sunt; orta est quæstio, an iidem admittendi essent ex quo ad beneficium minorationis pœnæ; ita nimirum, ut non quidem Sæculari Foro traderentur, tamquam capitis rei; sed potius in Triremes; seu Carcerem perpetuo detruderentur.

Judicum, Consultorumque circa ipsam sententiam.

§. 18. Nulla quidem discordia detecta est in suffragiis eorum, qui sive consulendo, sive judicando, in prædictorum Causis sententiam dixerunt, super eo, an uterque reus pœnam traditionis Foro Sæculari, atque adeo Capitis pœnam incurrisset. Verum nonnulli subdiderunt, attenta eorum prompta confessione, qua unusquisque delictum suum plene aperuerat, non expectatis ulterioribus Judicis interrogationibus; ambos promeritos esse, ut pro sponte confessis haberentur, utque propterea ad Triremes dumtaxat, vel Carcerem perpetuo damnarentur. Alii autem numero plures censuerunt, eosdem, tamquam capitis reos, brachio sæculari libere tradendos esse.

Definitivum de eadem judicium Pontificis

§. 19. Nos vero, quamvis ob ægritudinis nostræ pervicaciam, Congregationibus super

Anno 1757. his habitis, ut semper alias Nobis in more positum fuit, interesse non potuerimus; quum tamen subinde omnia perlegere, & expendere non omiserimus, Pontificiæ Clementiæ & mansuetudini magis consentaneum existimavimus, in mitiorem sententiam concedere; eo vel magis, quod & Cardinalis Albitius in hujus generis rebus adeo versatus, testatum reliquit, ejusmodi pœnæ minorationem, veluti præmium, indulgéri consuevisse iis, qui ad primam Judicis interrogationem delictum suum integre, aperteque fatentur; & plura suppetunt exempla causarum, quæ in similibus circumstantiis ita transactæ fuerunt. Itaque volumus præfatos reos promeritæ pœnæ minoratione in præsenti casu gaudere, nimirum Triremibus perpetuo addici, ita ut ab iis nunquam dimitti, seu pœnæ hujusmodi commutationem nllam impetrare valeant, præter quam a Romano Pontifice pro tempore existente, ac de eorum delictis, cum omnibus adjunctis circumstantiis, edocto; relicta dumtaxat Judicibus facultate, ut quoties perpetuum triremium Opus præfatis reis minime congruere videatur, in illius locum subrogare valeant perpetuam in ergastulo aut reclusionem carcere, si reliqua ipsis ad id necessaria non desint.

Sententia in hujusmodi reos quomodo a Judice ferenda. Præterea volumus atque mandamus, ut quum damnatio ad Triremes, seu ad Perpetuam reclusionem, ut supra præfatis reis formiter intimanda erit, id fiat a Judice, præsentibus iis, qui ad Ecclesiarum Sacraria moderanda deputati sunt quique ad hujusmodi actum evocandi erant ab ipso Judice, sub pœnis ejusdem arbitrio infligendis; atque ea occasione gravis admonitio iis fiat, de omnimoda observantia & executione eorum, quæ sæpe præscripta sunt; ne scilicet ignotos Sacerdotes Missam celebrare permittant, nisi postquam Literæ discessus, quas secum a propria Diœcesi prodeuntes attulerunt, recognitæ & examinatæ fuerint per eum, cui hujusmodi cura demandata est. Id ipsum enim præstitum alias fuisse meminimus in hac eadem Urbe, sub fel: rec: Prædecessore nostro Clemente Papa XI. tunc quum sæculari Foro traditus fuit reus quidam. capitali pœna plectendus, eo quod Sacerdot. Ordine non insignitus, Missam celebraverat.

Hæc quoad anteactum tempus Nova in futurum contra nequissimum scelus parantur subsidia. §. 20. Cum iis igitur, qui usque nunc comperti fuerint ad Sacrum Presbyteratus Ordinem non promoti, Missam celebrasse, aut Sacramentales Confessiones excepisse, juxta rationem hactenus descriptam, a competentibus Judicibus, & Tribunalibus agendum decernimus. Sed quoniam hujusmodi crimen, utpote gravissimum, & satis superque frequentatum, omni ratione præcavendum, &, quantum fas est, a Christiana Republica eliminandum, extirpandumque Nobis esse cognoscimus; novam hac de re legem a Nobis statutam per Apostolicam Constitutionem, (cujus exemplum Epistolæ huic adnexum Fraternitas Tua accipiet) in posterum, post tres scilicet menses ab ejusdem Constitutionis data computandos, omnino servari, & ad effectum perduci mandamus. Tibique interim, Venerabilis Frater, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 2. Augusti MDCCLVII. Pontificatus Nostri Anno XVII. Pont. A.XVII Dat. 2. Augusti 1757. Pont. 17.



CELEBRANTIBUS MISSAM, LXXI.

Aut Fidelium Confessiones excipientibus, sine Sacerdotali Charactere, sincera criminis confessio facta in primo interrogatorio generali nihil suffragatura decernitur, ad evadendam pœnam traditionis brachio sæculari, indictam in Constitutionibus Apostolicis.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœm. Divinarum, humanarumque Legum custodia vigilantiæ Nostræ concredita hoc Nobis onus imponit, ut & assiduo studio caveamus, ne scelera atque flagitia contra ipsas Leges committantur, & ut ea, quæ ab iniquitatis filiis perpetrari contingat, justo pœnarum rigore, ad formam Sanctionum iisdem Legibus adscriptarum, puniri & vindicari curemus.

Prædec. Pontific: Constitutionem de Celebrantibus non promotis jam pridem a Pontifice confirm. ac plurib. additam. elucidatæ §. 2. Sane Nos alias, gravissimum eorum delictum detestantes, qui ad Sacerdotalem Ordinem non promoti, Missarum Sacrificia celebrare, Fidelium Confessiones excipere, & accedentibus ad Eucharisticam Mensam, Panem a se se nulliter consecratum distribuere, ausu temerario præsumerent; edita Constitutione, quæ incipit: *Sacerdos in æternum:* data XII. Kal. Maji Anno Incarn. Dominicæ MDCCXLIV. Pontificatus Nostri IV., antiquiores Prædecessorum Nostrorum Romanorum Pontificum Constitutiones adversus hujus generis delinquentes jampridem editas confirmantes & innovantes, complures alias declarationes, atque cautelas addimus, ad eliminandum a Christiana Republica sacrilegum ejusmodi facinus maxime opportunas, quæ distincte legi possunt in citata Constitutione nostra, impressa in Bullario nostro *Tom. I. num.* XCVII.

Nova provid. adversus novum effugium nunc roborandæ. §. 3. His tamen ampliorem providentiam nunc superaddere cogimur, ut aliud delinquentibus effugium ibi non enunciatum, & ab invecta sensim in Tribunalibus consuetudine jam ipsis pene concessum, quo debitas sibi graviores pœnas plerique evadere possent, una cum cæteris per dictam Constitutionem nostram sublatis, pariter adimamus.

Benigna agendi ratio cum reis delictum suum prompte fatentib. jam pro consuetudine recepta. §. 4. Invenimus siquidem hunc morem hactenus observari consuevisse, ut si Reus constitutus, quum primum a Judice interrogatus fuerit, an sciat qua de causa carceribus inclusus sit, aperte & candide delictum suum fateatur & narret; tunc is, veluti sponte confessus, ad obtinendam pœnæ minorationem habilitetur; quod nimirum eo recidit, ut ad Triremes, vel ad carcerem perpetuo damnetur, sed nequaquam Foro Sæculari tradatur, tamquam capitalis cri-

minis

PONT. A XVIII.

minis reus; quemadmodum præfatæ Prædecessorum nostrorum Constitutiones, a Nobismet ipsis, ut supra diximus, confirmatæ, & innovatæ præscribunt; uti latius a Nobis expositum est in Epistola Encyclica ad Antistites Ordinarios Locorum, & Judices in hac materia competentes, hac ipsa die per Nos data.

Eadem delinquentibus nota, impunitat. plerisque præstat.

§. 5. Quum autem experientia compertum fuerint, plerosque reos, qui Sacerdotali Charactere carentes Missam celebrarunt, aut Sacramentum Pœnitentiæ nulliter ministrarunt, de hujusmodi Tribunalium indulgentia satis edoctos, vix unquam omittere, quin statim atque carceribus detecti, & coram Judice constituti fuerint, delictum suum diserte confiteantur, ad hoc ut traditionem Foro Sæculari, extremumque supplicium exinde consequens, evadant; quumque hac ratione reipsa eveniat, ut vix ullus sit ex hujusmodi criminis reis, qui moderationem pœnæ in præfatis Constitutionibus statutæ non obtineat; eoque beneficio fruatur, ut quum Sæculari Foro, tamquam capitali judicio damnatus, & mortis reus, tradendus fuisset, perpetuo potius Carceri, aut Triremibus mancipetur.

Hujusm. praxis in posterum tempus prohibetur, & Constitut. rigor servandus jubetur.

§. 6. Idcirco Nos perniciosam hujusmodi praxim de medio tollere coacti, motu proprio, & certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine; per hanc nostram perpetuo valituram Constitutionem decernimus, atque statuimus, in posterum, videlicet post tres menses a data præsentium Literarum computandos, nulli amplius Clerico, sive Laico sæpedicti criminis reo, promeritæ pœnæ minorationem ullam concedi debere, sive posse, intuitu promptæ, apertæque confessionis, qua delictum suum in circumstantiis superius enunciatis Judicis fassus fuerit; sed, ea non obstante, omnes & singulos in præcedentibus Constitutionibus hac de re editis comprehensos, a Judice competente, in casibus ibidem expressis, prævia etiam degradatione, quatenus opus sit, tradendos omnino fore, & esse Brachio Sæculari, capitali pœna puniendos.

Tollitur aliter judicandi, interpretandique facultas.

§. 7. Sicque, & non aliter in præmissis censeri, atque ita per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam S. R. E. Cardinales, Nostrosque & Apostolicæ Sedis etiam de Latere Legatos, seu Nuntios, & in quibuscumque Tribunalibus, & Officiis, etiam specifica mentione dignis, sublata cuilibet aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari, definiri, & post lapsum trium mensium, ut supra, ad executionem, & effectum omnino perduci debere.

Derogat. contrariorum.

§. 8. Non obstantibus contrariis quibusvis generalibus, vel specialibus, Constitutionibus, Ordinationibus, & Decretis; nec non dictorum Tribunalium, & Officiorum praxi, stylo, statutis, usibus & consuetudinibus; etiam immemorabilibus; Personarum quoque, Locorum, & Ordinum, Congregationum, Societatum, Institutorum, & Militiarum, Privilegiis, Exemptionibus, & Indultis, quæ supradictæ prioris Constitutionis Nostræ executioni decrevimus non obstare: Quibus omnibus & singulis, etiam ad præsentium Literarum nostrarum effectum, iterum plenissime & amplissime derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

ANNO 1757.

Sanctio pœnalis.

§. 9. Nulli ergo hominum liceat paginam hanc nostrorum Decretornm, Statutorum, & Derogationum infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si qui autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Dei Omnipotentis, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. 2. Augusti 1757. Pont. 17.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLVII., Quarto Nonas Augusti, Pontificatus Nostri Anno Decimoseptimo.

J. Card. Pro-Dat.
D. Card. Passioneus.

VISA
De curia J. C. Boschi.
L. Eugenius.
Loco ✝ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium, Publicata die 11. Augusti 1757.

DAMNATIO LXXII.

Et prohibitio Epistolæ manuscriptæ, quæ directa legitur: *Amplissimis S. R. E. Cardinalibus, & clarissimis Theologis in Urbe Præneste congregatis post pacem Ecclesiæ Gallicanæ restitutam, & methodum propediem edituris pro studiis peragendis ab Alumnis Collegii Urbani de Propaganda Fide ad Hæreticos profligandos, ad Gentiles, & Atheos in sinum Ecclesiæ reducendos.*

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Epist. cui præfixa est direct. hujusm. *Amplissimis &c.* Theologi, quorum examini a Pontifice subjecta fuit, damnandam, & proscribend. esse censuerunt.

CUM ad nonnullos ex Venerabilibus Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus pervenerint Exempla manuscripta cujusdam Epistolæ, cui præfixa est Directio hujusmodi = *Amplissimis S. R. E. Cardinalibus, & clarissimis Theologis in Urbe Præneste congregatis post pacem Ecclesiæ Gallicanæ restitutam, & methodum propediem edituris pro studiis peragendis ab Alumnis Collegii Urbani de Propaganda Fide, ad Hæreticos profligandos, ad Gentiles, & Atheos in sinum Ecclesiæ reducendos;* quæque incipit: *Hæc sunt Dubia &c.;* ac desinit in ea verba: *& explodendam novitatem:* unumque etiam ex hujusmodi Exemplis transmissum fuerit ad Dilectum Filium Nostrum Albericum ejusdem S. R. E. Cardinalem Archintum nuncupatum, Nostrum in universi Status negociis Secretarium, eo scilicet consilio, ut Nostris quoque oculis Epistola ipsa subjiceretur, id quod est factum: Cumque officii Nostri partes sint, pro commissi Nobis divinitus Gregis Dominici cura, animarum periculis, atque detrimentis, quæ ex præfatæ Epistolæ lectione & usu provenire possent, Pastorali sollicitudine, quantum cum Domino possumus, occur-

currere: Idcirco Nos statim aliquot Viros doctos, Theologicæ facultatis professores, nulliusque partis studio addictos, elegimus, iisque injunximus, ut de prædicta Epistola, deque in ea contentis, judicium facerent, qui sane mandatis Nostris diligenter obtemperantes, sententiis suis docte prudenterque conscriptis, unanimiter censuerunt, prædictam Epistolam, utpote refertam assertionibus respective falsis, temerariis, scandalosis, multimode injuriosis, contumeliosis, impudentibus, captiosis, seditiosis, & schismati faventibus, damnandam a Nobis & proscribendam fore.

Horum Theolog. judicium comprob. nonnulli S. R. E. Cardinal. quibus a Pontifice ejusdem Epistolæ examen fuit demandat.

§. 2. Relato Theologorum examini successit aliud, quod Nos ipsi pariter commisimus nonnullis Venerabilibus Fratribus Nostris prædictæ S. R. E. Cardinalibus Theologicarum Disciplinarum scientia præstantibus; qui eadem Epistola mature perpensa, ponderatisque dictorum Theologorum suffragiis, in eamdem cum ipsis sententiam convenerunt, quæque ab illis adducta & firmata sunt, suis quoque calculis comprobarunt.

Rem totam ipse per se Pontifex consider. & expendit, negotiumque communicavit, cum S. R. E. Card. S. Inquisit. qui pariter Epist. proscribendam judicat.

§. 3. Nos denique ipsi, quæcumque in primo & altero examine discussa fuerant, inspicere, legere, & considerare non prætermisimus; dictæque Epistolæ tenorem cum illius censura studiose comparavimus. Subinde vero Nos ipsi rem totam communicavimus cum Venerabilibus Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus in tota Rep Christ. Generalibus Inquisitoribus adversus hæreticam pravitatem Auctoritate Apostolica deputatis, in Sacrorum Canonum sanctionibus, graviorumque negociorum tractatione apprime versatis; quibus quum omnia distincte exposuerimus, quæ tum a Nobis gesta sunt, tum a prædictis Theologis & Cardinalibus in priori & posteriori Epistolæ examine præ oculis habita fuerunt; his quoque consentibus prædictam Epistolam damnandam & proscribendam esse; Nos, inhærentes hujusmodi Theologorum & Cardinalium judiciis atque consiliis, ac etiam motu proprio, & certa scientia Nostra, præsentium Litterarum tenore, sæpedictam Epistolam, tamquam continentem assertiones respective falsas, temerarias, scandalosas, multimode injuriosas, contumeliosas, impudentes, captiosas, seditiosas, & schismati faventes, Auctoritate Apostolica damnamus & reprobamus, ejusque Exempla legi, describi, & retineri prohibemus; mandantes omnibus, & singulis Christifidelibus, qui ejusmodi Exempla penes se habuerint, seu in quorum manus subinde pervenerint, ut illa, statim atque præsentes Litteræ eis innotuerint, hæreticæ pravitatis Inquisitoribus, seu eorum Vicariis, ubi adsit Sancti Officii Tribunal, alioquin Episcopis, seu Ordinariis locorum, tradere & consignare teneantur: sub pœna excommunicationis majoris, quoad Personas sæculares, quo vero ad Personas Ecclesiasticas, etiam Regulares, hujusmodi mandato Nostro non obedientes, & contrafacientes, sub pœna suspensionis a Divinis, ipso facto, absque alia declaratione incurrendis; quarum absolutionem, & respective relaxationem, Nobis & Successoribus Nostris Romanis Pontificibus pro tempore existentibus, reservamus; excepto dumtaxat, quoad excommunicationem prædictam, uniuscujusque mortis articulo, quo nimirum Confessarius quilibet ab hujusmodi censura, ut præfertur, incursa, absolvere poterit.

Apostol. idcirco auctorit. damnatur ejusque epistolæ exempla legi, describi, & retineri prohib.

§. 4. Quia vero æquum non est, ut impunitus remaneat Auctor prædictæ damnatæ, & proscriptæ Epistolæ, qui per assertiones, ut supra, reprobatas, carpere atque traducere ausus est rectissimam agendi rationem eorum Cardinalium, quorum Nos consilio, & opera usi sumus, ubi actum fuit de conscribenda Epistola Encyclica, quæ prodiit superiore anno 1756. sub Dat. die XVI. mensis Octobris; idemque contra ipsam Epistolam Nostram Encyclicam audendo, Nos etiam, qui eam conscripsimus, malignitatis suæ jaculis petere non veretur; Idcirco Nos Officio Sanctæ Inquisitionis committimus & injungimus, ut exactissima diligentia adhibita, curet Auctorem sæpedictæ damnatæ Epistolæ, qui adhuc latet, detegere, & agnoscere: Volentes, ut statim ac collecta fuerint indicia, quæ semiplenam, ut ajunt, probationem constituat, ad capturam Rei ejusmodi indiciis gravati, juxta stylum, & consuetudinem Sancti Officii, deveniatur; deindeque completo & concluso Processu, ad ulteriores pœnas adversus eum procedatur, juxta Sacrorum Canonum & Constitutionum Apostolicarum sanctiones; sic exigente justitia publica, quæ perniciosos hujusmodi ausus severiori vindicta coerceri jubet.

§. 5. Ut autem eædem præsentes Litteræ ad omnium notitiam facilius perducantur, nec quisquam illarum ignorantiam allegare, possit, volumus, & auctoritate prædictæ decernimus, illas ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, ac Cancellariæ Apostolicæ, nec non Curiæ Generalis Monte Citatorio, & in Acie Campi Floræ de Urbe per aliquem ex Cursoribus Nostri, ut moris est, publicari, illarumque exempla ibi affixa relinqui; sic vero publicatas, omnes & singulos, quos concernunt, perinde afficere, ac si unicuique illorum personaliter notificatæ, & intimatæ fuissent: ipsarum autem præsentium Litterarum transumptis, seu exemplis etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eamdem prorsus fidem, tam in judicio, quam extra illud, ubique locorum haberi, quæ haberetur eisdem præsentibus, si exhibitæ forent vel ostensæ.

Publicat. harum Litterar. Apostol. decernit. & fides earum sumptis habenda.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 5. Septembris MDCCLVII. Pontificatus Nostri Anno decimo octavo.

Dat. 5. Septemb. 1757. Pont. 18.

D. Card. Passioneus.

Publicat. eodem Die, Mense, & Anno.

APPENDIX
AD
TOMUM QUARTUM.

APPENDIX
AD TOMUM IV.
BULLARII
SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI
BENEDICTI
PAPÆ XIV.

ACTA, ET DECRETA

In Causis Beatificationum, & Canonizationum, aliisque ad Sacrorum Rituum materiam spectantibus, addenda ad Tomum VI. Operum Sanctissimi Domini Nostri Romæ editum anno 1751.

Decret. generale Sanctissimi D. Nostri Ben. Papæ XIV. super testibus de auditu auditus in causis Beatific. & Canon.



UM nonnulla post annum Pontificatus sui decimum BENEDICTUS XIV. Decreta, Epistolas, Constitutionesque ediderit ad materiam Sacrorum Rituum spectantia, quæ in Tomo VI. Operum ejusdem SS. Domini Nostri edito anno 1751. locum habere non potuerunt, ea hic in unum collegimus, singula suis, prout indicantur, locis postea inserenda, quandocumque nova horum Operum editio fieri contigerit. Igitur ad caput I., ubi referuntur *Decreta Generalia*, post IV. Decretum pag. 19. addatur V. scilicet.

DECRETUM GENERALE

SANCTISSIMI D. N.

BENEDICTI PAPA XIV.

An testes de auditu auditus, qui soli extant in Processu Apostol. jungi possint in linea prob. cum testibus de visu, qui extant in Processu Ordinario

CUm ex relatione eorum, quæ in Congregationibus Sac. Rituum, aut Antepræparatoriis, aut Præparatoriis proponuntur, & discutiuntur, facta Nobis pro sui muneris adimplemento tum a Congregationis Secretario, tum a Fidei Promotore, innotuerit, sæpe excitatam fuisse inter ejusdem Congregationis Consultores controversiam, an in Causis Beatificationis, & Canonizationis Servorum Dei, procedentibus per viam non Cultus, cum disputandum proponitur Dubium super Virtutibus aut Martyrio, Testes de auditu auditus, qui soli extant in Processu Apostolica, in linea probationis jungi possint cum Testibus de visu, qui extant in Processu Ordinario; contendentibus nonnullis, id tantum fieri posse, si Testes de auditu, qui extant in Processu Apostolico, sint de auditu a videntibus; aliisque asserentibus, id ipsum fieri debere, etiamsi Testes non sint de auditu a videntibus, sed de auditu auditus, dummodo catera alia non desiat, quæ requiruntur pro conjunctione Processus Ordinarii cum Processu Apostolico, & alia etiam concurrunt a Congregatione Rituum statuta, ut rite, & recte admittantur Testes de auditu, de quibus omnibus in Nostro Opere de Canonizatione Sanctorum lib. 2. cap. 4. & 5.

§. 2. *Nos ad amputandam quamcumque controversiam, decernimus primo, non posse in linea probationis conjungi Testes de auditu auditus in Processu Apostolico examinatos, cum Testibus de visu, qui extant in Processu Ordinario, prædictamque conjunctionem in linea probationis competere tantum Testibus de auditu a videntibus, qui sint in Processu Apostolico examinati, dummodo catera supra indicata non desint requisita: & ex conjunctione Testium de visu examinatorum in Processu Ordinario, cum Testibus de auditu a videntibus, examinatis in Processu Apostolica, propositis Dubiis super Virtutibus, aut Martyrio, responderi posse*, Constare de Virtutibus &c. *aut* constare de Martyrio: *Et in progressu ad ulteriora pro obtinenda formali Beatificatione sufficere debere duo miracula, quæ ante Beatificationem patrata sint, & approbata; & pro obtinenda Canonizatione sufficere debere alia duo miracula, post Beatificationem secuta & approbata.* Id fieri non posse, & solis testibus de auditu a videntibus id competere decernitur.

§. 3. *Decernimus secundo loco, quod, si in Processu Ordinario Testes extent de visu, & in Processu Apostolico non reperiantur nisi Testes de auditu auditus, Testes hi de auditu auditus, in Processu Apostolico excepti, vim & robur adminiculi habere valeant, modo quidem levis, modo gravis, prout eorum numerus, & qualitas exposcit, ita ut, exclusa a Postulatoribus quacumque fraudis, aut negligentiæ suspicione, ex qua factum sit, ut soli Testes de auditu auditus in Processu Apostolico fuerint examinati, si, attentis numero, & qualitate Testium de visu in Processu Ordinario examinatorum, habitaque consideratione adminiculi non levis, sed gravis, desumpti ex Testibus de auditu auditus in Processu Apostolico examinatis, res ad eum statum redacta sit, ut faciat fidem, & auctoritatem Viro prudenti de re gravi judicaturo, propositis Dubiis super Virtutibus, aut Martyrio, responderi possit*, ita constare de Virtutibus, *aut* ita constare de Martyrio, ut procedi possit ad ulteriora, hoc est ad discussionem Miraculorum: *Nec obtineri posse Decretum Beatificationis, nisi tria Miracula præcesserint, quæ fuerint approbata; neque demum Canonizatio-* Robur tamen & vim adminiculi testes de auditu auditus habere quandoq; possunt.

nis Decreto locum esse debere, nisi duo alia post Beatificationem Miracula supervenient, quæ pariter fuerint approbata.

Præsenti Decreto nihil immutatum pro causis quæ procedunt per viam casus excepti, aut in quibus soli testes de auditu extant in utroque Processu.

§. 4. *Demum tertio loco decernimus, nihil per præsens Decretum a Nobis fuisse immutatum super Dubio Virtutum, aut Martyrii, in Causis, quæ procedunt per viam casus excepti, aut in quibus, etsi procedant per viam ordinariam non Cultus, soli Testes de auditu extant in Processu tum Ordinario, tum Apostolico; quoad eas enim exacte observari mandamus Decretum Generale a Nobis editum* die 23. Aprilis 1741. *& impressum in Nostro Opere* de Canonizatione Sanctorum lib. 3. cap. 3. num. 25. editionis Patavinæ, & editionis Romanæ, *quod etiam nunc confirmamus tum quoad numerum Miraculorum, tum etiam quoad cætera, quæ in dicto Decreto continentur; & in quibus statuitur, Miracula semper esse comprobanda per Testes contestes de visu, sive agatur de Causis procedentibus per viam Ordinariam de non Cultu, sive per viam extraordinariam de casu excepto, & sive res sit de Miraculis pro obtinenda Beatificatione, sive de aliis, quæ proponuntur pro Canonizatione obtinenda. Et Secretario Congregationis Sacrorum Rituum mandamus, ut præsens Nostrum Decretum inter acta Congregationis referat, & typis edi curet, ut ad omnium notitiam deveniat.*

Datum hac die 17. *Julii* 1744. Dat. 17. Julii 1744.

D. F. Card. Tamburinus Præf.
Loco † Sigilli.

M. Marefuscus S. R. C. Secr.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI BENEDICTI PP. XIV. Epistola ad Capitulum, & Canonicos Metropolitanæ Ecclesiæ Bononiensis data, occasione, qua S. Proci Martyris Corpus repertum in S. Thrasonis Cœmeterio, in eadem Ecclesia collocandum, transmittitur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Procem.

JAM dudum Nobis erat in animo, unum aliquod Sancti Corpus cum suo nomine proprio inventum mittere ad istam Nostram Metropolitanam Ecclesiam, inter cætera dona, quæ ei largiri solemus quotannis, occasione Solemnitatis S. Petri Apostolorum Principis, in cujus honorem eadem Ecclesia dedicata est.

Quælibet pars Corporis cujuscumq; Sancti veneratione proseq.

§. 1. Non ignoramus, veneratione coli debere non solum cujuscumque Sancti Corpus integrum, sed quamlibet etiam partem a reliquo ejus corpore divisam: *Hæc est enim Sanctorum Martyrum gloria, quorum etsi per universum Mundum seminetur in cineribus portio, manet tamen integra in virtutibus plenitudo:* ita loquitur Sanctus Maximus *Serm.* 55. inter Sermones, qui olim Sancto Ambrosio adjudicabantur, ut videre est in Operibus hujus Sancti Patris *tom.* 2. *editionis Parisiensis anni* 1690. *pag.* 466. Cum Sancto Maximo cohæret Sanctus Gregorius Nazianzenus, qui *in suo Carmine de Virtute* juxta interpretationem Petavii *lib.* 14. *de Incarnatione cap.* 11. §. 3. ait:

Tanta porro est veritatis veneratio,
Ut vel exiguus pulvis, aut aliquod reliquiarum
Ossium vetustorum, vel capillorum particula,
Aut panniculi, aut aspersi cruoris
Nota quæpiam, ad totius honorem aliquando sufficiant,
Et appellatione sanctæ sunt reliquiæ:

Cum

LETTERA DELLA SANTITA' DI NOSTRO SIGNORE BENEDETTO PP. XIV. scritta al Capitolo, e Canonici della Metropolitana di Bologna, in occasione che mandava loro il Corpo di S. Proco Martire, ritrovato nel Cimiterio di S. Trasone, per farlo collocare nella medesima Metropolitana.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

E' Qualche tempo, che ci venne in pensiere di mandare a cotesta Nostra Chiesa Metropolitana, fra gli altri regali, che siamo soliti di mandare ogni anno per la Festa del glorioso S. Pietro Principe degli Apostoli, in onore del quale la detta Chiesa è dedicata, un Corpo Santo intero, ritrovato col proprio nome. Proem.

Qualunque porzione del Corpo d'un qualche Santo è degna di venerazione.

§. 1. Sappiamo doversi venerare non solo il Corpo intero di qualunque Santo, ma ancora ogni parte d'esso staccata dal rimanente: *Hæc est enim Sanctorum Martyrum gloria, quorum etsi per universum Mundum seminetur in cineribus portio, manet tamen integra in virtutibus plenitudo:* sono parole di S. Massimo nel Sermone cinquantesimo quinto fra quelli fin ora attribuiti a S. Ambrogio, come può vedersi nel tom. 2. delle Opere di questo Santo Padre della stampa di Parigi dell'anno 1690. alla pag. 466., col quale concorda San Greg. Nazianzeno nel suo Componimento poetico *de Virtute*, secondo l'interpretazione del Petavio al lib. 14. *de Incarnatione cap.* 11. §. 3.

Tanta porro est veritatis veneratio,
Ut vel exiguus pulvis, aut aliquod reliquiarum
Ossium vetustorum, vel capillorum particula,
Aut panniculi, aut aspersi cruoris
Nota quæpiam, ad totius honorem aliquando sufficiant,
Et appellatione sanctæ sunt reliquiæ:

Cum

Cum certis locis attribata fuerint illa pro
tota Martyre:
Eadem quippe vi prædita. O Miracalum!
Salutem enim affert etiam ſala recordatia.

Ancorchè ſia ignoto il nome del medeſimo Santo.

§. 2. Sappiamo in oltre, che quando vi ſono gl'indizj certi, che il Corpo, o parte d'eſſo, è d'un Santo, ancorchè non ſe ne ſappia il nome, deeſi al Corpo, o alla parte il culto religioſo proprio delle Reliquie de'Santi; come da Noi fu dimoſtrato nella Noſtra Opera *de Canonizatione* al lib. 4. part. 2. cap. 27., e particolarmente dell'ultima ſtampa fatta in Padova, arricchita da Noi, non oſtanti la Noſtre inceſſanti occupazioni, di nuove notizie, e che ci luſinghiamo, che non avete tralaſciato di procurarvi, per l'affetto, che avete ſempre dimoſtrato alla Noſtra Perſona, ed alle Noſtre quali ſianſi fatiche

Sempre però è maggiora la divozione de' fedeli verſo un intero Corpo, e più ancora, ſe ha il proprio nome.

§. 3. Ma non ſi può negare, che, non oſtante il detto fin ora, non vi ſia un non ſo che di più luminoſo in un Corpo intero, che in una parte ancorchè riguardevole del detto Corpo, e che la divozione de' Fedeli non ſia più fervoroſa verſo un Corpo Santo, di cui ſi ſa il nome, che verſo un altro Corpo Santo, il di cui nome s'ignora; per la qual coſa, giuſta l'antica conſuetudine della Chieſa Romana, s'impone ai Corpi Santi, il nome de'quali s'ignora, un nome appellativo: come molto bene al Noſtro propoſito, parlando dell'uſo d'imporre i nomi appellativi ai Corpi de'Santi ritrovati ſenza nome, va diſcorrendo l'erudito Ferdinando *Diſquiſit. Reliq. lib. 1. cap. 5. Minime ſuperfluum eſt certa nomina incertis Sanctorum Reliquiis attribuere, quod experientia, uſuque quotidiano videamus, Fideles multo minore affectu, ſtudia, ac pietate affici, & ferri erga Divorum illorum exuvias, quorum nomina mortales latent, quam adverſus eas, quæ certis nominibus indigitantur: potentias enim Nobis nota, & certa, quam abſcura, ignota, & incerta, ſolent movere animas; ideoque major Dei gloriæ, atque Cœlitum caltus, ac venerationis plerumque acceſſio fit*: con quel di più, che potete vedere raccolto da Noi nella Noſtra Opera ſopracitata della ſtampa di Padova al lib. 4. part. 2. cap. 28.

E perciò uſa la Chieſa Romana d'imporre il nome ai Corpi Santi.

Diligenze praticate per rinvenire un Corpo Santo per mandarlo a Bologna nella Chieſa Metropolitana.

§. 4. A queſti fondamenti ſi è appoggiata la Noſtra idea di ritrovare un Corpo Santo intero col proprio nome, e di mandarvelo, come facciamo, per eſſere collocato nella Noſtra Chieſa Metropolitana, ſecondo ciò, che di ſopra ſi è accennato.

Per conſeguire il fine da Noi bramato ſiamo ſtati neceſſitati a rivolgerci a que' venerabili Luoghi, che rendono cotanto illuſtre queſta Noſtra Città di Roma: Luoghi, che aperti, e ſcavati dai Gentili per eſtrarne arena, e pozzolana, ad effetto di prevalerſene nelle loro auguſte fabbriche, parte delle quali ancor oggi ſi vede, furono poi col tratto del tempo ſantificati dai primi Criſtiani, che in eſſi ſi ritiravano pe'l timore delle perſecuzioni, e che in eſſi facevano le loro pie adunanze, celebrandoſi anche ne'medeſimi le ſacre funzioni da'Sommi Pontefici, e dandoſi pure ne' medeſimi

Origine delle Catacombe.

Cum certis locis attribata fuerint illa pra
tota Martyre:
Eadem quippe vi prædita. O Miraculum!
Salutem enim affert etiam ſola recordatia.

§. 2. Nobis conſtat præterea, quod quotieſcumque habentur indicia certa, corpus aliquod, aut partem ipſius, eſſe corpus, aut partem corporis alicujus Sancti, licet hujus nomen lateat; corpori tamen, aut parti illi religioſus cultus debetur, qui cæteris Sanctorum Reliquiis præſtari ſolet, ut late oſtendimus *in noſtro Opere de Canonizatione lib. 4. part. 2. cap.* 27. editionis præſertim Patavinæ, a Nobis, etiamſi aſſiduo graviſſimarum occupationum pondere premeremur, plurimum locupletatæ; qua editione, pro nunquam intermiſſa benevolentia veſtra erga Nos, laboreſque Noſtros qualeſcumque, minime vos carere arbitramur.

Etiamſi ejuſdem Sancti nomen ignoretur.

§. 3. Ut ut vera ſint quæ diximus, nemo tamen inficiabitur, multo præclarius quid eſſe Corpus integrum, quam pars inſignis ejuſdem Corporis; & multo majorem eſſe Fidelium devotionem erga Corpus alicujus Sancti, de cujus nomine proprio conſtet, quam alterius, cujus nomen ignoretur. Et propterea juxta veterem Romanæ Eccleſiæ conſuetudinem, Sanctorum corporibus, quorum nomen ignoratur, appellativum nomen imponitur; ut recte ad rem Noſtram, dum loquitur de conſuetudine imponendi nomen appellativum Corporibus Sanctorum, qui ſine nomine inveniuntur, animadvertit eruditus Ferrandus *in Diſquiſit. Reliq. lib. 1. c. 5. Minime ſuperfluum eſt certa nomina incertis Sanctorum Reliquiis attribuere, quod experientia, uſuque quotidiano videamus, Fideles multo minore affectu, ſtudia, ac pietate affici, & ferri erga Divorum illorum exuvias, quorum nomina mortales latent, quam adverſus eas, quæ certis nominibus indigitantur: potentius enim Nobis nota, & certa, quam obſcura, ignota, & incerta, ſolent movere animos; ideoque major Dei gloriæ, atque Cœlitum cultus, ac venerationis pleramque acceſſio fit:* præter ea, quæ collecta videre licet in Noſtro ſupra citato Opere editionis Patavinæ *lib. 4. part. 2, cap.* 28.

Major tamen eſt fidelium devotio erga integrumCorpus alicujus Sancti ſi præſertim de ejus proprio nomine conſtet.

Itaque vetus eſt Eccleſiæ Romanæ conſuetudo imponendi nomen, appellat. SS. Corp. quæ ſunt ſine nomine.

§. 4. Hiſce rationibus permoti Corpus alicujus Sancti integrum cum proprio nomine invenire ſtuduimus, illudque mittere ad vos, ut, quemadmodum ſignificavimus, in Noſtra Metropolitana Eccleſia collocaretur.

Diligent. adhibitæ, ut Corpus alicujus S. inveniretur, Bon. tranſm.

Atque ut id, quod in animo erat conſequeremur, neceſſe fuit Noſtras perquiſitiones ad ea venerabilia loca convertere, quæ tantopere almam hanc Urbem Romam illuſtrant: Loca, quæ excavata olim, & effoſſa a Gentilibus, ut extraheretur arena communis, & dicæarchea, ad extruenda magnifica illa ædificia, quorum adhuc apparent reliquiæ, fuerunt poſtea decurſu temporis a primis Chriſtifidelibus ſanctificata, qui illuc ſe ob perſecutionum metum recipiebant, ſuos religioſos conventus ibi facturi, itaut ibidem ſacræ etiam functiones Summis Pontificibus perficerentur, & Ec-

Catacumbarum origo.

clesiastica sepultura defuncti donarentur. De Cœmeteriis loquimur, seu Catacumbis, de quibus tam devote Sanctus Hieronymus scribit, præter alios quamplures Antiquitatis Scriptores a Nobis citatos *in cap. 27. Operis Nostri*, quibus in editione Patavina Joannem Bottarium addidimus, Bibliothecæ Vaticanæ Custodem, & Nobis ab intimo Sacello, qui *tom. 1. Romæ subterraneæ* Catacumbarum modo explicatam originem feliciter detexit.

Præmittendum examen, num Corpus cum mart. notis signifque sit condit.

§. 5. Invento autem in Catacumbis Corpore integro cum nomine proprio, necesse fuit ultra procedere. Certum est enim, quod nulla sepeliebantur in Catacumbis nisi Christianorum Corpora; sed quod omnia Christianorum Corpora ibi sepulta, essent Sanctorum Corpora, certum non est. Propterea examinanda veniunt signa, quæ in sepulchro erant, ubi condebatur corpus integrum, aut ejus pars, sive cum nomine proprio, sive non. Nostri enim primitivæ Ecclesiæ Patres collocabant semper in Sanctorum sepulchris signa indicantia sanctitatem; ea vero nunquam collocabant in sepulchris illorum, quos uti Sanctos non habebant.

In Catacumbis Christian. dumtaxat Corpora sepelieb.

Basnagio in suis Operibus minime arridet sententia, quod in Catacumbis non sepelirentur nisi Christianorum Corpora. Sed illum egregie confutavit in suo Opere *de Monogrammate Christi Domini* Cappellanus Noster intimus Dominicus Georgius, cujus nomen claret in Republica Litteraria celebertimum. Idem præstitit supra laudatus Bottarius, Basnagii sequacibus respondens. Nos vero, qui in prima editione Operis Nostri *de Canonizatione* conati sumus clare ostendere, quod soli Christifideles in Catacumbis, de quibus loquimur, sepelirentur; summa animi Nostri voluptate in nupera editione Patavina addidimus ea pariter, quæ duo prædicti Scriptores egregii animadverterant, cosque, uti par erat, nominavimus: abhorruimus namque semper, semperque abhorrebimus a prava quorumdam consuetudine, qui ut suos faciant alienos labores, indigno plagio tegunt Auctorem verum, cujus nomen postea nihilo tamen secius innotescit.

Prætextati Cœmeterium primo visitatum.

§. 6. Hoc systemate præstabilito, prima Catacumba, seu Cœmeterium, quod visitari jussimus, fuit Prætextati Cœmeterium, in Martyrologiis adeo celebre, situm in via Appia, & vix unum milliare ab Urbe Roma distans. De ipso loquitur Marcus Antonius Boldettus Canonicus Sanctæ Mariæ trans Tyberim, in suo laudabili Opere, cujus titulus: *Osservazioni sopra i Cimiterj de' Santi Martiri, ed antichi Cristiani di Roma, lib. 2. cap. 18.* quod Opus Auctor eruditus composuit post continuatum triginta annorum studium, post iteratas locorum perquisitiones, & animadversiones varias, post multos mentis & corporis susceptos labores, ac feliciter exantlatos, ut materiam præpararet, simulque ut suo muneri quoad Cœmeteria satisfaceret.

In eo detectum Corpus cum proprio nomine *Ilari*

§. 7: In hoc eodem Prætextati Cœmeterio detectum fuit anno elapso Corpus integrum cum nomine proprio *Ilari*: quod nomen

la sepoltura ai defunti. Parliamo de' Cimiterj, o siano Catacombe, delle quali scrive con tanta pietà S. Girolamo, oltre tanti Scrittori antichi da Noi portati nel capo XXVII. della Nostra Opera, ai quali nella stampa di Padova abbiamo aggiunto il Sacerdote Giovanni Bottari secondo Custode della Nostra Biblioteca Vaticana, e Nostro Cappellano Segreto, che nel suo primo Tomo *di Roma sotterranea* ha felicemente scoperta l' origine poc' anzi esposta delle Catacombe.

§. 5. Ritrovato nelle Catacombe il Corpo intero col nome proprio, è stato d'uopo il passar oltre: essendo certo, che nelle Catacombe non si seppellivano, che i Corpi de' Cristiani; ma non essendo certo, che tutti i Corpi de' Cristiani ivi sepolti, fossero Corpi de' Santi: il che porta seco l'impegno d'esaminare i Segni, che erano nel Sepolcro, in cui giaceva o il Corpo, o parte d'esso, o col nome proprio, o senza nome proprio; avendo i Nostri primi Padri posto nei Sepolcri de' Santi i Segni indicativi della Santità, e non avendoli posti ne' Sepolcri di quelli, che essi non avevano per Santi.

Necessario esame se il Corpo Santo abbia i segni del martirio.

Il Basnagio si è nelle sue Opere dimostrato non soddisfatto dell'assunto, che nelle Catacombe non si seppellissero, che i Corpi de' Christiani. Ma il Sacerdote Domenico Giorgi Nostro Cappellano Segreto, il di cui nome è assai celebre nella Repubblica Letteraria, gli ha molto bene risposto nella sua Opera *de Monogrammate Christi Domini*. Lo stesso ha fatto il sopraccitato Bottari rispondendo ai seguaci del Basnagio. E Noi, che nella prima stampa della Nostra Opera *de Canonizatione* ci eravamo ingegnati di porre in chiaro, che i soli Christiani si seppellivano in queste Nostre Catacombe, abbiamo avuto un sommo piacere nella nuova stampa di Padova d'aggiugnervi le riflessioni dei due predetti Valentuomini, nominandoli, come era del dovere: non essendoci mai piacciuta, nè essendoci mai per piacere la prattica di taluni, che fanno proprie le fatiche altrui, sopprimendo con un plagio, che poi col tratto del tempo si scuopre, il vero Autore.

Nelle Catacombe i soli Corpi de Cristiani si seppellivano.

§. 6. Camminando con questo sistema, la prima Catacomba, o sia il primo Cimiterio da Noi fatto visitare, è stato quello di Pretestato, tanto celebre ne' Martirologj, situato nella Via Appia, ed un miglio io circa lontano da Roma. D'esso parla il Sacerdote Marcantonio Boldetti Canonico di Santa Maria in Trastevere nella sua bell' Opera intitolata *Osservazioni sopra i Cimiterj de' Santi Martiri, ed antichi Christiani di Roma, al lib. 2. cap. 18.* Opera composta dopo sei lustri di continue osservazioni, accessi, fatiche di mente, e di corpo, intraprese e felicemente eseguite per comporla, e nello stesso tempo adempire il suo impiego sopra i Cimiterj.

Ricerche fatte nelle Catacombe di Pretestato.

In queste fu trovato un Corpo intero col nome proprio *d'Ilaro*.

§. 7. Nel predetto Cimiterio di Pretestato fu ritrovato nell' anno passato un Corpo intero col nome proprio *d'Ilaro*: nome assai usi-

usitato fra i Christiani, come si raccoglie dalle Iscrizioni appresso l' Arringhi, il Fabretti, ed il Reinesio, e non incognito nei Martirologj della Chiesa, come può vedersi in quello del Fiorentini al primo di Febbrajo, ed in un altro stampato dal Bollando nel tom. 1. di Febbrajo alla pag. 294. Nel Sepolcro vi era impresso il Monogramma di Cristo, e da una parte un A, e dall' altra un Ω, e nella Iscrizione così si leggeva: *Hic requiescet in pace fede constitutus Ilarus qui vixit annus PL. MS. XXV.* non potendo formalizzarsi degli errori, che in essa si vedono, se non chi è privo anche delle prime cognizioni in questa materia, essendo per altro cosa assai nota, che, composte anche a dovere la parole da imprimersi nelle Lapidi, gl' Incisori ignoranti, imprimendole, le guastavano, ma non però in tal foggia, che il vero senso non se ne capisse.

E colla propria iscrizione

§. 8. Nella Nostra Opera *de Canonizatione* nel più volte citato capo XXVII. al num. 14. della stampa di Padova, non abbiamo avuta difficoltà, scrivendo de' Segni, pe' quali un Corpo Santo si distingue dal Corpo d' un Cristiano, di asserire come in appresso: *Primum itaque Signum est, si aliquod forte Corpus reperiatur cum Inscriptione, dummodo Inscriptio ipsa nullis ambagibus subjecta sit, sed in ea expressa sint, quæ verum pro Christo Martyrium præseferant, & ideo indubitatam Sanctitatem.* Nella stessa Opera al num. 18. abbiamo ancor detto, che dal Monogramma *Pro Christo*, impresso nel Sepolcro, non si può altro inferire, se non che il Corpo in esso giacente, fosse Corpo d' un Cristiano: il che nella nuova stampa di Padova abbiamo avvalorato anche col sentimento del citato Giorgi, e del cotanto celebre Abbate Lodovico Antonio Muratori. L' A, ed Ω, che significano esser Cristo il principio, ed il fine di tutte le cose, ed esprimono la sua Divinità, e che erano in uso ne' Monumenti de' Cristiani, prima ancora dell' età d' Ario, e di Costantino, come molto bene hanno dimostrato il Lupi nella Dissertazione *de S. Severa* alla p. 142. e l' allagato Giorgi *de Monogrammate Christi Domini cap.* 2. provano altresì, che il Corpo era Corpo d' un Cristiano: al che pure alludono le parole *requiescit in pace*, che non sono mai state adoprate da' Pagani, ma unicamente da' Cristiani, come anche dimostra il Mabillonio *de Cultu Sanctorum ignotorum* alla pag. 557. E lasciando da parte il *PL. MS.* che vogliono dire *plus minus*, e che esprimono l'età del defunto: Cifra, che si ritrova in tante altre Iscrizioni appresso l'Arringhi, ed il Fabretti, e che incominciò ad usarsi nel quarto secolo, se prestiamo fede allo Sponio nella Ricerca delle Antichità alla pag. 350. il vero punto dee ridursi alle parole *fede constitutus*, cioè *fide constitutus*, correggendo l' errore dell' Incisore.

Varj segni, dai quali ricasi essere i Corpi, che si trovano nelle Catacombe, de' soli Cristiani.

Esame del significato delle parole *fede constitus*. che si trovano nell' Iscrizione sopradetta.

§. 9. Comunicammo il tutto a quei Letterati, che in buon numero intervengono alle Nostre Accademie, che ogni Lunedì teniamo avanti di Noi sopra le materie Ecclesiastiche

men Christianis valde erat commune, ut colligitur ex antiquis inscriptionibus apud Arringhium, Fabrettum, & Reinesium; neque erat incognitum Ecclesiasticis Martyrologiis, ut videre est in Martyrologio Florentini *die prima Februarii*, atque in alio item Martyrologio apud Bollandum *tom.* 1. *Februarii pag.* 294. Sepulchro insculptum apparebat Monogramma Christi cum littera A ab uno latere, ab altero littera Ω. Inscriptio vero hujusmodi erant: *Hic requiescet in pace fede constitutus Ilarus qui vixit aanus PL. MS. XXV.* Errores, qui huc irrepserunt, neminem debeant in admirationem adducere, nisi quem ipsæ latent notiones primæ in hac materia. Siquidem extra omnem controversiam certum est, quod verba recte præparata, ut inciderentur in lapidibus, corrumpebantur ab imperitis sculptoribus in ipso incidendi actu, at non tamen ita corrumpebantur, ut verus sensus omnino deperderetur.

Una cum inscript.

§. 8. In Nostro Opere *de Canonizatione c.* 27. *sæpius citato num.* 14. *editionis Patavinæ*, dum loqueremur de signis, unde Sancti Corpus a Corpore alterius Christiani distinguitur, non dubitavimus ita asserere; *Primum itaque Signum est, si aliquod forte Corpus reperiatur cum Inscriptione, dummodo Inscriptio ipsa nullis ambagibus subjecta sit, sed in ea expressa sint, quæ verum pro Christo Martyrium præseferant, & ideo indubitatam Sanctitatem.* Ibidem *num.* 18. diximus etiam, quod ex Monogrammate *Pro Christo* sepulchris insculpto, unum hoc inferri potest, Corpus scilicet ibi repositum, fuisse Corpus alicujus Christiani: quod insuper in editione Patavina comprobavimus, adducentes auctoritatem prælaudati Georgii, & Lodovici Antonii Muratorii viri in Republica Litteraria adeo insignis. Litteræ autem A, & Ω quæ significant Christum esse principium rerum omnium & finem, ejusque divinitatem exprimunt; quæque olim inscribebantur Christianorum Monumentis etiam ante Arii, & Constantini ætatem, ut luculenter ostendunt Lupus *in Dissertatione de Sancta Severa pag.* 142. & Georgius citatus *de Monogrammate Christi Domini cap.* 2. indicant similiter, quod Corpus illud erat Corpus Christiani alicujus. Eodem collimant verba *requiescit in pace*, quæ nunquam adhibita fuerunt a Paganis, sed a Christifidelibus tantummodo, quod ipsum demonstrat Mabillonius *de Cultu Sanctorum ignotorum pag.* 557. Jam vero, omissis siglis *PL. MS.* significantibus *plus minus* ad indicandam defuncti ætatem; quæ siglæ in tot Inscriptionibus inveniuntur apud Arringhium, & Fabrettum, quæque in usu esse cœperunt quarto sæculo, si fides habenda est Sponio in Antiquitatum investigationibus *pag.* 350. tota difficultas reduci debet ad illa verba *fede constitutus*, hoc est *fide constitutus*, ut incisoris sphalma corrigatur.

Varia Signa, ex quibus eruitur Corpora, quæ in Catacumbis condebantur: Christian. tantum fuisse.

Inquirit. quid significent illa verba *fede constitus*, quæ in laudata inscript. leguntur

§. 9. Ut constaret, num prædicta verba in aliis quoque inscriptionibus invenirentur, & quisnam esset eorumdem sensus, rem totam communicavimus Litteratis illis viris, qui-

qui frequentes adsunt eruditis Exercitationibus, quæ singulis secundis Feriis habentur coram Nobis de rebus Ecclesiasticis, aut Romanis Antiquitatibus tum sacris, tum profanis, quo solatio inter molestissimas Pontificatus Nostri spinas unice recreamur. Post accuratas igitur perquisitiones, relatum est Nobis, hujusmodi verba nullibi in Lapidibus Sepulchralibus inveniri potuisse. Quo vero ad eorum intelligentiam, putarunt aliqui, eo loco Sacramentum Confirmationis significari, quo Ilarus insignitus fuerit, cum legatur in antiquo Canone *Spiritus Sanctus; de Consecrat. dist.* 5. quod Spiritus Sanctus in Baptismate *plenitudinem tribuit ad innocentiam, in Confirmatione augmentum præstat ad gratiam*. Sed ea sententia minime placuit; nam licet in Inscriptione quadam, quam afferunt claræ memoriæ Cardinalis Norisius *in Fastis Consularibus pag.* 43., & Fabrettus *in Inscriptionibus pag.* 577. legatur de quodam Severo Paschasio, quod *percepit* XI. *Kal. Majas*, absque eo quod subjungatur quid perceperit, idque de Baptismo intelligatur; nescimus tamen an ulla Inscriptio inveniatur, quæ expresse mentionem faciat de Confirmatione; ob eam fortasse causam, quia ubi mentio fieri vellet de perceptis Sacramentis, cum omitti nullatenus posset Baptismus, ibi idem erat dicere aliquem fuisse baptizatum, ac dicere fuisse quoque confirmatum; tunc enim in pluribus Ecclesiis Confirmatio immediate conferebatur post Baptismum, quæ consuetudo vigebat etiam in Ecclesia Romana, ut videre est *in Ordine Gelasiano* in lucem edito a Ven. Servo Dei Card. Thomasio *pag.* 84. & 85. De hujusmodi ritu fuse egimus *in Dissertatione de Synodo Diœcesana*, quæ a Nobis Bononiæ composita, deinde Nostri Pontificatus tempore locupletata, Deo annuente, publica luce donabitur. Baptismi, & Confirmationis Sacramentis addebatur olim in quibusdam Ecclesiis etiam Eucharistia, quamvis Baptizati, & Confirmati, essent adhuc lactentes puelluli, ut colligere poteftis ex Nostro Opere *de Festis Jesu Christi, & Beatæ Mariæ Virginis, & de Missæ Sacrificio*, quod Opus, quanto major est librorum copia, qui Nobis post Nostri Pontificatus exordia suppeditantur ab insigni Bibliotheca Dominici Cardinalis Passionei, variis notitiis tanto magis adauctum, atque insuper ex Italico sermone in Latinam linguam feliciter translatum a Michaele Angelo de Giacomellis Nobis ab intimo Sacello, hoc ipso anno typis Patavinis prodiit in lucem.

Nonnullorum opinio, Sacrament. Confirm. iis verbis indicari.

§. 10. Sacerdos Petrus Morettus Canonicus S. Mariæ trans Tyberim, qui tam egregia volumina de rebus Ecclesiasticis edidit, aliaque plura actu præparat, quamvis non levi oculorum incommodo laboret; duas Nobis indicavit S. Cypriani epistolas, alteram Rogatiano Episcopo scriptam, in qua sic legitur: *Salomon in Spiritu Sancto constitutus testatur, & docet, quæ sit Sacerdotalis auctoritas & potestas, dicens &c.* alteram, ad Populum Tibaritanum, quæ sic habet: *Ne-*

Alii putant fidei firmitat. notari.

em

clesiastiche, e sopra le Antichità sacre, e profane di Roma; e che sono l' unico ristoro, che proviamo in questo Nostro spinosissimo Pontificato; incaricandosi a riconoscere con esatta diligenza, se in altre Lapidi vi fossero le stesse sopradette parole, e quale sia l' intelligenza delle medesime. Dopo accurato studio ci fu riferito, non essersi ritrovate somiglianti parole in verun' altra Lapide Sepolcrale. Circa poi la loro intelligenza, vi fu chi pensò, alludersi da esse alla Cresima ricevuta da Ilaro, leggendosi nell'antico Canone *Spiritus Sanctus de Consecrat. dist.* 5. che lo Spirito Santo nel Battesimo *plenitudinem tribuit ad innocentiam, in Confirmatione augmentum præstat ad gratiam*. Ma ciò non ci soddisfece: perchè sebbene in un' Iscrizione riportata dalla chiara memoria del Cardinale Noris ne' Fasti Consolari alla pag. 43., e dal Fabretti nelle Iscrizioni alla pag. 557. si legge d' un certo Severo Pascasio, che *percepit* XI. *Kal. Majas*, senza dir che; e ciò s'intenda del Battesimo: non sappiamo però, che vi sia Iscrizione, che parli espressamente della Cresima; forse per la ragione, che volendosi far menzione de' Sagramenti ricevuti, nè potendosi omettere il Battesimo, era lo stesso l' esprimere, che uno era stato battezzato, che il dire, che il medesimo era stato cresimato; dandosi allora in molte Chiese la Cresima immediatamente dopo il Battesimo: il che pure pratticavasi nella Chiesa Romana, come può vedersi nell' Ordine Gelasiano pubblicato dal Venerabile Servo di Dio Cardinal Tommasi alla pag. 84. ed 85. Di questo rito abbiamo diffusamente trattato in una Nostra Dissertazione *de Synodo Diœcesana*, che composta da Noi in Bologna è stata da Noi medesimi riempita nel tempo del Pontificato, e che, se piacerà a Dio, daremo alle stampe. Ai due Sagramenti di Battesimo, e di Cresima, univasi in alcune Chiese ancor quello dell' Eucaristia, benchè i battezzati, ed i cresimati fossero fanciulli lattanti: come potrete riconoscere dalla Nostra Opera delle Feste di Gesù Cristo, e della Santissima Vergine, e del Sacrifizio della Messa; che abbiamo riempita di varie altre cognizioni acquistate nel tempo del Pontificato pel maggior comodo de' libri, che ci vengono somministrati dalla insigne Biblioteca del Nostro Cardinale Segretario de' Brevi Domenico Passionei, e che composta da Noi in lingua Italiana, è stata felicemente tradotta in lingua Latina dal Sacerdote Michelangelo Giacomelli nostro Cappellano Segreto, ed in quest' anno medesimo è stata stampata in Padova.

Opinione d'alcuni che credono indicarsi con queste parole il Sacramento della Cresima.

§. 10. Il Sacerdote Pietro Moretti Canonico di Santa Maria in Trastevere, e che ha dato alle stampe tante belle Opere nelle materie Ecclesiastiche, e che sta preparandone altre, non ostante il grave incomodo, che patisce della vista, ci additò due Lettere di S. Cipriano, quella scritta a Rogaziano Vescovo, nella quale si legge: *Salomon in Spiritu Sancto constitutus testatur, & docet quæ sit Sacerdotalis auctoritas & potestas, dicens &c.* l'altra alla plebe Tibaritana

Hanno stimato altri significarsi la fermezza e stabilità nella fede.

tana, ove così si legge: *Nemo quidquam de sæculo jam moriente desideret, sed sequatur Christum, qui & vivit in æternum, & vivificavit servos suos in fide sui nominis constitutos*: deducendo da esse, significarsi nelle parole *in fide constitutus*, che Ilaro era pieno di Fede, stabile nella Fede, e ben radicato in essa.

Altri finalmente pensano denotarsi colle parole sudette il Sagramento del Battesim. già riceputo.

§. 11. Mentre appunto stiamo dettando questa lettera, ci vien presentata una bella Dissertazione del Sacerdote Alessio Simmaco Mazocchi Canonico della Metropolitana di Napoli, Soggetto pieno di sacra, e profana erudizione, data alle stampe, ed indirizzata al Nostro sopradetto Cappellano Segreto Domenico Giorgi. In essa si esaminano le parole *fide constitutus*, che sono nella Lapide d'Ilaro, ed in essa si dimostra, additarsi nelle medesime il Sagramento del Battesimo ricevuto da Ilaro; leggendosi in Tertulliano nel *lib. de Pudicitia c.* 18. ed in molti altri luoghi, *ante fidem*, e *post fidem*, per esprimere, *ante*, e *post Baptismum*, ed essendo pieni i monumenti antichi della frase *fidei Sacramentum*, per additare il Sagramento del Battesimo.

E perchè prevede, che potrebbe rispondersi, parer ciò superfluo, mentre se Ilaro era Cristiano, era altresì d'uopo, che fosse battezzato, osserva con molta accuratezza, che in que' tempi prorogavasi il tempo, in cui da' Cristiani si riceveva il Sagramento del Battesimo, e che allora i Cristiani dividevansi in due classi, una de' Catecumeni, l'altra de' Battezzati; appellandosi questi ultimi *Fideles*, *a Fidei Sacramento*, non *a virtute Fidei*, della qual Fede, come virtù, s'imbevevano i Cristiani Catecumeni coll' assistere a' Catechismi de' Parrochi. Non è cosa tanto inverisimile, che ci siano mandate altre erudite Dissertazioni sopra l'intelligenza delle dette parole. Se verranno, ben volentieri le leggeremo: ed intanto, lasciando l'affare nello stato, in cui è, ci siamo risoluti di rivolgere il Nostro pensiero ad altro Corpo Santo da mandare alla Nostra Chiesa di Bologna.

Due Classi de Cristiani, altri Battezzati, altri Catecumeni.

Scopetta in Roma del Cimiterio di S. Trasone.

§. 12. Non molti anni sono fu scoperto il Cimiterio di S. Trasone, di cui si fa menzione nel Martirologio Romano agli 11. di Dicembre: *Romæ Passio Sancti Thrasonis, qui cum Christianos laborantes in Thermis, aliisque operibus publicis fatigatos, & in carcere positos de suis facultatibus aleret, jubente Maximiano, tentus, cum aliis duobus Pontiano, & Prætextato Martyrio coronatus est*. Come è noto ad ognuno, Massimiano intraprese la gran fabbrica delle Terme di Diocleziano. Per eccesso di crudeltà, e per vedere se ciò, che non poteva ottenere col dar prontamente la morte ai seguaci di Cristo, l'avesse potuto ottenere con un'ignominiosa, e lunga pena, condannò i Soldati Cristiani all'opera di fare le cave d'arena necessaria per la grand'opera. Grandissimo senza dubbio fu il numero di quelli, che senz'abbandonar la Cristiana Religione morirono nel penoso travaglio. Dieci mila dugento e tre ne supravvissero, e questi furono fatti morire in odio della Fede di Cristo nel concavo della valle fuori della Porta Trige-

Cristiani condannati da Massimiano alla fabbrica delle Terme di Diocleziano.

mo quicquam de sæculo jam moriente desideret, sed sequatur Christum, qui & vivit in æternum, & vivificat servos suos in fide sui nominis constitutos: atque hinc inferebat per illa verba *in fide constitutus*, quæ sunt in Ilari lapide, significari, quod Ilarus plenus fide, stabilis in fide, radices in eadem fide jecerat admodum profundas.

§. 11. Porro dum hanc ipsam Epistolam dictaremus, ecce Nobis exhibita est Dissertatio pulcherrima typis edita, & prælaudato Dominico Georgio Nobis ab intimo Sacello dicata. Ea habet Auctorem Sacerdotem Alexium Symmachum Mazzochium Canonicum Ecclesiæ Metropolitanæ Neapolis, virum tum sacra, tum profana eruditione clarissimum. Ibi ad examen revocantur ea verba *fide constitutus*, ab iisque significari ostenditur Sacramentum Baptismi susceptum ab Ilaro. Legitur enim in Tertulliano *lib. de Pudicitia cap.* 18. & alibi, *ante fidem*, & *post fidem*, ad significandum *ante* & *post Baptismum*, immo vetera Monumenta passim utuntur hac phrasi *fidei Sacramentum* ad Sacramentum Baptismi indicandum.

Alii tandem judicant intelligi ea verba de Sacram. Baptism.

Et quia intelligit posse opponi, totum hoc superfluum videri, quandoquidem si Ilarus Christianus erat, necesse pariter erat, fuisse baptizatum, animadvertit quam diligentissime, quod tunc tempus suscipiendi Baptismum protrahebatur, adeoque Christiani dividebantur in duas veluti classes, quarum unam constituebant Catechumeni, alteram Baptizati; atque hi quidem *Fideles* nomina bantur; *a Fidei Sacramento*, non *a virtute Fidei*; qua Fidei virtute imbuebantur Christiani Catechumeni Parochorum catechismum sua præsentia frequentantes. Non est admodum inverisimile, quod aliæ ad Nos super eodem argumento Dissertationes perveniant. Si ita erit, libenti animo eas percurremus. Nos interim hanc materiam intactam relinquentes, ad aliud Sacrum Corpus curam Nostram convertere statuimus, quod ad Ecclesiam Nostram Bononiensem mittamus.

Duæ Christianorum Classes, altera Baptizator. Cathecumenorum altera.

§. 12. Paucis abhinc annis detectum fuit Cœmeterium S. Thrasonis; de quo mentionem facit Martyrologium Romanum *die* 11. *Decembris*: *Romæ Passio Sancti Thrasonis, qui cum Christianos laborantes in Thermis, aliisque operibus publicis fatigatos, & in carcere positos de suis facultatibus, aleret, jubente Maximiano, tentus, cum aliis duobus Pontiano, & Prætextato, Martyrio coronatus est*. Ut notum est unicuique, Maximianus ædificium aggressus est Thermarum Diocletiani. Excessu crudelitatis abreptus, atque ut experiretur, utrum id, quod obtinere non poterat prompta morte Christi sequacibus violenter illata, obtinere posset ignominioso & diuturno supplicio, milites Christi damnavit ad excavandam arenam pro tam ingenti ædificio necessariam. Immanis procul dubio fuit illorum numerus, qui in Christiana Religione perseverantes mortui sunt ex nimio labore. Qui superstites vixerunt decem mille ducenti & tres, ii occisi sunt in odium Christianæ Fidei intra Vallis Planitiem extra Portam Trigeminam, in loco,

S. Thrasonis Cœmeterium Romæ detectum.

Christiani damnati a Maxim. ad arenam pro Diocl. Thermis excavandam.

qui

qui appellatur *Gutta jugiter manans*, *ad Aquas Salvias*, ut fuse narratur in Annalibus Cardinalis Baroni *ad annum Christi* 298., ubi piissimus Auctor animadvertit, quod cum dirutæ sint & redditæ inutiles reliquæ omnes Romanorum veterum Thermæ, unieæ, si minus integre, saltem magna ex parte subsistunt Diocletiani Thermæ, in Ecclesiam commutatæ ad honorem Beatissimæ Virginis, & Angelorum, fortasse quia sudoribus Confessorum Christi fuerunt exædificatæ.

Narratur, quomodo in Cœm. S. Thrasonis repertum fuerit Corpus S. Proci, cum propria inscriptione & Vase sanguine resperso.

§. 13. Sed ut reditum faciamus ad Cœmeterium Sancti Thrasonis Via Salaria, quod detectum fuit in arenariis ad fodiendam arenam apertis pro Thermarum prædictarum ædificio: Joannes Marangonius Sacerdos supra commendati Canoniei Boldetti studiorum laborumque, per triginta & amplius annos, socius indivisibilis, historiam fideliter narrat in Appendice ad Acta S. Victorini Episcopi typis edita simul cum longa serie marmorearum Inscriptionum, quas in Cœmeteriis collegerat; & quarum memoria in fatali incendio ajus domicilii ideo non periit, quia priusquam ædes conflagrarent, eas jam viris eruditis ipse communicaverat.

Joanni igitur Marangonio Sacerdoti una cum Canonico Boldetto feliciter successit, ut via quædam subterranea sese aperiret, valde lutulenta, in qua ipsi operariis insistentes, ut excavationem prosequerentur, tum demum invenerunt sepulchra nonnulla, quorum alia suas inscriptiones præseferebant, alia non item; in omnibus tamen habebatur vasculum aut sanguine plenum, aut tinctum colore sanguineo, aut crustas saltem sanguineas aliquo modo occludens.

Inter cætera, unum inventum est Sepulchrum eum sequenti Epigraphe:

Pater Filia Proco Qui
vixit annis VIIII. *mens.* VIII.
in pace fecit.

Epigraphe hæc insculpta erat marmori Salino, & poris pleno, quod ab aqua penetratum & corrosum, levissimo quoque attactu in pulverem redigebatur. Quapropter cum providus, & peritus antea laudatus Marangonius clare animadvertisset fieri non posse, ut marmor illud extraheretur, deliberavit verba transcribere, eaque in citata Appendice *pag.* 88. in lucem proferre.

Nullum os desiderabatur ad corporis integritatem, quin etiam in Sepulchri loco consueto existebat vas tinctum, eum crustis sanguineis: quæ ossa cum vasculo a Sacerdote, pro sui Officii munere, exhibita Cardinali Guadagni Romæ Vieario, reposita fuerunt de more in Custodia, ut deinde opportuno tempore illustri alicui viro concederentur, qui preces porrigeret ad impetrandum aliquod Corpus sacrum integrum, cum proprio nomine, ut in insigni quapiam Ecclesia collocaretur.

Extracta fuerunt ossa cum vase supra memorato die 9. Maji anni 1737. Nos, autem quoniam nihil amplius de corpore invento eum Ilari nomine cogitabamus, Sacerdoti Marangonio communicavimus de-fide.

gemina nel luogo detto *Gatta jugiter manans ad Aquas Salvias*; come diffusamente si vede negli Annali del Cardinal Baronio all'anno di Cristo 298., ove piamente osserva, che essendo eadute, o rese inutili tutte le altre Terme degli antichi Romani, non resta in piedi, che una gran parte di quelle di Diocleziano, commutata in uso di Chiesa in onore dalla Vergine Santissima, e degli Angeli, forse per assere state fabbrieate colle fatiche dei Confessori di Cristo.

§. 13. Ma ritornando al Cimiterio di S. Trasone posto nella Via Salaria, il di lui ritrovamento nelle eave d'arena aperte per la fabbrica delle Terme sopraddette, viene fedelmente esposto dal Sacerdote Giovanni Marangoni, compagno già da trenta, a più anni indivisibile negli studj e nelle fatiche dal sopraddetto Canonico Boldetti, nell'Appendice agli Atti di S. Vittorino Vescovo, ehe esso ha dato alle stampe con una serie ancora di Lapidi ritrovate ne' Cimiterj, la memoria delle quali, dopo il fatale incendio faguito nella sua abitazione, sopravanzò, per essere state prima dell'incendio comunicate dal detto Sacerdote a Persone erudite.

Si narra come fosse ritrovato nel Cimiterio di S. Trasone, il Corpo di S. Proco colla propria Iscrizione, e col Vaso tinto di Sangue.

Al Sacerdote dunque Marangoni unitamenta col Canonico Boldetti toccò la bella sorte di ritrovare una strada sotterranea, ripiena di fango, e facendo proseguire il lavoro, di ritrovar dipoi alcuni Sepolcri, altri con Iscrizioni, altri senza Iscrizioni, e tutti, o con un Vasetto pieno di sangue, o tinto di color sanguigno, o con croste di sangue in qualche parte del Vaso.

Fra gli altri Sepolcri ne fu trovato uno colla seguente Iscrizione:

Pater Filio Proco Qui
vixit annis VIIII. *mens.* VIII.
in pace fecit.

Era l'Iscrizione seolpita in un marmo salino, a poroso, e che penetrato, e corroso dall'acqua, ad ogni leggier tatto andava in polvere: per lo che avendo il provido, a pratico Marangoni ben compreso, ch'era impossibile estrarlo, prese il partito di copiar le parole, e di stamparle nella sua eitata appendice alla pag. 88.

Non mancava verun osso integrante il Corpo: eravi nel Sepolero, nel luogo solito, il Vaso tinto, a colle croste di sangue. Ed essendone stata fatta dal Sacerdote, secondo il suo dovere, la consegna al Cardinal Guadagni Vieario di Roma, furono le Ossa, ed il Vaso posti nella solita Custodia, per essere poi in qualche opportuna oecasione consegnati a qualche riguardevole Personaggio, che facesse istanza per qualche Corpo Santo intero, e eol proprio nome, da collocarsi in qualche illustre Chiesa.

Seguì l'estrazione di tutte la Ossa, e del Vaso ai 9. di Maggio del 1737. Ed avendo Noi, dopo aver abbandonato il pensiere dell'altro Corpo ritrovato col nome d'Ilaro, comunicata al Sacerdote Marangoni

goni la Nostra brama d'avere un Corpo Santo qualificato, come sopra, da mandare alla Nostra Chiesa di Bologna, esso è quello, che c'indicò il corpo di S. Proco, che ce lo portò in una Cassetta sigillata coi Sigilli del Cardinal Vicario, che ci raccontò con ogn'ingenuità, e fedeltà quanto di sopra abbiamo esposto: aggiungendo, che atroce dovette essere la Persecuzione, nella quale S. Proco ricevè il Martirio, essendosi ritrovati vicini al di lui Sepolcro due altri Sepolcri col Vaso di Sangue, ma colle Ossa quasi ridotte in cenere, e colle Lapidi indicanti, ch'erano Sepolcri di due Fanciulli, uno d'anni sette, e l'altro d'anni tre; non avendo nelle gravi, ed atroci Persecuzioni, la barbarie perdonato nè al sesso, nè all'età benchè infantile. Esso finalmente è stato quello, che nell'Urna fatta fare da Noi, e che pure vi mandiamo, ha colle proprie mani collocato il Vaso, accomodate le Ossa, che, fatte riconoscere dal Nostro Cameriere Segreto, e primario Medico Antonio Leprotti, formano un Corpo intero.

Devesi a questo Corpo il culto di Santo, perchè il Vaso tinto di Sangue è segno indubitato del Martirio.

§. 14. Eccovi, Diletti Figliuoli, tutta la storia del luogo, del tempo, e di tutto ciò, che appartiene al ritrovamento, ed estrazione del Corpo di S. Proco, che vi mandiamo, acciò, secondo gli ordini opportuni, che già da Noi sono stati dati, sia collocato sotto uno degli Altari della Nostra Metropolitana, ed esposto al pubblico culto. Ad esso poi deesi il culto, ed il titolo di Santo: perchè senza dubbio sarà noto alla vostra erudizione, che non è mai caduto in capo a veruno, quantunque acuto, e desideroso, come suol dirsi, di vedere il pelo nell'uovo, di dubitare, che un Corpo ritrovato nelle Catacombe di Roma col Vaso o pieno, o tinto di sangue, non sia il Corpo d'uno, che ha sofferta la morte per Cristo. L'Arringhi, il Mabillon, il fu Senatore Buonarroti, il fu Raffaello Fabretti, e vaglia per tutti l'Abbate Lodovico Antonio Muratori, il Canonico Boldetti, il Sacerdote Marangoni, il Cavaliere Vittorj, i Ministri dell'estrazioni de'Corpi, concordano pienamente in questo sentimento, come potrete facilmente vedere nel citato capo 27. della Nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum* lib. 4. part. 2. dal n. 22. fino al fine, della stampa di Padova; ove sono fedelmente registrate, ed abbreaciate da Noi le autorità de'predetti, unitamente con un'esperienza fatta dal citato Fabretti, colla quale convinse chi troppo arditamente pretendeva, che le croste di que' Vasi avessero potuto provenire da una concrezione di sali minerali; avendo fatto conoscere, che sicuramente provenivano dalla massa del sangue. L'Arringhi, il Muratori, Noi stessi, abbiamo parlato della pia costumanza de'primi Fedeli, di racorre e conservare il Sangue de'Martiri: e quando aveste curiosità di vedere qualche cosa di più, potete dare un'occhiata alla prima parte del tomo secondo *de Cultu Sanctorum dissert.* 7. *cap.* 1. §. 7. ed al *cap.* 31. del Nostro comune Concittadino Abbate Gio. Griso-

siderium Nostrum habendi sacrum aliquod Corpus insigne, quod Ecclesiæ Nostræ Bononiensi, ut diximus, mitteremus. Hoc audito, ipse indicavit Nobis Corpus Sancti Proci, ipse idem Nobis illud attulit in parva capsa sigillo Card. Vicarii munita, ipse Nobis fideliter narravit ea, quæ supra exposuimus; addiditque præterea, prope Sancti Proci Sepulchrum duo pariter Sepulchra inventa esse cum sanguinis vasculo, ubi ossibus pene in cinerem solutis, lapides indicabant, illa duo esse Puerorum Corpora, quorum alter septem, alter erat annorum trium: ex quo colligebat eruditus vir, persecutionem illam, qua Martyrio coronatus est Sanctus Procus, esse non potuisse nisi gravem, atque unam ex crudelissimis. In hujusmodi enim persecutionibus crudelis Tyrannorum barbaries neque sexui pepercit, neque ætati, quamtumlibet infantili. Denique in urna, quam confici fecimus, vobisque pariter donamus, idem ipse propria manu collocavit vas, aptavitque ossa singula, quæ, mandantibus Nobis, recognita ab intimo Cubiculario Nostro & Archiatro Antonio Leprotto, integrum corpus perficiunt.

Huic Corpori cultus debetur, & titulus S. quandoquidem Vas respersum sanguine, indubia est martyrii nota.

§. 14. Ecce igitur, Dilecti Filii, narrationem completam tum loci, tum temporis, cæterarumque circumstantiarum omnium, quæ spectant ad seriem facti, per quod inventum est atque extractum Sancti Proci Corpus, quod vobis mittimus, ut juxta Nostra mandata collocetur sub una ex aris Metropolitanæ Nostræ publico cultui expositum. Ipsi debetur cultus, & titulus Sancti, quia procul dubio, ut eruditioni vestræ notum esse debet, nulli unqnam venit in mentem, quantumvis acuto ingenio ia fuerit; & cupidus quærendi, ut ajunt, nodum in scirpo, nulli, inquam, venit in mentem dubitatio, quod Corpus in Catacumbis Romanis inventum cum vasculo sanguinis aut pleno, aut tincto, non sit Corpus alicujus, qui mortem pro Christo sustinuerit. Arringhius, Mabillonius, bonæ memoriæ tum Senator Buonarruoti, tum Raphael Fabrettus, & qui unus pro cunctis valere debet Ludovicus Antonius Muratorius, Canonicus Boldettus, Sacerdos Marangonius, Eques Victorius, aliique Ministri Corporum extractionibus inservientes, in hoc unanimiter conveniunt; ut eruere facile potestis *ex cit. Cap.* 27. *Operis Nostri de Canonizatione Sanctorum lib.* 4. *part.* 2. *a num.* 22. *usque ad finem, editionis Patavinæ*, ubi fideliter enumerantur, & adoptantur a Nobis auctoritates prædictæ, simul cum experimento prælaudati Fabretti, quo redarguit nimis audacem eorum opinionem, qui contendebant illorum vasculorum crustas non improbabiliter a salium mineralium concretione fuisse productas; atque ostendit, eas sine ulla controversia provenire a sanguinis massa. Arringhius, Muratorius, Nos ipsi, verba fecimus de pia veterum Fidelium consuetudine colligendi & conservandi Sanctorum Martyrum Sanguinem, de qua re si plura discere exoptatis, percurrite *primam Partem tom.* 2. *de Cultu Sanctorum Dissert.* 7. *cap.* 1. §. 7. & *cap.* 31. concivis Nostri Joannis Chrysostomi Trombelli Abbatis, qui ea

qua solet, ingenti eruditione etiam hoc argumentum pertractavit.

Quæritur num in aliquo Eccl. monumento Sancti Proci fiat mentio.

§. 15. Nihil amplius requiritur, ut pro certo habeatur, non modo titulum Sancti, Proco deberi, sed etiam cultum ejusdem Corpori, quod vobis mittimus, negari non posse. Verumtamen illud pariter pro complemento inquirere diligenter voluimus, atque alios indagare fecimus, utrum in veteri aliqua Litania, aut in Martyrologiis Rosvveydi, Bedæ, Flori, Rhabani, Notkeri, Wandalberti, in Ephemeridibus Græco-Moschis, & in Basiliano Menologio e Græco in Latinum sermonem translato a sanctæ memoriæ Clemente Papa XI., mentio de hoc S. Proco habeatur.

Verisimile est, S. Procum, de quo agitur, eumdem esse cum illo, de quo meminit Martyr. S. Hier.

§. 16. Nomen Proci non fuit ignotum Gentilibus, ut videre est in satis ampla Inscriptionum Collectione apud sæpe laudatum Muratorium *pag.* 815. *num.* 4., *& pag.* 1472. *num.* 2. Quod autem spectat ad Martyrologia; eruditioni vestræ manifesta fieret injuria, si dubitaremus vobis non esse perspectum, quanta in æstimatione sit, ac semper fuerit Martyrologium Sancti Hieronymi, cui decursu temporis multa a piis, ac religiosis viris facta sunt additamenta quorumdam SS. qui certe post S. Hieron. floruerunt. In Monasterio Corbejensi antiquum hujus Martyrologii exemplar inventum est, quod Hugo Menardus typis edere cogitaverat. Quod tamen ipse non potuit conficere, perfecit postea Lucas Acherius in suo Spicilegio, seu Collectione veterum quorumdam Scriptorum, quos in Galliæ Bibliothecis invenit. Hieronymianum hoc Martyrologium extat *in tom.* 2. *cit. Collect.*, *editionis Parisiensis* 1723. ibique *pag.* 12. *die* 2. *Junii* inter cæteros Sanctos legimus Sanctum Procum: *Item Marthæ*, *Marcellæ*, *Proci*, *Datulæ*, *Victuriæ*, *Joviani*. Atque ibi cum sermo sit de Sancto Romæ passo, ut diximus, cumque pariter certum sit, quod, qui Romæ Martyrium substinebant, sepeliebantur in Catacumbis cum Vase sanguinis, præcipuo sui Martyrii signo, verisimile admodum est, Sanctum Procum, cujus Corpus extractum est cum signo prædicto, esse utique illum eumdem, de quo fit mentio in Martyrologio Sancti Hieronymi.

In alio Codice pro *Proco* *Percus* legitur.

§. 17. Ne quid tamen dissimulemus; dicere necesse est, Martyrologium hoc ipsum editum pariter fuisse ab erudito viro Francisco Maria Florentinio, qui secutus lectionem Codicis cujusdam Lucensis *die* 2. *Junii pag.* 567. non legit *Proci*, sed *Perci*, aliud quoque MS. vetus Antuerpiense *in Adnotationibus* producens. Sed cum *in iisdem Adnotationibus pag.* 568. non prætermittat ingenuus Florentinius Codicem etiam Corbejensem citare, qui legit non *Percum*, sed *Procum*; &, quod majus est, cum in SS. Indice ad finem Martyrologii mentionem faciant de *Proco*, non autem de *Perco*; hinc oritur validum argumentum inferendi, quod a Florentinio Corbejensis Lectio Lucensi anteponatur, atque Antuerpianæ. Eruditi viri,

qui

stomo Trombelli, che ha colla sua solita molta erudizione discorso ancora di questo punto.

§. 15. Per assicurare il culto al Corpo, che vi mandiamo, ed altresì il titolo di Santo a Proco, null'altro è necessario. Ma ciò non ci ha punto liberato da una diligente indagine, fatta da Noi, e fatta fare da altri, per vedere, se in qualche Litania, se ne' Martirologj del Rosvveydo, del Beda, del Floro, del Rabano, del Notkero, di Wandalberto, nell' Efemeridi Greco-Mosche, e nel Basiliano Menologio tradotto dal Greco in Latino dalla santa memoria di Clemente XI. si ritrovasse fatta menzione di questo S. Proco.

Ricercasi se in alcun Ecclesiastico monumento si faccia menzione di S. Proco.

§. 16. Il nome di Proco non fu incognito appresso i Profani, come può vedersi in alcune Lapidi nella nobile Collezione del più volte citato Muratori alla pag. 815. n. 4. ed alla pag. 1472. num. 2. In ciò poi, che appartiene a' Martirologj, sarebbe un torto manifesto, che faressimo al vostro sapere, se temessimo, che vi giungesse nuovo il credito, che si deve, e che da tutti è professato al Martirologio di S. Girolamo, al quale poi da Persone divote sono state fatte varie aggiunte d' alcuni Santi vissuti in tempi posteriori a S. Girolamo. Nel Monastero Corbejense se ne ritrovò un antico esemplare, che Ugone Menardo avea pensato di dare alle stampe: ma quello, che esso non fece, fu di poi fatto da Luca d' Achery, nel suo Spicilegio, o sia Collezione d' alcuni antichi Scrittori ritrovati nelle Biblioteche della Francia. Questo Martirologio di S. Girolamo è nel tom. 2. della detta Collezione della stampa di Parigi del 1723., ed ivi alla pag. 12. al secondo giorno di Giugno, fra gli altri Santi di Roma ritroviamo annoverato S. Proco: *Item Marthæ*, *Marcellæ*, *Proci*, *Datulæ*, *Victuriæ*, *Joviani*. E trattandosi ivi d'un Santo di Roma, come abbiamo detto, e sapendosi, come pure si è detto, che chi in Roma sopportava il Martirio, era sepolto nelle Catacombe colla divisa particolarmente del Vaso di sangue, ogni verisimilitudine c' induce a credere, che quel S. Proco, il di cui Corpo è stato estratto dalle Catacombe col predetto Segno, sia per appunto quello, di cui si parla nel Martirologio di S. Girolamo.

Probabilità che il S. Proco, di cui si ragiona, sia quello stesso nominato nel Marr. di S. Girolamo.

§. 17. Per non dissimularvi cosa veruna, vi diremo, che questo stesso Martirologio di S. Girolamo è stato anche stampato dall' erudito Francesco Maria Fiorentini, e che questi seguitando un Codice di Lucca, al giorno secondo di Giugno pag. 567. non dice *Proci*, ma *Perci*, allegando anche nelle Note un altro Manoscritto antico d'Anversa. Ma non avendo nelle stesse Note alla pag. 568. tralasciato l'ingenuo Fiorentini di portar anche il Codice di Corbeja colle parole esprimenti il nome di *Proco*, e non di *Perco*: e quello che più importa, nell' Indice de' Santi posto al fine del Martirologio, facendo manzione di *Proco*, e non di *Perco*: di qui nasce una forte conghiettura, ch' esso preferì la lezione Corbejense a

In un' altro Codice si legge *Perco* in vece di *Proco*.

quel-

quella di Lucca, e d'Anversa. E gli eruditi Collettori degli Atti de' Santi, Henschenio, Papebrochio, Baertio, e Ianningo, nel tom. 1. del mese di Giugno al giorno secondo pag. 209. dopo aver tessuto un Catalogo di Martiri Romani, ed avervi posto il nome di *Perco*, seguitando la lezione del testo stampato dal Fiorentini, alla pagina 210. non ebbero difficoltà di confessare, che in altri Codici, in luogo di *Perco*, leggevasi *Proca*.

Ma il nome di *Perco* non trovasi in verun Monumento, sia sacro, o profano. E' dunque verisimile essersi dagli Amanuensi cangiato nel copiare il nome di *Proco* in *Perco*.

§. 18. Che se al già detto aggiugnerassi, che in verun altro monumento o sacro, o profano, per quante diligenze siansi fatte, non si ritrova il nome di *Perco*, il che, come pure è stato accennato, non succede in quello di *Proco*, due sono le illazioni, che da ciò si possono dedurre: una, ch'è più verisimile la lezione del Codice Corbejense, dell'altra di Lucca, e d'Anversa; e la seconda, che si può, senza nota di giudizio temerario, asserire, essersi dagli Amanuensi nel copiare, e ricopiare cangiato il nome di *Proca* in quello di *Perco*.

E quando mai si rispondesse, essersi anche potuto mutare dagli Amanuensi il nome di *Perca* in quello di *Proco*, si potrebbe sempre replicare, esser più facile, copiando, e ricopiando, di mutare *Proco* in *Perco*, che *Perco* in *Proco*. Nel tomo terzo del Tesoro nuovo degli Anecdoti del Martene, e del Durand, della stampa di Parigi del 1717. alla pag. 1614. si può vedere, che i nomi dei *SS. Proto*, e *Giacinto*, sono, per incuria degli Amanuensi, stati mutati in alcuni antichi Martirologj nei nomi dei *SS. Presta*, e *Giacinto*, e non già i nomi dei *SS. Presto*, e *Giacinta* nei nomi dei *SS. Proto*, e *Giacinto*.

Si comanda d'esporre al pubblico culto il Corpo di S. Proco.

§. 19. Vaglia però quanto fin ora si è detto, per quello, che può valere. Noi appoggiamo il nome di *Proca* alla Lapide; Noi il Martirio, al Vaso colle croste sanguigne; e sappiamo, che pel pubblico culto, e per la denominazione di Santo, ciò basta. Espongasi dunque il Corpo, che vi mandiamo, al publico culto, s'infiammi la vostra divozione, e del rimanente del Clero, e del Popolo, verso queste nuove Sante Reliquie: e sappiate, che i Corpi, e le Reliquie de' Santi sogliono essere per misericordia di Dio un valido presidio per tener lontane dalle Città, nelle quali sono collocate, e venerate, le disgrazie, dalle quali farebbero oppresse. Al Martire Teodoro S. Gregorio Nisseno attribuisce l'essere stata preservata la Città, in cui era il suo Sacro Corpo, da un' imminente devastazione minacciatale dagli Sciti, come può vedersi nella sua Orazione sopra lo stesso Martire. Lo stesso scrive Evagrio al lib. 4. cap. 27. del Martire Sergio, che liberò la Città, in cui era il suo Sacro Corpo, da una terribile invasione di Cosroe. Abbiamo di sopra nominato il nostro Padre Abbate Trombelli. Ora di nuovo lo nominiamo; avendo esso pure nella cit. dissert. 7. al cap. 24. e seguenti, dimostrato con molta felicità ed erudizione, questo stesso assunto. E qui in-

Le Reliquie de Santi sogliono preservare le Città da molte disgrazie.

qui Acta Sanctorum collegerunt, Henschenius nempe, Papebrochius, Baertius, & Janningus *tom. 1. mensis Junii die 2. pag.* 209. post Catalogum Martyrum Romanorum, in quem inserunt nomen *Perci*, amplectentes lectionem editionis Florentinii *pag.* 210. fateri deinde non dubitarunt, quod *Procus* legebatur in aliis Codicibus, non *Percus*.

§. 18. His omnibus addendum est, nullum aliud neque sacrum, neque profanum monumentum, quacumque diligentia adhibita, potuisse inveniri, in quo nomen *Perci* haberetur; e contrario *Proci* nomen facile, ut diximus, in antiquis inscriptionibus occurrere. Ex quo inferri possunt hæc duo: alterum, quod lectio Codicis Corbejensis verisimilior sit, quam lectio Codicis Lucensis, & Antuerpiani: alterum vero, quod sine temerarii judicii nota affirmare liceat, *Proci* nomen ab Amanuensibus per iteratas exemplarium transcriptiones in illud *Perci* mutatum fuisse.

Sed *Perci* nomen nullibi occurrit.

Nil facilius, quam ab Amanuensibus *Proci* nomen in aliud *Perci* commutatum fuisse.

Quod si forte objiciatur, nomen *Perci* mutari potuisse ab Amanuensibus in illud *Proci*, semper reponi posset, facilius esse, iterum atque iterum rescribendo, mutare *Procum* in *Percum*, quam *Percum* in *Procum*. Nam apud Martene, & Durand *tom. 3. Novi Thesauri Anecdotorum, edit. Parisiensis* 1717. *pag.* 1614. apparet nomen *Sanctorum Proti*, & *Hyacinthi* Amanuensium incuria mutatum fuisse in quibusdam Martyrologiis antiquis cum nomine *Sanctorum Presti* & *Hyacinthi*, non vice versa.

§. 19. Valeat tamen quod diximus usque adhuc, quantum valere potest. Nos asserimus *Proci* nomen, propter marmoris sepulchralis auctoritatem: asserimus Martyrium, propter Vasculum tinctum crustis sanguineis: & nihil amplius requiri certi sumus ad publicum cultum, & Sancti titulum Nostro Martyri asserendum. Exponite igitur publico cultui Corpus, quod vobis mittimus, vestra & totius Populi, ac Cleri pietas accendatur magis ac magis erga sacras exuvias; illudque in mentem revocate, quod Corpora, & Sanctorum Reliquiæ in illis Civitatibus, ubi jacent, & venerantur solent esse divina favente misericordia, validum præsidium ad arcendas inde calamitates, a quibus secus opprimerentur. Martyri Theodoro acceptum refert S. Greg. Nyssenus, quod Civitas, in qua ejus Sacrum Corpus asservabatur, liberata fuerit ab impendenti devastatione, quam Scythæ minabantur, ut videre est *in Oratione de eodem Martyre*. Idem scribit Evagrius *lib.* 4. *cap.* 27. de Martyre Sergio, qui Civitatem, ubi erat Sacrum ejus Corpus, a terribili Regis Chosroæ invasione liberavit. Superius mentionem fecimus de Concive Nostro Joanne Chrysostomo Trombelli Abbate, nunc iterum ejus memoriam repetimus, qui pariter *supra cit. Dissert.* 7. *cap.* 24. & *seqq.* hoc idem assumptum sum-

Publicus Corpori S. Proci cultus decernitur.

SS. Reliq. ad arcendas a Civitatibus calamitates præsidio sunt.

ma felicitate, atque eruditione comprobavit. Jam vero ut finem faciamus, paterna vos benevolentia complectentes, Apostolicem Benedictionem Vobis impertimur.

Dat. 20. Aprilis 1745. Pont. V. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 20. Aprilis 1745. Pontificatus Nostri Anno Quinto.

tanto abbraciandovi con Paterno affetto vi diamo l'Apostolica Benedizione.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 20. Aprilis 1745. Pontificatus Nostri Anno Quinto. Dat. 20. Aprilis 1745. Pont. V.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilectis Filiis Capitulo, & Canonicis Metropolitanæ Ecclesiæ Bononiensis.

Litteræ Apostol. in forma Brevis Capitulo & Canonicis Ecclesiæ Metrop. Bonon. scriptæ.

Dilecti Filii Salutem, & Apostolicam Benedictionem. Insignes, quæ amplissimam istam Metropolitanam Ecclesiam maxime illustrant & arnant, laudes, & decara, tum oppotunis ad divini honoris & Ecclesiasticæ disciplinæ incrementum editis legibus, tum ædificiorum vel accessione vel instauratione, tum denique additis pretiosæ supellectili arnamentis, pra viribus hactenus augere adea sallicite studuimus, ut afficio quidem minime desuisse Nobis ipsi quodammoda blandiamur: amori vera erga Sponsam; quæ gaudium & corona Nostra semper erit, nunquam videamur satisfecisse. Ut autem constantissimam voluntatem Nostram eidem nova testimonia amplius declaremus, ad cæleste præsidum publicis necessitatibus confirmandum, Corpus S. Proci Martyris e Sancti Thrasonis Cæmeterio eductum & extractum, in eadem Metrapolitana semper adservandum, Vobis, paterni Nostri amoris pignus, dono mittimus. Porro de hujus Sancti Martyris inventione, deque certissimis argumentis, notis ac symbolis, per quæ ejus Martyrium exploratissime designatur, pluribus ac subtiliter admodum scribimus in epistola, quam Italica idiomate ad Vos hac ipsa die damus: cui has etiam in forma Brevis literas adjungimus, quas pro publica authenticoque documento futuris temporibus esse volumus. Eapropter Venerabile Sancti Proci Corpus, una cum Ampulla vitrea ipsius Sanguine resperfa, qua cum fuit Sepulcro conditum (quemadmodum antiquis erat in more positum Martyrum Corpora tumulo mandare) decenter composuimus atque calloeavimus in Capsula ex ære aura inducto adurnæ instar campacta & conformata, elegantissima opere elaborata, crystallinis sex tabulis undique contecta: quam ad certam perpetuamque rei fidem Nostris in cera hispanica rubri coloris impressis signis obsignavimus. Vobis igitur injungimus & mandamus, ut Sacra tanti Martyris pignora, cum perenni paterna caritatis Nostræ memoria, ad majorem Divini nominis gloriam, Sanctorumque cultum, in ista Metropolitana Ecclesia publicæ Fidelium venerationi exponatis: Fore certo sperantes, ut præsentissimo etiam ejusdem Martyris patrocinio, ampliora in dies divinæ clementiæ munera Vobis comparetis, quibus euntes de virtute in virtutem, ambuletis digne Dea in omni opere bono fructificantes, & veritatem in caritate facientes, crescatis in illa per omnia, qui est Caput Christus: apud quem assiduas ad opportunam imbecillitati Nostræ apem implorandam preces effundite. Ac Vobis, Dilecti Filii, quos eadem, qua antea præsentes, nunc autem absentes benevolentia complectimur, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romæ &c. 20. Aprilis 1745. Anno Quinto.



SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI BENEDICTI PP. XIV.

Epistola prima ad R. P. Engelbertum Abbatem Monasterii Campidonensis, de facultate consecrandi Abbatialem Ecclesiam Campidonensem.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, salutem, & Apostalicam Benedictionem.

EX tuis precibus mense Martii nuper elapsi ad Nos perlatis accepimus, Ecclesiam Abbatialem, cui præes, sub invocatione Beatæ Mariæ Virginis, & Sanctorum aliquot Martyrum erectam, vetustate & dignitate conspicuam, cum a Prædecessore Nostro Hadriano PP. I. sacro Ecclesiæ ritu fuerit consecrata, occasione belli contra Suecos initi, decimoseptimo sæculo fere dimidio funditus eversam, tandem nobili ædificio rursus fuisse instauratam. Cumque, juxta Sacrorum Canonum Sanctiones, Ecclesia novo opere instructa, nova itidem consecratione initianda sit; illud a Nobis postulasti, ut ejusmodi consecrationis ministerium tibi, auctoritate Apostolica perficiendum demandaretur. Etsi vero tanti privilegii magnitudo Nobis perspecta esset, nihilominus meritorum tuorum intuitu, ipsa quoque Ecclesiæ tuæ insigni nobilitate, de qua Mabillonius *Analect. tom. 1. ad iter Germanicum*; ipsa item Campidonensi Monasterii remotissima vetustate, cujus initia, privilegia, prærogativas late enumerat Bruschius *in serie Monasteriorum Germaniæ illustr.*, tandemque iis circumstantiis, in quibus versabaris, id suadentibus, petitam facoltatem, iis tamen, quas infra enumerabimus, conditionibus circumscriptam, ultro concessimus. Par enim Nobis visa est, cum ad Sacramenti Confirmationis, tum ad Ecclesiarum Dedicationis Ministrum designandum, causa, & exemplum. Enim vero, quamvis Sacramenti Confirmationis administratio ita soli conveniat Episcopo, ut nullus Antistes simpli-

Abbas Campidonensis Ecclesiam Abbatialem consecrat ex privil. Apostol.

plicem Sacerdotem, qui baptizatos confirmet, possit delegare; multis tamen Prædecessorum Nostrorum exemplis docemur, ejusmodi munus Sacerdotibns, & præcipuis quibusdam Abbatibus, elto oullo charactere Episcopali insignitis, fuisse collatum; modo extraordinarius Confirmationis Minister, Oleo, cui Episcopus pridem benedixit, utatur: ut fusiori calamo scripsimus in Nostro Tractatu *de Synodo Diœcesana*, qui nuper e typis prodiit, *lib. 7. cap. 7. & seqq.* Hand dissimili dispcosatione, Ecclesias consecrandi privilegium quod alioquin nulli conveuit, nisi Episcopali dignitate præfulgeat, Apostolicæ auctoritatis limitea non excedit, qnamvia nulli Episcoporum jus sit, simplicem Sacerdotem ad id muneris designare. Hine Nobis jure ac merito ex Apostolicæ potestatis plenitudine ad Ecclesiam Campidonensis Monasterii consecrandam Te Ministrum delegimus, his verbis, quæ ex litteris Nostris Apostolicis die 12. Martii proxime præteriti editis hie subjicimus: *Hujasmodi supplicationibus inclinati, tibi, eamdem Ecclesiam Monasterii Campidoaensis, juxta præscriptum in Ritaali Romana, servatis alias de more servandis, recepto prius Olea Sacro ab Episeapo benedicto, pra hac vice tantum, consecrandi facaltatem, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, concedimus & indu gemus.* Hinc mense Majo sequeuti, ejusdem Ecclesiæ Consecratio, te id agente, solemni ritu peracta est.

Canonist. sententia de jure Episcop. in Eccl. dicandis.

§. 2. Conveniunt Canonistæ, Episcopis jos esse Ecclesias in eorum Diœcesi existentes consecrandi, imo & alium delegandi Episcopum, qui, delegatione seclusa, conseerationem citra reatum non posset perficere; eum ex præscripto Synodi Tridentinæ *Sess. 6. cap. 5. Reformat.*, nefas sit extraneo Antistiti, sine Ordioarii licentia, in aliena Diœcesi exercere Pontificalia. Addunt vero iidem Canooistæ, oon posse ab Episcopo simplicem Sacerdotem ad consecrationis opus obeundnm designari; quandoquidem uoi Summo Pontifici peculiaris hæc jurisdictio reservatur. Ita sentiunt inter Hispanos Gonzalez *Cap. Aqua, aum. 3. & seq. de Conseerat. Eccles.*, inter Belgas Van Espen *Jaris Ecclesiast. part. 2. art. 16. a. 10.* inter Germanos Pithiog *ad lib. 3. Decretalium art. 4.* §. 1. & Schmalzgrueber *ad eumdem tit.* §. 1., nostrosque inter Italos Tamburini *de jara Abbatum tom. 1. disput. 23 quæst. 7.*

Juxta Canones, Ecclesia dicanda est ab Episc. in cujus Territor. ædificat.

§. 3. Hanc Canonistarum Sententiam nonnulla Eccelesiasticæ Historiæ monumenta illustrant, atque confirmant. In Concilio Arausicano I., quod anno Christi 441. coactum est, quodque in Collectione Labbeana refertur *tom. 3. pag. 1449.*, hæc ad rem nostram decernuntur: *Si quis Episcaporam in alienæ Civitatis Territario Ecclesiam ædificare dispoait, vel pro sandi sai negotio, aut Ecclesiastica atilitate, vel pro qaacamque saa opportanitate, permissa licentia ædificandi, qaia probibere boc votum nefas est, non præsamat dedicationem; quæ illi omnimodis reservatur, in cujus Territaria Ecclesia assurgit.*

Neque officit Sidonii exemplum.

Neque exemplum Sidooii, qui, ut legimus *in Epist. 15. lib. 4.*, Ruthenorum Ecclesiam citra ullam Ordinarii licentiam consecravit, Ecclesiæ moribua, aut disciplinæ adversatur. Sieut enim Savarus *ia Notis ad præallatam Sidonii Epistolam* animadvertit, nedum Ruthenorum, sed & aliæ, quæ eircumpositæ eraot Ecclesiæ, Pastoribus, quos Arianæ perseeutionis impetus propulsaverat, jacebant destitutæ; quod idem vel ex ejusdem Sidooii *Epistola 6. lib. 7.* aperte colligimus: Hinc nil mirum, si, inconsulto Episcopo, qui non aderat, Sidonius ad alienæ Diœcesis Ecclesiam consecrandam accesserit, ne alioquin sacra illa Ædes eximia Consecrationis prærogativa fraudaretur.

Ex iisdem Sacris Canonibus vetitum Presbyteris Ecclesias consecr. tum Episcopis consecr. Presbyt. delegare.

§. 5. Quod uni asseritur Episcopo, ex præstituto Arausicani Coocilii Canone, aperte denegatur Presbyteris in secundo Bracarensi Concilio anno Christi 563. sub Pontifice Joanne III. In memorata Collectione Patris Labbe *tom. 5. pag. 842.* recitatur *Can. 19.* hisce verbis conceptus: *Item placuit, ut, si quis Presbyter post boc iaterdictum ausas fuerit Chrisma benedicere, aut Eccl. aut Altare consecrare, a suo officia deponatur; nam & antiqai boc Canones vetaerant.* Sed propius ad rem nostram Concilium Hispalense secundum, cui anno 619. præfuit S. Isidorus, aperte docet, non posse Episcopos simplicem Sacerdotem delegare ad Ecclesiarum Consecrationem perficiendam. Splendidi hujusce monumenti verba sic habent: *Septimo examine relatum est Nobis, venerandissimam quondam Agapitam Cordubensis Urbis Episcopum frequenter Presbyteros destinasse, qai, absente Pontifice, Altaria erigerent, Basilicas consecrarent. Quod quidem non est miram id præcepisse virum Ecclesiasticis disciplinis ignarum, & statim a sæculari militia in Sacerdotale Ministerium delegatam. Erga, ne altra talis a Nobis licentia usurpetur, communi sententia stataendum aportuit; scientes, qaia sicut Presbytero illicita Consecratio est Altaris, ita & constitatia.*

Dubium, an Hispalensis Concilii Canon, etiam de Chorepiscopis meminerit.

§. 6. Codices nonnulli, in quibus præfati Canonis verba exscribuntur, nedum Presbyteros, sed & Chorepiscopos nominant, quibus Ecclesiarum dedicatio, etiamsi Episcopi delegatio faveat, pari jure denegatur. Verum Cardinalis de Aguirre *ia Callectione maxima Conciliorum Hispaniæ tom. 2. pag. 464.* accuratiorum Codicum fidem secutus, Chorepiscoporum nomen, aliena manu additum, expungit; non enim de Chorepiscopis, sed de solis Presbyteris, Hispalensis Coocilii Canon sermonem habet. Præterea doctus idem scriptor *loca citata pag. 473.* postquam satis probavit, Epistolam 88. quæ S. Leoni a nonoullis tribuitnr, tanti Pontificis fœtum non esse, sed illam ex Canone septimo Hispalensis Concilii fuisse desumptam; tandem concludit, Chorepiscoporum nomen Canoni insertum, in ipsam Epistolam, quæ ex Caoone illo eoocinoata est, facile descendisse.

Choerpiscopi fere omnes Sacerdotes dumtaxat fuere.

§. 7. Etsi vero daremus, Hispalensis Concilii Canonem Presbyteros atque Chorepiscopos una sociasse, nihil inde conficitur; jam enim nostra ætate communis eruditorum opinio est, Chorepiscopos, si paucos excipias Episcopali charactere decoratos, puros putosque Sacerdotes fuisse. Qua de re consulendi Bellarminus *lib. 1. de Clericis c.*

17.

17., Hallier *de Sacris Ordinationibus sect. 5. cap. 2.*, Morinus *Exercitat. 3. cap. 2.* Thomassinus *de Ecclesiastica disciplina part. 1. lib. 2. cap. 1.* Carolus du Fresne *in verb. Chorepiscopi*, Vvitasse *in Appendice ad dissertationem de Episcopis art. 3.*, Le Droit *lib. 8. sect. ult.* Hoc in sensu Hispalensis Concilii Canon commode accipitur, ut nimirum de iis Chorepiscopis, qui Presbyteratus metam non excedunt, sit intelligendus. Juvatur hæc interpretatio ex alia lectione ejusdem Canonis, quem ex Concilio Hispalensi supra recitavimus, si editionem Conciliorum, quæ anno 1585. sub auspiciis Sixti V. Prædecessoris Nostri Venetiis procusa est, consulamus. Enim vero *vol. 3. pag. 55. num. 7.* in ipso Canonis contextu, Chorepiscopi, ac Presbyteri una sociantur; ita tamen, ut par utrisque tribuatur auctoritas. Canonis verba hic atteximus: *Septimo examine relatum est Nobis, venerandissimum quondam Agapitum Cardubensis Urbis Episcopum frequenter Chorepiscopos, vel Presbyteros ordinasse, qui tamen juxta Canones unum sunt &c.*, qua verborum additione, nullum, ut cuique patet, Chorepiscopos, inter ac Presbyteros, statuitur discrimen.

Episcop. nativa potestas in Ecclesiar. consecratione simplicium Sacerdot. nulla.

§. 8. Cardinalis Bellarminus *lib. 2. de Confirmat. cap. 12.* docet, inesse Episcopis integram, absolutam, & quæ a nullo dependeat, authoritatem ministrandi Confirmationis, atque Ordinis Sacramenta, quibus Nos addimus & ipsam Ecclesiarum Consecrationem. Ex quo fit, ut possint Antistites in propria Diœcesi ejusmodi jurisdictione pro libito uti; quamvis, si forte qui Episcopis præest, id prohibeat, vel impediat, hoc in casu actus Superiore vetante exercitus, illicitus quidem sit, non etiam frustraneus. Verum, eodem Bellarmino teste *in loc. cit.* longe dissimilis, ubi de simplici Sacerdote sermo est, militat ratio. Etsi namque Ordinis potestas, quæ ex vi characteris Sacerdoti tribuitur, plena, integra, atque absoluta, sit in Baptismi, atque Eucharistiæ Sacramentis conficiendis; inops tamen, inchoata, atque a Superioris nutu dependens habenda est Sacerdotum potestas, quo ad collationem Confirmationis, ac Minorum Ordinum, atque ex pari ratione quoad ipsam Ecclesiarum Consecrationem. Hinc sequitur, ut, nisi Superioris accesserit delegatio, mutila hæc, atque infirma Sacerdotum auctoritas, neque in licitum, neque in validum actum erumpere possit.

Cum tamen hi potestat. habeant in Corpus Christi verum;

§. 9. S. Thomas, Theologorum facile princeps, *in lib. 4. sententiar. dist. 7. quæst. 3. art. 1. quæstiunc. 3.* asserit, Episcopatum, nihil Sacerdotio *per relationem ad Corpus Domini verum*, sed multo potiorem jurisdictionem conferre, habito respectu *ad Corpus Domini mysticum*. Ex quo infert, Summum Ecclesiæ Pontificem, Episcoporum omnium caput, in quo potestatis omnimoda residet plenitudo, eam, qua pollet absolutissimam auctoritatem in Corpus Christi mysticum, hoc est in Ecclesiam, exercere posse, ideoque ad ea perficienda, quæ ad mysticum Christi Corpus quoquomodo pertinent, summo jure Sacerdotibus, qui ex vi Ordinis, ac præcipuo quodam jure Eucharistiæ Sacramentum conficiunt, potestatem conferre, quod tamen Diaconis, *qui non habent perficere Corpus Domini verum*; jure ac merito denegatur. Huic nixus fundamento S. Doctor affirmat, simplicem Sacerdotem, a Summo Pontifice delegatum, Sacramentum Confirmationis, ac minores Ordines rite ministrare. Quidni ergo & Ecclesias poterit consecrare? Simplices Sacerdotes in extraordinarios Confirmationis, ac minorum Ordinum Ministros pluries fuisse designatos, satis probavimus in prælaudato Tractatu Nostro *de Synodo Diœcesana*. Illud ergo inquirendum superest, quonam tempore delegatam ad consecrandas Ecclesias jurisdictionem in usum revocaverint.

Exemplis agitur: illud Steph. II. de consecration. Ecclesiæ Monast. Nonantulani ad rem non facit.

§. 10. Ad id demonstrandum nonnulli proferunt Diplomata Stephani II. quem putant jus tribuisse S. Anselmo Abbati Monasterii Nonantulani in territorio Mutinensi, ut *Altaria simul, & Ecclesiam, Apostolica auctoritate consecraret*, verba sunt Pontificii Diplomatis apud Ughell. *Ital. Sac. tom. 2. in serie Episcoporum Mutinensium pag. 84. postremæ editionis*, cujus item Diplomatis seriem exhibet Abbas Muratorius *tom. 1. part. 2. scriptor. rer. Italicar. in Opuscul. de Fundatione Monasterii Nonantulani pag. 190.*: ac Bullarium Romanum Romæ excusum anno 1739. *tom. 1. Constitut. 2.* inter eas, quæ Stephano II. adscribuntur, *pag. 150.* Verum, si Apostolicæ Constitutionis verba paulo accuratius perpendantur, legenti patebit, Stephanum Pontificem Sergio Ravennatensi Archiepiscopo, non etiam Abbati Anselmo, Sergii dumtaxat consocio, auctoritatem contulisse, ut S. Silvestri, aliorumque Sanctorum Reliquias deferret Nonantulam, ibique Ecclesiam, ac Altaria initiaret; quandoquidem ea ætate vigebat adhuc mos, & disciplina, quæ insequentibus item temporibus aliquandiu obtinuit, ut nimirum nefas esset Episcopis Ecclesias, inconsulto Pontifice, consecrare. Quo pertinent verba illa Nicolai I. ad Consulta Archiepiscopi Vesontionensis, relata *in cap. 5. tom. 1. Spicilegii* Lucæ d' Achery *pag. 597. Quomodo autem Chorepiscopos posse dicimus Ecclesiam consecrare, quam nulli Episcoporum licet sine Nostro præcepto, secundum sanctas regulas dedicare?* Vetustam hanc Ecclesiæ disciplinam colligimus *ex Can. de locorum 4. de Consecrat. dist. 1.*, atque ex iis, quæ edisserunt Gonzalez *in Cap. Ad hæc, de Consecrat. Eccles. num. 11. in fin.*, Granzet. *ad lib. 3. Decretal. tit. 36. in notis ad Cap. Ad hæc, de Religiosis Domibus, num. 3. & seq.*, & Garnerius *in notis ad lib. Diurn. Romanorum Pontificum cap. 5. pag. 91.*; Cæterum, ut in viam, a qua paulatim deflecimus, regrediamur, Abbatiæ Nonantulanæ Ecclesiam a Ravennatensi Archiepiscopo fuisse initiatam, Auctor est Pater Mabillonus *part. 1. sæcul. IV. Sanctorum Ordinis Benedictini tom. 2. pag. 146. num. 62. editionis Lucensis*, ubi refert geminam in territorio Nonantulano, Stephani Papæ II. jussu, peractam Eccl. Consecrationem, alteram quidem a Geminiano Mutinensi Episc. alteram vero ab Archiep. Ravennatensi Sergio, qui post absolutum sacri ritus ministerium, tridui spatio cum Anselmo Abbate, ejusque Monachis commoratus est.

§. 11.

Ecclesiam consecr. si polluatur, a Sacerdotib. ex privil. Apostol. reconciliari posse exempla probant quamplurima.

§. 11. Hoc igitur monumento posthabito, ad alia progrediamur. Constat cumprimis, soli Episcopo jus competere Ecclesias consecratas, si polluantur, reconciliandi; contra vero simplici Sacerdoti id omnino vetitum, quamvis Episcopalis intercesserit delegatio. *Aqua per Episcopum benedicta Ecclesiam reconciliari posse per aliam Episcopum, non negamus: per Sacerdotes simplices, hoc fieri de cætero prohibentes: non obstante consuetudine Provinciæ Bracarensis, quæ dicenda est potius corruptela*: verba sunt Gregorii IX. *in cap. Aqua, de Consecratione Ecclesiæ*. Posse tamen Summum Pontificem ejusmodi auctoritatem vel simplici Sacerdoti conciliare, fatetur Abbas *in dicto cap. Aqua*; quodque rem plane conficit, eamdem authoritatem pluries contulisse, testatur Innocentius *ad præfatum Caput, Aqua*, ita scribens: *audivimus ante, quod Papa pluribus Episcopis indulsit, quod per simplices Sacerdotes possent reconciliare Ecclesias, aqua tamen per Episcopum benedicta*. Nec desunt e Regularium numero, qui de hujusmodi privilegio sibi plaudant, adhibita tamen aqua ab Episcopo benedicta, ut scite animadvertit P. Bremond Ordinis Prædicatorum Generalis Magister *tom. 8. Bullarii Ordinis Prædicator. tit. 1. quæst. 4.* Eadem Basilicæ Vaticanæ Canonicis, nimirum Priori, ex Constitutione Innocentii VI. quæ in nupero Bullarii Vaticani *tom. 1. pag. 361.* late exscribitur; nec non Altaristæ, ex privilegio Urbani V., cujus authographum in Archivo ejusdem Basilicæ servatur, tribuitur facultas, ut Basilicam ipsam, ejusque Cappellas, ac Cœmeteria polluta, aquæ ab Episcopo benedictæ usu, valeant reconciliare. Hæc tamen in iis dumtaxat Ecclesiis, quas consecratio distinguit, locum habent;

Si vero polluta Ecclesia benedicta tantum fuerit, citra ullum privileg. poterit a Presbyt. reconciliari.

secus pollutas Ecclesias, quas sola benedictio, non etiam consecratio sanctificavit, reconciliare, cuique Sacerdotum conceditur, adhibita lustrali aqua, citra ullam delegationis necessitatem: *si Ecclesia non consecrata*, (inquit Gregorius IX. *cap. Si Ecclesiæ, de Consecratione Ecclesiæ*) *cujuscumque seminis fuerit, aut sanguinis effusione polluta, aqua protinus exorcizata lavetur, ne Divinæ Laudis organa suspendantur*.

Facultas Altaria consecr. ex Indulto Pii IV. Abbatib. Cassinens. concessa.

§. 12. Sicuti Ecclesiæ pollutæ reconciliatio, ita & solemnis consecratio a Summo Pontifice vel simplici Sacerdoti jure demandatur; esto nec ad expiandam pollutam, neque ad consecrandam novam Ecclesiam, fas sit Episcopis simplicis Sacerdotis ministerio uti. Ita censent Azorius *Institut. Moral. tom. 1. lib. 10. cap. 27. quæst. 4.*, & Anacletus *ad lib. 3. Decretal. tit. 40. §. 2. num. 32. & 33.* Dictis facta respondent; cum multa suppetant exempla Romanorum Pontificum, qui Abbatibus Regularibus auctoritatem consecrandi Altaria in eorum Ecclesiis erecta, concesserunt. Quod ad Cassinenses Abbates pertinet, luculentissimum privilegium suppeditant Constitutiones Prædecessoris Nostri Pii IV. consulendæ *in tom. 1. Bullar. Ordinis Benedictini sub. num. 175. & 176.*

Mira Consecratio Sacelli in Monast. Einsild.

§. 13. Ab aliis abstinemus exemplis, cum illorum meminerit notissimus Auctor Clericatus *decis. 13. de Sacrificio Missæ num. 18. & seq. & n. 26.* Pari silentio missa facimus, quæ de celeberrimo Einsildensi Monasterio narrantur in Opere, cujus titulus: *Idea Congregationis Helveto Benedictinæ*, quod Opus Typis Monasterii S. Galli anno 1702. editum hæc habet *pag. 18.*: *Ad annum 948. a S. Eberhardo Conradus Constantiensis Episcopus Sacellum consecraturus invitabatur. At prævenit illum in benedictionibus summus e Cœlo Sacerdos, illudque Divina manu sacravit, humana, nisi oleum & operam perdere mallet, a Consecratione cessare jussa*. Quidquid enim sit de veritate historiæ, nihil inde, quod Nostram juvet causam, licet colligere.

si vera, in exempl. proferri nequit.

Diplom. quidem Pauli III. & Pii IV. Einsild. Monast. Abbatib. jus tribuunt Ecclesias consecr.

§. 14. Illud vero ratum; indubiumque est, Paulum III. Prædec. Nostrum Abbati Ludovico, ejusque in Einsildensi Abbatia Successoribus copiam fecisse, ut, quandiu hæreses obtinerent, Ecclesias, Oratoria, ac Cœmeteria dedicarent. Pontificium Diploma ann. 1542. die 19. Decembris evulgatum est, quod rursum Pius IV., Noster item Prædecessor, suis Litteris Apostolicis ann. 1562. nova sanctione roboravit, servato eodem verborum tenore, qui sic habet: *Quod ipse Ludovicus, & pro tempore existens Abbas Monasterii hujusmodi, durantibus dictis hæresibus, præfatum Monasterium, & quæcumque ad illud pertinentia, Ecclesias, Oratoria, Cœmeteria, & loca hactenus consecrata & benedicta, quovis modo pro tempore polluta, reconciliare, & nondum consecrata, & benedicta, nec non Calices, Patenas, Libros, vestimenta, & alia mobilia, ac etiam Tabernacula custodiæ Eucharistiæ, consecrare & benedicere*.

Eadem diplomata Nuncii Apostol. sententia probata.

§. 15. Neque ejusmodi privilegia ignota delituere; quo enim tempore Rhodiorum Archiepiscopus Nuncii Apostolici munere in partibus Helveticorum fungebatur, Diplomatum Authographis in judicium delatis, atque iis probe discussis, præfatus Archiepiscopus, Partibus hinc inde contradicentibus, hanc contra Ministros Curiæ Episcopalis Constantiæ sententiam tulit: *visis documentis exhibitis, ex quibus constat manifeste, Reverendissimos Abbates Einsildenses pro tempore, a biscentum circiter annis, usque ad moderna tempora, quamplurimos, & varios actus solemnes ac publicos Consecrationis hujusmodi, gessisse, & exercuisse &c. dicimus, decernimus, & definitive pronunciamus, Reverendissimum Abbatem prædictum manutenendum, conservandum, ac defendendum fore & esse in quieta, & in pacifica possessione Juris consecrandi Ecclesias, & Cappellas suo Monasterio subjectas, & incorporatas, prout Nos ipsi manutenemus, conservamus, atque defendimus*. Quæ quidem sententia viget adhuc. Quod si forte eveniat, ut ea in Judicii prosecutione aliquando revocetur, non jam ob defectum Apostolicorum Diplomatum, quæ Abbatibus concessa fuere, id eveniet, sed potius privilegiorum abusus, qui præfinitos limites excessit, damnabitur.

Aliud argument. ex Abbat. Corbejensis monumentis petitum.

§. 16. Præterea extat Elenchus, quem Nos ipsi perlegimus, in quo Ecclesiæ, quas Corbejensis Abbas dicavit, enumerantur, nec numerantur dumtaxat, sed insuper monumenta adduntur, ac probationes compulsatæ in actibus Tribunalis Romanæ Rotæ, occasione litis, quæ inter Paderbonæ Episcopum, & memoratum Abbatem exarsit;

quam

quam deinde sequuta est decisio Rotalis coram Millino, nunc Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali, die 5. Februarii 1745. Porro Corbejenses Abbates, Apostolicis privilegiis destituti, ad ejusmodi consecrationes perficiendas manum profecto non admovisseot; ex quo indubia redditur sententia, quæ docet, Romanum Pontificem posse Sacerdotibus, iis potissimum, qui in Abbates evaserunt, auctoritatem ad Ecclesias consecrandas conferre; quodque caput est, ejusmodi auctoritatem a Nostris Prædecessoribus reipsa in usum fuisse revocatam.

Hujus Epist. conscribendæ causa & occasio.

§. 17. Quo tandem spectent, quæ huc usque narravimus, atque in hac Epistola, quam tibi damus, collegimus, a Nobis si quæras, ingenuos animi Nostri sensus aperire non dedignabimur. Ad Nostras pervenit manus Libellus hoc eodem anno Campidonæ editus, cujus titulus: *Triplex Triumphus Campidon.* quod nempe circa consecrationem Abbatialis Ecclesiæ ex Apostolico privilegio a te peractam, totus occupetur. In hoc Libello auctoritas a Nobis tibi collata usque adeo extollitur, ut *inaudita* dicatur; ejusmodi privilegii nullum in Monachorum chartis extare vestigium tuto asseritur; tandemque concessio tibi facta facilis nimirum indulgentiæ portentum nominatur quod Germaniam universam in sui traxit admirationem. Equidem putamus, hæc, atque his similia, magnificis verbis ideo jactari, ut beneficii magnitudo extollatur, atque ut majores Benefactori grates referantur. Haud temere tamen suspicari licet, posse nonnullos, ex iis, quæ liberius scribuntur, in eam adduci opinionem, ut credant, Nos hac in re aliquid, quod Prædecessores Nostri intactum reliquere, tibi exequendum demandasse. Etsi vero a graviori censura immune sit opus, quod Romanus Pontifex ex indita sibi auctoritate, quam in præsenti casu nemo inficiatur, in actum revocat; nihilominus ad quascumque ambages tollendas, illud tibi significandum duximus, morem hunc designandi Abbates, qui Ecclesias Chrismate per Episcopum benedicto consecrent, nec novum esse, nec a Nobis primo fuisse introductum.

Privileg. Abbati Campid. concessum, nec novum, nec sine causa.

§. 18. Equidem Tamburinus hac in re versatissimus, in Opere & loco a Nobis supra memorato, ait, se nescire, fuerit ne unquam Abbatibus collata potestas, qua Ecclesias initiarent. Si hac verborum servata mensura Libellus loqueretur, jam nullus Nostræ huic Epistolæ fuisset locus; verum, cum in exaggerationem effusus, modum excesserit, oportuit, ut de iis, quæ & Nostrum Diploma vindicant, & præposteram, quam ex Libello quis haurire posset, interpretationem evertunt, hic una colligeremus. Quocirca, ut rem hane paucis conficiamus, fatemur, te ad consecrandam Abbatialem Ecclesiam a Nobis electum, magno utique, & eximio privilegio fuisse decoratum. Ejusmodi tamen privilegii alia succurrunt exempla, quæ a Nostris Prædecessoribus ad Nos promanarunt. Multa item ac gravia Nobis præsto fuerunt argumenta, ut petitam delegationem tibi concederemus. Horum nonnulla in Litteris Nostris Apostolicis die 12. Martii præsentis anni editis indicavimus; alia, multo item in pretio habenda, præterire maluimus; cum nulla Nos adigat ratio, ut imos animi Nostri recessus sive tibi, sive aliis manifestemus.

Altera Abbatis Campid. petitio, ut aut solus, aut una cum Ep. aliam Ecclesiam consecraret, rejicitur.

§. 20. Consecratione peracta, ac Libello, cujus supra meminimus, evulgato, cum jam nulla tibi ad aliam consecrationem peragendam facultas superesset, quandoquidem pro una dumtaxat vice, privilegium concessimus, esto, in cæteris Prædecessorum Nostrorum Diplomatibus favore Abbatum, ejusmodi limitatio nullibi occurrat, iterum oblatis tuo nomine precibus postulasti, ut Ecclesiam Ordinis S. Francisci intra jurisdictionis tuæ limites erectam, aut solus, aut una cum Episcopo consecrares. Verum postulata rejecimus; nec Nobis grave erit in postrema harum Litterarum parte rationem, ac causas attexere, ob quas privilegium duximus denegandum.

Affertur ratio, cur privileg. alterius consecr. Ecclesiæ denegetur

§. 21. Et primo, quod ad Ecclesiæ Ordinis S. Francisci consecrationem attinet, jam, ut putamus, eam, quæ Nobis difficultatem ingerit, rationem facile assequeris. Quod si ea adhuc tibi impervia sit, Nos ultro dabimus. Solida nimirum Nos urget suspicio, ne, grati animi impetu abreptus, eadem repetas, & majori fortasse verborum vi, ac amplitudine ingemines, quæ in Libello de triplici Triumpho nuper conscripta sunt. Quod vero alteram postulati partem attingit, de consecrationis ritu ab Episcopo ac Abbate insimul peragendo, id Ecclesiæ moribus, ac disciplinæ nullatenus Nobis consonare videtor. Porro si de Sacerdotum degradatione casus incidat, possunt sane, ex præscripto Synodi Tridentinæ *Sess.* 13. *cap.* 4. *de Reform.* Episcopi atque Abbates ad id exequendum una convenire. Si privilegia, quæ summi Pontifices electis Episcopis nonnunquam concessere, inspiciamus, haud inficiamur, Episcoporum consecrationem, quæ a tribus Episcopis perficienda esset, ab eorum uno, ac duobus sive Abbatibus, sive aliis in Ecclesiastica dignitate constitutis, impleri posse; cum aliquando difficile admodum sit, tres Episcopos una convenire; nec invalida, sed solum illicita sit Episcopi consecratio, quam unus peragit Episcopus citra Apostolicam dispensationem, ut ex communiori opinione docent Cabassutius *in Notit. Ecclesiast. sæculi IV. ad Can.* 4. *Nicænum*, Christianus Lupus *ad Concilia Generalia & Provincialia to.* 1. *pag.* 29. *& pag.* 33. Juvenin *de Sacramentis dissert.* 9. *de Ordinibus in specie quæst.* 1. *de Episcopatu cap.* 4. Cardinalis Gotti *de Eucharistia tom.* 15. *de Episcopatu dub.* 4. §. 1. *&* 2.

Exponit. quoque, cur consecratio ab Episc. ac Abbat. insimul non sit peragenda

Episcop. & Abbat. Ecclesias simul consecrasse, nullo probatur exemplo

§. 22. At vero nullum suppetit exemplum, quod in Ecclesiarum consecrationibus, Episcopum atque Abbatem una componat. Desunt Pontificum Privilegia; Episcoporum dispensationes frustra quæruntur, cum nequeant Episcopi Abbates in consecrationum Comministros designare. Nec mirum subeat, si nulla occurrant exempla, quæ hac in re Abbates Episcopis addant consocios, cum possint Episcopi, secluso alterius ministerio, consecrationis munus obire. Neque Abbatum mi-

ministra manus Episcopo, qui Ecclesiam consecrat, pondus addit, aut numerum, ut in Sacerdotum degradatione, aut Electi consecratione revera superaddit. Mirari quoque non debes, si asseramus, Episcopis jus nullum esse, ut in Ecclesiis dicandis, Abbates in Comministros assumant; quandoquidem Abbates & simplices Sacerdotes pari in numero habendi. Nequit Sacerdos in Comministrum eligi ab Episcopo; nec Abbas igitur poterit in Comministrum designari. Hæc sunt, quæ, rerum circumstantiis ita suadentibus, tibi duximus significanda. Interim vero tibi, tuisque Confratribus Apostolicam Benedictionem impartimur.

Dat. 16. Novembris 1748. Pontific. IX. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 16. Novemb. 1748. Pontificatus Nostri Anno Nono.



SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI BENEDICTI PP: XIV.

Epistola secunda, ad R. P. Engelbertum Abbatem Monasterii Campidonensis, de Consecratione Ecclesiæ S. Appollinaris Romæ a Sanctitate Sua peracta.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Quomodo dedicatio Ecclesiæ S. Apollinaris peracta fuerit, enarratur. PEracta a Nobis est Consecratio Ecclesiæ S. Apollinaris, electo in Comministrum Cardinale Gentili Episcopo Prænestino, & universo Cardinalium adstante Collegio. Sacris Ritibus, qui cum intra, tum extra Ecclesiam præscribuntur, initium Nos ipsi dedimus, iisdemque supremam manum imposuimus; quæ vero ab initio ad exitum intercurrunt opera, Cardinalis Comminister implevit. Ara major Nostro sumptu erecta, Nostris item manibus dicata est; nec alius, præter Nos, Græcas, Latinasque Alphabeti Litteras super cineres exaravit. Interim vero Cardinalis Consocius, & Coadjutor, Pontificalibus indumentis ornatus, Faldistorio insidens, expleto consecrationis ritu, Missam ad Altare a Nobis pridem dicatum, de more celebravit; fas enim Episcopo consecranti, Romano Pontificali id permittente Missam alteri Sacerdoti celebrandam committere, ni pares ad id agendum suppetant vires; ut Nobis plane contigit, qui idcirco in privata Apostolici Palatii Nostri Cappella sacrum pridem obivimus. Quo item tempore solemnem Altaris Consecrationem peregimus, Dilectus Filius Noster Carolus Albertus Cavalchini primo Episcopus, mox S. R. E. Cardinalis, in Ecclesia Beatæ Virgini dicata, ac S. Apollinaris Templo ita contermina, ut unum veluti Corpus cum illo constituat, Nostro jussu Altare Sacro Ritu initiavit.

Ratio adhibiti in dedicatione Comministri exponitur. §. 2. Cumque ad Nostram devenerit notitiam, prædictam methodum adhibitam, a nonnullis fuisse reprobatam; eo sub obtentu, quod integra Ecclesiæ Consecratio aut a Nobis fieri, aut integra alteri demandari debebat, non inopportunum esse arbitrati sumus, tibi, Dilecte Fili, in hac secunda epistola aperire consilii Nostri rationes, ob quas Ecclesiæ Sancti Apollinaris Consecrationem peregimus modo supra exposito; tibi enim hac ipsa die aliam scripsimus epistolam de Ecclesiarum Consecratione tractantem.

Dedicationum ritus in Ecclesia perantiquus, ac mysteriis refertus. §. 3. Cardinalis Bona *Rer. Liturgicar. lib. 1. cap. 20. num. 3.* affirmat, Sacrum Ecclesias dicandi Ritum e veteri in novum Testamentum, atque ab Apostolis in eorum Successores fuisse translatum. Non eadem tamen Ecclesiæ disciplina in Consecrationibus peragendi ubique semper obtinuit. Eusebius, qui veterem dedicationum Ritum exhibet, neque Benedictiones aquæ lustralis usu, neque Cruces Sacro inungendas Chrismate, unquam commemorat: ex quo Dallæus *in Tract. adversus traditiones Latinorum lib. 3. cap. 15.* perperam infert, sacros hosce Ritus tunc temporis nondum obtinuisse: Imo vero Dallæo adhuc deterior Josua Arndius *in Lexico Ecclesiasticarum antiquitatum pag. 1085.* non veretur asserere, veteres Ecclesiarum consecrationes solis precibus, concionibus, atque hymnis fuisse institutas; quam sententiam sibi adoptavit Gotofredus Vvictus *de altaribus cap. 11. num. 15.* Hæc tamen, quæ ab Hæreticis insano ore jactantur, inania sunt, nec ulli subnixa fundamento. Si enim, ut scire ratiocinatur Sinesius *in Epistola 67. pag. 212. juxta edition. Parisien. anno 1633.* sola precum prolatio par est ad Ecclesias dicandas, jam locus nullus, non Oppidum, non Castrum occurret, cui dedicationis prærogativa non conveniat; quandoquidem vix, ac ne vix quidem ullus poterit inveniri locus in quo aliquæ preces, hymni, laudes ad Deum effusæ aliquando non fuerint. Quod igitur hac in re inoffenso pede affirmari potest, illud est, Ecclesiarum consecrationes Sacrum Opus esse, quod solemni Ritu, precibus, aliisque ab Ecclesia præscriptis actionibus, Episcoporum ministerio perficitur; quamvis lateat adhuc, quo primum tempore multiplices illi dedicationum Ritus inceperint. Vetustos tamen esse fateri oportet, ac refertos mysteriis, quæ a sacris Nostris Scriptoribus elucidantur; quos inter primo loco eminet undecimo Ecclesiæ sæculo Ivo Carnotensis *in Sermone 4. de Sacramentis Dedicationis*, ubi de Crucibus, quæ Sacro inunguntur Chrismate, sermonem habens, ita loquitur: *De consecrato Altari chrismantur in parietibus illæ duodecim Cruces, quæ Typum gerunt Apostolicum, qui & primitias spiritus acceperunt, ut Crucis mysterium populis & gentibus manifestare studuerunt.* De Crucibus item, ac de candelis, quæ coram iisdem Crucibus in Ecclesiæ consecratione accenduntur, differit Gretserus *de Cruce l. 2. cap. 7. §. Sacra hac Dedicationis &c.*

Consecrationem Ecclesiæ vel ab uno Episcopo, vel a pluribus insimulperfici posse. §. 4. Ecclesiarum consecratio duobus modis peragitur: vel etenim ab uno consecratur Episcopo, quod ut plurimum contingit, uti etiam adnotavit Vanespen *Juris Ecclesiastici par. 2. tit. 16. num. 10.*, vel a pluribus insimul Episcopis, Garnerius *in Notis ad lib. Diurn. Romanorum Pontificum tit. 5. cap. 16.*

Scriptorum auctoritate comprobatur.

ea Textus verba expendens, *petitque*, *ut eadem Ecclesia solemniter debeat consecrari*, animadvertit, geminum consecrationis Ritum obtinuisse, alterum quidem communem, quem unus operabatur Episcopus; solemnem alterum; ad quem viciniores Episcopi conveniebant: *Observa*, inquit Garnerius, *geminum consecrationis modum*, *communem unum*, *de quo superiores formulæ*, *alterum solemnem*, *ad quem vicini Episcopi convocantur*. *Talis fuit dedicatio Basilicæ*, *quæ Synodo secundæ Arausicanæ causam dedit*. Consulendus in rem hanc Bellottus *de Ritibus Ecclesiæ Laudunensis pag.* 859. *num.* 5. *& seqq.* Neque profecto credendum est, Ecclesiam ab uno Episcopo fuisse consecratam, cæteris tantum assistentibus; cum certum sit, omnes fuisse Comministros, & omnes sociam manum adhibuisse. Audiendus P. Martene *de antiquis Ecclesiæ Ritibus tom.* 2. *postremæ editionis Antuerpiensis lib.* 2. *cap.* 13. *num.* 5. ita scribens: *Cæterum non solum ut spectatores*, *& testes*, *quod forte existimabit aliquis*, *sed ut Coadjutores*, *& Ministri*, *ad ejusmodi Ecclesiarum Dedicationes convocabantur Episcopi*, *in quibus suas quique partes adimplebant*. Idem repetit Sacerdos Joseph Catalani *in suis ad Romanum Pontificalem Operosis Notis tom.* 2. *tit.* 2. *num.* 9. Ut hanc, quam tractamus, materiem magis adhuc illustret, eruditus Martene nonnulla producit exempla cuique consulenda; quibus Nos duo superaddimus, unum ex Venantio Honorio, cui etiam Fortunati nomen tribuitur, exceptum *in lib.* 3. *ad Felicem Episcopum de dedicatione suæ Ecclesiæ*, ubi Euphronium, Victorium, Donnulum, Domitianum, & Macarium consecrationis Comministros expresse nominat, quos omnes Episcopos revera fuisse probat Broverus *in Notis ad Venantii Honorii Opus lib.* 3. *cap.* 4. Alterum vero longe illustrius exemplum consecrationis Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Valle, quæ contigit anno 1608. suppeditat d'Acherius *t.* 6. *veter. edition. pag.* 444. ubi sic legimus: *Dominus VVillhelmus Carpentoratensis Episcopus*, *sive Dominus VVillhelmus Tolenensis Episcopus*, *moniti vice Domni Rostagni Aquensis Metropolitani Episcopi*, *anno Incarnati Verbi* 1068. *indict.* 6. *sub die* 6. *Idus Januarii hanc dedicaverunt Ecclesiam*.

Idem exemplis quoque confirmatur.

Adduntur in eandem rem Romanorum Pontificum gesta, & primum Leonis IX.

§. 5. Concordant ipsorum Romanorum Pontificum gesta. In actis Concilii Rhemensis sub Leone IX. legitur, ab eo fuisse peractam consecrationem Basilicæ S. Rhemigii hoc, qui sequitur, modo: *Dominus Papa*, *convocatis Episcopis* .... *Rhemensem Archiepiscopum cum Lisojensi Episcopo ternam circuitionem cum Crucibus & Sanctorum Reliquiis*, *secundum Ecclesiasticum Ordinem*, *exterius constituit agere*, *ibique consecrationis officium adimplere*, *ipse vero cum sibi necessariis remanens*, *interius Divini Tabernaculi sanctificationem strenue diligenterque exequitur*.

Gelasii II.

§. 6. Gelasius II. consecravit Metropolitanam Ecclesiam Pisanam, &, uti legitur in Codice apud Ughellium *in Italia Sacra tom.* 3. *pag.* 377., *consecrationi adjutores & consecratores interfuerunt quamplurimum Episcopi*.

Calixti II.

§. 7. A Calixo II. facta fuit Ecclesiæ consecratio, de qua *tom.* 4. *Galliæ Christianæ pag.* 794. *editionis anni* 1656., & Pontifex consecravit *Altare Dominicum*, idest *Majus*, aliique tres Episcopi Ecclesiæ consecrationem perfecerunt: *Tunc Pontificis ipsius jussu Ecclesiam dedicarunt*.

Urbani VIII. in dedicatione Basilicæ Vaticanæ.

§. 8. Alia plura cumulari possunt exempla: sed iis, omissis, sufficere posse videtur illud Summi Pontificis Urbani VIII., qui die 18. Novembris 1626. Basilicam Vaticanam consecravit. De hoc solemni Ritu loquuntur Bonanni *tom.* 2. *Numismatum Romanorum Pontificum pag.* 574., Paullus Alaleon Cæremoniarum Magister *in Diario*, ac Liber Turnarius Capituli S. Petri, qui in Archivo Basilicæ diligenter servatur. Omnium tamen accuratissimam historiam exhibet Diarium Vaticanum a Sacerdote Francisco Speroni Romano ejusdem Basilicæ Mansionario, concinnatum, quod inter manuscripta celebris Bibliothecæ, quam Cardinalis Renatus Imperialis in publicam Eruditorum utilitatem instituit, numeratur. Ita vero in hujusce Diarii *pag.* 353. rei series attexitur. Summus Pontifex Porticus Ecclesiæ benedictionem exorsus; sex Cardinalibus Episcopali charactere insignitis, nimirum Ginnasio, Peretto, Madruzzio, Sabellio, Lanti, ac Leni demandavit, ut extimos Templi parietes circumirent, ac illis benedicerent; quod in ea, quæ cuique obtigerat, Molis parte peractum est. *Pari* methodo, ut legimus *pag.* 359. interioribus Ecclesiæ muris collata benedictio; unam siquidem Templi partem ipsemet Pontifex dicandam suscepit; aliam vero sex iisdem Cardinalibus perficiendam reliquit. Ab Altaris consecratione Urbanus abstinuit; jam enim, ut in Alaleonis Diario, & Basilicæ Vaticanæ Turnario adnotatur, Clemens VIII. Urbani Præcessor Aram maximam Vaticani Templi consecraverat.

Moralium Theologorum consensus accedit.

§. 9. Quodque notatu dignum est, apud Scriptores Moralis Theologiæ adeo certa est Ecclesiarum dedicatio plurium Episcoporum ministerio obeunda, ut nullam de ea instituant disputationem; sed ea supposita & admissa, ad alias quæstiones progrediantur. Quærunt hi apud Henriquez *de Indulgentiis cap.* 32. §. 1., an Episcopi, qui ad unum idemque dedicationis opus perficiendum conveniunt, Indulgentiam dispensare possint majorem, & potiorem ea, quam unus Episcopus consecrationis Minister conferre solet, anni scilicet unius, iis, qui consecrationis die, aut dierum quadraginta, iis, qui anniversario dedicationis die recurrente, Ecclesiam visitaverint, *ex cap. Cum ex eo*, §. *Ad hæc*, *de pœnitentiis & remissionibus*, *& cap. ad hæc*, *eod. tit. in sexto*. Porro hæc Theologorum disquisitio consecrationem Ecclesiarum plurium Episcoporum opere peragi posse, non tam affirmat, quam præsupponit: uti bene observat Pasqualig. *de Sacrificio novæ legis quæst.* 514. *num.* 3. ubi proposita quæstione, an possit Ecclesia consecrari a pluribus Episcopis, retentaque affirmante opinione, hæc habet: *Secunda sententia asserit*, *posse consecrari a pluribus Episcopis simul concurrentibus ad consecrationem*. *Ita supponunt potius*, *quam disputent*, *plures*

Do-

Doctores, dum quærunt, an, quando plures Episcopi consecrant Ecclesiam, possint singuli concedere illum annum Indulgentiæ, quem potest concedere, quando unus tantum consecrat.

Munus benedicendi, ungendique Cruces, inter plures Episcopos consecrantes partiri fas est.

§. 10. Non ab uno ergo tantum, sed a pluribus Episcopis ejusdem Ecclesiæ dedicatio fieri potest. Sed, cum adhuc examinandum supersit, an in hypothesi, in qua a pluribus Episcopis ejusdem Ecclesiæ fiat dedicatio, alter ex eis solus duodecim juxta morem Cruces benedicere & ungere debeat, vel hoc ministerium inter eosdem dividi possit, ita ut decem ex. gr. Cruces ab uno consecrari possint, & reliquæ duæ ab altero, quemadmodum a Nobis factum est in consecratione Ecclesiæ Sancti Appollinaris, in qua decem Cruces a Cardinali Episcopo Comministro, & reliquæ duæ a Nobis ipsis consecratæ sunt, alia subdimus exempla, quæ suadent, licite fieri posse quidquid a Nobis factum, & modo expositum est.

Urbani II. exemplum in id affertur.

§. 11. Urbanus Papa II. sæculo undecimo Ecclesiam Majorem consecravit Monasterii Turonensis. Sacri Ritus historiam describit Anonymus apud Patrem Mabillonium *tom. 5. suorum Annalium pag. 364. Editionis Parisiensis anno* 1713. Ea vero sic habet. Rodulphus Turonensis Archiepiscopus, Urbani jussu, Sanctorum Reliquias, quæ ad Ecclesiam translatæ fuerant, sub Altari collocavit. Ita textus Anonymi: *A Rodulpho Turonum Archiepiscopo, sub Dominica Altari, jubente Papa (Reliquiæ) fuerunt collocatæ*. Eodem die Summus Pontifex una cum Rangerio Rhegiensi Archiepis. Comministro, Græcum ac Latinum Alphabetum conscripsit, Cruces inunxit, ac postremo Aram dicavit. *Qua die idem (Pontifex)* ita prosequitur Anonymus, *cum Rangerio Archiepiscopo Rhegiensi duplex Alphabetum Græcum & Latinum in Basilica descripsit, & ipsius Basilicæ parietibus Crucis signum ex olea imposuit, atque Altare Crucifixi sacravit.* Si ergo Pontifex una cum Archiepiscopo Alphabetum exaravit, si Cruces inunxit, oportet fateamur, aliquas Alphabeti Litteras, atque e Crucibus nonnullas, ipsius Archiepiscopi manu fuisse obsignatas. Ita namque ipsa textus docet Littera; ita historica suadet narratio, quæ Sacros Ritus a Pontifice, atque Episcopo conjunctim peractos, ab iis segregat, quos Pontifex, nullo in Comministrum adhibito, solus perfecit. Hi vero sic ab Anonymo explicantur: *Denique Pontifex ipse Dominicum Altare, in quo ineffabile Corporis Christi Sacramentum cum multis Sanctorum Reliquiis collocatum est, ipsumque Basilicam consecravit in honorem Sanctæ Crucis, ac Beatissimæ Dei Genitricis Mariæ.*

Alterum Urbani III.

§. 12. Urbanus Papa III. in districtu Veronensi Ecclesiam dedicavit Sancti Juliani de Lepia, seu Lepida. Duo Altaria in ea dedicatione consecrata fuerunt: unum in Cappella subterranea Sanctæ Mariæ; aliud in Ecclesia superiore Sancti Juliani. Inter Pontificem, & alios duos Episcopos Comministros ministeria divisa sunt, & Episcopi Cruces benedixerunt & unxerunt: cumque id alio modo peragi non potuerit, nisi alter ex Episcopis aliquas Cruces, & alter alias benedixerit; si enim alter Crucem unxisset, & alius verba benedictionis protulisset, vel alter benedixisset & unxisset eamdem Crucem, quam alius benedixerat, & unxerat, res undequaque absona, & ritibus Ecclesiæ adversa fuisset; Exemplum hoc satis aptum esse videtur rei, de qua nunc agitur, & ut ostendatur, non novum esse, ut in dedicatione Ecclesiæ, quæ fiat a pluribus Episcopis, ministerium etiam benedictionis & consecrationis Crucum inter eos modo prædicto dividatur.

Monumentum dedicationis Ecclesiæ S. Juliani ab Urbano III. peractæ.

§. 13. Ughellus *tom. 5. Italiæ Sacræ pag.* 808. Instrumentum exhibet dedicationis memoratæ Ecclesiæ Sancti Juliani. En ejus verba: *D. Jonathus Concordiensis Episcopus, & D. Aldemarinus Xantonensis Episcopus ..... intraverunt in suprascriptam Ecclesiam, & fecerunt aquam benedictam cum sale, cinere, & vino, & sanctificaverunt Altaria S. Mariæ Virginis, & S. Juliani Martyris cum aqua benedicta, & iverunt de intus per circuitum suprascriptæ Ecclesiæ tribus vicibus, & fecerunt fieri quadrivium in prædicta Ecclesia cum cinere, & scripserunt litteras in quadrivio de cinere, & unxerunt pedes prædictorum Altarium, & mensas cum oleo exorcizata, & Chrismate, & fecerunt duodecim Cruces deintus per circuitum istius Ecclesiæ*: Describitur deinde delatio SS. Reliquiarum in Ecclesiam, & postremo hæc adduntur: *Hoc facto, D. Papa consecravit, & confirmavit propriis manibus Altare Sanctæ Mariæ, quod est intus Truina, cum Chrismate, & collocavit de Reliquiis prædictis in Altari, & confirmavit mensas altarium cum oleo & Chrismate, & fecit ardere quinque grana Incensi super illam mensam, & præcepit Episcopo Concardiensi, ut collocaret Reliquias S. Juliani cum aliis Reliquiis in Altare, quod est foris, & consecraret illud in honorem Sancti Juliani, qui statim fecit præceptum Domini Apostolici.* Hicque per transennam adnotare fas sit, *Truinæ* nomen, cujus du Cangius non meminit *in suo Glossario*, significare inferiorem Cappellam ad Sepulchra Sanctorum: in supra citato quippe Instrumento Altare S. Juliani, quod erat *Foris*, contraponitur Altari S. Mariæ *intus in Truina*. Intepretationem confirmat inscriptio ad sepulchrum SS. Benigni, & Chari in Agro Veronensi, quam exhibet Ughellius *tom. 5. pag.* 864. *B. anno Domini* 1314. *Indic.* 12. *de Mense Maii . . . inceptum fuit opus hujus Truinæ, & eodem anno perfectum, & de mense Novembris Ven. Pater D. Fr. Theobaldus Dei gratia Episcop. Veronensis diligenter reposuit Reliquias, seu Corpora SS. Benigni, & Chari &c.* Derivatur forte a Trua, quæ, apud Varronem, subterraneum meatum, seu cuniculum significat ad exonerandas aquas; ex qua, *Truina* subterraneum specus, *Nascondiglio*. Hinc in Vita Sancti Cæsarii Arelatensis *truere*, pro *abscondi*, legitur *lib.* 1. *num.* 26.: *At ille publica voce, elevatis oculis, & manibus in Cœlum, dixit: Domine Jesu Christe, ne in locum ultra Apri accessum habeant; & eadem hora usque in præsentem diem nunquam ibi truerunt*: idest *absconditi sunt*; quamquam Mabillonius interpretetur: *destruxerunt*; & ejus socii Maurini Patres, *inventi sunt*, a *Truir* antiquo Gallico *invenire*.

Truinæ nomen quid significet, explicatur.

c ij §. 14.

Morales Theologi pari fere ratione Ecclesiarum consecrationem, & Sacramentorum naturam explicant.

§. 14. Qui dedicationis materiem tractant Morales Theologi, pari fere methodo Ecclesiarum consecrationem, atque sacramentorum naturam explicant; esto non nisi in latiori quadam significatione Ecclesiarum dedicatio Sacramentis adnumeretur; quatenus scilicet aut Cœlestis Templi, aut animæ, quam gratia sanctificat, signum est mysticum. Itaque docent, Sacrum Chrisma, quo Cruces inunguntur, consecrationis materiam esse; formam vero constituunt in hisce verbis, quæ in ipsa Chrismatis unctione proferuntur; *sanctificetur, & consecretur hoc Templum in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*; nec diffitentur, Ecclesiæ consecrationem ab Archiepiscopo una cum Suffraganeis perfici posse; modo unus, idemque sit Archiepiscopus, qui & Cruces inungit, & formam pronunciat. Consulendus Clericatus *de Sacrificio Missæ decision* 41. *numero* 24. *& sequentibus*.

Plures Comministri Sacramentum Extremæ Unctionis valide conficiunt.

§. 15. Nolumus hic sententiam modo propositam de materia, & forma dedicationis Ecclesiarum impugnare. Illud tantum addimus, fieri aliquando posse, ut vel in ipsa Sacramentorum administratione, si partes subjecti ab invicem sejunctæ sint, uni parti ab uno Ministro, alteri ab altero, materia ac forma seorsim applicetur, & validus & licitus sit actus. In Ecclesia Græca Extremæ Unctionis Sacramentum a pluribus Sacerdotibus administratur: de quo plura apud Arcudium *de concordia Ecclesiæ Occidentalis, atque Orientalis lib.* 5. *cap.* 6., & etiam hodie modus hic administrationis Sacramenti Extremæ Unctionis admittitur quo ad Italo-Græcos, dummodo credant, illud Sacramentum, servata debita materia & forma, ab uno Presbytero valide & licite confici, ut in Nostra Constitutione *Etsi Pastoralis*, *la* 57. §. 5. *num.* 3. *&* 4. *Bullarii Nostri tom.* 1. In Ecclesia quoque Occidentali hoc ipsum olim factum fuit, quemadmodum legi potest in Mostro Tractatu *de Synodo Diœcesana lib.* 7. *cap.* 19. *num.* 5. & verisimile admodum est, rem tunc sic peractam fuisse, ut idem organum sensus non fuerit a pluribus Sacerdotibus inunctum, nec unus Sacerdos materiam sensui applicaverit, & alter super eo formam protulerit, sed quod singuli diversos sensus unxerint, & verba unctioni correspondentia effuderint. Legi possunt Chardon *in Historia de Sacramentis tom.* 4. *cap.* 1. *de Sacramento Extremæ Unctionis*, Cardinalis Gottus *in Theologia Scholastico-Dogmatica tom.* 4. *in* 3. *part. D. Thomæ*, *tom.* 15. *Operis quæst.* 3. *de Ministro Extremæ Unctionis dub.* 2. §. 2. *num.* 12., Benedictus de Gaetanis *in Tractatu de suprema Unctione cap.* 11. *in fine*. Favet modus hic administrationis Sacramenti Extremæ Unctionis, Ecclesiarum dedicationi, in qua alter ex Episcopis aliquas Cruces inungat, & insimul preces proferat, & alter alias Cruces inungat, easque inungendo, super ipsis effundat, proferatque preces; quamadmodum bene argumentatur Pasqualig. *de Sacrificia novæ Legis quæst.* 514. *num.* 6. Quod si subdatur, modo in Ecclesia Occidentali ab uno tantum Presbytero valide & licite administrari Sacramentum Extremæ Unctionia; id libenter admittetur, cum sic in Ritualibus Ecclesiæ statutum sit; dummodo tamen admittatur, quod, legitima concurrente causa, etsi Ritualia obstent, nedum valide, sed etiam licite hodie in Ecclesia Occidentali Sacramentum Extremæ Unctionis administretur a pluribus Sacerdotibus, quorum unus unum organum sensus inungat, proferatque formam, aliique idem præstent super aliis sensuum organis: quod satis est pro re, de qua nunc agitur. Si aliquæ partes jam fuerint unctæ ab uno Sacerdote, qui ob morbum deficiat, potest alter Sacerdos unctiones reliquas prosequi; in quo, licet dividatur ministerium, adhuc valide & licite conficitur Sacramentum. Ita expresse S. Thomas *in* 4. *Sentent. dist.* 23. *quæst.* 1. *artic.* 1. *quæstiuncula* 2. *ad* 3. *Dicendum, quod, quamvis in Eucharistia, si post consecrationem Panis moriatur Saterdos, alius Sacerdos possit ad consecrationem Vini incipere, ubi ille dimisit, vel etiam incipere a capite super aliam materiam; tamen in Extrema Unctione non potest a capite incipere, sed debet semper procedere, quia unctio bis in eadem parte facta tantum valet, ac si consecraretur bis eadem Hostia, quod nullo modo faciendum est*: Ita etiam Durandus ibi *quæst.* 1., Petrus de Palude *quæst.* 2. *in fine*, Sotus *quæst.* 1. *art.* 1. §. *Aliud tamen*, Suarez *tom.* 4. *in* 3. *part. dispur.* 43. *sect.* 2. *num.* 4. *&* 5., asserens, esse communem sententiam; Toletus *lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 3. Ludovicus Meratius *tom.* 3. *de Sacramentis disput.* 10. *de Extrema Unctione sect.* 1. *num.* 4. atque ita fieri statuisse Ecclesiam, scribit Platelius *cap.* 3. *num.* 471. *tom.* 7., ubi forte nomine statuti Ecclesiæ, intelligit generalem consuetudinem. Posse etiam modo dicto dividi unctiones inter duos Sacerdotes ob instans peticulum vitæ infirmi, ut sic citius ungatur, non pauci Theologi admittunt, Tolctus, Meratins, Suarez *num.* 8. alios citans; in quo casu, Sacramentum esse validum pro certo affirmat: *Quia*, ait, *unitas personæ ministrantis non est essentialis*; negat vero extra necessitatem licite fieri, quia contra usum Ecclesiæ, Concordat Cardinalis de Lauræa *in* 4. *sent. tom.* 3. *disput.* 11. *art.* 9. *num.* 114., cui Nos etiam adhæsimus in citato Tractatu *de Synodo Diœcesana lib.* 7. *cap.* 19. *num.* 5.

Resolutionem in Causa *Ulyssipon.* a Congregatione Rituum editam, non obstare, demonstratur.

§. 16. At repones, fuisse olim a Congregatione Rituum resolutum, Consecrationem Ecclesiæ ab uno Episcopo inchoatam, si ex aliqua causa non perficiatur ex improviso casu, debere ab alio Episcopo denuo inchoari & perfici. Resolutio edita est in causa *Ulysipponensi* die 12. Aptilis 1614., ex qua intulit Episcopus Pax Jordanus *tom.* 1. *Lucubrat. lib.* 5. *tit.* 9. *num.* 7., unum & solum Episcopum debere totam consecrationem perficere. Resolutio, de qua mox sermo habitus est, refertur a Barbosa *in Collect. decis. Apostolic. verb. consecratio*. At idem Barbosa alibi, *part.* videlicet 2. *Juris Ecclesiastici lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 52. factum narrat, cujus occasione declaratio emanavit. En ejus verba:

Cum

Cum in Diœcesi Ulysipponensi quidam Suffraganeus Archiepiscopi, de ejus ordine & mandato, Ecclesiam quamdam consecrare incœperit cum omnibus Cæremoniis descriptis in Pontificali Romano, & circa medium consecrationis improviso accidenti correptus ipse Episcopus defecerit, & Ecclesiæ Consecrationem perficere non potuerit: pro parte ipsius Archiepiscopi a S. Rituum Congregatione quæsitum fuit, an ab alio Archiepiscopo Ecclesiæ prædictæ incœpta Consecratio continuanda sit, vel potius de novo inchoanda? Quæ quidem S. Congregatio commisit prius hujusmodi articuli examinationem Illustrissimo D. Cardinali Bellarmino: qui in alia Congregatione sententiam suam declaravit, posse utroque modo sine scrupulo fieri, nempe, vel de novo inchoare a principio, vel ipsam cœptam continuare, & perficere: sed melius sibi videri, ut de novo ab alio Episcopo inchoaretur &c. Et prosequitur narrando, quod sub die 12. Aprilis proposito dubio in Congregatione ordinaria, S. Congregatio censuit, iterum totam Ecclesiam a principio consecrandam, quia credebatur Episcopus defecisse, antequam ullam Crucem inungeret.

Cœptæ pridem consecrationis partes non possunt cum extremis, si longum intercedat temporis intervallum, in unam & integram consecrationem coalescere.

§. 17. Censuit ergo Cardinalis Bellarminus, Consecrationis partem ab Episcopo deficiente factam, posse sine scrupulo continuari cum ea, quam secundus prosequeretur Episcopus. Addidit deinde, fore melius, si Consecratio de novo ab alio Episcopo inchoaretur, prout etiam Congregatio censuit: non quia timuerint, multiplicitatem Ministri obfuturam valori Consecrationis, sed quia in casu proposito notabilissima intercedebat temporis interruptio; erat enim expectanda Congregationis responsio, quæ nonnisi post aliquot menses ad Archiepiscopum Ulysipponensem poterat pervenire. Concurrente autem notabili temporis intercapedine, partes Consecr. factæ nedum a duobus Ep. sed etiam ab uno & eodem, coalescere non possunt in unam & integram Consecrat. idque facit, ut Consecratio fieri debeat perinde ac si nunquam cœpta fuisset; uti docent auctores ipsi, qui admittunt, plures Ministros, concurrente legitima causa, posse inungere infirmum Oleo infirmorum: quemadmodum videri potest apud Ludovicum Meratium *tom. 3. de Sacramentis disput.* 10. *de Extrema Unctione num.* 8., nec non concordant alii, qui admittunt, dedicationem Ecclesiarum fieri posse a pluribus Episcopis, quemadmodum legi potest apud Pasqualigum *de Sacrificio novæ Legis quæst.* 514. *num.* 9.

Quid in causa fuerit, cur Pontifex in dedicatio. Templi S. Apollinaris, non omnes solus Cruces benedixerit & consecraverit?

§. 18. Quod si quæratur, qua de causa, Nobis annuentibus, decem priores Cruces fuerunt in Consecratione Ecclesiæ Sancti Apollinaris benedictæ & consecratæ a Cardinale Episcopo Comministro, & ultimæ duæ a Nobis; ingenue respondebimus, de nostrorum genuum stabilitate timuisse in toties repetito ascensu & descensu per scalas, etsi tali nunquam timore fuerimus correpti, dum in viridi ætate constituti Ecclesias in Diœcesi & Civitate Bononiensi consecravimus, qua semper soli peregimus. Sed quæ in una ætate fiunt, in alia fieri non possunt. En tibi, Dilecte Fili, tota rei series, post quam tibi tuisque Confratribus Apostolicam Benedictionem impertimur.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 16. Novembris 1748. Pontificatus Nostri Anno Nono.

Dat. 16. Novemb. 1748 Pont. anno IX.



LETTERA CIRCOLARE

Della Sagra Congregazione della Disciplina, diretta a' Superiori Regolari d'Italia, e dell' Isole Adjacenti, sopra il dubio; se li Confessori Regolari, non Curati, siano obligati ad intervenire alla Conferenza dei Casi Morali, ordinata dalli Vescovi nelle loro Diocesi?

Occasione alla disputa.

ALTRE *volte è stata esaminata nelle Sagre Congregazioni l'Istanza di alcuni Vescovi, di potere astringere i Confessori Regolari, non Curati, a dovere intervenire nella Conferenza de' Casi Morali, da detti Vescovi in certi giorni della Settimana destinati: e varie furono le Risoluzioni, secondo la diversità de i Casi, i quali nelle medesime furono proposti. Essendosi poi conosciuto il pregiudizio, che recava all' Osservanza della Disciplina Regolare il dovere assistere alla detta Conferenza in quel tempo, in cui dovevano i Regolari adempire i di loro Officj Claustrali, e l'abuso, che si era introdotto tra i Confessori sudetti, i quali col pretesto di dovere assistere alla detta Conferenza, non volevano indi intervenire all' altra stabilita dalla sa. me. di Clemente VIII, e dalle loro Costituzioni dentro i Chiostri: per poterfi in tanto dare l'opportuno rimedio a questi inconvenienti, molti Procuratori Generali, specialmente quello de i Minori Conventuali, hanno stimato cosa necessaria il dover far ricorso in questa S. C. della Disciplina, per poterne sentire la finale risoluzione, colla quale si potessero in avvenire togliere tutti i contrasti. Riferitasi perciò questa Causa in essa S. C. dall' Emminentissimo Signor Cardinal Guadagni Prefetto della medesima sotto il seguente Dubbio:*

Dubbio proposto in Congregazione della Disciplina Regolare.

Se li Confessori Regolari, non Curati, siano, o non, obligati ad intervenire alle Conferenze de i Casi di Coscienza da i Vescovi nelle di loro Chiese Secolari stabilite?

§. 2. *Et essendosi, prima di dare la risposta al Dubbio suddetto, considerato, che questa materia era stata già magistralmente esaminata, e risoluta a favore delli Regolari nella S. C. del Concilio, nel tempo, in cui la Santità di Nostro Signore PP. BENEDETTO XIV. era Segretario della medesima, in una Causa d' Acquapendente = Visitationis Sacrorum Liminum 12. Martii 1718., inserita nella Notificazione 15. = al §. De i Confessori Regolari, nel Tom. 5. delle Notificazioni, & Editti della Santità Sua, quando era Arcivescovo di Bologna. Fu di commun consenso risposto al Dubbio suddetto nel dì 29. Maggio del corrente Anno 1752.*

Risoluzione del medesimo.

Negative, & dentur Decreta alias in re hac emanata. Scilicet a S. C. Concilii in una Aquipendii Visitationis Sacrorum Liminum 12. Martii 1718. & in Forosempronien. 12. Maii 1685. *Riferita nel Foglio della citata Causa d' Acquapendente.* Et ex S.

C.

C. super statu Regularium, in una Macerata. 15. Januarii 1682. *Quali tutte si danno per extensum nel fine della presente Lettera.*

Provvedimenti per far tenere ai Regolari la lezione di Morale, e per far loro osservare il Decreto di Clemen. VIII

§. 3. *Passò poi essa S. C. nel dare l' opportuno Provedimento sopra l' abuso introdotto in alcuni Conventi, ne i quali o per negligenza, o per ignoranza de i Decreti sudetti, non vi si tiene la lezione della Morale, nè vi si fanno le Conferenze de i Casi giusta il Decreto di Clemente VIII., e delle di loro Costituzioni Regolari, con ordinare, siccome colla presente ordina a tutti i Superiori Regolari d' Italia, e delle Isole adjacenti, l' esatta, e puntuale osservanza del citato Decreto di Clemente VIII., e delle di loro Costituzioni circa la Lezione della Morale, e la Conferenza de i Casi di Coscienza, da farsi impreteribilmente in tutti i Conventi del di loro Ordine, tanto in quelli, nelli quali vi è la sufficiente Famiglia di Religiosi, quanto ne i piccioli Conventi, dove però vi sono Confessori Regolari approvati da i Vescovi per ascoltare le Confessioni dei Secolari. E coll' espressa condizione, che qual' ora dentro i Chiostri non venissero eseguiti ad unguem i Decreti di Clemente VIII., e le Costituzioni del loro Ordine, le quali prescrivono la Lezione della Morale, e la Conferenza dei Casi di Coscienza, da farsi dentro i loro Conventi, o Monasterj, in detto caso siano tenuti, ed obbligati i Confessori suddetti Regolari d' assistere, & intervenire alla Conferenza dei Casi stabilita dai Vescovi. S' incarica intanto a' detti Superiori Regolari, di fare eseguire quanto nella presente Lettera si contiene, acciò con effetto restassero adempiti i Decreti di Clemente VIII., e le Costituzioni dei loro respettivi Ordini, le quali hanno prescritta, e stabilita la detta Lezione di Morale, e Conferenza di Casi, come un Punto principale dell' osservanza della Regolare disciplina dentro i Chiostri: E di dover trasmettere la presente Lettera in tutti i loro Conventi, o Monasterj, con farla vi leggere due volte l' Anno, tenerla affissa nel luogo solito, e registrarla nelle loro Segretarie, acciò non si possa allegare causa d' ignoranza in contrario. Per esser così, e non altrimente, l' intenzione di Nostro Signore, a cui essendo stata fatta da Monsignor Segretario la Relazione di tutto il contenuto nella presente Lettera, si è benignamente degnato di approvarlo, e di confermarlo. Dato dalla nostra solita Residenza questo dì 8. Novembre 1752.*

F. G. A. Card. Guadagni Prefetto.

F. Solazzi Arcivescovo di Tebe Segretario.

DECRETUM
SACRÆ CONGREGATIONIS
CONCILII

In una Aquipendii Visitationis Sacrorum Liminum editum 12. Martii 1718.

Decret. S. Congreg. Conc. de quo sup.

IN *relatione Status Ecclesiæ, de more ab Episcopo Aquipendii ad hanc Sacram Congregationem transmissa, legitur, ab eodem institutas fuisse in sua Diœcesi Conferentias, sive Congregationes pro discutiendis Casibus Conscientiæ, quæ singula quæque Mense coguntur, eisque diligentissime interveniunt omnes Parochi, & Sacerdotes, quibus Fidelium Sacramentales Confessiones commissæ sunt, & reliquus Ecclesiasticorum Cœtus.*

In eadem Relatione habetur, quatuor esse Conventus Regularium in Civitate Aquipendii, Augustinianorum videlicet, Minorum Conventualium, Capucinorum, & PP. Minorum Observantiæ, & Religiosos in iisdem degentes sæpe sæpius non esse in numero a Sanctionibus Apostolicis præscripto.

Rursus in citata legitur Relatione, alios quinque esse Religiosorum Conventus in Diœcesi, duos PP. Minorum Observantiæ, alterum in Terra Canini, alterum in Terra Farnesii, ubi pariter existit Conventus Capucinorum: quartus Conventus est ille Servorum Beatæ Mariæ Virginis, qui est in Terra Ischiæ; & postremus est Conventus Carmelitarum in Oppido Cellularum, qui est Episcopali Visitationi subjectus.

Tandem in Relatione, aliis prætermissis dubiis, quæ specialem non merentur discussionem, proponit Episcopus, an, Regularibus, qui suorum Subditorum Confessiones audire cupiunt, liberum sibi sit & licitum, conditionem in concedendis facultatibus injungere, interessendi videlicet menstruis Disceptationibus, & Congregationibus Casuum Conscientiæ?

Pro parte affirmativa ponderari posse videtur, id non esse novum: clar. etenim mem. Card. de Luca in adnotationibus ad Concilium Tridentinum discurs. 2. num 12. *dixit, id futurum esse maximopere proficuum, tum, ut Episcopus perspectas habeat opiniones omnium suorum Confessariorum, tum, ut quantum possibile est, uniformis sit Confessariorum doctrina in materia morum, & signanter Contractuum, in qua sæpe sæpius Theologi diffident a Theologis, & a Canonistis: quibus addi posset, Collationem hanc omnium Confessariorum, tam Sæcularium, quam Regularium, futuram esse non inutilem pro animorum unione; juxta ea, quæ habentur* in actis Ecclesiæ Mediolanensis tomo 1. par. 4. in Instruct. Confess. pag. 647. Ideo Regularium Superiores Confessarios suos sæpius moneant, & ad hanc animorum unionem in Fidelium ædificationem adhortentur, curentque in primis, ut dum in Casuum resolutione, diversa inter eos, & Parochos sententia fuerit, prudenter in eos se gerant, & ad Laicorum notitiam id non veniat, sed ad Nos pro Decisione recurrant.

Negativæ e contra favent opinioni ea, quæ sequuntur. Primo, quod Episcopus Confessariorum Regularium Doctrinam perspectam habere potest in examine, quod illorum approbationem præcedit, ad terminos Sacri Concilii Trid. sess. 23. cap. 15. de Reformat. *Secundo, quod in Decretis pro Reformatione Regularium editis a Clemente Octavo præscribitur, quod in singulis Monasteriis, & Conventibus bis in hebdomada habeatur lectio Sacræ Scripturæ, vel Casuum Conscientiæ, ad quam Fratres omnes convenire tenentur: Tertio, quod hic in Urbe, in decem & septem Conventibus fiunt Congregationes Casuum Conscientiæ, illisque interveniunt Parochi tantummodo, & Confessarii ex Clero Sæculari, non vero Regulares, in quo-*

rum

rum Conventibus prædictæ casuum lectiones habentur; Quarto tandem, quod ab hac Sacra Congregatione die 12. Maii 1685., uti habetur lib. Decretorum 35. fol. 238., *prodiit hac resolutio in quadam Causa Forosempronien. Accessus ad Congregationem Casuum Conscientiæ.*

Episcopus exponit, in Civitate Forosempronien. duo adesse Regularium Cœnobia, unum scilicet Minorum Conventualium S. Francisci, alterum vero Barnabitarum, quæ propter exiguum Religiosorum numerum inibi degentium, subjecta sunt jurisdictioni Ordinarii ex Decreto San. mem. Innocentii X. incipien., *Ut in parvis*, & licet dicti Religiosi hujusmodi subjectionem agnoscunt, atque patiuntur, qui tamen ex eis Sæcularium Confessiones, eodem Ordinario approbante, excipiunt, ad Congregationem Casuum Conscientiæ, quæ singulis Mensibus habetur, cuique Confessarii omnes intersunt, accedere renuunt; quo circa petit declarari, an prædictos Confessarios Regulares cogere possit ad interessendum præfatæ Congregationi Casuum Conscientiæ? Sacra Congr. &c. Respondit: Negative.

His positis, onus erit EE. VV. decernere.

An in casu, de quo agitur; permissum esse valeat Episcopo concedenti Sacerdotibus Regularibus facultatem audiendi Confessiones Sæcularium, injungere, ut intersint Congregationibus Casuum Conscientiæ?

Negative: & detur Decretum in Forosempronien. 12. Maii 1585.

DECRETUM

SACRÆ CONGREGATIONIS

Super Statu Regularium in una Maceraten. 15. Januarii 1682. editum.

Alterum S. Congregationis super Statu Regularium.

CUM Conventus suppressi, & postea restituti, in quibus non degunt de Familia duodecim Religiosi, sint vigore Decreti: Ut in parvis *fel. rec. Innocentii X. subjecti Visitationi, correctioni, & omnimodæ Jurisdictioni Ordinariorum Locorum, contigit dubitari, an Religiosi Confessores, & non Parochi, in hujusmodi Conventibus degentes, compelli possint ab eisdem Ordinariis, ut accedant ad Conferentiam Casuum Conscientiæ?*

Proposito hoc Dubio in Sac. Congregatione super Statu Regularium habita in Palatio Vaticano die 15. Januarii 1682., Eminentissimi PP. censuerunt, Ordinarios Locorum posse quidem hortari, non autem compellere prædictos Religiosos Confessores, non Parochos, ad accedendum ad Conferentiam Casuum Conscientiæ.

DECRETUM

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

BENEDICTI PAPÆ XIV.

IN CAUSA

POLONA, SEU LUCEORIEN.

Beatificationis, seu declarationis Martyrii Ven. Servi Dei ANDREÆ BOBOLA *Sacerdotis Professi Societatis Jesu.*

Dubium primo in Congregatione Rituum propositum.

PRoposita in Congregatione Generali Sacrorum Rituum, coram Nobis habita die 13. Maii 1749. Causa Beatificationis, seu Declarationis Martyrii Ven. Servi Dei Andreæ Bobola Sacerdotis Professi Societ. Jesu, disputatoque dubio sequentibus verbis concepto = *An constet de Martyrio, & causa Martyrii, nec non de Signis, seu Miraculis, in casu, & ad effectum &c.* = sequens a Nobis editum fuit responsum die 22. ejusdem mensis, & anni: *Non constare videlicet de Martyrio; & causa Martyrii, per probationes directas, per Testes videlicet de visu contestes idoneos, & aptos, juxta Congregationis praxim, & Sedis Apostolicæ institutum*: Sed insimul Postulatoribus concessum est, ut in alia Generali Congregatione dubium supradictum iterum proponere possent, & Causam, in eo quod attinet ad Martyrium, & causam Martyrii, prosequi per viam subsidiariæ probationis in suo genere perfectæ: & in eodem supradicto responso nonnulla alia addita fuerunt, quæ fuerant a Postulatoribus omissa, & quæ demandatum fuit, ut ab iisdem supplerentur.

Ejusdem resolutio.

Iteratum ejusdem dubii examen ex præscripta methodo comprobandi martyrium & causam Martyrii per viam subsidiariæ probationis.

§. 2. Ad prædicti responsi tramites, derelicta a Postulatoribus via directa probationis, aliaque inita subsidiariæ probationis super Martyrio, & causa Martyrii; cæterisque adamussim adimpletis, quæ adimplenda in supradicto responso præscripseramus; cum in alia Congregatione Generali Sacrorum Rituum coram Nobis habita die 26. Novembris 1754. ab ipsis fuerit iterum proposita Causa Beatificationis, seu Declarationis Martyrii Ven. Servi Dei Andreæ Bobola Sacerdotis Professi Soc. Jesu, & iterato fuerit disputatum dubium = *An constet de Martyrio, & causa Martyrii, nec non de Signis, & Miraculis in casu &c.* = etsi ante accessum ad Congregationem tum Scripturæ Postulatorum, tum Animadversiones Fidei Promotoris, tum etiam Consultorum omnium suffragia, Nobis juxta morem scripto exhibita, a Nobis diligenter perlecta fuissent, & singula rationum momenta a Procuratoribus, & Advocatis viva quoque voce coram Nobis exposita propriis auribus excepissemus, & Congregationi deinde dicta die interessentes, omnia & singula, quæ a Venerabilibus Fratribus Nostris Cardinalibus prædictæ Congregationi addictis deducta sunt, audivissemus; a Nostra tamen promenda sententia tunc abstinuimus, & interessentes rogavimus, ut suis precibus a

Pa-

Patre luminum humiliter peterent, ut Nobis præsto esse, mentemque Nostram illustrare dignaretur, antequam super proposito dubio responsum a Nobis ederetur.

§. 3. Post hæc, aliorum precibus Nostras quoque conjunximus, resumptoque negotio, & omnibus iterum mature perpensis, habitaque potissimum ratione tercentum fere Testium in Processibus tum Ordinariis, tum Apostolicis juridice examinatorum, qui de Martyrio, causaque Martyrii, & perseverantia finali, etsi uno, aut altero excepto, qui sunt de visu, de auditu deponentes, moralem constituunt certitudinem, quæ, si non impossibile, imprudens tamen redderet judicium de opposito; inhærentes etiam suffragiis Consultorum, & Cardinalium Congregationi Sac. Rituum adscriptorum, qui in mox exponendam, in sufficienti, juxta morem ejusdem Congregationis, numero, sententiam devenerant, Divino iterum in Sacrosancto Missæ Sacrificio fervendissime implorato præsidio, Decretum edimus, quod Secretario Congregationis propriis manibus consignamus, in quo statuimus, & declaramus, Martyrium, & causam Martyrii Ven. Servi Dei Andreæ Bobola Sacerdotis Professi Societatis Jesu ita probari, ut tuto procedi possit ad ulteriora, nimirum ad discussionem, & approbationem quatuor Miraculorum, juxta formam Decreti Generalis die 23. Aprilis 1741. enunciati in supra memorato responso Nostro edito die 22. Maii 1749.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 9. Februarii 1755. Pontificatus Nostri Anno Decimoquinto. Dat. die 9. Februarii 1755. Pont. XV.

D. F. Card. Tamburinus Præf.

Loco † Sigilli.

M. Marefuscus S. R. C. Secr.

EPISTOLA SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI BENEDICTI PAPÆ XIV. ad Reverendissimum Dominum Vincentium Card. Malvetium Bononiensem Archiepiscopum, de S. Philocali Martyris Corpore.

Dilecto Filio Nostro Cardinali Vincentio Malvetio Bononiæ Archiepiscopo.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Sororis Imeldæ de Lampertinis pia vota pro alicujus Sancti Corpore obtinendo, collocandoque in interiore Monasterii Ecclesia.



SOROR Imelda de Lambertinis Monialis Professa in isto S. Mariæ Novæ Monasterio, utpote Filia Nostri quondam Fratris Joannis Lambertini Senatoris, Nostra etiam Neptis est secundum carnem ut Pontificio dicendi genere utamur. Ea cum a Nobis, ex religioso animi studio postulasset, ut alicujus Sancti Corpore in interiori Monasterii sui Ecclesia collocando donaretur, haudquaquam respondimus perinde, ut duo ex Prædecessoribus Nostris Gregorius IV., & Clemens itidem IV. responderunt, se videlicet non habere, unde piis hujusmodi precibus satisfacerent. Tunc enim Romæ non omnia sacra Cœmeteria fuerant detecta, quæ deinceps alia aliis temporibus detecta sunt; quemadmodum Ipsi Nos post celeberrimum Virum Joannem Mabillonium animadvertimus in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. cap. 27. num. 11. & 12.* Sed cum feliciter accidisset, ut nonnullæ apud Custodes haberentur insignes Reliquiæ, nonnullaque Sanctorum Corpora ex Cœmeteriis, seu Catacumbis prædictis eruta, unum selegimus quod in Urna sacra sigillis clausa honorifice, ut par est, reconditum, & non sine multa diligentia custoditum, Bononiam transmitti

LETTERA DELLA SANTITA' DI NOSTRO SIGNORE BENEDETTO PAPA XIV. al Signor Cardinal Vincenzo Malvezzi Arcivescovo di Bologna, sopra il Corpo di San Filocalo Martire.

Diletto Filio Nostro Cardinali Vincentio Malvetio Bononiæ Archiepiscopo.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Pio desiderio di Suor Imelda Lambertini di ottenere un Corpo Santo; affin di situarlo nella interior Chiesa del suo Monastero.



LA Madre Suor Imelda Lambertini Monaca Professa in codesto Monastero di Santa Maria Nuova, come figlia del fu Senatore Giovanni Lambertini Nostro Fratello, è Nostra Nipote *secundum carnem*, usando il linguaggio Pontificio. Avendoci essa fatta una divota premura per avere un Corpo Santo da collocare nella Chiesa interiore del suo Monastero, non le abbiamo risposto, come risposero i due Nostri Predecessori Gregorio IV., e Clemente IV., che non avevano il modo di compiacere simili richieste: imperocchè nel tempo loro non erano scoperti tutti i Sacri Cimiterj, o siano Catacombe, che dipoi si sono andate scoprendo; come dopo il celebre Padre Mabillon, è stato da Noi osservato nella Nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. cap. 27. num. 11. e 12.* Ma essendosi per buona sorte ritrovate appresso i Custodi alcune insigni Reliquie, ed alcuni Corpi estratti dai Luoghi predetti, ne abbiamo scelto uno, che abbiamo fatto rinchiudere in una Sacra Urna, che mandiamo ben custodita a Bologna, acciò sia decentemente collocata nella predetta Chiesa. L'indrizziamo a Lei, acciò abbia la bontà di riceverla, e di trasmetterla colla dovuta decenza al Monastero, pregan-

gendola anche ad assistere alla collocazione della stessa nel luogo, che sarà preparato, essendo la decente collocazione delle Reliquie una parte dalle Pastorali sollecitudini imposta dal sacro Concilio di Trento al Vescovo. Siamo sicuri, che adempiendo Ella con tanta esattezza le altre cure Pastorali, il che è di una nostra grandissima consolazione, non lascierà di fare lo stesso in quella, che ora le commettiamo. Ed acciò non le manchi veruna notizia di quanto appartiene al Corpo Santo, che trasmettiamo, avrà la sofferenza di leggere quanto in questo proposito abbiamo potuto considerare, e radunare.

Cemeterio dal quale è stato cavato il Corpo suddetto.

§. 2. Il Corpo Santo, che trasmettiamo, è stato estratto da un Cimiterio, che è fuori di Porta Portese un mezzo miglio in circa, e che è l'antico Cimiterio detto di Ponziano, altre volte anche chiamato Cimiterio *SS. Abdon & Sennen*, ed altre volte *ad Ursum Pileatum* per la Statua di un Orso ivi collocata. Quanto all'antichità, e venerazione di questo Cimiterio, basta vedere il celebre Paolo Arringhi *nella sua Roma Sotterranea al t. 1. lib. 2. cap. 19.*, ed anche il diligente Canonico Marco Antonio Boldetti *nelle Osservazioni sopra i Cemiterj de' Santi Martiri, e d'altri antichi Cristiani di Roma al Tom. 2. pag.* 540. Ed essendosi ritrovato il sacro Corpo, che trasmettiamo, col Vaso tinto di sangue non v'è cosa più certa, anche aderendo al parere de' Critici più severi, per poter sicuramente asserire, che il Corpo, o siano le Ossa, sieno il Corpo, e le Ossa di uno, che per la Fede di Cristo ha sopportato il Martirio. Di tutto ciò si è da Noi diffusamente trattato nella citata Nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. cap. 27. dal num. 22. sino al fine*, ed anche nella Nostra Lettera dei 20. di Aprile 1745. stampata in Bologna, ed indirizzata al Capitolo di codesta Metropolitana, quando trasmettemmo il Corpo di S. Proco, ritrovato in questo Cimiterio di San Trasone.

Si cerca, se il nome di *Filocalo*, con cui chiamasi questo Santo, sia proprio, o appellativo.

§. 3. Il nome del Santo è *Filocalo*, che significa Amante del bello, non di quello, che i Latini dissero *pulchrum*, ma piuttosto di quello, che chiamarono *decorum*, e che si oppone all'*indecorum*, o sia *turpe*. E da ciò qualcheduno potrebbe essere indotto a sospettare, che il nome di *Filocalo* non fosse nome proprio del Santo, ma nome appellativo; essendo cosa praticata, che ai Corpi de' Santi, che si estraggono dalle Catacombe, s'imponga qualche volta qualche nome appellativo, come di *Giusto*, di *Candido*, di *Vittore*. Noi siamo informati di questo costume; Noi ne abbiamo trattato *nel Nostra sopraddetto cap. 27. num. 12. e seq.* Noi abbiamo esposti i fondamenti, ai quali è ap-

ti jussimus, ut in prædicta Ecclesia decenter reponeretur; quam quidem Urnam ad hunc finem in tuas manus prius deferendam curavimus, ut tu eam postquam receperis, ad præfatum Monasterium mittas cum debita veneratione; simulque præesse velis, quando eadem in loco sibi destinato collocabitur. Cultus enim sacrarum Reliquiarum una est ex Pastoralibus curis, quas Sacra Tridentina Synodus Episcoporum solertiæ vult esse commendatas. Cum tu cætera Pastoralis officii munera diligentissime adimpleas, id quod Nobis est maximæ causa lætitiæ, non dubitamus, quin idem facturus sis in hac quoque re, quam nunc tuæ sedulitati committimus. Ut autem ea, quæ de hoc Sancto Corpore sciri potuerunt, omnia comperta habeas, ne tibi grave sit legendo percurrere, quas contigit Nobis in hoc argumento sive conjecturis, sive librorum studio notitias coadunare.

Cœmeterium, ex quo illud erutum fuit.

§. 2. Sanctum Corpus, quod isthuc transmittimus, erutum fuit ex antiquo Pontiani Cœmeterio foris Portuensem Portam quingentis circiter passibus procul ab Urbe, quod alio nomine appellatur nunc Cœmeterium *SS. Abdon*, & *Sennen*, nunc vero etiam *ad Ursum Pileatum* propter quamdam Ursi Statuam ibidem olim erectam. De hujus porro Cœmeterii sive antiquitate, sive religioso cultu, agunt satis superque tum celebris vir Paulus Aringhius *in sua Roma subterranea Tom. 1. lib. 2. cap. 19.*, tum diligentissimus Canonicus Marcus Antonius Boldettus in suo Opere, cui titulus: *Osservazioni sopra i Cimiterj de' SS. Martiri, e d'altri Antichi Cristiani, Tom. 2. pag.* 540. Cum autem sacrum Corpus, de quo sermo est, repertum sit cum Vase sanguine resperso, nihil certius desiderari potest, ut, juxta rigidioris Criticæ leges vel severissimas, tuto affirmari queat, Corpus hoc, sive Ossa, procul dubio esse Corpus, atque Ossa unius alicujus, qui pro Christi Fide Martyrium passus est; de qua re uberius & fusius disseruimus tum in citato Opere Nostro *de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. cap. 27. a num. 22. usque ad finem*; tum etiam in Epistola Bononiæ typis edita, quam 12. Kal. Maii anno 1745. ad istius Ecclesiæ Metropolitanæ Capitulum dedimus, simul cum S. Proci Corpore, quod in S. Thrasonis Cœmeterio repertum fuerat.

Quæritur num *Philocalus*, quod huic Sancto Corpori nomen est, appellativum sit, an vere proprium.

§. 3. Nomen huic Sancto *Philocalus* est, quod perinde sonat atque amans pulchri, non quidem in eo sensu, quatenus pulchrum apud Latinos idem est ac formosum, sed quatenus pro decoro sæpe explicatur apud eosdem, & indecoro seu turpi contrarium est. Atque hinc fortasse quis dubitare queat, utrum *Philocali* nomen sit huic Sancto proprium, an potius appellativum, Sanctis enim Corporibus, quæ a Catacumbis extrahuntur, solet interdum nomen aliquod appellativum imponi, *Justi* videlicet, *Candidi*, *Victoris*, & similium. Nos non ignoramus laudabilem hujusmodi consuetudinem. Nos de illa egimus *in supradicto capite 27. & seq.* Nos adversario-

rum oppositionibus satisfecimus, qui falso criminabantur id legitimo Sanctorum cultui obesse, & magno pietati ac Religioni detrimento esse; Nos superius allatam hujus vocis *Philocalus* explicationem ultrò recipimus: *Erat autem illis in diebus archimedicus regionis Hollandrinorum, vir Philocalus, ac devotorum pauperum zelator magnus, nomine Godefridus, cognomine Sonderdank*: ut habetur in Vita S. Liduinæ a Bollandianis edita *Tom. 2. Aprilis, die 14.* nihilo tamen minus affirmare omni cum veritate possumus, nomen *Philocali* haudquaquam appellativum esse in hoc casu, sed omnino proprium hujus Sancti; neque enim raro contingere solet, ut idem nomen alias appellativum sit, alias proprium. Atque id non aliunde, præterquam ex circumstantiis erui potest, utro modo scilicet, appellative ne, an proprie, accipi debeat. Ut cætera exempla silentio prætereamus, perspicuum est hoc, & evidenter constat in supra indicatis nominibus *Justi*, *Candidi*, *& Victoris*, quæ cum sint appellativa, Sanctisque ignotis, sive Baptizatis, quorum Corpora ex Cœmeteriis eruuntur, imponi communiter soleant, sunt etiam peculiariter propria multorum Sanctorum, qui sub hoc non appellativo, sed proprio eorum nomine, *Justi* videlicet, *Candidi*, *& Victoris*, in Martyrologio Romano enunciantur.

Philocali nomen reperire est in Ecclesiasticis monumentis.

§. 4. Sed sermonem ad hoc *Philocali* nomen contrahentes, ac missa facientes profana monumenta, in quibus facile occurrere potest, tanquam proprium *Philocali* nomen, ut videre est in clarissimi Muratorii *Thesauro Inscriptionum Tom. 2.* & stando intra limites historiæ tantum sacræ, animadvertimus, unum ex Episcopis, qui anno 325 in prima Nicæna Synodo Fidei definitioni contra Arium subscripserunt, fuisse Philocalum quemdam Episcopum Paneadis in Provincia Phœniciæ primæ, ut constat ex *Tom. 1 Concilior.* Collectionis Harduini *col. 314. D*, & ex P. le Quien *Tom. 2. Orientis Christiani pag. 831. B.* Notatum invenimus inter Episcopos, qui anno 449. in pseudo-Concilio Ephesino, seu latrocinali, subscripserunt condemnationi Sancti Flaviani, Philocalum alium Zagilensem Episcopum in Lybia, ut constat ex Actis prædicti Concilii *Tom. 2 col. 86 D*, *col. 268 C*, *col. 272 B.* ejusdem Collectionis, atque ex citato P. le Quien *pag. 365 C.* Legimus denique S. Philocalum Martyrem Alexandrinum *die 21 Martii* annunciatum in celebri Martyrologio per Florentinium edito, atque illustrato; consonant cætera D. Hieronymi Martyrologia apud Bollandianos *Tom. 3 Martii pag. 529 die 21*, qua etiam die consuli potest Francisci Mariæ de Aste Archiepiscopi Hydruntini *Disceptatio in Martyrologium Romanum, nota E.*

Non idem tamen noster Philocalus cum illis.

§. 5. Ex eo quod reperiatur, ut ostendimus, in relatis Martyrologiis *S. Philocali* nomen, non propterea inferre volumus, Corpus S. Philocali, quod nunc Bononiam tran-

poggiata questa disciplina: Noi abbiamo risposto alle obbiezioni di chi falsamente diceva, che ciò pregiudicava al Culto de' Santi; Noi ammettiamo l'intelligenza di sopra riferita della parola *Filocalo*: *Erat autem illis in diebus Archimedicus regionis Hollandrinorum, vir Philocalus, ac devotorum pauperum zelator magnus, nomine Godefridus, cognomine Sonder-dank*: come si legga nella Vita di S. Lidivina, stampata *nel tom. 2. dell' Aprile* de' Bollandisti *al giorno 14.* ma, tutto ciò non ostante, possiamo assicurare, che il nome di *Filocalo* è nome proprio del Santo, e non è in veruna maniera nome appellativo; essendo frequenti gli esempj di uno stesso nome, che alle volte è proprio, ed altre volte è nome appellativo: dipendendo dalle circostanze lo stabilire, a quale delle dette due classi debba il nome riferirsi. Ciò si vede, per lasciare tanti altri esempj, nei nomi di *Giusto*, *Candido*, *e Vittore*, che sono i nomi appellativi di sopra indicati, che si mettono ai Corpi estratti dalle Catacombe, e che però volgarmente si dicono Santi Battezzati: essendovi nel Martirologio Romano molti Santi col nome di *Giusto*, e di *Candido*, e di *Vittore*, che era nome proprio di loro, e non appellativo.

Il nome di *Filocalo* si trova ne' monumenti Ecclesiastici.

§. 4. Ma, restringendo il discorso al nome di *Filocalo*, non vogliamo entrare ne' monumenti profani, ne' quali ci sarebbe facile il ritrovare il nome di *Filocalo*, come nome proprio, nel qual proposito basta dar mano *al tom. 2. del Tesoro delle Iscrizioni* raccolte dal celebre Muratori. Ci restrigneremo ai monumenti sacri, diremo, ritrovarsi fra i Vescovi, che nel primo Concilio Niceno tenuto l'anno 325. sottoscrissero la definizione della Fede contra Arrio, Filocalo Vescovo di Paneade nella Provincia di Fenicia prima, come può vedersi *nel tom. 1. de' Concilj* della Collezione dell' Arduino *col. 314. D.*, e nel le Quien *tom. 2. Orientis Christiani pag. 831. B.* Diremo, ritrovarsi fra que' Vescovi, che nell' anno 449. nel secondo Concilio latrocinale Efesino si sottoscrissero alla condanna di S. Flaviano, un certo Filocalo Vescovo Zagilense nella Libia, come può vedersi negli Atti del detto Concilio nella Raccolta dell' Arduino *tom. 2. col. 86. D*, *col. 268. C*, *col. 272. B*, e nel citato le Quien *pag. 635. C.* Diremo finalmente, ritrovarsi *ai 21. di Marzo* nel celebre Martirologio pubblicato ed illustrato dal Fiorentini un S. Filocalo Martire in Alessandria: e concordano gli altri Martirologj Geronimiani *nel tom. 3.* de' Bollandiani *nel Mese di Marzo pag. 529. al giorno 21. del detto Mese*; e sopra lo stesso giorno 21. di Marzo può vedersi l'Arcivescovo d'Otranto Francesco Maria d'Aste *nella sua Disertazione sopra il Martirologio Romano sotto la nota E.*

Non è però il medesimo col nostro.

§. 5. Coll' aver Noi osservato nei predetti Martirologj il nome di *S. Filocalo*, non intendiamo di asserire, che il Corpo di S. Filocalo, che ora trasmettiamo a Bologna, sia

fia di quel S. Filocalo, di cui si fa menzione ne' citati Martirologj; essendo morto il nostro in Roma, essendo stato il suo Corpo ritrovato colle divise del Martirio in uno di questi Nostri Cimiterj, ed essendo stato l'altro, di cui parlano i citati Martirologj, martirizzato lungi da Roma, e lungi da Roma sepolto, cioè in Alessandria di Egitto. Ma abbiamo commemorati i nomi de' Vescovi sottoscritti al Concilio Niceno, ed al Conciliabolo Efesino, col nome di *Filocalo*, ed il Santo Martire Filocalo, di cui si fa menzione ne' Martirologj indicati, per far vedere, che se alcune volte il nome di *Filocalo* ha fatta la figura di nome appellativo, appresso i Cristiani è stato altre volte adoprato come nome proprio: essendo impossibile, che chi si sottoscrive ad un Concilio, non si sottoscriva col nome proprio: e che ne' Martirologj, volendosi far menzione di un Santo, indicando chi era, non si faccia coll'esprimere il di lui nome proprio.

Non pare abbastanza provato che il nome di *Filocalo* sia proprio al nostro Santo.

§. 6. Conosciamo, che ciò non basta per la compiuta ed adeguata prova del nostro assunto, non bastando per l'effetto, di cui si tratta, l'aver dimostrato, che il nome di *Filocalo* è stato più volte usurpato come nome proprio, e non come appellativo. E' assolutamente necessario, che si dimostri esser nome proprio, ed esser tale quello, con cui vien chiamato il Santo, il di cui Corpo trasmettiamo a Bologna. Ma Noi crediamo potersi ciò evidentemente comprovare.

Lo dimostra però evidentemente l' Iscrizione incisa nel Sepolcro del medesimo.

§. 7. Non è stato ritrovato il Corpo Santo nelle Catacombe senza nome, nè il nome di *Filocalo* gli è stato dato, per non lasciarlo senza nome. Il nome di *Filocalo* era impresso nel Sepolcro, in cui giaceva il Sacro Corpo, e le parole erano le seguenti: *Philocalus in pace*. E mettendosi i nomi ne' Sepolcri per additare chi in esso è sepolto, vi vuole poco a comprendere, che il nome di *Filocalo* posto nel Sepolcro del nostro Martire, non può essere nome appellativo, ma che è vero nome di lui proprio, e che il Corpo, che trasmettiamo a Bologna, è il Corpo di S. Filocalo martirizzato per la Fede di Cristo: comprovandosi il di lui Martirio non già delle sole parole *in pace*, che nelle antiche iscrizioni, che si trovano nelle Catacombe, sono comuni ai Martiri, ed ai Christiani in esse sepolti; ma dal Vaso intinto di Sangue, che è la certa divisa del Martirio sofferto per Cristo: il che anche da Noi è stato avvertito nella Nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. cap. 27. num. 26.*

Disputa sopra il nome di *Teofilo*, che ritrovasi negli atti degli Appostoli.

§. 8. Lasceremo agl'Interpreti delle Divine Scritture, e particolarmente a Cornelio a Lapide, al Calmet, al du Hamel, ed anche alla buona memoria del Nostro Cardinale Gotti *nel tom. 5. della Verità della Cattolica Religione al cap. 3. pag. 2. num. 2.* l'investigare, se quel Teofilo, di cui si parla *nel cap. 1. degli Atti degli Appostoli* = *Primum quidem sermonem feci de omnibus, o Theophile, quæ cœpit Jesus facere & docere* = fosse una particolare persona, che avesse il detto nome, o pure se quel Teofilo fosse no-

transmittimus, esse idem cum Corpore S. Philocali, de quo mentio fit in mox laudatis Martyrologiis. Sanctus enim Philocalus noster Romæ obiit, utpote qui in uno ex Romanis Cœmeteriis sepultus condebatur cum signo Martyrii: alter vero, de quo mentionem faciunt supra citata Martyrologia, procul ab Urbe Roma, nempe Alexandriæ in Ægypto, passus, procul item sepultus fuit. Sed nomina Episcoporum, qui Concilio Nicæno, & Ephesino Conciliabulo subscripserunt, sub hoc nomine *Philocali*, nomen quoque *S. Philocali M.*, de quo præfata Martyrologia sermonem habent, ideo recensere placuit, ut innotesceret, nomen *Philocali*, etsi aliquando appellativum, apud Christianos fuisse quandoque etiam proprium cum nimis a veritate alienum sit, quod quis alio nomine, quam proprio, Conciliis se subscribat; & quod in Martyrologiis, alicujus Sancti nominatim mentio fiat, proprio nomine non indicato.

Non adhuc satis probatum *Philocali* nomen, proprium esse Sancto, de quo res est.

§. 6. Fatemur quidem, non satis esse hoc ad plenam Nostri argumenti probationem faciendam; neque enim sufficiens ratio est ad hoc probandum, quod nomen *Philocali* sæpe usurpatum sit in significatione propria & nullo modo appellativa; sed necesse est præterea illud evincere, quod nomen hoc non tam proprium esse possit, quam proprium re vera illius Sancti sit, cujus Corpus Bononiam transmittimus; quod putamus comprobari posse evidenter.

Id tamen evincit inscript. Sepulchro, quo sacrum Corpus condebatur, apposita.

§. 7. Corpus hujus Sancti non fuit repertum in Catacumbis sine nomine, neque *Philocali* nomen illi impositum est, ne remaneret sine nomine. Sepulchro, ubi Sacrum Corpus tumulabatur, inscriptum erat nomen *Philocalus* hiscemet verbis: *Philocalus in pace*. Cum autem nomina sepulchris inscribantur ad indicandam personam, quæ ibi sepulta est; facile intelligitur, nomen *Philocali* inscriptum sepulchro hujus Martyris esse non posse appellativum, sed esse nomen proprium ejusdem; adeoque Sanctum Corpus, quod Bononiam mittimus, esse Corpus *S. Philocali*, qui pro Christi Fide Martyrium passus est; quod non solum probant illa verba *in pace*, quæ, ut habent veteres Inscriptiones in Catacumbis repertæ, Martyribus communia sunt æque ac Christifidelibus ibidem sepultis; sed eruitur ex Vase sanguinis, signo indubitato Martyrii, quod pro Christo martyr sustinuit; ut Nos quoque adnotavimus in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. c. 27. num. 26*

Quæstio de *Theophili* nomine, quod in Actis Apostolorum legitur.

§. 8. Divinarum Scripturarum explanatoribus, & Cornelio a Lapide in primis, Augustino Calmet, Joanni Baptistæ du Hamel, Nostro quoque bonæ memoriæ Vincentio Ludovico Cardinali Gotti *in tom. 5 Veritatis Catholicæ Religionis cap. 3 par. 2 num. 2.* investigandum relinquimus, utrum Theophilus ille, de quo sermo habetur *in cap. 1. Act. Apostol.* = *Primum quidem sermonem feci de omnibus, o Theophile, quæ cœpit Jesus facere & docere* = esset unus aliquis hoc proprio nomine insignitus; an potius sub Theophili

phili appellativo nomine intelligi debeat quisquis cum Deo charitate conjungitur. Nobis satis est potuisse demonstrare, *Philocali* nomen hic proprium omnino esse, non appellativum. Propterea te paterno cordis affectu etiam atque etiam complectentes, tibi, Dilecte Fili Noster, tuoque Gregi, quem tanta cum laude moderaris, & cui tamdiu præesse Nobis quoque contigit, Apostolicam Benedictionem impertimur.

nome appellativo, indicante chiunque è amico di Dio; e ci contenteremo d'aver provato, che *Filocalo* nel caso Nostro è nome propriu. Ed abbracciandola con pienezza di cuore paterno, diamo a Lei, ed a quel Grege, che ella con tanta edificazione governa, ed a cui per tanti anni Noi stessi abbiamo preseduto, l'Apostolica Benedizione.

Datum 20. Maji 1755. Pont. XV.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 20 Maii 1755. Pontificatus Nostri anno Decimoquinto.

Data li 20. Maggio 1755. Pontificato XV.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 20. Maji 1755. Pontificatus Nostri anno Decimoquinto.



DECRETUM

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

BENEDICTI PAPÆ XIV.

IN CAUSA

NEAPOLITANA

Beatificationis, & Canonizationis Ven. Servi Dei PAULI BURALIS *S. R. E. Cardinalis de Aretio nuncupati.*

Dubium in Congregatione Rituum propositum.

CONgregatio Generalis Sacrorum Rituum habita fuit coram Nobis die 27. præteriti mensis Januarii, & in Causa Beatificationis, & Canonizationis Venerabilis Servi Dei Panli Buralis S. R. E. Cardinalis de Aretio nuncupati propositum fuit dubium sequentibus verbis conceptum: *An constet de Virtutibus Theologalibus Fide, Spe, & Charitate, & Cardinalibus Prudentia, Justitia, Fortitudine, & Temperantia, earumque annexis in gradu eroico in casu, &c.*

Omnia primum a Pontifice ante Congregationem sunt diligenter expensa.

§. 2. Congregationi interfuimus, nec ad eam imparati accessimus; accessimus enim post perlectas Sctipturas & Informationes tum Postulatorum, tum Fidei Promotoris, post lecta Consultorum Congregationis suffragia Nobis præcedenter juxta morem in scriptis exhibita, post audiitas Advocatorum Causæ verbales informationes. In ipsa Congregatione propriis auribus audivimus sententias Dilectorum Filiorum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Congregationis Sacrorum Rituum adscriptorum, quas super prædicto dubio oretenus protulerunt; sed nullum a Nobis editum fuit responsum, ut, secundis adhibitis curis, porrectisque Deo Optimo Maximo jugibus precibus, opportuniori tempore Nostram ederemus super proposito dubio sententiam.

Sed responsum in aliud tempus rejectum.

Validitas processuum auctoritate Ordinaria confectorum in hac causa, haud levi ejus detrimento, numquam examinata.

§. 3. Dum in minoribus Promotoris Fidei munere fungebamur, animadvertimus, plures in Causa Venerabilis Servi Dei Pauli Buralis confectos fuisse Processus auctoritate Ordinaria, & Apostolica, nec unquam fuisse examinatam, multoque minus approbatam validitatem Processuum auctoritate Ordinaria confectorum, Cajetani videlicet, Placentini, & Neapolitani, ex quo non exiguum integritati, & valori probationum damnum derivabat; Testes enim in dictis Processibus examinati, qui, attento eorum numero, fide ipsorum dictis debita, adminiculis, quibus eorum attestationes erant roboratæ, consonantia cum Testibus examinatis in Processibus Apostolicis, probationis gradum attingere potuissent, si validitas Processuum, in quibus fuerunt examinati, fuisset discussa & approbata; Cessantibus discussione & approbatione validitatis, solius adminiculi vim & robur poterant obtinere, juxta Congregationis praxim, de qua in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 2. cap. 5.* Sed, cum in toto Causæ decursu nulla de validitate Processuum promota fuisset indago, necessarium esse existimavimus sedulo inspicere, an validi re vera essent memorati Processus auctoritate Ordinaria confecti, & an omissio examinis involuntariæ quodammodo negligentiæ esset adscribenda, vel potius derivasse dicenda esset ex metu, quod eorum validitas approbari non posset.

Eam ipse Pontifex ad examen revocavit, & decretum pro validitate tulit.

§. 4. Ut id autem in aperto tandem poneretur, prædictos Processus ad Nos afferri mandavimus, & quamvis longa, quinquagenaria videlicet, & ultra, in examine Causarum Beatificationis, & Canonizationis experientia, potuissemus Nobis ipsis blandiri de Nostrarum vitium sufficientia in examine validitatis prædictorum Processuum, advocari nihilominus fecimus Dilectum Filium Benedictum Veteranum Sacræ Consistorialis Aulæ Advocatum, diligentissimum Fidei Promotorem a Nobis constitutum, cui prædictos Processus consignavimus, & ipsius sententia tum voce, tum scriptis Nobis exposita, communicato cum ipso consilio, Decretum edidimus die 1. currentis mensis Februarii, Secretario Congregationis Sacrorum Rituum consignatum, in quo constare decrevimus de validitate Processuum Cajetani, Placentini, & Neapolitani, Ordinaria auctoritate confectorum in Causa Venerabilis Servi Dei Panli Buralis S. R. E. Cardinalis de Aretio nuncupati.

Aliis adhibitis quoque diligentiis, supra relato dubio deinde responsum datum.

§. 5. Aliæ præterea post Congregationem habitam die 27. præteriti mensis Januarii adhibitæ sunt scrupulosæ diligentiæ, ne in re tanti momenti aliquid prætermissum dici posset, quod videri & examinari potuisset. Deum Optimum Maximum jugibus precibus obsecravimus, ut Nobis præsto esse, & mentem Nostram illustrare dignaretur: post quæ, inhærentes unanimibus suffragiis Cardinalium, qui Congregationi Sacrorum Rituum habitæ die 27. præteriti mensis Januarii interfuerunt, proposito in

ea

ea dubio sic respondemus, auditoque Sacro, perceptaque Eucharistica Communione, cum præ impedimento podagræ Missam celebrare non potuerimus, sic respondendum decernimus, *Ita constare de Virtutibus Theologalibus Fide, Spe, & Charitate, & Cardinalibus Prudentia, Justitia, Fortitudine, ac Temperantia, earumque annexis in gradu heroico, ut tuto procedi possit ad ulteriora, ad discussionem videlicet quatuor Miraculorum.*

In omni, quem retinuit, vitæ statu Ven. Paulus Buralis omnes virtutes in gradu heroico exercuit.

§. 6. Venerabilis Dei Servus Paulus Buralis vixit in statu seculari usque ad annum quadragesimum sextum suæ ætatis. Nomen deinde dedit Congregationi Clericorum Regularium, qui Theatini nuncupantur, & in dicta Congregatione permansit spatio annorum undecim. Ad dignitatem Episcopalem deinde evectus, præfuit primum Ecclesiæ Placentinæ, & Collegio Cardinalium S. R. E. adscriptus, translatus deinde fuit ad regimen Archiepiscopalis Ecclesiæ Neapolitanæ, quæ omnia spatio fere decem annorum implevit; ponderatisque sedulo omnibus; quæ in unoquoque prædictorum statuum ab eo gesta sunt, constat, ipsum in gradu heroico eas omnes Virtutes frequentibus actibus exercuisse; quæ unicuique prædictorum statuum erant proportionatæ & propriæ, cum eximia semper charitate erga Deum & proximum, spectabili humilitate, & eximia undequaque prudentia.

Non tamen omnia testibus de visu comprobantur.

§. 7. At, cum ea omnia, quæ pertinent ad statum secularem, & sic ad longum vitæ ipsius cursum, & pleraque alia, quæ statum Regularem respiciunt, in quo non modicum suæ ætatis cursum perfecit, non sint probata Testibus de visu, sed Testibus aut de auditu a videntibus, aut de auditu auditus, & ea tantum, quæ statum Episcopalem, & Cardinalitiam respiciunt dignitatem, sufficienti numero Testium de visu innixa sint, locus factus est Decreto a Nobis edito die 23. Aprilis 1741. & impresso in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 3. cap. 3. num.* 25., in quo statutum est, ut in Causis etiam procedentibus per viam non Cultus, si Virtutes probatæ sint per Testes de auditu, & sic per probationes subsidiarias, dilata, prout in casu, absque culpa & dolo Postulatorum, confectione Processuum longe post obitum Dei Servi; si de validitate Processuum post dictum tempus confectorum abunde constet, prout in casu; si, Testium numero, & qualitate, cæterisque attentis adminiculis, moralis, prout in casu, consurgat certitudo, quæ, si non impossibile, imprudens saltem judicium reddat de opposito: propositio de Virtutibus dubio nullatenus respondeatur *Constare*, deficiente videlicet probatione directa per Testes de visu, sed respondeatur, *Ita constare, ut tuto procedi possit ad discussionem quatuor Miraculorum*, aucto videlicet Miraculorum numero, a duobus, quæ olim sufficiebant pro obtinenda Beatificatione, ad alia duo, & sic ad quatuor Miracula, ut quod ex humano defuit Testimonio, Divino compensetur.

Atque hinc propterea proposito de virtutibus dubio congrua ratione responsum.

Præsens Decretum manu Nostra subscriptum, Nostroque Sigillo munitum, Secretario Congregationis Sacrorum Rituum consignamus, inter Acta ejusdem Congregationis asservandum.

Datum hac die 8. Februarii 1756. Dat. 8. Februarii 1756. Pon. XVI.

BENEDICTUS PP. XIV.

D. F. Card. Tamburinus Præf.

Loco ✝ Sigilli.

M. Marefuscus S. R. C. Secr.



ACTA CONSISTORIALIA

Pro Concessione Pallii Patriarchæ Antiocheno Syro Maronitarum.

In Consistorio Secreto habito die 28. Martii 1757.

ARGUMENTUM.

DIE duodecima Februarii, Anni 1756. cum e vivis excessisset Reverendissimus Dominus Simon Petrus Evodius, Patriarcha Antiochenus Syrorum Maronitarum: is nimirum, quem Sanctissimus Dominus Noster BENEDICTUS XIV. Pontifex Maximus datis die 16. Martii 1743. Literis, ad compescendas dissensiones in Electione Patriarchæ subortas, Patriarcham Auctoritate Apostolica constituerat; die autem 13. Julii 1744. in Consistorio Semipublico, ad complementum Patriarchalis dignitatis, Pallio Pontificio donaverat: Peractis de more Novendialibus, Archiepiscopi & Episcopi ejusdem Nationis Syrorum Maronitarum, quibus eligendi Patriarchæ jus competit, convenerunt in Chesronno apud Anturam in Æde Sancti Josephi: & unanimi omnium consensu, die 28. ejusdem mensis Februarii, elegerunt in Patriarcham, Reverendissimum Dominum Tobiam Gazenium, Cypri Archiepiscopum: quemadmodum ex hoc Synodico ipsorum Decreto perspicuum redditur.

Archiepiscoporum & Episcoporum Decretum Electionis Reverendissimi Domini Tobiæ Gazenit, Archiepiscopi Cypri, in Patriarcham Antiochenum Syrorum Maronitarum.

LAUS DEO SEMPER.

PRæsentibus Literis pateat, Nos infrascriptos in Æde Sancti Josephi apud Anturam convenisse, ibique juxta Sacros Canones, præscriptasque in Sanctis Synodis Constitutiones, elegisse Reverendissimum Dominum Tobiam Gazenium, in Beatissimum Patriarcham Sedis Theopolis Antiochiæ, plenaque omnium nostrorum libertate, atque unanimi consensu, eundem in Patriarcham nostrum, nostræque Nationis Patrem adscrivisse; debitam ipsi obedientiam, subjectionemque secundum Statuta Sanctarum Synodorum exhibituros; dummodo idem ipse Formulam Professionis suæ,

Pon-

Pontifici Sanctæ Romanæ sedis exhibeat, Fidemque Catholicam usque ad sanguinis effusionem conservet. In quocum fidem in Sancto nostro Concilio hanc syngrapham a nobis subscriptam dedimus die vigesima octava Februarii, Anno 1756.

Archiepiscopi & Episcopi.

Phillippus Listræ.
Stephanus Botri.
Gabriel Ptolemaidis.
Joannes Laodiceæ.
Germanus Tripolis.
Michael Damasci.
Antonius Arcæ.
Josaphat Tyri.
Petrus Paneadis.
Joseph Sidonis.
Joseph Beryti.
Joachim Eden.
Arsenius Tagriti.

Postea, tum ab Electo Patriarcha Tobia, tam ab Archiepiscopis & Episcopis Electoribus, ad SS. Dominum Nostrum PP. BENEDICTUM XIV., & ad Sacram Congregationem de Propaganda Fide, una cum R. P. D. Arsenio Heliopalitano Archiepiscopo, ipsius Electi Patriarchæ Oratore & Procuratore, Literæ missa sunt, quibus demississime Sanctitatem Suam rogant, ut Electum Patriarcham confirmare, eique Pallium, plenitudinis Pontificiæ Potestatis insigne, concedere dignetur. Sunt autem hujusmodi.

I.

Epistola Electi Patriarchæ Tobiæ Petri Gazenii ad Sanctissimum Dominum nostrum Benedictum Papam XIV.

SANCTISSIME PATER

EGo Tobias Gazenius Sanctitatis Tuæ servus, Cypri olim Archiepiscopus, nunc vero miteratione divina Antiochenus Patriarcha, licet indignus, coram sanctis pedibus Tuis procumbens, eosque submisse ac reverenter, sicuti Christi Domini Vicarium decet, deosculans, Sanctitati Tuæ expono, duodecima die Februarii, hujus anni, Simonem Patriarcham Antiochenum, decessorem meum, ad Deum migrasse: cui ut requiem donet Dominus, suffragio sanctarum tuarum precum contingat. Die autem vigesima octava ejusdem mensis, fratres meos, tuosque famulos, Archiepiscopos & Episcopos, in Æde Sancti Josephi apud Anturam, Patrum Societatis Jesu, in Chesroano, convenisse, ibique secundum Statuta Sacri Libanensis Concilii, lati ad eligendum novum Patriarcham cum plena libertate, nullaque vi adhibita suffragiis, me tametsi immerentem, Patriarcham constituisse: quamadmodum Sanctitati Tuæ palam faciunt datæ ab ipsis ad Sanctam Apostolicam Sedem, & ad Sacram Congregationem de Propaganda Fide Literæ. Quoniam vero, Sanctissime Pater, Beati Petri Apostolorum Principis es Successor, cui dictum est: & Tu conversus confirma fratres tuos: ideo coram pedibus tuis provolutus, enixis precibus a Te peto, ut Pallium mihi Pontificium concedas, meque in Sede Antiochena confirmes: sicuti decessores Tuis felici recordationis cum meis antecessoribus facere consueverunt: idque mihi præstare digneris per fratrem meum, servum autem tuum, Arsenium Heliopolis Archiepiscopum, quem tamquam Procuratorem meum misi ad deosculandum pedes tuos, & ad impetrandam a Te confirmationem: Virum virtutibus ornatum: prudentia, pietate, & patientia in excitatis adversus ipsum ex invidia persecutionibus præditum: quem, quum adhuc Monachus esset, ego autem ipse Patriarchalem dignitatem nondum iniissem, ex longa consuetudine probe cognovi dignum proinde censui, ut illum ad Apostolicam Sedem ablegarem. Decebat sane, ut egomet ad Sacra Apostolorum Limina visitanda accederem: Verum ab hoc me proposito detinuit, primum quidem immensa locorum distantia; deinde, quia vereor, ne quid detrimenti res Maronitarum publicæ, me absente, capiant. Itaque paterna Tua benignitate fretus, etiam atque etiam rogo, ut meis, meæ Nationis, atque Ablegati ejusdem Votis obsecundans Pater Beatissime, & Pallium mihi transmittas, & reliquis me spiritualibus temporalibusque beneficiis cumulare digneris: quæ quantacumque sint, in summum tamen mihi honorem cessura reputabo. Meæ autem erga Te, & Sanctam Sedem Tuam demissæ obedientiæ argumentum habes Orthodoxæ Fidei professionem,. manu mea subscriptam, quam Tibi Nuncius meus exhibebit. Voveo enim, & promitto, coram Deo & Angelis ejus, me Sedi Apostolicæ & Romano Pontifici usque ad extremum vitæ spiritum semper & ubique obtemperaturum: operam insuper omnem collaturum, ut huic meæ Nationi, quæ perpetuis erga Sanctam Sedem obsequii & reverentiæ documentis claruit, Deo favente, Teque annuente, amputatis dissensionibus, pacem ac tranquillitatem restituam. Interim Tuis sanctis pedibus iterum demississime oscula defigens, ut ad multos Te annos incolumem servet, precibus a Deo Optimo Maximo quam possum studiosissime condo. Datum die 20. Martii 1756.

Sanctitatis Tuæ Servus
Tobias Petrus Gazenius,
Patriarcha Antiochenus.

II.

Epistola ejusdem Electi Patriarchæ Tobiæ ad Sacram Congregationem de Propaganda Fide.

Eminentissimi, ac Reverendissimi Domini.

CErtiores Vos facio, die duodecima Februarii, hujus anni, Simonem Evodium Patriarcham Antiochenum e vivis excessisse; die autem vigesima octava ejusdem mensis congregatos juxta Decreta Sacræ Libanensis Synodi in Æde S. Josephi Anturensi

Pa-

Patrum Societatis Jesu in Chesroano Archiepiscopos & Episcopos fratres meos, latis libere suffragiis, me licet immerentem, in Patriarcham Antiochenum elegisse, quemadmodum ex Litteris ipsorum ad Sanctissimum ac Beatissimum Pontificem Maximum, & ad Sacram Congregationem Vestram detis perspicere potestis. Quum igitur aequum decensque sit, ut optimis traditionibus fecrisque consuetudinibus mos geratur; idcirco vestigiis Decessorum meorum ego insistens, a Sanctitate Sua petere decrevi & Pallium Pontificium, & Apostolicam in sede Antiochena confirmationem, signum autem, & pignus obedientiae meae ac reverentiae erga Sanctam Romanam Sedem, patebit Sacrae Congregationi Vestrae ex Formula Professionis Fidei, mea manu subscriptae, ac sigillo firmatae, quam ad Apostolicam Sedem transmitto. Quamobrem Eminentias Vestras Reverendissimas rogo, ut a Sanctissimo Patre Pallium mihi Pontificium, & Confirmationem Apostolicam impetretis, una cum gratiis, & privilegiis, quae meis Decessoribus concedi consueverunt: eidem insuper Batissimo Patri significetis, quod, nisi me locorum distantia, & imminens Nationi meae ex mea absentia periculum detinerent, per meipsum ad visitanda Sacra Apostolorum Limina, & ad accipiendum e manibus Sanctitatis Suae Pallium accederem. Quam vero sim Sedi Apostolicae Romanisque Pontificibus obsequentissimus, id palam faciet frater meus Arsenius Archiepiscopus Heliopolitanus, quem Nuncium meum, Oratorem, ac Procuratorem ablegavi, ut pro me obedientiam exhibeat, & Pallium petat. Illum siquidem ad hoc obeundum munus idoneum existimavi, utpote Virum bonis moribus praeditum, virtutibus ornatum, mihique probe notum, antequam ad Patriarchalem dignitatem evectus essem. Vos igitur post Deum obsecro, Eminentissimi Domini, ut quas ipse nomine meo porriget, ne patiamini irritas esse & inanes preces. Interim Deum Optimum Maximum oro & obtestor, ut totus terrarum Orbis ditioni vestrae subdatur, & obducta ab adversariis nebulae dissipentur. Datum die 20. Martii 1756.

Tobias Petrus Patriarcha Antiochenus.

III.

Epistola Archiepiscoporum & Episcoporum ad Sanctissimum Dominum Nostrum BENEDICTUM Papam XIV.

SANCTISSIME PATER.

Post oscula Liminum Apostolicorum, sanctorumque pedum tuorum, Nos infrascripti exponimus, quod die 12. mensis Februarii, servus tuus Simon Petrus Patriarcha Antiochenus ex hac luce ad Dominum migravit: oramus, ut Deus Sanctitatem Tuam nobis conservet: post illius autem decessum, congregati apud Anturam in Chesroano in Aede Sancti Josephi, quae Patrum Societatis Jesu est, die 28. ejusdem mensis, latis secundum Decreta Sanctae Libanensis nostrae Synodi suffragiis, elegimus servum tuum, fratrem nostrum, Tobiam Gazenium, Cypri Archiepiscopum, nobili genere natum, eumque unanimi consensu, spontanea voluntate, omnique vi remota, nostrum Patriarcham constituimus. Itaque coram Apostolicis pedibus tuis procumbentes, supplices petimus, ut eidem Reverendissimo Domino Patriarchae nostro Tobiae Pallium Apostolicum, & Pontificiam in Sede Antiochena Confirmationem concedere digneris: aliis insuper eumdem cumulare velis tum consuetis gratiis, tum etiam majoribus, quam quibus praedecessores ipsius Patriarchae ab Apostolica Sede sunt ornati: idque tam propter ipsius generis nobilitatem, morum honestatem, in rebus agendis solertiam, religionis fervorem; quam propter eximiam, quam Apostolicis mandatis tuis semper exhibuit obedientiam, impensosque ab eodem in Sedis Patriarchalis beneficium, Patriarcharumque obsequium, & in procuranda Pontificiarum Tuarum Litterarum executione, labores. Rogamus quoque paternam Tuam clementiam, Pater Beatissime, ut oculos tuos ad Sedis nostrae Patriarchalis favorem benigne convertas: non enim Sanctitatem Tuam latere arbitramur, quantis illa malis ob tyrannicam Infidelium oppressionem hactenus succubuerit. Demum sanctis tuis pedibus iterum oscula defigentes, Deum oramus, ut Beatitudinem Tuam diu incolumem tueatur. Datum apud Anturam die 29. Februarii 1756.

Archiepiscopi & Episcopi.

Philippus Lystrae.
Stephanus Botri.
Gabriel Ptolemaidis.
Joannes Laodiceae.
Germanus Tripolis.
Michael Damasci.
Antonius Arcae.
Josaphat Tyri.
Petrus Paneadis.
Joseph Sidonis.
Joseph Beryti.
Joachim Eden.
Arsenius Tagriti.
Abdalla Cypri.

Aliae praeterea ab iisdem Archiepiscopis & Episcopis Maronitis, necnon a Proceribus Gazeniis, & Habaisseis, in idem argumentum scriptae sunt Epistolae, tum ad Sacram Congregationem de Propaganda Fide, tum ad Eminentissimos ac Reverendissimos Dominos Cardinales Protectores Nationis, & Monachorum Maronitarum: quibus Epistolis Electi Patriarchae Tobiae merita, omnium assensu & plausu, enunciantur.

Totius igitur negotii examine per Sanctitatem suam ad Eminentissimos Patres ejusdem Sacrae Congregationis de Propaganda Fide remisso, in Congregatione Generali habita die 8. Martii, currentis anni, editum est hujusmodi Decretum.

DE-

DECRETUM

Sacræ Congregationis Generalis de Propaganda Fide

Habitæ die 8. Martii 1757.

REferente bon. mem. Nicolao Lercario Archiepiscopo Rhodiensi, Secretario, postulationem ab Episcopis & Clero Maronitarum de more factam R. P. D. Tobiæ Gazeni Archiepiscopi Cypri, viri zelo, doctrina, & prudentia, cæterisque virtutibus plurimum commendati, in Patriarcham Antiochiæ ejusdem Nationis, in locum R. P. D. Simonis Petri Evodii nuper defuncti, necnon procesu eorumdem Episcoporum, Cleri, & Populi Maronitarum, pro supradictæ postulationis admissione, & Patriarchæ confirmatione; Sacra Congregatio censuit, consulendum esse Sanctissimo pro admissione prædictæ postulationis, & confirmatione ejusdem R. P. D. Tobiæ Gazeni in Patriarcham Antiochenum nationis Maronitarum.

Quam Sacræ Congregationis sententiam, Sanctissimo Domino Nostro relatam ab Eminentissimo & Reverendissimo Domino Domino Josepho Cardinali Spinelli Præfecto; in Audientia habita die 18. ejusdem mensis, Sanctitas Sua in omnibus approbavit, & in Consistorio ad ulteriora procedi mandavit. Datum ex Ædibus dictæ Sacræ Congregationis die 19. Mensis & Anni, quibus supra.

N. Antonellus Secretarius.

His præmissis, die 27. Martii, ejusdem anni 1757. indicto de more Secreto Consistorio, postquam in eo Propositiones Ecclesiarum, & alia occurrentia negotia fuerunt absoluta, Sanctissimus Dominus noster de Pallio Latino Patriarchis Orientalibus, quoties illud, positis omnibus necessariis conditionibus, postularent, concedendo, deque Maronitis, eorumque ritibus Latino simillimis, & eximio in Sanctam Sedem obsequio præfatus, quid in Electione tum hujus novi Patriarchæ Tobiæ, tum decessoris ejus Simonis Petri Evodii gestum fuerit, luculentissima hac Allocutione exposuit.

VENERABILES FRATRES.

QUadraginta jam, & ultra, effluxerunt anni, ex quo, suborta controversia, num Patriarchæ Alexandrino Græci ritus indulgeri posset Latinum Pallium, quamtumvis idem opportunis prolatis monumentis comprobaret, se schisma ejurasse, suumque legitimum Procuratorem ad Urbem ablegasset, qui humiles enixasque preces suas ad ipsum Pallium obtinendum afferret, coacta fuit coram sanctæ memoriæ Clemente XI. Prædecessore nostro satis frequens S. R. E. Cardinalium, ac Prælatorum Congregatio, cui Nos quoque interfuimus, & in qua statutum fuit, ut expetitum Latinum Pallium concederetur; Nobisque ipsis contigit, pro Advocati Consistorialis munere, quo tunc fungebamur, ipsam Pallii petitionem in Consistorio exponere [1]: quod magnæ postmodum consolationi Nobis extitit, quum scilicet in manus nostras subinde pervenit vetus decretum, seu resolutio multos ante annos edita [2], per quam ad propositum dubium, an Patriarchis Græci ritus Latinum Pallium esset concedendum, quoties illud, positis omnibus necessariis conditionibus, postularent, affirmative responsum fuit; quæ quidem resolutio ignota tunc erat, quum Patriarchæ Alexandrino facta est Latini Pallii concessio [3].

Ex quo autem Nos nullis nostris meritis ad Summum Pontificatum evecti fuimus, nostris ipsi manibus Patriarchæ Armeniæ minoris, & Ciliciæ, confirmata prius illius Electione, Latinum Pallium imposuimus [4]. Atque id ipsum, in Consistorio semipublico, concedendum, transmittendumque decrevimus Cyrillo Patriarchæ Antiocheno Græcorum Melchitarum, postquam examini subjecta, probataque fuerat illius Electio, ipseque per legitimum ad id constitutum Procuratorem, enixis precibus sibi Latinum Pallium concedi postulaverat [5]. Quod ipsum Latinum Pallium aliis duobus Patriarchis Armeniæ, subsequentibus temporibus, a Nobis ipsis datum est [6].

Quod autem ad Maronitas pertinet, compertum unicuique est, eos uti Azymo, non secus ac utitur Occidentalis Ecclesia, & sacra adhibere indumenta nostris simillima [7]. Nostis præterea, Venerabiles Fratres, Nos olim, ad compescendas dissensiones in eorum Patriarchæ Electione subortas Patriarcham Antiochenum Maronitarum illis constituisse Simonem Petrum Evodium, atque hunc fuisse a Maronitis libentissime exceptum, eidemque subinde concessum a Nobis fuisse Latinum Pallium, pro quo legitimus ipsius Procurator necessariis documentis instructus, in Consistorio institerat [8].

E vivis nuper excessit prememoratus Simon Petrus Evodius: quumque Maronitæ elegerint ipsi successorem, is plane est, qui per suum Ablegatum, opportuna quæque documenta proferentem, Pallium sibi concedi postulat, quemadmodum mox ipsi audietis ex ipsius legitimo Procuratore, quem jam nunc in Consistorium ab eo, cui id munus est, induci mandamus.

Expleta Sanctissimi Allocutione, Aulæ Consistorialis foribus apertis per unum ex D. D. Cæremoniarum Magistris R. P. D. Philippus Maria Pirelli Prælatus Domesticus Pontificius, Signaturæ Justitiæ Auditor, & Sacri Consistorii Advocatus, & R. P. D. Arsenius Heliopolitanus Archiepiscopus, Electi Patriarchæ Tobiæ Procurator, introducti fuere, & e regione Pontificis in Lecto sedentis, flexis genibus, prædictus R. P. D. Pirelli Sacri Consistorii Advocatus Sanctitatem Suam sic allocutus est.

BEATISSIME PATER.

ANtiochena Maronitarum Ecclesia, Sanctitatis Vestræ auctoritate & providentia maximis olim perturbationibus liberata, enixe petit, ut Pallium e B. Petri Corpore sumptum, in quo est plenitudo Pontificalis Officii, nunc tradatur suo nuperrime ele-

1 Vid. Acta Consistorialis, impressa inter Consistoriales Orationes ejusdem Pontificis pag. 139. & seq.

2 Videlicet die 9. Junii 1642.

3 Ut in nostro Opere *De Synodo Diœces. lib.* 13 *cap.* 15 *num.* 19

4 *Cit. lib.* 13. *ejusd. Operis cap.* 15 *sub num.* 18.

5 In nostra Consistoriali Allocutione *die* 3 *Februarii* 1744. & impressa *Tom.* 1 *nostri Bullarii in Append. sub n.* 6.

6 Scilicet in Consistorio habito *die* 23 *Sept.* 1750 & in Consistorio habito *die* 22 *Julii* 1754.

7 Vid. nostra Epistola Encyclica *ad Missionarios per Orientem constitutos, quæ est* 47 *nostri Bullarii Tom.* 4 *num.* 25. 25. & 32.

electo Patriarchæ R. P. Tobiæ Gazenio Archiepiscopo Cypri: quem non minus Gentis Maronitarum merita, quam sua pietas, & probata in Sanctam Sedem fides, & observantia commendant, ut hunc honorem obtineat, quem habuit decessor suus, quemque, uti est eximia Sanctitatis Vestræ in omnes late populos, qui Christiano consentur nomine, digna Pontifice Maximo beneficentia, Orientalis Ecclesiæ Patriarchæ, parum usitato antea exemplo, hoc tempore quinquies impetraverunt.

Ea de re R. P. Arsenius Archiepiscopus Heliopolitanus Procurator ad Urbem missus, demississime rogat, ut religiosissima, quæ nunquam ad partes factiosorum, aut errantium declinavit, Ecclesia, constanti Romanæ Cathedræ judicio, diuturna hujus decoris accessione fruatur; atque id ipsum in genua provolutus, Tobiæ Patriarchæ nomine & verbis, instanter postulat, instantius, & instantissime.

Post hæc Sanctissimus intermissam Allocutionem prosequens, Electionem ipsius Patriarchæ Tobiæ quam libenter, & qua clausula se confirmasse, eidemque optatum Pallium benigne concedere, emissa prius tamen hic in Urbe ab ipsius Procuratore, quam in Monte Libano ab ipsomet Patriarcha Fidei professione totam denique Syrorum Maronitarum nationem, ne unquam obliviscantur sinceram suam adhæsionem Catholicæ Fidei & Sedi Apostolicæ, monendam esse, eisque simul nomine Pontificio Apostolicam Benedictionem impertiendam, ornatissimis hisce verbis exponere dignatus est.

ALLOCUTIO SANCTISSIMI.

Audistis, Venerabiles Fratres, expositam a legitimo Electi Patriarchæ Procuratore, pro Pallio instantiam. Audistis præterea, quibus illa fundamentis innitatur. In Congregatione negociis Propagandæ Fidei præposita, jam expensa fuerunt Electionis validitas, Electi merita, quique peractam Electionem consequutus est, omnium assensus & plausus... De his omnibus ad Nos accuratissime relatum fuit: Nosque exhibitum a Congregatione consilium sequentes, Electionem ipsam libenter confirmavimus. In ipsa Confirmatione clausulam illam prætermisimus, per quam aliæ nonnunquam Electiones validari solent, *etiam quoad substantialia*; quum nihil in ea desideretur ex iis, quæ ad validitatem actus, juxta Orientalem disciplinam, necessaria existimantur; neque vero affirmari pro certo valeat, Occidentalis Ecclesiæ leges, quibus aliquæ inductæ fuerunt substantiales Electionum nullitates, Orientalem quoque Ecclesiam afficere, de qua in ipsis legibus nulla occurrit mentio 9. Quæ quum ita sint, annuentes precibus ab Electi Patriarchæ Procuratore expositis, libenti animo optatum Pallium ipsi concedimus; ita tamen ut idem legitimus Procurator, nomine illius, a quo constitutus est, priusquam ipsi fiat Pallii traditio, Professionem Fidei emittat, juxta formulam ab Urbano VIII. Prædecessore nostro statutam; & id ipsum subinde fiat ab ipsomet Patriarcha: cui impense injungimus, ut suos Maronitas moneat, ne unquam obliviscantur sinceram Nationis suæ adhæsionem Catholicæ Fidei, & Sedi Apostolicæ, quæ tanto eos amore amplexa est, & complectitur; eisdemque simul nostro nomine Apostolicam Benedictionem impertiatur.

9. Vid. citata nostra Epistola Encyclica, quæ est 47. Tom. 4. nostri Bullarii num. 44.

Postquam absolutum est Consistorium, quoniam præmemorati Patriarchæ Tobiæ Procurator R. P. Arsenius Heliopolitanus Archiepiscopus desiderio flagrabat, quo singulari impertito beneficio, Sanctitati Suæ, ejusdem Patriarchæ nomine, gratias saltem privatim, redderet, quum in publico id facere ei non licuerit: ideo post Consistorium voti compos a Pontifice perhumaniter factus, in intimo suo Cubiculo flexis genibus, hanc in modum verba fecit Arabice, quæ deinde Latine a R. P. D. Josepho Simonio Assemano, Bibliothecæ Vaticanæ Præfecto, Sanctissimi Domini Nostri Prælato Domestico, & utriusque Signaturæ Referendario, reddita sunt.

BEATISSIME PATER.

Tot, ac tanta sunt eximiæ Tuæ in Antiochenum Electum meum, atque a Te in hoc Augustissimo Consensu confirmatum Patriarcham Tobiam Petrum Gazenium, benevolentiæ, charitatis, ac benignitatis argumenta, ut fateri ultro compellar, vires mihi non suppetere, quo dignas Sanctitati Tuæ grates rependam. Conabor tamen geminos ipsius Patriarchæ sensus, sinceraisque grati animi significationes pro modulo meo palam contestari. Est enim, Sanctissime Pater, est meus Patriarcha, obsequentissimus Apostolicæ Sedis filius, suæque erga Sanctitatem Tuam obedientiæ signa minime dubia, non verbis tantum, sed illustribus etiam factis, dedit: tum nempe, quum nullam interposuit moram, quin facto a Te judicio de controversa olim Patriarchali dignitate, statim acquiesceret, constitutoque Auctoritate Tua Patriarchæ Simoni Evodio, suo proximo Decessori, sese submitteret. Qua agendi moderatione, quantum virtutis suæ opinio omnibus accreverit, datis ad ipsum humanissimis Litteris, Beatitudo Tua declaravit. Itaque idem ipse, qui jussis Tuis obtemperans, ut teterrimum illud schisma ex duplici in Patriarcham Electione conflatum extingueretur, delata sibi dignitate se confestim abdicavit, facile erit unicuique animo concipere, quam sit in posterum luculentiora erga Sanctam Sedem observantiæ suæ documenta præbiturus, posteaquam & Patriarchalis dignitatis, unanimi Antistitum Maronitarum suffragio collatæ, Confirmatione, & honore Pallii de Corpore Beati Petri sumpti, ipsum honorificentissime cumulasti. Quamobrem sicuti hactenus habuisti, Pontifex Optime Maxime, Ecclesiarumque Orientalium amantissime, ita nunc, & semper habebis Antiochenum Patriarcham Tobiam, & beneficiorum Tuorum gratum memoremque, & Pontificiorum mandatorum observantissimum.



BREVIA
SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

Ad Patriarcham, Archiepiscopos, Episcopos, & Proceres Maronitarum.

I.

Venerabili Fratri Tobiæ Petro Patriarchæ Antiocheno Maronitarum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

ET Venerabilem Fratrem Arsenium Archiepiscopum Heliopolis a Fraternitate Tua ad Nos, atque Apostolicam hanc Sanctam Sedem omnium Ecclesiarum Catholici Orbis Matrem & Magistram ablegatum, & humanissimas literas præclaris tuæ erga Nos observantiæ, & debitæ erga eamdem Sanctam Sedem reverentiæ, obedientiæque documentis insignes Nobis inscriptas, Nobisque a memorato Arsenio Archiepiscopo redditas, ea, qua Prædecessores nostri Romani Pontifices, Nosque ipsi alias prosecuti fueramus, Pontificia benignitate & Apostolica caritate excepimus. Quemadmodum autem Nobis permolestum accidit nuntium, viam nimirum universæ carnis ingressum, &, uti in justo remuneratore supremo Pastorum Principe Jesu Christo sperare decet, ad æterna beatæ stationis in Cœlia tabernacula receptum fuisse el. mem. Simonem, dum in humanis ageret, Patriarcham Antiochenum multis nominibus commendatum; ita ingenti lætitia in Domino exultavimus, quod Tu, Venerabilis Frater, in ipsius locum & Patriarchalem Sedem per unanimem Venerabilium Fratrum Antistitum suffraganeorum concordiam electus, suffectusque fueris. Nobis sane compertum, exploratumque erat, Fraternitatem Tuam Sacerdotalibus, Pastoralibusque virtutibus insignitam, in excolenda Christi Vinea Tibi commissa laudabiliter adlaborare; atque adeo Nobis pro certo pollicemur, Te, Venerabilis Frater, majori dignitate, auctoritate, & honore cumulatum, majori sollicitudine, vigilantia, operaque fore adnixurum, ut istam inclytam Maronitarum Nationem, de qua districtam æterno Judici Jesu Christo rationem reddere debes, Apostolicæ huic Sanctæ Sedi semper addictissimam, & veluti solem inter offusissimas tot errorum tenebras, & caligines lucidius præfulgentem, magis magisque confirmes, illustres, adaugeas, & promoveas. Porro quod ad Electionem tuam a Nobis probandam, confirmandamque, Palliumque de Corpore Sancti Petri Apostolorum Principis sumtum Tibi mittendum, enixis precibus exposcis, Fraternitati Tuæ persuasum esse cupimus, Nos, a gravissima diuturnaque infirmitate sensim per ineffabilem divinæ bonitatis abundantiam convalescentes, ubi Nobis integrum fuit, ne quidquam per Nos moraretur, e lecto Secretum cum Venerabilibus Fratribus nostri S. R. E. Cardinalibus Consistorium habuisse. In hoc itaque Consistorio Electionem tuam approbavimus, & Apostolica auctoritate nostra confirmavimus, Palliumque de more Tibi tradendum mandavimus, prout ex aliis nostris Apostolicis Literis plenius intelliges. Nec dubitamus, quin idem Arsenius Archiepiscopus Ablegatus tuus, a quo & Pallium accipies, de omnibus per Nos in hoc negotio actis gestisque Fraternitatem Tuam susius edoceat. Præterea Fraternitatem Tuam, quam plurimi facimus, magnoque honore prosequimur, & Apostolica caritate in vinculo unitatis complectimur, vehementer rogamus, atque in Domino hortamur, ut nostram imbecillitatem in ferventioribus tuis apud Deum obsecrationibus commendatam habere satagas. Cæterum, Venerabilis Frater, bono animo esto, prædica verbum, insta opportune, importune, argue, obsecra, increpa in omni patientia & doctrina, vigila, in omnibus labora, opus fac Evangelistæ, ministerium tuum imple, certa bonum certamen Fidei, apprehende vitam æternam cum corona justitiæ, quam repositam digne laborantibus in Cælo reddet Tibi quoque Dominus in illa die justus Judex. Nos interim ad prosperi successus, divinique præsidii auspicium, & studiosæ nostræ at Fraternitati Tuæ, universæque Maronitarum Nationi, cum opportuna sese dederit occasio, gratificandum voluntatis pignus, Apostolicam Benedictionem uberrima cum cœlestium charismatum copia conjunctam, Tibi, Venerabilis Frater, eidemque Maronitarum Nationi tuæ, peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXX. Aprilis MDCCLVII. Pontificatus Nostri Anno Decimoseptimo.

Cajetanus Amatus.

II.

Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis Patriarchatus Antiocheni Nationis Maronitarum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

NOn possumus sane satis aptis verbis explicare, Venerabiles Fratres, & dolorem, quo affecti fumus ob interitum clar. mem. Simonis, dum viveret, Patriarchæ vestri Antiocheni meritis laudibus nominandi, & ingentem Pontificii cordis nostri lætitiam inde conceptam, quod Fraternitates Vestræ tanta cum animorum alacritate & consensione, tantaque cum celeritate & sollicitudine, ne quidquam detrimenti interea temporis viduata Pastore suo Patriarchalis Sedes Antiochena pateretur, legitime & canonice eligere, & in Patriarcham vestrum con-

conſtituere ſtudueritis Venerabilem Fratrem Tobiam Petrum Cypri Archiepiſcopum. Nos autem, ſtatim atque fauſtum de Electione hujuſmodi nuntium ad Nos perlatum fuit per humaniſſimas & ipſius Tobiæ Petri electi, conſtitutique Patriarchæ, & Fraternitatum Veſtrarum, ac dilectorum filiorum Procerum Maronitarum literas, Supremo Paſtorum Principi Jesu Christo, cujus vices in terris plane immerentes gerimus, immortales agere gratias non omiſimus. Nulla igitur graviſſimæ, diuturnæque infirmitatis noſtræ ratione habita, lecto etiam decumbentes, Secretum cum Venerabilibus Fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus Conſiſtorium habere voluimus, ut quamcitiſſime peragerentur de more omnia, quæ ad Electionem hujuſmodi Apoſtolica auctoritate approbandam, confirmandamque, & ad Pallium de Corpore S. Petri Apoſtolorum Principis ſumtum laudato Tobiæ Petro Patriarchæ veſtro mittendum, tradendumque, ſemper ſervata fuere. Quamobrem Vos, Venerabiles Fratres, de hiſce per Nos actis certiores facientes, Vobiſcum ex animo gratulamur; atque inſimul bonorum omnium largitorem Deum, qui dat affluenter omne donum optimum, & ad æternam animarum ſalutem ſemper profuturum, ſupplices exoramus, ut Fraternitates Veſtras nova virtute induat ex alto, quo de virtute in virtutem creſcatis in Templo Sancto Dei, & magis magiſque ſatagatis vigilare, cuſtodire, ac per viam mandatorum Dei ducere populos paſtorali curæ veſtræ commiſſos. Hinc profecto factum fore in Domino confidimus, ut conſentanea virtutibus laboribuſque veſtris merces tribuatur a juſto remuneratore Deo. Interea hujus voti noſtri auſpicem, & Pontificiæ noſtræ erga Fraternitates Veſtras benevolentiæ teſtem eſſe cupimus Apoſtolicam Benedictionem, in populos quoque veſtræ curæ creditos redundaturam, quam Vobis, Venerabiles Fratres, peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die XXX. Aprilis MDCCLVII. Pontificatus Noſtri Anno Decimoſeptimo.

Cajetanus Amatus.

III.

Dilectis Filiis Proceribus Maronitis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

QUam præclaram de veſtra omniſque inclytæ Maronitarum Nationis Catholica ſinceraque Fide, & conſtanti Apoſtolicæ huic Sanctæ Sedi adhæſione opinionem Prædeceſſores noſtri Romani Pontifices, Noſque ipſi ſemper habuimus, magis magiſque confirmaverunt humaniſſimæ veſtræ literæ, quas una inſimul cum literis Venerabilium Fratrum tum Tobiæ Petri Archiepiſc. Cypri in Patriarcham Antiochenum veſtrum electi, tum cæterorum Nationis veſtræ Antiſtitum conjunctas ad Nos attulit Venerabilis item Frater Arſenius Archiepiſcopus Heliopolis. Per ipſas ſane literas veſtras explicare ſtuduiſtis, & filialem veſtram erga Nos, & Apoſtolicam hanc Sanctam Sedem obſervantiam, reverentiamque, & Electionem de eodem Tobia Petro in Patriarcham unanimi memoratorum Antiſtitum conſenſu, Vobiſque plaudentibus factam. Nos autem Vobis omniumque ſtudiis benigne annuentes, nihil omiſimus, quod ad hujuſmodi negotium Apoſtolica auctoritate noſtra peragendum, conficiendumque requirebatur. Quamobrem hoc unum ſupereſt, ut Vobis, Dilecti Filii, quos paterna Pontificiaque caritate complectimur, ab Omnipotenti Deo bonorum largitore uberrimam cæleſtium chariſmatum copiam apprecemur; atque veſtram pietatem, religionemque meritis laudibus celebremus. Interim, Dilecti Filii, Vobis Apoſtolicam Benedictionem, perenne noſtræ erga Vos præcipuæ benevolentiæ, dilectioniſque teſtimonium, peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die XXX. Aprilis MDCCLVII. Pontificatus Noſtri Anno Decimoſeptimo.

Cajetanus Amatus.

APPENDIX ALTERA
TOMI QUARTI
In qua Continuatio Constitutionum, Epistolarum, &c. Benedicti XIV. usque ad ejus obitum.

APPENDIX ALTERA
AD TOMUM IV.

LETTERA DELLA SANTITA' DI NOSTRO SIGNORE BENEDETTO PAPA XIV. Al Monsignor Ignazio Reali primo Maestro delle Cerimonie Pontificie, sopra il celebrare la Messa sedendo.

Dilecto Filio Magistro Ignatio Reali Apostolicarum Ceremoniarum præfecto.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili salutem & Apostolicam Benedictionem.

NELL'Estate dell'anno prossimo passato 1756. incominciammo a provare nella nostra complessione naturale varj pregiudizj e danni, cagionati in parte dalla grave età in cui ci ritroviamo, ed in parte dalle incessanti fatiche intraprese, e sopportate dai primi anni della nostra gioventù fino all'ultima nostra vecchiaja. Conforme suol accadere, il nostro male non fu tanto grave nel suo principio; per lo che credemmo di non esentarci dal consecrare in Vescovo di Capo d'Istria Monsignor Carlo Camucio, funzione da lei, come nostro Maestro di Cerimonie, molto bene diretta, e sopra la quale fu da Noi sotto il giorno 20. d'Ottobre 1756. scritta una Lettera al Prelato che dovea consecrarsi, la quale fu anche data alle stampe, che è ancora inscritta nel IV. tomo del nostro Bollario, che quanto prima sarà pubblicato colle stampe, ed è in ordine la LXIV.

II. Il male che dal suo principio non diede tutta l'apprensione, nell'andare avanti fece progressi non ordinarj, imperocchè ne' mesi susseguenti fummo due volte comunicati per Viatico; due volte ricevemmo l'Estrema Unzione; e due volte, giusta il lodevole costume de' Pontefici Romani, facemmo la Professione della Fede. Dopo tutti questi gravissimi pericoli è piaciuto al Signore Iddio di metterci nello stato presente, in cui ci ritroviamo, ed in cui abbiamo la testa libera, come per misericordia dell'Altissimo abbiamo sempre avuta nel furore del male; diamo del continuo udienza a chi la chiede: ammettiamo del continuo all'udienza i nostri Ministri: diamo loro le opportune providenze ne' bisogni che ci espongono; faciamo il Concistoro ne' giorni ne' quali s'intima, ad esso interveniamo, come pure alla Congregazione del S. Officio, che si tiene avanti di Noi una volta la settimana: dettiamo secondo il solito agli amanuensi quanto occorre e fa di bisogno, e qualche volta ancora visitiamo le Basiliche, e le Chiese di Roma, senza però escire dalla sedia a mano, in cui sedendo partimmo dal Palazzo Apostolico, e ci facemmo portare alle predette Basiliche, e Chiese.

III. La Consecrazione di Monsignor Vescovo di Capo d'Istria fu fatta da Noi nel

EPISTOLA SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI BENEDICTI PAPÆ XIV. ad Reverendissimum Dominum Ignatium Realem primum Pontificiarum Ceremoniarum Magistrum de celebratione Missæ a sedente.

Dilecto Filio Magistro Ignatio Reali Apostolicarum Ceremoniarum præfecto.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Filii salutem & Apostolicam Benedictionem.

ÆSTAS anni 1756. proxime præteriti variis corporis afflictationibus Nos oppressit, quas ætas nostra gravis admodum, atque non intermissi a prima juventute labores progignere videbantur. Morbi initium, prout fieri assolet, leviorem vim exserebat; hinc a Nobis ipsis Episcopatus Ordine insigniendum esse reputavimus Reverendissimum Dominum Carolum Camucium Justinopolis, sive Aegida Antistitem, cui rei perficiendæ Tu utpote primas Ceremoniarum Magister opportuna quæque disposuisti, & de qua Nos die 20. Octobris 1756. epistolam dedimus ad Præsulem ordinandum, quam typis impressam quartus Bullarii nostri Tomus propediem lucem publicam visurus numero LXIV. exhibebit.

II. Malum, quod in suo exortu levius videbatur, progressu suo exasperatum est haud mediocriter; insequentibus quippe mensibus bis morientium viatico muniti, bis extremum inuncti; & bis pariter, juxta Romanorum Pontificum probatum morem fidem sumus professi. E gravissimis hisce discriminibus erutos Domini benignitas in eam nos constituit corporis habitudinem, qualis nunc est, quæque intelligentiæ facultatem adeo Nobis non eripuit, minuitve, ut divino beneficio eam in ipso augescentis morbi furore conservaremus immotam: Exteris non minus, quam publicarum rerum curam gerentibus nos alloquendi facultatem concedimus, opportuna mandata singulis imponentes: Interfuimus Consessui, quem Consistorium dicunt, & S. Officii congregationi semel in hebdomade sub nostro obtutu haberi solitæ: Scriptorum calamus pro exigentia, & more quæ occurrunt necessaria excipit: Basilicas quoque Romanæ Urbis invisimus quandoque, nusquam tamen e sede gestatoria, qua sustinemur descendentes.

III. Dies erat 27. Octobris Divis Simoni, & Judæ Apostolis sacra, & Justinopolitani

Antistitis consecratione celebrata, ex qua Sacris amplius operati non fuimus; pedibus nulla ratione Nos sustinere valentibus; diebus vero, quibus alioqui Sacra facere consueveramus, sacram Eucharistiam recepimus sedentes, aut sedentis, in modum lecto incubantes, neque sub id temporis Missam a Nobis celebrari posse sperabamus, quod Medici spem Nobis fecissent mitigata æstatis beneficio aere omissa interea compensatum iri. Verum nihilo firmiores effecti temporis illa vicissitudine etiam annua, videbatur per reliquam vitam omnem pedum juvamine, & spe simul augusta mysteria celebrandi excidisse, jamque huic necessitati lubentes obtemperabamus. Id porro solum est reliquum, at disquiramus, semperne Sacra Communione simus reficiendi, aut vero Missa sit celebranda sedentibus?

IV. Labentes Nos huic necessitati cessisse diximus; neque enim a DEO sive vitam, sive infirmitatis ablationem petivimus, Sanctissimæ ejus voluntati omni cordis plenitudine, & sinceritate subjecti, certi, Ipsum & animæ nostræ, & Ecclesiæ, & Sedis Apostolicæ curam habiturum, concesso etiam aliquo vitæ spatio. Diximus præterea tempus adesse, quo determinandum esset, pergendumne in consueta hucusque Sacræ Eucharistiæ sumptione, an vero Missa esset celebranda sedentibus. Cum vero Salomon Prov. cap. 3. hortetur: ne innitaris prudentiæ tuæ, *quæ eadem verba in decretali* ne innitaris, de constitutionibus *laudata sic illustrat Jansenius in Proverbia:* vetat niti suæ prudentiæ, quod est sic illi fidere, quasi illa sufficiat ad directionem actuum nostrorum, & provisionem rerum necessariarum. *Similiter Salazar in eumdem Proverbiorum locum num. 26. cum S. Joan. Chrysostomo observat, hac lege teneri etiam senes quantumcumque rerum experientia præditos, & quocunque prudentiæ baculo suffultos:* Baculus, inquit Chrysostomus, senectutis sustentatio est. Quapropter dixerim, eo spectasse Salomonem, ut his verbis suadeat, sapientiæ, vel prudentiæ propriæ non inniti. Nam, si qui possent certo propriis consiliis, & prudentiæ fidere, maxime senes, & grandævi, propter experimentum, & canos. Ait ergo: ne prudentiæ, quasi baculo, innitaris: id est, etiamsi ad senectam perveneris, cum opus est baculo, ne tunc quidem tua prudentia, quasi baculo utaris. *Hinc est, quod Nos adductis in utramque partem argumentis sive pro sumenda alterius Communione, sive pro celebranda Missa sedendo militantibus, statuimus hanc nostram lucubrationem variorum pietate, & doctrina conspicuorum virorum trutinationi committere, ut secundum illorum judicia, quæ agenda sint, constituamus. Æneas* Syl-

giorno 28. di Ottobre dell' anno passato, giorno dedicato alla commemorazione dei SS. Simone, e Giuda: e da quel giorno fino al giorno presente non abbiamo mai celebrata la Messa: non essendo possibile, che a Noi riesca lo stare in piedi. Abbiamo però sempre ricevuta la sacra Eucaristia in quei giorni, nei quali secondo il solito avressimo celebrata la Messa, se non fossimo stati impediti; e la Comunione è stata ricevuta da Noi o sedenti in una sedia, o per lo più stando nel letto, e stando in esso a sedere: nè in questo tempo abbiamo mai pensato a celebrare la Messa, per la speranza dataci dai Professori, che, venuta nell' estate la stagione calda, avressimo pel benefizio d'essa riacquistato ciò che avevamo perduto. Ma nulla avendo conseguito, ed essendo restati inabili come prima, ed avendo già esperimentate tutte le stagioni nel decorso d' un anno; ci sembra d' aver avuta la sentenza, da Noi ben volentieri accettata, di dover nel rimanente di nostra vita esser impediti, come ora siamo, e non potere per conseguenza reggerci in veruna maniera su i piedi: Per lo che è necessario il vedere, che partito dobbiamo prendere; cioè, se dobbiamo continuare ricevendo la santa Comunione; o se dobbiamo procurare di celebrare la Messa stando a sedere.

IV. Si è detto, aver Noi ben volentieri accettata la sentenza; non avendo mai pregato Dio nella nostra grave malattia di vivere, o di guarire dal male. Ci siamo sempre con pienezza, e sincerità di cuore rimessi in tutto e per tutto nella sua santissima volontà, ben sicuri, che non si sarebbe scordato dell' anima nostra; nè tampoco del governo della Chiesa; e di questa S. Sede Apostolica, quando la sua Divina volontà fosse stata, che dovessimo anche per qualche tempo sopravvivere. Si è detto, esser venuto il tempo di dover risolvere, se dobbiamo continuare ricevendo l'Eucaristia, come abbiamo fatto sin ora, o pure dire la santa Messa sedendo. Ma, perchè Salomone *nel cap. 3. de' Proverbj* dice = *Ne innitaris prudentiæ tuæ* = parole ancora, che si leggono nella Decretale *Ne innitaris, de Constitutionibus*; e Giansenio *sopra i Proverbj* così soggiugne = *Vetat niti suæ prudentiæ, quod est sic illi fidere, quasi illa sufficiat ad directionem actuum nostrorum; & provisionem rerum necessariarum* = ed il Salazar *sopra il detto testo de' Proverbj al num. 26.* osserva con S. Gio: Grisostomo, che a questa legge sono ancora sottoposti i vecchj, non ostante la lunga esperienza degli affari, e che abbiano un bastone, a cui si possano appoggiare = *Baculus, inquit Chrysostomus, senectutis sustentatio est. Quapropter dixerim, eo spectasse Salomonem, ut his verbis suadeat, sapientiæ, vel prudentiæ propriæ non inniti. Nam, si qui possent certo propriis consiliis & prudentiæ fidere, maxime senes, & grandævi, propter experimentum, & canos. Ait ergo: ne prudentiæ, quasi baculo, innitaris: id est, etiamsi ad senectam perveneris, cum opus est baculo, ne tunc quidem tua prudentia quasi baculo utaris* = quindi è, che dopo aver Noi dedotte in questa Lettera per l' una, e l' al-

tra

tra parte le ragioni che possono assistere o al proseguira la Comunione, come insino ad ora si è fatto, o al celebrare la Messa sedendo, siamo risoluti di confidare queste nostre fatiche a varj uomini da bene, e dotti, per prendere poi risoluzione, dopo aver intaso il loro consiglio. Il Cardinal Enea Silvio Piccolomini, che dipoi, fatto Papa, prese il nome di Pio II. nella sua celebre Lettera scritta a Martino Mayer Cancelliere dell' Arcivescovo di Magonza, e stampata ne' Comentarj dell' edizione di Roma del 1584. espone la necessità che ha il Papa di prandere consiglio, colle seguenti parole: *Papa etsi doctus, & sapiens est, non tamen tam verbo suo sapit, quam consilio assistentium, & deciperetur forsitan aliquando, nisi astarent viri sapientes qui multa noscant.* Questo è un grande avvertimento per Noi, che non siamo nè dotti, nè sapienti, e che abbiamo alle mani un affare, che non è affare d' altri, ma nostro, ed in cui senza il lume dell' altrui consiglio l' amor proprio potrebbe far travedere.

RIFLESSIONI

Sopra il proseguire a ricevere la Comunione, come si è fatto sino ad ora, lasciando il celebrare la Messa sedendo.

V. Per camminare con ordine, esporremo in primo luogo quanto risguarda il continuare la santa Comunione nel modo fin' ora praticato, lasciando di celebrare la Messa sedendo; per far poscia passaggio all' altra parte, in cui si ammette la celebrazione della Messa sedendo, lasciando da parte il costume di ricever sempre la sacra Comunione, come sin ora si è fatto.

VI. L' Angelico Dottore S. Tommaso 2. 2. *quest. 93. art. 1. Ad secundum* insegna, che avanti il tempo della Legge i giusti pel mezzo d' un interiore instinto erano istrutti del modo d' onorare Iddio, a cui poscia gli altri aderivano; *Ante tempus Legis justi per interiorem instinctum instruebantur de modo colendi Deum, quos alii sequebantur*: e che poi nelle Legge furono stabiliti i precetti esteriori, de' quali resterono gli uomini a sufficienza istrutti, ed obbligati all' adempimento d' essi: *Postmodum vero exterioribus praeceptis*, prosiegue S. Tommaso, *circa hoc homines sunt instructi, quae praeterire pestiferum est.*

VII. Terminata poi l' osservanza della Legge Mosaica, e l' obbligo di adempirla per la venuta di Cristo, e fattosi luogo al Vangelo, benchè non ogni rito spettante all' amministrazione de' Sagramenti, ed alla Messa, sia stato istituito dagli Apostoli, ma molti e molti siano stati istituiti dalla Chiesa, ciò non toglie, che questi pure debbano adempirsi ed osservarsi. Il Suarez *nel tom. 3. in 3. part. D. Thom. quaest. 83. art. 5. disput. 84. sect. 1.* dopo aver portato le parole dell' Apostolo S. Paolo *nella 1. ad Corinthios 14. Omnia secundum ordinem fiant in vobis*: dice, essere stata la Chiesa necessitata a costituire ne' sacri riti spettanti all' amministrazione de' Sagramenti, ed alla celebrazione della Messa, un ordine

dine

Sylvius Piccolomineus, postea Pius II. in Pontificia dignitate dictus, in epistola ad Martinum Mayer Moguntinensis Archiepiscopi Cancellarium data, & in ipsius Commentariis Romae 1584. edita necessitatem exponit, quo Pontifex alios consulere tenetur. Papa etsi doctus, & sapiens est, non tamen tam verbo suo sapit, quam consilio assistentium; & deciperetur forsitan aliquando, nisi astarent viri sapientes qui multa noscant. *Magno nobis documento, qui nec sapientia, nec doctrina praecellimus, in negotio praesertim Nos ipsos concernente, in quo amor proprius Nos insigniter posset decipere absque aliorum prudenti consilio.*

COMMENTATIO,

Satiusne sit, sacram Communionem recipere, more hactenus a Pontifice servato, an Missam celebrare sedendo.

V. Ut ordinatim procedamus, exponemus primo loco, quae recipiendam porro Communionem concernunt, omissa celebratione Missae a sedente perficienda, inde gradum facturi ad partem alteram, quae Communionis loco Missam a sedente celebrari permittit.

VI. Docet S. Thomas 2. 2. quaest. 93. art. 1. Ad secundum: *justos ante legem interiori quopiam instinctu didicisse modum DEUM colendi, quem alii quoque fuerint imitati:* ante tempus Legis justi per interiorem instinctum instruebantur de modo colendi Deum, quos alii sequebantur: *Per Legem vero postmodum inducta fuisse praecepta externa, quibus ad ea perficienda, & instruebantur, & adstringebantur homines*: postmodum vero exterioribus praeceptis, *pergit Angelicus Doctor*, circa hoc homines sunt instructi, quae praeterire pestiferum est.

VII. Abrogata postmodum per Christi adventum Mosaica Legis observantia, & Evangelio promulgato, non quidem omnes ritus ad Sacramentorum administrationem, Missaeque celebrationem pertinentes ab Apostolis fuere instituti, sed eorum plerique ab Ecclesia praescripti; quod tamen minime evincit, quin omnes ad amussim sint observandi. Suarez Tom. 3. in 3. part. D. Thomae quaest. 83. art. 5. disput. 84. sect. 1. post relata S. Pauli Apostoli verba 1. ad Corinth. 14. omnia secundum ordinem fiant in vobis: *inquit, adactam fuisse Ecclesiam ad constituendum ordinem stabilem circa res etiam minutissimas spectantes ad ritum administrandi Sacramenta, & Missae celebrandae*: & ideo oportet in his omnibus,

etiam

etiam minutissimis, certum ordinem ab Ecclesia constitui: *si namque cujusque arbitratui id fuisset relictum*, multa indecora; & imprudenter fierent: *quid quod eadem apud omnes rituum ratio & Ecclesiæ unitatem commendet, & intentam Pastorum sollicitudinem?* Hæc uniformitas, quæ in his omnibus servatur, ad splendorem officii Ecclesiastici spectat, & unitatem Ecclesiæ commendat, & Pastorum ejus curam, ac sollicitudinem.

VIII. Jam vero ut ad materia nobis propositæ fundum mittamus bolidem; Generales regulæ, rubricas dicunt, Romani Missalis Tit. 17. *vetant sessionem in Missis privatis, quam tamen concedunt in solemnibus, dum* Kyrie, Gloria, *&* Credo *a Choro decantatur.* *Tridentinum vero Concilium* Sess. 7. de Sacramentis in genere cap. 13. *omnem quantulamcumque mutationem rituum prohibet, & S. Pii V. Bulla Missali præfixa rubricarum observationem exigit omnimodam. Ex quibus perspicuum videtur, quod, si quis alio modo, quam sedendo celebrare missam nequeat, Communione* Laicorum more *contentus a celebratione abstinere teneatur.*

IX. Quid vero, si quis ad sedentariæ Missæ celebrationem dispensetur? Verum, cum Rubricæ sessionem prohibeant, videtur illa irreverentiam continere, quæ dispensationis remedio non tollitur, Theophilus Raynaudus in opere inscripto: Sacrum Christianum Acathistum, seu sessionis expers. *Tom.6. pag.* 498. *§. 4. & seqq. dilucide illam irreverentiam docet. Extat quoque opusculum S. Petri Damiani, numero* 39. *editionis anni* 1743. *in quo Episcopum Bisantinum hortatur ad arcendum a sua Diœcesi* opprobrium ignominiosæ sessionis. *In Decreto etiam Gratiani gemini hanc in rem Canones adducuntur* 57. *videlicet, &* 68. *de Consecrat. dist.* 1. *primus ita habet:* Nullus Episcopus, Presbyter, aut Diaconus ad Missarum solennia celebranda præsumat cum baculo introire. *Alter vero ita sonat;* Apostolica auctoritate mandamus, dum sancta Evangelia in Ecclesia recitantur, ut Sacerdotes, & ceteri omnes præsentes, non sedentes, sed venerabiliter curvi in conspectu Evangelii stantes, Dominica verba intente audiant, & fideliter adorent.

X. Neque sermo Nobis est de dispensatione ad celebrandam Missam a sedente, qui tamen Canonem stans absolvat, quod alias concessum scimus, sed agitur de integra Missa sedendo celebranda, cujus exemplum haud extare dicitur. Pasqualigus de Sacrificio novæ Legis *Tom.* 1. *quæst.* 227. *quærit:* An sacerdos dum celebrat, sedere possit? *atque negative resolvens propter obstantem irreverentiam, ad Pontificiam dispensationem deflectens quæstionem, ait, illam non oportere concedi ad integram Missam; convenientius fore, si Sacerdos ob pedum debilitatem integram Missam absolvere nequeat,* inter-

dine fisso anche nelle cose più minute: *Et ideo oportet in his omnibus, etiam minutissimis, certum ordinem ab Ecclesiam constitui*: riflettendo, che, se le cose si fossero lasciate all' arbitrio di ciascheduno, *multa indecore & imprudenter fierent*: e che l' uniformità nelle predette cose serva per lodare l' unità della Chiesa, e la cura e sollecitudine de' Pastori: *Hæc uniformitas, quæ in his omnibus servatur, ad splendorem officii Ecclesiastici spectat, & unitatem Ecclesiæ commendat, & Pastorum ejus curam ac sollicitudinem.*

VIII. E però, venendo al caso nostro, se nelle Rubriche generali del Messale Romano *al tit.* 17. non si ammette il sedere nella Messa privata, ma bensì nella Messa solenne, quando si cantano dal Coro il *Kyrie*, la *Gloria*, ed il *Credo*, se quanto ivi è prescritto, deve esattamente eseguirsi esclusa qualsisia mutazione, secondo la disposizione del sacro Concilio di Trento *alla sess. 7. de Sacramenti in genere cap.* 13. e la Bolla di S. Pio V. prefissa al Messale, in cui si comanda un' esatta osservanza di quanto è prescritto nelle sopraddette Rubriche; sembra restar chiara la conseguenza, che non essendo permesso il sedere nella Messa privata, chi senza sedere non la può celebrare, dee contentarsi di ricevere la sacra Comunione *more laicorum*, lasciando di celebrarla.

IX. Ben vediamo, che si può replicare, che l' argomento prova, non doversi celebrare la Messa senza l' opportuna dispensa, non escludendo il celebrarla colla dispensa. Ma subentra la replica; ed è, che il celebrare la Messa sedendo, quando la Rubrica non lo permette, è una specie di disprezzo, che non può levarsi pel mezzo della dispensa. Teofilo Raynaudo nella sua Opera intitolata *Sacrum Christianum Acathistum, seu sessionis expers*, *al tom. 6. pag.* 498. §. 4. *e seg.* pone in chiaro il sopraddetto disprezzo. Evvi pure un Opuscolo di S. Pier Damiano: che *è il* 39. *al tom.* 3. *della stampa del* 1743. in cui persuade el Vescovo Bisuntino, che dalla sua Diocesi tenga lontano *opprobrium ignominiosæ sessionis*. E nel Decreto di Graziano sono registrati due Canoni, *il* 57. ed *il* 68. *de Consecratione dist.* 1. nel primo de' quali così si legge: *Nullus Episcopus, Presbyter, aut Diaconus ad solemnia Missarum celebranda præsumat cum baculo introire*: e nel secondo si ritrovano queste altre parole: *Apostolica auctoritate mandamus, dum sancta Evangelia in Ecclesia recitantur, ut Sacerdotes, & cæteri omnes præsentes, non sedentes, sed venerabiliter curvi in conspectu Evangelii stantes, Dominica verba intente audiant, & fideliter adorent.*

X. Tanto più che ora non si parla d' una dispensa di celebrare la Messa sedendo, stando però in piedi in tutto il tempo del Canone, come altre volte è stato concesso; ma di celebrare la Messa intera stando a sedere; e così ancora nel tempo del Canone, della qual dispensa si dice non ritrovarsi esempio. Il Pasqualigo *de Sacrificio novæ Legis tom.* 1. *quæst.* 227. propone la questione, *An Sacerdos, dum celebrat, sedere possit*: e dopo aver risposto di nò pel motivo dell' irriverenza, parlando in ultimo della dispensa Papale: dice, che non sarebbe convenieo-

niente il concederla, quando la dispensa dovesse comprendere tutta intera la Messa; ma cha piuttosto sarebbe cosa praticabile, se, non potendo il Sacerdote stare in piedi tutto il tempo del Canone, interrompesse la Messa, e andasse a sedere, prendendo in quella maniera il necessario riposo: *Satius esset, quod potius interrumperet Missam, & sedens quiesceret ad recuperandas vires, quam sedendo celebraret*: il che Noi abbiamo veduto praticare da un uomo dotto e da bene, che era Inquisitore di Perugia, a che non poteva stare in piedi tutto il tempo dal Canone, come dovava fare, a tenore della dispensa, per la gran debolezza, a cui ara sottoposto.

XI. Sappiamo, parere superfino a taluno quanto fin ora si è detto contra il celebrare la Messa sedendo, a parsicolarmanta quando il sedere comprande ancora il tempo del Canone; poichè derivando la proibizione del sedere nel detto tempo dal jus positivo, e non dalla Legge Divina, o oaturale, ed essendo il Romano Pontefice superiore al jus positivo, può con ogni facilità derogare ad esso, a per conseguenza concedere di poter sedere celebrando la Messa o fuori del tempo del Canona, o anche nel tempo del medesimo.

XII. Ma chi la discorre così, non ha presenti que' casi, ne' quali il Romano Pontefice non concede dispensa, ancorchè, concedendola, non deroghi, che al jus positivo, nè offenda il Jus Divino, o naturale.

XIII. Si controverte fra i Teologi, se sia proibito dal Jus Divino, o naturale, o pure dal solo jus positivo il matrimonio tra fratello e sorella; e S. Tommaso, il Gonzalez, il Pontio, il Paritio, l'Aversa riducono la proibizione al solo jus positivo: e ciò non ostante, non si ritrova esempio di verun Pontefice Romano, che abbia ammesse le suppliche del fratello che voleva maritarsi colla sorella: essendo falsi gli esempj, che dagl'inimici della Santa Sede si portano per la concessione della dispensa; ed essendo solamente vero quello d' Arrigo VIII. Re d' Inghilterra, che avendo con gran premura domandato al Pontefice Clemente VII. che il Duca di Richemont suo figlio bastardo potessa maritarsi con Maria figlia legittima di lui a della Regina Caterina, abbe una pronta repulsa; ed essendo pur vero l' altro esempio del Conte d' Armagnae, che si maritò colla sorella col mezzo d' una dispensa, ma falsa, di Calisto III. che sempre ricusò di concederla. Vedasi il tutto pienamente riferito a comprovato dal Rigaoti, che volentieri nominiamo, per essere stato da Noi trattato *in minoribus* con amicizia, e confidenza, e stima del suo valore, e sua virtuose fatiche. Vedasi il citato Riganti *ne' Commenti sopra la Regola 49. di Cancellaria dal num. 13. sino a tutto il num. 17.*

XIV. Il matrimonio in primo grado di affinità in lioea retta non è proibito, che pel jus positivo, ed il Silvio, celebre Teologo, sostiene, che, concorrendovi causa di gran rilievo, può il Romano Pontefice concedere la dispensa fra patrigno, e figliastra: ma insino ad ora non si è ritrovato Papa,

che

intermisso tantisper continuo ordine, sedendo vires resumat. Satius esset, quod potius interrumperet Missam, & sedens quiesceret ad recuperandas vires, quam sedendo celebraret. *Id quod fieri vidimus ab homine pio, & docto Inquisitore Perusino, qui juxta tenorem obtentæ dispensationis omne absolvendo Canoni tempus explere stando non poterat, pedibus officium suum denegantibus.*

XI. Superflua forte videbuntur hactenus adducta contra Missam sedentariam, præsertim si de Canone pariter serma instituatur; cum sessionis prohibitia non a Lege Natura, aut DEI, sed positiva solummodo inducta sit: Pontifex autem Romanus omni positivo jure sit superior, facillime eidem derogando veniam facere poterit Missam omnem, ipsumque adeo Canonem sedendo absolvendi.

XII. At vero meminisse oportet, esse casus nullo aut natura, aut Divino jure prohibitos, in quibus tamen Pontifex neutiquam dispensare consuevit, quamvis soli positiva Legi derogaturus

XIII. Non convenit inter Theologos, an matrimonium inter fratrem & sororem, jure naturali, Divino; vel humano prohibeatur: Certe S. Thomas, Gonzalez, Pontias, Parisius, & Aversa solam juris positivi prohibitionem agnoscunt; neque tamen ullo probata testimonio evincitur, a quopiam Pontifice admissae fuisse preces fratris, & sororis matrimonii vinculo invicem ligari petentium: quæ enim a Sancta Sedis hostibus proferuntur exempla, falsa sunt. Institit equidem Henricus VIII. Angliæ Rex vehementer apud Clementem VII. ut spurio ipsius filio Duci Richemundensi ducere liceret Mariam e legitima Henrici, & Catharinæ thoro prognatam, repulsam vero tulit illico; similiter dispensatia illa, cujus obtentu Dux Armeniacensis Sorori suæ nupserat, subreptitia omnino erat, cum Calixtus III. constanter eam concedere recusaverit. Hæc uberius relata, & comprobata reperies apud Rigantium in Reg. 49. Cancellariæ a num. 13. ad 17. Nosque viri hujus mentionem honorificam eo facimus libentius, quod nostram, dum in minoribus essemus constituti, amicitiam pecaliarem singularibus animi dotibus, & utilissimo illarum usu sibi vendicaverit.

XIV. Matrimonium in primo affinitatis gradu linea recta jure tantum positivo interdicitur, asseritque Silvius magni nominis Theologus, Pontificem dispensare posse cum vitrico, & privigna; ad hunc vero diem Pontificum nullus extitit, qui ex causa etiam gravissima dispensaverit in primo affinitatis gradu lineæ

re-

recta, *prout ostensum a Nobis est lib.* 9. *de* Synodo Diœcesana *cap.* 13. *num.* 4. *edit. noviss.*

XV. Impedimentum criminis *secuta etiam conjugis occisione a positivo jure est stabilitum, quod patet ex Hebraica Lege matrimonium post copulam, & conjugis occisionem irritum non agnoscente: atque Ipsi probe meminimus, rejectam esse a Tribunali S. Officii,* cui in minoribus *a consiliis eramus, petitionem Judei cujusdam* criminis *impedimentum Hebræorum matrimoniis opponere volentis, si post conjugis occisionem fuissent contracta. Sane nemo Davidis cum Bethsabea matrimonium irritum credidit, quanquam adulterium præcesserit, & Uriæ interfectio. Cum itaque matrimonium ejusmodi jure solum positivo prohibeatur, adeo difficulter dispensatio concedenda nec fuisset, nec esset, concurrente præsertim causa legitima, si generalis illa regula subsisteret, facile dispensari in prohibitis jure tantum positivo: neque tamen exemplo ullo constat, Pontificem dispensasse in impedimento hujusmodi publico. Videantur quæ hanc in rem congessit Miglioruccius* in Institutionibus Canonicis *ad lib.* 2. *tit.* 14. *in explicationibus ad num.* 9, & 10. ubi conjugis occisio secuta sit, nunquam dispensatur, non quia Pontifex non possit: *si impedimentum sit occultum, Major Pœnitentiarius dispensat in matrimoniis tum contractis, tum contrahendis pro foro interno, commisso adulterio, sed* neutro machinante; *Verum si impedimentum oriatur ex adulterio,* utroque vel altero machinante, *sitque occultum, habet quidem Major Pœnitentiarius facultatem dispensandi,* raro tamen, *& semper pro foro tantum interno, his quoque servatis, ut gravis concurrat necessitas, aut grave immineat periculum, & casu in plena Congregatione, aut Pœnitentiariæ signatura proposito. Videatur Constitutio nostra XCV.* Pastor bonus *Tom.* 1. *nostri Bullarii* §. 44.

XVI. Hactenus in medium allata abunde commonstrant non temere pro regula statuendum, quod prohibitis Lege solum positiva, non vero, naturali vel Divina, derogandi plena & non circumscripta sit Pontifici Romano libertas: imo exemplis adductis illud adjungi potest de Missa sedentaria una cum Canone celebranda: namque Missæ hujus oppugnator concessionis similis memoriam haud extare contendit.

XVII. Neque dictis obest, quod dispensationis ejusmodi denegatio impediat magnum bonum, ædificationem nimirum populi ex Episco-

pi

che abbia concessa anche con causa di gran rilievo dispensa in primo grado d'affinità di linea retta; come Noi abbiamo dimostrato *nel nostro lib.* 9. *de Synodo Diœcesana* dell'ultima edizione *al cap.* 13. *num.* 4.

XV. L'impedimento *criminis*, ancor quando sia seguita l'uccisione del conjuge, è impedimento di jus positivo. Ciò si vede nella Legge Ebrea, che non riconosce nullità di matrimonio, ancorchè sia preceduta la copula coll'uccisione del conjuge: e Noi ci ricordiamo, essersi nel Tribunale del S. Officio, quando *in minoribus* n'eravamo Consultore, rigettata l'istanza d'un Giudice Ebreo, che voleva introdurre l'impedimento *criminis* ne' matrimonj che si facevano fra gli Ebrei, quando v'era stata l'uccisione del conjuge, essendo troppo chiaro il fatto di Davide, il di cui matrimonio con Bersabea si ebbe per valido, ancorchè prima avesse colla medesima commesso adulterio, e macchinato nella morte di Uria di lei marito. Essendo la proibizione del matrimonio nel caso predetto di jus positivo, se fosse vera la regola generale della facilità di dispensare, quando la proibizione discende unicamente dal jus positivo, non vi dovrebbe essere stata, nè tampoco essere oggidì tanta difficoltà di dispensare, concorrendo causa legittima: e pure *non v'è esempio*, che da verun Romano Pontefice sia stata concessa simile dispensa, quando il fatto sia pubblico. Vedasi quanto in questo proposito è radunato dal Migliorucci *nelle sue Istituzioni Canoniche al lib.* 2. *tit.* 14. *nelle Spiegazioni al num.* 9. *e* 10. *Ubi conjugis occisio secuta sit, nunquam dispensatur, non quia Pontifex non possit*: e quanto al caso, che l'impedimento sia occulto, il Maggior Penitenziere concede la dispensa tanto ne' matrimonj contratti, quanto in quelli che debbono contrarsi, pel foro interno, se l'adulterio è seguito *neutro machinante*; ma, se l'impedimento nasce dall'adulterio, *utroque, vel altero machinante*, essendo occulto l'impedimento, il Maggior Penitenziere ha la facoltà di dispensare, *raro tamen*, e sempre pel detto foro interno, e concorrendo una grave necessità, o sia qualche imminente pericolo, ma dopo aver proposto il caso nella piena Congregazione, o sia Segnatura della Penitenzieria. Vedasi la nostra Costituzione XCV. che incominicia *Pastor bonus*, *nel tom.* 1. *del nostro Bollario, al* §. 44.

XVI. I sopraddetti esempj pienamente comprovano, non doversi correre alla cieca, e stabilire per regola, che, quando una cosa non è, che proibita dal jus positivo, e non dal jus naturale, o Divino, sia in piena libertà del Romano Pontefice usare il diritto di derogarvi: anzi agli esempj poc'anzi riferiti può aggiungersi ancor quello del celebrare sedendo in tutto il tempo della Messa, e così anche nel tempo del Canone; giacchè, per quanto dice chi è contrario alla celebrazione della Messa nel modo predetto, non si trova esempio di simile concessione.

XVII. Nè a quanto si è esposto, può in veruna maniera ostare, se mai si replicasse, impedirsi un gran bene, se non si concede

la

la detta dispensa: sì perchè, consistendo il bene nell'edificazione che dà il Vescovo celebrando la Messa in quella maniera che può, questo gran bene non avrebbe luogo, ogni volta che si concedesse la dispensa; inserendosi in simili dispense, ed anche in quella di poter celebrare sedendo, purchè nel tempo del Canone si stia in piedi, la clausula, che la Messa si celebri in Oratorj privati, per non cagionare ammirazione e bisbiglio nel popolo: sì perchè, quando, prescindendo dal motivo poc'anzi addotto, si potesse l'accennato bene ottenere, non sembra doversi conseguire con introdurre nella Chiesa un esempio nuovo; potendo il Vescovo soddisfare alla sua divozione comunicandosi *more laicorum*; e potendo soddisfare alle Messe che deve offerire pel popolo, commettendo ad altri il celebrarle in sua vece.

XVIII. E' un gran bene, che un povero ammalato, che chiede il santissimo Viatico, lo riceva: è un gran bene, che il Sacerdote glielo amministri. Ma, se non si ritrova almeno una candela per celebrare la Messa, o se mancano gl'indumenti sacri, essendo partito, senza prevedere il caso, chi li tiene sotto chiave, che ha seco portata, nè l'ammalato riceve il Viatico, nè il Sacerdote glielo amministra: ma s'insinua all'ammalato il contentarsi del desiderio, che ha avuto, ed ha, di ricevere *in re* il Sagramento, bastandogli in questo caso il riceverlo *in spe*; ed al Sacerdote si dice pure, che si contenti della prontezza che aveva di celebrare la Messa per poter amministrare all'ammalato il Viatico; non essendo permesso pel bene di conferire il Viatico all'ammalato, il celebrare la Messa o senza i lumi, o senza i sacri indumenti, secondo la più vera opinione, della quale da Noi si è parlato *nel nostro Trattato della S. Messa al tom. 2. sez. 2. cap. 1. §. 3. dell'edizione Italiana*, e *nell'edizione Latina alla sez. 2. num. 52.*

pi celebratione, qualicumque demum valeret modo, peracta, proventuram; namque ædificatio illa neutiquam obtinetur, cum dispensationes istæ celebrandi sedendo, excepto tempore Canonis, clausulam contineant, ut Missa in privato Oratorio celebretur ad evitandam populi mirationem; atque cum bonum illud obtineri possit; præscindendo a motivo præmissa, non videtur illius consecutio quærenda novitatis hujus in Ecclesiam intrusione; Episcopi siquidem pietas nutriri potest per Communionem more Laicorum *sumptam, qui autem pro populo sacrificium offerat, substituere sibi potest Sacerdotem alium.*

XVIII. Magnum beneficium est, si infirmo, quod petiis Sacrum Viaticum a Sacerdote porrigatur: Verum si nequidem una habeatur candela, si vestes sacræ desint; si alio profectus esset Sacerdos casum haud prævidens, clavesque tabernaculi secum ferens; tum enim vero infirmus Viatici Sacri munimine carebit quidem, docebitur tamen sufficere desiderium, & Sacramenti perceptionem in spe, cum nequiverit recipere in re: Similiter, & in Sacerdote sufficiet prompta ministrandi infirmo Viaticum voluntas, cum Missæ celebratio absque luminibus aut sacris indumentis licita non sit, nequidem pro ministrando Viatico, juxta probatiorem opinionem, quæ de adlum est in nostro Tractatu de Ss. Missa Tom. 2. Sect. 2. cap. 1. §. 3. edit. Ital. Sect. 2. num. 52 edit. Latina.

RIFLESSIONI

Sopra il celebrare la Messa sedendo anche nel tempo del Canone, senza esser astretto di sempre ricevere la sacra Comunione, come la ricevono i Laici.

XIX. Chi crede, esser ben fatto il concedere la dispensa di celebrare la Messa anche sedendo nel tempo del Canone, per la gran debolezza in cui si ritrova il celebrante, e per la quale senza pericolo di gravi sconcerti non può stare in piedi nel tempo del Canone, premette, non essare il sedere nel tempo delle Divine preci, cosa indecente o piena d'obbrobrio. Negli Atti Apostolici al *cap.* 2. si legge, che lo Spirito Santo discese sopra gli Apostoli che sedevano nel cenacolo: *Et replevit totam domum, ubi erant sedentes.* Onde il Cardinale Gaetano così scrive *sopra gli Atti degli Apostoli* commentando il detto testo: *Non horreo sessionem corporalem, cum nihil indecens inducat*: ed il Navarro *nel Manuale de Oratione al cap.* 4. *num.*

COMMENTATIO

De celebratione Missæ etiam sub Canone a sedente, quin obligetur Sacerdos stare non valens ad recipiendam semper Communionem more Laicorum.

XIX. Asserens bene concedi licentiam, ut Sacerdos debilitate pressus sedendo Missam, ipsumque adeo Canonem absolvere possit, contendit, sessionem inter Divinas preces nec indecentem esse, nec approbria plenam. In Actis Apostolorum cap. 2. legimus, Divinum Spiritum descendisse super Apostolos in cœnacula sedentes: & replevit totam domum, ubi erant sedentes. *Ideoque Cardinalis Cajetanus in Acta Apostolorum ita commentatur:* non horreo sessionem corporalem, cum nihil indecens inducat: *additque Navarrus in Manuali de Oratione cap. 4. num. 12. situm corporis sedentarium non esse incongruum orantibus. Admittit quidem sedentariæ Missæ Patronus, indecens esse Missam celebrari a sedente; attamen causa legitima concurrente, puta pedum debilitate,*

nequidem Canonem stando perficiendum permittente, sufficiens motivum haberi ad concedendam sessionem per totam Missam, non quidem singulis, sed spectabilioribus, e Clero propter dignitatem suam Ecclesiasticam, multoque magis Episcopis ad celebrationem ex munere suo adstrictis. S. Petrus Damianus aversabatur vehementer sessionem in precibus, sub finem tamen prælaudati opusculi cap. 4. pag. 336. hæc addit: Nemo sedeat, nisi corporis eum valetudo compellat. *Nec pacatior sessionis in orando osor Theophilus Raynaudus, loc. cit. pag. 503. col. 1. ita habet:* Quis sedere coram Deo audeat iojussu ejus? at abest Dei nutus, vel jussum de sibi assidendo, si absit ægritudo corporis sessionem deposcens; ea enim corporis imbecillitas Divinæ indulgentiæ ad sedendum concessæ tessera est ex natura rei. *Cumque in Canone 131. Concilii Aquisgranensis legamus:* Nec cum baculis in Choro, exceptis debilibus, sed religiosissime illis standum, & psallendum est. *Eruditus Pater Haeftenus in doctis suis disquisitionibus monasticis Lib. 7. disquis. 1. pag. 705. ita Canonem explicat:* Quod autem debilibus hic legimus baculum indulgeri, ceteris negari, id factum eo modo, quo de Zebina scribit Theodoretus in Philoth. cap. 24. postquam autem non permittebat senectus, ut citra molestiam stare posset assidue, sustentaculum ei præstabat baculus, cui innixus Dominum & laudabat & orabat.

XX. Et sane, si media omnia adhibentur, ut Sacerdos ad Missæ celebrationem ineptus effectus, dispensationis remedio ad eam celebrandam reddatur idoneus; si conatus omnis intenditur, ut auferantur impedimenta Laicos a Sacramentorum perceptione arcentia; mirari nemo debet, si non solum aliquibus pedum debilitate laborantibus concedatur facultas Missæ sedentaria Canone excepto; sed si dignioribus Ecclesiæ Ministris Episcopis præsertim eadem pedum infirmitate oppressis permittatur sessio sub ipso quoque Canone, & Consecratione.

XXI. Si Parochus, aut Sacerdos alius videndi facultate privatus non sit, licentia ei conceditur celebrandi in festis solemnioribus, & duplicibus Missam votivam de Beatissima Virgine, diebus autem ferialibus Missam Defunctorum; multa vero clausulæ huic concessioni adji-

num. 13. soggiugne, che il predetto sito del corpo non è incogruo per quelli che pregano. Passando poi oltre, chi è parziale della dispensa, ammette, che da ciò deriva l'esser cosa mal fatta e condannata, che chi celebra la Messa, stia a sedere; ma soggiugne, che, concorrendo una causa legittima, qual è quella della debolezza del corpo, questa tal debolezza, che non permette lo stare in piedi, ancorchè lo stare in piedi si restringa al tempo del Canone, deve aversi per una causa bastante e legittima per accordare la dispensa di celebrare, sedendo, tutta la Messa, non ad ognuno, ma a quei rispettabili Sacerdoti, che per le dignità che ottengono, fanno una gran figura nella Chiesa, e molto più ai Vescovi, che per debito del loro ministero sono obbligati a celebrarla. S. Pier Damiano, che come poc'anzi si è avvertito, fu capitale nemico del sedere nelle preci, *nel fine del citato Opuscolo al cap. 4. pag. 336.* così sogiugne *Nemo sedeat, nisi corporis eum valetudo compellat.* E Teofilo Raynaudo, inimico del sedere nelle sacre preci al pari di S. Pier Damiano, *nel luogo citato pag. 503. col. 1.* così scrive: *Quis sedere coram Deo audeat injussu ejus? At adest Dei nutus, vel jussum de sibi assidendo, si absit ægritudo corporis sessionem deposcens; ea enim corporis imbecillitas, Divinæ indulgentiæ ad sedendum concessæ tessera est ex natura rei.* E leggendosi *nel Canone* 131. del Concilio Aquisgranense: *Nec cum baculis in Choro, exceptis debilibus, sed religiosissime illis standum, & psallendum est* = l'erudito Padre Haefteno *nelle sue dotte Disquisizioni Monastiche lib. 7. disquisit. 1. pag. 705.* così lo spiega e commenta: *Quod autem debilibus hic legimus baculum indulgeri, cæteris negari, id factum eo modo, quo de Zebina scribit Theodoretus in Philoth. cap. 24. Postquam autem non permittebat senectus, ut citra molestiam stare posset assidue, sustentaculum ei præstabat baculus, cui innixus Dominum & laudabat & orabat.*

XX. E per vero dire, se, inabilitandosi qualche Sacerdote a poter celebrare la Messa, si prendono tutte le misure per concedergli la dispensa di poterla celebrare, non ostante il difetto in cui è incorso, se si fa quanto si può, acciò i laici, e gli altri non restino senza ricevere i Sagramenti, superando colle diligenze ed i mezzi termini le difficoltà, che ad essi impediscono di riceverli; non deve a chi si sia parer cosa strana, se oltre il concedere a chi non può per lungo tempo stare in piedi, il celebrare la Messa sedendo, eccettuato il tempo del Canone, si conceda ai Personaggi qualificati per le dignità Ecclesiastiche, che hanno nella Chiesa, e molto più ai Vescovi, che non possono stare in piedi nel tempo del Canone, il celebrare sedendo sempre, e così anche nel tempo del Canone, e della Consecrazione.

XXI. Quando il Parroco, o il Sacerdote non è affatto cieco, se gli concede licenza di celebrare ne' giorni festivi, e doppj la Messa votiva della Beatissima Vergine, e ne' giorni feriali la Messa da morto; ma con molte clausule, e particolarmente con quella, che

che *non sit omnino cæcus*, *nec recitet memoriter*; ordioando al Vescovo, che, diventando affatto cieco, gli neghi la licenza di celebrare. Ma, se si tratta d'un Sacerdote diventato affatto cieco, questa malattia, che gli sopravviene dopo ricevuto l'Ordine Sacerdotale, non lo priva dell'Ordine, ma dell'esecuzione dello stesso in ciò che appartiene alla consecrazione dell'Eucaristia, ma noo agli altri uffizj che non richiedooo la vista, come sarebbe il confessare, o il predicare; conforme molto bene riflette S. Tommaso *nella* 3. *part. quæst.* 82. *art.* 10. *Ad tertium*. Non mancavano esempj di dispense date a' Vescovi ciechi di poter celebrare la Messa: leggendosi nell' Aimonio *negli Atti del Concilio Tricassino dell'anno* 878. appresso il Cardinale Baronio, ed appresso Natale Alessandro, che il Pontefice Giovanni VIII. accordò nel detto Concilio ad istanza de' Vescovi ad Incmaro Vescovo di Laon, cieco, nipote d'Incmaro Remense, il celebrare la Messa; ed attestando il Soto *in* 4. *Sent. dist.* 9. *quæst.* 1. *art.* 2. di aver veduto nel Concilio di Trento un Vescovo cieco, che celebrava quotidianamente la Messa colla dispensa del Papa. Ma nel tempo che *in minoribus* eravamo Segretario dalla Congregazione del Concilio, dopo essere stata ben discussa ed esaminata la materia, dopo essersi veduti gli Autori più gravi, allegati da Noi nel foglio, che in quell'occasione pubblicammo, e che si ritrova stampato *nel tom.* 4. *del Tesoro delle Risolazioni della detta Congregazione pag.* 101. *e seg. dell'elezione d'Urbino*, fu concessa ad un degno Paroco Fiorentino affatto cieco, al di cui favore concorrevano varie rilevanti circostanze, la grazia di poter celebrare la Messa coll'assistenza d'oo altro Sacerdote, essendo stata proposta la causa ai 2. di Agosto del 1727. e risoluta nel giorno 23. dello stesso mese ed anno. Nè mancano altri simili esempj di concessioni di dispense fatte dipoi.

XXII. Noo si può celebrare la Messa col capo coperto. I Canoni che ciò vietano, sono da Noi allegati *nella nostra notificazione* 14. *del tom.* 2. che è *la* 34. *nell. edizione Latina*, *al* §. 4. il che pure vien comprovato da Noi *nel nostro tom.* 1. *della Santa Messa alla sez.* 1. *cap.* 4. §. 2. *dell'edizione Italiana*, ed *alla sez.* 1. *num.* 53. *dell'edizione Latina*; essendo, oltre gli altri Canoni, letterale quello che iocomincia *Nullus Episcopus*, *de Consecrat. dist.* 1. le di cui parole sooo le seguenti: *Nullus Episcopus*, *Presbyter*, *aut Diaconus*, *ad solemnia Missarum celebranda præsumat cum baculo introire*, *aut velato capite Altario Dei assistere*. E, ciò che siasi di quello che raccoota il Vasquez *nel tom.* 3. *sopra la* 3. *part. disput.* 232. *cap.* 4. che nella Pollonia i Sacerdoti aoche Regolari dicono la Messa nel tempo d'inveroo tenendo il capo coperto sino alla consecrazione, è introdotta l'usaoza di concedere il celebrare la Messa col capo coperto, tenendolo però scoperto nel tempo del Canone, e della Consecrazione, quando vi concorra l'attestazione de' Medici della necessità in coi si trova il Sacerdote di tener coperta la testa celebrando la Messa per non recar pregiudizio

adjiciuntur, *illa præsertim*, *ut* non sit omnino cæcus, nec recitet memoriter; *injungiturque Episcopis*, *ut si omnino cæcus reddatur*, *omni celebrandi facultate privetur*. *Atque si Sacerdos cæcus efficiatur post susceptum Presbyteratus ordinem*, *hic illum defectus non ordine ipso*, *sed ordinis executione privat*, *& quidem tantum quoad confectionem Eucharistiæ*, *non item quoad alias functiones visum non exigentes*, *qualis esset confessionis auditio*, *prædicatio &c. prout optime observat S. Thomas* 3. *part. quæst.* 82. *art.* 10. *ad* 3. *Non vero desunt exempla concessæ cæcis Episcopis licentiæ Missam celebrandi*. *Aimonius sane refert in Actis Concilii Tricassini anno* 878. *habiti apud Baronium*, *& Natalem Alexandrum*, *Joannem VIII. in eodem Concilio ad instantiam Episcoporum Hincmaro Laudunensi cæco*, *nepoti Hincmari Rhemensis facultatem Sacris operandi fuisse elargitum*. *Soto quoque in* 4. *Sentent. dist.* 9. *quæst.* 1. *art.* 2. *testatur visum a se in Concilio Tridentino Episcopum cæcum ex Pontificis dispensatione quotidie celebrantem*. *Cum Nos* in minoribus *munere fungeremur Secretarii Congregationis Concilii*, *mature discussa materia*, *excussisque Auctoribus allegatis a Nobis*, *in folio desuper confecto*, *& tom.* 4. *Thesaur. Resolut. Congreg. pag.* 101. *& seqq. edit. Urbinat. Parocho Florentino cæco omnino*, *sed magnorum meritorum intuitu circumstantiarum variarum in ejus favorem concurrentium licentia concessa est Missam celebrandi sub assistentia alterius Sacerdotis*; *causa hæc proposita est* 2. *Augusti* 1727. *& ejusdem anni*, *mensisque die* 23. *terminata*. *Neque recentiora desunt exempla similium concessionum*.

XXII. Non est celebranda Missa operto capite. *Canones id probibentes adducti a nobis sunt* in Notificatione 14. Tom. 2. quæ 34. est Latinæ editionis §. 4 *idemque evincimus* Tom. 1. de Sacrificio Missæ Sect. 1. cap. 4. §. 2. edit. Ital. Latinæ vero Sect. 1. n. 53. *Inter alios vero Canones ad litteram id habet Can.* Nullus Episcopus de Consecrat. dist. 1. Nullus Episcopus, Presbyter, aut Diaconus, ad solemnia Missarum celebranda præsumat cum baculo introire, aut velato capite Altario Dei assistere. *Quidquid autem sit de eo*, *quod Vasquez Tom.* 3. *in* 3. *part. Disput.* 232. *cap.* 4. *refert*, *in Polonia Sacerdotes etiam Regulares in hyeme operto capite Missam dicere usque ad Consecrationem*; *consuevit dari licentia capite operto Missam legendi excepto Canone*, *si testentur Medici ex capitis nudatione sanitatis periculum imminere*. *Paulus V. concessisse legitur in aliquibus Orientis Ecclesiis Missas integras una cum Canone operto capite celebrari*, *cum iis in regionibus inurbana habeatur capitis denudatio*. *Raymundus cit. Tom.* 6. *pag.* 499. *col.* 2. *& Henaus Tom.* 2. *de Sacrificio disput.* 27. *sect.* 2. *num.* 10. *admittunt*, *operto capite Missam*, *& Canonem dici posse*, *si alias timeatur saluti Sacerdotis*,

in regionibus præsertim frigidis. Idcoque Navarrus lib. 3. de celebrat. Missarum, Consil. 7. num. 5. edit. Venet. 1621. hæc adfert: Non desinunt Sacramenta Divina reverenter tractari, eo quod ex justa causa, & necessitate vitandi frigoris, vel doloris capitis, pileolo aliquo honesto caput tegatur. *Concordat Salmero Tom. 14. in ep. 1. ad Corinth. cap. 11. disput. 18. pag. 144. edit. Colon. 1614. & Henaus cit. sect. 2. num. 20. ita cum Arriaga concludit*; Non est censendum, Deum malle omitti Sacrificium, aut quod graviter Sacerdotes de salute periclitentur, quam quod habeant tecta capita; cum hoc ipsum, quod extra necessitatem esset irreverentia, desinat esse talis in similibus casibus. *Præterea Sacerdotibus vetitum est deferre fictitia capillitia, prout liquet, ex documentis a Nobis congestis in Tractatu* de Synodo Diœcesana *edit. noviss. lib. 11. cap. 9. maximeque ea prohibitio se extendit ad celebrationem Missæ, attamen per speciem aliquam tolerantiæ, ut Clericis concedatur etiam Missam celebrare sic coopertis, dummodo corona, seu tonsura clericalis aperta semper maneat.*

XXIII. Agendum jam est de modis excogitatis, quibus facilior redditur Laicis Sacramentorum perceptio, non obstantibus quibusdam difficultatibus. Notum cuique est, celebratam olim in mari Missam, quæ sicca dicebatur, quæque probibita est; nunc autem facultas conceditur Missæ vera celebrandæ, si tamen navis secura sit, remota a littore, mare tranquillum, & præter Sacerdotem celebrantem adsit Presbyter, aut Diaconus alius, qui exurgente forte quopiam motu calicis effusionem prævertat: singula videri possunt Tom. 2. de Sacrificio Missæ Sect. 2. cap. 1. §. 3. pag. 256. edit. Ital. Latinæ vero Sect. 2. num. 49. & seqq. Atque ne prolixior sit oratio, indicare sufficiet, modum quoque adinventum esse ministrandi Sacram Eucharistiam infirmo, consecratam particulam deglutire non valenti, nec minus peste laboranti, quin Sacerdos ministrans eam contrahendi periculum subeat; quoad primum videatur in Tract. de Sacrificio Missæ Tom. 2. Sect. 2. cap. 6. §. 4. edit. Ital. & Sect. 2. num. 170. edit. Latinæ. Secundum habetur in Tractatu de Synodo Diœcesana edit. noviss. lib. 13. cap. 19. num. 21. & seqq. Ex quibus omnibus confirmantur superius dicta, nimirum si omni ratione prospectum est Sacerdotibus simplicibus celebrare non valentibus: ut possint nihilominus Sacris operari: si omni possibili

alla sua salute. E del Pontefice Paolo V. si legge, che in alcune Chiese Orientali concesse il celebrare la Messa col capo coperto anche nel tempo del Canone, e della Consecrazione; riputandosi in quelle regioni cosa incivile il tenere il capo scoperto. E il Raynaudo *nel cit. tom. 6. pag. 499. col.* 2. e l'Henao *nel tom. 2. de Sacrificio disput. 27. sez. 2. num.* 10. *e num.* 20. ammettono il tenere il capo coperto anche nel tempo del Canone, e della Consecrazione, pel timore del detrimento della salute, a cui sarebbero sottoposti i Sacerdoti che dicono la Messa ne' paesi soggetti al gran freddo, ancorchè lo tenessero scoperto nel solo tempo del Canone, e della Consecrazione. Onde il Navarro nel *lib. 3. de celebrat. Missar. consil. 7. num. 5. dell' edizione Veneta del* 1621. così la discorre: *Non desinunt Sacramenta Divina reverenter tractari, eo quod ex justa causa & necessitate vitandi frigoris, vel doloris capitis pileolo aliquo honesto caput tegatur.* Concorda il Salmerone *al tom.* 14. *nell'epist.* 1. *ad Corint. cap.* 11. *disput.* 18. *pag.* 144. *della stampa di Colonia del* 1614. E l'Henao *nella cit. sez. 2. num.* 20. così conchiude coll'Arriaga *disput. 55. sez. 4. num. 19. Non est censendum, Deum malle omitti Sacrificium, aut quod graviter Sacerdotes de salute periclitentur, quam quod habeant tecta capita; cum hoc ipsum, quod extra necessitatem esset irreverentia, desinat esse talis in similibus casibus.* In oltre è proibito agli Ecclesiastici il portare la parrucca, come può vedersi ne' monumenti da Noi raccolti nel nostro Trattato *de Synodo Diœcesana* dell'ultima stampa *al lib.* 11. *cap.* 9. e molto più l'andare con essa all'Altare, e celebrare con essa la Messa: e, ciò non ostante, si è introdotta una specie di tolleranza a prò di quelli che hanno la licenza di portare la parrucca, di portarla anche all'Altare celebrando la Messa, purchè sempre resti scoperta la corona Clericale.

XXIII. Succede il discorrere delle facilità ritrovate, acciò i laici, non ostanti le difficoltà che s'incontrano, possano ricevere i Sagramenti: E' noto ad ognuno, che, sebbene una volta in mare celebravasi unicamente la Messa, detta secca, che poi fu proibita, oggidì si concede il privilegio della celebrazione della Messa vera, acciò i laici e gli altri, che sono nella nave, non restino senz'assistere al Divin Sagrificio, quando però la nave, sia sicura, sia molto lontana dal lido, il mare sia tranquillo, ed oltre il Celebrante, vi sia un altro Sacerdote, o Diacono, il quale sia pronto ad accorrere colla mano, nel caso che insorgesse qualche moto, per cui potesse temersi, che il Calice si rovesciasse; come può il tutto vedersi *nel nostro tom.* 2. *della Santa Messa sez. 2. cap. 1. §. 3. pag. 256. dell'edizione Italiana, e nell'edizione Latina sez. 2. num. 49. e seg.* E per non dilungarci di soverchio accenneremo, non essersi tralasciato di pensare al modo, con cui può amministrarsi il Sagramento dell'Eucaristia all'ammalato che non può inghiottire la sacra Particola, ed ancora al modo d'amministrare il Sagramento dell'Eucaristia agli appestati, senza che il Sacerdote, che l'amministra,

ſtra, contragga la peſte come, quanto al primo capo, può vederſi nel noſtro Trattato *della Santa Meſſa al tom. 2. ſez. 2. cap. 6. §. 4. dell' edizione Italiana*, ed *alla ſez. 2. num. 170. dell' edizione Latina*, e quanto al ſecondo capo del noſtro Trattato *de Synodo Diœceſana* dell'ultima ſtampa *al lib. 13 cap. 19. num. 21. e ſeg.* Per le quali coſe tutte ripiglia vigore quanto poc'anzi ſi è detto, che eſſendoſi penſato a dare ogni poſſibile ajuto ai ſemplici Sacerdoti inabilitati a celebrare la Meſſa, acciò la poſſano celebrare, ed ai laici impediti a ricever i Sagramenti, acciò li poſſano ricevere, non debbaſi poi con tanti ſcrupoli e ſottigliezze procurar d'impedire ai Perſonaggi coſtituiti nelle più ſublimi dignità Eccleſiaſtiche, e molto più ai Veſcovi che non poſſono reggerſi ſu i piedi, il celebrare la Meſſa ſedendo in tutto il tempo della celebrazione, eſſendo particolarmente uffizio del Veſcovo l'offerire a Dio il Sagrifizio della Meſſa pel popolo alla ſua cura commeſſo, ed anche per sè ſteſſo.

XXIV. Ecco le parole di S. Paolo *nell' epiſtola agli Ebrei al cap. 5. verſ. 1. e ſeg. Omnis namque Pontifex ex hominibus aſſumptus, pro hominibus conſtituitur in iis quæ ſunt ad Deum, ut offerat dona, & ſacrificia pro peccatis: qui condolere poſſit iis, qui ignorant & errant: quoniam & ipſe circumdatus eſt infirmitate: & propterea debet quemadmodum pro populo, ita etiam & pro ſemetipſo offerre pro peccatis*: e *nel cap. 8. della ſteſſa lettera al verſ. 3. Omnis enim Pontifex ad offerendum munera, & hoſtias conſtituitur*. Per lo che Giovanni Gagneo *ſopra il detto capitolo 5.* dopo un lungo diſcorſo così conchiude: *Munus ergo aſſumpti Pontificis eſt orare, & pro ſuis ac pro populi delictis ſacrificia offerre, & agnoſcere ſe peccatorem, atque ita populi peccatis condolere*. E col Gagneo concordano Guglielmo Eſtio, il Salmerone, e Cornelio a Lapide *ne' Commenti ſopra il cit. cap. 5.* non meritando d'eſſer valutata la rifleſſione addotta di ſopra, che, dovendoſi celebrare dal Veſcovo ſedente la Meſſa, non in Chieſa, ma nell'Oratorio privato, per non recar maraviglia al popolo che la vedeſſe celebrare nel modo predetto, ceſſa il fine della predetta celebrazione, che è l'edificazione del popolo; imperocchè non è l'edificazione del popolo la cauſa principale della celebrazione della Meſſa, ma è l'offerire il Sagrifizio per eſſo, il che ſi fa celebrando anche la Meſſa nell'Oratorio: oltre di che il popolo che ſta intento alle operazioni del Veſcovo, ſapendo, che il Veſcovo celebra la Meſſa in quella maniera che può, dee reſtar edificato del proprio Paſtore, e non ſcandalizzato; tanto più, quando ſa, che così celebra, avendo ottenuta dal Papa la diſpenſa.

XXV. Tutto va bene, diraſſi; ma a buon conto non ſi ritrova eſempio, che di diſpenſe conceſſe anche ai Veſcovi di celebrare la Meſſa ſedendo, ma non nel tempo del Canone, e della Conſecrazione; nè ſi ritrova eſempio di diſpenſe di celebrare la Meſſa ſedendo in tutto il tempo della celebrazione che è il punto della preſente indagine. Scorrendo la ſacra antichità, ritrovaſi, che S. Lu-

ſibili modo Laicis Sacramenta miniſtrantur, non debent accumulari, ſcrupuli & ſubtilitates ad arcendos Presbyteros in dignitatibus Eccleſiaſticis conſtitutos, & Epiſcopos præſertim a celebranda Miſſa ſedentaria, ſi debilitate pedum laborent: cum præcipuum Epiſcoporum officium ſit; offerre Deo ſacrificium pro populo curæ ſuæ concredito, & pro ſe ipſo.

XXIV. Id ſane diſertis verbis docet S. Paulus Epiſt. ad Hebr. cap. 5. verſ. 1. & ſeqq. Omnis namque Pontif. ex hominibus aſſumptus, pro hominibus conſtituitur in iis, quæ ſunt ad Deum, ut offerat dona, & ſacrificia pro peccatis, qui condolere poſſit iis, qui ignorant, & errant: quoniam & ipſe circumdatus eſt infirmitate: & propterea debet, quemadmodum pro populo, ita etiam & pro ſemetipſo offerre pro peccatis: *& in ejuſdem epiſt. cap. 8. verſ. 3.* Omnis enim Pontifiex ad offerendum munera, & hoſtias conſtituitur. *Inde poſt prolixum ſermonem in idem caput 5. concludit Joannes Gagneus:* Munus ergo aſſumti Pontificis eſt orare, & pro ſuis, & pro populi delictia ſacrificia offerre, & agnoſcere ſe peccatorem, atque ita populi peccatis condolere. *Gagneo aſſentiuntur Guilelmus Eſtius, Salmero, & Cornelius a Lapide in Commentariis in citatum caput 5. Neque regerenda hic eſt ſuperius allata objectio, ceſſare motivum ædificandi populum per celebrationem, cum hæc perfici nequeat a ſedente niſi in Capella, aut Oratorio privato ad evitandam populi admirationem; neque enim populi ædificatio princeps cauſa celebrandi eſt, ſed oblatio ſacrificii pro populo, quæ obtinetur æque per celebrationem in Oratorio. Præterea populus videns Epiſcopum ſuum celebrare, quo poteſt, modo, ſciensque ſedentem celebrare ex conceſſione Pontificia, tantum abeſt, ut offendatur, quin potius ædificetur.*

XXV. Bene omnia haberent, inquis, ſi prout exempla habentur conceſſa Epiſcopis licentia, ſedendo Miſſam celebrandi, illa ad Canonem quoque, adeoque ad totam, & integram Miſſam ſe extenderet; in hoc enim cardo rei vertitur. Antiquitatis ſacra monumenta evolventi occurrit S. Lucianus Martyr, qui in perſecutione Maximiani fidelium eodem ſecum carcere detentorum deſiderio Sacro Miſſæ Sacrifi- cio

cio assistendi facturus satis, ipso Epiphaniæ festo die in terram extensus & pectore tanquam ara usus Sacris est operatus, prout videre est in Actis apud Bollandistas Tom. 1. Januarii pag. 361. n. 14. Theodoretus Cyri Episcopus in gratiam Sancti Eremicolæ, qui Missæ nunquam interfuerat, allatis in ipsius tugurium sacris vasis, manibus Diaconorum pro altari usus Sacram confecit Eucharistiam, prout ipsemet refert in Philotheo cap. 20. Uranius in epistola de obitu Paulini *apud Bollandistas Tom. 4. Junii pag. 198. num. 2. testatur, quod cum ad decumbentem S. Paulinum Nolanum Episcopum alii duo Præsules inviserent, ægrotus licet cum illis Missam celebraverit erecta prope lectum ara:* Et quasi profecturus ad Dominum, jubet, sibi ante lectulum suum sacra ministeria exhiberi: scilicet ut una cum Sanctis Episcopis oblato sacrificio, animam suam Domino commendaret: *quod & factum indicatur num.* 3. Et cum hæc omnia Sanctus Episcopus læto, ac perfecto ordine celebrasset. *Neque, quod aliqui contendunt, illa Uranii verba de perceptione Sacræ Eucharistiæ, non item de celebratione Missæ intelligenda sunt, huic enim suffragantur Tillemontius Tom. 14. in Actis S. Paulini art. 52. pag. 139. edit. Venet. doctissimusque Pater Magister Orsi Magister Sacri Palatii Apostolici Tom. 12. Hist. Eccles. lib. 28. num. 76. pag. 375.*

XXVI. Speciosa quidem sunt exempla superius allata, præsentique casui apprime conveniunt; verum antiqua sunt, & præcedentia tempus illud, quo in modernos ritus fuit reducta Missæ forma. At vero S. Tarasius Patriarcha Constantinopolitanus mortuus est sub initium Seculi noni, Ignatius vero Episcopus Nicænus, Tarasii discipulus & illius vitæ scriptor videndus apud Baronium ad annum 806. & apud Bollandistas Tom. 3. Februarii pag. 586. num. 47. hunc in modum describit celebrationem Missæ a Sancto Patriarcha graviter decumbente peractam: Ingruens morbus, & valde gravem ei dolorem afferens, non persuasit, ut oblivisceretur perpetui, & Divini Officii. Nam & morbo, & senio laborans, nequaquam satiabatur sacrosancti Mysterii celebratione, sed intenso amore ad Deum ardens, & morbi nullam ducens rationem, pectore innixus mensæ ligneæ, quæ ponebatur ante Aram Divinam, Sancta peragebat, infirmus videlicet: *quod est, ventre, & pectore adniti tabulæ, partemque corporis reliquam, pedibus sustentando. De S. Ivone Presbytero, & Parocho Britanniæ Armoricensis anno 1303. defuncto legitur, quod pedibus insistere non valens hoc Missam celebraverit modo:* Fuit adeo infirmus, & debilis, quod se non poterat sustinere; immo interdum sustentabatur per aliquos assistentes, & sic Missam celebravit in Capella

Luciano Martire nella persecuzione di Massimiano, per soddisfare alla divozione de' Cristiani, che seco rinchiusi in carcere bramavano d'assistere al Sagrifizio della Messa, si stese in terra, e nella Festa dell'Episania si servì del proprio petto, come d'un Altare, per celebrarvi la Messa: come si vede negli Atti appresso i Bollandisti *nel tom. 1. di Gennajo pag. 361. num.* 14. Ritrovasi, che Teodoreto Vescovo di Ciro, per far cosa grata ad un santo Romito, che stando nella sua solitudine, non era mai stato presente alla Messa, portatosi al di lui tugurio coi sacri vasi, fece, che le mani de' Diaconi servissero d'altare, e sopra esse fece la consecrazione della sacra Eucharistia; come esso stesso racconta *nel Filoteo al capo* 20. Uranio nella lettera *de obitu Paulini*, appresso i Bollandisti *al tom. 4. di Giugno pag. 198. num.* 2. attesta, ch'essendo infermo S. Paolino Vesc. di Nola, vennero altri due Vescovi per visitarlo, a che con essi celebrò, benchè infermo, la Messa, avendo fatto alzare un Altare vicino al letto: *Et quasi profecturus ad Dominum jubet, sibi ante lectulum suum sacra ministeria exhiberi; sc. ut una cum Sanctis Episcopis oblato Sacrificio animam suam Domino commendaret:* il che anche fu pontualmente eseguito, come si vede *nel num.* 3. *Et cum hæc omnia Sanctus Episcopus læto ac perfecto ordine celebrasset*: non potendosi ammettere l'intelligenza data da alcuni alle citate parole d'Uranio, cioè, che debbono intendersi, non della celebrazione della Messa, ma del ricevere la sacra Eucaristia, essendo contrarj a questa intelligenza, e favorevoli all'altra della celebrazione della Messa, il Tillemont *al tom. 14. nelle Gesta di S. Paolino art. 52. pag. 139. della Veneta edizione*, ed il dotto Padre Maestro Orsi, Maestro di questo Sacro Palazzo Apostolico, *nel tom. 12. della Storia Ecclesiastica lib. 28. num. 76. pag. 375.*

XXVI. Sono senza dubbio speciosi i sopradetti esempj, e possono anche servire per l'assunto presente: ma sono antichi, e sono seguiti, prima che la Messa fosse ridotta al sistema ed all'ordine, in cui presentemente si ritrova. Morì S. Tarasio Patriarca di Costantinopoli nel principio del secolo nono, ed Ignazio Vescovo Niceno di lui discepolo, e che scrisse le di lui gesta, come può vedersi appresso il Cardinale Baronio *all'anno* 806. ed appresso i Bollandisti *al tom. 3 di Febbrajo pag. 586. num.* 47. così descrive la celebrazione della Messa, che il Santo faceva nel tempo della sua grave malattia: *Ingruens morbus, & valde gravem ei dolorem afferens, non persuasit, ut oblivisceretur perpetui & Divini Officii. Nam & morbo & senio laborans, nequaquam satiabatur sacrosancti Mysterii celebratione, sed intenso amore ad Deum ardens, & morbi nullam ducens rationem, pectore innixus mensæ ligneæ, quæ ponebatur ante Aram Divinam, sancta peragebat, infirmus videlicet*: che vuol dire, appoggiando il ventre, ed il petto alla tavola di legno, e sostentando coi piedi l'altra parte del corpo. Morì nel 1303. S. Ivo Sacerdote e Parroco nella Brettagna Armonica; e di esso si legge, che, non potendo stare in piedi, celebrava la Messa nel modo seguente: *Fuit* adeo

adeo infirmus, & debilis, quod se non poterat sustinere; immo interdum sustentabatur per aliquos assistentes, & sic Missam celebravit in Cappella sua: come può vedersi *nel tom.* 4. di Maggio dei Bollandisti *pag.* 541. *A. num.* 17. e lo depone un Testimonio *de visu* nel Processo fatto sopra le di lui Virtù appresso gli stessi Bollandisti *nel luogo citato pag.* 560. *C. n.* 65. e Maurizio Gaufrido nella lunga Vita che scrisse di S. Ivo, *nel cit. tom.* 4. de' Bollandisti *pag.* 449. *cap.* 6. *num.* 59. così descrive il tutto: *Erat autem adeo tunc infirmus, ut præ debilitate corporis nec induere nec exuere per se sufficeret sacras vestes, sed nec alia pro Missa necessaria præparare, ad Altare se sustinere, aut ad levandum Corpus Domini se juvare, nisi ab assistentibus Abbatibus Belliportus, & de Begar, & Archidiacono Trecorensi cum aliis præsentibus fulciretur.*

XXVII. Incominciano le cose ad accostarsi al suo dovuto segno; ma, non essendo in que' tempi introdotta per anche la disciplina della necessità della dispensa Apostolica per potere sedendo celebrare la Messa, disciplina saviamente introdotta, acciò non sia in petto di ciascheduno il figurarsi una malattia, e celebrare la Messa sedendo; porteremo gli esempj delle dispense de' Romani Pontefici, concesse ai Personaggi qualificati nella Chiesa, ed ai Vescovi infermi, e che non possono reggersi su i piedi, non già di celebrare la Messa sedendo, eccettuato il tempo del Canone e della Consecrazione, del che non si questiona, ma di sedere in tutto il tempo della Messa, al qual punto si riduce il presente esame.

XXVIII. Giovanni Renna Veneziano, che fu ai 3. di Novembre del 1534. fatto Vescovo d'Alghieri, e da questo Vescovado fu trasferito a quello di Pamplona ai 13. di Maggio 1538. domandò al Pontefice Paolo III. varie grazie. Fra le altre espose, ch'era maltrattato dalla Podagra, in tal maniera che i suoi membri erano quasi resi affatto inabili: *Diversis infirmitatibus podagræ detentus, quibus fere ad membrorum invaliditatem redactus es:* per lo che non potendo celebrare la Messa stando in piedi, desiderava poterla celebrare in una sua sedia, che avea fatto fare, ed in cui sedendo, pareva, che stesse in piedi: *Ac tibi, qui propter infirmitatem prædictam Missam stando celebrare non vales, & zelo devotionis accensus Missam celebrare desideras, tibi, ut sedendo in quodam artificio sedis per te facto, in quo sedendo stare videris, quoties tibi placuerit, Missam celebrare, benedictionem elargiri, & alia, quæ ad Episcopalem Ordinem pertinent, etiam sedendo exercere . . . tenore præsentium de speciali gratia indulgemus: proviso, quod Divinum Sacramentum debita cum reverentia tractetur, & scandalum non sequatur; &, si celebratione tua in artificio prædicto astantes scandalizari verisimiliter credi possit, celebrationem hujusmodi non publice, sed privatim facias.* Il Breve si ritrova sottoscritto dal Cardinale Girolamo Ghinucci, che era quello che avea l'incombenza di sottoscriverli, come può vedersi nel Giacconio *al tom.* 3. *pag.* 569. e da uno de' Segretarj Apostolici, il di cui nome è abbreviato. Il Breve poi si ritrova sta

pella sua: *prout videre est tom.* 4. *Maji apud Bollandianos pag.* 541. *A. num.* 17. *atque testis* de visu *fatetur apud eosdem Bollandianos loc. cit. pag.* 560. *C. num.* 65. *Mauritius vero Gaufridus in prolixa descriptione vitæ S. Ivonis in cit. tom.* 4. *Bollandistarum pag.* 594. *A. cap.* 5. *num.* 59. *rem omnem ita complectitur:* Erat autem adeo tunc infirmus, ut præ debilitate corporis nec induere, nec exuere per se sufficeret sacras vestes, sed nec alia pro Missa necessaria præparare, ad Altare se sustinere, aut ad elevandum Corpus Domini se juvare, nisi ab assistentibus Abbatibus Belliportus, & de Begar, & Archidiacono Trecorensi cum aliis præsentibus fulciretur.

XXVII. Propius jam ad scopum accedimus: sed cum disciplina illius ævi, cujus exempla in medium attulimus, necessitatem dispensationis Apostolicæ ad Missæ sedentariæ celebrationem necdum induxerit, quæ tam sapienter admodum est invecta, ne quisque infirmitatem sibi fingens sedendo celebrare augusta Mysteria audeat: afferemus porro exempla concessarum a Romanis Pontificibus dispensationum pro celebratione Missæ a sedentibus; excepto tempore Canonis, de quo haud est controversia, sed de integra Missa a sedentibus celebrata; de qua in præsentiarum potissimum quæstio agitatur.

XXVIII. Joannes Renna Venetus factus 3. Novembris 1534. Episcopus Algeriensis, indeque anno 1538. die 13. Maij ad Sedem Pampelonis Novæ translatus varias a Paulo III. gratias petiit: Inter alia exposuit, se podagræ morbo omni propemodum membrorum usu esse privatum: Diversis infirmitatibus podagræ detentus, quibus fere ad membrorum invaliditatem redactus es: *ideoque Missam stando celebrare non valens, petiit facultatem Sacris operandi in sella eo confecta artificio, ut illi insidens, stare videretur:* Ac tibi, qui propter infirmitatem prædictam, Missam stando celebrare non vales, & zelo devotionis accensus Missam celebrare desideras, tibi, ut sedendo in quodam artificio sedis per te facto, in quo sedendo stare videris, quoties tibi placuerit, Missam celebrare, benedictionem elargiri, & alia, quæ ad Episcopalem Ordinem pertinent, etiam sedendo exercere . . . tenore præsentium de speciali gratia indulgemus: proviso, quod Divinum Sacramentum debita cum reverentia tractetur, & scandalum non sequatur; &, si celebratione tua in artificio prædicto astantes scandalizari verisimiliter credi possit, celebrationem hujusmodi non publice, sed privatim facias. *Breve Cardinalis Hieronymi Ghinuccij manu subscriptum reperitur, ille enim scripta roborandi munere fungebatur, prout Ciacconius Tom.* 3. *pag.* 969. *refert; adjectum quoque est nomen Secretarii Apostolici breviori nota signatum, Ipsum vero Breve habetur in schedis autographis Brevium Pauli III. in Archivio secreto anni* 1538. *num.* 466. *integrumque exhibebitur ad*

ad calcem hujus epistolæ, ut cujusque judicium convincatur. Nos quidem mechanicarum rerum ignari sedis hujus, in qua sedens stare videbatur, examen haud instituemus: Id exinde deduxisse sufficiet, Paulum III. Episcopo Pampelonensi facultatem fecisse per omnem Missam sedendi, ne Canonis quidem, & Consecrationis tempore excepto.

fra le minute originali de' Brevi di Paolo III. nell' Archivio segreto all' anno 1538. *num.* 466. ed intero si trascrive nel fine di questa Lettera, acciocchè ognuno, leggendolo, possa soddisfarsi. Noi qui non ci innoltreremo a discorrere della sedia artificiosa, in cui sedendo chi celebrava la Messa, pareva, che stesse in piedi; non avendo Noi pratica di simili cose: ma diremo, essere stata da Paolo III. concessa la facoltà al Vescovo di Pamplona di celebrare la Messa stando sempre a sedere, e senza l'obbligo di stare in piedi nel tempo del Canone e della Consecrazione.

XXIX. S. Pontifex Pius V. primo Pontificatus sui anno Petro Francisco Ferrerio Cardinali tituli S. Agnetis ob podagræ molestias stando Sacris operari non valenti veniam fecit, ut in privata Capella sedens Sacram Liturgiam perageret: Nos specialem gratiam tibi facere volentes, tuis in hac parte supplicationibus inclinati, circumspectioni tuæ, ut, quotiescunque devotionis gratia Missam celebrare volueris, si eam pedibus stando ob ipsas indispositiones commode celebrare nequiveris, illam sedendo in Oratorio domus tuæ, seu Cappella tua privata, coram familiaribus, & domesticis tuis duntaxat, ita ut exinde nullus scandalum, aut offendiculum capere possit, alias tamen rite celebrare valeas, auctoritate Apostolica tenore præsentium, licentiam concedimus, & facultatem. *Schediasma autographum firmatum manu Reverendissimi Cæsaris Gloriersj senioris Brevium Secretarii, in Archivio secreto inter diagrammata archetypa S. Pii V. anni 1566. num. 572. asservatur. Hoc quoque Breve integrum subjiciemus, tum ut cuique innotescat, tum, ut levitatis convincantur asserentes, rei cujuspiam exemplum non extare, quod ipsi illud ignorent; ex quo fit, ut, dum talium assertionum facilitas laboris molestiam in alios transfert, ipsis grave accidat, si quæ existere negaverant, in lucem protrahantur.*

XXIX. Il Pontefice S. Pio V. nel primo anno del suo Pontificato concesse al Cardinale Pietro Francesco Ferreri del Titolo di S. Agnese il celebrare la Messa nella sua Cappella privata sedendo, mentre per la grave indisposizione della podagra non la poteva celebrare in piedi: *Nos specialem gratiam tibi facere volentes, tuis in hac parte supplicationibus inclinati, circumspectioni tuæ, ut, quotiescumque devotionis gratia Missam celebrare volueris, si eam pedibus stando ob ipsas indispositiones commode celebrare nequiveris, illam sedendo in Oratorio domus tuæ, seu Cappella tua privata, coram familiaribus & domesticis tuis duntaxat, ita ut exinde nullus scandalum, aut offendiculum capere possit, alias tamen rite celebrare valeas, auctoritate Apostolica tenore præsentium licentiam concedimus & facultatem.* La minuta originale del Breve è sottoscritta da Monsignor Cesare Glorieri antico Segretario de' Brevi, ed è nell' Archivio segreto fra le minute originali de' Brevi di S. Pio V. dell' anno 1566. *num.* 572. Si dà pure nel fine di questa Lettera il Breve intero, acciò non solamente possa ognuno soddisfarsi, ma resti ancora persuaso, dirsi da taluni con molta facilità, che non v'è esempio della tal cosa perchè essi non ne hanno notizia: ed il comodo che si riceve dalla sopradetta asserzione, che trasfonde in altri il pesodi fatieare, liberandone l'asserente, suol finire in amarezza, comparendo ciò, che lo stesso asserente aveva detto non esservi, o non ritrovarsi.

NARRATIO.

Factorum Romanum Pontificem attingentium, quorum notitia necessaria videtur præsentem quæstionem dijudicaturo.

XXX. Supervacanea videri potuerunt, quæ deinceps in medium erimus allaturi, si enim Summus Pontifex aliis impedimento laborantibus facultatem elargitur Missam celebrandi sedendo, mirarine subibit, si eadem ex causa eadem ipse utatur œconomia? At vero universim loquendo non videtur Pontificiæ dignitati convenire usus licentiæ aliis concessæ. Hoc ut dispiciatur, an indecens sit a Pontifice sedente Missam celebrari, disquirendum, fuerintne Pontifices, qui omnem Missæ celebrationem sedentes perfecerint. Haud equidem magni Nobis moliminis hæc res est, cum concessuri bonæ memoriæ Cardinali de Rohan podagra impedito licentiam celebrandi Missam sedendo excepto Canone,

NARRATIVE

Di fatti che risguardano il Romano Pontefice, che sembrano necessarie a chi dee dare il suo giudizio sopra il caso che è in questione.

XXX. A taluno sembrerà superfluo tutto ciò che or ora riferiremo: imperocchè, se il Sommo Pontefice concede ad altri impediti, e che non possono stare in piedi, il celebrare tutta la Messa sedendo, cosa mai potrà dirsi, se, concorrendo la stessa causa, prende per sè quel comodo, che dà agli altri? Ma la riflessione in tutto e per tutto non soddisfa; potendovi essere alcune cose che non accordino colla dignità Pontificia, ancorchè il Papa ad altri le conceda. E però, acciò si veda, se disdica al Papa il celebrare sedendo, è d'uopo vedere, se vi sono esempj de' Sommi Pontefici, che non potendo stare in piedi, abbiano celebrata la Messa sedendo

do in tutto il tempo d'essa. Ciò a Noi non sarà di gran fatica, avendo radunato quanto potemmo radunare in questo proposito, quando dammo alla buona memoria del Cardinale di Rohano, Vescovo d'Argentina, la licenza di celebrare la Messa sedendo, eccettuato il tempo del Canone, e della Consecrazione, per l'impedimento della podagra, che non l'avrebbe lasciato stare in piedi tutto il tempo della Messa, ma unicamente in quello del Canone, e della Consecrazione. L'unione delle notizie, che allora facemmo, non ci sarebbe oggi riuscito di fare, non solo pel grave peso degli anni, e della nostra non perfetta guarigione, ma perchè avendo destinata la nostra copiosa, e scelta libreria all'Istituto di Bologna, ed avendo ad esso trasmessa una gran parte de' Libri, de' quali avevamo tutta la pratica, ciò ci astringe a chiedere ad altri que' Libri più rari, de' quali abbiamo bisogno; il che ci è di non piccolo incomodo, e perdita di tempo, di cui poscia abbiamo gran carestia.

XXXI Onorio IV. fu eletto Sommo Pontefice nel 1285. e non era, che Diacono; in tal maniera che fu d'uopo consecrarlo Prete, e Pontefice. Gli Istorici attestano, ch'era abitualmente infermo: Martino Minorita *nel suo Flores Temporum*, Giovanni Vitodurano *nella Cronaca*, Andrea di Ratisbona pure *nella Cronaca*, Ermanno Cornero parimente *nella Cronaca*, appresso Gio. Giorgio Eccardo *nel suo Corpo istorico del medio evo al tom. 1. pag. 1631. pag. 1758. pag. 2088. ed al tom. 2. pag. 936.* Altri, ch'era talmente infermo ne' piedi, che non poteva camminare: Riccobaldo Ferrarese *nella Storia de' Pontefici Romani all'anno 1285. nel tom. 9. Rer. Ital. Script. pag. 182.* Altri, ch'era talmente oppresso dalla gotta, che non poteva unire un dito coll'altro: Muratori *negli Annali d'Italia tom. 7. pag. 460.* Altri, che non poteva celebrare la Messa, se non coll'ajuto d'alcuni strumenti: Tolomeo Lucense *al lib. 24. della sua Storia Eccles. cap. 13. nel tom. 11. Rer. Ital. Script. pag. 1191.* il Raynaldi *all'anno 1285. num. 14.* il Fleury *al tom. 18. della Storia Ecclesiastica pag. 371. e nella Vita del detto Pontefice* il Ciacconio al tom. 2. *p. 246.* il Burio, il Pagi *al t. 3. pag. 455. n. 3.* l'Autore delle Vite de' Papi stampate all'Haya *al t. 3. pag. 289.* Non manca poi chi descrive ancora gli strumenti coll'ajuto de' quali sedendo celebrava la Messa. Questi è il P. Francesco Pipino di Bologna, dell'Ordine de' Predicatori, che *nella sua Cronaca al lib. 4. cap. 22.* così lasciò scritto: *Pedibus erat ita ægrotus, ut nec ambulare, nec stare posset: manus autem sic contractas habebat, ut digitos, exceptis pollicibus, unum ad alterum jungere non posset; immo etiam carne superexcrescente fere unus ab altero secerni non poterat. Et cum celebraret, ponebatur Corpus Domini inter ipsos pollices, & quodam instrumento ligneo, quo insidebat volvebatur ad populum:* conforme si può vedere *nel cit. tom. 9. Rer. Ital. Script. alla pag. 727.*

XXXII. Ne' Commentarj di Pio II. che fu eletto Sommo Pontefice l'anno 1458. *alla pag. 203.* dopo una lunga narrativa della

none, & Consecratione, omnia ad id argumentum facientia sollicite conquisierimus. Neque jam illa congerere valeremus, tum senii onere gravati, & ab ægritudinis molestiis nondum plene liberi; tum vero maxime carentes libris Nobis longo usu notissimis, quos cum omni nostra bibliotheca selecta Instituto Bononiensi dedimus: quanto vero & laboris, & temporis, cujus penuria laboramus, impendio illa in libris, quibus necdum assuevimus, inquireremus?

XXXI. Honorius IV. anno 1285. in Pontificem electus, Diaconus erat, utique Presbyterio, & Episcopatu primum insigniendus. Historiographi infirmitatis habitæ adfectam testantur: Martinus e Minorum cœtu in Floribus Temporum *Joannes Vitoduranus, Andreas Ratisbonensis, & Hermannus Corneras in suis Chronicis apud Joan. Georg. Eccardum in corpore Historico medii ævi tom. 1. pag. 1631. pag. 1758. pag. 2088. & tom. 2. pag. 936. Affirmant alii Honorium eu pedum debilitate laborasse, at nequidem incedere potuerit: Riccobaldus Ferrariensis in Historia Romanorum Pontificum ad annum 1285. in tom. 9. Rerum Ital. Script. pag. 182. Alii, ea chiragræ, podagræque vehementia afflictabatur, ut digitum digito jungere nequiret, teste Muratorio Annalium Italiæ tom. 7. pag. 460. Missam sine instrumentorum quorundam adminiculo celebrare haud valebat. Ptolomeus Lucensis lib. 24. Hist. Eccles. cap. 13. in tom. 11. Rer. Ital. Script. pag. 1191. Raynaldus ad annum 1285. num. 14. Fleuryus tom. 18. Hist. Eccles. pag. 371. & in vita ejusdem Pontificis Ciacconius tom. 2. pag. 246. Burius, Pagius tom. 3. pag. 455. num. 3. auctor vitæ Pontificum Hagæ Comitum editæ tom. 3. pag. 289. Porro Instrumenta quibus ad perficiendam celebrationem utebatur, describit P. Franciscus Pipinus ex Ordine Prædicatorum in Chronica lib. 4. cap. 22.* Pedibus erat ita ægrotus, ut nec ambulare, nec stare posset: manus autem sic contractas habebat, ut digitos, exceptis pollicibus, unum ad alterum jungere non posset; immo etiam carne superexcrescente fere unus ab altero secerni non poterat. Et, cum celebraret, ponebatur Corpus Domini inter ipsos pollices, & quodam instrumento ligneo, quo insidebat, volvebatur ad populum; *videri cuncta possunt cit. tom. 9. Rer. Ital. Script. pag. 727.*

XXXII. In Commentariis Pii II. anno 1458. ad Pontificatum evecti, post prolixam narrationem institutæ supplicationis in translatione

Capitis S. Andreæ Apoſtoli ex Achaia eidem Pontifici dono miſſi, hæc adduntur: Die Sabbathi, quæ fuit Aprilis 17. celebrato grandi Officio, cum benedicerit populo Pontifex Maximus, promiſit in craſtinum, ob reverentiam Reſurrectionis, in Eccleſia Principis Apoſtolorum ſeſe rem Divinam facturum, portaturumque eo Sacrum Andreæ Caput, ut iterum, atque iterum videretur, quod ex *altori* Beati Petri abductum, in Palatio clauſerat. Res nova, & inſperata fuit, Nam propter ægritudines & abſentiam Pontificis ante quatuor annos, non viderent Romani ſnum Pontificem Divinam Hoſtiam offerentem. Cumque ſuis pedibus ſtare Pius Præſul nequiret, excogitata ingenia ſunt, ut quaſi ſedens celebraret.

XXXIII. Pius III. in Pontificem anno 1503. electus nonniſi Diaconus erat, atque lethali ulcere impediebatur, ne pedibus poſſet inſiſtere. Sedens itaque Sacerdotio eſt initiatus a Cardinali Tituli S. Petri in Vinculis 30. Septembris, 1. vero Octobris ejuſdem anni Epiſcopus conſecratus, octavo poſtea die diademate Pontificio inſignitus ſedens Miſſam Pontificalem celebravit in Baſilica Vaticana. Omne id habetur libro ultimo ephemeridum Joannis Burcardi Ceremoniarum Sacrarum Magiſtri pag. 56. 58. & 59. quem codicem Bibliotheca habebat Cardinalis Sylvii Valentis noſtri quondam Status Secretarii, jam vero tenet Reverendiſſimus Ludovicus Valenti ipſius Nepos:

ANNO MDIII.

Dies Veneris 29. Septembris ordinavi ſedem pro Papa, in qua ſedens cruribus extenſis ordinaretur, & celebraret. & menſam longam pro Altari, ut pedes ſubtus extendi poſſent.

Die Sabbathi..... Cardinalis S. Petri ad Vincula ordinavit Papam...... acceſſit in Planeta ad Papam in illa ſede ordinata ad omnia ſedentem &c.

Die Dominica 8. Octobris, S. D. N. delatus in ſede ad hoc ordinata, de qua per totum officium non deſcendit. Sed in ea poſt introitum Eccleſiæ..... accepit in ea Pallium, & portatus in ea ſuper ſolium, deinde in eo celebravit.

XXXIV. Dum Romanus Pontifex ſolenniter celebrat, peracta ad Altare conſecratione, ad ſolium ſuum reverſus, recipit Sacram Eucharistiam ſub ſpeciebus panis, & vini ſtans, neque ſedendo communicat prout per errorem ſcripſerunt aliqui, viderique id poteſt Tom. 2. Tract. noſtri de Sacrificio Miſſæ ſect. 1. cap. 20. §. 1. edit. Ital. Latinæ vero ſect. 1. num. 339. In ceremoniali autem libro Cappellæ Papalis liberum eſt Summo Pontifici porrigendi Sacram Communionem Cardinalibus Diaconis, aliiſque ſolio aſſiſtentibus ſedendo; qua Nos libertate uſi ſumus nunquam, Auguſtiſſimum Sacramentum ſtando ſemper diſtribuentes. Electi Pontificis in Epiſcopum conſecrandi ſcapulis a Cardinali conſecrante Evangeliorum liber, capitique manus imponuntur, inde caput, manuſque Sacro Chriſmate inunguntur, Pontifice interea ſemper ſedente.

la Proceſſione fatta nel traſporto del Capo di S. Andrea Apoſtolo, venuto dall' Acaja in dono allo ſteſſo Pontefice, ſi leggono le ſeguenti parole: *Die Sabbathi, quæ fuit Aprilis 17. celebrato grandi Officio, cum benediceret populo Pontifex Maximus, promiſit in craſtinum, ob reverentiam Reſurrectionis, in Eccleſia Principis Apoſtolorum ſe ſe rem Divinam facturum, portaturumque eo ſacrum Andreæ Caput, ut iterum atque iterum videretur, quod ex Altari Beati Petri abductum, in Palatio clauſerat. Res nova & inſperata fuit. Nam propter ægritudines, & abſentiam Pontificis ante quatuor annos, non viderant Romani ſuum pontificem Divinam Hoſtiam offerentem. Cumque ſuis pedibus ſtare Pius Præſul nequiret, excogitata ingenia ſunt, ut quaſi ſedens celebraret.*

XXXIII. Pio III. fu eletto Sommo Pontefice nel 1503, e non era, che Diacono, ed aveva in una gamba una piaga mortale in tal maniera che non poteva ſtare in piedi. Sedendo fu ordinato Prete dal Cardinale di S. Pietro in Vincoli ai 30. di Settembre 1503. e dallo ſteſſo fu conſecrato Veſcovo nel giorno 1. Ottobre; e nel giorno 8. dello ſteſſo meſe fu coronato, e celebrò ſedendo la Meſſa Pontificale nella Baſilica Vaticana. Il tutto ſi vede nel libro ultimo dei Diarj di Giovanni Burcardo, Maeſtro delle ſacre Cerimonie, *alla pag. 56. 58. a* 59, che era nella Libreria del fu Cardinale Silvio Valenti noſtro Segretario di Stato, e che oggi è nelle mani di Monſignor Luigi Valenti di lui Nipote;

ANNO MDIII.

Die Veneris 29. Septembris ordinavi ſedem pro Papa, in qua ſedens cruribus extenſis ordinaretur, & celebraret, & menſam longam pro Altari, ut pedes ſubtus extendi poſſent.

Die Sabbathi ..... Cardinalis S. Petri ad Vincula ordinavit Papam.... acceſſit in Planeta ad Papam in illa ſede ordinata ad omnia ſedentem &c.

Die Dominica 8. *Octobris, S. D. N. delatus in ſede ad hoc ordinata, de qua per totum officium non deſcendit. Sed in ea poſt introitum Eccleſiæ..... accepit in ea Pallium, & portatus in ea ſuper ſolium, deinde in ea celebravit.*

XXXIV. Celebrando Pontificalmente il Romano Pontefice, dopo la Conſecrazione fatta all' Altare, ritorna al Soglio, ed ivi riceve l'Eucariſtia ſotto le ſpecie del pane e del vino, ma ſtando in piedi; non eſſendo vero ciò che da alcuni viene ſcritto, che ſi comunichi ſedendo: come può vederſi *nel tom. 2. del noſtro Trattato della Santa Meſſa ſez. 1. cap. 20. §. 1. dell'edizione Italiana*, e *nell'edizione Latina alla ſez. 1. num.* 339. Ma nel Cerimoniale della Cappella Papale ſi laſcia il Sommo Pontefice in libertà di comunicare i Cardinali Diaconi, e gli altri Perſonaggi del Soglio, ſedendo; il che da Noi mai è ſtato fatto, avendo ſempre comunicato i predetti ſtando in piedi. Dovendoſi il Papa eletto conſecrar Veſcovo che ſi dice, che dal Cardinale Veſcovo che

fa

fa la Confecrazione, gli s'impone il libro degli Evangelj fopra le fpalle, e le mani fopra il capo, e fucceffivamente fe gli fa la facra unzione col Crifma, tanto nel capo, quanto nelle mani, ftando in tutte le dette azioni il Papa a federe. Parimente, fe il Papa eletto non foffe Suddiacono, o non foffe Diacono, o pure non foffe Sacerdote, nel Suddiaconato il Cardinal Vefcovo, che conferifce l'Ordine ftando in piedi, dà al Sommo Pontefice eletto *fedenti Calicem vacuum cum Patena, & urceolos cum vino & aqua, bucale, & manutergium*; e gli confegna il Libro Epiftolario, feguitando effo a federe. Conferendofegli il Diaconato, il Cardinale che ordina, fta in piedi, pone la mano fopra il capo del Papa fedente, dicendo: *Accipe Spiritum Sanctum* ed al Papa fedente fi confegnano i facri paramenti, ed il Libro degli Evangelj. E finalmente nell'Ordinazione Sacerdotale s'impongono le mani dall'Ordinante fopra il capo del Papa fedente, che pure fta fedendo quando il detto Ordinante gli unge le mani coll'Olio fanto de' Catecumeni, e gli confegna il Calice col vino e l'acqua, e la Patena coll'oftia, cose tutte, che dimoftrano, non difdire al Sommo Pontefice nelle più facra azioni lo ftare fedendo, e rende più facile quanto di fopra fi è detto, difcorrendo del celebrare la Meffa fedendo anche nel tempo del Canone, non potendo reggerfi fu i piedi in tutto il tempo del Canone, e della Confecr.

XXXV. Ed ecco quanto abbiamo creduto bene d'efporre in quefta noftra Lettera, che comunichiamo anche a quelli, il configlio de' quali defideriamo d'avere, prima di prendere veruna rifoluzione. E quando fi arrivaffe a prendere la rifoluzione favorevole alla celebrazione della Meffa, farà fuo penfiere il far preparare una tavola d'Altare colla Pietra facra, coll'Immagine del Crocififfo, coi lumi, ed ogni altra cofa che fi richiede per la Meffa, lafciando vacuo ciò che refta fotto l'Altare, per potervi diftendere i piedi; effendo ficuriffimi, che il tutto farà fatto ed efeguito colla folita fua inarrivabile diligenza. E Noi intanto di vero cuore le diamo l'Apoftolica Benedizione.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 11. Octobris MDCCLVII. Pontificatus Noftri Anno decimo octavo.

dente. Similiter fi electus Pontifex Subdiaconatu, Diaconatu, aut Presbyteratu effet infigniendus, Epifcopus Cardinalis Subdiaconatus Ordinem ei collaturus Sedenti calicem vacuum cum patena, & urceolos cum vino, & aqua, bucale, & manutergium, *librumque Epiftolarum porrigit. In collatione Diaconatus Cardinalis ordinans ftans Pontificis fedentis capiti manum imponens dicit:* Accipe Spiritum Sanctum: *fedentique Pontifici aptat paramenta, & porrigit librum Evangeliorum. Tandem in collatione Sacerdotii fedens Pontifex manuum impofitionem, Olei fancti, quod Catechumenorum dicitur, unctionem, calicem cum vino & aqua, atque patenam cum hoftia recipit. Quæ omnia luculenter oftendunt, haud inconveniens effe, federe Pontificem in functionibus facratiffimis, atque eo ipfo Miffam totam a fedente poffe celebrari, præfertim fi pedibus debilitatis infiftere non valeat.*

XXXV. Atque hæc funt, quæ in hac epiftola exponenda duximus, eorumque difquifitioni proponenda, quorum confilia expectamus, priufquam, quid agendum, decernamus. Et fi quidem fedentes Miffam celebrare ftatuamus, tuum erit, præparare menfam Altaris cum confecrato lapide, imagine Salvatoris cruci affixi, luminaribus, aliifque ad Sacra peragenda neceffariis; vacuumque fubtus Altare fpatium relinquetur extendendis pedibus idoneum. Confidentes fingula dexteritate tua fingulari perficienda, Apoftolicam tibi Benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 11. Octobris MDCCLVII, Pontificatus Noftri Anno Decimo octavo.

PAULUS PP. III.

VENERABILI FRATRI

JOANNI EPISCOPO PAMPILONEN.

Venerabilis Frater, falutem, & Apoftolicam benedictionem.

Cupientes commodis tuis, qui diverfis infirmitatibus podagræ detentus, quibus fere ad membrorum invaliditatem redactus es, Limina Apoftolorum Petri & Pauli vifitare perfonaliter de triennio in triennium commode, ut juratti, non vales, providere, tuis in hac parte fupplicationibus inclinati, tibi, ut, tua vita durante, per Procuratorem tuum ad hoc a te fpecialiter conftitutum dicta Limina vifitando, ad ea aliter vifitandum minime tenearis, nec ad id invitus a quoquam compelli poffis; ac tibi, qui propter infirmitatem prædictam, Miffam ftando celebrare non vales, & zelo devotionis accenfus Miffam celebrare defideras, tibi, ut fedendo in quodam artificio fedis per te facto, in quo fedendo ftare videaris, quoties tibi placuerit, Miffam celebrare, benedictionem elargiri, & alia, quæ ad Epifcopalem Ordinem pertinent, etiam fedendo exercere; & Horas Canonicas, diurnas, & nocturnas, cum uno, vel duobus Capellanis juxta ordinem Romanæ Curiæ per dilectos filios noftros Cardinalem Sanctæ Crucis, vel alios antiquitus inftitutum, prout tibi placuerit, libere & licite dicere ac eafdem Horas anteponere; & poftponere, & cumulative unico contextu

tu recitare ſine ſcrupolo conſcientiæ libere & licite poſſis & valeas, tenore præſentium de ſpeciali gratia indulgemus, proviſo: quod Divinum Sacramentum debita cum reverentia tractetur, & ſcandalum non ſequatur; &, ſi celebratione tua in artificio prædicto aſtantes ſcandalizari veriſimiliter credi poſſit, celebrationem hujuſmodi, non publice, ſed privatim facias. Non obſtantibus Apoſtolicis in Provincialibus & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel ſpecialibus conſtitutionibus, & ordinationibus, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Datum in Domo Sanctæ crucis extra muros Nicen. ſub Annulo Piſcatoris VI. Junii MDXXXVIII. Pontificatus Noſtri Anno Quarto.

Hieronymus Card. Ghinuccius

Fab. Vigil.

PIUS PP. V.

DILECTO FILIO NOSTRO

PETRO FRANCISCO

Tituli Sanctæ Agnetis in Agone

PRESBYTERO CARDINALI FERRERIO VOCATO.

Dilecte Fili noſter ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

EXimia virtutum dona, quibus perſonam tuam illarum largitor illuſtravit Altiſſimus, promerentur, ut votis tuis, præſertim quæ ex devotionis fervore prodire dignoſcuntur, benigno annuamus affectu. Cum itaque, ſicut Nobis nuper expoſuiſti, tu adeo frequenter gravibus tui corporis indiſpoſitionibus & præſertim podagra, quæ te aſſidue impeditum tenet, laborare ſolitus ſis, ut quando devotionis tuæ cauſa Miſſam celebrare deſideras, quoniam pedibus ſtare non potes, id facere nullo modo valeas; quare Nobis humiliter ſupplicaſti, ut tibi in præmiſſis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur: Nos igitur ſpecialem gratiam tibi facere volentes, tuis in hac parte ſupplicationibus inclinati, circumſpectioni tuæ, ut, quotieſcumque devotionis gratia Miſſam celebrare volueris, ſi eam pedibus ſtando ob ipſas indiſpoſitiones commode celebrare nequiveris, illam ſedendo in Oratorio domus tuæ, ſeu *Cappella* tua privata, coram familiaribus & domeſticis tuis dumtaxat, ita ut exinde nullus ſcandalum, aut offendiculum capere poſſit, alias tamen rite celebrare valeas auctoritate Apoſtolica tenore præſentium licentiam concedimus & facultatem. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Datum Romæ apud Sanctum Marcum ſub Annulo Piſcatoris die XXVIII. Septembris MDLXVI. Pontificatus noſtri Anno Primo.

Cæſar Glorierius.

JAm cuncta congeſſeramus, quæ ad celebrationem Miſſæ ſedendo, etiam Canonis, & Conſecrationis tempore, ſpectare videbantur, jamque iis, quorum deſuper conſilium opperiebamur, erant mittenda, cum Altiſſimi Providentia nova nos infirmitate probare eſt dignata; in rem itaque, & ad formandum plenius judicium fore judicavimus, ſi quæ Nobis acciderunt, ſubjungeremus.

Dies erat 14. Menſis Octobris, cum vehemens nos aggreſſa eſt dyſuria in mixtam ſanguine diſtillationem degenerans: Medicam ea res multum non movit quidem, Nobis verò timor exinde proveniens febrem attraxit: cui obviam itum phlebotomia, & corticis Peruviani ſumptione; neque exciderat Nobis tum gravis noſtra ſenectus, & illud Pſalmi 89. Dies annorum noſtrorum in ipſis ſeptuaginta anni. Si autem in potentatibus, octoginta anni: & amplius eorum labor, & dolor. *Quo innuitur:* dies annorum noſtrorum in ipſis ſeptuaginta anni; id eſt, tempus vitæ noſtræ in ſeipſo concluſum, & definitum, non tranſcendit ultra ſeptuaginta annos: *in robuſtioribus autem ad octuaginta annos inſurgit:* & in robuſtioribus uſque ad octoginta. *Quod verò octoginta annos excedit, infirmitatibus plenum eſt, & doloribus, prout Nobis contingit:* & ſi quid ultra erit, erit labor, & dolor, ætas videlicet infirma, & variis malis, & ærumnis obnoxia. *Verba ſunt Venerabilis Bellarmini in eundem Pſalmum.*

TErminata l'unione delle notizie appartenenti al celebrare, o non celebrare la Meſſa, ſedendo anche nel tempo del Canone e della Conſecrazione, mentre ſi ſtava per traſmettere il tutto a chi doveva ſomminiſtrarci il proprio parere e conſiglio, eſſendo piaciuto al grande Iddio di viſitarci con una nuova ſuſſeguente infermità, abbiamo ſtimato neceſſario ſoggiugnere quanto in appreſſo; ad effetto che, conſiderato ed avvertito quanto è di poi ſeguito, poſſano i noſtri conſiglieri darci ſopra il tutto un adeguato conſiglio.

Fummo dunque nel giorno 14 del corrente meſe di Ottobre moleſtamente aſſaliti da un graviſſimo bruciore d'urina, che comparve miſta e tinta di ſangue: il che benchè non deſſe veruna apprenſione al Profeſſore, non laſciò però di riempirci di ſpavento, e di tirarci addoſſo una febre riſentita; alla quale fu poſcia riparato con una cavata di ſangue, e con repetite preſe di China China: nè in quella congiuntura punto ci ſcordammo della noſtra grave età, e di quanto ſi legge *nel Salm. 89. Dies annorum noſtrorum in ipſis, ſeptuaginta anni. Si autem in potentatibus, octoginta anni: & amplius eorum, labor & dolor:* indicandoſi nelle accennate parole, che *dies annorum noſtrorum in ipſis, ſeptuaginta anni; id eſt tempus vitæ noſtræ in ſe ipſo concluſum & definitum, non traſcendit ultra ſeptuaginta annos;* e nelle perſone più robuſte arriva agli ottanta: *& in robuſtioribus uſque ad octoginta,* e che, ſe ſi trapaſſano gli ottanta, come in noi ſuccede, tutto deve eſſer malattia, tutto diſgrazie; *&, ſi quid ultra erit, erit labor & dolor, ætas videlicet infirma, & variis malis & ærumnis*

mais noxia. Sono tutte parole del Venerabile Cardinale Bellarmino *sopra il Salmo allegato*.

Proseguendo poi la narrativa di quanto è seguito, ritornata l'urina al suo color naturale, escluso in tutto e per tutto il colore sanguigno, ci ritroviamo e quanto alla testa, e quanto al lavoro, in quello stato, in cui eravamo prima che fossimo assaliti dal nuovo male: e quello che ora v'è, e che una volta non v'era, si è, che siamo necessitati ogni due ore e mezza in circa a far estrarre dalla vescica colla siringa l'urina, che, passato il detto tempo, e non estratta, ci cagionerebbe dolori insopportabili.

Potendosi dunque nel termine delle due ore e mezza poc' anzi accennato celebrare comodamente la santa Messa, dovrà ognuno chiamato a consiglio, accennare liberamente quanto crede a proposito o per la parte affermativa, o per la parte negativa, rispetto al celebrare la Messa sedendo anche nel tempo del Canone e della Consecrazione. Compatiranno, come preghiamo, il nuovo incomodo: dando con pienezza d'affetto a chi se lo prenderà, l'Apostolica benedizione.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XXVIII. Octobris MDCCLVII. Pontificatus Nostri Anno Decimo octavo.

Sed resumendum narrationis filum: urina naturali colori restituta, sanguinis apparentiam omnem exclusit, Nosque tam quoad capitis vivacitatem, quam quoad laborandi facultatem restituti sumus in eum statum, quo ante assaltum prædictum fruebamur, unum si excipias, necessitatem nimirum extrahendi urinam ope syringæ, quod si ultra duas horas cum dimidio omitteremus, ingenti Nos dolori subjiceret.

Cum itaque intra temporis hujusmodi intercapedinem commode satis Missæ Sacrificium absolvi possit, quisque desuper in consilium vocatus libere mentem pandet suam, deceatne Missam totam una cum Canone sedendo celebrare, an verò secus. Id, ut grave nemini accidat, rogantes, id sibi molestiæ sumentibus Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XXVIII. Octobris MDCCLVII. Pontificatus Nostri Anno Decimo octavo.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

DIVINA PROVIDENTIA

BENEDICTI PP. XIV.

LITERÆ APOSTOLICÆ

QUIBUS

Nummularii, seu Campsores Civitatis Ferrarien., a tertio, ad secundum ordinem Consiliariorum dictæ Civitatis transferuntur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

QUamvis a Majoribus pleraque sint consulte sapienterque pro temporum conditione, statuta; complura tamen inveniuntur, quæ propter immutatam diuturno ætatum curriculo rerum faciem, reformatione aliqua, vel etiam emendatione indigere noscuntur. Quod ubi in iis maxime legibus & ordinationibus deprehendi contingat, quæ publicorum munerum administrationem, simulque communem privatorum hominum utilitatem concernunt; nihil est in quo Principis cura laudabilius exerceri valeat, quam ut Prædecessorum leges, & antiqua Statuta, præsenti Reipublicæ statui, ac Subditorum commodis studeat attemperare.

Sane exhibita Nobis nuper pro parte Dilectorum Filiorum modernorum Nummulariorum, seu Campsorum Civitatis Nostræ Ferrariensis petitio continebat, quod alias, felicis recordationis, Clemens Papa VIII. Prædecessor Noster, ut rectum illius Civitatis Regimen constitueret, per suas Litteras sub Annulo Piscatoris datas Ferrariæ die XV. Junii Anni Domini MDXCVIII. Pontificatus Sui Anno septimo, unum Consilium Centum Virorum, de triennio in triennium renovandum, & immutandum, Apostolica auctoritate, sub certis modo, & forma tunc expressis, perpetuo erexit, & instituit; ipsumque Consilium universam Civitatem, & Communitatem Ferrariensem repræsentare voluit, & statuit: pro renovatione vero dicti Consilii de triennio in triennium facienda, nec non occurrente quomodolibet infra triennium alicujus loci vacatione, vigintiseptem Consiliariorum primi Ordinis electionem, Sibi, & Successoribus suis Romanis pontificibus perpetuo reservavit; Aliorum vero Quinquaginta-quinque Secundi Ordinis, ipsimet Consilio, ac reliquorum Octodecim Consiliarorum respective electionem, sex Universitatibus, ut infra nuncupatis, nempe Artistarum Serici, Drapperiorum, Merciariorum, Nummulariorum, Aromatariorum, ac Fabrorum, & Aurificum insimul, in perpetuum pariter concessit, opportunasque superaddidit ordinationes, ad rectam Instituti hujusmodi Consilii directionem, ac moderationem afferendam; prout in dictis Litteris plenius continetur.

Cum autem sicut, eadem petitio subjungebat, etsi pro illorum temporum conditione nummulariæ negotiationis exercitium inter præfatas artes non immerito forsan adscribi, & recenseri potuerit, nihilominus successivis temporibus, & potissimum hac nostra ætate, adaucto ubique commercio, & honestioribus quibusque viris ejusmodi insititu-

stitutum amplectentibus, eum alibi, tum præsertim in dicta Ferrariensi Civitate, nummulariam exercentes, longe ampliorem sibi existimationem supra alias præmemoratas artes comparaverint: Ideo pro parte dictorum Nummulariorum, seu Campsorum Nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus in eorum decoris honestatisque complementum, ipsiusque commercii profectum, tam ipsos exponentes, quam alios pro tempore in dicta Civitate Nummulariam exercentes, e tertio, ad secundum præfati Consilii ordinem perpetuo transferre dignaremur.

Nos igitur attendentes, quam æquum sit, opportunumque ad Commercium in Civitatibus, & Provinciis fovendum, ampliandumque, Personas in ipsum diligenter, honesteque incumbentes congruis honoribus non fraudari, & Pontificiæ munificentiæ favoribus attolli; ac etiam inhærentes Constitutioni felicis etiam recordationis Clementis Papæ X. Prædecessoris pariter Nostri, per quam Nobilibus quoque Personis in tota Pontificia temporali Ditione expresse permissum fuit, ut absque Nobilitatis læsione, mercaturis, negotiationibus, & commerciis vacare possint; dictorum Nummulariorum, seu Campsorum, quamvis Nobilitatis gradu, & juribus nequaquam gaudentium, votis in hac parte annuere, eisque specialem gratiam facere volentes, eosque a quibusvis excommunicationis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a Jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, de consilio etiam Dilecti Filii Nostri, Joannis Francisci Sancti Adriani S. R. E. Diaconi Cardinalis Bancherii nuncupati: Nostri, & Sedis Apostolicæ in Civitate, & Provincia Ferrarien. Legati, nunc existentis, audito quoque desuper Dilecto pariter Filio Marchione Francisco Calcagnini moderno Judice Sapientum, ejusdem Civitatis Nostræ Ferrarien. hujusmodi supplicationibus inclinati: Omnes, & singulos Campsores in Civitate Ferrarien. prædicta, Domi suæ nummulariam, & Cambia honeste exercentes, vulgò Bancherios nuncupatos, a dicto tertio Ordine, seu a tertia Classe Consiliariorum ad secundum Ordinem, seu secundam Classem eorumdem Consiliariorum, ita ut deinceps ipsi Campsores inter Quinquagintaquinque dicti secundi Ordinis, seu secundæ Classis Consiliarios, servata tamen in reliquis omnibus dicti Clementis Prædecessoris Constitutione prædicta, eligi, & respective subrogari libere, & licite possint, & valeant; Apostolica auctoritate, harum serie perpetuo transferimus & elevamus, ac transferri, & elevari volumus, & mandamus.

Ne autem propter hoc minuatur numerus Octodecim Consiliariorum Tertii Ordinis, in primodicti Clementis Prædecessoris Litteris præfinitus, & respective numerus artium, ex quibus, & a quibus iidem Octodecim Consiliarii assumi, atque eligi debent, per easdem præsentes, statuimus, volumus, & mandamus ut duæ Fabrorum & Aurificum Universitates, quæ hactenus pro una tantummodo Arte ad præmissum effectum, ex præscripto earumdem Litterarum habebantur, in posterum, rescisso hujusmodi communionis vinculo, duæ Artes reipsa sint, & censeantur, ad eumdem effectum, videlicet, ut unaquæque ex illis seorsim, & separatim jus habeat eligendi tres viros, ex propriæ artis gremio, in tertiam Consiliariorum Classem, servato in reliquis earumdem Litterarum tenore, referendos, & cooptandos.

Decernentes, easdem præsentes, & in ea contenta quæcumque, etiam ex eo, quod quicumque in præmissis forsan interesse habentes, seu habere prætendentes illis non consenserint, nec ad ea vocati citati vel auditi fuerint, aut ex alia quacumque quantumvis justa, legitima, & privilegiata causa de necessitate juris vel facti exprimenda, nullo umquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, vel quopiam alio defectu notari, impugnari, infringi, retractari, in jus vel controversiam revocari, aut ad terminos Juris reduci posse: sed semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios effectus sortiri, & obtinere, dictisque Campsoribus, seu Nummulariis pro tempore existentibus in Civitate prædicta, in omnibus, & per omnia plenissime suffragari debere.

Sicque, & non alias in præmissis, per quoscumque Judices, Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, ac Vicelegatos, cæterosque quoslibet, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Non obstantibus prædictis primodicti Clementis Prædecessoris Litteris, aliisque quibusvis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, nec non Civitatis Ferrarien. prædictæ, illiusque Communitatis, & Hominum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis, eidem Civitati, vel illius Communitati, & Hominibus, aut aliis quibuslibet, sub quibuscumque verborum tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis & decretis, etiam motu proprio & ex certa scientia, & potestatis plenitudine, ac Consistorialiter per Romanos Pontifices Prædecessores Nostros, vel alias quomodolibet, in contrarium præmissorum forsan concessis, confirmatis, & approbatis, ac pluries innovatis: Quibus omnibus, & singulis etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales, idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum omnium & singulorum tenores, formas, causas, & occasiones præsentibus pro plene & sufficienter expressis, insertis, & servatis respective ha-

ben-

bentes, illis alias in suo robore permansuris; ad præmissorum effectum, specialiter, & expresse, ac plenissime & amplissime derogamus, & derogatum esse volumus cæterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo omnino hominum liceat, paginam hanc Nostræ absolutionis, translationis, elevationis, statuti, mandati, decreti, derogationis, & voluntatis infringere: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei ac Beatorum Petri, & Pauli, Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo, Septingentesimo, Quinquagesimoseptimo, Octavo Idus Decembris, Pontificatus Nostri Anno Decimo octavo.

N. Sub-Datarius.

Pro D. Card. Passioneo
Joannes Florius Substitutus.

VISA
De Curia J. C. Boschi.

L. Eugenius,

Loco † Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.



BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

EManavit nuper a Congregatione Particulari Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium a Nobis Deputata, super octo Dubiis vertentibus inter Venerabilem Fratrem Archiepiscopum Limanum ex una, & Dilectos Filios Presbyteros Seculares Congregationis Oratorii Sancti Philippi Nerii Civitatis Limanæ ex altera Partibus, Resolutio tenoris sequentis, videlicet. Limana, = Die Veneris xxx. Decembris MDCCLVII. in Ædibus Eminentissimi, & Reverendissimi Domini Cardinalis Sacripantes Vitutii, habita fuit Congregatio Particularis, a Sanctissimo Deputata, ejusdem Eminentissimi Domini, atque Eminentissimorum, & Reverendissimorum Dominorum de Matthæis, & Argenvellieres, in Causa Limana inter Venerabilem Congregationem Oratorii Sancti Philippi Nerii Civitatis Limæ, & Reverendum Dominum Promotorem Fiscalem Curiæ Archiepiscopalis ejusdem Civitatis; & in ea fuerunt proposita, & discussa sequentia Dubia. I. An Congregatio sit omnimode subjecta Reverendissimo Archiepiscopo, in modo, forma, assumptis, & materiis? II. An Congregatio teneatur tradere Archiepiscopo visitanti, quatuor Libros, quos juxta constitutiones debent habere Patres Oratorii; nec non Libros, seu Indices Archivii, & Bibliothecæ, & Inventarium supellectilium Ecclesiæ? III. An asserta Exemptio ab exhibitione prædictorum Librorum cesset, dum Archiepiscopus uti Apostolicus Delegatus visites? IV. An interiores OEconomiæ Congregationis, quoad Expensas, & Computa? necnon Electiones Præpositorum, Nominationes, Admissiones, & Expulsiones Presbyterorum, sint subordinatæ directioni Archiepiscopi? V. An casu quo Congregatio Oratorii de Urbe, necnon aliæ Congregationes, sint a prædictis exemptæ: idem ferri debeat Judicium de Congregatione Limana, cujus Præsbyteri a Fundatione usque ad præsens, sunt valde pauci, vivuntque, & aluntur, non tam ex proprio Patrimonio, quam ex Bonis relictis in commune Congregationi, & ex emolumentis Ecclesiæ Hospitalis, pro funeribus, Missis Capellaniarum, Confraternitatum, & ex aliis causis? VI. An destinatio Procuratoris pro Curia Matriti, aut Romæ, fieri a Congregatione debeat, cum interventu Archiepiscopi, sitque Is certiorandus de Causis ipsius destinationis, valeatque eas improbare? VII. An Archiepiscopus sit Judex competens in Causa Nullitatis Electionis ad Præposituram, & Promotor Fiscalis de ea Jure agere valeat; prout etiam, pro Observantia omnium Constitutionum? VIII. An Adimplementum Capellaniarum, aliorumque Piorum Operum existentium in Congregatione, & Ecclesia Hospitalis, pertineat ad internum Regimen, itaut sit extra Visitationem Archiepiscopi, in casu &c. Eisdemque Dubiis responsum fuit. Ad primum. Affirmative; exceptis ejus Instituto, sive iis, de quibus loquuntur Constitutiones Congregationis. Ad secundum. Negative, exceptis Inventario Supellectilium Ecclesiæ, necnon eorumdem Visitatione. Ad Tertium. Non esse locum in præmissis, Juri Delegato. Ad Quartum. Negative in omnibus. Ad Quintum. Affirmative in omnibus. Ad Sextum. Negative in omnibus. Ad Septimum. Affirmative quo ad primam partem; quo vero ad secundam, Promotorem Fiscalem agere non posse ex Officio, & nullo ex Sacerdotibus Congregationis instante pro Nullitate Electionis; quo ad tertiam, negative. Ad octavum. Negative, servata tamen quo ad Ecclesiam Hospitalis Dispositione Brevis Sanctissimi Domini Nostri Tertia Augusti MDCCLVII. Factaque per me infrascriptum, Relatione Sanctitati Suæ omnium, & singularum supradictarum Resolutionum in Audientia habita die VIII. Januarii MDCCLVIII. eas dignatus est in omnibus approbare, mandavitque desuper expediri Literas Apostolicas in forma Brevis. In quorum fidem &c. Datum Romæ ex Palatio nostræ solitæ Habitationis hac die nona Mensis Januarii MDCCLVIII. C. M. Cardinalis Sacripantes Vitutii. Loco † Sigili. Cum autem sicut dicti Presbyteri Sæculares Nobis subinde exponi fecerunt, ipsi Resolutionem hujusmodi quo firmius subsistat, & servetur exactius, Apostolicæ confirmationis Nostræ Patrocinio communiri, summopere desiderent. Nos igitur ipsos Exponentes, specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & eorum singulares Personas, a quibusvis Ex-

com-

communicationis, Suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis Sententiis, Censuris, & pœnis a Jure, vel ab Homine quavis occasione, vel Causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & absolutas fore censentes, Supplicationibus eorum nomine Nobis super hoc humiliter porrectis Inclinati; præinsertam Resolutionem a memoratis Cardinalibus, ut præfertur, super dictis Dubiis captam, Auctoritate Apostolica, tenore Præsentium confirmamus, & approbamus, illique inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adiicimus, omnesque, & singulos Juris, & Facti defectus, si qui desuper forsan intervenerint, supplemus, & sanamus. Decernentes easdem præsentes Literas, firmas, validas, & efficaces, existere, & fore, suosque plenarios, & integros affectus sortiri, & obtinere, ac Illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, plenissime suffragari, & ab eis respective inviolabiliter observari; Sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, Judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his, a quoquam, quavis Auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXI. Januarii MDCCLVIII. Pontificatus nostri Anno Decimo octavo.

Pro Domino Card. Passioneo.

Joannes Florius Substitutus.

Loco ✠ Sigilli.



BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exponi Nobis nuper fecit Dilectus Filius Vincentius de Amil Feixoo, Presbyter Secularis, ac Procurator in Romana Curia Congregationis Oratorii Sancti Philippi Nerii Congregationis Limanæ; quod tam ipsa Congregatio Limana, quam aliæ Valentioa, Hispalensis, Biaceosis in Diœcesi Gienoen, & Conchensis, aliæque in Ditionibus Charissimi in Christo Filii Nostri Ferdinandi Hispaniarum Regis Catholici existentes, ita sunt institutæ, ut Alumni in illis recipi, seu admitti minime possint nisi annuas præstationes, aut alias certas, & idoneas facultates, certosque annuos reditus habeant, quarum titulo ad Sacros Ordines suo tempore promoveri valeant. Cum autem sicut eadem Expositio subjungebat ooo omnes Sacro Presbyteratus Ordini adscribi cupientes, tantum Patrimonii habeant, ut de proprio vivere queant, necessitati vero Congregationis Limanæ hujusmodi numerus Sacerdotum in ea existentium minime congruens reperiatur, & defectus iste sensibilior, seu verius perniciosior existat, etenim in ea satis novi Orbis perampla Civitate abundant quidem Fideles, at non minor est Paganorum, aut de recenti ad Fidem reductorum frequentia; unde sequitur, ut illius Sacerdotes, etsi numero tredecim, præter Laicos, extremos impendant labores, pares minime sunt spiritualibus Populi necessitatibus; debent namque excipere Christifidelium Confessiones magnæ devotorum multitudinis, qui quotidie ad eorum Ecclesiam ad id conveniunt: quotidie quoque Verbum Dei, & Catholicæ Legis Præcepta docent, & prædicant; occurrunt etiam quacumque hora invitentur, ut auxilium, & assistentiam præstent in supremo Agone constitutis; & demum famulantur, & subveniunt Pauperibus Sacerdotibus Infirmis se recipientibus in Hospitali, cujus cura, & administratio eisdem credita, & demandata existit; ac proinde, dictus Vincentius ad augendam Dei Gloriam, & ipsius Instituti incrementum, animarumque salutem promovendam, Superioribus earumdem Congregationum facultatem excipiendi singulis annis in memoratas Congregationes, seu Domos octo, vel sex ad minus idoneos, viros cæteris qualitatibus præditos, licet rerum temporalium inopes, quive ad Sacros etiam Presbyteratus Ordines ad Titulum Missionis, & Mensæ Communis per Ordinarios Locorum promoveri possint, sibi a Nobis concedi plurimum desideret. Nos igitur ipsius Vincentii Votis hac in re, quantum cum Domino possumus favorabiliter annuere volentes, eumque a quibusvis Excommunicationis, Suspensionis, & Interdicti, aliisque Ecclesiasticis Sententiis, Censuris, & pœnis a Jure, vel ab Homine quavis occasione, vel causa latis si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium tantum consequendum harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, Supplicationibus ejus nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati: Fraternitati tuæ per præsentes committimus, & mandamus, ut ex Alumnis memoratæ Congregationis Oratorii Sancti Philippi Nerii Civitatis Limæ, quos Divino Cultui promovendo, & Animarum saluti procurandæ, juxta datam tibi a Domino Prudentiam aptiores, & sincera mente alacriores deprehenderis, singulis annis aliquot ad Titulum Missionis, & Mensæ Communis ad Sacram Ordinationem admittere, eosque ad omnes etiam Sacros, & Presbyteratus Ordines, servatis alias servandis, promovere libere, & licite pro tuo arbitrio, & Prudentia Auctoritate Nostra Apostolica possis, & valeas, quotquot scilicet re ipsa ad suprascriptas enuntiatas causas, & indigentias, necessarios in Domino judicaveris; ita tamen, ut si hujusmodi Promoti ad Titulum Missionis, vel Mensæ Communis, a prædicta Congregatione quandocumque discesserint, vel dimissi fuerint, Suspensionem a Divinis ipso facto incurrant, eo usque duraturam, donec sufficiens Beneficium Ecclesiasticum in Titulum, seu Ecclesiasticam Pensionem obtinue-

tinuerint; vel Patrimonium Sacrum a Te, seu pro tempore existente Archiepiscopo Limano approbandum, sibi constituerint, absque eo quod Congregatio prædicta, ullius præstationis onere gravetur, plenam, & amplam facultatem eadem Auctoritate tribuimus, & impertimur. Non obstantibus Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibusque, & Sinodalibus Conciliis editis Generalibus, vel Specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus; ac dictæ Congregationis etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, Statutis, & Consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis; quibus omnibus, & singulis illorum tenore præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXIII. Januarii MDCCLVIII. Pontificatus Nostri Anno Decimo octavo.

Pro Domino Card. Passioneo.
Joannes Florius Substitutus.

Loco ✠ Sigilli.



DAMNATIO, ET PROHIBITIO

Operis, cui Titulus: *Storia del Popolo di Dio, dalla Nascita del Messia, fino alla fine della Sinagoga &c. Parte Seconda: con Raccolta di Dissertazioni; & in fine la Difesa della medesima seconda parte &c.*

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

CUM ad Congregationem Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Indici Librorum prohibitorum, & expurgandorum præpositam nonnullis ab hinc annis denuntiatum fuisset Opus Gallico Idiomate conscriptum, hoc Titulo = *Histoire du Peuple de Dieu, depuis la naissance du Messie, jusqu' a la fin de la Sinagogue*; hujusmodi Opus maturo examini subjectum, & consequenter proscriptum fuit, Decreto edito die xvij. Aprilis Anni MDCCLV., & a Nobis ipsis confirmato. Sed quum nihilominus aliquis repertus fuerit, qui nimia audacia illud ipsum Opus in Italicam linguam conversum Typis edere non dubitavit *sequenti titulo: Storia del Popolo di Dio dalla Nascita del Messia, fino alla fine della Sinagoga, tratta da soli Libri Santi dal Padre Isacco Giuseppe Berruyer della Compagnia di Gesù: Seconda Parte: tradotta dal Francese da un Religioso della medesima Compagnia: in Venezia MDCCLVI. nella Stamperia Remondini* adjectis ad calcem versionis hujusmodi non solum Manuscriptis *Dissertationum* ab Auctore latine conscriptarum, sed etiam Apologia ipsius operis, cujus Titulus est = *Difesa della seconda parte della Storia del Popolo di Dio del Padre Berruyer, tradotta dal Francese &c.*: Vix dici potest, quantum inde offensionis, & scandali conceperint boni, ac Deum timentes cujusque gradus, & conditionis homines, quorum justas ea de re querelas ad Apostolatum Nostrum delatas debita consideratione pensantes, ne officio Nostro deesse videremur, adacti sumus committere Venerabilibus Fratribus Nostris ejusdem S. R. E. Cardinalibus in tota Republica Christiana Generalibus Inquisitoribus adversus hæreticam pravitatem auctoritate Apostolica deputatis, ut ad iteratum, ac rigorosum examen revocarent tum ipsum opus Gallice editum, tum ipsius versionem in Linguam Italicam, etiamsi dubitari nequeat, quin Opus uno aliquo Idiomate primitus editum, atque ita proscriptum, quacumque alia Lingua postmodum exhiberi contingat eadem proscriptione notatum intelligatur, tum demum Collectionem illam Dissertationum Operi adjectarum, & Apologiam Italicæ versioni, ut præfertur subjectam. Ut itaque mandatis Nostris fieret satis, convenientibus primum inter se Theologis ad novum examen deputatis iisque in pluribus sessionibus ea de re habitis, rem omnem diligenter scrutantibus, & ponderantibus, suasque sententias, & scripto, & voce pandentibus, visum est, Opus præfatum, sive Gallico, sive Italico, sive alio quocumque Idiomate conscriptum, translatum, atque editum una cum prædictis Dissertationib. & Apologia prohibendum esse tamquam continens propositiones respective falsas, temerarias, scandalosas, faventes hæresi, atque hæresi proximas, communique & unanimi Sanctorum Patrum & Ecclesiæ consensui in Divinarum Scripturarum interpretatione minime congruentes. Post censuram Theologorum, ut supra, deputatorum delata res est ad secundodictam Congregationem Generalium Inquisitorum, & coram Nobis habitam die xxix. Decembris elapsi Anni MDCCLVII. in qua, quum judicium eorumdem Cardinalium Inquisitorum relato Consultorum Sententiæ omnino conforme fuerit; Nos demum, lectis atque perpensis dictorum Theologorum Consultationibus scripto, exaratis, auditisque eorumdem Cardinalium consiliis, per has Nostras Apostolicas Litteras sæpedictum Opus tam Gallico, quam Italico, aliove quolibet Idiomate conscriptum, translatum, aut Typis impressum nec non Dissertationes, & Apologiam superius enuntiatas, propterea quod in illo, & in illis continentur Propositiones respective falsæ, temerariæ, scandalosæ, faventes hæresi, atque hæresi proximæ, & a communi, & unanimi Sanctorum Patrum & Ecclesiæ sensu in divinarum Scripturarum interpretatione alienæ, damnamus, & reprobamus, ipsumque Librum legi, retineri, & quocumque Idiomate denuo Typis imprimi prohibemus; Mandantes omnibus & singulis Christifidelibus, qui ejusmodi Librum penes se habuerint, seu in quorum manus subinde pervenerit, ut illum, statim ac præ-

sentes Literæ eis innotuerint, hæreticæ pravitatis Inquisitoribus, seu eorum Vicariis, ubi Inquisitores peculiares adsint, alioquin Episcopis, seu ordinariis locorum, tradere & consignare teneantur, sub pœna excommunicationis majoris, quoad personas Seculares, quo vero ad personas Ecclesiasticas, etiam Regulares, hujusmodi mandato Nostro non obedientes, & contrafacientes sub pœna suspensionis a Divinis ipso facto absque alia declaratione, incurrendis; quarum absolutionem, & respective relaxationem Nobis, & Successoribus Nostris Romanis Pontificibus pro tempore existentibus reservamus; excepto dumtaxat, quoad excommunicationem prædictam uniuscujusque mortis articulo; quo nimirum Confessarius quilibet ab hujusmodi censura, ut præfertur, incursa absolvere poterit. Ut autem eædem præsentes Literæ ad omnium notitiam facilius perducantur, nec quisquam illarum ignorantiam alligare possit, volumus, & auctoritate prædicta decernimus, illas ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, ac Cancellariæ Apostolicæ, nec non Curiæ Generalis in Monte Citatorio, & in Acie Campi Floræ de Urbe per aliquem ex Cursoribus Nostris, ut moris est, publicari, illarumque exempla ibi affixa relinqui; sic vero publicatas omnes, & singulos, quos concernunt, perinde afficere, ac si unicuique illorum personaliter notificatæ, & intimatæ fuissent; ipsarum autem præsentium Literarum transumtis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis eamdem prorsus fidem tam in judicio, quam extra illud ubique locorum haberi, quæ haberetur eisdem præsentibus, si exhibitæ forent, vel ostensæ.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XVII. Februarii MDCCLVIII. Pontificatus Nostri Anno Decimo octavo.

D. Cardinalis Passioneus.

EPISTOLA
R. P. ANTONII TAVEIRA ARCHIEPISCOPI GOANI
AD
SANCTISSIMUM DOMINUM NOSTRUM BENEDICTUM PP. XIV. ET SANCTITATIS SUÆ
AD EUMDEM.
RESPONSIO.

Sanctissime Pater, ac Domine.

Angustiis, quibus acriter tribulor, circumseptus, ob aliquarum ovium mihi concreditarum a recto tramite secessum, operæ pretium duxi Tibi, Sanctissime Domine, tanquam omnium potentissimo Patri, has preces humiliter effundere, ut ea pietate commotus, qua sedulo uteris erga omnes, remedium præbeas opportunum, quo ab hac animi afflictatione reddar indemnis, illasque in viam veritatis reducam, atque damna instantia, ac futura penitus avertantur.

Cum hanc Goanam Diœcesim Dei, & Apostolicæ Sedis gratia regere cœpi, magna judicialis movebatur contentio circa cujusdam matrimonii validitatem. Nam, licet inter illud contrahentes nonnisi impedimentum impediens ex sponsalibus cum alio antecedenter contractis ortum extaret, attamen, solemnitatibus Tridentini spretis, non coram proprio Parocho cujuslibet contrahentium contractum fuerat, sed coram uno ex Apostolicis Viris, quos Missionarios appellamus, qui ad aliquos fideles instruendos in infidelium loco, vulgo Sunda, limitibus hujus Diœcesis vicino commorabatur, ad quem dolose se transtulerunt, dicentes, se velle ibi novum domicilium constituere; sed, contracto matrimonio, statim ad patriam convolarunt. Hoc idem in loco, vulgo Quittur, qui ultra hujus Diœcesis fines intra unam, aut duas dietas ad plurimum distat, non semel postea inter impedimenta dirimentia habentes similiter contigit.

Ratio, cur aliquibus videtur, matrimonia, in his, similibusque locis contracta, valida esse judicanda, impedimentis dirimentibus seclusis, in eo fundatur, quia in illis Tridentini dispositio non viget, cum ibi publicatum non fuerit, nec receptum, quapropter, ad dicta loca extendendum non esse, asserere non dubitant, ex plurium sententia cum Sanchez *lib. 3. de matrim. disp. 18. quæst. 4. a num.* 27. qui acriter pro validitate pugnat. Hoc autem in Indiis Orientalibus, præcipue in hac Diœcesi, cum sit proxima prædictis locis, nullatenus servandum est; ne illicitis, ac peccaminosis conjunctionibus locum præbeat, prout experientia docet.

Igitur ad sedandas controversias, malaque ex similibus matrimoniis orta obvianda, opus esse mihi videtur, Sanctitatem Tuam, meis precibus inclinatam, declarare, nulla esse talia matrimonia; prout olim declaratum fuit a Sacra Congregatione Cardinalium, approbante Sanctissimo Domino Urbano VIII. 14. Augusti 1621. ad instantiam Archiepiscopi Coloniensis, ut refert Schmalzgrueber *lib. 4. Decretal. tit.* 3. *num.* 112. Aperte tamen constituendum est, incolas hujusmodi Diœcesis ad talia, & similia infidelium loca, etiam cum animo mutandi domicilia migrantes, ad matrimonia contrahenda admittendos non esse per Missionarios, nisi cum Ordinarii licentia secundum Diœcesis consuetudinem obtenta, præcedentibus tribus denuntiationibus in propriis Ecclesiis, atque in iis, quarum domicilia reliquerint, solum enim tunc similia peccata cessabunt.

Die 14. Januarii 1749. indulgentia Oratoria privata concedendi per decennium Antecessori meo per Tuam Sanctitatem benigne permissa fuit. Eandemmet gratiam humiliter exposco, consequique spero, cum causæ finales illius concessionis adhuc vigeant. Nam,

ea deficiente, quamplurimi Nobiles præceptum audiendi Sacrum certe non adimplebunt, tam ob distantiam a propriis Parochialibus Ecclesiis, quam ob paupertatem qua laborant. Pro his, & aliis beneficiis Deo gratias agam, enixe deprecans, Te per plures annos ad Ecclesiæ utilitatem incolumem servare. Goa 16. Decembris 1754.

Antonius Taveira Archiepiscopus Goanus Primas Orientalis.



VENERABILI FRATRI ANTONIO ARCHIEPISCOPO GOANO.

BENEDICTUS PP. XIV.

Venerabilis Frater, salutem, et Apostolicam Benedictionem.

PAucia ab hinc hebdomadis Fraternitatis Tuæ litteras accepimus, die 16. Decembris anni 1754. datas; nescientes usque adhuc, quænam diuturnæ hujus moræ fuerit causa. Exposuisti autem in iis, quod, cum receptum fuerit in Diœcesi tua Tridentinum Concilium, servatur ad amussim ibidem sanctio illa, quæ nulla declarat matrimonia, quæ sine præsentia Parochi sponsi, vel sponsæ, & sine duobus testibus celebrantur. Cum vero Diœcesi tuæ finitimus sit locus quidam, Sunda vocatus, ubi nonnulli Missionarii Sacerdotes inhabitant ad regionis incolas ad Fidem Catholicam pertrahendos, edocendosque, contigit aliquando, atque nunc etiam contingit, ut quispiam difficultates prænoscens, quæ matrimonium fortassis impedirent, quotiescumque in tua Diœcesi contrahendum foret, ab eadem discedit una cum muliere, atque Sundam pergit, ubi neque receptum, neque promulgatum fuit Concilium Tridentinum, ibique matrimonium coram Missionario contrahit, ac subinde regrediens ad Diœcesim, tuam validum esse contendit, eo quia matrimonium non alibi nullum esse reputatur, præterquam iis in locis, in quibus Concilii Decretum receptum, ac promulgatum fuit. Hæc est quæstio, de qua Nos interrogasti, ut normam præfiniremus, quacum in ejusmodi matrimoniis gerere te oporteat. Quamvis autem ob longævam, quin immo decrepitam ætatem, quam agimus, Nos a laboribus excusare liceret, eosdemque aliis committere, ultima Nobis definitione servata; nihilosecius, cum Divinæ placuerit Majestati sanam Nobis, ac integram mentem servare, etsi, præter senium, binæ gravissimæ infirmitates, quas perpessi sumus, Nos eo perduxerint, ut sacro Viatico, & extrema Olei unctione semel, ac iterum muniremur, petitionibus tuis recta responsum dare non omittemus, cum ob experientiam, quam in ejusmodi controversiis nacti fuimus, ut videre est in nostra Ecclesiastica Institutione, in lucem edita, dum in Archiepiscopali Bononiensi Cathedra sedebamus, quæ est la 33. Latinæ editionis *sub num.* 9. tum vero etiam ob munus exercitum pluribus annis a Secretis Congregationis Tridentini Concilii, dum in minoribus agebamus, ubi similia negotia tractantur.

In integra Decretali Alexandri III. nostri Prædecessoris, sexta sub titulo *de homicidio*, quæ in Collectione Decretalium, qua utitur in scholis & foro, non integra est, sed decurtata; sequentia leguntur verba, quæ nostræ favent intentioni: *Sicut dignum, & omni rationi consentaneum est, graves, & difficiles quæstiones ad examen Apostolicæ Sedis deferri: ita etiam nobis ex ministerio susceptæ sollicitudinis imminet easdem quæstiones; prout nobis Dominus dederit, solvere, & singulis a nobis consilium postulantibus respondere; ut providentia Romanæ Ecclesiæ, quæ ubique terrarum obtinet, disponente Domino, principatum, quæstiones solvantur, & removeatur in his ambiguitas singulorum de cordibus. Licet autem super quæstionibus, quas nobis discretio tua solvendas direxit, te non dubitamus providum, & circumspectum existere; cogimur tamen ex suscepto servitutis ministerio, juxta discretionem, & providentiam nostram, tibi exinde respondere.*

Thomas Sanchez, qui quidem, nemo ignorat, qualem sibi famam conciliaverit in controversiis ad matrimonium spectantibus, quæstionem hanc agitat in suo Opere *de Matrimonio lib.* 3. *disp.* 18. *num.* 17. *& seq.* ubi *sub num.* 29. defendit validum matrimonium initum in loco, ubi promulgatum non fuerit Tridentinum Concilium, quamvis ille, qui contrahit, domicilium habeat in loco, ubi Concilium receptum est, indeque discesserit, ut eas difficultates aufugeret, in quas inciderat, vel incidere se posse rebatur, si matrimonium ibidem contrahere voluisset: cum vero opponitur, intercedere fraudem, tunc respondet, vel nullam inesse fraudem, ubi quis jure suo utitur, quoniam vetitum non est a loco, in quo receptum fuit Concilium, transire ad alium, ubi non sit receptum; vel, etiamsi fraus intercessisse credatur, ejusmodi fraudem illicitum quidem, non sic vero nullum matrimonium efficere; Pontius, qui non tam facile Sanchesii opinionibus adhæret, in hac tamen eidem consensit, ut videri potest *lib.* 5. *de Matrim. cap.* 9. Et Diana *in coordinata editione tom.* 1. *tract.* 3. *resol.* 116. *&* 117. Sanchesio, & Pontio subscribit. Ejusdem sententiæ sunt Bonacina *de Matrimonio quæst.* 2. *punct.* 7. *num.* 2. *tom.* 1. Castropalaus *part.* 5. *disput.* 2. *de Sponsal. punct.* 13. §. 8. *num.* 4. Leander *part.* 2. *tract.* 9. *de Matrimonii Sacramento disp.* 7. *quæst.* 11. Filliucius *tract.* 10. *de Matrimonio part.* 1. *cap.* 6. *num.* 199. Rosignolus *de Matrimonio* 1. *contract.* 15. *prænot.* 21. *num.* 8.

Ne vero plus quam par est sermonem protrahamus in aliorum Doctorum, atque Theologorum nominibus cumulandis, tantummodo innuemus, non deesse, qui contrariam sententiam tueatur, doceatque, nullum esse matrimonium ab eo contractum, qui ad evitandas difficultates, in quas incidit, vel incidere se posse veretur, si matrimonium ineat in loco domicilii, ubi viget Tri-

Tridentina lex, transit ad alium, ubi promulgata non fuit, adeoque neutiquam recepta, & post initum matrimonium, domum suam revertitur: qua de re observari potetunt Gobat *in Theologia experimentali tract.* 9. *num.* 481. Cardinalis de Laurea *de Matrimonio disp.* 22. *num.* 138. *& seq.* Clericatus *de Sacramento Matrimonii decis.* 35. *num.* 24. Giribaldus *tract.* 10. *de Matrimonio cap.* 7. *num.* 22. Sbogar *in Theologia radicali tract.* 116. *de Matrimonio num.* 52. Schmalzgrueber *ad tit. de clandestina desponsatione num.* 112. Pichler *in eumdem titulum num.* 14. Bockhn *ad tit. de Constitutionibus* §. 3. *num.* 4. Elbel *in Theologia Morali part.* 3. *num.* 301. *& seq.* Pontas *verb. Impedimentum clandestinitatis, cas.* 3. §. *Ceterum ad casum.* Et ipse Diana, qui secutus fuerat in locis supra memoratis Sanchesii, & Pontil sententias, *in eadem editione coordinata tom.* 2. *tract.* 6. *resolut.* 74. ab iisdem recedit, ut hanc postremam amplectatur. Sylvius vero *tom.* 5. *Operum suorum edit. Antuerpien. anni* 1698. inter varias resolutiones *verb. Matrimonium num.* 8. sapienter animadvertens, matrimonium esse validum, si quis, admissa etiam fraude, patriam suam deserens, ubi Tridentinum Concilium promulgatum fuit, illud contrahit in loco, ubi non est promulgatum, postquam tamen ibidem novum quasi domicilium acquisierit; ex eo infert, nullum esse matrimonium, quotiescumque ille, qui contrahit, regreditur illico ad locum unde discessit, quin speciem quamdam domicilii adeptus fuerit in loco, ubi matrimonium contraxit.

Sedente fel. rec. Urbano VIII. Pontifice Maximo, Archiepiscopus Coloniensis Elector tria hæc dubia proposuit coram Congregatione Concilii: *Quæritur humiliter a Sacra Congregatione, an incolæ tam masculi, quam fœminæ loci, in quo Concilium Tridentinum in puncto matrimonii est promulgatum, & acceptatum, transeuntes per locum, in quo dictum Concilium non est promulgatum, retinentes idem domicilium, valide possint in isto loco matrimonium sine Parocho, & testibus contrahere.*

Secundo, Quid, si eo prædicti incolæ tam masculi, quam fœminæ, solo animo sine Parocho, & testibus contrahendi, se transferant, habitationem non mutantes.

Tertio Quid, si iidem incolæ tam masculi, quam fœminæ, eo transferant habitationem illo solo animo; ut absque Parocho, & testibus contrahant.

Hoc autem Congregatio dedit responsum: *Die 5. Septembris 1626. Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum ad primum, & secundum respondit, non esse legitimum matrimonium inter sic se transferentes, & transeuntes cum fraude.*

Ad tertium respondit, nisi domicilium vere transferatur, matrimonium non esse validum.

Institerunt postmodum Archiepiscopi Coloniensis Procuratores, ut Congregationis responsum Pontificio Brevi confirmaretur, siquidem Archiepiscopus Elector cupiebat illud Diœcesanæ Synodo, quam habiturus mox erat, adnectere. Petitioni Urbanus VIII. indulsit, jussitque expediri Breve; cujus prima perscriptio anthographa, ab eodem subscripta, reperitur inter ejusdem Brevia anni 1627. *pag.* 377. Summa vero ejusdem ita se habet: *Confirmatio resolutionis nonnullorum dubiorum super contrahendis matrimoniis a Sacra Congregatione Concilii emanata: est juxta ejusdem Congregationis decretum.* Hujus vero definitionis contextu bene perpenso, facile intelligitur, matrimonia primo, ac secundo loco exposita, irrita ac nulla ab eadem Congregatione decerni, eo quia fraus intercessit; validum autem censeri matrimonium tertio loco positum, in quo licet fraus intercesserit, nihilominus is, qui matrimonium contrahit, antequam illud iniret, domicilium, seu quasi domicilium adeptus erat eo in loco, ubi matrimonium inivit: *Nisi domicilium vere transferatur.* Siquidem novum non est, neque inusitatum, quod quis domicilium habeat aliquo in loco, & quasi domicilium adipiscatur in alio: in quo rerum statu si versetur, tunc eidem liberum erit, matrimonium contrahere coram illo Parocho, intra cujus Parœciæ fines tunc inhabitat, cum matrimonio jungitur, juxta communem sententiam, a Nobis relatam, sancitamque in superius memorata Institutione nostra Ecclesiastica *in* 33. Latinæ editionis.

Firmiter ejusmodi principiis semper adhæsit eadem Congregatio, quotiescumque materiæ hujus discutiendæ se se dedit occasio: etenim in quadam *Abulen.* proposita sub die prima Decembris 1640. *lib.* 16. *Decretor. pag.* 470. *a terg. & pag.* 471. ita respondit: *Sacra &c. censuit, non valere matrimonium contractum coram Parocho loci, ubi contrahentes reperiuntur non animo ibi domicilium contrahendi.* Dum in minoribus fungeremur munere a Secretis Congregationis ejusdem, irritum ac nullum pariter declaratum fuit matrimonium ab eo contractum, qui, ut declinaret difficultates, quas proprius Parochus objiciebat, ad alium locum transierat, atque connubium fecerat coram Parocho ejus loci, a quo postmodum, contracto matrimonio, statim discesserat, ut ad pristini domicilii locum rediret; uti videri potest in *Lauretana* proposita, ac definita die 13. Julii 1725. *tom.* 3. *Thesauri Resolutionum Congregationis edit. Urbinaten. de anno* 1739. *pag.* 185. Exadverso eadem Congregatio validum censuit matrimonium ab eo contractum, qui discesserat a loco proprii domicilii, ut difficultates aufugeret, in quas offendisset, si matrimonium coram ejusdem loci Parocho inire voluisset, atque illud inierat coram Parocho alterius loci, postquam tamen legitimum ibidem quasi domicilium adeptus fuerat, eodemque in loco, etiam post matrimonium contractum, ad aliquod tempus permanserat: quæ definitio lata fuit die 20. Februarii 1723. in *Casenaten. seu Forolivien. Matrimonii*, quemadmodum videre est *tom.* 2. *supradicti Thesauri Resol. pag.* 274. *& seq.* ubi alias quoque similes observare licebit, quas tum diligenter collegimus. Demum, ne prolixior evadat oratio, in celebri *Leopolien. Matrimonii*, proposita sub die 9. Junii 1725. Congregatio principia eadem ad amussim retinuit, quemadmodum legere fas est *tom.* 3. *Thesauri ejusdem pag.* 161. quibus pariter in eadem causa

om.

omnimodo institerat Rota Romana *in decisione* 1298. *tom.* 6. coram honorabilis memoriæ Lancetta Rotæ Decano, & Sacræ Pœnitentiariæ Regente.

Exposita Congregationis sententia, operæ pretium erit modo referre quid Urbanus VIII. pro illius confirmatione peregerit. Equidem innuimus, jam tum ab eodem Pontifice roboratam fuisse Pontificio Diplomate: cujus cognitio cum temporis decursu ad spectabilis memoriæ Cardinalem Joannem de Lugo pervenisset, curavit is, exhiberi sibi ab Administris Coloniensis Archiepiscopi authenticum Brevis exemplum; quod cum obtinuisset, Operibus suis adnexum typis edidit *lib.* 1. *dub.* 36. *Respons. Moral.* Id ipsum quoque alii fecerunt Scriptores a Nobis collecti in superius memorata Ecclesiastica Institutione 33. Latinæ editionis; atque hoc ipsum Breve nuperrime in lucem vulgatum reperitur *in Bibliotheca Canonica* P. Ferraris: adeo ut ex sententia communiter hodie recepta, atque observata, nullum atque irritum habendum sit matrimonium, in fraudem proprii Parochi, coram Parocho alterius loci contractum, dummodo tamen ille, qui contrahit, antequam matrimonio jungatur, legitimum domicilium, vel quasi domicilium revera in hoc altero loco adeptus non fuisset, atque inibi fortassis post matrimonium contractum ad aliquod tempus commoratus non esset. Consulantur Salmanticenses *in cursu Theologiæ Moralis tom.* 2. *tract.* 9. *de Matrimonio cap.* 8. *punct.* 9. *num.* 21.

Mittimus interea Fraternitati Tuæ Urbani VIII. Breve, quod Apostolicæ auctoritatis robore confirmamus, jubentes una simul, ut confirmationis nostræ documentum asservetur in Actis Congregationis Concilii, atque in nostro secretiori Vaticano Tabulario, quemadmodum Fraternitas Tua sub finem hujus nostræ Epistolæ animadvertere poterit; tibique propterea, tuisque successoribus mandamus observantiam, & implementum ejusmodi Brevis in ista Diœcesi, ubi frequenter ejusmodi quæstiones incidunt, quibus per idem Breve opportune prospicitur: atque hoc pacto satisfecisse Nos arbitramur petitioni, quam proposuisti in epistola diei 16. Decembris 1754. ubi normam, quam sequereris, commonstrari tibi cupiebas, si contingant, uti paulo ante dicebamus, matrimonia eorum, qui ad evitandas difficultates, in quas vel offenderant, vel offensuri erant, si matrimonium in tua Diœcesi celebravissent, transeunt ad finitimum locum, in quo coram aliquo Missionario matrimonium contrahunt, deinde vero ad eam regionem, ubi verum domicilium habent, revertuntur.

Post hæc, necessarium fore censemus nonnihil adjungere, ut in propatulo sit, quidnam requiratur ad quasi domicilium adipiscendum. Verum hac in re non alio pacto responderi potest, nisi quod, antequam matrimonium contrahatur, spatio saltem unius mensis ille, qui contrahit, habitaverit in loco, ubi matrimonium celebratur. Definitiones Congregationis Concilii hac de re observari poterunt apud Fagnanum *in Cap. Significavit, de Parochiis*, ubi, earumdem contextu perpenso, hæc habet *sub num.* 39. *Vir; & Mulier Trajectenses, timentes impedimentum a parentibus, cum ad vicinam urbem Aquisgranam se contulissent, & ibi aliquamdiu morati matrimonium contraxissent, sacra Congregatio, consulta super validitate, censuit, exprimendum tempus, quo contrahentes Aquisgrana manserant; quod si fuerit saltem unius mensis, dandam esse decisionem pro validitate.* Natalis Alexander *in Theologia Dogmatica & Morali lib.* 2. *de Sacrament. Matrim. cap.* 2. *art.* 2. *regul.* 6. animadvertit, ad acquirendum quasi domicilium, oportere, ut contrahentes, antequam matrimonium celebrent, tanto tempore eo in loco, ubi copulantur, fuerint commorati, ut ibidem cogniti jam sint, atque perspecti. Dubitari autem posset, num ad quasi domicilium acquirendum matrimonii causa, uti diximus, non solum requiratur præcedans habitatio, verum etiam subsequens ad aliquod temporis spatium: verum, cum observaverimus, subsequentem habitationem ab iis Auctoribus, qui hanc tractarunt materiam, tamquam magni momenti adminiculum reputari, ut novum domicilium quæsitum dicatur, nihil vero de illa præscriptum fuisse a Concilii Congregatione in adducta paulo ante definitione penes Fagnanum, nolumus hac de re quidquam novi decernere.

Quod vero mox sequitur, respicit matrimonium initum alio in loco, ubi jam contrahentes quasi domicilium adepti fuerunt, ac proinde illud ipsum, quod prosequebatur epistola Fraternitatis Tuæ. Verum de hoc sermonem habere nequimus, nisi prius a proposito paulisper digredientes, quidquam opportune præmittamus. Odo de Soliaco, vigilantissimus Parisiensis Antistes, qui vixit sub initium sæculi decimi tertii, promulganda statuit in suæ Diœceseos Parœciis matrimonia, priusquam inirentur, ut scilicet hoc pacto dignosci posset, num inter contrahentes impedimentum nullum subesset: atque inde denuntiationum manavit exordium, quæ tum *Bannum* nuncupatæ fuerunt. A Diœcesi Parisiensi mos iste laudabilis ad alias quoque per Galliam permeavit; uti colligitur ex rescripto Innocentii III. ad Episcopum Beluacensem *in Cap. Cum in tua de Sponsal. & Matrim.* Idem Innocentius in Concilio Lateranensi quarto ad universam Ecclesiam ejusmodi denuntiationum morem propagavit, ut videre est in *Cap. Cum inhibitio, de clandestina desponsatione*. Atque sacra Tridentina Synodus *sess.* 24. *de reformat. matrimon. cap.* 1. Lateranensis Concilii vestigiis inhærendo, id ipsum præcepit. Quamvis vero denuntiationes ad matrimonii validitatem neutiquam pertineant, adeo ut matrimonium, iisdem omissis, celebratum, illicitum quidem sit, sed tamen validum, non idcirco denuntiationum omissio gravi caret culpa, neque propterea negligi impune queunt in Parœciis, in quibus contrahentes inhabitant, quod si velint matrimonium extra Diœcesim, quam incolunt, celebrare, tenetur is, qui matrimonio interest, exigere prius, ut denuntiationes factæ jam fuerint in loco prioris domicilii,

cilii, quamvis sit alterius Diœcesis, ad hoc ut tuto interesse possit matrimonio, quod in sua Diœcesi celebratur: Observetur Concilium Aquense anni 1585. a Sixto V. Pontifice Maximo confirmatum, sicuti etiam Rituale Romanum. Quod si vetustiora monumenta præ manibus sumere opus esset, in secunda Collectione Decretalium *Cap. primo de clandestina desponsatione*, reperitur Decretalis Alexandri III. relata etiam per Gonzalez in *Cap. Cum inhibitio*, *sub num. 10. de clandestina desponsatione*, ubi fit mentio oneris, quod districte incumbit ei, qui matrimonio interest in sua Diœcesi contracto, ne scilicet interesse debeat, nisi requisierit antea ab episcopo loci, ubi contrahentes inhabitant, prævium denuntiationum edictum, unde appareat, nullum inter eosdem impedimentum obsistere.

Constat igitur, presbyterum Missionarium, coram quo matrimonia, de quibus sermo est, Sundæ celebrantur, iisdem interesse neutiquam debere, nisi prius exhibeantur sibi denuntiationum edicta promulgata in tua Diœcesi, ubi contrahentes domicilium habent, e quibus pateat, nullum inter eosdem impedimentum reperiri. Quod si missionarius objiciat, Tridentinum Concilium Sundæ promulgatum non esse, tum fac ipse, ut bene percipiat, quod, si onus ejusmodi repetere, ac derivare nolit a Tridentini Concilii lege, non potest, quin illud fateatur, ac noscat sibi a Lateranensi Concilio impositum. Postquam vero, qui Sundæ matrimonio juncti fuere, ad Diœcesim tuam redierint, si Fraternitas Tua jusserit fieri eum denuntiationes, ut pateat, num inter eosdem impedimentum ullum intersit, non tam muneri tuo satisfacies, verum, sic agendo, paulatim e medio tolles pravum nonnullorum morem adeundi Sundam, ut matrimonio copulentur, ob metum difficultatum, in quas inciderent, si tua in Diœcesi, ubi domicilium habent, nubere voluissent.

Decretum sacri Tridentini Concilii, quo clandestina matrimonia irrita ac nulla declarantur, illud ipsum est, de quo plusquam de ceteris aliis in sacro illo conventu disceptatum fuisse legitur, propter diversas Patrum sententias: quemadmodum testatur Cardinalis Pallavicinus *in Historia Concilii lib. 22. cap. 4.* atque idem referunt P. Joannes Stoz *in succincta Relatione de gestis in Concilio Tridentino sect. 4. art. 24. §. 10. punct. 2. num. 548* Ernestus Salomon Cyprianus in libro, cui titulus *Tabularium Ecclesiæ Romanæ seculi* XVI. *num. 159. & num. 180.* & Mutius Calinus, Jaderensis Archiepiscopus, in epistola diei 11. Novembris 1563. ad Cardinalem Aloysium Cornelium Camerarium, cui quidquid in Concilio eveniret, fideliter referebat, ut ex manuscripto ejusdem epistolarum Codice.

Dubitabatur primo utrum Ecclesia abrogare posset clandestina conjugia, propterea quod legitimus contractus, materia insimul, ac forma est Sacramenti matrimonii; mutua nempe, ac legitima corporum traditio, verbis, ac nutibus interiorem animi assensum exprimentibus, materia, & mutua pariter, ac legitima corporum acceptatio, forma: ex quo nonnulli arguebant, quod, legitima traditione, & acceptatione simul conjunctis, subest materia, ac forma, quæ non ab alio immutari potest, præterquam ab eo, qui divinæ gratiæ est auctor, quæ per Sacramenta confertur: verum, reponentibus aliis, Ecclesiam posse conditionem quamdam præscribere, quæ prius non aderat, sine qua contractus in posterum neque legitimus, neque validus foret, quemadmodum etiam neque legitima, neque valida traditio, & acceptatio corporum, id satis erat, ut clandestina matrimonia irrita fieri possent, quod quidem potestatis Ecclesiasticæ limites non excedit. Desumitur responsum hoc ex doctrina S. Thomæ Aquinatis. *Quodlibet. 5. quæst. 8. art. 15. Ad primum.* Non destitit quidam scriptor Paulus Sarpius *in Historia Concilii Tridentini*, quin contradicentium partes amplecteretur: verumtamen tanta est vis veritatis, ut Pater Franciscus Courayer, qui Sarpium quacumque sequitur, hoc tamen loco eum deserat, atque impugnet, uti observari potest in adnotationibus ad eamdem Historiam Concilii *lib. 8. §. 66. num. 88. & seq.* & præsertim *num. 90.*

Asserta Ecclesiæ potestate, alia successit dubitatio, num scilicet legitimæ intercederent causæ ad clandestina conjugia, quæ secundum Canones erant dumtaxat illicita; ut infertur ex Canone *Aliter*, aliisque subsequentibus, quorum unus incipit *Nullus*, alter *Nostrates*, *quæst. 1. caus. 30.* nulla in posterum decernenda. Verum, cum demonstratum fuerit, ex clandestinis conjugiis frequenter evenire, ut qui uxorem duxerat, eam derelinqueret, atque superinduceret alteram, quodque interdum nonnulli uxorem habentes ad Sacros Ordines ascenderent, & una cum uxore Ecclesiastica Beneficia retinerent, quibus gravissimis malis Ecclesiastici Judices mederi nequibant, cum matrimonii contracti necessariæ probationes deessent, hoc satis superque valuit ad evincendam necessitatem infringendi clandestina connubia, ut colligitur ex littera ipsius Conciliaris Decreti, advertitque sagaciter Natalis Alexander *in Theologia Dogmatica & Morali de Sacrament. Matrim. lib. 2. cap. 2. art. 2. proposit. 1.*

Injiciebat scrupulum aliis consideratio illa, ne scilicet clandestinis conjugiis abrogatis, iis nempe, quæ sine Parocho viri, aut mulieris celebrantur = *hujusmodi contractus irritos, & nullos esse decernit, prout eos in præsenti Decreto irritos facit, & annullat* = sunt verba Concilii, posset id exasperare graviter hæreticorum animos, quorum matrimonia fuissent nulla, & consequenter illegitima soboles, quoniam coram Catholico Parocho ac binis testibus nunquam celebrata fuissent. Verum, Concilii Patribus sapienter in hunc modum statuentibus = *Decernit insuper, ut hujusmodi Decretum in unaquaque Parochia suum robur post triginta dies habere incipiat a die primæ publicationis in eadem Parochia factæ, numerandos* = sicuti credibile non erat, Decretum ejusmodi ab ipsis promulgandum, inde sequebatur, quod eorum matrimonia sine præsentia Parochi,

&

& duorum testium facta, irrita nunquam dici potuissent; ut prosequitur Cardinalis Pallavicinus *loco citato cap.* 8.

Tandem cum prævideretur, facile deperditum iri probationes, unde constaret de promulgatione Tridentini Decreti in qualibet Parœcia, atque exinde orituras plerumque dubitandi causas, num executioni demandata fuisset præscripta Conciliaris Decreti promulgatio, numque propterea vim suam obtinere deberet; approbante Pontifice Maximo, sancitum fuit a Congregatione Concilii, ad eamdem promulgationem comprobandam, sufficere diuturnam observantiam ejusdem Conciliaris Decreti, cujus publicatio inducitur ex diuturnitate temporis, quo matrimonia in Parœciis coram Parocho, ac duobus testibus celebrata fuerunt; ut videre est in *Tricaricen.* 26. Septembris 1602. *lib.* 10. *Decretorum*, quæ existunt in Secretario ejusdem Congregationis *pag.* 47. & in quadam *Poloniæ* 13. Novembris 1638. *lib.* 16. *Decretorum eorumdem pag.* 117. atque Nos ipsi observavimus in Opere nostro *de Synodo Diœcesana* novissimæ editionis *lib.* 12. *cap.* 5. *num.* 6.

Fatemur autem, postrema hæc, quæ respiciunt Decretum abrogans clandestina conjugia, materiam quidem, non sic vero propositam quæstionem attingere. Verum, cum in epistola tua summam diligentiam perspexerimus, ingratum Fraternitati tuæ neutiquam fore arbitrati sumus, si hæc omnia oculis tuis enucleate subjicerentur. Quod si nonnulla capita hucusque prosecuti sumus ad materiam potius, quam ad petitionem, spectantia, Epistolam nostram eo cum responso concludimus, quod, non materiam, sed aliam petitionem tuam pertingit. Cum igitur tuis in litteris mentionem facias de facultate prædecessori tuo ad decennium tributa, concedendi nempe Oratoria privata debitis cum cautelis, spectato videlicet loci decore, & personarum merito; atque insimul postules, eamdem tibi facultatem largiri, lubenter annuimus ad annos decem, eo prorsus modo, quo illam prædecessori tuo fuimus impertiti. Atque interea Fraternitatem Tuam amantissime complectentes; tibi, ac universo gregi sollicitudini tuæ concredito Apostolicam Benedictionem de plenitudine cordis largimur.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 19. Martii MDCCLVIII. Pontificatus Nostri Anno Decimo octavo.

DECRETUM.

BENEDICTUS PP. XIV.

CUm Venerabilis Frater Archiepiscopus Goanus Apostolatum nostrum consultum censuerit super quibusdam dubiis respicientibus validitatem matrimoniorum, quæ aliquando a fidelibus illius Civitatis, aut Diœcesis oriundis, contrahuntur extra ipsius jurisdictionis fines, non servata forma a sacro Tridentino Concilio statuta, propterea quod ejusdem Concilii Decretum *de Reformatione Matrimonii* in locis illius Diœcesi finitimis nunquam promulgatum fuerit; Nos quidem ad proposita dubia per Epistolam nostram eidem Archiepiscopo directam prolixius respondere non detrectavimus; eamque in rem, inter alia, usi sumus auctoritate quarumdam Litterarum fel. record. Prædecessoris nostri Urbani PP. VIII. quæ cum a privatis Scriptoribus relatæ dumtaxat legantur, sed neque communibus Bullariis hactenus insertæ, nec alia solemni ratione publicatæ reperiantur, Nos earumdem tenorem, cum authenticis hujus Apostolicæ Sedis regestis collatum, subjicimus, qui talis est, videlicet.

URBANUS PP. VIII.

Ad futuram rei memoriam.

„ EXponi Nobis fecit *Venerabilis Frater Archiepiscopus Coloniensis, quod habito nuper per eum ad Venerabiles Fratres nostros S. R. E. Cardinales, sacri Concilii Tridentini Interpretes, recursu super infrascriptis dubiis, videlicet: Primo, An incolæ tam masculi, quam fœminæ loci, in quo Concilium Tridentinum in puncto matrimonii, est promulgatum, transeuntes per locum, in quo dictum Concilium non est promulgatum, retinentes idem domicilium, valide possint in isto loco matrimonium sine Parocho, & testibus contrahere? Secundo, Quid, si eo prædicti incolæ tam masculi, quam fœminæ, solo animo sine Parocho, & testibus contrahendi se transferant, habitationem non mutantes? Tertio, Quid, si iidem incolæ tam masculi, quam fœminæ, eo transferant habitationem illo solo animo, ut absque Parocho, & testibus contrahant? Iidem Cardinales ad primum, & secundum, non esse legitimum matrimonium inter sic se transferentes, ac transeuntes cum fraude: ad tertium vero dubiorum hujusmodi; si domicilium vere transferatur, matrimonium esse validum, responderunt, & resolverunt, prout in Decreto desuper emanato plenius continetur. Cum autem, sicuti eadem expositio subjungebat, dictus Archiepiscopus responsum, seu dubiorum prædictorum resolutionem hujusmodi, pro illius subsistentia firmiori, Apostolicæ nostræ confirmationis robore communiri summopere desiderat; Nos eumdem Archiepiscopum specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, supplicationibus illius nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, responsum, seu dubiorum prædictorum, resolutionem hujusmodi auctoritate Apostolica tenore præsentium approbamus, & confirmamus, illisque inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus: decernentes, illud, seu illam, necnon præsentes Litteras, valida, firma, & efficacia existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere; sicque, & juxta illa per quoscumque Judices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari: Non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.*

Da-

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 14. Augusti anno 1627. Pontificatus Nostri Anno Quinto.

Ut autem de hujusmodi Litterarum auctoritate dubitari minime valeat, Nos iterum eas Apostolica auctoritate nostra, & præsentis Decreti tenore, in omnibus, & per omnia approbamus, & confirmamus, ac novo hujusmodi approbationis, & confirmationis robore communitas, ad prædictum Archiepiscopum transmittimus; mandantes eidem, ut in occurrentibus casibus circa personas ex ipsius Civitate, aut Diœcesi oriundas, seu alias in causis ejusdem generis ad illius judicium legitime delatis, juxta earumdem Litterarum continentiam, & tenorem decernat, judicet, atque definiat, contrariis quibuscumque non obstantibus.

Volumus autem, ut, in nostræ hujus approbationis, & confirmationis monumentum, præsentis Decreti nostri exempla, a Nobis subscripta, in Actis Congregationis Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium prædicti Concilii Tridentini Interpretum, necnon in secreto Archivo nostro Vaticano reponantur, ibique perpetuo asserventur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XIX. Martii MDCCLVIII. Pontificatus Nostri Anno Decimo octavo.

Ita decernimus, & mandamus

BENEDICTUS PP. XIV.



SS. D. N.

BENEDICTI PP. XIV.

Litteræ in forma Brevis quibus Eminentissimus ac Reverendissimus D. Franciscus S. R. E. Diaconus Card. de Saldanha motu proprio constituitur, & deputatur in Visitatorem, & Reformatorem Clericorum Regularium Societatis Jesu in Regnis Portugalliæ & Algarbiorum & in Indiis Orientalibus & Occidentalibus Regi Fedelissimo subjectis.

Dilecto Filio Nostro Francisco S. R. E. Diacono Card. de Saldanha nuncupato.

BENEDICTUS PP. XIV.

Dilecte Fili noster salutem & Apostolicam Benedictionem.

IN specula supremæ dignitatis divina dispositione, meritis licet insufficientibus, constituti, inter multiplices rerum, negotiorumque, quibus in hac nostra ingravescente ætate, & parum firma valetudine obruimur curas, ad ea etiam ex debito Pastoralis officii nobis commissi sollicite advigilare debemus, per quæ Religiosa loca, illorumque personæ divinis mancipatæ obsequiis, in pacis & quietis tranquillitate ac Regularis vitæ, & Ecclesiasticæ disciplinæ norma, coadiuvante domino, perenniter conservari valeant, & quæ his contraria esse noscuntur, per nostræ providentiæ, auctoritatisque Apostolicæ studium penitus evellantur, prout personarum, rerum & locorum qualitate pensata, conspicimus in domino salubriter expedire. Cum sicut pro parte charissimi in Christo Filii nostri Josephi Portugalliæ, & Algarbiorum Regis Fidelissimi nobis expositum fuit, haud levia suborta sint inconvenientia, & abusus in Provincia, seu Provinciis Clericorum Regularium Societatis Jesu tum Portugalliæ & Algarbiorum, tum Indiarum Orientalium & Occidentalium existentibus dominiis ejusdem Josephi Regis subjectis, de quibus omnes fere nationes, Regionesque certiores factos esse existimatur propter parvum volumen typis impressum, & tum nobis, tum Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus distributum: ac propterea ipse Josephus Rex summopere cupiat ut scandala, quæ ex præmissis deinceps oriri possunt quam celerrime removeri de benignitate, providentiaque Apostolica dignaremur. Nos qui Societatem præfatam Paternis complectimur affectibus, nil aliud proprium, ac decens in hoc rerum statu esse ducimus, quam juxta laudabile Romanorum Pont. Prædecessorum nostrorum institutum & consuetudinem, unum ex S. R. E. præfatæ Cardinalibus deputare, & nominare, qui primum de omnibus & singulis hujusmodi negotiis accurate expensis plenissime instructus eadem ad Nos deinde referat, aperiatque ut postea matura consideratione adhibita, quidquid statuendum sit, opportune, & saluberrime decernamus. Motu itaque proprio, ac ex certa scientia, & matura deliberatione, Nostræ deque Apostolicæ potestatis plenitudine Circumspectionem tuam, de cujus singulari fide, prudentia, integritate, dexteritate, vigilantia, & Religionis Zelo plurimum in Domino confidimus, in Visitatorem Apostolicum, ac Reformatorem Clericorum Regularium Societatis Jesu in Regnis, ditionibus, & Provinciis etiam Indiarum memorato Josepho Regi subjectis existentium, tenore præsentium constituimus, & deputamus, ac circumspectioni tuæ, ut cum assistentia unius, seu plurium personarum in ecclesiastica dignitate constitutarum, si seculares fuerint, seu Regularium cujusvis ordinis, seu instituti a sede Apostolica approbati a Te, ad hujusmodi effectum, pro tuo arbitrio eligendæ, & assumendæ seu eligendarum & assumendarum probatæ vitæ, & circa statuta, & mores Regulares versatarum, Provinciam, seu Provincias Societatis Jesu præfatæ in Regnis, dominiis, ditionibus, & Provinciis etiam Indiarum præfatarum eidem Josepho Regi, ut præfertur, subjectis existentes, illiusque, seu illarum domos professas, seu Novitiatui destinatas Ecclesias seu Collegia quæcumque, Hospitia, & missiones, aliasque loca quocumque nomine nuncupata a Societate prefata dependentia, & ad illam spectantia & pertinentia etiam excempta & quocumque privilegio, ac indulto suffulta, nec

non

non illorum superiores, Rectores, Administratores, Clericos Regulares, ceterasque personas quascumque cujuscumque dignitatis superioritatis, status, gradus & conditionis existentes tam in capite; quam in membris, auctoritate nostra semel visites, & reformes, ac in earumdem personarum statum, vitam, mores, ritus, disciplinam aliamque vivandi rationem, tam conjunctim quam divisim diligenter inquiras; nec non evangelicæ & Apostolicæ doctrinæ, sacrorumque Canonum, & Generalium conciliorum Decretis & SS. Patrum traditionibus, atque Regulari dictæ Societatis instituto, & Apostolicis constitutionibus præsertim record. memor. Urbani PP. VIII. Præd. Nostri die 22 Februarii 1633 incipien.; *Ex debito Pastoralis officii &c.* & a nobis per quasdam nostras in simili forma Brevis die 20 Decembris 1741. expeditas Litteras quarum initium est: *Immensa Pastorum Principis &c.* editis inhærendo, & prout occasio, rerum qualitas & necessitas exegerit quacumque mutatione, correctione, emendatione, renovatione, revocatione, ac etiam ex integro editione indigere cognoveris juxta datam tibi a Domino Prudentiam corrigas emendes, renoves, revoces, ac etiam de novo condas, condita sacris Canonibus & Concilii Tridentini Decretis non repugnantia confirmes, abusus quoscumque tollas, regulas, institutiones, & Ecclesiasticam, Regularemque disciplinam, ac in primis divinum cultum & obedientiam huic Sanctæ Sedi, & observantiam memoratarum Constitutionum Apostolicarum, si fortasse exciderint, juxta præscriptum dictæ societatis institutum modis congruis restituas, & redintegres; si aliquos in aliquo delinquentes repereris, eos juxta canonicas sanctiones punias & castiges, ipsosque per personas etiam, ut præfertur, assumptas, ad debitum & honestum vitæ modum ac ad statum sacris Canonibus & Conc. Trid. præfatis conformem revoces, ac quidquid statueris, & ordinaveris, absque dilatione & appellatione quæ executionem quoquo modo ullatenus impediat, omnino observari facias; quoscumque domorum, & collegiorum hujusmodi Rectores, aliosque ministros, quos juxta datam tibi a Domino prudentiam, & tibi expediens videbitur, ab eorum respective officiis amovendos esse judicaveris, amoveas, ac illos sic amotos, aliosque Clericos Regulares dictæ Societatis de una ad aliam domum, seu de uno ad aliud Collegium transmittas, inobedientes, & rebelles per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, suspensionem a divinis, aliaque opportuna juris & facti remedia cogas & compellas. Nos enim tibi præmissa, & quæcumque alia circa visitationem, & reformationem, aliaque supra expressa hujusmodi necessaria, & quomodolibet opportuna faciendi, gerendi & exequendi auctoritate præfata plenam, liberam, & amplam facultatem & auctoritatem concedimus, & impertimur; & si contingat te aliqua legitima de causa detineri ut visitationem præfatam per te ipsum extra civitatem Lisbonensem minime facere valeas, alias Ecclesiasticas personas tibi benevisas cum simili, vel limitanda potestate in tui locum ad visitationem & reformationem habendam, etiam in Indiarum Provinciis præfatis deputandi facultatem pariter tribuimus. Si quæ autem graviora in hujusmodi visitatione repereris, ea omnia sub tuo sigillo clausa ad nos quam primum diligenter transmittas ac nobis referas, & patefacias quæcumque ad hanc causam pertinere arbitraveris: ex re enim & tempore consilium capiemus, & effusis lacrymis omnipotentem Deum clamore valido orabimus, atque obsecrabimus, ut, quod inde statuendum sit, matura deliberatione decernamus: mandantes propterea omnibus, & singulis superioribus, Ministris Clericis Regularibus, aliisque personis Provinciæ, seu Provinciarum, domorum, Collegiorum, aliorumque locorum Societatis Jesu prædictis, in Præfatis Regnis, ditionibus, & Provinciis etiam Indiarum ipsi Josepho Regi subjectis sicut præmittitur, existentibus, sub excommunicationis latæ sententiæ nobis & Romanis Pontificibus successoribus nostris reservatæ, præterquam in mortis articulo, ac suspensionis a divinis, & privationis suorum officiorum, aliisque arbitrio nostro infligendis pœnis ipso facto incurrendis, ut tibi, ac personæ, seu personis per te, ut præfertur, deputandæ, seu deputandis in præmissis omnibus, & singulis prompte pareant & obediant tuaque, & illius, seu illorum salubria monita, humiliter suscipiant, & efficaciter adimplere procurent, alioquin sententiam sive pœnam, quam rite tuleris, seu statueris in rebelles ratam habebimus, & faciemus autore divino usque ad satisfactionem divinam inviolabiliter observari: Decernentes præsentes Litteras firmas, validas, & efficace sexistere, & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri, & obtinere, tibique & personæ seu personis, nominandæ, seu nominandis plenissime suffragari, & ab illis ad quos spectat & spectabit in futurum inviolabiliter observari, sicque in præmissis per quoscumque judices ordinarios & delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores ac sedis Apostolicæ nuntios sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate judicari & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari: non obstantibus quibusvis Apostolicis, ac in universalibus, Provincialibusque, & Synodalibus Conciliis generalibus, vel specialibus Constitutionibus & ordinationibus, ac Societatis præfatæ illiusque domorum, Collegiorum & aliorum locorum regularium, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis & litteris Apostolicis, eorumque superioribus prædictis, & aliis personis præfatis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus efficacissimis & insolitis clausulis, irritantibusque, & aliis decretis in genere, vel in specie, etiam motu proprio, vel consistorialiter, & alias in contrarium præmis-

sorum

forum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus & singulis etiamsi pro sufficienti illorum Derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa & individua, ac de verbo ad verbum non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret tenores hujusmodi ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata exprimerentur, & insererentur, præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes illis alias in suo robore permansuris ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die prima Aprilis MDCCLVIII. Pontificatus Nostri anno 18.

Pro D. Card. Passioneo

Joannes Florius Substitutus.

DECRETUM

Sanctissimi Domini Nostri BENEDICTI PAPÆ XIV. In Causa Neapolitana Beatificationis, & Canonizationis Venerabilis Servi Dei Francisci De Hieronymo Sacerdotis Professi Societatis Jesu. Super Dubio: *An constet de Virtutibus Theologalibus Fide, Spe, & Charitate in Deum, & Proximum, ac de Cardinalibus Prudentia, Justitia, Fortitudine, & Temperantia, earumque annexis in gradu heroico, in casu, & ad effectum, de quo agitur.*

FElici exitu absolutis, quæ juxta Sedis Apostolicæ praxim præcedere debebant antequam locus esset discussioni Dubii super Virtutibus heroicis *Venerabilis Servi Dei Francisci de Hieronymo* Sacerdotis Professi Societatis Jesu; habitaque super eodem Dubio virtutum Congregatione cum Antepræparatoria, tum etiam Præparatoria, diem tandem indiximus, qua Congregatio Generalis coram Nobis cogeretur. Qua tandem adveniente, post lecta, seduloque perpensa triginta sex suffragia Consultorum scripto Nobis exhibita, luculentas Cardinalium Congregationi Sacrorum Rituum adscriptorum, & coram Nobis prolatas, Sententias audivimus, easque, raro exemplo, nec adeo facili omnium animorum consensione ferri intelleximus, ad asserendam, & strenue propugnandam Virtutum ejusdem *Venerabilis Servi Dei* heroicitatem. Idipsum accidit etiam ex Sententia Nostra, qui pridem Postulatorum Scripturas, & eorundem Consultorum scripto tradita suffragia, quo decebat studio, & diligentia libravimus; adeout in eadem Generali Congregatione potuissemus pro earumdem Virtutum heroicitate Decretum Nostrum ex tempore pronunciare.

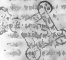
Verum cum, juxta Prædecessorum Nostrorum bene, sapienterque institutum morem, cautum sit, ne Decretum Virtutum approbativum edatur in eadem Generali Congregatione; huic disciplinæ inhærentes, resolutionem in aliam opportuniorem diem rejecimus, ut interim ad Causam secundæ adhiberentur curæ, & Patrem luminum exoraremus, ut educeret tanquam lumen Justitiam suam, & Judicium suum tanquam meridiem.

Quod cum abunde præstitum sit, Nosque, Deo sic disponente, in vitæ discrimine positos noverimus, hac die S. Athanasio sacra, qua Sacrosanctam Eucharistiam per modum Viatici accepimus, ad Nos advocatis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus Tamburino S. R. C. Præfecto, & Cavalchino hujus Causæ Relatore, nec non Benedicto Veterani Fidei Promotore, & Divino iterum implorato præsidio a luminum Patre, proposito Dubio *Affirmativum responsum* dedimus, hoc est *Constare de Virtutibus Theologalibus Fide, Spe, & Charitate erga Deum, & Proximum, ac de Cardinalibus Prudentia, Justitia, Fortitudine, & Temperantia, earumque annexis in gradu heroico, in casu, & ad effectum, de quo agitur.* Et præsens Decretum in Acta ejusdem Sacræ Congregationis referri, & publicari mandavimus, hac ipsa die 2. Maii 1758. Pontificatus Nostri Anno Decimo octavo.

D. F. Card. Tamburinus Præfectus.

Loco † Sigilli.

M. Marefuscus Sac. Rit. Congreg. Secretarius.



I N D E X
RERUM, ET VERBORUM

Numerus Romanus denotat Constitutionem: Arabicus autem indicat Paginam, & columnam.

A



B

De-

Con-

D

ECCLE-

E

F

Ful-

Præ-

alii

K

L

In

M

Ma-

No-

P

Pi-

Q

R

S

Schis-

T

V

Z

F I N I S.